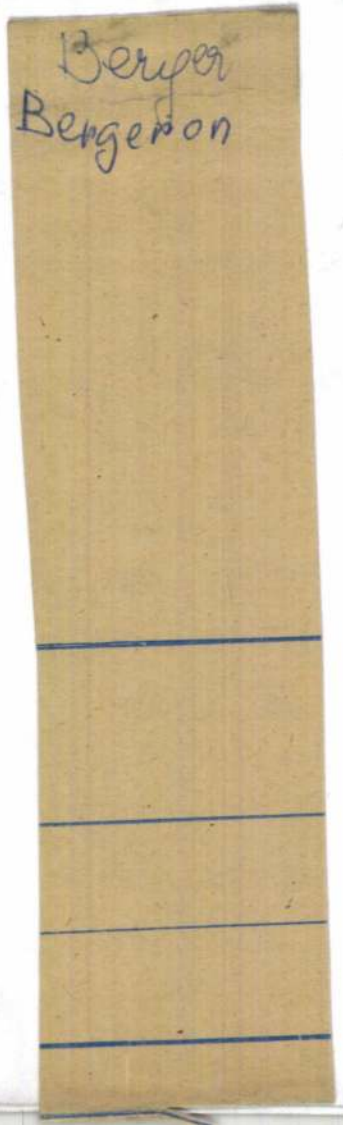
Berger
Bergeron

megírva Berger Ármin

festő

Verbóról, 1874-ben 18 éves

lásd

Fleischer Bécs 31. l.

1874
18
1856.
1874

Varasd.

A középtérben látjuk a v
denek, a háttért hegyek képez
peznek csoportot és jobbra ké
Felirata a lebegő mondatszala

WARASDI

fölül jobbra: 222.
alól balra: rrrrr
és a láp hátán a Dritte Aufg

Rm., mér. a rl.

131-91-23

Berger Hermann

geb. Verbó 1853

1880-87

Bécsi akadémia
könyvtár

Marosportusi ásatások V.64.

Berger

bécsi épitési vállalkozó

MDK

Az Eskü téri és Fővám téri hidak terveire 1894-ben kiirt nemzetközi pályázaton megvették

Redlich és Berger bécsi épitési vállalkozóknak Eskü téri hídtervét. Tervező /hallomás szerint/ Pfeuffer Ferenc, az Osztrák Magyar Államvasut társaság főmérnöke.

38.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960. 38.o.

Ecclesia fecit Scism . . . | mum Anno Domini 1420 Rex Bohemiæ factus, pacem pos . . . | bella restituit. Moritur Anno Domini 1437. Corpus m . . . | dei . .

Hasonmása a bécsi cs. udv. könyvtár J. Hasenburgk «Icones» című, a XVI. század II. feléből származó kézirata 42. lapjának. M. 32—21·2 cm. Ltsz. 11012.

XIX. ***I. Albert király.*** (1437—1439.)

Mellig ábrázolt, félig balra forduló alak, medaillon-alakú keretben. Fent Magyarország, Csehország és Ausztria egyesített címere. (IV. Albertvs II, Alberti Abnepos, Rodolphi I. Adnep. Sigismvndi Imp. | Gener, Hvngariæ Ac Bohemiæ Rex, Renvnciatvr Imperator XIII Kal. | April. CIↃCCCCXXXVIII, Hvssiticam Factionem Opprimit, Tvrcam | Fvgat, Esv Peponis Decedit VI Kal. Novembr. CIↃCCCCXXXIX, Aet. XLIV.)

Rézmetszet. M. 44·7—36·2 cm. XVII. sz. Jelzések a fent közölt írás alatt: «P. Soutman Inuenit Effigiauit et Excud. Cum Priuil. J. Suÿderhoef Sculp. Frederick de Wit Excudit.» Ltsz. 279.

XX. 1. ***I. Albert király.*** (1437—1439.)

Álló alak. Félig jobbra fordul. (43 | Albertus Dux Austriæ Gener Sigismundi Regis, in Regem . . . | domini 1437 coronatus, deficientibus legittimis hæredib . . . | tus demum etiam Anno 1439 in Regem Romanorum elec . . . | expeditionem contra Turcas parat in uilla prope Budam . . . | non absque suspitione ueneni per Proceres Austriæ, corpus . . . | sepulturam.)

Hasonmása a bécsi cs. udv. könyvtár J. Hasenburgk «Icones» című, a XVI. század II. feléből származó kézirata 43. lapjának. M. 31·3—20·4 cm. Ltsz. 11013.

— 2. ***I. Albert király.*** (1437—1439.)

Trónon ül; balra fordul. A trón oldalán a kétfejű sas. A háttérben lovas csapat. (Albertvs Cæsar, XXXI Rex Hvng.)

Rézmetszet. M. 22·2—14·6 cm. XVII. sz. Gr. Nádasdy Ferenc «Mausoleum» című munkájából. 282. l. Ltsz. 576.

— 3. ***I. Albert király.*** (1437—1439.)

Térdig ábrázolt alak. Trónon ül; balra fordul. (Albertus, Ungarorum Rex | 31.)

Rézkarc. M. 12·6—8·2 cm. XVIII. sz. Gr. Nádasdy Ferenc «Mausoleum» című munkája után. Ltsz. 169.

XXI. 1. ***I. Ulászló király.*** (1440—1444.)

Álló alak; félig balra fordul. (46 | Wladislaus Kasymiri Regis Poloniæ filius, adolescens . . . | Regnum Bohemiæ suscepit Anno

Domini 1471. in g . . . | nasset annis 19 in Regem Hungariæ electus, Rex paci . . . | timus quidem, si Picardis frena non laxasset. Moritur . . . | ni 1515 in Alba Regali honorifice sepultus.)

Hasonmása a bécsi cs. udv. könyvtár J. Hasenburgk «Icones» című, a XVI. század II. feléből származó kézirata 46. lapjának. M. 31·7—22 cm. Ltsz. 11015.

XXI. 2. ***I. Ulászló király.*** (1440—1444.)

Trónon ül, szemközt. (Vladislavs I Polonus, XXXIII Rex Hvng.)

Rézmetszet. M. 22—14·3 cm. XVII. sz. Gr. Nádasdy Ferenc «Mausoleum» című munkájából. 298. l. Kettős példány.

— 3. ***I. Ulászló király.*** (1440—1444.)

Trónon ül ; szemközt. (Vladislaus Rex Hungariæ.)

Rézkarc. M. 13·6—8·6 cm. XVIII. sz. Gr. Nádasdy Ferenc «Mausoleum» című műve után ellenkező értelemben. Ltsz. 4456.

XXII. 1. ***Hunyadi János Magyarország kormányzója.*** (1444—1456.)

Derékon alul ; jobbra fordul. Ovális keretben. (7 | Joannes Hvniades Gvber | nator Hvngariæ.)

Rézmetszet. M. 14—7·6 cm. XVIII. sz. Gr. Nádasdy Ferenc »Mausoleum» című műve után. Ltsz. 1630.

— 2. ***Hunyadi János Magyarország kormányzója.*** (1444—1456.)

Álló alak ; jobbra fordul. A háttérben : balra vár, jobbra tábor. (Joannes Hvniades Gvberna | tor Hvngariæ.)

Rézmetszet. M. 22·3—14·5 cm. XVII. sz. Gr. Nádasdy Ferenc «Mausoleum» című munkájából. 305. l. Kettős példány.

— 3. ***Hunyadi János Magyarország kormányzója.*** (1444—1456.)

Derékig ábrázolt, félig balra forduló alak, ovális keretben. (Hunyadi János, | Erdélyi Vajda, | Magyar Ország' Kormányzója, | 's a' t. | Született 3-dik May 1400 körül. Meghalt 11-dik Aug. 1456. | Joannes de Hunyad, | Vajvoda Transsilvaniæ, | Regni Hungariæ Gubernator. | cet. cet. | Eredeti képe Bétsben a' Kir. Hertzeg Albert Képtárában találtatik.)

Rézmetszet. M. 24·9—17·9 cm. XIX. sz. Jelzése alul balra : «v. Berger pinx.» Jobbra : «A. Ehrenreich sc.» Kettős példány.

Tört. Képes. gyj. kiáll. 1907

Berger

festi

l.

lexikonom

423 l

Hunyadi János
arckepe, fenti
kepe utan Ehren-
reich S. A. metszete.

Berger

Stáb IV. 105.

Ø Berger

épitész

Ipolyival járta be az 1850-es években a pozsonyi ~~[illegible]~~ belyiartósági a műemlékekről Kérületet és felvételeket kérjetett.

Pór Antal: Ipolyi Arnold váradi püspök élete és munkái vázlata. Pozsony – Budapest, 1886. 34. l.

92437 szám.

/.

A Müemlékek Orsz. Bizottságához tudomása végett leküldöm.

Budapest 1905 december 22-én

Berger

Kőfaragó Besztercebányán

Danaiszky Lőrinc első mestere

Századok 1874.26-44 o.

Nagyiván: Magyarország képzőművészei

Berger

Szerpel a Nemzeti Színházban
a K. U. T. kiállításán

M. 936 Tf. 23

M.D.K.

Berger

"Oscar Berger, a Berlinben élő magyarszármazásu karikaturista, akinek rajzai a világ legnagyobb jelennek meg, mult héten Budapesten járt..."- irja a lap és bemutatja a müvésznek a magyar szinmüvészekről készült karikaturáit: Honthy, Kabos, Dajbukát Ilona, Ágai Irén, Gombaszögi Ella, Emőd Tamás, Radó Sándor és Békeffi László-ról.

Oscar Berger pesti szinészkarikaturái c. Szinházi Elet. Bp. 1933. okt. 8-14. XXIII. évf. 42. ~~lap~~ sz. 35. lap.

M.D.K.

Berger

Plakátrajza a „Lysoform" reklamirozáára.

Szinházi Élet. Bp. 1934. ~~juni~~- juli 8-14. XXIV. évf. 29. sz. a lap elején megjelenő hirdetések között.

M.D.K.

Berger

Plakátrajza a "Lysoform" reklamirozására.

Szinházi Élet. Bp. 1934. márc. 4-lo. XXIV. évf. 11. sz./ boritólap külső oldala hátsó/

.

BERGER, Anton, pozsonyi fazekasmegéd

A. B. Töpfergesell, 8 hónapos fia meghalt. (1840, 37 fl)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Berger Ármin, Verbó

Kiállitási alap dija 1879

Bécsi képzőm. akadémia magyar ösztönd. névsora
Fleischer Bécs. 1873. 1.

MDK

Berger Ármin, Verbó.

1879. Kiállitási-alap dija.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs.

Fleischer, Bécs. 103.1.

Dr Berger Ármin
építész.

Szül. Budapest 1882.
Oklevelet nyert 1908.

Műjegyzőműegyetem 4 l.

FORUM

Kossuth

Berger, Daniel

MDK

18 n végi nemet
metsző
pontozó eljárással dolgozott

G. Rósa, Friedrich John und die Schriftsteller der Aufklärung in Ungarn
Acta Historiae Artium 1956. IV Tom. 1-2 n
1470.

megírva

Berger Dezső

Az Est, 1938 nov. 6.

Özvegy Berger Dezsőné Fischhof Magda felesége, valamint gyermekei **Miklós** és **Zsuzsi** porig sujtva tudatjak, hogy imádott férje, illetve édesapjuk

Berger Dezső

építészmérnök, a budapesti Mérnöki Kamara tagja

nov. 3-án 52 éves korában elhúnyt.

Gyászolják még édesanyja, testvérei és egész rokonsága.

Temetése november 6-án, vasárnap délelőtt ½12 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Pályázati hirdetmény

A magyar királyi államvasutak budapest-balparti
sége vonalain levő **vashidszerkezetek** 1910., 1911.,
szükséges **mázolási munkáira** nyilvános versenytárgyalá

A mázolandó vashidszerkezetek 70% a, azaz hetve
nál, a mázoláshoz szükséges festékanyagot a vasutin
be és bocsátja a helyszinén a vállalkozó rendelkezésé
az ajánlat tehát csak magára a mázolási munkákra tee
nélkül).

yelembe vétetni nem fog.
z ajánlatok egy koronás bélyeggel ellátva és lepecsételve **julius hó 24-én d. e. 11 óráig** adandók be a község

sőbb beadott vagy érkezett ajánlat elfogadásra nem

z ajánlatok julius 24-én d. u. 3 órakor fognak felbontatni eti bizottság által s julius 26 án d. u. 3 órakor tartandó estületi gyülés fog az ajánlatok fölött határozni.
jánlattevők ajánlataikkal a közszállitási szabályrendelet n körülirt végleges döntésig kötelezettségben maradnak.
ályázók tartoznak az ajánlati összeg **5%-át** — mint t — készpénzben vagy állami letétekre alkalmas érték- n a községi pénztárba letétbe helyezni s az erről szóló ıyt az ajánlathoz csatolni.
. község fentartja magának azon jogot, hogy — tekintet ajánlati összeg nagyságára — a beérkezett ajánlatok badon választhasson, esetleg uj árlejtést hirdethessen, ogy ajánlattevők e cimen kártalanitási igényt támaszt-

z árlejtési feltételek a község főjegyzőjénél tekinthetők vatalos órák alatt.

sgyör, 1909. julius 12.

János,
ző.

Nagy Lajos,
biró.

yar Aszfalt Részv.-társaság

BUDAPEST, V., NÁDOR-UTCA 4.

bányái: Felső-Dernán s Tataroson Bihar-me- a. Magyarországon létesitett járdaburkolatok e 1.964.000 négyszögméter. Kocsiutburkola- tok területe 1.027.700 négyszögméter.

KITÜNTETÉSEK:

5 Temesvár 1891. diszoklevél

Berger Dezső
építész

Marton László részére
Röppentyű utcában 3 emeletes
ház.

Építő Ipar 1912. 42. l.
(Magánépítési engedélyek.)

Berger Dezső

építési

Reich Jakab részére

Kőv n. 3214. hrsz.

3 emeletes ház

Építő Ipar

1913. 528. l.

(Magasépítési

engedélyek.)

EGYETEMI NYOMDA

30 nap **NOVEMBER** 48. hét

21 Vasárnap		Sz. M. bem. *Olivér*
22 Hétfő		Cecilia *Cecilia*
23 Kedd		Kelemen *Kelemen*
24 Szerda		Ker. János *Emma*
25 Csütörtök		Katalin *Katalin*
26 Péntek		B. Sz. János *Milos*
27 Szombat		Érm. Mária *Virgil*

Berger Dezső
műépítész
U. 4200.

Kislakásos fővárosi bérházak egyik csoportterve.
(Nem bizonyos, hogy kivitelre került!)

Nyolcvan lakásos bérház a Damjanich utcában.

Két távlati kép a fenti tervekről, fenti arcképével

Nemzeti Ujság képes

mell. 1926. aug. 15.

III

772 (3605)

817 (44).

638.

1905.

L ábrázolja,

~~ó és~~ jobbra fordultan repülő ~~[illegible]~~ ifjú L kik
lyeket társának kendőjéből
lepeljét a szél lobogtatja.
n. 163. 141
20578 sz. leirattal 150 K-án.

285

Berger Dezső

Damjanich u. 26/a
sz. bérház

Angyalfi Sándor
villája.

A Kispesti Stefánia
Mozgóképszínház -

Szefeltlex. 283. l.

1938
1886
52
938

MDK

Berger Dezső építész

Magánép. eng. Epitő Ipar, 1910. dec. 11. 503. 1.

M. D. K.

BERGER Dezső

Adonis u. 4. ~~Berger~~ Repos-villa átalakítása (1916) repr.

529.e.

Budapest műemlékei II. kp. 1962. 530.e.

Festészet, XIX.sz.,önálló táblakép

Berger Ferenc: A hü huszárló c. festmé
nye.

Divatcsarnok, 1853.juli 17.31.619-621.

A pesti állandó képtárlat.

Berger Ferens, festő, XIX.sz.

Divatcsarnok, 1853.juli 17.31.619-621.

A pesti állandó képtárlat.

Rossi

Aranymüvesség
Berger Fülöp cég

Pester Lloyd, 1867, XIV.évf. 237.sz
Cégbejegyzések, l.o.

Rossi

Budapest
Berger Fülöp aranymüvesség e

Pester Lloyd,1867,XIV.évf.237.sz
Cégbejegyzések,l.o.

M. D. L.

BERGER Fülöp kőfaragó

Iglón

1780. Márkusfalva, Máriássy-kastély, kerti lépcsők

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 171. l.

Berger, Georg festő MDK

festette Frederick William, Saxony Weimar hercegének halotti portréját

(+1602)

Erről a képről másolatot készített Heinrich Ulrich.

Pigler, A. Portraying the dead
Acta Historiae Artium IV Tom. 1956 1-2 n. 130.

סוכנות לקטעי עתונות
רח' החבצלת 9 ירושלים
ת. ד. 724 טלפון 24553

UJ KELET
(Tel-Aviv)
1021
10. II. 1967

920

... KIÁLLITÁSOK ...

Tel-Aviv — HALEVI-GALÉRIA (Dov Hoz 9.)

Genia Berger kerámia tablója: IZRAEL

A nemrégen megnyilt Hálévi galéria már második gyüjteményes kiállitását mutatja be, ismert és nagynevü izráeli festők müveit: Michael Argov, Genia Berger, Jakov Wexler, Marcel Iancu, Claire Janiv, Áháron Káháná, Chana Levy, Cvi Majerovits, Aviva Margalit, Avigdor Stematsky, Joszef Constant, Jechiel Krize szerepelnek a kiállításon.

Rámát-Gán
Mose Schulberg a Bét Cvi-teremben

Mose Schulberg: IFJUI LENDÜLETTEL

Mose Schulberg, az impresszionista irányzathoz tartozó művész finom árnyalatú akvarelljeiben, a technikai nehézségeket fölényesen legyőző művészként mutatkozik be ezen a kiállitáson. — Nagy fejlődést látunk képeiben azóta, amióta néhány év előtt a Bét Cioné Amerika termeiben állitott ki. Schulberg elsösorban tájfestő, de figyelemre méltók csendéletei és néhány jellegzetes portréja. A jelenlegi kiállitás vasárnap zárul.

Cellovészet: A válogat
keret tagjai részére a rán
gáni lötéren holnap országú
versenyt rendeznek.

Atlétika: Holnap reg
tartják a Kennedy-erdőtő
jeruzsálemi korridorban
úgynevezett „Mérác gvu
(Határ-futás)-t.

★

★ **Kisorsolták az ázsiai labdarúgó bajnokcsapatok kupáját, melynek küzdelmeit most fogják az E. B. mintájára megrendezni. Az izráeli bajnokcsapat, a Hápoél Tel-Aviv, az iráni bajnokcsapattal került össze és a két együttes közötti mérkőzést július 31-ig kell lejátszani. A győztes az indiai bajnokcsapat ellen küzd majd az elő döntőben szeptember 3-án. Nyolc ázsiai ország bajnoka vesz részt ezen a tornán, melynek döntőjét november 30-án tartják meg.**

★ Az osztrák labdarúgó bajnokság első helyezettje, az innsbrucki Wacker csapata, befejezte izráeli portyáját. Az utolsó mérkőzésén 2:0-ás győzelmet aratott az izráeli utánpótlás-válogatott ellen és így pozitiv mérleggel zárta itteni szereplését. Az osztrák csapat vezetői meghívták a Makkábi válogatottját a nyár folyamán egy ausztriai portyára. A Makkábi-válogatott az idei nyárra délamerikai portyát tervez és ennek keretén belül tesz majd eleget az osztrák meghívásnak. Ugyanakkor megegyezés jött létre a vendégcsapat zsidó származású edzője, Leopold Scsiaszny és a Hákoách csapata között. — A megegyezés értelmében Scsiaszny a jövő szezon folyamán a Hákoách együttesét fogja edzeni.

★ **Megérkezett Berg Melström svéd asztalitenisz-bajnok, aki az izráeli válogatottat készíti elő az áprilisban Stockholmban megrendezendő világbajnokságra.**

★ A labdarúgó-szövetség még a nyár előtt különleges közgyűlést hív össze, amelynek célja az alapszabályokban eszközlendő változtatások megszavazása. A változások szerint, nem lesznek a nyár folyamán játékos-átigazolások és a csapatok a kétéves bajnokság során nem erősíthetnek átigazolt játékosokkal. Kivételt képeznének a szövetségbe újonnan felvett labdarúgók.

★ **Csúcsbevétellel zárult a hét közepén lejátszott kosárlabda rangadó a Hápoél Tel Aviv és a Makkábi Tel Aviv csapatai között. A stadiont**

legesen közölték, hogy március 20-án és 22-én Izráelben szerepel az ifjúsági válogatott és miután a lengyel labdarúgó-szövetség is hajlandó március 15. után Izráelbe küldeni ifjúsági válogatottját, felmerült a nemzetközi torna lehetősége.

★

★ **Hengerelt a budapesti Vasas Délamerikában. A magyar bajnokcsapat, amely Santiago de Chileben a Hexagonal nemzetközi labdarúgótornán vesz részt, első mérkőzésén a chilei Colo-Colo csapata ellen lépett pályára s 30 ezer néző előtt 9:3 (6:1) arányú győzelmet aratott. A 30. perc után Korsós és Farkas góljai után már 5:0-ra vezetett a magyar együttes és miután a hazaiak berúgták vigaszgóljukat, Fister 6:1-re növelte a Vasas előnyét. A második félidőben már kissé könnyelműsködtek a magyar játékosok, de még így is sikerült nekik ellenfelük két góljára további három góllal válaszolni.**

★ Grosics Gyula, a nagy magyar válogatott „fekete párduc" néven ismert kíváló kapusa, Kubába kapott meghívást. Grosics két éven keresztül fogja a kubai labdarúgókat edzeni.

A Liga Álef programja

ÉSZAKI CSOPORT:

Makkábi Chedera — Hápoél Chedera (az első mérkőzés eredménye 0:0), Hápoél Ráánáná — Makkábi Petách Tikva (1:2), Betár Natanja — Hápoél Tibériás (1:6), Hápoél Natanja — Hápoél Cfát (3:0), Hápoél Kfár Blum — Hápoél Kirját Chájim (1:1), Hápoél Náchliél — Hápoél Bné Názáret (1:1), Hápoél Herzlia — Hápoél Kfár Szábá (1:3), Hápoél Náhária — Hápoél Akkó (1:1).

DÉLI CSOPORT:

Betár Ludd — Hápoél Kfár Sálem (1:1), Betár Beér Séva —Betár Tel Aviv (0:1), Betár Jeruzsálem — Makkábi Cholon (1:0), Betár Kirját Onó — Hápoél Mármorek (0:3), Makkábi Rámát Ámidár — Hápoél Beér Jákov (2:1), Hápoél Askelon — Há-

megirva

Berger Gergely
ötvös Nagyszeben
Königsgötvj. 24 l.

1345

Gregorius Berger, M 1585, e. —1588. (A: III,3. Gy: 44.)
Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

ROSNER KÁROLY

A PLAKÁT KÉZIKÖNYVE

MÁSODIK
BŐVITETT KIADÁS

MDK

Berger, Georg

megfestette ravatalán Maximilian főherceget, II Rudolf és Mátyás császárok öccsét (+ 1618). Ez a festmény modellül szolgált Ullrich, Heinrich rézmetszetéhez.

Pigler, A. Portraying the dead
Acta Historiae Artium, IV Tom. 1956. 1-2 n.
21.o.

Berger György

építész Zürich

l.

Erődi-Bodnár

205 l.

ncesco da: Szent család.

Berger Győző MDK

Korán!, olf.

Műcsarnok 1885. őszi kiáll.

Berger Győző MDK

Vadászlak, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
I. sorozat

Berger Győző MDK

Mózes, olf.

Mücsarnok 1885. őszi kiáll.

D Berger György

Autorterverő

1923–25

Éminisk 1930. 8 i l.

ÁSOK

né

RGIT

MDK.

Berger Győző futó

„Korán" c képét 1887. VT-vonalázon

Kiss Ignác nyeri.

MDK A 1 - 1/2131.

MDK

Berger Győző futó

„Máriamalak"
„Prévkár"
„Vadáklak" c képei KT-tárlaton 1887.

MDK-A-I-1/1921.

MDK

Berger Györő fotó

„Erdőrészlet"
„Vadászlak" c képei KT-kiállítása 1997.

MDK-A-I-1/1994.

MDK

Berger Győző festő

„Mózes" c képe KT harácsonyi tárlatán 1885

MDK-A-I-1/1554.

MDK

MDK

Berger Győző festő

„Az óriások" c képe KT harácsnapi tárlatán

1885.

MDK-A-I-1/1555.

MDK

Berger Gyula, vobran
(Komárom)

első helyen kell megemlíteni.

Édes anyám, vobor } a kiáll.
Csüggedés, " } értékei.

és még több portré veregel.

Komárom - Jókai Egyes. - Felvidéki mův. kiáll. - 1925.
Magyar, 1925 nov. 14. - 15. l.

Berger Henrik

szobrász

66 éves

(vérhas)

+1945. II. 15.

X. Uj köztemető ízr.

Halotti főhönyv

Bohor Lajos
fmű vész
62 éves
(bombasérült.)
+ 1945. II. 14.
X. Uj Körtemető ísr.

Halotti főhörnyo

Berger Ignác, festő.

1840 körül Pesten festette Staffenberger István tímár arcképét. Talán azonos azzal a Berger festővel, akinek Hunyadi Jánost ábrázoló mellképét Ehrenreich Sándor Ádám metszete nézve.

...uti szám alatt kelt megkeresésem

99 évi december 30ᵉⁿ

O Rémi

alispán.

...ott Machold F.-nél. 760. 99.

C—11

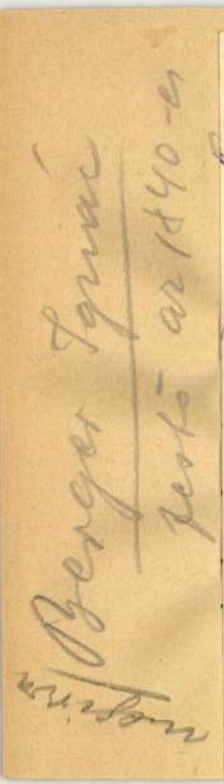

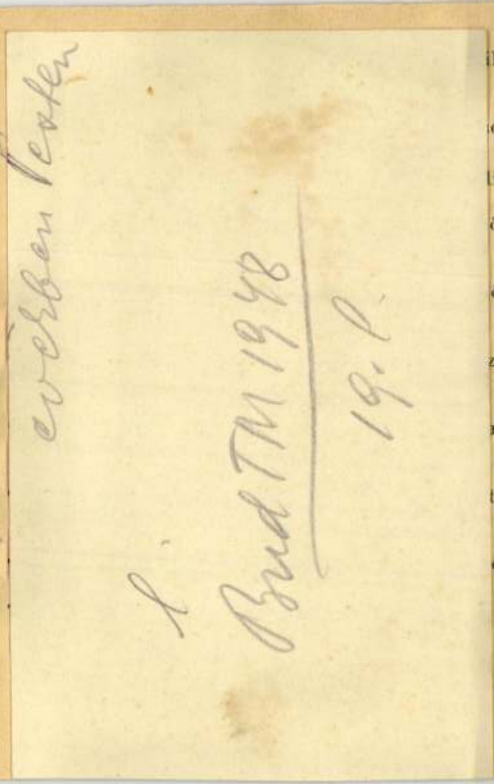

illonnal. Gutenbrunn, 1800 k. 10.—

eh, 1830 k. 5.—

liszitéssel. Cseh, 1840. 50.—

örült szarvas alakjával. Cseh. 50.—

örült diszitéssel. Magyar, XVIII. 15.—

zörült cimerpajzzsal. Magyar, 15.—

ny diszitéssel. Cseh, 1830 k. 10.—

tös és aranyos diszitéssel. Cseh, 25.—

eh, biedermeier. 10.—

üveg, virágos diszitéssel. Cseh, 6.—

Berger, festő. A XIX. század első felében Bécsben élt. Az ő festménye alapján metszette Ehrenreich Ádám (l. o.) Hunyadi János mellképét.

Tört. Képcsarnok grafikai kiállításának leíró lajstroma. Budapest, 1907. 10. l.

H után
L Sándor

Berger Ignác 1./

l. festó

Schoenst.

1848. Marc. 15

Egy. nap. tört.

19. l.

nd die altspani~~spani~~sche Buchhandlerei,

2./

Gröber Karl: Alte Oberammergauer Haus

Bernardy Amy A.: Zara /Italia artisti

Stuart R.A. Gallenga: Perugia "

Galla Ferenc: A clunyi reform hatása

Brillant Maurice: L'art chrétien en F
no
3

Kunstdenkmäler der Rhein-provinz X.B.

Türk Friegyes: Eger vára. Eger,19o6.

+ P. Riesenhuber Martin O.S.B. : Die ki
a.D.

Schmid Wolfgang dr: Passau.Leipzig 19

Ipolyi Arnold: Magyar mütörténelmi
M.O

Mielke Robert: Unsere Dorfkirche /Di

Escher Konrád: Englische Kathedralen

Gantner Josef: Grundformen der europ

Ø Berger Ignác

připamětně

Bp

1,

Erredeves Eiall

XVI. ex. 19. l.

Ø Berger Ilona
keramikus

l.

Budiparrajzisk
1939-40, 1940-41. 12. l
↓
27. l.

Ø Berger István

butorterverő

1925-27

Kimisk 1930. 81 l.

azonos Bakos István-

nal ??

ÍSOK

né

RGIT

Berger Isabella

textil · 1916 ·

Kemisk 1930. 81. P.

ASOK

né

RGIT

Berger János

ötvös 1909–1910

Éminisk 1930. 8 t. l.

LÓRA

GYÜJT

M

Felelős kiadó: Fränkel József. Európa nyomda rt. —

Berger János építőmester, XVIII. ker.,
Pesten.

Archaeologiai Értesítő
XLIII., 1929., 219.
Réh Elemér: Adatok a pesti Kálvária
történetéhez.

megvan

Berger János

pesti építőmester

XVIII. sz.

l.

Arch. Ért. 1929

219. l.

Wittenbergi bursa jegyzőkönyve VII.136

Ø Berger Jaurs,
grafikus

l. Budiparajtuk
1941–42. 22. l.

M.D.K.

Bergmann
nyomdász

Pápán működött nyomdája 1853-ban „Árgelus
és Tündér Ilonának históriája" c. nyomtatványt adta ki.

Vértes Katalin: A magyar népies fametszet, 1928.

418.

M. P.

Die oder keine
Ihr Wilhelm

Meinen innigsten Dank für [illegible] 1813 – Ihre [illegible]
[illegible] Theure Freundin [illegible] unveränderlich meine Re[illegible]

[illegible] Ihnen [illegible]

Hier

Berger János, gyarműcsz

megemlítve.

7.

gunirugalmas

Cs. Benlő Judit: Testre simul, könnyen szárad a

Esti Hirlap, Bp. 1980. ápr. 30.

BERGER, Johann, pozsonyi asztalossegéd

J.B., Tischlergesell,

† 48 éves korában
1845 febr. 17 [1845,244 l]

Pr.Z.

Berger Jenő

építész.

Szül. Debrecen 1865.

Oklevelet nyert 1887.

Műegyetem.

Astória száll

lloda mellett.

Lajos-u. 1

Berger Jenő

épitész

l.

Közlezrkiáll

975. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Berger Jenő

épitész

Debreceni csárda

Bálcsokiáll

gr.

ordultan áll. Leeresztett
ljában pedig asztalra tett
tt óra és csöngő látható.
diszíti ; haja, szemöldöke
barna és szakálla leberet-
, kézfejvédős ujjú atillája
vidszárú topánja sárga,
z asztalterítő és a félre-
gó kép pedig Németujvár
eszelt vászondarabon rész-
ES FRANCISCUS DE BATTHIAN
CROAT & ... PALATINUS
CAPIT ... PER .. ROM. IM.
NSIL. COTT ... SUPR COMES
NARUM REG. MAGISTER«.

m. — Lelt. sz. 563. — Véte-
89 és az 1895 márczius 26-iki
Lanfranconi gyüjteményéből
Átvétetett 1895 május 5. és 6.
yta az 1895 május 30-iki 28402
rételi jegyzék 558. tétele.
adatok. 1907 : II. 13. *Isme-*
nyányi (I) Ferencz főpohárnok,

Berger Jenő, (debreceni) építész M.D.K.

készítette a balmazújvárosi ref. templom terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1892. XIII évf.
febr. 9. sz. 2. old.

M.D.K.

Berger Jenő (debreceni) építész

nyert megbízást a hitközség részéről az izr. elemi iskola terveinek elhészítésére

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

febr. 20 sz. 2. old.

M.D.K.

Berger Jenő (debreceni) épitez

készitette a debreceni

uj zsinagóga terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1892. XIII évf.

nov. 8. sz. 1. old.

1278

Berger Jenő, műépítő; szül. 1859-ben, megh. 1905-ben az osztvák Semmeringen. Állandóan Debreczenben élt s utóbb több vasút vállalat építésében is részt vett.

Ha egyéb is
kidsül róla,
a pótkötetben,
hozható.

Vas. Ujs. 1905. 630.

Ø Berger Jenő

Berger Jenő ékszerész, párisi női ruhadisz-, divatöv-, csat- és gombkészítő, IV. Városház-u 6 386-022

Bpsávb. 1940. szept.
" 1942 jan

BERGER, Johann, pozsonyi asztalonegéd

J. B., Tischlergesell, † 48 éves korában, 1845 február
A. (1845, 244l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

BERGER, Johann, pozsonyi fazekasmegéd

J. B., Hafnergeselle, 4 éves lánya meghalt. (1815, 1165 l)

—

U. az, 2 éves lánya meghalt 1815-ben. (1816, 9 l)

—

U. az. 3 éves lánya meghalt. (1822, II. kötet, 63 l)

Preusburger Zeitung
(Genthon)

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I. 170

Név: Berger Johann

Foglalkozás: Künüves

Szárm. hely: Eisendorf aus dem Salzburgland

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1700. VI. 22

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

megirva

Berger József

1743. Győrben öntötte a vármalotai rk. templom legfinebb harangját.

Rómer Flóris hagy. XLVI. c.

Ø Berger József

Pest 1800 elsőcéhm.

l.

Ságűvegesipar

273. l.

tul, a szükséghez képest, munkájuk

I. A munkaidő szabályozása.

Folyó évi **március hó 1-től k**
órák a következőképpen állapittatna

hétfőn :	8.30—14
keddtől—péntekig :	8.30—14
szombaton :	8—13.30

Pénztári órák :

hétfőtől—péntekig :	9—13.30
szombaton :	8.30—11.3

Felkérem az Intézet alkalmazo
sabban tartsák be. A hivatalos órák
helyén köteles tartózkodni és a hivat
akikre a rendelet hatálya kiterjed,
elhagyni tartoznak.

A rendelet hatálya alá tartoz
hetnek hivatali munkát, még akkor
munkahelyükön maradnak.

Utasitottam az osztályfőnök
tisztviselőktől a hivatalos órák után

Azon osztályok, vagy egyes tisz
illetve akik a szolgálat érdekében a
tani, külön fogok rendelkezni.

Szombat délben a munka 13
osztályokban, ahol szombaton a hiva

Berger József

pesti üveges m.

1790

l.

Sägüvegenpar

206 l.

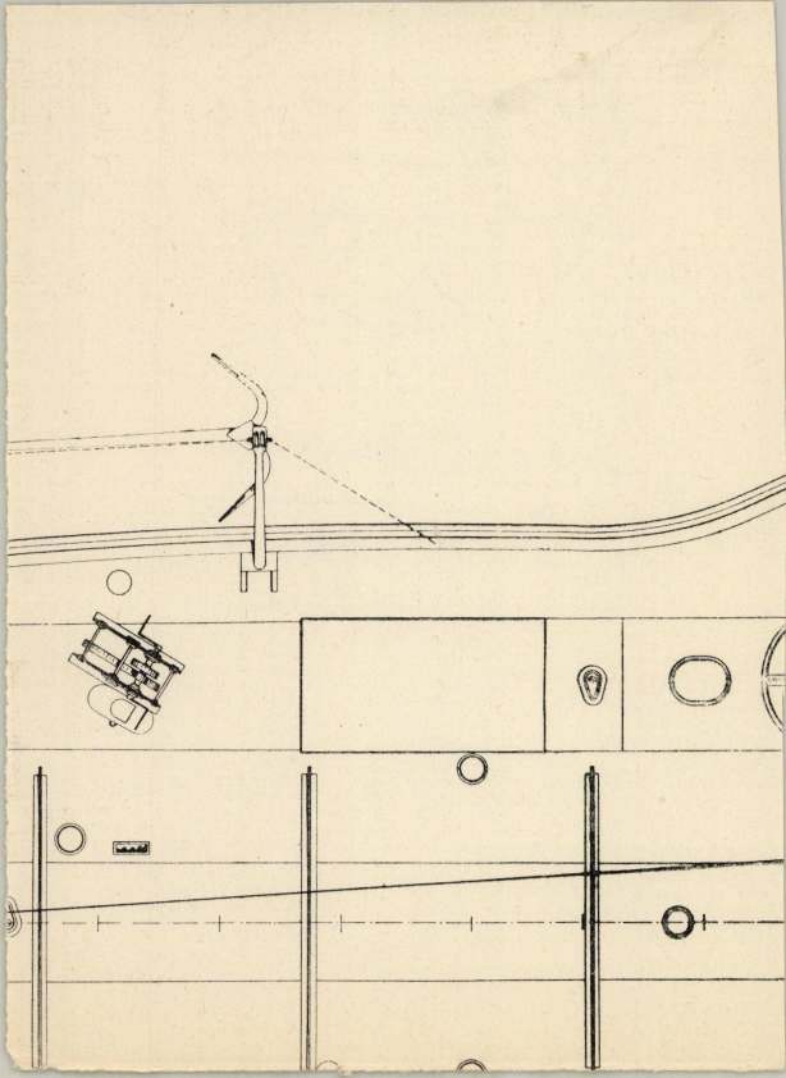

Berger József

veszi üvegesm.

1798

l.

Ságüvegipar

210. l.

vinicza
Milánovácz
Ribnicza kőbánya

Berger József

építész.

Szül. Léva 1892.

Oklevelet nyert 1914.

Műegyetem h.l.

Lajos-u. 17

loda mellett.

V.-j Kossuth

Astória szá

Berger Károly, építész. 1860 táján Pesten a keresettebb építészek közé tartozott. Több csinos bérházat, köztük a Leitner-féle házat is ő tervezte és építette. 1868-ban fiatalon, Baján halt el.

Műcsarnok. 1868. 168. l.

BERGER Károly építész

Villa, Hermina u. 25.

BUZA Péter: Herminamező, fejezetek egy városrész történetéből. Bp., 1992

Adattár: 40.p.

MDK

Berger Károly, magyar fegyverkovács

Nagykombaton.

dr Kalmár János kőrkési: Magyar fegyverkovácsok nevei.

Herzen-Bleibt munter, kopf hoch und
Weg zu Ihrem Ziele.

megírva

Berger Károly

puskaműves Nagyszombat

XIX. sz.

Pisztoly, gyutacsos, nyolc-

szögletes damaszk cső,

maratott veret

MNM Fegyvertár

1333. lelt sz.

megírva

Berger Keresztély

Pozsonyban 1643-ban öntötte
a berhidai rk. templom egyik
harangját, mely utóbb
átöntöttek

Rómer Flóris hagy XLVI. cs

dőközben kétszer nyerték nálunk!

OSZTÁLYSORSJÁTÉK XXX.

VÁLTÓÜZLET

ÁRSASÁG
ÁTÉK FŐÁRUSÍTÓJA
37. (Szondy-u. sarok)
22-3-29.
STAFIÓK 40.

Óriási nyereményhez juthat!

Rendelje meg a kiválasztott sorsjegyet, mielőtt e levelet félretenné!

SORSJEGY NYER!

ÉLETE ÖRÖMTELJES LESZ, HA

Berger Lajos

~~ejtsén~~ (?)

mérnök

1848

l.

Ember Levelt Kőrl

358. l.

Retsor

366. l.

368. l.

n a kö-
t.A ku-

Berger Lajos

k. Landes-Bau-Ober-Directions-Zeichner und Ingenieur Budán

az alábbi mű előfizetői kivott

Schams Ofen

16. l.

BERGER Lajos építész XIX. szd. MDK.

Ybl Ervin: A budai várpalota helyreállítása a XIX. szd. derekán. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. köt. 308. l.

Johann

Bergel, l. *Bergl.* 7.

Margina

díszítés nem bontja meg, a főpárkány alatti csúcsívsor puha formálása a korai gótizálásra jellemző.

Irod: Komárik D.: A korai gótizálás Magyarországon. In: Művészet és felvilágosodás, 286–287

K.D.

5. Fogház terve, 1842 *6.*

a. I. változat, homlokzat
szinezett tus, p., 58,5x85,3 cm
Jelezve: Giuseppe Cassano Architekt u. Baumeister
Felirata: Vordere Ansicht des Etablissement von dem Kerker Gebäude sammt Wohnungen der Beamten

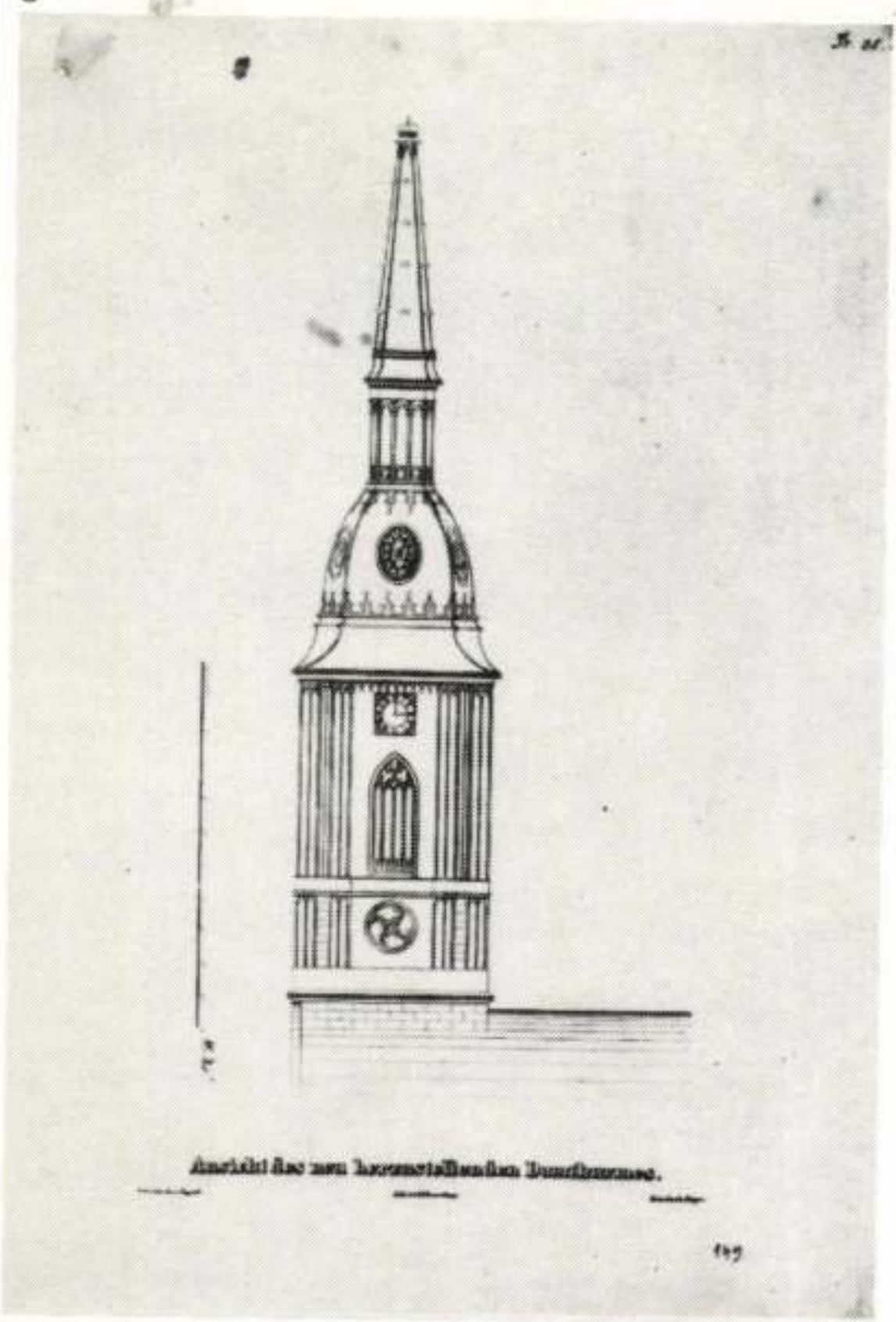

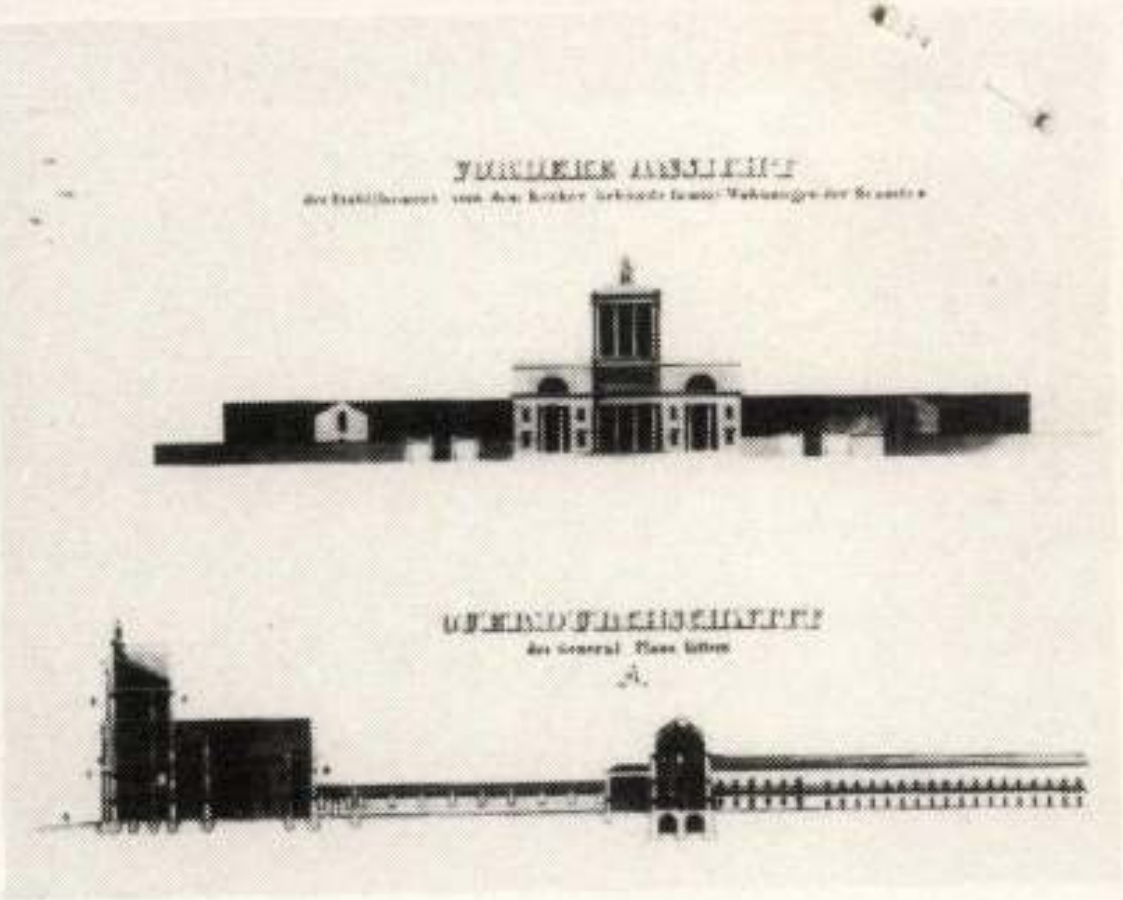

5/a

Berger Lipot

nyomdász

MUK

1739-ig vezette a nagyszombati „akadémiai nyomdát". 1777 ben a nyomda Budára került a jezsuta rend feloszlatása után.

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói.

Grafikai Szemle 1893 évf 1 z 5 l.

Berger Lajos

Pozsony A dóm tornya 1840-es évek

/litográfia 1846 előtt/

Müvészet és felvilágosodás

Akadlmia Kiadó 1978 287.o.

megjöv

Berger Lujza

Szül. Pápán 1867 jan. 28

Ifr. 7 felsőbb leányiskola

1882-83. a gráci rajzakadémiába jár

1884/85. I nőr osztály

1884/85. II " "

1885/86 I. " "

1885/86 II. " "

1886/87 I. " "

1886/87 II " "

Meghalt 1887 jun. 17.

Horák IV. 238.

Berger Lujza

1884/85 – 1886/87

Felképzőmfőiskék

G. l.

nak most volt a fénykora. (L. *Chanoyu, Seto.*) A Kanó-iskolából ágazott el a Kaihoku-iskola (alapítója *Kaihoku Yúshó*, l. o.). Az Unkoku-iskola is tovább virágzott s két részre oszlott *(Unkoku* és *Hasegawa). Unkoku Tógan* egyesítette *Sesshú* és *Yeitoku* stílusát. *Sóga Jasoku* utódaiból áll a Sóga-iskola, melynek nevezetes tagjai *S. Chókuan* (l. o.) és *S. Nichókuan.*

A Tokugawa-házból való Shógunok korában (1603—1867) a meglevő iskolák egymás mellett fejlődtek, részben elágazva, részben eklektikus képződményekké egyesülve. Új, nagy iskolák voltaképen csak a dekorativ, a népies tárgyú és a naturalisztikus irányú festészetben alakultak ki. A vallásos tárgyú művészet leszögezett formáival visszafejlődött. A Kanó-iskola négy ágra oszlott, ú. m.: *Nakabashi* (l. *Masanobu*), *Kobikichó* (l. *Takanobu, Naonobu, Tsunenobu*), az utóbbinak elágazásai a *Hamachó* és a *Kajibashi* (l. *Tannyú*). E Kanó-festők leginkább az egységes hatásra és finom sejtetésekre törekvő tusfestést művelték, mely azonban a motívumok állandó ismétlése folytán elerőtlenedik. A Tosa-iskola teljes hanyatlásban van. Új életet csak két erős történelmi érzékű és hazafias érzésű művész, *Tanaka Totsugen* (l. o.) és *Ukita Ikkei* (l. o.) vitt bele. Konzervatívabb szellemű jeles művelői *Mitsunaga, Mitsunobu, Mitsuoki* (l. o.). A mámorosnak nevezhető kor szelleme adott életet egy új iskolának, mely új szépségideálokat teremtett. Ezek azonban, mondhatni a keletázsiai művészet legősibb alapján állnak és e művészetnek valósággal a kvintesszenciáját tartalmazzák. Az iskola alapítója tulajdonképen *Honnami Kóetsu* (l. o.); legnagyobb képvise-

Berger Mano akadémiai festőművészek

Pesti Hirlap. 1879. jún. 22. 3.

Fiatal magyar művészek Bécsben

MATHIAS BERGER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH,-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Käis: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 102.- Herr Mathias Berger
Felvétel ídeje: 1787. 9. Apr.
Hová vet ék fel: Feldvár,/ Dunaföldvár/. 156.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

BERGER, Mathias, pozsonyi kőművesegéd

M. B. Maurergesell, 4 napos lánya meghalt. (1801, 241 l)

—

U. az, 2 napos fia meghalt 1805-ben. (1806, 29 l)

—

U. az, 4 éves fia meghalt. (1811, 1113 l)

—

U. az, 2 éves lánya meghalt. (1823, II. kötet, 621 l)

Preßburger Zeitung

Genthon

Berger Miksa festő.

Mücsarnok 1898.21.sz.195-198 l.

MDK

Berger Miksa

9-12. Tervrajzok egy nagybányai festőlakhoz

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.

4. l.

R. D. K.

BERGER Mikso

Tervrajzok egy nagybányai testő-
lakhoz. (Grünwald részére.)
A nagybányai II tulon tiaelli-
tásán

Réti István: A nagybányai műveztelet
Bh. 1954. 305. l.

Berger Miksa

1904 graf.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Hollandi halász,
gouache

1904-ben Münchenben élt.
magyarnak tett szert.

Frankfurt a/M-i városi múzeum

III. 163

Berger Miksa

1901. őszi kiáll. Nemzeti halon

Halászbárkák, olajf.
120 kor.

Halászbárkák a kikötőben, olajf. 120 kor.

Folyó partján, olajf.
160 kor.

Vinkovczii népkat. X. 163

Berger Miksa

Nemzeti Szalon

B e r g e r M i k s a

1901. Őszi kiáll.

Halászbárkák,olajvázlat
Halászbárkák a kikötőben,olaj
Folyópartján,olaj

1904. Vizf.Rajz Metsz,kiáll.

Hollandi halász gouache

Berger Miksa, építész és festő. Verbón született s a bécsi képzőművészeti akadémián végezte tanulmányait. Utóbb Münchenben telepedett le, s jelenleg is ott él. A Nemzeti Szalon 1904. évi vízfestmény-, rajz- és metszetkiállításán Hollandi halász cz. képét állította ki.

Szerzők értesülése.

BERGER 1. *Miksa*, festő, • Varbó 1855. A bécsi képzőművészeti akadémián végezte tanulmányait, azután Münchenben telepedett le. Naturalista táj- és életképeket festett, melyek közül néhányat régebben a Nemzeti Szalónban is kiállított.

1208. *Apponyi Albert gr*

Mellig, kissé balrafordultar
karimájú érmen van ábrázolv
babér- és tölgygalytól körülvett
hajat, bajuszt és hosszú szaká
»GRÓF APPONYI ALBERT« és jelzé
zőnyben : »SZIRMAI.«.

Bronz, átmérője 3·8 cm. — L
1907 november 15-iki ajánlat szerint

907). — Kifizettetett 1907 deczemb
1908 április 22-én (2025–907). — A
1910 május 11-iki 9458–909 szvsz.

Sztárok, szabadjegy és premierbankett Moszkvában

Irta: Siklóssy Pál.

Beutaztam már egész Európát. Tavaly Amerikában voltam, de mondhatom, ez volt életem legérdekesebb utazása. Igaz, hogy a legfárasztóbb is, mert közel 10 ezer kilométert tettem meg vasúton és 10 éjszakát töltöttem vagónban. Varsón át mentem Moszkvába, onnan Dnjepostroyba, az új energiatelepre. Két napi utazás után értem Rostovba, ahol a *Moszkvai Realisztikus Népszínház* vendégszerepelt, Hacsek »Schwejk« című híres regényének dramatizálásával. Már az előadást megelőző este elmentem a pénztárhoz, hogy jegyet váltsak. A kisaszszonnyal, aki csak oroszul beszélt, nagynehezen érttettem meg, mit akarok. A plakáton megmutattam a dátumot, a darabot, amire kérlelhetetlenül egy szót ismételt.

— *Fabrik! Fabrik!*

Addig ismételte, míg én is megértettem, hogy *nincs jegy, mert egy gyár az egész házat megvette.* De én is kérlelhetetlen maradtam és könyörtelenül ismételtem:

— *Director! Director!*

Addig ismételtem, míg a szi császelenére (annyit jelent, mint »rögtön«, szerintem, hogy »soha«) az igazgató előkerült. Megmutatom az igazolványomat: *metteur en scène du Théâtre national...* Látom, hogy nem érti. Megmagyarázom:

— Meyerhold Moszkva...

És magasra nyujtom fel a karomat, hogy milyen nagy.

— Én (és bökdösöm magamat) Budapest...

— Regisseur?!

Végre megért az igazgató és megölel.

— Hotel? — kérdi.

Megmondom, hogy a Novo Moszkovszkajában lakom. Ő kérlelhetetlenül tovább kérdez, de most már papirost és ceruzát tesz elém.

— Numero?

Felírom, hogy a huszonyolcas szobában lakom. Az igazgató diadalmasan írja fel a saját szoba számot.

— 24!

Csaknem szomszédok vagyunk! De ismét ír.

— 9—10 Restorant.

Megértem, hogy találkozni akar velem. Megígérem és boldogan megyek haza. Már útközben jut eszembe, hogy nincs *jegyem az előadásra. Pénzért sincs jegyem, szabadjegyre gondolni sem mertem.* Állítólag itten mindenki egyforma, egyformán dolgozik, egyformán keres, itt nem lehet kivételezni. Az előmunkásnak háromszáz rubelje van havonta, a mérnöknek négyszáz. *Mennyi lehet a színésznek? Van-e sztár és van-e habitué?*

Ezen gondolkoztam egész éjjel. Ha már jegyem nincs, legalább megtudok valamit.

Elképzelhető a csalódás, mikor másnap tizenegy óráig várok és *se jegy, sem* igazgató. Bánatomban elmentem és megnéz-

Nehnii, a moszkvai Realisztikus Népszínház igazgatója Siklóssy Pállal, a Nemzeti Színház rendezőjével

Szombathelyi Blanka

Tolnay Edith

Simon Zsuzsa

Perczel Zitta

Tabódy Klári
(Berger Oszkár rajzai)

urban

kiskunfélegyháza

A Koronás kerthelyiségében rendezett táncszépségversenyekre nem akadt jelentkező s így a zsűri a versenyen kívül táncolók között osztotta ki az értékes díjakat.

Markisohn Jolánka és *dr. Djatkin Márton* házasságot kötöttek.

békéscsaba

Vitéz Jánossy Gyula polgármester balatoni nyaraltatási akciójáról hazaérkezett ötven csabai kisgyerek, akiket dr. *Tamássy Károly* aljegyző fogadott.

Havran Imre fiatal szobrászművész kapott megbízást a csabai országos emlékmű elkészítésére.

Az Iparosdaloskör *dr. Korniss Géza* kultúrtanácsnokot és *dr. Mázor Elemér* közjegyzőt díszlagjául választotta.

Dr. Fenyő Imre fogorvos, a Magyar Vöröskereszt Egylettől elismerő oklevelet kapott, melyet *dr. Korniss Géza* adott át a kitüntetettnek.

Schillinger Béla erdőmérnök *Márkosira* változtatta a nevét.

Bolmányi Ferenc festőművész befejezte *vitéz Jánossy Gyuláné* arcképét, amely ősszel Budapestre kerül kiállításra.

törökszentmiklós

Dr. Kiss Jánosék Almádiban, *Klein Lajosék* Tapolcán, *dr. Scheiner Ernőék* Sopronban nyaralnak.

A Stefánia Egyesület javára oldboy mérkőzést játszott Törökszentmiklós legénysége Szolnok csapatával. A csapat tagjai voltak: *Ambrus Gy. Elekes M., Gonda I., Jurenák S., Katona S., Kiss M., Klein I., Mészáros B., dr. Návay I., Polgár B., Ravaszdy B., dr. Seftsik J., Schwartz S., dr. Senténvi B., Szerdahelyi B.* Az ütközetet fényesen sikerült bál követte a Vigadóban.

karcag

Hein Béla bankigazgató tíznapos weekenden volt Tokajban.

A barnára égett hölgyek között *dr. Erpf Károlyné* vezet.

A Nagykunviadal teniszversenyén a karcagi versenyzők egyetlen egy pontot sem nyertek.

Dr. Farkas Olga Olaszországba utazott.

nagykőrös

A strand büfféjében ismert társaság olyan jól mulatott reggelig, hogy négy tropikálruha vörösborban ázott.

makó

komjáthy Tarnay Ivor alispán szabadságát külföldön tölti.

Az MTK garden-partyja nagy erkölcsi és anyagi eredménnyel zárult.

Seress Arankának van a korzón a legtöbb kísérője.

szentes

Kürthy Jolán és *dr. Papp Gábor* fényes esküvőjére zsúfolásig megtelt a nagytemplom.

Matyó Panni és *Szabó Margit* hazaérkeztek feketetengeri kirándulásukról.

A hét találós kérdése: vajjon véletlenül nyaral-e ugyanott a társaság szépe, ahol az előkelő úr?

cegléd

A színházkedvelőknek kedden Marika, szerdán Märyke a kedvencük. *Gellért Marika* és *Vágó Märyke*.

Alföldi Géza újonnan megjelent dalgyüjteményének nagy sikere van.

Offenbach Szép Helénáját a strandon szabadtéri előadásban fogja bemutatni Hont Ferenc.

miskolc

Stassik Béla iparfelügyelőt Budapestre helyezték.

ótátrafüred

Segesváry Izabella játszódélutánján legnagyobb sikere a legkisebb szereplőnek, Szatmáry Tücsynek volt

Az első karikatúra

Akit a rajzpapír humoristája először ceruzavégre kap, az rendszerint kiugrott már a tömegből és az érdeklődés keresztttüzében indul pályájának magaslatai felé. Van, aki a sikerült start pillanatában eléri már a népszerűségnek ezt a rendfokozatát, de van olyan is, aki merő véletlenségből csak később jutott hozzá. Igy történt, hogy most, amikor egy sereg fiatal művész első karikatúráját bemutatjuk, találunk köztük olyanokat is, akik ezt a kedves tisztességet már korábban megszolgálták. Váljon örömükre, hogy az első karikatúrát Berger Oszkártól, a jelenleg Pesten tartózkodó világhírű magyar rajzolóművésztől kapták.

Somló István

Balla Lici

Ágai Irén

Rökk Marika

Színházi Élet, 1934. 36. sz.

Sztárok, szabadjegy és premierbankett Moszkvában

Irta: Siklóssy Pál

Berger Ottóval

Beutaztam már egész Európát. Tavaly Amerikában voltam, de mondhatom, ez volt életem legérdekesebb utazása. Igaz, hogy a legfárasztóbb is, mert közel 10 ezer kilométert tettem meg vasúton és 10 éjszakát töltöttem vagónban. Varsón át mentem Moszkvába, onnan Dnjepostroyba, az új energiatelepre. Két napi utazás után értem Rostovba, ahol a *Moszkvai Realisztikus Népszínház* vendégszerepelt, Hacsek »Schwejk« című híres regényének dramatizálásával. Már az előadást megelőző este elmentem a pénztárhoz, hogy jegyet váltsak. A kisasszonnyal, aki csak oroszul beszélt, nagynehezen érttettem meg, mit akarok. A plakáton megmutattam a dátumot, a darabot, amire kérlelhetetlenül egy szót ismételt.

— *Fabrik! Fabrik!*

Addig ismételte, míg én is megértettem, hogy *nincs jegy, mert egy gyár az egész házat megvette.* De én is kérlelhetetlen maradtam és könyörtelenül ismételtem:

— *Director! Director!*

Addig ismételtem, míg a szi császz ellenére (annyit jelent, mint »rögtön«, szerintem, hogy »soha«) az igazgató előkerült. Megmutatom az igazolványomat: *metteur en scène du Théâtre national...* Látom, hogy nem érti. Megmagyarázom:

— Meyerhold Moszkva...

És magasra nyujtom fel a karomat, hogy milyen nagy.

— Én (és bökdösöm magamat) Budapest...

— Regisseur?!

Végre megért az igazgató és megölel.

— Hotel? — kérdi.

Megmondom, hogy a Novo Moszkovszkajában lakom. Ő kérlelhetetlenül tovább kérdez, de most már papirost és ceruzát tesz elém.

— Numero?

Felírom, hogy a huszonyolcas szobában lakom. Az igazgató diadalmasan írja fel a saját szoba számot.

— 24!

Csaknem szomszédok vagyunk! De ismét ír.

— 9—10 Restorant.

Megértem, hogy találkozni akar velem. Megígérem és boldogan megyek haza. Már útközben jut eszembe, hogy nincs *jegyem az előadásra. Pénzért sincs jegyem, szabadjegyre gondolni sem mertem.* Állítólag itten mindenki egyforma, egyformán dolgozik, egyformán keres, itt nem lehet kivételezni. Az előmunkásnak háromszáz rubelje van havonta, a mérnöknek négyszáz. *Mennyi lehet a színésznek? Van-e sztár és van-e habitué?*

Ezen gondolkoztam egész éjjel. Ha már jegyem nincs, legalább megtudok valamit.

Elképzelhető a csalódás, mikor másnap tizenegy óráig várok és *se jegy, sem* igazgató. Bánatomban elmentem és megnéz-

Nehnii, a moszkvai Realisztikus Népszínház igazgatója Siklóssy Pállal, a Nemzeti Színház rendezőjével

Szombathelyi Blanka

Tolnay Edith

Simon Zsuzsa

Perczel Zitta

Tabódy Klári
(Berger Oszkár rajzai)

Az első karikatúra

Akit a rajzpapír humoristája először ceruzavégre kap, az rendszerint kiugrott már a tömegből és az érdeklődés kereszttüzében indul pályájának magaslatai felé. Van, aki a sikerült start pillanatában eléri már a népszerűségnek ezt a rendfokozatát, de van olyan is, aki merő véletlenségből csak később jutott hozzá. Igy történt, hogy most, amikor egy sereg fiatal művész első karikatúráját bemutatjuk, találunk köztük olyanokat is, akik ezt a kedves tisztességet már korábban megszolgálták. Váljon örömükre, hogy az első karikatúrát Berger Oszkártól, a jelenleg Pesten tartózkodó világhírű magyar rajzolóművésztől kapták.

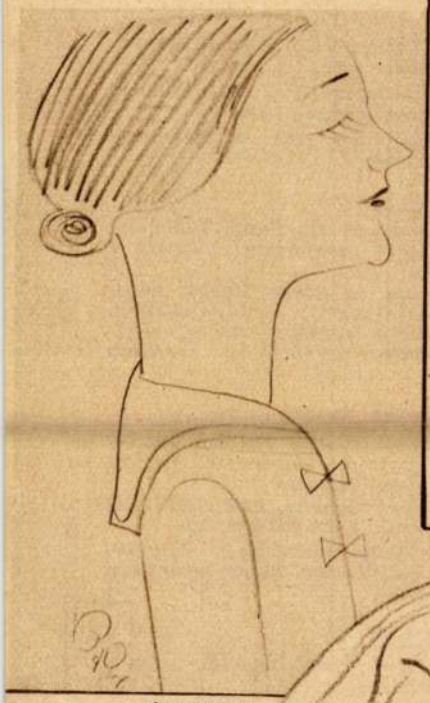

Ágai Irén

Balla Lici

Somló István

Rökk Marika

Színházi Élet 1934. 36. sz.

urban

kiskunfélegyháza

A Koronás kerthelyiségében rendezett táncszépségversenyekre nem akadt jelentkező s így a zsűri a versenyen kívül táncolók között osztotta ki az értékes díjakat.

Markisohn Jolánka és *dr. Djatkin Márton* házasságot kötöttek.

békéscsaba

Vitéz Jánossy Gyula polgármester balatoni nyaraltatási akciójáról hazaérkezett ötven csabai kisgyerek, akiket dr. *Tamássy Károly* aljegyző fogadott.

Havran Imre fiatal szobrászművész kapott megbízást a csabai országos emlékmű elkészítésére.

Az Iparosdaloskör *dr. Korniss Géza* kultúrtanácsnokot és *dr. Mázor Elemér* közjegyzőt disztagjául választotta.

Dr. Fenyő Imre fogorvos, a Magyar Vöröskereszt Egylettől elismerő oklevelet kapott, melyet *dr. Korniss Géza* adott át a kitüntetettnek.

Schillinger Béla erdőmérnök *Márkosira* változtatta a nevét.

Bolmányi Ferenc festőművész befejezte *vitéz Jánossy Gyuláné* arcképét, amely ősszel Budapestre kerül kiállításra.

törökszentmiklós

Dr. Kiss Jánosék Almádiban, *Klein Lajosék* Tapolcán, *dr. Scheiner Ernőék* Sopronban nyaralnak.

A Stefánia Egyesület javára oldboy mérkőzést játszott Törökszentmiklós legénysége Szolnok csapatával. A csapat tagjai voltak: *Ambrus Gy. Elekes M., Gonda I., Jurenák S., Katona S., Kiss M., Klein I., Mészáros B., dr. Návay I., Polgár B., Ravaszdy B., dr. Seftsik J., Schwartz S., dr. Senténvi B., Szerdahelyi B.* Az ütközetet fényesen sikerült bál követte a Vigadóban.

karcag

Hein Béla bankigazgató tíznapos weekenden volt Tokajban.

A barnára égett fölgyek között *dr. Erpf Károlyné* vezet.

A Nagykunviadal teniszversenyén a karcagi versenyzők egyetlen egy pontot sem nyertek.

Dr. Farkas Olga Olaszországba utazott.

nagykőrös

A strand büfféjében ismert társaság olyan jól mulatott reggelig, hogy négy tropikálruha vörösborban ázott.

makó

komjáthy Tarnay Ivor alispán szabadságát külföldön tölti.

Az MTK garden-partyja nagy erkölcsi és anyagi eredménnyel zárult.

Seress Arankának van a korzón a legtöbb kísérője.

szentes

Kürthy Jolán és *dr. Papp Gábor* fényes esküvőjére zsúfolásig megtelt a nagytemplom.

Matyó Panni és *Szabó Margit* hazaérkeztek feketetengeri kirándulásukról.

A hét találós kérdése: vajjon véletlenül nyaral-e ugyanott a társaság szépe, ahol az előkelő úr?

cegléd

A színházkedvelőknek kedden Marika, szerdán Märyke a kedvencük. *Gellért Marika* és *Vágó Märyke.*

Alföldi Géza újonnan megjelent dalgyüjteményének nagy sikere van.

Offenbach Szép Heléndját a strandon szabadtéri előadásban fogja bemutatni Hont Ferenc.

miskolc

Stassik Béla iparfelügyelőt Budapestre helyezték.

ótátrafüred

Segesváry Izabella játszódélutánján legnagyobb sikere a legkisebb szereplőnek, Szatmáry Tücsynek volt

Berger Oszkár

erod.

Rosner, Charles: Ungarische Gebrauchsgraphik. Különlenyomat a Gebrauchsgraphik 1936. 8. számából

is m. MAGYAR MUVESZET

1936. 350-357 l.

Berger Oszkár

l.

Rosner Unggebr

1936. 8 n

31 l. Keppel

Rosner K: Ungarische Gebrauchsgraphik.

Gebrauchsgraphik (Berlin)

1936

8. n

azután az egyes váro-
tott ünnepi felvonulá-
öttek létre a sacra rap-
éneteket, vagy szentek
Ezek is legtöbbször ok-
tekben tömörült fiatal
n pompázatos, bonyo-
zkedő és azokban újra
atos, hatásos színpad-
is benyomult és mind
llásos vonás már csak
gény Lázár történeté-
inrevitelében. Ezeknek
aboknak szerzői között
issance nagy alakjait:
esco de' Medicit, Ber-
solódtak a darabokhoz
későbbi híres interme-
) tornajátékok, tánc,
arabok legalább félig-
közjátékok témáját a
mitológiából veszik:
rokra különösen nagy

R. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

Egészen természetes ezekután, hogy ez a játék az idők folyamán kikerült eredeti helyéről a templomból, először a templom kapuja elé, majd a városok főterére. (4. sz. és 26. sz.) A véglegesen kifejlődött előadási mód, a színrevitel országonként különbözőképen alakult: Angliában az ú. n. pageant-okra, kocsikra szerelték az egyes jelenetek díszleteit és ezek az utcákon át vonulva adták elő a darabot. Németországban és Franciaországban a szimultán színpad fejlődött ki, amint erre vonatkozó, ránk maradt ábrázolásokból (valenciennesi passió, luzerni passió terve stb.) megállapítható. A téren egymás mellett kis házakban (mansio) építették fel az egyes jelenetek színterét és a szereplők egyiktől, a másikhoz vonulva játszották le a megfelelő részeket. Az éppen nem szereplő személyek némán várakoztak annál a színnél, ahol sorra kellett kerülniök. A tér keleti, templom felé eső részén volt a mennyország, bal szélen a pokol, néha egy szörnyeteg fejével jelképezve, melynek száján keresztül jártak ki-be az ördögök. Ennek hatása és emléke megvan a francia középkori templomok Utolsó-ítélet domborműveinek kárhozottak csoportját ábrázoló részén is. Franciaországban később a vallásos társulatok, mint Párisban a Confrérie de la Passion, zárt épületben is tartottak előadást, többek között az utóbb világi

foglyok vájtál
húzták ki belő
Hogy a b
hol egy felvo
erősen megva
pünk. Itt látju
márványból fa
büszkén tekin
Krisztina kettő
Ezen a k
varba, melyne
varból alacso
nyílik a fegyv
nyugati bástyá
vetkezik.
50 méter
impozánsabb
csarnokában v
a vár viszont
A vár tör
év táján, az A
mon vitéz ép
grófok név al
és országos h

szeríjak, változatos alakú alabárdok, sarkantyúk, híradó kürtök, dobok, bőrsátrak, nehéz kerekes puskák, felhasadt ágyúcsövek, mennyezetről alá-hulló, golyótépett, időmart zászlófoszlányok szivárványa: az egyik zöld, a másik karmazsin, lila, bíboros brokát, sárarany, égkék.

Egy további terem csupa török trofea. Janicsár ijjak, puzdrák, jatagánok, keleti selyem kaftánok, félholdas, lófarkas zászlók, damaszcén szablyák, bőrsátrak, gyöngyhimzes nyergek, szétrepedt zurbuzánok, — legtöbbje II. kalmával előfordult munkálatoknál kerültek elő. Legértékesebbek ezek korok visszamaradt emlékeinek szenteljen egy-két percet.

Aztán tekervényes folyosók. Féltve őrzött termek. A termekben — az osztrák megszállásig — közönséges halandó előtt soha el nem képzelt drágaságok. Színarany, ékköves párták, násfák, kösöntyűk, vakító fényű diadémok, zafírral, smaragddal türkisszel kirakott bársonyos kardtokkok, süvegforgók, arany bilikomok, velencei kristálypoharak, pecsétes gyűrűk, zománc-ékszerek, rezgőtűk, hatalmas méretű arany-ezüst tálak, evőeszközök, olyan pazar gyüjteménye volt itt, hogy szinte elkápráztatta az ember szemét. Ezeket a drágaságokat ma magyar területen, az Esterházy-család másik kastélyában, Eszterházán őrzik.

Majd díszöltönyök ragadják bámulatra a szemlélőt. Suhogó selymek, bíborok, bársonyok, nehéz arányszőttes brokátok, időfakultan is tiszteletet parancsoló darabjai a XV—XVII. századbeli főúri viseletnek. Akik valaha viselték, réges-régen hamuvá, porrá, elmosódó emlékké lettek. Sőt némelyik gazdája nem is emlék már, mert az újabb nemzedékek emlékezetéből még a neveiket is végkép kitörülte a múló idő.

Berger Oskár
rajzoló
született Eperjesen,
Berhuben él és
egyideig Amerikában is
lásd okv- mukádott

Hajós, Dr. E. M.
Zeichnungen von
Oskar Berger
Forum. 1932.
206, 207 l.
kepékkel

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

29

Budapest

n.

zad (Jahrh.).

ve (Bez.): Sherfield.

rt).

z.): „Henri Lo Sidanor ~~Camiors~~ 1896".

z.): „Sidorowicz 1873".

~~uerin). Jelezve (Bez.): „G. Smith".~~

~~Die Anbetung des Jezuskindes).~~

~~Illusztr. XIV. tábl.~~

~~e im Morast). Jelezve (Bez.): Spányi B. 885".~~

Schalcken Gottfried (1643—1706) modorába

531. OLVASÓ LEÁNY (Lesendes Mädche
Vászon (Leinwand). 59×45 cm.

Schallhas, Carl Philipp (1767—1797).

532. „TIVOLI". Jelezve (Bezeichnet): (?)
Lavirozott tollrajz (Lavierte Federzei

Schiavone, Andrea (1522—1563).

533. CASSONE-KÉP (Cassone-Bild).
Fa (Holz). 37×58 cm.

Schiess, I., 19. század (Jahrhundert).

334. FÉRFI ARCKÉP (Männliches Bildni
Fa (Holz). 11×10 cm.

Schinnagl, Max Joseph (1694—1761).

535. HEGYVIDÉKI TÁJ (Gebirgslandsch
Schinnagl.
Vászon (Leinwand). 47×55 cm.

Schoth, 18—19. század (Jahrhundert).

536. A HÍD (Die Brücke). Jelezve (Bezei
Vászon (Leinwand). 25×45 cm.

Berger Onkár

Stúdium plakát, rajzolta tenti, repr.

Képzőművészet

1935. 47 l.

hogy kulturális és a magyar névnek
ivánó ezen lépésünket egy mappa meg-
méltóztassék annál is inkább, mivel
t forgalmi értéke többszörösen túl-
lunk kért árat.

Nagyrabecsült párfogását előre is
megköszönve, a résztvevő művészek
nevében vagyok kiváló tisztelettel

festőművész.

Berger Oskár

rajzoló

lásd

Pérely 150. l.

Berger Oszkár

Thomas Mannt és
Toscaninit ábrázoló
karikatúrái

Pesti Napló
1933. okt. 29.

U. 3629

STRUCK,H. DIE KUNST DES RADIERENS.Geschichte u.Verfahren.
Mit kunstvollen Bildern.Prachtvolles Werk.Reichlich
illustriert.Quartformat. Leinen /3

SYDOW,E.von KUNST UND RELIGION DER NATURVÖLKER.Mit 55 Tex
83 schwarzen u.Farbtafeln.Quart.Gebunden /4

TAFELMALEREI DER ALTEN FRANZOSEN.Mit 81 ganzseitigen Tafe
Quartband.Gebunden.Auswahl von Hausenstein /

VAN DELFT,VERMEER.Hrsg.von Hausenstein.Mit 45 kunstvoll
roduzierten Tafeln. Quart. Gebunden /

WEISBACH,W. DER BAROCK als Kunst der Gegenreformation.Qu
Leinenband mit 99 Bildern /

WILM,Hubert MITTELALTERLICHE PLASTIK /Im Nationalmuseum
Nürnberg./ Mit 112 Bildtafeln. Leinen /

WILM,Hubert GOTHISCHE CHARAKTERKÖPFE. Mit 117 Abb.u.Tafe
Leinen.Eines der schönsten Bildwerke mit vollkomme
Reproduktionen. /

Berger Oszkár (2

alkalomból írt róla Az Est.
1928-ban az Ullstein vállalat ki-
küldte Amerikába, hogy rajzolja le
az Egyesült-Államok vezetességeit.
Már a hajón kiállítást rendezett
rajzaiból. 18 amerikai várost járt
be, mindenütt kiállítást rendezett
és rajzolt. Lerajzolt Európa majd-
nem minden országában veheiny száz
szívészt, szívésznőt és muzsikust.

SOLYMOSI KÉPSZALON
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 13.
TELEFON: AUT. 89-7-62.

POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 6674.
FOLYÓSZÁMLA: ANGOL-MAGYAR BANK
EGYETEMTÉRI FIÓKJÁNÁL.

Mélt.
Nagys. dr Szentiváry

Bátorkodom Nagyságo

hogy a nálam vásárolt képe

cimemre még nem érkezett

Amidőn ennek szives

1931 szept

Berger Oszkár.

Az Est

Szombat, 1934. julius 21.

— **Német művészi folyóirat magyar plakátszáma.** A »*Buch- und Werbekunst*« című német művészeti folyóirat most megjelent számában *a modern magyar plakáttal foglalkozik.* Tökéletes színes reprodukciókban mutatja be *Bortnyik—Berény* (ők rajzolták a címlapot is), *Haiman—Kner* György, *Berger* Oszkár, *Molnár C.* Pál, *Irsai, Mallász* Gitta, *Dallos* Hanna, *Farkas, Csányi* Imre és a többi kiváló magyar reklámművész legújabb munkáit. A plakátokhoz *Rosner* Károly írt kimerítő tanulmányt, amelyben a magyar plakátművészet egész fejlődését ismerteti. *Rosner* gyüjtötte össze a magyar szám valóban reprezentáns illusztrációs anyagát is, kitünően igazolva ezzel az új magyar plakátművészet európai vezető nívóját.

Nincs célulázva. Folyton hátrább teendő.

Berger

B. 2. *Oszkár*, magyar karikatúrista és reklámgrafikus. Eperjesről ment Berlinbe 1923. s azóta karikatúristája volt a B. Z. am Mittag és a Berliner Morgenpostnak. 1928. az Ullstein vállalat az Egyesült Államok nevezetességeinek lerajzolása végett Amerikába küldte. Itt és Németországban számos koll. kiállítást rendezett. A Gebrauchsgraphik külön számot adott ki róla.

E. gy. I. 1011.

1209. *Trefort Ágoston.*

Mellig, balrafordultan, arc
plaquetten van ábrázolva, mel
SZET-re, a SZOBRÁSZAT-ra, az
MŰVÉSZET-re vonatkozó alleg
hető felső bal sarkában: »LA
Hosszú hajat, bajuszt és köz
álló gallérú ing, kettős elejű
arczképet tölgy- és babérgaly v
alatt, az erre szolgáló táblán
HÁLÁS EMLÉKÜL A MAGYAR I
a fejdíszt képező félkörön bel
jobbra a mezőnyben: »TONY S

Bronz, méretei 7·8 : 3·7 cm. —
1907 november 15-iki ajánlat szerin
907). — Kifizettetett 1907 deczem
1908 április 22-én (2025–907). — A
1910 május 11-iki 9458–909 szvsz

NDK

Berger Oszkár

Berlinben dolgozik

Pérely: Magyar rajzolók külföldön. 1930. 150.l.

BERGER OSZKÁR

Karikaturista - rajzoló és grafikus.
Rövid életpályájáról közöl:

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 42.

Berger Oszkár.

A košicei nemzetközi fényképészeti kiállítás plakátja, 1933, kétszínnyomásos litográfia Repr.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 217

BERGER OSZKÁR

Eperjesi származású reklám grafikus, aki Berlinben tett szert ~~ta~~ nemzetközi hírnévre.

Ladislav Saučin. Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918—1938. Košice 1964. 36.

Oscar Berger

Magyar származásu festőművész felváltva Németországban és Amerikában dolgozik, jelenleg Budapesten van. Öt éve a „B.Z. am Mittag" c. nagy bulvárlap első rajzolója. A német lapokban ő készitett először karikaturákat, szöveg melletti rajzokat. Lo évvel ezelőtt festményeiből rendezett kiállitást Berlinben. Bpesten a New York Evening Post számára készit karikaturákat budapesti szinészekről.

Délibáb, Bp. 1933. szept. 3o. VII. évf. 4o. sz. 24-25. lap.

Oscar Berger

Berend Pál: "Oscar Berger a világhirü szinházi karikaturista Budapesten" cimmel ir a müvészről.
A lap bemutatja a következő müveit.
"Oscar Berger Gonda Józsefet karikirozza" "The Kentucky Singars" Furtwängler" "Elisabeth Bergner", Adele Sandrock", "Emil Jannings" c. karikaturáit.
Repr.-ók

Délibáb, Bp. 1933. szept. 3o. VII. évf. 4o. sz. 24-25. lap.

Oscar Berger

"Korunk legnagyobb táncosnői" cimmel ir a világhirü táncmüvészekről és illusztrálja a róluk készitett rajzokkal.
Mary Wigman, Niddy Impekoven, Anna Pavlova, Tamara Karsavina. /A lap erősen hiányos, igy nincs meg a müvész minden rajza csak töredékben./

Délibáb, Bp. 1934. juli. 21. VIII. évf. 30. sz. 6-8. lap.

M.D.K.

O. Berger /Berger Oszkár/

Rajz "Szőke Szakáll "Görbe tükör" néven szinházat nyitott Berlinben" megjegyzéssel.

Szinházi Élet. Bp. 1928. márc. 11-17. XVIII. évf. 11. sz. 91. l.

M.D.K.

Berger Oszkár

"Szinház" c. képének repr.-ját bemutatja a lap s megjegyzi, hogy "Berger Oszkár, magyar rajzoló-művész külföldön csinált karriert a berlini Gebrauchsgraphik különszámban mutatja be karrikaturáit, terveit, festményeit."

Szinházi Élet. Bp. 1928. márc. 11-17. XVIII. évf. 11. sz. 37. lap.

Berger Oszkár, grafikus

A festői stilus felé való átmenet plakátművésze. Georg Györggyel együtt. Humorista plakátművészek. Vidám ötletek humoros csattanók. Modern formanyelv, üde színek, könnyed vonalú betük jellemzik alkotásaikat. 51.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Budapest. 961. Franklin Nyomda. Bp.

Berger Oszkár,grafikus

"Stühmer Kakaó"c.plakátján/1934/,piros-fehér pettyes kocka mellett egy csésze kakaó.A figyelemfelkeltés alapvető szempontja."Eritta Brázay menthol sósborszesz"1934 egy felfelé nyújtott kar emeli magasba az üveget."Vegyetelkez Balatonföldváron"c.plakátja/1934/.Nagy kék ég, és viz között vitorlás,a zöld bokros parton sárga házikó. 52.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátmüvészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz.Évkönyve.II.1960.Bpest. 1961.Franklin Nyomda.Bp.

Berger Oszkár, grafikus

Nem nagy müvészi igénnyel, de mindig izléssel, kitünő reklámérzékkel készíti plakátjait. Egyszerü forma, gömbölyded betü, karikatúraszerü figurák. Kompozicióját a mondanivaló szolgálatába tudja állitani. Egyszerü eszközöket alkalmaz. 52.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátmüvészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Bpest. 1961. Franklin Nyomda. Bp.

M.D.K.

Berger Oszkár

Eperjesi születésü magyar anyanyelvü müvész a B.Z. am Mittag, a Morgenpost, a Vossische Zeitung majd az amerikai Detroit News munkatársa, aki most Budapestre látogatott és a szinmüvészekről készült karikaturáit bemutaja a lap a müvész fényképével együtt. Honthy Hanna, Vaszary Piri, Törzs Jenő, Dajbukát Ilona, Somogyi Nusi, Rajnai Gábor, Góthné Kertész Ella, Gaál Franciska, Góth Sándor, Szokolay Olly karikaturái.

Szinházi Élet. Bp. 1931.nov. 29-dec. 5.
XXI. évf. 49. sz. 21-23. lap.
A müvészről szóló közl. cime: "Ne haragudjon rám..."

Berger Oszkár

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

1962 OKT 31

MAGYAR NEMZET

Az Iparművészeti Vállalat pénteken délelőtt nyitja meg Kossuth Lajos u. 12. szám alatti kiállítási termében a jövő évben forgalomba kerülő iparművészeti ajándék- és emléktárgyak bemutatóját.

⊕

Oscar Berger, az évtizedek óta Amerikában élő magyarszármazású híres karikaturista néhány napig Budapesten tartózkodott. Odakünn több albuma jelent meg és újabban különösen Kennedy-karikatúráival aratott sikert.

Berger Gyikár

Vécsey arck. } c. r.
Hella kürty " }

Fő képt

BUDAPEST

1949 MÁJUS

megírva

Berger Oszkár (1

Egy magyar karikaturista karrier-
je. Az Est. 1931 nov. 19.

Berger Ö. önarckép karikaturájával.

U. 3134

Eperjesről ment Berlinbe 1923-
ban. s azóta állandó karikaturistá-
ja az Ullstein-konszern két leg-
nagyobb lapjának a „B. Z. am
Mittag" és a Berliner Morgenpost-
nak. Amerikában és Németországban
volt számos kiállítása és a világ
egyik legkiesebb grafikai folyóirata,
a „Gebrauchsgraphik" külön szá-
mot adott ki róla. 1931. novem-
bérében Budapesten járt. Ez al-

ő nyereményen felül ***a 300.000 pengős nagy jutalmat, a 100.000 pengős főnyereményt is nálunk vásárolt csés vevőinknek ismételten kifizettük.***

orsjátékon az elérhető legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

0.000 pengő

a m. kir. osztálysorsjáték, mely egyedül nyujt lehetőséget el nagy tőkét nyerhessünk.

rencsekocka kizárólag a **TÖRÖK BANKHÁZ** *sorsjegyei- a és* **TÖRÖK** *sorsjegyeinek népszerűsége indokolja, hogy számot a mellékelt levelezőlapon* **sürgősen,** *de legkésőbb*

lyó év október hó 12-ig

eredeti sorsjegyet b. címére mielőbb megküldhessük.

yhúzás már október 14-én és 17-én.

atalosan megállapitott I. oszt. vételárak:

Fél sorsjegy ár. P 12.—	Negyed sorsjegy ár. P 6.—

yben, hogy a sorsjátékon résztvesz s ezáltal lehetővé teszi, yek egyikét Önnek kifizethessük, vagyunk

kiváló tisztelettel

orsjegy nyer!

esélyek!

TÖRÖK A. és TÁRSA
BANKHÁZ RT.
BUDAPEST, IV., SZERVITA-TÉR 3.

Berger Pál
festő

Nemzeti Szalon

B e r g e r P á l .

1935. Tavaszi Szalon.

Proletár,Kréta,
Asszonyfej,cer.r.

1936 KUT kiáll.

Munkások,olajf,

Berger Pál

13 Munkások olajf. 200.

Nemzeti Szalon 1936
Kat febr-márc

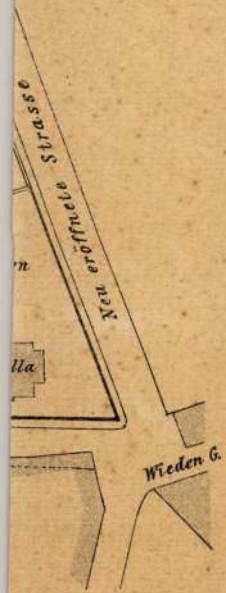
Neu eröffnete Strasse
Wieden G.

Berger Pál

X. Tavaszi
Kiállítás
1938.

BERGER PÁL
22 Proletár
23 Asszonyfej

krétarajz 60.— pengő
ceruzarajz 30.— "

X-IK

TAVASZI SZALON

Berger Pál I. é

Ferk pzomfoiskèvk

1933-34. 43. l.

WODIANER F. ÉS FIAI
GRAFIKAI INTÉZET ÉS KIADÓVÁLLALAT R. T.
KÖNYV- ÉS HIRLAPNYOMDÁJA ÉS KÖNYVKÖTÉSZETE

TARTALOM:

	Oldal
Árverési sorrend	
Árverési feltételek	5
Előszó	7
Festmények, rajzok, metszetek stb.	11
Szobrok, plakettek	43
Keletázsia	51
Arany-, ezüst- és ékszertárgyak	59
Porcellán- és üvegtárgyak	69
Kézimunkák, textiliák, stb.	85
Szőnyegek, takarók, függönyök	93
Bőröndök, útikészletek és egyéb bőráruk	99
Hangszerek	103
Fényképezőgépek, látcsövek, műszerek és fegyverek	107
Bútorok és egyéb berendezési tárgyak	111
Vegyesek	127
	141

Sz. 1913 máre 31
Réti nov. hol?

Berger Pál

képrönn fönk

1932 – 34.

mikor és hol

született?

tanára?

Meghalt?

mikor?

1944. Bpest?

Exp.

Nagyméltó
ügyi mini

Nagym
Kegye

A Müe
arra kéri
sorolt é
tásügyi m
mint ahog
segélyt é
A tis
ző :

1./
2./
3./

Berger Pál

1932/33 I.

megvia

Ferképzőmfőiskénk

67. l.

Ukiyo-ye sok iskolára oszlott. Ezek tesek ezek közül: *Hishikawa Kichibei Moronobu* (l. o.) iskolája, a *Miyagawa*-iskola *(Chóshun)*, a *Katsukawa*-iskola (l. *Shunshó*), a *Kwaigetsudó*-iskola *(Andó, Anchi)*, a *Torii Kiyonobu* (l. o.), *Kiyomasu, Kiyonaga* (l. o.), *Kiyomitsu Harunobu* (l. o.), a *Toriyama*-iskola (*Okumura Masanobu*; l. o.), az *Utagawa* (*Toyokuni*, l. o.), a *Katsushika* (*Hokusai*, l. o.) és a *Kitagawa*-iskola (*Utamaro*, l. o.). Mindezek az iskolák, melyekhez nagyon sok művész tartozott, a fametszet művelésével jutottak nagy népszerűségre. A japáni fametszet szintén kínai hatás alatt keletkezett és fejlődött. Előzménye a téglával nyomtatott ábrázolás volt. Első korszakában csak fekete festéket használt. Később kézzel színezett lapok jelentek meg *(Kiyonobu)*. Ezután következett a kétszínnyomás *(Okumura Masanobu)*. Végül a sokszínű *(Harunobu)* és ennek keresett színhatásokat keltő változatai. Japánban a sokszorosítandó képet alkotó festő és a fadúc készítője sohasem egy személy. Az Ukiyo-ye iskola bizonyos mértékig *Hanabusa Itchó* (l. o.) iskolája is. Függetlenül is működtek kiváló mesterek, mint a japáni kritikától is nagyrabecsült *Nishikawa Sukenobu* (l. o.), *Ichiryusai Hiroshige* (l. o.) stb. Az említett művészek és tanítványaik nagy része minden profán álláspontjuk ellenére is a történelmi stílusok alapján álltak. Az újabb mesterek közül többen, kik már az európai művészettől is befolyásoltatták magukat, *Hokusai, Hiroshige* (l. o.) és a *Toyokuni*-tanítványok stb. már itt-ott valószerű hatásokra is törekedtek. Japán mai festőművészete részben fenntartásnélküli utánzata az európai naturalisztikus iskoláknak, részben a Maruyama Shijó-iskola folytatása, részben a különböző történelmi stílusok alapján igyekszik nemzeti művészetet kifejleszteni.

Berger (Julián) Pál
festő

A csoport alapítói, indítói, első ciklusának (1933-1938) tagjai közé sorolható a művész.

Major Máté: A "Forráskiadvány a szocialista....
Művészet, 1973. szeptember - 10. oldal

Berger /Fuhárt/ Pál

1933–1937 között a Szoc. Képzőművészek Csoportjának tagja.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 438.l.

Berger Pál

Kiáhít

Újság 1936. X. 3.

MOK

Berger Pál, festő.

Proletár, kréta rajz

Asszonyfej ceruzarajz.

Nemz. Szal. Műv. 4. - Szinyei Társ. I. Tav. kiáll. - 1935 V. 8-19.

Kat.

Berger Pál

Asszonyarcképei szerepelnek az Újrealisták Kiállításán a Tamás Galériában - 1936.

Ko -emlitve-

Bálint György :A toronyőr visszapillant
Bp.Magvető 1976

I. 654. old.

Berger Pál

mae emlitve,
megfordult szentendén

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp.Magvető 1972

228.old.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848. I. 170

Név: Berger Thomas

Foglalkozás: kőfaragó

Szárm. hely:

Hitfelekezet: Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1697 VIII 24

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

MDK

Berger Vera

Illusztráció Mahabharathoz, tempera
Kakas, tusrajz
Renaissance női fej, vizf.
Perzsa miniatura, vizf.

MIEFHOE kiáll. 1943.

mDK

Berger Zsigmond és Schimek Ferenc
nyomdászok

Árjegyzékborítólapja. Mellékletet.

÷ Borítékunk és mellékleteink.

Grafikai szemle 1908 évf 6 sz 121 l

megjma

Berger Tamás

kőfaragómester

Pesten 1696. céhmester

a kőmives és kőfaragó

céhben

Pkc 211. l.

Schneider R.: A pesti

kőmives és kőfaragó

céh tagjai. Bpesti

épitőmesterek stb.

ipártestületeinek

VIII. Évk. Bp. 1912.

211. l.

Esztergommegye V. 301

Berger Tamás

Kőfaragó

1695-ben a pesti ~~kőműves~~ kőfaragó és kőműves céh főmestere.

Pettkó Béla: A pesti kőfaragó és kőműves céh 1695-iki kiváltságlevele. Budapesti Építőmesterek-, Kőműves-, Kőfaragó- és Ácsmesterek Ipartestülete VII. Évkönyve. Pest. 1911. 123. l.

Váradi Kalendárium, 1585-ből V. 297.

Berger Tamás

kofárago mester

1695. a pesti kömüves és kofárigo céh főcéhmestere

Duray 72 l.

Duray K.: A budai és pesti kőmüves, kőfárago és ács cehek.

Bpesti építőmesterek ssb. zpartestületeinek Evk. X. Bp. 1914.

72. l.

Edeinyck, római V. 200

Rossi

Szegszárd
Berger Sándor nyomdája

Pester Lloyd, 1867, XIV. évf. 230. sz.
hirdetés, 3. o.

Reinhold Bergas. (berlin.) Gr. Ny. 19. 2.

Z Kivaly és Bika a bp.: Szovajólid Zét pillérjére. 1874. (Ly. III. 81.)

Odavaló hereshedők állítása szerint a tehe törzs bírto
kában lévő hegyes Purkomania különféle érceh közt ont
produkál. Azt ugyan nem sikerült kinyomozni vajjon az
Bamyan szorosig (mely Indiából s Afganistánból lev
kaput nyit az Oxus felé torkoló vízhnek.) elterjed-e v.
De annyit Baer hétségtelennek talál, hogy Cornwallis
dezese előtt a Földközi tenger medencéjéig és Skandinávi
a bronzindustriába felhasznált ónt a történelem előtti
Chorassanból nyerték.

A bronz ismerete régi időkre visszaterjedes Lenormant, emlé
művében (97.) olvassuk, hogy a Nilus völgyei ben hat ezer éves s
már bronztárgyakat rejtenek s Assyriában, Babyloniában Kr.
sz. ban általánosan el volt terjedve. Ekkor állhatott virág
tetőpontján a chorassani ón bányászat. De később nuhó

Bergerné Korits Hilda.

A Nemzeti Szalon új csoportkiállításán „Lányok tulipán közül" – „Lány vörös liliommal kezében" c. munkái részletek. (említve)

Esti Kurir, 1927. jan. 15.

B. Koszits Hilda festő

Szerepelt a Nemzeti Szalon 53.
csoport Dzialitásán

Magyarság 1927 I. 14

MDK

B. Koszits Ida festőm.

Magyar Müvészet, 1927. 113. l.

Bergerné Kosztics Hilda

Szerepel a Nemzeti Szalon
csoportkiállítósán festményekkel

Nemzeti lipép 1927 I. 14.

MDK

Bergerné Koszits Hilda, sz. Bp.1894.III.14.

Nyári virágok, of.

Három fürdő nő, of.

Tiroli helység templommal, of.

V.Szal. 53. csop. kiáll. 1927. jan.

MDK

Bergerné Koszits Hilda, sz.Bp. 1894.III.14.

Leány virágok között, of.

Olasz táj, of.

N.Szal. 53. csop. kiáll. 1927. jan.

MDK

Berger Hilda

N.Szal. 1927. jan. 14-23.

MDK

Borgerné Kossits Hilda, sz. Bp.1894.XII.14.

Garda tói részlet, of.

Fürdés után, of.

Leány vörös liliommal kezében, of.

M.Szml. 53. csop. kiáll. 1927. jan.

MDK

Bergerné Koszits Hilda, sz.Bp. 1894.III.14.

Tiroli házak fenyőfával, of.

N.Szal. 53. csop. kiáll. 1927. jan.

MDK

Bergerné Koszits Hilda, sz.Bp. 1894.III.14.

Gyári leány, of.

Csendélet könyv és virággal, of.

Kis cyprus és olajfa, of.

N.Szal. 53. csop. kiáll. 1927. jan.

MDK

Bergerné Kosztics Hilda

K.: A N. Szalon csoportkiállitása. Nemzeti Ujság 1927. jan. 14. 11.l.

MDK

Bergerné Koszits Hilda, sz. Bp.1894.III.14.

Anya gyermekkel tájképben, of.

Tavasz, of.

Olasz helység várral, of.

N.Szal. 53. csop. kiáll. 1927. jan.

MDK

Bergerné Koszits Hilda, sz. Bp.1894.III.14.

Leányok tulipán körül, of.

Neulengbach, of.

Halottaknapi emlékezés, of.

N.Szal. 53. csop. kiáll. 1927. jan.

MDK

Borgerné Kossits Hilda, sz.Sp. 1894.III.14.

Falu vörös templom toronnyal

B.Szal. 53. csop. M/21. 1927. Jan.

MDK

Bergerné Kosztits Hilda, sz.Bp. 1894.III.14.

Huzódó felhők, of.

N.Szal. 53. csop. kiáll. 1927. jan.

MDK

Bergerné Koszits Hilda, sz. Bp.1894.III.14.

Malcesine, of.

Olasz táj, of.

Grienzing, of.

N.Szal. 53. csop. kiáll. 1927. jan.

negiva

Bergeron François

tourneur (Korongozó)

1756

ivód

Schirek Holitsch

127. l.

Bergeron, François

1756.

l.

Mihalik Les maîtres

2. l.

Bergh
Bergh K.
Berghoffer

h)

Berg János Ede,

659. Tábori élet.
L. az illusztrációt 1914. 48.l.

A Gyüjtö. 1914. 5-6.sz. XIX.aukció.Kat.183-184.l

MDK

Bergh János Ede

Tábori élet, olaj

Szt. György Céh XVII. aук. 1914. márc.

1.

67

Bergh Károly

Hencz Antal

építészek

Kedves Gyula Bátyám!

Nagyon köszönöm a Bergh és Hencz épitészekre vonatkozó értékes közléseidet, és szives engedelmeddel felhasználom egész rövid kivonatban a rájuk vonatkozó adatokat akkor, mikor a balatoni épitészet felmérésében vitt szerepükről szó lesz.

Kérlek engedd meg, hogy ezuton köszönjem meg mégegyszer fáradozásodat.

Tisztelettel üdvözöl

Budapest, 1951 VV. 2o.

Gerő Lajos

Kedves Gyula Bátyám!

Nagyon köszönöm a Bergh és Hencz építészekre vonatkozó értékes közléseidet, és szives engedelmeddel felhasználom egész rövid kivonatban a rájuk vonatkozó adatokat akkor, mikor a balatoni építészet felmérésében vitt szerepükről szó lesz.

Kérlek engedd meg, hogy ezuton köszönjem meg mégegyszer fáradozásodat.

Tisztelettel üdvözöl

Budapest, 1951 VV. 2o.

Bergh Károly
építész

Lrod

Römer Flóris:

A régi Pest. Bp.
1873. 72, 74, 75.
76, 77. l.

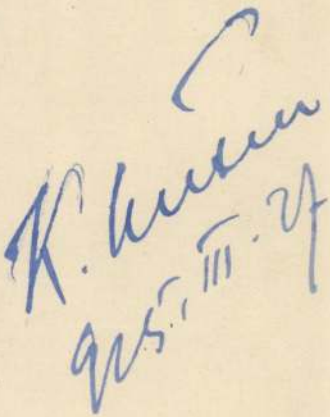

Bergh és Hencz

épitészek

nincs
cód

F.:

Vámos (Hagyományok) (a máglyán

(194, 195, 217 l.

Bp. 1940.)

BUDAPEST
HORNYÁNSZKY VIKTOR CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVNYOMDÁJA
1906.

Bergh Károly 150 - 153 épitész
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

DÉRY Attila: Budapest eklektikus épületszobrászata. Bp. : OMF, 1991

MDK

Bergh

Győrszigeti kórház és kisdedóvó intézet.
fam. Mencz és Bergh rajza, Örömy József müve
müve.

Vas. Ujs. IX.1862, V.18. 232 l.

MDK

Bergh és Hencz épitészek

Bergh és Hencz épitészek: Egy épitészeti pályázat története. Vas. Ujs. 1862. 99-loo.l.

Bergh Károly

Neve megemlítve.

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítéskor 190 p.

dán

tódja *Goran* neakadémián vezeti az ifjú- amely az el- országos ver-

rkestar Har- én – többek lla és Csaj- Az együttest Szövetsége és rsaság hívta

ál

a bolgár szaxofonosa, hangszerével erést vívott ki úgy gondolták, a elszalasztani, k ezt a bulit. A Magyarország- rov lesz. Fairy Tale Trio e világzenében padra. A hazai vezette Mirror- Roza Bancseva

Héber-magyar zene

MUNKATÁRSUNKTÓL

Hazatérte előtti utolsó koncertjeit tartja vasárnap és jövő szombaton *Eran El-Bar* izraeli zeneszerző, aki az elmúlt három évet Budapesten töltötte. Június 4-én a Régi Zeneakadémián (VI., Vörösmarty u. 35.), 10-én pedig a Bálint Zsidó Közösségi Házban játszik.

A fiatal jeruzsálemi szerzőt érdekelte az ország, amelyben Bartók és Kodály született. Bartókot a század leghatásosabb komponistájának tartja, Kodálytól a csellószonátákat hallgatja élvezettel. Saját darabjaiban nem szerepeltet szándékoltan magyar elemeket, mondta lapunknak, de ilyen zenei motívumok azért bekerülnek zenéjébe. Izraelben magyarnak, itt hébernek tartják kompozícióit. Egykori mestere, a belgrádi *Enrico Joszef* szerint muzsikája úgy szól, mint az ókori héber zene – igaz, erről senki sem tudja, milyen volt. Nyelvtanításból, koncertekből élt itt, kis ösztöndíjat is kapott. Most hazamegy, bár tervei szerint negyedévente ad majd koncerteket Magyarországon.

Káposztásmegyeri napok

Egész napos programsorozattal várja az érdeklődőket ma a Karinthy Frigyes Művelődési Központ (IV., Hajló utca 2–8.) a Millenniumi káposztásmegyeri napok alkalmából. A rendezvény reggel tízkor a Millenniumi futónapok második fordulójával veszi kezdetét, majd a Maskarás Együttes műsora következik. Délután fél kettőkor – a Tihanyi Vándorszínpad előadásában – a gyerekek Csizmás Kandúr nagyvilági kalandjaival ismerkedhetnek meg. Aztán zenés-táncos produkciók jönnek, fellép például a Shake Együttes, az Emergency House, a Shygys. A nap fő attrakciója a Pál Utcai Fiúk koncertje lesz, este fél héttől. Fél kilenctől utcabál zárja a napot.

Vasárnap is folytatódik az ünneplés. Este hattól a táncházat kedvelők hagyományos és a kevésbé ismert néptáncokkal ismerkedhetnek. Délelőtt tíztől délután négyig véradás lesz a művelődési központban.

M. N. T.

Keresztes Ildikó énekel

A Budai Parkszínpadon lép fel az év énekesnője

A nagyközönség tavaly fedezte föl, és a Magyar Rádió szavazásán egyből az év legjobb és Emerton-díjas hazai énekesnője lett *Keresztes Ildikó*. Ma pedig már bemutatkozó albuma dalait énekli a Budai Parkszínpadon este nyolc órától.

Amikor először tűnt fel televíziós show-műsorokban, többen hallgatták megdöbbenve: ilyen erőteljes, rekedtes hang is születhet az alulképzett énekesektől sújtott Magyarországon. Aztán rádiókban is kezdték játszani az igényes, érzelmes, a teátrális rock vonalához tartozó Nem a miénk... kezdetű slágerét, amelynek sikerét a profi hangszerelés is segítette. Hasonló stílusban fogant a Nem tudod elvenni a kedvem című album.

Keresztes Ildikó a Rózsaszín Bombázókban tűnt fel, miközben főszerepeket játszott az István, a király, a Chess és más musicalek színpadi előadásában. Több nemzetközi díjat nyert, vokálozott az Omegának és az Eddának, énekelt reklámfilmekben. Jelenleg a soproni színház színésze. Saját számai mellett a mai koncerten *Cher*, *Tina Turner* és *Shania Twain* dalait is elénekli a Fahrenheit együttes kíséretében. Vendégül hívta *Balázs Fecót* és állandó klubzenekarát, a Toto dalait jászó Jeff Porcaro Emlékzenekart.

M. H. T.

CENTRUM
olt! Ismét...
árakat!
%
án
itva!
ruházati
árlásánál
0%
dmény
Fontos tudnivalók:
● A kuponon feltüntetett termékcsoportból bármit engedménnyel vásárolhat. ● Akciós áruknál is felhasználható. ● Válasszon kínálatunkból. ● A pénztárnál adja le a kivágott kupont, engedménnyel fizethet. ● Egy termékhez egy kupon váltható be.
Áruházak Budapesten
Skála Buda, Skála Metro, Centrum Corvin, Luxus, Centrum Otthon, Centrum Óbuda, Centrum Kispest, Centrum Újpest
A kivágott kupont vagy az újságot hozza magával!

Még néhány szó a 2-esről

Az „igazi" 2-es villamosról írtam néhány héttel ezelőtt Lelőhely című sorozatomban, felhasználva a főváros tömegközlekedéséről írott szakkönyveket, valamint *Bálint Marcell* 1996-ban megjelent visszaemlékezését. Pár nap elteltével meglepve, de meglehetős örömmel tapasztaltam, hogy lapunk olvasói között igen nagy számban képviseltetik magukat a budapesti villamosok szerelmesei is, akik saját emlékeikre, valamint az általuk gyűjtött adatokra támaszkodva egészítették ki és pontosították az általam leírtakat.

Szentkirályi Frigyes és *Virány Gábor* levelét idézve hadd foglaljam össze tehát az „igazi" 2-es villamos még igazabb történetét. A 2-es sorszámú kocsik 1914-ben jelentek meg a pesti utcán: 1915-ig a Szabadság tér és a Keleti pályaudvar, míg 1916 és 1925 között a Margit híd (Rudolf tér) és a Keleti pályaudvar között közlekedtek, érintették a Kossuth teret, majd végigfutottak a Báthory, a Nagymező és az Akácfa utcán, és átvágtak a Klauzál téren. Innen a Klauzál utca, Rókus kórház, Népszínház utca, Tisza Kálmán (ma Köztársaság) tér, végül a Keleti pályaudvar felé vitt az útjuk. (Visszafelé a legszűkebb utcákat kikerülve, a Nyár és a Csányi utcán jártak.) 1926-ban észak felé meghosszabbították a 2-es útvonalát, amely így már a Rudolf tér helyett a Vágány utcáig (azaz a Váci útig) közlekedett, s végighaladt a Pozsonyi és az Aréna (Dózsa György) úton is. 1931-ben aztán a déli végállomás a Keleti pályaudvar helyett a Rókus kórházhoz, azaz a Corvin Áruházhoz került, 1937-ben pedig az északit is visszahelyezték a Rudolf térre.

A régi 2-es megszűnéséhez – tudhatjuk meg olvasóinktól – a „jobbra hajts" elvének a budapesti tömegközlekedésben való érvényesítése vezetett. A 2-es, mint az új módi egyetlen áldozata – Szentkirályi Frigyes közlése szerint – 1941. július 25-én vágott át utoljára Belső-Erzsébetvároson. 1942 decemberében azonban már ismét volt 2-es villamosa Budapestnek: ez az Orczy tér és a Rudolf tér között közlekedett, majd 1943-ban lett a ma is ismerthez hasonló, Duna-parti járattá.

N. K. J.

Bontják a pasa bérpalotáját

MUNKATÁRSUNKTÓL

Megkezdték a Múzeum utca 3. számú ház bontását a Kálvin tér szomszédságában. Irodaházzá alakítják, belső terének egy része a szomszédos telken épülő új üvegpalotával alkot majd egységet. A beruházó egy osztrák bank. A korábbi elképzelések szerint az egész házat lebontották volna, de ehhez az Országos Műemlékvédelmi Hivatal mint szakhatóság nem adta hozzájárulását, mivel az épület műemléki környezet része. A terveket – az eredeti utcakép megőrzése érdekében – végül csak úgy fogadták el, ha a homlokzat és az első traktus változatlan marad.

A Múzeum utca 1. és 3. a múlt század végéig egy telek volt, a hírhedt Két Pisztoly kocsma állt rajta. A századvégen azonban a területet megosztották, először a 3. számú telek épült be a most bontásra ítélt házzal. *Bende Csaba*, az OMVH műemlék-felügyeleti igazgatóságának budapesti osztályvezetője szerint nem képviselt különösebb építészeti értékeket, az utcában sokkal értékesebb házak találhatók. Tervezője Bergh Károly volt. Nevezetessége, hogy tulajdonosa és első emeletének lakója egykor lovag Freystadtler Jenő pasa volt, aki pénzen vásárolta a lovagi címet, a pasai rangot pedig barátjától, a perzsa sahtól kapta.

Múzeum utca 3.: irodaházzá alakítják

FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

CIKKÜNK NYOMÁN

A hű cseh

Csehszlovákia egykori budapesti kulturális attaséjáról, Anton Strakáról emlékezett meg Marafkó László a május 24-i számban. A cikk egy huszonöt éves magyar költő vízumkérelmével kezdődik, olyan költőével, akiről a diplomata (1930-at írunk) „nem sejtheti, még ha tisztában van is a költő tehetségével, hogy a magyar költészet későbbi klaszszikusát" tisztelheti az illetőben. Sajnos a cikk olvasója sem sejtheti ennyiből, kit is tisztelhet a költőben. Áruljuk el neki: József Attilát. De úgy érzem, Strakával kapcsolatban talán egy másik magyar költőnagyságot is illett volna megnevezni: Szabó Lőrincet, az egyetlent, aki versbe is foglalta „Straka, a hű cseh" alakját.

Timár György

Tanácstalan ügyfelek

A Főtáv közönségszolgálatát nem lehet felhívni, annyi a tanácstalan ügyfél, hogy a vonalai állandóan „égnek". A közgyűlés rendeleteire hivatkozva ugyanis a már sok helyütt bevezetett mérés szerinti elszámolás megváltoztatását helyezte kilátásba a Főtáv. Szépséghiba, hogy az idevonatkozó rendeletek már 1999 októbere óta hatályban vannak, ennek ellenére most, viszonylag rövid idő alatt, június 15-ig szándékozik megkötni az új szerződést a szolgáltató cég. A másik gond az, hogy bár havi elszámolást hirdet a Főtáv, de most körvonalazódik, hogy erre nincs is lehetőség. Csak az előlegfizetés módja változik úgy, hogy a tényleges felhasználás helyett havonta, az előző év azonos időszakának adatai szerint számláznak, és állítólag – úgy két hónapos késéssel – ezt fogják korrigálni a tényleges adatokkal. Ha mindez lakásonként értendő, akkor az éves egyszeri – családonként ezerforintnyi – kiadást havi költséggé emelné, ami a fogyasztókkal szemben nem volna fair eljárás.

Tornai Tamás

Tip

Már csak n nyári szün hétre kell helyet, felü értelmes elf ni. Segíthet dési Közpo nya, amely zak és más tartalmazza

A Budap (BMK) munk vakációs pro Tipp 2000 cí lános és kö maz ajánlat üdülésről, is kalmas tábo bentlakásos kereső barla túra, hagyom tábor. A jóg ségtől a fotóz féle hobbi és nak helyet között van t mondó, szán dományi. Ez betelt, de jó kezni. Az ár moktól függ négyezerig ellátással.

Akad olya rekek mellett tálja. Nagys vehetik példá Ifjúsági Ház (üdülését vagy Ház (226-863 legtöbb progr nos iskolásokr kínálják. A feli mes időtöltésr maszok szintér ból, többek kö lemidőző temat

A társadalmi fiatalok egy-eg környezetvédel nek részt Alsó Ott európai pa dulás várja őke si képviselők, emberek leszn az Új Évezred fon: 351-7292.

Bi

A helyi rendő zat elsősorban dekében határ gi övezetet hoz cél érdekében lógiai Intézet roméves progr rület sajátossá re, a közbiztos nek, valamint felmérésére.

A Belvárost, togató külföldie ellátogatnak, gy ság kirakatának ság, az itt szerz ján az egész fővá alakít ki képet a v világcégek telep képviselői a mag részeként joggal v ságban éljenek.

A felmérés so Belváros lakosság ka hatvan éven fe eltérően ítéli meg zetét is.

Az V. kerületbe nézés, de nincsen

MELYEK A ÉLETMINŐSÉ

(száz

A közbiztonság job minőségű megteremtés

Folyamatos és zavartala energiaellátá

Közlekedé zavartalanság

Az egészségügy ellátás javítás

A kereskedelmi szolgáltatás zavartalansága

Szociális gondoskodás

Épületek, terek felújítása, városkép javítása

Közterületek tisztasága

Forrás: V. ker. kapitányság

biztosítva a Petőfi híd-Margit körút is jól halad az építkezés: a Rózsadomb felőli oldalt vasárnap ott is visszakapják az autósok. A Margit körút teljes széltében-hosszában augusztus 27-ére készül el. A Karinthy Frigyes úton is augusztus 27-én adják át az útat a forgalomnak. A műtárgy alosztály vezetője, *Konyári Zsófia* érdeklődésünkre egyelőre csak annyit közölt: a csúszásnak technológiai okai vannak. Némi késéssel végeznek a Lehel utcában is, ahol gázvezetéket építenek. A befejezés ott várhatóan átfejezik be, és az új úttestet ünnepélyesen avatják fel. Ugyanakkor szeptember 15-én két újabb rekonstrukció indul, a soroksári Grassalkovich úton és az erzsébeti Török Flóris utcában. Mindkét helyről október végén vonulnak el a munkások.

Irinyi József utca (útfelújítás)	–
Grassalkovich út (útfelújítás)	október vége
Jászberényi út (felüljáró-felújítás)	augusztus vége
Baross tér (felüljáró-felújítás)	augusztus vége (csúszás)
Méta utca (felüljáró-építés)	október vége

Forrás: Főpolgármesteri Hivatal

Eltűnt szelet a XIX. századból

Visszaépül-e a Múzeum utca 3. homlokzata?

Mint emlékezetes, néhány hete lebontottak egy régi homlokzatot a Nemzeti Múzeum mellett, a Múzeum utca 3.-ban. A telken irodaház épül. A műemlékhivatal azonban korábban a szakhatósági engedélyben előírta az ott álló, de lebontásra ítélt 130 éves épület homlokzati falának és utcai traktusának megtartását, a ház ugyanis a Magyar Nemzeti Múzeum műemléki környezetéhez tartozik, és a Múzeum utca házsorának korabeli beépítését, utcaképét tükrözi. Ám a fal végül olyan állapotba került – vagy már eleve olyan állapotban volt –, hogy le kellett bontani, a ház többi részével együtt.

MUNKATÁRSUNKTÓL

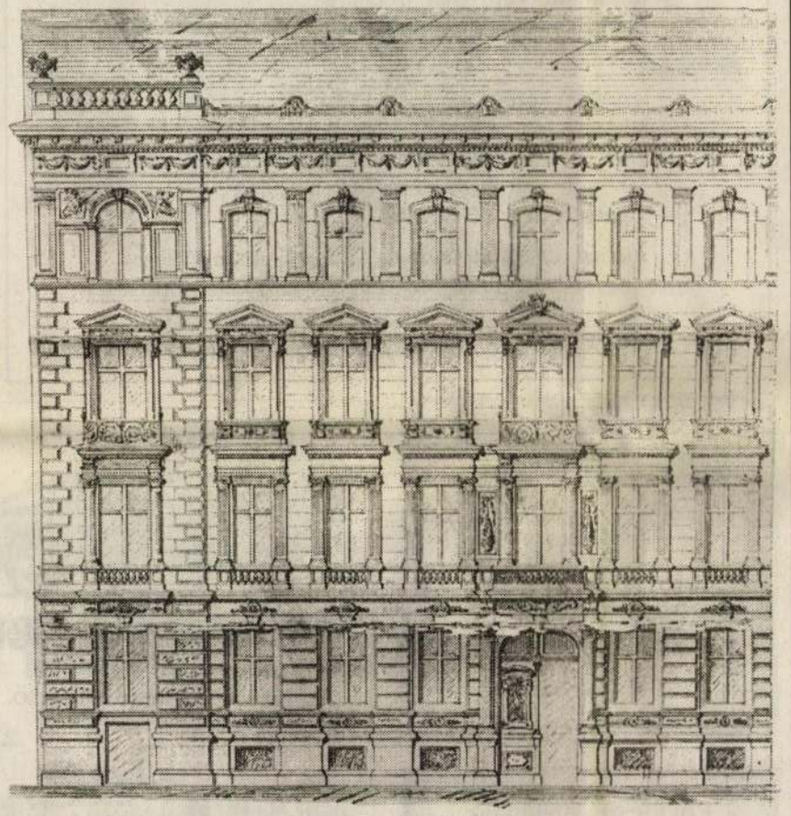

A Bergh Károly tervezte homlokzat rajza 1872-ből

FORRÁS: VADAS FERENC ÉPÍTÉSZETTÖRTÉNETI TANULMÁNYA

A ház bontását az elsőfokú építési hatóság, a józsefvárosi önkormányzat a veszélyes helyzetre való hivatkozással leállíttatta, majd június folyamán két különböző szakértői csoport által készíttetett statikai szakvéleményt nyújtott be az Országos Műemlékvédelmi Hivatal Műemlék-felügyelet Igazgatóságához, és a homlokzat bontásának engedélyezését kérte – mondta a műemlékhivatal illetékese. A szakvélemények külön-külön arra a megállapításra jutottak, hogy a megmaradt homlokzati falat és traktust le kell bontani. Ennek alapján az OMvH Műemlék-felügyeleti Igazgatósága kényszerűen kiadta a fal és a traktus bontására vonatkozó szakhatósági hozzájárulást. Egyben előírta az eredeti homlokzat minden részletének, elemének pontos felmérést és a megmenthető részletek (gipsztagozatok, ablakok, főkapu, erkélyrácsok stb.) gondos raktározását és őrzését.

Az új helyzetben a beruházónak, a Kálvin Center Kft.-nek az építési engedély módosítását kell kérelmeznie. A műemlékvédelem három-négy tervváltozat beadását kérte. A módosított építési engedélyezési terveket az elsőfokú hatósághoz kell benyújtani, amely azt az OMvH Műemlék-felügyeleti Igazgatóságához küldi majd meg szakhatósági véleményezésre. Az OMvH Tervtanácsa – melynek külső tagjait a BME és a Budapesti Építész Kamara delegálja – fog dönteni a visszaépítés módjáról, mértékéről.

A beruházó képviselője szerint három tervváltozatot készítenek, amelyeket előbb a kerület, majd a főváros illetékes bizottsága véleményez, azután kerülnek a műemlékvédelemhez. A három terv egyike fogja tartalmazni a hivatal által várt teljes homlokzat- és épületszárny-visszaépítést. A másik kettő ettől elrugaszkodik: az egyik városképileg és történelmileg odaillő, de nem azonos homlokzat volna, a másik csak stílusában, néhány elemében utalna az eredetire. Mindkettő csak az első két szinten tartalmazná a Bergh Károly-féle házat idéző elemeket.

Az Andrássy út a bálozóké lesz

Lezárják jövő szombaton az Andrássy utat az Oktogon és a Bajcsy-Zsilinszky út között, hogy helyet adjanak főként a fiataloknak szóló színvonalas programoknak – jelentette ki *Szabó László* helyettes államtitkár a tegnapi tájékoztatón. A rendezvény költségvetése húszmillió forint, amelyet az ISM állt.

Az ingyenes utcabál jövő szombaton, este nyolc órakor fúvószenekari lovas felvonulással kezdődik. Az Oktogonnál a Z+ nagyszínpadon fellép például a KimNowak, a Ladánybene 27, *Somló Tamás* barátaival, illetve *Ferenczy György* és a Tea zenekar. Az Aloha színpad a Bajcsy-Zsilinszky útnál nosztalgikusabb hangvételű lesz, az Ogyip színpad, a Balettintézet árkádjai alatt főként klasszikus zenét kínál, de hajnali különlegesség az acid cigányzenei koncert. A Juventus táncteret a Nagymező utca sarkára tervezik, a SzenvedÉljszínpadot pedig a Divatcsarnok bejáratához. Ez utóbbin fellép *Balogh Mari* és a King Size, valamint *Uhrin Benedek*. A hatodik hely a Székely Mihály utcánál a Pesti Esté. Itt hallgathatják meg – többek között – a Trio Midnightot és *Peter Lehelt*, valamint az ifj. Szakcsi Lakatos Béla Quartetet.

A slágertrafikokban pedig kedvenc nótát lehet rendelni. Éjjel tíz órakor pedig tűzijáték kezdődik a nagyszínpadoknál. *Meskó Zsolt* szervező elmondta: az érdekelt területeken minden lakó tájékoztatást és meghívót kap az eseményre, és a főváros is megadta a szükséges engedélyeket. Az Andrássy út ezen szakaszán tilos lesz a parkolás.

Sz. K.

Élelmiszer-adomány a gyermekkórháznak

A beteg gyermekek élelmezésének segítésére magyar élelmiszer-ipari cégek adományait adta át az Agrármarketing Centrum a Madarász utcai gyermekkórháznak pénteken.

A hagyományteremtő szándékkal szervezett karitatív akcióban a kórház több millió forint értékben jutott jelentősebb mennyiségű liszthez, cukorhoz, csokoládéhoz, ásványvízhez. Az egészségügyi intézmény tejet és húskészítményeket is kapott a felajánló cégektől. Az adományozók vállalták, hogy termékeikkel rendszeresen hozzájárulnak a beteg gyermekek étkeztetéséhez.

Benkő Szabolcs, az akciót szervező Agrármarketing Centrum munkatársa az *MTI* érdeklődésére elmondta, hogy az adományban kizárólag Kiváló Magyar Élelmiszer védjeggyel ellátott termékek szerepelnek. Megemlítette, hogy a jövőben más budapesti kórházakat is szeretnének bevonni a karitatív akcióba.

Lapszél

Józsefváros

Az utolsó turnusra még lehet jelentkezni az Orczy-kert nyári táboraiba. A házigazda kerületben, valamint – egy együttműködési megállapodás alapján – a szomszédos VII. kerületben élő gyerekek számára mindössze a napközis térítési díjért kínálja szolgáltatásait az Orczy téri kert.

Rákospalota

A XV. kerület díszpolgára cím adományozására tehetnek javaslatot a kerületiek szeptember 1-jéig az önkormányzat jogi, ügyrendi és közrendvédelmi bizottságánál. A cím adományozásának célja, hogy a kerület vezetése elismerését fejezhesse ki a jelentős, maradandó értéket alkotó vagy munkássága alapján kiemelkedő személyiségek részére, akik példaképül szolgálhatnak a kerület polgárainak. A javasoltak nevét és az indoklást a bizottság elnökéhez, Bori Ferenchez kell eljuttatni.

ÉRETTSÉGIZETTEK, FIGYELEM!
Ingyenes továbbtanulási lehetőség!
Az A+EURO-PAY SZAKKÖZÉPISKOLA
iskolarendszerű, OKJ-s szakmai tanfolyamokat indít
18–22 éves érettségizett fiatalok számára:

Mérlegképes könyvelő	(felsőfokú, 1,5 év)
Irodavezető	(felsőfokú, 1 év)
Külkereskedelmi, idegen nyelvű, levelező	(felsőfokú, 1,5 év)

A képzés helyszínei: Budapesten 3 helyen, Csongrádon, Miskolcon és Szegeden vannak.
OKTATÁS, VIZSGÁZTATÁS, TANANYAG EGY HELYEN!
Jelentkezés és információ:
Mészáros Józsefné ig.: 06 (20) 964-6262
Kelner Gitta titkár: 06 (30) 919-9549
Központi iroda: 317-8254

–50% –50%
BUDAI ÖLTÖNYHÁZ
Budapest II. ker., Lukács u. 3. (Lajos utcából nyílik)
Tel.: 335-4701
Nyitva: hétfőtől péntekig: 10–18, szombaton 9–13 óráig.
Öltönyök ~~39 900~~ **19 900 Ft-ért**
Zakók ~~29 900~~ **14 900 Ft-ért**
Pantallók ~~9 900~~ **4 900 Ft-ért**
INGEK, NYAKKENDŐK, ÖVEK
SZÉLES VÁLASZTÉKÁVAL VÁRJUK

Dynamic
MULTINACIONÁLIS GYÁRTÓK TERMÉKEIT FORGALMAZÓ DISZTRIBÚCIÓS CÉG KERES
1 fő Van Sales képviselőt, valamint
1 fő patikalátogató képviselőt
Budapest és környéke területére,
azonnali belépéssel.
Ajánlatunk:
— versenyképes jövedelem
— szolgálati gépjármű
— folyamatos képzések, tréningek
— fiatal, dinamikus munkatársak.
Elvárások:
— legalább középfokú végzettség
— lakástelefon és mobiltelefon
— VAN SALES üzletkötői gyakorlat (min. 2 év)
— 10-15 m² méretű raktározási lehetőség
— ideális életkor 35 év alatt.
A fényképes önéletrajzokat az iskolai bizonyítványok fénymásolatával, a megpályázott munkakör megjelölésével a Dynamic Trade 3000 Kft., 3300 Eger, Markhot F. u. 2. címre kérjük postázni a hirdetés megjelenését követő egy héten belül.

Régi és új KÖNYVEK,
könyvgyűjtemények, régi térképek,
metszetek, képeslapok
VÉTELE
napi legmagasabb áron,
ingyenes kiszállással.
MÚZEUM ANTIKVÁRIUM,
Bp. V., Múzeum krt. 35.
Tel.: 317-5023, 235-0606

TOSHIBA
klímaberendezések
teljes választéka
közvetlenül a beszállítótól!
Tervezés • Szerelés • Szerviz
FŐSZER-ELEKTROPROFIL KFT.
1135 Budapest, Reitter Ferenc u. 88/A
Tel.: (1) 239-1777. Fax: (1) 239-1779
6723 Szeged, Római krt. 23.
Tel.: (62) 421-533. Fax: (62) 421-637

NÉPSZABADSÁG
ELŐZETES

A **Népszabadság Budapest** folytatja új sorozatát, melynek keretében bemutatja a főváros kerületeit. **Augusztus 23-án** az összeállítás következő állomása:

BUDAPEST I. KERÜLETE

A tartalomból:
– Interjú Nagy Gábor Tamással, a kerület polgármesterével
– Lakók és turisták: konfliktusok, turizmusból származó előnyök, hátrányok
– Miveł jár a Világörökség?
– Megújuló királyi várrész, Várbazár és hozzá kapcsolódó beruházások, turisztikai centrum a Szentháromság téren
– Miért nem lett galériás utca a Várfokból?
– Civil szervezet
– Biztonságos-e a Vár? Csökkent a rendőrök száma, mégis kevesebb a zseblopás?
– Budavári ásatások

Hirdetési ügyekben felvilágosítást ad **Falus Ilona** termékmenedzser a 436-4433-as, a 06 (30) 954-3579-es telefonszámon, és várjuk megrendeléseiket a 368-9857-es és a 436-4437-es telefaxon.

A Magyar Iparszövetség Oktatási Központ Alapítvány Közgazdasági és Idegenforgalmi Szakközépiskola
tanári képesítéssel és tanítási gyakorlattal rendelkező,
SZÁMVITEL SZAKOS FŐÁLLÁSÚ MUNKATÁRSAT
keres.
Cím: 1139 Budapest, Hajdú u. 18–24.
Telefonszám: 339-5764

Rövidesen megnyíló
váci autójavító kft. felvesz
5 fő autószerelőt,
3 fő karosszérialakatost,
2 fő munkafelvevőt, illetve 5 éves vezetői gyakorlattal rendelkező műhelyvezetőket.
Szakmai önéletrajzát „Megbízható" jeligére várjuk a kiadóba.

HYUNDAI Atos
már 1 890 000 forinttól
Vannak **hasonló** autók...
...de **a mi autónk**ban
többen utazhatnak,
és nem kerül olyan sokba.
HYUNDAI Accent
már 2 290 000 forinttól
3 év GARANCIA
Egy igazi, tágas **családi** autó...
erős, **1500 cm³** motorral
- egy kiskocsi áráért.

AZ ÚJ ACCENT ÉS ATOS MODELLEKRE MÁR ELŐJEGYZÉST VESZNEK FEL A HYUNDAI AUTO KÖZPONTJÁBAN ÉS KERESKEDŐINÉL!
HYUNDAI
A családbarát.
KÖZPONTI AUTÓSZALON: **Hyundai Auto Hungary**, Budapest, X. Mázsa tér 5-7. telefon: 262-9843
MÁRKAKERESKEDÉSEK: ✱ **Hyundai Auto Hungary** Kft. 1095 Budapest, Soroksári út 138. tel: 347-6117 ✱ **Autó Kretschmer** Kft. 1142 Budapest, Vágány u. 11. tel: 239-8790 ✱ **Cargotech** Kft. 1143 Budapest, Ilka u. 25. tel: 251-6288 ✱ **Lakosz** Kft. 2100 Gödöllő, Szabadság út 179. tel: (28) 420-898 ✱ **Balla Autóház** Kft. 2143 Kistarcsa, Szabadság út 56. tel: (28) 506-130 ✱ **Meskó és Társa** Kft. 2440 Százhalombatta, Berzsenyi út 13. tel: (23) 359-991

BERGH Károly sajtóiroda

Népszabadság, 2000 aug. 12.

Bergh Károly
épitész

Vassárnyról, 1858-ban
20 éves

lásd

Fleischer Bécs 31. l.

T. 2456.

várat, melyet bástyák és köröndök vé-
zik, az előtérben pedig balra fák ké-
ét katona halad buzogánynyal kezében.
agon, mely fölött mértani ábra van:

EN

ab olvasható.

17.5 : 11.5 cm.

2.

megvan

Bergh Károly

épitész

l.

Buda és Pest

erőditményei 1686

(a lexikon anyagába

beosztott cikke

Banfi Florionak)

121. l.

SZEGED
MAR 11-N3
12
MAGYAR KIR. POSTA
SZEGED
MAR 11-N3
12
MAGYAR KIR. POSTA

Bergh Károly

kenthelyi építész

l.

Csemegi Kenthely

a füret nanus-
helyen, alábbárva

T. 158.

ldogasszonyhoz czimzett templom
csatlakozó épülettel. Diszét szob-
akán pedig Mátyás czimere látszik.
zony, egy fiú és egy férfi élénki-

osnak 39.2 : 24.7 cm.

Egy kéjlak Keszthelyen.

A Balaton vidéke regényes szépségéről, jó borairól, gyógyforrásai és egészséges levegőjéről hires, uj költészeti bájjal gazdagiták még Kisfaludy Sándor szép regéi, s mások szép elbeszélései s regényei. Azonban hiányos közlekedési eszközeink sokáig igen megnehezitéк a természet által bőven nyujtott szépségének élvezetét, és az emberi tevékenységnek sem volt elég része a vidék érdekének és kellemeinek fokozásában. Mióta a fürdők használata életszükséggé vált, mióta a Balaton déli partján vasut vonul végig, mely azt a fővárossal és igy az országgal szoros összeköttetésbe hozza, uj élet kezdi áthatni hazánk e klasszikus földét, mely kiválólag képesitve van arra, hogy a vagyonosabb osztály legkellemesebb nyári mulatóhelyéül szolgáljon.

A Balaton vidékének főhelye a csinos Keszthely, mely mint fürdő, csak néhány év óta bir jelentőséggel, de szép jövője bizonyos; mert közel kilátása van, hogy a zalamegyei gazdasági egylet és gr. Festetics Tasziló együttes igyekezete folytán ismét meg lesz nyitva az egykor Georgicon név alatt oly hires gazdasági iskola, hogy a legujabban foganatba vett győr-pápa-keszthelyi vasutvonal a várost közvetlenül érintvén, a jólétnek ismét ujabb forrásait tárandja fel. — Azonkivül a város gyönyörű fekvése a tó partján, szép grófi kastélya, és országhirü parkja, regényes vidéke, a tőle fél órányira fekvő és szakértők itélete szerint első rendü Héviz nevü meleg forrása kezességül szolgál, hogy vállalkozó szellem és áldozatkészség mellett e hely egyike lesz hazánk leglátogatottabb fürdőinek, egyike legélénkebb és legkellemesebb városainak.

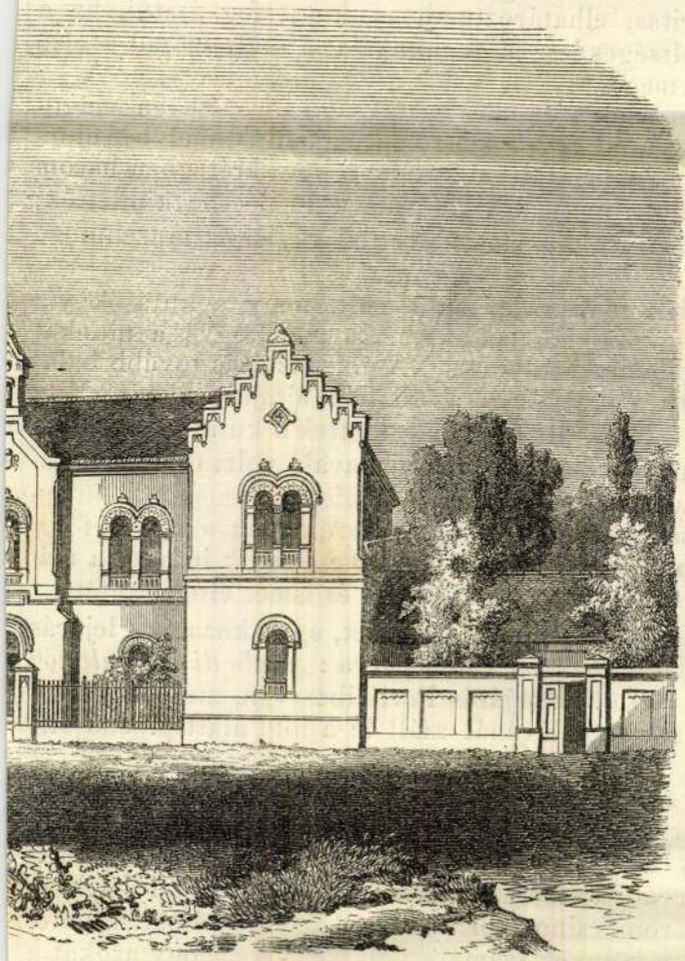

és kisdedovó-intézet.

Keszthely felvirágzásának legujabb örvendetes jele azon csinos nyárilak, melyet *Hencz* és *Bergh* épitészek a mult nyáron a Balaton fürdő szomszédságában emeltek, és mely czélszerü berendezése, művészi diszitése, előnyös fekvése folytán már épitése alatt a közfigyelem és elismerés tárgya volt. Ezen tulajdonainál, de még inkább az ablakaiból kinálkozó változatos és nyilt kilátásnál fogva hiszszük, hogy e rajzban előtüntetett kéjlak alkalmas leend, a természeti és művészeti szép iránt fogékony keblekben kedvet ébreszteni és irányadóul szolgálni hasonló vállalatokra. *Ráth Károly.*

A debreczeni kastély.

Irta JÓKAI MÓR.

Második rész.

(Folytatás.)

Azonban, ha biró uram fiának volt esze, az apja sem maradt a tanpénzzel adós philosophiae tanárának; még az nap délután nagy dobszóval hirdeték ki a népnek minden utczasarkon, hogy Erdély felöl gyilkos, égető tatárok csaptak be az országba, a kik

Vas. Ujs 1862. 232.

mely Pompejit elboritotta, hamuiszaphoz hasonló állományból van, melyet könnyen fel lehet ásni; Herculanum ellenben, ha a legalsó réteget kiveszszük, tömött lávatömeg által borittatott el, mely minden szerves életet megölt. A körülmények odamutatnak, hogy e pusztitó elem oly hirtelenséggel rontott a városra, hogy a lakosság nagy részének a menekülésre sem volt elegendő ideje. Herculanum ennélfogva üvegkemény lávatömegbe van befoglalva, melynek feltörése nem sokkal könnyebb, mint valamely köszikláé.

Portici, egy népes város, és Resina, melyet csak a királyi palota választ el amattól, Herculanum felett vannak felépitve. Hogy ezen városok a tüzhegy kitörése által eltemetett város fölé épittettek, esetlegesen történt, mert ezen épitkezések alkalmával senki sem tudta, hogy Herculanum a roppant kiterjedésü lávatelep alatt körülbelől melyik helyen fekszik.

A város felfedezése következőkép történt. A mult században, Portici egyik részében a királyi palota szomszédságában Elboeuf herczeg lakott. A vizszükség e városban, mint könnyen elképzelhetjük, igen érezhető, mert nem mindenkinek van pénze arra, hogy a sziklakemény lávatömegen keresztül, száz lábat felülhaladó mélységre kutat ásasson. A herczeg is vizszükében szenvedett, s hogy e szükséget elháritsa, elhatározta, hogy kutat fog ásatni, ha a munka még oly költséges lesz is. A munkálat a mult század utolsó éveiben kezdetett meg.

Midőn a munkások a tetemes vastagságu lávarétegen magukat átfurták, váratlanul egy horzsatelepre akadtak, melyben munkájokat sokkal könnyebben folytathatták. E horzsarétegben három női szobor találtatott, melyek kiásatásuk után Bécsbe küldettek; most azonban nem itt, hanem a drezdai régiségi muzeumban találhatók fel.

E felfedezésből már gyanitható volt, hogy a kutások viz helyett régi ritkaságokra fognak akadni, s ennélfogva a munkát kettőztetett szorgalommal folytatták. A mint az ásás tovább haladott, egyik munkás csákánya a szinház ajtajára akadt. Mily váratlan volt a felfedezés, oly hévvel kezdettek a kutatások megindulni. A munka nagy része azonban hiábavaló volt; mert a kutatók figyelmöket nem a város napfényre hozására, hanem a könnyen elhordható ritkaságok kiszedegetésére forditották s igy a földtömeget az aknából nem hordották ki, hanem egyik helyről a másikra hányták. E szerint a város kiásatott és ismét eltemettetett.

A bejárás, mely Herculanumba vezet, egy aknaalaku lejárás a föld alá, mely fölé e szavak vannak irva : „*scale di Herculano*“ (a herculanumi lépcső). E bejárás Porticiben van, melyen az ember 100 lépcsőn fáklya világánál száll le a föld alatt pihenő siri városba.

A legelső tárgy, mely a fáklya világánál a látogató szeme elé akad, mindenesetre a szinház, diszesen épitve és márvány ülésoraival együtt oly állapotban megtartva, hogy játszani lehetne benne. A 18 márványüléssor fokonként emelkedik felfelé, melyeken kivül még három csinos tornácz által fedett üléssor látható, mely, ugylátszik, a hölgyek számára volt készitve, hogy azokat a fejök fölött levő fedélzet által a nap sugarai ellen védjék. A 4—5000 nézőt könnyen befogadó szinház földszine szép sárgaszinü márványnyal csinosan ki van kövezve, a szinpadon diszes oszlopok nyulnak fel, a pártázatot pedig egy bronzból készitett lócsoportozat diszitette, egyik isten kocsija elébe fogva és egy kormányzó által igazgatva, mindnyájan müvészi kezek által készitve. A talapzat fehér márványból kifaragva, még régi helyén látható, de a diszes lócsoportot a lávatömeg iszonyu terhe darabokra rombolta. Az egyes darabokat nem lett volna nehéz ujból összerakni; de miután azok a szinház egyik szögletében összehányattak, és itt minden gond és felügyelet nélkül saját sorsukra bizattak, a becses maradványok egy részét rosz emberek lopták el, másik részéből pedig a nápolyi királyi család számára mellképek öntettek. Egy kis rész megmaradt ugyan, de ez már nem ugyanazon egy ló maradványa volt, hanem mindenikből egykét darab. Hogy ezek is el ne veszszenek, elhatároztatott, hogy a megmaradt különféle részek egy egészszé állittassanak össze, és igy a négy lóból egy lett, ugy, hogy egyik lónak feje, a másiknak elölába, a harmadiknak utólába, s igy tovább, rakatott össze egy egészszé, a hiányzó részek pedig uj darabok által pótoltattak ki. E mesterségesen összetatarozott ló, mely, mint elképzelhetjük, nem annyira művészeti, mint csak régiségi becscsel bir, a porticii muzeumba hozatott fel.

Cato és Virgilius a veronait ajánlják s Plinius szerint mint asztali gyümölcs keresett volt. Augustus azon fajt kedvelte, melyet Plinius „duracina“ név alatt emlit, a rhodosi azonban finomabb lehetett, mert Virgilius azt mondja : hogy az istenek is ennek élvezete által vidultak fel.

A rómaiak az aszuszőlőt is ismerték. Cato előadja a módját, hogy szokták füstkamrákban aszalni. E czélra a vitis aminea (muskatály) fajt használták. Columella (de re rust. XII. 16.) ismét ugy irja le, hogy a szőlőt forró lugba mártva aszalták. Az aszubor élvezete később a nők számára tartatott fenn.

Mely szőlőfajok maradtak mivelés alatt, nehéz kikutatni, mert a szőlőnek annyi faja lett, a hányféle földben termett (quippe quae totidem pene sunt, quot agri). Elfogadható azonban, mikép a rómaiak által Galliába s Rajna mellékére ültetett s innen évszázadok folytán hozzánk került fajok egészen átváltoztak. Már Plinius mondja, hogy korában a caecubai kiveszett s a falernumi, mely Horatiust oly gyakran felviditá, jelenleg épen nem tünik ki. — Ha Italiában ily változások észleltettek, mennyivel inkább változhattak át azon szőlőfajok, melyek hozzánk kerültek. Megemlitendők mégis Plinius szerint a 15 fajból a nevezetesbek : vitis aminea (fejér szőlő, 5 válfajjal, melyek közt volt a lanata = gyapjas), vitis apiana (mézszőlő, a mi muskatalyunk), vitis rhaetica Coll. (yeltlini), vitis cluracina (ropogós), vitis albuelis vagy praecox Coll. (burgundi morillon) v. nomentana (furmint, formentin rouge).

Nevezetes, mikép kezelték a rómaiak boraikat. Plinius irja, hogy 633. (urb. cond.) körül a gyengébb borral tölt hordaikat fedett, északnak fekvő helyekre tették — pinczéinkhez hasonlón —, ellenben az erős, szeszes borokat — vina polyphora — nyilt helyen, napnak, s az időjárásnak kitéve hagyták (Plinius XIV. 21.). — S ámbár a mostani olaszországi borok soká el nem tarthatók, biztosit Plinius, hogy a fennebbi módon kezeltek 200 évig is eltartattak, azonban annyira megsűrűdtek, hogy vegyitlenül nem lehetett azokat inni. (Plin. XXIII. 22. Quo magis generosum est vinum, eo magis vetustate crascescit). Horatius szerint a jól beszurkozott „amphorá“-k füstkamrába helyeztettek (amphora fumum bibere instituta), miáltal a bor lassankint szörppé vált. Gyengébb borok ugyanis felényire (defrutum) vagy harmadára (sapa), sőt negyedére főzettek, miáltal tetemesen javultak s tartósbakká lettek. E czélra rendesen ón- vagy ólomedényeket használtak, holott a feloldott ólomczukor tisztábbá, édesebbé, de egyszersmind mérgezetté tette. (Sapa aut defrutum coquitur, plumbea potius quam aerea esse debent vasa —, nam in coctura aeruginem remittunt aerea et medicaminis saporem vitiant. Colum. XII. 20.). A rabszolga (Plin. XIV. 10.) ha urának uj borát meglopta, tengervizet töltött hozzá, mi különben is a rómaiaknál gyakorlatban volt, de az egészség kárára (Plin. XXIII. 2. Imprimis igitur vinum aqua marina factum inutile est stomacho, nervis, vesicae). Befőzés*) s különféle alkatrészek hozzáadása által a bort gyógyszerül készitték, mely Cato szerint dugulások, rosz emésztés s giliszta ellen használtatott. A tűzborok (calida) egyik nemét is tudták készitени. Columella szerint eleintén a szőlőfajokban sem igen válogattak, több fajt ültetvén együvé; később azokat oltás által nemesitvén, szaporiták. Beszéli, hogy barátja Publ. Silvinus vitis praecox egyetlen tövéről 2 római holdat 3—4000 tővel 2 év alatt oltott s ültetett be. Egy római hold (28000 □′) egy culeus*) (m. e. 360 kanna) bort adott; a numentumi hires szőlőhegyeken egy holdról 8 culeus (2880 kanna = 92 akó) bor szüretett. Egy holdnyi szőlőkert 7000 sestertiae (350 tallér) értékü volt s a szőlőtők-, és karókra 2000 sest. (m. e. 100 tall.) költség számittatott. A gondviselő rabszolga 8000 sest.-be került. — Egyébiránt, mondja Columella, a szőlőkertek jövedelme az ő idejében is csökkent, miután mivelésök átalánossá lett.

Olaszországban jelenleg is ama szőlőtenyésztési rendszert találjuk. Az Alpokat átlépve, még a venyige tenyészkaróhoz kötve, a sikföld felé közeledve azonban, fanagyságban látjuk a szőlőt. A szántóföldeken a fák dúslombozatu venyigével vannak körülfonva, mely biborszinü fürtjeivel kellemes látványt nyujt. Egy ily tő különben annyi bort ad, mint 20 karószőlő. (Vége következik.)

*) Nápolyban most is megvan ama régi szokás, hogy az édes mustot befőzik s ezen vini cotti igen tartós s néhány év mulva a malagaihoz hasonló.

*) 1 culeus = 20 amphora (= 135 angol gallon), 1 amph. = 2 urnae = 8 congii = 48 sextarii = 96 herminae = 576 cyathi.

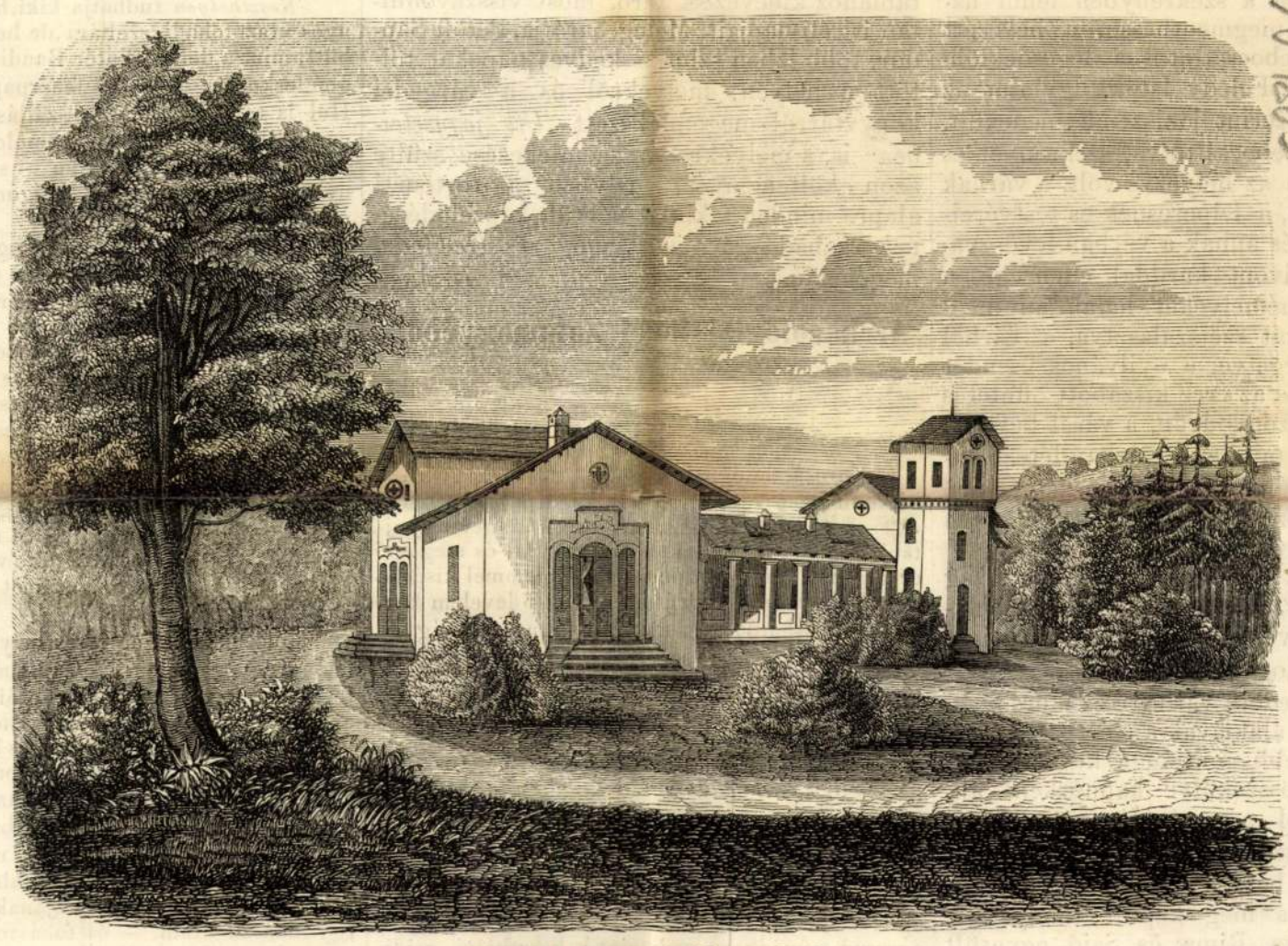

Mezei lak Várgedén (Gömörben).

Mezei lak Várgedén.

(Gömörben.)

Gömörmegye — mondja az Ujabbkori Ismeretek tára — Magyarország kicsinyben. Ugy is van; „hegy, völgy változnak gazdag ölében, s téreit négy folyam árja szegi.“ Itt erednek a Hernád és Garan, itt foly a Sajó és Rima. Amazok ásványokban gazdag hegyek között, mert különösen vasra nézve Gömör az ország legelső megyéje; emezek termékeny rónákon.

Gazdag érczben, ásványvizekben; termi a jó dohányt — Csetnek, Dulháza, Zabar és Serke dohányára még sokan emlékeznek; — termi a gyümölcsöt, kendert és a lent; szépen tenyészti az állatot s északi részében a pisztráng fürdik.

Ugyde „a természettől mind ez lelketlen ajándék“ lenne, ha Gömörmegye iparszellem tekintetében is az ország legelső rendü megyéi közé nem tartoznék. Tömérdek olvasztóiban, hengergyáraiban, vashámoraiban melyeknek a Rima-Murány-völgyi Egylet, Koburg-Koháry herczeg, az Andrásy grófok és többen a tulajdonosai, évenkint 686,000 mázsa nyers és 115,590 mázsa vert és hengerezett vasat szolgáltat. Tizenkét papir-malma az egész országnak, sőt a külföldnek is adja gyártmányait. A kokovai üveggyárban készült müvek a csehországiakkal vetélkednek. Nagy számu kallóiból durva, de erős posztónemü kerül ki. Vászonszövésés fejéritésben mesterei vannak. Fazekasai és kályhái hiresek. Van kőedény-, viaszgyertya- és börgyára is, mely utóbbi után Markó rozsnyói börgyáros neve országos hirü lett.

E kies megyének egyik szerényebb, a Rimaszombathoz közel Gortva völgyében fekszik *Várgede* helysége és vára.

Várgede Bonfinius szerint, és mint a Kubinyi Lászlóra, a budai vár udvarbirájára, szóló 1502-ben kiadott királyi adománylevél e szavaival : „omne jus si quod in castro Gedeö cum oppido Gedeöallya, ac possessionibus Gemeri, Kisfalu“ stb. mondja — az időben mezőváros lehetett.

A várnak, melyet, mint határszélt a török ellen az 1567-iki törv.-czikk Gömörmegye által megerősittetni parancsol, és az 1574-i t.-cz. már, mint feldultat emlit meg, most csak kevés látható romjai vannak meg. E vár alól indult Perényi Gábor Bebek Ferenczczel 2000 leggyakoroltabb lovassal, ugyanannyi válogatott gyaloggal és mintegy 4000 harczvágyó néppel, hogy a füleki szorongatott őrségnek segitségére legyen. 1554. sept. 19-én táborba is szálltak Fülek vára ellenében egy hegyen. Négy óra tájban érkezve, a csatát másnap reggel megkezdendők voltak. Azonban estebéd alatt egy a táborba érkezett pór által értesült, hogy a budai basa Fülek alá jövendő, Szécsénybe érkezett, hozván 16 tábori ágyut és 6 legnagyobb faltörőt. A haditanács többségének határozatából előre bocsátva a hadiszekereket, a következő nap kora reggelén az őrséget és várat veszni hagyva, léhán szétoszoltak. Gyarmati Balassa János, ki ez eseményről Ungnad fővezérnek sept. 25-röl 1554 jelentést tett (cum gentibus quos Domini Gábriel de Perény et Bebek collegerant, ab arce Gedeu discessimus stb.) Serkének vonult vissza Dyvynbe. E körülményről megemlékezik Szalay László „Magyarország története“ 4. kötet 302-ik lapján, és bővebben illustrálja Zarkan Pál akkori egri várnagynak, ki szintén jelen volt, sept. 24. 1554. Verantius Antal egri érsekhez intézett (Mocsáry „Nógrádvármegye ismertetése“ 3-ik kötet-

Vas. Ujs, 1863

ben olvasható) eredeti levele: Dum in castri sub arce Geide eramus stb. A várnak belső történetét illetőleg nem lesz talán az olvasóra érdektelen a Kubinyicsalád levéltárából azon, a trójai csinyra emlékeztető esemény fölött kelt vád- és kereset-levelet közölni, melyet Kubinyi György, Máténak fia, a szomszéd Feledy Istók ellen a Nádori bíróság előtt következő tartalommal adott be :

„Mikép sz. Mihály archangyal ünnepe táján az elmult 1526-ik évben t. i. mindjárt a rendkivüli mohácsi vész után emlitett Feledy Istók, nem tudni, micsoda okból indittatva, kigondolván és felfedezvén bizonyos ártani való káros alkalmat, magához vévén bizonyos büntársait, egy kövekkel és nagy golyókkal megtöltött, és a szekérre tett szekrénynyel, állitván abban bizonyos ezüst és egyéb drágaságait elrejtve és bezárva lenni; a felperest és testvéreit örökösen illető Gedeőnek nevezett és Gömörmegyébe helyezett váruk ajtajához jövén, magát fennirt büntársaival és a kövek és golyókkal, mint emlitve volt, megtöltött szekrényével oly módon, hogy magát és dolgait, melyeket a szekrényben lenni hamisan állitott, megmenthesse, a nevezett Gedeő várba bebocsáttatni a legesdeklőbben kivánkozott. Feledy Istók, ugymint az idők viszonya szerint jóhiszemü menekült, Gedeő várába bebocsáttatva, szekrényét és szekerét, melyre az helyezve volt, a várnak ajtajába hagyva, a felperesnek és testvéreinek várnagyát és annak a várban levő gyalog kapusait kivont karddal ellenségesen megtámadván, némelyeket halálosan megsebesitve, másokat szétszalasztva, a várból kivetve és kikergetve, a nyilvános csendet megháboritani és az erre kiszabott büntetés alá esni nem iszonyodván, a várat bevette, s a felperesnek minden a várban létező tulajdonait felprédálván, magát a bevett Gedeő várat minden hozzátartozandóságaival maga számára elfoglalta“ stb.

Feledy Istók elmarasztatván fejváltság dijában, Tiszolcz, Klenócz és Nyustya helységek elvesztésével lakolt, melyek most is a Kubinyi-család jogaival biratnak.

A vulkan eredetü várhegy czukorsüvegszerü szabályos alakjával a Gortva völgyének legkeskenyebb pontján a két hegyláncot mintegy összekötve kapuőrként áll, hogy egyrészről a nógrádi, gömöri és hevesi Palóczország sürü dombu és szükvölgyü vidékét bezárja, s másrészről azon sikságnak nyissa meg kapuit, mely tőle kezdve a Gortva, Rima és Sajó egyesült partjain mindig szélesbedve Miskolczig, és azontul terjed le. Bartholomaeidesz a vár és helység fekvését igy adja elő : „Az egyrészről hegyekkel keritett, másrészről pedig sikba menő várhalom fekvése, annak gulaalakja, végre az alatta feküdt tó a várnak hajdani dicsőségét és kellemét hirdetik.“

A várhegy déli oldalának aljában bugyog fel a savanyuviz-forrás, melyről Dr. Wachtel Dávid „Ungarns Kurorte und Mineralquellen“ czimü müvében ekképen ir : „Ezen forrás vize tiszta, szintelen, folytonosan buborékok szállnak fel belőle, melyek az üveg oldalára is lerakodnak. Borral keverve pezseg, vörhenyeges seprőt hagy maga után, és megfesti a fürdő-ruhát. Szagtalan, kellemesen kesernyés egy kissé czipős ize van, mely később tintafélévé válik. Hőmérséke 16 foku légmelegnél 10° R. fajsulya 1,002.“

„A várgedei ásványviz gyógyerejét tekintve, nagyobb mennyiségü szénsavanya miatt erősitőleg hat az izom- és idegszövetre ; ugyanazért mindazon betegségekben, melyek ezen szövetek gyengeségén alapulnak, hatalmas gyógyszer.“

„Vargedében van egy kis fürdő-intézet, mely áll 8 vendéglakszobából, naponkint 16 pkrral számitva, és kilencz fürdőszobácskából 10 pkrral számitva; végre egy kis tánczterem és billiard-szobából.“

„A beteg vendégek száma, kik Gömör és a szomszéd megyékből idejöttek, 1857. aug. 29-én egy évre egészben 113-ra megy, a kikre körülbelől kétezer fürdő számittatik.“

A várhegy keleti oldalának aljában eljutottunk végre azon mezei lakhoz, melynek rajzával kedveskedni vélünk.

Nem nagyszerüsége vagy épitészeti becse birt e közlésre, — mert egyszerü és kicsiny az — Senger pesti épitész terve szerint a szomszéd rimaszombati kömíves, ács és asztalos által kiállitva — hanem inkább, hogy mutassuk, miként lehet csekélyebb erővel is szépet és kellemest teremteni, és hogy láthatóvá tegyük azon haladást, mely szerint az épitési csinosság és izlés már kisebb birtokosainknál s falvainkban is otthonos.

Tulajdonosa Kubinyi Radó, Gömörmegye volt főjegyzője — 1848 és 61-ben országgyülési képviselője, az oktoberi alkotmányos időszak alatt pedig a visszaállitott királyi táblához kinevezett biró, most visszavonultan itt éli napjait. Meleg barátja, Petőfi Sándor, több izben szintén kedves napokat töltött e helyen, melyekről és a várgedei könyvtárról megemlékezett „*Uti jegyzeteiben*“ is, s melyekre visszaemlékezése szülte azon költeményét, melyben a történeti alapra minden tekintet nélkül, képzelődésének szabad szárnyain *Salgó- és Gedővárt* megéneklé. *H. M.*

Archaeologiai levél Zalamegyéből.

Ipolyi Arnoldnak *Römer Flóris.*

(Folytatás.)

III.

Furcsa dolognak fogod tartani, hogy zalai kirándulásom végső pontjain kezdém közléseimet, és csak most indulok rendszeres áttekintetet nyujtani azoknak, kik hazánkban ezen uj és meglepő eredményt nyujtó tudományt figyelemmel kisérik.

Ezen viszás eljárásom oka első levelem kezdetén olvasható; el nem fojthattam azon vágyat, hogy azok, kik ezen szerencsés véletlennek bizonyosan legjobban fognak örülni — ugyszólván forrón — első kézből kapják a tudósitást.

Természetes, hogy „*Bakony*“-om bevégeztével és Vértesi hegyláncz átkutatása után Veszprémből a szomszéd Zalába csaptam át. Még két év előtt bebarangolván a halhatatlan Kisfaludy Sándorunktól megénekelt várak és számtalan érdekes puszta-templomi rom által jellemzett tapolczai és szántói járást, s Bergh Károly mérnök-épitész barátommal felmérvén a felső-örsi, türgyei, egregyi románkoru, valamint a keszthelyi, zsidi, szántói, edericsi, tapolczai csúcsives templomokat, alap- és földrajzait készitvén a sümegi, rezi, tátikai, szigligeti, csobánczi, hegyesdi, pécsölyi romoknak s nagyságra és müvészi tekintetből talán csekély, de archaeologiailag annál több érdekkel biró egyéb emlékeket, igaz, hogy nem sikerült olyasmivel fellépnünk, mi, valamint a deákmonostori, vagy bényi, apátfalvi s karcsai templomok, monographiákat érdemelne; azonban tiszta ismeretet szereztem magamnak a magyar parlagi, terméskő-épitészetről.

Mult évben kevesebb időt szánhattam Zalának, mert a nógrádi várak és templomok vevék igénybe szünnapjaim első felének nagyobb részét. És minthogy a *vidoveczi*, állitólag Lajos király korából származó szüz Mária képével — az ugynevezett Anjoui bold. Máriával kivántam honi festészetünk egyik gyöngyét bemutatni, Muraközt tüztem ki kutatásaim szinhelyéül.

E kirándulásnak köszönhetjük a csáktornyai, alsó-lendvai várakat — a pókai román templomot, a nedeliczi, mura-sz.-mártoni szép szentségtartókat, melyeket Kukuljevics János, a horvát archaeolog (Mittheil. der k. k. Central-Kommiss. 1856. I. köt. 232. l.), mint keresztelő kutakat mutatott be az olvasó-közönségnek; a czirkovláni és maczineczi templomocskát, a pottureni, szerdahelyi régi harangokat, nehány régi sirkövet, és némely, tudomány tekintetéből figyelemre méltó adatot a muraközi épitészetről.

Mostani szünnapjaimra fenmaradtak még ezen hirneves, nagy területü megyéből a terjedelmes egerszegi, kapornaki, lővői járások, melyek számos román — és góthkoru *tégla* épitményekkel valamint a két első levélben emlitett falfestményehkel az afrikai hőséget, a fulasztó országuti port, a magas, rázó előfogati szekerek kényelmetlenségeit csak hamar elfelejtették. Szivesen izzadok, türök, koplalok, csak eredményt lássak — vidámabban, jobb egészségben és telt *iró*-tárczával térek meg ily fáradalmas utakról; egyedül azon egy gondolat komorit : — ki fogja ezen temérdek — tán nem épen hasznavehetetlen anyagot feldolgozni — gyönyörü rajzainkat — váraink még fennálló — életveszély és kimondhatatlan nélkülözések közt készült — alapméréseit, kőre vagy fába metszeni?! Sokáig, tán örökre fognak-e azok, valamint *a győri antiphonaléról* már harmadév előtt készült értekezésem a rajzokkal együtt az archaelogiai bizottmány levéltárában heverni, — hogy *nonum pressi in annum*, elavuljanak, és a szomszéd szemesb, tehetősb buvárok által, mint már gyakran történt, közzététessenek? Mindenre van pénzünk, mindenre van időnk, csak a komolyabb irányu tudomány pártolására nem! — és mégis mindig halljuk azon panaszt, hogy magyar nyelven semmi tudományosabb munka nem jelenik meg! Igaz, hogy sokszor és ismételve elkeseredetten panaszkodom, de ugy hiszem, igazságtalanul soha!

Keszthelyen tudhatja kiki, hol van a tudományos utazófőhadi szállása, de hol is lehetne egyebütt, mint a derék Pintér Bandi országos bátyánk gondoskodása alatt álló fehérpapok székházában? Hol is találhatnék jobb szállást, mint az István vájda által épitett diszes templom szomszédjában — a kedves Sóos barátom — s illetőleg tanitványom — fáradhatatlan mügondjával keletkező muzeum alatt!

Soha sem vagyok boldogabb, mint 2—3 négyszög ölnyi czellámban uti tarisznyámmal — irományaimmal; soha sem érzem magamat jobban — mint midőn jövén, és tovább repülvén, minden terhes tisztelkedés vagy kényszerszerü vendégszeretet nélkül látom, hogy kedves barátim még akkor sem neheztelnek, mikor sokszor az illem alkalmatlan szabályait látszom sérteni.

Az örökké bolygó zsidó sorsa az én sorsom *szünnapjaim* alatt. Jőni és menni, egyedüli kivánságom. Legjobban szeretem azt, ki nem tartóztat, ha csak a hely mükincsei le nem tartóztatnak. Rövid az élet — s nekem sok évet kell pótolnom. Majd megjő magától a szünet — mikor nem is ohajtjuk vagy keressük!

Jöttem, mentem, Keszthelyről *Karmacsra*. A kis egregyi templom, ikres ablakcsáival vidámon tekintgetett át a reggeli naptól világitva balról az országutra, — mint régi ismerőst tiszteltem; jobbra a rezi rom keltkia setétes láthatárból és emlékeztem életem legnagyobb szomjuságára — épen oly hőségben, mint a milyen az idén van — voltam oda fenn Bergh és Hencz barátimmal. „Isten veletek, régi ismerősek! Ujat, ujat kivánok látni — tekintélyesbet, mint a kis falusi templomocska — épebbet a rezi vár palotájának puszta falainál.“ Igy fohászkodtam, — és fohászom meghallgattatott; — a mély utból felemelkedvén, előttünk áll a *karmacsi* csinos góth-egyház. Ez már jó jel! kiálték fel. Első órában mindjárt egy műemlék!

Fölmértük, lerajzoltuk — megnéztük az uj — a faluban álló templom harangjait — és tovább álltunk. Helylyel-közzel távcsöveztük a Szala völgye felső részén a Szalán tul fekvő templomokat — és távolból a sz. lászlói templom külseje által megcsalatván — beértünk *Polgárváros* puszta tornya elé, csakhamar kikutattuk, leirtuk ezt is a bámész nép magyarázgatása és szolgálatkészsége között. Itt római téglákra is akadtunk.

Sz.-Gróton a grófi kastély sokkal ujabbkoru, semhogy kitüzött körünkhöz tartozhatnék. Azonban találtunk a ft. lelkész ügyszerető vezetése mellett egy vörös homokkőből készült románkoru, irásnélküli siremléket; Kanisai Miklós tárnok, emléke töredékét ezen hiányos körirattal :

.... Martii obiit magr nicolvs †
d Raniſa condam magr †
thavarnicorum Regaliū,

évszám és minden czimer nélkül; és Beer István és Egervári Veronica neje közös sirkövét, mind a két család czimerével.

A *kemendi* vár alatt, mely már csak egy puszta falat mutat, elrobogván, beértünk *Zala-Egerszegre*, hogy a *derüs* reggelre bekövetkezett *borus* — eredménytelen délest miatt busuljunk.

ölnek, pusztitanak, már Élesd körül járnak; őrizkedjék tehát minden ember a mezőkre éjszaka kimenni; ellenben a fegyveres czéhek foglalják el az örtornyokat s senkit éjnek idején a város árkain se ki, se be ne bocsássanak.

Az ilyen tilalom pedig szigoruan meg szokott tartatni, mert erős regula volt felőle hozva a város statutumai közt; az árok éjjeli áthágása félkeze vesztésével bünhödött.

Igy történt meg, hogy az összeesküdött napon Keresztszegi és felesége egyedül jelentek meg a puszta kastélyban, senki sem gyülekezett hozzájuk; vártak két álló napig, s hogy ez alatt Debreczenből senki sem érkezék; elhatározák, hogy egyik csatlósukat elküldik Debreczen tájékára kémlelődni.

A csatlós éjszakára azzal a hirrel tért vissza, hogy a városnak minden kapuját fegyveresek őrzik és senkit keresztül nem bocsátanak; azt mondják, a tatár jön.

— Hiszen bár jönne : monda Keresztszegi. Legalább keveredné a világ.

Annyit bizonynyal sejtett, hogy ez a biró praktikája lesz, s annálfogva elhatározá magában, hogy valami nagyot fog ezuttal ellene tenni, a minek majd keserves foganatja lesz.

Evégre felvette ezüstös ruháját s feleségének azt mondá, hogy csak várjon másnap estig; addig a romkastélyt ne hagyja el.

Azzal egy görcsös botot véve kezébe, ment egyenesen oda, a hol neki fejvesztés büntetése alatt nem volt szabad megjelennie, — Debreczenbe.

El is érkezett a város határáig szerencsésen; de már most, hogy legyen az odavaló bemenetel?

Ha a kapun megy, rá ismernek; ha árkot mászik, agyonlövik. Ott tehát azt gondolta ki, hogy egy tanyai parasztot felfogadott, vinne be egy szekér szénát Debreczenbe s szállitaná azt el a biró uram udvarába, kinek most szüksége van arra. A paraszt beleegyezett; ő pedig elvárva, mikor a szekér egyedül maradt, elrejté magát a széna közé.

Keresztszegi ugy számitott, hogy a biró szénáját a városba bizonyosan beeresztik.

A biró azután vagy otthon van, vagy nincs. Ha otthon van, a szénát, mint miről semmit sem tud, el fogja küldeni, a gazda ember kénytelen lesz a piaczon meghálni vele, s akkor ő éjszaka előjöhet rejtekéből. Ha pedig nincs otthon, akkor ott marad a szekér a biró udvarán, s ez annál jobb.

Csakugyan ugy történt, a hogy ő számitott. A kapun áteresztek az őrizők a fuvarost, még teszkerét is adtak neki, a mivel majd visszajöhessen.

Igyártó udvarára érve, azt mondák az otthon levő cselédek, hogy a biró nincs idehaza; nem is mondta, hogy mikor jön meg? Az urfi, a diák idehaza van; de annak nem szabad kijöni a szobából; az anyja vigyáz rá.

A kocsis megnyugodott e tudósitásban, kifogta a lovait, bekötötte az istállóba.

Keresztszegi a széna között hallott minden beszédet; azt is hallá, mikor az esteli harangszót háromszor elhuzták; s innen számitott egy jó hosszu időt; mikor már gondolta, hogy éjszaka van, a ház körül zengés bongás elcsillapult, akkor előjött rejtekhelyéből.

Azután megvárta még, mikor az éji őr jön a tizenegyórát kiáltani a biró kapuja előtt, olyankor minden házőrző eb a kapura rohan s ottan csahol; nem ügyel az udvarra. Ebben a pillanatban leszállt a szekérről, s a hol egy ablakban világot látott, azon bekoczogtatott.

Vincze ült ott, a biró fia, egy nagy könyv mellett virrasztva.

A zörgetésre felkelt, kinyitá az ablakot, s kérdezé : ki jár itt?

— Én vagyok itt, Keresztszegi.

— Az Istenért! hogy jön kegyelmed ide? sugá ijedten a fiatal ember.

— Ne azt kérdezd, hanem hogy nem jött senki Debreczenből a kastélyba?

— Én megtettem a jeladást; de ápam keresztüljárt az eszünkön, s bezáratta a kapukat, hogy senki ki ne mehessen.

— Ha senki nem mehetett is, neked el kellett volna jönnöd.

— Anyám őriz. Sugá szomoruan az ifju.

— Ezt nem mondtad akkor, midőn nálunk feleskü dtél.

— Tudhattad, hogy a kik odajönnek, azokra nézve nincs anya, testvér, nincs vagyon, boldogság; nincs hosszu élet, hanem van egy távoli czél, a minek mindent fel kell áldozni.

Az ifju szomoruan süté le szemeit.

Keresztszegi folytatta a szemrehányást.

— Lelkésznek készültél s a bibliát nem ismered; mert ha ismernéd, tudnák, hogy szent Boldogasszony mennyire szerette isteni fiát, és azért még sem tartotta vissza őt a testi haláltól. Aztán tudnád, hogy sz. József mily hü gondviselő atyja volt Jézusnak, de a keresztfán meglátott kinszenvedésektől még sem iparkodott öt megszabaditani.

— Te sajnálod-e véredet hazádért, midőn az, ki Isten fia volt, nem sajnálta te érted kihullatni vérét?

Vincze betette az ablakot, elfútta a gyertyát; s Keresztszegi egy ovatosan nyitott ajtó csendes nyikorgását hallá azután.

Vincze szobája anyjáé mellett volt; azon kellett keresztül jönnie. Midőn a hivó szóra megindult, mint megindul az álomjáró a holdsugár hivására, ott látta anyját utjában. A kegyes nő csendesen aludt az Urban, kezeit keblén imára kulcsolva. Bizonyosan imádkozás közben aludt el, s bizton álmodik azon erősségben, a mit az „Amen“ végszava épit.

A ház és kapu kulcsait az ő feje alól kelle kivenni.

Ezt nem tehette Vincze a nélkül, hogy anyjának imádságos kezeire le ne hajoljon s azokra egy halk csókot ne nyomjon. A kegyes asszony nem ébredt fel fia bucsucsókjára.

(Folytatása következik.)

Egy kéjlak Keszthelyen.

Azoknak, kik a könyveket meg nem becsülik.

Minden értelmes ember tudja, hogy a mi a testnek az eledel, az a léleknek az ismeret és szép olvasmány. Mindkettő saját eledelével táplálkozik. S a mily jó szivvel megyünk egy izes étkekkel biró, barátságfüszerezte asztalhoz, a hol testünk megujul : oly örömünkre van, ha egy művelt emberhez, művelt társaságba, egy jó könyvhez, vagy könyvtárhoz juthatunk, hogy ott hallott vagy olvasott eszmékkel, ismeretekkel lelkünket gyönyörködtessük, épithessük. S mint az emberi test, testi eledelek, ugy az emberi szellem is, szellemi eledelek nélkül elpusztul, erkölcsileg ugyszólván meghal. Jól mondja Seneca 82-ik levelében : *A tudomány nélküli élet halál* (Vita sine literis mors est) és Berzsenyi Döbrenteihez irt levelében : *Ah nem élet a muzsátlan élet.* Vagy pedig Erasmus szerint, csak állati élet : *A tudatlanok félig oktalan állatok* (Indocti semi bruti). Jó az, hogy a testi eledelek és italok sem mind egyformák : vannak alábbvalók, jobbak, legfinomabbak, de azért mégis mindeniknek megvan a maga becse, s nem megvetendő, ha már egyszer fel vannak véve rendes táplálékul. Igy az irott könyvek közől is, némelyek gyengébbek, mások középbecsüek, mig mások a legremekebbek, de azért mégis mindeniknek meglehet saját becse, Plinius szerint : *Nincs oly könyv, mely valami részben hasznos ne legyen* (Nullus tam malus liber, qui non aliqua parte prodesset). Ha pedig valaki a könyveknek épen legjavát szerencsés birni, akkor igazán lelki gyönyörrel mondhatja el, a mit nagy Teleki Sámuel marosvásárhelyi könyvtárára jelszóul iratott : *Ez gondjaimtól való pihenési helyem, ez éji világosságom, s magányomban ez társaságom* (Haec mea curarum requies, haec nocte vel atra lumen, et in solis haec mihi turba locis). Innen látható, mily nagy a becsök és érdemök azoknak, kik a könyveket irják, s mily nagy szellemi boldogságot élveznek, a kik a könyveket szerzik, birják, olvassák, tanulmányozzák s e szerint igazán meg is becsülik.

Valamint másfelől az is megitélhető, mily hátravannak a műveltségben, mily hibásak s kevés belbecscsel birnak azok, kik a szellem kincseit, a könyveket s tudományokat semmire sem becsülve, nemcsak hogy egész életökben semmit sem irnak, hanem a mások által irottakat is, se meg nem szerzik, se nem olvassák, sőt azokat ha birtokukba jutottak is, egész életükön keresztül olvasatlan hagyják, elrothasztják, egerekkel elrágatják, sőt üvegdugóknak, szalonna- és borstakaróknak s egyéb undok czélokra maguk felszaggatják, ily végre másoknak s fűszeres boltokba font számra eladják, velök szalma helyett tüzet s rosz papir helyett pipát gyujtanak stb. Az ilyenek, ha iskolába jártak is, valóságos tudatlanok, állati emberek, kiknek csak az becses, a mit megesznek, isznak vagy felöltöznek, — vagy pedig bármely uri módra öltözzenek, bármily tudós ábrázatot mutassanak, s magas hivatalt viseljenek is, nem valódi tudós, hanem csak tudákos vagy félszeg tudósok, nem műveltek, de csak annak mázával birnak, a könyveknek vagy épen nem, vagy csak féligmeddig értik becsöket, s következőleg csak ugy is használják.

Szinte 33 év óta nézem én itt-ott e lelketlen könyvrombolásokat, melyeknélfogva nemcsak oly elmeszüleményeket láttam könnyelmüleg felszaggattatni, melyek csakugyan elmehettek ez uton : *akár hogy halat takarjanak bele, vagy tömény- és borstakarónak használják,* (Cordylas madida tegas papyro vel thuris piperisque sis cucullus); de láttam legnagyobb tudatlansággal felszaggattatni olyanokat is, melyek a könyvek sorában bizonyára nemcsak beltartalmukra, de kiadásaikra és kötéseikre nézve is, a legjobbak és ritkábbak közé tartoznak, mint p. o. *Coecejus, Vitringa, Lavater, Wolf, Hugo Grotius, Crellius, Crellius, Voltogerius, M. Polus, Piscator, Enyedi, Natalis Alexander, Magdeburgi Centuriak, Plinius, Erasmus, Faber, Drexelius, Vulgata, ékes képes biblia, Váradi biblia, Bitonto incun. Dominicai 1499.* stb. stb.

S kik tették e könyvrombolásokat? A műveltebb, felsőbb rendnek ugyszólván szemrehányásul kell mondanom, hogy nemcsak tudatlan fűszerárus boltosok, kiknek többnyire csak addig terjed tudományuk, hogy nem a könyvet, hanem a könyv leveleibe takart borsszemeket, s az érettök adott pénzt olvashassák meg, azontul nem bánják, ha maga az utolsó biblia vagy életkönyve (Jel. XX. 12.) volna is, felszaggatják; nem is csak a könyveket ezekhez berakó vagy eladó özvegy papnék, mesternék vagy varga örökösök; hanem igen gyakran még önmagok a könyveket biró volt eminentiás belső emberek, tanárok, nemesemberek és deákok is azok. Láttam én már r. kath. papokat, kik ekklesiájok papi könyvtárainak több becses darabjait szaggatták fel, egész télen tűz gyujtani és egyéb szükségeikre. — Láttam városi ref. nagy papot, ki az iróasztalán heverő *Herepei János, Hegedüs, Szilágyi* stb. becses halotti beszédeikkel pipáját gyujtogatta, mig, a maga alábbvalóit férczelgette, irogatta. Láttam unitárius papokat, kik a nekik a főiskola könyvtárából ajándékozott derék theologiai könyvpéldányokat, ablak-táblák beragasztására osztogatták ki. Láttam mestert, ki pap apjáról maradott ritka, szép és ép példány, aranyas metszetü Enyedit, s más igen ritka becses könyveket felszaggatott s közszükségére elhordotta. És láttam több papot, esperest, nemesembert, kik a legbecsesebb kalendáriumokat, nekik járó ujabb és régibb Vasárnapi Ujság, Közlöny, Társalkodó tárczáit, melyekből meggyüjtve és bekötve, a legérdekesebb és legbecsesebb könyv lehet vala, jól és egészen még tán el sem olvasva, tüstént felszaggatták, vagy takaróknak használták, vagy gyermekeiknek játékszerül adták, s képeiket kivagdalni engedték. Láttam iskolai becses könyvtárt, melynek legdrágább és ritkább könyveit az érettebb ifjak vagy azok által mások nemcsak tetemesen meglopták, de az éretlenebbek a hasonlólag éretlen eszü deák-könyvtárnoknak, vagy gondatlan igazgató tanároknak kezök alól kihordván, azokat kegyetlenül elviselték, elpiszkolták, földhöz verték, széttépték, vagy a benne lévő képektől, földabroszoktól megfosztották, vagy a melyektől meg nem fosztották — ha emberi képek voltak — azokat szájokba festett pipával, vagy rút bajuszszal eltorzitották stb. Hallottam egy néhai püspöktől, hogy tanár korában mig észrevette volna, egy maga mellett tartott huga, Servetus *Restitutio Christianismi* czimü, igen ritka könyvét szalonna- és turót takarni a béres számára elhordotta. Láttam önmagam, hogy egy haszonbérlőné a bérlett jószágnak a tulajdonos által hozzájok betett törvényes összeirását (Conscriptio), mellény-formáknak felvagdalta; és egy más nő, egy kamaraispánné, férjének Debreczenből csak akkor hozatott Európa- és Magyarhon-földabroszába diszfőkötőit göngyölte stb. — S ha képesek voltak ilyeket tenni ezek a műveltebbek : hát a kevésbbé műveltekről mi mindent nem lehet feltenni? Avagy csudálkozhatunk-e azon, hogy egy barbár *Omar* az alexandriai könyvtárt, a *törökök* a Mátyás király könyvtárát feldulták, *Báthori Zsigmond* a gy.-fejérvári muzeumot kihányta és a forradalmi oláh nép a gr. *Kemény József és Sámuel* gerendi, a *reform. collegium* enyedi könyvtárát is, s mások bel- és külső nagybecsü könyveikből olykor régi pergamentirásokból maguknak a pocsolyás sárban lépcsőket raktak, vagy azokat puskafojtásnak felhasogatták. — *Jánosfalvi Sándor István.*

(Vége következik.)

Elkésett régészeti levelek Ipolyi Arnoldhoz.

II.

(Lelkes magyar urihölgy. Dr. Szabó János régészeti kincsei. Miért tartanak a sógorok tudatlanoknak? Hogyan kell gyüjteni? Egy sor régi csengetyü. Használatuk az egyházi ruhákon, kitüntetésképen is. Közéletben is előfordulnak a harangocskák. Egy régi honi harangöntő. Ménes-ákli csengetyü. Mérgesi, cseszneki, enyingi harangok. Ébreszszük a népet nagyobb figyelemre!)

Mult nyáron fölkeresett egy lelkes hölgy (Győrben csak Zsigray grófnőnek hiják), és szemerei birtokán kiásott bronzokkal, érmekkel és cserepekkel ajándékozott meg, melyekhez szomszédjai tagjain is talált különnemü holmi járult. Szállásán megköszönvén az érdekes régiségeket, meglepettem a magyar lapok sokasága által, melyekkel ezen nemes nő foglalkozott. A kapott darabokat rendezvén, akadtam egyre, melyből mit csináljak, hová sorozzam? hamarjában nem tudtam. Félre tettem a határozatlan czafat patvarába, és az egészről meg is felejtkeztem.

Szünnapok alatt kérdezi tőlem egy reggel Barsi Józsefünk, nem akarom-e dr. Szabó érdekes régészeti gyüjteményét látni. Dehogy is nem! A kávéházból egyenesen oda siettünk, és megvallom, miszerint szivből sajnálom, hogy ezen gazdag, sok meglepőt magában foglaló kincs még nincsen egy külön egyediratban ismertetve. *) De hiában, mi ezen irányban ócsárlandó fukarok vagyunk. Félszázadokig gyüjtünk, vagyonunk minden felesleg fillérét szenvedélyünkre költjük; de roppant értékü mammonunkról csak meghitt barátink tudnak valamit. És ha jobb világra költözünk, mi lesz egész életünkbeli fáradalmunk halmazával? — Vagy kapzsiskodó üzérek kezébe kerül, kik azt mindenfelé szétdarabolják, vagy még legjobb esetben valami iskola gyüjteményével elegyedik, hogy sokszor szintén — tán örökre — a tudós világ előtt véka alá helyeztetvén — ismeretlen maradjon. Ez magángyüjteményeink átalános sorsa. Mondd, barátom! nincs-e igazam? A mivel tudós szomszédaink a fél világot föllázitanák, azt a magyar buvár értőnek öntudatos mosolylyal nyujtja; ő neki elég, hogy valamely páratlan kincsnek birtokában van, és barátinak is csendességben magánörömet szerezhet vele. Azt ismertetni, avval zajt ütni, nevetségesnek tetszik neki keleti nyugalmában és hidegvérüségében, és ezen öntudatos hallgatagság oka annak, hogy szájasb szomszédinktól részvétlen tudatlanoknak tartatunk, és hogy minden pillanatban hátramaradásunkat szemünkre lobbantják.

Nem terjeszkedhettem ki arra, hogy Szabó tudós ur gyüjteménye minden ágait vizsgálgassam. Délelőtti órákban a muzeumi könyvtárban dolgozgatván, egyedül a délutániakat szentelhettem ezen nagybecsü gyüjtemény tanulmányozásának. Ha hasonlókat hasonlókhoz halmozunk, mondá nagy *asszonykirályunk,* ugy lesz belőle gyüjtemény. Itt is ugy találtam. Mennyit halmozott a jeles orvos ur, mig ezen szép kincset összehalmozá. Egy sor harang vevé azonban leginkább igénybe figyelmemet; mert mióta a szent-györgyieket együtt vizsgálgattuk, megvallom, örömmel üzöm ezen, eddig oly kevés rokonszenvnek örvendő ágát régészetünknek.

A csengetyük sorát végig nézve, láttam, hogy Szemerei isme-

*) Sajnálkozásom most annál nagyobb, mert az egész gyüjtemény, mely honi intézeteinknek volt szánva, külföldre vándorolt, és mint sok egyéb pótolhatlan honi gyüjtemény feldaraboltatván, az idegenek muzeumjait diszíti. *R. F.*

Hegh Károly

életének és munkásságának időrendi adattára mesterfel
vételi ügyével bezárólag.

Komárik Dénes: Építészképzés és mesterfelvétel a
XIX. században. Pesti mesterek és mesterjelöltek.

Építés- Építészettudomány, III.köt.4.sz.379-418.l.

391.l

Bergh Károly és Hencz Antal

Építészeket kértek fel a nemespécselyi
templom megvizsgálására

Prokopp Gyula: Adatok az elpusztul ne-
mespécselyi templomról

Műemlékvédelem 1963 4. n. 203 l.

r dőtv

ok művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Bergh Károly

A Calvin tér 8sz. alatti hdr Török Pál utcai sérét 1870-ben eklektikus stílusban építette.

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítéskor. 185p.

BERGH Károly épületei

1870-ben átalitja az épületet

Farbaky Péter: A posti Rottenbiller-házak.
= MúSz, 1997/1-2. 16. ábr. + ill.

selő szavakat kell visszak
szakeresése önmagában véve
rációs rutinmunka. A fogal
szakeresése azonban új dim
megoldásában" [18./]. Ezzel
össze D . J . F O S K E
rusz legfontosabb funkciój
elterjedésének oka éppen
keresés, amelynek jelentős
gépesitésekor nőtt meg. A
rendelkeznek az emberi agy

HIREK

Személyi hirek

— **Johan Béla Genfbe utazott.** Dr. Johan Béla belügyi államtitkár a Nemzetek Szövetsége szociális bizottságának körülbelül két hétig tartó üléseire Genfbe utazott.

— **Miniszteri elismerés.** Az iparügyi miniszter *Sallai János* cipészmester, fedémesi iparosnak öt évtizeden át üzött eredményes ipari tevékenységéért elismerését fejezte ki. — A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter *Fehér Alajos* vendéglős, olmódi lakosnak négy évtizedet meghaladó tisztes ipari tevékenységéért elismerését fejezte ki.

— **Díszpolgárságok.** Érsekujvárról jelentik: A szinmagyar Udvard nagyközség díszpolgárává választja gróf *Teleki Pál* miniszterelnököt, *Jaross Andor* minisztert, továbbá vitéz *Imrédy Bélát* és vitéz *Rátz Jenőt*. A díszpolgári oklevelet vasárnap délelőtt adják át.

— **A debreceni Tisza István-tudományegyetem rektorává** az 1939/40. tanévre egyhangulag dr. Hüttl Tivadar sebésztanárt választották meg. Az uj rektor 1921 óta működik a debreceni egyetemen.

— **Szolgálati jubileum.** Az Országos Társadalombiztositó Intézet vezetősége és statisztikai osztálya meleg ünneplésben részesitette *Neszmirák Sándor* statisztikai felügyelőt szolgálatának huszonötödik évfordulója alkalmából. A jubiláns munkásságát *Urbán Béla* osztályvezető méltatta.

Egyházi hirek

— **Vasárnap lesz a harmincadik Jézus Szive körmenet.** Minden esztendőben a főváros egyik legimpozánsabb vallásos megnyilatkozása szokott lenni a nagyarányu engesztelő körmenet Jézus Szive tiszteletére. Az idei körmenet, amelyet — mint más években is — Jézus Szive pénteki ünnepét követő vasárnapon, junius 18-án tartanak, egyben jubileumi manifesztáció is lesz, mert 30 évvel ezelőtt, 1909-ben rendezték az első Jézus Szive körmenetet a főváros utcáin. A vasárnapi körmenet résztvevői ¾5 órára gyülekeznek a Jézus Szive-templom körüli utcákon és tereken. Pontban 5 órakor kezdődik a szentbeszéd. A körmenet fél 5 órakor indul el a templomból. A József-utcán, József-körúton, Üllői-uton, Calvin-téren, Muzeum-körúton és Sándor-utcán végighaladva, kettészakad a hatalmas menet, melynek egyik része a Sándor-téren, Rökk Szilárd és József-utcán át vonul a Scitovszky-térre, másik része pedig a Horánszky-utcán keresztül érkezik vissza a Mikszáth Kálmán-térre. Mindkét helyen engesztelő ima és szentségi áldás fejezi be az ünnepi manifesztációt. Ugyancsak vasárnap tartják meg a Jézus Szive-templom bucsuját is. Ez alkalommal délelőtt 10 órakor dr. *Czapik Gyula* apostoli protonotárius, apát-kanonok celebrálja nagy segédlettel az ünnepélyes szentmisét.

— **A Magyar Katolikus Orvosok hódolata XII. Pius pápának.** A Magyar Katolikus Orvosok Szent Lukács-Egyesülete közgyülésén *Bochkor Ádám* egyetemi magántanár hódolattal emlékezett meg *XII. Pius* pápáról és inditványára a közgyülés elhatározta, hogy a nunciatura utján a magyar katolikus orvosok hódolatát tolmácsolja a Szentatyának.

Egyesületi hirek

— **Az Otthon-Kör közgyülése.** Az Otthon Irók és Hirlapirók Köre junius 25-én, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja 48-ik évi rendes közgyülését, Erzsébet-körut 9—11. szám alatti körhelyiségében.

— **A Budapesti Magyar-Német Társaság** szombaton délután félhat órakor az országház delegációs termében (bejárat az oroszlános főkapun) rendkivüli közgyülést tart. A közgyülést *Darányi Kálmán* titkos tanácsos, a Magyar-Német Társaság elnöke nyitja meg. Utána *Szily Kálmán* titkos tanácsos, a társaság társelnöke tart előadást „A magyar-német kulturális kapcsolatok" cimmel. Az előadás után *Kibédi Varga Sándor* egyetemi rk. tanár, a Magyar-Német Társaság főtitkára beszámol a társaság szervezési munkálatainak ujabb eredményeiről. A közgyülésen résztvesznek gróf *Csáky István* külügyminiszter, *Hóman Bálint* vallás- és közoktatásügyi miniszter és a magyar közélet számos vezető személyisége. De megjelennek az ebből az alkalomból Budapestre érkezett előkelő németbirodalmi vendégek is, igy *Lorenz* főcsoportvezető és *Glaise Horstenau* miniszter kiséretükkel együtt.

Fővárosi hirek

— **Nem engedik meg a kórházi segédorvosok nősülését és kinnlakását.** Nemrég készült el a fővárosi közkórházak uj szervezeti és működési szabályzata, amely lehetővé tette volna a kórházi segédorvosok és alorvosok nősülését, a kórházon kivül lakás és rendelő tartását és a kórházban minden korlátozás nélkül magánorvosi gyakorlat folytatását. A tisztifőorvos ezt kifogásolta és kijelentette, hogy a kórházak működésében sulyos zavarok állhatnak fenn. Amennyiben a segédorvosok és alorvosok megnősülhetnek és a kórházon kivül lakhatnak, gondjuk és figyelmük nagyrészét a család kötné le. Azt nem lehet megengedni, hogy a család a kórházban lakjék, mert ezt kizárja a kórházak természete. A kórházon kivül magánorvosi rendelőt tartani egyáltalán nem lehet, mert ez ugy a kórházi szolgálat, mint orvostársadalmi szempontból is megengedhetetlen. A tisztifőorvos álláspontjával azonositotta magát a kórházi igazgató-főorvosok értekezlete is. A főváros vezetősége most megváltoztatja a szakaszt, és eltiltja a segédorvosokat és alorvosokat a nősüléstől, a kórházi magángyakorlat folytatásától és külső magánrendelő fenntartásától.

— **Egy épitőmester nagy alapitványa.** A főváros kezeli évtizedek óta néhai *Bergh Károly* budapesti épitőmester alapitványát, amelyet az alapitó annakidején az épitkezéseken szerencsétlenül járt személyek és azok családjainak segélyezésére kivánt fordittatni. Miután a betegség és baleseti biztositásról szóló törvény kielégitően gondoskodik az épitkezéseknél szerencsétlenül járt személyek és családjaik segélyezéséről, a főváros elhatározta, hogy az alapitvány kamatait, az épitészi és épitőipari érdekeltségek meghallgatásával, más, az épitészeti ipar emelésére szolgáló célra használja fel. *Az alapitvány mai értéke mintegy 80.000 pengő.* Legutóbb értekezletet tartottak az alapitvány jövőbeni felhasználásának megbeszélése végett. Ennek eredményeként a következőket határozták el: az alapitvány évi jövedelmének 25 százalékát tanulmányi ösztöndijra forditják, 75 százalékát tanulmányok jutalmazására.

Különfélék

— **Pest vármegye megfesteti gróf Ráday Gedeon és Patay Tibor főispánok arcképeit.** Pest vármegye közönsége elhatározta, hogy két nagynevü egykori főispánjának, gróf Ráday Gedeonnak és Patay Tibornak arcképét a közgyülési terem számára megfesteti. A Ráday-portré elkészitésével Edvy-Illés Ödön festőművészt, a Patay-portré elkészitésével Burián László festőművészt bizták meg.

— **Az Országos Orvosi Kamara** junius 25-én, vasárnap rendkivüli közgyülést tart. *Bakáts György* előadásában tárgyalják az orvosi gyakorlatra vonatkozó szabályzat módositását. Egyidejüleg *Köllő Zoltán* előadásában az orvosi dijazás legkisebb értékére vonatkozó szabályzat módositását is letárgyalják.

— **Országzászlóavatások.** Helemba község visszacsatolásának emlékére állitott Országzászlót. A lobogókat a budapesti Tudor akkumulátor gyár munkássága vitte a községbe. *Bartalos Gyula* plébános szavai után az EONB nevében dr. *Javornitzky Jenő* társelnök mondott avatóbeszédet, majd *Hegedüs Loránt* ny. miniszter adta át a községnek az emlékművet, melyet *Sallai Ferenc* biró köszönt meg. Több szavalat hangzott még el. — *Vágfarkasd* nyitramegyei nagyközség tizezer főnyi közönsége részvételével avatta fel Országzászlóját. *Füssy Kálmán* országgyülési képviselő szavai után az EONB nevében dr. vitéz *Horváth Béla* fővárosi főjegyző avatott, *Kolecsányi Kálmán* főjegyző és az elszakadtak nevében *Bor Józsefné, Jónás József* százados beszéltek. — *Ipolyszalka* Országzászlóját az EONB nevében *Végh Jenő* tanácstag avatta fel, *Porubszky Géza* országgyülési képviselő és mások mondottak beszédeket. — *Öreglak* somogymegyei község avatásán *Major László* plébános szavai után az EONB nevében dr. *Boda Károly* avatta fel az uj Országzászlót. — *Érsekkéty* esztergommegyei községben dr. *Gürtler Dénes* országgyülési képviselő, majd az EONB nevében *Végh Mihály* tanácstag beszéltek. Vitéz *Vadass Rezső* főszolgabiró, *Bényi Mihály* biró a helyiek nevében szólaltak fel. — *Kurtakeszi* komárommegyei községben *Nagy Péter* esperes szavai után az EONB nevében *Somody István* mondott avatóbeszédet. — *Tájó* pusztán gróf *Teleki Mihály* földmivelésügyi miniszter mondott ünnepi beszédet a tanyai Országzászló előtt, amelyet az EONB elnöksége hetedik tanyai Országzászlóként iktatott be.

— **Megsemmisitették a gyulai képviselőtestületi választást.** Gyuláról jelentik: Békés vármegye törvényhatóságának kisgyülése megsemmisitette a gyulai képviselőtestületi választást. A megsemmisités oka az, hogy annakidején *a választási elnöktől és a választáson közreműködőktől nem vették ki a törvényszerü esküt.*

— **A „Felvidéki Magyar Házak"** alap javára a Deák-téri ev. elemi iskola IV. fiuosztálya P 7.46 gyüjtöttek.

— **Székházat akar épiteni a Magyar Földrajzi Társaság.** A Magyar Földrajzi Társaság rövidesen megünnepli fennállásának hetvenedik évfordulóját. E hosszu idő alatt a főváros támogatásából mindössze két helyiségben zsufolódott össze a társaság, de rövidesen innen is kikerül, mert a helyiségekre a fővárosnak is szüksége van. A Magyar Földrajzi Társaság most elhatározta, hogy mozgalmat indit saját székházának megteremtésére. A társaság József királyi herceg fővédnöksége, gróf Teleki Pál miniszterelnök és Hóman Bálint miniszter védnöksége, valamint Cholnoky Jenő elnöksége alatt bizottságot küldött ki a székházépités megvalósitására.

— **Pályadijnyertes regény.** A Királyi Magyar Egyetemi Nyomda pályázatot hirdetett magyar nemzeti szellemü regény megirására. A 3000 pengős első dijat *Fekete István* „Zsellérek" cimü regénye kapta. A második dijat nem adták ki, viszont dicséretet nyertek a következő jeligéju pályaművek: Házsongárd — Határvidéki — Paulo maiora canamus — Kassa—Budapest — Egyszer volt, hol nem volt — Közel s távol — Lalesz fiai — Hej darutánc... — Ne félj oroszlán — Tilinkó — Siculia.

— **Kiskunfélegyháza testvérközségei.** Kiskunfélegyházáról jelentik: A város képviselőtestülete közgyülésén a megindult országos testvérközség-mozgalom keretében elhatározta, hogy *Uzsok, Tiha, Hajasd, Szuhapatak* és *Ligetes* községeket testvérközségekül fogadja. Megbizták a város polgármesterét, hogy a községekkel lépjen érintkezésbe.

— **A mentők vizbőlmentési propagandája.** A vizbőlmentés sikeres propagálására a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület idén is megtartja szokásos vizbőlmenti tanfolyamait a Rudas-fürdőben. A legközelebbi tanfolyam junius 21-én, este félhétkor lesz, a mentők székházában (Markó-utca 22.) és junius 22-én este hét órakor, valamint junius 27-én és 28-án este nyolc órakor a Rudas-fürdőben. Jelentkezni lehet a tanfolyam megkezdésekor a mentők székházában.

— **A budapesti olasz királyi követség** közli az albán állampolgárokkal, hogy a junius 3-án kelt olasz-albán egyezmény értelmében *Albánia külügyeinek vitele teljes egészében Olaszország külügyminisztériumának hatáskörébe ment át.* Az albán állampolgárok tehát az őket érdeklő ügyekben az olasz királyi követséghez, illetve annak konzuli hivatalához (Muzeum-utca 4.) fordulhatnak. Hivatalos órák délelőtt 10—12-ig.

— **Zászlóavatás.** A III. kerületi Bécsi-uti elemi iskola a trianoni gyásznap évfordulóján avatta fel diszes ifjusági zászlaját. A római katolikus egyház nevében dr. *Gacs Emilián Béla* bencés paptanár szentelte és áldotta meg, a református egyház részéről pedig *Fazekas Lajos* hittanár-lelkész. *Móra László* igazgató bevezető beszéde után *Katolnay Jánosné* zászlóanya, az iskolának tanitónője, lelkes szavakkal avatta fel a zászlót. *Vörös József* a zászló jelentőségét méltatta. *Gremsperger Pálné* tanitónő szavalása után az első szöget dr. *Ösz Béla*, a székesfőváros kir. tanfelügyelője ütötte a zászlórudba.

Iskolai találkozók

A szegedi római katolikus tanitónőképzőben (zárdában) az 1908—1909. tanévben érettségizett növendékek junius 25-ikén, vasárnap reggel nyolc órakor találkoznak a zárda kápolnája előtt és nyolc órakor a kápolnában szentmisén és közös áldozáson vesznek részt.

Az Érsekujvárott 1898—1938 évek között érettségizettek junius 25-ikén Érsekujvárott találkoznak. Részletes felvilágositást ad az érsekujvári főgimnázium igazgatósága és Lányi Ferenc müszaki főtanácsos (Budapest, Máv. dunakeszi főmühely. Telefon: 295—302.)

A budapesti Barcsay-utcai gimnázium 1914. évben a VIII/B. osztályban érettségizett növendékei junius 22-én este nyolc órakor a városligeti Gundel-étteremben tartják huszonöt éves érettségi találkozójukat. A részt-venni kivánók értesitsék dr. Szappanyos Géza kir. törvényszéki birót (Baross-u. 30.) Telefon 139—187.

A nagykőrösi református gimnázium diákszövetsége julius 2-án, vasárnap tartja közgyülését és általános érettségi találkozóját Nagykőrösön. Jalsovitzky Sándor elnök kéri a volt diákok minél nagyobb számu megjelenését. A részvételi szándékot junius 20-ig kell közölni dr. Magyar Pál ügyvéddel, a szövetség főtitkárával Nagykőrösön.

— **Az Állandó Nemzetközi Frontharcos Bizottság** Baden-Badenbe összehivott végrehajtóbizottsági értekezlete befejeződött. Az értekezleten — melyen tizenhét nemzet hazafias nemzeti alapon álló frontharcos-szervezeteinek kiküldöttei vettek részt — *Coburg Gotha* királyi herceg elnökölt, mig a Magyar Frontharcos Szövetséget, mint a végrehajtóbizottság rendes tagja, vitéz gróf *Takách-Tolvay József* ny. altábornagy, országgyülési képviselő, a Frontharcos Szövetség országos elnöke és de *Sgardelli Caesar*, a Szövetség központi osztályvezetője, ny. alezredes képviselték. Értesülésünk szerint a végrehajtóbizottsági értekezleten résztvett magyar kiküldötteknek igen nagy része volt abban, hogy a végrehajtó bizottság a nemzetközi frontharcos-problémák tárgyában hozott határozatait, valamennyit egyhanguan hozta meg.

— **A debreceni egyetem üdvözlő távirata a miniszterelnökhöz.** A debreceni Tisza István tudományegyetem rektora a következő táviratot intézte gróf *Teleki Pál* miniszterelnökhöz: Az egyetem negyedszázados, 25-ik tanévzáró ünnepélye alkalmából a debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem Rector Magnificusa, tanácsa, tanári kara és hazafias magyar ifjusága mély tisztelettel üdvözli Nagyméltóságodat. Dr. *Bacsó Jenő rektor.*

— **Vértanuk emléke.** Barbacs községben a kommunisták által 1919. junius 9-én agyonlőtt *Rácz Alfonz* siremlékénél kegyeletes emlékünnepséget rendeztek, amelyen *Pernitzky Kálmán* püspöki tanácsos, plébános mondott beszédet. Kopházán a soproni törvényszék udvarán agyonlőtt *Szemelicher Antal* fülesi plébános emlékének áldozott a nagyobbrészt horvátajku lakosság. Itt az ünnepi beszédet Blazovich János plébános mondotta. A kopházi emlékünnep közönsége hódoló táviratot küldött a kormányzónak.

— **Magyar vasuti tisztviselők látogatása Lengyelországban.** Varsóból jelentik: A magyar államvasutak Lengyelországban időző tisztviselői *Wilnoba érkeztek*, ahol a *Pilsudski* tábornagy szivét őrző mauzoleum előtt hódoltak a tábornagy emlékének. Ezután megtekintették a város nevezetességeit, majd este *Varsóba* indultak. A magyar vendégeket a lengyel vasutasok egyesületének tagjai fogadták.

— **Hősök emléke.** Szolnokról jelentik: Besenyszög községben vasárnap avatják fel a világháboru hősi halottainak emlékművét. Az ünnepi beszédet *Urbán Gáspár* főispán mondja.

— **A Magyar Női Szemle** juniusi száma most jelent meg érdekes tartalommal, amelyből kiemelkedik *Surányi Unger Tivadarné* cikke a házassági kölcsönök jelentőségéről. A folyóirat megrendelhető *Magyary Zoltánné* cimén: Budapest, I., Disz-tér 3.

— **„Egy árulás története."** A genfi könyvpiacon most jelent meg *„Egy árulás története"* cim alatt dr. *Kövér Gusztávnak*, a Kisebbségek Központi Irodája igazgatójának ujabb könyve, amely folytatása a mult évben „Nem, Genf nem védi meg a nemzeti kisebbségeket" cim alatt megjelent munkájának. Ez a könyv forrásmunka mindazok számára, akik a kisebbségi kérdésnek a Nemzetek Szövetsége előtti kálváriájával óhajtanak megismerkedni. Dr. Kövér Gusztávnak a kisebbségi kérdésről szóló két munkájából összefoglaló angolnyelvü könyv készül.

— **Az ebtenyésztősport nemzetközi közgyülése.** A Svéd Kennel Club fennállásának 50. éves jubileuma alkalmából az ebtenyésztősportnak immár 28 év óta működő és 24 európai, két tengerentuli országot magában egyesitő nemzetközi szövetsége, a *„Fédération Cynologique Internationale"* a napokban Stockholmban tartotta meg közgyülését. Ez alkalommal Budapest lett volna soron, de a svédek jubiláris esztendejére való tekintettel a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete átengedte ezt a jogát Stockholmnak. A Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületét *Ilosvai-Hollóssy Lajos* gazdasági főtanácsos, egyesületi igazgató képviselte. A közgyülésen szabályozták a nemzetközi kutyakiállitások rendezésével összefüggő kérdéseket és az azzal kapcsolatos nemzetközi győztes cimek kiadásának föltételeit, továbbá a Monte-Carlóban épült agárversenypályán tartandó nemzetközi agárversenyfuttatások megtartásának módozatait. Az elnökválasztás során a Fédération Cynologique Internationale elnökévé gróf *Hunyady József* v. b. t. t. felsőházi tagot mint a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete elnökét választották meg és ezzel kapcsolatban az FCI a jövő évi közgyülését jövő év juniusában Budapesten fogja megtartani.

Beküldött hirek

A Collégium Hungaricum Szövetség csütörtökön este hét órakor a Nemzetközi Club tanácstermében (Deák Ferenc-utca 2.), közgyülést tart. — A Széchenyi Tudományos Társaság vasárnap déli tizenkét órakor a József Műegyetem disztermében közgyülést tart. — A Természettudományi Társulat növénytani szakosztálya vasárnap Kovácspatakra és Garamkövesdre kirándulást rendez. Indulás a nyugati pályaudvarról 8 óra 16 perckor, visszaérkezés ugyanoda este 8 óra 6 perckor. — Az állami gépjárművezetőképző tanfolyam junius 26-án, este félhét órakor nyilik meg a Technológiai és Anyagvizsgáló Intézetben (József-körut 6.) — Az „Államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alap"-ból az 1939—40. tanévben segélyben részesülhetnek az államerdészeti tényleges és nyugdijas tisztviselők gyermekei, vagy árvái. A kérvényeket az alap intézőbizottságához (Budapest, Kossuth Lajos-tér 11., III. 309.) közvetlenül vagy bármelyik állami erdészeti hatóság utján kell beküldeni lekésőbb julius 9-ikéig. Közelebbi felvilágositást válaszbélyeg beküldése esetén a m. kir. erdőfelügyelőségek, a m. kir. erdőigazgatóságok és az alap intézőbizottsága ad. — A budapesti m. kir. távíró és távbeszélő igazgatóság által kiállitott 690—1937. számu hálózati igazolványt Krenner Alajos április végén a Fő-utcában elvesztette. Minthogy az ilyen igazolvány illetéktelen kezekbe kerülhet, aki annak felhasználásával nemcsak a postakincstárnak, hanem magánosoknak is kárt okozhat, ezért az igazgatóság felkéri a közönséget, hogyha valaki az elvesztett igazolványt jogtalanul felhasználja, juttassa a rendőrség kezére. — A Baross Szövetség székházában dr. Vécsey Anna gyermekorvos „Nyaralóhely kiválasztása a gyermek szempontjából" cimmel, Szalkai Balogh Erzsében „Magyar asszony, magyar falu" cimmel a nyaralni induló hölgyközönségnek előadást tartott, dr. Szekeres Kálmán igazgató pedig Rozsnyó multjáról és szépségeiről beszélt, felhiva a közönséget, hogy minél többen vegyenek részt junius 25-én Rozsnyón a csehek által lebontott Kossuth-szobor ujból való leleplezésén. — A Keresztény Alkalmazott Kereskedők és Tisztviselők Országos Szövetsége Győrött vándorgyülést tartott. Az ünnepi beszédet Lillin József főtitkár mondta, Csigó Gyula a kereskedelemnek képesitéshez kötését sürgette, Jeney Dezső a magánalkalmazotti kamara felállitását követelte, Boros István pedig nagyobb részt kért a kereskedelmi alkalmazottaknak az önállósitási alapból. — Kalocsa város közönsége a kalocsai és kalocsavidéki ellenforradalom hősi halottjai emlékének vasárnap kegyeletes ünnepség keretében áldoz. Az ünnepi beszédet dr. Csilléry András volt miniszter, országgyül. képviselő mondja. — A Magyar Jogászegylet dr. Angyal Pál elnökletével a Budapesti Ügyvédi Kamara disztermében igazgatóválasztmányi ülést tartott, majd ezt követően rendkivüli közgyülést, amelynek során a Magyar Jogászegylet megalakitotta a magyar-olasz és a magyar-német szakosztályokat.

VEGYES

× **Ugy aludt a repülőgépen, hogy nem tudták felkelteni.** Érdekes incidens történt az angol légitársaság egyik repülőgépén, amely Közép-Európa és Anglia között közlekedik. A croydoni repülőtér rádióüzenetet kapott az Anglia felé közeledő géptől, hogy egyik utasa eszméletlenül fekszik. A croydoni kórházból orvosok siettek ki hordággyal a repülőtérre, hogy az eszméletlen embert kórházba szállitsák. Amikor a gép leszállott, hiába keresték a sulyos beteget, sehol se volt. Kiderült, hogy a rádiótiszt, aki nagyon el volt foglalva munkájával, észrevette, hogy nem messze tőle az egyik utas eszméletlenül fekszik egy nyugágyban. Szemei le voltak csukva, nagyon sápadt volt, de még lélekzett. Több kisérletet tett, hogy öntudatra ébressze, de eredménytelenül. Az utas semmiféle ébresztgetésre, rázásra nem reagált. Amikor aztán a gép megérkezett rendeltetési helyére, egyszerre talpraugrott. Az elősietö orvosoknak mosolyogva magyarázta, hogy nincs semmi baj, egy kicsit elszundikált. „Nagyon mély alvó vagyok — mondotta —, csak lezuhanásnál szoktam felébredni... A tiszta kék égben, a felhők között különösen jól alszom."

× **Kastély, amelyben csak állatok laknak.** Páris mellett van egy régi tizenegyszobás kastély, amelynek valamennyi termében állatok laknak. Ennek a magányosan álló háznak M. Leon Sene a tulajdonosa, aki a hatóságok beleegyezésével egy kis állatszanatóriumot rendezett be szobáiban. A louveciennesi kékszakáll — igy hivják a környéken Sene urat — ismert állatbarát és szakértő. Gyöngélkedő, otthon nélküli állatokat fogad a villájába fizető vendégekként. Kliensei között van az állam, számos törvényhatóság és egyéb közület, mert a jólelkü kékszakáll gondjaira bizzák azokat az állatokat is, amelyek gazdátlanul kóborolnak az utcákon. Megtörténik, hogy valaki megbetegszik, meghal, vagy valami bünteényt követ el és letartóztatják, a hatóság gondoskodik róla, hogy gazdátlanul maradt kedves háziállatai gondozásban részesüljenek. A napokban egy hattyut találtak Páris utcáin, valaki egy földalattiban felejtett egy baglyot, egy bérház liftjébe pedig egy majmot zárt egy tréfáskedvü lakó. Ezek mind Sene ur kastélyába kerülnek, ahol megfelelő környezetben, jó gondozást és ellátást kapnak. Ha aztán meggyógyultak és nagyon megunták a fogságot, Sene ur eladja őket jó pénzen.

A szerkesztésért felelős:
Dr. LÉGRÁDY OTTÓ főszerkesztő.

APRÓHIRDETÉSEK

I. SZELLEMI ÉS TESTI MUNKA

FÉRFIALLÁS

1. Irodai alkalmazott

Néhány éves gyakorlattal rendelkező müszaki rajzolót keresünk. Ajánlatok „Azonnal 57598" jeligére főkiadóba.

Intelligens gyakornokok (keresztények) küldjék ajánlataikat „Olajvállalat 57604" jeligére főkiadóba.

Ez évben érettségizett, vagy kereskedelmi szaktanfolyamot végzett keresztény, kitünő gyors- és gépiró férfiak, nők felvétetnek. Németül tudók előnyben. Ajánlatok „Nagyvállalat 57539" jeligére főkiadó.

Birtokra számtisztet 6000—10.000-rel keresek. Dr. Feketéné, Kender-utca 3. *35237

Müszaki részvénytársaság keres kezdő tisztviselőt. Ipariskolai végzettségü előnyben. Jelige „Nyolctól négyig 62957" főkiadóba.

Átirórendszerben gyakorlott, németül tudó őskeresztény férfi vagy női könyvelő küldje ajánlatát „Fiatal 150" jeligére Blocknerhez, Vilmos császár-ut 33.

Nagyob vállalatnál elhelyezkednék. Megkereséseket: „Állami őskeresztény nyugdijas tisztviselő 46579" jeligére főkiadóba.

Őskeresztény, érettségizett, magyar állampolgár, perfekt francia, német, angol stb. nyelvtudással állást változtatna. „Harmincnégy 35222" jeligére Erzsébet-körut főkiadóba. *

2. Ügynök (akvizitőr)

Propagandához ugy Pesten, mint vidéken jómegjelenésü urakat költségmegtéritéssel és jutalékkal felveszünk. Petrofor, Mussolini-tér 4. 57403

Száz pengő fizetés és jutalék irodák, hivatalok, lakások, üzletek látogatóinak. Katona József-utca 35. Fehérnemükölcsönző. 46545

3. Egyéb keresk. alkalm.

Rutinirozott függönyeladók, sablonálónők, tanonc bérlettel, irodista felvétetik. „Nyelvtudók előnyben 57601" főkiadóba*

Butorüzletbe nyugdijas keresztény urat felveszek némi óvadékkal. József-utca 34. 57633*

Óvadékkal rendelkező pénzbeszedőt keresünk. „Fix fizetés és jutalék" jeligére Blocknerhez, Vilmos császár-ut 33. 57662

Keresztény rőfössegéd állást keres. Dinya Mihály, Endrőd, Aradi-utca 44. 60206

4. Házfelügyelő

Fiatal Beszkárt házaspár, gyermektelen, villában házmesterséget vagy takarítást keres. Mayercsák, Ujpest, Árpád-utca 52. 62975

Háztulajdonos urak figyelmébe. Megbizható, óvadékkal rendelkező szakembereket ajánlunk. Házfelügyelők Országos Nemzeti Szövetsége, uj cime: Semmelweis-utca 4. Telefon 181—515. 62976

Gyermektelen házaspár, jelenleg is házfelügyelő, nagyobb házfelügyelőséget keres 3 éves gyakorlattal, hatezerig készpénzzel, tiszteletdijat is adok. Holló-utca 14. házfelügyelő. Ügynök kizárva.

Volt inasházaspár, jelenleg közalkalmazott, házmesteri állást keres, villába is. Dohány-utca 80., II. 27. Fábián. 36203

Házmesteri állást keres, 1500 pengő óvadékkal fővárosi altiszt. „Szorgalmas 46588" jeligére főkiadóhoz.

Házfelügyelőséget keres szerelő szakember, gépész. „Gyakorolt 3232" jeligére Erzsébet-körut főkiadóba.

5. Soffőr

Megbizható gyakorlott soffőr személy- és tehervizsgával felvétetik. X., Mázsa-u. 19.

Katonáéktól leszerelt szerelőssoffőr, huszonhétéves, nőtlen, középiskolát végzett, teljesen független fiatalember, állást keres. „Intelligens, jómegjelenésü" jeligére Erzsébet-körut Blocknerhez. 51652

6. Ipari munkás

Elektromüszerészt, tekercselni tudót alkalmaz Székely mérnök, Árpád fejedelem utja 44.

Kárpitos házakhoz legolcsóbban ajánlkozik. Szabó István, Viola-utca 29. *21238

7. Egyéb alkalmazott

Irodaaltisztet, keresztényt, aki németül beszél és gépkocsivezetői igazolványa van, irodahelyiségek tisztogatására és kisebb raktármunkára keresünk. Ajánlatokat „Megbizható és szorgalmas" jeligére Blockner fiókhirdetője, Erzsébet-körut 14. továbbit.

Szobainas, perfekt, jómegjelenésü, ajánlkozik nagyobb uriházba, vagy penzióba, szállodába. VI., Lovag-utca 18., földszint 7. 46562

Gazdaságban elhelyezkedne fiatalember gyakorlattal „Érettségim van 86398" főkiadóba. *

NŐIALLAS

8. Irodai alkalmazott

Gépirónők azonnal felvétetnek. Keresztény. Wesselényi-utca 29. II. 9. 62966

Gyakornoknő, lehetőleg német tudással felvétetik. Ajánlatokat fizetésmegjelöléssel „Azonnal 57678" jeligére főkiadóba.

Perfekt magyar-német gyors-, gépirónőt idegen nyelvismerettel felvesz Tempó. Kohárv-utca 4. 57686

Keresztény cimirónők felvétetnek. „Jó irás 8801" jeligére a főkiadóba.

Most érettségizett leányt (keresztényt) gyakornoknak irodába felveszünk. Ajánlatokat „Kereskedelmi 30" jeligére Tenzer hirdetőjébe, Szervita-tér. 57644

Keresztény hadiárva leány irodai alkalmazást keres. G. V., Budafoki-ut 16, fszt. 1.

Jómegjelenésü fiatal keresztény urilány irodába, üzletbe, bármilyen végzettségéhez illő állásba elmenne. Gyakorlott konyhai felirónő. Gépirást tud. „Tanitónő, Borsodszentistván."

9. Keresk. alkalmazott

Fiatal, keresztény, jómegjelenésü hölgyeket fővárosi könyvterjesztéshez felveszünk. Ajánlat „33 százalék 21232" jeligére az Erzsébet-körut főkiadóba.

Eladónő női konfekció szakmából, ügyes kiszolgáló, azonnalra felvétetik. Női divat, Vámház-körut 15.

Trafikvezetőnő fixfizetéssel, 1000 készpénzbiztositékkal azonnal beléphet. Ferenc-körut 24., II. 2. *62960

Papirszakmai gyakorlattal kiszolgálóleány, keresztény, felvétetik. Cim a főkiadóban.

Trafikba jómegjelenésü hölgyeket 1000—2000—3000 pengővel felelősség mellett elhelyezünk fixszel és lakással. Nádudvari, Práter-utca 59. 94464

Gyakorlott trafikelárusitónőt üzletvezetésre garanciával felvesz. Nefelejts-utca 20. Trafik. 62991

Nagy gyakorlattal elhelyezkedne keresztény, intelligens nő vegytisztitó gyárba üzletvezetőnek, vagy hasonló bizalmi állásba. Jó információval. „Megbizható 19230" jeligére

Középkoru, őskeresztény uriasszony pénztárosi, felügyelői, kulcsárnői állást keres. „Megbizható 21231" jeligére az Erzsébet-körut főkiadóba. *

Jómegjelenésü keresztény urileány pénztári vállást keres. Hajas Anna, Peterdi-utca 11.

10. Ipari munkásnő

Szücslekészitőnők és varrónők kik bundák béléséhez értenek, felvétetnek. Leiner szőrmeárugyár, Ujpesten, Dunasor 14. 86410

Keresztény szabásznőt, fiatalt, és kézilányokat felveszek. Dr. Szászné, Szervita-tér 5. 57642

Intelligens fiatal leány próbakisasszonynak ajánlkozik. Kohárv-utca 19/a. II. 23. 8797

11. Egyéb alkalm.(nem házt.)

Ügyes maniküröst keresek állandó kisegitésre. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével „Péntek-szombat 571612" jeligére főkiadóba.

Kisérőnőt Siófokra, idősebb hölgyhöz felvesz: Nagy, Kisfaludy-utca 11.

Tiz éves gyakorlattal őskeresztény urinő kórházba vagy étkezdébe vezetőnőnek, felügyelőnőnek jó referenciákkal ajánlkozik. Nagy Sándorné, Kispest, Wesselényi-utca 22.

Intelligens, középkoru hölgy társalkodónőnek ajánlkozik. Felka-utca 3., V. 5. *46603

12. Házvezetőnő, gazdasszony stb.

Felvétetnek főző gazdasszonyok, komorna-szobaleányok, „Házvezetőnő", Rákóczi-ut ötvenhárom. 21246

Intelligens urileány idősebb hölgy mellé délutánra kisérőnői, társalkodónői vagy felolvasónői állást keres. Megkeresést: Kazár-u. 7. földszint 3. V. M.

Jól főző középkoru özvegy uri asszony házvezetőnőnek ajánlkozik magányoshoz. „Kifogástalan 3283" jeligére Erzsébet-körut főkiadóba.

Középkoru szerény igényü urinő házvezetőnőnek magányoshoz vagy beteg mellé ajánlkozik, németül is beszél. Józsefkörut 62., földszint 8. 62992

Középkoru jobb nő ajánlkozik idős urinő ápolására, háztartásban segit. „Józsiv 35230" jeligére Erzsébet-körut főkiadóba. *

Házikisasszonynak magányoshoz, társalkodónőnek, anyahelyettesnek ajánlkozik egyedülálló, főzésben perfekt, jómegjelenésü izr. urinő sokéves gyakorlattal. „Otthont keresek 46594" jeligére főkiadóba.

Gazdaságban magányos háztartását vezetném. Jó megjelenésü leány vagyok. „Szorgalmas 8802" főkiadóba.

13. Szakácsnő, szobalány, gyermeklány

Elsőrendü főzőnő jó bizonyitványokkal, felvétetik. Imperiál penzió, Szent István-körut tiz. 57614

Főzni, varrni tudó intelligens, szorgalmas leányt háziasszony támaszául felveszek. II., Ady Endre-utca 10. Fuchs. 57656

Szobaleányt keresek azonnali belépésre jó fizetéssel. „Nyáron falun" jeligére Blocknerhez, Vilmos császár-ut 33.

Keresek julius 1-re vagy julius 15-re kizárólag bizonyitványokkal ellátott gyermekleányt, ki a háztartásban segédkezik. Takaritónő van. Jelentkezés délelőtt. Lányi, Keleti Károly-utca 11., II. em. 19337

Perfekt szakácsnő (főző mindenes) éves bizonyitványokkal, ajánlkozik. „Tiszta" jeligére Tenzerhez, Szervita-tér. 57640

Jómegjelenésü szobalány, esetleg gyermek mellé. Bethlen-tér 3., I. *62962

Mennék szobalánynak vagy főző mindenesnek. Szövetség-u. 38., II. 3. *21245

14. Mindenes

Finom főző mindenest keresek. Kövesdné, IX., Üllői-ut 107. Ékszerüzlet. *21233

Gyermekszerető főző mindenes hosszu bizonyitványokkal, uri házba felvétetik. Fillér-utca 28. fsz. 1. 10—12-ig. 8806

Megbizható főző mindenes, hosszu bizonyitványokkal, felvétetik azonnal. Szentkirályi-utca 35., III. 8. 62958

Mindenes főzőnőt keresek pusztára, hosszu bizonyitványokkal. Vajda, Klotild-utca 4.

Mindenes jól főző hosszu bizonyitványokkal, felvétetik. — Deák, Sas-u. 7. 57613

Fiatal mindenes uri házhoz ajánlkozik. Bulla, Zugligeti-ut 47. 62972

Háztartásba ajánlkozom kisfiammal, vidékre is, csekély fizetésért. Csepel, Ovoda-u. 19. Farkasné. 62978

Főző mindenes magányos urhoz vagy gyermektelen házaspárhoz ajánlkozik. Palánky Rezsőné, Szentkirályi-utca 49.

Főző mindenes ajánlkozik kisebb családhoz. Liliom-u. 52., fsz. 3. 62984

Megbizható jobb mindenes szakácsnő ajánlkozik uri házhoz, éves bizonyitványokkal. Váci-utca 44., I. 10. 76220

Mindenes főző, hosszu bizonyitvánnyal, helyet keres. Udvari Ágnes, Szamóca-utca 3. (Laczkovics-villa.) 8805

Keresztény uri házhoz jól főző mindenes elhelyezkedne azonnalra vagy elsejére. Örömvölgy-utca 16., III. 17. *21230

Megbizható leány ajánlkozik háztartásba, kis családhoz, magányoshoz. Thék Endre-u. 16., fsz. 11. *8804

15. Takaritónő, bejárónő

Lakást takaritásért gyermektelen házaspárnak, rendőrségi vagy Beszkárt alkalmazottak előnyben. Ajánlatok „Személynők-utca 57660" jeligére főkiadóba.

Bejárónő, megbizható, főzőtudással felvétetik. Jelentkezés délután 4-ig II., Csalogány-utca 39. IV. 1. 46570

Fiatalabb megbizható bejárónő bizonyitványokkal, ebédkoszttal azonnalra felvétetik. Jelentkezés 10—11. Liszt Ferenc-tér 2. Vázsonyi. 46552

Bejárónőt, megbizhatót, hosszu bizonyitvánnyal, délelőttre keresek. Gábor Masa, Váci-utca 20. 57683

Mindenes bejáró főzőnő ajánlkozik. Kazinczy-utca 49., fsz. 5.

Megbizható takaritónő ajánlkozik benlakással, magányoshoz. Alkotmány-utca 19. házfelügyelőnél. 46563

Fiatal nő bejáró takaritást vállal magányosnál. Szemere-utca 17. VI. e. 8793

Takarítást vállalok hetenként háromszor. Szinyei Merse-utca 13., fsz. 1. 62981

Rendszerető, fiatal házaspár takarításért lakást keres magányos urnál. Kiss, Práter-u. 66., III. 83. 62985

Elmennék 11 órától takaritani vagy főzni. — Kékgolyó-utca 20/a., II. 1. 62961

OKTATÁS

16. Házi oktatók ellátással

Nagyobb gyermekek mellé gyermeküdülő férfi és női felügyelőt keres. Rökk Szilárd-utca 8. II. 7. Délután kettőtől ötig. *57684

Gyermekek mellé ajánlkozik német leány, házi munkát is vállal. Schiller Franci, Közraktár-utca 12/b. 62988

Kitünő magyar és külföldi nevelőnőket, csecsemőgondozónőket, gyermekkisasszonyokat ajánl, elhelyez **Flexner,** Andrássy-ut 54. (327—532.) 86407

Német kisasszony gyermekek mellé állást keres. Hilde Lemberger, Posterestante Cece, Fehér megye. 46574

Eves bizonyitványokkal rendelkező óvónők, gyerekgondozónők, gyermekekhez elmenne, anyahelyettesnek is. Szabó Ilona, Vilmos császár-ut 39. *

Intelligens német nevelőnő keres nappali állást. „Elsőrangu referencia 46566" főkiadóba.

Német kisasszony délutánra azonnalra, délelőttre julius elsejére elhelyezkedne. Több gyermeket is elvállal. István-ut 5. f. 8. 21244

Német kisasszony gyermekekhez vagy idősebb hölgyhöz ajánlkozik. Ujpesti rakpart 5. V. 22. 57599

17. Előkészités, internátus

Házitanitókat ingyen ajánl a Bölcsészsegitő. Muzeum-körut 6—8. 19093

Zsoldos legjobban előkészit magánvizsgára, **érettségire.** Dohány-u. 84. Tel.: 1-424-47. *

Bangó Ferenc, a volt Bangó Tanintézet igazgatója, vállalná 1—2 magántanuló teljes garancia melletti előkészitését. Budapest, XIV., Telepes-utca 1-b. 61950

18. Nyelv- és müvészet-okt.

Kiváló angol, francia, olasz, német levelező, fordító, gyors módszerrel tanit. Nagymező-utca negyvenhárom, második öt. 57635

Németet és franciát tanit okleveles középiskolai tanárnő. Pótvizsgára is előkészit. Kinizsy-u. 3., III. 21. Telefon: 181—540. 19339

Kiváló német tanár cime: Rökk Szilárd-utca 29. I. 2. 61952

Kottanélküli kiséretszerkesztéses zongoraoktatás elismert specialistája Szücsné, Damjanich-utca 33. földsz. 3. 55753

Párisi mester, ki németül és angolul beszél, nyári foglalkozást keres. „Párisi 46478" jelige alatt főkiadóba. *

Németet gyors eredménnyel tanit berlini ker. akadémia volt igazgatója. Tel. 128—754. 8—11 és 2—4. Katona József 21., földszint 6. 46575

19. Keresk. oktatás

Mérlegképes könyvelésre, levelezésre, helyesirásra, gépirásra, gyorsirásra, hetek alatt garanciával megtanitja, átképezi Szemző tanár, Nagymező-utca 10., I. 7. 57638

Dr. Hantzné szakiskoláiban **nyári** gyorsiró, gépiró tanfolyamok. Államvizsga. Állásközvetités. Kispest, Vörösmarty 9. Fiókintézet: Csepel, Kulturház. Telefon: 147—110.

Magyar-német gyorsiró-, gépirótanfolyam, államvizsga, állásbahelyezés. Balogh gyorsiróiskolában, József-körut negyvenhét. 55799

Schreyer gyorsiróiskolája, Muzeum-körut 23—25. Telefon: 188—674. Államvizsga. Állásközvetités.

Ferenc-köruti Gyorsiróiskolában gyorsitott nyári tanfolyam államvizsgával. Telefon: 387—129. Ferenc-körut 28.

Aki könyvvitelt gyakorlati uton tökéletesen kiván rövid idő alatt elsajátitani és mérlegképessé válni, jelentkezzék 128—754 alatt 8—11 és 2—4-ig Katona József-utca 21., földszint 6. *8736

20. Soffőriskola

Ekkert soffőriskola, Sobieski János-utca 28. Autójavitóban legolcsóbban vizsgáztatunk felelősséggel. 57624

Balogh autószakiskolában! Viola-utca negyvenöt. 144—921. Gyors kiképzés legolcsóbban.

Fővárosi Autóurvezetőiskola, József-körut 35. Okleveles gépészmérnök szines falitáblákon, felmetszett modelleken, modern Fiatokon, Opelon, játszva megtanitja 55 pengőtől, biztos sikerrel levizsgáztatja.

Tanuljon Magyarország legrégibb soffőriskolájában, Ungár, VIII., Karpfenstein-utca 20. Telefon: 141—246. 61953

21. Egyéb oktatás

Előkelő biztositótársaság, esetleges későbbi fixalkalmazás reményében, kiképezne őskeresztény urakat, akik jó referenciákkal és összeköttetésekkel rendelkeznek. Ajánlatot „Magánpálya" jeligére Tenzerhez, Szervita-tér. 57645

Jónevü grafikus reklámtervezést és rajzot tanit „Gyors kiképzés 46582" jeligére főkiadó.

VEGYES ALKALMI MUNKA

24. Magánnyomozó

Walter nyugalmazott detektivfőfelügyelő közismert sikereit legmodernebb technika, lelkiismeretesség eredményezi. Telefon 183—549. IV., Váci-utca 41/a. 61954

Nyerges Alfréd nyomoz, megfigyel, informál. Rákóczi-ut harminchat. Telefon: 138—098.

Dr. Békési Tibor nyugalmazott rendőrkapitány magánnyomozó, Erzsébet-körut 17. Telefon 143—433. 55714

25. Szabás-varrás

Perfekt szabónő vidékre földbirtokos családhoz ajánlkozik. „Megbizható 5670" jeligére a főkiadóba.

26. Egyéb alkalmi munka

Pipere vasalónő uri házakba ajánlkozik. Munkácsy Mihály-utca 33., I. 27. 35223

II. ADÁS-VÉTEL

27. HANGSZER

Tangóharmonika Soprani, olasz különlegesség, használt, 170 pengőért. Marnitz, József-körut 37. 61652

Sternberg
AZ UDVARI HANGSZERGYÁR
VII. RÁKÓCZI-UT 60. 136-068

Steinway, Blüthner, Ehrbar, Bösendorfer, Förster, stb. világmárkás zongorák, pianinók dús választékban. Fizetési könnyitések. Csere, bérlet, vétel legelőnyösebben Budapest, Rákóczi 60

Tangóharmonikák 40 pengőtől, uj gramofonok 45 pengőtől, használt lemezek 30 fillértől. **Reményinél,** Király-utca ötvennyolc. 61958

Hohner zenekari tangóharmonika nyolcvan basszusos, alig használt 185. Wágner, Józsefkörut 15. 62036

Hegedü, cselló és alkatrészek árjegyzékét dijtalanul küldi, részletfizetésre szállit Tóth hegedükészitő mester, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. (39 éves cég.) Hegedüt hegedükészitőnél vásároljunk. 61955

Figyelmébe ajánlom, Rákóczi-ut ötven, zongoratermet, Erzsébet-körut sarok. Rengeteg kevésbé használt zongora vásárolható, **feltünő olcsón,** előleg nélkül, legcsekélyebb részletre is. 61957

Utólérhetetlen választékbőségünkből legleglegolcsóbban vásárolhat Magyarország legnagyobb zongoratermében: **„LYRA"** Részvénytársaság, Erzsébet-körut 19., sarokbejárat. Garantáltak, jó karban: **BÖSENDORFER** 400.—, Stingl, stb. hihetetlenül olcsón. Kényelmes részlet, tisztviselőkedvezmények. Bérzongorák legelőnyösebben. Kérje árajánlatunkat. 62674

Világmárkás páncélszerkezetü rövidzongora négyszázötvenért, huszpengős részletfizetésre. Blüthner, Bechstein, Förster, Stingl, Bösendorfer, Ehrbar legolcsóbban. **Scala,** Erzsébet-körut **tizenöt.** 35161

Angolmechanikás szalonzongora, körpáncélszerkezetü, háromrendálos mignonzongorák, remekhangu pianinók háromszáztól. Rákóczi-ut 47. Reissmann zongoraszalonban. 35180

Zongoravétel, eladás, csere, javitás, hangolás, szállitás felelősséggel, legszolidabban Keresztély hirneves zongoratermében, Vilmos császár-ut 66.

Előlegnélküli huszpengős részletre kitünő zongorák, pianinók 400 pengőtől. **Bösendorfer,** Stingl, Stelzhammer, Lauberger, Hamburger világmárkák csodaolcsón **Fenyőné** zongoratermében: Erzsébet-körut huszonhat. 35168

Förster, Stinglpiccoló, különböző világmárkás zongorák, pianinók rendkivül olcsón, kedvezményesen. Erzsébet-körut 17, félemelet, zongoraszalon. 57692

Grimm, József-körut 65. Világmárkás zongorák, pianinók, harmóniumok legolcsóbban részletre, garanciával. 57631

EHALL **Andrássy-ut 15. Zongorák, harmóniumok** páratlanul olcsón, előleg nélküli részletfizetésre is. Kölcsönzés. Baross-tag. 86406

Stingl, Wirth olcsón. Oeser kereszthuros 400-ért. Páncélos 220-ért. Részletre. Fahn, Rákóczi-ut 64. Olcsó zongorabérlet. 35244

Táskagramofonok, használtak, meglepő olcsón, tánc- és müvészlemezek használtak 80 fillértől: Központi Gépraktárban, Rákóczi-ut 80. udvarban. Lemezcsere. Árjegyzék. 57597

Tipold zongoratermei Rákóczi-ut 61. Márkazongorák, pianinók legolcsóbban. Részletfizetés. **Keresztény szakvállalat!**

Elsőrangu kereszthuros rövid zongora olcsón eladó. Bajnok-utca 9. Hornyák. 35231

Veszek intézetnek zongorát, pianinot, harmóniumot. Hornyák, Bajnok-utca 9. Telefon 340—825. 35232

INGATLAN

29. Birtok

Ötvenhárom holdas két tanyás, kitünő talaju birtok gyümölcsössel, nemzetközi utnál jutányosan eladó. Gera István, Lajosmizse. 86386-b

Ügyfelem Kaposvár mellett 500 kat. holdas kastélyos, malommal rendelkező prima birtokát eladja, vagy budapesti bérházra kicseréli. Ügyvédi iroda Budapest, Gizella-u. 36. Telefon 29—60—39. 57621

Bergh és Heut

épitenek

l.

Kalmüeul

55. l.

Mdk

Berg Károly rajza

a volt ferences templom nyugati homlokzata 1878.

69. kép

Magyar Műemlékek, Keszthely Műemlékei
1962. 88. l.

Mdk

Berg Károly

1878-ban készült rajza és volt ferences más plebániatemplom rekonstrualását segíti elő.

Magyar Műemlékek: Keszthely Műemlékei 1962. 78 l.

Bergh Károly MDK

építész

1862-ben ugy nyilatkozott, hogy a győri "osonka" prolémájának megoldása nem okle veles kutatástól, hanem épitészeti részletek vizsgálatától várható.

Kozák Károly: Adatok a győri püspökvár történetéhez.

ARRABONA 3. Győr 1961. 33-55.l.

46.l.

Bergh Károly MDK

Calvin tér 8.

Kasselik Fidél épitette egyemeletesre. 1833/1816.
Diescher József átalakitotta és az udvari szárnyat épitette Rottenbiller Lipótnak. 1853.
A Kálvin téri részre II. emeletet huzott és a homlokzatot átalakitotta 1862-ben.
Bergh Károly tervei szerint épült a Török Pál utcai rész 1870-ben.
Kacziba Ferenc 1954-ben helyreállitotta.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.
170.l.

MDK

Bergh Károly

VIII. Gyulai Pál utca 9.

1870-ben épitette régebbi egyemeletes ház művészetével.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

158.l.

M. D. K

BERGH Károly építész

Bp. Reviczky u. 7. Túry Samuel, majd gr. Bánffy György-féle-palota (1871.)

Hatolkay Árpád: A Vanzeli múzeum rövid kialakult palotanegyed története

Múzeumlékvédelem 1960. 3. sz. 159. l

Bergh Károly

Építő Ipar. 1889. 283. l.

Bergh Károly

építőmester

Lad
2

Bauzeitung für Ungarn

1876. 243. l.

Bergh Károly
épitész

cvód
2

Fehér Ipoly

Győr megye és vá-
ros egyetemes leí-
rása. Bp. 1874.
412. l.

Bergh

l.

MMÉE Közl.

1871. 68. l. (A csicsói templom, ~~[illegible]~~ Keppel.)

~~Lykanemzromantika~~

~~28, 129. l.~~

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi utca 36

M.O.K.

Bergh épitész

terverte 1869-ben, Hencz épitésszel együttesen, a somogy-megyei Csicsó körség r.k. temp-lomát.

A Magyar Mérnök-Egyesület Kör-lönye, Pest, 1871. V. köt. 68-69. old.
IV. tábla

M.D.K.

Bergh Károly, építész, építőmester

Tervezte és kivitelezte 1873-ban Móricz Pál képviselő háromemeletes palotáját a Murcum-utcában.

Budapester Bauzeitung und Wohnungs-Anzeiger,

Bp.1874. III.évf. 17. sz. 125. old.

M.D.K.

Bergh Károly, építész, építő-mester

tervezte és kivitelezte 1873-ban Udvarnoky Kálmán háromemeletes bérházát a "Fleischergasse" [Vámház krt. Tolbuchin krt.] 3. sz. alatt.

Budapester Bauzeitung und Wohnungs-Anzeiger,

Bp.1874, III.évf. 19. sz. 139.old.

M. D. K

BERGH Károly épitén

Bp. Múzeum u. 3. sz. Freystädtler

Jenő „pasa" palotája.

Hatalhay Árpád: A Nemzeti Múzeum körül kialakult palotanegyed története

Műemlékvédelem 1960. 3. sz. 158. l.

Bergh Károly, építész M DG

A Múzeum u. 3. sz. Freystädtler Jenő „pasa" palotájának építője.

A Reviczky u. 7. Tuzy Sámuel majd gr. Dánffy György Jéle palota. (Ép. 1871-ben.)

Hatolkay Árpád: A Nemzeti Múzeum körül kialakult palotanegyed története 153–161.

Műemlékvédelem, Bp. 1960. 3. sz.

Bergh Károly győri épitész MDK

épitette Hencz Lajossal együtt a keszthelyi Balaton u. 17. sz. villát

Genth.Müeml.1959 I. 156

Bergh Károly

építész

A keszthelyi Balaton u. 17. Védőtornyos pártás oromfalu villa/ Hencz Antal és Bergh Károly terve/

143.c.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék műemlékei. bp. 1958.

B E R G H Károly

épitész tervei szerint épült Keszthelyen a Balaton u. 17.sz. ház.

Gerő László:Magyar épitészet a XIX.század második felében,Bp.1955.4o.1.TIT Utmutato 37.

r. o. k

BERGH Károly

Keszthely, Balaton u. 17. sz. villa

Gerő László: Magyar evéleszel a XIX. sz. 2. felében

Bn. 1955. 16. l.

Dr D. A.

BERGH Károly építész

Pesi felvételi vari 1891. Resr.
Tatika " " " "

Gerő: Magyarországi várépítészet Bp. 1955.
174. 175. l.

BergH Károly

c. ruzarajza:

Hollókő keletről.

219.o.

repr.: 178. kép.

Genthon: Nógrád. 1954.

Bergh Károly

építésztől szamos, ma már elpusztult magyar műemlék felmérési rajz származik.

Lux Géza dr.

Műemlékek műszaki felvétele.

Szépművészet.

1943. 13. l.

Lent:

II. főcsoportbeli aks-ok harcászati úton. Lillafüred (1935).

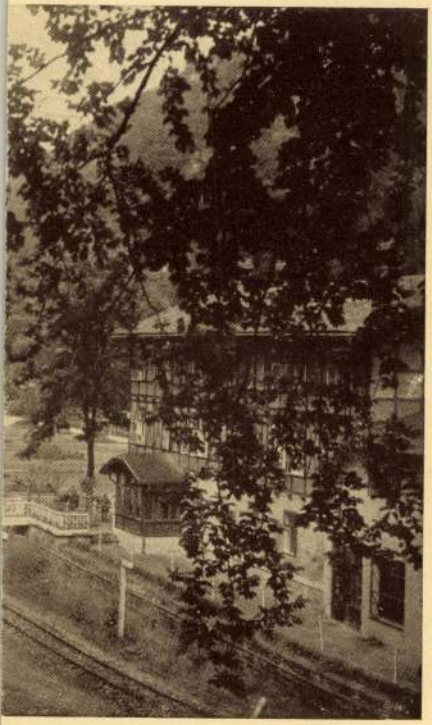

Bergh Károly
építész

Lvód
2

Bogyay Tamás dr:
Elpusztult és átépített
középkori templomok a
Balaton vidékén.
Balatoni Szemle.
1943. 13–14. sz.

példánya, sajátkezü aláirásával. Bele
Jenő vette a hagyatéki árverésen 187

232. BAKER, James, Literary and biograp
soraival.

233. BÁLINT ZOLTÁN, Az ezredéves kiálli

234. BALOGH PÁL, A népfajok Magyaror
lásával.

235. BÁNYÁSZ LÁSZLÓ, Pálma Panna. B

236. BÁRSONY ISTVÁN, Vig világ. Budap

237. BÁRSONY ISTVÁN, Dinamit. Budap

238. BÁRSONY ISTVÁN, A szabad ég ala

239. BÁRSONY ISTVÁN, Az erdő könyve.

240. BÁRSONY ISTVÁN, Magyar földön.
lásával.

241. BÁRSONY ISTVÁN, Erdőn, mezőn.

242. BÁRSONY ISTVÁN, A királytigris.

Berg Károly

épitész

lázd Vámos Ferenc

Hajlék

1937. 2. n. 98. l.

a cikk címe

a 90-ik

Lapon

Bergh Károly

épitesz

röd

MAGYAR MUVESZET

1937. 294 l.

=

o

ND POSITION CONTRE LA POLITIQUE SANC=
S A LA PAIX.- En plein développement
levra renouveler l'administration en
ovaques et en plus de 360 communes
scisme tchécoslovaque, Gén.Gayda, a
affirme à nouveau les principes ré=
ui. Passant ensuite à l'examen du mo
ernationale, il écrit;

lle d'événements historiques où la
donner une preuve décisive de sa di=
esprit de sacrifice. Il faut que
ontrent que les Fascistes sont prêts
communes et des districts; il faut
à notre poste jusqu'au jour où le

art avec toute son ardeur à la lut=

Berg Károly

budapesti építész

Hencz Antal nagy-
kanizsai építő-
mester.

B. terverte, H. épí-
tette a nagykanizsai
városi bérházat
1870-72-ben

Barbarits

123. l.

Római castrum V. 240, 242.

Bergh Károly

l. Gerecze rajztár

425. l.
427. l.
430. l.
431. l.
432. l.
433. l.

Berg és Henez

építészek

l.

Békefi Remig dr.:

A Balaton környékének egyházai és várai a középkorban. Bp. 1907.

154. l

Bergh Karól

l. Gereczerajztár

411. h.

412. h.

Sorsz.	A műtárgy származik képtárból S.	M.	A'	E.	azúj leltár	A mester neve és a képtárgya	Festve
96		378				G. v. Dav után:	
						Báthori István.....	papir
97		436				Ismeretlen festő:	
						II. Rákóczy Ferencz.....	papir
98		326				Mandé Daguerre:	
						Kertbeni Károly.....	d[illegible]
99		110				Henrietta Chottek grofnő:	
						Brunszwik Jozsef.....	vászo
100		113				Kovács Mihály:	
						Tinódy Sebestyén.....	vászo
101						Antwerpeni festő:	
~~100~~			248			Csatakép.....	fára
						Ismeretlen festő:	

Bergh Károly

l. 1869.

Gereczerajztár

301.h. 302.h. 303.h.

318.h.

Néprajzi címjegyzék V. 62

Bergh Károly

l.

Gereczerajztár

258-h.

Bergh Károly

l. Gerecze rajztár

299. l. 300. l.

sszony. (Tanulmány.)

aosztasszony, balra fordul és arcélben
a lefésült ősz hajat ~~[illegible]~~ kontyba
barna, arcza ránczos és ~~[illegible]~~ nagy kendője
éczkeritésen ~~[illegible]~~ túl, lombos fák ~~[illegible]~~
al Karnál: „VERESS ZOLTÁN 1892."

: 18·2 cm.

29-én (699/900). — Ára 117 Kg. — Kifi-
a 458 sz. nyra.

Bergh és Hencz

cikke a magyar
nemzeti építészetről
az akadémia terv-
pályázatával kapcso-
latban.

lásd

Magyar nemzeti
építészet c. cso-
magban.

Bergh Károly

l.

Kalmüeml

15. l.

A Mországi Orsz.
Müemlékek ideigl.
Bizottsága által hazai
müemlékek rajzai-
ból rendezett kiál-
litas. Bp. 1880.

15.

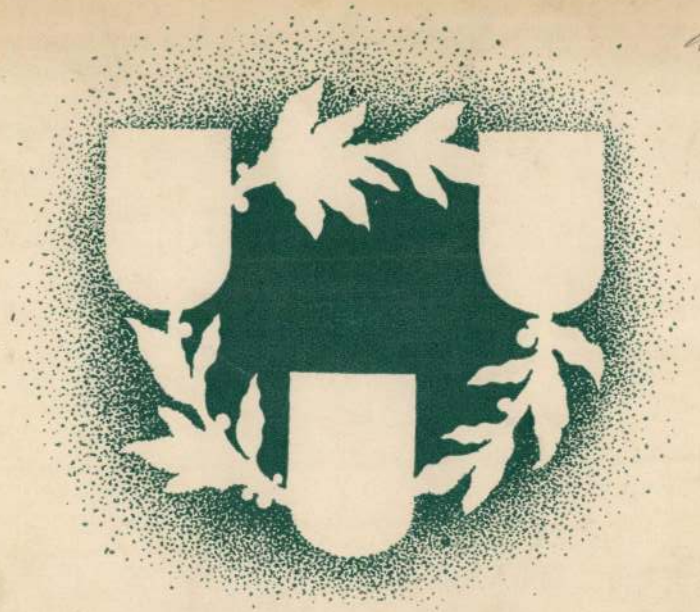

A MAGY. KIR.
VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

M.D.K.

Bergh Károly, építés, építőmester

tervei szerint épült fel 1877-ben a Lovassy-féle háromemeletes lakóház az Eszterházy [ma Puskin] utcában

Bauzeitung für Ungarn, Bp.1877. VI.évf. 41. sz.

321. old.

M.D.K.

Bergh Károly, építész

tervét közli a lap rész-
leles leírással és 2 alaprajz-
zal, melyet Móricz Pál-nak
a Molnár- és Havas-utcák
sarkán épülő lakóháza részére
készített

Bauzeitung für Ungarn, Bp.1877. VI.évf. 24. sz.

177. old.

.K.o.K.

Bergh Karl

Techniker

Geb. in Vassany in Ungarn
(neu Varsány?) 20 J. alt.

Bécsi akadémia
könyvtár

1858-59.

Kavics görelyek V. 17.

Vas. Ujs. 1861.

napvilágra. Itt egy része a szénsavnak elpárolgván, a mészkő sem maradhat feloldva, hanem a közel tárgyakhoz, mint köhártya lerakódik. Hasonló módon támadnak a csepegőkövek is, melyek némely barlangokban oly tündéries és nagyszerü benyomást gyakorolnak a nézőre.

Egy másik tünemény az ugynevezett *gálicz* vagy *cement-viz* melynek feltünö példáját Beszterczebányán találjuk. E viznek az a tulajdonsága, hogy a beléje vetett ócska vasdarabokat rézzé változtatja át; ily vizben t. i. kénsavas rézéleg vagyon felolvasztva. A kénsavnak azonban nagyobb rokonsága lévén a vashoz, mint a rézhez, ezt elhagyja és a vassal mint kénsavas vaséleg vegyül össze, a tiszta rezet magából kioldván, mely mint rézkéreg a vashoz tapad.

(Vége következik.)

Konyár-tihanyi sóstó-fürdö.

Biharmegye Fehértó nevü pusztáján fekszik a Debreczentől Nagy-Váradra vezető országút mentében csak rövid távolságban több helységtől körülvéve, u. m. északról: Monostor-Pályi $^3/_4$, Hosszu-Pályi $^3/_4$, Debreczen 3 óra. Észak-nyugatról: Bagos $1^1/_2$, Sárand $1^1/_2$, Mike-Péres $^3/_4$ óra. Nyugatról: Konyár $^1/_4$, Derecske 2, Tépe 2 óra. Délről: Ujfalu 2, Bakonyszeg $2^1/_2$, Zsáka 3, Gaborján $1^1/_2$, Nagy-Várad 3 óra. Délkeletről: Henczida 1, Esztár $^1/_2$, Pocsaj $^1/_2$ óra. Keletről: Diószeg $^1/_2$, Janka $1^3/_4$, Vajda $2^1/_4$, Szent-Imre 2, Félegyháza $^1/_2$, Szalárd $1^1/_2$ óra. Északkeletről: Vértes $1^1/_4$, Nagy-Léta $1^1/_2$, Kokad $1^1/_2$, Álmosd $1^3/_4$, Székelyhid 2, Köbölkút $2^1/_4$, Otomány $2^1/_2$ óra.

E vidéken, jóllehet számos szikasvas tó találtatik, de ezek közül egyedül csak e sóstó használtatik gyógyfürdöül.

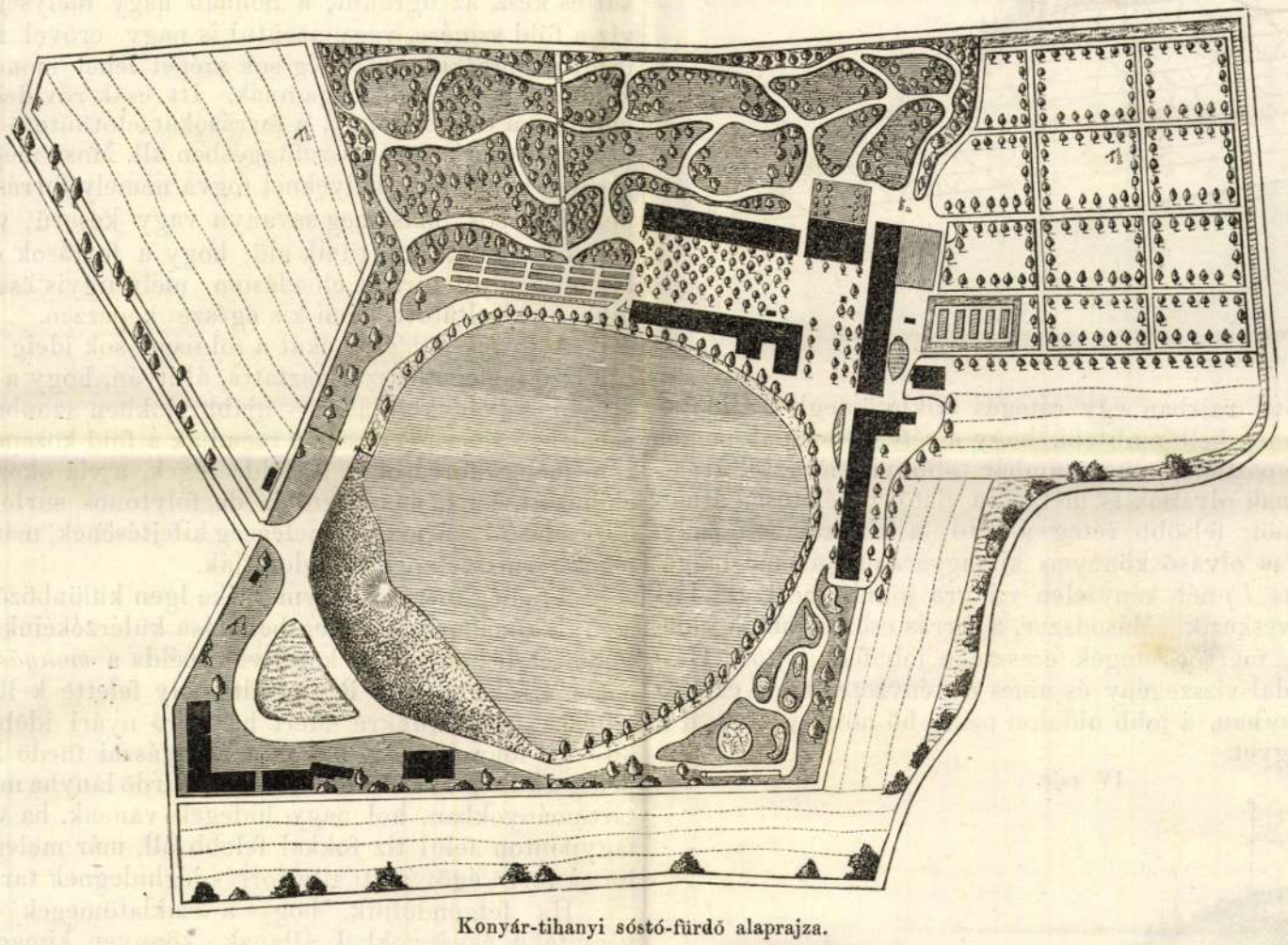

Konyár-tihanyi sóstó-fürdő alaprajza.

Több jeles természettudós és orvos által megvizsgáltatván, közelebb 1859-ik évben Török József orvos sebész tudor, a debreczeni ref. főiskola vegytan, és természetrajz tanára, s a magyar Akademia rendes tagja által kiadott, és a magyar Akademia által koszoruzott pályamüvében dicséröleg említést tesz, hol is vizsgálatai nyomán egy font viznek, mely esőzések után, s igy nagyon felesztett állapotban volt meritve, elpárolás után talált 55 szemer tüzálló alkatrészt, melynek mintegy $^4/_5$ része szénsavas szikéleg volt.

A tó kifogyhatlan vizmennyiséggel bövelkedik, — részint a feneken található források, részint a légköri csapadékok következtében, — de a legrendkivülibb szárazság esetében is, a pár száz lépésnyi távolságban levő, s bár nem épen oly tartalommal biró nagyobb tó vize csatornán általi levezetése eszközölhető, mely is a gyógyhatásu tó égvényes, és sziksavas üledékét magába zavarba feloszlatván, épen oly sikerrel fürdökül használható, — s igy vizszükség elő nem állhat.

A viz szine sárgás, zavaros, ize legfölerestettebb állapotban is égvényes, fürdés közben a bőrt annyira megsikositja, mintha szappannal mázoltatott volna be.

Gyógyhatása a Sóstó vizének:

1. *Csúzos és köszvényes* szenvedésekben, számos mankóra szorult, s annak segitségével is bajosan eviczkélő ilynemü beteg hagyta már itt ezen segédlábakat a fürdőknek nehány heti használata után, söt oly módos egyéniségek is, kik köszvényes rohamaik ellen igénybe vették a leghirnevesb honi, és külföldi fürdöket, sehol sem találtak kinos bajaikban annyi enyhülést, mint a konyár-tihanyi sóstón.

2. A hasüregi *vérbőség*, pangásos vérkeringés következményeiben, lép- és májdaganatokban, aranyér és rásztkórban.

3. *A görvélykór* főleg zsongatlan jellegü alakban, a nyirkmirigyek daganatai gyorsan eloszlanak, a takhártyák hurutos bántalmai elenyésznek, a görvélyes fekélyek megtisztulnak, és a viznek fürdői használatával begyógyulnak.

4. Végre az idült kütegek különbféle alakaiban.

1856-ik évig az egész fürdöi helyiség alig 6 lakszoba és 4 fürdökamrából állott, mig azonban az emlitett évben a mostani vállalkozó, s a közönség érdekében fáradhatlan, önfeláldozó, egyszersmind a Debreczenben létező egyik leghirnevesb, s legdiszesebb vendéglö tulajdonosa, vendéglös *Tornai Ferencz* 12 évre kibérelvén, azt már e rövid ideig is lehető kényelemmel felszerelte, regényessé varázsolta, hol nemcsak a szenvedő emberiség, de a mulatni vágyó közönség is teljes élvezetben részesült.

A mellékelt alaprajz mutatja a fürdő fekvését egész terjedelmében, hol is a látható, a még tervben levő sétatéreken kivül jelenben található 30 tágas lakszoba, 19 fürdöszoba, mindenike két fürdö-káddal, 10 öl hosszu, 5 öl széles diszes terem tornáczokkal továbbá fagylalda, a közönség használatára három külön konyha, 80 lóra istálló, kocsiszin, bormérők, szodagyár s a t. Nem hiányzanak a vendégek számára a nagyobb tón csolnakok, a teremben zongora, és teke-asztal, ugy földszinti tekéző-hely, valamint a Debreczenből gyakorta kinn levő zenekar sem. Jövő évre pedig a még ugyan nem létező, de már tervileg elkészült, s a mellékelt rajzban is már a tó keleti partján kijelölt 18 lakszoba mindinkább tágasb tért nyujt, az ide eljutni óhajtók részére, mi annyival inkább is szükséges, miután már e kezdett években sem lehete képes az ide özönlö vendégsereget magába fogadhatni.

Meglepö izléssel vannak rendezve a sétányok, melyeknek diszesb helyei jövő évben nagy hazánkfiai életnagyságu szobrai által diszittetnek, — jelenben már megrendelés alatt vannak Széchenyi és Teleki érczszobrai. Emlitésreméltók az itt minden évben fényesen sikerülni szokott tánczestélyek, főleg az ugynevezett Annabálok. Legfontosabb mindezek közt azonban azon csodás gyógyulás, melynek sikerét már oly sokan érezték, s érezik, ezt leginkább átgondolhatják azok, kik szenvedéseikben megtörve életuntakká lettek, s mindent megkisértve, nyavalyáiktól szabadulni nem képesek, — ohajtandó volna tehát, hogy nemcsak e környéken közelébb, de távolabb vidékeken lakó szenvedöknek is tudomásukra lenne ez ujjászületés helye, kik az elősorolt bajokban bizonyos gyógyulást remélhetnek.

A konyár-tihanyi sóstó-idény, minden évben, májusban veszi kezdetét, s csak september végével záratik be.

B. K.

Bergh Károly (?)

sziklavilágnak. Ezek már gyökereket vernek és elhalt részükkel mindinkább növelik az alattok lassankint megszaporodó televényt. Végre felsőbb rendü növények, virágok, bokrok s utoljára erdők is elegendő táplálékot találnak és a századok óta kopár hegy, most vidám zöld lombozattal diszlik.

Mindamellett e magános hegy sok és bő vizforrást sohasem fog teremteni, mert a mint rajzunkon látjuk, a porhanyó, száraz falevelekből, elmált kődarabokból és moh-maradványokból elegyült televény-föld egy-két, vagy legfelebb három lábnyi mélységre növekszik, azontul pedig a viztől át nem járható rideg réte getlen tömegkő válaszfalat képez, melybe a viz vagy igen gyéren vagy épen nem hat. Az eső, hó vagy harmatviz tehát csak e rétegig szivárog a hegy oldalába, itt lejebb és lejebb száll, mig bal oldalt a *J.*) betünél, hol esetleg az erdő és televény-föld megszakad, jobb oldalon pedig a *J.'*) nél, a hegy lábánál, mint gyönge forrás csörgedez. Ha azonban ily természetü hegy nem áll magánosan, hanem hosszu hegylánczolatot képez, akkor apró erekből, melyek a fennevezett televény alatt összefolynak, mindinkább alászállnak, néha több mérföldnyi távolban már nagyobb erejü forrást hozhatnak létre.

III. rajz.

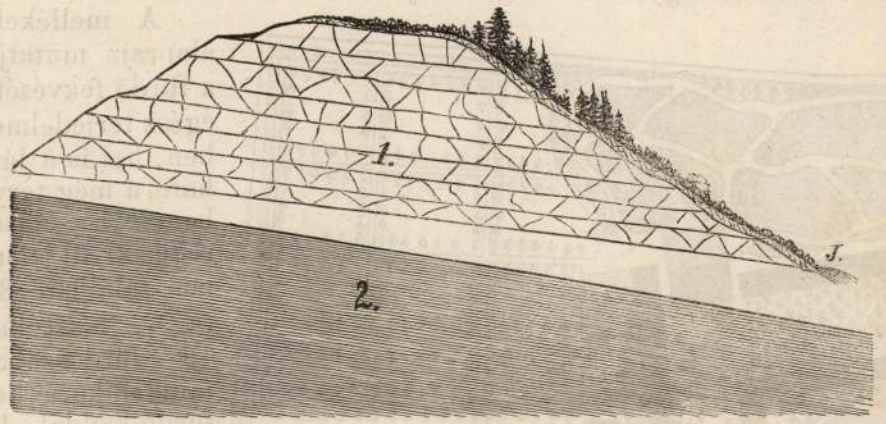

A III. sz. alatti rajzban egy réteges sziklatömegből álló he gyet látunk. Itt meg kell emliteni, hogy a réteges sziklatömegek szintén két részre oszlanak, mert ámbár többnyire a viztől áthathatók, mégis vannak olyanok is, melyek a viztől tökéletesen áthatlanok. A I. sz. jelölt felsőbb réteg átható, a II. számbeli pedig áthatlan. A nyájas olvasó könnyen kimagyarázhatja már magának, hogy a forrás *J.*) nél kénytelen világra jönni, mert ez alatt áthatlan réteg következik Másodszor, a forrás csak a jobbik oldalon bugyoghat ki, mert a rétegek eresztéke jobbfelé lejtös. Harmadszor, a bal oldal vizszegény és nincs növényzete, mert erre az esöviz sebesen lezuhan, a jobb oldalon pedig bő növényzet és dús erdő takarja a hegyet.

IV. rajz.

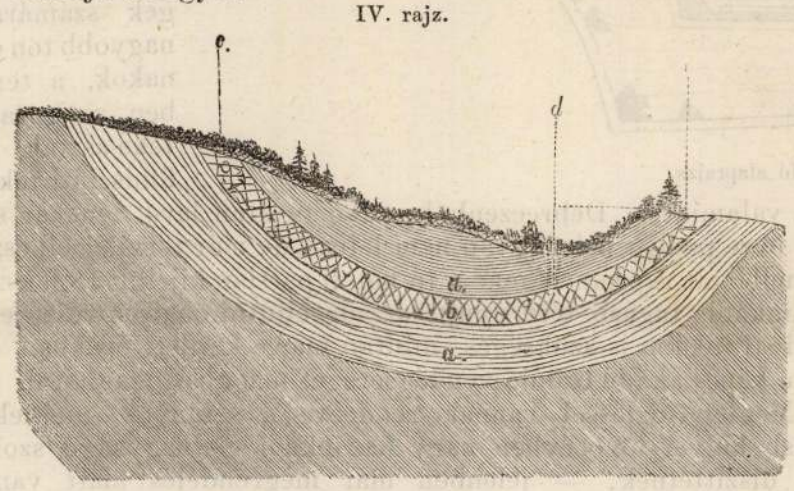

Az eddigi példákban láttuk, hogy a viz önsulya által és azon törvény miatt, mely szerint mindig alantabb helyet keres, képezi a forrásokat. A IV. sz. rajzban a források egy uj nemével fogunk megismérkedni. Az *a*) *a*) betük áthatlan rétegeket ábrázolnak, melyek között *b*) egy viztartó réteg vonódik. Hanem e rétegek teknőformában alakittatván a *c*) betünél beszüremkedő viz legalantabb helyén kifolyást nem talál és igy kénytelen a viz aránytani nyomás folytán jobbfelé emelkedni, itt aztán *d*) betünél rést kapván, némi erőszakkal fog kitörni. Itt tehát nemcsak csendes kifolyása van a viznek, hanem a viznyomás előhozta erőszak által a forrás némi lüktetéssel felbuzog. Ha az esővizet felfogó réteg még magasabb helyen állana, mint *c*) nél, és a viztartó réteges sziklatömeg meglehetősen kimosódva, mintegy csatornaformán kifurva gondoltatnék, a forrás *d*)-nél felszökelne, mint egy természetes ugrókut. S ebből az ugrókutak elmélete is kiviláglik, mert ha az *e*) vonal irányában lyukat furnánk, és ez az *a*) réteget keresztül hatotta volna, kész lenne a szökökut.

Azt mondhatná valaki, hogy a hegyek tövében könnyü ugrókutat képzelni, de hát ilyen kutakat a legkiterjedtebb sikságon is szokás furni, és pedig igen mélyre kell a földbe behatni, — kérdés ily mélyen a föld szine alatt is vannak-e hegyek, melyeknek rétegein, hasadékain és tátongjain az esöviz beszivárog?

Egészen ugy van; a föld kérge t. i. több mérföldnyi mélységbe ki — vagyis inkább beterjedt, és a fönt emlitett sziklatömegek két fő fajából, réteges és rétegetlenből van összealkotva. A hegyek tehát, melyek a földszinén tul fölemelkednek, a földkérge vastagságához képest csak csekély ránczok vagy dudorodások, melyeknek alkatrészei mélyen a földgyomrába behatnak, mert hiszen innen csucsorodtak kifelé. Az esöviz tehát több ezer lábnyi mélységre beszivároghat a föld alá és a réteges sziklatömegek több mérföldnyire távol a hegyek lábától valamely sikság felé terjedhetnek. Ha tehát itt ezer vagy kétezer lábnyi mélységre lyukat furunk és egy vizvezető rétegre akadunk, elértük czélunkat és kész az ugrókut, a honnan nagy mélységből felbugyog a viz a föld szinére, vagy azontul is nagy erővel felszökel. Egyébiránt az ugrókutakról még sok szépet lehet mondani, mit más alkalomra tartok fel magamnak. Itt csak rövideden meg akartam emliteni a dolgot, mely, a forrásokat előtüntető okokról szólván, azokkal természetes összefüggésben áll. Most még elő akarom terjeszteni az okokat, melyeknél fogva némely forrás meleg, söt forró, némelyik sós, más meg savanyu vagy keserü, vagy többféle ásványos vegyülékkel tünik elő; hogy a források eredetéről és tulajdonságairól tartott előadásom, mely ugyis csak átalános vonalokban rajzoltatott, némi kis egészet képezzen.

A *meleg források* okát a földisme sok ideig egyedül a földközép izzó melegétől származtatta, állitván, hogy a föld közepe most is izzó folyadékból áll; — ujabb időkben azonban némely földtanárok egészen vagy részben tagadják a föld-közepe izzó folyadékát, s a meleg forrásokat a földrétegek, a viz okozta kimosás által előhozott, ha nemis rögtöni, de folytonos surlódásának és ezen dörzsöléstől származott melegség kifejtésének, másrészt a vizvegyülékek természetének tulajdonitják.

A meleg források hévmérséke igen különböző, és ha hévmérőt nem alkalmazunk, a meleg behatása külérzékeinkre a lég mérséktől föltételeztetik. Egy közel való példa a *monyászai* hévviz, melynek mérséke + 24° R., mi által oly felette kellemes e fürdőnek hatása külérzékünkre. Mert ha forró nyári időben a lég hősége 30—32 fokra felhág, akkor a monyászai fürdö kellemes hüs; ha pedig a küllég 12—15 fokú, akkor a fürdő lanyha meleg. Igy az északi tartományokban, hol nagy hidegek vannak, ha valamely forrás a fagyponton felül tiz fokkal felebb áll, már melegnek tartatik, holott a forró égöv alatt illy forrás jéghidegnek tartatnék.

Ha felgondoljuk, hogy a sziklatömegek hány mindenféle vegyitékü ásványokból állanak, könnyen kimagyarázhatjuk magunknak, hogy a forrásviz, mely ezen vegyülékeken keresztül fut, és ezen vegyülékeket egészen áthatja, ezekből több vagy kevesebb elemeket felolvaszt és igy ezekkel terhelten, ezekkel vegyülve, mint ásványviz lép ki a világ szinére.

Nem akarom itt fárasztani a szives olvasó türelmét az ásványvizek különféle fajainak felmutatásával, el nem mulaszthatom mindazonáltal megemliteni hogy némely ásványvizek azon feloldott részekből, melyeket a hegyekből magukkal kihoztak, egyes részeket ismét elbocsátanak vegyülékükből, és ez által némely feltünő képleteket hoznak létre. Igy például Szepesmegyében sok fürdőhelyen láthatni, hogy a csatornák, melyeken a forrásvizet ide vagy oda elvezetik, időnek folytával *kőréteggel* bevonatnak; más helyen pedig, a hol a forrás kibugyog, mohokat és egyéb gyöngéd növényeket szintén ily kőréteggel bevonva találunk, e növények gyöngéd rostjai pedig idővel elszáradván, elhalván és elporolván, a kőréteg alatt üres helyek maradnak, melyek épen az ele yészett növény alakját lenyomva mutatják fel. Ez az ugynevezett *mészszivag*, mely onnan ered, hogy szénsavas viz mészköves sziklarétegen menvén keresztül, ennek szénsavával egyesül, s igy a mészkövet, mint kétszer szénsavas meszet felolvasztva hozza ki a

építőművész 1838

Bergh Károly, építész; szül. 1830-ban (?), megh. 1889 jún. 16-án Budapesten. A 60-as évek elején Hencz építészszel együtt széles körben ismert építészeti irodája volt. Eleinte Nagy-Kanizsán, később pedig a fővárosban lakott állandóan. Egyebekközt ő építette a király mácsai vadászkastélyát (Schulz Ferencz tervei alapján). Gyógyíthatatlan betegsége miatt 59 éves korában Budapesten önkezűleg vetett véget életének. Gazdag ember volt, s végrendeletében negyvenezer forintot hagyott jótékony czélra.

Arch. Közl. 1866. 208. l. — 1876. X. k. *a.* f. (Römer Flóris czikke.) — *Épitő Ipar.* 1889. 283. l. — *Magyar Mérnök. és Építész-Egylet Közlönye.* 1871. V. 68. l. (A csicsói templom. Egy táblával. Tervezték Hencz és Bergh építészek.) — *Römer Flóris:* A mácsai gimles, mint királyi vadásztanya. *Vas. Ujs.* 1869. 281. l. — *Vas. Ujs.* 1861. 92. 562. l. — 1889. 405. l.

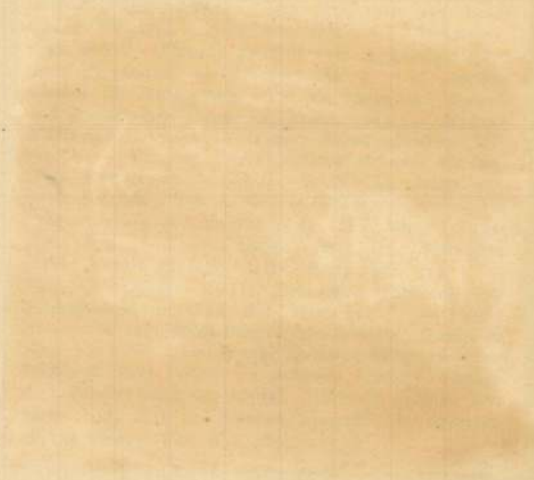

Bergh Károly, építész MDK

A bécsi képző művészeti akadémián tanult. A Gregersen házat – egyemeletes neoreneszánsz kispalota – a mai Szamuely utcában – tervezte.

Pakots György: A Gregersen-ház regénye 5.

ESTI IRLAP

Ipr. 1965. máj. 15.

(Bergh Károly)

építészi cikke

(7 Körülmenyes
jelentés a Szala
vármegyei pölös-
ke-szent-mihályi
gót-stylü
egyházról

Magyar Sion

1868. VI. évf.
357–361. l

BUDAPEST
1947-III-6 N 6

Bergh Kárly

Rómer F. A má-
csai gimles, mint
királyi vadásztanya.
VV. 1869. 381. l. Rej-
nel.

Bergh Károly

rajzai repr-

l.

Dunántuli Szemle

1941. 53-55. l.

56-57. 58. l.

61. l. 64. l.

Csemegi József cikke:

Keszthely egyhori-

ferences templomá-

nak építéstörté-

nete

vegyes

h. 47

1 Köt. 8°

Aspelin,

J. R.

Suomalais-ugrilaisen

muinaistutkimon alkeita.

Bergh Karól

épitém

Römer F. Archaeo-

l. logiai mozgalmak.

Arch. Közl.

1866. VI. k. II. füzet

208. 1.

U. a. 1876. X. k. 2. f.

Bergh Károly

épitész

1.

Molnár Ernő: A nagyjenő-tüskevári piáloskolostor. Bp. 1936. 16, ~~29, 30, 33~~ 29-33, 38-43, 76, 77, 85. l.

1-3. tábla

4. "

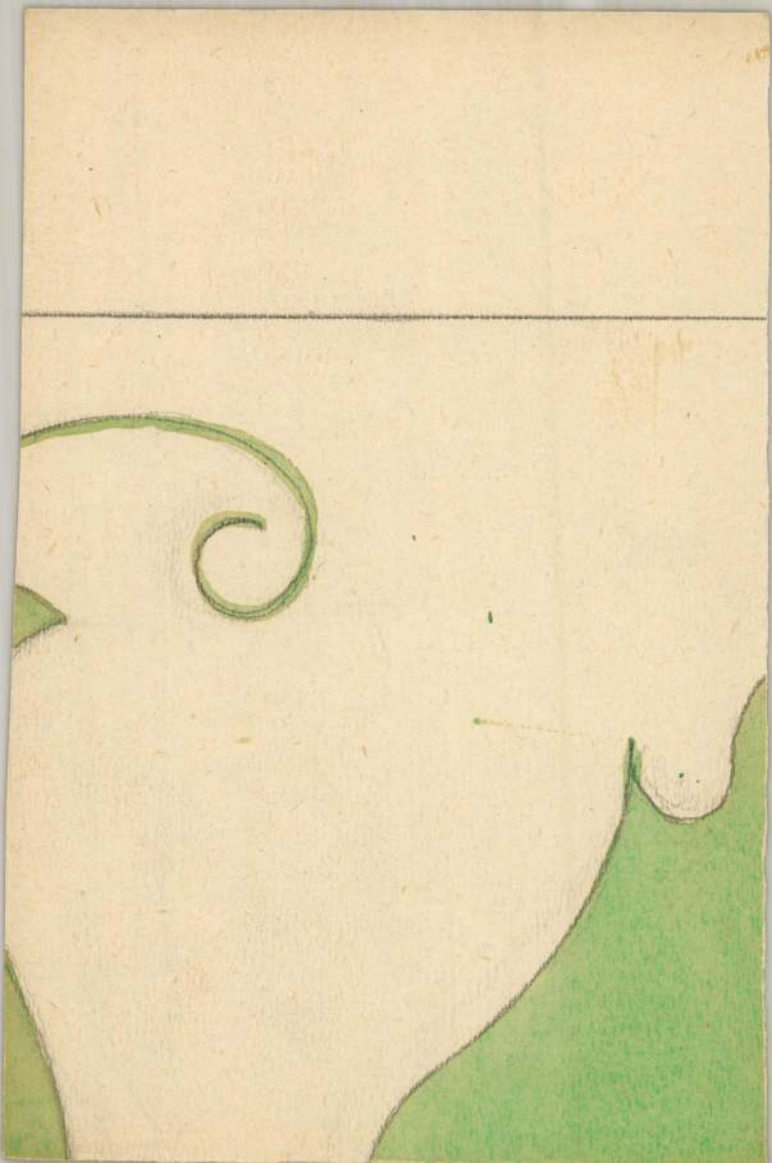

éljenek egymás mellett.» A nunczius még vagy egy hetet tölt a pécsi püspök nádasdi jószágán.

Stanley afrikai expedicziója. Most már biztos hirek jelentik, hogy Stanley visszatérőben van Afrika belsejéből, hol sikerült *Emin* pasát föltalálnia. Nem hiába terjedt többször halálhire, rendkivüli fáradalmakat és veszélyeket kellett kiállania és embereinek egy részét megölte a viszontagság és betegség.

Deczember 2-ikától kelt levél szerint Stanley sok emberének elvesztése után eljutott a Viktória Nyanza tó délkeleti oldalán fekvő Ururi helységbe. Ugyanakkor Emin pasa a nevezett tó északkelet részén tartózkodott. Stanleynek roszul ment dolga Ururiban, 56 embere veszélyesen megbetegedett. Ezeket 46 fegyverrel ott hagyta a helységben s az északi vidékre vonult. Tápszerek hiánya miatt Stanley ekkor sok embert veszitett. Nehány hét mulva Stanley egy fehér kisérője, valószinüleg Nelton visszatért Ururiba, de akkorra a betegek tulnyomó része meghalt. Végre Stanley maga is visszatért Ururiba, a hol Emin pasával találkozott s a honnan Zanzibár felé indult. Hogy Emin kiséretében-e, arról nem tudnak semmit. Ezek az első hirek Stanley expediciójának további sorsáról, a mióta a nagyhirü Afrika-utazó érdekes levelei áprilisben nyilvánosságra jutottak. Azok a levelek voltak ezek, a melyekben Stanley Yambuja őserdeiben az Arnopimi mentén az Albert-Nyanza-tóig megtett fáradságos veszedelmes utját leirta. A levelek a mult év augusztus havában keltek. Ugy látszik, hogy az a követ, a ki az ujabb hireket Zanzibárba vitte, junius 10-én érkezett oda. Az ujabb tudósitásokból kettő bizonyos. Egyik az, hogy Emin pasa embereinek összes számával, tehát mintegy hatezer lélekkel a zanzibári partok felé törekszik. A másik pedig az, hogy Stanley visszatérése az Aruvimi mellől Afrika központjába rettentő vesztességgel volt összekötve. Mult évi augusztus végén volt Stanley az Aruviminél, honnan hátrahagyott tartalékát akarta magával vinni. Barttelos azonban már meghalt, Jameson beteg volt, a többi fehér emberei elszéledtek. Egyedül Bonny sebész állotta meg helyét, kit Tippo-Tip csapatjának egy részével együtt magával is vitt Afrika belsejébe. E közben az Uganda és Ongoro tartomány lakosai véres háboruba keveredtek egymással s Stanleynek épen e vidéken kellett átvonulni, hogy Eminnel az előre megbeszélt helyen találkozzék. Karavánja e néger háborus vidéken végtelenül sokat szenvedett. Megnehezítette azon felül Stanley utját az arab rabszolgakereskedők ellenségeskedése is. Végre eljutott Ururiba, de ott ötvenhat emberét kénytelen volt hátrahagyni, betegségök miatt. Londonban aggodalommal tekintenek ama hirek elé, melyeket a legközelebbi zanzibari posta hozhat.

Hibaigazitás. A «V. U.» 23-ik számában a 362 oldal 3-ik hasábjának 7-ik sorában a «Pápay István» czimű czikkben nyomda hibából volt Korn altengernagy szedve Kern helyett.

Előfizetési fölhivás.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése junius végével lejár, fölkérjük az előfizetés mielőbbi megujitására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

Negyedévre (julius—szeptember)

A Vasárnapi Ujság	**2** frt	— kr.
A Vasárnapi Ujság a «*Világkronikával» együtt*	**2** «	**50** «
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	**3** «	— «
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a «*Világkrónikával» együtt*	**3** «	**50** «

Félévre (julius—deczember)

A Vasárnapi Ujság	**4** frt	— kr.
A Vasárnapi Ujság a «*Világkrónikával» együtt*	**5** «	— «
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	**6** «	— «
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a «*Világkrónikával» együtt*	**7** «	— «

*

Lapunk kiadó-hivatala a «Pesti Hirlap» czimü, pártszinezet nélküli politikai napilap kiadóhivatalával oly egyezségre lépett, hogy azok, a kik a két lapot együtt rendelik meg, kedvezményes áron fizethetnek elő, és pedig:

A «Vasárnapi Ujság» a «Pesti Hirlap»-pal:

Egész évre	21 frt	— kr.
Félévre	10 «	50 «
Negyedévre	5 «	25 «
Egy hóra	1 «	80 «

A «Vasárnapi Ujság» ujabban «*Női munka és divat*» czimű uj rovattal s jelentékenyen bővített tartalommal jelen meg.

A «Politikai Ujdonságok»-hoz a **«Magyar Gazda»** czimü két hetenként megjelenő **gazdasági lap van csatolva**, s ezenfelül **rendkivüli mellékletekkel is bővítve lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két nagy ívre terjedő tartalma**, mely a *Politikai Ujdonságokat* az országban a legnagyobb és legtartalmasabb politikai hetilappá tette.

Mind a két lapnak kiegészitőjéül szolgál a **«Világkrónika»** czimü képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képekkel illusztrálva jelen meg.

T. előfizetőink sziveskedjenek az előfizetés megujitásánál, vagy a «Világkrónika» megrendelésénél czimszalagjukból egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamácziót és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala.
Budapest, egyetem-utcza 4. sz.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Fridek József, czimz. kanonok, mosonyszolnoki plébános és aranymisés áldozó pap, életének 82-ik és papságának 58. évében, Mosony-Szolnokon. — Zalka Ferencz, egyházas-keszői (vasmegyei) plébános, arany misés pap, 82 éves korában. — Nagy Zsigmond, törvényszéki biró, 48 éves, Tordán. — Iglói Szontagh Gusztáv, csendőrszázados, 64 éves Gödöllőn. — Bergh Károly, mérnök és műépitész, ki gyógyithatatlan betegsége következtében fegyverrel vetett véget életének, s végrendeletében negyvenezer forintot hagyott jótékony czélra, 51 éves, Budapesten. — Gr. Festetich Lajos, orosz ezredes, ki családi összeköttetései következtében lépett az orosz hadseregbe, gr. Festetich Tasziló nagybátyja, 67 éves, Bécsben, honnan holttestét Keszthelyre szállitották. — Ferencz Károly, ref. lelkész, 59 éves. Aranyos-Megyesen. — Mangold Mór, a fővárosi Posner-féle üzlet vezetője, a hazai ipar egyik tevékeny előmozditója, Ischlben, honnan nolttes'ét Budapestre szállitották. — Klein Bódog, veszprémi püspökségi főszámvevő a vöröskereszt-egyesület budai Erzsébet kórházában, 50 éves. — Klug József, a polgári iskola ének-zenetanára, 70 éves korában Keszthelytt. Közel félszázadon át kiváló buzgalommal és szakértelemmel működött. — Hagelmann Mihály, uradalmi orvos, 54 éves, Nagy-Hörcsökön. — Szalay Ádám, hadseregbeli nyug. százados, 57 éves, Szegeden; ugyanott Dömötör Károly, magyar államvasuti főellenőr, 41 éves. — Lászlófalvi Erdődgh Gyula, m. kir. helyszinbecslőbiztos élte 54-ik évében, Tiszaföldváron. — Id. Lipták Mihály földbirtokos Szent-Márton-Kátán, élte 90-ik évében. — Moldován Demeter, nyug. udvari tanácsos, élete 79-ik évében Nagy-Szebenben. — Hartmann Jákab, eperjesi polgár. — Kovács János, a kolozsvári unitárius főgymnázium igazgatójának kis fia. — Vadnai Rudolf földbirtokos, jeles gazda és tudományos férfiu, ki a magyar nyelvészeti kérdésekhez is magvasan hozzá szokott szólni, Vadnay Andor országgyülési képviselő atyja, 70 éves, a zalamegyei Zánkán.

Jakabfalvy Gyuláné, szül. Wimmersberg Mária bárónő, kir. itélő táblai biró neje, 49 éves, Budapesten; ugyanitt Horváth Sándorné, szül. Csatlós Rozália, miniszteri osztálytanácsos neje, életének 70-ik évében, Kreuter Menyhértné, szül. Czetin Irma, élete 31-ik évében. — Czenger Jánosné, szül. Trak Anna, pénzügyi tisztviselő neje, Csengeri János budapesti főgymnáziumi tanár édes anyja, 63 éves, Debreczenben. — Majoros Borbála, a nemrég elhunyt Parcsetich Felix ujvidéki főispán özvegyének nővére, 70 éves, Ujvidéken. — Sármir Jánosné, szül. Kolecsányi Laura, honvéd százados neje Nyitrán, 32 éves. — Kain Dávidné, szül. Holländer Regina, kassai orvos neje, Kassán.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Marienbad. S. F. A magánlevelet örömmel olvastuk, s kérjük a kilátásba helyezett hirlapi közleményt.

Az én otthonom. stb. A szerzőben mutatkozik némi természettől nyert s vele született tehetség; de tanulmány és mindenek fölül jó izlés nem támogatja. Az első, hosszabb leiró költeményben is, egyszerü jó vonások mellett sok az izetlen, ügyetlenül rajzolt részlet; pl. a végén, mikor egész prózailag elmondja, hogy ő «e sorok irója» valahol mester (tanitó lett) s ha apjok meghal, az ősi házat testvérje fogja gondozni. Ily dolgok, kivált oly esetlenül fejezve ki, nem valók versbe. Ily részletek többé-kevésbbé a többiben is fordulnak elé. Aránylag legjobb a «Tavaszszal» cz. dal, melyben népies dalhang van legalább. Tanácsunk: olvassa kiváló költőinket, s lesse el tőlök az alkotás módját, titkát; s egyelőre ne gondoljon versei közlésére.

A képmás. Költői mű az elme és a szív — a gondolat és érzés — egyesüléséből származik. Ez egészen a meggondolás, mesterségesen kiczirkalmozott alkotása; alig birjuk követni. Nehezíti ólomlábaival a kidolgozás, a mesterkélt és nehézkes forma, mely sokhelytt költőietlen, néhol nyelvileg is hibás. Kár volt annyi erőt pazarolni ez elhibázott alkotásra, melynek végre még alapja is — több mint ingatag, majdnem képtelen. Hogy jön az «alig ismert apa képe a Krisztus-alak helyére? S hol van az igazság az öröklött bajban mintegy átok alatt fogant s növekedett fiu ilyetén alkotásában? A szerző nagyot, rendkivülit akart, de műve beteges képzelődés és szörnyeszme párosulása — s igy, mint merőben elhibázottat kell félretennünk. — Az ujabban küldöttre pedig, saját két sorát olvassuk rá:

«Az érzésben — (mondjuk: poézisben is) az erőszak: «Csak rakéta, vagy vakablak!»

G. A. Csengnek, bongnak — s mit se mondnak.

Öszöd. K. F. Érdeklődéséről tanuskodó sorait szivesen vettük. Ama nagyérdemü hazafi arczképe megjelent már egyszer, több évvel ezelőtt lapunkban. Ujabb arczképét is bemutatjuk legközelebb; csak a gondos kivitel késleltette a közlést idáig is.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 23-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Fővárosi szinkör.*

SAKKJÁTÉK.

1553. számu feladvány. Kotrč J.-től

SÖTÉT.

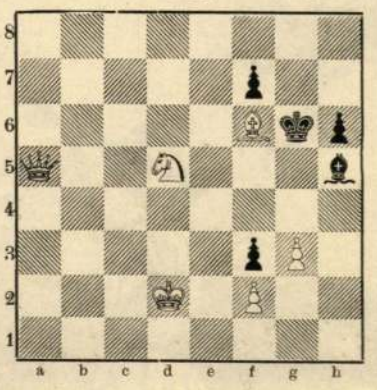

VILÁGOS.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1546. számu feladvány megfejtése

Gottschall H.-tól.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Ve7—f6	Kg2—g1—h3(a)	1.		f4—g3 : (b)
2. Vf6—a1 (†)	t. sz.	2. f2—g3 †		t. sz.
3. Va1—h1	mat.	3. Vf6—a1—c3—h4		mat.
b.		*c.*		
1.	h4—g3 : (c)	1.		Kg2—h2
2. f2—f3 †	t. sz.	2. Vf6—h4 †		stb.
3. Vfb—a1—h8	mat.			

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Az Erkel-sakktársaság nevében:* Exner K. — *Nagy-Kőrösön:* A polgári kör sakk-kedvelői. — *A beresztelki sakkegylet nevében:* Nagy András. — *Szempczen:* Pintér J. — *S.-A.-Ujhelyen:* Dr. Kálnitzky Géza. — *A pesti sakk-kör.*

HETI-NAPTAR, junius hó

Nap	*Katholikus es protestáns*		*Görög-Orosz*	*Izraelita*
23 V.	**F 2** Ediltrud	**F 1** Vazul	**11 A 2** Bart.	24
24 H.	Ker. János sz.	János ker	12 Onufrius	25 3 f. h.
25 K.	Vilmos hv.	Eulóg	13 Aquilina	26
26 S.	János és Pál vt.	Jeremiás	14 Elizeus pr.	27
27 C.	László király	7 olv. sz.	15 Ámosz pr.	28
28 P.	Leo pápa	Leo	16 Tikon pk.	29
29 S.	**Péter és Pál**	Péter és Pál	17 Manuel	**30 S. Ch.**

Holdváltozásai: ● Ujhold 28-án 10 óra 10 pk. d. e.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. egyetem-tér 6. szám.)

Ganzseidene bedruckte Foulards fl. 1.20
bis fl. 3.90 p. Meter (ca. 450 versch. Dessins) — vers. roben- u. stückweise porto- und zollfrei in's Haus das Seidenfabrik-Dépôt **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflief.) **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Farbige Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 7.65
p. Met. — glatt und gemustert (circa 2500 versch. Farben und Dessins) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Dépôt **G. Henneberg** (K. und K. Hoflieferant), **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

SYLT, TENGERI FÜRDŐ.*

A ki a tengert még nem látta, a kinek még nem volt alkalma ezt a vég- és határnélkülinek látszó, nyugalmában és háborgásában egyaránt nagyszerű viztömeget saját szemeivel láthatni, az nem alkothat magának fogalmat arról az imponáló szép látványról, melyet a tenger elénk tár.

Mikor a nagyvárosok aszfaltjárdáin nyoma kezd maradni a járó-kelők lépteinek, s a tikkasztó forróság ólomsúlylyal nehezedik ránk, akkor ide menekül, a ki csak teheti, a tengerpartra, a hol a nap hevét enyhébbé teszi a tengeri szellő lágy fuvallata, s a fodros hullámok hízelegve hűsítik a közéjük menekülőket.

A tengerhez! Tengeri fürdőbe. Csakhogy tengeri fürdő akárhány van, még pedig nagy, kényelmes berendezésű, világhírű, a szórakozás száz meg száz nemével kínálkozó, Scheveningen, Ostende, Trouville stb. Mért hát éppen *Sylt*-ről beszélni, a kis, unalmas Syltről, arról a félreeső, alig ismert fészekről? — Megmondom.

Ismerőseim már többször csodálkozva kérdezték, hogy vajjon mi csábít engem Syltbe, az «unalmas fészek»-be, mikor ott vannak a hires nagy fürdők, hol játszva, szórakozva, mulatva edzi az ember a tél által megviselt izmait, egészségét, engem, ki az unalomnak halálos ellensége vagyok? Erre én mindig csak azt feleltem, hogy: «Hagyjatok békével; nem ismeritek ezt a nyári Eldorádót, vagy ismeritek, de nem birtok érzékkel a tenger csodái, a magány költőisége iránt. Sok tengeri fürdőt ismerek, de Syltért mind oda adom!»

Meglehet, hogy ez túlzottnak tetszik, hanem hát én lelkesedem ezért a csendes kopasz szigetért az Északi tengerben. Pedig bajos lenne megmondani, hogy tulajdonképpen miben rejlik a sziget e sajátos vonzereje.

Sivár, puszta föld, melynek díszesebb vegetációját a levegő nagy sótartalma megöli, s a szem csak a bokrok és a moha zöldjén talál pihenőt. S mégis vannak szépségei ez északi pusztának is; az elszórtan tenyésző erika és a harangvirág között ki kibujnak a pusztavirág vörös-fehér kelyhe, az arnika sárga feje és a gyapotfű pehelyszerű fehér sapkái. A part mentén sűrűn virágzik az útifű meg a kikirics. Nem szükség botanikusnak lenni, hogy örömet leljünk e némileg száműzött virágokban.

Mikor magányos sétáimban elmerengve járok e virágok között, a mult álomszerű emlékei lengnek körül, mintha a barna talajból szállnának fel s tünnének elém meseszerüen. Ez a keskeny sziget messzire nyúlt el valaha, messzire, egész Helgolandig, a mint a régi krónikák mondják, s a tizenharmadik századból ránk maradt térképeken Sylt, mely most alig négy kilométernyi, akkor huszonöt kilométer hosszú volt. Akkor. Azóta a tengeri viharok hosszú sora vonult el Sylt fölött, oly viharok, melyek a szigetalakját teljesen megváltoztatták, elnyelvén, örökre eltüntetvén egész városokat. Az 1300-ik év körül — egy második Vineta — Wenningstedt város merült el nyomtalanul a hullámokban; 1362-ben egy iszonyú vihar ketté szakitá e szigetet, melynek elszakított része ma Föhr néven ismeretes, végül 1436-ban Eidum tünt el a tenger színéről.

S mindezzel nem elégszik meg a tenger. Tovább folytatja, szakadatlanul megkezdett munkáját, kimélet nélkül tördel darabot darab után a sziget földéből, a viharok által alkotott partok folyton beljebb vonulnak s egy évezred után talán nyoma sem lesz már ama szigetnek, melyen egykor virágzó városok álltak, melyen szorgalmas, ékölcsös s a szabadságért lelkesülő nép lakott valaha. «Elsülyedt világok» czimü regényében Jensen Vilmos a szigetnek gyönyörü képét tárja elénk azon időből, mikor még Sylt hatalmas, erős ország volt . . .

Nem ismerek tengeri fürdőt, melynek oly szép partja lenne, mint Westerland-Syltnek. Milyen pompásan, élvezettel lehet itt a naptól átmelegített parti homokban heverni, még pedig sans gêne hosszan elnyújtózva, karjaink vörös sapkával fedett fejünk alatt, fölöttünk a ragyogóan tiszta ég, előttünk a mozgó, habzó, zúgó tenger! A sylti fürdő hullámverése erősebb minden más tengeri fürdőénél; hatalmas taréjjal verődnek a hullámok a parthoz, hol megtörve habbá verődnek szét és nem ismerek nagyszerűbb élvezetet, mint e sós, idegerősítő fürdő.

Mikor a hullámok habkoronás taréja millió gyémánt csillogásával veri vissza a ráeső napsugarakat, s a tenger legmélyebb fenekéig megvilágítva látszik, vagy mikor a hold igéző, halvány fényében óriási ezüst tengert látunk; mikor fenségteljes nyugalmában terül el a tenger s a lágy fuvallat apró fodrocskákat húz a felszinén, vagy mikor a vihar, az orkán felkorbácsolja a viztömeget s az ágaskodó hullámóriások bömbölve rontanak a partnak, zúhogva esve ott össze önmagukba, hogy újra s újra támadjanak ostrommal a szigetnek . . . e sok szépséget rejtő látványok közül ki mondhatná meg, melyik a szebb?

Én a vihart szeretem. Szeretem, mikor féktelen erővel rontanak egymásnak a viztömegek, s egyesülve habtornyokat emelnek a felhőkbe, mintegy egyesülni akarván azokkal is; mikor a sustorgó villám egyik felhőből a másikba szökik át s a sötét viztömeg visszatükrözi a vakító tényt, mikor a szél üvöltve korbácsolja az ágaskodó hullámokat, melyek fölött vijjogva repül a sirály, míg a parti fecske ijedten keres menedéket habverte fészkében. Nagyszerű látvány az elemek e háborgása, de — bocsánat a prózába való ez átcsapásért — csak a vendéglő verandájáról meleg ruhában s forralt borral telt pohár mellől nézve.

Vissza kell még térnem az elől mondottakra, ha nem akarom olvasóimat abban a téves hitben hagyni, hogy Sylt csakugyan unalmas, «fád» fürdő s a ki szórakozni is akar, inkább Ostendét stb. válaszsza. Oh nem, Sylt éppen nem unalmas. A mindenható kultura, mely ma már a szerecseneknek is czilindert nyom a fejébe (ha talán máskülönben mezitláb járnak is — takarékossági szempontból), Syltről sem feledkezett meg, s itt is csak úgy megvan minden kényelem, mint bármely más, elsőrangú és világhírű fürdőben. A lakások kényelmesek, az élelmezés jó, remélhetőleg visszavonják majd az osztriga-kimélő rendeletet is, a mikor aztán bővében leszünk ennek a csemegének is, még pedig a legsajátabb tenyésző helyén, szóval minden tekintetben egy színvonalon áll a más nagy fürdőkkel, kivéve talán a toilettepompa kérdését, a mi — szerintem — csak előny. Olyan itt az élet, mint falun, feszélytelen és kényelmes, annyira hogy mikor tavaly egy híres színésznő pompás reggeli toiletteben jelent meg, azzal általános feltünést keltett. Mind a mellett apróbb mulatságoknak sem vagyunk hijján, sőt a tánczkedvelőknek akárhányszor nyílik alkalma kedvök szerint kimulatni magukat, mialatt a regényesebb természetüek, a kik közé magam is tartozom, összebarangolják a szigetet s ábrándoznak az arany kocsijában eltemetett törpekirályról, vagy a szép Inge Rantumról, ki még most is ott ül a tengerparton s kitekint várva-várt kedvese elé, de eltűnik, ha élő ember közelít hozzá.

A fürdőközönségről nem igen akad még irni való. Az a bizonyos nemzetközi szinezet, mely a fürdőközönséget jellemezni szokta, s a mely érdekes is, még nincsen meg. Egyesekről irni, a kiknek talán feltünési vágya, vagy más különczködése titkos csúfnévnél többet nem szerezhetett, azért nem szándékszom, mert nem tudok és nem is akarok csipkedni. A mit szíves olvasóim bizonyosan meg is bocsátanak.

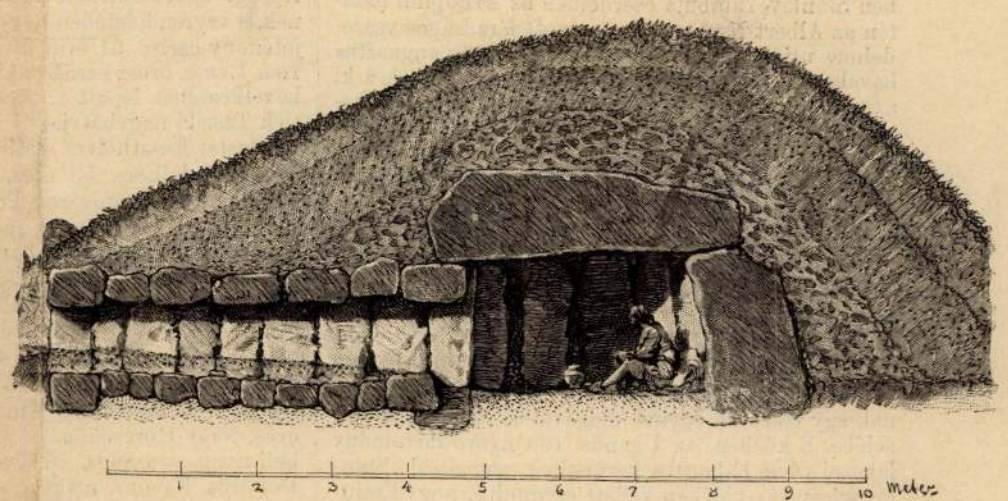

SYLTI KÉPEK.

* A sylti tengeri fürdőre vonatkozó prospectus ingyen szerezhető meg Budapesten Mezei Antal hirlapirodájából.

Berghauer
fényképén

Fehér ruhás lányka képe készült
1890-körül Berghauer fényképén
műtermében. (repró)

Zsigmondi: A fényképen előtt
Nők Lapja, 1974. dec. 21-22 lap.

BERGHOFFER JÁNOS, gombkötőmester

55.-Berghoffer János származása ismeretlen.Kőszegi polgár lett 1790.jún.17.Mester lett 1790.jún.19.Nagy tekintélye volt mestertársai közt.Atyamester,kulcsmester és többször céhmester.-Inala tanultak:Unger György"őri fi", 1802.júl.1.-1805.júl.9.-Czumpf Mihály,1826.-ápr.1.-1829 jan.18.-halálának éve bizonytalan. 407.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72.-Szombathely, 1975

Berghofferné Bánás
Marietta

Fő képt

Csendélet, vir-f.

BUDAPEST

1949 MÁJUS

Bergida Árpád

Bergida Árpád építész, VI.
Szondy-u. 11. 116-558

Bpest. 1940. dec.
1942 jan

Magyar Hirdető

Berghoffer Róbert

ság fontos megbízásait művészei?

tétlenül, hogy végre eldőljön hovatartozásuk. *Mert amíg az illetékesek azon vitatkoznak, hogy munkájukhoz művészi adottság vagy csak kézműves ügyesség kell-e, a makettkészítők nem vállalhatnak munkát.*

Ez a »törvényen kívüli« állapot az év eleje óta tart. Addig a Kiállításokat Kivitelező Ipari Vállalat foglalkoztatta a makettezőket, de már ott felmerült a »művészet vagy ipar« kérdése. *A makettkészítők nehezen törődtek bele, hogy művészi igényű munkájukat órabérért és a 110 százalékon felüli teljesítmény után járó prémiumért végezzék. Hogyan számolják el a gondolkodásra, az előtanulmányokra, az anyagok megválasztására fordított időt?* Nagyon nehéz normát szabni olyan makettek elkészítésére, mint például a gépkocsi ősének kicsi mása, egy automataüzem működő modellje, vagy a heluani hídé. Az Egyiptomba exportált, 900 méter hosszú híd kis makettjén az acélóriás minden fve, tartója, szegecse megtalálható és a parkokat parányi pálmák, tamariszkuszok díszítik.

A vállalat is látta, hogy a *makettkészítést nem lehet üzemi szinten, meglehetősen nagy rezsiköltségek terhével végezni.* A makettrészleg ráfizetéssel dolgozott, mégis elég drágán és ezért a rendelések is megcsappantak. *Végülis a vállalat feloszlatta a részleget, elbocsátotta a makettezőket. Csak egy öt főnyi csoportot tartott meg és velük a makettkészítés »monopóliumát«.*

Vinkovits Béla igazgató felajánlotta ugyan elbocsátott munkatársainak, hogy *alakítsanak művészi kollektívát és kössenek szerződést a vállalattal.* Ezt azonban csak a Képzőművészeti Alaphoz tartozó művészek tehetik meg és a

hoffer Róbert. — *Nekünk legjobban a művészi társulás felel meg. Az lenne jó, ha a Képzőművészeti Alap iparművészeti vállalatához tartoznánk, és oda futnának be azok a megbízások, amelyeket most kénytelenek vagyunk visszautasítani.*

— Fontos megbízásokról lenne szó. Az év végéig — amint Berghoffer Róbert mondja — *megjelöli a helyünket. Dolgozni akarunk!*

● Mindenki egyetért — de senki sem cselekszik

E jogos követeléstől indíttatva, »Ponciustól Pilátusig« végigjártuk ugyanazt az utat, amelyet az igazságot kereső makettezők.

Vinkovits Béla, a Kiállításokat Kivitelező Ipari Vállalat igazgatója: Ha valamilyen törvényes társulási formát találnak, szívesen lemondunk a makettkészítés »monopóliumáról«, sőt a vállalatunknál maradt kis csoportot is feloszlatjuk.

Aradi Nóra, a Művelődésügyi Minisztérium képzőművészeti főosztályának vezetője: Van olyan makett, amely eléri a művészi színvonalat és akad olyan is, amely inkább csak finom kézműves munka. Határesetekben sohasem könnyű dönteni.

Plesznivi Károly, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének titkára: Nehéz állást foglalni ebben az ügyben, pedig a döntést népgazdasági érdekek is sürgetik. Szerintem a makettezés kisegítő művészeti ág. A vezetőség elvi döntése kétféle lehet. Vagy elismeri a makettezést az iparművészet egyik ágának: ebben az esetben a művészek beküldött műveik elbírálása alapján tagjai lehetnek a Képzőművészeti Alapnak. Vagy pedig kimondják, hogy a makettezők munkája nem művészi tevékenység és akkor az Alap műhelyt állít hat fel részükre.

Szilárd György, a Képzőművészeti Alap igazgatója: A műhelyre mi is ráfizetnénk, akárcsak a Kiállításokat Kivitelező Vállalat. Inkább azt javaslom majd a művészeti szövetségnek, hogy a makettezők számára is hasonló stúdiót állítsunk fel az Alap mellett, mint az ipari formatervezőké.

A Művészeti Dolgozók Szakszervezete: Minél előbb rendezik, annál jobb. Tudomásunk szerint december közepén tagfelvételek lesznek a képzőművészeti szövetségnél. Kívánatos lenne, hogy a sokoldalúan tehetséges makettkészítőket — azokat, akik valóban érdemesek rá — megerősítsék művészi rangjukban.

Amint látjuk, az illetékesek a legnagyobb jóindulattal és megértéssel nyilatkoznak. *Cselekedjenek is megértően és — gyorsan.*

Vajk Vera

utat a *800 000 forint értékű munkát kellene elvégeznünk a különböző üzemek, múzeumok, kiállítások, nem utolsósorban a tavaszi lipcsei kiállításra készülő külkereskedelmi vállalatok számára.* Az exportra gyártott hajók, gépek, üzemi berendezések pontos és tetszetős műszaki makettjei évek óta jól szolgálják a külkereskedelem piacszerző munkáját. *Tehát a népgazdaság szempontjából sem közömbös, hogy a makettkészítők ügye végre rendeződjék.* Lehetetlen állapot, hogy ne fogadhassanak el megbízásokat, holott elég nehéz helyzetben vannak és örülniük kell, ha félig-meddig »feketén«, bedolgozókként kapnak itt-ott valami munkát.

— Hónapok óta szaladgálunk Ponciustól Pilátusig — panaszolják a makettkészítők. — Olyan nehéz eldönteni, hová tartozunk? Igaz, hogy autodidakták vagyunk, de nem kontárok. *Nézzék meg az illetékesek a műveinket és mondják ki végre azt a szót, amely megjelöli a helyünket. Dolgozni akarunk!*

Vasárnapi uoszaik

NAGY GYÓGYSZERGYÁR ÉPÜL VIDÉKEN

Több százmillió forintot fordít a jövőben az állam a gyógyszergyárak felújítására. 1959-ben megkezdik a Gyógyszeripari Kutató Intézet új székházának építését Budapesten, ahol mintegy 500 kutató dolgozik majd új antibiotikumok, vírusos megbetegedések elleni szerek, daganatos bántalmak, szív- és keringési betegségek, reuma és gyomorfekély elleni új gyógyszerek kidolgozásán. A tervek szerint nagy gyógyszergyár épül valamelyik vidéki városban. Gondoskodnak több üzemnek a jelenleginél jobb elhelyezéséről is.

LEFÉNYKÉPEZIK A VÍZ ALÁ MERÜLT ÓKORI FÜRDŐVÁROST

A nápolyi öbölben Pozzuoli városka közelében találhatók Baiae híres ókori fürdőhely romjai. A több ezer év alatt lejátszódott földmozgás és földrengések hatására a romok körülbelül tíz méterrel süllyedtek a tenger szintje alá.

A legutóbbi időkig csupán a halászok hálójában kerültek felszínre a régészek számára oly értékes leletek. A korszerű fényképezés azonban most már lehetővé teszi, hogy a búvárok rögzíthessék az ókori város romjainak pontos képét. A víz alá szálló régészek sorra megtisztítják az épületek maradványait az iszaptól és a különböző vízinövényektől, azután lefényképezik őket. Eddig a város fürdőnegyedének és egyik lakókerületének fényképeit sikerült összegyűjteni.

15 000 éves naptár

Dr. Hans Schindler bécsi egyetemi tanár Peruban és Bolíviában az inka kultúrákat tanulmányozta. Megállapította, hogy időszámításunk előtt 15 000 évvel az inkáknak már volt naptáruk. A naptárt a Titicaca tótól 30 kilométernyire fekvő Tiahuanaco községnél találta meg egy kőkapuba vésve.

— SZÍNHÁZI ÉS ZENEKARI EGYÜTTES látogatott el a Szovjetunióból Skóciába. Első fellépését Glasgow-ban tartották, rendkívüli sikerrel.

— A MAGYAR PEN CLUB november 14-én délután Puccini-emlékestet rendez a Széchenyi Könyvtár dísztermében, a Puskin utca 26-ban. Közreműködnek: Raskó Magda, Relle Gabriella, Nádas Tibor, Pálos Imre, Balassa Imre, Madarassy Albert — valamennyien az Operaház tagjai.

— HARMINC ÉVE HASZNÁLNAK LATIN BETŰKET Törökországban. Az évforduló alkalmával úgy döntöttek, hogy megkezdik a Korán átfordítását modern török nyelvre.

Köszönjük!

Az 5-ös autóbuszra a Körút és a Wesselényi utca sarkán az utasok felsegítettek egy idős nénit. A kalauzné látja, azonnal intézkedik: »Kérek egy ülőhelyet.« Senki se mozdul. Egy fiatal nő — álló utas — gyengéden megérinti egy kockainges ifjonc vállát, aki bamban kibámul az ablakon, mintha süket volna. »Legyen szíves átadni a helyét egy öreg néninek« — mondja. A kölyök pökhendi módon legyint és nem mozdul. Ebben a pillanatban egy tagbaszakadt férfi galléron ragadja a neveletlent, azután odaszól az öregasszonynak: »Tessék helyet foglalni.« A nénike köszönetet rebeg és leül. Mi is köszönjük az Ismeretlen Utasnak.

Bélyegkiállítás Bukarestben

Száz esztendeje, hogy létrejött Romániában az állami posta és ugyancsak száz esztendeje adták ki az első moldvai postabélyeget. Ebből az alkalomból a román posta, valamint a Román Filatéliai Szövetség november 15—30 között Bukarestben nemzetközi kiállítást rendez, amelyen magyar küldöttek is részt vesznek.

Álhaj nélkül nincs igazság

Az angliai Buckinghamshire-ben félbeszakadt egy bírósági tárgyalás, amikor a bíró észrevette, hogy az egyik ügyvéd paróka és pálást nélkül jelent meg a tárgyalóteremben. »Így nem vagyunk határozatképesek« — hangzott a döntés.

— MENEGHINI CALLASNAK, a görög származású olasz énekesnőnek a New York-i Metropolitan Opera felmondott, mert egy előadást különösebb ok nélkül lemondott.

— BUKARESTBEN BEMUTATJÁK a Karlovy Vary-i filmfesztiválon díjat nyert magyar filmet, a Sóbálványt. A november 21-i bemutatóra a Román Népköztársaságba utazik Tőkés Anna és Várkonyi Zoltán.

— A BERGEN-BELSENI KONCENTRÁCIÓS TÁBOR volt foglyai november 11-én, kedden délután 6 órakor filmvetítéssel egybekötött értekezletet tartanak a Magyar Partizán Szövetség, Budapest, V., Szabadság tér 16. sz. alatti I. emeleti klubhelyiségében. A ravensbrücki koncentrációs tábor volt foglyai november 13-án, csütörtökön délután 6 órakor találkoznak a Magyar Partizán Szövetség, Budapest, V., Szabadság tér 16. sz. alatti I. emeleti klubhelyiségében.

RÁDIÓAKTÍV JÓDDAL VIZSGÁLJÁK A KÍGYÓMÉRGET

A kígyók méregmirigyéről nagyon keveset tudnak a kutatók. Különösen ismeretlen a méregmirigy és a pajzsmirigy kapcsolata. Dr. J. F. Gennaro, a floridai egyetem orvosi karának tanársegéde radióaktív jód segítségével vizsgálta a méreg útját, és megállapította, hogy az a pajzsmirigyhez hasonlóan veszi fel a jódot és reagál a különatokon megállapítsa, melyiknek milyen atása. A radióaktív jódizotóppal végzett elősegítették a kígyóméreg összetételéle még nem vittek közelebb az ezzel tási és megelőzési problémák megoldá-

× Az Országos Filharmónia közli: Garay György hegedűestje (Zongorán kísér: Radós Ferenc) D. bérlet, 3. est — Radós Ferenc megbetegedése miatt november 11-ről november 26-ra elhalasztva.

× A Vidám Színpad igazgatósága közli: »A helyzet a következő« c. műsor rendkívüli sikerére való tekintettel, új műsorát a színház az eredeti tervtől eltérően — november 29-én, szombaton mutatja be. November 28-ig bezárólag minden este fél 8 órakor, vasárnap délután fél 4 órakor »A helyzet a következő«. — Konferál: Kellér Dezső.

zsevszkij professzor szerkesztett különféle légionizálókat, amelyeket a karagandai bányákban, egyes üzemekben és kórházakban használnak. A szobai légionizáló — lámpa nélküli csillár, amelyben bekapcsoláskor elektromos kisülések keletkeznek s annak hatására ionizálódik a levegő. Ez a bűvös csillár a ventillátor

lár, miután negatív töltéssel rendelkezik, magához vonzza a pozitív levegő-ionokat, míg a negatív levegő-ionokat lefelé, tehát a szoba belsejébe taszítja. Egy-egy ilyen csillár a negatív ionok igen gazdag koncentrációját — köbcentiméterenként több milliót — képes előállítani s a szobába csodálatos alpesi, illetve tengerparti

Diósad. [Szilágy m.] (Templom torony helyreállitás.) A dió ref. templom és torony helyreállításának b sitására május 9-én d. e. 11 órakor a lelkészi hivatalban tartandó versenytárgy hirdettetik. A terv és költségvetés Kov Zsigmond lelkész hivatalában Diósadon m kinthető. Versenytárgyalásban résztvenni nók kötelesek 600 koronát óvadékul let

Ibrány. [Szabolcs m] (Községi épi zések). Ibrány község előljárósága a kö

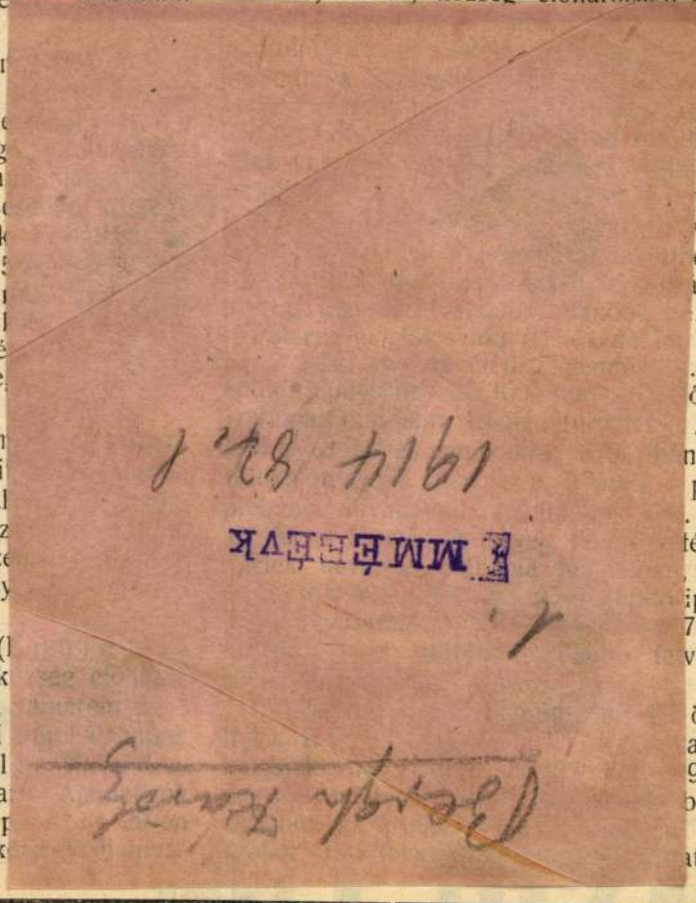

aradi honvéd huszár laktanya fedett
rda tetőfedésének horganyzott vasbádoggal
megujitására versenytárgyalás hirdettetik.
rányzati összeg 12254 kor. 47 fill. A munká-
k junius 1-én megkezdendők és julius 27-ig
jezendők. Az ajánlatok május 10-én d. e.
áig az aradi honvéd állomásparancsnok-
oz nyujtandók be. Az ajánlathoz 5% bánat-
nek valamely adóhivatalnál történt letételé-
szóló nyugta csatolandó. A tervek és költség-
sek, továbbá az általános és részletes fel-
ek az aradi honvédhuszár laktanya segédtiszti
ában betekinthetők, hol az ajánlati költség-
sek másolatai kaphatók.

ikszereda. (Patakszabályozás.) A
só—csikszereda—maroshévizi állami közut
78 kilométer szakaszán levő Regepatak
ályozási munkálatai 13607 k. 94 fill. ere-
engedélyeztettek, e munkálatoknak bizto
a céljából május 15-én d. e. 10 órára
kszeredai m. kir. államépitészeti hivatalban
ndó versenytárgyalás hirdettetik. Az ajánl
z az engedélyezett összeg 5%-ának meg-
bánatpénznek a csikszeredai m. kir. adó-
alnál történt letételét igazoló nyugta csato-
. A műszaki művelet és részletes feltételek
ett államépitészeti hivatalnál megtekint-
.

cse. (Templom és paplak helyre-
itás.) Az iglóvaspataki r. k. templom és
ak helyreállitása 1913 k. 81 f. és a hitköz-
által természetben leszolgálandó, vagy 345
l megváltható 112 kézi és 11 igás napszám
ig engedélyeztetvén, e munka biztosítása
ból május 12-én d. e. 11 órára a lőcsei
kir. államépitészeti hivatalban tartandó
enytárgyalás hirdettetik. Az ajánlathoz az
lati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénz-

elöljáróságánál meg

Debrecen. (Lak
tése Lawocn
állomáson épitend
munkáinak elvállalá
5-én déli 12 órái
vezetőségének titk
tervrajzok, a szerző
a debreceni üzletv
osztálymérnökségné
ott az ajánlati sz
számitás együttesen
Bánatpénz fejében
óráig az ajánlati ös
receni üzletvezetőség

Esztergály. [Zala
tergály község a fal
egy betonhid eme
5 m. széles, 6 m.
1 m. magas karzatt
munkának biztositá
d. e 11 órára a kö
versenytárgyalás hi
nem kivántatik. A r
körjegyzői irodában

Eperjes. (Épüle
eperjesi ménteleposz
tásánál teljesitendő
vizvezetéki és csat
biztositása céljából
órára az eperjesi
talban tartandó
Versenyezni óhajtó
lataikat a kitüzött
nevezett hivatalhoz
összes előirányzott
helyreállitási és
zési munkálatokra t

VASBETON födémek,
-gyárkén

Bergl
Bergl avits

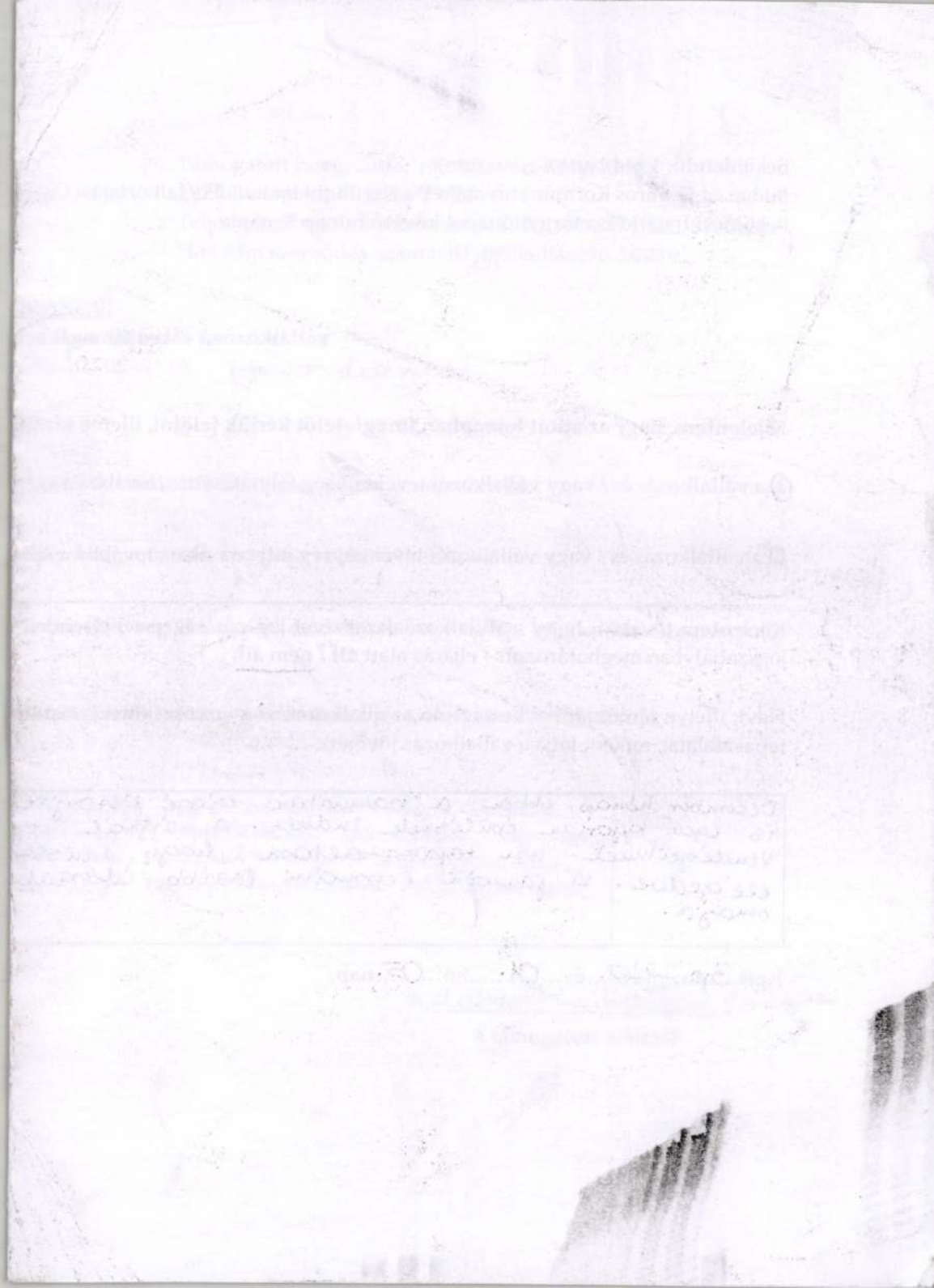

FLEISCHER GYULA: JOHANN BERGL, A BUDAPESTI EGYETEMI-TEMPLOM MENNYEZETKÉPFESTŐJE. (A budapesti Kir. M. Pázmány Péter-Tudományegyetem Művészettörténeti Intézetének dolgozatai, XI.) Pápa, 1931.

Nagy művészeti kultúrák alaptermészetét és jellemvonásait nem annyira a kimagasló művészegyéniségek határozzák meg, mint inkább az átlagos színvonalon álló, a széltében dolgozó és népszerűsítő mesterek. Az utóbbiakhoz képest a nagy egyéniségek öncélúbb, különálló jelenségek, akármennyire nyilvánvaló, hogy nemzetükből és korukból nőttek ki s akármilyen népes is követőik tábora. Azt azonban, hogy művészeti kultúrák milyen mélyen eresztették gyökereiket a nemzeti talajba, hogy mennyire szerves és logikus megnyilvánulásai az illető népek szellemiségének, ezt a műemléktopografiákon kívül a második és harmadrangú mesterek típusérvényű munkásságának tanulmányozása mutatja meg. E kismesterek élettörténete és tevékenységük körülményei tárják elénk a művész szociális helyzetének és a művészi termelés megszervezettségének valódi képét. S végül még egy szempontból érdemes velük behatóan foglalkozni: teljesítményük mértékül szolgálhat a kimagasló művészegyéniségek eredetiségének és irányító szerepének megítélésénél is.

Ausztria és Magyarország gazdagtermésű XVIII. századi művészetében ilyen másodrangú, de tipikus jelentőségű helyet foglal el Johann Bergl bécsi festő (1718—1789.), akinek szorgalmas tanulmányokon felépülő méltatásával Fleischer Gyula most ajándékozta meg a művészettörténelmi irodalmat. Bergl életfája a két őserejű tölgynek, Paul Trogernak és Anton Franz Maulbertschnek árnyékában állott. Művészetében arra törekedett, hogy e két nagy mintaképhez minél közelebb emelkedhessék. „Életében nem tartozott az ünnepelt nagymesterek közé, kiknek híre messze túlterjedt Ausztria határain s hogy az az osztrák későbarokk mennyezetfestészet egyik legérdekesebb képviselőjévé fejlődött, az a művész életében csaknem észrevétlen maradt." Pedig legalább egy szempontból ítélve, a sokoldalúság tekintetében bátran fölvehette a versenyt korának vezető művészegyéniségeivel. A bécsi Képzőművészeti Akadémián töltött tanulóéveinek bibliai tárgyú festményei után legkorábbi művei azok az exotikus tárgyú falképek, melyekben az illuzionisztikus interieur-díszítésnek új, derűs hangulatú, egészen kötetlen fajtáját hozta létre, mely minden festett építészeti elem nélkül a helyiségek falait és mennyezetét nagy egységbe foglalja, ügyesen eltüntetve a falak és mennyezet egymásbafutó éleit. Panorámaszerű széles kitekintések nyílnak távoli földrészek tájaira, ahol a buja természet ölén, tropikus fák között színesbőrű őslakókat, legtöbbször indiánokat látunk különböző foglalkozásaik, vadászat, halászat közben. Bergl legjellegzetesebb ilyen tárgyú művei az oberst.-veiti kastély hat termét és a schönbrunni kastély tizenegy földszinti helyiségét díszítik. Kevesebb önállóságról tesznek tanuságot a művész vallásos tárgyú fal- és mennyezetfestményei, mint például a kleinmariazelli, thennebergi és dreieicheni templomban s a wienerneustadti és melki kolostorban készített freskói. Dekoratív érzéke és formakincse sohasem hagyja cserben, de kevéssé egyéni felfogása és erőtlenebb előadásmódja állandóan a nagyobb kortársaknak, elsősorban Maulbertschnek stílusához igazodik.

A szerényigényű művész, ez a tipikus kismester, számunkra mégis igen jelentőssé válik azáltal, hogy három helyen is dolgozott Magyarországon. Mind három ízben a pálosok szerzete foglalkoztatta. 1775-ben készültek a felsőelefánti kolostortemplom

8 MAGYAR MŰVÉSZET 1931.

429, 430. l.

mennyezetfreskói és a máriacsaládi kolostor templomának és refektóriumának mennyezetképei. A rákövetkező évben pedig Pesten, ugyancsak a pálosok templomában, a mai Egyetemi-templomban készítette el a mester élete egyik főművét, a dongaboltozat öt mezőre osztott freskódíszét. Fleischer könyvének különös érdeme, hogy ezeket a magyarországi munkákat alapos kutatások alapján, történeti és művészi szempontból behatóan méltatja. Szinte új birtokbavételről van itt szó, oly kevéssé volt ismeretes, a pesti freskóműtől eltekintve, Bergl magyarországi tevékenysége. Éppen ezért kétszeresen sajnálatos, hogy a mostoha viszonyok között a monografiának kísérő reprodukciók nélkül kellett megjelennie. legalább a felsőelefánti freskómű esetében pótolja azonban ezt a hiányt ugyancsak Fleischernek erre vonatkozó nagyobb tanulmánya, mely legújabban gazdagon illusztrálva Az O. M. Szépművészeti Múzeum VI. kötetében jelent meg.[1]

A szerző, bizonyára túlzott szerénységgel, a monografiát jelen alakjában csak a legszükségesebbre szorítkozó, áttekintő vázlatnak nevezi. Tény azonban, hogy széleskörű levéltári kutatásainak eredményeit csak erősen rövidített alakban tehette közzé, másrészt pedig Bergl stílussajátságainak eredetére vonatkozó megfigyeléseit is csupán néhány sorban érinthette. Pedig, hogy egyebet ne említsünk, sikerült tisztáznia azt az érdekes stílustörténeti kérdést, mely az osztrák kutatást foglalkoztatta többször eredménytelenül, hogy hol keresendő Bergl exotikus falképeinek közvetlen mintája? Mily tanulságos lett volna reprodukciókban szembeállítani az osztrák művész szeszélyes dekorációit a XVIII. század harmincas éveiben szőtt és Nouvelles Indes néven ismert gobelinsorozattal, melyből néhány darab, Neilson és Desportes szignatúrájával, a hatvanas évek elején a bécsi udvar birtokába került! A szerző mindent elkövetett, hogy a kényszerűség által előírt korlátozások ellenére munkája teljes és megbízható képet adjon Bergl művészetéről s kivált magyarországi kapcsolatairól. A könyv tudományos értékei, az adatgyüjtés lelkiismeretessége, a feldolgozás módszeressége és a világos előadás csorbítatlanul érvényesülnek. *r.*

[1] Az Egyetemi templom Bergl-képeinek reproduktióit l. Dr. Saly Lászlónak „Az Egyetemi templom, a pálosok régi pesti szentegyháza" című, az „Élet" irodalmi és nyomdai r. t. kiadásában 1926-ban megjelent és a *Magyar Művészet* III. (1927) évf. (172 o.) dr. Szőnyi Ottó által ismertett művében.

EL GRECO. (August L. *Mayer* könyve. München, Klinkhardt u. Biermann, 1931. Ára vászonkötésben 35 márka.)

Körülbelül harminc esztendeje, hogy Dominico Theotokopuli, a spanyolok El Grecó-ja végleges helyet kapott a művészet történetében, sőt az általános műveltségnek is

Három nem egyenlő részre osztotta könyvének anyagát Mayer. Az elsőben Greco életét mondja el, a másodikat művészetének szenteli, pontosabban művei keletkezésének sorrendjét igyekszik benne megállapítani (ez a legterjedelmesebbik fejezet és a legnehézkesebb előadású is), a harmadikban pedig Greco összefoglaló jellemzését kísérli meg. Nem sok az, amit Greco életéről a kutatók megállapítottak. 1541-ben született Kandiában, Kréta sziget fővárosában. Onnan Velencébe került, de nem tudni, hogy mikor. Bizonyos csak az, hogy Tiziano műhelyében dolgozott és hogy 1570-ben, 29 éves korában Rómában bukkant föl, mint Tiziano tanítványa. Ebben az időben még Tintoretto és Tiziano komponáló módját követte kevés ránk maradt festményén, de az idegen hatás alatt kortársai már megérezték készülő egyéniségének sajátosságát. Don Julio Clovio, a híres miniátor, aki-

JOHANN BERGL
A BUDAPESTI EGYETEMI TEMPLOM MENNYEZETKÉPFESTŐJE

IRTA

FLEISCHER GYULA

PÁPA, 1931 ⁂ NYOMATOTT A FŐISKOLAI KÖNYVNYOMDÁBAN

A BUDAPESTI KIR. M. PÁZMÁNY PÉTER-TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI INTÉZETÉNEK DOLGOZATAI
XI.

Egyetemi templomunk freskófestőjének monografiája a jelen alakban alig több, mint a legszükségesebbekre szorítkozó, rövid, áttekintő vázlat. A művésznek három országban szétszórt, e tanulmány keretében ismertetett műveit kivétel nélkül személyesen láttam, jegyzeteimet a helyszinen készítettem. Udvari megbizásból festett műveire vonatkozólag a bécsi Staatsarchiv anyagának, egyéb munkáira nézve az illető kolostor és plebánia levéltárának és anyakönyveinek áttanulmányozása révén oly tekintélyes levéltári anyag és okmánymásolat gyült össze, amely a jelen összefoglalást terjedelemben sokszorosan meghaladja. Ahol a körülmények engedték, a mester műveiről fényképfelvételeket készíttettem, mely képanyag a budapesti kir. magy. Pázmány Péter-tudományegyetem művészettörténeti intézetében tudományos használatra rendelkezésre áll. Talán egy jobb jövő változott viszonyai lehetővé teszik majd ezen anyag publikálását is, s egy terjedelemben, kiállításban, művészünkhöz méltó monografia kiadását.

Tartalom.

		Lap
Bevezetés		3
Bergl élete		7
Bergl művei.	A) Akadémiai pályaművek	12
	B) Exotikus falfestmények	12
	C) Vallásos tárgyu fal- és mennyezetképek	19
	D) Oltárképek	40
	E) Elpusztult művek	43
Bergl művészete		45
Irodalom		51

Bergl élete.

Johann (Baptist) Bergl 1718-ban született Königshof községben, Prága mellett.[1] Minthogy szülőhelyének anyakönyvei a XVIII. század végén tüzvész következtében elpusztultak, a festő születésének hónapja és napja, épúgy a családjára vonatkozó közelebbi adatok ma már felderíthetetlenek.[2] A bécsi Képzőművészeti Akadémia négy évi kényszerszünetelése miatt aránylag későn, harminc éves korában került ezen intézethez, ahol 1749 október 20-án a növendékek lajstromába bejegyeztetett.[3] Három akadémia mestere: *Karl Aigen, Friedrich Angst* és *Joseph Mildorfer* közül, a Troger-tanítvány Mildorfer állhatott művészetéhez legközelebb.[4] Két izben akadémiai pályadíjat nyert, majd az akadémia védencei (»Schutzverwandte«) közé vétetett fel.[5] A kor szokása szerint az akadémiai kiképzést a vándorévek követték. Hogy ezek folyamán Berglt merre vezette útja, erre

---

[1] Bergl születési évét közvetve a halotti jegyzőkönyv életkor-megjelölése adja.

[2] Az anyakönyvek elpusztulására vonatkozó adat Lad. Franc, königshofi plebános úr 1925 december 6-án kelt szives közlése.

[3] »Bergl Joan Wenceslaus aus Böhmen von Königshof, Mahler l.: auf der Wendlstadt beim Schwarzen Adler, imm.: 20 octob. 1749.« (Namensverzeichnis der akad. Schüler vom Jahre 1726—53. Bd. I/a. 275. old.) Az egyetlen hely, ahol a művész Johann Wencel Bergl néven szerepel. Az akadémia szünetelése »wegen Abgang eines tauglichen Quartiers« 1745 márc. 31—1749 márc. 11-ig tartott. V. ö. Anton Weinkopf, Beschreibung der k. k. Akademie d. bild. Künste, Wien, 1783 és A. Weixlgärtner, Johann Bergl. Jahrbuch d. C. K. Neue Folge. I. Bd. Wien, 1903. S. 331. Az Akadémia e küzdelmes éveire vonatkozólag lásd még Karl v. Lützow, Geschichte der k. k. Akademie d. bild. Künste, Wien, 1877. S. 27. f.

[4] A művészeti irodalomban Bergl általában mint Troger-tanítvány szerepel. Ezen feltevést egyetlen okmányszerű adat sem igazolja. Troger rektorsága idején (1754 okt. 13—1757 május 12-ig) Bergl már nem volt a bécsi képzőművészeti akadémia növendéke. V. ö. Romanus Jakobs, Paul Troger. Wien, 1930. S. 16.

[5] Az akadémia védenceire (»Schutzverwandte«) vonatkozólag lásd bővebben Weinkopf, id. m. S. 46. f. Ugyanott a tizenhárom »védett« művész névsora.

nézve sajnos semmi adatunk nincsen. Az olasz festészet közvetlen tanulmányát művészetében semmi sem árulja el, lehetséges, hogy Tirol és Délnémetország egy-egy művészi centrumát rövidebb időre meglátogatta. Huzamosabb távollét ellen szólnak a bécsi anyakönyvekben szinte évről-évre nyomon követhető személyi és családi adatok is, melyek Bécsben vagy annak környékén való tartózkodását feltételezik. 1754 május 26-án feleségül vette a 17 éves *Märsch Teréziát,* Johann Bernhard Märsch polgári festő és neje, Magdolna, leányát.[6] A házasság bejelentése május 19-én történt, ugyanazon napon kelt a házassági szerződés is, melynek szövege szerint Bergl a lakásberendezésen kivül 200 rajnai forint hozományt kap »zu einem raren Heurath-Gut«, viszont ugyanakkor ő is letétbe helyez menyasszonya részére 200 rajnai forintot, úgyhogy a fiatal pár az akkori viszonyokhoz képest aránylag kedvező anyagi helyzetben, 400 rajnai forint készpénzzel indúlt a családalapításnak. A házassági szerződés megkötésénél épúgy, mint az esküvőn is, *Anton Maulbertsch* szerepelt a vőlegény részéről tanuképen, aki úgy ezen, mint későbbi bizalmas ténykedései révén mint Bergl gyermekeinek mindenkori keresztatyja, úgy látszik nemcsak művészi mintaképe, de a festő legbensőbb barátja is volt. A mester ekkor a *Neubau*-nak nevezett városrészben lakott (Bécs mai VII. kerülete), amely a közvetlenül hozzácsatlakozó Spittelberg (Spitalberg) nevü városrésszel együtt Mária Terézia ideje alatt Bécs művésznegyede volt, s amely városrészhez Bergl haláláig hű maradt. Házasélete boldog volt: a bécsi St. Ulrich-plébániatemplom anyakönyvei házasságának negyedik évétől kezdve szinte évről-évre

---

[6] Bergl apósa, Johann Bernard Märsch soktagú családja révén a bécsi plebániák anyakönyveiben gyakran szereplő festő, Duxban, Csehországban született, 1722 junius 30-án feleségül vette Mária Magdolna Gerrt (Kopulationsbuch St. Stephan, 1722 és Hajdecki, Regesten, 7392). Ezen házasságából négy fia és öt leánya született. Utóbbiak közül a legidősebbet, Anna Regina Clárát, Christian Frister festő, a bécsi képzőművészeti akadémia instruktora 1741-ben (Hajdecki, Regesten, 9074), Anna Máriát, Henricus Pollhammer aranyozó 1748-ban (Kopulationsbuch St. Ulrich, B. 31), Franciskát, Franciscus Rell festő 1749-ben (Kopulationsbuch St. Ulrich B. III.), Theresiát Johann Bergl, Eleonórát pedig Santus Belloschy aranyozó 1755-ben vette feleségül (Kop. Buch St. Ulrich). 1759 december 5-én meghalt Märsch első felesége, Bergl anyósa, 62 éves korában. (Archiv d. Stadt Wien, Totenprotokolle, 1759.) Märsch halála évét nem sikerült felkutatnom.

feljegyzik egy-egy Bergl-utód születését.[7] Nyolc gyermeke közül azonban a művész halálakor már csak három volt életben.

Házasságától haláláig azután csak művei szolgáltatnak közvetett vagy közvetlen adatokat. Bergl életében nem tartozott az ünnepelt nagymesterek közé, kiknek hire messze túlterjedt Ausztria határain, s hogy az osztrák későbarok mennyezetfestészet egyik legérdekesebb képviselőjévé fejlődött, az a művész életében csaknem észrevétlen maradt. Nagy mecénások pártfogása nem egyengette boldogulása útját, s hogy ennek dacára életműve gazdagságban semmivel sem maradt mögötte a legtermékenyebb nagymestereknek, annak oka egyrészt a vállalt munka becsületes elvégzésében, másrészt annak aránylag olcsó voltában keresendő. Sokoldalúsága, s a mennyezetfestészet minden ágában való otthonossága feleslegessé tették a mester mellett külön festőspecialisták alkalmazását. Egyetlen esetben, a säusensteini freskóknál találunk mellette külön architekturafestőt *Joseph Krinner* személyében. A császári udvar ismételt alkalommal foglalkoztatta. Az udvari megbizásoktól azonban lassanként visszahuzódott, egyrészt a rendkivül alacsonyan megszabott honorárium, másrészt a pályázatok alkalmával szobapiktor nivóju mesterekkel és kontárokkal való egysorba állítása miatt. Leghűségesebb megbizója *Urban Hauer* melki apát († 1785-ben) maradt, ki majdnem húsz éven keresztül újból és újból igénybe vette Bergl művészi szolgálatait. A fényes kolostorban festett művei ismertté tették a mester nevét, a kolostor nagytekintélyü apátjának jóindulatú ajánlása pedig jelentős megbizásokhoz juttatta a művészt más rendházak részéről is. Igy a bencéseken kivül, kiknek jóformán

---

[7] A bécsi St. Ulrich-plebánia anyakönyvei alapján Bergl gyermekeinek névsora a következő: 1. Regina (szül. 1759 január 2-án Bécsben, megh. 1760 aug. 5-én u. o.). 2. Franz Antonius (szül. 1759 december 31-én Bécsben, megh. 1760 január 16-án u. o.) 3. Anton festő (szül. 1761, megh. 1796 január 3-án Bécsben). 4. Johann, miniatür-festő (szül. 1762, atyját túlélte, halála éve megállapíthatatlan). 5. Barbara (szül. 1765, megh. 1767 április 13-án Bécsben). 6. Theresia (szül. 1767, atyját túlélte, halála éve megállapíthatatlan). 7. Franz Xavér (szül. 1769 augusztus 3-án Bécsben, megh. 1786 körül, mint alorvos a bánáti ezrednél). 8. József (szül. 1770 augusztus 23-án Bécsben, megh. 1771 április 21-én u. o.). A halálozási adatokat, amennyiben ez Bécsben történt, a bécsi városi levéltár (Archiv der Stadt Wien) halotti jegyzőkönyvei szolgáltatták. Bergl valamennyi gyermekének Anton Maulbertsch és első felesége, Barbara Schmidt voltak keresztszülei.

házi festőjük volt s akik Melk, Bécs, Pielach, Dreieichen, Thenneberg, Kleinmariazell és Seitenstettenben juttatták jelentős megbizásokhoz, a skótok és Ágoston-rendüek bécsi rendházaiknál, a cisterciek Säusensteinben és Wiener-Neustadtban, a szerviták Schönbühelben, a magyar Pálosok pedig a nyitramegyei Felsőelefánton, a barsmegyei Máriacsaládon, valamint pesti rendházukban foglalkoztatták a művészt. Magánosok részéről a rendelkezésünkre álló adatok szerint csupán két izben, a donaudorfi kastélyban és Badenben, a mai missziós-házban nyert megbizást. Mindezen művek, a bizonyára nagyszámu oltár- és egyéb olajfestmények mellett együttesen oly hatalmas életmunkát tárnak elénk, amely termékenység tekintetében művészünket a leglázasabban alkotók, Troger és Maulbertsch mellé állítja. Segédekkel dolgozott, kiknek neve a legtöbb esetben ismeretlen maradt. Az Ágoston-rendiek bécsi rendházában festett, de azóta elpusztult munkáinál 1780-ban a kolostor feljegyzései szerint Anton nevü fia segédkezett neki, kinek közreműködése 1782-ben Melkben újból kimutatható. Bergl egyéb közvetlen tanítványairól semmit sem tudunk.

Az 1782-ik év októberében kapta Bergl a fenti megbizást Melkben, amely oeuvrejében az eddig kimutatható utolsó állomás. A rákövetkező év tavaszán 1783-ban meghalt a felesége, életsorsának harminc éven keresztül hűséges társa.[8] A hatvanöt esztendős öreg művészt nejével mintha elhagyta volna alkotóereje is. Életmunkája a befejezéshez ért. Rendkivüli szorgalma, takarékossága, minden művészi bohémségtől ment életmódja, öregsége utolsó éveit gondtalanná tehették.[9] 1789 január 15-én halt meg hetven éves korában, májbajban.[10]

---

[8] »Bergl Johann, Accademischen Maler sein Fr. Theresia, ist zum 7 Churfürsten Nr. 100 am Spittelberg an Nieren Geschwüre besch. (aut) worden. alt 45 Jr. Z. z.: früh um 1 Uhr verschied« (Totenprotokolle, Archiv der Stadt Wien, Bd. 111, Jg. 1783).

[9] Bergl feleségének halálakor felvett vagyoni leltár készpénzben, követelésben, értéktárgyakban, ruhában és butorzatban a hivatalos becslés szerint 11.776 f. 38 kr. értéket tüntet fel. (Archiv d. Stadt Wien. Verlassenschafts-Abhandlungen, 1783. Fasc. 2.)

[10] Totenprotokolle der Pfarre St. Ulrich vom Jahre 1787—1802. Bd. 25. Pag. 48. sub anno 1789: »Januari den 15: St. der H. Johann Bergl, k. k. Academischer Maller in 7 Churfürsten Sp(itt) B(erg) alt 70 Jahr« Stolargebühr 11 f. 39 x. Totenprotokolle der Stadt Wien, Bd. 117 A.-J. 1789: Bergl Johann, Akademischer Maller gebürtig aus Böheim: so bey den 7. Churfürsten Nr. 100 am Spittelberg an der Leberverstopfung, alt 70 Jr.«

Bergl után két végrendelet maradt: egy közös végrendelet még feleségének életéből, 1778 junius 6-ról keltezve, valamint három nappal a halála előtt, 1789 január 12-én kelt saját végrendelete. Utóbbi szerint az örökség (készpénzben, ingóságokban és követelésekben összesen 8.772 forint 35 krajcár) egyenlő részekben volt felosztandó három hátramaradt gyermeke, Anton, Johann és Terézia között.[11] A végrendelet bevezető sorai megható módon bizonyítják a művész mély vallásosságát.

Érdekes bepillantást nyujt Bergl művészi érdeklődésének és tanulmányainak körébe a halálakor felvett és az örökségi iratokhoz csatolt képállomány jegyzéke. Névtelen és bizonyára nagyrészt sajátkezü szinvázlatokon, azután kortársak, mint Karl Aigen, Troger, Mildorfer képein kivül meglepetésként hatnak a nagyszámú németalföldi és flammand mesterművek, Rubens-, Van Dyck-, Rembrandt-, Teniers-, Berchem-, Wouwerman-kópiák. Az olaszokat a hagyatékban egyedül Solimena képviseli. A hagyatéki képek jegyzékét becsüsként két ismert barokfestő *Franz Strattmann* és *Franz Xaver Wagenschön* irta alá.[12]

Mint Tiepolo,[13] úgy Bergl is mennyezetképein ismételten megörökítette arcvonásait. Legkorábbi önarcképe a melki kolostor kertpavillonjának középső termében 1764-ből való. Keskeny hosszukás fej, dacosan megvillanó sötét szemek, keskeny éles orr, szögbefutó hegyes áll; bal kezében festőpaletta, jobbjában ecset. A hivalkodó rokokó ruha, a merészen vállra vetett köpeny és csattos félcipő ez önportrénak kissé naiv, túlzottan reprezentativ jelleget adnak. A második, 1773-ból a bécsi Hofbibliothek olvasótermében, a kilenc évvel idősebb művészt állítja elénk. A geniálisan kihívó póz helyett meghiggadt, szelid tekintet fogad, egy kesernyés ránc a száj körül. A legátszellemültebb, legemberibb képmás a harmadik, a wiener-neustadti kolostor könyvtártermének mennyezetképén 1774-ből. Egy tollas, kalpagos segédje vázlatot tart a művész elé, kinek szeme vizsgálódva tekint a lefestendő tárgy irányába. Az egyszerű ruházaton fenn-

---

[11] (Archiv d. Stadt Wien. Verlassenschafts-Abhandlungen, 1789. Fasc. 2. Nr. 168.)

[12] Wagenschönre vonatkozólag l. bővebben Schoen Arnold kitünő monografiáját, A budai Szent-Anna templom. Bp. 1930. 188. l.

[13] Az említett önportré a würzburgi hercegérseki rezidencia lépcsőházában van és Tiepolót Domenico fia és Róth festő társaságában ábrázolja. V. ö. Sedlmaier-Pfister, Die fürstbischöfliche Residenz zu Würzburg. München, 1923. Tafelband S. 113. Taf. 66.

akadás nélkül siklik át szemünk az intenziv gondolkodást elárúló fejre, melynek vonásait az érett művész nemes komolysága hatja át.

Bergl pecsétje: pajzsmezőben három kisebb pajzsmező. A sisak felett egy jobbfelé kilépő oroszlán, baljában kivont karddal és Bergl néviniciáléival: »J. B.«

Bergl művei.

A) Akadémiai pályaművek.

Bergl akadémiai pályaműveinek első említését Weinkopfnál találjuk a bécsi Képzőművészeti Akadémián díjat nyertek jegyzékében.[14] Művészünkről itt két izben történik említés.[15] Az 1751-ben kiírt festészeti pályázaton (»Jephte izraelita biró feláldozza leányát«) Bergl, egy *Antonius Skopoli* nevü festő[16] kilenc szavazatával szemben hét szavazattal a második helyre került. A pályázaton résztvett kilenc festő közül a magyarországi működése révén is ismert *Johann Cimbal* a harmadik lett. A következő évben (1752) megtartott pályázaton (»A betegségtől gyötört Jób, neje és barátai körében«) Bergl 18 »votissal« az első díjat nyerte. A második díjat *Franz Sigrist* kapta négy szavazattal. A pályázaton résztvett nyolc művész közt találjuk *Franz Zollert* és *Vincentius Fischert* is.[17] Bergl mindkét pályaműve Weinkopf idejében még ott függött a Képzőművészeti Akadémiában, a díjat nyert akadémiai pályaművek kiállítására fenntartott előszobában. Azóta mindkettő annyi más pályamunkával együtt, talán az Akadémia szüntelen vándorlásai alatt, nyomtalanul eltünt.

B) Exotikus falképek.

Az ober-st.-veiti kastély falfestményei, 1762—63.

Akadémiai pályamunkái után időrendben Bergl legkorábbi művei. A XIV. század óta fennálló, ismételten átépített kastélyt

---

[14] A. Weinkopf, Beschreibung der k. k. Akademie d. bild. Künste. Wien, 1783. S. 99.

[15] Ilg csak az első pályaművet említi, ugyanígy a Nágler-féle művészlexikon is.

[16] Franz Anton Scopuli festő »geb. von Trient« 1749 novemberében jegyeztetett be a bécsi Képzőművészeti Akadémián. (Namensverzeichnis etc. I/a. kötet, 287. l.)

[17] V. ö. A. Weinkopf, id. m. S. 99.

Mária Terézia királynő[18] Migazzi biboros, bécsi hercegérsektől 1762-ben vásárolta. Bergl falképei a kastély északi részében, a földszint egymásbanyiló hat termét foglalják el. Voltakép vászonra festett tapéták, amelyek a fal és mennyezet egymásba futó éleinek ügyes eltüntetése által a termek mennyezetén folytatódnak. A dekoráció elemei csekély változatossággal nagyjában mindenütt ugyanazok. Panorámaszerű széles kitekintésünk nyilik távoli földrészek tájaira, ahol karcsu, tropikus fák közt exotikus őslakókat látunk különböző foglalkozásaik, vadászat, halászat közben. Az első három teremben szinesbőrű szolgák sürögnek baldachin alatt heverésző, tarka tollakkal és ékszerekkel diszített uraik körül; a negyedikben túlnyomóak a vadász-halászjelenetek. A háttér mindenütt a tenger. A nyugati oldal két termének képei, melyek Weixlgärtner szerint állatok harcait ábrázolták, egy-két felismerhető motivum kivételével ma már teljesen tönkrementek. A megmaradt négy terem képeit 1894-ben kellő hozzáértés nélkül, kiméletlen módon restaurálták. A falképek egyes elemeikben a holland táj-, állat- és virágfestészet megszokott staffageát mutatják és mint művészi mintákra, a XVIII. század harmincas éveiben szőtt »Nouvelles Indes« néven ismert gobelin-sorozatra mennek vissza, mely sorozatból néhány (Neilson és Desportestól signált) darab a hatvanas évek elején a bécsi udvar birtokába került.[19]

A melki kolostor kerti lakának mennyezetfestményei, 1763—64.

A *Franz Mungenast* által 1747-ben épített melki kertpavillon[20] középső termének mennyezetén gazdagon tagolt eliptikus keretben a négy világrész allegorikus ábrázolását találjuk. A be-

---

[18] V. ö. Kirchliche Topographie von Österreich. 1824. I. Abt., II. Bd. S. 122. u. 127. F. X. J. Schweickhardt, Darstellung des Erzherzogstums Österreich u. d. Enns, Wien, 1831—41, S. 54. A. Schmidl, Wiens Umgebungen auf zwanzig Stunden im Umriss. Wien, 1838. S. 101 u. 108. A. Wetschl, Skizzen von Ober-St. Veit a. d. Wien, 1888. A. Weixlgärtner, id. m. S. 334. Österr. Kunsttop. Bd. II. S. 195. ff. E. Schaffran, Ober-St. Veit. Heimatkundliche Wanderungen, Heft 3, Wien, 1927.

[19] V. ö. H. Schmitz, Bildteppiche. Geschichte der Gobelinwirkerei. Berlin, évszám nélkül. S. 300.

[20] V. ö. J. F. Keiblinger, Geschichte des Benediktinerstiftes Melk in N. Ö. Wien, 1851, I. Bd. I. Abt. S. 1000 ff. Keiblingen itt tévesen Anton Berglnek nevezi a festőt. A Weixlgärtner id. m. S. 337 ff. Österr. Kunsttop. Bd. III. S. 366. Fig. 381—387.

járat ajtajával szemben Európa csoportját látjuk, tőle jobbra Ázsiát, balra Amerikát, a bejárat fölött pedig Afrikát. Bergl e mennyezetfestménye természetszerüleg azonnal *Tiepolo* hasonló tárgyu mennyezetfreskóját juttatja eszünkbe a würzburgi hercegérseki rezidencia lépcsőházában, amelyhez Bergl nemcsak tárgyválasztásban, felépítésben és elrendezésben, de a részletek egész komplexumával hozzáigazodott. Tiopolóra támaszkodik Bergl freskójának megszakítatlan, egymásbaolvadó kompozíciója, a főjeleneteknek önálló csoportokká fűzése, a cselekménynek a keret mentén való lebonyolítása, a tudomány és művészetek képviselőinek reprezentativ felvonultatása. Tiepolo szellemi tárházából valók az exotikus állat- és növénymotivumok, néhány groteszk alak (az esernyős kinai!), az ékköves kócsagtollas turbánok, valamint a röpködő, bukdácsoló kis puttók kifogyhatatlan sokasága. Hogy ezen kölcsönvett elemek ellenére Berglnél távolról sem lehet szó Tiepolo szolgai utánzásáról, annak bizonysága az a lényeges eltérés, amellyel a két művész a mennyezetkép középmezejének benépesítését megoldotta. Művészünk megoldását itt Tiepolóéval szemben határozottan szerencsésebbnek kell minősítenünk. Mert mig Tiepolo a levegő-ég benépesítése és a kép tulajdonképeni alapgondolatának (a würzburgi rezidenciát építtető Carl Philipp v. Greiffenklaue hercegérsek hirének világgá kürtölése) kifejezése céljából a hagyományos római mitológia alakjaihoz nyult vissza,[21] Bergl szerencsés paralellizmussal a négy földrész mellé a négy évszakot festette. A hiusági tendencia, mely a megbizó egyházfő hirének mind a négy világrészen való elterjedésének szimbólikus ábrázolásával Tiepolo mennyezetképének voltaképeni tartalmát képezi, Berglnél csak mellékesen, szerényen, egy-két allegórikus alak által talált kifejezésre. A mennyezetkép alatt kétoldalt, festett pilaszterek által tagolt falmezőben, a kerti lak építése és dekorálása körül érdemeket szerzett két apát apotheózisát találjuk. A két csoportot jobbról és balról egy-egy férfialak egészíti ki; az egyik palettával a kezében a festő, maga Bergl, a másik, körző, vonalzó és mérőléccel ábrázolva az építész, Franz Mungenast.[22]

---

[21] V. ö. Sedlmaier-Pfister, Die fürstbischöfliche Residenz zu Würzburg, München, 1923, Bd. S. 109.

[22] Weixlgärtner a melki kertilak építészét nem ismerve, a Bergl mellett ábrázolt alak kilétére nézve kétféle magyarázattal szolgál. Szerinte a körző, vonalzóval ábrázolt alak vagy az »ismeretlen« (!) építész, vagy pedig Bergl architektura-festője.

A kertpavillon nagy mennyezetképével egyidejüleg Bergl a középteremből nyiló két oldaltermet is diszítette exotikus tájképekkel. A dekoráció tárgyi elemei nagyjában itt is ugyanazok, mint Ober-St.-Veitben. Bizonyos fejlődés azonban tagadhatatlan a st.-veiti képekkel szemben: a szereplők zártabb csoportokat alkotnak, a cselekvény egy-egy központ köré csoportosul, genreszerű motivumok élénkítik a hatást. Különösen mozgalmasak a nyugati oldalon fekvő kisebbik terem állatküzdelmei, melyeken a művész holland-flamand tanulmányait kitünő módon értékesítette. A jobboldali terem főjelenete (Kolumbusz partraszállása?) alatt a művész névjelzése: »*Ioan Bergl Pinxit*«.[23] A két oldalterem falfestményeit *Anton Müller* 1812-ben restaurálta. Szerencsére a megújítás munkája itt elég kimélettel történt s inkább csak a falak nedvessége folytán megfakult vagy lemállott részletek kijavítására szorítkozott. Egészen érintetlenek a falképek felső részletei, valamint a mennyezet.

A bécsi Burg Erzsébet-királynő lakosztályának falfestményei, 1765 körül.

A bécsi Burg Erzsébet-királynő lakosztályának (Amalienhof) két termében, melyek a királynő idejében fürdőszobául és fehérnemükamrául szolgáltak, ugyancsak exotikus tárgyú faldekorációt találunk.[24] Az első, kisebbik teremben e képek közvetlenül a falfelületre festett freskók. Tárgyuk nagyjában megegyezik az ober-st.-veiti falfestményekkel, de a szinesbőrű őslakók, valamint a nagyobb állatok itt elmaradtak. Sziklák között kitekintésünk nyilik végtelen sikságokra, az előtér folyójában különböző halfélék, partjain kacsák és egyéb vizi szárnyasok. A fákról virágfüzérek csüngnek alá, a levegőben tarkatollú madársereg. A falképek a fürdőszobának használt helyiségben a nedvesség következtében helyenként erősen megrongálódtak.

A második helyiség képei festett tapéták, mint Ober-St.-Veitben. Tárgyi elemeik ugyanazok, mint az előbbi szobában, de lényegesen jobb állapotban maradtak meg. Kár, hogy beépített

[23] A kertilak festői munkáiért Bergl több részletben összesen 750 forintot kapott. Bár ezen összeg egy pályája kezdetén álló művésznél az akkori viszonyok szerint nem volt jelentéktelen, mégis elenyészően kevés ahhoz a fejedelmi honoráriumhoz képest (12.000 forint), melyet a würzburgi lépcsőház nagy mennyezetfreskójáért Tiepolo kapott.

[24] Az eddig ismeretlen falfestményekre dr. Justus Schmidt úr hivta fel figyelmemet.

szekrények a falképek nagy részét ma eltakarják. Művészjelzést a két helyiség egyikében sem találtam.

Bergl szerzősége az ober-st.-veiti és a későbbi évekből származó schönbrunni képekkel való összevetés alapján, kétségtelen. Keletkezésük ideje az Amalienhof átépítésének (1765—66) éveibe esik.

A pielachi kastély falfestményei, 1766.

A csinos kis kastély, melyet Hauer Urbán melki apát beteg rendtársai üdülésére[25] építtetett, első emeletén lévő egykori kápolnáját és az ahhoz csatlakozó két termet diszítik Bergl falképei. Felfogás és kivitel tekintetében e faldekorációk hasonlóak az Ober-St.-Veitben és Melkben látottakhoz. De a tárgy az épület komoly rendeltetésének megfelelően megváltozott. Tengerentúli földrészek bennszülöttjeinek boldog aranykori élete helyett a nagyobbik terembben komoly ótestámentombeli jelenetek fogadnak. A nyugati oldalon a paradicsom kertjének állatai között Ádámot és Évát, az északi oldalon Kaint és Ábelt, Izsák feláldoztatását, a szembefekvő oldalon Hágárt a pusztában, s a kisded Mózes feltalálását a sás között, kelet felé a kivándorló zsidók táborozását a pusztában, Áron áldozatát, az aranyborjú imádását, s a Sinai hegy tetején, a két törvénytábla előtt térdelő Mózest látjuk. A mennyezeten középen cherubfejek között az Atyaisten dicsfénytől övezett alakja lebeg, amint a komorrá hangolt égre a napot és a holdat teremti.

A pielachi falképeket Weixlgärtner a mester legszerencsésebb alkotásai közé sorozza. Kétségtelen, hogy hatásuk lényegesen közvetlenebb, mint az indián-festészet ingoványos talaján mozgó korábbi exotikus falképei. Művészünk tárgy tekintetében itt taposott utakon járt, az ábrázolt jelenetek mindegyike a barok mennyezetfestészet leggyakoribb témái közé tartozott. S bár tagadhatatlan egyik-másik részlet átvétele a Berglt megelőző mesterek műveiből, mégis a mód, ahogy ezeket a még kiforratlan művész fékezhetetlen bőbeszédüségével egymás mellé állítja, ez jellemzően egyéni.

A szomszédos kisterem képeiből épúgy, mint az egykori kápolna festményeiből is (Immaculata conceptio, Jézus a ke-

---

[25] V. ö. Weixlgärtner id. mű S. 348. Österr. Kunsttop. III. Bd. S. 431. Fig. 449—451.

resztfán, szent Benedek, szent Kálmán) ma már csak erősen megrongált töredékek láthatók. Az egykori oltárkép körül, mely Keiblinger szerint ugyancsak Bergl műve és a kroissenbrunni búcsúhely kegyképének másolata volt,[26] művészünk fent a Szentháromságot ábrázolta, két oldalt pedig egy drapériát szétbontó puttópárt festett. A szemben lévő falon ugyancsak két lebegő puttót látunk csengővel és kehellyel. A csengőn a művész névjelzése: »*J. B.*«.

A schönbrunni kastély földszinti termeinek falfestményei, 1774—75.

A schönbrunni kastély összesen tizenegy földszinti terében találunk ma illuzionisztikus falfestményeket.[27] A falképek a kastély kerti frontján az áthajtó csarnoktól balra fekvő u. n. Goess-Appartement (*Goess Péter* udvari marsall után elnevezve) négy termét, aztán a Rudolf trónörökös lakosztályához tartozó, az épület keleti szárnyán fekvő négy szobát, végül az áthajtó csarnoktól jobbra fekvő Gizella-Appartement három termét díszítik. Felületesebb szemléletnél valamennyi terem falképei csaknem ugyanazon dekorációt mutatják. Az időrendben első helyen álló Goess-Appartement két első termének falfestményei aránylag legközelebb állanak Bergl ober-st.-veiti és melki falképeinek naturalisztikus elemeihez, azonban hiányoznak a jellegzetes »indiánok« és az ober-st.-veiti képeken felvonultatott állatsereglet nagyobb állatpéldányai. A dekoráció néhány új elemével találkozunk ugyanezen appartement harmadik és negyedik termében, ahol falécekből összeállított lugasok közt szabad kitekintésünk nyilik francia kertekre, szökőkutakra, pavillonokra, melyek egyikmásikában mintha a schönbrunni kert egy-egy részlete lebegett volna a művész szeme előtt. Nagyjában hasonló dekoráció fogad a Gizella-Appartement termeiben a schönbrunni kastély nyugati szárnyán. Kőszínű lamberiek fölött szélesen elterülő tengerparti táj öblökkel, a háttérben sziklás hegyvidék, madártávlatban adott városok körvonalai, melyek egyikében *Tietze* Nápoly környékére és Capri szigetére, másikában pedig a Cap Misenumra és Ischia városára vélt ráismerni.[28] A Gizella-Appartement dekorativ elemeinek megismétlését látjuk aztán a Rudolf-Appar-

[26] V. ö. Keiblinger, id. mű, II. Bd. S. 238.
[27] V. ö. Österr. Kunsttop. Bd. II. S. 164. ff. Fig. 185—189.
[28] V. ö. Österr. Kunsttop. Bd. II. S. 157. Fig. 176.

tement négy termének falfestményeiben, a kastély keleti szárnyában.

Miként a dekoráció egyes elemeiben, úgy művészi kvalitás tekintetében is szembeszökő a különbség a három említett lakosztály falképei közt. Legjobbak a Goess-Appartement hangulatban, szinben, kompozicióban egyaránt teljes illuziót keltő naturalisztikus tájfantáziái. A Gizella-Appartementben a naturalisztikus elem már jóval szegényesebb, az összbenyomás kevésbbé örvendetes, a romantikus staffage túlzott módon érvényesül a harmónikus tájimpresszió rovására. E fogyatékosságok aztán még hatványozott mértékben jelentkeznek a Rudolf-Appartement falképeinél, melyek az előbbi két lakosztály dekorativ elemeit feltűnő technikai kezdetlegességgel, valószinütlen szinekben ismétlik.

A donaudorfi kastély falfestményei, 1776 körül.

A kastélynak a Dunára néző öt ablakos hatalmas középtermét foglalják el Johann Bergl freskói,[29] melyek az ober-st.-veiti és schönbrunni vászonra festett tapétáktól eltérőleg közvetlenül a falra festett freskók és architektonikus keret nélkül, megszakítatlan folytonossággal borítják a falakat és a mennyezetet. Tárgyuk a négy földrészt ábrázolja, egy-egy allegorikus főalakban megszemélyesítve. Afrikát egy vadászgató fekete előkelőség, s egy zebrát vezető szerecsen rabszolga képviseli. Ázsia megszemélyesítője egy tarka sátor alatt helyet foglalt, pazar selyemszövetekbe burkolt turbános nőalak, kezében jogar, lábai előtt bilincsbe vert rabszolga. Az Amerikát jelképező csoport ismét az ober-st.-veiti képek hangulatát hozza vissza. Tenger partján két hatalmas vitorláshajót látunk, amelyből csónakban európaiak szállottak ki, hogy a parton összegyült indiánokkal cserekereskedést folytassanak. Európa megszemélyesítőjeként fiatal nőalak képében Austriát ábrázolta a művész jogarral kezében, fején az osztrák, bal kezénél pedig a magyar és cseh korona. Kissé távolabb, a földön heverő festőpalettán a művész szignatúrája: »*J. Bergl pinx*«.

A donaudorfi exotikus falfestmények a schönbrunni Goess-Appartement falképei mellett e nemben Bergl legkésőbbi és legérettebb művei. A st.-veiti képek egymás mellé sorakoztatott

---

[29] V. ö. Österr. Kunsttop. Bd. III. S. 437. Fig. 452.

idillikus jelenetei itt egy-egy földrész allegorikus ábrázolása, mint gondolati központ köré csoportosúlnak, az állat- és növényvilágból vett elemek nem önmagukban, hanem mint a figurális részek kiegészítő járulékelemei érvényesülnek. A csoportok ritmikus tagolása könnyed és természetes. Az előtér alakjai plasztikusan válnak el a környező háttértől, s a távlati kitekintések egy sajátos impresszionista technika révén, távolról meglepően finom tájképpé bontakoznak ki. Az összbenyomás a szinek káprázatos gazdagsága mellett is egységes és harmonikus.

C) Vallásos tárgyu fal- és mennyezetképek.

A kleinmariazelli templom fal- és mennyezetfestményei, 1765.

A kleinmariazelli freskók ismételt alkalommal *Eigner*[30] és *Weixlgärtner*[31] részéről épúgy, mint az osztrák Művészettopografiában[32] kimerítő méltatást nyervén, itt csak a lényeg összefoglalására szorítkozunk. Mindjárt a főbejárat elején kétoldalt lebegő angyaloktól tartott, gazdagon kiképzett festett keretben négy oltárképszerüen felfogott jelenetet látunk a Megváltó életéből: a bal oldalon a pásztorok imádását és Jézus bemutatását a templomban, a jobb oldalon a királyok imádását és a tizenkét éves Jézust az irástudók közt. A freskótechnikában tartott, de az olajfestészet aprólékos részlethűségével ábrázolt jelenetek a pályája kezdetén álló művész sokfelé orientálódásának érdekes bizonyságai.

A négy kupola mennyezetképei Mária életéből és megdicsőülése történetéből vett jeleneteket ábrázolnak és meglepően érett kompozicióju k, technikai virtuozitásuk és pompás szinhatásuk révén az osztrák barok templomdekoráció legjobb termékei közé tartoznak. A művész amellett, hogy sokoldalú tudását itt egész gazdagságában ragyogtatta, egyúttal programmot is adott, amelyhez egész pályája alatt hű maradt. Bergl a barok mennyezetfestészet mindkét megoldási principiumát elfogadta és felhasználta, az architekturának a látszat számára való továbbépítésének pozzói módszerét épúgy, mint az égi régiók átmenet nélküli megnyitását Correggio és Tiepolo elvei szerint. A földön

---

[30] V. ö. O. Eigner, Geschichte des aufgehobenen Benediktinerstiftes Mariazell in Österreich. Wien, 1900. S. 297. f.
[31] V. ö. Weixlgärtner id. m. S. 344.
[32] V. ö. Österr. Kunsttop. Bd. XVIII.

lejátszó események általában az előbbi, az égi magasságokban végbemenő jelenetek pedig az utóbbi megoldást mutatják. A biblikus jeleneteket a kép keretével párhuzamosan haladó lépcsőfokok emelik a profán hívő szinvonala fölé, mig a jelenés látomásszerüségét a hagyományos súlyos drapéria biztosítja. A földön lejátszódó két jelenet Mária bemutatását a templomban és Józseffel való eljegyzését ábrázolja és ünnepélyes hangulatát szent edények, füstölők, gyertyatartók, törvénykönyvek, selyemfényű drapériák emelik.

A Mária mennybemenetelét és megdicsőülését elbeszélő kupolakép kiterjedésében is a legnagyobb és a keret mentén felvonultatja a barok egyházi tárgyu mennyezetfestészet egész népes gyülekezetét. Egy felhőkbe ágyazott fantasztikus építészeti alkotás előtt tanítványok csoportja az álmélkodás beszédes gesztusaival állja körül Mária nyitott szarkofágját, amelyből angyalok által támasztva, hulló rózsákat visszahagyva, emelkedik az Istenanya a Szentháromság felé. A keretet oldalt ótestamentomi csoportok, az eredendő bűn jelenete, Noé bárkája, Izsák feláldoztatása, Mózes a törvénytáblákkal, Dávid király a hárfával, végül Szent Anna és Szent József, valamint Szent Benedek térdelő alakja töltik ki. Nagyjában az előbbi kupola centrumjelenetét ismétli a szentély kupolája, amelyben a csillagkoszorúzott Istenanya fölé az Atya- és Fiúisten áldó gesztus kiséretében a felmagasztaltatás koronáját tartja. De a négyzetes kupola eleven csoportjai itt eltüntek, a művész invenciója láthatólag kimerült, a képcentrumot körülvevő angyalok pathetikus gesztusai nem nyújtanak kárpótlást a kép tartalmi szegényességéért.

A thennebergi templom fal- és mennyezetfestményei, 1765.

Az 1764-ben épített kis fogadalmi templom festői diszítésére vonatkozó megbizás a templom egész belsejére szólt, sőt oltárképek hiányában azok helyettesítésére is szorítkozott.[33] Mindjárt a bejárat mellett kétoldalt Krisztus ostoroztatásának és a töviskoronázásnak jeleneteit találjuk közvetlenül a falra

[33] A thennebergi (népies nevén a kápolna neve »zum Heiland in der Dornau«) freskókat Schmidl (id. m. III. 546) tévedését helyreigazítva, először Ilg tulajdonította helyesen művészünknek. A thennebergi freskók keletkezési idejét Riesenhuber közelebbi indokolás nélkül 1770-re teszi. V. ö. P. M. Riesenhuber, Die kirchliche Barock-Kunst in Österreich. Linz, 1924. S. 515.

festve, azután a nyilvánvalóan oltárkép-pótlásnak szánt két passiójelenetet, a Golgotát és Piétát, az orgonakórus fölött és alatt pedig két önálló képmezőbe foglalt jelenetet, Krisztust az olajfák hegyén és a Megváltó feltámadását. A templomhajó mennyezetén kisebb eliptikus kupolában a szent bárány imádását, a nagyobbméretű középkupolában az utolsó ítéletet festette meg a művész, míg a szabadon álló főoltár hátterében, az apsis hátsó falán az Atyaisten alakját látjuk gyászoló angyaloktól körülvéve. Az első kupola pendentifjeit a négy evangélista, a középkupoláét pedig a négy latin egyházatya alakja tölti ki.

A thennebergi freskókról *Weixlgärtner* úgy emlékszik meg, mint amelyek sértő felületességgel (»mit verletzender Flüchtigkeit«) készültek s a mester leplezetlen kedvetlenségét árulják el.[34] Mai állapotukban a képek csakugyan Weixlgärtner ítéletét igazolják. Azonban behatóbb vizsgálat után, főkép a magasabban fekvő, kevésbbé hozzáférhető helyeken megfigyelhető részletfinomságok csakhamar meggyőződtetnek arról, hogy a thennebergi freskók egy hozzánemértő, kiméletlen restaurációnak estek áldozatúl, amely a megszokott gonddal festett falképeket formában és színben teljesen meghamisította. E restauráció pusztításainak főkép az oldalfalak festményei estek áldozatúl, míg a magasan fekvő kupolák egyes részletei aránylag jól őrizték meg a mester kezevonásait. A restauráló kéz tehetetlenségének a középkupola átfestése a legkiáltóbb bizonysága. Ez a tárgyban és kompozicióban Troger röhrenbachi sirkápolnájának mennyezetfreskójára (1737) visszamenő világítéletjelenet, épségben maradása esetén, érdekes bepillantást nyújtott volna Troger és Bergl egymástól eltérő művészi felfogásába.[35] A szigoruan köralaku kompozíciónak ma csupán középrésze, a Szentháromság és a végítéletet hirdető harsonás angyalok csoportja, azután az égbe emelkedő üdvözülők és a kárhozatba leszálló bűnösök csoportja maradt meg. Utóbbiak közül is csak a képkeret szélén elhelyezkedett főalakok láthatók még, de a háttér elvesző atmoszférájába ágyazott mellékalakok a kiméletlen restauráció folytán végkép eltüntek a képfelületről.

---

[34] V. ö. A. Weixlgärtner id. m. S. 346.

[35] V. ö. Österr. Kunsttop. Bd. V/2. S. 470. Ugyanezen tárgy egy nagyméretű mozgalmas kompozicióban való ábrázolását látjuk Januarius Zick kupolafreskóján a wiblingeni templomban. V. ö. A. Feulner, Die Zick. München, 1920. Abb. 29.

A wiener-neustadti kolostor refektóriumának fal- és mennyezetképei, 1765—66.

A wiener-neustadti kolostor refektoriumának teljes fal- és mennyezetdekorációja időrendben az első ilynemü munka Bergl oeuvrejében. Az *Ilg* és *Weixlgärtner* előtt még ismeretlen műalkotás első említője a kolostor levéltárában talált feljegyzések alapján, Wiener-Neustadt érdemes történetirója, *Josef Mayer,*[36] kinek adatait és a képekre vonatkozó megállapításait Wiener-Neustadtról szóló kis monografiájában *Otto Aull* is átvette.[37] A refektórium freskói egy, az egész teremre kiterjeszkedő egységes dekorativ feladat megoldását mutatják. Sajnos, a mult század negyvenes éveiben megkisérelt, de csak a képszinek és konturok végzetes elmázolásáig eljutott »restauráció« a méreteiben és koncepciójában egyaránt jelentékeny műemléket annyira tönkretette, hogy ma már az ábrázolás tárgya is alig-alig kivehető.

Két kis kupola közt, amelyekben Mózest az érckigyóval és Áront a szent edények őrzőjét látjuk, a mennyezetet egész szélességében a teremdekoráció főképe foglalja el, amely szent Bernát a rendtársainak hódolatát ábrázolja a Boldogasszony és a Szentháromság előtt. Fehér szerzetesi ruhában, felhőtömbön térdel a rend ifjúarcú megalapítója, aki jobbját szivére szorítva, balkezével a mögötte térdelő rendtársait a Boldogasszony kegyeibe ajánlja. A sikeres közbenjárás szimbolumaként a Szüzanya kebeléből tejsugár szökik alá szent Bernát átszellemült arcára és ajkaira. A mennyezetkép felső részét a Szentháromság csoportja, alsó részét a gonoszság bukásának ábrázolása tölti ki. Sajnos a festményt a megtisztítás katasztrofálisan végződött kisérlete, a füst és pára rendkivül siralmas állapotba juttatták. Természetszerüleg legtöbbet szenvedtek a kép világosabb részletei, a kevert szinek, mig a sötétebb, keveretlen szinek inkább ellentállottak; legjobban azonban az arany. A formák szétmorzsolódása dacára Bergl művészkezének sok jellegzetes vonása a mennyezetképen így is kétségbevonhatatlanul felismerhető.

---

[36] V. ö. Jos. Mayer, Das Stift zur heil. Dreifaltigkeit (Neukloster) in Wiener-Neustadt und seine Kunstbestrebungen von 1683—1775. Berichte und Mitteilungen des Alterthums-Vereines zu Wien, 1893. Bd. XXIX.

[37] O. Aull, Die Kunstdenkmäler Wiener-Neustadts. Österr. Kunstbücher, Bd. 48/49. S. 33.

Tárgyi függetlenségben a mennyezetképtől, a terem keskeny oldalfalára az Utolsó vacsora jelenetét festette a művész.[38] A refektorium dekorációjában ez az egyetlen részlet, amely új átfestés nyomait mutatja. A terem eldörzsölt, fakó festménytöredékeiből e jelenet formai és szinbeni épsége annyira kiemelkedik, hogy a terembe lépőnek azonnal szemébe ötlik. A rend a mennyezetkép szerencsétlenül végződött tisztítási kisérlete után, úgylátszik, lemondott a teremdekoráció egészének restaurációjáról és csak az Utolsó vacsora jelenetét újíttatta meg. Sajnos, a választás itt oly festőre esett, aki a kép eredeti hűségének megtartására kevés súlyt helyezett. A Bergl fejtípusaira beidegzett szemet első pillanatban kínosan érinti ezen arcok idegenszerű kifejezése. A művész megszokott nagyvonalú technikájával szemben meglepő itt a szakáll és haj, a szemek és szemöldökök, a fülkagyló hajlásainak aprólékos kidolgozása. Viszont a kezek, melyek a restauráló festőt láthatólag kevéssé érdekelték, megmaradtak a megszokott hosszuújju, bütykös Bergl-kezeknek. Legerősebben szembeötlő az átfestés a főalak, Krisztus alakján, kinek köppenyén a ruharáncok eredeti rajza még világosan látható.

A wiener-neustadti kolostor kongregáció-kápolnájának mennyezetképe, 1766.

A négyzetes alaprajzú kápolna falain egyszerű vonal- és növénygirland-ornamentikát, ablakfülkéiben a szokott virágvázákat, fönt pedig a mennyezeten szent Benedek alakját látjuk, amint a rendszabályok könyvét kezében tartva, jobbját intőleg felemeli a belépő felé. A nem nagy igényű mennyezetkép művészjelzés hiányában az irodalomban eddig *Josef Mildorfer* neve alatt szerepelt. A téves attributió *Mayer*től ered, aki »a mennyezetképnek a refektoriumképtől való lényeges eltérése miatt« (!) egy, a kolostor levéltárában talált későbbi feljegyzés alapján Josef Mildorfert említi mint a festmény szerzőjét. A kép felépítése a Berglnél szokásos háromszög alakban, szent Benedek páthosszal teli mozdulata és átszellemült tekintete, az alatta lebegő angyal fiziognomiája, plasztikai modellállása, egyéb mű-

[38] Ugyanezen tárgyat festette meg Maulbertsch 1772-ben a korneuburgi szent Ágoston-templomban az oltármögötti falon. Maulbertsch kevéssé szerencsés kompozíciója a jelenetet erősen fellazítva, illuzionisztikus mesterfogásokkal ábrázolta.

veiben az unalomig ismételt lábtartása, valamint a kép szinei kétségen felülállónak mutatják művészünk szerzőségét.

A säusensteini templom mennyezetfestményei, 1767—39.

A templomdiszítés munkájában művészünk itt, egész pályája alatt kimutathatólag csak egyetlen alkalommal[39] egyenrangu társsal osztozott, *Josef Krinner* személyében.[40] Minthogy a templomdekoráció figurális része félreismerhetetlenül Bergl kezétől származik és Krinner különben is az u. n. architekturafestészetre specializált művész volt, biztosra vesszük, hogy Krinner működése csupán a templom mennyezetének ornamentikai részére szorítkozott. A mennyezetdekoráció egységes alapszine egy halványsárgába átmenő zöld tónus, amelyből hatásos kontrasztként emelkednek ki az élénk, rendkivül meleg tónusu mennyezetképek. A *Paul Troger*nek tulajdonított főoltárkép szent Donát megdicsőülését ábrázolja. A főoltárképhez mint történeti előzmények csatlakoznak hozzá Bergl mennyezetképei, melyek egyikén szent Donát vértanúságát festette meg a művész, mig a másikon Krisztus a fényözönben ragyogó Jahvet-szó védelmébe ajánlja a szentet. A vértanúság jelenetén a háttérben viharfelhőkből villám sujt le egy templomra, a másik mennyezetkép főjelenete alatt pedig egy földmives és egy szőllőgazda családja küldi, jégeső és szakadó zápor közepette, buzgó imáját az ég felé.

Tartalmilag egészen szent Donát legendáján kivül esik a négyzetes kupola mennyezetképe, a szent bárány imádása. Bizonyára a megrendelő rendfőnök kivánságára került ide a Donát-legenda viharjelenetei közé, aki a szomszédos seitenstetteni kolostor márványtermében ugyanezen tárgy egy nagyszerű megoldását láthatta Paul Troger kezétől (1735).[41] A kép tárgyát a

---

[39] V. ö. A. Erdinger, Gesch. d. aufgehobenen Zisterzienserstiftes Säusenstein in N. Ö. (Blätter d. Vereines für Landeskunde in N. Ö. 1877. XI. 29.)

[40] Egy Joseph Krinner »gebürtig von Linz in Österr., ein Mahler, logiert im Breythlerischen Haus bey Maria Stieg« felvétele a bécsi képzőművészeti akadémiára 1738 október 6-án történt. (Namensverzeichnis d. Akad. Schüler 1/b. köt., 8. l.) Kétséges azonban, hogy az illető azonos-e azzal a Joseph Krinnerrel, aki 1735-ben a seitenstetteni kolostor márványtermében Troger mennyezetfreskójának ornamentikai keretjét festette? V. ö. P. M. Riesenhuber, Die kirchliche Barock-Kunst in Österreich. Linz a. D., 1924. S. 572.

[41] Egy azonos tárgyú tollrajzot találunk Joseph Hauzinger

János apostol jelenéseinek IV.—V. fejezetében leirt látomás szolgáltatja: tizenkét ó-testamentomi és ugyanannyi új-testamentomi vén, fehér talárban elhelyezkedve, fejéről leteszi a koronát és imádja a szent bárányt. Bergl kétségtelenül ismerte Troger említett, seitenstetteni freskóját, amellyel szemben azonban elismerésreméltó módon önálló tudott maradni. A huszonnégy vén alakját kevesebb változatossággal, de zártabb sorokban és áttekinthetőbb elrendezésben sorakoztatta egymás mellé. Egészen Troger elképzelésében látjuk Berglnél is a kép centrumát, a felhőkön trónoló Atyaisten alakját, ölében a hétpecsétes könyvre támaszkodó szent báránnyal, lábainál a négy apokaliptikus állattal. De Bergl itt is függetleníteni tudta magát mintaképétől és a Trogernél képlezáró elemként szereplő szivárvány helyett félköralakban röpködő, rendkivül bájos, szárnyas angyalfejeket festett. A kupola pendentifjeibe Berglnek a három keresztény főerényt kellett festenie; de minthogy négy pendentifet kellett kitöltenie, a problémát úgy oldotta meg, hogy a hitet megszemélyesítő nőalakot kép variációban festette meg. A művész névjelzését: »*I. Bergl, pinxit 1767*« az orgonakórus bal oldalán a festett boltiv alján találjuk.[42]

A melki kolostor felső könyvtárszobáinak mennyezetképei, 1767.

Minthogy a melki kolostor *Paul Troger* hatalmas mennyezetfreskójával diszített könyvtárterme lassanként szüknek bizonyult, Hauer Urbán apát 1767-ben a könyvtárteremhez csatlakozó két emeleti szobát is könyvtárcélokra rendeztette be, egyúttal itt helyezte el a kolostor gazdag éremgyüjteményét az ujonnan felfektetett ásványgyüjteménnyel együtt. A nagyobbik szoba mennyezetképe a tudomány és művészet allegoriáját adja. Egy szárnyas géniusz kürttel kezében lebeg puttók fölött, kik az egyes tudományágak egy-egy attributumát (könyvet, jogart, mérleget, Aesculap-botot, világgömböt) cipelik magukkal. A képsik közepén a lantot pengető Apollót és a kilenc múzsát látjuk.

---

kezétől a bécsi Albertinában (Deutsche Schule, Bd. 38., Nr. 4824), amely azonban Bergl megoldásától lényegesen eltér és inkább Troger seitenstetteni kompozíciójának egy erőtlenebb, szétesőbb variánsa.

[42] A plebánia irattárában őrzött s az építészeti kiadásokat elszámoló füzet szövege szerint: »Vor die Ausmahlung der Kupl und der Kirchen gewölbt habe dem Herrn Pergl accademischer Mahler Wien bezahlt f. 375, welcher auch samt seinen gehülfen durch 7 wochen die Kost gehabt.«

A kisebbik szoba mennyezetképén sárkányfejü halak, tritonok és hableányoktól kisérve Amphitrite istennő kagylócsónakját vontatják. A képkeret mentén láncra fűzött érmek, tüzbe állított olvasztótégelyek, retorták utalnak a szobák rendeltetésére. A jelenetet halakon nyargalászó, tengeri rákok, skorpiók elől menekülő puttók teszik kedvesen változatossá. Az első szoba mennyezetképénél jóval sikerültebb Amphitrite-jelenet *Rottmayr* hasonló tárgyú, de jóval mozgalmasabb mennyezetfreskójára emlékeztet a salzburgi érseki residencia u. n. Harrach-termében,[43] mig a változatosan elfoglalt, érmekkel és kagylókkal bibelődő puttók, *Paolo Veronese* hasonló módon foglalkoztatott puttóit idézik eszünkbe a Villa Giacomelliben, Maserben.

A schönbüheli kolostortemplom Peregrinus-kápolnájának mennyezetképe, 1767.

A keskeny egyhajós templomhoz a bejárat mellett baloldalt csatlakozik hozzá a jeruzsálemi szent sir utánzataként épült Peregrinus-kápolna, melynek oltármögötti falát és négyzetalaku lapos kupoláját diszíti Bergl freskója.[44] A mennyezetkép szent Peregrinust ábrázolja, amint két angyal ég felé viszi. A keskeny eliptikus keretbe foglalt mennyezetkép még a sötétebb tónusu Bergl-képek korából való s rokonságot tart az egyidejüleg festett säusensteini négyzetes kupola erőteljesebb szineivel. A felszivárgó nedvesség a festményt lassu pusztulással fenyegeti. A Weixlgärtner előtt még ismeretlen mennyezetképen művészjelzés nem található; Bergl szerzői neve a kolostor diáriuma révén vált ismeretessé.[45]

A dreieicheni templom mennyezetfestményei, 1768.

Tanulságos és érdekes bepillantást nyújt az osztrák mennyezetfestészet történetébe a dreieicheni búcsúhely templomának három különböző művészkéztől származó mennyezet-dekorációja. A kupolának mennyezetképekkel való diszítésére Placidus Much

---

[43] V. ö. H. Tietze, J. M. Mottmayr, Jahrb. d. Z. C. Bd. IV. Wien, 1906. S. 86. Fig. 48.

[44] V. ö. Österr. Kunsttop. Bd. III. S. 421. f. Fig. 442.

[45] 1767 május: »XXIV Maii visitavit nos P. Columbanus Mellic cum pictore D. Bergl, quem pro exornanda capella S. Peregrini constitui« (Diarium V. C. Ord. Serv. B. M. V. a kolostor levéltárában).

apát még 1752-ben meghivta *Paul Trogert,* ki a templom kupolafreskójában oeuvrejének legérettebb, kolorizmusában legnemesebb, dekoráció szempontjából legtökéletesebb művét alkotta meg.[46] A méreteiben gigantikus kupolakép a Szentháromságot ábrázolja egyházatyák, próféták és apostoloktól körülvéve. A templom főhajójának négy mezőre osztott mennyezetét nyolcnyolc évi időközben *Josef Hauzinger* és Johann Bergl felváltva diszítették mennyezetképeikkel. A szentély két mezőre osztott mennyezetét Hauzinger »Esther Ahasverus király előtt könyörög Izráel népéért« című nagyobb freskója és egy keskenyebb mezőben a szent Szűz glorifikációja diszíti.[47] Nyolc évvel később, 1768-ban készült Johann Bergl ugyancsak két mezőbe foglalt mennyezetdekorációja a középkupola nyugati oldalán, amely a frigyládának templombavitelét Dávid király által és annak felállítását a templomban ábrázolja. Bergl, bizonyára Hauzinger festményére való tekintettel, aki jeleneteit délnémet és tiroli minták után,[48] komplikált építészeti miliőben ábrázolta, a frigyláda vitelének jelenetét szintén architektonikus környezetbe helyezte. Kulisszaszerüen felépített, erős rövidülésben ábrázolt házsor közt hullámzik a frigyládát vivők mozgalmas csoportja, élükön a lantot pengető, rituális táncát járó Dávid királlyal.[49] A jelenet dinamikai felépítése a négyzetalakú keret ellenére elfojtott rotációs mozgást éreztet. Bár kolorit tekintetében Bergl két mennyezetképe ezuttal is közeledést mutat Troger sötétebb színskálájához, minden más tekintetben azonban művészünk a nagymester közelségében is meg tudta őrizni a maga külön egyéniségét.

---

[46] A dreieicheni kupolakép kimerítő ikonographiai ismertetését lásd F. Endl, Die Wahlfahrtskirche zu Dreieichen. Wien, 1894. S. 9. ff.

[47] A művész névjelzése az Eszter és Ahasverus kép alatt: »J. Hauzinger, 1760«.

[48] V. ö. A. Feulner: Süddeutsche Freskomalerei. Münchner Jahrbuch. Bad. X. 1916—17. Heft 1. u. 2. S. 78.

[49] Ugyanezen tárgyat, de lényegesen eltérő felfogásban látjuk Paul Troger mennyezetfreskóján az altenburgi kolostortemplom orgonakarzatán. Mig Bergl a cselekményt reprezentativ ünnepi oldaláról fogta fel, Troger a jelenetnek flammand feszteleséggel lezajló népünnepély jelleget adott. V. ö. Österr. Kunsttop. Bd. V. S. 283. Taf. XVI.

A seitenstetteni kolostor ásványtárának mennyezetképe, 1769.

A *Josef Mungenast* által 1718-ban megkezdett kolostorépületben, amely a barok fal- és mennyezetfestészet annyi kiváló emlékét őrzi, művészünknek már csak jelentéktelen megbizás jutott, midőn 1769 nyarán meghivták a kolostor »Naturkabinett«-nek nevezett két szobájának kifestésére.[50] A feladat és az adott körülmények bizonyos tekintetben hasonlóak voltak a melki kolostor könyvtárszobaiéhoz. De Bergl a nagyigényű mennyezetkép gondolatát itt okos belátással elejtette, s egy szokatlanúl egyszerű, de a szobák méreteihez kellemesen hozzáigazodó mennyezetdekorációt teremtett. Az első szoba falán, mennyezetén és ablakfülkéiben egyszerű rokokóelemekből alakult festett stukkó-imitációt találunk, figurális rész nélkül. A másodikban a sugárkévéket lövelő napkorong alatt puttók csoportját látjuk a napot szimbolizáló jelvénnyel s a hold félkörivével játszva. Két oldalt apró géniuszok a helyiség rendeltetésére utaló eszközökkel, olvasztótégellyel, kalapáccsal és bányaéccsel vannak elfoglalva. A »Natural- und Kunstkabinet« dekorációja a kolostor levéltárában őrzött elszámolókönyvek szerint hét napot vett igénybe és a művésznek 126 forint honoráriumot hozott.[51]

A melki bencések bécsi rendházának (Melkerhof) kápolnafreskói, 1773.

A kápolna dekorációja előre kidolgozott egységes programm alapján készült;[52] erre vall a főoltárkép (Mária feltámadása

---

[50] Bergl seitenstetteni mennyezetképének szerzőségét a kolostor levéltárában őrzött elszámolókönyvek alapján P. Martin Riesenhuber állapította meg. V. ö. P. M. Riesenhuber: Die kirchliche Barokk-Kunst in Österreich. Linz, 1924. S. 374.

[51] A kolostor levéltárában őrzött, az építkezésre vonatkozó elszámolási könyveknek a Mineralienkabinett kifestésére vonatkozó bejegyzései a következők: sub 1769 aug. 20: »1 Tagwerker beim Naturalienkabinet 5 tag — 1 fl.«; sub 1769 aug. 27: »einen maurer 3 tag für den Maller zu gerüsten — 1 fl.«; sub 1769 szept. 3: »1 taglöhner für den Maller Herrn Pergl 5 tag × 20 — 1 fl.«; sub 1769 szept. 10: »dem Herrn Pergl Maller aus Wien für die ausmallung deren 2 zimmer im Natural und Kunstkabinet bezahlet — 126 f«; ugyanazon napon kelt a következő bejegyzés: »einen Knecht mit Herrn Pergl nach amstetten, zehrung — 51 ×«. Ezek szerint tehát Bergl 1769 szeptember 3-án érkezett és szeptember 10-én utazott vissza Seitenstettenből Amstettenen keresztül Bécsbe.

[52] V. ö.: I. F. Keiblinger, Gesch. d. Benedictiner-Stiftes Melk in N. Ö. Wien, 1851. B. I. S. 1011: »Für die Consecration der Capelle

és mennybeszállása) és a mennyezetkép (Mária megdicsőülése a Szentháromság színe előtt) tartalmi összefüggése oly módon, hogy az oltárkép fölött kiinduló és a mennyezeten folytatólagosan ábrázolt cselekvény szerves következménye a főoltárképen ábrázolt jelenetnek.[53] A boldogságos Szűz sirjából felemelkedve megjelenik a Szentháromság színe előtt, ahol a jobbját áldástosztóan Mária felé emelő Atyaisten, az anyja felé siető Fiuisten és a galamb képében leszálló Szentlélek fogadják. A dongaboltozat alsó peremén a képkeret mentén, mint a megdicsőülés jelenetének áhítatos szemlélőit az első emberpárt látjuk, körülöttük pedig Noét a bárkával, Ábrahámot és Izsákot, Keresztelő szent Jánost, Mózest a törvénytáblákkal és Dávid királyt a hárfával. A freskó a mennyezet sűrű repedéseitől és a lerakódott gyertyakoromtól eltekintve, meglehetősen jó állapotban van. A színek a megszokottnál ezuttal is egy árnyalattal sötétebbek. Kevésbbé szerencsés azonban a mennyezetkép kompozíciója. A főcsoport nem domináló része a jelenetnek, az életnagyságú ószövetségi mellékalakok egymáshoz való kapcsolata szerfölött laza, gesztusaik külsőségesek, testük nyugalmi helyzetében ruházatuknak viharos lobogása meglehetősen indokolatlan. Bergl itt önmagát ismételte, midőn a kleinmariazelli középkupola mellékalakjait csaknem változatlanul átvitte a kápolna mennyezetére. Maga a tárgy a budapesti egyetemi templom szentélyfreskójának egy korábbi megoldása, amely azonban beláthatatlan távolságban maradt annak minden feleslegest elvető, hatásában ellenállhatatlan kompozíciójától.

---

verehrte der Prälat dem Fürsterzbischofe von Wien, Cardinal Migazzi ein wertvolles Altablatt in seine Domkirche zu Waitzen in Ungarn«. A szóbanforgó oltárkép kétségtelenül a váci székesegyház három Kremser Schmidt-képe közül az egyik, amit megerősíteni látszik az a körülmény is, hogy a bécsi Melkerhofkapelle valamennyi oltárképe szintén Martin Johann Schmidt kezétől való.

[53] Úgylátszik azonban, hogy a kápolna felszentelése idejében még nem a mai főoltárkép függött a helyén, annak művészjelzése: »Mart. Joh. Schmidt pinxit 1777(!)« legalább erre enged következtetni. Lehetséges, hogy a megbizó apát a felszenteléskor a főoltárt diszítő képpel nem volt megelégedve és a jelenetet négy évvel később a művésszel újból megfesttette.

A bécsi állami könyvtár olvasótermének mennyezetfestménye, 1773.[54]

A hosszú, rendkivül keskeny és aránylag alacsony terem egy monumentális mennyezetdekoráció részére a képzelhető legkedvezőtlenebb felületet szolgáltatta. Annak ellenére Bergl oly megoldást talált, amely az adott körülmények közt feltétlenül szerencsésnek mondható. Az oldalaiban aránytalanúl hosszú, téglaalakú mennyezetsíkot két kisebbméretű szélső és egy nagyobb, középső felületegységre bontotta a művész és a középmezőn a tudomány négy fakultását ábrázolta olymódon, hogy a Theológia és Philosophia csoportját a széles képfelületet nyújtó két oldalon, a Medicina és Jurisprudentia csoportját pedig a képkeret mentén helyezte el. A két szélső mező egyikében a Parnassust, Apollót és a kilenc múzsát festette meg, másikában a Mechanica és Eloquentia csoportját vonta össze közös allegóriában. Ez utóbbi csoport alatt a függőleges falsikon a festő névjelzése: »*J. Bergl pinxit, anno 1775(!)*«[55]

A bécsi állami könyvtár olvasótermének freskóiról már Weixlgärtner megállapította, hogy kivitelben feltünően egyetlenek, szinezésükben a megszokottnál sötétebbek, összhatásukban kevésbbé harmónikusak, mint Bergl korábbi művei. A művész lelkesedésének a megbizás iránt nyilván szárnyát szegte a példátlanul szerencsétlen alakú mennyezetfelület. Még legsikerültebbek a Theologia csoportjának közvetlen hatásu evangélistái, valamint a Medicina csoportjának anatómiai és kémiai jelenete, amelyekhez a festő bőven talált mintaképet a németalföldi festészetben; legegyhangúbb a Jurisprudentia csoportja, hol az egész cselekmény az irásban, olvasásban és egy-két szónoki gesz-

---

[54] V. ö. Camillo List: Die Hofbibliothek in Wien. Wien, 1897. Taf. VI—IX. Meglepő, hogy szerző munkájában, mely egyébként is csaknem kizárólag Daniel Gran freskóinak ismertetésére és C. A. v. Albrecht, a freskókhoz irt programmjának közlésére (eredetije a bécsi Nationalbibliothek Handschriftensammlung 7853. sz. kodexében) szorítkozik, Bergl freskóiról egyáltalán nem emlékezik meg.

[55] Az ellentmondásra, mely ezen szignatura és a Weixlgärtner által részletesen ismertetett, a kolostor levéltárában őrzött protokollum adatai között fennáll, már Weixlgärtner rámutatott s az 1775. évi keltezésre vonatkozólag teljesen elfogadható magyarázattal szolgált. Az említett jegyzőkönyvből kétségtelenül kitünik, hogy Bergl a munkát 1773 szeptember 13-án kezdte meg és ugyanez év november 30-án fejezte be. A terem mennyezetképeiért összesen 400 forint honorárіumot kapott. V. ö. Weixlgärtner id. m. 360. és 368. l.

tusban merül ki. A nivóbeli hanyatlás azonban legszembetűnőbb a Parnassus jelenetén, melynek egyetlen üdítő eleme a tájképi háttér.

A wiener-neustadti kolostor könyvtártermének mennyezetfestményei, 1774.

A wiener-neustadti kolostor könyvtártermének freskói az osztrák későbarok mennyezetfestészet legkiválóbb művei közé tartoznak és sajátságos véletlen, hogy mindmáig a művészeti irodalomban hamis művésznév alatt szerepelnek. Műtörténeti méltatóra mindeddig nem találtak, aminek valószínű magyarázata, hogy a képek szerzőjeként forgalombakerült művésznév a freskók magas művészi nivójával nem volt összeegyeztethető. *Josef Mayer* a kolostor barok-korbeli művészeti törekvéseiről irott érdemes munkájában a könyvtárterem mennyezetképeinek mestereként Frister »Hofarchitekt«-et, tehát *Karl Fristert* nevezi meg.[56] A forrás, amelyre attribucióját visszavezeti, a kolostor levéltárában őrzött kéziratos feljegyzés, amelynek a könyvtárteremre vonatkozó része szószerint így hangzik: »Der Saal im 2-ten Stock gemahlt von Hofarchitekten Frister, so auch die Bibliothek«.[57] A Mayer által forgalomba hozott téves művészmeghatározást aztán habozás nélkül átvette és ismételte *Otto Aull*,[58] Wiener-Neustadt műemlékeiről írott könyvében («Die Bibliothek vom Hofarchitekturmaler Karl Frister«), ami annál meglepőbb, minthogy a továbbiakban a könyvtárterem freskóinak a bécsi állami könyvtár olvasótermében lévőkkel fennálló hasonlóságát (»die Malerein sind unmittelbare Geschwister der farbenfreudigen Deckengemälde im Lesesaal der Nationalbibliothek«) hangoztatja a szerző, mely utóbbiakról pedig Weixlgärtner tanulmánya óta köztudomású, hogy Johann Bergl munkái.

Kétségtelen levéltári adat hiányában,[59] a művész-meghatározás problémájánál szerencsére Bergl itt maga nyújtotta felénk a megoldás kulcsát, midőn önmagát a mennyezetképen szereplők sorában megörökítette. A négy fakultást ábrázoló

---

[56] J. Mayer id. m. S. 26. ff.

[57] Az említett papirlap az idézett feljegyzéssel a kolostor levéltárának 50. sz. fiókjában található. A refektorium festőjeként tévesen Mühldorfert, a szent családot ábrázoló oltárkép szerzőjéül »muthmasslich« Franz Wagenschönt említi meg.

[58] O. Aull, id. m. S. 33. f.

[59] Sajnos, a kolostor építészeti kiadásairól szóló elszámolások épp ezen évekre vonatkozólag hiányzanak.

mennyezetfestmény Filozófia csoportjában ugyanis a festőművészet képviselőjeként a művész itt saját magát örökítette meg, s a realisztikus portréban, melki és bécsi (állami levéltár olvasóterme) önportréival való hasonlósága alapján könnyűszerrel felismerjük a mestert.

A mennyezetképek, a terem rendeltetésének megfelelően, mint említettük, négy önálló csoportban a négy fakultást ábrázolják. A bejárattal szemben, a mennyezetkép legreprezentatívabb része, a Theologia csoportja fogad. Kupolával koronázott oszlopcsarnok előtt fehér ruhában ül Fides, akit a biblia és az egyháztörténet alakjai közül Mózes, Salamon, Dávid király, a négy latin egyházatya és szent Bernát, a rendalapító veszik körül. Azonos kivitelben látjuk vele szemben a bejárat felett a Philosophia csoportját. A hatalmas földgömbre könyöklő főalak mellett kétoldalt a tudomány és művészet különböző ágainak egy-egy megszemélyesítője foglalt helyet. Ezek sorában a főalaktól jobbra találjuk a mennyezetkép bennünket leginkább érdeklő csoportját, a festőt és tanítványát. A könyvtárterem kelet felé néző keskeny oldalára a Chemia és Medicina egyesített csoportját festette a művész. Aesculap álló szobra előtt a csoport allegorikus főalakját, Hygieát látjuk, aki a kezében tartott csészébe egy kigyó vérét fogja fel. Balra tőle egy mozgalmas csoport érdeklődéssel figyeli a tűzbe helyezett olvasztótégelyeket, jobbfelé pedig a szokásos anatómiai jelenet keretében, a műtőasztalon fekvő emberi holttestből egy anatómus kivette a szivet. A túlsó oldalon a Jurisprudentia csoportja foglalt helyet. Justitia jobbjában magasra emeli az igazság mérlegét, mögötte könyvek- és oklevelekkel kezükben, vitatkozó jogtudósok ülnek.

Bergl wiener-neustadti könyvtárfreskóit vizsgálva, önként felvetődik a művészi függés kérdése Bergl két elődjének, *Daniel Grannak* és *Gregorio Guglielmi*nek hasonló tárgyú fal- és mennyezetképeivel szemben. Kétségtelen, hogy a mennyezetkép személyeinek egy erkély mögött való elhelyezkedésének ötletét művészünk Gran falfestményeiből vette át a bécsi Nationalbibliothek disztermében. Jóval többet köszön azonban Bergl Guglielmi ugyancsak a négy fakultást ábrázoló mennyezetképének a bécsi régi egyetem (Aula) disztermében. Átvétel mindenekelőtt a mód, ahogy a művész a tudomány egy-egy fakultativ ágát allegorikus főalakok körül elhelyezkedett csoportokban ábrázolja.

Átvétel az oszlopcsarnokoknak átmeneti elemekként való felhasználása a terem architekturája és a magasságokban megnyiló végtelen tér közt. Átvétel végre némi módosítással az egész anatómiai jelenet, valamint a szőnyegek, edények és a pompát szolgáló egyéb járulékok nagy számban való felvonultatása.

A forrás azonban, amelyből Bergl a legmélyebben merített, legtöbbet vett át a wiener-neustadti könyvtárfreskók részére, az saját műve, a bécsi Nationalbibliothek olvasótermében. A wiener-neustadti freskók tágabb értelemben alig mások, mint a Nationalbibliothek freskóinak a kedvező falfelület előnyeihez igazodott nagystílü átkomponálása. A művész megtartotta a négy főcsoport külső beosztását, a háttérből kiemelkedő oszlopcsarnokok motivumát, s felettük az ég atektonikus megnyitását; megismételte a fakultásoknak egy-egy allegorikus nőalakban való megszemélyesítését és a tudomány reprezentánsainak könnyen felismerhető járulékaikkal való ábrázolását. Amit elhagyott, az csak javára szolgált az újabb megoldásnak és emelte annak művészi értékét; így a háttér épületeinek lenyügöző, fantasztikus alakját, a bécsi könyvtárterem chaotikus tömegkompozicióját, a képkeret nyugtalanító áttörését, az alakok túlfűtött mozgalmasságát. A két megoldás közt a legszembetünőbb különbség mégis a képek szinezése tekintetében észlelhető. A színskála felderült, gyöngéd, kevert színek gyönyörködtetnek a kor raffináltabb szinízlésének megfelelően. Felejthetetlen forma- és szinélményt jelentenek végül a kimeríthetetlen változatossággal megfestett puttók is.

A felsőelefánti kastély mennyezetképei, 1775.

Bergl eddigi megbizásai az osztrák császárvárosban és környékén, Alsó-Ausztria területén foglalkoztatták. A hetvenes évek közepén a művészt váratlanul Magyarországon találjuk, ahol rövid egy-két év leforgása alatt a magyarországi Pálos-rend három templomát is diszítette fal- és mennyezetfreskóival.

A felsőelefánti mennyezetképek idejére vonatkozólag nem áll rendelkezésünkre pozitiv feljegyzés, mégis keletkezésük évét biztossággal megállapíthatjuk.[60] A nyitrai káptalani levéltárban

[60] A felsőelefánti mennyezetképekre vonatkozólag l. bővebben Fleischer Gyula: A felsőelefánti gróf Edelsheim-Gyulai kastély és mennyezetképei. Az Orsz. Magyar Szépművészeti Múzeum Évkönyvei. VI. kötet. 1931.

őrzött, 1798 március 22-én kelt canonica visitatio az elefánti rendház és templom átépítésének idejéül az 1774-ik évet jelöli meg.[61] A rendház második emeletének felépítése és a templom belsejének gyökeres átalakítása oly körülményes munkát jelentett, amely az említett évet kétségkivül kitöltötte. Berglt, mint tudjuk, 1774 tavaszától őszéig a wiener-neustadti kolostor könyvtártermének mennyezetképei kötötték le, úgyhogy a felső-elefánti freskókra mindkét okból, csak a következő évben, 1775-ben kerülhetett rá a sor. Hogy később semmiesetre sem, azt egyrészt a freskótechnika természete, amely frissen vakolt falfelületet kiván, zárja ki, másrészt viszont az említett forrás igazolja, amennyiben az »új« zárdatemplomnak 1775 őszén történt ünnepélyes felszenteléséről emlékezik meg. A művész névjelzésével, de évszám nélkül fennmaradt mennyezetképek keletkezési idejét tehát kétségtelen módon az 1775-ik évben állapíthatjuk meg.

A templom dongaboltozatának sima mennyezetfelületét a szentéllyel együtt összesen öt képmezőre osztotta a művész, amelyekben ikonografiailag könnyen megfejthető jelenetekben Keresztelő szent János életének főeseményeit festette meg. A két ciklus a szentély félkupolaszerüen kiképzett zárófalán indul, ahol az illuzionisztikus térkibővítés minden raffinementjával ábrázolt templomcsarnok közepén az öreg Zakariást látjuk, amint szent edényei közt térdrehullva fogadja a fia születését megjövendölő égi hirnököt. A jelenet látomásszerüségét kétoldalt aranyhimzésű selyembrokát-függöny szolgálja. Alúl díszvázákból konzol-, kagyló- és akanthuszelemekből alakított széles architektonikus keret zárja le a két személyre redukált drámai jelenetet.

A hűvösen transcendentális kezdőkép után kellemesen közvetlen a második jelenet, Mária és Erzsébet találkozása, a prédikáció jelenete mellett a ciklus legsikerültebb képe. A lapos mennyezetre a művész keze kupolát varázsolt, amelynek négy sarkába a négy evangelista ülő alakját helyezte jelvényeik, a három lelkes állat és az angyal kiséretében. A hídszerüen kiképzett lépcső-feljárat tetején, az épület nyitott ajtaja előtt végbemegy a két bibliai asszony végzetszerű találkozása. Formákban és vonalak-

[61] Egyházmegyei levéltár, Nyitra. Canonica visitatio: 1798 március 22. — V. ö. Mittuch József: Adatok Elefánth történetéhez. Nyitra, 1904. 104. l.

ban egyaránt irracionális megjelenésük a késő gótika törékeny Madonna-alakjaira emlékeztet. A lépcsőzet alján az öreg Zakariás siet vendége, a szamárháton, súlyos podgyásszal érkező szent József elé. A közvetlen csoportot, amely már Bergl kleinmariazelli mennyezetképén szerepel, a művész a budapesti egyetemi templom orgonakórusán csaknem változatlanul, újból megfestette.

A szent János-legenda képciklusa a templom egykori főhajójában folytatódik. A képmezők itt egyöntetüen eliptikus alakuak, s Keresztelő szent János életének három legkiemelkedőbb eseményét beszélik el. A szentélyhez csatlakozó képmezőn szent János születésének és névadasának jelenetét látjuk. Egészen naturalisztikus környezetben játszódik le a freskósorozat főjelenete, szent János prédikációja a pusztában. A csaknem túlzott szimmetriával felépített jelenet középtengelyében, erősen kontraposztos állásban a fiatal szent János bal kezében feliratszalagos (»Ecce agnus dei«) keresztet tart, jobbját pedig intőleg felemelve, hirdeti Isten fiának eljövetelét. Két oldalt, fejlett tömeg- és hangsúlybeli ritmikával elosztott csoportokban, a közömbösségtől az ekszтázisig, a figyelem összes modulációiban meglesett és reprodukált hallgatóság foglalt helyet. A képmező pendentifjeit a négy latin egyházatya alakja tölti ki.

A képciklus utolsó, a templom egykori bejárata feletti képe szent János vértanui halálát ábrázolja. A jelenet elrendezésénél művészünk újból visszatért az építészeti háttérhez és a XVII. századi velencei festészetből átvett lépcsős feljárathoz. Középen, zöld selyem baldachin alatt, terített asztal körül ül Heródes és neje a lakoma résztvevőivel. A szent János-legenda tragikus finálé ja, a fejvétel, szerencsére nem játszódik le szemeink előtt; a mester jóizlése megkímélt a brutális jelenet ábrázolásától.[62] A borzalmas előzményt csak sejtteti a művész, mi-

[62] Bergl ezen megoldása voltaképen szakítás a tradicionális barokfelfogással, amely a borzalmast, mint az érzelemkeltés hatásos eszközét, a misztikummal, erotikummal és askézissel együtt nagy előszeretettel ábrázolta. V. ö. W. Weisbach: Der Barock als Kunst der Gegenreformation. Berlin, 1921. S. 152. ff. Szent János fejvételének jelenetét is, eltekintve a régebbi példáktól, a délnémet és osztrák barokfestők csaknem kivétel nélkül kiméletlen realizmussal festették meg. Sőt még a művészi eszközeiben raffináltabb rokokokorban is a fejvételnek könyörtelen naturalizmussal való ábrázolását látjuk pl. Zoller hasonló tárgyu mennyezetképén Blumauban

dőn a munkáját elvégzett hóhért, véres kardját hüvelyébe sűlyesztve, a baloldali mellékajtón eltünni látjuk. A kép jobb sarkában a ballusztrádon a művész névjelzése: »*J. Bergl pinxit*«.

A budapesti egyetemi templom freskódisze, 1776.

A felsőelefánti mennyezetképekkel egyidejüleg készült máriacsaládi pálos-kolostor templomának és refektoriumának ma már néhány részlet kivételével csaknem teljesen elpusztult mennyezetképei után, a művész időrendben harmadik és legnagyobbszabásu műve magyar földön a budapesti egyetemi templom freskódisze. A templom, amely eredetileg a közvetlenül hozzácsatlakozó Pálosok pesti rendházához tartozott, s 1787 óta az egyetem templomául szolgál, mindmáig ismeretlen építész tervei szerint, többszörös megszakítással csaknem hat évtizeden keresztül épült. Alapkövét 1715-ben rakták le,[63] de a rendelkezésre álló szerény anyagi eszközök miatt egyelőre csak mint Jézus öt szent sebe tiszteletére emelt ideiglenes kápolna szolgált a hivők épülésére.[64] Későbbi nagylelkű adományok lehetővé tették az építés folytatását, az eredeti kápolna kibővítését,s a templom belsejének oly mértékben való diszítését, hogy az a klasszicismusba áthajló rokoko-kor egyik legértékesebb építészeti emléke lett Magyarországon. Bár építéstörténetileg új fejlődési fázist nem képvisel, rendkivül szerencsés arányainál, nagyszerű térhatásánál és belső dekorációjának művészi értékénél fogva kétségtelenül egyik legszebb templomunk.

A templom egész belsejének festészeti dísze művészünk munkája és az orgonakórus bal oldalán olvasható művészjelzés szerint 1776-ban készült. (»*J. Bergl pinxit 1776.*«) A templomhajó dongaboltozatát hatalmas boltozativek és az ablaknyilások felől bevágódó boltozatsüvegek nagyobb felületekre bontják. Ezen önmagától adódó mezőkbe a művész az ünnepek eredetére utaló biblikus jelenetekben a Boldogságos Szűz főünnepeit festette meg. Az eliptikus keretekbe foglalt mennyezetképek körül kon-

---

(V. ö. Österr. Kunsttop. VI. Bd. S. 54.), vagy a szintén Keresztelő szent János életét tárgyaló freskócikluson a jászói premont. templom mennyezetén Lukas Krackertől.

[63] V. ö. G. L. Feldmann: Wegweiser durch Pest u. Ofen. Pest, 1885. S. 39. f. A. Weixlgärtner id. m. S. 378.

[64] V. ö. Saly László dr.: Az egyetemi templom. Bpest, 1926. 39. l.

zoll-, cartouche-, rozetta-, szalagfonat- és rocaille-motivumokból alakított, erősen klasszicistikus jellegü architekturafestészet díszíti a templom mennyezetét egészen le a párkányzatig. Két-két ablaknyilás közt, közvetlenül a párkányzat fölött erősen kiduzzadó gyámkövekből alakított architektonikus fülkékbe a négy latin egyházatya ülő alakját helyezte a művész. A falképek architektonikus keretjéből a képsikba belenyuló, valamint a festett ablakkereteket körülvevő diszvázák és cartouchok csekély eltéréssel a felsőelefántiaknak ismétlései.

A mennyezetképsorozat a Boldogasszony élete még e földön lejátszódó eseményeinek elmondásával, az orgonakórus fölötti képpel indúl meg. A jelenet, Mária látogatása Erzsébetnél (visitatio), a szereplő személyek, az építészeti elemek és a tájképi háttér ábrázolásában csaknem változatlan ismétlése a felsőelefánti szentélyfreskó visitatio-jelenetének. De a milieu itt jóval szegényesebb, a tropikus fákban bővelkedő idilli táj helyett itt kopár hegyeket, a komplikált építészeti háttér helyett egyszerű házat látunk, melynek lépcsőzetén a lehúllott vakolat alatt a téglafal kandikál elő. A mennyezetkép Bergl azonostárgyú felsőelefánti freskójával szemben technikailag visszaesést árul el és erős átfestés nyomait viseli magán.

A főoltár irányában hozzácsatlakozó mennyezetkép az angyali üdvözlet (annunciatio) jelenete. Köralaku templomcsarnok belsejében, melynek oszlopai szabad szemmel ma már alig láthatók, mély alázatában lehajtott fejjel Máriát látjuk, amint egy imazsámolyon térdelve, kezét mellére szorítva, fogadja Gábriel arkangyal üdvözlését. A magasságból galamb képében a Szentlélek ereszkedik alá, körülötte puttók lebegnek a felhőkön és szárnyas angyalfejek bontakoznak ki a fényből. A két személyre redukált jelenet kevés eredetiséget árul el; főleg a gótikus Madonnák törékeny nőalakjaira emlékeztető Mária alakjának számos közelrokon variánsa él a barok mennyezetfestészetben, Trogertől Winterhalderig.[65] A XIX. század 50-es éveinek végén

---

[65] L. Paul Troger hasonló tárgyu mennyezetképét a győri jezsuita templomban és Winterhalder Maulbertsch szinvázlata után készült angyali üdvözletét a szombathelyi székesegyház szentélykupoláján. V. ö. Pigler Andor: A győri szent Ignác templom és mennyezetképei. Bpest, 1923. 12. tábla. — R. Jacobs, Paul Troger, Wien, 1930. S. 62. — Kapossy János: A szombathelyi székesegyház és mennyezetképei. Bpest, 1922. 9. tábla.

eszközölt Hülz-féle restauráció Gábriel arkangyal alakját rajzban csaknem helyrehozhatatlan módon meghamisította.

A templomhajó közepét a szeplőtelen fogantatás képe (immaculata conceptio) foglalja el, kétségtelenül Bergl egyik legszerencsésebb alkotása. A korábbi hasonló tárgyu megoldások gomolygó sokasága helyett a jelenet a legszükségesebb szereplőkre szorítkozik. A képmező közepét Mária foglalja el, karján a kisded Jézussal, aki a kezében tartott kereszt végével átszúrja a földet körülölelő kígyó képében ábrázolt Gonoszság fejét. Mária lábánál az eredendő bűn képviselőit, az első emberpárt látjuk, Ádámot imára kulcsolt kezekkel, Évát a kisértést elhárító beszédes mozdulattal elhuzódva a kígyótól. Mária fölött az Atyaisten áldástosztóan tárja ki kezeit és a Szentlélek által leküldi Mária szeplőtlen testén keresztül a földre a megváltást. A képsík közepét vertikális tengely irányában kitöltő szereplők körül, kifogyhatatlan leleményességgel ábrázolt puttók és szárnyas angyalfejek röpködnek bájos csoportokba verődve, könnyű, kékes-szürke felhők közt.

A szentély irányában következő negyedik kép, Mária bemutatása a templomban (praesentatio), felfogásban, s a jelenet felépítésében voltakép visszautalás Bergl kleinmariazelli freskóciklusára. Az architektonikus háttérhez itt újból visszatért a művész, épúgy a piramisalakban való képfelépítéshez is. A lépcsőzet tetején hatalmas oszloppár mellett a főpap karján tartja a kis Máriát, akit szent Anna és néhány néző áhítattal vesz körül. A jelenetet olajképben a bécsi St. Ulrich-templom ereklyetartó szekrénye részére újból megfestette a művész.

A szentély freskója, Mária mennnybemenetele és megdicsőülése, (assumptio) nemcsak Bergl művészetének, de az egész barok mennyezetképfestészetnek egyik kimagasló alkotása. Maga a képmező, az egész szentély fölött kiterjeszkedő eliptikus kupola, olyan felületet nyújtott, amely valóban szárnyakat adhatott a művészi képzeletnek. Bergl a hatalmas felületet a templom többi mennyezetképéhez hasonló architektonikus keretbe foglalta, kétoldalt mélyen a képsíkba belenyúló diszvázákkal zárta le, s pendentifjeibe a négy evangelistát festette bele. A kupolakép tárgya a Boldogságos Szűz feltámadása, mennybemenetele és fogadtatása a Szentháromság által, Bergl művei sorában ismételt alkalommal feldolgozásra talált. A kleinmariazelli templom négyzetes kupoláján ez a cselekvény gomolygó sokaságban,

az ó- és újtestámentom főalakjainak, s a barok mennyezetfestészet egész ensemblejának részvétele mellett ment végbe. A bécsi Melkerhofkapelle mennyezetén a képmező minden zugának ez a feltétlen betöltése már alábbhagyott, az ó-testamentomi főalakok megritkúlva, epizódikus elszigeteltségben vonultak fel. Az egyetemi templom szentélyfreskóján Mária megdicsőülése minden fölösleges staffagetól menten, úgyszólván csak a legszükségesebb tanúk jelenlétében megy végbe. A képmező alsó közepét elfoglaló nyitott szarkofágot álmélkodó nőalakok és apostolok állják körül. Egyesek közülük az üres sírhelyet kémlelik, mások áhítatteljes meglepetéssel tekintenek a magasba, ahol röptükben felhőkre támaszkodó angyalok közt, kinyilt rózsákat visszahagyva, Mária emelkedik az Ég felé. Fogadására a kép centrumában a megnyilt égboltból a Szentháromság száll alá. A képkeretet az illuzionisztikus mennyezetfestészet régebbi követelményei szerint, a kereten elhelyezkedett két apostol alakja töri át. A képsik üresen maradt részeit puttók, szárnyas angyalfejek és a kék égboltozaton rózsás szinfoltokként úszkáló könnyű felhők töltik ki.

A mennyezetfreskókkal egyidejüleg Bergl a bejárat fölötti orgonakórust, valamint a templom oldalkápolnáit kisebb igényű freskóképekkel diszítette. A bejárat fölötti alacsony karzatmennyezeten Mózest festette meg a művész az égő csipkebokor mellett, a baloldali kápolnák mennyezetét angyalalakokkal népesítette be, akik pásztorbottal, Krisztus kinszenvedéseinek jelvényeivel, Mózes törvénytábláival, úrfelmutatóval, koszorúval és Keresztelő szent János szalagfeliratos pálcájával vannak elfoglalva. E szimbolumok és szent jelvények fölé festett kisméretű kupolák a kápolnafülkék mennyezetének illuzionisztikus térkibővítését szolgálják.

Az egyetemi templom mennyezetképei mai állapotukban kétszeri restaurálás nyomait viselik magukon. Az elsőt, a templom szükségessé vált általános javítómunkálataival egyidejüleg, 1858-ban *Hülz Károly* végezte[66] és abból állott, hogy a festő a mennyezetképek megfakult vagy lemállott részleteit az eredeti konturok megtartása mellett, önkényes egyéni szinezéssel átfestette. A második restauráció *Gróh István* festőművész-tanár vezetése,

---

[66] V. ö. Zombory Gusztáv: Az egyetemi egyház Pesten. Vasárnapi Ujság, 1859. 125. l. Saly László dr. id. m. 48. l.

Thorma Imre festőművész és más munkatársak közreműködése mellett 1925 nyarán és őszén ment végbe. A megújítás munkája ezúttal dicséretes megértéssel, mindenekelőtt a Hülz-féle hamis színrétegek eltávolítására törekedett, majd a portól, nedvességtől és gyertyakoromtól megfakult szinek felfrissítésével, valamint a plasztikus hatás emelését célzó új aranyozással Bergl freskóinak eredeti varázsát igyekezett visszaadni. A mennyezetképek figurális részénél ez csaknem tökéletes módon sikerült is. Azonban a mennyezet-dekoráció alapszinéül szolgáló egységes sárgás-zöld szin a restaurálás folyamán jóval zöldebb lett, mint Bergl többi mennyezetképénél, amiről a művész säusensteini, dreieicheni és wiener-neustadti művei győződtetnek meg. S hogy az architektonikus keretnek a figurális rész háttérbe szorítását eredményező szokatlan keménysége voltakép távolállott Bergl és a nagy barok mennyezetfestők gyakorlatától, arra viszont a művész felsőelefánti freskói nyújtanak tanulságos példát. De az egyetemi templom mennyezetképeinek megújítása így is az elmult évtized nagyszámú templomrestaurációja közt kétségtelenül a legművészibb.

A melki kolostor apátjának házikápolnáját diszitő mennyezetkép, 1781.

Bergl időrendben utolsó ismert műve.[67] A kicsiny kápolna lapos dongaboltozatát diszítő mennyezetképet, a lerakódott gyertyafüst, majd pedig egy művészietlen restaurálás erősen megviselte. A szines ablakon keresztül beszürődő világosságnál még kivehető a földgömbre támaszkodó Atyaisten, valamint a körülötte elhelyezkedett Mózes, Péter apostol és szent Benedek alakja. A mennnyezetkép kompoziciója rendkivül laza, szétesö. Szinei elemzéséről a kép mai állapotában nem lehet többé szó.

D) Oltárképek.

Bár Weixlgärtner alapvető Bergl-tanulmánya óta a művész oeuvreje jelentékeny mértékben bővült, műveinek jelen összeállítását korántsem tekintjük véglegesnek. Áll ez mindenekelőtt a művész oltárképeire nézve. Bergl meglepően gazdag képhagyatéka alapján tudjuk, hogy az olajfestészetnek is jelentős szerep jutott művészi munkálkodásában. Mégis, ami reánk maradt,

[67] V. ö. Weixlgärtner id. m. S. 382.

csak elenyésző töredék és alig elegendő, hogy művészetéről e téren fogalmat alkossunk magunknak.

Bergl fennmaradt oltárképei a rendelkezésünkre álló adatok alapján a következők:

Szent Benedek halála. A kleinmariazelli templom keresztházának baloldali oltárképe (1765). A bencésrend haldokló alapítójának utolsó áldozását ábrázolja hívei körében.

Szent Barbara vértanu-halála. Ugyanitt a baloldali keresztházban (1765). Rendkivül mozgalmas, a hatást külsőleges eszközökkel kihivó oltárkép. A tárgy drámaisága ellenére, a főalak Barbara, szokatlan szónokias pózban várja a halált.

Szent Solasztika. Ugyanezen templom jobboldali keresztházában (1765). Az interieur, amelybe a festő Solasztikát helyzete, alkalmat nyújtott neki berendezési tárgyak és drapériák aprólékos gonddal való ábrázolására. A festményen erős líraiság ömlik el.

Szent Tamás vértanusága. Ugyanott a jobboldali keresztházban (1765). A halálos döfés alatt összerogyó szent Tamás testének merész hajlása, félig frontális, félig oldalsó, részben még álló, részben már hátracsukló helyzetben való ábrázolása a realisztikus, éles megfigyeléseknek egész láncolatát nyújtja.

Szent Benedek szentek társaságában. A dreieicheni templom baloldali első mellékoltárképe (1768). *Burger* és *Endl* szerint az oltárképet 1856-ban egy *Fr. Ebeling* nevü festő átfestette, még pedig oly kiméletlen módon, hogy a művész eredeti munkája teljesen veszendőbe ment.[68]

Szent József. A wiener-neustadti kolostortemplom sekrestyéjében (1768). A kép erősen megviselt állapotában is Bergl megszokott szent József-ábrázolásainak összes jellegzetességeit mutatja. A kép kisebbméretű oltárkép és a szentet félalakban, kezében a kivirágzott bottal ábrázolja.

Jézus bemutatása a templomban. A bécsi St. Ulrich-templom ereklyeszekrényének olajfestménye (1770 körül). A képet a hagyomány Maulbertsch nevével hozza összefüggésbe. Kétség-

---

[68] H. Burger: Geschichtl. Darstellung d. Gründung und Schicksale des Benedictinerstiftes S. Labrecht zu Altenburg in N. Ö. Wien, 1862. S. 218. — Fr. Endl: Die Wallfahrtkirche Dreieichen bei Horn. Wien, 1894. S. 17. f. Endl hibásan idézi dreieicheni signaturáját. (»Bergel fec. 1768.«)

telen sok Maulbertsch-vonás mellett a kép annyi jellegzetessége szól Bergl szerzősége mellett, hogy azt a budapesti Praesentatio egy korábbi megoldásának tekintjük. A képnek, valamivel világosabb szinekben tartott másolatát a bécsi Schottenstift képtára őrzi.

Krisztus az Olajfák hegyén. A budapesti egyetemi templom baloldali első oltárképe (1776). Azon képek sorából való, amelyek leginkább éreztetik a Maulbertsch művészete felé való igazodást. A hagyományos háromszögalakban való felépítésen kivül a képen az összes formai elemek feloldását látjuk. Mély árnyékból emelkedik ki Krisztus láthatatlan fényforrástól megvilágított alakja. Az előtérben az elszunnyadt tanítványok csoportja.

Szent Nepomuk. Ugyanezen templom jobboldali első oltárképe (1776). Az előbbinél jóval lágyabb, plasztikusabb modellálás, s a helyi szinek erőteljes érvényesülése jellemzi. A szent physiognomiája feltünően egyénietlen, a művészt láthatólag jobban lekötötte a ruha és egyéb járulék aprólékos visszaadása. Mindkét utóbbi oltárképet *Gróh István* művészi megértéssel restaurálta.

Szent Ambrosius. A klosterbrucki templom[69] jobboldali mellékhajójának falán (1778). Fényárnyék kompozició, erős igazodással Maulbertsch modorán keresztül Rembrandt művészetéhez. A láthatatlan forrásból baloldalról beáramló fény végigcikkázik az ülőhelyzetben ábrázolt szent alakján és fehér ruháján. A képen jól megfigyelhető néhány jellegzetes Bergl-sajátság, mint a fej feltünő kicsisége, az alsótest túldimenzionáltsága és a szokott aprólékos gond a részletek visszaadásában.

Szent Norbert a misegallért kapja a Madonnától. Ugyanezen templom jobboldali mellékhajójának harmadik képe (1778). Diagonális kompozició. A térdelő szent Norbert előtt Murillóra emlékeztető megoldásban a Madonna jelenik meg, karján a kisded Jézussal, s átnyújtja a szentnek a miseruhát. A képet élénk szinek és erőteljes fényárnyék-ellentét jellemzi.

---

[69] A klosterbrucki kolostor érdemes történetirója, Anton Vrbka művei egyikében sem nevezi meg a két oltárkép szerzőjét.

E) Elpusztult művek.

A melki kolostor vendégszobáinak falfestményei, 1764. A kolostor levéltárában őrzött építészeti elszámolások szerint Berglnek 1764 október 1-én »wegen angefangene Arbeit in denen Gastzimmern« 200 forintot és ugyanazon év december 2-án »wegen Überrest« 300 forintot fizetett a kolostor. A tekintélyes összeg után ítélve, egykor jelentékeny falfestményeknek ma már semmi nyomuk.[70]

Falfestmények a laxenburgi kastélyban, 1766. Mária Terézia királynő magánpénztára 1766-ban 1341 forint 28 krajcárt fizetett ki a művésznek »wegen in denen Lust Schlössern Laxenburg und St. Veith im verdienen gebrachter arbeith«. Mig az ober-st.-veiti faldekorációk mindmáig megmaradtak, a laxenburgi kastély falfestményei valószinüleg 1783-ban pusztultak el, amikor »in dem alten Schloss und Blauen Hof auf höchsten Befehl« 39 szoba átfestését rendelte el a Hofbauamt.[71]

A bécsi Schottenkloster könyvtártermének mennyezetképei, 1765—67. A festmények a régi épület lebontásakor az új rendház felépítése alkalmával (1827—35) pusztultak el. Tárgyukra nézve nincs semmi értesítésünk.[72]

A melki kolostor szinháztermének és egyik vendégszobájának falfestményei, 1767. A kolostor priorjának feljegyzése szerint Johann Bergl egy *Steiner* nevü társával együtt 1767 március 16-án a kolostorba érkezett »theatrum et qaedam cubicula exornaturus« és ugyanezen év április 17-én visszautazott Bécsbe. A kolostor számadási könyvei ezzel kapcsolatban 1767-ben a következő tételeket számolják el. »Nach ganz verfertigter Arbeit, als Oberes Gast Zimmer, Theater, Saal, Zimmer und Kapellen zu Pielach bezahlt *Herrn Pergel* nach Accord 600 fl., dann für Stiegen und zwey Zimmer in der Bibliothec 200 fl., zusammen 800 fl.« Az elszámolásban említett festői munkák közül a pielachi kastély és a könyvtár két emeleti szobáinak falképei ma is meg-

---

[70] V. ö. Weixlgärtner, id. m. S. 343.

[71] Haus-Hof- und Staatsarchiv, Wien. Geheime Kammer- und Hofzahlamtsrechnungen 1783 május 23. p. 110, 116.

[72] H. Dollmayr: Paul Treger's Fresken zu Altenburg in Niederösterreich. Ber. u. Mitteil. d. Altertums-Ver. zu Wien. Wien, 1890. S. 301. — Weixlgärtner id. m. S. 347.

maradtak, a szinházé, valamint az említett vendégszobáé elpusztultak.[73]

A bádeni Wohltätigkeitshaus Cäcilia-kápolnájának mennyezetképei, 1772. Az 1825-ben felépített Wohltätigkeitshaus helyén a XVIII. században a kleinmariazelli kolostorhoz tartozó u. n. Mariazeller-Hof állott, amelyből ma már csak a szent Cäcillia tiszteletére épült kápolna maradt meg, melyet a kápolna diadalivén levő felirás szerint Jacobus Pach kleinmariazelli apát 1722-ben épített.[74] A kápolna mennyezetén különkülön képmezőben szent Gergelyt és szent Jakabot látjuk felhőkön trónolva, puttóktól körülvéve. Az erősen megsérült falképeket a XIX. század végén kiméletlen módon átfestették, úgyhogy Bergl kezevonásaiból ma már alig látható valami.[75]

A laxenburgi park egyik kerti-házának falképei, 1775. Hillebrandt »Oberhof Architect« 1775 március elsején a Hofbauamt ülésén bemutatta Johann Bergl és Martin Steinrucker festők pályázatait a Laxenburgban »unter der Altona im Garten zu malenden Sommer Zimmern« kifestésére vonatkozólag. A megbizást mindkét festő közt, termenként 300 forint honoráriumért, elosztották. (»Denenselben von jeden für ein Zimmer angesetzte 300 f solche zu verfertigen überlassen worden.«)[76]

A máriacsaládi (Bars megye) Pálos-kolostor templomának és refektoriumának falfestményei, 1775. A kolostor templomának és refektoriumának falfestményei a felsőelefánti falképekkel ugyanazon évben készültek. A templomot és kolostort a rend feloszlatása után a felsőelefánti zárdához hasonló sors érte. Mindkettő a XX-ik század elején leégett, a templomot és tornyait többé nem is födték már be, s a tornyok téglaanyagát gazdasági épületek kijavítására használták fel. A tűz következtében a templom mennyezete is beomlott, festményei elpusztultak, csupán a festett architektura-keret egy-két füstös részlete látható még. A baloldali első kápolnában egy Krisztust a kereszt-

---

[73] V. ö. Weixlgärtner id. m. S. 353.

[74] A diadaliv felirata: »Ildefonsus Mannagetta praesul restaurans fieri fecit (chronogramm: 1719) Jacobus Pack Cellae abbas hoc labens sacellum erexit (chronogramm: 1772).«

[75] V. ö. Direktionsbericht des k. k. Wohltätigkeitshauses in Baden bei Wien pro 1912, Baden 1913. S. 23.

[76] Haus-Hof- und Staatsarchiv. Wien. Protocolle der Hofbauamtskommission, 1775. III. 1. Fol. 9. ad 43.

fán ábrázoló egykori felfestmény megfakult, lemállott konturjai látszanak még.

A rendház régi refektoriumának falfestményeiből a következő részletek maradtak meg:

1. A bejárat fölött puttók a bőség szarvát tartják.

2. Krisztus feltámadása után megjelenik tanítványai közt. Mennyezetkép erősen megrongált állapotban, főkép az emberalakok körvonalai csaknem a felismerhetetlenségig szétmázolódtak. Két oldalt még ép állapotban diszvázák és egy festett ballusztrád látható a művész névjelzésével: »*J. Bergl pinxit*«.

3. Krisztus Emauszban. Valamennyi közt a leginkább agnoskálható állapotban megmaradt falkép. Egy asztal mögött ülve a Megváltót látjuk, amint kettészeli a kenyeret, mialatt két kisérője áhitatteljes meglepetéssel tekint reá. Szétvont függöny mögött baloldalt betekintésünk nyilik a konyhába, amelyben takaréktüzhely és edények közt két felszolgáló leány alakja látható.

4. Egy eliptikus keretbe foglalt képmező, amelyről már teljesen lemállott az egykori falfestmény.

A klosterbrucki kolostor homlokzatának és refektoriumának falfestményei, 1778. A Johann Lukas Hildebrandt tervei szerint épült kolostor[77] három orommezejét (a nagyszabású épület negyedik frontja nem épült ki) eredetileg freskóképek diszítették, melyek közül a kelet felé néző oromfal freskódiszét Josef Mildorfer, a másik kettőét Johann Bergl festette. Utóbbiak *Vrbka* szerint szent Norbert életéből vett jeleneteket ábrázoltak.[78] A kolostor refektoriumának ugyancsak Bergl kezétől származó fal- és mennyezetfestményeinek tárgyát Salamon története és egy, a klosterbrucki kolostor dicsőségteljes multjára vonatkozó allegoria képezte. Ugy az orommezők, mint a refektorium freskódisze a XIX-ik század második felében átfestés folytán elpusztult.

A bécsi szent Ágoston-rendház és templomának alkalmi festményei, 1780. A rendház százötvenéves fennállásának emlékünnepe alkalmával 1780-ban Bergl megbizást kapott a kolostor templomában emelt alkalmi oltárok és a templom előtt felállított

---

[77] Kapossy tévesen »idegen mestertől« valóknak mondja a klosterbrucki kolostor terveit. V. ö. Kapossy János, F. A. Hillebrandt. Budapest, 1924. 17., 29. l.

[78] A. Vrbka, Heimatskunde des politischen Bezirkes Znaim. Znaim, 1898. Heft 8. S. 49. f. — A. Vrbka, Gedenkbuch der Stadt Znaim 1226—1926. Nikolsburg, 1927. S. 58. ff. — A. Vrbka, Klosterbruck u. seine Schicksale... Znaim, 1898. S. 46. f.

diszkapuknak festményekkel való diszítésére.[79] Az alkalmi festmények, melyeket Bergl legidősebbik fia, Anton közreműködésével festett, *Wolfsgraber* szerint szent Ágoston és Nepomuki szent-János életéből merített jeleneteket ábrázoltak.[80]

Bergl művészete.

Bergl művészi pályájának kezdetei egy sajátságos műfajhoz, a barok-kor izlésében gyökerező exotikus falfestményekhez vezetnek. A XV-ik és XVI-ik század földrajzi felfedezései rendkivüli módon kibővítették az emberi érdeklődés körét, s az azok nyomán megindult kereskedelmi összeköttetés a távol kelettel, hasznossági cikkek importja mellett megismertette Európát a keleti népek művészetével is, amelynek elemei elsősorban a diszítő művészetben találtak lelkesült felvételre.[81] Francia dekoratőrök, mint Gillot, Audran, Watteau munkáiban naturalisztikus hűséggel ábrázolt növényi elemek és tájrészletek mellett a XVII-ik század végén és a XVIII-ik század elején egyszerre csak indiánok, kinaiak, exotikus madarak és majmok bukkantak fel, mint dekorativ járulékok.[82] Ezek az exotikus elemek aztán a hollandi táj-, állat- és virágfestészet megszokott staffage-jával megtoldva, gobelineken és falfestményeken lassanként önálló műfajjá szélesedtek ki. Olaszországban külön művészcsoporttá tömörültek ezen exotikus genre művelői, akik »depentori alla chinese« néven említették magukat és »gusto grottesko alla chinese« modorában festettek.[83] Olasz paloták, mint a Palazzo Marosini, San Stefano mellett, a Palazzo Rezzonico, Calbo-Crotta és Labia Velencében, valamint a római Palazzo Spada egyes termeiben mindmáig megmaradt a sajátságos dekoráció.[84] E műfaj egy késői, egyéni

---

[79] V. ö. A. Weixlgärtner, i. m. S. 380.

[80] V. ö. C. Wolfsgruber, Die Hofkirche zu S. Augustin in Wien. Augsburg, 1888. S. 124. f.

[81] R. Graul, Ostasiatische Kunst und ihr Einfluss auf Europa. »Aus Natur- und Geisteswelt.« Nr. 87. Leipzig, 1906. S. 3. f.

[82] Molinier, E.: Histoire génerale des arts appliquées á l'industrie. Paris, 1898. III. p. 99.

[83] E. Sack, Giambattista und Domenico Tiepolo, ihr Leben und ihre Werke. Hamburg, 1910. S. 10.

[84] V. ö. H. Bergner, Das barocke Rom. Berühmte Kunststätten. Bd. 40. Leipzig, 1914. S. 111. ff.

módon megoldott terméke Tiepolonak a Villa Valmarana termeiben festett freskóciklusa. Ausztriában sok tekintetben módosult e dekoráció s a XVIII-ik század elején az »indianisch« gyüjtőnév alatt vált népszerűvé. Az első »indián-kabinettet« Ilg szerint az idb. Fischer von Erlach 1702-ben rendezte be Vilma Amália királynő, a későbbi I. József király neje részére. Mária Terézia korában e műfaj már másodvirágzása korát élte. Bergl kezdetben apósa, Johann Bernhard Märsch oldalán, mint annak munkatársa vett részt a bécsi Burg és a királynő tulajdonában levő kastélyok ily genreban készült dekorativ munkáiban. Ügyessége, sokoldalusága és a holland tájképfestészettel való intenziv foglalkozása lassanként e divatos műfaj legkiválóbb mesterévé tették, számos önálló megbizáshoz juttatták és kortársai körében a »vortrefflicher Tiermaler« nevét szerezték meg neki.

Az exotikus falfestészet divatja azonban lassanként leáldozott, s Bergl, aránylag fiatalon, visszatért a műfajhoz, amelyre akadémiai tanulóévei alatt készült: a vallásos tárgyú fal- és mennyezetfestészethez. E téren legkorábbi ismert művei, a kleinmariazelli templom falképei, a művész sokfelé orientálódásának érdekes bizonyságai. Olasz és németalföldi stiluselemek, római quadratura-festészet és délnémet ornamentika békés szomszédságban férnek itt meg, a részletekben pedig corregesk- és veronesk-vonások épúgy, mint Berchem- és Rembrandt-reminiscentiák. A falképektől eltérően, a templom kupolaképei viszont egészen a hagyományos osztrák barok mennyezetfestészet forma- és eszmevilágában mutatják a festőt.

Berglt a régebbi irodalom rendszerint Paul Troger tanítványának mondja, bár e feltevésre sem a bécsi művészeti akadémia névkönyvei, sem egyéb feljegyzések nem nyujtanak alapot. Troger akadémiai rektorsága oly évekre (1754—57) esik, amikor művészünk már rég elhagyta ezen intézetet. Troger segédje sem lehetett, minthogy az osztrák kolostorok erre vonatkozó feljegyzései Trogerrel kapcsolatban sehol sem említik Bergl nevét. Művészünk négy akadémiai évének második fele Michelangelo Unterberger rektorsága, Karl Aigen, Friedrich Angst és Joseph Mildorfer festők akadémiai tanárságának idejére esik. Utóbbiak közül Karl Aigen maradandó hatását művészünkre az exotikus genre terén annyi bravurral értékesített németalföldi táj-, állat- és virágfestészet igazolja. Hogy legerősebben mégis a vallásos tárgyu fal- és mennyezetfestészet vonzotta, azt akadémiai pálya-

munkáinak tárgyköre is elárulja. Akadémiai mesterét, Joseph Mildorfert, feltünően kevésszámú ismert műve egészen Paul Troger nyomdokaiban mutatja. Mindkettőnél az eszmei tartalom ugyanazon bőségét, a vonal merész lendületét, az alakok feltűnő plaszticitását, az erőteljes, sokszor keveretlen szinek túlsúlyát látjuk. Bergl vérmérséklete könnyedébb, felfogása sensitivabb, a mennyezetfestészet feladataihoz lényegesen más felfogással közeledett hozzá, mint Troger és Mildorfer. Egyénisége, temperamentuma tipikusan rokokó-festővé avatja, szerepe az osztrák mennyezetfestészetben ugyanaz, mint Mathias Güntheré a délnémet barok freskófestészetében. Korábbi művei az osztrák barok mennyezetfestészet nagymesterei, Martin Altomonte, Daniel Gran, Gregorio Guglielmi nélkül el nem képzelhetők; mégis, akihez leginkább hozzáigazodott, az kortársa és barátja, az osztrák barokfestészet legproblematikusabb alakja, Anton Maulbertsch volt.

A két művészt, a már említett családi összeköttetésen kivül, egy életen keresztül tartó meleg barátság fűzte össze. Bergl hat évvel volt idősebb Maulbertschnél, mégis a fiatalabbik művész erősebb egyénisége, kiforrottabb művészete magával ragadta és követésre birta idősebb, de művészi látókörében korlátozottabb művésztársát. Már Bergl kleinmariazelli freskói szinezésben és az alakok rajzában erősen éreztetik Maulbertsch hatását. Viszont a két művész sok lényeges vonásban eltérő egyénisége már ugyanitt kifejezésre jut. Maulbertsch alakjainak plaszticitástól ment valószerütlensége, eltorzult arca, groteszk mozdulatai, egy túltengő lelki élet kifejezői, mely benyomás fokozása érdekében a művész ez irreális lényeket még erőteljes fényárnyék kontrasztba helyezte, cikkázó fényreflexek keresztüzébe állította, számukra fantasztikus miliőt teremtett. Bergl horizontja derültebb, alakjai kiegyensúlyozott lelkivilágról tanúskodnak, arckifejezésük, ideges, bütykös kezeik (egy minden munkáján megfigyelhető jellegzetes Bergl-sajátság!), merész, kiáltó gesztusaik épúgy, mint az elmaradhatatlan viharzó ruházat, egy merőben külsőseges, dekorativ célokat szolgáló művészet eszközei. A képfelépítés elveiben is lényeges különbség mutatkozik a két művész felfogása közt. Mig Maulbertsch a legnagyobb szabadsággal építi fel mennyezetképeinek csoportjait, az architektonikus tengelyeket rendszerint elrejti s az alakokat fluktuáló, szabad, ritmikus ivekben kapcsolja egymáshoz, Bergl visszatér a szim-

metria és a háromszögalakban való képfelépítés hagyományos törvényeihez.

Tárgyban nem sokoldalú. A délnémet festők elvont teologiai téziseinek megérzékítésére nem vállalkozott, s ha elvont tárgyat kellett ábrázolnia, akkor is valami naiv racionalismussal oldotta meg (Pl. a Lactatio s. Bernhardi jelenetét a wiener-neustadti refektorium mennyezetén!). Legkedvesebb témája Mária mennybemenetele és megdicsőülése, melyet különböző alkalommal öt mennyezetképen festett meg. Valamennyi a hagyományos megoldást mutatja, csupán az alakok rajzában ütközik ki bátortalanúl a művész külön egyénisége. Sok esetben a tárgy a helyi vonatkozásokhoz alkalmazkodott (Säusenstein, Schönbühel, Felső-Elefánt, Wiener-Neustadt), ahol pedig lokális követelmények vagy a megrendelő kívánsága nem diktálták azt, ott a maga megszokott témáihoz nyult. Tárgyaiban népszerű elbeszélőnek mutatkozik, a kompozicióbeli világosságnak megfelel közvetlen, minden raffinemettől ment, megfigyeléseiben naiv ábrázoló modora, a technikai és lelki konfliktusok óvatos elkerülése, józansága és szeretetreméltósága.

Bergl par excellence mennyezetképfestő. Tehetsége csak a nagyméretü, széles lehetőségeket kináló falfelületeken tudott igazán kibontakozni. Mint Troger, úgy ő is az oltárképfestést másodrangú művészi feladatnak tekintette, mely elől azonban egy-egy generális templomdekoráció esetében nem tudott kitérni. De nagy falfelületekhez szokott biztonsága ilyenkor cserbenhagyta, megtorpant, keresett, aprólékos lett és elgondolásában, képfelépítésében rendszerint valamely nagymester művéhez hozzásimult. Kleinmariazelli oltárképei a Tróger-iskolához való igazodását árulják el, a budapesti egyetemi templom és a klosterbrucki kolostor oltárképei Maulbertschen keresztül Rembrandt művészetére utalnak. Egészen Maulbertsch nyomdokaiban halad a bécsi szt. Ulrich-templomnak a bemutatást ábrázoló olajfestménye. Ami ezeknek a képeknek némileg személyes szinezetet ad, az a kölcsönvett elemeken túl néhány könnyen felismerhető jellegzetesség, amelyek azonban mégis távolállanak egy egyéni módon kialakult, pregnáns oltárkép-stílustól.

Már Weixlgärtner megjegyzi, hogy Bergl művészetében csak változás állapítható meg, művészi fejlődés alig. Nincsenek problémái, melyeket kerget, felvesz, megold, újból elejt, hogy

lankadatlan hévvel ismét mások felé forduljon. Megérkezésében csaknem ugyanaz, mint volt elindulásakor. A forrongásról, amely a klasszicismus térhódításával eltöltötte a művészlelkeket, Bergl nem vett tudomást. Uj művészelvek viharában utolsó leheletéig megmaradt annak, ami volt: ízig-vérig rokokó-festőnek.

Irodalom.

Acta Ordinis Paulinorum. Kézirat az Egyet. Könyvtárban. 1—10. kötet.

Akadémiai Értesítő. Budapest, 1896.

Archäologiai Értesítő. 1881., 1883., 1885., 1904., 1910. és 1913. évf.

Aull, O.: Die Kunstdenkmäler Wiener-Neustadts. Österr. Kunstbücher. Bd. 48/49. Wien.

Az Osztrák-Magyar Monarchia irásban és képben. III. köt. Budapest, 1893.

Benesch, O.: Anton Maulpertsch. Städelsches Jahrbuch. Bd. 3—4. Frankfurt, 1924.

Benezit, E.: Dictionnaire des peintres, sculpteurs. Paris, 1911.

Benger, M.: Annales ordinis S. Pauli I. Erem. Kézirat az Egyet. Könyvtárban.

Biermann, G.: Deutsches Barock und Rokoko. Leipzig, 1914. Bd. 1—2.

Bielohlawek, K.: Schönbrunn. Jahrb. d. kunsthist. Inst. d. österr. Bundesdenkmalamtes. Bd. XIV. 1920.

Boeheim, F.: Chronik von Wiener-Neustadt. Wiener-Neustadt, 1863.

Burger, H.: Geschichtliche Darstellung d. Gründung u. Schicksale des Benediktinerstiftes S. Lambrecht zu Altenburg in N. Ö. Wien, 1862.

Cassius: Magyarország fővárosa. Pest, 1866.

Császár E.: A Pálos-rend feloszlatása. Századok. 1901.

Dernjac, J.: Zur Geschichte von Schönbrunn. Wien, 1885.

Divald K.: Magyar művészettörténet. Szent István-könyvek, 47. sz. Budapest, 1927.

Divald K.: Magyarország művészeti emlékei. Budapest, 1927.

Dlabacz, G. J.: Allg. hist. Künstler-Lexikon für Böhmen, Mähren u. Schlesien. Prag. 1815.

Dvorak, M.: Entwicklungsgeschichte der barocken Deckenmalerei in Wien. Österr. Kunstbücher. Bd. 1—2. Wien, 1920.

Eigner, O.: Geschichte d. aufgehobenen Benediktinerstiftes Mariazell i. Ö. Wien, 1900.

Endl, Fr.: Die Wallfahrtskirche zu Dreieichen bei Horn. Wien, 1894.

Erdinger, A.: Geschichte d. aufgehobenen Zisterzienserstiftes Säusenstein in N. Ö. Blätter des Vereins für Landeskunde in N. Ö. 1877. XI.

Ernst L.: A magyar történeti festészet. Budapest, 1910.

Éber L.: A XVIII. századi falfestmények. Arch. Ért. 1910.

Feulner, A.: Süddeutsche Freskomalerei. Müncher Jahrb. d. bild. Kunst. Bd. X. Heft 1/2. München, 1916—17.

Feulner, A.: Wandmalereien aus Schloss Premstätten. „Pantheon" Bd. I. München, 1928.
Feldmannn, G. L.: Wegweiser durch Pest und Ofen. Pest, 1885.
Fleischer Gy.: Adatok a féltoronyi kastély és belső diszítésének történetéhez. Az Orsz. Magyar Szépművészeti Múzeum Évkönyvei. V. kötet. Budapest, 1929.
Fleischer Gy.: A felsőelefánti gróf Edelsheim-Gyulai kastély és mennyezetképei. Az Orsz. Magyar Szépművészeti Múzeum Évkönyvei. VI. kötet. Budapest, 1931.
Fleischer Gy.: Bergl Johann. Művészeti Lexikon, szerk. Éber László. Budapest, 1926.
Frey, D.: Wien in Bildern. Orbis Urbium. Bd. 1. Wien, 1927.
Frey, D.: Das Burgenland, seine Bauten und Kunstschätze. Wien, 1929.
Frey, D.: Das Burgenland. Bericht. Zeitschrift für Denkmalpflege. II. Jahrg. 1. Heft. Wien-Berlin, 1927.
Fuesli, J. R. und H. H.: Allgemeines Künstlerlexikon. Zürich, 1779.
Fuhrmann, M.: Historische Beschreibung der Residenzstadt Wien und Ihren Vorstädten. Bd. III. Wien, 1770.
Fuhrmann, M.: Alt- und Neues Wien. Wien, 1739.
Ginter, H.: Südwestdeutsche Kirchenmalerei des Barock. Augsburg-Köln-Wien, 1930.
Guglia, E.: Maria Theresia, ihr Leben und ihre Regierung. Bd. I—II. München-Berlin, 1917.
Guglia, E.: Wien. Ein Führer durch Stadt und Umgebung. Wien, 1908.
Haeufler, J.: Buda-Pest. Pest, 1854.
Hajdecki, A.: Auszüge... Quellen zur Geschichte d. Stadt Wien. I. Abt. Bd. VI. Wien, 1908.
Hammer, H.: Die Entwicklung d. barocken Deckenmalerei in Tirol. Strassburg, 1912.
Hauswirth, E.: Abriss einer Geschichte d. Benediktinerabtei zu den Schotten in Wien. Wien, 1858.
Heksch, A. F.: Illustr. Führer durch Budapest u. Umgebungen. Wien-Pest-Leipzig, 1895.
Hevesi L.: Budapest és környéke. Budapest, 1873.
Ilg, A.: Die Gegend von Kaumberg in N. Ö. in kunsthistor. Beziehung. Mittheil. d. Centr. Comm. Neue Folge. Bd. VI. Wien, 1880.
Ilg, A.: Die Fischer von Erlach. Bd. I. Wien, 1895.
Jakobs, R.: Paul Troger. Wien, 1930.
Kapossy J.: F. A. Hillebrandt. Budapest, 1924.
Keiblinger, J. F.: Geschichte d. Benediktinerstiftes Melk in N. Ö. Bd. I—II. Wien, 1851.
Kobald, K.: Schloss Schönbrunn. Wien, 1924.
Kortz, P.: Wien am Anfang d. XX. Jhts. Wien, 1906.
Kralik, R. und Schlitter, H.: Wien. Geschichte der Kaiserstadt u. ihrer Kultur. Wien, 1912.
Kurth, B.: Das Lustschloss Schönbrunn. Österr. Kunstbücher. Bd. 7. Wien, —.
Kurzböck, J.: Neueste Beschreibung aller Merkwürdigkeiten Wiens. Wien, 1779.
Leitner, Qu.: Monographie d. kaiserl. Lustschlosses Schönbrunn. Wien, 1875.

Leixner, O.: Das Donautal von Passau bis Pressburg. Wien, 1918.
List, C.: Die Hofbibliothek in Wien. Wien, 1897.
Lützow, C.: Geschichte der k. k. Akademie d. bild. Künste. Wien, 1877.
Magyarország Műemlékei. II. kötet. Budapest, 1906.
Mayer, J.: Das Stift zur heil. Dreifaltigkeit (Neu-Kloster) in Wiener-Neustadt und seine Kunstbestrebungen von 1683—1775. Berichte u. Mitteilungen d. Alterthums-Vereines zu Wien. Bd. XXIX. Wien, 1893.
Mittuch J.: Adatok Elefánth történetéhez. Nyitra, 1904.
Molinier, E.: Histoire génerale des arts appliquées á l'industrie. Vol. I—III. Paris, 1898.
Nagler, G. K.: Neues allg. Künsler-Lexikon. II. Aufl. Bd. III. Stuttgart, 1885.
Némethy L.: A festészet története Budapesten a XVII—XVIII. században. Arch. Értesítő. 1881.
Österreichische Kunsttopographie. Bd. II., III., V/2., XIV., XVIII.
Pasteiner Gy.: A XVIII. századi falfestmények Magyarországon. Akad. Értesítő. 1896.
Patachich, J.: Beschreibung d. königl. Freistadt Pesth. Pest, 1833.
Petrik A.: A régi Buda-Pest építőművészete. Budapest, 1909.
Petrovics E.: Budapest in Bildern. Orbis Urbium. Bd. III. Wien, 1928.
Pigler A.: A győri Szent Ignác-templom és mennyezetképei. Budapest, 1923.
Popp, J.: Die figurale Wandmalerei. Leipzig, 1921.
Prokop, A.: Die Markgrafschaft Mähren in kunstgeschichtlicher Beziehung. Bd. IV. Wien, 1904.
Raschauer, O.: Geschichte d. Innenausstattung d. Lustschlosses Schönbrunn. Kézirat a bécsi egyetemi könyvtárban. Bd. I—II. Wien, 1926.
Ráth Gy.: Az iparművészet könyve. I—II. kötet. Budapest, 1902.
Révai Nagy Lexikona. III. kötet. Budapest, 1911.
Riesenhuber, P. M.: Die kirchlichen Kunstdenkmäler des Bistums St.-Pölten. St.-Pölten, 1923.
Riesenhuber, P. M.: Die kirchliche Barockkunst in Österreich. Linz a. D., 1924.
Roder A.: Egyházi beszéd az egyetemi templom újonnan történt felszentelésekor, 1858 dec. 28.
Rose, H.: Spätbarock. München, 1922.
Rupp J.: Budapest és környékének helyrajzi története. Pest, 1868.
Rupp J.: Magyarország helyrajzi története. I. kötet. Pest, 1870.
Sack, E.: Giambattista und Domenico Tiepolo, ihr Leben u. ihre Werke. Hamburg, 1910.
Saly L.: Az egyetemi templom. Budapest, 1926.
Sedlmaier-Pfister: Die fürstbischöfliche Residenz zu Würzburg. Bd. I—II. München, 1923.
Schams, E.: Vollständige Beschreibung d. königl. Freystadt Pest in Ungarn. Pest, 1821.
Schmal L.: Budapest utcái és terei. Budapest, 1906.
Schmidl, A.: Wiens Umgebungen auf 20 Stunden im Umrisse. Wien, 1838.
Schmidt, J.: Die alte Universität in Wien und ihr Erbauer Jean Nicolas Jadot. Wien, 1929.

Schmitz, H.: Kunst und Kultur des 18. Jahrhunderts in Deutschland. München, 1922.
Schnerich, A.: Wiens Kirchen und Kapellen. Wien, 1921.
Schoen A.: A budai Szent Anna-templom. Budapest, 1930.
Schweickhardt, F. X. J.: Darstellung d. Erzherzogtums Österreich u. d. Enns. Wien, 1831—41.
Szendrey-Szentiványi: Magyar képzőművészek lexikona. I. kötet. Budapest, 1915.
Thieme-Becker: Allgemeines Lexikon d. bild. Künstler. Bd.
Thirring G.: Budapest részletes kalauza. III. kiadás. Budapest, 1926.
Tietze, H.: Wien. Berühmte Kunststätten. Bd. 67. Leipzig, 1918.
Tietze, H.: Programme u. Entwürfe zu den grossen österr. Barockfresken. Jahrb. d. allerh. kaiserhauses. Bd. XXX. Heft. 1. Wien, 1911.
Tietze, H.: J. M. Rottmayr. Jahrb. d. Zentr. Komm. Bd. IV. Wien, 1906.
Tschischka, F.: Kunst und Alterthum in dem österr. Kaiserstaate. Wien, 1836.
Viglás L.: Adatok a pálosok pesti kolostorának történetéhez. »Munkálatok.« 72. évf. Budapest, 1909.
Vrbka, A.: Klosterbruck und seine Schicksale... Znaim, 1898.
Vrbka, A.: Heimatskunde des polit. Bezirkes Znaim. Znaim, 1898.
Vrbka, A.: Gedenbuch der Stadt Znaim, 1226—1926. Nikolsburg, 1927.
Wasserberg, L.: Der Academie Secretario 1740 angefangen. Kézirat a bécsi Képzőművészeti Akadémia levéltárában.
Weinkopf, A.: Beschreibung der k. k. Akademie der bildenden Künste. Wien, 1783.
Weisbach, W.: Der Barock als Kunst der Gegenreformation. Berlin, 1921.
Weixlgärtner, A.: Johann Bergl. Jahrb. d. k. k. Zentr. Komm. Neue Folge. I. Wien, 1903.
Wetschl, A.: Skizzen von Ober-St.-Veit a. d. Wien, 1888.
Wolfsgruber, C.: Die Hofkirche zu St. Augustin in Wien. Augsburg, 1888.
Zeitschrift für Denkmalpflege. I—II. Jahrg. Wien-Berlin, 1926—27.
Zombory G.: Az egyetemi egyház Pesten. Vasárnapi Ujság. Pest, 1859.

megírva // Bergl János

festő

BERGL, Johann

Bull. M. B.A No 1-2. 1958

JOHANN BERGL RAJZAI MAGYARORSZÁGON

A XVIII. századi német és osztrák rajzok meghatározását különösen megnehezíti az a körülmény, hogy a hiteles emlékanyagnak csak töredéke van közzétéve, s minthogy a festészeti alkotásokról is hiányzik a bőséges áttekintés, az egyes mesterek munkásságának megnyugtató elhatárolására gyakran nincsen megfelelő szilárd támpont. Johann Berglnek, az osztrák rokokó festészet egyik legjelentősebb képviselőjének pl. mindössze egyetlen rajza volt eddig ismeretes (Mária mennybevitele, Wien, Albertina), a klein-mariazelli mennyezetkép vázlata.[1] Bergl három soproni rajza s két tanulmánylap a Szépművészeti Múzeum grafikai gyűjteményében, melyeket sikerült hiteles alkotásaival kapcsolatba hozni, lehetővé teszik, hogy Bergl rajzstílusát pontosabban meghatározzuk s a művészetéről alkotott fogalmakat jelentősen kibővítsük.

A. Weixlgärtnernek 1903-ban megjelent összefoglaló tanulmánya és J. Fleischer 1931-ben közzétett disszertációja alapján Bergl munkássága nagy vonalaiban világosan áll előttünk.[2] Johann Venzel Bergl 1718-ban a csehországi Kralove Dvur (Königshof)-ban született. 1749-től a bécsi akadémián tanult, ahol 1751- és 1752-ben pályadíjat nyert. A bécsi művészeti Akadémia ún. „Schutzverwandte"-ja (kisebb jogú tagja), Maulbertsch barátja, a császári ház és a szerzetesrendek egyik legtöbbet foglalkoztatott festője volt. Tevékenysége elég sokoldalú és széleskörű. Festett oltárképeket és ünnepi dekorációkat: vallásos és allegorikus tárgyú fal- és mennyezetképeket az osztrák, cseh-morva és magyarországi templomokban és kolostorokban, egzotikus és idilli tájképfreskókat a Bécs környéki császári kastélyokban.[3] Az újabban közzétett adatok tanúsága szerint Bergl számos keresztúti képsorozatot is készített; egy passiósorozat a csehországi Orlikban, ugyancsak egy (10 képpel) szülőhelyén, Kralove Dvurban s egy további (14 képpel) az avval szomszédos Opočno kapucinus kolostorában maradt fenn.[4]

[1] Benesch—Garzarolli—Tietze: Katalog der Handzeichnungen in der Albertina, Bd, IV. V. Die Zeichnungen der deutschen Schulen. Wien, 1933. 179, 2215. A bécsi Albertina 1956-ban rendezett „F. A. Maulbertsch und die Kunst des österreichischen Barocks im Jahrhundert Mozarts" kiállításon a már említett klein-mariazelli vázlaton kívül még egy tájképaquarellje is szerepelt Berglnek: Katalog No. 86, 87.

[2] Weixlgärtner, A.: Johann Bergl. Jahrbuch der K. K. Zentralkommission. 1903. Fleischer Gy.: Johann Bergl, a budapesti egyetemi templom mennyezetképfestője. Pápa, 1931 (ábrák nélkül).

[3] Melk, apátság, kerti lak, 1763—64; u. ott könyvtárszoba, 1767; Klein-Mariazell, templom, 1764—65; Thenneberg, fogadalmi templom, 1765; Wiener-Neustadt, kolostor, 1765—66; Säusenstein, templom, 1767; Dreieichen, templom, 1768; Wien, Augustinersaal; Budapest, Egyetemi templom, 1776; Horne Lefantovce, pálos templom, 1775 etc.

[4] Poche, E.: Nove poznatky k praci videnskeho malire Jan Bergla. Ročenka kruhu pro pestovani dejin umění 1931. Poche, E.: Berglova križova cesta v Opočne. Ročenka kruhu. 1935. 153. Soupis pamatek historických a umeleckých. XLVIII. Praze, 1937. 66, 504. kép.

A XVIII. századi ismeretlen német mester alkotásaként számontartott budapesti rajzok Berglnek ezekkel a kevéssé ismert keresztúti képeivel állnak kapcsolatban. A rajzok 1915-ben vétel útján kerültek a Múzeumba.[5] Mindkét lapon, keskeny, karéjosan lezárt képmezőben a passió három-három jelenete látható: az 1915-105. számú, gondosabban kivitelezett tollrajzon Krisztus Veronikával, Krisztus az asszonyokkal és Krisztus amint a pribékek közt vállára emeli a keresztet (32. kép). A másik, korábbi, előkészítő stádiumot rögzítő, ugyancsak tussrajz vázlaton Krisztus a kereszt alatt összeroskad, Krisztus ismét viszi a keresztet, s végül az „espolio" szerepel (33. kép). Előadásmód, rajztechnika, típusok, inszcenálás mindkét lapnál hasonló, de az 1915-104. számún a festő megelégszik a főcsoportok vázlatos bemutatásával s főként a mozgáseffektusok érzékeltetésével, a másikon jobban az előtérbe hozza és felnagyítja a szereplőket, kidolgozza a részleteket is, pontosabban megrajzolja a környezetet. Minthogy a képmező igen keskeny, a felépítés szükségképpen meredek, a csoportfűzés rendkívül szoros és zárt. Krisztus csaknem mindig a kép középtengelyébe kerül, hangsúlyos, a nyitott előtér által kiemelt beállításban. Római katonák, pribékek, nők karéja veszi körül, kétoldalt, a mélység érzékeltetésére rendszerint átlóirányban, rövidülésben beállított repoussoir-figurákat alkalmaz a festő. A képsíkkal párhuzamosan kifejtett cselekményt a háttérben néhány kulisszaszerű architektonikus tagozat zárja le.

A kompozíció pontos rajza, a képforma körvonalazása stb. arra mutat, hogy a budapesti lapok a rajzoknak ahhoz a csoportjához tartoznak, melyek a megrendelő kívánságára, szerződési alapként jöttek létre. Erre vall a vázlat és a kivitelezett képek közötti szinte teljes egyezés is.

Az orliki passiósorozat Krisztus és az asszonyok képén az elrendezés csaknem azonos a rajzon láthatóval (34. kép). Az előtérben gyermekét tartó két kuporgó nő alakján jóformán semmit sem változtatott a festő. A középen, magasra emelkedő Krisztus nyúlánk alakja is hasonló, csupán fejtartása módosult. A kezét tördelő asszony jobbra azonos módon szerepel, s kisebb részletváltoztatásokkal Bergl megtartotta a háttérben felbukkanó sisakos, lándzsás katonákat is. Orlikban őrzött keresztúti képei közül, csupán ezt az egyet ismerjük közelebbről, s így a további összefüggésekre nem tudunk részleteiben rámutatni. Legalább is valószínű azonban, hogy a rajzok további jelenetei is megegyeznek a megfelelő orliki passióképekkel, s a budapesti rajzok ezek vázlataiként készültek. A Kralove Dvurból, illetve Opočnoból közzétett Bergl-passióképek elrendezésben és stílusban ugyancsak nagyon közel állnak a mi rajzainkhoz, az egyes figurák feltűnően hasonlítanak (pl. a kereszt alatt összeeső Krisztus Opočnoban, s a 104. számú rajzon), szorosabb kapcsolat azonban nem mutatható ki. Az opočnoi passió-képek keletkezési idejét is ismerjük, 1763-ban készültek Bécsben Ignaz Perger atya königshofi (Kralove Dvur) káplán megbízásából.[6] Kb. ezekre az évekre tehetjük a szoros stílusrokonság alapján az orliki sorozat s a budapesti rajzok keletkezésének idejét is. Ez Bergl legérettebb, legszebb műveinek korszaka: 1763—64-ben festi a melki apátság kerti lakának mennyezetképeit, 1764—65-ben a klein-mariazelli bencéstemplom freskóit, 1765-

[5] 1915-104. toll, tussrajz 226 × 356 mm. 1915. évi vétel, szerepelt az 1917. évi új szerzeményi kiállításon (katalógus No. 143) Winterhalter műveként. 1915-105. toll, tussrajz 235 × 361 mm. 1915. évi vétel. Az 1917. évi újszerzeményi kiállításon Winterhalter műveként szerepelt.

[6] „... Ignatius Perger, capellanus Aulaeregensis stationes viae Crucis Viennae pingi fecit apud sibi notum Pictorem Accademicum Johannem Pergl ..." Ročenka kruhu ... 1935. 153.

ben a thennebergi fogadalmi templom mennyezet- és falképeit. A keresztúti sorozatok kivitelezésére bizonyára a freskófestés szempontjából alkalmatlan téli időszakban került sor Bergl bécsi műtermében. A megbízás körülményeit, a művek létrejöttének pontos sorrendjét nem ismerjük; valószínűleg a szülőhelye iránti kegyeletből vállalt Kralove Dvur-i példányok hatottak ösztönzően a környéken s hozták Berglnek az újabb és újabb megbízásokat.

Bergl jellemző rokokó bravúrossága, stílusának kicsit modoros játékossága a keresztúti képeken s rajzokon egyaránt kiütközik. Nyugtalan körvonalak, a részletformák áradó bősége, keresetten kecses mozdulatok jellemzik. Az alakok karcsúk, hosszúra nyúltak, a fejek aránylag kicsinyek s csaknem mindig profilban vagy éles rövidülésben fordulnak a néző felé. Feltűnően kedveli Bergl a fantasztikus-egzotikus kosztümöket (turbánok, tollas sisakok stb.), a különleges, markáns típusokat, a kicsit színpadias, drámai beállítást. Miként egész freskóművén, a keresztúti sorozatokon is félreismerhetetlen különben barátjának, az osztrák későbarokk festészet legzseniálisabb mesterének, Maulbertschnek hatása. A rokonság Bergl passióképei, s a znaimi Szt. Miklós templom Maulbertschhez közelálló passióképei között szembetűnő.[7]

Bergl rajzstílusa azonban nagyon határozottan különválik Maulbertschétől. Aprólékosabb, nyugtalanabb, modorosabb. A vonalvezetés, mint azt a budapesti lapokon is láthatjuk, erősen cikornyás, a körvonalak, különösen a drapériáknál, szeszélyes karéjokkal, hullámokkal, öblöcskékkel áradnak, a részletek halmozódnak, kevés a határozott, egyenes vonal. Az előadásmód szaggatott. Bergl budapesti rajzainak hitelességét, s helyét a mester oeuvrejében néhány további Magyarországon fennmaradt rajza segítségével még közelebbről megerősíthetjük.

Soproni magángyűjteményben szerepel Johann Bergl három jelentős és jellemző rajza, melyeket eddig csupán a magyar topográfiai irodalom ismertetett.[8] Az egyik lap — félkörívesen lezárt ólomvesszőrajz — Szt. Tamás vértanúságát ábrázolja: az 1764-ben kivitelezett klein-mariazelli bencés templom Szt. Tamás oltárképének vázlata (35. kép). A rajztechnika: a nyugtalan hullámvonalak, a bőséges árnyékolás stb. élénken emlékeztet a budapesti 105. számú vázlatra; hasonlóak a típusok, az éles gesztusok, rövidülések is. A másik soproni lapon „Joan Bergl pixit" szignatúrával Krisztus az olajfák hegyén jelenete, s a hátoldalon a Kálvária képe látható (36—37. kép). A finom rokokó cirádával keretelt Olajfák hegye szaggatott, szálkás kivitelezésével különösen élénken emlékeztet a 104. számú pesti Passiórajzra (l. a megtörten elnyúló Krisztus-alakot itt s a Keresztvitelnél). Félreismerhetetlen az összefüggés a hátoldalon könnyedén vázolt megfeszített Krisztus, Mária, Magdolna, János és a passió alakjai közt is. Ugyanazok a vékony, fodrozódó körvonalak, ugyanazok a megnyúlt arányok, elegáns karcsú figurák a piciny, mindig kecsesen meghajtott fejekkel. Mindezek a rajzok, s végül a harmadik, töredékes lap Sopronban (a klein-mariazelli Mária mennybevitele kupolakép egy részletvázlata) a legszorosabb rokonságban állnak Bergl ismert bécsi rajzával, az ugyan-

[7] Maulbertsch eredeti s elkallódott keresztúti képeinek — melyek a znaimiaknak is mintaképül szolgáltak — egy vázlata, Krisztus a kereszt alatt összeesik, a bécsi Albertinában No. 2206.

[8] Sopron, Csatkai E. gyűjteménye: Szt. Tamás vértanúsága, ólomvessző, 230 × 360 mm, jelezve; hátán kupolavázlatrész. Krisztus az Olajfák hegyén, ólomvessző, 240 × 165 mm, jelezve; hátlapján Krisztus a kereszten. Mária mennybevitele, apostolok csoportja, ólomvessző 350 × 430 mm. Csatkai E.: Sopron és környéke műemlékei. Budapest, 1956. 365, 320—322. ábra.

csak 1764-ben keletkezett klein-mariazelli mennyezetvázlattal (Mária mennybevitele ; Wien, Albertina). Bergl rajzművészetének középső periódusa, felfogás- és ábrázolásmódja, rajztechnikája a hatvanas évek közepéről világosan áll előttünk, s ez a közelebbről meghatározott, pontosan datálható, hiteles emlékcsoport módot ad arra is, hogy Bergl fejlődésének korábbi s későbbi szakaszából származó alkotásait is felismerjük, oeuvrejét a maga teljes egészében a más mesterekétől különválasszuk.

GARAS KLÁRA

LES DESSINS DE JOHANN BERGL EN HONGRIE

Identifier les dessins allemands et autrichiens du XVIIIe siècle est d'autant plus difficile qu 'il n'y a qu'un fragment des feuilles authentiques qui soit publié, et faute d'une vue d'ensemble abondante des créations picturales, nous ne disposons pas d'un point de repère convenable permettant de délimiter l'œuvre des divers maîtres. Il n'y a par exemple qu'un seul dessin de Johann Bergl, un représentant des plus illustres de la peinture rococo autrichienne, qui a été jusqu' ici publié : l'Assomption de la Vierge, (Vienne, Albertina), l'esquisse du plafond de l'église de Klein-Mariazell.[1] Les trois dessins de Bergl conservés à Sopron, et les deux feuilles d'étude de la collection du Cabinet des Dessins du Musée des Beaux-Arts de Budapest, feuilles qu'on a réussi à mettre en rapport avec les œuvres authentiques de ce maître, permettent de déterminer plus exactement le style du dessin de Bergl et d'élargir considérablement les notions qu'on avait formées sur son art.

D'après l'étude synthétique de A. Weixelgärtner, parue en 1903, et la dissertation de J. Fleischer, publiée en 1931, l'œuvre de Bergl se présente dans ses grands contours assez nettement.[2] Johann Venceslas Bergl est né en 1718 en Bohème, à Kralove Dvur (Königshof). Dès 1749 il étudia à l'Académie de Vienne où il obtint un prix en 1751 et un en 1752. Membre de droit mineur (Schutzverwandte) de l'Académie d'Art de Vienne et ami de Maulbertsch, il fut l'un des peintres les mieux occupés de la maison impériale et des ordres religieux. Son activité est assez vaste et multiple. Il peignit des tableaux d'autel, des décorations pour les solennités, des peintures murales et des plafonds de sujets religieux et allégoriques pour les églises et cloîtres d'Autriche, de Moravie, de Bohème et de Hongrie, ainsi que des fresques représentant des paysages exotiques et idylliques pour les châteaux impériaux des alentours de Vienne.[3] Comme le témoignent les données récemment publiées, Bergl a exécuté de nombreuses séries figurant la Passion dont une se trouve à Orlik en

[1] Benesch—Garzarolli—Tietze: Katalog der Handzeichnungen in der Albertina. Tome IV, V. Die Zeichnungen der deutschen Schulen. Vienne, 1933. 179, 2215. En dehors de l'esquisse de Klein-Mariazell précitée, une aquarelle représentant un paysage figurait en 1956 à l'exposition de l'Albertina à Vienne, intitulée : „F. A. Maulbertsch und die Kunst des österreichischen Barock im Jahrhundert Mozarts". Catalogue N° 86, 87.

[2] Weixelgärtner, A.: Johann Bergl. Jahrbuch der K. K. Zentralkomission. 1903 ; Fleischer, Gy.: Johann Bergl a budapesti egyetemi templom mennyezetképfestője (Johann Bergl, peintre des plafonds de l'église de l'Université de Budapest). Pápa, 1931. (sans reproductions).

[3] Pavillon de jardin de l'Abbaye de Melk 1763—64, bibliothèque 1767, église de Klein-Mariazell 1764—65, église vôtive de Thenneberg 1765, cloître de Wiener-Neustadt 1765—66, église de Säusenstein 1767, église de Dreieichen 1768, Augustinersaal à Vienne, église de l'Université de Budapest 1776, église des Paulins de Horne Lefantovce 1775, etc.

l'Amour ou putto agenouillé devant elle, appartiennent au même monde des formes que notre tableau.

Quant à la coloration fine, telle une enluminure, de la « Vénus et l'Amour », le tableau intitulé « Diane et Actéon » de la Galerie des Maîtres Anciens de Budapest, sert d'analogie proche (fig. 31).[12]

Il est évident que le nouveau tableau de Budapest est un spécimen jusqu'ici inconnu de la periode vénitienne de Rottenhammer. Le petit tableau plein de sentiments a été peint dans la meilleure période de l'artiste, lorsque le monde des formes et des couleurs de la peinture vénitienne a agi avec la force d'une découverte sur le jeune peintre en qui la conception de la nature de sa patrie nordique était encore vivace, et qui en tant que membre de l'École de peinture bavaroise, a su utiliser nombreaux résultats techniques de la peinture de miniature.

La constatation de E. Strauss[13] est en effet bien valable pour notre petit tabelau. Selon lui Rottenhammer a réussi à exprimer dans ses tableaux de petit format les idées les plus importantes de la composition du Cinquecento classique vénitien. Paysage et personnage obtiennent le même accent et c'est cette harmonie qui crée l'atmosphère tellement fraîche de notre tableau.

* * *

C'est après avoir donné la présente étude à l'imprimerie qu'apparurent au cours d'un léger nettoyage, dans l'angle gauche inférieur du tableau, les initiales (prises ensemble) H. R. Nous connaissons nombreux tableaux de jeunesse de l'artiste portant une signature semblable, tels le tableau du Musée de Bruxelles, intitulé « Apollon et Vénus » (N° de l'inv. 704), celui de la Galerie de Cassel, intitulé « La chute de Phaéton », de 1604 (N° de l'inv. 604), la « Sainte Famille » de 1605, conservée également à Cassel (N° de l'inv. 605), le « Jugement de Paris », peint en 1597, etc. L'apparition des initiales rend la paternité de Rottenhammer évidente.

MARIANNE TAKÁCS

[12] Huile sur cuivre. 35,5 × 45,7 cm. N° de l'inv. 552. Le tableau provient de la collection Esterházy. En dehors des couleurs d'un éclat pâle, on voit nombreuses concordances de formes entre les deux tableaux, en particulier dans la peinture du paysage et de l'avant-plan.

[13] „Die kunstgeschichtliche Bedeutung Rottenhammers liegt darin, dass er als Deutscher die wesentlichen Kompositionsgedanken des reifen venezianischen Cinquecento, besonders Tizians und Tintorettos aufnahm . . . Trotz weitgehender Anlehnung an venezianische Kompositionsweise verrät sich die nordische Herkunft Rottenhammers im Vorherrschen und in der Behandlung des Landschaftlichen, besonders in Werken der frühen und mittleren Zeit". *Thieme-Becker* : Künstlerlexikon. Tome XXIX. p. 97.

Bohème, une autre (de 10 tableaux) à Kralove Dvur, son pays natal, et encore autre (de 14 tableaux) dans le cloître des Capucins d'Opočno, lieu avoisiné.[4]

Les dessins de Budapest enregistrés comme les œuvres d'un maître allemand inconnu du XVIIIe siècle sont en rapport avec les tableaux de la Passion peu connus de Bergl. Les dessins sont entrés au Musée des Beaux-Arts, en 1915, par voie d'achat. Chacune des feuilles porte dans un champ pictural étroit, en haut cintré, trois scènes de la Passion : le N° 1915-10, dessin à la plume, exécuté avec beaucoup de soin, représente le Christ et Véronique, le Christ et les femmes, et le Christ parmi les bourreaux, mettant la croix sur l'épaule (fig. 32). L'autre dessin, esquisse à l'encre de Chine, fixe un état préparatoire antérieur à celui-ci et représente le Christ affaissé sous la croix, le Christ portant de nouveau la croix, puis le Christ dépouillé de ses vêtements (fig. 33). La manière, la technique du dessin, les types et la mise en scène sont analogues sur les deux dessins, néanmoins dans la feuille N° 1915-104 le peintre se contente de tracer les groupes principaux de façon esquissée et surtout de rendre sensible les effets du mouvement, tandis que dans l'autre feuille il agrandit les personnages et les place plus à l'avant plan, aussi consacre-t-il plus de soin aux détails et au dessin exact de l'entourage. Le champ pictural étant très étroit, la structure est nécessairement abrupte et le groupement des figures est extrêmement serré et fermé. Le Christ est presque toujours disposé dans l'axe central, dans une pose accentuée et mis en relief par l'avant-scène ouverte. Il est entouré de soldats romains, de bourreaux et de femmes, et le peintre dispose des deux côtés, dans une ligne diagonale et en raccourci, des figures servant de repoussoir. L'action se déroulant parallèlement au plan pictural est close dans l'arrière plan par quelques constructions architecturales, tels des décors de théâtre. Le dessin exact de la composition, le contour et la forme du tableau etc. indiquent que les feuilles de Budapest appartiennent au groupe de dessins qui furent exécutés sur demande des clients et qui servirent de base au contrat. C'est bien ce fait dont témoigne aussi la concordance entre l'esquisse et les tableaux définitivement exécutés.

Dans le tableau représentant le Christ et les femmes de la série de la Passion d'Orlik, l'arrangement est presque identique avec celui du dessin (fig. 34). Les figures des deux femmes accroupies dans l'avant plan, tenant leurs enfants, demeurent presque invariées. La figure élancée du Christ s'élevant au centre est elle aussi analogue, sauf pour l'attitude de la tête. La femme tordant les mains, à droite, est figurée d'une façon identique, et, en modifiant un peu les détails, Bergl conserve les soldats casqués et armés de la lance, apparaîssant dans l'arrière plan. C'est ce seul tableau de la série de la Passion conservée à Orlik que nous connaissons de plus près, nous ne sommes par conséquent pas en mesure de démontrer leurs analogies avec les dessins. Il est cependant probable que les autres scènes des dessins concordent également avec les tableaux correspondants d'Orlik, et que les dessins de Budapest aient servi d'esquisses pour ces mêmes tableaux. Les tableaux de la Passion de Kralove Dvur et d'Opočno sont, pour leur arrangement et leur style, également très proches de nos

[4] P o c h e, E.: Nove poznatky k praci videnskeho malire Jan Bergla. Ročenka kruhu pro pestovani dejin uměni. 1934 ; P o c h e, E.: Berglova križova cesta v Opočne. Ročenka kruhu. 1935. p. 153. Soupis pamatek historických a umeleckých. XLVIII. Okres Dvur Kralove. Praze, 1937. p. 66. Fig. 50—51.

[5] N° 1915—104, dessin à l'encre de Chine, 226×356 mm. Acheté en 1915, ce dessin a figuré à l'exposition des acquisitions récentes en 1917 (N° du cataloque 143).comme l'oeuvre de Winterhalter. N° 1915—105, dessin à l'encre de Chine, 235×361 mm, ce dessin acheté en 1915 a également figuré à la même exposition comme l'oeuvre de Winterhalter.

32. J. Bergl : Scènes de la Passion. Budapest, Musée des Beaux-Arts.
J. Bergl : Passió-jelenetek. Budapest, Szépművészeti Múzeum.

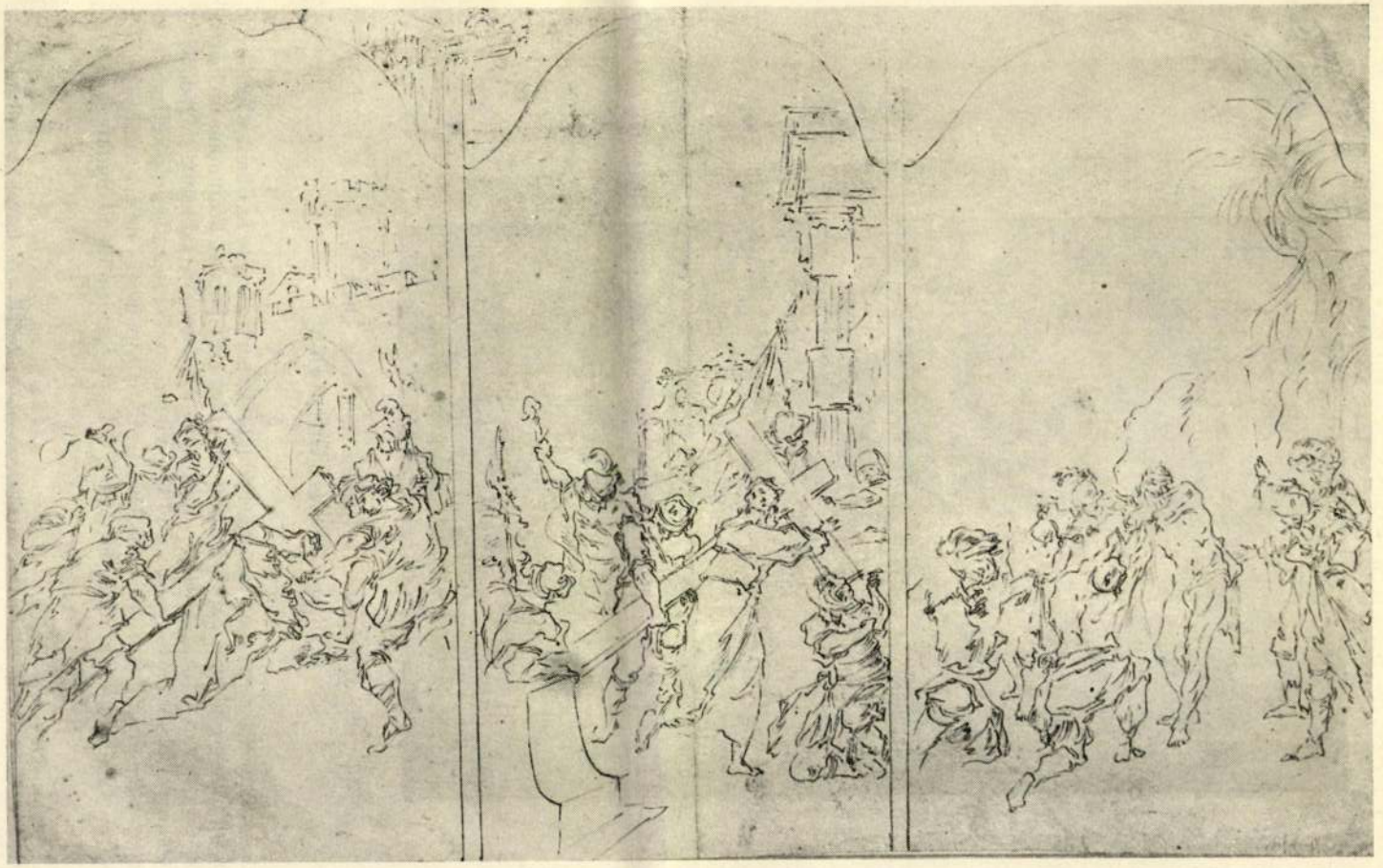

33. J. Bergl : Scènes de la Passion. Budapest, Musée des Beaux-Arts.
J. Bergl : Passió-jelenetek. Budapest, Szépművészeti Múzeum.

34. J. Bergl : Portement de Croix. Orlik.
J. Bergl : Keresztvitel. Orlik.

dessins, les diverses figures sont fort ressemblantes (par exemple le Christ s'affaissant sous la croix sur le dessin N° 104 et sur le tableau d'Opočno), néanmoins un lien plus étroit ne pourrait être démontré entre eux. La date des tableaux d'Opočno nous est connue : ils ont été exécutés en 1763 à Vienne sur commande du père Ignace Perger, chaplain de Kőnigshof (Kralove Dvur).[6] C'est à peu près de ces années que l'analogie du style permet de dater la série d'Orlik et les dessins de Budapest, pé-

[6] „... Ignatius Perger, capellanus Aulaeregensis stationes viae Crucis Viennae pingi fecit apud sibi notum Pictorum Accademicum Johannem Pergl ..." Ročenka kruhu ... p. 1935. 153.

35. J. Bergl : Saint Thomas.
Sopron, collection particulière
J. Bergl : Szt. Tamás.
Soproni magángyűjteményben.

riode la plus mûre où Bergl a exécuté ses plus belles œuvres. Il peignit en 1763—64 les plafonds du pavillon du jardin de l'Abbaye de Melk, en 1764—65 les fresques de l'église bénédictine de Klein-Mariazell, et en 1765 les plafonds et les fresques de l'église vôtive de Thenneberg. Les séries de la Passion furent exécutées dans son atelier de Vienne, en hiver, cette saison étant peu convenable à la peinture de fresques. Nous ignorons les circonstances de la commande ainsi que l'ordr eexact de l'exécution des tableaux, on peut toutefois supposer que la série de Kralove Dvur, travail dont il s'est chargé par piété pour son pays natal, avait un effet stimulant dans cette contrée et lui apportât nombreuses nouvelles commandes.

36. J. Bergl : Le Mont des Oliviers.
Sopron, collection particulière
J. Bergl : Olajfák hegye.
Soproni magángyűjteményben.

La virtuosité rococo propre à Bergl, son style enjoué, quelque peu maniéré se manifestent et dans les tableaux de la Passion et dans ses dessins, caractérisés par des contours vibrants, par l'abondance des formes de détail et par les mouvements d'une grâce recherchée. Les figures sont élancées, allongées, les têtes sont relativement petites, vues presque toujours de profil ou en raccourci, tournées vers le spectateur. Bergl chérit ostensiblement les costumes fantaisistes et exotiques (turbans, casques panachés, etc.), les types accentués et curieux, les attitudes dramatiques, un peu théâtrales. Comme dans tout son œuvre peint à la fresque, on ne saurait méconnaître dans les séries de la Passion pas non plus l'influence de son ami Maulbertsch, maître le plus génial de la peinture baroque tardive autrichienne. La parenté entre les tableaux de la Passion de Bergl et ceux de l'église St. Nicolas de Znaim, proches de Maulbertsch, est très accusée.[7]

[7] Esquisse de l'un des tableaux originaux et perdus de la Passion de Maulbertsch, servant de modèle aussi à ceux de Znaim, « Le Christ s'affaisse sous la Croix » se trouve à l'Albertina de Vienne, N° 2206.

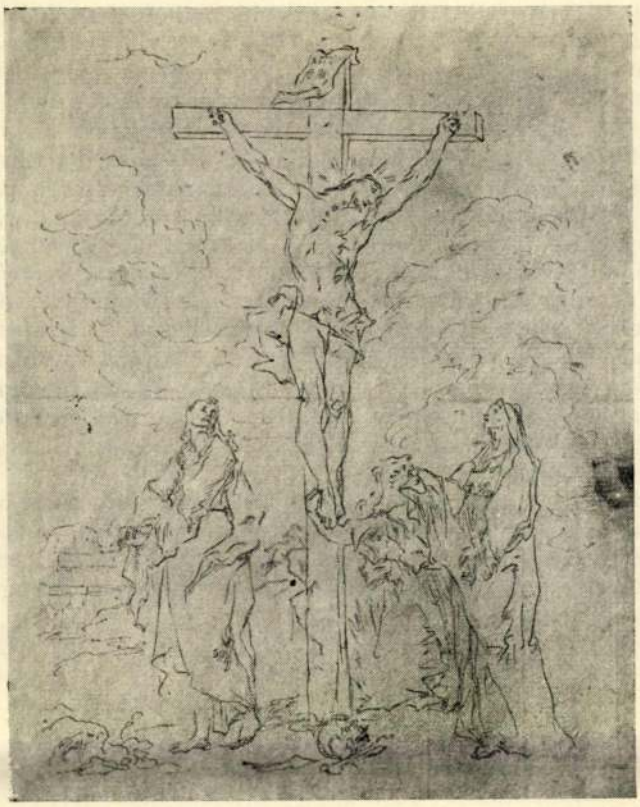

37. J. Bergl : Le Calvaire.
Sopron, collection particulière
J. Bergl : Kálvária. Soproni magángyűjteményben.

Le style du dessin de Bergl diffère cependant nettement de celui de Maulbertsch, il est plus minutieux, agité et maniéré. Le tracé, tel qu'on le voit sur les feuilles de Budapest, est fort contourné ; les contours, en particulier ceux des draperies, abondent formant des ondes et petites baies capricieuses, les détails s'entassent, laissant peu de place aux lignes directes et nettes et prêtant au dessin un caractère saccagé. Les quelques autres dessins de Bergl trouvables en Hongrie permettent de corroborer l'authenticité des dessins de Budapest, ainsi que de les situer plus exactement dans l'œuvre du maître.

Une collection particulière de Sopron conserve trois dessins importants et caractéristique de Bergl, dessins qui ne furent jusqu'ici publiés que dans les ouvrages de topographie.[8] L'un des dessins à la mine de plomb, d'un format en haut cintré,

[8] Sopron, collection de E. Csatkai. « Le martyre de Saint Thomas », mine de plomb, 230 × 360 mm, signé. Sur le revers : esquisse de détail d'une coupole. « Le Christ au Mont des Oliviers », mine de plomb, 240 × 165 mm. Le revers porte « Le Christ en Croix. » « l'Assomption de la Vierge », et un groupe d'Apôtres, mine de plomb, 350 × 430 mm. Csatkai E.: Sopron és környéke műemlékei (Les monuments historiques de Sopron et de ses environs). Budapest, 1956. p. 365, fig. 320—322.

représentant le Martyre de St. Thomas, est l'esquisse du tableau de l'autel St.Thomas de l'église bénédictine de Klein-Mariazell (fig. 35). La technique du dessin, les lignes ondulées et agitées, l'abondance des traits d'ombre évoquent vivement l'esquisse N° 105 de Budapest, aussi les types, les gestes vifs et le raccourci sont-ils analogues. L'autre feuille de Sopron, signé: «Jean Bergl pixit», figure le Christ au Mont des Oliviers, et sur le revers le Calvaire (fig. 36—37). Le Mont des Oliviers encadré de fins ornements rococo, avec sa technique saccadée et aristée rappelle particulièrement le dessin de la Passion de Budapest N° 104 (voir la figure brisée du Christ étendu dans le Portement de Croix). On ne saurait méconnaître la parenté entre les figures du Christ crucifié, de la Vierge, de Marie Madeleine et de St. Jean, légèrement esquissées sur le revers, et celles de la Passion. Ce sont les mêmes minces contours frisés, les mêmes proportions allongées, les mêmes figures sveltes avec les petites têtes gracieusement inclinées. Tous ces dessins, et finalement la troisième feuille fragmentée de Sopron (esquisse d'un détail de plafond de Klein-Mariazell, figurant l'Assomption de la Vierge) accusent une parenté la plus étroite avec le dessin de Bergl de Vienne l'esquisse du plafond de Klein-Mariazell exécutée également en 1764 (L'Assomption de la Vierge, Vienne, Albertina).

La période médiane de l' œuvre dessiné de Bergl, sa conception et sa manière, ainsi que sa technique se présentent ainsi très nettement Ce groupe authentique, identifié et exactement daté permet d'identifier aussi les œuvres provenant d'une période plus tardive de l'évolution du style de Bergl, et de distinguer son œuvre de celui d'autres maîtres.

CLAIRE GARAS

BERGL, Johann festő.

Pamiatky a Múzeá, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
16, 24. p.
37, 38, 65. lap

Bergl

freskóit az Egyetemi templomban említi:

Az Egyetemi templom és rendház.

Budapest, 1971. 6. sz. 23-25. l.

Bergl Johann Baptist

az Egyetemi templom freskóit festette.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1924

MDK

Bergl, Kracker, Maulbertsch, Troger

festői

magyarországi dolgozat.

Györy Aranka: Müalkotások ismertetése. I. rész.
Debrecen, 1945.

55. l

MDK

MDK

Bergl János, festö

1776.

Saly László dr.,: az egyetemi templom. Nemzeti Ujs. 1926. ápr.11.

MDK

Bertl János, festö

Kremsböl való

Az egyetem templom ferscóit ö készitette és két oltárképe különös figyelmet érdemel.

Zombory Gusztáv: Az egyetemi egyház Pesten. Vas. Ujság. 1859 125.l.

MDK

Bergl János

A bpesti egyetemi templom szentélye és főhajója boltozatainak művészi festményeit a csehországi Königshofban született Bergl János 1776-ban készitette.

Rozinay István: A bpesti egyetemi templom.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1927.febr.15. 27, 28.lap

Johann Bergl (1718-1794)

1775 körüli érekben a felsőelefánti és a pesti Pálos templomokat festette ki.

Agopházy hávra: Magyarországi barokk művészet, Bp. 1960. TIT József f. szabadegyetemének. előd. 42.

1.

Johann Bergl

a bécsi Akadémián tanult falfestő. Meghivatásában a pálosok rendi örneköttetései ésvényesültek 1775-ben a fehőelefánti pálos templom és zárdra mennyezet- és falképeit készítette.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvtár/

139. l.

Johann Bergl

2.

1775-ben, bizonyára a felröelefántiak ajánlatára a máriacsaládi pálos templomot is falképekkel díszítette /elpusztultak/. 1776-ban a pesti pálos templom mennyezethupoláit díszítette újszövetségi jelenetekkel.

Kampis Antal: A magyar müvé.szet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvtár/

139. l.

Bergl, festő M.D.K.

A bécsi akadémia neveltje, magyar megrendelőknek is dolgozott. Freskófestő volt, nem igen dolgozott portréban. 225.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. VII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

J. Bergl, festő

M.D.K.

1755 táján a pálos rend
pesti templomának diszítésén
dolgozott.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc

Akadémai Kiadó, Bp. 1968.

904. old.

Johann Bergl osztrák festő

1776-ban festette a pesti pálos templ. mennyezetfreskóját. Barátságban volt Maulbertsch-csel. A pesti pálos templ. freskóin Maulbertsch hatása érezhető.

Budapest története ~~I-IV~~ III. Akad.kiad.Bp.1975 / 44.old

Bergl, Baptist

"Johann Baptist Bergl - az Egyetemi templom freskófestő je - éppen úgy gyökértelen volt Pest-Budán, mint az ó-budai Zichy grófok szolgálatába szegődő Karl Bebo fafaragó művész és A. Eberhardt szobrász."

Zolnay László: Művészet és művelteség a XVII-XIX.századi Pest-Budán. - Budapest, 1972.9.sz.39-41.l.

Johann Bergl

alkotásai az V. Eötvös kollégiumi templomban; a mellékoltárok képei, valamint a mennyezet freskói. (1776.)

Bereza László, Bernáth György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 1335 l

2751

M.D.K.

Bergl, Johann, festő

a XVIII. sz. ban Magyarországon mindgyarrabban szereplő osztrák festők hört nyer emlitést.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz.Veb.Seemann,I.Aufl.
1966.Bd.V. Die Kunst des 17. und 18.Jahrhunderts, 864 o.
Magy.fejezet: A.N.Tichomirov, 516. old.

schichte, Leipz.

des 17. und

homirov,

Bergl

a budapesti egyetemi templom freskóinak művésze. Az 1948-as soproni barokk kiállításon jól volt képviselve. A rajzok közül kettő az alsóausztriai Klein-Mariarell búcsújáró templom festményeiben készült ucsuzavázlat: egy a mennyeret freskóhoz, mely Mária mennybemenetelét ábrázolja. (Ugyanez a bécsi Albertinában is.) A második darab Ts. Tamás halálát mutatja be, oltárképhez készült. Hátlapján Bergl saját kezű nevződése az apáttal és egy kis ucsuzavázlat e mennyeret képéhez.

Gatkai Endre: Barokk kiállítás Sopronban. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 76. l.

Bergl

Harmadik rajza az 1948-as soproni barokk kiállitaion: egyik oldalán Krisztus az olajfák hegyén, jelzett, a hátlapon Krisztus a terentfán. Egy kis vizfestmény - vázlat is szerepelt, valamelyik kartély mennyezet képéhez.

Gatkai Endre: Barokk kiállitás Sopronban. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 76. l.

M.D.K.

Johann Bergl,festő. XVIII.sz.

A bécsi Akadémián tanult.Ausztrák és német területen dolgozott főleg.1775-ben a felsőelefánti pálosok templomát festi.A pestimpálosok templomát ia festi 5ma egyetemi templom/.A pupola freskókat készíti. Végül a máriacsaládi pálos templom mennyezetképeit festi. 448.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,A zene, a szinház és a film.Bpest.Minerva.1960

Johann Bergl, osztrák festő M.D.K.

a pálos-rendhez fűződő kapcsolatai révén került átmenetilag Magyarországra, ahol a felsőelefanti pálos rendhez és templom fal- és mennyezet-festményeit készítette 1775-ben, ugyanez évben a Máriacsalád-i pálos templom freskóit (mezzek körben elpusztultak) és a pesti pálos (később Egyetem)-templom kupolafreskóit-eg évvel később

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

174. old.

Bergl Johann, festő

a pálosok templomait diszitette Felsőelefánton, Pesten, Máriacsaládon.

A magyarországi művészet tört nete I. Bpest, II. kiadás. 1961. 440.l.

M.D.K.

Bergl, Johann Baptist, osztrák festő/1719-1789/

A budapesti Egyetemi templom freskóit festette.
284.o.369.o.

M.Kiss Pál: Müvészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

Bergl, Johann, festő

méltatása

Fleischer Gyula: Johann Berl, a budapesti egyetemi templom mennyezetkép festője/Pápa, 1931/

című munka

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 474.l.

Bergl , Johann MDK

az Egyetemi templomban /Eötvös L. utca/

Mellékoltár: Remete Szt Pál, Judás Tadaeus, Mennyezetfreskók / a kórus jobboldalán szignálva/: Mózes és az égő csippkebokor, Mária és Erzsébet találkozása /orgona felett/, Szeplőtelen fogantatás, Angylai üdvözlet, Bemutatás, Sz. Mária mennybe menetele/szentély/.

Kápolnában is Bergl freskók.

A freskókat restaurálta Gróh István az 1924-26-os renoválás alkalmával.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 102-103.l.

BERGL Johann festő

M.D.K.

Bp. egykori pólos, ma Egyetemi templom (1736-42.) mennyezetké-pei

Rados Jenő: Magyar Építészettörténet Bp. 1961.

187.-
190.-e

Bergl, Johann festő M.D.K.

A pálosok r rendi összeköttetései érvényesültek meghivásában.

Felsőelefánt, páles templom és zárda mennezet- és falképei. /1775/

Máriacsalád, páles templom falképek. /1775/

Pest, páles templom mennyezetkupolái / 1776/

Kempis Antal : A képzőművészetek története 658.1
A Kultura Világa Kp. 1963.

KampidAntal

Festészet.

Pesti egyetemi templom menyezeti fest

ményei. Fest.Bergl János.

HISTORIA.1928.7.sz.6.l.

Festmények az Egyetemi-, Pálosok templomában, készitette Bergl János.

Katol. Szemle. 1917. II. 493-520. l.

Bergl János festö.

/Pesti egyet.templom menyezete./

HISTORIA.1928.7.sz.6.l.

Bergl Johann

freskói díszítik az Egyetemi templom boltozatait.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

25 l

MNk

Bergl, festő

a pesti Egyetemi templomban alkot.

Győry Aranka: Müalkotások ismertetése. I. rész.
Debrecen, 1945.

TS. l.

NDK

Ref. Igod

M.D.K.

Bergl János

Festőművész festette az Egyetem templomot 1698-ban.

Régi adatok a városok multjából.

Városok Lapja 1907. 1.szám. 7.old.

Bergl, Johan /1718-1789/

MDK

festő

a pálosok templomait diszitette Felsőelefánton, Pesten, Máriacsaládon.

Magy. Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 394.o.

Bergl. l.

megerősítését a bp-i Egyetemi templomban említi

Szilárdfy Zoltán: Egy barokk kori Immaculata-tipus ikonográfiájához. - Művtört.Ért.197o.4.sz. 284-288.l. 286.l.

Johann Bergl

festette a pesti pálos (Egyetemi) templom mennyezet freskóit. 17. sz. reprodukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

957

Johann Bergl

felsőelefánti, máriacsaládi és a pesti pálos templomot dekorálta falképeivel.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

671

Bergl János

MDK

az egyetemi templom freskói

AA 45.o.

Székely László/szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1959.

Johann Bergl festő

1718 – 1786

M.D.K.

† budapesti egyetemi templom rokokó
falképeinek festője.

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
206

M. D. K.

BERGL, J.

Br. Egyetemi Templom mennyezet-freskói (1776)

Magyar Építészet, R.A. 1954. 66. l.

Bergl Johann
festő

M.D.K.

Az egyetemi templom freskóit festi

Dr Ledererné: Budapest Műemlékei, Bp. 1924.
Kertész K. Róbert: A barok stíluskorszak műemlékei 127 l.

Bergl /Johann/, festő

6666 MDK

A pesti Egyetemi templom képeinek rendbehozatala nem kifogástalan.

317.o.

~~Anghání Mária-Gara Klára: Magyarországi festészet a XVIII. században.~~
~~Müv. ért. 1956. V. évf. 2-3.~~

Entz Géza: Az utolsó három év müemlékvédelme.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 4. sz. 314-317.o.

Bergl / J$_o$hann/, festő MDK

magyarországi müvei

1775-76 között még Maulbertsch korai , rokokó szakaszához állnak közel, tehát elkéstek.

226.o.

Aggházy Mária ism. Garas Klára: Magyarországi festészet a XVIII. században.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 2-3. sz. 225-227.o.

MDK

Bergl, Johann

magyarországi müködése

Vigilia, 1947.jan. XII.évf. 1. sz. 53.l.-Jajczay János: A magyarországi barokk és Maulbertsch. 52-55.l.

M.D.K.

BERGL Johann festő"

1718 - 1789

1775 Felső elefánt volt pálos t. mennyezetképei, Ker. Sz. János legendája foto

1776 Budapest egyetemi t. mennyezetképei, Mária-legendája foto-
Máriacsalád pálos t. mennyezetképei Mária mennybevitele, Judit és Holofernes, Feltámadás stb.

Garas XVIII. 1. 39-41, 62, 67, 120, 162, 169, 181, 209, 267-268, XXVI. + XLVIII. t.

M. D. K.

BERGL Johann festő

főművei: Melk, Ober St. Veit, Schönbrunn, Kleinmariazell, Dreieichen stb. menyezet- és portréi

Garas XVIII. A. 209. l.

Bergl Johann

MDK

Mennyezetfreskói az Egyetemi templomban.

231.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Johann Bergl festő M.D.K.

1775 a felnőelefánti pálos tplom freskói,
majd a pesti pálos tplom kupolafreskói.
Máriacsaládi pálos tplom menyezet-
képei.

Kampis, hagy. mův. Bp. 1960 448.

Bergl Johann

a bpesti Egyetemi templomban levő Krisztus részlet fresco: reprodukció, fekete-fehér.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő László

stb.: Magyar Műemlékvédelem I (1949-1959) Budapest, 1960.

159

Bergl Johann

a Bpesti Egyetemi templomban levő Atyaisten fresco részlet; fekete-fehér reprodukció.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő László

stb.: Magyar Műemlékvédelem I. (1949 1959) Budapest, 1960. 1581.

Bergl Johann

a budapesti Egyetemi templomban levő freskójának tekintélyes része teljesen tönkrement.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő László

stb.: Magyar Művészet, I. (1949-1959) Budapest, 1960. 162 l.

Bergl János

festő

vrád
2

Dívald 1927

142. l.

Dívald K.: M.
művészettört. Bp.
1927. 142. l. —

SORREND:

1. *Dr. Gerevich Tibor:* Elnöki megnyitó.
2. A Társulat kitűntető érmeinek másodszori odaítélésére vonatkozó választmányi javaslat, illetőleg határozat előterjesztése.
3. *Dr. Alföldi András* másodelnök előadása: Római feliratok Dáciából és Pannoniából.
4. *Dr. Oroszlán Zoltán* főtitkári jelentése.
5. A Számvizsgáló-Bizottság jelentése az elmult évről.
6. *Schiller Rezső* előterjeszti a jövő évi költségvetést.
7. Választmány javaslata II. titkár, a lelépő választmányi és számvizsgálóbizottsági tagok választására.
8. Esetleges indítványok. (Csak a közgyűlés előtt nyolc nappal írásban beadott indítványok tárgyaltatnak.)

42.812. — K. M. E. Ny.

Bergl János

festő

bpesti egyetemi

templom falképei

Divald Magyarmuvemi.

219. l.

Divald K. = Mornáj

művészeti emlékei.

Bp. 1927. 219. l.

Éber László: XVIII. n.
beli falfestvenyek Mor-
nágon. AE. 1910. 203. l.

—

Bergl. Jaurs

Fleischer Gy.: Adatok a feltoronyi kastély és betső diszítésének történetéhez. Az OM. Szépm. Mizz. Évk. V. Bp. 1929. 162. l.

Fleischer Hernt, ez Maulbertsch és nem Bergl munre

Bergl János (8

festő

irod

Fleischer Gyula: A felsőelefánti gróf Edelsheim-Gyulai kastély és mennyezetképei. Évkönyvei, Az Orsz. Magy. Szépművészeti Múzeum — VI. k. Bpest, 1931. 214—231. l (Képekkel és ónarcképpel.)

Lásd

Mittuch József: Adatok Elefánth történetéhez. Nyitra, 1904.

Bergl, Johann (I)

festő

Szül. 1718-ban Königshofban, meghalt 1789-ben Bécsben. [Életének egyéb adatait és műveinek összeállítását lásd Fleischer Gy.: Johann Bergl a budapesti egyetemi templom mennyezetképfestője. Pápa, 1931. 7. l. — Eber L.: Művészeti Lexikon. Budapest, 1926. 70. l.]

1749 őszétől 1752 tavaszáig a bécsi Képzőművészeti Akadémián tanult, hol Karl Aigen tájképfestő, Friedrich Angst állat-

Magyar fehér kakas és tojó.

Bergl, Johann (2

képfestő és Josef Mildorfer freskófestő voltak mesterei. Két izben akadémiai pályadíjat nyert. 1754-ben megnősült és azontul csaknem tíz esztendőn át részben festőnünvész apróva, Johann Bernhard Märsch oldalán, részben önállóan udvari megbízásokban részesült. E megbízások többnyire a bécsi Burg, a schönbrunni kastély és a királyné birtokában levő kisebb kastélyok (Laxenburg, Hetzendorf) termeinek exotikus tájképekkel, idegen

A pulyka tenyésztés.

A tyúk rokona a pulyka amely Amerikából került hazánk
ba ahol még ma is vadon él. A pulyka tenyésztés leg-
fontosabb kelléke a legelő, amelyre a pulyka majdnem
egészévben kijár.

Csibe és pulyka nevelés.

A kis csirkék ültetés után 21-22 napra kelnek A

Bergl, Johann 13

földrezik elsőből, állat és növényvilágából vett jelenetekkel való díszítésétől állottak. Első ismert művei a Bécs melletti Oberst.-veitha kastélyban is e sajátszerű genre művelőjének mutatják.

Ezután igen rezletesen felsorolja ausztriai munkáit. Ha Kell, lásd.

Több művei: nelki kolostori kertilak falképei (1763), a kleinmariazelli templom fal- és mennyezetképei (1765) a thennebergi templom fal

velük, harmadnap szintén negyednap tejben patoly-
tatott köleskását kapnak és ezen maradnak
tiznapos korukig. Tizenegy napos korukban, meg-
kezdjük a turóetetést a túró közé apróra vágott
csalánt v. vöröshagyma szárat és főt burgonyát
kevernek. Azután már vizben főtt tengeri darát
és aludtejet is kapnak. tiszta vizet csak öthetes ko-
rukban [illegible] hozdanak [illegible] itatni

és mennyezetképei, a säusenstein templomnak a szent Donat-legendáját ábrázoló mennyezetképei (1767), a schönbüttel kolostortemplom Peregrinus-kápolnájának mennyezetképe (1767), a dreieichen búcsúhely templomának mennyezetképei (1768), végül a melki bencések bécsi rendházának kápolnafreskói (1773).

A 70-es évek közepén Berglt Magyarországon találjuk, ahol rövid idő alatt a magyarországi Pálos-rend három templomát díszítette fres-

szorgalmasan keresi táplálékét a tépést jól álja
átlagban termékenyitett tojásokat tojik idegen
fajták a Tuluri lúd, igen szép lúd az Endeni és a
Pomerániai lúd. A kis ludak 28-32 napra
kelnek ki.

Bergl Johann (5

Kóival. Időrendben leghorábbiak a felsőelefánti freskók 1775-ből, valószínűleg még ugyanezen évben keletkeztek a mária családi (Bars megye) Pálos-kolostor templomának és refektóriumának mennyezetképei, míg a bpesti egyetem templom (egykori Pálos-kolostor-templom) fal- és mennyezetképeit 1776-ban festette a művész.

A bécsújhelyi ciszterci rendház refektóriumának mennyezetképei 1765-ben, kápolnájának mennyezetképei 1766-ban, könyvtártermének mennyezetfestményei 1774-ben keletkeztek.

A felsőelefánti templom dongaboltozatának sima

Baromfi betegségek.

A baromfi betegséget két részre osztjuk: külső és belső betegsegek. 1.) Elősdiek.)

a tetvek, az ohantag, a poloska, veszelelmes a rüatka. A meszesláb a pulykáknál különössen a bélféreg furdul elő sokszor külső betegség még a száj gyuladás.

2.) A Belső betegségek.)

mennyezetfelületét a szentéllyel együtt összesen öt kepniezőre osztotta a művész, melyekben Keresztelő szent János életének főeseményeit festette meg (1775.) E sorozatból (a szentélyben lévő) Mária és Erzsébet találkozását már a Kleinmariazelli mennyezetképén is megfestette, s a budapesti egyetemi templom orgonakorusán csaknem változatlanul nyból megfestette azt.

Bergl legmonumentálisabb templomdekorációja ~~(17~~ a bpesti egyetemi templomé 1776-bót és utolsó ismert

A vízi szárnyasok

A vízi szárnyasok könnyen és nagyobb haszonnal ott tenyészthetők ahol víz és legelő van a számukra, mert ilyen helyen az állatok tartása és fel nevelése sokkal olcsóbb A vízi szárnyasok közül a liba és a kacsa A ludaknak több fajtája van az házi fajtából kisebb nagyobb, különösen mol-nároknál találjuk őket ahol élet feltételeikéjobban megtalálják A mi ludunk udvar szabadban

Bergl, Johann (7

munkája a melki apát házikápolnáját díszítő menyezetkép 1782-ből

Az elefánti menyezeti freskok a következők: 1. Az angyal jelenti Ker. Szt. János születését Zachariásnak. 2. Mária látogatása Erzsébetnél. (Mind a kettő a szentélyben). 3. Ker. Szt. János születése és névadása. 4. Ker. Szt. János prédikációja. 5. Salome Szt. János fejével. (Az utóbbi három a templom hajójában)

Bergl önarcképe a melki apátság kerti pavillonjában repr. az alábbi műben.

Erdélyi kopasz nyak.

Langsán kakas.

Bergl Janós

wód

Magyar Nüvesich

1932. 319. l.

(Fleischer Gyulának a Szépm. Muz. VI. erk.-ben megjelent ekkrück
Ebr. Lasiló tól)
isam Stetéjeben

hogy kulturális és a magyar névnek
kívánó ezen lépésünket egy mappa meg-
méltóztassék annál is inkább, mivel
t forgalmi értéke többszörösen túl-
lunk kért árat.

Nagyrabecsült párfogását előre is
megköszönve, a résztvevő művészek
nevében vagyok kiváló tisztelettel

festőművész.

Bergl János

1718–1789

2 ism

Fleischer Gyula: Johann Bergl a budapesti egyetemi templom mennyezetfestője. Pápa, 1931. 8-r, 54 l. — ⊕

Ism.

Genthon István:

Száradok. 1933. 345. l. – 346. l.

⊕ Fleischer Gyula: A felsőelefánti gróf Edelsheim-Gyulai kastély és mennyezetképei Brest 1931.
(Az utóbbiban is Bergl-freskói)

Bergl Johann
festō

vod

Fleischer Gyula:

A schönbrunni kastely
földszinti termeinek
falfestményei. A
Bécsi Magyar Tör-
téneti Intézet év-
könyve. I. évf.
Bp. 1931. 219,
220. l. 221. l.
222. l.
képekkel.

Bergl, Johann

festő

Gentmüeml

56, 5~~7 l.~~

Genthon I.: Mosszág

müemlékei - Bp.

1951. 56. l.

Eperjes

Lőcse

Miskolc

Pozsony

Selmecbánya

Szatmárnémeti

Ujvidék

Trencsén, Ungvár

.....Baja

Brassó

Budapest, IV. Városház-tér 4.

Csiksomlyó

Debrecen

Eger

Esztergom

Győr

Gyulafehérvár

Gyula

30 mk

Bergl János

festö

irod

Haeufler 1854

I. 300. l

Haeufler J. V.:

Buda-Pest.

Pest 1854. 300 l.

...öli harangház lebontásából származó
kölépcsők többlete, köablakkeretek, a repedt
megerősítése, de különösen a czélszerűségi
...alék nagyobbodása, valamint régi falak
...amar felemésztették. Ez utobbiak külön

...óltak még az ujszósték, egy második
...tett uj ablakkeretek köből.
czélszerűség mint tartósság valamint
...okból, szükséges eknek mutatkozván
...tes bizottságot ezen túllépést engedélyez-
...községnek a nagyméltóságú Miniszteri-
...pártolólag felterjeszteni méltóztassék.

29 én

Sztehlo Ottó

Bergl Janos

festo

ród

Hekl Univ

27. l.

Hekler A.: Die

Universität Bpest.

Basel, é. n. 27. l.

Bergl Janos

festö-

ired

Hekler Budapest

57,59.l.

Hekler A: Buda-
pest als Kunst-
stadt. Küss-
nacht am Rigi
(Schweiz) 1933.
57,59.l.

VÁNY

SZ.BIZOTTSÁGA

úr
úrnő

Budapest
K.Rákos u.10.

Bergl, Johann

festő

wód
z

Hekler M M Tört

194. l.

Hekler A.

A m. művészet
tört. Bp. 1934.

194. l.

Bergl, Johann

Jestö

irod

Hekler Ung

117. l.

Hekler A. Ungarische Kunstgeschichte Berlin, 1937

117. l.

tagé, de el nem
gatóság jóvá-
t minden tag-
visszafizeti.

Iván,

NÖK

TZSCHÖCKELCH SZEGED.

Bergl, Johann

festő

wód
z

Hekler M M Tört

194. l.

Hekler A.

A m. művészet
tört. Bp. 1934.
194. l.

Bergl János

l.

Hor Bp

45, 49, 83. l.

90, 9[illegible]. t.

Horváth H.:

Budapest mű-
vészeti emlékei
Bp. 1938.

Bergl J.

Kapossy J.: A magyarországi barokk európai helyzete.
MM. 1931. 26-l.

Bergl János

festő

vrod

Kopp Jóo papn

10. l.

Kopp J. A háromnár éves pesti papnövelde. Bp.

1948. 10. l.

itás rendes menetének megóvása már

egyrészt mindent elkövet, hogy a had-
solatos igényeit kielégitse, másrészt
ezi arra, hogy a társadalom polgári
is változatlan erővel folyjék tovább,
tanárainak példaadása mellett e nagy
zott kötelességteljesitésre nevelőd-
ársadalomban a most különösen szük-
tartassák,- a miniszterelnök úr kez-
hatóságok utasitást nyertek, hogy az
szükség esetén vonják el eredeti ren-
óságoknak helyiségek iránt való igé-
hetséges, másként elégitsék ki.

./.

tóságnak, hivatalnak és

k.

Bergl János

festő XVIII. sz.

vid

Lechner ötév

Lechner Jenő: Öt. év a m. műemlékvédelem történetéből 8 Órai Ujság 1927 dec. 25.

-1300)

1298. Berán Lajos:

Sz. Budapesten 1882

1298. Gróf Csáky Károly Manó.

Mellig, balrafordulta
Arcza és bajusza leberetvált.
lérja felett lánczon kereszte
»CAROLVS EMANVEL E COM. CSÁKY I
és ~~a~~ A hátlapon a püspöki jelvé
~~mellett fölül~~: »SOLIO PONT. AS
és ~~alól~~: »DVOBVS IN EPPAT V LVS
~~szése pedig a jobb vál fölött:~~

Far eruchedett perem mentén

1 jelzése jobbról a mezőnyben a nyak nál: BERAN.

Bronzérem sima széllel
Lelt. sz. 1298. -- Értéke 12 K. -
1911 április 19-én (752-911).

Sz. n. 3-
752-9
Al. l. 6

Bergl János

Festő

cód
2

Lechner Jenő dr:
Az Országos Műemlékbizottság újabb munkádése.
Építő Ipar – Építő Művészet. 1928. 3-4. sz.
(jan. 15.)

F. H. Füger: Lujza császárnő.

i (Andrássy) kastélyokból.

rési Csarnoka, a Műcsarnokban, 1930 november havában.

~~Az Osztrák-Magyar Monar-~~

OMM másban a képben. Morsz.
III. k. Bp. 1893. 98. l. —

Bergl János

irod

Pámer László S. J.

Pálosaink a mű-
vészet terén
Katolikus Szemle
1917. jún. 505 l

232. — 1885: VII. 232. — 1886: VII. 232. — 1887: VII. 232. *a).* — 1888: VII. 232. *a).* — 1889: VII. 267. — 1890: VII. 267. — 1891: VII. 305. — 1892: VII. 305. — 1893: VII. 379. — 1894: VII. 32. — 1895: VII. 32. — 1896: VII. 32. — 1897: VII. 32. — 1898: VII. 32.

~~Erny Mihály hagyománya 1871. — Magy. Képt. 208. — Ltsza 144.~~

— 1900: VII. 32. — 1901: VII. 32. — 1903: I VII. 32. — 1904: VII. 32. — 1905: VII. 32.

— Magy. Képtár 208. — Uj lelt. sz. 144. — 1905. átv. jegyz. 445. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 2083 és a leltárban 3038. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Erny M. hagyom. 1871.

Mk 208
Ujl. 144

117

Bergl Jänos

Pasteiner Gy. XVIII. 17.–
vels ~~fest~~ falfestmänyek
Morningban Akad Ert
1896. 199. l.

Patachich J.:
~~Beschreibung d.~~
~~k. Freystadt Pesth.~~
~~Pest, 1833~~
Pest városának
leírása, Pest 1831.

Bergl Johann Baptist

festö

l. Péter II -

70. l -

Péter A. ~~A~~.

A m. muveszet

tört. Bp. 1930.

II. 70. l.

63748·70
574·84
218·—
64541·54

Hiánypik a
M. O. B. igazolvány
321 9. 24 fillér szakér-
tői illetékről.
mely pótlandó

L.

Bergl János

festő XVIII. sz

Iród

Petrik Albert: A pálosok építőművészeti emlékei Budapesten.
Építő Ipar. 1912. 503. l.

Bergl Johann
festő
(1718 - 1789)
cvód
=
Pig Művel
560. l.

Pigler A. A
barok művé-
szet. Magy. Mű-
velődéstört
IV. k. 560. l.

Bergl János

Arad festő XVIII. sz.

Rozinay István = A budapesti egyetemi templom. Építő Ipar – Építő Művészet – 1927. 27. l.

Petrina pasaka III.120.

Bergl János

festő

lásd

Saly László dr

Az egyetemi templom.

Bp. 1926. 45, 50,

53. l. 54. l.

60, 61, 62, 63, 64,

L 73. l. 65, 66. L és több

kepes táblával

Gualdo G: Hist. di Leopoldo Ces. II. 140.

„Seferkazü

„Aga Gran Visir de Tartari."

Bergl János

vód.

Saly László dr. Az egyetemi templom. A pálosok régi pesti szentegyháza 21 kép-táblával. Bpest. 1926.

Ismerteti Könyi Ottó dr.

MAGYAR MŰVESZET

1927. 172. l.

ni, s 4-5 hetet ~~szándékozom~~ szeretnék ot

Kérésem ismétl

Budapest, 1936. julius 15.

Bergl, Johann
festő

erőd
2

Saly, Dr Ladislaus -
Die Universitäts-
kirche — Früher
Pauliner Kirche —
Bp. 1929. Nepelhel -

zata 202
— bronz kézmelegítő 202
— bronz veretek 203, CCXXIX 1 3
— budai vadászjelenetes dombormű-töredék 177 CLXXXVI 2
— büngösdi aquamanile 196, CCXXVI 1
— dettai zománcos korong 203—204
— dömösi oszlopfő 146, CXXVI
— dömösi kockaoszlopfő 150, CXII 4
— elefántcsonyt szekrényke 206, 207*
— elefántcsont tábla 106*
— ereklyetartó mellkereszt 201
— esztergomi oszlopok pecsétlője 213, CCXXIX 5 6
— gödöllői zablák 202
— gyűrűk 147, 237, 239, 244—246, CCLXI
— hajdúhadházai gyertyatartó 202, CCXXVI 3
— honfoglaláskori sátorcsúcs

Bergl János

irod

Suller (Kocsis) Sajós:

A budapesti egyetemi templom és Bergl János freskói 4° füzve.

Rajztanári értekezés 1932/33. tanév

Ferkèpzomfoiskèvk 59. l.

Bergl János

Szabó László:

A visszatért felvidék
pusztuló műemléke
Máriacsaládon.
A „Patrona Hungariae"
ősi kegytemploma
magtár.
Nemzeti Ujság

1939. febr. 5.

A cikket lásd
Máriacsalád alatt

Ad 374/1938.

A Miemlékek Ors

1938-1939 évi költs

Rendelkezésre á

1. A szombathelyi ásatások során na
épitészeti emlékek biztositási é
si munkálataira .....

2. A feldebrői r. kath. templom hel
biztositási munkálataira és a Sz
rabeli freskók restaurálására ..

3. A visegrádi Mátyás-korabeli kast
folytatólagos feltárására és a l
válására .....

4. A zsámbéki templom- és zárdarom

Bergl János
festő

vód
az

Velvánd

164. l.

Velics L. Vándor előadásaim az egyházi művészetről. Bp. 1912.
164. l.

Abietaceae

fenyő-félék

Bergl János

festő

vrod
2

Ybl képrom

320. l.

Ybl E. A képrömü-
nemetek Mországon
Lukács Gy. Magyarok a kultu
ráért. Bp. 1929.
320. l.

Bergl Johann
festö

l.
Gent Bpestnüv
59.l-

innen
nem kell.

Bergl Johann

1718 v. 1719 — 1789.

wód
2

Lyka-Muther

II. 235. l.

SZENT IMRE-VÁROSI R. K. EGYHÁZK

HIVATALOS ÓRÁK D. U. 4—8-IG. TELEFON: 2

A kézbesítő pénzt nem vehet át!

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos Dr Szentiváni

XI., [illegible]

Tisztelettel értesítjük, hogy egyházi adó-szám

Régi hátralék: ..... P

Mult évi hátralék: 0 P

1944. évi kirovás: 20 P

Összes tartozás: ..... P

Ezen összeg mielőbbi kiegyenlítését kérjük **hivatalos nyugta ellenében, vagy a 49.877. sz. pt.**

A f. évi kivetés ellen felszólamlással élhet a tárgyaláson **csütörtökön d. u. 5—7-ig.**

Budapest, 1944 1944 szept. 20.

Bergl danus

l.

Csat-Frey Öst Kunstt.

XXIV. k.

XIX. l

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MÜVEK.
229

Garrigou, F. L'homme fossile.
Paris, 1863.

fűz. 1 d.

Bergl János
festő

l. Kósa 194. l.

19 35

zágos Bizottsága

dvány { száma: — 19 —
kelte: IX/5. 19 35.
beérkezése: IX/10. 19 35.

tek száma:

elintézett szám:

száma:

száma:

:

vasta:

Bergl Johann Baptist

ired

Pétermagyarnuv

Verecke V. 64. l.

72. l.

Y GÉZA

nyv, papir, ir

és zenemű kereskedé

ERPELÉTI-UT 4-6.

TELEFON: 456-659.

Bergl János

festő

az egyetemi templom falképei

ívód

Jajmegszent.

45, 46 l.

Bergl János

festő

vród

Szilágyi Sándor: Nagy-Budapest. Bpest 1927.
32. l.

T. 1836.

yek a Thisbe, a Melanie, a Theseus
uhát viselik. A háttérben fák

K
s 15én
Divatcsarnoka
ca.

1857.
rajzolt ruha-kelmék és mantillák
tcsarnok tulajdonai.

cm.

Bergl Janos

fertette 1776. az egyetemi
templom frestöit.

Pat. 71

~~Beszterczebányai Régészeti és Történelmi Társulat IX. 44.~~

~~VII. 291~~

Bergl János

U. 4218.

Vallás- és Közokt. minisztérium

VIII. 239

Bergl János

festő

1718 – 1789

Hausmann báró III. 10

Muvészeti Lexikon 70. l.

1904. VII. 8.

Békéscsaba.

Penz. Múzeum jelentése (#36/1904.)

Bergl János

írod

Árokháty Béla

Nagyértékű régi freskókat federtek fel az Egyetemi templomban.

Magyarság 1926. ápr. 10.

Szkitha telep, magyarlapádi IX. 76.

Bergl János

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 543

1931. 26, 429–430.

1932. 319

Bergl János

Magyar Múzeum

1927. 543

Kassai Múzeum (rodostói Rákóczi-
ebédlőház ügye) V. 222, 223

szárnyépület felépítésének ügye V. 222, 223,

Bergl János

l.

Cincik 8. l

XXIX. TÁBLA A GEREVICH-CIKKHEZ

Bergl János

festő

Ø vied

Rupp Jakab

Buda-Pest és Kör-
nyékének helyrajzi
története. Pest 1868

249. l.

Kétoldali nyomás.

Bergl, Johann Baptist, osztrák festő, szül. 1718 v. 1719 Königshofban (Csehország) megh. 1789.

~~A bécsi akad~~ Bécsben tanult, azután ugyanott telepedett le. Bécskörnyéki templomokban Gran a Troger hatása alatt szinos mennyezetfreskot ~~festett~~ kezdett. B. festette a bpesti egyetemi templom (egykor a pálosok templomonak) mennyezet képeit 1776-ban.

tárgya n szerint	A protocollum		1873. évi kat.	
	neve	száma	terem	szám
.....	M. Képt.	279	V	142
.....	Át. Képt	318	V	155
.....	Át. Képt	319	V	154
.....	M. Képt.	63	I	27
.....	M. Képt.	335	—	—
.....	M. Képt.	336	—	—
[illegible] ajándéka	Át. Képt	310 [illegible]	—	—
[illegible] ajándéka	Át. Képt	310 [illegible]	—	—
M. [illegible]	Át. Képt	2 [illegible]	—	—
M. gyüjteményéből	Át. Képt	2 [illegible]	—	—
M. gyüjteményéből	Át. Képt	2 194 [illegible]	—	—
.....	Át. Képt	298	IV	73
.....	Át. Képt	273	IV	22
.....	Át. Képt	9	IV	24

Bergl János

Ujság - 1927. jun. 26.

(Magyar Pantheon
az Egyetemi templom
alatt.)

Szalay Imre báró: Visszaemlékezés

Trefort Ágostonra IX. 80.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Bergl János
festő
urod
Roh Hunt I. 120 l.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Bergel, János Václav

freskófestő

5 sorban emlékezik
meg róla,
illetőleg a Znaimban
levő freskójáról

Toman 34. l.

Bergl János

l.

Wagdej

198, 204. l.

Bergl Janos

c.

La Rosee

56-c.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Bergl János

festő

vőd

Szigeti János:

Budapest (Buda, Óbuda és Pest) a XIX. század első harmadában. Bp. 1933. 32. l.

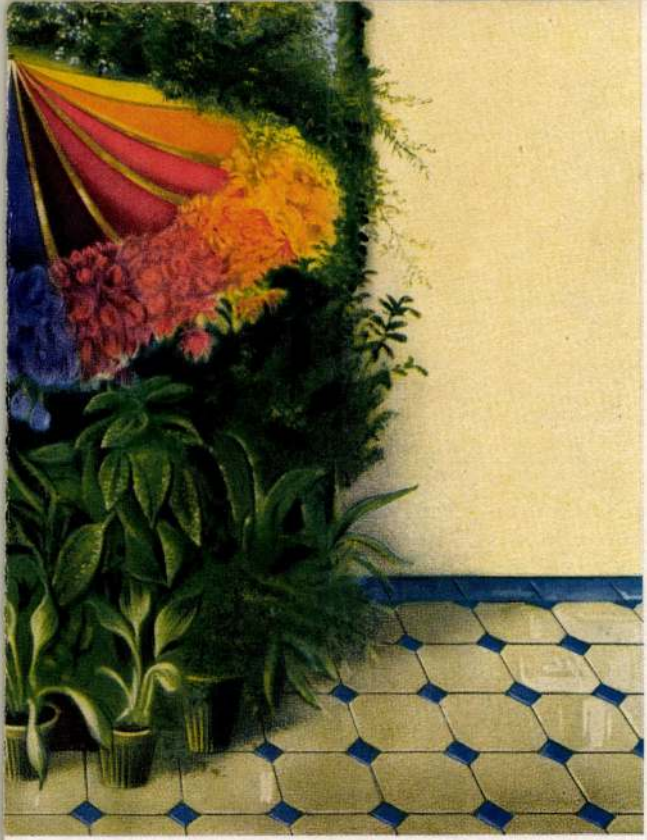

Messestand 1930

Gedruckt mit B & W-Standard-Normalfarben der
FARBENFABRIKEN BERGER & WIRTH, LEIPZIG

Bergl János

festő 1774

l.

Arch. Ért. 1913

190. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bergl János

1718–89

Bar Ebtah

286 f.

Bergl Janus

festo

l.

Genthon - Szentiwanyi

varmegye

Abany - Torna (?)

Kassa mincmlekei

Bp ér. 8. l.

gá-

esz-

-

e

Bergl Janos

festő

l.

Magy Müemlékei

III. 227 l.

Bergl Imre

lásd

Réh 31.l.

Réh Elemér:
a régi Budai
Pest építőmeste-
rei Mária Te-
rézia korában.
Bp. 1932.

Bergl, Johann

Lásd

Dr Saly László: Az egyetemi templom. Bpest, 1926.

aprora vágott kemény tojást össze aprózott sóskát
igen aprora összevágjuk. Ezt etessük a kölest a kis
csirkékkel hagy az utóbbiak a kotló meglanitja enni.
A kis pujkák 26-28 nap. alatt kelnek amely tojás-
ból akkorse kelne ki a kis pulyka. azt a végén
finom árral megkel nyitni, hogy a kis pulyka
benne fuladjon Kikelés után a kispulykákat ép-
pen úgy helyezzük el mint a kiscsirkéket. elsőnap
nap igen aprora vágott kemény tojást etetünk

Bergl János

festő

l.

Wick Kassa tört

380 · l.

Wick B.: Kassa
tört. és műemlé-
nei. Kassa 1941.
380 · l.

cserkészünk sem szabad, hogy kimá

A mai nyomorúságos idők

Ezért azzal a kéréssel fordulunk Nagym Méltósá Nagysá

tasson közelebb célunkhoz. Kérjük,

lapot, hánem azt az összeget, amelye

támogatására, méltóztassék a mellékel

Szíves áldozatkészségét sok

Budapest, 1933, junius 15-én

Fleischer Gyula: Johann Bergl az egyetemi templom mennyezetképfestője

8°, OK, 46 L, Pápa, 1931.

Bergl János

Petrik A. A régi Buda-Pest építőművészete I. Bp. 1909. ~~Franklin~~.
24. l. — IV. r. Bp. 1913. 17. l. —

Schams F.: Vollständige Beschreibung der k. Freystadt Pest. Pest, 1821.

Némethy Lajos: Adatok a festés történetéhez Magyarországon a XVII-XVIII. században
Arch. Ért. 1883. 100 l.

Palugyay Imre dr. Buda-Pest
városok leírása. Pest, 1852. 354. l.

Honnüvén. 1833. 2081. (M. morgalom és mesterségek tört. rajzolatja.)

Bergl János

festő

l

Šourek K. ~~32.l~~

Die Kunst in der Slowakei.

Prag 1939. 32.l

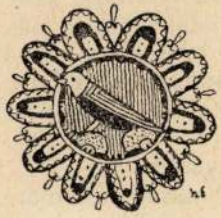

Bergl Janos

Jestő

l.

Gereczefalkepek

576. n.

.ndi iskola.

zadból.

a, hogy a látható paraszt-
i lombos fák vannak, a jobb-
fülkébe helyezett dombor-
a kettős erkélyű tornyával.
a melynek deszkakerítése
egy munkás megy, a ki
Öltözete: nemezkalap, kurta
rna szövetből, harisnya és
ől két madár repül. Az ég-

cm. — Lelt. sz. 4203. — Becs-
lfiy János hagyománya 1907
\tvételett a pozsonyi kir. járás-
908 : Ö. 186–441 sz. végzése

ber 20-iki hivatalos jelentés
:mber 25–27 (2165–912) és
napján (1890–912) mint a
— Az átvételt tudomásul vette
12 deczember 1-én 1908 : Ö.
2), a vallás- és közoktatásügyi
:zius 17-iki 179096 sz. határ-
:tt 1913 márczius 16-án (453–

iatok a Szépművészeti Múzeum-
XVII. sz.: Falurészlet.
iatkozó egyéb adatok és pedig:
–908. pag. 17. Nº 18). *M.*
e, im schwarzen gekehlten Rah-
Schnur, am Nagel mit braunen
);
080–908. pag. 7. Nº 2). *M.*
äussere Stadtteile irgend einer
er braun gemalt. Im schwarzen
Licitation Artaria, 48 hoch,
Treppe);
(1893–912. Nº 2). *Meindert*

2165–912. Nº I : 2). *M. Hob-*
·6 : 46 cm.

III

848 (4203).

977 (79).

2 (1004)

Bergl, Johann

Bergl *Johann*, osztrák festő, *1718 v. 19, †1789. Bécsben élt, Magyarországon is festett nagy freskóképeket a budapesti egyetemi (egykor pálos-) templom, a felső-elefánti pálos-templom mennyezetére. Bécs körül számos templomban hasonló munkát végzett, de exotikus falképeket is festett több kastélyban. Kora legjobb bécsi mesterei közé tartozott, stílusa a kései, higgadtabb barokké.

Uj Idők Lex.
IV. K 867. l.

tos kérdés: a mai ember viszo
az antikhoz.Lépten nyomon tal
zunk vele,aminek meg vannak a
felelői a művészeti áramlatok
Ennek a kérdésnek egy külön a
zetet fogunk nyujtani.Az olas
cento létrejöttét nem lehet m
elképzelni,mint a multba való
lódás utján.A téma is antik:
tiusok történetéből van véve.

Mi a jelentősége Fu
Hogy nyilatkozik meg az antik
szet hatása ennek a földközit
szépségérzés kifejlődésében,m
a Novecentoa párisix iskola c
formakultuszával szemben sike
meg tudott védelmezni.

Az antiknak és az o
népnek megvan az a szerepe,ho
olasz művészet vissza tudja v
a szépség kultuszát.Legujabb
az antikizáló sorozatból:féla
nemes formaérzéssel,plasztici
van előadva.Ujra vissza helye
embert és különösen a nőt arr

fordult s 1774-ben ő festette a nyitramegyei Szent-János-Elefánton a pálos szerzetesek templomának falképeit. Bár a templomot újabban Edelsheim Gyulay Lipót báró kastélylyá alakíttatta át, a freskókat jókarban megőrizték s jelenleg az előcsarnok menynyezetét díszítik. Tőle valók a máriacsaládi (Bars megye) egykori pálos kolostorban fennmaradt falfestmények is. B. festette a budapesti egyetemi, akkor pálostemplom falképeit, melyeket 1776-ban fejezett be. Némethy e freskókat a következőkben írja le: A templom tornácza tetején Mózes az égő csipkebokor előtt térdel. A hajó boltozatának egyes négyszögeiben: szűz Mária szeplőtlen fogantatása, mennybemenetele és bemutatása látható. A szentély boltozatán a trónoló szűz Máriát számos csoportozattól környezve ábrázolta a művész. Ez utóbbi pendentivjein a négy evangelista van festve. A hajó boltíveinek alján a nyugati négy nagy templomatya, a kar tetőzetén sarlós Boldogasszony. A mellékkápolnák boltozatai szinte kifestvék. A jobboldaliakon, az elsőn: Nep. szent János jelvénye, az öt csillag által környezett nyelv, felhők között repdeső angyalokkal, a másodikon szent Egyed, a harmadikon Remete szent Pál, a negyediken szent Endre. Baloldalt az elsőben a szent kereszt, a másodikban szent György, a harmadikban a fájdalmas anya, a negyedikben szent Anna. Az olajfestményekkel bíró oltárok között a fal díszes angyalcsoportokkal van ellátva.

Arch. Ért. 1904. 368. l. — 1913. 190. l. (Adatok a XVIII. századbeli magyar festészethez.) — *Ernst Lajos:* A magyar történeti festészet. Budapest, 1910. 26. l. — *Éber László dr.:* XVIII. századbeli falfestmények Magyarországon. *Arch. Ért.* 1910. 203. l. — *Hevesi:* Budapest és környéke. 113. l. — *Hanművész.* 1833. 208. l. (Magyar szorgalom és mesterségek történeti rajzolatja.) — *Jahrbuch der k. k. Centralkommission* für Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale. Wien, 1903. — *Magyar Műkincsek.* I. 50. l. — *Meyer:* Künstlerlexikon. III. 613. l. — *Némethy Lajos:* Adatok a festés történetéhez Budapesten a XVII. és XVIII. században. *Arch. Ért.* 1883. 100. l. — *Oesterik-magyar monarchia írásban és képben.* Magyarország III-ik kötete. Budapest, 1893. 98. l. — *Palugyay Imre, ifj.:* Buda-Pest szabad királyi városok leírása. Pest, 1852. 354. l. — *Pasteiner Gyula:* XVIII. századbeli falfestmények Magyarországon. *Akad. Ért.* 1896. 199. l. — *Petrik Albert:* A régi Buda-Pest építőművészete. Budapest, 1909. 24. l. — *U. az:* A régi Budapest építőművészete. Budapest, 1913. 17. l. — *Schams, Franz:* Vollständige Beschreibung der königl. Freystadt Pest in Ungarn. Pest, 1821. — *Zombory Gusztáv:* Az egyetemi egyház Pesten. *Vas. Ujs.* 1859. 125. l.

Bergl János

Arch. Közl. 1866. 208. l. — 1876. X. k. 2. f. (Römer Flóris czikke.) — *Épitő Ipar.* 1889. 283. l. — *Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye.* 1871. V. 68. l. (A csicsói templom. Egy táblával. Tervezték Hencz és Bergh épitészek.) — *Römer Flóris:* A mácsai gimles, mint királyi vadásztanya. *Vas. Ujs.* 1869. 381. l. — *Vas. Ujs.* 1861. 91, 562. l. — 1889.

Bergl J á n o s, osztrák festő; szül. 1718 v. 1719-ben Königshofban (Csehországban), megh. 1789 jan. 15-én. A XVIII. század közepén a bécsi képzőművészeti akadémián tanult. 1752-től Bécsben működött, közben azonban Magyarországon is többször meg-

igen jó fest. a páros oldalon

Bergl, Johann

festő

lásd

Radoskastély II

U.a. II. 50.l.

kiad.

1939

Jelezve (Bezeichnet).

eines jungen Mädchens). Jelezve (Bezeichnet): Lieder.

s).

. Täufer).

Illusztr. XV. tábl.

et): Lotz K. A hátoldalon akttanulmányok (Auf der

Illusztr. XXIV. tábl.

studie).

Bergl János

FELSŐELEFÁNT ✞ (Nyitra megye)
egykori pálos kolostora jelentős átépítésekkel kastéllyá alakult és ezidőszerint gróf Edelsheim-Gyulai Lipót tulajdona. Részletesebb felkutatása Fleischer Gyula érdeme. (Orsz. Szépművészeti Múzeum Évkönyvei jelenleg sajtó alatti kötete.) Az ő ismertetésére hivatkozva e helyt csak vázoljuk történetét. Alapítása a XIV. századba (1369) nyúlik vissza és többszöri helyreállítás és megerősítés (1636 és 1687) után 1774-ben egy második emelet felépítésével nyeri nagyjában jelenlegi alakját. A pálosok II. József rendeletére való eltörlése (1782) után elhagyottá vált és pusztulásnak indult. A rombadőléstől csak a jelenlegi tulajdonos atyjának átépítése (1894) mentette meg. Ebből az időből származik a középrész előtti páros oszlopokra helyezett erkély, fölötte a főpárkányra helyezett hatalmas Edelsheim címer és ugyancsak akkor alakult át a rend temploma nagyszabású fogadóteremmé, szentélye pedig mennyezet közbeiktatással ebédlővé. E két jelentős térhatású helyiség mennyezetét díszítik az annyi viszontagság után is csodá-

226

Rados Jenő dr.
Magyar kastélyok. 226. l.
I. kiadás képéről

latos épségben maradt mennyezetképek, Johann Bergl művei (1775). A freskók keresztelő szent János életének főeseményeit ábrázolják és mesterüket kiforrott művészetének utolsó fejlődési fokán mutatják nekünk. Minthogy a kastély architektonikus megjelenése túlnyomórészt az eklekticizmus munkájának eredménye, festészeti dísze, és reprezentációs helyiségeinek kiképzése kolostor korából való, képekkel való bemutatását mellőzhetőnek tartottuk.

I AG

leinen gebunden RM 48.—.

H. Th. Bossert:

FARBIGE DEKORATIONEN. Beispiele dekorativer Wandmalerei vom Altertum bis zur Mitte des 19. Jahrh. *120 Tafeln mit 225 Abbildungen in farbiger Wiedergabe. Format 32,5×25 cm. Preis in Leinenmappe RM 56.—, in Ganzleinen gebunden RM 60.—.*

H. Degering:

DIE SCHRIFT. Atlas der Schriftformen des Abendlandes vom Altertum bis zum Anfang des 19. Jahrhunderts. *240 Tafeln in Lichtdruck, sowie ein einleitender Text von 32 Seiten. Format 33×26 cm. Preis in Ganzleinen gebunden RM 48.—.*

Alfred v. Henneberg:

STIL UND TECHNIK DER ALTEN SPITZE. Das erste grundlegende Werk, das Stil und Technik der alten Spitze mit exakten Methoden erforscht. *Etwa 300 Abbildungen und 8 Farbentafeln mit erklärendem Text. Format 25×34 cm. Preis in Ganzleinen gebunden RM 60.—.*

VERLAG ERNST WASMUTH AG
BERLIN W 8

Bergl János

crod
2

Barát - Éber - Takács

A művészet tör-
ténete II-k. Euro-
pa művészete -
Bp. 1934. 286-l.

ARYTHMIÁKNÁL

DR. WANDER
GYÓGYSZER- ÉS
TÁPSZERGYÁR RT
BUDAPEST X. KER.
KERESZTÚRI ÚT
30-34 · LEVÉLCÍM:
POSTAFIÓK 100. SZ.

BERGL, *Johann Baptist*, osztrák festő. * Königshof (Csehország) 1718 v. 1719. † 1789. A bécsi akadémián tanult, majd állandóan Bécsben telepedett meg. Korának ízlésében gyökerező ú. n. exotikus tájképekkel (idegen földrészek életéből, állat- és növényvilágából vett jelenetek) díszítette a Bécs mellett fekvő St. Veith, Schönbrunn (Goes-Appartement), Hetzendorf, Pielach, Donaudorf-kastélyok és a melki kolostor kertpavillonjának falait és mennyezeteit. Egyik hatalmas, allegorikus tárgyú mennyezetfestménye a bécsi udv. könyvtár olvasótermének dísze, mitológiai vonatkozásúak a melki kolostor felső könyvtárszobáinak mennyezetképei. Vallásos tárgyú mennyezetfreskóit a szintén Bécs környékén fekvő kleinmariazelli, dornaui, sausensteini és dreieicheni templomokban, aztán a bécsújhelyi, brucki (Znaim mellett) és schönbücheli kolostorokban, végül a bécsi ú. n. Melkerhofban találjuk. B. az osztrák freskófestészetben a rokokó-kor reprezentánsa. Az alakok rajzában Gran és különösen Troger hatása alatt áll, színkeverésében gyöngéd, diszkrét, kompozíciója lazább, a barokk-mennyezetképek szokásos, sűrű tömegei nála megritkulnak, az egyes alakok — nagyságban is megfogyatkozva — inkább a képkerethez közeledve helyezkednek el, miáltal — a középfelületek tudatos felszabadítása révén — B. Tiepolo műv. irányához mutat közeledést. B. legszebb műveinek egyike, az egykori pálosok pesti templomának (a mai Egyetemi templom) mennyezetfestményei 1776-ból már erősen pusztulásnak indultak, de 1926. gondosan restaurálták őket. Egyéb magyarországi művei közül a felsőelefánti (Nyitra m.) egykori páloskolostor templomának (ma Edelsheim-Gyulai Lipót gróf kastélyának előcsarnoka) mennyezetképei eredeti frisseségükben, teljesen jókarban maradtak fenn. A barsmegyei Mária-család egykori páloskolostor freskói ellenben az időközben beomlott templommennyezettel együtt teljesen elpusztultak. *Fleischer.*

Gy. I 101. l

1211. *I. Ferencz Józse*

Az 1904. évi abbaziai t
sima karimájú érem előlap
arczélben és olyképen vannak
József II. Oszkár svéd király
zést. Mindketten egyenruhát
selnek. A hátlapon egy bab
Feliratai a képlapon félkörbe
IOS. I. —«, alól jobbra a kar
és a hátlapon : »WIEN–ABBA

Bronz, átmérője 4·9 cm. —
1907 november 15-iki ajánlat szer
907). — Kifizettetett 1907 szepte

1908 április 22-én (2025–907). —
1910 május 11-iki 9458–909 szv

mdk.

Berglovits Kálmán népművészi

Tükrei, papírvágókései a kiállításon.

Lajos Sándor; Három kiállítás

Népművelés, 1956 év 9. sz. 54. l

BERGMAN Franz Anton

ANONYMOUS, *The wife of Rödl András, cat. no. 25*

In the Transylvania of the 18th century, the interest in portraits was frequently manifested by the high aristocracy and the upper clergy, but gradually the clients came to be recruited from the country gentry (middle and petty nobility) involved in the capitalist system of exchanging agricultural products and even from the city bourgeoisie (in the epoch the social boundaries were rather fuzzy).
As we know from the inscriptions on the back of the paintings, the models represented in 2 pair-portraits from the Museum's patrimony – Rödl András and his wife – were "citizens of Cluj". The images do not differ from the contemporary ones representing aristocratic characters except in that there are no coats of arms or inscriptions referring to their nobility rank. The minuteness of the painter's manner renders every detail of Mrs. Rödl face (painted when she was not so young anymore) and the pleasure he had in detailing the different texture in the spectacular clothing of the model is associated to using summary symbols, frequent in the epoch (the grains and fruit arranged in the right corner of the pictures mean prosperity but very likely they are also references to this family's line of activity – trading in agricultural products. (L.D.)

Franz Anton BERGMAN, *The wife of Dr. Pataki Samuel II (Papp Sára), cat. no. 43*

The request for portraits, more and more numerous in Transylvania of the 18th century, were met – in a first stage – by consecrated painters (especially from Vienna) – J. Baumgartner, J. Kretzinger, J. Millitz, J. G. Weikert, J. Fusch – who got commissions from the great nobility of the province. They were joined later by more modest foreign painters who, attracted to Transylvania by numerous clients for their artistic "production" remained here for a while or for longer (Gentiluomo) often living, in their search for commisions, a life of pilgrimage from castle to castle ... from city to city ... Some settled here, joining their destinies to that of the "adoptive country". The German Franz Anton Bergman (aprox. 1740 – aprox. 1817) belongs to this last category. Active in Sibiu till 1799, the painter probably settled in Cluj after the city became the capital of the province. Franz Anton Bergman painted many portraits of the high Transylvanian nobility but also portraits of intellectuals: the Reformed College professor Szathmári Papp Mihaly (the future painter Carol Popp de Szathmári's uncle), Sara, the wife of Pataki Samuel II (also born Szathmári Papp). Painting the later (1792), Bergman transcribed data resulting from a careful examination of the model into a language based on the constructive and descriptive value of the drawing and plastic remodelling. The volumes are strongly stressed by nuanced insertion of shadows on the evenly lit surface. The drawing has a certain rigidity, characteristic of the author, in defining closed, forms, neatly separated one from the others and from the background. A certain clumsiness is visible in the painting of the hands and the body, which plays an essential role in reproducing the explanatory background document – the closuring – and of the way the head is supported by physiognomic individualisation. The human document focusses the painter's attention. The colour, next to the pleasure of sound, is the local, familiar colour and the picturesque look of the image is part not of the painter's neatness, but of his peculiar accessories (clothing, the bunch of flowers). (L.D.)

portraits was frequently manifested by the high aris-
ame to be recruited from the country gentry
stem of exchanging agricultural products and even
laries were rather fuzzy).
aintings, the models represented in 2 pair-portraits
ife – were "citizens of Cluj". The images do not differ
naracters except in that there are no coats of arms or
ness of the painter's manner renders every detail of
more) and the pleasure he had in detailing the differ-
ssociated to using summary symbols, frequent in the
of the pictures mean prosperity but very likely they
ng in agricultural products. (L.D.)

ára), cat. no. 43

ransylvania of the 18th century, were met – in a first
– J. Baumgartner, J. Kretzinger, J. Millitz,
great nobility of the province. They were joined later
sylvania by numerous clients for their artistic
ntiluomo) often living, in their search for commi-
y to city ... Some settled here, joining their destinies
ton Bergman (aprox. 1740 – aprox. 1817) belongs to
obably settled in Cluj after the city became the capi-
portraits of the high Transylvanian nobility but also
Szathmári Papp Mihaly (the future painter
i Samuel II (also born Szathmári Papp). Painting the
areful examination of the model into a language
awing and plastic remodelling. The volumes are
e evenly lit surface. The drawing has a certain rigidi-
neatly separated one from the others and from
nting of the hands and the body, which plays an
document – the closuring – and of the way the
e human document focusses the painter's attention.
miliar colour and the picturesque look of the image is
ssories (clothing, the bunch of flowers). (L.D.)

26.816

THE NATIONAL ART MUSEUM OF CLUJ
THE NATIONAL GALLERY

AUTHORS:
Introduction:
dr.Livia Drăgoi, researcher,
Manager of the National Art Museum – Cluj
Painting:
Velica Boari (V.B.), curator
dr.Livia Drăgoi (L.D.), researcher
dr. Negoiță Lăptoiu (N.L.), researcher
dr. Gheorghe Mândrescu (G.M.), researcher
Maria Rus Bojan (M.R.B.), curator
Sculpture
dr. Alexandra Rus (A.R.), researcher

Cluj

953

's and Tuesdays when closed.

Berhidi Mária

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

nokrámmenül.

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 OKT 15

1021

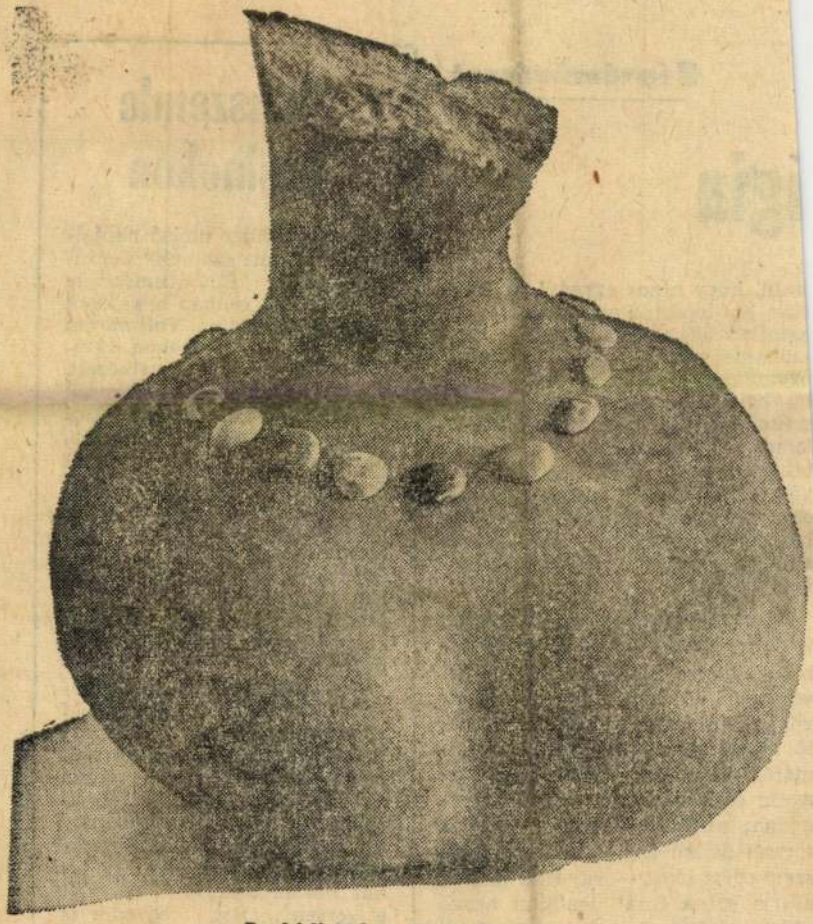

Berhidi Mária kiállításáról

ígia

enül, hogy nincs egyedül. A falak közé így lopott, akaratlanul is, látnatatlan közönséget, amire nagy szüksége van. A terem közepén ugyanis egy jókora állványzat foglal helyet: a fagerendázat szövőszéket, rajta a meghajlított farostlemez nyomdagépet, a belsejébe tett szék házat idéz. Ám akár szövőszék, akár nyomdagép, akár ház ez a monumentális parafrázis, úgy hat, mint valami színpadkép, amely várja, hogy elkezdődjék az előadás.

Némi nyomozással a főszereplőt is felfedezhetjük. Ott áll a sarokban: akárcsak a díszlet, ő is kékvörösben díszeleg, illetve majd elvágódik a testét keresztben átszelő dárda gyomorhasogató fájdalmától. Vagy hogy pontosabb legyek: csak úgy tesz, mintha elvágódna; mert az a furcsa, hogy a törzsét átjáró rúd — akármilyen szenvedést okoz — egyúttal meg is állítja ezt a futni, lendülni akaró szikár alakot. A színész, testének ezzel a furcsa kinövésével egy

Szolnokon

A szeptember utolsó napjaiban rendezett szolnoki Képzőművészeti Rövidfilmszemle nem kezdet, csupán a hajdani szemlék folytatása. Volt három is, Ugyancsak Szolnokon. 1975-től hosszú csend következett. Festők, szobrászok, grafikusok és filmesek sereglettek újra egybe a Tisza-parti városban, hogy hét esztendő után ismét megvitassák a sajátos művészi terület — képzőművészet a filmen — gondjait-bajait, s a felvonultatott alkotások, az elmúlt évek termésének tükrében nézzék meg, hol is tart a műfaj; melyek legeredményesebb útjai, s melyek netán az útvesztői.

Két műhely hozta el termékeit a szemlére. A MAFILM rövidfilmstúdiója harminc filmmel szerepelt, az előrosta bizony csak javára vált volna a bemutatkozásnak, a Televízió pedig húsz alkotását mutatta be. Népes csapatot alkottak az amatőrfilmesek, így tehát három kategóriában folyt a verseny. Sőt, negyedik is volt: a diafilmeké. Ez utóbbi két kategóriával — az előző

Berhidi Mária, szobrászművész

Szegő György: Excaus. Studio '88 kiállítás az Ernst Múzeumban.

Berhidi Mária egy olyan „Lepke" torzóját faragta köbe, amely halálos szökésében szarnyait elveszítette. /említve/.

Művészet, 1989., 4., 39-old.

Berhidi Mária, szobrászművész

Balassa Zsuzsánna: Ingatag harmónia, Berhidi Mária kiállítása

Berhidi Mária: „Kereszt", kő, 47 x 39 cm, 1988. (repr.)

(Stúdió Galéria, 1988. VII. 13 – VIII. 7.)

Művészet, 1988. 11–12, 3.- old.

Berhida Mária

A szegedi Ifjúsági Házban rendezték meg az évi nagy Stúdió '81 kiállítást.
Berhida Mária és Hévízi Éva rejtélyes gesztusokat hagy maga mögött a kispórolt alapterületű, szimplán áttekinthetetlen „Labirintus"-sal (emfitve).

P. Szűcs Julianna: Beszámoló a szegedi Stúdió '81 kiállításról.

Népszabadság 1981. aug. 28. 7. old.

Berhida Mária, [ ]

Li Gál Tamás

P. Hüs J: Hol a gazda?

7

Nérszabadság Bp. 1981 aug. 28

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

BERHIDI MÁRIA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

FÜGGŐSÉGEK

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1994. JÚLIUS 28-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN ESTE 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA

ANDRÁS EDIT
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ AUGUSZTUS 21-IG
VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-18 ÓRÁIG
DOROTTYA GALÉRIA, BUDAPEST V. DOROTTYA UTCA 8.

BERKHIDI MÁRIA

FÜGGŐSÉGEK

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

BERHIDI MÁRIA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

FÜGGŐSÉGEK

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1994. JÚLIUS 28-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN ESTE 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA

ANDRÁS EDIT
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ AUGUSZTUS 21-IG
VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-18 ÓRÁIG
DOROTTYA GALÉRIA, BUDAPEST V. DOROTTYA UTCA 8.

A MŰCSARNOKOT TÁMOGATJA A HUNGAROVIN RT.

Berkida Mária

Szerovay Pál: Triptichon.
Országos tárlatok Szegeden és Vásárhelyen

Művészet, 1982. január

BERHIDI Mária

Emlékmü-terv [rejz] - 90.1.55

Új Müvészet

BERHIDI Mária

KOVALOVSZKY Márta: Halál és megdicsőülés : Az 1956-os emlékmüpályázatról. = Vigilia, 1990. 10.sz.
771

BERHIDI Mária

pályazati tervéről

(m.-d.): A függetlenség emlékműve. =
Uj Magyarország, 1992. okt. 24. 9.

ndig részletesen beszámoltam.
etet. Frissen szerzett tripperje-
, hogyan kapta az első trippert
rvától". A nőkről mindig folyt
e: Smolka – Jávor Pál lánya
molka egy „jöttment fickóval"
egyik percről a másikra eltűnt
n hosszú-hosszú évek múltán
ségét. Amikor Kornisst Smolka
zdte a „csurgatásos", képeket
lez pályáján, ezután szakított
látom, hogy a nagy csalódás,
ás váltotta ki nála, hogy más

ed megválaszolására: Korniss
, mint már említettem, amikor
kísérletezés volt mögöttem.
n – hatott rám, de hamarosan
mivel művészetét túlságosan
m. Ez főleg informel képeiben
kancsó, szentendrei geometri-
oltak tőlem, mivel akkor épp
am. Ma ezeket a képeit tartom
1946–57 közötti periódust),
alán mások befolyásától sem

gyéni hangjuk, valamint népies
as-harmincas évek avantgárd

Miro

valami

BERHIDI Maria

91 1. 57-58

Új Müvészet

utolsó vacsorán, az elárultatás
testének és vérének eucharisztiku
kereszt áldozata a történelmi id
ső eljöveteléig örökre jelenlév
Egyház. Az eucharisztikus áldoz
nelynek színhelye az oltár - az
"Ó, szentséges lakoma! Krisztu
envedésének emlékét; bensőnket
dicsőség záloga nekünk adatik."
szt Jézus Krisztus szenvedésére,
juló eucharisztikus áldozatoak
ztáldozatban

Berhidi Mária
Budapest, Ösvény utca 10.
H-1028

1953-ban született Budapesten
1977-ben diplomázott a Magyar Képzőművészeti Főiskolán,
mestere Somogyi József volt
1990-ben a Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottságának
egy hónapos ösztöndíja Lisszabonban
1991-től tagja a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége
Szobrász Szakosztályának

Egyéni kiállítások

1982 Horváth Endre Galéria, Balassagyarmat
Óbudai Pincegaléria, Budapest
1988 Stúdió Galéria, Budapest
GAMF Galéria, Kecskemét
1990 Galerie Sennebogen, Regensburg (Németország) -
Vojnich Erzsébettel
Józsefvárosi Kiállítóterem, Budapest
1992 Aktív Art Galéria, Szentendre - Szíj Kamillával

Válogatás a csoportos kiállításokból,
szobrász szimpozionokból

1979 Nemzetközi Szobrász Alkotótelep, Oronsko (Lengyelország)
1986 Stúdió'86, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása,
Budapesti Történeti Múzeum, Budapest
1989 XI. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécsi Galéria, Pécs
Pályázati kiállítás az 1956-os forradalom emlékművére,
Budapest Galéria, Budapest
1990 I. Országos Szobrászrajz Biennálé, Budatétényi Galéria, Budapest
1991 Nemzetközi Kőszobrász Szimpozion és Kiállítás,
Adnet-Salzburg (Ausztria)
"Szűk kapu", Budapest Galéria, Budapest
1992 II. Országos Szobrászrajz Biennálé, Budatétényi Galéria, Budapest
"Échange franco-hongrois", Moulins de Villancourt,
Echirolles-Grenoble (Franciaország)
"Aanraken Geboden" - nemzetközi szimpozion és kiállítás,
Kortenhoef (Hollandia)
Magyar Hitel Bank Művészeti Alapítványa képző- és iparművész
ösztöndíjasainak kiállítása, Műcsarnok Palme-ház, Budapest
1993 Nemzetközi Kőszobrász Szimpozion, Besse - Super Besse
(Franciaország)
1994 "Szobormajális" - az Első Magyar Látványtár Alapítvány Kiállítása,
Művészetek Háza, Pécs

Díjak

1986 Fiatal Képzőművészek Stúdiójának díja (Stúdió'86)
1990 Magyar Köztársaság Művészeti Alapjának díja (I. Országos Szobrászrajz Biennálé)

Művek köztulajdonban

A modell, 1976 (terrakotta, gipsz, 130 cm)
Első Magyar Látványtár Alapítvány tulajdona, Tapolca-Budapest
K.T. portréja, 1976 (bronz, 45 cm)
Kisfaludy Színház tulajdona, Győr
Szarkofág, 1980 (tardosi vörösmárvány, 47 cm)
Városi Könyvtár tulajdona, Jászberény
Törzs, 1981 (kvarchomokkő, 50 cm)
Museum Moderner Kunst, Passau (Németország) tulajdona
Cerovszki Iván emlékére, 1986 (süttői mészkő, 44 cm)
Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tulajdona, Budapest
Asztrolábium, 1990 (kő, fa, fém, o 100 cm)
Museu da Cidade, Lisszabon (Portugália) tulajdona
Veszelszky Béla emlékére, 1990 (süttői mészkő, 54 cm)
Fővárosi Képtár tulajdona, Budapest
Köldök, 1990 (fehér márvány, 23 cm)
Első Magyar Látványtár Alapítvány tulajdona, Tapolca-Budapest

Köztéri munkák

Emlékmű (Niké), 1990 (süttői mészkő, 276 cm), Csopak
Emlékmű, 1990 (süttői mészkő, 210 cm), Kolontár

Irodalom

1982 Chikán Bálint: Berhidi Mária kiállítása Balassagyarmaton, Művészet, 1982. augusztus
Ember Mária: Kiállítási körjárat, Magyar Nemzet, 1982. október 14.
1988 Lengyel László: Előszó Berhidi Mária kiállításának katalógusához,
Stúdió Galéria, Budapest, 1988
Balassa Zsuzsanna: Ingatag harmónia, Művészet, 1988. november-december
1990 Pataki Gábor: Előszó Berhidi Mária kiállításának katalógusához,
Józsefvárosi Galéria, Budapest, 1990
Szegő György: Fák és fűrészek, Magyar Nemzet, 1990. október 19.
1991 Lengyel László: Illeszkedések, Új Művészet, 1991. január

A katalógus a Magyar Hitel Bank Művészeti Alapítvány és az AD Grafikai Stúdió támogatásával készült.

Berhidi Mária szobrászművész kiállítása
1994. július 28 - augusztus 21.
Dorottya [Utcai] Galéria, Budapest V., Dorottya utca 8.
Felelős kiadó: Dr.Keserü Katalin
A katalógust tervezte: Szüts Miklós
Fotók: Rosta József
Angol fordítás: Gábor Zsuzsa
A kiállítást rendezte: Gelencsér Rothman Éva

BERHIDI MÁRIA ÚJ SZOBRAIRÓL

Aki készített már képkeretet, emlékezhet a sarkoknál leeső darabokra. Különös kis idomok jönnek létre, mikor a fűrész élesen kirajzolja a léc keresztmetszetét. Minél lágyabb, organikusabb a keret-profil, annál érzékibb az elvágás geometriája. Asztalos- és lakatosműhelyekben sokszor látunk efféle különös szépségű hulladékokat. Mintha a leeső darab érdekesebb lenne a végleges terméknél. S mintha a kész tárgy zártságával szemben föltárná annak belső rendjét, struktúráját.

Berhidi Mária is valahol itt találja meg művei kiinduló pontját. De választott anyagának, a kőnek megfelelően a kőfeldolgozó telepen. Mikor a nyers kőből kivágják a kívánt formát, többnyire hasábot, mindig maradnak szélek, melyek egyfelől megőrzik az eredeti, természeti formát, másfelől megukon viselik a gépi munka - fúratok, huzalok - nyomait. Berhidi Mária ezeket az eldobott kőhulladékokat emeli föl és illeszti össze szoborrá, véletlenszerűségükhöz lehetőleg csak annyit téve, amennyi technikailag szükséges: például összecsapolja őket. Néhol azonban finoman túllép a szükségesen; előfordul, hogy a kő éles, sorjásra vágott szélét legömbölyíti és csiszolja, azáltal a vörös kő olyan lesz, mint egy seb kifordult széle, mint a mély, késsel hasított seb kinyíló virágszirom-geometriája.

Véletlen - geometria - természet. Három kulcsszó Berhidi Mária szobraihoz. És még egy negyedik: törékenység. Törékenység fizikai értelemben - az elvékonyodó, asztalosmódra

összecsapolt kövek egyetlen rossz mozdulatra széttörhetnek. És törékenység a kompozícióban, az egyensúly törékenysége. Egyik, négy darabból álló szobrát, mely első pillantásra kiegyensúlyozottnak, harmonikusnak, "konstruktívnak" látszik, a mennyezetre erősített acélsodrony tartja, különben eldőlne és darabokra törne. Másik, két helyen alátámasztott "sarok-szobra" a lebillenés határán áll. Mintha csak a törékenység emlékművei lennének ezek a szobrok. Ezért lényeges, hogy kőből vannak. Kőből, amely évezredek óta az idolok, várak és templomok alapvető anyaga, a súlyosság és mozdíthatatlanság jelképe.

De vajon lehet-e ma egyáltalán zárt, szilárd és harmonikus alkotásokat létrehozni? Van-e eszme, amely ezt lehetővé tenné, van-e nyelv, amely hibátlanul közvetítené?

A XX. század művészete sokszor épít a geometriára. Ám ez a geometria nem a természetet átszövő szellem geometriája, mint az egyiptomiaknál, vagy Giottónál és akár még Cézanne-nál is. A geometria önállósult, elvesztette összefüggéseit a végső Renddel. Magára maradt, sebzett, roncsolt geometria. Malevics megbicsaklott négyzete, Mondrian puszta arányai, Ben Nicholson kopott korongjai, Barnett Newman törött obeliszkje. A minimal art és a hard edge pedig csak látszólag tiszta geometria, valójában nem a szellem, hanem a gépkorszak tükre. S ha már nincs eszme, amely a széteső dolgokat átfogná, egy mai művésznek meg kell próbálnia a puszta vázzá

redukálódott geometriát élettel telepumpálni, s ebben csak az segíthet, ha ismét a természethez fordul támogatásért.

A XX. század szobrászatában a természet geometriáját maradéktalanul csak Henry Moore tudta közvetíteni. A szépség már nála is "görcsös", de még súlyos és mozdíthatatlan egység. Az ő munkáit követő évtizedekben a művészet a felgyorsuló erjedés állapotába került. A kérdést, hogy mi a hiteles mű napjainkban, éppen ezért fel kell tenni újra és újra; az ellentétes érveket, mint sakkasztalon a lesöpört bábukat mindíg újból fel kell állítani.

Berhidi Mária munkáit is ellentmondások feszítik. Nem próbál kényelmes rendet hazudni ott, ahol nincs. És nem mond le a természetről sem, amely megőrződik az almádi vöröskőben, a süttői mészkőben, a tardosi vörösmárványban és mind a többi szobrászi anyagában. Ezekbe a nyers, természeti formákba hasít bele a gép korongja, s ezekkel a lehulló darabokkal dolgozik Berhidi Mária. Szobor-alkatrészei őrzik ezt a fájdalmas geometriát, mint a Föld a sebeit. Ezek a sebek azonban nem hivalkodóak. Mint ahogy a szobrok törékeny egyensúlya sem. Purtánok, aszkétikusan fegyelmezettek ezek a művek. Megpróbálnak belefeszülni a Térbe, legalább egy kiállítóteremnyi térbe. Törékenységük nem dramatizált, hanem visszafogott, lényegük a fojtott feszültség, a határhelyzet, a "majdnem".

De hiszen ez a világ is "majdnem" van csak.

Lajta Gábor

Berhidi Mária szobrai

Miután az 1960-as, 70-es évek avantgardja jócskán kitágította nemcsak a művészet, hanem az egyes műfajok határait is, sokáig úgy tűnt, hogy értelmetlen és felesleges lesz a széleken, a "már nem" és a "még igen" közötti keskeny sávon kalandozni. A határok így is, úgy is, amúgy is átléphetőek – az egyre szaporodó, bővülő és növekvő installációk korába érkeztünk el – s miért is ne élne vele a művész?

Megmaradtak azonban a rejtettebb, alig látható belső határok, amelyek a műfajakon belül, a tradicionális témák és feladatok, gyorsan hagyománnyá váló egykori trouvaille-ok, hamar klasszikussá csiszolódó ötletek, motívumok mentén húzódnak. Nem könnyű feladat ezeknek az alig jelzett mesgyéknek a megközelítése. Óvatosságot, találékonyságot, kitartást, néha a mimikri képességét igényli a művésztől, hogy megkísértse, becserkéssze a határt, olyan művekkel – jelen esetben olyan szobrokkal – melyek első pillantásra keveset árulnak el magukból. Látszólag minden "rendben van" körüttük: vonzó lehet anyaguk változatossága, felületük otthonosan puhává simított vagy éppen kalandosan érdes és zegzugos mivolta, a formák tapintásra és szemlélődésre csábítanak; mindenesetre híján vannak minden , a nagybetűs Művészet pátoszából, öntudatos felelősségérzetéből fakadó idegenségnek. Áhítat nélkül is lehet szeretni őket.

Hosszasabban, közelebbről szemügyre véve őket azonban némi zavar támad bennünk. Hogy is állunk valójában ezzel a felhőtlen természetességgel? Alkotójuk nem nonfiguratív művész, nem konceptes, de mégkevésbé "realista". A művek nem engedik irányzatok közé soroltatni magukat, a szokásos kategóriák: organikus absztrakt, land art, earth art, objet trouvée, valójában használhatatlanok esetükben. Hiába fogalmaznánk meg róluk olyan elegánsnak és szakszerűnek tűnő kijelentéseket, mint például, hogy "a művész szobrai a természet látszólag illogikus alkotómódszerének analógiájára születnek, s ekképp, művi természetességükkel a technicizálódás és a természeti környezet elnyomorodásának veszélyeire figyelmeztetnek, s így azokkal a törekvésekkel rokoníthatóak, melyet a magyar művészetben például Samu Géza neve fémjelez". Nem csupán azért alkalmatlan az ilyen típusú megközelítés Berhidi műveinek jellemzésére, mert szobrai valójában nem figyelmeztetnek semmire, hanem mert épp rejtett, belső határhelyzetüknél fogva nehezen ragadhatóak meg a szabványos művészettörténeti logikával.

Azokkal a szobrokkal ellentétben ugyanis, melyek valamely hiányt töltenek be, feladatok, megoldásra váró problémák szülik, vagy a művészet könyörtelen Mengyelejev-féle periódusos rendszere hívja őket életre, Berhidi művei kívül maradnak e kényszerű teljesítményre orientáltságon. Megszülettek, mert a szobrász kétségei, töprengő nekifutásai végülis megtalálták anyagukat, mely leginkább megfelelt nekik, megtalálták formájukat, melyet csak ki kell bontani s mely már alig alakítható tovább. A szobrász mintha visszafogná magát, szinte érintetlen hagyja a fa tekergő gyökérzetét, nem dolgozza simává a kő érdes részeit. Látszólag elrejti magát a mű mögött – dehogyis korrigálná ő a természetet, korlátozná az érzéki anyag egyszerűségének és tisztaságának ragyogását. Hiszen a véletlenül talált, készen kapott forma önmagában is elég érdekes, minek rontsunk rajta.

Azonban vigyázat! Berhidi alkotói understatementje különös meglepetéseket takar. A Torzó, a bársonyos női hátsó sima részlete a faragatlanul hagyott kőfelületek kettősségével csuklós acélpánton nyugszik, s így forgathatóvá, mozgathatóvá válik – gondoljunk csak most a billegő, mobil Milói Vénuszra! –, a terebélyes fagyökér növekedése során kődarabokat font át, ám más köveket már a művész ékelt belé s a gyökérvégek hegyesre élezésével agresszív karaktert juttatott e szelíd képződménynek; a fehér kőoszlop piros-zöld keresztszárai (vö. Korniss Dezső Zászló-sorozatával), bármikor kiemelhetőek és cserélhetőek, a Csepp tökéletes formáját végének szándékos befejezetlensége, töredék-jellege ellenpontozza. Finoman, halkan csalogatnak bennünket e művek a belső határok felé, egyszerre veszik komolyan önnön státuszukat s raknak föléje idézőjeleket. Ebben az esetben éppen az alkotói "be nem avatkozás" illuziójával hitegetnek, azzal a csábítónak látszó előfeltevéssel, miszerint a művészet egylényegű lenne a természettel, illetve, hogy a természet véletlen szabta formai harmóniáit és bizarrériáit (vö. a különös és vicces alakú krumplikat és paradicsomokat bemutató fotókat a képeslapok "színes" anyagai között) a mesterség úgysem tudja felülmúlni.

Ez az alternatíva – szerencsére, szerencsénkre – hamis. Berhidi szobrai természetesek anyagukban, formájukban, egy ponton túl azonban menthetetlenül művé váltak. Az alkotói beavatkozás lehet, hogy "elrontotta", művieskedte eredeti szépségüket, egyúttal azonban kiemelte azokat a véletlen hatalma alól, mintegy "helyzetbe" hozta őket. Határhelyzetbe, ha úgy tetszik, az organikus, jelet idéző, természetközeli forma és annak kifordított, egyszerre ironikusan és halálos komolyan vett mása közötti vidékre.

Ez a tradicionális értelmű szobrászatot valójában egyként tagadó és rögtön újrafogalmazó alkotói magatartás azzal az előnnyel vagy hátránnyal jár, hogy csak ritkán, nehezen születnek művek. Csak hosszas mérlegelés, tépelődés, látszólagos semmittevés, szöszözés után jöhet el az illumináció pillanata. Csak így alakulhat ki az az érzékeny aránypár két kötömb egymásra találásakor, mint Veszelszky Béla síremlékén, csak így jöhet létre a találkozás – a határátlépés – rebbenően ingatag és mégis megfellebbezhetetlenül végleges pillanata.

Pataki Gábor

"A művészet a természettől nem különböző dolog, s annak határain túl nem is léphet. Ezáltal a tudásnak az a fénye, amely a természet adományaként mindenfelé szétszórva van, és különböző emberekben, különböző helyeken és időben jelenik meg, a művészet által egyesül, és ez a fény egészében vagy akár nagy részében is sohasem található meg egyetlen emberben."

Nicolas Poussin

"Természet nélkül nincs művészet, de mintha másfelől, a természetet művészet hatná át. Képzeljük úgy, mintha a természet is, a művészet is egy-egy nagy kör volna, és képzeljük úgy, hogy a két kör valahol összeér; ha erre a pontra, a természet s a művészet érintkezési pontjára állunk, akkor onnan tekintve mind a kettőt mélyebben érthetjük."

Karátson Gábor

A tudásnak ama fénye, melyről Nicolas Poussin beszélt, valószínűleg többször villan föl a Karátson Gábor emlegette két kör metszéspontján állók számára, mint azoknak, akik csak e pontok közelében járnak. Bár akik jártak, álltak már e pontokon, azt mondják, mindenki mást lát onnan.

Berhidi Mária művei azt tanusítják, hogy ő ebből a bizonyos metszéspontból szemlélődik és értelmezi művészet és természet összefüggéseit. Művei a természeti formák szinonimáiként, esetenként, mint a természetben található alakzatok analógiái keresik helyüket új életterükben, a "művészet kertjében". Beavatkozik a természeti forma életébe, de nem radikálisabban, mint egy kertész, aki ügyes oltással és metszéssel alakítja organikus teremtményeit. Kőszobrai, miként a természet erői által koptatott, csiszolt morfológiai képződmények, mentesek minden irodalmi jellegtől. Munkái nélkülöznek mindenféle heroizmust, mely köztéri posztamentúmokat kíván maga alá. Ezek a szobrok billegnek, mozgathatók, forgathatók, sőt tapinthatók! Szándékosan kerül minden narratív mozzanatot, hiszen ama bizonyos metszéspontból nézve, számára a leíró jellegű formaalakítás fölösleges. A keresve talált természeti formát és anyagot – legyen az kőtömb, vagy farönk – minimális beavatkozással "tovább gondolja". Tuskói visszájára fordított gyökércsonkok. A kő, fém, fa kiegészítésekkel megtoldott gyökér ág-bogak furcsa inverzei egy valóságos, terjeszkedő, élő növénynek. A végtelenségig bővíthető, ráoperált toldalékokkal növekvő tuskók, gyökerek, efemer életű növényekké fejlődnek, mint alkalmi konstrukciók. Ami rendesen alul van, az most fölül, potenciálisan benőheti az egész kertet, teret, kiállítótermet. Az igazi gyökerek pedig valahol Berhidi Mária közel egy évtizedes alkotói programjában ragadhatók meg.

Lengyel László

"Art is not different from nature, and cannot exceed its limits. Thus, the light of knowledge, which is spread everywhere as the gift of nature, and appears in different people, at different places and times converges in art; and the entirety or even a large part of this light can never be found in one person."

Nicolas Poussin

"There is no art without nature; on the other hand it appears as if nature were permeated by art. Let us imagine that nature and art are two big circles, and let us imagine that these circles adjoin at a certain point; taking a look at nature and art from this point, which is the contact point of the two, we can understand them both more thoroughly."

Gábor Karátson

Nicolas Poussin's "light of knowledge" probably gleams more often for those standing at the contact point of the two circles Gábor Karátson speaks about than for those who can only approach them. Although those who have already reached these points say that everybody gets a different view from there.

Mária Berhidi's works bear witness of her contemplating and interpreting the inherence of art and nature from this contact point. Her works seek their places in their new living space, in the "garden of art" as the synonims of natural forms, sometimes as analogies of figures found in nature. She intervenes in the life of the natural form, but not more forcibly than a gardener who shapes his organic creatures with skilful grafting and pruning. Her stone sculptures, as the morphological formations eroded and rubbed by the forces of nature, are devoid of all literary characteristics. Her works are destitute of all sorts of heroism that wants pedestal in public squares. These sculptures teeter, are even moveable, turnable, moreover, touchable! She deliberately avoids all narrative elements, since contemplating from that particular contact point she finds all descriptive shaping unnecessary. The natural form and material – whether they be a stone block or long timber –, which she sought for and found, are "implemented" with the least intrusion. Her logs are inverted root snags. These branchy roots with stone, metal and wood extensions are peculiar inverses of the real, expanding, living plant. The logs, having become bigger through the pieces added to them, and thus offering themselves for boundless extension have grown, as occasional constructions, into ephemeral plants. What normally is at the bottom is at the top now, and may enlace the whole garden, the whole place, the whole showroom. And the real roots can be grasped in Mária Berhidi's nearly ten-year-long working programme.

László Lengyel

Kereszt/Cross 1988

Berhidi Mária

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Berhidi Mária szobrász-művésznő

MAGYAR IFJÚSÁG

1982 JUL 23

ságokat. De azt hiszem, csak a terrakotta ülő aktommal érkeztem el arra a pontra, hogy e sajátosságok kiütköztek és egybe is olvadtak. Bár még ez is csak egy tanulmány, ezért is szöm ött és dédelgetem a műtermemben!

— Sokan állítják, hogy korunk nem kedvez a mester és tanítvány viszonynak? Te hogy vagy a mestereddel?

— Visszatekintve, úgy érzem, hogy nagyon jó évfolyam volt a miénk, mert sokat gazdagítottuk egymást művészi szempontból. Ebben nagymértékben segített bennünket Somogyi tanár úr. Nagyon jó korrektúrái voltak, meg lehetett tanulni tőle szerkeszteni, végső soron szobrot csinálni. De azt hiszem, mint a tanítványok többsége, én is igyekszem elkerülni az epigonizmust, nem szeretnék és nem is akarok kis Somogyi lenni!

— Azt mondtad, hogy korábbi élményeid a meghatározóak műveid szempontjából. Eddig készített szobraidon, mégis inkább az látszik, hogy gondolati megtermékenyítés által születtek. Ellentmondás van a kettő között!

— Úgy látszik, szeretem az ellentmondásokat. Amikor ideköltöztem Békásmegyerre, kezdetben érezték velem az itt lakók, hogy nincs mit keresnem közöttük. Magam is éreztem, hogy szinte legyűrhetetlen a feladat: a falanszter közepén egyedit kell létrehoznom! Mégis ez az ellentmondás volt, ami további útkeresésre sarkallt. Sokat töprengek egy-két szobor elkészítése során. Ma már szerencsére megcsontosodott normák nélkül dolgoznak a művészek, az alkotás nem csak a profán életöröm kifejezését szolgálja. Én inkább úgy érzem, hogy önkifejezésem lenyomatai a szobraim. Megpróbálok egy-egy elképzelésbe több gondolatot is belesűríteni, ami többékevésbé azután sikerül is.

— Júliusban mutatkoztál be Balassagyarmaton, a Mikszáth Kálmán Művelődési Központ galériájában. Az első tárlat egyben arra is serkenti a műkritikusokat, hogy skatulyába szorítsák a pályakezdő művészt. Te milyenre vágysz?

— Remélem, hogy nem férek bele egyik skatulyába se! Nem úgy dolgozom, hogy most megtaláltam egy utat és a későbbi műveim a korábbiak folytatásai! Nincs kiérlelt filozófiám, mégis majd mindegyik szobrom egyfajta összegzés, a bennem összegyűlt dolgok lenyomata. Például az ember, mint pszichológiai lény nagyon érdekel, mert még a XX. században is rejt csodás titkokat. Szívesen boncolgatom ezeket — többek között. Formailag is meghatároz ez, mert többnyire az emberi figurát és részleteit alkalmazom. Azonban az ember is csak úgy érdekel igazán, mint a természet része!

— De ez skatulyázási lehetőséget is biztosít, hiszen figuratívak az alkotásaid!

— Alkatilag ilyen beállítású vagyok, de ebből semmiféle következtetést sem szabad levonni. Mások kiállításain nagy örömmel tudok befogadni dekoratív és nonfiguratív alkotásokat is!

— És bizonyára befolyásol az is, hogy nő vagy. Például a témaválasztásban. Nem zavar, hogy a művészettörténet alig tud női alkotót felmutatni a nagy szobrászok között?

— Női mivoltom abszolút független az alkotásaimtól! Nem tehetek arról, hogy nőnek születtem. Képességem van szobrok készítésére, tehát az a feladatom, hogy szobrokat csináljak!

Czippán György

HORIZONT

„Házassági" gondok

Ha eddig nem voltak babonásak a nyugatnémet szociáldemokrata vezetők, az idén alighanem azzá kell válniuk. Éppen *tizenhárom* esztendeje került kormányra az SPD a kis liberális párttal, az FDP-vel szövetséget kötvén, s lám a hosszú ideig oly jól sikerültnek látszó „házasság" éppen *a tizenharmadik évében romlott-romlik meg.*

A Szociáldemokrata Párt elnöke, a szabaddemokratákkal alakított koalíció „szülőatyja", *Willy Brandt*, nemrégiben ezt mondta: „A költségvetési válságot megoldottuk, de *azt nem állíthatom, hogy ezzel biztossá vált a kormánykoalíció fennmaradása 1984-ig.*" A nyilatkozatnak az időpont adja meg igazán a jelentőségét: a nagyobbik kormánypárt vezetője ugyanis ezt a visszafogottan, de *érezhetően pesszimista* mondatot olyan pillanatban mondta, amikor sikerült megmenteni a bonni kormányszövetséget az összeomlástól. Ha figyelembe vesszük, hogy az SPD és az FDP mennyi hónapon át küzdött az új költségvetés kidolgozásáért, úgy illenék sikernek tekinteni már önmagában a megállapodás tényét is.

Az ellentétek a két szövetséges párt között persze megmaradtak, sőt — ez immár nyilvánvaló, sőt szabaddemokrata és szociáldemokrata körökben egyaránt nyíltan hangoztatják — mélyülnek. A legutóbbi országos választás óta eltelt időben *látványosan csökkent mindkét párt népszerűsége*, ami értelemszerűen szélesíti a kettőjük politikája közötti szakadékot. Ez utóbbinak feltűnő és tanulságos példája volt a hamburgi tartományi választás, amelyen az SPD megrázó veszteséget szenvedett, míg az FDP be sem került a helyi parlamentbe, mert szavazatainak aránya nem érte el az alkotmányban megkívánt ötszázalékos határt. Ez nem egyszerű kudarca volt a bonni koalíciónak, hanem jóval több annál: jel arra, hogy a *megromlott „házasság" felbontása immár országos szinten is napirendre kerülhet.* Hiszen ha a szabaddemokraták a politikai vizek felszínén akarnak maradni a következő Bundestag-választások után is, valamit tenniük kell hanyatlásuk megállításáért. Márpedig úgy látszik, a rohamosan csökkenő népszerűségű SPD oldalán erre kevesebb az esélyük. A nyugatnémet választó ugyanis okkal-joggal *különbséget tud tenni* a szociáldemokrata és a szabaddemokrata politika között, s ha az SPD-nek nincs is igazán kedve a koalíció felbontásához, az FDP-nek annál inkább.

Ez a helyzet *olyan kormányválság lehetőségét* is magában hordozza, amely *nem a parlamentben* jöhet létre, hogy helyi szinten nem lesz egyetlen megfelelője sem a központi kormánykoalíciónak. De ez még a kisebbik baj. A nagyobbik: ezzel *a szociáldemokraták esélye a minimálisra zsugorodott, hogy kormányon maradjanak Hessenben.* Tehát ott is jön az ellenzék, amely ezáltal a parlament második házában, *a Bundesratban megszerezheti a kétharmados többséget.* (A Szövetségi Tanácsba a tartományokban kormányzó pártok küldik el képviselőiket, s mivel az uniópártok a legtöbb tartományban kormányon vannak, az ő képviselőik túlnyomó többséget alkotnak a Bundesratban.) *A kétharmad elérése pedig alighanem a bonni kormány „halála"*, hiszen a nyugatnémet alkotmány szerint a Bundesrat megvétózhatja a Bundestag törvényeit, ha a képviselőnek 67 százaléka ellenük szavaz. Nagyon könnyen *megbénulhat tehát a Schmidt-kormány, aminek nyomán* — a lehetetlenné váló kormányzás miatt — *nyilván rendkívüli parlamenti választásokat kéne tartani.*

A legismertebb nyugatnémet közvélemény-kutató intézet, az aschenbachi legutóbbi felmérése szerint *az SPD újabb népszerűtlenségi mélypontot ért el.* A júniusi körkérdés eredménye egyszerűen riasztó mindkét kormánypárt számára. Az SPD szerint mindössze a szavazatok *31,1 százalékát* kapná, ha mostanában tartanának országos választásokat. Tavaly ilyenkor még több mint két százalékkal „jobban" (33,6) álltak a szociáldemokraták, szemben az uniópártokkal, amelyek egy év alatt több mint 3 százalékkal növelték arányukat (49,8—53). Ugyancsak feltűnő az FDP kínos helycseréje a hagyományos parlamenti pártok részéről eléggé lebecsült zöldekkel. (A feltörekvő új csoport neve *Zöldek és Alternatívok*, német rövidítéssel: *GAL*, amely egyre inkább baloldali nézeteket valló párttá formálódik.) Az FDP tavaly óta *10,1-ről 6,8-ra* esett vissza, míg a GAL *5,8-ról 7,7-re* emelkedett.

Az SPD ilyen arányú visszaesése erősen kérdésessé teszi, hogy az eddigi kormányzati forma 1984 után is fennmarad-e, hacsak nem következik be valami látványos, a lakosságot megnyugtató gazdasági fellendülés, amire számítani azonban manapság inkább csodavárásnak nevezhető, mint reális politikai jövendölésnek. Másrészt na-

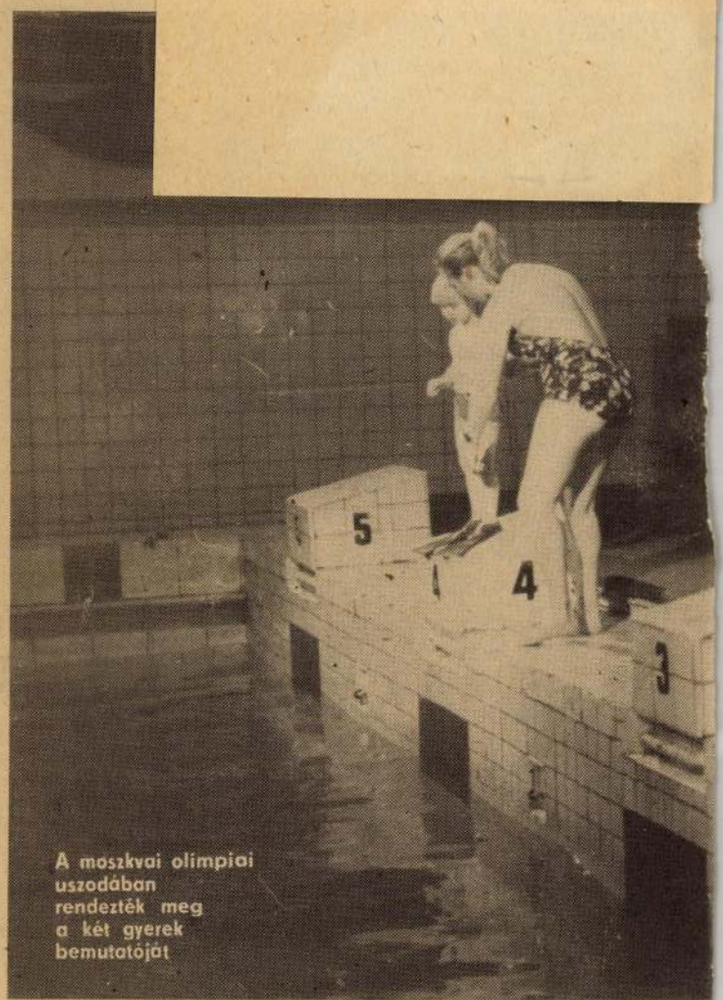

A moszkvai olimpiai uszodában rendezték meg a két gyerek bemutatóját

Moszkvai tudósítónk riportja:

Vízben sz

A terhesgondozóban várakozó asszonyok izgatottan pusmogtak. Az előtérben jókora akvárium állt, a gondozónő a víz hőmérsékletének beállításával bajlódott. Aztán behozták a csecsemőt, kivették a pólyából és a vízbe tették. A leendő kismamák ezután gunkat az első úszóleckére — meséli Szergej. — A srác meglepően jól érezte magát a vízben, látszott minden mozdulatán az öröm. Úgy nyújtózott, úgy mozgatta az izmait, mint a felnőttek, amikor hosszú, kényszerű ülés után végre felállhatnak. Az első na-

AZ ÁLMOKRÓL
első csillag

nek alapját a közös éneklés és méginkább az a felismerés jelentette: a nép zenei műveltsége elválaszthatatlan a valódi közösséggé szerveződéstől.

Felépítették a ma is hatalmas park közepén álló zenepavilont. Ennek avatásán, 1953-ban mondta Kodály, aki maga is évekig kételkedett a tarhosi kísérlet sikerében: „Gulyásnak igaza volt. Meglátta, hogy ez a leghatásosabb eszköze, sőt talán az egyetlen módja annak, hogy végrehajtsuk, amit az új idők és új eszmék követelnek: a népet a műveltség szintjére emelni... A zenében a nép már előre megfizetett azért, amit kapni fog. Zenéjét már előbb átadta nekünk."

1954-ben bezárták a tarhosi iskolát. Az egykori tarhosi diákok — később baráti körré szerveződve — azonban rendszeresen találkoztak, újra és újra álmodtak az álomról. 1976-ban azután, immár a békésiekkel összefogva, megrendezték az első zenei napokat. Mint *Pap István*, Békés Város Tanácsának elnökhelyettese fogalmaz, nem „kitaláltak" tehát egy nyári rendezvénysorozatot, hanem folytatnak egy termékenyítő hagyományt, amelyről nem túlzás azt állítani, hogy a szocialista kultúra legértékesebb rétegéhez tartozik. Ugyanakkor a helyi közművelődés szempontjából is kétszeresen fontosak a zenei napok. Egyrészt mintegy összegzése ez a néhány hét az egész évi munkának, alkalom a helyi energiák megmutatására, másrészt olyan közönségigényeket szolgál, amelyek kielégítésére a város csonka közművelődési intézményhálózata nem vállalkozhat.

*

Szavaknál többet mondott [illegible] az a látvány, ami jól a gálaestre. A zenei napok többi rendezvénye sem volt kevésbé népszerű Tarhoson és Békésen. Márpedig eseményekben nem szűkölködött az igen jól és méginkább: nagy lelkesedéssel szervezett rendezvénysorozat. Hangversenyt adtak a VI. tarhosi vonószenekari tábor résztvevői, megrendezték *Kocsis Zoltán* zongoraestjét; sor került a zenei szakközépiskolások országos tarhosi zongoraversenyének döntőjére, s díszhangversenyt rendeztek Kodály születésének századik évfordulójára. *Palcsó Sándor, Korondy György, Melis György, Kincses Veronika, Takács Tamara, Szabó Anita*, a Debreceni MÁV filharmonikus Zenekar, a Kodály Kórus és a Maróthy Kórus a Székelyfonót és a Psalmus Hungaricust adta elő, azokat a műveket, amelyek mintegy az itteni találkozók vezérgondolatát is megfogalmazzák.

*

Lehet-e egy-két mondatban rögzíteni ezeket a vezérgondolatokat? A tisztelet, a hűség, a tisztánlátás, a jobbítás szándéka, a szerepvállalás igénye. Ha keveset is mondanak e szavak, mégiscsak ezekkel summázható a tarhosi találkozó, s a Kodály Zoltán szerepe a magyar zenei közművelődésben című szakmai tanácskozás lényege. Magam elhagynám a címből a zenei szót, a közművelődést pedig közgondolkodásra, de még inkább közéletre vagy közösségre változtatnám. Végül is ez a lényeg, nem magáért való cél a közművelődés, de még csak nem is olyan fogalom, amelyről úgy beszélhetnénk, hogy nem gondolunk rá: a közösség minősége határozza meg művelődési szokásait, s e szokások változása visszahat a közösségre is.

[illegible] — mint bevezető ismerésére, a szó és tett egységére, a tudatos cselekvésre van szükség.

Mi teheti időszerűvé a fenti mondatokat? Szokolay Sándor így fogalmazott: a Kodály-évben megérjük, hogy tovább csökkentik az énekórákat —, de szinte minden hozzászóló, aki mai zenei műveltségünket elemezte, elsősorban aggodalmait fogalmazta meg. *Strém Kálmán* a többi között azokról a jelenségekről beszélt, amelyeket hivatalos statisztikák nem mutatnak ki. Ma is nő például a hangversenylátogatók száma — ez azonban bizonyosan nem a valódi érdeklődésnek, hanem a szervezésnek „köszönhető". Nő az eladott komolyzene-lemezek száma, még gyorsabban nő a könnyűzeneieké. Elképzelhető tehát, hogy a növekedés tulajdonképpen nem éppen kedvező irányú átrétegződés. Nő a zeneiskolások száma — de a demográfiai adatokhoz képest valóban előrelépés ez?

Sok a kérdés — és még több lesz, ha a zene demokratizmusát településtípusonként vizsgáljuk. Strém Kálmán adataiból az derült ki, hogy a hangversenyek, lemezek, zenei könyvek kilenc-ven százaléka Budapesten és a nagyvárosokban talál érdeklődőre. Még ha figyelembe vesszük is azt, hogy a kisebb települések lakói közül sokan igénybe veszik a nagyvárosok zenei szolgáltatásait, akkor is kézenfekvő a kérdés: hol vannak azok az eredmények, amelyeket a különbségek felszámolásában akartunk elérni?

S hol vannak azok az emberek, zenepedagógusok, kórusvezetők, a közművelődési intézmények zeneileg képzett munkatársai, akik a különbségek felszámolásáért, tehetnek? *Rozgonyi Éva* szintén imponáló következetességgel sorolta fel azokat az adatokat, amelyekkel a zenei fogás fontosságát a kórusmozgalom szempontjából is megfogalmazta.

*

Hogy ebben a szilárd, de nyitott rendszerben milyen helyet foglalhat el a sok értékes hagyományt és sok mai energiát, lelkesedést felmutató Tarhos, arról a vélemények természetesen megoszlanak. Az egykori iskola eredményei megfellebbezhetetlenek, értéküknek megfelelő helyet kellene kapniuk a köztudatban, más kérdés azonban az, hogy miként szolgálja a közművelődést a mai — jelenleg egy kisegítő iskolának helyet adó — kastély, a park és a zenepavilon.

Rendszeressé válhat itt a karvezetők nyári továbbképzése, a hagyományőrző csoportok, pávakörök találkozója. Egy későbbi időpontban — a később szó nem egy-két évet jelent — folyamatossá, egész évessé válhat talán az itteni munka. Ehhez azonban a mainál jóval több pénz, energia, helyi szakember szükséges. Az azonban bizonyos — mint Kocsis Zoltán zongoraművész fogalmaz —, hogy Tarhos minden zenei rendezvény ideális helyszíne lehet.

— Nagyon sajnálom — mondja —, hogy ez a hely eddig nem válhatott igazán jelentős fesztiválközponttá. Megközelítése nem könnyű, de ezért kárpótol a helyszín. A sok zenei rendezvény között unikum lehetne az itteni. Az is igaz, hogy a továbblépéshez komoly anyagi támogatásra, nagyobb stábra van szükség. Most stagnálni látszik a tarhosi ügy. Két év óta érezhetően romlott például az épület állaga. Kérdéses, hogy menynyi reális esély van ebben a gazdasági helyzetben az előrelépéshez, egy színvonalas produkcióhoz azonban minden gazda-

1021

Alkotni – a hatodikon

Szerencse vagy pech? *Berhidi Mária* ifjú szobrásznak Békásmegyeren, a monoton lakótelep legsűrűbb dzsungelében utaltak ki műterem gyanánt két kicsiny szobát. Valószínűleg mind a kettő! S ezt a körülmények is igazolják. Még nem állunk olyan jól lakásokkal, hogy műtermeket is tervezzenek a lakótelepek mérnökei. A Csertő utcai katasztrófa után viszont tűzbiztonsági megfontolásból elrendelték, hogy a több lépcsőházzal rendelkező 10 emeletes monstrumok hatodik emeletén két szomszédos, háromszobás lakás maradjon üresen, a válaszfalat törjék át, hogy vészkijárata legyen a ház lakóinak. Szerencsés felismerésnek számít, hogy a kerületi tanács illetékesei rájöttek: nemcsak lomtárnak használhatók az így keletkezett fölös szobák. Több házba is képzőművészeket költöztettek. Szerencse kellett ahhoz, hogy nem sokkal a főiskola elvégzése után Mari is beköltözhessen. Szerencsétlen elem azonban, hogy ide kényszerült megvalósításra váró terveivel. Alvóváros még Békásmegyer. Egész nap kihalt a táj, üres papírdobozokat görget unalmában a szél. A téma itt igazán nem az utcán hever! Zárt ajtók mögött zajlik az élet.

— *Inspirálhat-e, ami átszűrődik a betonfalakon? Rádnyitják-e az ajtót a ház lakói, te bekopogtatsz-e hozzájuk?*

— Ebből a szempontból szerencsés alkatom van, mert nem kenyerem a szó, a szobraimban beszélem ki magamat! És azt sem szeretem, ha néznek munka közben. Ilyenkor titkot dédelgetek magamban, egy kimondott és lezárt gondolatot készülök közölni, amihez nem kell közönség. Utána már más. Akkor már a szobor önmagáért beszél. Akkor viszont én válok feleslegessé, pontosabban a fizikai jelenlétem! Bár tudom, néha nem ártana, ha a mű mellett ott állna a művész és magyarázná a nézőnek, hogy miben mit lásson meg! De hát végső soron egyetlen mű sem élhet tovább ilyen mankókkal!

Ez a lakótelepi doboz nagy lehetőség volt számomra, bár nem volt tudatos választás művészi szempontból. Korábban pincében dolgoztam, még ma is csodás a számomra, hogy ide besüt a nap, s akár követ is faraghatnék, ha a szomszédok el tudnák viselni az ezzel járó zajt. Persze még nem próbáltam ki, és talán nem is érdemes kísérletezni vele!

— *Az elmondottakból azt szűrtem le, hogy nem vagy valami barátkozó természetű. És nincs is szükséged arra, hogy az élet sűrűjében forgolódj?*

— Az itt töltött évek alatt mindössze néhány kismamával ismerkedtem meg, akikkel nap mint nap találkozom, mert gyesen vannak. A gyermeknevelés nemes feladata mellett azért jócskán unatkoznak is, más társaság hiányában rámfanyalodnak. Tőlük szerzem tehát a helyi ismereteimet, amik lerakódnak bennem, de mindeddig nem éreztem döntő fontosságúnak őket, mivel nem napi programként szobrászkodom. A környezet bizonyára inspirál, de az én szobraim nem ebben a 13 négyzetméterben születtek! Számomra a gyermekkorom az egyik meghatározó. Ha csak a körülményeket vesszük, egészen másfajta környezetben, kertes házban nőttem fel! Az itteni élet más atmoszférájú, és úgy érzem, kitágította a gondolkodásomat. Egészen más rálátást biztosít a dolgokra. Ez néha szó szerint is igaz. Innen a hatodikról parányinak látszanak az emberek. Most döbbentem rá, hogy talán lehet összefüggést találni e tény és a miniatúráim között. Bolha méretű szobrokat is készítek. Nyíregyházán voltam a művésztelepen, ahol kísérletezni kezdtem az érem- és bronzminiatúrákkal. Borzasztóan csábított az anyag és az öntési technika, ezért kezdtem el.

— *Hogyan lettél képzőművész? S mi indított arra, hogy szobrász légy?*

— Jó kézügyességgel áldotta meg családomat a természet. A nővérem például fogorvos lett. Nekem már az általános iskolában kitűnt a jó rajzkészségem, s tulajdonképpen a rajztanárom érlelte meg bennem az elhatározást. Otthon nem akadályoztak ebben, ez szinte ösztönzőleg is hatott. A képzőművészeti gimnáziumba festőnek felvételiztem. Ott ismertem csak meg az anyagot, egyre gyakrabban mintázgattam, és jól sikerültek ezek a szobrocskák. Az első év után nyergeltem át a szobrász szakra! Végeredményben azt mondhatom, a tanáraimnak köszönhetem, hogy erre a pályára irányítottak. Sokat segítettek, jó tanáraim voltak!

— *Gondolom, hogy a megállapítás a főiskolai évekre is vonatkozik, Somogyi József kezei alatt tanultad a szobrászatot. Egy ilyen tanár egyben garancia is arra, hogy képzett művészek hagyják el a főiskola padjait?*

— Nem hiszek abban, hogy egyből művész lesz az ember, ha kilép a Képzőművészeti Főiskola kapuján. Bármilyen jók voltak is a tanárai! Én például tudtam, hogy normálisan el tudok készíteni dolgokat, de egyáltalában nem éreztem ettől művésznek magamat.

— *Mikor kezdted annak érezni?*

— Egy kis időnek kellett eltelnie, hogy megtanult szakmai fogásokból és látásmódból felépítsem azt a sajátos világot, ami csak rám jellemző. Már a továbbképzőn készített munkáim is mutattak sajátos-

BERHIDI MÁRIA

Házad körül öröm – élet

Vác-deákvári krónika

Őszi vasárnap, november 14. Másoknak közvasárnap, itt teljesebb ünnep, amikor a krisztusi közösség visszalép hatvannégy esztendőt az időben, s jó és rossz időszakok összegzéseként mégis csak azt mondja: „Hála legyen". Vác-Deákvár Jézus Szíve-templomában *Beer Miklós* püspök megáldotta a templomot, harmincegy fiatalt bérmált, és atyai szív-melegséggel szólt papjaihoz, a plébánia-közösséghez, amely életvalóságával a hitben igazolja: akiket mostani plébánosuk, *Máthé György* az elődjétől átvett, erős alapkőnek bizonyulhat a lélek házának továbbépítéséhez.

Az elöd, *Mészáros József* prépost, kanonok nyugalmazott plébános most töltötte be nyolcvanadik évét. Csak napjai-idejében tart gyakoribb pihenőt, vasárnaponként kétszer mutatja föl a Legszentebbet, együtt lélegzik az egyházközség munkás életével. Mindig így ténykedett 45 esztendeig a hely lelkipásztoraként: épített, szervezett, sekrestyebővítés címén hittantermet emelt, megkezdte azt a korszerű lelkipásztorkodást, szépítést, amely utódja évei-

keresztlevétel jelenete akár az erfurti katedrális Szent Szívszobrához hasonlítható – gondolatban: a fájdalmak Férfiához; az Eucharisztia Évében ez a „jelenet" elmélkedési órákat adhat e hűséges közösségnek... Angyalok, magyar szentek fogadnak a többi freskón, s legújabban a *Kocsi Márta* népművész tervezte színes üvegablakok, melyeknek finom virágmotívumai nem csupán Korond s más magyar tájak vadvirágos, harmatos motívumait, kertek kultikus virágszimbólumait idézik, ahol a város egyharmada éli gyakorló vallásos életét...

óvoda gyermeksereglete, kiváló vezetőnője garanciák a korszerű pasztoráció jövőjére – mondja Máthé György. Vasárnaponként hét szentmisét mondunk, minden csütörtökön szentségimádást tartunk. 104 éves a deákvári közösség,

Hivatására készül az ötödéves *Schlenk Ferenc* deákvári teológus Rómában; hittanára, gimnáziumi tanára körében köszönti útraindítóját, amint kijár a szép köszöntés Mészáros Józsefnek, *Pálos Erig*

LX/48-(1997.) nov. 28.

Az örökkévalóság kártyavára

Berhidi Mária kiállítása

December 4-ig tekinthető meg **Berhidi Mária** *szobrászművész kiállítása a Pintér Sonja Kortárs Galériában. Szokatlan jelenség napjaink művészeti életében, hogy egy kortárs alkotó tárlata több hónapon át látogatható. Az ő esetében ennek a hosszú kiállítási időnek is jelentése van.*

Alkotásainak három teremnyi rendszerében csak annak törvényszerűségei szerint létezhet ugyanis az oda látogató. A tárgy-, illetve építmény-együttesek viszonyai között az időtlenségnek azzal az élményével találkozhatunk, amelyet nem az időegységek mérni nem tudása eredményez, hanem az örökkévalóság létállapotával azonos érzés.

Berhidi Mária a három terem mindegyikében meghatározó tárgy-együttest helyezett el, amelyek társadalmi létezésünk otthon-képének jellegzetes színtereit, illetve azok tipikus berendezési tárgyait idézik: ágyakat, asztalt paddal, ládát és egy kártyavárszerűen végtelenbe emelkedő építményt. Valamennyi alkotás hulladék kőlapokból épül fel úgy, hogy a lapok egymást támasztva alkotnak teret meghatározó, és ugyanakkor kultúrtörténeti jelentést hordozó formát. A kemény és súlyos kőlapok természeti létezésük sajátosságaival az időtlenség érzését keltik. Egymáshoz illeszkedésük bizonytalan módja azonban a belőlük képzett tárgyi alakzatok időlegességét hangsúlyozza. Ez az időlegesség emberi léptéket jelöl a természeti erők végtelen felé irányuló mozdulatlanságában. Az emberi lépték jelenvalóságát erősítik a kompozíciók textil elemei: az ágyakon a száraz gallyakkal kitömött paplanhuzatok, valamint a vasabronccsal összefogott textil asztallap.

A tárgyak világának cselekvés- és történésnélkülisége a létezés tevékenykedésben megragadhatón túli értelmére, céljára mutat rá. A nemiség szimbólumai az ágyaktól függetlenül, plasztikai jelként állnak egy posztamens-lapon. Az asztallap lábak nélkül, felfüggesztve kap rögzítést a kőpad előtt. A láda feneketlen és üres. Az örökkévalóság viszonyrendszerében a létfenntartás szervei, ismétlődő cselekedetei elhagyják az emberi léptékek között betöltött szerepüket. Amint az idő és tér mérhető egységeit az örökkévaló és végtelen távlatai váltják fel, úgy veszítik el jelentőségüket a horizontális irányok.

Berhidi Mária kiállításának termeit falak választják el egymástól, de ajtónyílásaik által körbejárhatók. A körbejárás ebben a viszonyrendszerben bármelyik irányból értelmet kaphat, hiszen nem az emberi lét biológiai útját követjük, hanem az üdvtörténetit. A kártyavár végtelen magasra emelhető építményétől indulva és a pad elé függesztett asztallaphoz jutva ugyanúgy a vertikális irányok meghatározó erejét érezzük, mintha ellenkező irányból járnánk végig a termeket. A magasból tartott asztallap a transzcendens létezés oltáráé lesz, a játékból épített kártyavár a szellemi valóság tornyává magasodik.

Bakonyvári M. Ágnes

Berhidi Mária

Az olavi vár angyalai

Magyar sikerek a Savonlinnai Operafesztiválon

A finnországi, Savonlinnai Operafesztivál egyik emlékezetes jelenetében *Zempléni Mária* vattakabátba bújva, gyapjúkendővel a vállán, gyapjúsapkával a fején üldögél az olavinlinnai színpad kellős közepén. Salome-Marin később levette a melegítő kellékeket, levetkőzte az új környezet adta kezdeti idegenséget, s már a főpróbán megcsillantott valamit abból a művészetből, amit aztán az értő és igényes savonlinnai közönség az első bemutató után húszperces, szűnni nem akaró ovációval fogadott. A Helsingin Sanomat dicséreteket nem egykönnyen osztogató kritikusa egyenesen a savonlinnai fesztiválok történetének legjobb vendégelőadásának ítélte a magyarok produkcióját.

Izgalmas kihívás

Igaz, a bemutató idejére nagyot változott a világ. A savói városba visszatért a nyár, s a nap sütése mellett a magyar művészek napról napra érezhették azt a melegséget is, amivel a finn szervezők, művészek és nézők várták és fogadták a Magyar Állami Operaház első savonlinnai vendégszereplését.

Ősziesre fordult időben landolt az első Budapest–Savonlinna közvetlen járat 230 magyar művésszel a fedélzetén. Az idő zordsága különösen érezhető volt a fesztivál színhelyén. A tóval körülvett Olavinlinnát átjárta a szél, a vár vastag kőfalai hidegen sütöttek. A társulat többsége először lépett föl a hosszan félbevágott futballpályára emlékeztető hatalmas színpadra.

Mikó András az Aida rendezőjeként, *Seregi László* a Rómeó és Júlia koreográfusaként, *Volf Katalin* Júliaként, *Szakály György* pedig Mercutióként már részese volt a korábbi fesztiválok sikerdarabjainak. Ők már jól tudták, milyen izgalmas kihívás, milyen bonyolult feladat e különleges helyszínen, a hatalmas színpadon, a történelmi hangulatú falak között színpadra állítani még másutt legjobban begyakorolt darabokat is. Igaz, a tér sportpályajellegét ellensúlyozza a vár kiváló akusztikája. Olavinlinna hatalmas színpadán a szólisták jobban hallhatják egymást, mint a jóval kisebb budapesti Operaházban...

A magyar díszvendégek megérkezésekor már kiderült: ha volt is valaha vita a Savonlinnai Operafesztivál megrendezése körül, a fesztivál újra bizonyította létjogosultságát. Ráadásul a finn állam és Savonlinna városa átvállalta a fesztivál tartozásait. Így a nyitóopera, a Machbeth előadását már azzal a tudattal kezdhették el, hogy ezúttal nem csupán művészileg, de anyagilag is sikeres vállalkozást mondhat magáénak *Panvo Suokko* igazgató és *Jorma Hynynen* művészeti igazgató megújult csapata. 52 ezer jegyből 49 ezret adtak el, ami bármilyen összevetésben kiváló arány, anyagilag pedig a fesztivál jövőjét meghatározó tény.

A Magyar Állami Operaház fellépését művészileg és érzelmileg is jól előkészítette a *Ralf Langbacka* rendezte Macbeth-előadás (főszerepben két olyan kiváló finn énekessel, mint Jorma Hynynen és a fesztivál 1994. évi énekesének megválasztott *Jaako Ryhanen*), Mozart Varázsfuvolája (*Matti Salminennel* a főszerepben) és az Aida, mely *Mikó András* rendezésében és *Tokody Ilona* alakításában újra a fesztivál nagy eseménye volt.

Esténként kétezer néző vonult át Olavinlinna pontonhídján a vár nyárra színházzá alakított udvarába. S bár a jegyek ára így is borsosnak tűnt (200–480 finn márka), a szervezők szerint akár a duplájáért, 700–800 finn márkáért is adhatták volna például az Aida jegyeit – Tokody Ilona fellépésekor.

A magyarok fogadtatásában érezhető volt a bensőséges melegség. Ahogy *Jármai Gyula* karmester fogalmazott a Spartacus balett bemutatóját követő ünneplés pillanataiban: mi, magyarok, itt „szeretve vagyunk"... Kitüntető figyelem, fokozott érdeklődés és szeretetteljes törődés kísérte a díszvendégek minden lépését. A sajtó nagy teret szánt már az előkészületeknek is. A nézőtéren legföljebb gombostűnyi üres hely akadt, s az előadásokat megtekintette a két ország nagykövete is. A bemutatók után pedig a kritikából nem hiányoztak az egyébként visszafogott finn nyelv legmagasztosabb jelzői sem.

Strauss nyomában

A legnagyobb finn napilap, a Helsingin Sanomat igencsak szigorú kritikusa, *Hannu-Ilari Lampila* egyenesen az angyalok muzsikálásához hasonlította a zenekar játékát.

Bartók Béla A kékszakállú herceg vára című operájának Retretti barlangbeli előadásának szakavatott bírálói *Baudelaire* Romlás virágait az előadásba szövő, s a színpadi hatást fényjátékkal felerősítő rendező, *Claude Neville* és a két kiváló finn énekes (*Antti Suhonen* és *Margerein Haverinen*) előtt a legnagyobb dicsérettel a zenekar produkciójáról szóltak. A *Hacsaturján* Spartacus balett sikerében is nagy részt tulajdonítottak a zenekarnak.

Az immár klasszikusnak számító, ám itt-ott avíttnak érezhető balett megújult a savonlinnai színpadon. A hazai előadásokhoz képest a történelmi környezetben jobban érvényesültek a tömegjelenetek. A már-már savonlinnai művésznek számító *Seregi László* népitáncihletésű koreográfiája pedig hatalmas sikert aratott a nézők körében. A sikerhez természetesen kellettek olyan kiváló szólisták is, mint *ifj. Nagy Zoltán* és *Volf Katalin*.

Vagy Zempléni Mária, akinek a hangja és lénye Olavinlinna falai között élt igazán, s akinek a teljesítménye előtt már a próbákról írt tudósításaiban kalapot emelt a finn sajtó. A másfél órás szerep igazi színészi és táncosi képességeket is igényel. Ráadásul *Richard Strauss* zenéje a legnehezebb operamuzsikák egyike.

– *Soha nem gondoltam Salome szerepére, s amikor találkoztam vele, három-négy hónapos viaskodással telt. Idegennek és nehéznek éreztem* – mondta Zempléni Mária. – *Ma már úgy látom, hogy a nagy művészi álom beteljesítője a szerep. Saloméval két óra leforgása alatt megtörténik mindaz, ami csak megeshet egy asszonnyal az életben.*

A *Szikora János* rendezte darabnak egyébként hosszú előtörténete van Finnországban. A savonlinnai fesztivált kitaláló *Aino Ackte*, kora kiváló finn énekese Strauss bátorítására énekelte el az opera címszerepét 1907-ben, Lipcsében, hét évvel a magyarországi bemutató után. Az Olavinlinna színpadi lehetőségeit felfedező énekesnő legnagyobb sikerét Salome szerepében érte el, 1909-ben, a londoni Covent Gardenben. Az opera 1969-ben már szerepelt a Savonlinnai Operafesztivál műsorán.

Ezek ismeretében különösen értékes a kritikusok megállapítása: a magyar művészek azt a Salomét adták elő, amit Richard Strauss a színpadra álmodott.

Megújuló fesztivál

A három magyar előadás igazolta a rendezők döntését, amikor a Savonlinnai Operafesztivál történetében először meghívták a Magyar Állami Operaházat Olavinlinnába. A közönség szűnni nem akaró ünneplése, a sajtó elismerése, a kollégák főhajtása nem írható egyszerűen csak a „rokonság" számlájára. Ahogy azt *Pavvo Suokko* igazgató budapesti látogatásakor lapunknak is megfogalmazta: a meghívás a tehetségnek szólt, s a magyar művészek Savonlinnában is igazolták képességüket. Az igényes, operaértő, világszínvonalú előadásokon nevelkedett, s a jegyek borsos árát leszurkoló savonlinnai közönséget nem könnyű kielégíteni. Az a taps, amely a magyar előadásokat (ideértve Bartók operáját és az Aidát is) követte, a magyar művészek teljesítményének méltó jutalma volt.

A kritikus sajtó megerősítette a fesztivál vezetésének megújító törekvéseit. Így például azt a bátorságot, amivel Bartók operáját bevették a fesztivál programjába. A megújulás jele, hogy a két, egyébként biztos sikert hozó opera, a Varázsfuvola és az Aida nem szerepel a fesztivál jövő évi programjában. Színpadon marad viszont a Macbeth, mellé társul a Tosca, a Bolygó Hollandi és *Sosztakovics* Lady Macbethje. Ez utóbbi a jövő évi díszvendég, a Szentpétervári Marinski Színház előadásában.

Az idei előadás-sorozat újra bizonyította: a savonlinnai a világ legnagyobb operaeseményeinek egyike. Csupán a színhely fizikai távolsága szorítja az ismert európai rendezvények mögé.

Semmivel sem gyengébb színvonalú, mint a többi rangos európai fesztivál, ráadásul még olcsóbb is – fogalmazott a Győrből az opera kedvéért Savonlinnába kiránduló *Böröczky Zsolt*, aki talán az egyetlen magyar turista volt a fesztiválon. Ez volt az én világbajnokságom – mondta az operaértő műszaki szakember, megerősítve a Savonlinnai Operafesztivál kivételesen magas rangját.

Major Árvácska

Tintoretto-portrék Bécsben

Jacopo Robusti, azaz *Tintoretto* halálának négyszázadik évfordulójára emlékezik ebben az évben a világ. Ez alkalomból jó néhány tárlatot rendeznek műveiből különböző kontinensek jeles gyűjteményei, sőt, szülővárosa, Velence „egyetlen nagy múzeumot" hozott létre a város különböző templomaiban, palotáiban látható Tintoretto-alkotásokból. A lagunák városában, Európa egyik legtekintélyesebb képtárában, az Accademiában természetesen külön tárlat is emlékeztetett az évfordulóra. A művész arcképeiből rendezett kiállítás anyaga néhány nap óta a bécsi Kunsthistorisches Museumban látható. Ez a választás sem véletlen, hiszen a bécsi gyűjtemény igen gazdag Tintoretto-anyaggal rendelkezik. Itt őrzik azt az 1550 körül festett képet is, amelyet a katalógus *Harminc év körüli katona páncélban* címmel közöl, s amely egyike a legjobb, e korszakban festett portréknak. Mintegy negyven remekmű látható még a kiállításon. No meg egy másik vonzó bemutató a múzeumban – *Albrecht Dürer* műveiből. **(szó)**

Polaroid

Jázmin

Sokszor érezzük úgy felgyorsult, technokratizálódott világunkban: nemritkán a dogmák, a rítusok, a liturgia rendisége húz szellemi falat a hit tanításai és a gyermekek közé. Hisz utóbbiak eleven érdeklődését nem mindig csillapítja, vagy épp elégíti ki a jelenségek látszólagos, nem kézzelfogható magyarázata. Gyermekeink előbb érteni, tudni, s csak aztán akarnak – hinni.

Nem úgy *Francois Garagnon* bölcseleti mesekönyvének központi alakja: *Jázmin*. Ő az élet szent rejtelmei között próbál eligazodni; kicsit úgy, mint *Saint-Exupéry* Kis Hercege. A párhuzam vállalt; hisz magában a könyvben is van utalás rá, mint egy régi, kedves, távoli rokonra, akire *Jázmin* annyira emlékezteti barátait, tanítóit. *Bölcs kíváncsiság* – valahogyan így jellemezhetnénk Jázmin vizsgálódásait is. Kérdései megfogalmazásában tulajdonképpen már a lehetséges válaszokat pontosítja, értelmezi; következtetéseiben pedig „mindössze" tökéletesítésre törekszik. A könyv koncepciója valójában egy hallatlanul izgalmas parabola: a kislány az élet minden, általa megérteni akart jelenségét okoknak tekinti; s Istent ezen okok okozatának. Mégis: az okozat az okok fölött állóként magában rejti a legfőbb Okot is. *„A szó almához hasonlítható, bele kell harapnod ahhoz, hogy fölfedezd rejtett ízét, zamatát"* – mondja, szinte csak mellékmondatként, kutatásai egyik állomásán Jázmin; s ez a mondat mintegy axiómaként őrzi e játékosság bölcseleti mélységeit is. Hiszen az alma maga a tárgyiasult ok. Kihívása, hogy harapjunk belőle, valójában csak okozat. E cselekedetünk tapasztalata a valódi Ok.

Látszólag csapong – valójában nyílegyenesen járja útját *Jázmin*. Nyílegyenesen, hiszen *„... az embernek, akár az újnak, egy cél irányában kell kifeszülnie..."* Persze: életünket nem „légvonalban" éljük. Utunk íveket ír le, kitérőket teszünk; minden *helyes* kitérővel lerövidítve azt. Sohasem feledve: utunk evilági. *„Időről időre szeretnék átkelni a túlsó partra, szeretném betenni a lábam a láthatatlan világba, semmi másért, csak hogy szétnézzek ott. De épp erről van szó: mivel az a világ láthatatlan, nincs ott semmi látnivaló!"*

Számtalan hasonló megfogalmazást idézhetnénk még. Valamennyi az élet jelenségeinek evidenciáit fogalmazza meg. Hogy bár minden, ami körülvesz bennünket, adott – mégis tőlünk függ. A mi tudomásul vételünk alakítja a dolgokat törpékké vagy óriásokká, eszközökké vagy uralkodókká. A legfőbb törvényekhez kell igazodnunk és általuk leszünk megmérettetve. S bár e legfőbb törvény mint ok a láthatatlan világban rejtőzik, hozzá mégis itt, a láthatóban kell alkalmazkodni. Tudva: minden ok múlandó, minden evilági ok okozat csupán.

Tudjuk: a valódi bölcsességet mindig gyermekeink őrzik. S növekedve feledik azt. Garagnon Jázminja, reméljük, sohasem fog felnőni, csakúgy, mint a Kis Herceg. Együtt tanítják tovább mindazokat, akik szomjasak a tárgyi világ éteri tudására. Akik képesek a csend hallgatására; akik emberekként is tudnak tájhoz hasonlatossá válni, amely mindig ugyanaz marad – forró nyárban csakúgy, mint fagyos télben. Akik vallják és óvják az óhajt: *„Legyen ünnep a Te akaratod!"* (Szent István Társulat)

Tamási Orosz János

Légies kövek

Ha kőszobrokról hallunk, inkább robusztusságra, erőre asszociálunk. Semmiképpen sem a sérülékenységre, törékenységre. *Berhidi Mária* legújabb szobrai mégis ilyenek: törékenyek, légiesek. Az egyik mű például damilon lóg bele a térbe, mintha egy ablakot formázna, a másik meg el is vesztené az egyensúlyát, ha nem lenne a mennyezetről egy zsineggel megerősítve. Kényes az egyensúly, miként az élet más porondjain is. Talán szimbolikusnak is lehetne tekinteni a Dorottya Galériában megnyílt kiállítás címét is: Függőségek. *András Edit* művészettörténész úgy fogalmazott a megnyitón: Berhidi Mária voltaképpen kisebb-nagyobb korrekciókat hajt végre a természeten, beavatkozik, módosít, jelet hagy – emberléptékűvé szelídíti a teremtést. Emberléptékű teremtés? Antropomorf kőkompozíciókkal? Igen, valami misztikusan megmagyarázhatatlan, körülírhatatlan harmónia lengi be a kőszobrokkal szabdalt kiállítóteret. *Lajta Gábor* a katalógus előszavában azt írja, ez a művészet nem próbál rendet hazudni ott, ahol nincs... „puritánok, aszkétikusan fegyelmezettek ezek a művek. Megpróbálnak belefeszülni a Térbe, legalábbis egy kiállítóteremnyi térbe. Törékenységük nem dramatizált, hanem visszafogott, lényegük a fojtott feszültség, a határhelyzet, a „majdnem". De hiszen ez a világ is csak „majdnem" van. Mint ahogy a tágabb környezetünkben elénk táruló artisztikumot, elgondolkodni valót is csak „majdnem" vesszük észre, s így egy életen át elvegetálnak sokan.

Megyeri Dávid

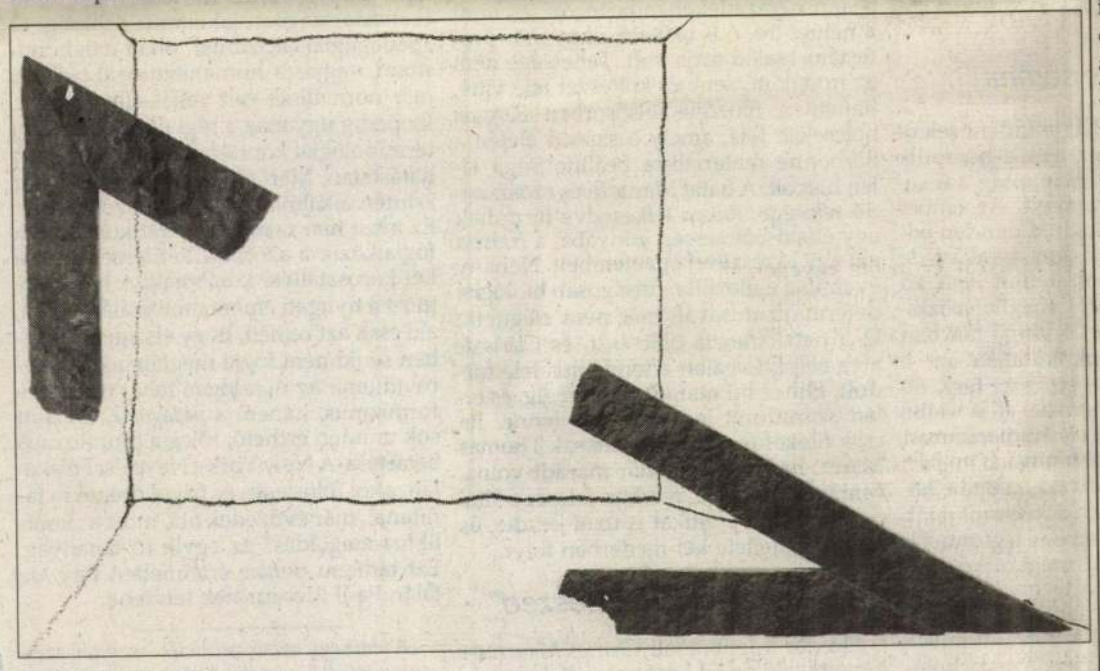

Berhidi Mária: Háromszög

Íróper Bangladesben

Ügyvédek kíséretében szerdán a bangladesi legfelső bíróság elé állt *Taszlima Naszrin*, a hithű muzulmánok által kiátkozott írónő. A testület a nők jogaiért harcoló asszonyt óvadék ellenében szabadlábra helyezte.

Naszrin június 4-én illegalitásba vonult, mivel a kormány elrendelte letartóztatását. A kabinet véleménye szerint az írónő megsértette a mohamedánok vallásos érzését, amikor a Stateman indiai lapnak állítólag kijelentette, hogy teljesen át kellene írni a Koránt, a muzulmánok szent könyvét. A tárgyaláson *Aminul Huk*, Banglades főügyésze érvelésében hangsúlyozta: „Bangladesben bevett szokás, hogy a nőket óvadék ellenében szabadon engedik. Naszrin nő, tehát óvadék ellenében szabadlábra kell helyezni."

Az orvosból íróvá vált Naszrin a Stateman írásának megjelenése után kijelentette, hogy az újság félreértette szavait. A lap ezt tagadta. Az írónőnek tulajdonított vélekedés megrökönyödést keltett a hithű muzulmánok között. Szélsőséges iszlám körök vérdíjat tűztek ki Taszlima Naszrin fejére. (MTI)

ÁLLÁSPONT

... és a kis cicik

A ripacsoknak Savanyú Józsi volt, a pragmatikusoknak történész, a nemzetmentőknek liberális, akik pedig a Balkánon lettek világpolgárok, azok egyszerűen csak gyűlölték. Ezzel a magyarságát és felelősségét is konzervatív módon megélő intellektussal a churchilli jelmezbe bújt, de politikai állatmeséken felnőtt újságíró-társadalom nem tudott mit kezdeni. A polgári középpárt antalli koncepcióját pokolra kívánó pragmatikus újdörzsöltek azonban úgy gondolják: ők csatát nyerhetnek szeptemberben.

A dilettások egyetlen dologban feltétlenül zseniálisak: a megjelenési formák sokszínűségében. Ennek megfelelően az új mese lényege, hogy jöjjenek az új arcok! Akik azt hiszik, hogy ezzel új színt hoznak a politikába, netán így szeretnék egyengetni az MDF útját a jövőbe, valószínűleg nem gondolták végig: ha a politikában nem tűnik fel új arc, akkor új arc nincs is. Ebben a műfajban általában nem úgy történnek a dolgok, mint – mondjuk – a manöken szakmában. Ha kék szemmel és kis cicivel nem lehet eladni a ruhákat, akkor jöjjenek a barna szemű nagymellűek! Kivételek persze akadnak, de a Fórumnak szerintem ezután sem lesz szüksége strómanokra. Egyrészt itt található a legtöbb tapasztalt politikus, másrészt ahol stróman van, ott feltétlenül lenniük kell olyanoknak is, akik használják.

Az MDF vezető politikusai között – *Für, Szabó Iván, Lezsák, Szabad, Kónya, Kulin* stb. – nincsenek olyanok, akik egy szűk csoport érdekit képviselnék, vagyis maguk helyett egy elfogadhatóbb arcot kellene előtérbe állítaniuk. Az „új arc" vagy kiküzdi magát vagy nem új arc, hanem egy régi van mögötte. Mindez nem titok azok előtt sem, akik ezt a mesét az országos gyűlésen szeretnék „realizálni". Ez azonban sokkal veszélyesebb, mint azt néhány valójában királycsináló „új arc"-fabrikátor hiszi. A nyugati típusú demokráciákban működő pártok között egy sem akadna, amely egy elveszített választás után lefejezné a saját pártját. (A *Churchill*-vezette pártot a háború után leszavazták, '50-ben pedig újraválasztották a vezetőjét.)

Pillanatnyilag úgy tűnhet – különösen Magyarországon –, hogy a politikához nem kell sem tapasztalat, sem ész. Ám ha valakit úgy kell előrángatni a sokadik sorból, az hogyan intézi majd az ország ügyeit a nemzetközi politikában? Normális esetben a politikus erőteret teremt maga körül, időnként erőterek mentén politizál, és – demokratikus keretek között – a hatalmi technikák ügyes alkalmazásával képes elfogadtatni saját koncepcióját. Ez lenne a politikus arca, s mire ez kialakul, már régen nem beszélhetünk új arcról.

Mi szükség van tehát egy sokaknak megint jól hangzó, de tartalmát tekintve az MDF gyengítését szolgáló ötletre? A kérdés korántsem költői. Az „új arc" kitalálóit ugyanis a legkevésbé sem érdeklik az új arcok. Illetve csak annyiban, amennyiben ezzel támogatókat lehet szerezni egy különben nem túl régi, de újnak azért több éve „új arcnak". Akinek a csurkai antipolitika „megfogta a lelkét", az – úgy tűnik – mind a Magyar Demokrata Fórum szavazóbázisának a szűkítésében látja a jövőt. Végrehajtói szinten jól szervezett, felülről vezényelt, nemzeti élcsapat, amely átlagosan 6–10% támogatottsággal rendelkezik, vagy egy *Antall* által megálmodott polgári középpárt, amely reális alternatívaként jelenhet meg a választók előtt 1998-ban?

Nyilvánvaló, hogy pragmatikus politikus csak egy pragmatikus polgári középpárt mellett dönthet. Feltéve, ha pragmatizmus alatt a választópolgárok igényeihez való, de az alapelveket fel nem adó igazodást értjük, és nem a pártfegyelem számonkérését, netán jólszervezettség címén egy vezető vagy csoport érdekeinek eszközévé tett pártot. Az oly sokat hangoztatott politikai pragmatizmusnak több formája létezik, de többnyire a hatalom megszerzésének elvtelen technikáját értik alatta, vagy az elvek háttérbe szorítását a hatalomba kerülésig. Nem hiszem, hogy az MDF a hatalom megszerzésére szerveződött párt, éppen ezért a nemzet érdekeinek gyakorlati érvényesítésén (politikai taktika) túl a Magyar Demokrata Fórumban csak akkor van értelme pragmatizmusról beszélni, ha az információáramlás javításáról van szó. Hogy a párton belül ki, mit talál ki azért, hogy a pozícióit javítsa, mondhatnám: magánügy. Annyi azonban elvárható, hogy az „ötlet" egy minimális szellemi színvonalon megfogalmazott valami legyen, amely nem áll fényévekre a logikától.

A sajtóban és az MDF-ben se szeri, se száma a párt által elkövetett hibákról szóló elemzéseknek. Talán nem véletlenül. Hiszen az elég nyilvánvalónak tűnik, hogy 54:10 százalékos mandátum-eloszlás esetén jelentős – a választások eredményét eldöntő hiba – nem történhetett. Három százalékos vereségnél természetesen elkerülhetetlen lenne a taktikai tévedések vagy a személyi hibák elemzése. Ilyen arányú vereséget azonban sem a kampányban, sem a taktikában elkövetett tévedés nem magyarázhat, függetlenül attól, hogy az MDF számos részletkérdésben követett el hibákat, mindenekelőtt a társadalommal való kommunikációban.

Logikus tehát, hogy akik a vereség okait a párton belül vélik felfedezni, azok két irányban kereshetnek okokozati összefüggést. Szerintük vagy az MDF vezető politikusainak a személye volt a választás vereség oka, vagy a Fórum által követett politikai értékrend. Magyarán: az új arc meséjével jövők most azt kérik számon, hogy az MDF miért tartotta be a '90-es választási ígéretét, hogy tudniillik megváltoztatja a rendszert. Az annak idején *Csurkát* az utolsó pillanatig támogatók viszont ennél is tovább lépnek. Összekapcsolják az MDF értékrendjét és az ezt képviselők személyét, ideértve Antall Józsefet is és olyan pragmatizmust hirdetnek, mely szerint a kamikáze-kormány után a pártnak most harakirit kell csinálnia, különben nem éli túl a vereséget. Talán nem véletlen, hogy e sajátos logika képviselői ugyanazok, akik '93-ban Csurka mentén gyöngítették az MDF-et, ma pedig pragmatizmus és új arc címszó alatt akarják háttérbe szorítani az Antall József által fémjelzett politikai irány képviselőit. A néhai miniszterelnök halálával meggyengült országos gyűlés megteheti, hogy egy örökösen Antallra hivatkozó pragmatikus régi-új arcot választ elnöknek. Sőt! Áttérhet a három alelnöki konstrukcióra, hogy ha elnökként nem, akkor legalább alelnökként bekerüljön az a sokat emlegetett régi-új arc. Amely mellesleg oly gyakorlatias, hogy a középre nyitás politikája helyett egy jól szervezett párt eszméjét hirdeti az MSZP-SZDSZ legnagyobb örömére.

Ha az országos gyűlés amellett dönt, hogy előbb lefejezi a pártot, majd a manőverező-integráló, valóban gyakorlatias antalli finom húzások politikájával szemben a nélkülözhetetlen vezér „gatyába rázom az MDF-t" pragmatizmusát választja, akkor a Fórumnak kiélezett történelmi helyzeteken kívül nem lesz esélye a kormányalakításra. Nem beszélve arról, hogy ennek felismerése milyen gyakorlati lépésekre késztethet egy valóban pragmatikusan gondolkodó, a társadalmi bázis szélesítése helyett a jólszervezettségre építő vezéri attitűdökkel megáldott politikust. Ha az országos gyűlés így dönt, akkor a saját szavazóbázisán belül jól, jobban, legjobban szervezett MDF radikálisait *Torgyán*, a polgári liberálisokat a Fidesz, a lényegesen nagyobb számú „ingázó" szavazókat pedig az KDNP viszi el. A mindig mindenre frappáns válaszokat adó keménykezű vezér és a holdudvarába igyekvő új arcok többet árthatnak a Fórumnak, mint az írót politikussá felfújó, majd tőle rémüldöző SZDSZ és Csurka ártott együttvéve. Amennyiben a Magyar Demokrata Fórum tagsága bedől a mesének, hogy tudniillik az MDF soraiban tucatszámra vannak Antall-szintű politikusok (csak eddig háttérbe szorultak), sőt olyanabbak, hiszen Antall dr. csak lacafacázott, akkor jóvátehetetlenül hibázik. A Fórum a legtapasztaltabb politikusok gyűjtőpártjaként csak olyan vezetőkkel lesz esélyes az őszi és a '98-as választásokon, akik képesek az MDF alapértékeinek folytonosságát és a középre nyitás politikáját egyidejűleg és a lehető legkevesebb belső konfliktussal megvalósítani.

Magyarán: az antalli politikának ma nincs alternatívája!

Bárány János

Molnár Tamás

A megtorpant humanizmus

A humanizmus mára mindennapos, általánosan használt szóvá lett, a politikai erők szerte a világban a humanizmus nevében járnak el, vagy legalábbis azt állítják. De hogyan is kezdődött – és milyennek tűnik a dolog jelenlegi állása?

Már régóta – 1914? 1939? a háborúk? a KZL-ek? a gulág? vagy esetleg az abortusz mindennapossá, tömegessé válása óta? – tudjuk, hogy a humanizmus megtorpant, az utolsókat rúgja, talán meg is halt, de erről nem volt szabad beszélni, a halottaskamrában nem illett a hullát észrevenni. Aztán meg *de mortuis nil nisi bene* – holtakról jót vagy semmit! –, és már egy jó százada nem sok jót lehetett mondani a humanizmusról, tanainak kivitelezéséről, érvényéről. Emlékezzünk kegyelettel dicsőséges múltjára. Úgy kb. 1350 táján született mint pozitív kultúrtényező *Petrarcával* és két világi erényével: a buzgósággal, mellyel régi kéziratokat gyűjtött és böngészett, és a munkássággal, amellyel az Istennel foglalkozó teológiai és más írások mellett, de ezeknek nem ellentmondóan, a világi szövegeket és témákat is a kultúra színpadára léptette. A világi irodalom ezzel vált elfogadhatóvá, és így az ember mint olyan is méltányolt tárgy lett. Századokkal később, *Alexander Pope* angol író kijelentette, hogy az emberiség valóságos – már előnyben részesített – tanulmányi alanya maga az ember.

A kettészakadt eszme

Közben föllendült volt az olasz humanizmus a *Mediciek* és a pápák meg bíborosok ápolásában, megjelent a színen *Erasmus, Montaigne, Morus Tamás*. Igaz, hogy a humanizmus vágányt váltott: nem a vallási irodalommal párhuzamban futott, hanem éppenséggel ellene fordult, úgyhogy a szó már-már harci iratot jelzett, a vallást és annak tanait a sorok között bírálta, gúnyolta, támadta. Már nem az embert emelte ki a babonák közül, hanem az embert mint egyetlen lényt, azt, aki önmagának adja az erkölcsi törvényt és független az isteni parancsoktól. Nem gyenge nádszál többé, mint *Pascal* lefestette, hanem bátor, sőt győzhetetlen hős, aki csak saját racionalitására támaszkodik (*Kant*). Vajon a szabadkőműves *Lessing* humanista volt, vagy az ateista *Diderot*, a lavírozó *Voltaire*? A kérdés már a tizenkilencedik században elvesztette értelmét, mert a humanizmus maga több irányba ágazott szét, de legalábbis kétfelé: egyik tartotta a petrarcai eszméket és eszményeket, a tanultságban látta a becsületes polgár nemes célját; a másik az „ember" szót nem óhajtotta a humaniórákra pazarolni, hanem szociális értelemben használta, „emberi" körülményeket akart teremteni az ember számára. Az ember maradt a cél, de a társadalom a fő eszköz, annak javítása, sőt egy vadonatúj társadalom építése. Humanista reformok útján, de ha kell – forradalom által. Így született meg a szocialista humanizmus, a marxista humanizmus, a középút humanizmusa (*Wilhelm Röpke, Karl Jaspers* és sokan mások), a keresztény humanizmus, a tőke humamizmusa. Petrarca, Erasmus, sőt Montaigne is feledve, az új humanizmus egyszerűen azt jelentette, hogy a hitvalló egy „rendes ember", bizonyos „értékeket" valósít meg életében, és terjeszti ezeket az előadói emelvényen, a hangversenyteremben, a kávéházi asztal mellett. Ki merte vállalni az ódiumát annak, hogy ő nem humanista? Amerika, mely kedvét leli a kölcsönzött fogalmak összeboronálásában, feltalálta az etikai humanizmust.

Minden és semmi

A humanizmus tehát mindent jelent és semmit. Így volt ez már a huszadik század közepén is, és manapság a fogalom még inkább elsatnyult. Az ember olyan mértékben szakadt el minden eddigi gyökerétől, hogy sem a vallás, de még a pogányság/többistenhit sem ad neki alapot egy pontos meghatározáshoz; a definíciók tehát őrjöngő táncban keringenek, a tudósok kutatják azt a magvat, amely minket emberré tesz, de valahányszor rábukkannak, el is vetik, mert arra nem képesek humanizmust építeni. Tulajdonképpen nincs is ember, mondja *Claude Lévi-Strauss*, csupán kémiai vegyülék. Ehhez a technokraták hozzáteszik, hogy az ember legfönnebb egy többé-kevésbé jól megszerkesztett gép, de a cél az, hogy a technológia egy még tökéletesebb mechanizmust készítsen. A technokratákkal és a strukturalista Levi-Strauss-szal szemben a pszichológusok viszont azt állítják, hogy az ember önmagából képes a végtelen fejlődésre az önerőből-istenivé-válás felé. A teremtett-emberi szintet ezek szerint magunk mögött hagytuk, a humanizmus már nem divat, csak elavult és fölmelegített politikus-szólam.

A mindenkori divathoz szabva

Az „utolsó" humanisták azért még ragaszkodnak az ember megjavításának tételéhez, bár a nagy tervet a mindenkori divathoz szabják. Például, a reneszánsz idején a humanisták többsége a reformációhoz csatlakozott, egy századdal később pedig a tudományokhoz. Még később szociológusok lettek, manapság technokraták, vagy – amint *Sztálin* mondta – ember-mérnökök. Ma világegységet hirdetnek, ez van az amerikai elnöki szónoklatok napirendjén. Vegyünk három modern humanistát, illusztris tagját az elit gondolkodásnak. Nem óhajtjuk érdemeiket csökkenteni, csupán arra hívjuk fel a figyelmet, menynyire alkalmazkodnak koruk szellemével, divatjához, szlogenjeihez.

Thomas Mann századunk első felének nagy tanúja, Nobel díjas író, a polgárság ideológiájának reprezentánsa és egy új kor bejelentője. Itt nem pályafutására hívjuk fel a figyelmet, csak arra, hogy kb. a húszas évekig jobboldali volt, császárpárti, a demokráciát nemigen kedvelte, akárcsak mesterei: *Schopenhauer, Wagner, Nietzsche*. Akkor más húrokat kezdett pengetni, és *Goethe* halálának századik évfordulóján, 1932-ben, megállapította: „Az új, szociális világ, az egységes, szervezett és tervezett világ... el fog jönni", sőt, ezt – ha kell – „erőszakos felfordulások útján" kell megvalósítani. Tegyük hozzá, hogy a Varázshegy-ben még a humanista Settembrini viszi el a pálmát, de közben a Népszövetség, mely sok igazságtalanságra épült, született meg. Tehát Thomas Mann kijelenti, hogy a „népek szövetkezzenek az olyan kormányok ellen, melyek nem teljesítik a nép akaratát", (ez a mai „humanitárius beavatkozás" előszele). És kifejezi véleményét, hogy értelmesebb világban élnénk, „ha Európában több munkáskormány lenne".

A kommunizmussal való kacérkodás nem akadályozta meg, hogy Budapesten (1936. június) ki ne mondja reményét az „eljövendő humanizmusról", amely majd éppúgy magába foglalja a fizikát, a pszichoanalízist és a kozmológiát, mint a művészetet és irodalmat. A fogalmak és szavak olcsók, és mikor bemutatják az írót *Roosevelt* elnöknek, a New Deal-ben fedezi föl az ideális állammonopolista gazdaságpolitika kialakulását. Roosevelt lett bizonyos fokig az író József-tetralógiájának kormányzó modellje, annak az utópiának, ahol a gazdaság központosított, de az intellektus szabad. Vagyis lehet könyveket írni és kiadni.

A behódolás veszélye

Az érdekes mindebben nemcsak az, hogy milyen könnyű a humanizmust a mindenkori politikai rendszer uralma alá hajlítani, hanem, hogy egy szabad elme, aki *Hitler* elől menekült, milyen automatizmussal követ egy másik parancsuralmi rendszert – egészen haláláig, Európába való visszaköltözéséig, 1955-ig. Még a berlini fiatalok '53-as lázadása sem akadályozta Thomas Mannt abban, hogy weimari fogadása alkalmával ne hajbókoljon a keletnémet hatóságok előtt. A szép, új jövő reményében.

A francia *Jacques Maritain* Thomas Mann nemzedékéhez tartozott, és mint a német író, ő is előkelő, vagyonos protestáns család sarja volt. Tehetsége nem az irodalom, zene és költészet felé vitte, hanem a filozófia, elsősorban *Bergson* bölcselete felé, amely a század elején a Sorbonne materialista beállítottsága ellen harcolt. A fiatal Maritain és orosz-zsidó felesége, *Raisza* lelkesedve fordultak egy éltető bölcsesség irányába, a francia elit egy jó részével egyetemben. Néhány év múlva e filozófia, túlságosan biológiai determinizmusával, már nem elégítette ki a fiatal francia bölcsészt, és *Clérissac* atya befolyása alatt a tomizmus felé fordult. Ehhez hű maradt mindvégig, és talán századunk legnagyobbja lenne, ha csak filozófus marad – akárcsak Thomas Mann, ha szépirodalmár maradt volna. Maritain azonban, részben felesége által ösztökélve, a politikát is űzni kezdte, és attól fogva élete két mederben folyt.

A „Marx–Jézus-párbeszéd"

Először a jobboldali *Charles Maurras*-t követte, aki óriási hatással volt a francia ellenforradalmi elitre, de 1926. után előbbi mesterét elhagyva, a baloldalhoz közeledett. Addigra már Raiszával és annak húgával együtt, aki velük lakott, áttért a katolicizmusra, ami megmagyarázza tomista filozófiáját, és mint katolikus humanista („integráns humanizmus") a szociális tanokra központosult figyelme. Ő lett az Esprit-csoport mentora, és mint ilyen, azt a célt tűzte ki, hogy a marxizmust és kereszténységet valamilyen szintézisbe hozza össze. Ez persze nem sikerülhetett, de az igyekezet a későbbi „Marx/Jézus" dialógusnak vetette meg alapját. Barátsága *Montini* milánói püspökkel (VI. Pál pápa) abban kulminált, hogy a második Vatikáni Zsinatnak bizonyos értelemben a már nagyon öreg Maritain lett filozófiai és politikai inspirációja. Akár csak Thomas Mann, a háborús éveket az Egyesült Államokban töltötte, és mint a német Nobel-díjast, őt is meghódította az amerikai demokrata ideológia. Abban látta, mint Mann is, a jövő társadalmi kereteit és szintézisét. Humanizmusa éppolyan egyveleg lett, mint Manné. Szerepelt benne *Mounier* perszonalizmusa, az orosz *Gurgyieff* misztikuma, a marxizmus sikere „egy országban", és az amerikai liberális pluralizmus, amelyben minden résztvevő békében és harmóniában működik együtt. Csak már aggastyán korában, a trappistákhoz történt visszavonultsága idején értette meg a zsinat tévelygéseit és vonta vissza például a divatos jezsuitának, *Teilhard de Chardin*-nek előlegezett bizalmát.

Az elsatnyulás

De humanizmusa rányomta bélyegét a keresztény kompromisszumokra; mint Thomas Mann humanizmusa, Maritainé is elsatnyult annak arányában, ahogy a művelt keresztény középosztály elvesztette jelentőségét, és ezzel egyidejűleg fontosságát mint szövetséges az új, technológiai civilizáció elleni küzdelemben. Intézmények őrzik Maritain emlékét, de annyira nyilvánvaló, hogy a régi „értékek" elmosódtak az új világban, hogy azt lehet mondani: Montaigne hitetlen humanizmusa manapság több embert vonz, mint a maritaini fölhígítás. Összegezve, Mann és Maritain humanizmusa nem volt képes a marxista/liberális egyenletet megoldani, bár mindkettő kétségbeesetten küzdött a reakciótól a szocializmushoz vezető úton. A nagy békéltetés azzal végződött, hogy Mann is, Maritain is humanizmusukat teljesen világi ügyek szolgálatába hajtotta. De hiszen láttuk, hogy kezdettől ez várt a humanizmusra.

És végül: *Paul Ricoeur* talán Maritain tényleges örököse, bár ő protestáns és már az új kor szülötte, rendkívüli presztízzsel és befolyással. Az új tanok egész skálája fordul meg filozófiai kezén, *Freud* és a mítoszok, a szakrális és a profán, a hit és hitetlenség. Kellemes, végtelenül udvarias ember, 80 éves. Filozófiáját nagyon nehéz kivonatolni, mert mint korunkbeli humanisták zöme, Ricoeur is a szinkretizmus csapdájába esik, az embert minden áron ki akarja békíteni a világgal. Ilyenformán a vallásban is szintetikus erőket talál, a jól működő vallás szerinte az, amely helyet biztosít számunkra a társadalomban és énünk konfliktusai között. Logikus hát, hogy a *laicizmus*-ra voksol, mint Mann és Maritain a demokráciára és szociális tervezésre.

De Ricoeur nem akarja folytatni a régi, agresszív és militáns laicizmust, ami Franciaországban jakobinus örökség. Ő „pedagógiai laicizmust" óhajt meghonosítani, vagyis a humanizmussal bekent, már normálissá vált vallás-ellenességet. Ez pedig ugyanaz a régi pluralizmus, új terminológiai köntösben és éppen olyan hatástalan. Mert Ricoeur humanizmusa szintén alkalmazkodik a korszellemhez. Ez most már nem demokratikus és nem foglalkozik a szociális kérdéssel mint a két korosztállyal korábbiak. A hangsúly most a nyugati ember atomizálásán van, aki csak azt reméli, hogy elszigeteltségében senki nem fogja megtámadni, megrövidíteni. Az új szlogen tehát nem a reformizmus, hanem a *pedagógia*. Ez alatt sok minden érthető, főleg a pluralizmus betartása. A New York-i Nevelési Főiskolán, ahol fölösleges és frivol dolgokra tanítanak már évtizedek óta, most a „konfliktus-megoldás" az egyik fő tananyag. Ezt tanítani persze értelmetlen ügy, de talán Paul Ricoeur-nek tetszene.

(A téma egy másik vetületét – szintén szerzőnk tollából – szombati Magazinunkban olvashatják, A birodalmak sorsa címmel.)

A magyar Holocaust

Kell ez a kiállítás, válaszolom az elképzelt ellenvetésekre, hogy elég volt már az emlékezésből, van a világnak egyéb baja is, hagyjuk a múltat, és így tovább. Kell, mert lehetővé teszi, hogy megértsünk valami keveset abból, ami történt.
Eltelt ötven év. Többen vagyunk már, akik később születtünk. Akik nem tapasztalhattuk meg, hogy a tudat alatti félelmek, a konformitás, az irigység hogyan választotta ketté az emberiséget olyan erővel, hogy a kettéválasztások sorában az utolsó az azonnali halál és a lassú haldoklás közé tétetett.
Dokumentumokat, adatokat, fényképeket látunk. Melyik a legmegrázóbb? A zsidó villák kertjei gyümölcstermésének tulajdonjogát firtató újságcikk? A kitöltött fuvarlevél: „zsidó száll."? A munkaszolgálatos levelezőlapon az apai szeretet jele: „örülök, hogy Buczkó megkapta bácsikájától a négy tankönyvet, és már szorgalmasan tanulhat"? A közelgő halálnak már tudatában levő cigányasszony szemölcsös arca?
Nincs értelme a kérdésnek. Egy szörnyű kornak lenyomatai ezek. Elemezni azon időket csak annyira szükséges, amennyire az így nyert tudás a jelenben felhasználható.
Emlékezzünk az áldozatokra, ismerjük meg a történteket, hiszen Auschwitz a kultúránk részévé vált már, s ha erről nem veszünk tudomást, magunkat csapjuk be. Jussunk túl a fájdalmon és a félelmen, mert így tudunk csak fölfigyelni, ha valami hasonló hangzik el, mint amit a tömeggyilkosok mondtak, ha a nemtudásnak olyan fajtájával találkozunk, ami kész megnyitni magát a rossznak, ha mítoszok születnek tehetetlenségből.
A kiállítás visszavisz a harmincas–negyvenes évek hétköznapjainak világába, segítséget kapunk, hogy elképzeljük, miként gondolkodtak a különböző társadalmi csoportok tagjai, milyen teóriák, előítéletek befolyásolhatták döntéseiket.
A keretet a leglényegesebb események adják: az előzmények, a zsidótörvények, a munkaszolgálat, a deportálás, a megsemmisítés.
Az utolsó terem az életmentőké; legyenek a példaképeink ők. Ha nem is kell életünk során emberek százait megmentenünk, kisebb, szintén fontos feladatok várnak ránk, míg végleg fel nem oszlik az embert embertől elválasztó sötétség.

SZARKA ZOLTÁN ■■■

Budapesti Történeti Múzeum, november 28-ig
(Bp. I., Budavári Palota, E épület)

Zsidó nők *terelése* a pesti utcán

7. vasárnap

FILM

HANNAH ÉS NŐVÉREI
Woody Allen egyfelől zseni, másfelől számos gyengében sikerült film birtokosa. A HANNAH ÉS NŐVÉREI – ha nem is éri el a MANHATTAN vagy az ANNIE HALL nagyszerűségét – a szerző-rendező összes erényét megcsillogtatja.
Örökmozgó, 18.30
(Bp. VII., Erzsébet krt. 39.)

TELEVÍZIÓ

SALOME
Operafilmet ad a televízió, Strauss SALOMÉ-ját (a szöveget Oscar Wilde írta). A Berlini Opera zenekarát Giuseppe Sinopoli vezényli, a rendező Petr Weilg. Tv2, 19 h

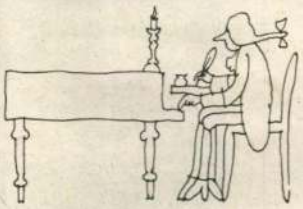

ZENE

SZILASI ALEX ZONGORAMŰVÉSZ ÉS BARÁTAI HANGVERSENYE
Műsoron: Schubert-, Chopin- és Mozart-művek
Kiscelli Múzeum, 19 h
(Bp. III., Kiscelli út 108.)

RÁDIÓ

PISZKOS KEZEK
Sartre színművét a tatabányai Jászai Mari Színház és a soproni Petőfi Színház előadásában hallhatjuk, Ferkai Tamás rendezésében.
Bartók, 22.05

8. hétfő

FILM

EGY CSEPP MÉZ
Színpadon a „dühös fiatalok", filmen a free cinema zászlóvivője volt Tony Richardson, az ő nevéhez fűződik a programadó darab, a DÜHÖNGŐ IFJÚSÁG megrendezése (előbb színházban, aztán filmen), a free cinema legtágasabb (A HOSSZÚTÁVFUTÓ MAGÁNYOSSÁGA), legfrenetikusabb (TOM JONES) és utójátékként, már 1967-ben a leggonoszabb (A KÖNNYŰLOVASSÁG TÁMADÁSA) filmje. És ez, a legszebb: az EGY CSEPP MÉZ, az évtizedek távolából is feledhetetlen Rita Tushinghammel a főszerepben.
Örökmozgó, 20.30
(Bp. VII., Erzsébet krt. 39.)

CLÉO 5-TŐL 7-IG
Agnes Varda „azzal lep meg, hogy a filmidő azonos benne a történet idejével. 1961. június 21-én 17 óra öt perctől 18 óra harmincig kíséri végig hősnőjét... ez a film is a véletlen, a találkozások története, az életet-sorsot újra lökő apró véletlenek erejéről és zaklató poéziséről." (Bikácsy Gergely)
Örökmozgó, 16.30
(Bp. VII., Erzsébet krt. 39.)

TELEVÍZIÓ

„Azt várják tőlem, hogy megmondjam, mi a művészet? Ha tudnám, akkor sem árulnám el."
(Picasso)

PICASSO – A TEKINTET EREJE
A 25 perces francia filmben kortársak és munkatársak beszélnek Picasso utolsó műveiről, keletkezésük körülményeiről, feleségé, Jaquelin szerepéről, és lehetőségünk lesz bepillantani a hagyatékban talált, eddig ismeretlen LA MIRA FUERTE-sorozatba. Tv2, 20.55

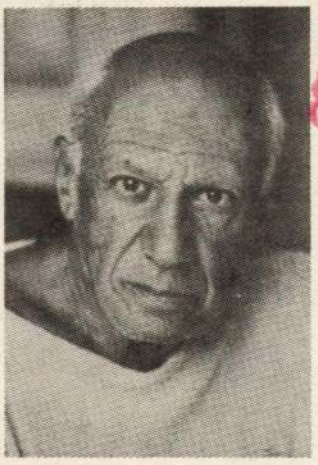

Berlinki Hanna

6. szombat

ZENE

SEBESTYÉN MÁRTA ÉS A MUZSIKÁS EGYÜTTES
Barcsay-udvar, 21 h
(Szentendre, Dumtsa u. 10)

MARTONVÁSÁRI BEETHOVEN-HANGVERSENYEK
A Magyar Állami Hangversenyzenekar előadásában Győriványi Ráth György vezényletével a FIDELIO-NYITÁNY, a 6. F-DÚR (PASTORALE) és az 5. C-MOLL (SORS-) SZIMFÓNIA hangzik el. (19 h)

GALÉRIAMEGNYITÓ

FÉK GALÉRIA KULIFAY LÁSZLÓ FANCSALI LÁSZLÓ fotográfiák SEBESTYÉN JÁNOS festmények SZŰCS EDIT testtárgyak ruhaszobrok
Lila Biliárdszalon emelete, 19 h
(Göd, Pesti út 72.)

FILM

SZOMBAT ESTE, VASÁRNAP REGGEL
A free cinema prágai születésű élharcosa, Karel Reisz egy Tony Richardsonnal közösen rendezett dokumentumfilmmel szerzett nevet magának (A MAMA NEM ENGEDI). Legjobb játékfilmje azonban a SZOMBAT ESTE..., amely dokumentarista erényekkel, nyers szókimondással és drámai erővel ábrázolja egyetlen hétvége eseményeit egy munkáskerületben. Itt tűnt fel először filmvásznon az új angol színház akkor már kimagasló egyénisége, Albert Finney.
Örökmozgó, 20.30 (szerdán 18.30-kor)
(Bp. VII., Erzsébet krt. 39.)

DILLINGER HALOTT (1968)
A nem éppen jó ízléséről és visszafogott eszközeiről híres Marco Ferreri legjobb filmje ez, melyben épp olyan szenvtelen pontossággal jelenik meg a hatvanas évek jellegzetes dizájnja és életérzése, ahogy a főhős (Michel Piccoli) aprólékosan összerak, gondosan megolajoz, szépen pirosra fest, majd rendeltetésszerűen alkalmaz egy revolvert.
Örökmozgó, 22.30
(Bp. VII., Erzsébet krt. 39.)

Berhidi Mária szobrait szemlélve...

...rákényszerül a néző, hogy feladja azokat az önkéntelen képzeteit, amelyek gyermekkorában beléivódtak. Arra gondolok, hogy a „szobor" hívószóra – legalábbis elsőre – valami figurális alkotás képe sejlik föl előttünk, egy „ércbe öntött" vagy kőbe faragott kiválóságé, nemzeti nagyságé, amilyen számtalan akad városaink közterein, s amin a szó jelentését megtanultuk annak idején. Erősen megformált művekről van szó, amelyeknél az anyag szerepe aiantas, feladata csak annyi, hogy engedelmesen kövesse a szobrász – többnyire ábrázolást célzó – alakító tevékenységét. Berhidi Mária (miként a kortárs plasztika egy jelentős tábora) a hangsúlyt, éppen ellenkezőleg, az anyagra teszi. A plasztikai gondolat ihletője a kő. Némi túlzással azt mondhatnám, hogy az anyag: a szobor. Ám ez pontosításra szorul. Nem egyszerűen valamely nyers kőtömb talpazatra helyezése történik; a talált tárgy, illetőleg a ready made szürrealista észjárása teljességgel idegen ettől a téri viszonylatokban és világos formákban gondolkodó művészettől. A világos formák és a nyugodt arányok révén születő monumentalitás nem a véletlen szeszélyeként keletkezik: a kőfejtők és -feldolgozók használhatatlannak ítélt, talált kőanyagához a szobrász tudatos, latolgató munkája járul. A többnyire hosszúkás és vékony kőhulladék, a keskeny „széllapok" különféle csapolások révén illeszkednek egymáshoz, és alkotnak térbe kapaszkodó vagy a térbe szúró, teret hasító szoborművet, térplasztikát. E munkák kulcskérdése szakmai feladat, és a szobrok esztétikai sarokpontja a csapolás. Pusztán a csapolásfajta, melyet a kőanyag jellegéhez: alakjához, anyagához, színéhez illően választ meg, s amellyel két kődarab egyetlen sajátlagos formává épül, teszi egyedi alkotássá a művet. Ezen az úton elindulva aztán érdekes kalandba is bonyolódhat a szobrász. Kőtömb kőtömböt, csapolás csapolást követ, s a mű túlburjánzik azon a zárt formán, amelyet a súlyos kőanyag statikája megkívánna. Ekkor a szobrásznak felfüggesztéshez kell folyamodnia, hogy a mű megálljon a talpán. A földre húzó, nehézkedéshez szokott kőalakzat most lebeg, meghazudtolva kő mivoltát. Ugyancsak könnyedséget sugall a légbe döfő kőtüske, Berhidi „sarokszobra", melynek szépségét eltérő színű, anyagú foglalata, talpazata kiemeli, fokozza. Az anyag maga a szobor mégis, csak éppen a szobrász, Berhidi Mária az, aki ezt eredeti plasztikai gondolkodásával, alakító munkájával a tudomásunkra hozza.

KOVÁTS ALBERT ■■■

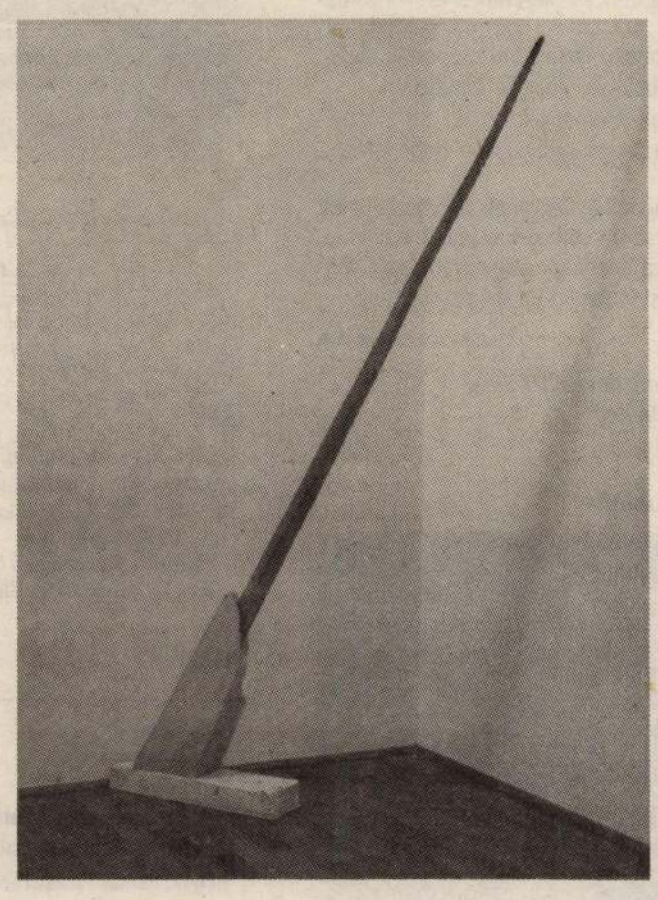

(Dorottya Galéria, augusztus 21-ig Bp. V., Dorottya u. 8.)

BERHIDAI MÁRIA
Uj Tükör,XXV.évf.31.sz.1988 3.

körből; ahelyett, hogy divatosan azzal kísérletezne, hogy egy mondatban összefoglalja a festészet egészét, olyan tárgyat választ magának, amelyben — ha nem is egy mondatban, *de egy képben csak talán s csupán a lényeget* — ezt már valaki megtette. És erről a tárgyról, Vermeer *A festőművészet* című munkájáról mond el sok-sok érdekes és természetesen a szűken vett témán jócskán túlmutató mondatot. Amelyekből összeáll a XVII. századi Hollandia, benne Delft (Vermeer városának) képe, a város hétköznapjai (a festő kedvelt témáinak forrása), bennük a festő élete, a házak, ahol lakott, az emberek, akikkel találkozott; szinte minden, ami gondolkodására, művészi munkásságára hatott. A bécsi Kunsthistorisches Museumban található festményt a szerző a kép teréül szolgáló helyiségtől, annak berendezési tárgyain (a függönyön, a bútorokon, a fali térképen, az asztalon lévő tárgyakon keresztül) a lány (a festő modellje) és a festő (Vermeer?) felé haladva elemzi. Egészen addig a nem látható, de a képen mégis rajta levő kapcsolatig, amely — tekintetük találkozásában — a művészt és modelljét eggyé olvasztja egymással és magával a festészettel. Ez a tekintet van láthatatlan vonalként a mű centrumában, s úgy tűnik, ide akart mindvégig eljutni a vizualitás logikája mentén a műelemző is. Az összefoglaló értelmezésben azonban mégis továbblép eggyel, hogy a kép figuráiban (a kék ruha mellett az ablakon beáradó fénybe is felöltözött leányban) és a fekete ruhás, a kép terének árnyékos pontján háttal elhelyezkedő festőben megtalálhassa az élet és halál allegóriáit. *(Corvina Kiadó — Pantheon sorozat)*

Acsay Judit

Kiállítás

BERHIDI MÁRIA SZOBRAI
Stúdió Galéria

Berhidi Mária a véletlenül keletkező és az alakított formák apró metszéspontjában, de annál félreismerhetetlenebbül jelölte ki saját szobrászata helyét. Műveit furcsának találhatja a néző és — éppen ezért — igen eredetieknek. Semmi akadémikus kifinomultság vagy aktualizáló kikacsintás a jelenre — ősformái a végletekig lecsupaszítottak és mindig különös hangsúllyal utalnak a természet, a Nagy Időszobrász alakzataira. Számomra különösen rokonszenves, ahogy az alkotó megpróbál a véletlen, csak a nagy számok törvényének engedelmeskedő esetlegessége mögé bújni, szobraiból mégis előbújnak a legapróbb szépségek is. Például Keresztjének az elmúlás nyomait viselő felületén is több színben ragyog a márvány, a Nyak-ék asszonyosan telt torzóján valódi ék(esség)et alkot a kavicsok sora.

Érdemes egyébként az anyagok és formák a fentiekhez hasonló párosításaira felfigyelni. Berhidi Mária ugyanis nem a legkézenfekvőbbnek tűnő megoldást választotta, a természeteset nem kiáltóan ellentétes civilizációs formákkal ütközteti, hanem attól csak alig különbözővel. Az eltérés apró, ám pontosan elég ahhoz, hogy feszültséget indukáljon a kétféle alkotóelem között.

És még valami. A Stúdió Galéria kedves kiállítóhely, Berhidi Mária szobrai azonban úgy állnak itt, mint elárvult nomádok a huszadik század kulisszái között. Igazi helyük egy erdei tisztáson lenne, fűtől-fáktól övezve.

Torma Tamás

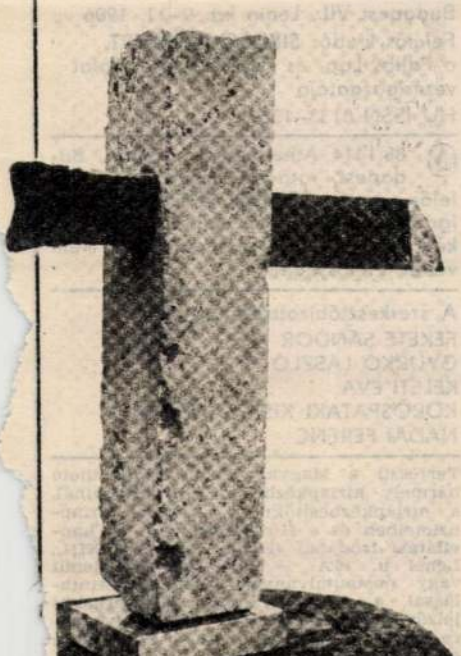

Berhidi Mária szobra

K AMERIKÁBAN

ugrásról, többek közt olyan szerzők tollából, mint Rákos Sándor, Bor Ambrus, Temesi Ferenc, Sumonyi Zoltán. Az egyszerű parasztember, Repka János az örökös vesztes torokszorító vallomásával szól háborús hányattatásairól, majd a földosztáskor elszenvedett sérelmeiről. Ellentétje egy történelemformáló személyiség, Demény Pál emlékezése az ellenállási mozgalomról, Bajcsy-Zsilinszkyék lefogásáról, s a két kommunista párt egyesüléséről. Műhelytitkaikról vallanak a magyar irodalom kiváló szovjet-orosz fordítói, rámutatva a hírhedt „fékezésmechanizmusra", mely olyan műveket zárt mindmáig karanténba, mint Kertész Ákos *Makrá*ja, vagy Déry Tibor *Képzelt riport*...-ja. Oleg Rosszijanov töményen fogalmaz: „... a magyar irodalomnak »szovjet« irodalommá kell válnia, teljes joggal be kell épülnie a szovjet irodalomba."

„Töprengésre, eszmélkedésre szánt, élményt adó olvasnivalót szeretnénk kínálni" — írja beköszöntő előszavában a szerkesztő: Ördögh Szilveszter. Nemes program, mely a kevésbé látványos utat választja szenzációkra hisztérikusan kihegyezett korunkban.

Horváth Tamás

ÚJ TÜKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 222-408
Főszerkesztő: **FEKETE SÁNDOR**
Főszerkesztő-helyettes:
GYURKÓ LÁSZLÓ,
KÖRÖSPATAKI KISS SÁNDOR

Kiadja: **PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11. 1906
Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,**
a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361

88.1414 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **SZLÁVIK ANDRÁS** vezérigazgató. Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

A szerkesztőbizottság tagjai:
FEKETE SÁNDOR
GYURKÓ LÁSZLÓ
KELETI ÉVA
KÖRÖSPATAKI KISS SÁNDOR
NÁDAI FERENC

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (Helir) Budapest XIII., Lehel u. 10/A. — 1900 —, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: negyedévre 120,— Ft, fél évre 240,— Ft, 1 évre 480,— Ft.

Berhidi Mária

A MŰVÉSZETEK HÁZA

és vendége az

ELSŐ MAGYAR LÁTVÁNYTÁR ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt

1994. május 2-án, (hétfőn) 17 órára

a Művészetek Háza Tetőtéri Galériájába

(Pécs, Széchenyi tér 7–8.)

az Első Magyar Látványtár
plasztikai gyűjteményéből rendezett

„SZOBORMAJÁLIS"

című kiállításra, ahol

BERHIDI Mária, BÖRÖCZ András, BOKROS BIRMAN Dezső,
ef. ZÁMBÓ István, GANCZAUGH Miklós, HALÁSZ Arisztid,
KICSINY Balázs, KUNGL György, LÓRÁNT Zsuzsa, O. PAPP Gábor,
RAFFAY Béla, RAFFAY Dávid, SWIERKIEWICZ Róbert,
SZEMADÁM György, ÚJHÁZI Péter, ZOLTÁN Sándor szobrai,
továbbá talált tárgyak, valamint ismeretlen mesterek
fa-, bronz-, márvány és porcelán szobrai
lesznek láthatók.

A kiállítást

WEHNER Tibor
művészettörténész nyitja meg.

Rendezte:

VÖRÖSVÁRY Ákos

A kiállítást 1994. május 3–22-ig tekinthető meg
naponta 12–17 óráig, szerda szünnap.

ZENE

MEGHALT LEONARD BERNSTEIN

Évek óta nem mertem bevallani magamnak, hogy szeretem Bernsteint. Élveztem, hogy átlátok rajta, hogy fölfedeztem, amint csak mondja a mondatokat, álbölcsességeket, de ő sem gondolja, hogy miket beszél. Megjegyeztem magamnak, ha pontatlanságokat hagyott a lemezein, hogy egyenetlen színvonalúak a hangversenyei, és mennyi kétes megoldást alkalmaz, micsoda amerikás tévelygéseket követ el. Önelégülten bólogattam Haydn és Mozart fölvételeit hallgatva: igen, ez a tiszta zene, nem hagyja magát, itt nem lehet elvészkedni, most aztán lehull az álarc, a nagy Lenny Bernstein üres, a felszínességekben elmerült alak. Boszorkodtam, amikor azt láttam, hogy karmester egy estélyen, pohárral a kezében Mick Jaggerrel fecseg. Ez hát az ő világa: fogadások, vacsorák, ital. Számára a zene csupán eszköz, így akar milliomos, elismert figura, társadalmi jelenség lenni. Szégyelltem magam, hogy ötvenedszer meghatódom a *West Side Story* olvasó dallamain. De rajongtam Bernsteinért. Nem a zenéjéért, hanem őérte.

Szerettem, hogy olyan fesztelenül táncol a karmesteri dobogón, ugrándozik, dobog, fészkelődik. Elbűvölt, hogy ezerféleképpen tartja a pálcát: hol a bal, hol a jobb kezében, néha megmarkolja, máskor csak finoman, két ujjal fogja, de az is előfordult, hogy megfordítva, a hegyénél ragadva meg, úgy jelezte a dobütéseket. Jó volt nézni, ahogy vezénylés közben a pálcát rángatta, mint a harmincas évek dzsesszkarmesterei. Csodálom, hányféleképpen tudja ritkuló hajját fésülni, és hogy milyen szépen rajtja össze a szivarzsebében viselt nagyemzsebkendőt. Élveztem rekedtes hangját, és hogy olyan a kiejtése, mintha egy haladóknak szóló angol nyelvleckét hallgatnék.

Szívesen adtam meg magam a belőle sugárzó életerőnek és tagadhatatlan tehetségnek. Emlékszem, amikor 1983-ban másodszor Magyarországon járt, adott egy nyilvános próbát, vagy inkább órát, ahol a Zeneakadémia növendékeiből álló zenekart vezényelte. Schumann 2. *szimfóniájának* első tétele volt az anyag, és a karmesterjelölt már ötödször intett neki, de a zenekar nem tudott egyszerre kezdeni. Ekkor Bernstein elkérte a pálcát, látszólag ugyanazzal a mozdulattal lendített, és természetesen most sikerült a belépés. Utána vezényelt egy ideig, majd visszaadta a pálcát a növendéknek, leugrott a színpadról, keresett egy helyet a közönség soraiban, és onnét hallgatta tovább a tételt. A végén – szokása szerint – megölelgetett mindenkit, és puszit nyomott a gyerekek fejére. Most két hétig nem mosok hajat – mondta az egyik brácsás boldogan.)

Bernstein tudta, hogy a zenén kívül még mit vár tőle a közönsége, és soha nem okozott csalódást. Mikor harmadszor itt járt, csakugyan nagyon fáradt volt, hiszen előző nap még Hirosimában lépett föl. Saját 3. *szimfóniáját* vezényelte, és a mű végén ott állt a pulpituson, kezébe temette az arcát, csak nagyon soká tudott megfordulni, végül szinte letámolygott a dobogóról. Ennek ellenére negyedóra múlva láthatóan elcsigázottan, de azért mosolyogva ült az öltözője előtt, homlokára tolt napszemüveggel, egészen elképesztően színes hálóköntösben, mint egy öreg filmszínésznő, és aláírogatta az orra elé tolt lemezeket. Közben még arra is volt gondja, hogy jó amerikai kiejtéssel azt énekelje: „Jojjon házá, édeszánjám, mert bétég áz édeszápám." Lehetetlen volt nem szeretni.

Nem láttam, és ma sem látom a szerepek mögött az embert. Szélsőséges volt, néha csodálatos teljesítményre képes, máskor csapnivaló volt, amit művelt. Imádott dolgozni, de legalább annyira enni, inni, mulatni is. Bizonyos, hogy teli volt élettel, a kifejezés vágyával, és nem tudom mozdulatlannak, halottnak elképzelni. Nem is akarom.

Háromszor húsz év és még tíz – ennyi az ember élete, mondta egy interjúban a Bibliát idézve. Hetvenkét évesen halt meg.

FÁY MIKLÓS

KIÁLLÍTÁS

BERHIDI MÁRIA SZOBRAI

A természet a huszadik század végén is gazdag és bőkezű. Nem utasít el senkit, aki hozzá fordul, hogy részesülhessen a földben, a vízben, a hegyekben vagy a fákban rejtőztetett szépségeiből, kincseiből.

Berhidi Mária szobrászművész „él" ezzel a lehetőséggel. Kívülmaradva az utóbbi évtizedek divatos irányzatain és kísérletein – a természetből merít ihletet. Itt találja meg mondanivalójának tárgyát és anyagát is.

Kompozíciói a naturában fellelhető fatönkök, gyökerek, kőtömbök, szikla- és kavicsdarabok. Mindegyikük magában hordozza a természet „véletlen szabta harmóniáit", de Berhidi egymásra helyezi, kiegészíti, továbbgondolja, továbbépíti őket. Így a felfordított gyökér földbarna göcsörtössége hófehér gipszindaként öleli magához a levegőt, a gyökérbe ékelt rozsdás vaslemez vagy törött gépalkatrész sebet hasít a térbe, a kicsorbult, töredezett élű kőtömbök csak egy bizonyos ponton, de végérvényesen egymásra találnak. Megkísérlik megfejteni a titkot: a természet és a művészet összefüggéseit, s eközben a szobrász művé varázsolja a megtalálttat. E szobrok alkotója csak látszólag enged anyagának, mégis minden esetben felülkerekedik. Berhidi Mária alkotásaiban a köztereken álló, megrendelésre készülő, feladatot ellátó, olykor ormótlan „emlékműszobrokkal" szemben – a törékeny esetlegesség örökérvényűsége jelenik meg.

L.L.

Józsefvárosi Galéria:

Gyökér

SZÍNHÁZ

Fészek Klub

A SZÍNIKRITIKUSOK DÍJA

Október 24-én a Fészek Klubban átadták az 1989/90-es színházi évad kritikusi díjait. *A színikritikusok díját* több kategóriában évente ítéli oda a Színházművészeti Szövetség kritikusi tagozata az egyes tagok összesített szavazatai alapján. Idén a legjobb új magyar dráma kategóriában Eörsi István *Az interjú* című művét díjazták, az évad legjobb rendezéseként Ascher Tamás munkáját emelték ki (Csehov *Platonovja* a Katona József Színházban). A legjobb női alakítás díját Takács Katalin (*Anna Karenina pályaudvar*, Radnóti Színház), a legjobb férfi alakítás díját Gábor Miklós (*Az interjú*, Játékszín), a legjobb női epizódalakítás díját Eszenyi Enikő (*Koldusopera*, *Fekete Péter*, Vígszínház) és Törőcsik Mari (*Csoda*, József Attila Színház) kapta. A legjobb férfi epizódalakításért járó díjat nem ítélték oda. A legjobb díszletért Antal Csaba (*Platonov*, Katona József Színház), a legjobb jelmezért Szakács Györgyi (több munkájáért) részesült elismerésben. Különdíjjal jutalmazták Ruszt József Független Színpadát.

AJÁNLAT

NÁDAS PÉTER *Takarítás* című drámáját mutatja be november 3-án a József Attila Színház Stúdiója. Az előadás rendezője Balikó Tamás, szereplők: Pécsi Ildikó, Fehér Anna és Rékasi Károly.

PEGE ALADÁR dzsesszkoncertjére kerül sor november 3-án este a Vidám Színpad Kisszínházában, közreműködik Muck Ferenc és a Jazz GT. Pege Aladár komolyzenei nagybőgő-hangversenye november 6-án déli 13 órakor lesz a Nemzeti Galériában, közreműködik Lukács Péter (brácsa) és Párkányi Tibor (gordonka), műsoron Hoffmann, Dittersdorf, M. Haydn és Rossini művei szerepelnek.

A MAGYAR VIRTUÓZOK KAMARAZENEKAR hangversenyére kerül sor november 5-én, hétfő este a Zeneakadémián, 7 órai kezdettel. Művészeti vezető: Szenthelyi Miklós (hegedű). Vezényel és a műsort ismerteti: Berkes Kálmán. A műsorban Boccherini-, Mozart- és Vivaldi-művek hangzanak el.

ERKEL FERENC BÁNK BÁNJÁT mutatja be a Szegedi Nemzeti Színház november 9-én, a zeneszerző születésének 180. évfordulója alkalmából. Az operát Angyal Mária rendezi, vezényel Molnár László.

ALKOTÓ TANÁROK ÉS DIÁKOK közös bemutatkozására kerül sor a Fővárosi Pedagógiai Intézet Galériájában (VIII., Horváth Mihály tér 8.). A tárlat november 26-ig tart nyitva.

A BUDAPESTI FESZTIVÁLZENEKAR játszik november 6-án, kedden este fél 8-kor a Zeneakadémián. Vezényel: Eötvös Péter, közreműködik: Keller András (hegedű), Molnár András és Sólyom-Nagy Sándor (ének), valamint az Állami Énekkar (karigazgató: Antal Mátyás). A műsor: Balassa Sándor: *Iris*, Bartók: *Hegedűverseny* (1938), Szőllőssy András: *Musica per Orchestra* és Bartók: *Cantanta Profana*.

A BŰN ÉS BŰNHŐDÉST mutatja be november 9-én a Veszprémi Petőfi Színház. A Dosztojevszkij-műből készült kétrészes tragédia rendezője Kapás Dezső. Az előadást a veszprémi színház a Színművészeti Főiskolával közösen hozta létre, a főiskolai bemutató november 18-án lesz az Ódry Színpadon.

A MAGYAR ÁLLAMI HANGVERSENYZENEKAR hangversenye november 1-jén lesz a Zeneakadémián. Közreműködik: Kovács Lóránt (fuvola) és a Budapesti Kórus, vezényel: Antal Mátyás.

Új folyóirat

POMPEJI

IRODALOM, MŰVÉSZET, BÖLCSELET

POMPEJI

Pompeji második száma a napban jelent meg Szegeden. A tartalmából: Szijj Ferenc, Jónás Csaba, Bazsef, Lengyel Zoltán, Kurdi Fetinos versei, Podmaniczky Szilvia, Milan Kundera és Oszip Mandelstam műveinek fordításai, Tímesi Éva, Hévizi Ottó, Mikonagyi és Szajbély Mihály esszémot Bézi László fotói illusztr-

KÖNYV

SZTÁLINIZMUS ÉS DESZTALINIZÁCIÓ

A berni székhelyű Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem működése 20 esztendőn keresztül a Nyugatra korlátozódott. Évenként megrendezett akadémiai napjait Nyugat-Európa különböző országaiban tartotta, magyar nyelvű könyvei Svájcban jelentek meg.

A magyarországi változások következtében, bár megmarad nyugat-európai magyar szervezetnek, most már megszorítás nélkül tevékenykedhet Magyarországon is. 1992-ben itthon szándékozik megtartani akadémiai napjait. Első, Nyugaton szerkesztett, de a *Századvég* közreműködésével Budapesten kiadott könyve, egy tanulmánykötet *Sztálinizmus és desztalinizáció Magyarországon* címmel 1990. október végén jelenik meg. A kötet szerzői: Arday Lajos, Balla Bálint, John V. Eibner, Hanák Tibor, Hardi Péter, Kende Péter, Pikó Gábor Mózes, Sinkovics Alfréd, Szabó Máté és Szikra Tamás. A könyv bemutatója október 26-án volt az Írószövetség klubjában. Kapható a nagyobb könyvesboltokban.

MAGYAR NAPLÓ

A Magyar Írószövetség irodalmi hetilapja

Főszerkesztő: Reményi József Tamás

Helyettes főszerkesztő: Kis Pintér Imre

Olvasószerkesztők: Gróh Gáspár, Németi Rudolf

Rovatvezetők: Csiki László *(vers, glossza)* Lázár Ervin *(próza, irodalmi publicisztika)* Pályi András *(Európa)* Mátyás Győző *(műbírálat)*

Külső munkatársak: Szörényi László *(irodalmi publicisztika)* Bojtár B. Endre *(Európa)* Károlyi Csaba *(kaleidoszkóp)*

Tördelőszerkesztő: Tripolszky Dóra

Képszerkesztő: Marosi Gyöngyi

Szervezés, terjesztési és reklámügyek: Lencsó László

Szerkesztőségi titkár: Sárdi Anikó

A szerkesztőség címe: Budapest VI., Bajza utca 18. 1062. Postacím: 1426. Bp. Pf. 108. Telefon: 142-1168; 142-1520. Fogadóóra: kedden 14–16 óráig.

Kiadja a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat, Budapest, Lenin krt. 9–11. 1073. Felelős kiadó: Horti József vezérigazgató. **Szedés:** Omigraf Kft. Budapest. Felelős vezető: Rusznák János ügyv. ig. **Grafikai előkészítés:** Intergraf GM. **Nyomtatás:** Apollo Kft. Budapest XVI., Zsemlékes u. 25. Felelős vezető: Hupján József.

Terjeszti a Magyar Posta. **Előfizethető** a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest, XIII., Lehel u. 10/A. 1900. Telefon: 112-8860, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR Postabank Rt. 219-98636; 021-02799 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: 1 évre 960,– Ft, fél évre 480,– Ft. Egy példány ára: 18,50 Ft. HUISSN: 0865-2910.

BALASSA PÉTER

Az idő múlása

„De nem így telt velünk az idő. Roszszul mondtam el az egészet. S ráadásul ugrom egyet a végén, és három évet emlegetek, számszerű adatokkal, mintha lemérhető, egynemű valamiről beszélnék. S mintha ez a valami események összefüggő egymásutánja lenne. A három év például egyáltalán nem telt el, hanem van; minden pillanata áll egy helyben, kivetítve a mindenség ernyőjére... az időnk múlásában pedig, a valóságban, semmi ilyen átfogó, egységes vagy világos formában kifejezhető összefüggés nem nyilvánult meg." Ottlik Géza jelenléte is valahogy ilyen a magyar szellemi életben: impulzusokban mérhető – nem mérhető, össze nem mérhető. Nem a szerep, nem a feudális tekintély kétes folyamatosságában, nem az „összefüggésekben" van az ő ideje. Jelenléte valamiként hasonlított a járására a Horváth-kert környékén, az Alagút utcai zöldséges előtt: imbolygó, tétova, mégis egyensúlyos, mint aki folyton tanakodik *közben* önmagával. Az alkat, az autonóm emberi természet és a jelenlét természete következetesen egybeesett nála. Függetlensége maga volt a mindenkori ellenállás, annak bármiféle mitológiája, ideológiája, öntudata nélkül. Talán a ködděl kapcsolatos ősi tapasztalat tette ilyenné? „De ha leszállt néha ez a vastag, ólmos köd, a kedvünkért szállt le és nem a rajparancsnokok kedvéért... s azóta soha nem érzek pánikot sűrű ködökben, általános zűrzavarban, világfelfordulások idején, bombázott, sötét városokban és vesztett háborúkban, hanem csak zsebre vágom a kezem, és nyugodtan ácsorgok egy helyben, az egekből alábocsátott ólomfüggönyök alatt... ezzel a kitanult, ősi nyugalommal és belső elégedettséggel eregettük el fülünk mellett a hatalmasok ködbe kiabált, fejvesztett vezényszavait." Egyszerre volt meg benne a meghatározhatatlan legyintés, az oda nem figyelés, valami jól érzékelhető szórakozottság *és* döntő pontokon, kényes pillanatokban a feltűnően éles, vakító, pontos figyelem, a helyzet, a hang, a mozdulat el nem tévesztése. Ahogyan egy szöveget tudott *letenni:* ezerféle rendjét „kaotikusan" kialakítani, ritmusát, arányait megteremteni, úgy tudott *súlyozni* egész jelen(nem)létével. Ép maradt tehát, meghagyta reflexeit, melyek jól jelezték: mi fontos, mi nem (például az irodalmi élet a legkevésbé). Az időnek ez a fajta érzékelése, hogy hát nem múlik az nélkülünk, de általunk van s marad, talán a *létezésszakma* szavának, világos tágasságának köszönhető. Ez is rejtély, mint az „egész" Ottlik, valahol Gödel és az 1947-es római osztrigák között. Úgy tűnik, az időt nem rohanó, előre haladó, görcsös teljesítményekkel utolérendő gyorsjáratnak tekintette, hanem hosszan kitartott jelen időnek, figyelmes lötyögésnek; az élet telítettségének, tehát epikainak, nagyon is prózainak, semmiképpen sem technikának vagy „stratégiának", melyet sikere-kudarca minősít. Az igazi epikai életforma túlhömpölyög az ítéleten, a megítélésen, a birtokláson és a hatalmon meg a „világnézeten". Úgy mozog, „összefüggéstelenül", mint az Iskola ideje, mint a Valencia-rejtély káosza és világvégéje. Matematika és imbolygás, pontosság és tétova „nemtörődömség", függetlenség és etika, szakszerűség és csillagos ég egyszeri, hasonlíthatatlan együttállása volt Ottlik Géza. Az az önkéntelen nagyvonalúság, mely nem igyekszik „nagy" lenni mindenáron, csak éppen: *van.* Ezért halálával egyáltalán nem múlik (el) az ideje, hiszen *mindig* „valami keletkezik – semmit se csinálni".

Barátom meséli, hogy a tizenöt éves fia *aznap* kezdte olvasni az *Iskola a határon*t. Tetszik neki.

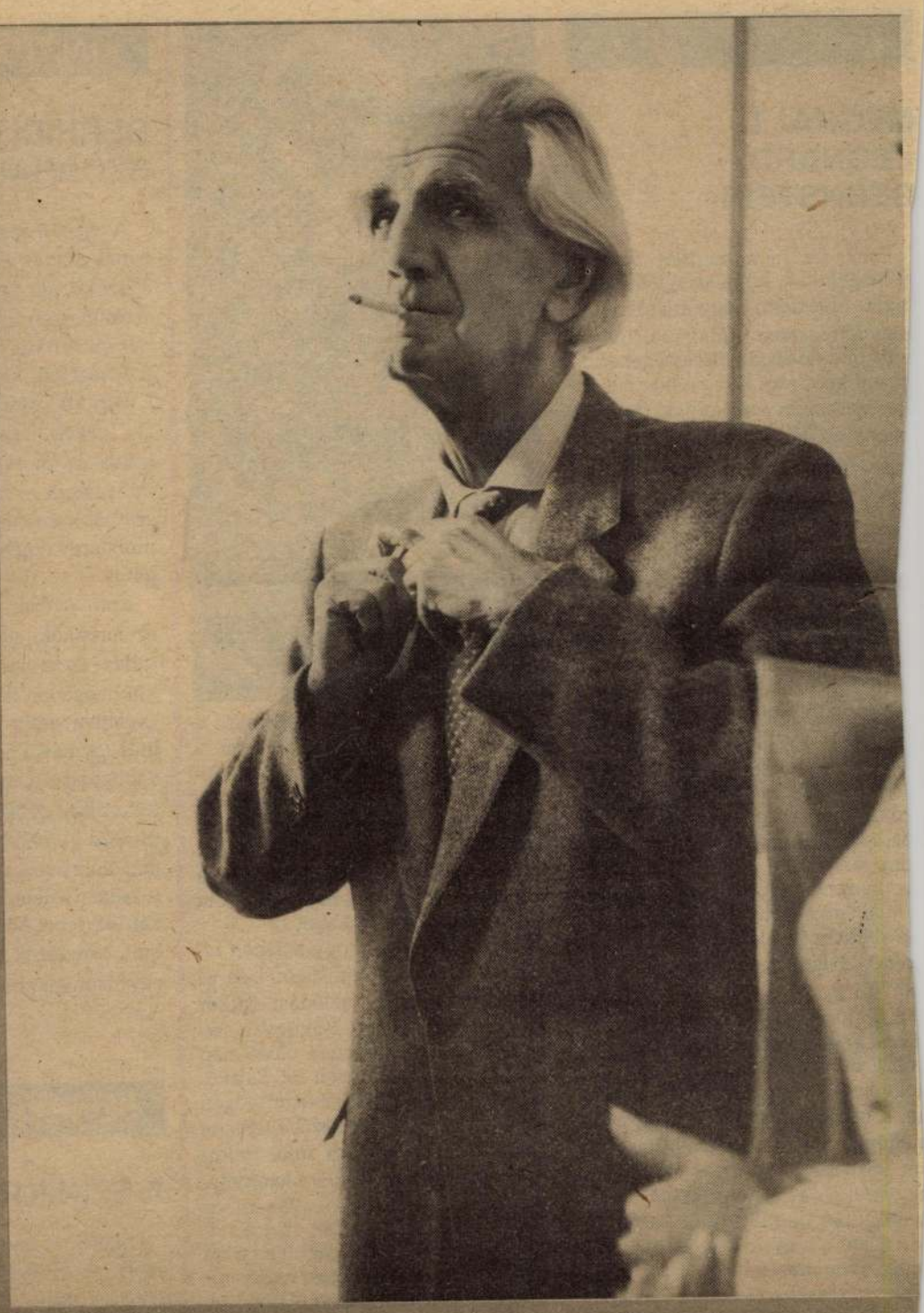

BÓKAY LÁSZLÓ felvétele

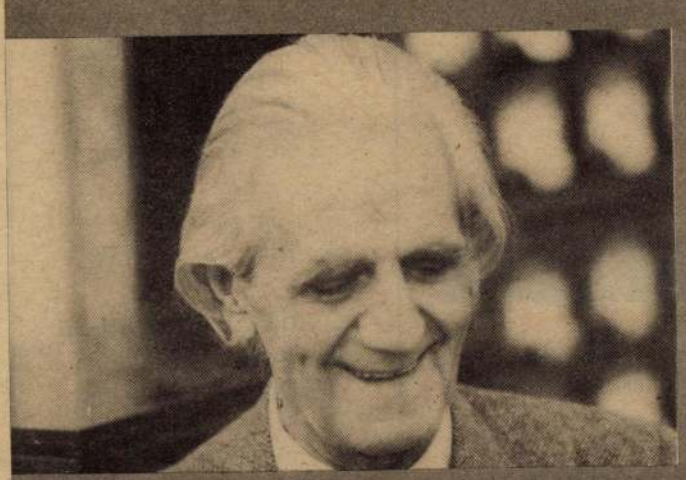

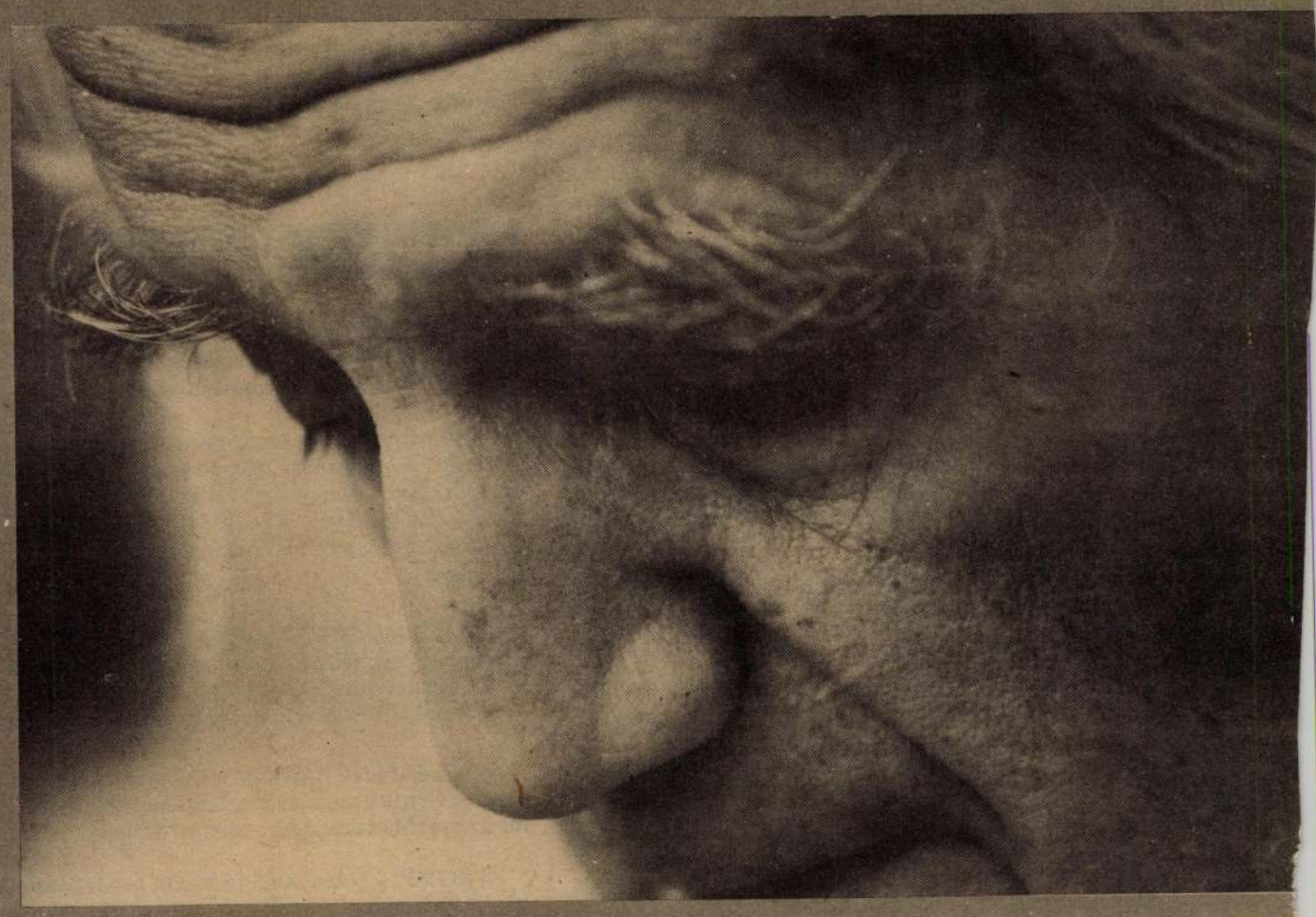

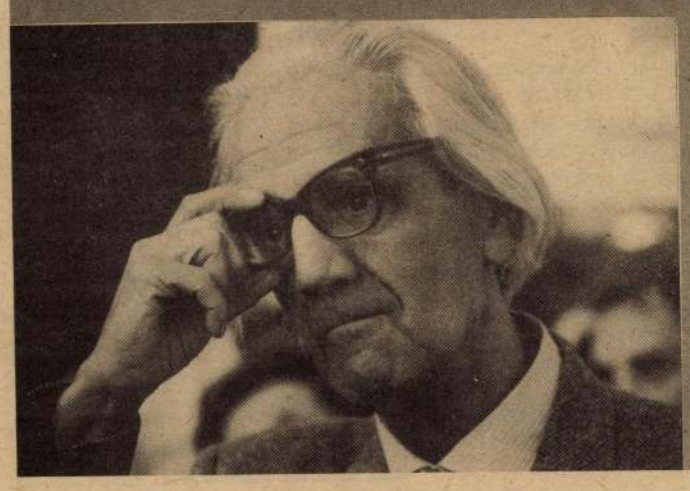

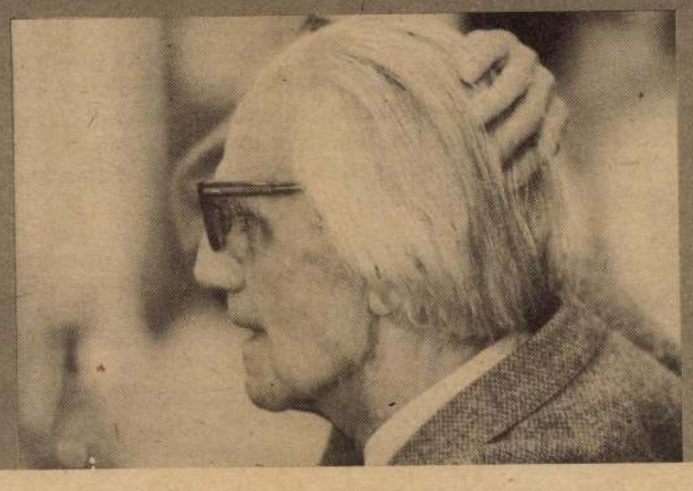

ILLESZKEDÉSEK

Berhidi Mária szobrai a Józsefvárosi Kiállítóteremben

Új Művészet
II. évf. 1. sz. 1991.

A kortárs szobrászat nem titkolt zavarral keresi a *helyet*, azt a teret, amit a szobor kitölthet, ahol a mű három dimenziójával funkcionálhat. Hol az a hely és mekkora az a lépték, amelyet elbír a téma, az anyag, a megrendelő és a közönség? Általánosan elterjedt a szobrászatnak egy olyan léptéke, mely köztérre már kicsi, a napjainkra összezsugorított privát élettérbe pedig nagy. A szobrászat megtalálta a tipikusan kiállítótermi szobor léptékét. Az általános társadalmi *szoborigény* hiánya hívja életre ezeket.

Berhidi Mária szobrai különös módon nem létezésük terét, a *helyet* keresik, sokkal inkább saját részletformáik illeszkedési pontjait. Ezek a pontok igen fontos hangsúlyok szobrain. Lyukak, csapok, valódi tektonikus szerkezeti csomópontok, de ezen túl metaforikus fordulópontjai is kompozícióinak. Rendszerint több kőtömb egymáshoz illesztésével, csiszolásával, passzításával alakítja őket. Kőbányák hulladékaiból, kőfaragó szélekből, „serclikből" építi, *illeszti* egybe műveit. Az összetartozás, az egymáshoz illő formák hangsúlyozása fontos eleme szobrászatának. Összetársítható anyagokat, formákat keres, mint valami *ready-made* vadász keresgél kőbányákban, épületbontásnál, vagy akár a természetben. Összeilleszt természetes és mesterséges formákat: követ, tuskót, gyökeret, botot, lemezekkel, drótokkal, villámhárító foszlányokkal, papírral, gipsszel. De nem azzal a radikális kontraszttal állítja elénk talált, és új kontextusba helyezett tárgyait, anyag- és formatársításait, mint amivel a klasszikus *ready-made* születik. Munkamódszere szerint úgy társít különféle talált anyagokat, formákat – olyan természetességgel –, miként az ember által emelt épületeket növik be futónövények. Berhidi megtart, sőt visszacsen valamit talált anyagainak természetes állapotából. Szelíden és mértéktartóan *beavatkozik*. Úgy alakít, illeszt, hogy társításai letisztított meditációk végeredményeiként hatnak. Spontaneitás és megfontolás kettőssége hat művein. Berhidi Mária művészetében két ellentétes alkotói magatartás kerül sajátos egyensúlyba. Az egyik, mely a természetet a művészettel egyenrangú ellenpólusként kezeli. Itt lesz domináns a találás, a választás mozzanata. A másik, mely szerint „a művészet tartalmasabb és találékonyabb mint az élet, és meglepőbb módszerei vannak, mint a természetnek". Itt a művészet, mint valóságteremtő kap szerepet. E kettősség eredményezi Berhidi Mária szobrainál a természeti formák, a profán tárgyi világ és a műalkotás szférájának különös szimbiózisát.

Az egymáshoz rendelés művészete ez. Spontán egyszerűséggel illeszt össze három különböző színű és mi-

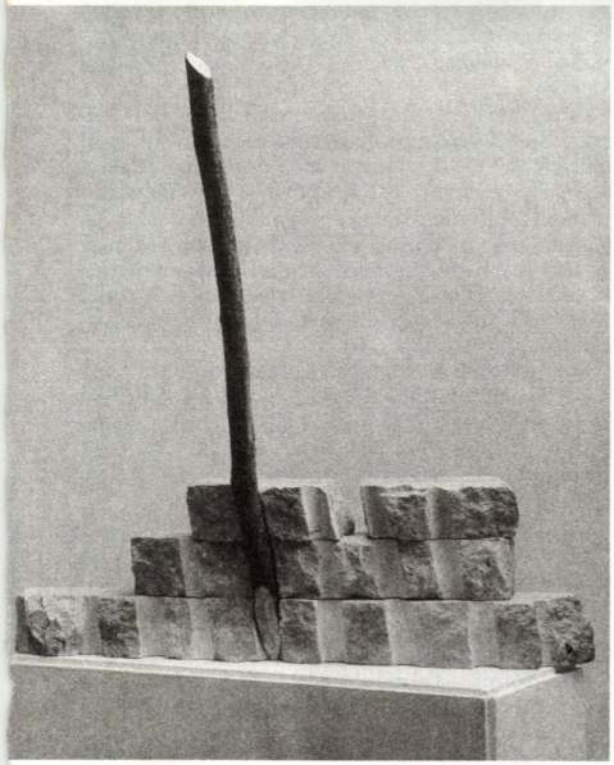

Berhidi Mária: Ék-kő, 1990, süttői mészkő, márvány, 145 cm

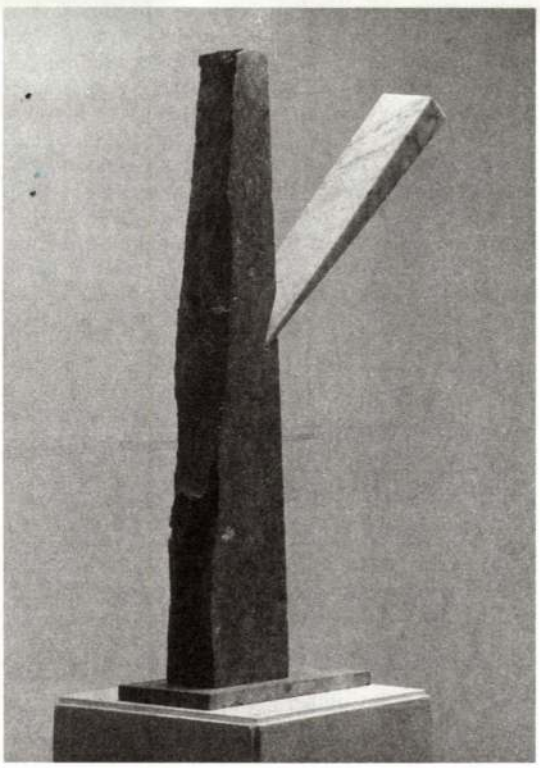

Berhidi Mária: Fal, 1990, süttői mészkő, fa, 80×85 cm

nőségű követ *Oszlop* című művénél. Egymásba csiszolt, illeszkedő, egymásba forduló formákból épült az oszlop. Mit tart? Ugyan van tektonikája, de semmit. Azaz: önmagát. De nem is momentum, hacsak nem az összetartozás, az egymáshoz illeszkedés momentuma.

Bizarr egyensúlyi helyzetet teremtett *Ék-kő* című munkájában. Az illeszkedés pengeélen táncoló, ingatag, mégis erősen akart egyensúlyát szervezte meg a két kőtömb önhordó egymásba ékelésével. Sokkal radikálisabb, agresszívebb típusú illeszkedést készített *Fal* című művénél, ahol kihegyezett husángot döfött egy robbantási furatokkal perforált szélű kőtömb egyik furatába. Talán a kiállított művek között ennél a szobornál érhető tetten a legtisztábban Berhidi alkotói módszere. A *Fal* minden alkotórészét szinte készen találta. Minimális beavatkozása – ahogyan *Pataki Gábor* írta a kiállítás katalógusának előszavában – „helyzetbe hozta" a talált anyagokat. Csupán egy husáng kihegyezése és három darab kő egymás mellé illesztése eredményezte a művet.

Ez az agresszív, sőt militáns jelleg sokkal határozottabban jelent meg fejükre állított tuskókból összemesterkedett installációján. Erősen oxidálódott fémlemezekkel, vasakkal, drótokkal, gipsszel kiegészített efemer kostrukciója benövi a kiállítótermet. Otthonosan terjeszkedő jó parazita módján padlótól a mennyezetig terjeszkedik, sőt behatol a falakba is.

Az illeszkedések finom arányait találta meg két kőtömb összeacsapolásával és enyhe felforgatásával *Veszelszky Béla síremlékénél*. A Veszelszky-képekről ismert motívum puritán hangvételű megfogalmazásával századunk nagy festőjéhez illő monumentum Berhidi Mária szobra. Már tavaly, az 1956-os forradalom vértanúinak emlékműpályázatán elért sikerével is tanújelét adta annak, hogy a szobrászati feladatok e közhelyekre csábító területén is eredményesen tudja alkalmazni alkotói módszereit. Most e személyes, ugyanakkor szakmai okokból is fontos Veszelszky-síremlék elkészítésével újabb bizonyítékát adta felkészültségének.

A két évvel ezelőtt a Stúdió Galériában bemutatott kiállítása után Berhidi Mária eddigi pályájának újabb fontos teljesítménye a Józsefvárosi Kiállítóteremben bemutatott tárlata. *Lengyel László*

PLESS & FOX
ÉKSZERÜZLETE
P&F
ÉKSZERÁRVERÉS
A VÍGSZÍNHÁZBAN
minden hó utolsó hétfőjén 16 órakor

Bizánc után

Romvári János kiállítása

Magyarországon kevés olyan kiállítóterem van, amely igazán helyet tudna adni azoknak a művészi szándékoknak, elképzeléseknek, amelyek egy adott tér sajátos értelmezésű tárgyegyüttesekből álló berendezésében keresik és találják meg kifejezési és megjelenési formájukat, akarják megmutatni magukat és közvetíteni esztétikai vagy más jellegű mondanivalóikat.

Romvári János szereti a nagy tereket, a térberendezéseket, installációkat. A Stúdió Galériában rendezett önálló kiállítása, a Derkovits-ösztöndíjasok közös tárlatai vagy az éves – és most már hiányzó – stúdiós szemlék voltak számára főként a bemutatkozási alkalmak. Igazi és ideális nagy terepe művésztársaival együtt Nagyatádon lett volna, de ez az elképzelésük nem válhatott valóra.

A Dorottya utcai kiállítóterem, amelyben újabb és korábban készült munkái most együttesen kapnak helyet, talán egy kicsit „kultikus" jelentőségű is lehetne a művész számára, hiszen egy, a képzőművészet annaleseiben egykoron, véleményem szerint, fontos kiállításnak volt részese a cím- és talán programadó művével. A *Szín/tézis/próbáról* és a művész lehetséges magatartásának, a múlthoz, elődeihez kialakítandó viszonyról van szó.

Arról, amely Romvári művészetének központi kérdése. Nem deheroizáló, elidegenítő módon nyúlt a történelmi út- és azonosságkeresés problematikájához. Nyugodt, meditatív, az elmélyedésben, az emberi felismerésben és (ön)tudatban, a józan ismeretek súlyosságában bízón a logikai, művészettörténeti, filozófiai, esztétikai, művelődéstörténeti rétegek egymásra játszásával, kitakarásával, egymásra épülésével és egymást fedésével kívánja megmutatni és láttatni az általa fontosnak vélt összefüggéseket.

A kivitelezésben, anyaghasználatban megbúvó ironikus felhangok csak hangsúlyozzák a gondokat mélyen, egzisztenciálisan átérző művész elképzeléseit. Gondolok itt mindenekelőtt a már stúdiós tárlaton is szerepelt (nem politikai indítékkal és célzattal készült) *Kétség* című művére.

De az új művek közül a *Bizánc* is ugyanezt mutatja. Romvári áttételes, művészi, az ikonok és az egyházi előírások rendjét „minimális" eltéréssel (tizenkét bárány helyett tizenkét ragadozó farkas ábrázoltatik) követi, és éppen ezért igazán mai érzéseket fogalmaz meg napjaink köznapi kérdéseiről.

Annyi bizonyos: a művész nem függetlenítheti magát a társadalmi helyzettől. A kor, bármennyire áttételesen reflektáljon is rá a művész, meghatározza a hozzá való viszonyulási lehetőséget. *Gyárfás Péter*

A Budapest Galéria
tisztelettel meghívja Önt

BERHIDI MÁRIA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

kiállításának megnyitójára

1990. szeptember 21-én 17 órára
a Józsefvárosi Galériába
(Budapest VIII., József körút 70.)

A kiállítást megnyitja:

LENGYEL LÁSZLÓ
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A kiállítás megtekinthető:
1990. október 30-ig
hétfő kivételével 10–18 óráig

Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató

NÓGRÁD

1982 JUL 14

Berhidi Mária

1021

Modell — ez a címe a különös gondolkodásra késztető alkotásnak, mely egyike a balassagyarmati Horváth Endre Galériában megrendezett Berhidi Mária kiállítás kompozícióinak. A tárlatot az érdeklődők július 22-ig tekinthetik meg

— gy —

BERHIDI MARIA

2045
Pilisszántó
Akácfa 37/9

KORTÁRS MŰVÉSZETI INTÉZET – DUNAÚJVÁROS

BERHIDI MÁRIA
IMRE MARIANN
LOVAS ILONA

megnyitó: 2003. november 21., 18 óra
a kiállítást megnyitja:

Sulyok Miklós
művészettörténész
látható: 2003. december 19-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

a megnyitóra busz indul:
16 órakor, a Műegyetem elől
vissza: 21 órakor a Kortárs Művészeti Intézet elől

NYOMT.
Timár Árpád
Budapest
Tárogató út 60.
1021

MODERN MŰVÉSZETÉRT KÖZALAPÍTVÁNY
KORTÁRS MŰVÉSZETI INTÉZET - DUNAÚJVÁROS
Institute of Contemporary Art - Dunaújváros
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12. Hungary
tel/fax: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu

támogatók: NKA, Dunaújváros Önkormányzata

BERHIDI MARIA

Berhidi Mária

Érmezei Zoltán

Gémes Péter

Kelényi Béla

Lovas Ilona

Schmal Károly

Siflis András

Szöllőssy Enikő

Türk Péter

A Budapest Galéria
meghívja Önt a

SZŰK KAPU

c. kiállítás megnyitójára
1991. augusztus 15-én
este 20 órára a
Budapest Kiállítóterembe.
(V., Szabadsajtó út 5.)

A kiállítás megtekinthető
1991. szeptember 15-ig
hetfő kivételével
naponta 10-18 óráig.

BERHIDI Mária

BERHIDI Mária

Budapest Galéria, 1990. szept. 21.- okt. 30.

bev. Pataki Gábor

életrajz. K-9984

[illegible] (01 | 02 | 03 | 04 | 05)	06	7.253	600
[illegible] Dé[illegible]	07	1.434	
[illegible]	08	1.900	
[illegible] (02 | 07)	09	6.467	
[illegible] (01 | 03 | 04 | 05 | 08)	10	4.120	600
[illegible]	11		
[illegible] Szállítói és egyéb beszerzések általános forgalmi adója	12		
[illegible] Beszerzések általános forgalmi adója	13		
[illegible]	14		
[illegible]	15	10.587	600
[illegible]	16	27	

Berkidi Mária festőművész

Kb.: Berkidi Mária

Művészet, 1982. augusztus

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

BERHIDI MÁRIA

szobrász

kiállításának megnyitójára
1996. február 8-án 18 órakor
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos u. 158.)

A kiállítást megnyitja:
Lajta Gábor
festőművész

A kiállítás megtekinthető 1996, március 31-ig
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

A Nemzeti Kulturális Alap, a Fővárosi Képzőművészeti Alap és a **Török**-Fürdő Nyitott Galéria támogatásával

BUDAPEST GALÉRIA

F. k.: Zsigmond Attila

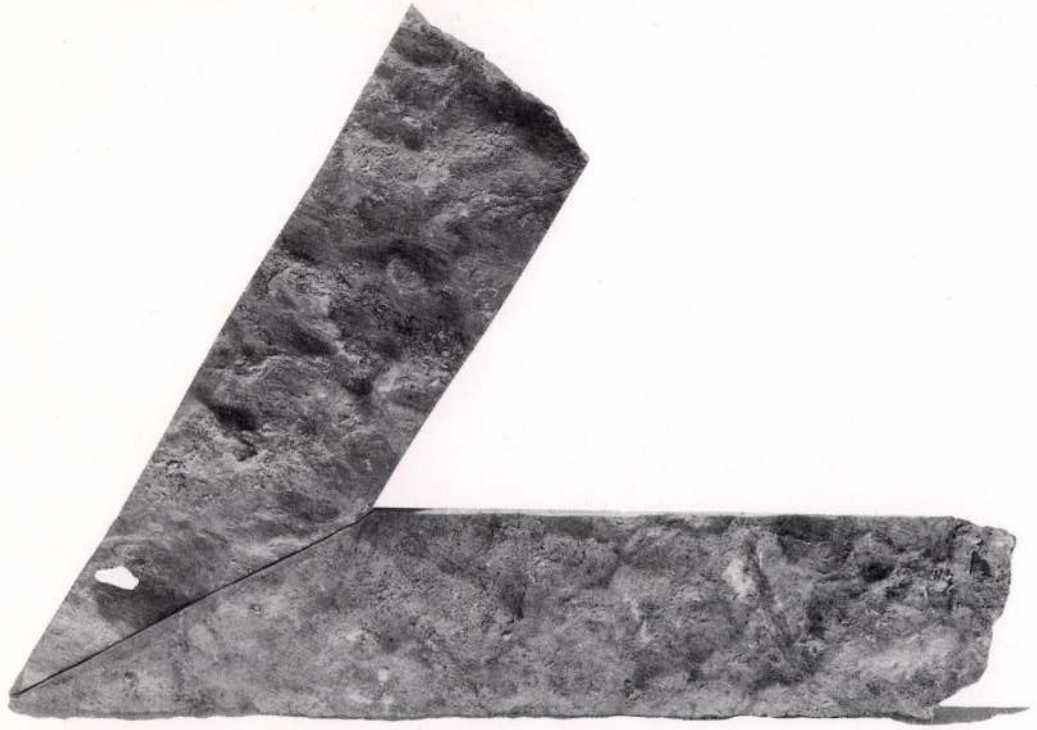

BERHIDA Mária

LENGYEL László: Illeszkedések : Berhida Mária szobrai a Józsefvárosi Kiállitóteremben. = Uj Müvészet, II. évf. 1.sz. 1991 57 - 58.p. ill.

Bp., Józsefvárosi Kiállítóterem

LÁTOGATÓJ

..... sz.

Név: .....

Lakás: .....

engedélyt nyert arra, hogy ...

.....

.....

vonatkozólag az MTA adattárába

lexikongyü

levéltári

a fennálló szabályok keretén b

Ezen engedélyt a kutatóterembe

A gyüjteményekben kutatott any

igazgatójától külön engedélyt

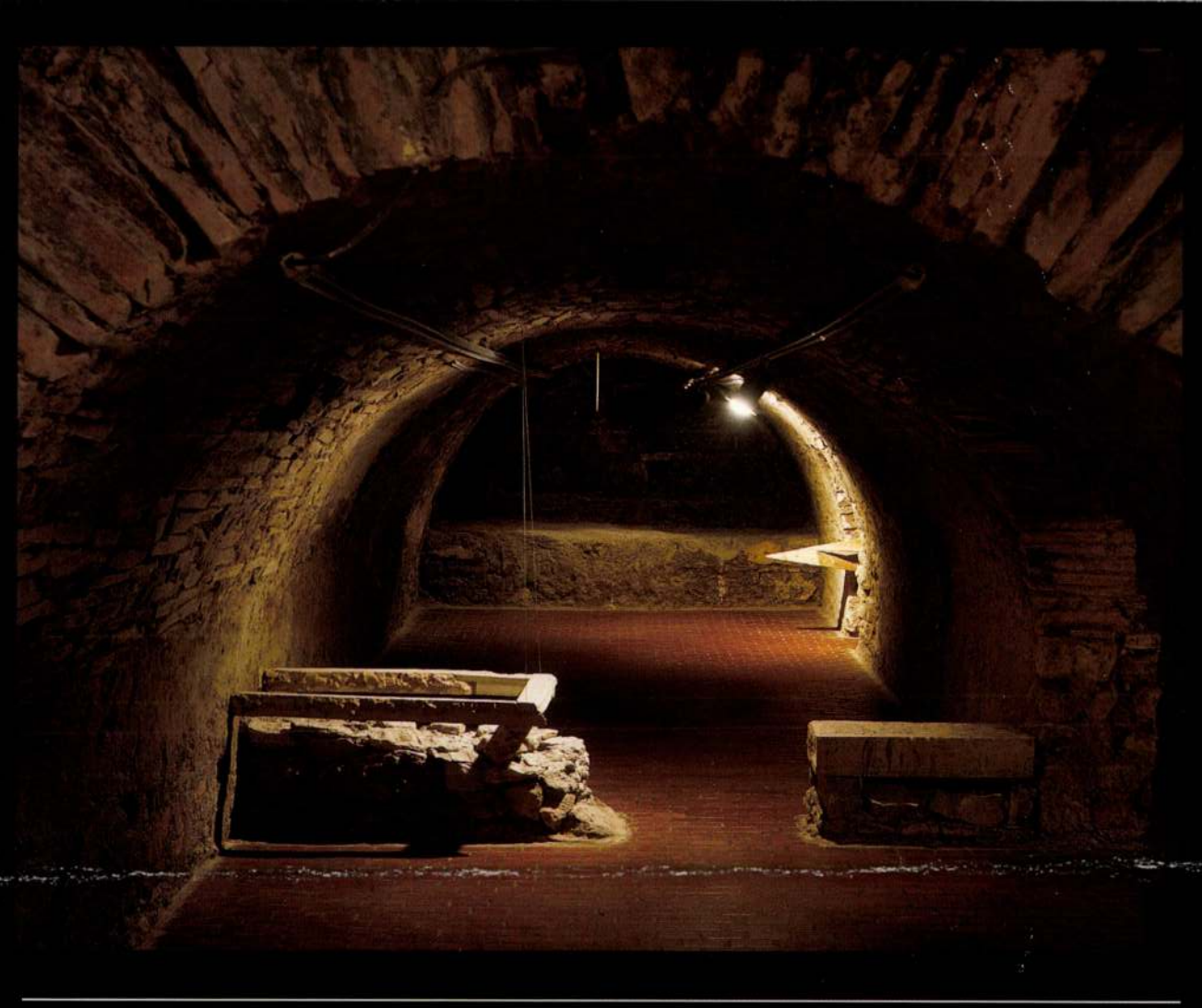

BERHIDI Mária (1953)

H–1028 Budapest, Ösvény utca 10.

Berhidi Mária szobrászművész kiállítása, 1996. február 8 – március 31.
Budapest Galéria Kiállítóháza, Budapest, III. Lajos u. 158.
Exhibition of the Sculptor Mária Berhidi, 8 February – 31 March 1996.
Budapest Gallery Exhibition House, 158. Lajos utca, Budapest, Hungary

A kiadvány a Nemzeti Kulturális Alap, a Fővárosi Kulturális Alap
és a Török Fürdő Nyitott Galéria támogatásával készült.
Sponsored by National Cultural Fund, Art Fund of Budapest
and Open Gallery – Turkish Bath.

Katalógus-terv, nyomdai előkészítés / Design & prepress: Szüts Miklós, AD Grafikai Stúdió
Nyomda / Printed in Naphegytér Nyolc Nyomdaipari Kft.
Fotók / Photos: Rosta József Angol fordítás / English translation: Gábor Zsuzsa

BERHIDI MÁRIA

1996. február 8 - március 31. Budapest Galéria Kiállítóháza
8. February - 31. March 1996. Budapest Gallery Exhibition House

MENEDÉKTÉR

Messzire vezetne, ha arról akarnék elmélkedni, hogy miért oly rettenetesen fontos nekünk a tér. Ezért arra korlátozom magam, hogy egészen röviden próbáljam meghatározni, mit jelenthet számunkra itt és most Berhidi Mária szobrászi tere.
Először azonban lássuk a tényeket. Berhidi egy boltíves pincét néhány plasztikával népesített be. Ezek a plasztikák többnyire kőből készültek, mégpedig gépi beavatkozás nyomait viselő kövekből, de a felhasznált anyagok között van fagerenda és a berendezés része egy szőnyegnyi nagyszemű folyami kavics.
Ha leereszkedünk ebbe a kiállítóterem-pincébe, mely mint minden pince egyszerre zárt és védelmet nyújtó, de egyúttal váratlan zugokkal, sehova nem vezető nyílásokkal áttört meglepetéskamra is, leereszkedve ebbe az óvóhelybe, egy XX. század-végi szobrász menedékében is találjuk magunkat. Mintha azt mondaná: adjatok nekem egy zugot a világ bármely elhagyott sarkában, és én szóra bírom, kőpengésű hangon megszólaltatom a teret!
De mikor csendül meg a tér? Akkor, ha a plasztikai forma tökéletes egyensúlyban van az őt körülölelő levegővel és a körüllevő egyéb formákkal. Ez az egyensúly nem feltétlenül fizikai természetű, hanem inkább szellemi. Több köze van az arányokhoz és a ritmushoz, mint mondjuk a nehézkedési erőhöz. Közismert példákra hivatkozva: Henry Moore szobrai belülről feszülnek szét a térben, Giacometti szobraira a körülvevő tér feszül rá, s e birkózásból, egymásba vájásból születik meg a végleges forma.
Berhidi Mária kiállítása a figyelmes nézőt azzal az élménnyel ajándékozza meg, ahogy szobrait a külvilág teréhez kapcsolja. Ez a mozdulat, nevezhetjük plasztikai mozdulatnak is, a tér birtokbavétele, de legalábbis felfokozott térérzékelés, egyfajta ébersége, amely szinte atavisztikus élményt ad a térben ellustult ember számára.
Noteszomba néhány szót jegyeztem föl a kiállítás bejárásakor, melyek Berhidi szobrászi terére vonatkoznak. Ezeket: fenyegetett tér, összekapcsolt tér, átszelt tér, kijelölt tér, védett tér, térakadály. Talán e szavak is sejtetik, hogy Berhidi Mária terében van valami nyugtalanító, elbizonytalanító mozzanat; ő persze nem a házi-tűzhely mellé készített ildomosra lekerekített műveket...
Esetlegesek már talált kövei is, a gépekkel fölsértett szikladarabok, kő-cafatok - ipar és őstermészet határán. Különös rokonságot mutatnak most a pince falának köveivel, amelyeket egykoron megmunkáltak ugyan, de az idő úgy lekoptatta őket, hogy szinte természetes kőzetrétegeknek látszanak.
Valamiféle szimbiózisba kerültek tehát a művek a pincével, és egymással is, de úgy, hogy mégis megőrizték különállásukat. Magányos például a sötét mennyezetüregből lelógó késpenge-kő, de közös látvánnyá komponálódik össze a folyosóba oldalról beszűrő fahegyesszöggel... Nem egyetlen, a téren erőszakot tevő formai akarat termékei, hanem inkább stációk, térszeglet-emlék művek, melyek, ha mondanának valamit, már nem Rilke Apolló-torzójának „Változtasd meg élted!" – fojtott-heroikus parancsát ismételnék, hanem talán megelégednének azzal a szelíd intelemmel, hogy éljünk egyáltalán a ránk szabott térben és időben.

Lajta Gábor

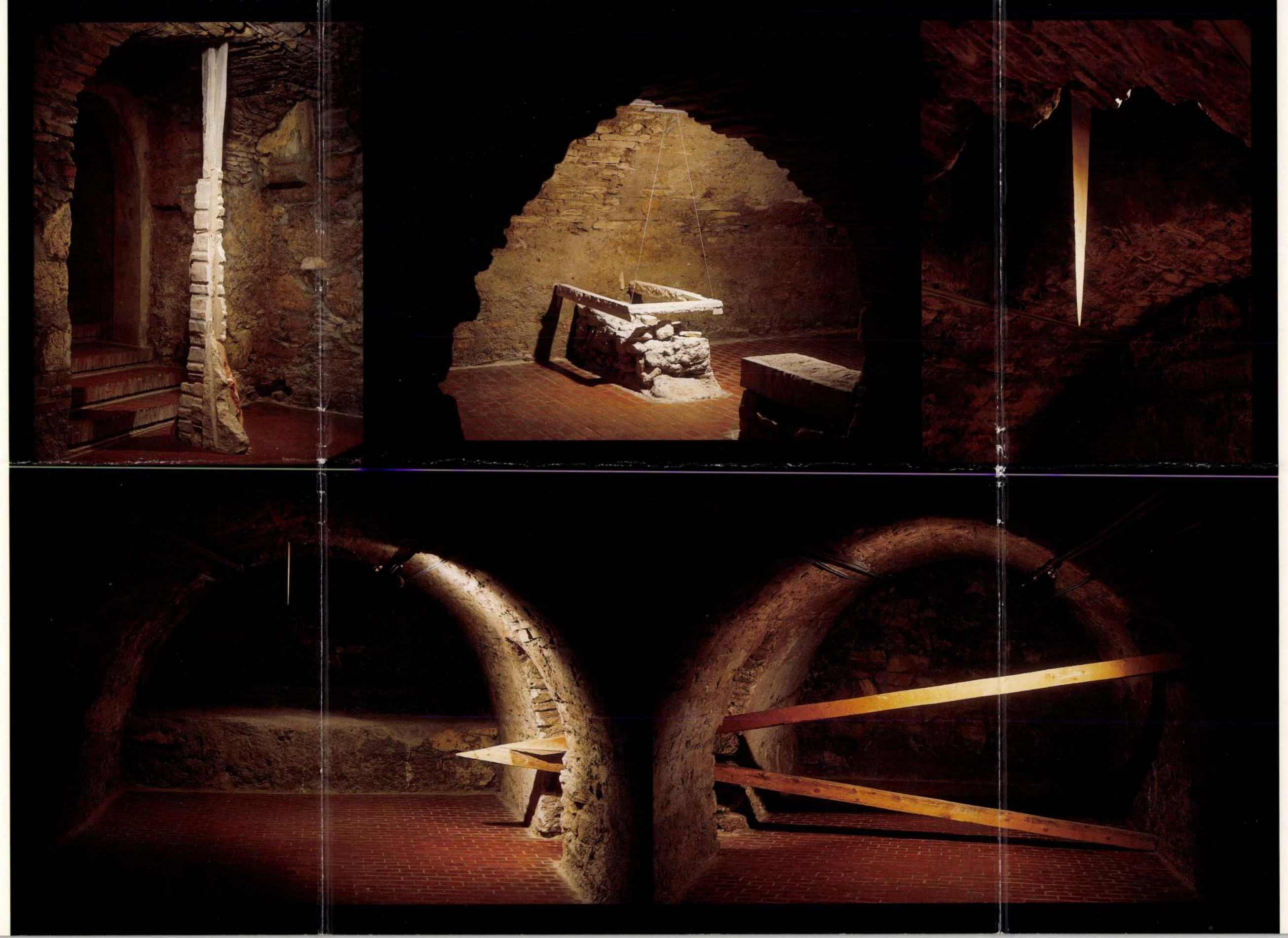

SHELTER

It would take us far afield if I allowed myself to enter into a lengthy discussion about the enormous importance of space. Therefore, in the following I shall limit my attempt to a summary description of what Mária Berhidi's sculptural space means to us here and now.
But first let the facts speak for themselves. Berhidi arranged a few sculptures in a vaulted cellar. For most of these sculptures stones have been used, collected by the sculptress and bearing the signs of mechanical interference; the remaining materials include wooden beams, as well as large-size river pebbles spread on a carpet.
If we descend into this exhibition-cellar, which is closed and gives shelter like all cellars, but in the same time it is a chamber of surprises filled with unexpected nieches, openings which lead nowhere, so descending into this bomb-shelter we find ourselves in a typical late-twentieth-century sculptor's shelter. As if she was saying: give me a space anywhere in this world and I shall make it speak, I shall make the space speak in the resounding voice of stone!
But when does the space resonate? When the plastic form is in perfect balance with the surrounding air and all other forms. This balance is not necessarily physical, it is rather spiritual. It has more in common with proportions and rhythms, and, say, the gravitational force. To quote well-known examples: Henry Moore's sculptures tend to burst into space from within, Giacometti's sculptures are squeezed by the surrounding space and the final form is born out of this wrestling, from this carving into one another.
The attentive viewer is presented at Mária Berhidi's exhibition with the adventure of seeing her sculptures being connected to the space of the outside world. This gesture, let's call it plastic gesture, is the conquest over space, but at least an enhanced appreciation of space, a kind of vigilance, which provide people who have become tired in space an almost atavistic sensation.
As I walked through the exhibition I made a few notes about the sculptural space of Mária Berhidi. These are the entries that I have come up with: endangered space, connected space, cropped space, marked space, protected space, obstacle in space. These words probably already give the notion that there is something disquieting in Mária Berhidi's space, something that makes us uncertain; these are, of course, not pleasingly rounded works she could placed next to the domestic fireplace. Even her collected stones suggest arbitrariness: pieces of stone, marred by machines – stone fragments on the borderline between the land of industry and primordial nature. They show a strange family resemblance with the stones of the cellar walls, which, although once shaped by human labour, were exposed to the ravages of time for so long that they appear almost as natural rock formations.
Therefore, the works have entered into some form of a symbiosis, with the cellar as well as with one another, and did so without losing their individuality. The blade-like stone fragment hung from the dark ceiling, for example, makes a solitary sight, yet it forms a joint composition with the sharp-angled wooden construction penetrating the corridor from the side. Rather than violating space as the products of some single will of forms, these works are more like stages, or space-corner monuments – if they could speak, instead of the controlled and heroic instruction of Rilke's Apollo-torso, commanding us to "Live differently!", they would probably be content to gently suggest that we live in the space and time that is given to us.

Gábor Lajta

Berhidi Mária szobrai Óbudán

Kováts Albert írása
a NÉPSZAVÁNAK

A Lajos utcában, a ma tv-stúdióként szolgáló zsinagógával szemben áll a városrész egyetlen többé-kevésbé épen maradt középkori lakóháza. A Budapest Galéria kiállítóhelyévé alakított épület helyiségei gyakorta bizonyulnak ideális tereknek kortárs művészek bemutatkozásához. Az utóbbi években jobbára hazai és külföldi fiatal alkotók műveinek adtak helyet a ház viszonylag szűk, ám sajátos hangulatú és elrendezésű termei. A földszint helyiségsora terjedelmesebb kiállítási anyag ügyes tagolására ad módot; az emelet szokatlan beosztása pedig kifejezetten avantgárd művek bemutatására alkalmas.

Ritkábban szerepel galériaként a történelmi levegőjű boltozott pince, ahová meredek lépcsőn juthat le a látogató. A bizonyára sok mindent megélt hely két, hosszan elnyúló, alacsony mennyezetű traktusa nem minden anyag kiállításának kedvez. Vagy szerencsés egybeesésre van szükség, odaillő művek és a hely találkozására, vagy arra, hogy a kiállító művész éppen a pince öbléhez, bolthajtásaihoz és rejtelmes átjáróihoz alkalmazza művészetét.

Éppen ez utóbbit teszi *Berhidi Mária* szobrászművész, akit mindenekelőtt a helyiség építőanyaga, a csupasz kő indított arra, hogy itt rendezzen kiállítást, és az itteni terekhez illeszkedő plasztikákat alkosson. Az ő munkáinak is kő az anyaga, a középkori (és bizonyosak lehe-

Egy művész, aki maradékokból dolgozik Knap Zoltán felvétele

tünk benne, az ókori Aquincum faragott köveit is magában viselő) polgárházhoz hasonlóan *építi* fel szobrait, térplasztikáit. Ezek „csak-szobrok", azaz semmi mással nem kívánnak hatni, mint formájukkal s térformáló hatásukkal, no meg rusztikus anyaguk sajátszerű megjelenésével, a hasadt és törött, fűrészelt és repesztett kő felszínével, faktúrájával. Ezeket a felületeket nem a művész idézi elő: Berhidi talált anyagokból dolgozik. Kőszobrászoknál ez egyedülálló. A kőfaragók által hulladéknak ítélt széldarabok, törmeléknek tartott maradékok az ő építőanyagai. A leletek véletleneit kevés formálással egészíti ki a szobrász, amikor – kőszobrászatban szokatlan módon – csapolással, ékeléssel illeszti, erősíti egymáshoz az alkatelemeket.

A lépcső alján mennyezetig érő szobormű fogad. Egymáshoz szorosan tapadó vertikális formák együttese szeli ketté az előteret, és tökéletesen átértelmezi, áthangolja a korábbi térélményt. Mintha itt, a pincében halványabban érvényesülne a gravitáció: nem tudni pontosan, lentről épültek-e egymásra miniatűr bábeli toronyként a hosszan elnyúló formák, hogy a legfölső elemek, eltűnve a felhők (a mennyezet) sötétjében, a végtelen érzetét keltsék, vagy odafentről zúdultak-e alá vízesésként, hogy aztán habosan megdermedjenek. Beljebb lépve Berhidi Máriának egy éppen ellentétes szemléletű munkájával találkozunk. Az előbbi organikus, szervesen növekedett mű képzetét keltette; ez a másik: klasszikus tisztaságú, világos formákból összeépített konstrukció. Márványszálakból álló, négyzetszerű szerkezet, amelyet pusztán a csapolás tett egybe. És újabb eltérés az ortodox felfogástól: a kőszobor nem áll talapzaton, sőt egyáltalában *nem áll*. A szobrász túllép a hagyományon, s mintha nem valami súlyos anyagról lenne szó, könnyedén felfüggeszti alkotását.

Berhidi berendezi a pince belsejét. A zegzugok, a lehajló mennyezet által meghatározott tér csomópontjait ragadja meg, amikor kőpengét és kivételképpen egy faművet, gerendákból ácsolt alkotmányt is elhelyez. A kőpenge valósággal sziszegve hasítja a teret, az ácsolat hegyes vége pedig szinte felnyársalja. Nem valamely irodalmias ábrázolás kelt drámai izzású hangulatot, hanem tér és művészi forma kölcsönhatása.

Óbuda ódon kövei közt egy fiatal szobrász mai kőművészete: különös módon nem disszonáns, inkább harmonikus találkozás. Érdemes egy havas sétára. Megtekinthető március 31-ig.

kább úgy, és magam is úgy, hogy ilyen teátrumra nincs szükség, s ez ellenkezik a magyar színházi szokásokkal, hagyományokkal. A befogadás, azaz vidéki és külföldi társulatok budapesti vendégszereplése mindig alkalmi, és alkalmilag teljesül is. Egyébként, ha a főpolgármester-helyettes kinéz hivatali szobája ablakán, a közelben, a Városháza épülettömbjében észreveszi a Merlin Színházat. Az áll aránylag a legközelebb a befogadó színház fogalmához, itt csakugyan jószerivel minden hónapban fellépnek különböző amatőr, vagy alternatívnak nevezett, vagy vidéki, vagy külföldi társulatok. Amellett befogadó színháznak nevezték annak idején a Játékszínt, amely azonban sohasem volt az. Jól vezetett (előbb *Berényi Gábor*, majd *Balázsovits Lajos* által) önálló színház, társulat nélkül, amely „befogadja" a fővárosi és a vidéki teátrumok különböző jeles színészeit egy-egy produkciójához, bár ez mindig komoly egyeztetési nehézségeket jelent a számára.

Egyébként hosszú évek óta – s ezt éppen a főpolgármester-helyettesi hivatalban nem vették észre? – jóformán minden színház alkalmankint befogadó. Jönnek például a kaposváriak évről évre a Vígszínházba a legsegszervezésig.

Tehát, nem kell ezt erőltetni. Kiváltképp úgy nem, hogy ennek ürügyén szétvernek egy egészen kiváló erőkből álló társulatot (*Bánsági, Gáspár, Hirtling, Bubik, Eperjes, Ráckevei, Nagy-Kálózy, Blaskó* – és sorolhatnám még hosszan tovább). És semmisnek veszik, hogy a színház igazgatója, *Csiszár Imre* pályázattal nyerte el posztját, négy esztendőre nevezték ki, amiből csak háromnegyed telt el eddig. Arról nem is beszélve, hogy ha hullámzó is a Thália előadásainak színvonala (melyik színházé nem?), de a szezonkezdés óta olyan klasszikus vagy élőklasszikus szerzők drámái kaptak itt teret, mint *Fejes Endre, John Osborne, Molière, Ödön von Horváth, John Steinbeck* – és a szezonban még ketten várnak premierre, *Ionesco* és *Mrozek*. Miért kell ezt a színházat – befogadás ide vagy oda – felszámolni? Renoválni azt kell, csakugyan, mert eléggé rusnya állapotban van, de az építkezés ideje alatt játszhatnak másutt (a Nemzeti például máris felajánlott a Tháliának néhány estét), utána pedig folytathatják igényes programjuk megvalósítását.

Ha – az egyelőre még meglévő szerződés szerint – engedik nekik.

Marantha Virágkereskedés
Nőnapi
VIRÁGVÁSÁRA
30 - 50 % KEDVEZMÉNNYEL
KÍNÁLATUNKBÓL:

	NÁLUNK	MÁSHOL
GYOMPÁLMA(30cm)	100 Ft	260 Ft
ARECA PÁLMA(50cm)	200 Ft	380 Ft
YUCCA(30cm törzs)	250 Ft	500 Ft

AMIG A KÉSZLET TART!
MÁRCIUS 1-9-IG BUDAPESTEN:
VILLÁNYI ÚTI KONF. KÖZPONT ÉS HVDSZ SZÉKHÁZ (VI., BENCZÚR U 43., ÉPÍTŐK SZÉKHÁZÁTÓL 100 MÉTERRE)
MOST IS MI VAGYUNK A LEGOLCSÓBBAK!

itt a 3 ajtós Swift!

2 ajtóval kevesebb, de van,
aki szerint éppen ettől több.
Jó hír, hogy Esztergomban
a 4 és 5 ajtós mellett már
3 ajtós Swiftek is készülnek.
Még jobb, hogy a három ajtós
Suzuki Swiftnek nemcsak a külseje,
de az ára is határozottan áramvonalas:

3 ajtós Suzuki Swift 1.3 GL 1.277.000 Ft

Jó tudni, hogy az ismert Suzuki előnyökhöz
most más modellek esetében is megnyugtató
árelőny járul.

Suzuki Swift **1.0 GA**	1.199.000 Ft
Suzuki **Blues** könnyűfém felnik, rádiósmagnó, egyedi metálfényezés és kárpit, korlátozott darabszám	1.424.000 Ft
Suzuki Sedan 1.3 **Exceed** könnyűfém felnik, rádiósmagnó	1.661.500 Ft
Suzuki **Sedan 1.6 GLX-C** szervókormány[1], légzsák[2], automata sebességváltó[3]	1.856.000 Ft

[1] Rendelhető, felár 75.000 Ft
[2] Rendelhető, felár 50.000 Ft
[3] Rendelhető, felár 143.000 Ft

SUZUKI. Jól jár vele.

hat

Márkakereskedőink:

AJKA Suzuki Kovács Kisfaludy u. 16/1. Tel.: (88) 311-736 · **BAJA** Syscar Kft. Szegedi út Tel.: (79) 322-014 · **BALASSAGYARMAT** Privát-Transz Autó Bt. Kóvári u. 11. Tel.: (35) 310-429 · **BALATONBOGLÁR** Suzuki-Borongics Vikár B. u. 2. Tel.: (85) 352-070 · **BARCS** Karvalics & Karvalics Kft. Bajcsy Zs. u. 86. Tel.: (82) 460-290 · **BERETTYÓÚJFALU** Suzuki-Service-Shop Dózsa György út 48. Tel.: (54) 402-495 · **BÉKÉSCSABA** Ankers Kft. Szarvasi út 44. Tel.: (66) 446-752 · **BICSKE** Suzuki-Szigeti Botond tér 13. Tel.: (22) 350-969 · **BONYHÁD** Auto-Center Kft. Perczel Mór u. 80. Tel.: (74) 451-619 · **BUDAÖRS** Suzuki-Perényi Kft. Forrás út 1. Tel.: (23) 416-855 · **BUDAPEST** Vizivárosi Autójavító Kft. **II.** Lövőház u. 5. Tel.: 212-5626 · Suzuki Center **IX.** Hentes u. 12-14. Tel.: 215-1264 · Tafák Kft. **X.** Keresztúri út 74/b Tel.: 260-3949 · Magyar Autóklub Suzuki Szalon **XI.** Boldizsár u. 2. Tel.: 185-0875 · Kompakt Autó Kft. **XIII.** Dózsa Gy. út 63. Tel.: 269-8820 Top Autó **XIII.** Röppentyű u. 27-29. Tel.: 149-7538 · Her-Ko Univerzum Rt. **XIV.** Miskolci u. 157. Tel.: 251-9999 · Hungaroszerviz Suzuki Ház **XIV.** Egressy út 17-21. Tel.: 183-6917 · Suzuki-Berma **XV.** Gábor Áron u. 142. Tel.: 271-8613 · Gubro Kft. **XVI.** Veres Péter u. 169. Tel.: 407-3907 · Géro Kft. **XVII.** Pesti út 211-213. Tel.: 257-4021 · Carkomplex Kft. **XVIII.** Hengersor u. 25. Tel.: 292-0958 · Suzuki Varró **XVIII.** Üllői út 780. Tel.: 292-4307 · **CEGLÉD** Jansik István Kőrösi u. 28. Tel.: (53) 314-005 · **CSOPAK** Suzuki Gulyás-Perger Kossuth u. 101. Tel.: (87) 446-944 · **DABAS** Suzuki Dabas Kft. 50-es főút 43. km Tel.: (30) 449-149 · **DEBRECEN** ÁM Privát Bt. Szoboszlói út 7. Tel.: (52) 348-116 · Debreceni Autószöv. István út 149. Tel.: (52) 328-027 · **DOROG.** Star-Motor Kft. Puskin u. 24. Tel.: (33) 331-109 · **DOMBÓVÁR** Stickl Kft. Gagarin u. 38. Tel.: (74) 465-047 · **DUNAÚJVÁROS** Allegro Kft. Petőfi S. út 114. Tel.: (60) 392-275 · **DUNAFÖLDVÁR** Köntös és Társai Kft. Kéri u. 19. Tel.: (75) 343-507 · **EGER** Autókomplex Kft. Suzuki Center Telekessy út 2. Tel.: (36) 311-158 · Suzuki Autó Eger Kft. Centrum Áruház Eger Tel.: (36) 312-444/110 · **ESZTERGOM** EVM Klub Schweidel J. u. 5-7. Tel.: (33) 316-666 · **ÉRD** Laslo Bt. Iparos út 36. Tel.: (23) 372-630 · M6 Kft. Fazekas dűlő Tel.: (23) 368-818 · **FEHÉRGYARMAT** Szamos Autó Matolcsi út 2. Tel.: (44) 361-555 · **GÖDÖLLŐ** Suzuki Family Dózsa Gy. u. 69. Tel.: (28) 310-988 · **GYÖNGYÖS** Autószöv. Suzuki Márkakereskedés Pesti út 14. Tel.: (37) 313-650 · **GYÖR** Suzuki-Blaskovics-Bajza u. 3. Tel.: (96) 324-063 · Győri Autóközpont Rt. Tompa u. 2. Tel.: (96) 314-976 · **GYULA** Afit Kft. Suzuki Autószalon Csabai u. 9. Tel.: (66) 362-887 · **HAJDÚBÖSZÖRMÉNY** Autószerviz Szövetkezet Bánság tér 1. Tel.: (52) 371-018 · **HAJDÚSZOBOSZLÓ** Hajdú-Autó Debreceni út 12. Tel.: (52) 361-811 · **HATVAN** Suzuki-SÓS Hatvan Móra F. u. 6. Tel.: (37) 342-353 · **HEVES** Suzuki Rózsa Egri út 13. Tel.: (36) 346-641 · **HÓDMEZŐVÁSÁRHELY** Varga Autóház Kft. Klauzál u. 162. Tel.: (62) 342-623 · **KALOCSA** KO-MA Kereskedelmi Kft. Bátyai út 2. Tel.: (78) 462-180 · **KAPOSVÁR** Kapos Autó Kft. Vár u. 16. Tel.: (82) 312-826 · **KARCAG** Autó Karcag Kálvin út 1. Tel.: (59) 314-266 · **KAZINCBARCIKA** Szabó Suzuki Szerviz Gépész u. 9. Tel.: (48) 310-689 · **KECEL** Suzuki Autós Centrum Császártöltés u. 75. Tel.: (78) 321-905 · **KECSKEMÉT** Autóklub-Autóház Kft. Jász u. 26. Tel.: (76) 484-244 · Suzuki Jansik Szegedi út 3. km Tel.: (76) 498-554 · **KESZTHELY** Autójavító és Kereskedelmi Szövetkezet Tapolcai u. 40. Tel.: (83) 314-349/11 · **KISKUNFÉLEGYHÁZA** Penta Motor Kft. Szegedi út 58/A Tel.: (76) 463-199 · **KISKUNHALAS** Sepsiker Suzuki Autószalon Kossuth L. u. 29. Tel.: (77) 423-366/102 · **KISTARCSA** Suzuki-Benkő Ifjúság tér 1. Tel.: (28) 370-638 · **KISÚJSZÁLLÁS** Suzuki-Nagy Széchenyi u. 6. Tel.: (59) 321-446 · **KISVÁRDA** Special-Forma Autójavító Kft. Árpád út 27. Tel.: (45) 415-214 · **KOMÁROM** Géringer Szerviz és Autószalon Igmándi u. 65. Tel.: (34) 340-490 · **KUNSZENTMIKLÓS** Suzuki Barna Vásár tér 9-10. Tel.: (76) 351-080 · **LETENYE** Varga Árpád Béc u. 1. Tel.: (93) 343-175 · **MAJOSHÁZA** Molnár Kft. Kossuth Lajos u. 27. Tel.: (24) 376-055 · **MAKÓ** Suzuki Autókereskedés Szegedi u. 23. Tel.: (62) 412-105 · **MEZŐTÚR** Lokátor Kft. Szolnoki út 1. Tel.: (56) 350-364 · **MISKOLC** Babus Suzuki Régiposta u. 29. Tel.: (46) 349-384 · Pótkerék Gmk. Lóránffy Zs. u. 53. Tel.: (46) 358-417 · **MOHÁCS/LÁNYCSÓK** Suzuki Varga Rákóczi u. 2. Tel.: (69) 364-494 · **MOSONMAGYARÓVÁR** Diba '93 Kft. Gabonarakpart út 6. Tel.: (96) 211-787 · **NAGYKANIZSA** Nagykanizsai Autójavító Kft. Balatoni út Tel.: (93) 312-220 · **NAGYKŐRÖS** Ábel Miklós Ceglédi u. 21. Tel.: (53) 350-323 · **NYÍREGYHÁZA** Autó-Tempó Kft. Jég u. 4. Tel.: (42) 408-405 · Carmo-Suzuki Jókai tér 4. Tel.: (42) 403-572 · Vagép Rt. Kossuth u. 8/A Tel.: (42) 406-962 · **ÓZD** Autó Center Plusz Kft. Zrínyi út 9. Tel.: (48) 473-335 · **PÁPA** Diba Kft. Külső-veszprémi út 38. Tel.: (89) 313-512 · **PÉCS** Acinus Bt. Megyeri út 67. Tel.: (72) 312-262 · Autófit Autószerviz Kft. Szigeti út 131. Tel.: (72) 256-989 · Suzuki-Szabolcs Kft. Komlói út 79. Tel.: (72) 240-393 · **RÉTSÁG** Nomszer Kft. Pusztaszántói út 2. Tel.: (35) 350-189 · **SALGÓTARJÁN** Tarján-Plaszt Kft. Rákóczi út 247. Tel.: (32) 310-944 · **SÁRBOGÁRD** Suzuki Barta Köztársaság út 173. Tel.: (25) 361-144 · **SÁRVÁR** Sárvári Jármű Kft. Feketehíd u. 2. Tel.: (95) 320-490 · **SIKLÓS** K & K Autócentrum Gyűdi út 18/b Tel.: (72) 351-759 · **SIÓFOK** Suzuki-Tóth Vak Bottyán u. 24. Tel.: (84) 316-475 · **SOLYMÁR** Suzuki Solymár Mátyás király u. 99. Tel.: (26) 360-301 · **SOPRON** Park Kft. Suzuki Center Bánfalvi út 14. Tel.: (99) 312-788 · **SZARVAS** Szarvasi Autócentrum Bt. Kazinczy út 4. Tel.: (66) 313-882 · **SZEGED** Szentgyörgyi Kereskedelmi Kft. Hajnóczi u. 15. Tel.: (62) 321-397 · Veszprémi Autószalon Algyői út 65. Tel.: (62) 473-000 · **SZEKSZÁRD** Szekszárdi Autószerviz Kft. Palánki u. 1. Tel.: (74) 315-611 · **SZENTES** Direkt Rt. Vásárhelyi u. 116. Tel.: (63) 311-211 · **SZERENCS** Szerencsi AUTÓ Kft. Gyár u. 9-11. Tel.: (47) 362-022 · **SZÉKESFEHÉRVÁR** Kubat-Vincz Budai út 388. Tel.: (22) 305-110 · Suzuki-Kőnig Fiskális u. 32. Tel.: (22) 305-053 · **SZIGETSZENTMIKLÓS** Suzuki Pannónia Autócenter Külső Rákóczi F. u. 8. Tel.: (24) 365-668 · **SZOLNOK** Alfa Autójavító Kft. Százados u. 1. Tel.: (56) 421-655/22 · **SZOMBATHELY** Sipos Autóház Zalnáti út 48. Tel.: (94) 310-877 · **TAMÁSI** Suzuki-Hirt Autószalon Vasút u. 1-3. Tel.: (74) 471-032 · **TAPOLCA** Autó Pék Suzuki Fő tér Tel.: (87) 412-236 · **TATABÁNYA** Göviker Kft. Teleki u. 1. Tel.: (34) 312-160 Szuper Sztráda Kft. Szanatóriumi u. 1-3. Tel.: (34) 310-527 · **VASVÁR** Castrum Ferreum Kft. Alkotmány út 109. Tel.: (94) 371-068 · **VÁC** Szikriszt László Balassagyarmati út 29. Tel.: (27) 316-413 · **VÁRPALOTA** Suzuki-Várpalota Vásárhelyi út 22. Tel.: (88) 371-631 · **VESZPRÉM** Best 2000 Bt. Kistó u. 8. Tel.: (88) 428-892 Suzuki P & K Kft. Cholnoky u. 23. Tel.: (88) 326-985 · **ZALAEGERSZEG** Generál Kft. Balatoni út Tel.: (92) 313-355 Szántó János Zala u. 10/a Tel.: (92) 323-580 · **ZIRC** Kocsis Imre Kossuth L. u. 51. Tel.: (60) 395-562

művészet dermedtségét lopják be a városba. A hajnali derengés az ő idejük, mikor már elcsendesült a város éjszakai zaja, kihunytak az éjjeli fények, és a pirkadás épp csak megcirógatja a tárgyakat, felsejtődnek, kirajzolódnak részeik, és hirtelen saját életüket élik. Egy pillanatra felélednek még töredék létükben is. Ez a pillanat az övék, ekkor ők uralkodnak a városon, őrzik a falakat, halott szemükkel vigyázzák a kihalt utcákat. Van egy francia mondás a szürkületre: a kutya és a farkas között. E tárgytöredékek ekkor élednek – és ezt a pillanatnyi ébrenlétet, mikor az akadémikus-eklektikus-szecessziós sablonok, a vakolat hullatta falak birtokba veszik a várost, ezt festi meg Wellisch Judit vagy ezt keresi stilizált-objektív rajzaiban és monotípiáiban." Ehhez csak azt tehetem hozzá, hogy az újabb képeken a töredékek titokzatos épületekké szilárdultak, de a titok érvényes, és nagy művész kellett ahhoz, hogy e titkokat ne csupán irodalmilag élje át, hanem plasztikai valósággá szilárdítsa, értékreveláló és értékőrző festményt alkosson belőlük. Wellisch Judit birtokában van e képességnek. Örülök, hogy épp Szombathely, e számomra olyannyira kedves, egyéni mitológiám részévé vált város adott otthont e remek kiállításnak, és talán bizonyítva azt is, amelyet oly sokszor elmondtam már, hogy itt, Szombathelyen van rá lehetőség és kötelezettség nyitnyi Nyugatra, és magától értetődővé tenni azt az oly sokszor manipulatíve kétségbe vont tényt, hogy Európához tartozunk. Köszönet az alkotónak és e kiállítás létrehozóinak. (Elhangzott Szombathelyen, a kiállítás megnyitóján.)

Németh Lajos

Szobrászrajzok

A kiállítás katalógusát forgató érdeklődőben óhatatlanul is megfogalmazódik a kérdés, hogy a miskolci grafikai és a salgótarjáni egyedi rajzbiennálék mellett az ismét visszatért hét szűk esztendő egyikében szükséges-e még egy szobrászrajz biennálét is rendezni. De mivel okosabbat nem tud tenni, kételyeit elhessegeti a látogató, és a bemutatott anyagot nézi, hiszen ennek minősége érvel legjobban a rendezvény léte vagy nemléte mellett.

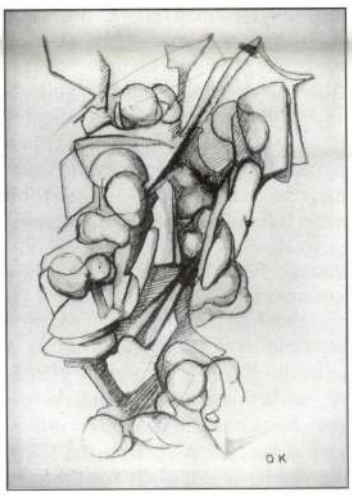

Ócsai Károly: A feltámadás nehézségei II

Berhidi Mária: Emlékmű-terv

A másik kérdés, amin elmerenghetünk a művek között sétálva, szigorúan elméleti, mégpedig az, hogy egyáltalán mi is a szobrászrajz. Vázlat, disegno talán; műhelyforgács, amit a hanyag művész eldob vagy elajándékoz. Az aggályosan precíz pedig dátummal ellátva elrak olyan, talán be sem vallott hátsó gondolattal, hogy még művészettörténeti dokumentum is lehet belőle, amit majd gondos kezek összegyűjtenek, és segítséget nyújt a bronzba öntött vagy márványba faragott plasztika értelmezésénél.

Nos, a tárlaton kétféle típusba sorolható rajzok fogadták a látogatót. Egyrészt olyan autonóm munkák, amelyek eleve rajznak, nem pedig vázlatnak készültek. Ilyenek többek között *Farkas Ádám* nonfiguratív, tektonikus formákat megjelenítő, valamint *Szabó Tamás* klasszicizáló alkotásai. A másik csoportba – és talán ezek fedik jobban a szobrászrajz fogalmát – az igazi vázlatok tartoztak, mint például *Samu Géza* installációs tervei.

Engem viszont nem is elsősorban a műfaj (ha van ilyen), hanem az anyag hullámzó színvonala, s ha már biennálé, a túl kevés résztvevő zavart. Ezeken a hiányosságokon kell változtatniuk a rendezőknek, ha folytatni akarják a szobrászrajz biennálék sorát. Reméljük, az elkövetkezendő, a szobrász szakma reprezentánsait felvonultató kiállítások olyan színvonalasak lesznek, hogy a látogatók, a távolságot legyőzve, fáradságot nem kímélve özönlenek majd a város peremén található *Budatétényi Galériá*ba. (I. Országos Szobrászrajz Biennálé, Budatétényi Galéria, 1990. V. 18.–VI. 30.)

L. L.

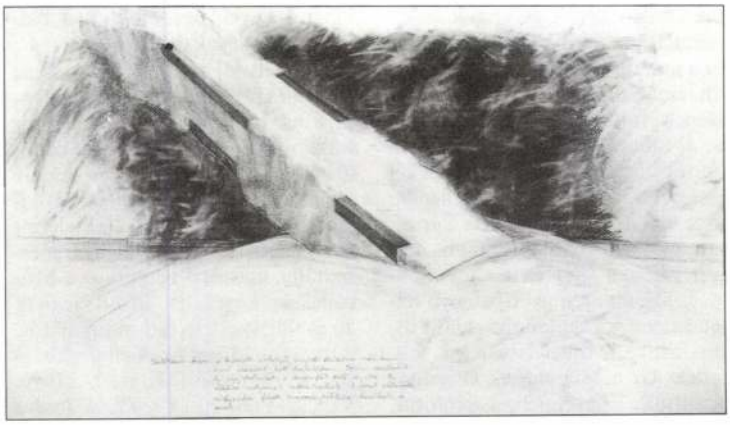

◁ Wellisch Tehel Judit: Töredékek-vázlatok Budapest V, 1988, fotosztatekusz kellék, papír, vegyes technika, 70×50 cm

Egy század eleji fotográfus

A műemléki és műszaki fényképészek egyik előfutára az 1870-ben született *Hollenzer László*, aki *Veress Ferenc*, *Divald Károly* és *Klösz György* hagyományait követve, számos nagy-magyarországi műemlékről készített forrásértékű felvételt. Hollenzer a múlt század utolsó éveiben a székesfehérvári Iparostanoncisk›la legtehetségesebb növendéke cént került a fővárosba, gr. Károlyi Gábor képviselő támogatásával. A fényképész szakmát *Ellinger Ede* cs. kir. udvari fényképész műtermében tanulta ki, melynek 1892-ben már a levelezője és üzletvezetője lett. Az önállósodás feltételeinek megteremtését nagyobb állami megbízatások megszerzésével kívánta elérni, de az 1896. évi millenniumi kiállításra vonatkozó tervei – melyben 100 ezer fotó elkészítését javasolta az ország 71 vármegyéjéről – nem valósultak meg. Az 1900. évi Párizsi Világkiállítás idejére már ígéretet kapott mezőgazdasági kultúránk lefényképezésére, „...De fájdalom, Lukács Béla kegyelmes Úr távollétében a Párizsban működő kormánybiztosság a munkát másnak juttatta..." E szerencsétlen közjáték előtt, 1899-ben – bízva a biztos állami munka ígéretében – *Okos László*val társulva megalapította a Hollenzer és Okos céget, egy önálló műteremmel felszerelve. A megrendelés elmaradása és a kínzó pénzhiány miatt a műterem és a gépek nagy része kihasználatlan maradt, ezért kénytelenek voltak portrékat készíteni és a műhelyt ennek megfelelően „festői" drapériákkal és kellékekkel felszerelni. A nehézségek ellenére mint kiállítót elismerés érte Párizsban, Grand-Prix-díjjal jutalmazták gyertyafényű felvételeit.

„...Midőn ezen gyertyafényű felvételeimet kirakataimba kiállítottam, azokat Möller István kir. tan. építész Úr a Műemlékek Országos Bizottsága figyelmébe ajánlotta, melyre 1902-től fogva a bizottság legteljesebb megelégedésére mint hivatásos fényképész dolgozom..." – írja ő maga, egy 1913. évi hitelképében. Hollenzer László, több mint 30 esztendeig, technikai lehetőségeit és szakmai törekvéseit a Bizottság és a műemléki fényképezés szolgálatába állította. Felvételeinek többsége I. világháború előtti, mert a trianoni döntés után, a tényleges munkaterületeinek nagy részét elveszítő és anyagiakban is szűkölködő Műemléki Bizottságnak újabb megbízatásokra sokáig nem nyílt lehetősége. Addig azonban számos művészetileg és történetileg értékes műemléket állítottak helyre, restauráltak és dokumentáltak.

Hollenzer ez utóbbi fényképészeti feladatait oldotta meg – mint képei is bizonyítják – magas szakmai színvonalon. Az elsődleges cél egy-egy épület részletének vagy egészének megörökítése és legkorrektebb felvétele volt. Mindemellett a műemlékek, mint egy-egy művészeti ág hordozói is megnyilvánulnak a fényképeken, elsősorban a felvétel kompozíciójával és a kidolgozás esztétikai szépségével. Hollenzer legutolsó jelentős útját 1916-ban tette meg a Délvidéken, amikor a Bizottság és a Műegyetem építészei mellett dolgozott, akik nem törődve a háború realitásával és várható kimenetelével, hozzáfogtak a balkáni műemlékek felvételéhez.

A MOB jogutódja, az Országos Műemléki Felügyelőség Fényképtára őrzi többek között a Hollenzer László által készített 30 × 40 centiméteres üveglemezeket és archív pozitív képeket. Ezek válogatott kiállítása egyrészt az elkötelezett fényképész pályafutását is reprezentálja, másrészt bemutatja a Műemlékek Országos Bizottságának 50 és 90 évvel ezelőtti munkáját is. (Országos Műemléki Felügyelőség, Bp. I., Táncsics M. u. 1., 1990. VI. 22.–VIII. 20.) *Cs. Plank Ibolya*

Veszélyes fogások

Nemzetközi műkereskedelem

Felfelé és lefelé irányuló ármozgások egyaránt megfigyelhetők a nemzetközi műkereskedelemben. *Van Gogh* halálának századik évében megdöntötte saját rekordját: túlszárnyalva az *Iriszek* című festmény egy évvel ezelőtti 53,9 milllió dolláros árát, *Dr. Gachet portréja* című műve szemben a „csak" 40–50 milliós várakozással 82,5 millió dollárért kelt el a Christie's tavaszi árverésén. (A leütött összeg egészen pontosan 75 millió volt, a különbség a vevő által fizetendő árverési illetékből adódik.) A vélhetően boldog és büszke új tulajdonos *Ryoei Saito*, 74 éves japán papírgyáros, aki – tán bizonyítani kívánva, hogy más aukciós házakat is szívesen kitüntet érdeklődésével – két nappal később Sotheby's-nál egy *Renoir*-festményt is megvett. E mű címe A *Galette-i malom*, amely szakértők egybehangzó véleménye szerint Amerika legjobb Renoirja volt, és 78,1 milliós áron került új tulajdonosához. Ritka, ha nem éppen egyedülálló eset, hogy egyetlen személy két nap leforgása alatt több mint 160 millió dollárt költsön műtárgyakra. A tisztelteljes csodálkozást Saito azonban csak így kommentálta: Nem nagy ügy. Kétségtelen tény, hogy a japán tőzsdén tapasztalható bizonytalanság és a fellazuló hazai műtárgypiac ellenére gazdag japánok tucatjai keresnek befektetési lehetőséget művészeti árveréseken. Több ipari tőkés már eddig is milliókat fordított az úgymond „vállalati képtárak" megalapozására, amelyek a cég megítélésében üzletileg is igencsak jól kamatoznak, hiszen a művészetpártolás elismerést érdemlő, nemes cselekedetnek számít. Ilyen akció keretében került ugyancsak Japánba tavaly Picasso egyik jelentős műve, a *Pierrette esküvője* is, amelyért Tomonori Tsurumaki, a Nippon Autopolis elnöke szurkolta le az 51 millió dolláros vételárat. A fest-

97. 10.

Galéria
október 3-ig

BERHIDI MÁRIA

szobrászművész

kiállítása

Megtekinthető:
naponta 14.00-20.00 óráig

BERHIDI MÁRIA

97.10

7 **Galéria**
kedd 18.00 óra

KELEMEN KETTENBRÜCKE

festőművész

k i á l l í t á s a

Megnyitja:
Földényi F. László

Megtekinthető:
október 25-ig, naponta 14.00-19.00 óráig.
SZOMBAT ÉS VASÁRNAP ZÁRVA.

MEGHÍVÓ

BERHIDI MÁRIA és LOVAS ILONA

kiállítására

Megnyitó: 2000. március 16. csütörtök délután 6 órakor

Megtekinthető: április 7-ig naponta 2-7 óráig,
szombat és vasárnap kivételével

A kiállítás támogatói:
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága

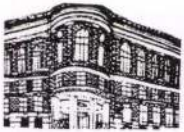

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

Sinkovits Péter/Új Művészet
Budapest
Nagymező u. 4.
1065

F.k.: Galambos Tibor /2T Bt. - Nyomda T.: 342-51-26/

FÉSZEK GALÉRIA

BERHIDI MÁRIA

KIÁLLÍTÁSA

MEGNYITJA:

BACSÓ BÉLA

esztéta

1997. SZEPTEMBER 16. KEDD 18h

MEGTEKINTHETŐ: OKTÓBER 3-IG,
NAPONTA 14-19h KÖZÖTT

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓI:
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
FŐVÁROSI KÖZGYŰLÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA
MARKÓ BALÁZS építész

http:/www.datanet.hu/artnet

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

MAGYARORSZÁG
FORINT

Lóska Lajos

Budapest

Felsőzöldmáli u.61-65.

1025

F.k.: Galambos Tibor

MEGHÍVÓ

BERHIDI MÁRIA és LOVAS ILONA

kiállítására

Megnyitó: 2000. március 16. csütörtök délután 6 órakor

Megtekinthető: április 7-ig naponta 2-7 óráig,
szombat és vasárnap kivételével

A kiállítás támogatói:
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága

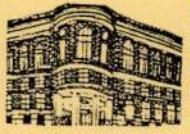

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

Tímár Árpád

Budapest
Tárogató út 60.

1021

F.k.: Galambos Tibor /2T Bt. - Nyomda T.: 342-51-26/

Budapest Galéria

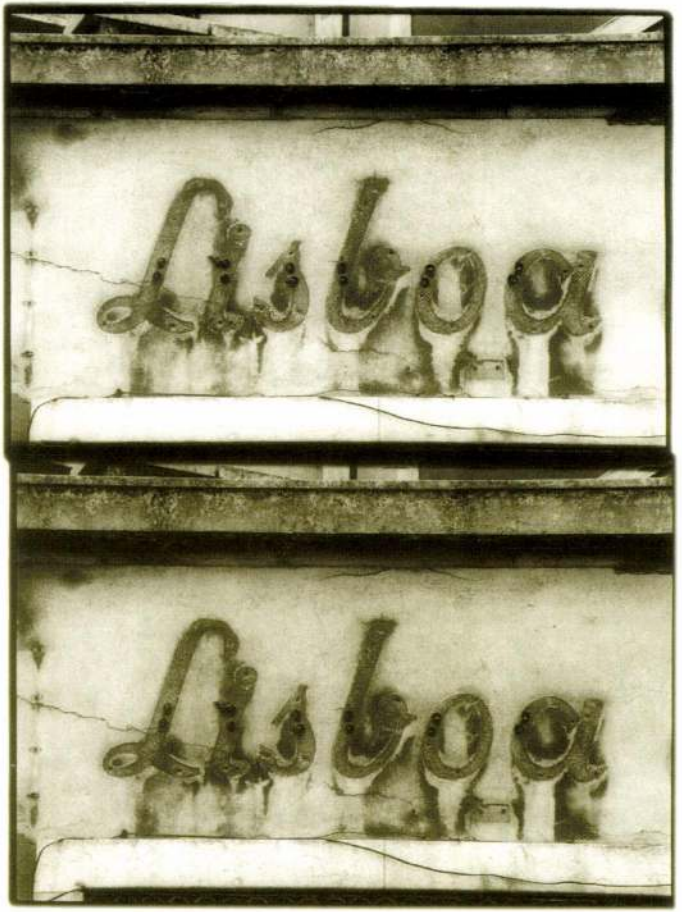

Kiállító művészek, akik a
művészcsere program keretében
Lisszabonban dolgozhattak:

Berhidi Mária
El Kazovszkij
Erdélyi Gábor
Kocsis Imre
Koronczi Endre
Lábas Endre
Lovas Ilona
Nádler István
Rosta József
Sárváry Katalin
Swierkiewicz Róbert
Szabics Ágnes
Szegő György
Thury Levente
Tolvaly Ernő
Vojnich Erzsébet
Wagner János

Fotó: Rosta József

A Budapest Galéria és az ICEP Portugál Nagykövetség
Kereskedelmi és Idegenforgalmi Hivatala
tisztelettel meghívja Önt

a Portugál Napok keretében

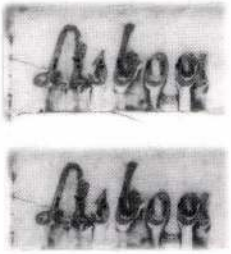

című kiállításának megnyitójára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos u. 158.)
2000. április 28-án, pénteken 17 órára

•

A kiállítást megnyitja:
João Versteeg
portugália magyarországi nagykövete.

Megtekinthető 2000. május 14-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

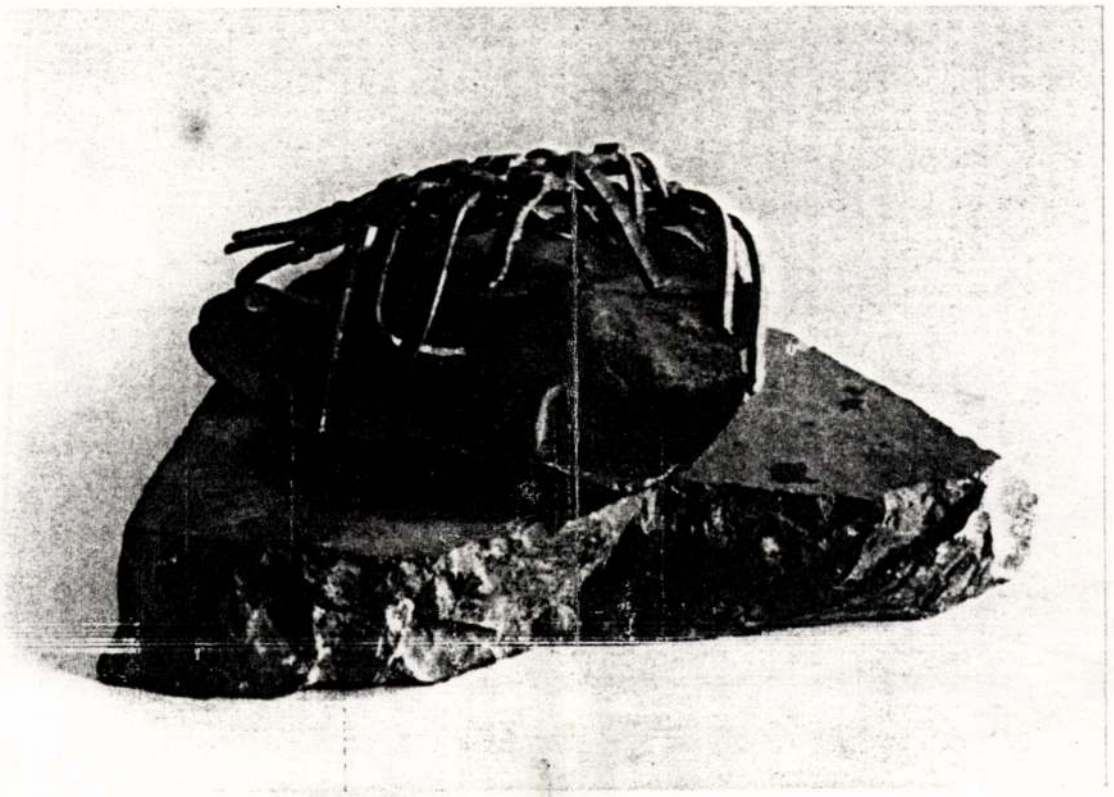

BERHIDI MÁRIA

BERHIDI MÁRIA
kiállítására meghívjuk Önt
az Óbudai Pincegalériába
(III. Fő tér 1. Zichy-kastély)

Megnyitja 1982. szeptember 30-án 18 órakor
Somogyi József
Megtekinthető: 1982. október 24-ig
kedd–péntek 14–18,
szombat–vasárnap 10–18 óra között

BERHIDI MÁRIA
KIÁLLÍTÁSA
AZ ÓBUDAI PINCEGALÉRIÁBAN

1982. szeptember 30 – október 24.

A kiállítást rendezte: Andrási Gábor
Fotó: Tahin Gyula
F.k.: dr. Merényi Judit

Sportpropaganda

BERHIDI MÁRIA

BERHIDI MÁRIA

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA

Nehezen eldönthető kérdés: vajon mennyi könnyedség és humor adagolható ma „veszélytelenül" a művészethez? Hiszen a Művészet fennköltségén és létrejöttének ködös, ál-misztikával fűszerezett – és a (szinte „kötelezően") vívódó-gyötrődő alkotói személyiség sztereotípjával is összekapcsolt – körülményein oly sokan őrködnek manapság. Láthatóan görcsösen ragaszkodnak ahhoz a kelet-európai örökséghez, melyben a humor, a vicc, ez az orrot mutató „világnézeti nonchalance" mindig is kívül rekesztetik a „magas művészet" régióiból –; a nevetés mihaszna és profán szeglete a Komoly Emberek világának. Ajkukat megfeszítve és homlokukat összráncolva gyülekeznek ők – higgadtak és magabiztosak: tudják mire számíthatnak és nem szeretnek „csalódni", mert nem szoktak a csalódáshoz. Értékeik szilárdak és világuk rendezett – mégsem irigyeljük őket.

Bizonyára igaz, amit Karátson Gábor ír: valóban „valami velünk született kedélytelenségből is arra hajlunk, hogy a szellemi és intellektuális dolgokat túlságosan komolyan vegyük."

Persze mindezek kapcsán nem akarjuk azt állítani, hogy Berhidi Mária művészete csupán az ötletre, a viccre, az ügyesen elhelyezett poénra épül. Egy azonban biztos: hiányzik belőle az erőlködés, a „nagyot-mélyet mondani" görcse; még súlyos kő-plasztikáin sem érezzük az unos-untig emlegetett „küzdelmet az anyaggal". A balatoni hullámtörők érdes-durva zúzalékkövei nála patak-görgette kavics-simaságúvá szelídülnek, szinte tenyerünknek is engedelmeskedő, kecses-vonzó idomokká. Néhány közülük forgatható, ingatható – megközelíthetetlen-mozdíthatatlan értéket „szavatoló" emelvény, talpazat helyett emberközelbe kívánkoznak. És a Föld-szobor is valójában az évszakoknak és időjárásnak megfelelően változó, természetes környezetben képzelhető el; melyben új és új arcát mutatja: nyáron fű öleli körül, télen hólepel takarja; szél szaladja körbe; eső áztatja; itt-ott talán a moha is benövi; madarak pihenhetnek rajta. Védtelen – mondhatnánk –; de vajon nem védtelenebb-e a kiállítótermek, a mesterséges fények és magyarázó okosságok világában?

Nézzünk bátran „farkasszemet" Berhidi Mária Drakulájával: ezzel a játékos miniatűr-ijesztgetéssel boldogan kiegyeznénk; bárha eképpen megválthatnák a vámpír-fogaknál és hosszú karmoknál személytelenebb és jóval „hatékonyabb" fenyegetettségeinket.

(Andrási Gábor)

BERHIDI MÁRIA

FÜGGŐSÉGEK / DEPENDENCES

DOROTYA GALERIA

1994. július 28 – augusztus 21. / July 28 – August 21, 1994

Évek óta talált kövekkel – bányák vagy feldolgozó műhelyek további használatra alkalmatlannak ítélt nyers tömbjével és vágott hasáb-töredékeivel – dolgozom. Munkáim az összegyűjtött kövek faragással, csapolással, függesztéssel és más téri megoldással történő tudatos egymáshozrendelésén alapulnak.
A gyakran sok kilométer távolságra lévő lelőhelyekről származó és olykor csak évek múltán „egymásrataláló" kövek elkészült szoborként – szándékaim szerint – olyan hatást keltenek, mintha mindig is összetartoztak volna; mintha egyetlen tömb darabjai volnának.

Berhidi Mária

Pályamű / Competitive design

I've been working with found stone – discarded raw blocks and cut fragments of quarries or workshops. My compositions are based on the conscious coordination of collected stones by carving, mortising, hanging or other spatial arrangement.
As ready sculptures, the stones coming at times from places several kilometers in between them and often "finding each other" years later give the impression – at least that's my intention – that they have always belonged together, thet they are parts of a single block.

Mária Berhidi

A kiállítás rendezője: Gelencsér Éva / Curator: Éva Gelencsér
Megnyitó: július 28-án, 18 órakor / Opening: 6 pm, July 28, 1994

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

BERHIDI MÁRIA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

FÜGGŐSÉGEK

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1994. JÚLIUS 28-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN ESTE 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA

ANDRÁS EDIT

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ AUGUSZTUS 21-IG
VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-18 ÓRÁIG
DOROTTYA GALÉRIA, BUDAPEST V. DOROTTYA UTCA 8.

A MŰCSARNOKOT TÁMOGATJA A HUNGAROVIN RT.

Berger Hilda.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1926-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Berger Hilda

Szerepel a Nemzeti Szalon 53.
csoportkiállításán.

Magyarság 1917 I. 23

MDK

Berger Hilda,

a N.Sz.által rend. 63 kiáll. egyikének a résztvevője.
1927.

A Nemz. Szal.4oo-ik és a KÉVE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

D Berger Hilda

kiáll.

Nemzeti Szalon

1927 jan.

Főv. képt.

BERGERNÉ KOSZITS HULDA

Külföldi aukción:

Hilde Koszits: Blümen.
Öl auf Leinwand, 70x60 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
473. Kunstversteigerung 19-20 Juni
1984. - Katalogus 157. sz.

.

.

.

.

Bergmann
Berkidi

MDK

Bergmann, hegedükészitő

Folgér G.: A hegedü. Vas.Ujs. 1914.11.sz. 209.1.

BERGMANN nagyszebeni festő

1773-ban a Nagyszebenben tartózkodó II. József lefestette. (1773, 78. szám, 4 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

meeiro

Bergmann András

Megegedülészítő Bpest.

Anl. 1862-ben Nagymaroson Schüler von Eduard Bartek, später langjähriger Gehilfe von Paul Pilát. Im Jahre 1898 begründete er seine eigene Werkstatt, die das Ladenschild „Zum Cremoneser" führt, und hat seitdem an 50 neue Geigen gebaut, darunter 30 nach Guarnerius 15 nach Stradivari und 5 nach Maggini. Da er bei wiederholt angestellten Versuchen, wenn er aus dem gleichen Holz eine Geige nach Stradivari und eine solche nach Guarneri baute, stets den Ton der Guarneri-Copie besser fand, zieht er dessen Modell allen andern vor und baut darnach in fordiss

entsprechender Vergösserung
auch Violen und Violoncelli.
Er ist als Reparateur sorg-
fältig in seiner Arbeit
und verwendet Oellack
in verschiedenen Farben.
Geigen, die er allein ge-
baut hat tragen den Zettel:

Bergmann András
hegedü készitö
saját kerü készitmenye
Budapest 1898.

die von seinen Gehilfen
gebauten

Készitette Bergmann András
hegedü készitö
Budapest 1901

Lütgendorff

44. l

Bergmann - Paur

Könyomata : H Ralpiac 1837

Granasztói Pál bev. Pest-Budai városképei
Magyar Helikon 1969 10. lap

Bergmann Carl

Rézkarcz, vonalkeretben, melynek méretei 30.7 : 37.2.

Bergmann Carl Chr: Hungarisch-Polnisch-Türckische Kriegs-Thaten von Anno 1400 bis 1687. pag. 690.

Ltfra. T. 109.

nem a vérmetsző,
hanem a könyv
eszrőjének
vicöl

Buda-Pest:

Buda. 1686.

Ezen lap, a kettős keresztet s országalmát tartó sas csörében és az elröpülő tüzet hányó s a félholdat szorongató sárkány hátsó lábán lévő lobogó felírata szerint: „Warhaffter Grund- und Abriß der Haubt-Vestung Ofen, samt deren Belägerung und Vorstellung aller Approchen, Batterien und Kesseln durch die Kays. und dero hohen Alytten Waffen, im Junio und Julio des 1686sten Jahrs." A „Thonau Fluß"-on két sajka halad s Buda egyes részei betükkel van megjelölve. A vár ~~egyes rész~~ több helyütt ég s az összes aknák felrobbanak. A „Gerhartsbergen" a „Blockhaus" s a várkörül elhelyezett ágyúütegek s a támadás helyei kiemelvék. „Pest"-en vig tábori élet folyik. A városon kívül tábori sátrak vannak s az egyiken, a hol a kancsókról itélve, sörös hordó van csapra ütve s egy vitéz épen a szükséges italt veszi magának, zászló leng. Balra lovasok láthatók, a kik isznak s közülök az egyik az asszonynyal beszélget; jobbra pedig egy tiszti lónak, melyet a czolöphöz kötöttek többen szénát hoznak. A folyam menteú fölfelé haladva még két lovas tünik szemünkbe, kiknek egyike Buda felé mutatva beszélget társával. A már idézett czimet hat soros magyarázat követi: „A. Das Schloß" kezdettel és „K Allerseits gesprengte Minen." s a felső jobb sarokban „N 5" olvasható.

Bergmann Carl Chr

Kassa (Szolnok - Sarovos - Gyvla).

E lap felső részén „Caschau" látképét szemléljük, melynek épületei körül a „Haupt Kirche" (A) van kiemelve s a melyet a császári seregek ágyúkkal ostromolnak. A vártól jobbra s balra a külváros terül el s a „Hernath-Fluß" (D), a „Bach, so mitten durch die Stadt fliesset" és a „Tarocz-Fluß" (E) ki van emelve. Az előtérben balra a sátor előtt a „Kayserl. Generalen" (H) lóháton fogadják a „Caschauerische Abgeordnete"-nt, kik térdre ereszkedve nyujtják át a kulcsokat. A háttérben „Petróczi samt den Seinigen" (K) foglalt állást. Jobbra szintén tábori sátor van, mely előtt őrszemet veszünk észre, ki balját csipőjére támasztja. A metszet alsó felén balról a „Tybiscus fluvius" és a „Zagyna fluvius" összefolyásánál fekvő „Zolnok" s jobbról egymás fölé helyezve „Sarovas" és „Gyvla" látképei szemlélhetők. Föliratai a városok nevei s fölül jobbra: „N4."

Rézkarcz. vonalkeretben, melynek méretei 25.6 : 35.2 c/m.

Bergmann Carl Chr.: Hungarisch - Polnisch - Türckische Kriegs Thaten von Anno 1400 bis 1687. pag. 683.

megirva

Bergmann Antal:

viaszszobrász (Wachs-
poussierer)

szül. Judenburg (Bur-
genland?)

1816. utlevelet kapott
egy évre a soproni vá-
rosi tanácstól Bécsbe
és Grörbe.

Csatkozl

MDK

Bergman Erasmus,ötvös
/Erazmus Bergman,Berckman/.
1643-1647

A czéhkönyvben az elhaltak sorában a 36-ik.
1643-ban márc.19-én szegödteti saját fiát 6 évre tanulóul
Uganekkor szegödteti 4 évre Andreas Schiszlert.
1647 elején meghal.
Müvei közül ismeretes: egy aranyozot czápás pohár, GR betükkel királyfalvi Roth-család cimerével./Ötvöskiállitási lajstrom.V.terem.19.o./ - Egy aranyból való fedeles kupa.U.itt III.terem.2 sz. 15o.o. - Mesterjegye: jobbjában kalapácsot tartó férfialak. /Muz.és Kvt.Ert.1914.35.1.

Mihalik Sándor:Beszterczebányai ötvösök a XV.-XIX.sz.-ban.
Muz.és Kvt.Ert. 1910. 41-53.l.

Sebők Zsigmondtól,
régi nemes tradiciót,
hoztak szégyent a r
vagy öregedők és va
káig felejthetetlen le
a halhatatlanság fel
nézte volna az élete
küzdelmes volt és jö
jellemüknek egy-egy
milyen tartalommal

Itt van mindjár
imádta az ujszerüt.
lyozottan nyugodott
hanem ikerprincipiu
szerü összetartozást,
dásban elválaszthata
vénye szerint. Összef
felé meg előre is és
olvasztani őket, ez v
tudott irni egy időbe

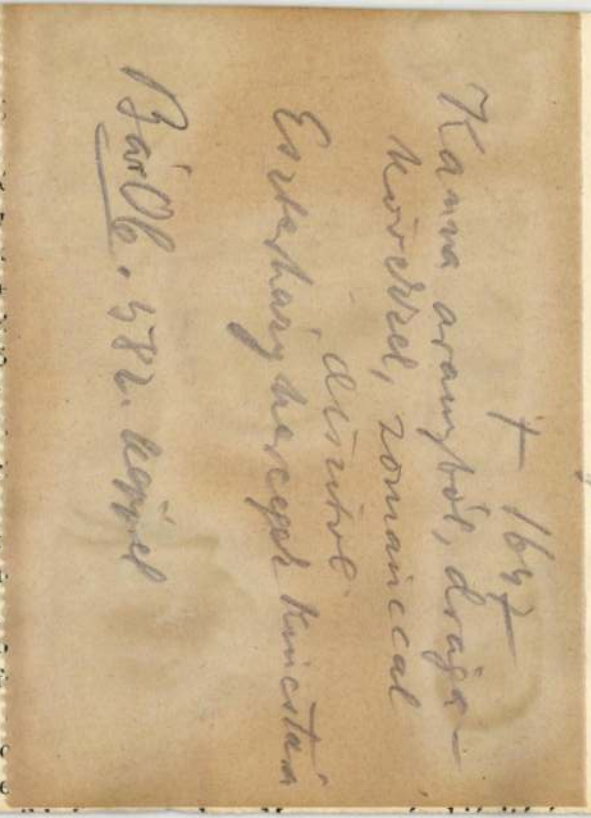

mint a virulás szimboluma. De ha betegen is, gyepes szélein azért csak zöldelt a fü és szabadban virágzó szerencsésebb buzakalászokról álmodgatott. Hogy mi dalolt akkor Móra Ferenc lelkében, nem tudom, de lehet, hogy már akkor zsendült benne az Ének a buzakalász-ról, ami csak sok-sok esztendő mulva csattant ki belőle.

Az alacsony küszöbön ült, mikor ráköszöntöttem. A földön, két felhuzott lábaszára között egy fületlen féliccés bögre kéklett. Olykor-olykor fölébe hajolt, ünnepélyesen, mint egy középkori varázsló, s egy csillagosra visszagyürt szalmaszálat mártogatott meg benne szertartásosan. Csupa csöndes áhitat volt, de a szeme és a homloka ragyogott a szelid boldogságtól. Nem tudtam, miben zavarhatom, hát vártam.

Még ma se sajnálom az akkori várakozást. Érdemes volt csöndben álldogálni, mert kedves és elragadó képben tárult meg előttem ez az álmodozó. Vigyázva vastag fekete bajusza alá nyomta a szalmaszálat és olyan müvészettel, aminővel se azelőtt, se azóta nem találkoztam, szappanhólyagokat fujt, kicsinyeket, nagyokat, ragyogókat. Gyönyörködve nézte, amint kibuggyantak a szalmaszálból, megduzzadtak, megszinesedtek, leszakadtak, el-

Bergmann Erazmus

ötvös

besztercebányai

l.

Rég. Társ. Évk

I. 1920 - 22.

192. l.

193. l.

és XVI. tábla

Csányi K.: A hg.

Esterházy kincstár m.

ötvösművei. A.O.

M. Régészeti Társulat Évk.

I. erf. Bp 1923. 192, 193. l.

~~Képpel~~

XVI. t.

Zomanicos díszü, drága kövekkel

ékesített trébelt arany fedeles kupa

rendszámra

Bergmann

bestercebányai ötvös

XVII. Sz

l.

Diviparmtört

167. l.

Bergmann Erazmus

bestercebányai ötvös

+ 1647

l.

Divíparmtört

177. l.

BALÁZS JENŐ
FŐVÁROSI HIRLAPTERJESZTŐ VÁLLALATA
17-31.
PÉCS, RÁKÓCZI ÚT 38.

Tekintetes

Európa Film, - Zónyi - Lapterjesztő és Zónyi Kiadó

r. t.

Budapest

V. Rothermere u. 12. III em. 2.

S 8508 RÉSZVÉNYNYOMDA, PÉCS

Bergmann Erazmus

ötvös

Gentmüeml

46.1-

63817/915

Holl

mán

ról

ben

Álta

Beje

vább

a fe

25%-

engedményezni s erről a nevezetteknek ér-

~~engedményezte~~ továbbá az 1916. ev és további munkáiért megállapitandó járandóságai 50%-át kamat, ihetőleg tőke törlesztés czimén a tekintetes Igazgatóság javára engedményezte.

Az engedményezést tudomásul véve, az ~~esetékes~~ annak értelmében ömgeket a tekintetes Igazgatóság kezeihez fogjuk folyósítani.

916 jan.

II.

T. cz. Loebenstein Lipót
fényképéneti czikkek nagyke-
reskedésének

Budapest
(IV. Irányi u. 25)

Hollemer Lánló fényképén folyó hó 5.-én értesítette bizottságunkat, hogy a bizottságunk sénére a folyó, évtől kezdve kénitendő fényképéneti
[illegible] után megállapitandó járandó

Bergmann Erasmus

Pohár, czápás, XVII. sz. Bergmann Erasmus beszterczebányai ötvös műve, ötv. gróf Teleki Sándorné tulajd.

Múzeumi és Könyvtári Értesítő

VIII. 35. l.

Kőrzegi Winkler

Bergmann Erasmus

Otvös Besztercebánya

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
96			**Erasmus Bergmann,** e. 1643, † 1647. E mesterjegyet mások (l. Arch. Ért. 1890, 20. és 1908, 378.) Besztercebánya város próbabélyegének nézték. Azt hiszem, hogy az Arch. Ért. 1912, 146. oldalon közölt megfejtésem helyességét nincs ok kétségbevonni. — *Die Meisterzeichen heißen andere (s. Arch. Ért. 1890, 20 u. 1908, 378) für Beschauzeichen der Bergstadt Neusohl. Ich glaube, gegen meine Identifizierung (Arch. Ért. 1912, 146) ist nichts einzuwenden.*
—			*a)* Aranyból készült fedeles kupa, zománccal és ékkövekkel. — *Deckelkanne aus Gold, m. Email u. Edelsteinen.* M—*H* 20 Esterházy Miklós herceg. (Most letét az Iparm. Múzeumban. — *Jetzt depot im Kunstgew. Museum, Bp.*) Expos. 1884: III, 159, 2.
Nr. 51			*b)* Cápáspohár, részben aranyozott, vésett királyfalvi Roth-címerrel. — *Becher, t. verg., geperlt, m. grav. Wappen d. Roth de Királyfalva.* M—*H* 9,4 Özv. Teleki Sándorné grófnő. Expos. 1884 : V, 19. Arch. Ért. 1889, 228.

Bergmann Erazmus

ötv.

l.

Kőmagyötvj

96. 07.

935
Sa
62
Sa

Bergmann Erazmus, ötvös. A XVII. század első felében Beszterczebányán élt. Meghalt 1647-ben. Művei közül egy aranyozott czápás pohár a királyfalvi Roth-család czímerével özv. gróf Teleki Sándorné, egy aranyból való fedeles kupa, zománczczal és ékkövekkel díszítve Esterházy Miklós herczeg tulajdona.

W.-Kőszeghy Elemér: A magyar ötvösjegyek rendszeres gyűjtéséről. *Arch. Ért.* 1912. 146. l. (Mesterjegye közölve.) — *U. az:* Magyarországi ötvösjegyek. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1914. 35. l. (Mesterjegye közölve; B. műveire vonatkozó bővebb irodalommal.)

Mihalik S.: Beszterczebányai ötvösök a XV–XIX. században. MKÉrt 1918. 45. l.

Bergmann Erazmus

otvoš

Beszterlebanya 1642–47

Revai XXI. 668. l.

Bergmann Erazmus

besztercebányai ötvös

l.

Schoen Deáktéri

9. l.

és 11. tábla

Schoen A: A pesti
Deák-téri ev. templom

Bp. 1939. 9. l. 11. t.

Bergmann Erazmus

ötvös

L.

Szendrey-Szentiványi

182. l.

L

Bergmann Erazmus

beszterczebányai ötvös

Kanna XVII. sz. elsőf.

a Hg Esterházy-csa-

lád tulajd.

Iparm. Muzeum

Ismt

Római fürész V. 245.

MDK

Bergmann Erazmus besztercebányai ötvös

Deák téri ev.templom, ezüstkanna, XVII.sz.

GenZakBpest. Kézirat. 35 l.

B

MDK

Erasmus Berckhman ötvös

kinek Hansz Berckhmann nevü fiát, ennek mostoapja Klement Jónás ötvösmester/Besztrecebánya/ 1653 ápr.2o-án jelentik, magánál tartotta munkában bizonyos ideig, majd a nyitott láda elött felveszik s nyomban felszabaditják. Jelen voltak Georg Leonhardt Pruncka és Hansz Mihaly kebelbeli ötvösmesterek.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX sz.-ban
Muz.és Kvt.Ert. 1918. 41-53.1.

Bergmann Erazmus MDK
besztercebányai mestertől

Ezüstkanna domborművekkel. XVII.sz.

A Deák téri evangélikus templomban.

Zakariás Gy. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

97.l.

Bergmann Erasmus

rendkívül díszes, drágaköves-gyöngyös

zínarany Szpája (Besztercebánya XVII. sz.

első fele) - zepró az 521. oldalon

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai kiadó Bp.1975.

Bergmann, Erasmus
Gerstenbergi ötvös

műhelyéből származik az a XVIII. sz. első felében
készült úrvacsora kanna (aranyozott együtt), amely
a Deák-téri evangélikus tpl. legkorábbi ötvösemléke,
s 1799-ben (?) került a tpl. tulajdonába, gróf
Teleki Johanna adományából.

Szilágyi András: Két ötvösmester
Budapest 1979/3 34.o.

BERGMAN Erasmus

SZILÁGYI András: Erasmus Bergmann és Johann Weidner urvacsorai kannái a 17. századból. = Müvészettörténeti Értesitő, XXXIII.évf. 3.sz. 1984 153 - 163.p. ill. G.

Bergmann, Erasmus
Weidner, Johann →

t sich offensichtlich
y.
tung[21]:
.
Rose auf goldenem
hts das mütterliche
ild; als Helmzier ein

ders gut erhaltene
sch eindeutig zu den
; der Donator, über

tartigen Fußboden
t die jetzt unter den
n, der sich damit
m Schild ein weiß
rliche Wappen, vo
lenen Muscheln;
szahl: 1479[23].

MDK

Bergmann Ernő technikus

Közreműködött a budapesti keleti palyaudvar megépitésénél. A 25 éves jubileumi ünnepségen megfeledkeztek a nagy munkanak részeseirol, ezt a hiányt pótolja a cikk.

Cikk: Még egyszer a budapesti keleti palyaudvar jubileumáról.

Epitő Ipar, 1909 aug.29. 316.1.

Bergmann Carl

festo

XIX st

lásd

Rajzoltatás

1943. IV évf. 8. st.

62. l.

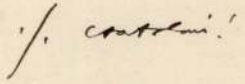

Bergman, C.

Gesto

László

Rajzoktatás.

1943. 62. l.

Biró Béla dr.:

A kolozsvári Normál Rajzoda.

Erdélyi Helikon

1943. jún.

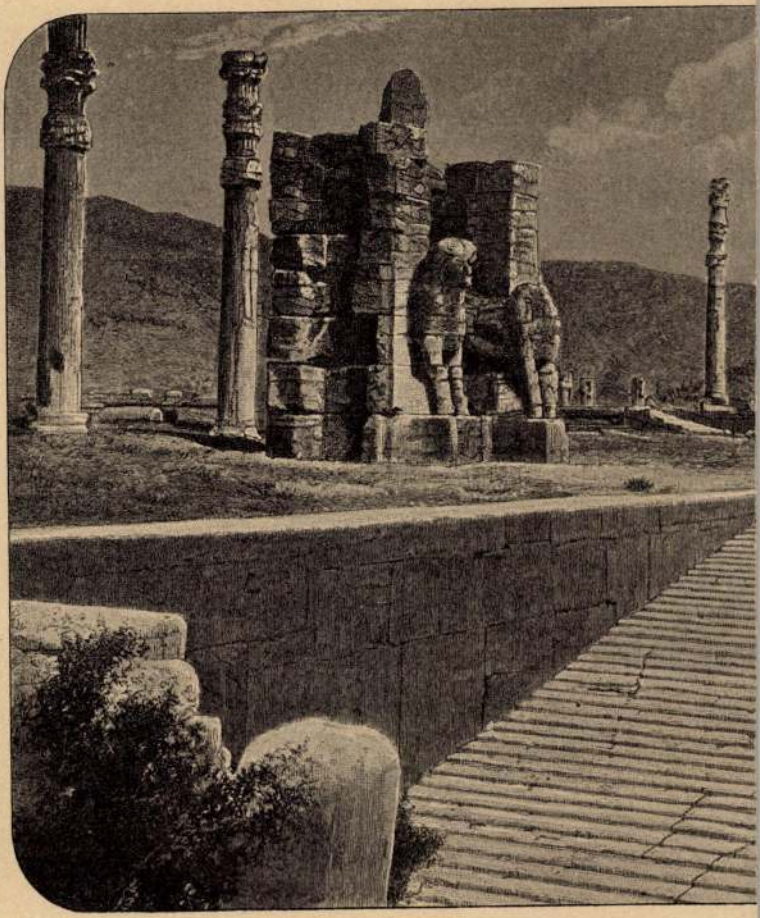

Die Ruinen der Königsburg vo

BERGMAN A. Ferenc festő

Balogh István (1773-1846) kanonok
arcképe, Tiller József, Bissinger Ernő arcképe

Vácz pantheon. Vác, 1992 11. l.
29. l. ill
30. l. ill
31. l. ill

(Püspök. Palota Kiállítás)

FRANZ ANTON BERGMAN, festő

Szathmári Pap Mihályról képe/1737-1812/. Ül és könyv a kezében, az íróasztalra támaszkodik. Szeme kék, rizspo-
ros paróka, fekete ruha, fehér nyakfodor. Hátul könyves-
polc, balra lent fiókos, fent ajtós éremszekrény. Ott fel
irat: "DIVAE MONETAE SACRUM". Asztalon három érem. Elsőn
nőalak, két másik 1790-ben nyert hágai emlékérem. A kép
jelzése balra lent: "Franz A:v:Bergman pinxit/1794".
85.old.

RÓZSA GYÖRGY: Szathmári Pap Mihály képmása 85.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXIV-LXV. évf. 1965-66.
Akad. Kiadó, Budapest. 1966

Bergmann F. A.

festő

l.

Váci Múz lajstr.

205. l.

Balog István váci
kanonok arch.
(1818)

Váci Múzeumban

elkedő hegy tetején a kettős kőfallal és
ett vár, hol jobbra az (templomnak) oraval ellátott kar-
ignek. A templom mellett a várfalak men-
kapuja alatt a padon férfi ül, ki a vele
ynyel beszélget. A hegy oldalán két tehén
kanyarodó úton kis parafszleány halad.

öczvár"

"

retei 17.7: 20.5 cm.

28.

112/93 N° 57

Bergmann, Fra

festö 1807

läsd

Arch. Körl

1868. VII. k. II. f. 147. l.

(A szamosfalvi egyház)

A föoltárkép
hent Erzsébetet
ábr. 1807

4

KIFIZETTETETT

MAGY. KIR. ÁLLAMPÉNZT ~~IX.~~ ker.

Budapest, 19 14 év VII hó 18 n.

Bodócs

Einzelne Kollegiumbau

Bánffy Farkas arch.
Bethlen Gergely arch.

Magyar fenesi
oltárkep 1795

Szamosfalvi
~~Szamosyvári~~
oltárkep 1807

József császár 1773

csak a könyv még nem jelent meg
ható lesz, megveszem és átviszem.

Sok üdvözlettel:

Bodnár Éva

Bergmann

bécsi festő

l. Erdélyben

Kazinczy Erdély

85. 92, 283. l.

Kazinczy Ferenc:

Erdélyi levelek.

Nemzeti Könyvtár

Bpest. é. n. 85. 92.

283. l.

1954. évi ashvillei nagygyűlésén is, ahol alkalma nyílott az amerikai gyermekgyógyászat mai vezetőinek egy részével személyesen is megismerkednie és tudományos törekvéseikbe bepillantást nyernie. Ashvilleből Bostonba hazautazva, útbaejtette és hosszabb-rövidebb időt töltött Baltimoreban Park professzor gyermekklinikáján, New Yorkban Mc. Intosh, Van Slyke és W. H. Eddy professzorok intézeteiben. New Havenben meglátogatta Powers professzor gyermekklinikáját, valamint Peters professzor belklinikai laboratóriumát. Ezeken a helyeken az intézetek vezetőivel és saját tudományos kutatásaival rokonterészetű körben dolgozó doktorokkal keresett személyes kapcsolatokat és általában igyekezett megismerkedni ezeknek a hírneves amerikai intézeteknek felfogásával, különösen a csecsemőpathológia, anyagcserebetegségek és diaetétikai kérdéseket illetőleg. Tanulmányútja utolsó három hetét Londonban töltötte, ahol számos gyermekkórházat és élettani intézetet tekintett meg. Legtöbb időt a Hospital for Sick-Childrenben töltött el a Great Ormond streeten, ahol dr. Ellis, dr. Thursfield és dr. Paterson kórtermi vizitjein vett részt. Ezenkívül behatóan tanulmányozta a L. Findlay professzor vezetése alatt álló shadvelli gyermekklinikát, a London Hospitalban Maitland-Jones professzor gyermekosztályát, a St. Thomas Hospitalban Goldblatt

Bergmann Ferencz Antal

arczképfestő

L.

Kendrey-Szentiványi

182. l.

Tisz

Budapest, 1931. október 31.

Szentirányi

Bergmann
Festő

Szentkirályi Mihály
kolozsvári városbíró arc-
képe, festette fenti.
A család birtokában.

Repr.
Pataki Jenő: A régi
tanácsház és főbírók.
Kolozsvári Szemle
1943. 281. l.

f (1772 – 1836)

U

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bergmann

erdélyi arcképfestő

l.

Zainkay Cornélia:

Kazinczy Ferenc
művelődéstörténeti
jelentősége. Pécs
1913. 63. l.

4

Bergmann Ferenc Antal

erdélyi festő

Szebenben

lánd okv.

Biró Bonch

212. l.

213. l.

Kazinczy: Erdélyi levelei.

Biró J.: A bonchidai Bánffy-kastély családi arc képei.

Lyka K. emlékkönyv.

Bp. 1944.

Másodpéldány.

(A

Cim:

.....

.....

(Lakás)

Rendelt

Esetlege

zel más

.....

Az e
kívánt

Alkalm
díjsza

A kocsi		
száma és sorozata[1])	tulajdonos pálya jele[1])	raksúlya (kg) rakterülete (m^2)
Fuvarlevélszám		
Rovatlapszám		

[1]) Ha az árut a feladásnál a feladó rakta be, ez által töltendő ki.

Cim vagy jel és szám	Darab-szám	A csomagolás neme	
.....	**1**	**kocsi**	.....
.....			.....
.....			.....
.....			.....

Bergmann

Stab I. 21.
III. 23, 25

Báthori István

Mellig, balra, jogarral k
A keretre hermelinpalást van vet
gömb és jogar fekszik a párnán. F

Stephanus Bathori Köni

és ez után jobbra: 94.

Rm., mér. a rl. 27.3: 17.6

Szn.36-99.
120-99-11.

Bergmann Ferenc

Antal

festő

B E R G M A N F E R E N C A N T A L festő.

Irodalom:

Biró Béla dr.: Koréh Zsigmond és B.F.A. "Erdélyi Helikon" 1942. 433-439.lap.

Szentkirályi Mihály
Kolozsvári főbíró
(1821)

Szentkirályi Zsigmond
Kolozsvári polgármester
(1821)

Kedves Gyula Bácsi,-

nem feledkeztem el igéretemről, c
könyvkereskedésekben. Mihelyt kap

Budapest, 1952. május 1o.

Bergmann

l.

1807. Készült a szamosfalvi kat. templom
főoltárképe St Erzsébet.

LykaMagymű1800-50

~~17~~, 282-3. l.

Lyka szerint töle való
Gyöngyösi János predi-
látor képe, talán Batthyány
Ignác püspök vásárhelyi
arcképe és Szathmáry
Pap Mihály arcképe az utolbi
Simo F. rajzolta köre.

Vasárnap **16** Joakim		Protestáns: Ábrahám Görög: Dioméd Izraelita: Ab 28.
Hétfő **17** Jácint	● Ujhold 4 ó. 21 p.	Protestáns: Anasztáz Görög: Miron Izraelita: Ab 29.
Kedd **18** Ilona		Protestáns: Ilona Görög: Florusz Izraelita: Ab 30. R. Kh.
Szerda **19**		Protestáns: Huba Görög: András

Bergmann

erdélyi festő

Kazinczy idejében

Ród

Győri Mihály:

Marosvásárhely régi és

uj képzőművésztehetsé-

gei kötelesnek.

Székely Nép.

1943. aug. 18.

Bergmann, Franz Anton

1773 – 1840

festő, Magyarország

l.

Bielz Portrékat

564, 565, 679, 680,

stb.

Kökh József örmagy arck

of. 1806.

Kökh Józsefné of. 1806.

Mohr József brassói

városbíró 1803.

Mohr Józsefné (?) 1803.

U

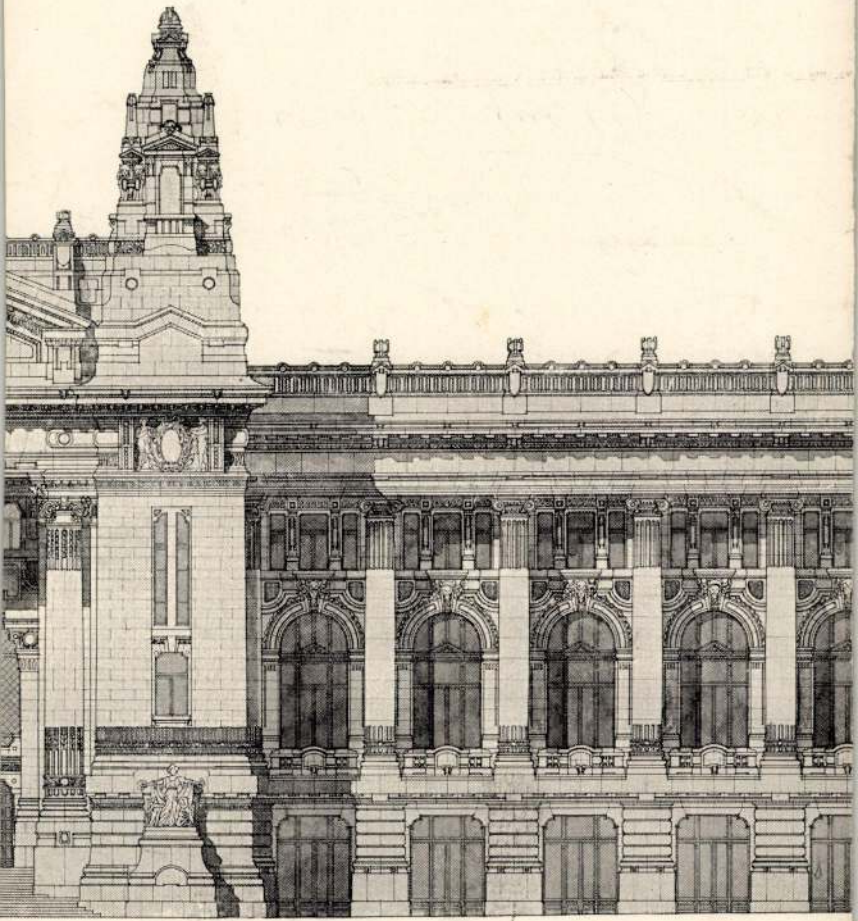

dságtéren.

Bergmann Ferenc Antal

festő

Báró Bánffy Mihály arc-
képe Bonchida
1762

Báró Bánffy Mihályné
gróf Kemény Teréz arcképe
u. o 1762. Tebrése Fr. Berg-
mann Prinz. Repr.
Mindkettő vászon, dujt.

Biró Bonch. 194. l.

4

Bergmann Ferenc Antal

Gróf Kemeny László gubernátor arch. vászon, olajf. Valószínűleg fenti mivel 1762

Bonchida

Biró Bonch

198. l.

az 1941/42. tanévben tandíjmentességben, ösztöndíjban és különféle segélyek

díjsegélyben részesült													Laboratoriumi-díjsegélyben részesült							Vizsgadíj-segélyben részesült				Absolutoriumi segélyben részesült		
50	45	42	40	35	32	30	25	20	18	16	15	10	60	50	45	40	30	25	20	30	28·80	25	20	20	10	90
pengő													pengő							pengő				pengő		
1					1																					1
8			10			42	1	98			48	18									1					
6			7			9		22			2	5							1					1	1	

megirva

Bergmann Ferenc Antal

l.

Biró Erdmův

156. l.

Biró J.: Erdély
[illegible] Bp.
1941.

4

XLVI.

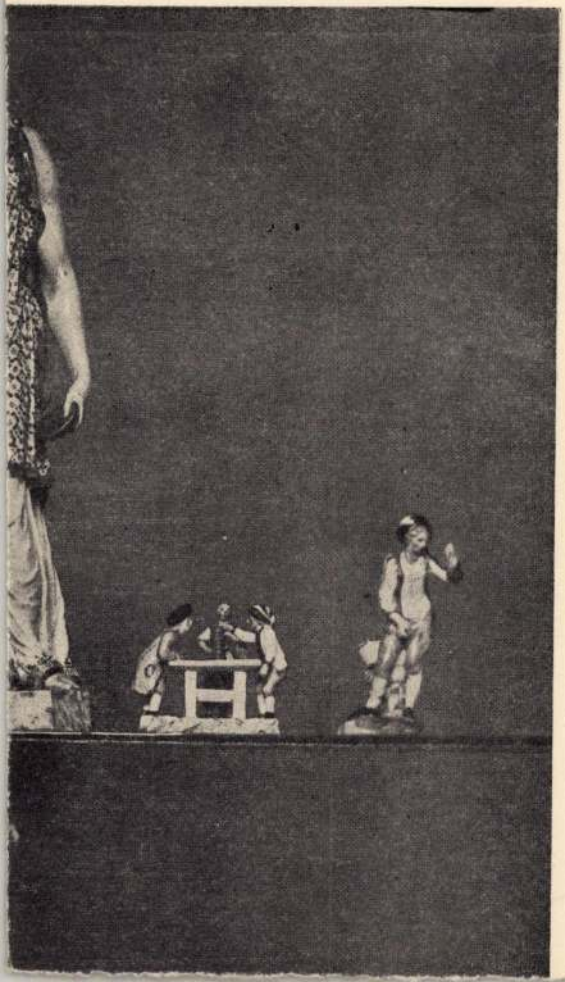

Ferenc Antal

Bergman ~~József~~

erdélyi stári festő

Tőle a szamosfalvi rk. templom főoltárképe, még szent Erzsébetet ábrázolja 1807-ből. Ez időben Kolozsvárt és vidékén még több képet festett.

Kelemen Lajos: Kolozsvár környékének történelmi- és műemlékei.

Kolozsvári Szemle

1943. 19. l.

n

FRANZ ANTON BERGMAN, festő

Szathmári Pap Mihály, /1737-1812/ teológiai tanár a kolozsvári református kollégiumban, archaeologus, éremgyűjtő. Franz Anton Bergman, aki Erdélyben sokat dolgozott megfestette képmását. A festmény jelzése balr lent "Franz A: v:Bergman pinxit/1794". -VII. tábla. Fekete repr. Szöveg: 85. old.

KÓZSA GYÖRGY: Szathmári Pap Mihály képmása 85. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY; LXIV-LXV. évf. 1965-1966
Akad. Kiadó, Budapest. 1966

FRANZ ANTON BERGMAN, festő

Szathmári Pap Mihály /1737-1812/, teológiai tanár a kolozsvári református kollégiumban, archaeologus, éremgyüjtő. Simó Ferenc litográfiája mellkép kivágatban Bergman festményét sokszorositja. Müveit Erdélyben a 1762-1807 között ismerjük. E kép rajzbeli fogyatékosságai mellett szerényebb igényeket ki tudta elégiteni E képe a tudós leghitelesebb képmása és fogalmat ad egy 18.sz.végi éremgyüjemény tartozékairól. 85.old.

-ÓZSA GYÖRGY: Szathmári Pap Mihály képmása 85.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY; LXIV-LXV.évf. 1965-1966
Akad.Kiadó, Budapest. 1966

M. D. K.

Bergmann Ferenc Antal Jestő.
(XVIII — XIX. sz.)

Bolyai Farkas szüleinek portréja.

Bolyai múzeumban volt.

M. Kiss Pál: Boér Márton.

Művért. 1957. VI. é. f. 2—3. sz.

2 01. l.

4

Bergmann Ferenc

Antal

erdélyi festő

l.

Biró Erdkast

98. l.

Biró J.: Erdélyi kastélyok. Bp. 1943. 98. l

M. DK

BERGMANN Ferenc Antal festő

1762 Bánffy Miháj és Mihályné arcképe

1772 Uttenhoffer Antal br. arcképe

1790 Pap Szatmáry Mihály arcképe

1792 Pataky Sámuel és feleségé arcképe

1795 Magyarfenes rk. t. oltárkép

1803 MOHR József és neje arcképe

1806 Koch József és neje arcképe

1807 Szamosfolva rk. t. Szt. Erzsébet oltárkép

Bánffy Farkas és Bethlen Gergely arcképe

Gyöngyösi János arcképe

Garas XVIII. sz. 157, 181, 209. l.

BERGMANN, Franz Anton

e. TATARU, Marius: Art et histoire: étapes de développement dans la culture visuelle de la Transylvanie du XIXe siecl
Revue Roumaine d'Histoire de l'Art

1. XVII, 1980 58.
2. XVIII, 1981

Bergmann, Ferenc

Bergmann *Ferenc*, festő, Erdélyben működött a XIX. sz. elején. Művei: Bánffy Farkas br. és Bethlen Gergely gr. arcképe (Nagyenyedi Kollégium); Szt. Erzsébet, főoltárkép Szamosfalván.

Uj Idők Lex.
IV. K. 867. l.

az uj világ felé. Nem nagy tém
mindig jobb és meghatóbb, a ma
belekapcsolódóbb, mint azok a
melyek a Gartenlaube világmen
akarják a mai emberre ráerőszá

A mai művészet uj p
tikája belemegy a társadalmi
mák kifejezésébe. A legmoderne
met művészet mennyire belevet
a társadalmi, szociális eszmék
tikus kifejezésébe. A mai korn
szociális problémáinak megoldá
segit. S a mai ember érdeklődé
kelti a mai problémák iránt.

Caselli nápolyi fes
ezt teszi, de másképen, mint Gr
Dix.

De más történeti ma
tokba emelkedő témákkal is él
A Novecento egy programmpontj
történeti festészet kialakitá
mai ember tudja legobban megj
teni a mai kornak a vezető em
nemcsak a ma, de az utókor sz
A leghitelesebb interpretátor
végzetesen történetszerü korn

Bergmann Ferencz Antal, arczképfestő. A XVIII. század második felében Nagyszebenben működött. Egyetlen ismert műve II. József császár arczképe, melyet 1773-ban abból az alkalomból festett, hogy a császár erdélyi körútjában Nagyszebent is felkereste. 1790-ben még élt.

W. S.: Heimische Künstler. *Korrespondenzblatt.* 1884. VII. 52. l. — *Hermannstädter Handels-, Gewerbe- und Reise Kalander* v. J. 1790.

Bergmann, Erasmus

nevét és az Esterházy-kincstárban őrzött művét említi, ill. ismerteti (képpel)

Nójjné Détári Angéla: Az Iparművészeti Múzeum kincs-gyüjteménye II. – Budapest, 1970. 9.sz. 23-25. l.

Bergmann, Hermann

Bergmann *Hermann von*, osztrák építész, *1816, †1886. Bécsben működött, ott építette az Erzsébet- és Szt. János-templomokat. Az ő műve volt a budai (később eltávolított) Hentzi-szobor építészeti része.

Uj Idők Lex. IV. K.
867. l

Thieme-Becker.
II. 410. l.

művek alakjai.A munkást is,mi
kor heroszát mutatja be,hatal
fogalmazásban,Michelangeloi m
emeli fel.

A témák között felt
sport,mint Montanari ezen a k
látjuk.A franciáknak is van a
egy specialistája,André Rott.

Modern olasz portré
szándékosan csunyát és vissza
kerestek,a karikaturát fokozt
a széppel annyira visszaéltek,
is hizelgőt. Ezt az olasz Nov
hajtotta végre.A legkitünőbb
arcképfestők közé tartozik Mo
livornoi származásu művész.A
akadémián tanult,majd Párisba
ahol pár éve nagy nyomorban,m
kainista halt meg.A legszenzi
portrékat hagyta hátra,amelye
évvel ezelőtt a Rotonde,vagy
véházban néhány cent-ért,vagy
fiuminjekcióért adott el.Ma s
értnek.Egyszerü eszközökkel f

Bergmann Ignac

BERGMANN IGNAZ német festő és kőrajzoló Münchenben. Ld. Pauer F. M. —

A könyv		A könyv jelzése és száma
szerzője	czime és része	

Budapesten, 19.....-ik évi..... hó.....

Aláírás:.....

Lakás:.....

Határidő egy hónap.

RTÉSZ JÓZSEF BUDAPEST 71122

Bergmann Ignácz, német festő és kőrajzoló; szül. 1797-ben, megh. 1865-ben Münchenben.

Magyar tárgyú műve:

Pest látóképe. Aláírása: Ansicht von Pesth. Kőrajz. Jelzése: Nach der Natur gez. v. F. M. v. Paur 1837. Gedr. v. J. Lacroix. Auf Stein gez. v. J. Bergmann. Verlag v. J. Bergmann in München. — Seiner Kaiserlichen Hoheit dem durchlauchtigsten Herrn Erzherzog Joseph Palatinus vom Königreiche Ungarn in tiefster Ehrfurcht gewidmet v. J. Bergmann. Méretei 540 : 354 mm.

Lanfranconi Enea által Budapest fővárosnak ajándékozott budapesti történelmi képek jegyzéke. Budapest, 1887. 27. l. — *Thieme—Becker:* Allg. Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig, 1909. III. 410. l.

megírva

Bergmann Ignác
körajzoló

l.

Schoen Pest-Buda

58. l.

III

714 (2019)
820 (63).

, 24-én.

ábrázolt fiatal ~~nőnek~~ ~~nőnek~~ nőé ~~fejé~~

czélben ~~látható és~~ ki szóke haját kontyba
~~sárga betűkkel~~: „Ronai“.

3 cm.
elt 37661 sz. leirattal ~~[illegible]~~

n (488/901.).
902: VII. 16-iki 16026 szvsz. leirat.

s az 1901: VIII. 8-iki 54451.

147

Bergmann
Kőrajzolo 1837

Ansicht v. Perth. Paur

rajza utan lith. fenti

irod

Kremrégi Bp 33. l.

			42390 89
		568742 26	566352 81
a		28635 21	27048 02
		85642 08	80042 08
		45831 22	45228 64
		90 35	112 83
		1244438 61	1258421 61
		564231 83	534321 93
		440520 84	420738 61
		86325 61	86325 61
		148371 86	149625 –
		235641 28	242234 –

Bergmann Ignaz

litogr. 1837

l.

M. Bibl. Krems

1924. 61. l.

IRODALOM

JEGYZET

Bergmann Ignácz

német festő és körajzoló

L.

Szendrey - Szentiványi

182. l.

B E R G M A N N I G N Á C ,német

festő és kőrajzoló.1797-1865.München.

Ld.PAUR F.M.

Bergmann, J.

litogr.

l. Schoen 1948

20 l.

Kossuth Lajos:

Mellig, lisoé ~~[illegible]~~ j
ösz. Rojtos nyakkendöjet
felső gombja nyitva van.

Színnyomat,

Ltsz

Bergmann J.

kőnyomata Paur M. F. kőrajzáról:
Pesti Dunapart 1837-ben. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

131/1

J.J.Bergmann

MDK

Schoen Csillaggyüjt 33.l.

Bergmann József

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

1979 SEP 4 -

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Művész, nyugdíjban

1021

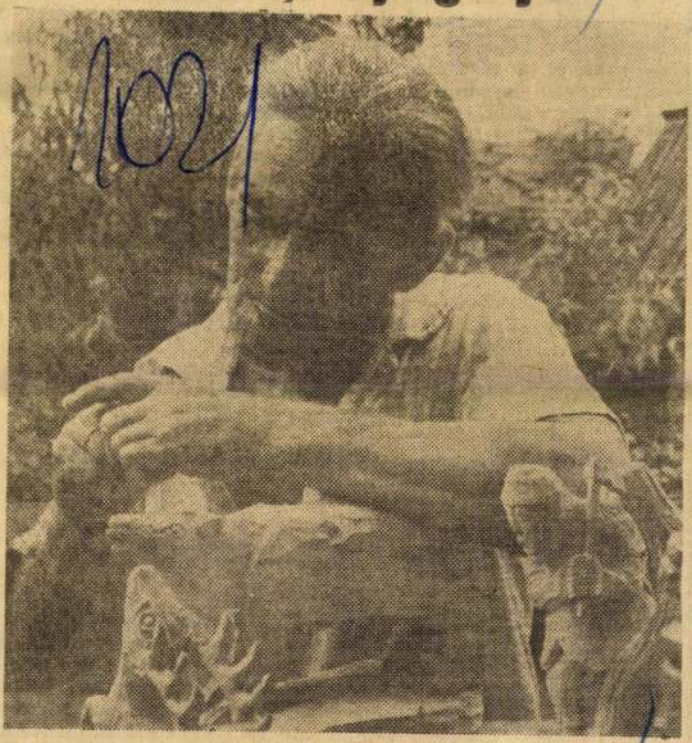

Bergmann József letkési fafaragó, a Börzsönyi Állami Erdőgazdaság nyugdíjasa. Egész életét a fák között töltötte, az erdő talán ezért is ihlette alkotásra az ügyeskezű, amatőr képzőművészt. Legényemberként kezdett faragni, most, hogy nyugdíjban van, több ideje jut kedvelt időtöltésére. Figuráit saját elképzelései szerint készíti. Ügyességének híre ment a környéken, és meghívták a szobi amatőr képzőművészek kiállítására is. A kiállításra beküldött 20 művéből 18-at elfogadott a zsüri. Bergmann József legújabb művén dolgozik.

pés előtt
Atlétizáln
tanulni.
az iskolá

— Csal
nincs mó
lesztésér
— tiszte
a testne
dát, hog
mondta
gyar At
nöke. S
za van,
lehetne illusztrálni.

No, persze nemcsak a testnevelő tanárok hibája, hogy ez így van. Szorosan ide tartozik, hogy nincs mindenre pénz az iskolákban. A Putnoki Gimnázium, — amely több országos ifjúsági bajnoki dobogóst adott me-

csen atlétikai szakosztálya

Megyénk minőségi atlétikájáról szólva meg kell említeni egy speciális kérdést. A borsodi atlétika 1966-ban érte el a legjobb eredményeket, ebben az évben ismét megkezdődött a nagyobb ará-

Megyei I. osztály

Sárospatak—Tállya 3:1 (2:1)

Sárospatak, 400 néző. Vezette: Csáki.

Sárospatak: Fehér — Károlyfalvi, Demkovics I., Éva, Grega, Járdán, Török, Varga II., Pothurszki, Durányik, Szabó. Edző: Csetneki Imre.

Tállya: Kiss II. — Hollókői, Tolvéth, Szívós III., Pekó I., Szívós II., Szívós I., Bodnár, Pekó II., Kiss I., Dutkievics. Edző: dr. Sólya Szabolcs.

Nagy küzdelmet és sportszerű, jó mérkőzést hozott a hegyaljai rangadó. A hazaiak különösen az első félidőben nyújtott jó játékukkal és helyzeteik kihasználásával biztosították győzelmüket. Góllövők: Pothurszki (2), Török, illetve Pekó I. Jók: Demkovics I., Éva, Grega, illetve Pekó I., Pekó II. és Kiss I.

Megyei II. o.: Keleti csoport:
Hernádnémeti

Kitünteté

Bergmann József

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÉPES ÚJSÁG

Budapest

SEP 19

1021

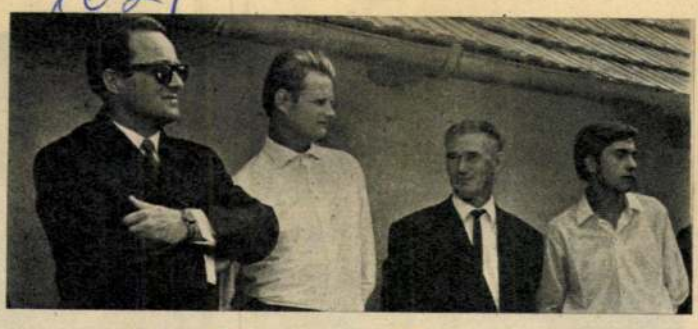

AMATŐR MŰVÉSZEK

Bergmann József: Rőzsehordó

Szabó Imre: Dózsa György

Szabó Imre: Emlékmű-terv

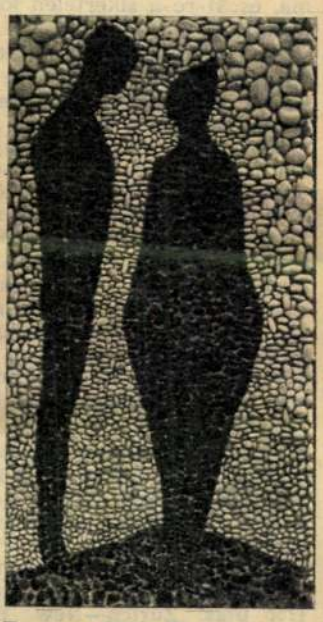

Zemann Ottó: Fiatalság (kavics-mozaik)

A már annyiszor felfedezett — és mégis, egyes vonatkozásokban még felfedezésre váró — Duna-kanyar egyik nagyközsége, Szob tanácsa tavaly szép kezdeményezést tett. Kiállítást rendezett a község szülötte, Kapicz Margit festőművész alkotásaiból. Az idén — már egy hagyomány megőrzéseként, a szobi tanács a község és környékén élő amatőr festőknek és szobrászoknak adott lehetőséget, hogy bemutathassák legsikerültebb műveiket a közönségnek.

Ziman Lajos még harmincon aluli fiatalember, a szobi Betonelemgyár munkása, született tehetség. Egyéni látásmódja, kifejező ereje megmutatkozik kiállított alkotásaiban. Egyik szobra már Párizsban is sikert aratott. Szabó Imre még nála is fiatalabb, mindössze 23 éves, a vasútnál dolgozik. Fiatalos lendület és a korunkkal szoros kapcsolat jellemzi munkáit. Melisek László a tanácsnál dolgozik, ő képviseli a középkorúakat a kiállításon. Fafaragásai szépek, fogékony alkotóra vallanak. Bergmann József nyugdíjas erdőkerülő az idősebb korosztályt képviseli fafaragásaival. Kifejezésmódja egyszerű, közérthető.

A négy egyéni kiállító mellett a szobi Leánynevelő Intézet szakköre is kiállította legszebb munkáit. Nagyon szépek, ízlésesek, lakások díszítésére nagyon alkalmasak a szobi lányok kezéből kikerült subaszőnyegek.

Végül, de nem utolsósorban szólnunk kell arról is, hogy a kiállítás rendezői: Mixtay Ferenc vb-elnök és Ferenczy Emil csoportvezető nagy gonddal és jó ízléssel rendezte meg ezt a bemutatót a Börzsöny Múzeumban. Nekik is köszönhető, hogy a látogatók szép élményeket szerezhettek a szobi amatőr képzőművészek kiállításán.

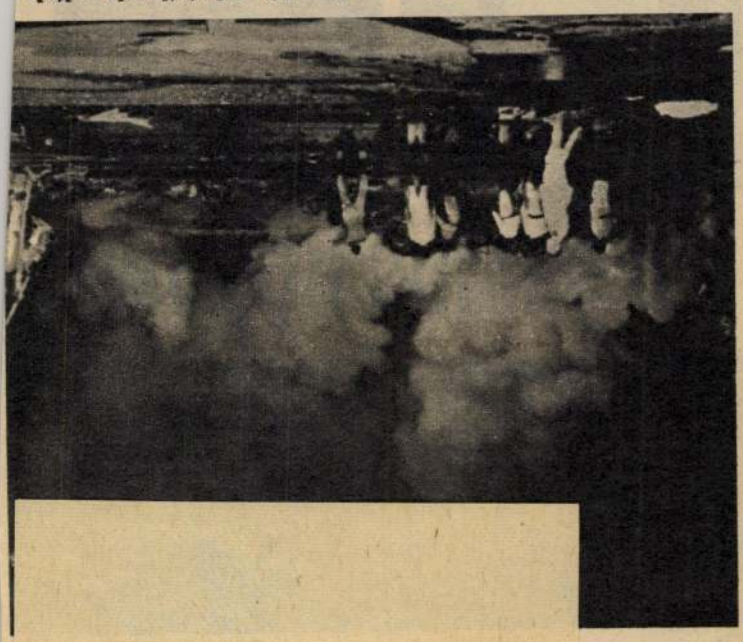

A felrobbantott Boeing 747-es. A tűzoltók tehetetlenek voltak lángokkal szemben

A világsajtó napokon át tárgyalta a szeptember 6-i repülőgép rablások ügyét. Egyetlen napon négy gép: különös világrekord. Ezzel 147-re emelkedett az 1961 óta eltérített gépek száma, és 31-re a sikertelen kísérleteké.

Az arány fordítva sem lenne valami biztató. Kilenc éve virágzik a kalózkodásnak ez a furcsa fajtája, s ha talán nem válik is évszázados „hagyománnyá", mint kimúlt ősz, a tengeri rablás, az utóbbi időben már így is túlságosan sok ember került életveszélybe, az anyagi veszteségek pedig lassan csak dollármilliárdokban számolhatók. (Csak a Kairóban felrobbantott gép 24 millió dollárba került, s minden eltérített repülőre hozzávetőleg harminc—harmincötezer dollárt fizetnek rá a légitársaságok.)

A szeptember 6-i „kalózvasárnap" rövid története: a TWA társaság Boeing 707-es gépét, amely 145 utassal a fedélzetén Frankfurtból indult New Yorkba, Jordániába „irányították". A Swissair DC—8-as gépén (155 utas, Zürich—New York) is felhangzott a parancs: irány Jordánia. A Pan American Boeing 747-ese (152 utas, Amszterdam—New York) Kairóban kényszerült leszállni, ahol az utasok kiszállása után a kalózok úgy robbantották fel a 24 millió dollár értékű gépet, mintha csak egy fölöslegessé vált ladikot süllyesztettek volna el.

A negyedik repülőt (Boeing 707, El Al izraeli társaság gépe) nem sikerült elrabolni. Az angliai Essex fölött „jelentkező" két arab gerillát a gép személyzete ártalmatlanná tette. (A férfi meghalt, társa, egy 24 éves lány, Leila Khaled sebesülten került a Scotland Yard-ra.)

Bizonyára sokakban többször felötlött már a kérdés: hogyan lehetséges ennyi figyelmeztető példa után ez az újabb három géprablás, és miért nem akadályozták meg ezeket ugyanúgy, mint a negyediket? A magyarázat egyszerű: próbáljunk elképzelni egy tízezer méter magasságban repülő gépben lezajló tűzpárbajt. Egyetlen eltévedt golyó, felrobban valami és emberek százai halnak meg m sodperceken belül. Az amerik légitársaságok hideg számítás szerint olcsóbb egy harminc ezer dolláros „kitérő", mint e tíz-harminc millió dolláros r pülőgép. (Az emberéleteket ó itt nem is számolták.)

Sokkal nehezebb indokot t lálni arra, hogy az izraeli tá saságok pilótái milyen meggo dolás alapján kockáztatják a emberéleteket. A legutób eredmény őket igazolta, ám inkább szerencsés véletle mintsem bölcs számítás.

Az volna hát a tanulsá hogy minden fegyveres poty utas és „politikai menekült" r volverrel nyomatékosított „k rését" teljesíteni kell? Semr esetre sem. A légikalózkod eddigi fogalma mindinkál szoros értelművé válik: utolsó három repülő elrabl anyagiak helyett politikai „j vakat" követelnek. A Palesz nai Nemzeti Felszabadítá Front (mind a négy rablásé vállalja a felelősséget), közz tette követeléseit: a gépek tús ként fogva tartott utasaiért cs rebe a korábban elfogott gé rabló gerillákat akarják.

Ez a fordulat most már h tározott lépésekre késztette kormányokat. (Egy néhány dc láros városközi utazás árá Kubába repülni vagy politik foglyokat kiszabadítani: önma gában is változás, új helyze Nixon bejelentette, hogy a amerikai gépeken ezentúl fe fegyverzett, polgári-ruhás ő ség teljesít szolgálatot. Egyide jűleg más országokban is ha sonlóan intézkedtek. Akadna viszont olyanok, akik azon nézeten vannak, hogy a politi kai okokból elkövetett gépelté rítés nem tekinthető kalózko dásnak, ennélfogva nem bün tetendő. Alig valószínű, hog ez tartható állaspont lesz.

Mindenesetre a Polgári Légi forgalom Pilótáinak Nemzetköz Szövetsége már most közölte hogy a repülőtársaságok de cemberi hágai értekezlete utá megszigorítják a repülést. Né hol már elkezdték az utasol motozását.

Remélhető talán, hogy nem lesz már sok éves konjunktúrá ja a légi kalózkodásnak.

SALTÓRIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 14
Telefon: 138-048, 337-748, 340-124
KÉPES ÚJSÁG
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PESTMEGYEI HÍRLAP
Budapest
1969 NOV — 1

Bergmann József

Letkés, Szob, Nagymaros...

Kittenberger vadőrének kiállítása

A *Letkésen* élő *Bergmann József* nyugdíjas erdészvadőr, *Kittenberger Kálmán*, neves *Afrika-vadász* egykori vadőre, gyermekkora óta csaknem minden szabadidejét fafaragással tölti.

Eleinte díszes faragású agancstáblákkal, különböző vadásztrófeák gazdag motívumú fatalapzatával szerzett elismerést, de hamarosan kapósak lettek az élethűen megmintázott erdei állat-szobrocskái is. Legszívesebben őzeket, szarvasokat és vadászkutyákat mintázott. Az idős ember eddig több ezer figurát és dísztárgyat — cigarettadobozt, asztali lámpát, hamutartót — faragott ki dió-, hárs- és cseresznyefából.

Bergmann József most kiállításra készül. A szobi járás felszabadulása alkalmából *Letkésen, Szobon* és szülőfalujában, *Nagymaroson* kiállítja legsikerültebb faragványait.

Markó Róbert 57-
sült, máig a régi gyá
lakik, feleségével, ki
kislányukkal, idős s
sógorával, annak fel
és tizennégy éves fiá

— A nők váltott
ban dolgoznak — így
nek. Megegyezünk
ben. De azért három
egyetlen háromszobás

küli ripo

Alj ben Serif Hasszán Hifruda ij Omár Eflefe Kislak.

De miután ezek a külföldiek különösen érzékenyek, jegyezte meg gondterhelten K. barátom, nagy hiba lenne említés nélkül hagyni a kubai Vicia Hucifinca, Santiago Agosinti Baur Banderilló, az in-

a Rigolya csoportot semmiképp sem hagyhatjuk ki. Tehát: Rigolya Alfonc és munkatársai: Fonott Ottó, Roppant Lajos, Lenke Benkő, Benkő Lenke, Idősebb Bábos Pál, Ifjú Bábos Pál, mégifjabb Bábos Pál, Legifjabb Bábos Pál, Reggel Vencel.

Aztán közölte még azt is, hogy méltó párja Rigolyáék-

Bergmann József, [naiv művész:]

A MOM-ban is, a Nemzeti Galériában is kiállító, nyugdíjas"

Rózsa Gyula: Naivok, művészek, naiv művészek

7.

Népszabadság, Bp. 1972. jún. 17.

Bergman József, [szobrász]

„Szabad iskolás művész." szerepel a kismarosi tárlaton. [Nem hiváláros.]

K. Gy.: Magékszerek, barackból, dinnyéből 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971 jún. 25.

Bergman József

"Rózsehorsló" repr.

Amatőr művészet
Képes Ujság, Bo. 1970. sep. 19.

Bergmann József

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PESTMEGYEI HÍRLAP
Budapest

1021

Ma bemutatkozik

Bergmann József letkési fafaragó a Börzsönyi Állami Erdőgazdaság nyugdíjasa. Egész életét a fák között töltötte, talán ez is ihlette alkotásra az ügyes kezű amatőr képzőművészt. Legény korában kezdett faragni, most, hogy nyugdíjban van, több jut kedvelt időtöltésére. Figuráit saját elképzelésel szerint készíti. Ügyességének híre ment a környéken, és most meghívták a szobi amatőr képzőművészek ma nyíló kiállítására. A kiállításra beküldött 20 művéből 18-at fogadott el a zsüri.

Unokája mindig figyelmesen szemléli a nagypapa munkáját.

országokhoz fűző
nalizmus és a n
tott kapcsolatai
tikája.

Európában
verek és ez anna
és benne a Szo
országok új nemzetközi erőviszonyokat teremtettek. A Magyar Népköztársaság, mint a szocialista világrendszerhez hű ország, az új erőviszonyok kialakításának egyik részese. Semmi sem állíthatja meg a haladás nemzetközi erőinek további növekedését, ha a szocialista országokban sikerrel épül az új társadalmi rend és a szocialista országok megőrzik és szorosabbra fűzik egységüket. Ezt követeli a világpolitika legégetőbb kérdéseinek mielőbbi megoldása is. Nem vitatható, hogy ha ma biztatóan alakul az összeurópai biztonsági értekezlet előkészítése, ha létrejöhetett az erőszakról való lemondásról szóló szovjet—nyugatnémet megállapodás, tárgyalások folynak a stratégiai fegyverrendszerek korlátozásáról, megbeszélés folyik a Lengyel Népköztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság között, átmeneti tűzszünet jöhetett létre a Közel-Keleten, és fennakadással ugyan, de tárgyalnak Párizsban az indokínai háborúban érdekelt felek, akkor ez a szocialista világrendszer létének, erejének, a világpolitikai realitások lassú, de feltartóztathatatlan érvényesülésének köszönhető.

A Magyar Népköztársaság külpolitikája tevékeny és elismerésre méltó szerepet vállal a világ békéjét és az emberiség boldogulását érintő legfontosabb kérdések megoldásának előmozdításában. Azért teheti ezt, mert hazánk nemzetközi tekintélye az elmúlt esztendőkben megnőtt, szava súllyal esik latba minden nemzetközi fórumon. Nemzetközi tekintélyünk azért növekedett meg, mert belső rendszerünk szilárd, népünk egységes és nemzetközi politikánk szilárd alapelve egyfelől a proletár internacionalizmus, másfelől a békés egymás mellett élés. Elvi engedményeket sohasem tettünk, kétes babérokra sohasem áhítoztunk.

A politikai életünket, szocialista építő munkánkat immár másfél évtizede irányító Magyar Szocialista Munkáspárt az elmúlt esztendőkben derekasan kivette részét a szocialista országok, a kommunista és munkáspártok egységének szilárdításáért folyó küzdelemből. Budapest színhelye volt a forradalmi munkáspártok több találkozójának. Hasonlóképpen fontos szerepet játszott és játszik a Magyar Népköztársaság az
előkészítésében. Az előkészítés

1969.XI.15. 20.00 N. /6/ Petőfi

Esti krónika II.

- Jó estét kívánunk!

- A továbbiakban megegyezik az Esti krónika 19 órai adásában elhangzottakkal.

Bergmann József

1969.XI.15. 20.00 N. Petőfi

Esti krónika II.

- Egy fafaragó művészt mutat be Zámbó István.

- A szobi járásban lévő Letkés községben Bergmann Józsi bácsi nyugdijas erdész lakásába látogattunk most el, mert nagyon hires faragó ember, már gyermekkora óta farag. Itt a sarokban egy nagy szarvas-agancs van tartó táblával, itt pedig medve ül, szarvasok vannak ,részeg ember kifaragva, a hátán cipeli a favágó a tuskót, ugy látom, hogy nagyon szereti az erdei világot ábrázolni. Állatokat farag és az erdőben megforduló dolgozó embereket.

1021

- Igen, nagyon szeretem a vadállatokat, mert hisz tulajdonképpen vadőr voltam.

- Méghozzá nem is akrámilyen vadőr, hiszen Kittenberger Kálmánnak, a hires Afrika-vadásznak volt a vadőre. Milyen ember volt?

- Preciz ember volt és a vadászathoz nagyon értett rendszerint disznóra, szarvasra, meg őzbakra vadászott.

- És jó lövő volt-e Kittenberger Kálmán?

- Elég jó lövő volt, mert a tojásokat még az embernek a kezéből is kilőtte.

- És volt rá, aki vállalkozott, hogy tartja?

- Egyszer volt aki tartotta és ki is lőtte a kezéből.

- No de térjünk vissza a faragásra, a Józsi bácsi munkáira. A másik szobában is körül nézünk, a falakon vaddisznó agyart tartó táblák

1969.XI.15. 20.00 R. /6/ Petőfi

Esti krónika II.

- Jó estét kívánunk!

- A továbbiakban megegyezik az Esti krónika 19 órai adásában elhangzottakkal.

1969.XI.15. 20.00 R. Petőfi

Esti krónika II.

- Egy fafarago művészt mutat be Zámbó István.

- A szobi járásban lövő Lutkás községben Bergmann Józsi bácsi nyug díjas erdész lakásába látogattunk most el, mert nagyon híres farago ember, már gyermekkora óta farag. Itt a sarokban egy nagy szarvas-agancs van tartó táblával, itt pedig medve Ül, szarvasok vannak, részeg ember kifaragva, a hátán cipeli a favagó a tuskót, ugy látom, hogy nagyon szereti az erdei világot ábrázolni. Állatokat farag és az erdőben megfordulé dolgozó embereket.

- Igen, nagyon szeretem a vadállatokat, mert ilyen tulajdonképpen vadőr voltam.

- Méghozzá nem is akrámilyen vadőr, hiszen Kittenberger Kálmánnak, a híres Afrika-vadásznak volt a vadőre. Milyen ember volt?

- Preciz ember volt és a vadászathoz nagyon értett rendszerint disznóra, szarvasra, meg őzbakra vadászott.

- És jó lövő volt-e Kittenberger Kálmán?

- Elég jó lövő volt, mert a tojásokat még az embernek a kezéből is kilötte.

- És volt rá, aki vállalkozott, hogy tartja?

- Egyszer volt aki tartotta és ki is lötte a kezéből.

- No de térjünk vissza a faragásra, a Józsi bácsi munkáira. A másik szobában is körül nézünk, a falakon vaddisznó agyart tartó táblák

1021

szép nagy vaddisznó agyarakkal, praktikus cigaretta tartó dobozok, ha a kutya farkát megnyomjuk, kinyilik a cigaretta tartó. Asztali lámpák, alatta fekvő kis szarvassal és itt lent a földön ez az alabárdos alak?

- Ez egy római harcost ábrázol, rajz után csináltam.

- Melyik fából szeret a legjobban dolgozni?

- Hát legjobban szeretem a hársfát, a diófát, a cseresznyefát.

- Járnak ide látogatók is, érdeklődők, kaposak ezek a munkák? Sikerül eladni, hogy a nyugdijat egy kicsit kiegészitse?

- Voltak, voltak esetek, amikor érdeklődtek ugye, de hát itt el van dugva az ember, nem tudják annyira értékelni az ilyen munkát, mint más városokban meg nagy helyeken.

- Hát most készül majd a felszabadulás évfordulója alkalmából Letkésen, Szobon és Nagymaroson egy kiállitás. És megmutatja a világnak, hogy mi mindent tud.

- Hiszen azért akarom ezt csinálni, hogy észre vegyék van egy ilyen ember. Tulajdonképpen nagyon örülök annak, hogyha valamit ki tudok formálni és jól sikerül, hogyha valaki eljön, megnézi, és megdicséri, hogy jó, azért szeretek nagyon faragni.

szép nagy vaddisznó ágyarakkal, praktikus cigaretta tartó dobozok, ha a kutya farkát megnyomjuk, kinyilik a cigaretta tartó. Asztali lámpák, alatta fekvő kis szarvassal és itt lent a földön ez az alabárdos alak?

- Ez egy római harcost ábrázol, rajz után csinálta.

- Melyik fából szeret a legjobban dolgozni?

- Hát legjobban szeretem a hársfát, a diófát, a cseresznyefát.

- Jarnak ide látogatók is, érdeklődők, kaposak ezek a munkák? Sikerül eladni, hogy a nyegdijat egy kicsit kiegészitse?

- Voltak, voltak esetek, amikor érdeklődtek ugye, de hát itt el van dugva az ember, nem tudják annyira értékelni az ilyen munkát, mint más városokban meg nagy helyeken.

- Hát most készül majd a felszabadulás évfordulója alkalmából Letkésen, Szoban és Nagymaroson egy kiállitás. Es megmutatja a világnak, hogy mi mindent tud.

- Hiszen azért akarom ezt csinálni, hogy észre vegyék van egy ilyen ember. Tulajdonképpen nagyon örülök annak, hogyha valamit ki tudok formálni és jól sikerül, hogyha valaki eljön, megnézi, és megdicséri, hogy jó, azért szeretek nagyon faragni.

megirva

Bergmann József

puskaművés

l.

Csatkai Sopron 1847

zi. l

Karlsruhe, den 13. Oktober 1914.

tographische Aufnahmen etc. aus den Be-

Großhl. General-Landesarchivs schulden

seitige Kasse für III Vierteljahr 1914

von 155 M 70 Pf.

suchen um baldgefällige Begleichung

erung unter Benützung anliegender Zahl-

Bergmann József

puskaműves Sopron

1847-ben kiállit

(a pesti iparmű kiállitáson ?)

1857-ben Sopronban

lakik, 1872-u.o.

emlitve

Csatkösl

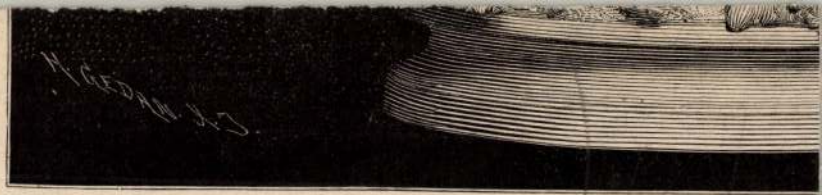

Titania

Broncegruppe von Epl

Bergmann József

pusztaminoes

Sopron

1847. jul. 28.

volg. eskü

Házi

Nagyvárad IX. 184.

Bergmann Mihály, kádár

A soproni Uj utca 18.sz ház, melyben késöbarokk falfestményekre bukkantak, 1725-ben Bergmann Mihály kádár tulajdona volt. 92.old

Mórotz László: Késöbarokk falfestmények feltárása az Uj utca 18-as számú házban 86.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXIV. évf. 1970. Sopron

Bergmann Mihály klz.
Bélyeggyüjteményéből

IV. Képzőművészeti, fotóművészeti, kézügyességi és bélyegkiállitás. Bp. 1936. december, 5 l.

214. kép. *Jordesz imaszőnyeg. XVII. század.*

MDK

Bergmann Pál, festöm.

A keresztmama látogatása. Olf.

OMKT ált.rend. Brassói Képkiáll. 1896.máj. Kat. 16.1.

MDK

Bergmann Pál, festőm.

A keresztmama látogatása. Olf.

OMKT ált. rend. Kolozsvári Képkiáll. 1890. ápr.
Kat. 19.1.

megirva

<Bergmann Pál>

Cikke

<> Sopron város-
rendezésének kérdései
Soproni Szemle
1940. 2-3. szám-

Különlenyomat-
ban is megjelent

nyozva, három saskarmos lábon áll, oldalán három vésett- sz. v. — Gerippter Becher, Silber, teilweise vergoldet, auf ng gravierte Medaillons. Holländisch, E. XVII. Jh.

részben aranyozva, levelesdiszü ovális talpon áll, levehető lahnförmiges Gefäss, Silber, teilweise vergoldet, der Kopf h. Illusztr. XXXVII. tábl.

ŐVEL, aranyozott ezüst, virágkehelyalaku csészével, váza- négy domboru kagylódisz, födelén álló férfialak. IK mester- — Kleiner Buckelpokal, mit Deckel, Silber vergoldet, der tigen Schaft drei Henkel, am Fuss Reliefdekor, am Deckel XVII. Jh.

ban, talppal és fedővel. Talpa hatkarélyos, testén angyal- . — Kokuspokal, in Silber gefasst, mit sechspassigem Fuss ander mit Engelköpfe. Ungarisch, E. XVII. Jh.

üst foglalatban, fedővel és talppal. Erdély, XVI. sz. v. — fassung, mit Deckel und Fuss. Siebenbürgen, E. XVI. Jh.

st, trébelt virágdisszel. XVII. sz. stilusában. — Ovale benem Blumendekor. Im Stil des XVII. Jhts.

gerezdekkel és akantusz disszel. V. I. mesterjegy. Augsburg, er, mit gewundene Rippen und Accanthusdekor. Augsburg,

< Bergmann Pál >

cikke

< > Sopron városfej-
lesztési tervének
főbb irányelvei -
Soproni Hirlap 1939.
jul. 4 -

3. *Ifj. Szent Jakab, Szent Tádé és Szent Tamás* — Bartalan
(Belső kép.)

4. *Szent Kunigunda, Mettercia, Szent Magdolna*
(Külső kép.)
Fa, tempera, 73×59·5, illetve 69×59·5 cm.
Két szárnykép szétfűrészelve. Az egyik kép hátán a Kapeller-család egyik tagjának neve volt a rácsozás előtt olvasható, ami arra enged következtetni, hogy a képek sárosi származásúak.
Restaurálta Váli László, 1931.

Stilusuk szerint inkább a tiroli művészkörhöz tartoznak.

K

MAGYAR FESTŐ 1480 körül
Háromkirályok imádása (23. kép)
(Két kép közös keretben.)
Fa, tempera, 72·5×30 + 30 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 372. l. — Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete. Bp. 1924., 24. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 5. szám.

MAGYAR FESTŐ 1480 körül
1. *Királyok vonulása*

2. *Királyok vonulása*
Fa, tempera, 60×30 + 30 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Festőjük valószínűleg azonos az előbbi mesterével.
Ipolyi Biharvármegye, 127—128. szám. — Gerevich: A régi magyar művészet európai

< Bergmann Pál >

városi főmérnök

Sopronban

< 7 Sopron város-

fejlesztési terve.

Soproni Szemle

1939. 4. 62.

Amihez az 1905-ben

készült Wälder József-féle

terv elavult, a városfejlesz-

tési tervet Hanto Zoltán

soproni műszaki tanácsos

ügyosztályvezetői felügyelete

mellett fenti készítette.

Erről a tervről ismerteti

ez a cikk.

H

<Bergmann Pál>

Cikke

<> Sopron városfejlesztési tervének főbb irányelvei.

MMEEKözl.

1939. 27-30. sz.

Fentnek a MMÉE és a Városi Mérnökök Orsz. Szövetségének 1939. jun. 29-én Sopronban tartott ülésen elhangozott előadása

József r.-t. 10 730 koronával;

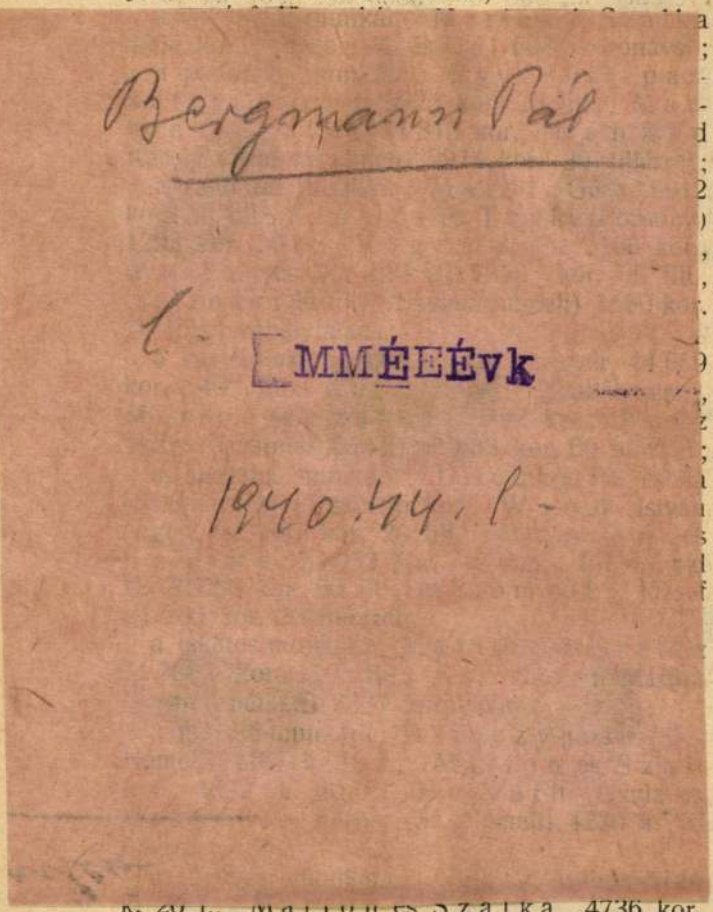

k. 20 f., Marton és Szalka 4736 kor. 40 f., Österreicher Tóbiás (Sz.-Németi) 4632 koronával;

a redőny munkára: Paschka és társa 1169 k. 80 f., Paschka és Gömöri 1150 k. 50 f., Schillinger Simon és tsa 1166 k. 60 f., Marton és Szalka 1248 k. 70 f., Révy M. és Gál J. 1494 k.-val;

a szobafestő munkára: Daróczy J. 4536 k., Schwarcz Lajos (Nagykároly) 5262 k. Marton és Szalka 5772 k. 48 f., Hor-

téglagyártásra

elhasználtatik.

Bővebb felvilágositás és brosür ingyen

Wohanka és Társa

Budapest, V
Váci körut 76

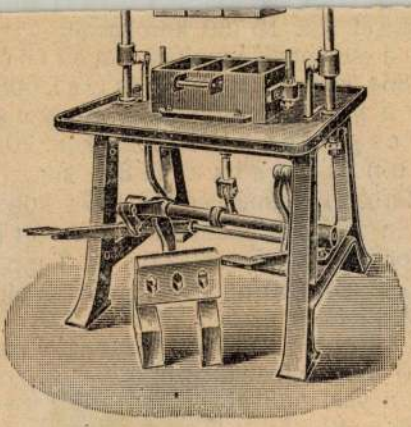

Beton, vasbeton

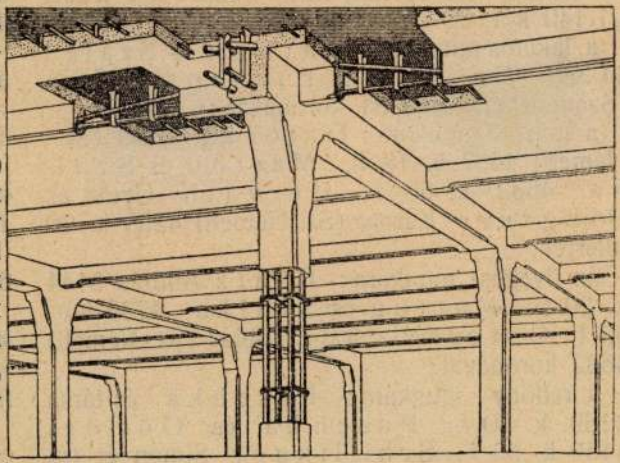

Ast Ede és Társai Budapesten,
II., PÁLFFY-TÉR 1. SZÁM.
TELEFON 111—33

Ø Bergmann Sándor

hegedűkészítő?

l.

Magyar Könyvszemle

1932/34. 165. l

T. 2257.

edik a szikla a várral, az előtér-
ok dolgoznak, kik mellett szekér
zalagon, mely fölött mértani ábra

fgab olvasható.

9 : 10 cm.

2.

Bergman Teréz

a Kner nyomdán család tagja, a Munka-kör fotósa

Pántos József: Amagyarosmági nacio foto csoport és 1932. évi
pozsonyi kiállítása
Modelmi kemle, Pozsony, 1968/2
cimlap belső oldala

MDK

Bergmann Teréz
fotós

Méltatás.

Végvári Lajos: Mostohatestvérünk a foto.
Művészet, 1967. április – 23 lap

Bergmann Teréz

A proletár-fotósok egy másik csoportja szociális riportokat készített... Munkáikat Pesten, Pozsonyban és Szolnokon ki is állitott ák.... 1932-ben a „Munka" című fotóirat „A mi életünk" címen-Kassák ~~[illegible]~~ előszavával-albumban is megjelentette a szociofotósok munkáit. A szocialista fotográfia e pionirjai... Bass Tibor, Bergmann Teréz, Bruck Imre, Lelkes István: A magyar fotóművészet útja.

Új Szás VI. évf. 1966. jún., 6. sz., 94. l.

Bergman Teréz

Proletárgyerekek
Profit } fotók

az 1932-es „A mi életünk – 1932" c.
kiállítás anyagából

Irodalmi hemle, Ponony, 1968/2.
106–107 s.

MDK.

Bergmann Teréz

Kiállitási hir

Népszabadság 1966 dec.14.

MDK

Bergmann Vilmos

1932-35. Jacquard-szövés

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk.Évk. 1934-36. Bp. 1936. 47 l.

Bergmann Vilmos

Textilmérnök

l.

Lex Magy Társ

~~19~~ a. l.

Bergmann Vilmos, iparművész

Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanarai,tanarsegédek,&segédtanarok/,-Szakoktató:Jacquard-szövés, 1932-1935 53.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparm.v.Iskola/1880-1944/ oktatasi rendszere és forrasai 37.old

Müv.tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Bergmayer

berlini szobrász

l. Buday: Deák-szobor

21. l.

KIRÁLYI EGYETEMI MAGYAR NYOMDA

28 nap **FEBRUÁR** 8. hét

14 Vasárnap		Bálint *Bálint*
15 Hétfő		K. Kolos *Fausztin*
16 Kedd		Julianna *Julianna*
17 Szerda		Donát *Donát*
18 Csütörtök		Simon *Konrád*
19 Péntek		Konrád *Zsuzsánna*
20 Szombat		Aladár *Álmos*

Bergsmanné Árpádné
Szabó Erzsébet
iparművésznő
45 éves
(bombatámadás)
† 1945. I. 11
Rákosszentmihályi ref. temető

Halotti főkönyv

MDK

Bergsmann Károly. aranymüves

Bptáv 194o szept.

O Berhátz József

könnivesszegéd
XVIII n.

d.

Birógernyeszegi

32. l.

T. 6404.

keritéssel és bástyákkal védett
hegyek közt balra erőd bonta-
balról három magános fa köti le
jára támaszkodó pásztor őrzi a

Vöstung VEREBEL in Ungarn 1665.

.4 cm.

95

Berhátz József.

vicepallér

gr. Telekikastély

Gerencsér.

Építészet · 1941. 32. l.

(Építési napló.)

er Monsieur le Président l'ex-

ération

27. mai 1935.

président de la Commission
des Monuments historiques
et artistiques de Hongrie

ce

sident N. J o r g a

B u c u r e s t i .

BERGNACKER Pál épitész. Fennmaradtx az érseki levéltárban /Tervjegyzék 248./ a pásztói templom 1839-ből származó terve.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Bergmacker Pál, építész

M.D.K.

pásztói templom számára
1839-ből származó eredeti Ybl
Bélával együtt készített terve
fennmaradt az egri érseki
levéltárban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 313. old.

BERGNER, Franz, pozsonyi könyvkötőmester

F. B. Buchbindermeister, 1 éves lánya meghalt.
(1826, 516 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Bergovszky János, szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrajk alkalmával okt. 7-én 11 órakor a rendőrség letartóztatta. 40. old

László Ernő: a soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29. old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

BERGSZÍSZY LAJOS, hangszerkészitő

A pesti hangszerkészitő céh mesterkönyvében szerepel. "MEISTERBUCH/1876". 36.lapon. 6.Sept.1847. 193.old

GABRY GYÖRGY: A pesti Hangszerkészitő céh Mesterkönyve 193.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA. A Magy.Nemz.Múz.Évkönyve. XXI. 1970. Bpest

MDK.

Berhardt Alajos festő /1837-1889/

"Tájkép" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz., 1939. december.
30.l.

Megújhodik a boszorkányszakma

Az átkot hatástalanítottuk

A már több mint egy éve hivatalosan bejegyzett *Boszorkányszövetség* végnapjait éli, legalábbis *Fojtek Vilmosnak*, az egyik alapító tagnak ez a véleménye. Szándékozik kilépni többedmagával e kissé bizarr – sokak felháborodását kiváltó – egyházi szervezetként nyilvántartott szövetségből.

– Már többet járnak a szövetség tagjai a rendőrségre, mint a jósdába... Persze nemcsak kívülről, de belülről is nagyfokú ellenségeskedés gyengíti sorainkat. De már körvonalazódik egy új boszorkány társaság melynek a neve *Magyar Boszorkány Egyház* lenne. A vallás gyakorlásához nem szükséges a jogi személy státus megszerzése, de azért egyszer előbb-utóbb bejegyeztetjük magunkat. A hangsúly azon van, hogy új egyházat hozzunk létre és a vallásunkat közösen gyakoroljuk.

– Elmondaná, hogy miket tapasztalt a Boszorkányszövetségben?

– Az egyik tag például gázpisztollyal akart kicsikarni tőlem pénzt – több tanú jelenlétében –, szerencsére azonban a lövés a falat érte. A Boszorkányszövetség – akárhogy is nézzük – elsősorban a pénz oldaláról közelíti meg a dolgokat. Akadnak tagok, akik (saját bevallásuk szerint) már a börtönt is megjárták. Hárman látták azt az esetet, amikor egy idegen férfi beállított egy géppisztollyal és két tár lőszerrel a szövetségbe. Az árut helyben eladta, és az később aztán átvándorolt a másik tag tulajdonába. Az embernek borsódzik a háta, ha jobban belegondol: vajon mire kellett a fegyver? Az életveszélyes fenyegetések itt mindennaposak. Aki szeretne egy kissé alaposabban belelátni a szövetség belügyeibe, azt minden eszközzel kifúrják. Meg aztán kinek van arra szüksége, hogy különböző rendőrségi ügyekben tanúként kihallgassák, hogy akarva-akaratlan belekeveredjen zűrös ügyletekbe. Gondolom, ezek után érthető, miért akarunk kiválni.

– Mit ért az alatt, hogy vallásgyakorlás?

– Ördögűzés, rontáslevétel, különböző varázslatok (például szerelmi), jóslások, asztrológia, reinkarnációs hipnózis stb.

– Mi van azzal a híres magnetizált vízzel? Szélhámosság vagy nem?

– Az ügyész visszaadta pótnyomozásra az anyagot. Egyelőre még nem dőlt el, melyik feltételezés a helyes.

– Milyen az ügyfélforgalom? És a tarifák?

– A forgalomra nincs panasz, igaz, jó néhány kuncsaft azért jár vissza, mert napra megjósoltak nekik olyasmit, ami nem vált valóra. Átlagosan napi húszezer a bevétel. Egy jóslás ezer forint körül van, bár az árak attól függően változnak, mennyire idő- és munkaigényesek. Azzal sem értek egyet, hogy az ősi rituális dolgokra fittyet hánynak, leegyszerűsítik. Például azt a tűt, amit a wodu babához használnak az akaratátvitelnél, Bécsben veszik meg, s nem a réges-régi leírások szerint jutnak hozzá.

– Gondolom, sok furcsa kéréssel keresik fel önöket...

– Ismertem egy harminchét éves, jómódú hölgyet, akinek meghalt a férje. A temetésen megátkozta az anyósát, hogy pusztuljon el egy fél éven belül. Az anyós hat hónapra rá, este tízkor hívta a menyét, hogy nagyon rosszul van. Aznap éjszaka bevitték a kórházba, ahol három nap múlva meghalt. De nemcsak a meny átkozta meg a sírnál az anyósát; ez fordítva is megtörtént. Ő egy év leforgása alatt akarta megsemmisíteni a fiatal özvegyet. Az anyós a halálos ágyánál ezt elárulta a kezelőorvosának. Az átok a meny esetében is fogott, mert a határidő közeledtével a hölgy súlyosan megbetegedett. Ellopták a kocsiját, betörtek a lakásába s az összes festményének, értékeinek lába kelt. Feljelentést tenni nem mert, mert megfenyegették, hogy amennyiben a rendőrséget értesíti, elbúcsúzhat az életétől. Ezt követően egyik lányát ismeretlen kór támadta meg. Ez volt az a pont, amikor felkeresett bennünket. Ekkor már tíz kilót fogyott, teljesen tönkretették a sorcsapások. Az átkot hatástalanítottuk, s azóta élete jobbra fordult.

Simon Mara

Szomorúfűz a szállásom

Ők azok, akik nappal a ligetek padjain alszanak elnyúlva, a Bosnyák tértől a Városmajorig. Ők azok, akik koszos ruhában, piszkosan turkálnak a kukákban hajnalonta, hátha akad eladnivaló ruhaféleség, fém, papír, üvegpalack. Ők azok, akik esténként alacsony kőpárkányon, lépcsőkön vagy a füvön üldögélnek, s ilyenolyan reklámszatyrokban, táskákban cipelik összes „vagyonukat". Ők azok, akik éjszakára bokrok alján, elhagyott épületekben, üres bódékban vagy a csillagos ég alatt húzzák meg magukat; fejük alá téve a kincseiket rejtő szatyrot, nehogy ellopják, mert akkor a rajtuk lévőn kívül semmijük sem marad. Valamikor csöveseknek hívták őket, s főleg a fiatalokra értették. Azóta változott a helyzet, minden korosztály megtalálható közöttük. Mi is őket, ők is magukat így nevezik: hajléktalanok.

– Állj! Két gyerek, négy gyerek, sitt... Zavaros.

– Ültem, na. Középületekbe való többszöri behatolásért. Erről ne kérdezz többet! Szóval van két közös gyerekünk is.

– Mikor láttad utoljára a gyerekeidet?

– 1990. december 12-én.

– Honnan tudod ilyen pontosan?

– Akkor szabadultam, s meglátogattam őket. Azóta az anyjuk nem enged oda.

– Vannak itt mások is?

– Persze, ott például – int a strand kerítéséről aláomló bokor irányába – az öreg „lakik". Még nincs itthon. Hajnalban elmegy, késő este jön haza, és azonnal lefekszik. Néha átszólok: „Hé, öreg, itthon vagy?!" A közterületeseknél ismertem meg. Ott dolgoztunk együtt.

– Dolgoztál? Mikor?

– Tavaly novemberben. Három hétig. Kellett nagyon a pénz. Egy-egy területet kell megtisztítani, napi háromszázat adnak. Az öregnek könnyű. Beállt hozzájuk állandóra, s aztán elment betegállományba, most havonta hatezervalahányat kap táppénzként. Kifogta, mi?

A táskáját mindenhova magával cipeli, mióta nem tudni kik, a távollétében beleszórták szegényes holmiját a Dunába. Elméletet is gyártott hozzá; azért cipeli, hogy erősödjön.

– Mi van, ha esik? Esetleg napokig?

– Gyere ki vasárnap este.

– Mi van akkor?

– Megmutatom. De egyedül gyere, oké?

Egyedül mentem. Mellékutcákon vezetett. Nem gyalogoltunk sokat. Sötét, háromszintes épület előtt álltunk meg. Kétszárnyas, kazettás ajtaján az egyik négyszögletes üveg kiütve. Ott másznak be, ha zord az idő.

– Bölcsőde volt. Aztán bezárták, a berendezést elvitték. De ott a parkett, azon feküdni, tudod... Olyan, mint egy palota. De egy szót se senkinek, mert a rendőrök már ellenőrzik éjszakánként az ilyen épületeket!

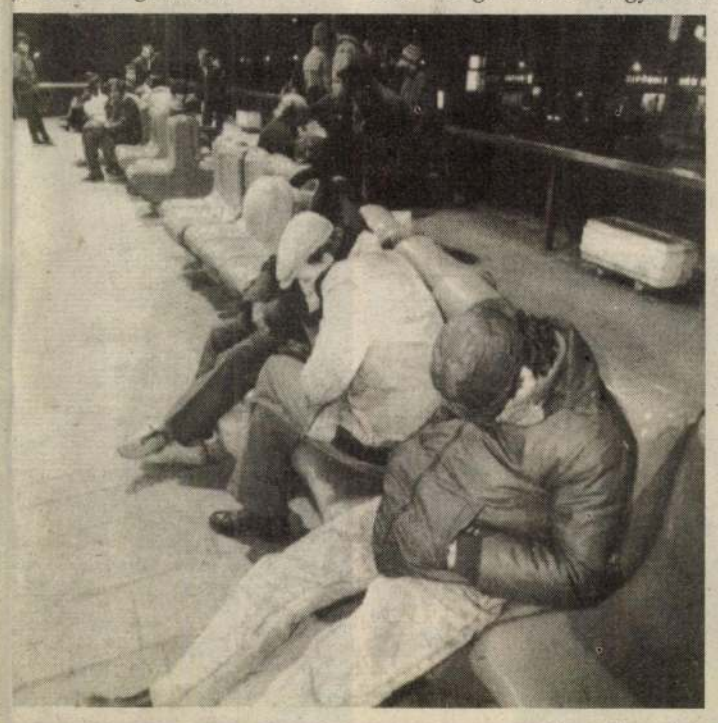

Nagy Béla felvétele

Két gyerek, négy gyerek, sitt

Bevallom, nem minden drukk nélkül mentem vissza este, felvéve a legrosszabb nadrágomat, ingemet, hátha így könnyebben társaloghatunk. *V. Gábor* – kérte, ne írjam ki a nevét, nehogy a többiek, akikről szót ejt, megverjék – őszintén beszélt magáról.

– Villanyszerelő-szakmám van. A szakmunkás-bizonyítványom ott maradt az asszonynál. Technikumba jártam, aztán a második év után, hát... Nézd, ha már elkezdtem: jöttek a nők. Nem is érettségiztem le.

– Egy hozzád hasonló ember hogyan jut idáig?

– A hajléktalanság, az akármilyen lezüllés nem akkor kezdődik, amikor az ember az utcára kerül, hanem valamikor korábban. Csak akkor még nem tudja az ember, s ha mondanák neki, nem is hinné. Nekem a technikum otthagyásával kezdődött, de akkor még én sem tudtam, mi felé megyek.

– A szüleid?

– Anyámat az Isten áldja, apámról nem akarok beszélni.

– Milyen asszonyról tettél említést?

– Nős voltam, elvettem egy kétgyermekes asszonyt.

– Milyen asszony volt?

– Gyönyörű, igazi asszony. Ma is sírok érte éjszakánként.

– Miért hagytad ott?

– Ő hagyott ott engem, amikor sitten voltam. Elment a négy gyerekkel, elvette egy fickó – mert elvált tőlem –, s vidékre költöztek.

Ezek a perifériák perifériájára szorult emberek zárkózottak, legtöbbjük szégyenlős, visszavonuló, csak néhányan agresszívek közülük.

Egyikükhöz sikerült közel kerülnöm, s rajta keresztül kicsit bepillantanom ebbe az életformába. A véletlen hozta. Nehéz napom után, egyik meleg délután sétáltam a Duna-part egy ritkábban emlegetett szakaszán. Igaz, van ott egy strand, de a kerítésén kívül még nagy zöld terület húzódik a partig, néhány paddal. Csendes környék, horgászok kedvelt helye. Az egyik padon egy fiatalos férfi üldögélt. Nem éppen patyolattiszta tréningnadrágban és trikóban, lábán műanyag papucs, lábujjai, körmei feketék. Kezében egyetlen szál cigaretta. *Nincs gyufád?* – kérdezte. Nem dohányzom, nem tudtam adni. De szóba elegyedtünk. Négyszáz-ötszáz méteres szakaszon egyetlen fa állt a vízparton, egy szomorúfűz. Odamutatott.

– Látod, az az én szállásom. A hajlékom... Ráérsz este? Ha visszajössz, beszélgethetünk.

Az öreg kifogta

Ültünk a fűzfa alatt a locsogó Dunánál, csillagok fölöttünk – a kép akár idilli is lehetne. Gyanús színű plédet terített alám a fűre, szatyrából előcibált még egy műszőrmével bélelt téli dzsekit is, hogy kényelmesebb legyen.

– Hogy élsz itt, meg egyáltalán?

– Hát így. Hajnali háromkor már kukázok. Van drót, fém, papír, mit tudom én. De az egyik haver elment egy táskámmal, benne volt vagy hatszáz forintnyi réz. Azóta se láttam. Eladta. Ha nem hozza a pénzt, adok neki!

– Loptok egymástól?

– Előfordul. Tudod, ha az ember éhes...

Itt élnek mellettünk

Két hét múlva valakik összeverték. Makacsul hallgatott róla, csak a gipszkötés árulkodott a bal bokáján. Kizavarták a fűzfa alól.

– Hol laksz most?

– Új otthonom van – mondta büszkén. – A K. utca mögött, te is ismered, ott az a zöldséges bódé. Fából, bélelve, a tetején meg pléhlemez. Ismerem a tulajt, ad néha egy kis paprikát, paradicsomot, gyümölcsöt. Hát ott. Leterítek kartonpapírokat, hajnalig príma.

– S ha jön a tél?

– Voltam az önkormányzatnál. Szükséglakásra számítok, tudod. Ha nem kapok, akkor is csak lesz valami.

Begipszelt lábával bement az önkormányzathoz segélyért. Kapott. Aznap este, s még két napig, szemtanúk szerint az F. kocsmában tanyázott, ivott, fizetett ismeretleneknek is, s Marlborót szívott. Lábán még ott volt a gipsz. Öt vagy hat nappal később, messziről láttam a Baross utcai buszmegállóban, ott szedegette föl a testesebb csikkeket.

Ő mutatta meg, ugyancsak messziről, a fiatal élettárs-párt. Reggeltől estig mindketten részegek. A lány anyja bérelt szobában lakik, oda nem mehetnek. Hajléktalanok. A mama ad nekik néha a nyugdíjából – elisszák azt is –, merthogy a lánya terhes. A hetedik hónapban van. Egyik nap, ittasan, belebukott a Dunába, szíve alatt a gyermekkel. Kihalászták.

Van egy másik pár. Reggeltől estig róják a kerület utcáit. Időnként megpihennek a buszmegállók padjain, a virágágyások magasított szélein, a templomkertben. Kutyájuk is van. Póráza madzag. Kezükben mindig kétkét szatyor. Az éppen öszekapartból a kutyának is jut. Nem sovány állat, láttam. Valakitől kell a szeretet. Ők órákig elülnek egymás mellett anélkül, hogy egy mondatot váltanának.

Őket nem sikerült szóra bírnom. A kismamát sem. Fölálltak, szó nélkül elindultak valamerre. Ők azok, akiket naponta látunk, de akikről szinte semmit nem tudunk. Itt élnek velünk... Rossz kifejezést használtam: itt élnek mellettünk.

Mátyás István

Lóhalál

Vágta – lóhalálában

Bárándy István felvétele

A ló nem mozdult. Többmázsás teste végignyújtózott az utca porában, megadóan, esetlenül feküdt az emberek lábánál. Szőre fénylett az izzadságtól, a kosz meg ráragadt a pofájára, hátára, „Megdöglött" – mondogatták a körbeállók, és egymást kérdezgették, mi történt. Az emberek csóválták a fejüket.

A ló valóban úgy nézett ki, mintha már kilehelte volna a páráját: rezzenéstelenül hevert a homokban, fejét hátraszegezte, szemét lecsukta, lábait meg úgy kulcsolta egymásba, mintha imádkoznék. Talán csak aludt. „Hőgutát kapott, nem is csoda ilyen melegben" – bizonygatta egy asszony, és megtörölte verejtékező homlokát. „A kocsisa hajtotta meg, abba pusztult bele" – állították mások, valaki meg hozzátette: „Kegyetlenség, szegény állat..."

Baba – mert így hívták a lovat – senkire sem figyelt. Hallgatott, és tehetetlenül viselte a nap perzselését. Élt. Orrával olykor szabálytalanul prüszkölt, hasa lüktetett: lélegzett. Fülcimpái egyszer megrezzentek, szájából pedig lassan csurgott a nyál. Hatalmas teste azonban olyan megalázottan, segítségre váróan terült el az utcán, mintha már valóban a végét járná.

A kocsis nem volt messze. A szekérrel bíbelődött, a szerszámokat igazgatta. Gyöngyöző arcán kétségbeesés és szomorúság látszott. Nem állt szóba a járókelőkkel, nem magyarázkodott, nem vitatkozott senkivel. Félrehúzódott, és törölgette izzadt homlokát. Majd fogott egy vízzel teli kannát, és Babához lépett. „Igyál, na" – biztatta, de a jószág csak a nyelvét öltögette. A gazdi ekkor a ló mellé kuporodott, és egészen a füléhez hajolt: „Kelj már föl, ne butáskodj..."

Baba azonban nem mozdult. Nyelvét szinte gúnyosn nyújtogatta gazdájára, de más egyebet nem tett. Mintha jól érezte volna magát a porban, csak néha horkant fel. Talán az istállóban sincs ilyen kényelmes fekhelye. Aztán elaludt.

A kocsis leült a járdaszegélyre, és onnan figyelte lovát. Segítségre várt. A tikkasztó hőség kimerítette szegény jószágot, a ló az enyhe emelkedőre már nem tudta felhúzni a kocsit. Meszet cipeltek, ami zsákokban préselődött a szekér tetején, egymás hegyén-hátán, meg sorban is, mázsaszámra. Az építkezők talán már türelmetlenül várják a malterhoz valót, de mindhiába. Esetleg este, vagy holnap megkapják. Baba most nem törődött velük. Baba már senkivel sem törődött. Csak magával. Csendesen feküdt a piszokban.

A gazdi újra próbálkozott: meglocsolta a ló nyakát, hogy felfrissítse. Kezével végigsimított az állat fején, megpaskolta vizes tarkóját, hessegette a legyeket. Aztán visszaült a járdára, és tovább várt. Már szólt valakinek, egy ismerősnek, üzent, rögtön itt lesz a segítség. Majd daruval felemelik.

Lassan lehűlt a levegő, kellemesebb lett az idő. A gazda sokáig várt. Begombolta ingét, és egy zakót is magára terített. Fázott, pedig nem is volt hideg. Amikor észrevette a feléje sietők két embert, tudta, hogy itt a segítség. Felállt, de akaratlanul is nem feléjük indult, hanem a lovához ment. Mintha restellte volna magát lusta jószágáért. Csak henyél a bestia, és arra vár, hogy felemeljék. Igazán kipihenhette volna már magát. Ekkor a gazdi letérdelt az állathoz, és újra noszogatta: „Kelj már föl, ne hozz szégyenbe..."

De Baba nem mozdult meg többé. Nem bánta, hogy a legyek rászállnak az orrára, szemére: már semmit sem bánt. Kiterülve feküdt az utca közepén. Koszosan, élettelenül.

Csarnai Attila

MŰEMLÉKEINK

Áll egy templomocska Berhidán

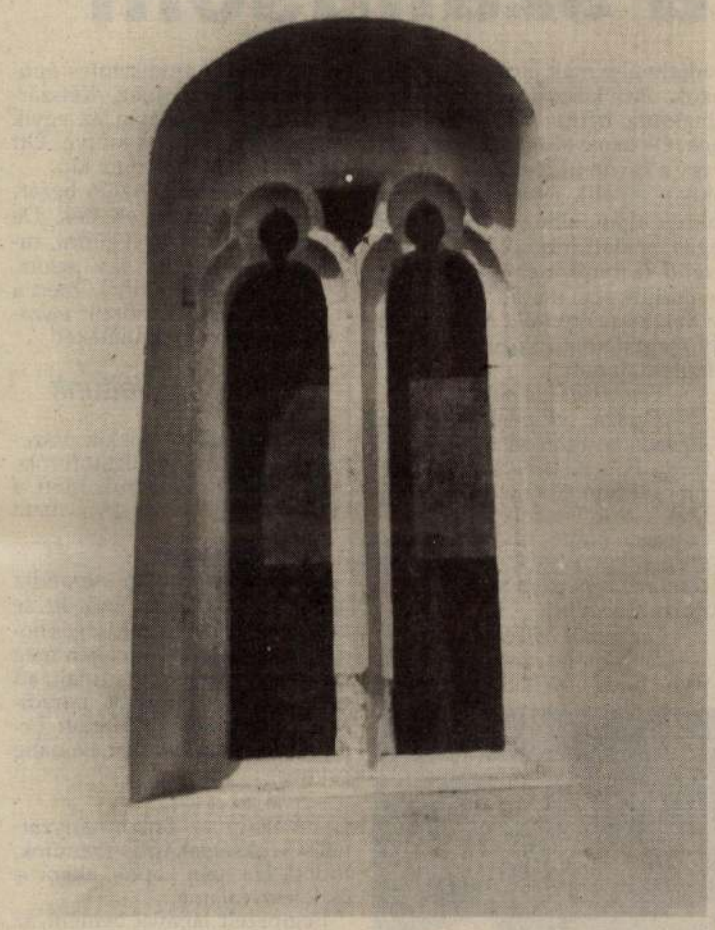

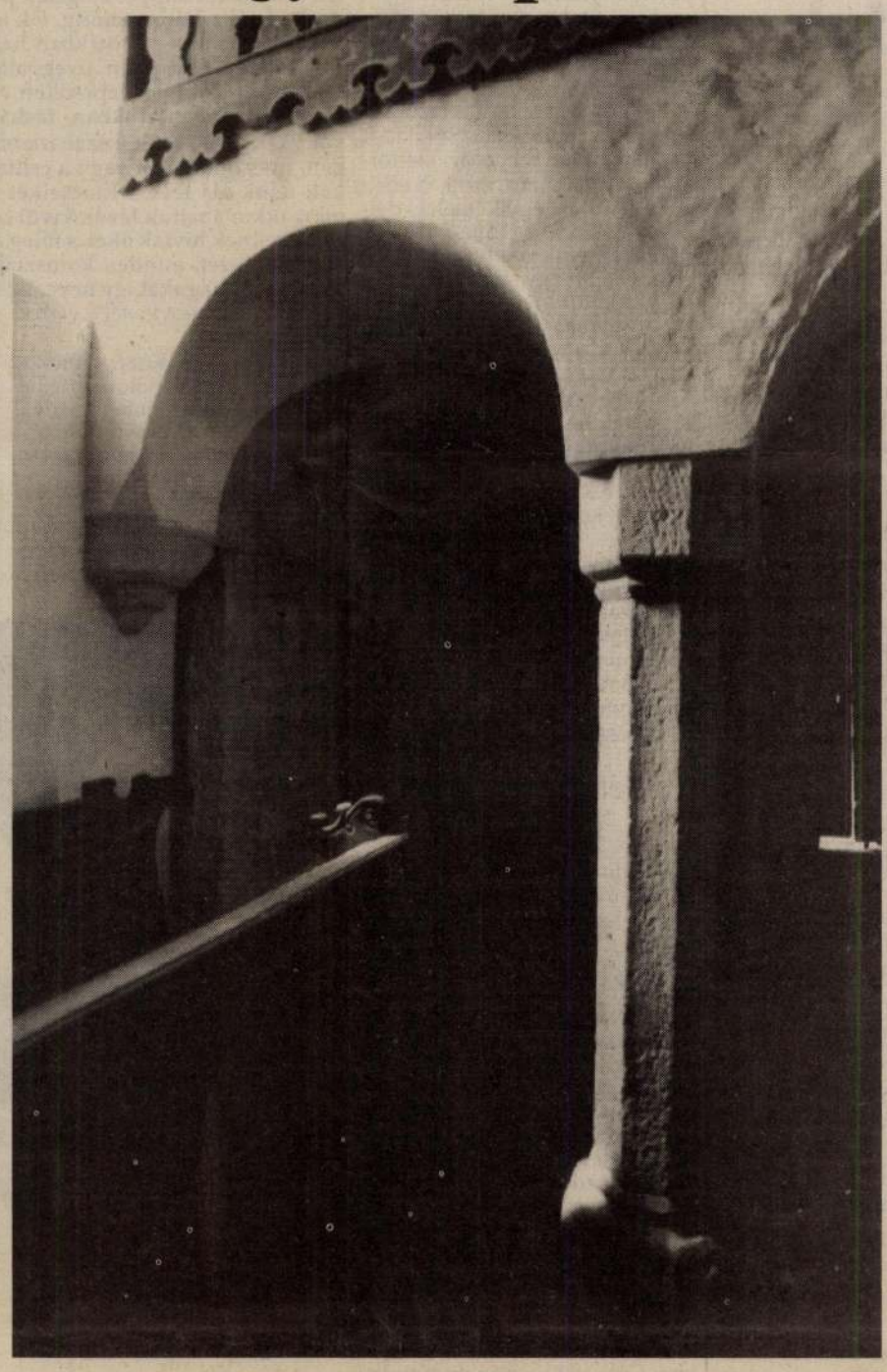

A Veszprém megyei Berhidán áll egy csodaszép kis falusi templom. Azon ritka kincseink közé tartozik, amely a történelem viharos évszázadait túlélve, eredeti állapotában maradt fenn. A templom a 13–14. század fordulójáról származó zömök, épület, a török időkben védekezésre is kiválóan alkalmas volt. E kora gótikus stílusú templomnak eredeti állapotában maradt ránk kőből készült keresztelőmedencéje, vaskos kapuját viszont már a török időkben készítették. A berhidai templomhoz egy nevezetes történelmi esemény emléke is fűződik. Valószínűleg e templom közelében tartották 1532-ben azt a tanácskozást, amelyen az akkor kettészakított ország egyesítéséről tárgyaltak a főpapok, nemesek és polgárság képviselői. A tanácskozás nem járt eredménnyel. Az egyesítési kísérletek a rendek önzésén megbuktak...

(juhász)

Cser István felvételei

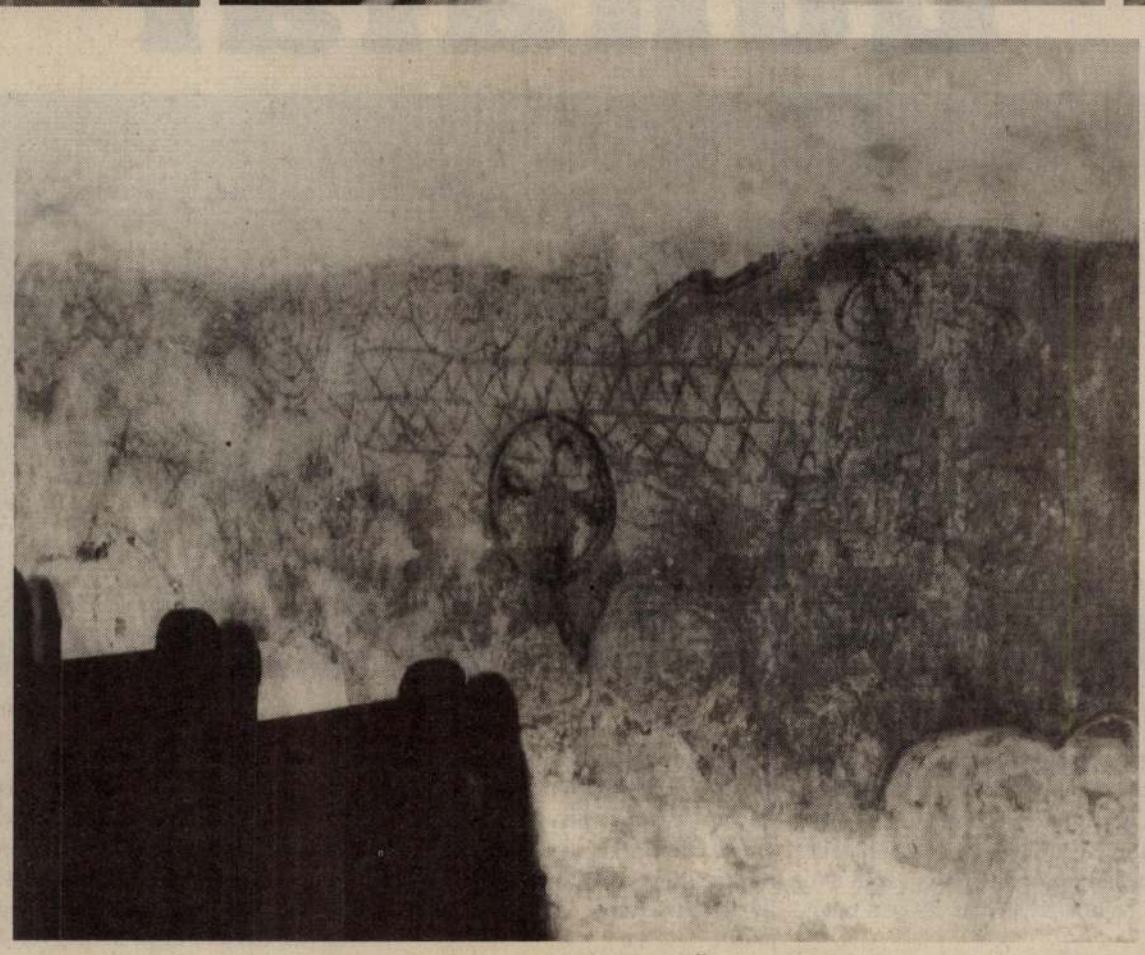

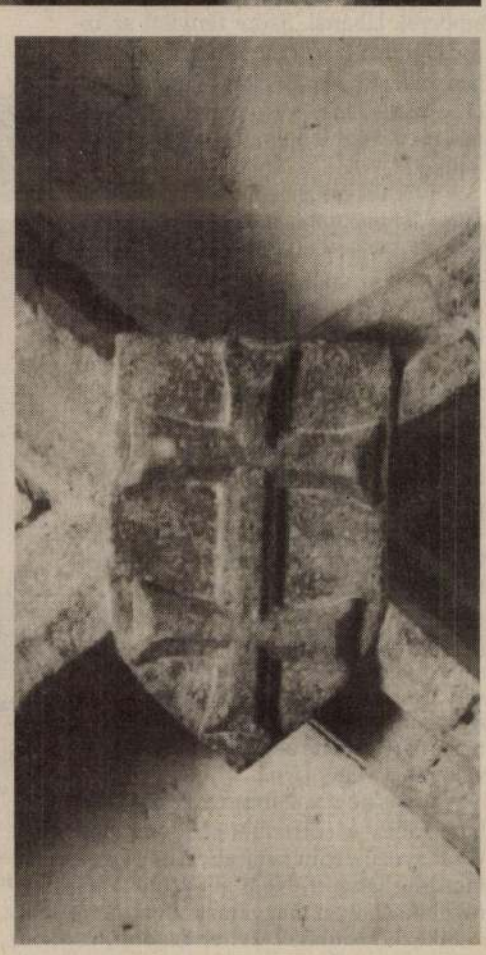

Berhidai rk. templom

(Vezprém vm.)

gótikus

leírása és felvetéli

rajzai

repr

Dor Bakony

144, 145. l.

Berhida templom

BERHIDA

Templom

Henszlmann Imre: A műemlékek Országos Bizottságának működése... AÉ, II – 1886, 186.1.

Berthidai Kempben

Arch. Ért. 1885, VIII,
XVIII. l.
" " 1903. 164 és köv. l.
" " 1905. 163. l.

...ulatbélyegzo:

Fizetési hely megnevezés:
Magyar Nemz...i Muzeum;
Müemlékek Orsz.Bizottsá
Tarca: VKM.
Cim:Bpest,IX.Hógyes-u.10.
Csek számla száma:114.000

...G.Z.K.

...zetendő összeg Frt	f.	Jegyzet

Berhidai ref. templom

Veszprém megye adatok 1750-től 1764-ben a katolikusok foglalták el ezt a templomot.

A király új templom építését engedelyezi a reformátusoknak

Ravasz Boriska:

A magyar állam és a protestántizmus Mária Terézia uralkodásának második felében. Budapest, 1935. 61, 62. l. 63. l.

Ref. templom

Török templom

Hősök-szobra

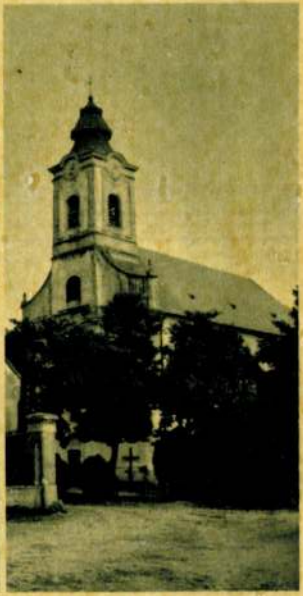

Róm. kath. templom

Berhida 1944 VII/13.

Berhidai templomok
(Veszprém vm)

Már
izlés szeré
gektől. Me
a művésze
kök Maull
világosság
a klasszici
a kritikai
vállalták a
hetvenes év

[6] Farka
[7] Hekle
[8] Anton

Kedves Terikém!

Itt is gondolok Reád sok szor. A futóárokban egyno már itt is voltam bezépület. Rozs láttam a tetjük felett

Kedves Vradat udvozlom

Nagyságos
Dr. Szentiványi Gyuláné
Úrasszonynak
Budapest
XI Lagymányosi u 16. 1/2. 9.
1.

Barasits Budapest NAGYATÁDI SZABÓ U. 48

Den jog fenntartva.

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

BERHIDI MÁRIA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

FÜGGŐSÉGEK

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1994. JÚLIUS 28-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN ESTE 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA
ANDRÁS EDIT
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ AUGUSZTUS 21-IG
VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-18 ÓRÁIG
DOROTTYA GALÉRIA, BUDAPEST V. DOROTTYA UTCA 8.

A MŰCSARNOKOT TÁMOGATJA A HUNGAROVIN RT.

FÉSZEK GALÉRIA

BERHIDI MÁRIA

KIÁLLÍTÁSA

MEGNYITJA:

BACSÓ BÉLA

esztéta

1997. SZEPTEMBER 16. KEDD 18h

MEGTEKINTHETŐ: OKTÓBER 3-IG,
NAPONTA 14-19h KÖZÖTT

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓI:
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
FŐVÁROSI KÖZGYŰLÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA
MARKÓ BALÁZS építész

http:/www.datanet.hu/artnet

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

97 IX.-3
FORINT

UJ MÜVÉSZET

BUDAPEST
Báthory u.10.
1054

F.k.: Galambos Tibor

BERHIDI MÁRIA **2001. március 14 – április 5.**

Térinstalláció

Megnyitó: 2001. március 14-én, szerdán 17 órakor
Megnyitja: Turai Hedvig művészettörténész

Berhidi Mária – Lisboa lisboa, 2000., térinstalláció (fotó: Rosta József)

...Ha a szó eredetére visszapillantunk, akkor azt látjuk, hogy az installáció hivatalba iktatást, beléptetést, vagy valaminek ki- ill. beépítését jelenti, vagy akár valaminek a felszerelését, valamivel való ellátását. Bármelyik jelentés felé fordulunk, valaminek a közbeiktatását jelenti, ez pedig egyben és legfőképpen azt, hogy a már meglevő és a létrehozott közötti viszonylat valami új, merőben más működést enged. Az illesztett, egymásba metszett, egymást emelő kövek térképző ívei és a köztes térben kialakított színes, már-kész ruhák a szó eredeti értelmében installáltak. Időlegesen úgy iktatnak be, illesztenek együvé anyagokat, hogy az belép és teret foglal, vagy inkább teret képez. Az installáció tér-képző művészet.
René Char A vadászó fűszerek (in. Aromates Chasseurs: Ce siécle a décidé) egyik szövegében említette, hogy századunkban megrendült mindkét hajdani/ősi terünk a képzelőerőn nyugvó, érzetek alkotta belső és a konkrét világot kialakító körbe-rendező terünk. A művet alkotó művész ezt a rejtett törvényt keresi, melyet követve van és lesz újrarendezett/berendezett tér, ahol a rejtve mutatkozó, s nem közvetlenül érzékelhető vagy elképzelhető tér megszabja az irányokat, a rejtett illeszkedéseket és a csaknem lehetetlen súly és nehézkedés ellenében kiépül a tér, mely minket bevon, magába fogad...

Bacsó Béla (részlet katalógus szövegéből), Fészek Galéria, Budapest

A Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 1027 Budapest II. Kapás utca 55. Telefon: 201 6925

BERHIDI MÁRIA

NYITVA TARTÁS: keddtől-péntekig 13-18 óráig; szombaton 10-14 óráig

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

Berhidi Mária

1953-ban született Budapesten
1977 diploma a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, mestere Somogyi József
1990 a Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottságának ösztöndíja Lisszabonban
1991 a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége Szobrász Szakosztályának tagja

Ösztöndíjak:
1996 Magyar Akadémia díja, Róma
1997 Magyar Ösztöndíj Bizottság ösztöndíja, Portugália
1999 Fővárosi Önkormányzat ösztöndíja, Bonn

Egyéni kiállítások:
1982 Horváth Endre Galéria, Balassagyarmat • Óbudai Pincegaléria, Budapest
1988 Stúdió Galéria, Budapest • GAMF Galeria, Kecskemét
1990 Galerie Sennebogen, Regensburg Vojnich Erzsébettel) • Józsefvárosi Kiállítóterem, Budapest
1992 Aktív Art Galéria, Szentendre (Szíj Kamillával)
1994 Dorottya utcai Galéria, Budapest
1996 Budapest Galéria • Magyar Intézet, Bukarest (Szíj Kamillával)
1997 Fészek Galéria, Budapest
1998 Magyar Intézet, Párizs (Raymond Jaquier-vel)
Vigadó Galéria, Budapest (Lovas Ilonával)
2000 Fészek Galéria, Budapest (Lovas Ilonával)

Csoportos kiállítások (válogatás):
1986 Stúdió '86, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása,
Budapesti Történeti Múzeum, Budapest
1989 XI. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécsi Galéria, Pécs
Pályázati kiállítás az 1956-os forradalom emlékművére, Budapest Galéria, Budapest
1990 I. Országos Szobrászrajz Biennálé, Budatétényi Galéria, Budapest
1994 „Szobormajális" – az Első Magyar Látványtár Alapítvány Kiállítása, Művészetek Háza, Pécs
80-as évek – Képzőművészet, Ernst Múzeum
1995 Helyzetkép/Magyar Szobrászat, Műcsarnok, Budapest
1997 Mindenkinek kenyér és rózsa, Első Magyar Látványtár, Tapolca-Diszel
A nagy motívum, Budapest Galéria, Budapest
2000 Berhidi–Bohus–Jovánovics–Lovas, Vízivárosi Galéria, Budapest

Díjak:
1986 Fiatal Képzőművészek Stúdiójának díja (Stúdió '86)
1990 Magyar Köztársaság Művészeti Alapjának díja (1. Országos Szobrászrajz Biennálé)

Budapest II. – Művészek a II. kerületben

A Vízivárosi Galéria támogatói:
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága,
II. kerületi Önkormányzat Kulturális Bizottsága

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

Berhidi Mária új szobrairól

Aki készített már képkeretet, emlékezhet a sarkoknál leeső darabokra. Különös kis idomok jönnek létre, mikor a fűrész élesen kirajzolja a léc keresztmetszetét. Minél lágyabb, organikusabb a keret-profil, annál érzékibb az elvágás geometriája. Asztalos- és lakatosműhelyekben sokszor látunk efféle különös szépségű hulladékokat. Mintha a ***leeső*** darab érdekesebb lenne a végleges terméknél. S mintha a kész tárgy zártságával szemben föltárná annak belső rendjét, struktúráját.

Berhidi Mária is valahol itt találja meg művei kiinduló pontját. De választott anyagának, a kőnek megfelelően a kőfeldolgozó telepen. Mikor a nyers kőből kivágják a kívánt formát, többnyire hasábot, mindig maradnak szélek, melyek egyfelől megőrzik az eredeti, természetes felületet, másfelől magukon viselik a gépi munka – huzalok, furatok – nyomait. Berhidi Mária ezeket az eldobott kőhulladékokat emeli föl és illeszti össze szoborrá, ***véletlenszerűségükhöz*** lehetőleg csak annyit téve, amennyi technikailag szükséges: például összecsapolja őket. Néhol azonban finoman túllép a szükségesen; előfordul, hogy a kő éles, sorjásra vágott szélét legömbölyíti és megcsiszolja, ezáltal a vörös kő olyan lesz, mint a mély, késsel hasított seb kinyíló virágszirom-geometriája. Véletlen - geometria – természet. Három kulcsszó Berhidi Mária szobraihoz. És még egy negyedik: törékenység. Törékenység fizikai értelemben – az elvékonyodó, asztalosmódra összecsapolt kövek egyetlen rossz mozdulatra széttörhetnek. És törékenység a kompozícióban, az ***egyensúly*** törékenysége. Egyik, négy darabból álló szobrát, mely első pillantásra kiegyensúlyozottnak, harmonikusnak, "konstruktívnak" látszik, a mennyezetre erősített acélsodrony tartja, különben eldőlne és darabokra törne. Másik, két helyen alátámasztott "sarok-szobra" a lebillenés határán áll. Mintha csak a törékenység emlékművei lennének ezek a szobrok. Ezért lényeges, hogy kőből vannak. Kőből, amely évezredek óta az idolok, várak és templomok alapvető anyaga, a súlyosság és mozdíthatatlanság jelképe. De vajon lehet-e ma egyáltalán zárt, szilárd és harmonikus alkotásokat létrehozni? Van-e eszme, amely ezt lehetővé tenné, van-e nyelv, amely hibátlanul közvetítené?

A XX. század művészete sokszor épít a geometriára. Ám ez a geometria nem a természetet átszövő szellem geometriája, mint az egyiptomiaknál, vagy Giottónál és akár még Cézanne-nál is. A geometria önállósult, elvesztette összefüggéseit a végső Renddel. Magára maradt, sebzett, roncsolt geo-metria. Malevics megbicsaklott négyzete, Mondrian puszta arányai, Ben Nicholson kopott korongjai, Barnett Newman törött obeliszkje. A minimal art és a hard edge pedig csak látszólag tiszta geometria, valójában nem a szellem, hanem a gépkorszak tükre. S ha már nincs eszme, amely a széteső dolgokat átfogná, egy mai művésznek meg kell próbálnia a puszta vázzá redukálódott geometriát élettel telepumpálni, s ebben csak az segíthet, ha ismét a természethez fordul támogatásért.

A XX. század szobrászatában a természet geometriáját maradéktalanul csak Henry Moore tudta közvetíteni. A szépség már nála is "görcsös", de még súlyos és mozdíthatatlan egység. Az ő munkáit követő évtizedekben a művészet a felgyorsuló erjedés állapotába került. A kérdést, hogy mi a hiteles mű napjainkban, éppen ezért fel kell tenni újra és újra; az ellentétes érveket, mint sakkasztalon a lesöpört bábukat, mindig újból fel kell állítani.

Berhidi Mária munkáit is ellentmondások feszítik. Nem próbál kényelmes rendet hazudni ott, ahol nincs. És nem mond le a természetről sem, amely megőrződik az almádi vöröskőben, a süttői mészkőben, a tardosi vörösmárványban és mind a többi szobrászi anyagában. Ezekbe a nyers, természeti formákba hasít bele a gép korongja, s ezekkel a lehulló darabokkal dolgozik Berhidi Mária. Szobor-alkatrészei őrzik ezt a fájdalmas geometriát, mint a Föld a sebeit. Ezek a sebek azonban nem hivalkodóak. Mint ahogy a szobrok tünékeny egyensúlya sem. Puritánok, aszketikusan fegyelmezettek ezek a művek. Megpróbálnak belefeszülni a Térbe, legalábbis egy kiállítóteremnyi térbe. Törékenységük nem dramatizált, hanem visszafogott, lényegük a fojtott feszültség, a határ-helyzet, a "majdnem".

De hiszen ez a világ is "majdnem" van csak.

Lajta Gábor

Sarok-szobor / Corner-sculpture, 1994 süttői mészkő, gránit / limestone, granite, 52x15x188 cm

BERHIDI MÁRIA
Budapest, Ösvény utca 10.
H –1028

1953 született Budapesten
1977 diploma a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, mestere Somogyi József
1990 a Fővárosi Önkormányzat Kultúrális Bizottságának ösztöndíja Lisszabonban
1991 a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége Szobrász Szakosztályának tagja

Egyéni kiállítások

1982 Horváth Endre Galéria, Balassagyarmat
Óbudai Pincegaléria, Budapest
1988 Stúdió Galéria, Budapest
GAMF Galéria, Kecskemét
1990 Galerie Sennebogen, Regensburg (Németország) –Vojnich Erzsébettel
Józsefvárosi Kiállítóterem, Budapest
1992 Aktív Art Galéria, Szentendre–Szij Kamillával

Válogatás csoportos kiállításokból, szobrász szimpozionokból

1979 Nemzetközi Szobrász Alkotótelep, Oronsko (Lengyelország)
1986 Stúdió'86, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása,
Budapesti Történeti Múzeum, Budapest
1989 XI. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécsi Galéria, Pécs
Pályázati kiállítás az 1956-os forradalom emlékművére, Budapest Galéria, Budapest
1990 I. Országos Szobrászrajz Biennálé,
Budatétényi Galéria, Budapest
1991 Nemzetközi Kőszobrász Szimpozion és Kiállítás, Adnet-Salzburg (Ausztria)
"Szűk kapu", Budapest Galéria, Budapest
1992 II. Országos Szobrászrajz Biennálé, Budatétényi Galéria, Budapest
"Échange franco-hongrois", Moulins de Villancourt, Echirolles-Grenoble (Franciaország)
"Aanraken Geboden"– nemzetközi szimpozion és kiállítás,
Kortenhoef (Hollandia)
Magyar Hitel Bank Művészeti Alapítványa képző- és iparművész ösztöndíjasainak kiállítása, Műcsarnok Palme-ház, Budapest
1993 Nemzetközi Kőszobrász Szimpozion, Besse - Super Besse (Franciaország)
1994 "Szobormajális" - az Első Magyar Látványtár Alapítvány Kiállítása,
Művészetek Háza, Pécs

Díjak

1986 Fiatal Képzőművészek Stúdiójának díja (Stúdió'86)
1990 Magyar Köztársaság Művészeti Alapjának díja (I. Országos Szobrászrajz Biennálé)

Művek köztulajdonban

A modell, 1976 (terrakotta, gipsz, 130 cm)
Első Magyar Látványtár Alapítvány tulajdona, Budapest
K.T. portréja, 1976 (bronz, 45 cm)
Kisfaludy Színház tulajdona, Győr
Szarkofág, 1980 (tardosi vörösmárvány, 47 cm)
Városi Könyvtár tulajdona, Jászberény
Törzs, 1981 (kvarchomokkő, 50 cm)
Museum Moderner Kunst, Passau (Németország) tulajdona
Cerovszki Iván emlékére, 1986 (süttői mészkő, 44 cm)
Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tulajdona, Budapest
Asztrolábium, 1990 (kő, fa, fém, Ø 100 cm)
Museu da Cidade, Lisszabon (Portugália) tulajdona
Veszelszky Béla emlékére, 1990 (süttői mészkő, 54 cm)
Fővárosi Képtár tulajdona, Budapest
Köldök, 1990 (fehér márvány, 23 cm)
Első Magyar Látványtár Alapítvány tulajdona, Budapest

Köztéri munkák

Emlékmű (Niké), 1990 (süttői mészkő, 276 cm), Csopak
Emlékmű, 1990 (süttői mészkő, 210 cm), Kolontár

Irodalom

Chikán Bálint: Berhidi Mária kiállítása Balassagyarmaton, Művészet, 1982. augusztus
Ember Mária: Kiállítási körjárat, Magyar Nemzet, 1982. október 14.
Lengyel László: Előszó Berhidi Mária kiállításának katalógusához, Stúdió Galéria, Budapest, 1988
Balassa Zsuzsanna: Ingatag harmónia, Művészet, 1988. november-december
Pataki Gábor: Előszó Berhidi Mária kiállításának katalógusához, Józsefvárosi Galéria, Budapest, 1990
Szegő György: Fák és fűrészek, Magyar Nemzet, 1990. október 19.
Lengyel László: Illeszkedések, Új Művészet, 1991. január

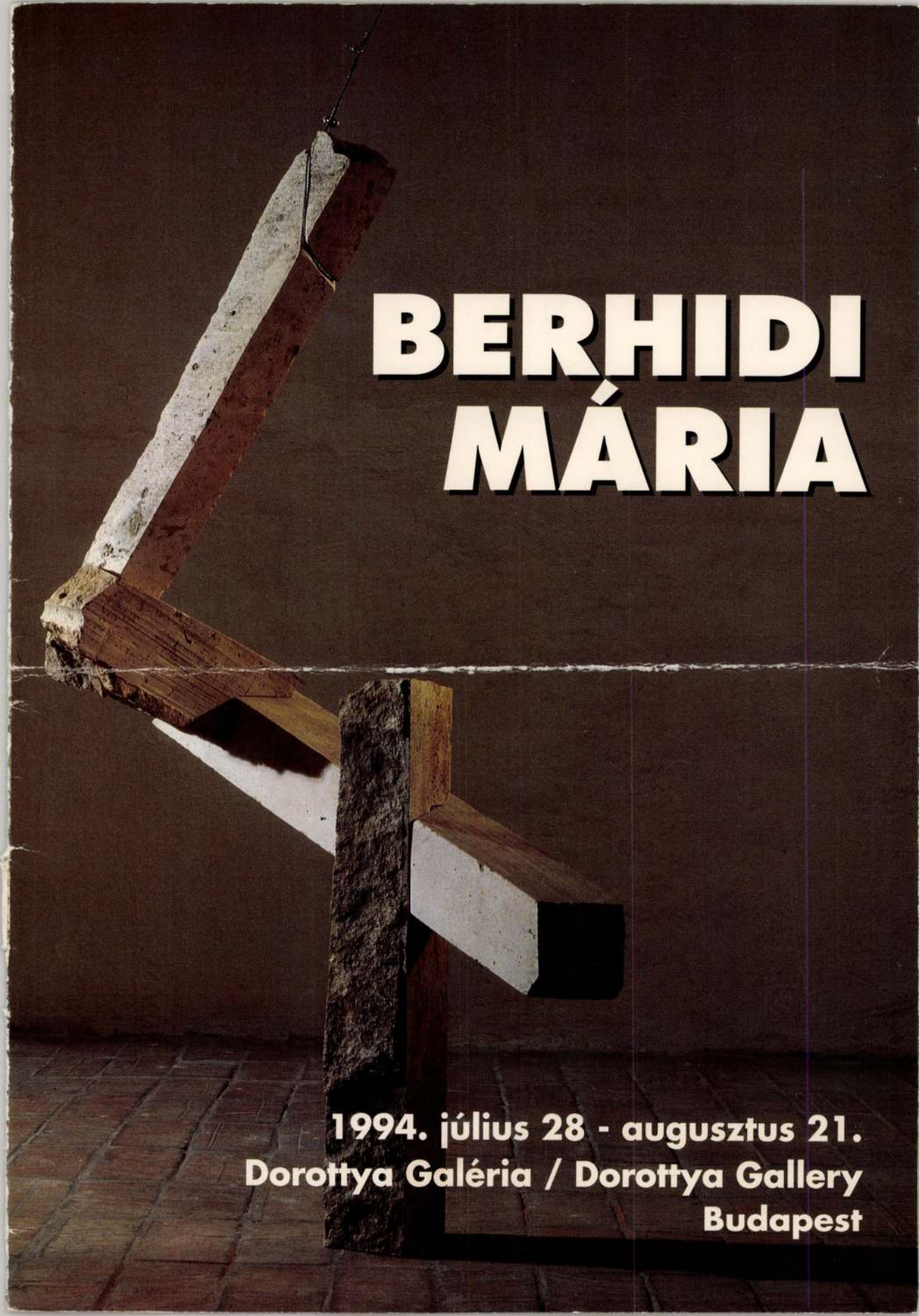

BERHIDI MÁRIA

1994. július 28 - augusztus 21.
Dorottya Galéria / Dorottya Gallery
Budapest

Berhidi Mária

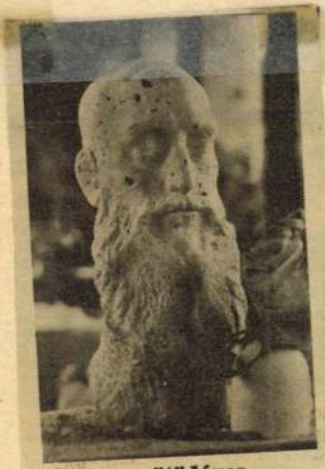

Az ötödéves
Berhidi Mária munkája

Raffai István: Művésztelep
Tihanyban

Napló (Veszprém), 1976. szept. 23.

Berkéki Márta szobrai

„Keszthelyi Tamás portréja" bronz, 35 cm

szerepelt az 1978-as Studió kiállításon
-Katalógus a könyvtárban-

BERHNARDI, Matthaus nyomdász

A 17. század elején a Batthyányok pártfogását élvező mások nyomdászról pedig azt írta Beythe Inne németújvári ref. lelkész, hogy nem nyomtat, mert „mastan calendariumokat vit ki árulni".

Tóth István György: Irás-olvasás a 17–18. században. – Századok, 1995/4. 835.

...***EROTIKA ÉS SZEXUALITÁS A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

Pornó***
Liget Galéria

Bakos Gábor, Benczúr Emese, Gerhes Gábor, Lakner Antal, Németh Hajnal

kurátor: **Timár Katalin**

A kiállítás a pornográfiával mint a kép létrehozója, a kép és annak nézője között létrejövő speciális viszonyrendszerrel kíván foglalkozni. Ebben a vonatkozásban elveszíti jelentőségét a kép aktuális „témája". Egy szexuális aktust ábrázoló kép nem feltétlenül pornográf és fordítva. A vágy, valamint kielégítésének és kielégülésének transzparenciája, illetve ennek a transzparenciának a hiánya meghatározó szereppel bír a pornográfnak tartott mű valódi mibenlétének vizsgálatában.

Liget Galéria
1997. NOVEMBER 28 – DECEMBER 19.
megnyitó: 1997. november 28. péntek, 20 óra
BUDAPEST XIV., AJTOSI DÜRER SOR 5.
E-MAIL: LIGAL@C3.HU
NYITVA: KEDD KIVÉTELÉVEL NAPONTA 14-18 ÓRÁIG

Videoszex/szexvideo***
Uitz Terem

kurátor: **Pásztor Erika Katalina**

A tervezett program keretében egy napon át a Kortárs Művészeti Intézetben magyar és nemzetközi művészek alkotásai tekinthetők meg videóról. A vetítésre kerülő művek mindegyikének jellemzője, hogy domináns bennük az erotika és a szexualitás jelenléte, és valamennyi alkotás video-, illetve digitális technológiával készült.

A bemutatott anyagot a Kortárs Művészeti Intézet videokazetta formájában is kiadja, várhatóan 1998 folyamán.

A nap során 3 pódiumbeszélgetésre kerül sor, amelyen meghívott előadók, művészek, művészettörténészek, pszichiáterek és szociológusok beszélgetnek a témáról. A beszélgetések megszerkesztett anyagát a Kortárs Művészeti Intézet füzet formájában adja ki, előreláthatólag a jövő év során.

(a végleges időpontról meghívók, plakátok, press release és web-anyag értesíti az érdeklődőket)

Kortárs Művészeti Intézet – Dunaújváros
UITZ TEREM
1997. november/december egyik hétvégéje
2400 DUNAÚJVÁROS, VASMŰ ÚT 12.
TEL: (06 25) 404 690 TEL/FAX: (06 25) 312 220
E-MAIL: ICA-D@DUNANET.HU
HTTP://WWW.ICA-D.HU

A nagy Motívum***
Budapest Galéria Kiállítóháza

Földszinti termek:

Altorjai Sándor, Anna Margit, Berhidi Mária, Böröcz András, Csáky M.C., Csók István, Deim Pál, Donáth Péter, Deli Ágnes, ef Zámbó István, fe Lugossy László, Faragó Géza, Franz von Bayros, Ganczaugh Miklós, Gerlóczy Sári, Gondos István, Gross-Bettelheim Jolán, Gulácsy Lajos, Halász Arisztid, Hatvany Ferenc, Háy Ágnes, Jándi Dávid, Július Gyula, Kernstok Károly, Korniss Dezső, Kováts Albert, Kupferstein Imre, Lakner László, Lévay Jenő, Lóránt Zsuzsa, Medgyessy Ferenc, Nagy Ildikó, Nyergesi János, O. Papp Gábor, Jules Pascin, Pauer Gyula, Prutkay Péter, Armand Rassenfosse, Ruzicskay György, SI-LA-GI, Swierkiewicz Róbert, Szemadám György, Szőllősi Endre, Tamás Noémi, Vörösváry Ákos, Wahorn András, Zoltán Sándor, Zuzu-Vető, valamint ismeretlen szerzők, amatőrök

Emeleti termek:

Berhidi Mária, Csáky M.C., Gerlóczy Sári

rendezte:

Vörösváry Ákos, Steffanits István, Török Tamás

A kiállítás az Első Magyar Látványtár gyűjteményéből válogatva nyújt egy jellegzetes keresztmetszetet a XX. századi magyar képzőművészet erotikus tárgyú alkotásaiból, olyan művészek munkáit is bemutatva, akiket a közönség elsősorban nem ebben a témakörben született műveikről ismer.

Budapest Galéria Kiállítóháza
1997. OKTÓBER 22 – NOVEMBER 23.
megnyitó: 1997. október 22. szerda, 17 óra
BUDAPEST III., LAJOS U. 158.
TEL: 388 6771 TEL/FAX: 388 6784
NYITVA: HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-18 ÓRÁIG

A Liga tevékenysége:

• egyéni és csoportos, hazai és nemzetközi kiállítások kezdeményezése, szervezése és támogatása, tanulmányutak, konferenciák, előadások és viták szervezése magyar és külföldi művészek és szakemberek részvételével

• művészeti ösztöndíjak, műteremcsere programok (artist residency program), művészettörténészek, kurátorok, kritikusok részére szakmai tanulmányutak támogatása

• a hazai és nemzetközi nonprofit intézmények között az információáramlás feltételeinek kialakítása, a folyamatos kapcsolattartás feltételeinek biztosítása

• technikai és műszaki felszerelések (fénymásoló, fax, szkenner, videoprojektor stb.) beszerzésének támogatásával hozzájárul az új médiumokat is felhasználó nemzetközi képzőművészeti kommunikációban való részvétel feltételeinek megteremtéséhez

• a Liga elősegíti a kortárs képzőművészet aktuális kérdéseiben a nonprofit szféra egyeztetett álláspontjának kialakítását, a nyilvánosság előtt megjeleníti és a döntéshozók felé képviseli a közös érdekeket

• támogatást nyújt katalógusok, képzőművészeti könyvek, képzőművészeti folyóiratokban kritikai írások megjelenéséhez

1053 Budapest, Képíró utca 6.
tel: 267 2033 tel/fax: 266 6502 e-mail: studgal@c3.hu

...*Erotika és szexualitás a magyar képzőművészetben**

A Független Képzőművészeti Műhelyek Ligája kiállítássorozata a tagintézmények rendezésében

1997. október – december

Liga

...***EROTIKA ÉS SZEXUALITÁS A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

Műélvezés***

Bartók 32 Galéria

Csáky M.C., Elekes Károly, Göbölyös Luca, Komoróczky Tamás, Mátis Rita, Pauer Gyula, Pető Hunor, Szabó Ágnes, Veress Zsolt

kurátor: **Merhán Orsolya**

A kiállításon látható művek egyrészt a nemi identitás és a korszerűség problémájával foglalkoznak, másrészt a szexualitáshoz és az erotikához való különböző viszonyulásokat, művészeti attitűdöket mutatnak be. A kiállításon részt vevő művészek mindegyike a téma más-más aspektusát, más-más módszerrel és formanyelvvel közelíti meg. A kiállítás koncepciója épp ennek a generációs, szemlélet- és alkotásmódbeli differenciáltságnak a bemutatása. A kiállításon szereplő művek – többnyire nyilvánvaló erotizmusuk ellenére, az emberi test nemi jellegével, a férfi és a nő közötti érzelmi és szexuális kapcsolat bemutatásával viszonylag áttételesen – a szociológiai kontextus, az ezredvégi társadalmi szerkezet és a multimediális eszközök felhasználásával foglalkoznak, s egy jellegzetes, a 90-es évek végén a kortárs magyar képzőművészetben megjelenő műtípusba tartoznak.

Bartók 32 Galéria
1997. OKTÓBER 31 – NOVEMBER 23.
megnyitó: 1997. október 31. péntek, 18 óra
BUDAPEST XI., BARTÓK BÉLA ÚT 32.
TEL/FAX: 186 9038
E-MAIL: BARTOK32@C3.HU
NYITVA: HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 14–18 ÓRÁIG

Sebet, kegyet***

Óbudai Társaskör Galéria

Bada Dada, Január herceg tova (Baksa Soós János), Jovánovics György, Kodolányi Sebestyén, Konkoly Gyula, Kristic Milorad, fe Lugossy László, Major János, Dr. Máriás Béla, Méhes László, Méhes Lóránt, Nyári István, Pauer Gyula, Szilágyi Lenke, Szirtes János, Tóth Gábor, Ujj Zsuzsanna, Wahorn András, ef Zámbó István

Antal István írása alapján

Ezen a kiállításon a generációk, a műfajok és a formafelfogás változatosságát nem pusztán a közös tematika fogja egybe, hanem az egymás mellé kerülő művek (műcsoportok) párhuzamokat és különbségeket láttató összefüggései is. A klasszikus modernizmus, az underground valamint a szubkultúrák jegyeit viselő munkák végül is egyetlen processzus ívét rajzolják fel, mely a közvetlen, bensőnket mélyen érintő erotikától a szeretetig vezet.

KIÁLLÍTÁS KÉT RÉSZBEN

Óbudai Társaskör Galéria
1997. NOVEMBER 18 – DECEMBER 28.
megnyitó I.: 1997. november 18. kedd, 18 óra
NYITVA: 1997. DECEMBER 7-IG
megnyitó II.: 1997. december 9. kedd 18 óra
NYITVA: 1997. DECEMBER 28-IG
BUDAPEST III., KISKORONA U. 7.
TEL: 250 0288
NYITVA: HÉTKÖZNAP 14–18 SZOMBAT–VASÁRNAP 10–18 ÓRÁIG, HÉTFŐN ZÁRVA

Sexmachine***

Stúdió Galéria

Csörgő Attila, Nagy Kriszta, Ravasz András, Várnai Gyula

kurátor: **Bencsik Barnabás**

A műalkotások által ábrázolt emberi testek látványában való gyönyörködés, az erotikus vágyakozásból fakadó kulturált perverzióvá szelídített voyeurizmus mellett a huszadik századi képzőművészetben megjelentek a test és a testek egymás közti viszonyára vonatkozó sokkal kétségbeesettebb, kiábrándultabb esetleg átpolitizáltabb vagy éppen ironikusabb és áttételesebb értelmezések is. Közéjük tartozik az a megközelítés is, ami a vágyakozás beteljesedését jelentő szexuális aktust, elsősorban mint egy érzelemmentes automatizmust, mint egy kényszeresen működő, gépiesen ismétlődő, s ettől személytelen és sivár eseményt jeleníti meg, olykor nem titkolva el, hogy ez a genetikusan kódolt kényszer ugyanakkor mennyire mulatságos is tud lenni.

Stúdió Galéria
1997. NOVEMBER 25 – DECEMBER 13.
megnyitó: 1997. november 25. kedd, 18 óra
BUDAPEST V., KÉPÍRÓ U. 6.
TEL: 267 2033 TEL/FAX: 266 6502
E-MAIL: STUDGAL@C3.HU
NYITVA: HÉTKÖZNAP 14–18 ÓRÁIG, VASÁRNAP ZÁRVA

A Liga első közös programja ez a kiállítássorozat, melyben a Ligához tartozó valamennyi galéria és kiállítóhely részt vesz. A kurátorok által a magyar képzőművészek munkáiból válogatott csoportos kiállítások egymásutánja reményeink szerint széles áttekintést ad az eddig csaknem feltáratlan, előítéletek, gátlások és fenntartások övezte területről, és képes megjeleníteni a téma különböző aktuális és lehetséges megközelítéseit. A résztvevők névsora a kortárs képzőművészet több generációját fogja át, és olyan alkotókat és műveket is a fókuszba állít, akik és amelyek mostanáig kevés nyilvánosságot kaptak, vagy többnyire kívül maradtak a kritikusok és a művészettörténészek vizsgálódási körén. A kiállítássorozatot egy katalógus egészíti ki, amelyben rangos szerzők tanulmányaikban a téma történeti aspektusait és kevéssé exponált jelenségeit elemzik. A magyar és angol nyelvű kötetet Andrási Gábor szerkeszti, és 1998 folyamán jelenik meg a Liga kiadásában.

A Független Képzőművészeti Műhelyek Ligája alapítványi formában működő nonprofit szervezet, Magyarország hat jelentős nonprofit és nem állami képzőművészeti intézményét tömöríti. 1996-os megalakulásához és működésének megindulásához a Pro Helvetia Svájci Kultúralapítványtól jelentős anyagi támogatást kapott, és része lett a Pro Helvetia 1996-ban indult 3 év időtartamú, a magyarországi kulturális élet egy-egy részterületét megcélzó projektjének.

A Liga célja a kortárs magyar képzőművészet nonprofit és független intézményeinek támogatása, a szervezetek egymás közti együttműködésének, közös érdekeik képviseletének és érvényesítésének fejlesztése, hazai és nemzetközi cserekiállítások szervezése, kiadványok, katalógusok publikálása.

A kiállítássorozat támogatói:

PRO HELVETIA

Nemzeti Kulturális Alap

A kiállítóhelyek főbb támogatói:

Művelődési és Közoktatási Minisztérium
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Fővárosi Kulturális Alap
XI. kerületi Kulturális Alap
Modern Művészetért Közalapítvány

Tisztelettel meghívjuk Önt

BERHIDI MÁRIA és LOVAS ILONA

kiállításának megnyitására a
VIGADÓ GALÉRIÁBA (Budapest V., Vigadó tér 2.)

1998.március 5-én 18 órára

Megnyitják:
PATAKI GÁBOR és STURCZ JÁNOS

Megtekinthető: 1998. március 5-től március 22-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

Nemzeti Kulturális Alap
A kiállítás létrejöttét támogatták:
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Budapesti Tavaszi Fesztivál
Fővárosi Önkormányzat

8.
szerda este 7 óra

CSEREBOGÁR, SÁRGA CSEREBOGÁR...

BLAHA LUJZA LEGSZEBB DALAIBÓL

BUVÁRY LÍVIA - ének
GYÖKÉR GABRIELLA - zongora
hangversenye

Mosonyi Mihály, Ábrányi Kornél,
Egressy Béni Petőfi megzenésítései
Blaha Lujza hangversenydalai
Ábrányi Kornél zongorakíséretével
Simonffy Kálmán, Tamássy József dalai
Ábrányi Kornél feldolgozásában
Liszt zongoraművek
Brahms Magyar tánca Bartalus István
feldolgozásában
Szentirmay Elemér, Serly Lajos dalai
Blaha Lujza műsorából
Csárdások

Belépés: klubtagoknak érvényes klubtagsági igazolvánnyal, vendégeknek napi tagjegy megváltásával (400,-Ft).

Két személy belépésére jogosító meghívó az irodában igényelhető.

16. Galéria
csütörtök d.u. 6 óra

BERHIDI MÁRIA
LOVAS ILONA

kiállításának
megnyitója

Megtekinthető:
április 7-ig, naponta 2-7 óráig
(szombat, vasárnap kivételével)

17.
péntek este 7 óra

KARCAGI SZIMFONIKUS ZENEKAR hangversenye

Vezényel: KÉZDI ZOLTÁN PÁL

HAROLD: Zampa - nyitány
METRA: Szerenád (Kézdi Zoltán Pál hangszerelése)
RIXNER: Fickó - polka • ZIEHRER: Bécsi polgár - keringő
SOUSA: Per asper ad astra - induló • BRAHMS: I. magyar tánc
JOHANN STRAUSS: Déli rózsák - keringő
RUMBA EGYVELEG (Kézdi Zoltán Pál hangszerelése)

ROSSINI: Olasz nő Algírban - nyitány
MOZART: Török induló • WALDTEUFEL: Espana - keringő
FISCHER: Az Alpoktól délre - részletek
KÁLMÁN IMRE: Nagy palotás
JOHANN STRAUSS: Császárkeringő
id. JOHANN STRAUSS: Radetzky induló

Műsorközlő: HORVÁTH KÁROLY

Belépés: klubtagoknak érvényes klubtagsági igazolvánnyal, vendégeknek napi tagjegy megváltásával (400,-Ft).
Két személy belépésére jogosító meghívó az irodában igényelhető.

7.
kedd délután 5 óra

MŰVÉSZETI ÖSZTÖNDÍJASOK FESZTIVÁLJA

NYITÓ GÁLAMŰSOR

este 7 óra

A MOHOLY NAGY LÁSZLÓ és KOZMA LAJOS ÖSZTÖNDÍJASOK MINIKIÁLLÍTÁSNAK MEGNYITÓJA

BARTÓK '32 GALÉRIA

Budapest XI.ker. Bartók Béla út 32.
Telefon/Fax: 386-90-38

december 3-30-ig
A kiállítás témája: ***A DESIGN ÜNNEPE - AZ ÜNNEP DESIGN-JA***
az exkluzív csomagolás, display és a promotion titkai

Előadások és bemutatók:

- a csomagolás tervezésének szoftverei és hardverei
- a designer elvégzendő feladatai a tervezés és a kivitelezés során
- technológiák, eljárások, megoldások a kigyártásban
- a termék a design és az előadás összefüggései - marketing szemmel

Megnyitó: **december 3-án 15 órakor**

A kiállítás nyitva tartása: 14-18 óráig (hétfő szünnap)
Nyílt napok: december 7. 9. 14. 16. (15-17 óráig)

Minden kedves vendégünknek szeretetben áldott Karácsonyi Ünnepeket és sikerekben gazdag Boldog újévet kívánunk!

Felelős kiadó: Fábryné Márk Anna igazgató

Karinthy SZALON

Budapest 1111 Karinthy Frigyes út 22.
Telefon/Fax: 209-37-06
Nyitva tartás: 10-22-ig

1999. DECEMBERI
műsor

IRODALOM: KETTŐEZER

December 7-én (kedd)
19 órától — vendégeink: ***„PESTIESEN SZÓLVA"***
Parti Nagy Lajos
Kukorelly Endre
Térey János

December 21-én (kedd)
19 órától — vendégeink: ***„ANGYALI ÜDVÖZLET"***
Marno János
Háy János
Grecsó Krisztián

A beszélgetéseket **Poós Zoltán** vezeti
belépődíj: 400 Ft.-

KIÁLLÍTÁS

December 7-ig — ***A DUNAPART MŰVÉSZETI TÁRSASÁG***
új tagjainak kiállítása
Bényi László, Bér Rudino, Csáky Róbert,
Párkányi Raab Péter, Takáts Márton, Szanyi Péter

December 15-től január 9-ig
A DUNAPART MŰVÉSZETI TÁRSASÁG KIÁLLÍTÁSA

VERSPÁLYÁZAT

„NEGYVENHETEDIK SZÉLESSÉGI FOK"
Pályázatot hirdetünk két kategóriában (gyermek és felnőtt).
Beküldendő két pályamű, bármilyen művészi felfogásban,
szabadon választott témakörben 2000. február 15-ig.
Eredményhirdetés: 2000. március 10-én.

MŰSORAINK

December 13-án szombat (hétfő)
„EZREDVÉGI KRÓNIKA"- dokfilm.sorozat
18 órától — „PISTA BÁCSI DUDÁLJON KEND!"
rendező: **Szomjas György**
belépődíj: 200 Ft.-

VASÁRNAPI MATINÉ

Kezdési időpont: 10.30, belépődíj: 150 Ft.-

December 5-én — **Kréher Péter *REPÜLŐ ECSET FESTŐJÁTÉKA***
„a Mikulás arca"
majd fotózás a Mikulással és a rénszarvassal

December 19-én — **Kréher Péter *REPÜLŐ ECSET FESTŐJÁTÉKA***
karácsonyi dobozképek, kis térplasztikák készítése

VASÁRNAPI MUZSIKA

December 19-én
18 órától — ***KARÁCSONYI HANGULAT***
Simon Melinda fuvola és
Simon Beáta hárfa koncertje
belépődíj: 300 Ft.-

KONCERTJEINK

December 8-án (szerda)
19 órától — **Pleszkán Frigyes** jazz koncertje
belépődíj: 600 Ft.-

December 20-án (hétfő)
18 órától — a **Muzsikás együttes** karácsonyi koncertje
belépődíj: 800 Ft.-

VÁSÁR

December 9-12-ig — **Karácsonyi virág és dísznövény** kiállítás és vásár
belépődíj:100 Ft.-

Berkidi Mária

Élet és Irodalom 1997. X. 3

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Viheder

Azt mondja *Spiró György* egy frissen megjelent újságcikkben: „A szabad világ szabadsága abból áll, hogy az emberek felismerik rabságuk szükségszerűségét, és megpróbálnak tudomást sem venni róla, vagy önigazolást kovácsolni maguknak belőle."

Azt mondja a Vendég Spiró *Kvartett* című darabjában: „Amerikában senki se normális. Csupa őrültek – meg van engedve, ez a szabadság – ott mindenki slave, rabszolga, hajtanak, mint az állatok, és egyforma a házuk, a cipőjük, a nyakkendőjük – hajtanak, amíg meg nem döglenek – és azt hiszik, ez nekik jó – elhiszik ezt a maszlagot-"

Spiró, a publicista: „Az emberek ma már az összes földrészen gyávák szembenézni a saját indulataikkal."

Spiró, a drámaíró: „– you are not able to face life – face humane nature – you are cowardly people –"

Nem azt akarom bizonyítani, hogy Spiró újabban publicisztikus drámákat ír, hanem azt, hogy primér állampolgári indulattal ír mindent. Nyersen, kendőzetlenül – arról, amit lát. Amit nemcsak ő lát. A tömeges ostobaságot, hazugságot, demagógiát, korrupciót, hülyítést, általános elsilányosodást. Távolságtartás és áttételek nélkül, közvetlen hevülettel ír, ahogy drámában állítólag nem szabad. A felszínt írja, nem a mélyt. Egy olyan korban, amelyben a felszín a mély, mert meglehet, hogy nincs más, csak felszín. „Zeitstückőt" ír. A jelen időnek, nem a halhatatlanságnak. Ilyen volt a nemrég játszott *Dobardan* és *Vircsaft*, bemutatatlan darabjai közül a *Legújabb Zrinyiász* meg az *Árpád-ház*.

És ilyen a Kvartett.

Négy szereplője van. Az Öreg, a Feleség, a Nő és a Vendég. A Nő: az Öreg és a Feleség lánya. Az Öreg 1957-ben megmentette a Vendég életét. Srácok voltak, együtt fociztak, és egyszer az Öreg szólt a Vendégnek, hogy pucoljon el, mert tudta, hogy a Vendég 56-ban géppisztollyal őrt állt a gyárkapuban, azt is tudta, hogy rajta van a listán, és hogy *azokat* kezdik összeszedni. Akkor a Vendég elment Bécsbe, aztán Amerikába. Most meg visszajött, hogy negyven év után meghálálja, amit az Öreg érte tett.

A képlet egyszerű: négy ember egy hat-hét négyzetméteres konyhában. A feladat: megbirkózni az adott, nem túl bonyolult helyzettel. Ám ez az, ami nem megy. A Vendég gyerekkori emlékeit keresi, a lebontott kőbányai házat, a szülei nyomát, akik meghaltak, anélkül, hogy viszontlátta volna őket; a tülekedő kapitalista világtól és elidegenedett családjától megcsömörlötten haza akarja hozni a pénzét, hogy az Öreg családjában új családot találjon, új házat építsen, amilyen a régi volt, udvarosat, emberi léptékre, békességes, nyugodt életre alkalmasat. Az Öreg, a „megmentő" nem emlékszik sem a Vendégre, sem egykori jótettére, ő itt szakszervezetis és személyzetis volt, amíg nem jött ez a mostani rendszer, amiben ellopják és eladják a tőkéseknek az országot, a Vendéget is biztosan „azok" küldték, akik figyelik őt, mert tudják, hogy az Eszme majd megtisztultan újra föltámad, és hogy ő, ha éppen nem az *ejrósportot* nézi a televízióban, a könyvtárban ül, és egy füzetbe másolja a régi újságokat, hogy megmaradjon, ami történt, mielőtt ezek a mostaniak eltörlik a múltat. A Feleség a sparhelt és a mosogató, a paprikás csirke és a mákos tészta perspektívájában éli az életét. Végül a Nő, lestrapált, elnyűtt könyvelő, egy tizenhét éves lány anyja, megvadulva a Vendég felkínálta hitelkártyától és a többmilliós ajándékautótól, a meggazdagodás bűvöletében, kétségbeesetten próbálja üzleti és családi alapon magához láncolni a visszautasított jótevőt.

Világos, hogy ezek négyen nem érthetik meg egymást, négyfajta mánia megszállottjai, négyfajta módon tette tönkre őket a világőrület, négy különböző nyelven beszélnek, noha magyarul (aminek csak egyetlen groteszk szegmense, hogy nem tudják összehozni a lenyúl, elzabrál, elcsakliz igék közös jelentését). Négy deformálódott tudat öklendezi ki magából a gondolatokat s nyomukban a szavakat, amelyeknek semmi esélyük rá, hogy akár a végtelenben találkozzanak. Négy röhögséges-szánalmas imamalom hajtogatja a magáét, s minél groteszkebb, tragikomikusabb a szituáció, annál inkább az az érzésünk, hogy nem ők a hülyék, jóllehet hülyeségeket beszélnek, hanem a világ, amely kiirtotta magából az „élhetőséget", és eltorzult, öncsaló, pótcselekvő mániákusokat csinált belőlük. Fejük fölött úgy lebeg az eltékozolt lehetőség, az értelmes, emberi lét utópiája, mint egy elfelejtett szó valamelyik Jókai-regényből. *Viheder*. Ki tudja, hogy volt ilyen, és mit jelentett?

Spiró vehemens, nyers, „irodalmiatlan", de klasszikusan zárt idő- és téregységben megformált, célját tökéletesen betöltő darabját igen jó előadásban vitte színre a *Pécsi Harmadik Színház*. A rendező *Vincze János* nemcsak a színpadot kicsinyítette le egy az egyben a hat-hét négyzetméteres konyhára, hanem vele arányosan a nézőteret is, hogy otthon érezzük magunkat a nyomott panelban. A játék mindamellett nem naturalisztikus, noha az „ejrósport" a szerzői utasításnak megfelelően mindvégig behallatszik. Ez jórészt annak köszönhető, hogy a szereplők bele tudtak bújni az odakészített ruhába – Spiró egy ideje nem bíbelődik az egyénítéssel, még nevet sem ad figuráinak, bízik a nyelvileg jellemzett karakterek fantáziakeltő erejében –, és testmelegüket, lelki háztartásukat maximálisan igénybe véve a művelethez, maximálisan kitöltik. *Vári Éva* sokadik proliasszonya is új a Feleség szerepében: mindenre bólogat és semmit sem ért, ösztönös kuliináris zseni, aki a legdrámaibb pillanatot is agyon tudja csapni egy főzési vagy tálalási rögtönzéssel. *Krum Ádám* ijesztő valódisággal, egy kicsit talán humortalanul játssza az Öreget, a becsületes ostobaságába belehülyült kádert (utoljára Fejes Endre Seres elvtársa volt ugyanilyen jól megírva e nemben). Bravúros választás *Márton András* a Vendég szerepére; alakításában nemcsak a keveréknyelven beszélő, idegenbe szakadt hazánkfia angolja hiteles, hanem maga az idegenség is, a hazatért romantikus antikapitalista általános értetlensége, majd csúfondáros kijózanodása. *Töreky Zsuzsa* Nőjének apátiából fölajzott idegbeteg mohósága tökéletes.

Ez a kakofon Kvartett napjaink zenéje. Gyorsan el kellett játszani, mert most aktuális. És ahogy látom, az lesz még sokáig.

(Spiró György: Kvartett: Pécsi Harmadik Színház)

A

BESZÉLŐ

októberi számából

– Beszélő-beszélgetés Kupa Mihállyal;

– „A történelem az, amit az ember tesz, nem amit vele tesznek..." Shlomo Avinerivel Babarczy Eszter beszélget;

– Csalog Zsolttal Daróczi Ágnes beszélgetett;

– Beszélő évek – *1967*-Pető Iván esszéje, Bodor Pál, Szabó Miklós, Dióni Ágnes, Bikácsy Gergely, Sebestyén János, Bán Zoltán András, Réz Pál írásai;

– Interjú Erdélyi Dániellel.

Beszélő-est

Csalog Zsolt emlékére

Beszélgetés és filmvetítés részletek a vele készült utolsó tévéinterjúból

Helyszín: Merlin Színház (V. Gerlóczy u. 4.)

Időpont: 1997. október 5., vasárnap, délután 4 óra

GYÖRGY PÉTER:

Kép/Írás/18.

Intimbotát a köztérben

tétre, amely ezekben a pillanatokban annyira intim, hogy jobb esetben épp hárommillió képernyőn kéklik. Mármost a helyzet az, hogy – eltekintve a főrendi házaktól – az emberi vér színe nem kék. Ellenben vörös, vagy épp piros, mondván, a menstruáció akár meg sem történt. Ebben a szép szimulációban nincs mit keresnie semmiféle realitásnak. Az, hogy a menstruáló nők véreznek, az továbbra is a magánügyük maradhat.

Mindehhez csupán két megjegy-

BACSÓ BÉLA:

Tárlat

Térképző installáció

Ha a szó eredetére visszapillantunk, akkor azt látjuk, hogy az *installáció* hivatalba iktatást, beléptetést, vagy valaminek ki- illetve beépítését jelenti vagy akár valaminek a felszerelését, valamivel való ellátást stb. Bármelyik jelentés felé fordulunk, valaminek a közbeiktatását jelenti, ez pedig egyben és legfőképpen azt, hogy a már meglevő és a létrehozott közötti viszonylat valami új, merőben más működést enged. Az illesztett, egymásba metszett, egymást emelő kövek térképező ívei és a köztes térben kialakított színes, már-kész ruhák a szó eredeti értelmében installáltak. Időlegesen úgy iktatnak be, illesztenek együvé anyagokat, hogy az belép és teret foglal, vagy inkább teret képez. Az installáció tér-képző művészet.

René Char *A vadászó fűszerek* (in. *Aromates Chasseurs:* Ce siècle a décidé) egyik szövegében említette, hogy századunkban megrendült mindkét hajdani/ősi terünk („nos deux espaces immémoriaux") a képzeleterőn nyugvó, érzetek alkotta belső és a konkrét világot kialakító körbe-rendező terünk („l'espace intime" és „l'espace circulaire"). Vajon előkészületben van, úton van felénk már a harmadik, az újra alattunk feltűnő Orion? Vajon a vakká tett és Diana nyila által halálra sebzett Orion, s a városért magukat áldozó lányai egy olyan mitologéma, mely átrendezését ígér? Az Orion csillagkép a vihart jelzi, a tér átrendeződését, megváltozását az eddigi irányoknak. Char azt kérdezte, miféle törvény lesz az, amely a pusztulást követően újra az épülést, a felemelkedést szolgálja. Van-e egyáltalán törvény? („Et sont-ce des lois?")

A művet alkotó művész ezt a rejtett törvényt keresi, melyet követve van és lesz újrarendezett/berendezett tér, ahol a rejtve mutatkozó, s nem közvetlenül érzékelhető vagy elképzelhető tér megszabja az irányokat, a rejtett illeszkedéseket és a csaknem lehetetlen súly és nehézkedés ellenében kiépül a tér, mely minket bevon, magába fogad. Hans Jantzen a gótikát elemző művében *(Kunst der Gotik)* idézi a XII-XIII. századi mestereknek törvényt adó sort a *Bibliá*ból „Te mindeneket mérték, szám és súly szerint rendeztél el" (omnia in mensura et numero et pondere disposuisti). A művészet régtől fogva éppen ez a megbontott és rejtve illeszkedő harmónia (*harmonía* ek diapheronton), az az instabil, vagy labilis egyensúly, amely képes a fizikai/matematikai alapokig nyúló abszolút nyugalmat megrendíteni és egy egyidejű törekvést is magába foglal, ennek a nyugalomnak a megközelítését és helyreállítását (v. ö. M. Raphael – *Tempel, Kirchen und Figuren Suhrkamp* 1989. 373. old.).

Arthur C. Danto *A nő és a művészet főárama* (Women and Mainstream Art in. *Embodied Meanings* The Noonday Press, Farrar, Straus and Giroux New York 1994. 55-59. old.) című, a *The Nation*-ben kiadott írásában állapította meg, hogy a dekonstrukcionista kihívás magával hozta, hogy újragondoljuk a művészettörténet olyan terminusait, mint zseniális művész, klasszikus mű, stílusteremtés, a tér dominanciája, műfajok stb., majd az írás megállapítja, hogy bár lehetséges, mégsem szükséges, hogy egy nő alkotta mű feminista tartalmú legyen; később hozzáteszi, hogy számos jó műalkotástól azonban elválaszthatatlan az, hogy azt nő alkotta. A mű, mely előttünk áll, kétségtelenül abba a változatba sorolható, ahol nem aszerint ítélünk, hogy tartalma nyilvánvalóan feminin, bár az egymásnak feszülő és egymást tartó töredékkövek ívei alatt a ruhaneműből képzett, puha szín-tér női jellegű. Mégsem innen nézve kíséreltem meg értelmezni, hanem tér-képző installációként, amelynek persze része a szikár kőelemek alkotta, architekturális tér és benne kialakított alapzat puha lágysága közti ellentét. Jantzen idézett művében azt mondta: „Az architektúra mindig valami sajátlagosat mond ki arról az időről és helyről, ahol keletkezett." Az alap anyaga, a női ruhaneműből, a mulandó élet visszamaradt darabjai és a fölé emelkedő hármas ív ugyancsak erről a materiálison túli életről beszél, arról, hogy az emelkedő, ám töredezett építmény ívei egy életet fognak egybe, melyből a visszamaradó csak materiális alapzat.

A művészet ezzel a töredezett, ám mégis tereket képző élettel szembesít minket. Bachelard említette *A tér poétikája* című könyvében, hogy a lélek szilárd lakhely nélkül időzik itt, és már nincs szilárd határa annak, amiben mi vagyunk és ami bennünk van, mind térbe rendezett. Az emberi *topophiliáról* van itt szó, arról az emberi kísérletről, hogy a mulandóság ellenére is valahol otthon legyünk és a már minket elhagyóknak teret adjunk. A tér szeretete a mértékevesztett közepette kísérli meg a nem nyilvánvaló törvény és mérték visszaállítását.

(Berhidi Mária kiállítása a Fészek Galériában)

1997. október 9-én, 18 órakor
a Műcsarnok Törley Termében
Kántor Péter:
Búcsú és megérkezés
című verseskötetét
mutatja be Radnóti Sándor
A költővel Nádasdy Ádám beszélget
Verseket mond Fodor Tamás és Kántor Péter

GÁTI PÉTER:

Színház

Szellemvasút

Város vértesijeink vannak, s kiom- zés kivánkozik. A reklamszakembe-

KOLLER LŐRINC:

Televízió

Hűség a néphez

Valamelyik este – alighanem a Fradi-meccs napján -, már tán az is mindegy, hogy melyik közszolgálati tévécsatornán, de megjelent a bemondónő – az egyik –, és azt mondta, hogy „ne legyen hűtlen hozzánk!". Aztán föltűnt a csatorna logója, majd újabb bemondónők, újabb kérés, újabb logó. Gondolom, arra kérték, hogy nézzem tovább mindeközben a kapcsolóval a kezében kapcsolgat, de hát máshol sem jobb a helyzet, az ATV-n *Koltay Gábor* írja át éppen a magyar őstörténetet két *miépes* szakértővel, odébb *Kiszel Tünde* töri a magyart, a Budapest TV-n pedig *József* képernyőn keresztül végez ambulanter agyműtétet. Visszamegyünk, ahol pedig *Szenes Andrea* beszélget *Torgyán*nével.

Úgyhogy azért a kérdést föltenném: mi értelme a hazai televíziózással kapcsolatban hűségről beszélni?

A VÁROS ÍZEI

Zazie a Klauzál téren

Párizs sohasem volt híres tisztaságáról. A város vezetése azonban a kilencvenes évek elején – *Chirac* főpolgármestersége alatt – megsokallta az oda látogatók kritikáját a koszos metróról, a szemetes utcákról. Látványos köztisztasági programba fogtak. Azóta locsolóautók vonulnak végig az utcákon, naponta lemosnak minden mocskot, a takarítógépeket kísérő levélzöld ruhás munkások faltól falig összesöprik a hulladékot. Meg is látszik az eredménye, amint a magyar fővároson is meglátszik ennek az ellenkezője. Itt már a járdákat sem söprik, Budapestet ellepte a szenny. Csoda, hogy a tisztiorvos nem záratja be.

A Klauzál tér a város egyik legtisztátalanabb helye, étterembe igyekezvén inkább nem részletezzük, mi mindent látni ott. De a térről belépve a Zazie nevű restaurantba, egy egészen más világba érkezünk. A berendezés, a színek, a falon függő akvarellek inkább Dél-Franciaország derűs levegőjét idézik, a választékosan fogalmazó étlap (és pincér) jó kis ebédet ígér. Az óévbúcsúztató mulatságra készülődnek, a hangulat máris ünnepi, a szakácsé is az. A tojásos, erdei gombás és az aveyroni módra készült roquefortos-karottás zöld saláták nyomában olyan hibátlanul elkészített bélszín érkezik francia camembert-es rakott burgonya és zöldborsmártás kíséretében, amilyen a nagy könyvben meg van írva. Nemkülönben élvezetes a hely libamáj-specialitásaként ajánlott fogás: a szárnyas legbecsesebb részét fahéjas sült almába töltötte, és azzal együtt sütötte át – a steakhez hasonlóan akkurátusan – a konyha mestere. Az üde salátákhoz a legfinomabb minőségű, színes borsos, fűszeres mediterrán olajat és balzsamecetet kínálja a derék felszolgáló, aki szinte minden falathoz „kellemes jó étvágyat" kíván. A desszert méltó finálé az ebédnek – és az óesztendőnek: mákos, fehér csokoládés és csokoládés szederöntetes parfé.

Külön említésre méltó a Zazie italválaszték. A friss, csapolt belga Leffe sör passzol a könnyű ebédhez, ám aki komolyabb borral akarja megöntözni a vacsoráját, annak sincs oka aggodalomra. A hazai mezőnyben ott van az összes eddigi „év borász", s ha valaki eredeti francia termékre vágyik, az sem gond. A piacgazdálkodás tizenkettedik évében járunk. Kapható 1996-os évjáratú bordói klasszis a Chateau Mouton-Rotschild pincészetből 99 ezerért, de aki ismeri a dörgést, az biztosan a villányi *Bock József*'97-es Royal Cuvée-jét választja. Tizenhárom palackkal megihat ugyanennyiért, és lehetne laza fogadásokat kötni egy vaktesztre. (Hogy a '98-as évjáratú villányiakról ne is beszéljünk.)

De hogy a minden téren remekül szerepelt francia étteremben se legyen minden tökéletes, hisz' Pesten vagyunk, olyan gyöngécske presszókávét kapunk, kis zaccal a csésze alján, mint a régi szép időkben. Pedig mi nem is kértünk olyasmit, mint ama híres kis metrós Zazie, a bájos párizsi regény címszereplője, aki így felelt a Fülesbagoly felszolgálójának érdeklődésére: – Kisasszony, hogyan parancsolja a kávét? – Héjastól…

Vajon mit lépne erre a mindenkor készséges és feltűnően választékos pincér a Klauzál téri Zazie-ban?

PRIVÁT ÚR

Felújítják a Lónyay-palotát

Egy magáncég vállalta Gregersen egykori lakhelyének rendbe hozását

Gregersen, a Magyarországra települt norvég ácsmester építtette családjának a Lónyay utcában lévő palotát. A műemlék épület 1875-ben, az Ybl Miklós köreihez tartozó Bergh Károly tervei alapján készült, s ma eredeti állapotában tekinthető meg. Számtalan ünnepélyt és bált rendeztek itt egykoron, budapesti látogatásakor, 1891-ben itt szállt meg például Henrik Ibsen, a nagy norvég drámaíró is.

GAZSÓ RITA

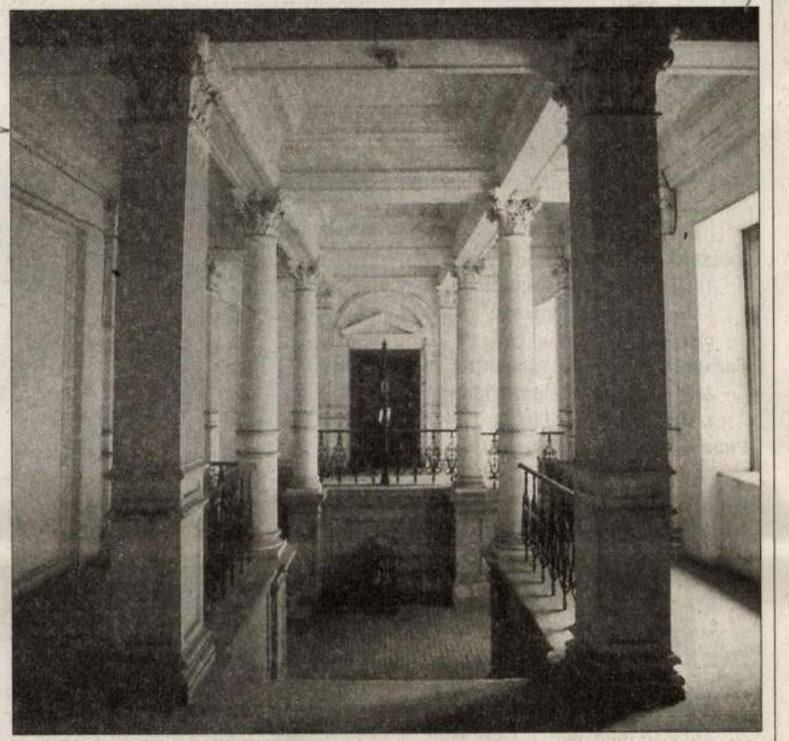

A műemlék épületet 1875-ben, Bergh Károly tervei alapján készítették el FOTÓ: SOMFAI SÁNDOR

A XIX. század közepétől a Ferencváros nagy része – a Kálvin tér kivételével – lassan ipari övezetté kezdett kiépülni, üzemek, ipari telepek sora jött létre az ekkor még külvárosnak számító részen.

A mai Lónyay, Kinizsi és Közraktár utcák által határolt területen az ötvenes években már üzemelt *Lutzenbacher János* asztalosárugyára. Ezt vásárolta meg 1865-ben *Gregersen*, a jó nevű norvég ácsmester, amikor áttette székhelyét Szobról a fővárosba. A gyár a norvég keze alatt rövidesen már az egyik legjelentősebb fővárosi faárugyárrá nőtte ki magát, és ennek köszönhetően a mester hamarosan a közeli Csont utca–Csepel rakpart sarkán újabb faáru- és bútorgyárat indíthatott be. A sikeres vállalkozás központja azonban a Lónyay utcában épült ki, először is egy tervezőiroda kapott itt helyet, majd rövidesen, ennek szomszédjában az ekkor már tizennégy tagúra bővült családnak tervezett palota is felépült.

A mai Lónyay utca 29. alatt, szinte eredeti állapotában megtalálható, kétszintes neoreneszánsz műemlék épület 1875-ben, az *Ybl Miklós* köreihez tartozó *Bergh Károly* tervei alapján készült. A mai református gimnázium mellett, a Kinizsi utca másik oldalán álló, kétszintes épületben élt a hat fiú- és hat leánygyermeket nevelő Gregersen házaspár és a személyzet. A palota legdíszesebb része az emeleti nagyszalon, amelynek freskóit *Lotz Károly* készítette. Az épület gyönyörű díszei, egykori kapui, kovácsoltvas korlátjai, a földszinten, a lépcső két oldalán álló korinthoszi oszlopfőkkel díszített oszlopai, gyönyörű kazettás mennyezete és a kovácsoltvas falikarok mind a múlt tanúi. Számtalan ünnepélyt és bált rendeztek, budapesti látogatásakor, 1891-ben itt szállt meg például *Henrik Ibsen*, a nagy norvég drámaíró is.

Az ötvenes években, az államosításkor a családot vidékre telepítették, az épület pedig állami tulajdonba került. Évtizedeken keresztül – egy-két lakón kívül – különféle állami cégek kaptak otthont benne, de szerencsére többnyire csak apróbb átépítéseket végeztek rajta. Az épület ma ismét műemlék. Ugyanis a hatvanas években rövid időre műemlékké nyilvánították, ám később kikerült a védett épületek köréből.

A rendszerváltozás után a ferencvárosi önkormányzathoz került. Több kísérletet is tettek értékesítésére, sikertelenül. Az elmúlt hetekben az épületet egy magáncég vásárolta meg és vállalta annak felújítását. Így talán remélhetjük, hogy a palota rövidesen ismét eredeti pompájában díszíti majd Belső-Ferencvárost.

óban (2002. febr. 28-ig). Szerb Antal-emlékkiállítás (ápr. 30-ig). Chagall-plakátkiállítás (2002. jan. 31-ig). Fej és írás – Kaján Tibor irodalmi karikatúrái.

KIÁLLÍTÓTERMEK

Aranykor Mintatár: A Csodaszarvas nyomában járó lovas kultúrák arculatát őrző ékszerek, szobrok bemutatása és árusítása.

Aulich Art Galéria: Bod László festőművész emlékkiállítása.

Budapest Galéria Kiállítóháza: Pátzay Pál szobrai. Free Ingress – Fiatal európai képzőművészek kiállítása (2002. jan. 13-ig).

Budapest Kiállítóterem: Mucha és Társai – Szecessziós plakátok a Képzőművészeti Egyetem gyűjteményéből (2002. jan. 13-ig).

Budapesti Művelődési Központ: A Vizuális Művészeti Hónap iparművészeti kiállítása (2002. jan. 7-ig).

Duna Galéria: Markolt György és M. Gémes Katalin szobrai (2002. jan. 13-ig).

Erdős Renée Ház – Kiállítóterem: „Az angyali üdvözlet a harmadik évezred kezdetén – kortárs szakrális képzőművészeti kiállítás (2002. jan. 16-ig).

Ernst Múzeum: Budapest, Nagykávéház (2002. jan. 6-ig).

Károlyi Palota Kulturális Központ: Antal Imre gyimesi csángó festőművész kiállítása (2002. febr. 20-ig).

Francia Intézet: Kispál Szabolcs „Szilikonvalcer" című kiállítása (2002. jan. 10-ig).

Genezis – Pelles Műteremgaléria: Kun Éva kerámia-, Pelles Róbert képzőművész-, Vágó István tűzzománc-kiállítása.

Karinthy Szalon: Mihaltz Pál emlékkiállítása. A Kávézóban Konkoly Thege György utazó fotós kiállítása. (2002. jan. 6-ig).

Körmendi Galéria Budapest: Kortárs magyar festő- és szobrászművészek alkotásainak bemutatása.

Folytatás a 21. oldalról >

Négyszáz esetben riasztották a mentőket az év utolsó éjszakáján – közölte az Országos Mentőszolgálat szóvivője. *Győrfi Pál* tájékoztatása szerint ez az esetszám mintegy harminc százalékkal nagyobb a szokásosnál. Egy-egy mentőautó egyszerre két-három beteget is kénytelen volt fölvenni és elszállítani, illetve alig juttatták el a beteget a kórházba, máris újabb helyszínre, helyszínekre kellett igyekezniük. Nagyon sok – az első becslések szerint mintegy száz – részeget szállítottak kijózanítóállomásra, és köztük voltak olyan tizennegy-tizenöt éves fiatalok is, akik az eszméletlenségig leitták magukat. Az éjszakai petárdarobbantások közben is történtek balesetek: tíz-tizenöten sérültek meg, többen ujjroncsolódást szenvedtek. A szóvivő elmondta: több erőszakos bűncselekmény is előfordult az éjszaka. Verekedéshez, szurkáláshoz 4-5 esetben kellett a mentőknek a helyszínre vonulniuk. Az egyik alkalommal éppen a mentősöket támadta meg egy elmebeteg férfi, aki nem csak segítőiben, de a mentőkocsiban is jelentős kárt okozott. Kirívó közlekedési baleset azonban nem történt Budapesten az év utolsó éjszakáján.

Két súlyos tűzesetről számolt be *Molnár Péter*, a tűzoltóság szóvivője. Az egyik a XXII. kerületben, a Nagytétényi út és a József Attila utca sarkán egy földszintes sorházban történt. Egy ötszobás lakás teljes terjedelmében égett, és a benne tartózkodott hat személy megsebesült. Két sérült állapota súlyos, életveszélyes, kettőé súlyos, ketten pedig könnyebb sérüléseket szenvedtek el – mondta el Győrfi Pál. A helyszínen öt mentőautó látta el a sérülteket. Molnár Péter tudatta: a tüzet két [illegible] gálata folyamatban van. Az biztos, hogy a lakásban tartózkodók aludtak, amikor a lángok keletkeztek. A másik tűzeset a XVIII. kerületi Csévéző utcában következett be. Itt két faház a hozzá tartozó melléképületekkel, valamint egy személygépkocsi égett. Az egyik égő melléképületből egy propánbután gázpalackot, egy acetilénpalackot és egy oxigénpalackot hoztak ki. Senki nem sérült meg. A tűzoltók munkáját nehezítette, hogy a környéken nincs tűzcsap, ezért a vizet tűzoltóautókkal szállították a helyszínre.

A hajnalig tartó mulatság idején sajnos többen megsérültek, és jó néhány fiatalt szállítottak a kijózanítóba

FOTÓ: TÓTH TIBOR

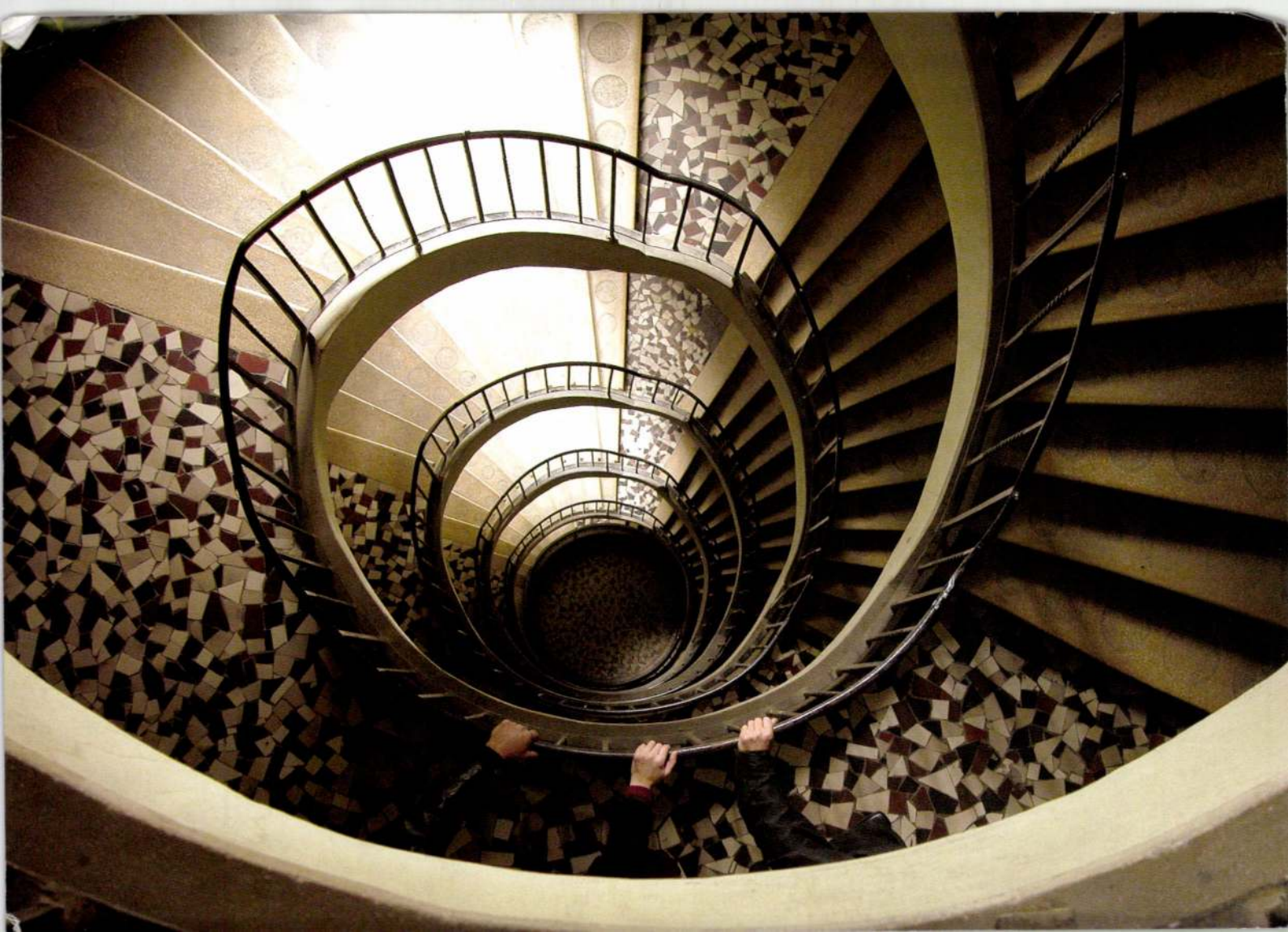

DUNAÚJVÁROS 1
14. 11. 03
AL-1/9/104
MAGYARORSZÁG
≈042
FORINT

KORTÁRS MŰVÉSZETI INTÉZET – DUNAÚJVÁROS

BERHIDI MÁRIA
IMRE MARIANN
LOVAS ILONA

megnyitó: 2003. november 21., 18 óra
a kiállítást megnyitja:
Sulyok Miklós
művészettörténész
látható: 2003. december 19-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

a megnyitóra busz indul:
16 órakor, a Műegyetem elől
vissza: 21 órakor a Kortárs Művészeti Intézet elől

MODERN MŰVÉSZETÉRT KÖZALAPÍTVÁNY
KORTÁRS MŰVÉSZETI INTÉZET - DUNAÚJVÁROS
Institute of Contemporary Art - Dunaújváros
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12. Hungary
tel/fax: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu

támogatók: NKA, Dunaújváros Önkormányzata

NYOMTATVÁNY
Dr. Tímár Árpád
Budapest
Üllői út 119. IV/65.
1091

FÉSZEK GALÉRIA

BERHIDI MÁRIA

KIÁLLÍTÁSA

MEGNYITJA:

BACSÓ BÉLA

esztéta

1997. SZEPTEMBER 16. KEDD 18h

MEGTEKINTHETŐ: OKTÓBER 3-IG,
NAPONTA 14-19h KÖZÖTT

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓI:
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
FŐVÁROSI KÖZGYŰLÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA
MARKÓ BALÁZS építész

http:/www.datanet.hu/artnet

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

BUDAPEST 97 IX.-9 P. 17 1/164

MAGYARORSZÁG 316 FORINT

Tímár Árpád

Budapest,
üllői út 119.

1091

F.k.: Galambos Tibor

BERHIDI MÁRIA

Új Művészet

2004. März.

3. old.

Béni
Berkényi

Béri ág. ev. templom

(Nógrád vm.)

Faragott kövekből épült régi temploma eredetileg a katolikusoké volt. 1700-ban el volt hagyatva. 1721-ben restaurálva a lutheránusoké volt s azoké ma is.

Cholevoác 166. l.

Bér ev. templom

BÉR (Vógrád)

Ev. tpl, XIV. sz. második fele, XVI sz átal.

Czobor Béla: A Műemlékek Orsz. Bizottságának működése a mult evben. AÉ, IX-1889, 414 l.

Béri Júlia

Zircen, a nagyközségi tanács képgaleriát alapi-
tott az egykori apátsági épületben. A november
7-én ünnepélyesen átadásra kerülő képtárat
a zirci születésű Béri Júlia csekkiai gra-
fikusművész ajándék képeivel nyitják meg.
A Bakony 800 esztendős kulturális központjá-
ban az egykori apátsági épület Erzsébet termében"
a huszonegy ajándékkép mellett kap helyett
R. Kiss Lenke veszprémi szobrászművész több
kisplasztikaja is.

Galéria Zircen.

Észak-Magyarország 1972/242 4 old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 OKT 14

Béri Júlia grafikusművész

Népszabadság

1021

Képgaléria nyílik Zircen

Zircen a nagyközségi tanács *képgalériát* alapít az egykori apátsági épületben. A Bakony 800 esztendős kulturális központjában, a zirci születésű *Béri Júlia* grafikusművész ajándékképeit helyezik el. Az egykori apátsági épület Erzsébet-termében kap helyet a 21 ajándékkép és mellette *R. Kiss Lenke* veszprémi szobrászművész több kisplasztikája.

A zirci képgalériát november 7-én nyitják meg.

erős 6,—, piros
9,—, piros csereszn
zőtök 2,40, sárgaré
karalábé 2,40, cék
zeller 5,—, paraj 4
petrezselyem zöld
(cs.) 2,—, fejes sa
pinyongomba 40,—
starkingalma 7,20
5,—, alexanderkör
birs 6,—, magvav
gár importszőlő
sárfehér 11,20, ote
nye 22 forint.

Béri Júlia grafikusművész

Zircen a nagyközségi tanács képgalériát alapít az egykori apátsági épületben, ahol a zirci születésű csehszlovák művész 21 ajándékképét helyezik el.

Délmagyarország, 1942. okt. 13.

Béri Júlia grafikusművész

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 OKT 13

Somogyi Néplap

— Képgalériát rendeznek be Zircen az egykori apátsági épületben. A Bakony 800 éves kulturális központjában a zirci születésű Béri Júlia csehszlovákiai grafikusművész ajándékképei az épület »Erzsébet-termében« kapnak helyet.

1021

tékos iroma
letes válságot«. A megfigyel

Béri Júlia, grafikus

A zirci képgalériában helyezik el a zirci születésű grafikusművész 21 db ajándékképét.

— : Képgaléria nyílik Zircen 7.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 14.

Béri Julia, grafikus

Zirci születésű. Az egykori apátsági épület Erzsébet-termében helyezik el ajándékát: 21 művét.

– : Képgaléria Zircen 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. okt. 13.

Mdk

Antonio Beri hajósmester

magyarrá vált leszármazottja Beridobos is részt vett mint nemzetőr Jelačič után pótlási különítmenyének rajtaütésében a mikor 60 rosszul felfeszelt nemzetőr 72 élelemmel megrakott szekeret zsákmányolt

Magyar Műemlékek: Keszthely 1962, 64. l

Beri Mihály

ötrösmester

Aggházy Kária: Magyarországi barokk művészet, Bp. 1960. TIT fényel t szabadegy. előad. 42

Beri Károly
Beri David
=>
Beeri Dávid

A Társadalomtudományi Zsűrikhez beérkezett pályázatok

Zsüri	1998 db	db %	Kért e.Ft	%	1995-98 % átl.	1999 db	db %	Kért e.Ft	%	2000-re javasolt e. Ft
Állam- és Jogtudomány	10	2,4	27554	2,2	4,2	11	4,1	31045	3,2	4889,6
Demográfia	11	2,7	35970	2,9	3,5	7	2,6	39876	4,1	6264,8
Filozófia	19	4,6	113119	9,0	4,0	20	7,4	54285	5,6	8556,8
Jövőkutatás	11	2,7	23804	1,9	1,5	9	3,3	30359	3,2	4889,6
Közgazdaságtan	42	10,3	135711	10,8	12,1	35	13	158034	16,4	25059,2
Magyar Irodalomtörténet	14	3,4	48932	3,9	5,5	7	2,6	36640	3,8	5806,4
Magyar Őstörténet	0	0	0	0	0	2	0,7	6309	0,7	1069,6
Modern Filológia	11	2,7	26576	2,1	1,3	4	1,5	8302	0,9	1375,2
Művészettörténet	14	3,4	61026	4,9	5,1	3	1,1	15580	1,6	2444,8
Néprajz	22	5,4	57350	4,6	3,8	15	5,6	46630	4,8	7334,4
Nyelvészet	37	9,0	158841	12,5	8,3	10	3,7	18161	1,9	2903,2
Orientalisztika	14	3,4	37633	3,0	1,9	6	2,2	15498	1,6	2444,8
Ókortudomány	7	1,7	13472	1,1	1,0	7	2,6	26659	2,8	4278,4
Pedagógia	16	3,9	52431	4,1	4,9	10	3,7	31846	3,3	5042,4
Politikatudomány	18	4,4	55925	4,3	2,8	9	3,3	32074	3,3	5042,4
Pszichológia	26	6,4	73163	5,8	4,8	11	4,1	60039	6,2	9473,6
Régészet	25	6,1	49915	4,0	6,7	9	3,3	22576	2,3	3514,4
Statisztika	4	1	5702	0,5	1,4	3	1,1	15569	1,7	2597,6
Szociológia	42	10,3	114430	9,1	13,7	40	14,8	167243	17,4	26587,2
Történettudomány	54	13,2	132816	10,6	10,6	43	16	117904	12,3	18794,4
Tudomány és Technika T.	8	2	17262	1,4	1,5	5	1,8	13216	1,4	2139,2
Zenetudomány	4	1	15951	1,3	1,4	4	1,5	13934	1,5	2292
Összesen	409	100	1257583	100	100	270	100,0	961779	100	152800

A Társadalomtudományi Zsűrikhez beérkezett pályázatok

Béri Mihály

Ötvös, Debrecen 1634.

l.

Zoltsto Deb 41. l

Budapest, XI., Horthy Miklós út 19.
TELEFON: 26-82-43.

Béri Mihály
ötvös

l.

Zoltötv Debr. 80,
81. l.

Több helyen is
eml.

Kerseg, Zoltán

Képe 150

Béri Mihály

štvrš Debrecen

1627

l.

Zoltštvdebr 29. l.

~~6~~

Beri Mihály

Debrecen 1644

senator

l.

Zoltán Debr 41. l.

BUDA
9-0 NOV.-6-1
LTh
LTh

Béri Mihály

ötvös Debrecen
1627 – 1643.

lásd

Zoltötvtört 11. l

1627. céhmester
1628–40 tagja a
városi nagytanácsnak
sokszor ~~vitelt~~ volt ci-
küdt biró 1633–43
közt.

1634. városi Ne-
1644 nátor

BUDAPEST

I.

Koronázó főtemplom

A budai Mátyás-templomot... VV
1880, 45 l.

Beri Mihály

özv.

L.

Szudny - Szentiványi

182. l.

Láng József, hb.

III. Ismétlés

Vagyon főösszege

Teher főösszege

IV. Egyberetés

Tiszta vagyon 1931 október 1.

" " 1931 " 31

Tiszta nyeres

Budapest, 1931. október 31

Szentiványi J

Beri Mihály

ötv.

l.

Kőmagyöky

574. n.

A Muemlekek Orszagos Bizottsaga

Rákos u 10

Budapest VI. / Ungarn

S. Lötscher von Büren
Vertreter der
Antiquariats-Buchhandlung
Richard Hellmann
Basel
Hauptpost-Schließfach 959

Arena-ut 41

Szépmüvészeti Muzeum

megjiva

Beri Mihály

debreceni ötvös

l.

A népünvészetek
könyve.
Bp. 1940

1115. l.

Verespataki áll. el. iskola népkit.

VI. 275.

tartoznak. A kézir
turtörekvését, a be
a világosságot. A
hazaszeretete tiszt
izzik, de már elev

Sokan zsémbe
tette hiressé Szege
tátja, mikor hozzá

— Hát a nag

— Lenyeltem

— Oszt mér?

— Csak ugy

A másik a fe

— Én mögha
lönyelte. Nagy kur

A podeszta n
kádi és igy felelt:

— Meg tudná
sok könny, amit k
magyar nép?

Minden megm

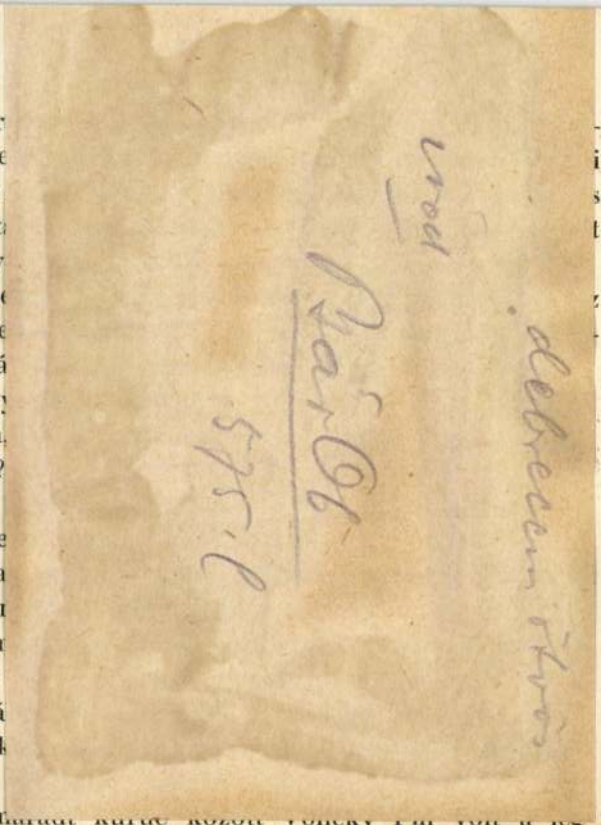

rágján térdhosszig valami misztikus fehérség himbálózott. Valami keskeny csikszerü fehérség, amely a jó isten tudja honnan bujt elő és miért, ha csak azért nem, hogy az ünnepély mámorában sujtásnak álmodja magát és odatapadjon, ahol egészen fölösleges.

Minden fej a megkövülés kinjába dermedt. Az asszonyok arcán ijedt halványság havazott, majd olyan pirosság, amely sistereg, ha a megbántott nőiesség könnyeket pörget rajta. Nehezen bontakoztak ki a rémületből, de mégis csak kibontakoztak belőle. Akkor aztán minden szem a királyi páholy felé rebbent. A király! a király! Mit szól ehhez a király?

A király nem szólt semmit sem. Csak ült mozdulatlanul, daliásan és fenségesen. Még egy arcizma sem rándult meg és mikor vége volt az előadásnak, a szinpadra küldte a szárnysegédét megköszönni a művészi produkciót.

A polgármester előtt személyesen fejezte ki legmagasabb elismerését.

— Szép volt. Nagyon szép. Minden szép volt, a zenei látványosság is.

Ha akart, ugy tudott magyarul, mint Arany János.

A király el volt büvölve és ez volt a legfontosabb. A kritika

Beri Mihály
ötvös
Debrecen

574

Michael Beri, e. 1627.

(Csányi)

a) Úrasztali pohár, peremén indadísz. — *Abendmalsbecher, am Lippenrand Rankenornament.* — „1630.“ M—H 13
Ref. egyház — *Ref. Kirche,* Dancsháza, Expos. 1934 : V, 53, 13.

b) Fedeles kupa, testén oszlopoktól tartott boltívek. — *Deckelkanne, am Leib Arkatur.* — „1640.“
Ref. egyház — *Ref. Kirche,* Hajdúböszörmény. Expos. 1934 : V, 46, 16.

c) Verejtékes talpaspohár. — *Kluftbecher m Tränen verziert.*
Ref. egyház — *Ref. Kirche,* Tiszaszentimre. Expos. 1934, IV, 45, 5.

Lah

Tmit

Kőmagyötöj
92. l.

Beri Mihály, ötvös. 1627-ben a debreczeni ötvös czéh seniora volt.

Mihalik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 433. l.

Beri Mihály, [iparművén]

L. Szegedi Márton

86-87

Sz. Kürti K.: B. Bobrovszky T.: A XVII sz. mezővárosok iparmű

Alföld, Debrecen, 1980. szept. XXXI/9

Anna Berina

Habán lép

1665 - 1680 között

Román János: A Habánok Sárospatakon
Sárospatak 1959

27.

megírva

Bering Jos. Antony
órás Gölnicbánya
XVIII. sz.

lásd

Csányi Károly:
A budapesti amateur
gyűjtemények kiállitá-
sának lajstroma.
Bpest, 1907. 235 l.

Beringer Fritz

Volt Fővárosi Muzeum /1884.Kauser Gyula/
Városliget.

A muzeum háta mögött: négy muzsa az egykori pesti német szinházról. Fritz Beringer bécsi szobrász müve. 1811.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
186.1.

MDK

id. Beringer János pozsonyi ötvösmester

Mihalik, Háromszáz év... M.Kvt.Ért. 1911.
123-124 l.

izü, dekorativ hangvételü, erőteljes

, 1912. febr. 4.-- /: grafikus, é-
testvére. Mesterei Berény Róbert és
. 1931 óta trükkfilmrajzoló és rendező.
ilmje Párizsban és a varsói gyermekfilm-
ert 1956--57-ben. Ceruza és radír c.
. Több száz reklámfilmjével számos
ldön is hírnevet szerzett.

, 1910. okt. 5.-- /: grafikus, §
a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay
lyáját sikeres reklámplakát-sorozat-
rettahüvely/, számos külföldi plakát-
s a Toto-Lotto plakátok tervezője

MDK

/Büringer/

Beringer János Gáspár pozsonyi ötvösmester

Mihalik, Háromszáz év... M.Kvt.Ért. 1911.
123-124 l.

magyar / Beringer János
(Johannes Beryngerus)
ötvös

L.

Szendrey – Szentiváný –

182. l.

Beringer János Gáspár

(Johannes Gasper, Beringer, Büringer)

ötvös

L. megmi

Szendrey - Szentiványi

182.l.

Beringer János Gottlieb

ötvöslegény

L. megv.

Szendrey-Szentiványi

182. l.

Beringer Jeromos

(Hieronymus)

ötvöslegény

L.

Szendrey-Szentiványi

182. l.

fia. Az ötvösséget atyja műhelyében tanulta. Atyja halála után 1702 júl. 21-én a pozsonyi ötvös czéh szabadította fel.

U. o. 121. l.

utána Beringer Lőrinc

kivágva az I-ső kiadásból

Folyószámlakönyv

1. Tartozik — Nemzeti

1931 okt	1	Egyenlegért	1.	30,0
"	18	Befizetésemért	2.	15,0
"	29	Áruért, csekkért	3.	631
				106,0
				1060
1931 nov.	1.	Egyenlegért	1.	1060

2. — Láng Jó

1932 okt	31	Egyenlegért	1.	435

MDK

dr. Berinkey Dénes ny. miniszterelnök

akvarellek

Festő és szobrásznöv. kiáll. Pesti Hirlap, 1942. szept. 19. 7 l.

M. D. K.

BERINSALT (Brinttfal) Alajos frater, asztalos

szül. Longleison (Austria) 1699, megh. 1745 (sutórtok)

Szabó Erzsébet: XVIII. századbeli ipárművész
Ferenc-(minorita) rendi fraterek 183. l.

Művirt. 1953. 1-2. sz.

K. D. K.

BERINSALT (BRINTFAL) Klapis asztalos
(1699–1745) minorita laikus

Szül. 1699-ben szülétett, az ausztriai
Longleisnban

1745-ben halt meg Csütörtökhelyen

Agghasy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 171. l.

Berjeron (Barjeron)

Martin

kereskedő

XVIII. sz.

l.

Schiebek Holitsch

127. l.

1750-55. a holicsi
fajánszgyárban. 1757.
a gyár költségén Lot-
haringiában járt.

Berjeron, Martin

1750

l.

Michalik Les maîtres

2. l.

Mücsenlékek Országos
Bizottsága

Budapest

IX Kinizsi u.

MDK

Berjon órásmester

Elek A.: A régi pestbudai polgár otthona.
A Pesti Városháza 1935. 6-7. sz. 17.l.

magyar

Berjon

órás Buda

XIX. n. Közepe

iród

Pritz - 53. l.

121 9. Velenczei festő a XVI. szá

Férfi képe.

állva, kissé

Derékon alól, jobbra
ékköves gyürüt visel, mellére te
zsebkendőt tart. Feje elől kopasz
tott szakálla ősz; szemöldöke ősz
Ingének kézelői látszanak, puff

Vászon, méretei 101.7
Vétetett E. Costantinit
Elszámoltatott 1895: VI
Az elszámolásra nézve l.
1894: XII. 18-án Szalay
a vételhez hozzájárultak.

904: IV. 28.

Berjon

budai órás

l. – Elek Artur: A régi pestbudai polgár otthona.

A Pesti Városháza

1935. 6-7. sz. 17. l. –

Ez a cédula azért van itt, hogy lássam, a fenti cikk tényleg be van-e vagva az anyagba.?

étből.

Tisztelettel

ZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

1768. Cilcer és Társa, Budapest

Berjon

Óvás Buda

l.

Pritz

57. l.

dr. Iovag Ibi Ervin s.k.

miniszteri tanácsos

ga tek. Elnökségének,

B u d a p e s t IX.
Hőgyes Endre-u. 10.

Berjon

örás, Buda XIX.

lásd

Lay Bpestiparmuvkiáll

49. l.

megirva

Berk Donát

gróf Thökölyi Imre
fejedelem
udvari gombkötője

lásd
3

Közl. szepesvármegye
multjából VI. ert
1914. 1–2. n 17 l.

MOB kat. 4043

1021

1984. VIII30. 10.45. Petőfi SJné.

Láttuk, hallottuk

/zene/

- A műsorvezető Varsányi Gyula.

/zene/

- Ebben a szűkszavú meghívóban az áll, hogy a Thermál Szálló és a General ART szeretettel meghívja Önt és művészetkedvelő barátait Csendélet ma című kiállításának megtekintésére. Hát a meghívást elfogadtuk és elhívtuk művészetkedvelő barátunkat. Ujlaki Gabriella esztétával Mihály Éva beszélget.

- Te jól ismered, hogy mi az ami eladható ma a világban, mint magyar festészet, és azt hiszem, hogy nem titkolt szándéka a General ART-nak aki ezt a kiállítást rendezte, hogy ezeket a képeket eladja méghozzá ha lehetséges, akkor valutáért, az ott lakó szállóvendégeknek.
Mi a véleményed erről a kiállításról ?

- Hát ehhez elspsorban azt kell leszögezni, hogy ez nem kiállítás, ez a legjobb esetben is egy szállodai előcsarnokban néhány kép kifüggesztve, különösen, hogyha az ember összeveti azt, ami látható azzal amit a plakát hirdet, vagyis az a címe, hogy Csendélet ma. Ebből az ember azt gondolná, hogy a mai modern törekvéseknek mondjuk az ehhez a régi és eléggé halódó műfajhoz való viszonyát fogjuk látni, ehhez képest látunk két művészt egyiktől négy képet a másiktól nyolcat vagy tizet, tehát még csak nemis egy kettős kiállítás, hanem egy teljesen athok jellegü valami, mint hogyha a raktáron levő készletet tették volna ki, hogy ezt most már el kell adni. Ezenkívül nagyon meglepő az, hogy ennyire lenézik az emberek izlését, maga a festő is mert például Bork József ugyan csinál csendéleteket, de nem ezekről a képeiről ismert hanem a szendenrei festészetnek egy nagyon jellegzetes alakja. Az embert meglepi, hogy ilyen képekkel jelenik meg.

- Ezek szerint a véleményed az, hogy ezek a képek nagyon gyngék ?

- Pontosan ez a véleményem , ez a Képcsarnoknak mégcsaknemis az átlaga, hanem az átlagnál egy kicsit rosszabb termése a képek, az mondjuk még érthető, hogy kicsik mert hát a turista nem fog elvinni kétméterszerkétméteres képeket, de az egész a koncepció, az, hogy milyen izlésre vannak ezek a dolgok beállítva, ez mind egy ilyen kicsinyitést mutat, hogy ez talán még eladható de igazság szerint a kó-

pat nem fog venni senki csak az aki gyűjtő mert nem fog Magyarországról hazavinni mondjuk Franciaországba vagy Hollandiába egy képet, akkor viszont egész biztos, hogy nem csendéletet vesz hanem a mai magyar festészetből valami jellegzetes dolgot.

- Mi lenne az a jellegzetes dolog amit a mai magyar festészetből eladhatónak vélsz amit érdemes lenne annak a szállónak a halljában is kiállítani ?

- Hát sokkal érdemesebb lenne például grafikákat eladni, egrészt azért mert azonnal lehetne pótolni hogyha az egyiket megveszik ez olcsóbb, tehát többen megvennék azonkívül valódi minőséget lehetne árulni nem kellene különböző árkompromisszumokba keveredni és akkor valószinü nem csak a gyűjtők vennék hanem a jobb izlésü érdeklődőbb emberek.

/zene/

Berka J.

megvan

11270.

Kray.

Mellig, kissé jobbrafordultan, tojásdad medaillonban van ábrázolva. Öltözete: katonai egyenruha paszománszegélylyel és a Mária Terézia rend jelvényével, a melyet szalagon hord. A háttér felhőzött égbolt. Felirata a kép alatt:

BARON von KRAY
K.K. General Feldzeugmeister

alól jobbra: Jos. Berka sc.

Punktirozva, méretei a vonalkeretnek 9.6:7.7 cm.

Szn. 164-909
1870-909-8

Jan/

Berka ~~János~~, cseh rézmetsző; szül. 1758-ban Prágában, 1815-ben még élt. Magyar vonatkozású műve: Sennyei Arabella arcképe. Rézmetszet. 12.-r. Jelzése: Jo. Berka del. et sc.

Meyer: Künstlerlexikon. III. 623. l. — *Nagler, G. K.:* Neues allg. Künstler-Lexicon. München, 1835. I. 441. l. — *Tört. Képcsarnok* grafikai gyűjteménye, Budapest.

BERKE SÁNDOR kiállitása a nagyváradi Művelődési Házban. /rövid hir./

Utunk, XXVIII.évf. 21./1282./sz. 1973. május 25. 12.old.

MDK

Berka A., ~~XXXXXX~~ graf.

448. Nimfák. szinezett rézmetszet.

Árverési Közlöny.1929.ápt. 3.rk.sz. 26.l.

MDK.

Berkecz Éva

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 dec.13.

Berkecz István

1944-ben született Mindszenten.
Végzettség: dekoratőr iskola
Tevékenységi terület: reklámgrafika, exlibris, embléma, táblakép
Lakcíme: 6600 Szentes, Kossuth tér. 5.

Bonyhádi Károly

1951-ben született Budapesten.
Végzettség: reklám-propaganda iskola
Tevékenységi terület: alkalmazott grafika, fotográfia
Lakcíme: 9700 Szombathely, Kun B. u. 14/A

Berkecz István graf.

Kroníka

Környezetünkért

Békéscsabán nagyon sokszor joggal panaszkodnak a piac környékén lakók az elviselhetetlen állapotok miatt. Hiába teremtette meg a „KGST"-piac lehetőségét az önkormányzat a városi sportcsarnoknál, továbbra is szinte a hét minden napján piacoznak a „külföldiek" a vásárcsarnoknál. Ma 17 órától lakossági fórumon beszélik meg az Áchim L. András (a volt 1. számú) Általános Iskolában az ott élők, a város vezetői és a városrész képviselője, mit tehetnek a jövőben az áldatlan állapotok megszüntetéséért.

Ki mit tud?

A vetélkedő Békés megyei döntőjét Gyulán, az Erkel Ferenc Művelődési Központban rendezik meg április 16-án, pénteken 15 órakor. Megnyitót mond dr. Simon Imre, a Békés megyei képviselő-testület elnöke.

AJAKSZ-rendezvény Békéscsabán

Az Autójavítók és Kereskedők Szövetsége — AJAKSZ — ma délelőtt tíz órától Békéscsabán, az Ipartestületben egész napos szakmai programot és kiállítást rendez. Előadás hangzik el a számítógépes fékpadi mérésekről, a környezetvédelmi előírások módosításáról, a Diesel-motorok füstölésméréséről és megbontás nélküli teszteléséről, valamint a műanyaghegesztésről. A kiállításon a legújabb Boschműszereket mutatják be a szakembereknek.

Fogadóóra

Dr. Sarkadiné dr. Lukovics Éva országgyűlési képviselő 1993. április 16-án, pénteken 14-től 16 óráig fogadóórát tart az SZDSZ Kiss E. u. 8/1. sz. alatti székházában.

Szlovákok az Alföldön

A Békés megyei szlovákok hagyománya címmel nyílik kiállítás április 16-án, pénteken 14 órakor Pozsonyban, a Szlovák Nemzeti Múzeum épületében.

Személyvonat elé ugrott

Tegnap délután a Békéscsaba—Gyula között közlekedő személyvonat elé ugrott a nyílt pályán egy eddig még ismeretlen férfi, akit a vonat elgázolt. A férfit súlyos, életveszélyes sérülésekkel szállították a gyulai kórházba. A baleset körülményeinek vizsgálatát folytatják.

A brigád mellett szól, hogy a faluban elkészült 2008 négyzetméter járda — ám a képen látható utca nem tartozik a szerencsések közé...

FOTÓ: LEHOCZKY PÉTER

Ki nyúljon az aknába?

(Folytatás az 1. oldalról)

nősíti. S ha a mi birgádunk ezt az utat követi, vidékre is kaphat megbízásokat.

— Le kell ülni ezekkel az emberekkel beszélgetni, biztos vagyok benne, hogy ők lesznek az elsők, akik jelentkeznek egy pályázat kiírása esetén — mondta egy újabb hozzászóló.

A három órás napirend — ami nem nélkülözte a „házi vitát" sem — végén a képviselők úgy határoztak, hogy pályázatot írnak ki az önkormányzathoz tartozó intézmények állagmegóvására, karbantartására. A pályázók április 30-áig adhatják be pályamunkáikat.

CSETE ILONA

Járóka, pihenő, randihely, vízesés, csúszda

Park lesz Békéscsaba belvárosában

Békéscsaba nem tartozik sajnos a parkok városához, éppen ezért ragaszkodott a város vezetése — a vállalkozók ostroma ellenére — a belváros egyik szabad területének megtartásához. Inkább lemondtak a beépítéssel járó haszonról, csakhogy megmaradjon a Belvárosi Iskola és a Kék Fény bisztró közötti terület pihenőhelynek.

— Milyen elképzelésük van a terület kialakításáról? — kérdeztük *Bánfi Ádám* városi főmérnöktől.

— Legfőbb szempontunk, hogy a város lakosságának legyen egy esztétikus, pihenésre szolgáló helye a belvárosban, mert a Korzó tér túlhasznált. Helyben is születtek tervek, de más városokból is nyújtottak be pályázatot még díszpark kialakítására is. A lakossági és szakmai elképzeléseket egyeztetve terveink szerint a belvárosi park négy alapvető funkciót lát majd el. Az idősebb korosztály számára lesz egy pihenőhely padokkal, sakkasztallal és fákkal. A kicsinyeknek kialakítunk egy elkerített járókát, amely mellett asztalok is lesznek tisztába tételükre, etetésükhöz. A gyerekeket igényes kivitelben elkészített homokozó, csúszda és mászóka várja majd.

— A legidősebb és a legfiatalabb korosztály közöttiek mire számíthatnak?

— A tiniknek lesz külön egy romantikus randihely, s az iskola bejáratától a Kék Fény felé egy sekély vízmedence, mögötte egy kétméteres magasságból lezúduló vízeséssel. Ezen a területen rendezvényeket is lehet idővel tartani, s a tér közepére egy kis tornyot tervezünk harangjátékkal. A járdákat oda építjük, ahol az utakat már kitaposták és nyilvános illemhelyekről is gondoskodunk.

— Mikorra készül el a hangulatosnak ígérkező park?

— Még az idén szeretnénk befejezni.

—LENTHÁR—

Orosháziak Sopronban

Sopronban április 14—16-án rendezik meg a Népegészségügyi Tudományos Társaság II. kongresszusát „Az egészségügy prioritása az 1990-es években" címmel. A tanácskozáson a népszerű előadók között ott lesznek az orosházi (volt) onkológusok is, *dr. Keresztúry Imre* és *dr. Antal Tibor*. Tudományos előadásuk címe: Az orosházi onkológiai osztályon a rákszűrés során kiszűrt betegek pre-operatív és post-operatív ellátása a tervezett teljesítményfinanszírozás figyelembevételével.

A két orvos *Kapossy Máriával* és *Kiss Viktóriával* készített közös munkája pedig: Az orosházi onkológiai gondozó működésének alakulása az elmúlt 6 hónapban.

Cs. I.

„EMBERSOKASÁG NÉP, CSAK A SZABADSÁG TESZI NEMZETTÉ."

(EÖTVÖS JÓZSEF)

Földtulajdonosok lehetetlen helyzetben?

Pelcsinszki Boleszláv, Szeghalom és környékének országgyűlési képviselője rendkívüli sajtótájékoztatót tartott a parlament ülésének egyik várható napirendjéről. Ma kerül a T. Ház elé a földkiadó és földrendező bizottságokról szóló törvény módosítása, melyhez kapcsolódik a képviselő úr módosító javaslata is.

Elmondta, törvény rendelkezik arról, hogy a részarány-tulajdonosok kérhetik a föld kiadását, de aki nem kéri, annak is meg kell határozni a földtulajdonát. Ugyancsak törvény írja elő, hogy a föld tulajdonosának azokat a költségeket, amelyeket a tsz-ek a termőföldre költöttek, de az nem eredményezett aranykorona-módosítást, meg kell téríteni. Ilyen költség például a melioráció, az ültetvénytelepítés. Ezek a költségek a települések egy részénél igen jelentősek lehetnek, az általa említett körösladányi példában közel kétezer forint aranykoronánként. Véleménye szerint ezt kellene megfizetni annak is, aki kiviszi a földjét, de annak is, akinek csak kijelölik a földterületét, de az a tsz használatában marad. A módosító javaslat lényege az, hogy ezt a költséget a saját üzletrészéből egyenlíthesse ki a föld talajdonosa, mert egyébként ezt készpénzben kellene megfizetnie, amire egyszerűen képtelenek az emberek.

A javaslat érinti a kárpótlásra jogosultakat is, egyben arra is kötelezné a kormányt, hogy azok számára, akiknek nincs vagy nem elég az üzletrészük a költségekre, kedvezményes hitelt biztosítson. Ugyancsak tartalmazza azt is, hogy az egész ügylet legyen mentes az általános forgalmi adó alól. Pelcsinszki Boleszláv nyomatékosan felhívta a figyelmet arra, hogy az egyébként is nehéz helyzetben lévő földhözjutottak a fenti költségek megfizetését nem tudják vállalni, az általa benyújtott törvényjavaslattal el lehetne kerülni a teljes ellehetetlenülést.

GILA KÁROLY

Honfeleség

Segítőkész és szolidáris minden képviselővel

A parlamentben honanyák és honatyák ülnek, de mindig, mindenkire mosolyogva ott tüsténkedik egy szem feleség is, Pap János fideszes képviselő felesége, Papné Kránitz Erzsike. Részt vesz a plenáris üléseken és férjével együtt a környezetvédelmi bizottság ülésein, pártállásra való tekintet nélkül segít bárkinek, jóban van mindenkivel. Késő esti szavazások alkalmával ugyanúgy viszi a frissítőt a szocialistáknak, mint a kisgazdáknak.

Megkértük Papné Erzsikét, mondja el nekünk, hogy milyen minőségben milyen munkát végez? Ki és mennyit fizet ezért?

— A férjem is, én is ugyanazt a szakmát műveltük, mind a ketten agrármérnökök vagyunk, Mosonmagyaróvárott, a Pannon Agrártudományi Egyetem növénytermesztéstani tanszékén ugyanazt a tantárgyat oktattuk. Tavaly szeptember óta fizetés nélküli szabadságon vagyok, s a két kislányunkkal együtt most Budapesten élünk, ők itt járnak iskolába. Kimondottan a férjem iránti szeretet és tisztelet hagyatta abba velem a munkát, ő nagyon megérdemli. A mindenese vagyok, a segítségem titkári is, szakmai is. Ő rendkívül lelkiismeretes, minden anyagot áttekint, alaposan felkészül, ismeret nélkül nem szavaz. Ez általán is igaz, de különösen a szűkebb szakmájában, a környezetvédelmi bizottság munkájában.

— Örömmel vállaltam fel ezt a furcsa küldetést. Nem tetszett a gyerekeknek az apai távollét, a férjem is jó családapa. Én döntöttem úgy, hogy félreteszem a szakmát, elsősorban a feleség és családanya leszek addig, amíg a férjem képviselő. Nem bántam meg, bár a körülmények sokkal nehezebbé váltak, hiszen nekem most semmi jövedelmem nincs.

— A televízión keresztül nem lehet látni azt az óriási háttérmunkát, amit a képviselők végeznek. Én nagyon szolidáris vagyok minden képviselővel és minden képviselő családjával. Biztatok is minden feleséget, illetve férjet, hogy háromszoros energiával álljon a párja mellé, mert csak nyugalmas családi háttérrel lehet a képviselői munkát becsülettel, lelkiismeretesen végezni.

SIMONFFY ÁGNES

Sok jót nem tudott mondani

Nagyszénáson az MSZP meghívására gazdasági fórum vendége volt a hét végén *Békesi László* országgyűlési képviselő.

Bevezetőjében kijelentette, sok jót nem tud mondani. Reális képet vázolt az első negyedévről:

— Talán megáll a gazdasági visszaesés — mondta, majd kifejtette, hogy a GDP 1—3 százalékos növekedését nem tartja reálisnak. Hogy a tavalyihoz hasonló évünk legyen, nem szabad, hogy bármi rendkívüli bekövetkezzen, hogy a mezőgazdaság mélypontja valóban a jelenlegi állapot legyen.

Békesi László szólt a közép- és kelet-európai pozíciók visszaszerzéséről, nem tartotta lebecsülendőnek a termékcsere jelentőségét sem.

— Nem szabad megengedni, hogy az apolitika rátelepedjen a gazdaságra. Véget kell vetni a presztízsből való kormányzásnak, kevesebb gőg, nagyobb alázat szükségeltetik — mondta.

J. V. K.

Sarokba szorítva

Demokrácia, vigyázz! Hátra arc?

Néhány hete négy katolikus érzületű képviselő módosítási javaslatot terjesztett elő egy 1990-ben(!) megalkotott, az alapvető emberi jogok alapján vallásszabadságot biztosító törvényre vonatkozóan. Az indítvány jóváhagyása nemcsak azt jelentené, hogy a jelenleg nyilvántartott 38 egyházból legfeljebb 6—8 maradhatna fenn, de elképzelhetetlenné válna a jövőben nálunk új egyház születése. Ilyen rendelkezés a kommunizmus alatt sem született, de az 1895. évi első vallásügyi törvény is korszerűbb volt.

Alig három éve, hogy meghirdettük a demokráciát, még meg sem szoktuk újonnan alkotott törvényeinket, már megkezdődött a megadott szabadságjogok visszanyesése. Bízom abban, hogy a négy képviselő előterjesztését nem a katolikus egyház szorgalmazta, hiszen egy nagy létszámú történelmi egyházhoz méltatlan lenne a kisközösségek adminisztratív úton való ellehetetlenítésének a szándéka.

Tény és való, hogy akadnak szekták, amelyeknek a cselekedetei törvénybe ütközőek, de akkor konkrétan velük szemben kell eljárni, s nem a kollektív büntetés szánalmas hibájába esni.

A társadalmi jólét nemcsak az anyagiak, de a szabadság megvalósított mértékétől is függ. Legalább azt ne romboljuk le, amit eddig elértünk.

L. M.

Agroker Rt.
Békéscsaba,
Szerdahelyi út 14.
Telefon: (66) 443-143
Telex: 83-605
Telefax: (66) 441-583.

HA MEZŐGAZDASÁGI GÉP, AKKOR AGROKER RT.!

SZEZONVÉGI KIÁRUSÍTÁS!

SPC—4 M vetőgép 96 000 Ft + 25% áfa helyett 89 900 Ft + 25% áfa,
SPC—6 M vetőgép 154 000 Ft + 25% áfa helyett 144 000 Ft + 25% áfa,
SPC—6 FS vetőgép 184 000 Ft + 25% áfa helyett 171 000 Ft + 25% áfa,
SUP—21 vetőgép 143 400 Ft + 25% áfa helyett 134 000 Ft + 25% áfa,
SUP—29 vetőgép 183 000 Ft + 25% áfa helyett 169 000 Ft + 25% áfa,
RM—7 pótkocsi 305 100 Ft + 25% áfa helyett 269 000 Ft + 25% áfa.

MAGYARORSZÁG BÉKÉS MEGYE

Farmergazdaság — parképítés

A fenti címmel szervez kiállítást április 16., 17. és 18-án a szegedi Talent Center Kft. A kiállítás szervezőbizottságának elnöke, *dr. Kovács László* munkatársunknak elmondta, hogy hagyományt szeretnének teremteni a Dél-Alföldre kiterjedő, tavasszal és ősszel megrendezendő agrárgazdasági napokkal. A szép fekvésű, mintegy nyolc hektáros területen a környékbeli nagy gazdaságok, farmer- és tanyagazdaságok, valamint kiskertek, park- és kertépítők, virágkertészek találkozhatnak. Az érdeklődő vásárlóközönség, a termelők és termeltetők, a mezőgazdasági eszközkészítők megismerkedhetnek az iparág képviselőivel. A most megrendezendő széles nyilvánosságra számító kiállítás egy több évre tervezett kiállítássorozat első állomása lesz. A Békés megyeiek a Talent Center Kft. központjában (Szegede, Fürj u. 92/B.) kaphatnak részletes tájékoztatót. Itt értesülhetnek a részvételi díjakról, a kiállítás körülményeiről és egyéb hasznos tudnivalókról is tájékozódhatnak.

A János vitézt látták

A közelmúltban a Dombiratosi Általános Iskolából 40 gyermek utazott Budapestre a Nemzeti Színház János vitéz című előadásának megtekintésére. A gyermekek útiköltségét abból a 20 ezer forintból fedezték, amelyet a Nemzeti Alapítvány e célra meghirdetett pályázatán nyert az iskola.

Hontalanok a határon

Az Orosházi Határőr Igazgatóság területén márciusban 263 esetben 429-en követtek el tiltott határátlépést. Ebből 425-öt elfogtak. Állampolgárság tekintetében igen tarka a kép: 26 ország állampolgárai között voltak románok, jugoszlávok, törökök, bangladesiek és hontalanok.

A határforgalmi kirendeltségeken a személygépkocsik ellenőrzése során 11 járműről derült ki, hogy bűncselekmény elkövetéséből származott. A gépkocsik becsült értéke 20 millió forint.

A tanyavilág kalapos festője

Széles kalapjáról a „kalapos festő"-ként ismerik Szentesen Berkecz István grafikus-festőt. A szentesi alkotó a tanyákon szerzett élményeit, tapasztalatait eleveníti meg képein, esetenként különböző stílusban. Legutóbbi műveiben az eltűnőben levő harmonikus-praktikus tanyasi életformát szembesíti a lakótelepi lét sivárságával

MTI FOTÓ: MEDGYASSZAY GY. BÉLA

Jótékonysági gyermekelőadás

„Gyermekek a Gyermekekért"

A rosszindulatú daganatos betegségben szenvedő gyermekek külföldi gyógykezelésének segélyezésére és a hazai onkológiai gondozottak támogatására bejegyzett alapítvány kuratóriuma 1993. április 24-én 15 órától Békéscsabán, az ifjúsági házban jótékonysági gyermekelőadást szervez a beteg gyermekek megsegítésére.

A rendezvényen gyermekek lépnek fel jótékonysági meggondolásból. Kérjük Békéscsaba lakosságát, jöjjön el, segítse a rendezvény sikerét. A támogatásra szorulók száma nem csökken. Belépőjegyek Békéscsabán a 2. számú iskolában, a Rózsa Ferenc Gimnáziumban vásárolhatók egységesen 200 forintért. Az alapítvány csekk-űrlapjait a Réthy Pál kórház gégész főorvosa szobájában vehetik át az igénylők. Felkérjük egyben Békés megye iskoláit, csatlakozzanak a rendezvénysorozathoz, támogassák célkitűzésinket. Kérjük a megye pedagógusait, minden településen ismertessék az alapítvány felhívását, segítsék a gyermekek felkészülését.

Az alapítvány számláit a Budapest Bank békéscsabai fiókja vezeti. Belföldi számla: 261-10996-7014. Devizaszámla: 407-261-974-001-000-001. Az érintett gyermekek, s a kuratórium nevében fejezem ki köszönetemet:

GREGORITS GÉZA KURATÓRIUMI ELNÖK

Holland siker Szeghalmon

Szép húsvéti élménnyel gazdagodtak, akik hétfőn este eljöttek a szeghalmi református templomba, hogy meghallgassák a hollandiai Ede városából érkezett Shirchadasj együttes műsorát. A vallásos témákat zenében feldolgozó fiatal együttes negyedik szeghalmi fellépése minden eddiginél nagyobb sikert hozott. Ezúttal egy musicalt mutattak be, My Way címmel. Dalaik modern stílusúak voltak, klasszikus elemekkel, fény- és hangeffektusokkal, pantomimmal tarkítva. A zsúfolásig megtelt templomban többször felhangzott a vastaps és a végén több ráadást is kikövetelt a lelkes közönség. A Bert Leeuwis vezette Shirchadasj hétfőn este végleg meghódította Szeghalmot.

GILA

Balettel ámított „balekok"

— Én nem tudom, hogy hányan vannak megelégedve „Károly Bertával", de nekünk elegünk van belőle... — kezdi a panaszát P. Cs.-né Mezőberényből. — Most jövök tőle, úgy beszélt velem, mintha én lennék a bűnöző. Kevés kis pénzemből kifizettem neki 3000 forintot, hogy jazzbalettre tanítsa a gyereket, a pénzt elvette, a tanításból semmi sincs...

— Ön nyilván Bartha Károly balettművészről beszél.

— Igen, talán úgy hívják.

— Ha nem tanítja a gyereket, miért nem kéri vissza a tandíjat?

— Pontosan azért jöttem. De mereven elutasított, azt mondta, hogy majd elküldi. Én megfenyegettem, hogy jövök az újsághoz, ha nem fizet. Azt mondta, oda megyek ahova akarok.

*

Kolleganőm írt már Bartha Károly balettművész működéséről. Nem valami pozitív kicsengéssel. A sarkadi szülők is panaszkodtak a New Yorkból hazatért balettművészre. Nem voltak megelégedve tényked ésével.

Bartha urat békéscsabai rezidenciáján, a volt pártházban kerestem. Idegen akcentussal, de magyarul beszélő hölgy vette fel a telefont. Meghagytam, kérem Bartha urat hívjon vissza a megadott számon. Nem tette. Azóta még négyszer próbáltam megtalálni, nem sikerült. Tudomásunk szerint Mezőberényben 15-en várják, hogy történjen már valami a balettanítással kapcsolatban. Ha nem, hát kérik a pénzüket vissza. Ennyi a történet. Ha Bartha úr válaszolni akar, természetesen szívesen adunk helyt nyilatkozatának.

B. V.

Romantikus zene

Az „Élő zenetörténelem" sorozat harmadik hangversenyét április 14-én, ma este hét órai kezdettel rendezik meg Békéscsabán, a Bartók Kamarateremben. Ezúttal romantikus zenét hallgathat a közönség, a műsoron Schubert-, Brahms- és Gounod-művek szerepelnek.

A Geszti Egyetértés Mg. Szövetkezet

értékesítésre felkínálja

az alábbi eszközeit és telepét:

— 1 db UAZ—452 brigádszállító
— 1 db MTZ—80 vontató
— 2 db E—301-es kaszagép
— 1 db IFA W 50 L tehergépkocsi
— 1 db E—5/2 pótkocsi,
valamint a vátyoni telepét legelőbérleti lehetőséggel.

Meghívó!

A Tótkomlósi Vegyesipari Szövetkezet 1993. április 30-án 9 órakor tartja mérlegzáró közgyűlését, melyre az érdekelteket ezennel meghívja.

A közgyűlés helye: Tótkomlós, Fő u. 63. szám alatti telephely.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság beszámolója az 1992. évi gazdálkodásról.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. Az 1993. évi gazdasági célkitűzések.
4. Egyebek.

IGAZGATÓSÁG

Olvasóink írják

Az itt közölt vélemények nem okvetlenül azonosak a szerkesztőségével. Az olvasói leveleket a szerzők előzetes hozzájárulása nélkül, mondanivalójuk tiszteletben tartásával, rövidítve jelentetjük meg.

Nyugdíjas-találkozó

A békéscsabai Haán Lajos Honismereti és Helytörténeti Nyugdíjasklub baráti látogatáson vett részt a gyulai Rákóczi nyugdíjas klubnál március 30-án délután. A buszpályaudvaron az elnökasszony néhány klubtársával fogadott bennünket, majd Gyula város nevezetességei közül megtekintettük a Ladics polgármúzeumot. Utána a művelődési házban megvendégeltek bennünket finom süteménnyel és itallal. A klubvezető üdvözlésünk után bemutatta a klub működését. A békéscsabaiak részéről virágcsokorral köszöntöttük az elnökasszonyt, és röviden ismertettük az 1992. évi kultúrtevékenységünket. Ezek után a Rákóczi Klub vegyes dalkórusa citera kíséretében remek népdalokat adott elő nagy sikerrel, utána a háziak és a vendégek közösen nótázgattak, verseket mondtak, viccelődtek, ismerkedtek.

Békéscsabán, a Haán Lajos Nyugdíjasklubban kezdődő barátságunk sikeres volt, reméljük, hogy a jövőben is hasonló lesz, mondotta Gergely Mihályné, a Haán Lajos Klub vezetője.

A szíves vendégfogadásért és Gyula város bemutatásáért hálás köszönetünket fejezzük ki a Rákóczi Nyugdíjasklub vezetőségének és minden kedves klubtagjának.

SÓTYI GYÖRGY
KULTÚROS, BÉKÉSCSABA

Visszhang

Parkosítani szabad...

„Parkosítani tilos" címmel e lap március 30-ai számában megjelent olvasói levélre szeretnénk reagálni, mivel az félreértésekre adhat okot.

A József Attila-lakótelepen, de sehol a város közterületein a parkosítási munkák engedélyezése nem a közös képviselők, illetve az ottlakók feladata. Megfelelő pénzügyi fedezet hiánya miatt és általában az ottlakók aktivitása miatt alakult ki az a gyakorlat, hogy az épületek előtti előkertek gondozását a lakosok végzik el. Hasonlóan a fakitermeléshez a közterületi fásszárú növények telepítését is a polgármesteri hivatal illetékes osztályával, az ültetést velünk szükséges egyeztetni. Csak így van módunk segítséget nyújtani abban, hogy a közművektől megfelelő védőtávolságra kerüljenek elültetésre a cserjék, fák. Az ültetésre alkalmas, például ne mérgező termésű növényfajok legyenek kiválasztva. A fák kifejlett állapotban se veszélyeztessék az építményeket, közműveket stb.

Általában a gondozásba vont területen levő növényzet fenntartási munkái végezhetők el említett szakirányítás nélkül. Egyéb ügyekben, például fásszárú növények telepítését megelőzően kérjük, szíveskedjenek irodánkat felkeresni. Konkrétan a Lencsési út 33. számú lakóépület környezetére elmondható, hogy van mit csinálni az előkertben. Az avar, szemét tavaszi gereblyézése várat magára. Fahiány az előkertben nincs. Ha valaki kedvenc fáját, cserjéjét el szeretné ültetni, javasoljuk, keressen fel bennünket, mivel ha nem is a ház előtt, de mellette tudunk megfelelő helyet kiválasztani.

BÁNFI ÁDÁM
IRODAVEZETŐ
BÉKÉSCSABA

Az endrődi templom

Szakáll Sándor Endrődön élő grafikus küldte szerkesztőségünkbe a helyi katolikus templomról készült rajzát. Az amatőr művész több mint 20 éve hűséges olvasója lapunknak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Berecz Éva
TISZATÁJ
1966 MÁJ

cendensebb és filozofikusabb halálélmény fűti még Putrament *Szent golyó* című, rettenetes befejezésű novelláját is amazoknál, pedig az író látszólag csupán naturalisztikus precizitással számol be egy tömegkivégzésről. S hogy itt mégis másról van szó, mint a korábbi, hasonló tárgyú lengyel írásokban, az abból érződik elsősorban, hogy a novella főszereplője, egyike az ártatlanul kivégzetteknek, ahelyett hogy részvétet keltene bennünk, csak szánalomra, sőt undorra indít... Valójában a halálmotívum gyakori előbukkanása egy nyomasztó, mitizált, már-már betegessé vált mártíriumkomplexum kegyetlen, de igazságos szétfoszlatásáról vall — s mint Kerényi Grácia utal rá —, ilyen értelemben (bármily furcsán hangzik is) pozitív vonása a lengyel prózának.

Túlzás volna a kötet alapján messzemenő általánosításokat levonni a lengyel prózairodalom helyzetére, törekvéseire, sőt csak itt szereplő íróira vonatkozóan is. A kötet jó néhány írása — hagyományosabb és kevésbé hagyományos egyaránt — bizonyára feledésbe merül majd. Mégis mozgalmas, igényes irodalomról ad számot, és az utószó el is igazítja az olvasót ebben. *(Európa Könyvkiadó 1965.)*

NACSÁDY JÓZSEF

1021

CSORBA TIBOR 60 ÉVES

Mióta e néhány sort tervezem, mindig Rónay György szép verse jut eszembe, a *Citerák*, melyben a költő így vall a több évszázados lengyel—magyar barátságot tápláló történelmi egymásrautaltságról:

Lengyelbe futott a magyar
ha mindenét elorozták,
s a lengyelnek is menedék
volt mindig Magyarország.

Emez valamely udvarházban
búsult a hazáján,
amazt Krakkóban vigasztalta
lengyel citeráslány.

A költői képzeletet történelmi visszapillantásra késztető mozzanat az utolsó strófa vallomása szerint személyes élmény:

Danczka fölött süvít a szél
havat hoz a tengeren át.
Pattognak a fagyban az ágak,
mint a citerák.

Az „Oceanum" partján citeraként pattogó fagyos ágak Balassi citeráslányát idézik fel a költő előtt: a komor hangulatú búvidosást, tágabb a lengyel—magyar egymásrautaltság tragikus színezetét. A két nép múltbeli kapcsolatainak, történelmi és kulturális érintkezésének e sötét árnyalású tónusát idegen elnyomók kölcsönös szorítása, anarchikus-feudális belső közállapotok magyarázzák. Ugyanakkor ott rejlik e folyamat értelmezésében — s itt már nem Rónay György verséről van szó — megannyi felszínes-frázisos, misztifikáló, nacionalista általánosítás lehetősége is, amit azonban a történelem menetének igazi mozgatóira figyelmező reflexiók — a XVI. századtól a reformkoron át a marxista állásfoglalásokig — mindig törvényszerűen elkerültek. Különösen az utóbbi 15—20 évben, amikor is a történelem végleg félredobta a nemegyszer méla honfibúvá komorult lengyel—magyar sorsközösség hagyományos kliséjét.

A most 60 éves Csorba Tibor a magyar—lengyel kapcsolatoknak ama kutatói közé tartozik, akik számára a két nép múltjában való elmélyülés iránytűje mindig e történelmi igazlátás volt, s akinek sokoldalú tevékenységét épp a szocializmus immár két évtizednyi „sorsközösségének" mindent újra fogalmazó közös célkitűzései segítették gazdagon kibontakozni.

1906. március 15-én született Szepesváralján, Lőcsén, majd Budapesten volt gimnazista, később a Képzőművészeti Főiskola növendéke. Festőnek indult, s bár történész, irodalomtörténész, publicista, fordító, szótárszerkesztő minőségben tette a legtöbbet a magyar—lengyel kapcsolatok ápolásáért, a másik múzsához ma sem

lett hűtlen. 1955-ben végleg Lengyelors
szóbeszéd: „a legnagyobb lengyel akvare
alaptalanul, hisz 1965-ben rendezett va
több mint tizenötezer látogató tekintette
ban (1961), Budapesten és más hazai városokban (1965) ugyancsak nagy sikere volt képeinek. Van egy egyedülálló vállalkozása, amiben kettős szenvedélyének hódol, a festészetnek és a történelmi kutatásnak. 1616 és 1618 között lengyel földön járt a régi magyar próza jeles kismestere, Szepsi Csombor Márton, aki 1620-ban nagy európai utazásának élményeit az első magyar nyelvű útleírásban hagyta ránk. Csorba Tibor — a jó utód — végigkövette Szepsi Csombor lengyel útjának valamennyi állomását, s képek sorozatában támasztotta fel az útikönyv lengyel fejezetét. Az illusztrációkon kívül számtalan előadásban, tanulmányban, cikkben, fordításban is népszerűsítette példaképül választott alakját — elmenve addig: nevezzenek el róla utcát Varsóban vagy máshol. Ez csak kultúrtörténeti szenvedély — legyinthetne felületesen valaki, ám ott vannak a „komoly" művek: az első, lengyeleknek készült magyar nyelvkönyv és szöveggyűjtemény, több száz lapos disszertáció Báthory Istvánról, s legutóbb a hatalmas akadémiai lengyel—magyar szótár szerkesztése.

Mindezzel korántsem merítettük ki Csorba Tibor szerteágazó munkálkodásának jellemzését. Nem beszéltünk regényeiről és műfordításairól, tanári működéséről és szuggesztív egyéniségéről. E sorok írója soha nem látta őt: hosszú, készséges leveleket, különlenyomatokat váltottunk csupán. Legutóbb a „Trybuna Mazowiecka" c. lengyel vidéki lap Csombor Mártont népszerűsítő félkolumnás kivágását kaptam meg tőle. A riport egyben születésnapját köszönti, s arcképe alatt ez olvasható: „Tibor Csorba — żywy symbol przyjaznych uczuć dwóch narodów... — A két nép baráti érzelmeinek élő szimbóluma."

Köszöntőnk végére nem kívánkozhat alkalmasabb befejezés.

KOVÁCS SÁNDOR IVÁN

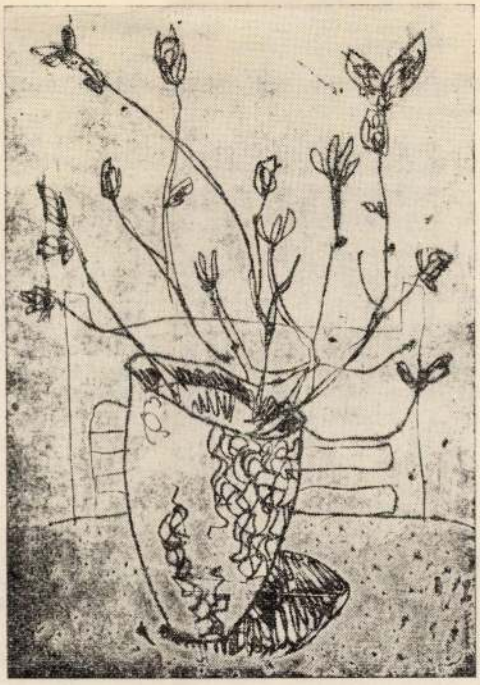

Berkecz Éva: Virág vázában

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Berkecz Éva
TISZATÁJ

1966 MÁJ

1021

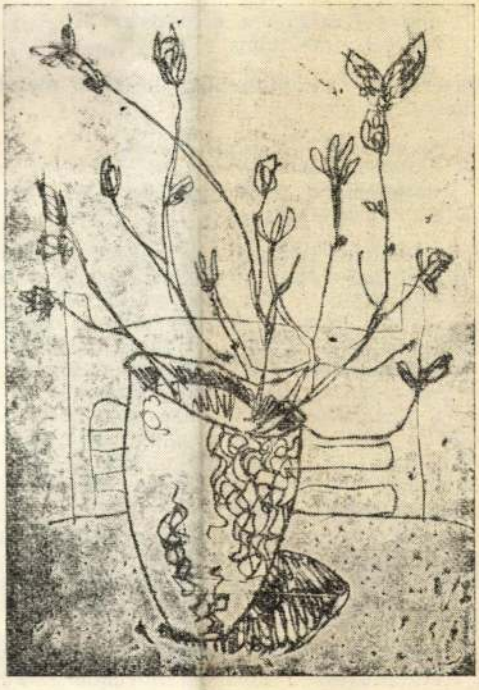

Berkecz Éva: Virág vázában

volt mindig Magyarország.

Emez valamely udvarházban
búsult a hazáján,
amazt Krakkóban vigasztalt
lengyel citeráslány.

A költői képzeletet történelmi visszapillantásra kész
vallomása szerint személyes élmény:

Danczka fölött süvít a szél
havat hoz a tengeren át.
Pattognak a fagyban az ágak,
mint a citerák.

Az „Oceanum" partján citeraként pattogó fagyos ágak Balassi citeráslányát idézik fel a költő előtt: a komor hangulatú bújdosást, tágabb a lengyel—magyar egymásrautaltság tragikus színezetét. A két nép múltbeli kapcsolatainak, történelmi és kulturális érintkezésének e sötét árnyalású tónusát idegen elnyomók kölcsönös szorítása, anarchikus-feudális belső közállapotok magyarázzák. Ugyanakkor ott rejlik e folyamat értelmezésében — s itt már nem Rónay György verséről van szó — megannyi felszínes-frázisos, misztifikáló, nacionalista általánosítás lehetősége is, amit azonban a történelem menetének igazi mozgatóira figyelmező reflexiók — a XVI. századtól a reformkoron át a marxista állásfoglalásokig — mindig törvényszerűen elkerültek. Különösen az utóbbi 15—20 évben, amikor is a történelem végleg félredobta a nemegyszer méla honfibúvá komorult lengyel—magyar sorsközösség hagyományos kliséjét.

A most 60 éves Csorba Tibor a magyar—lengyel kapcsolatoknak ama kutatói közé tartozik, akik számára a két nép múltjában való elmélyülés iránytűje mindig e történelmi igazlátás volt, s akinek sokoldalú tevékenységét épp a szocializmus immár két évtizednyi „sorsközösségének" mindent újra fogalmazó közös célkitűzései segítették gazdagon kibontakozni.

1906. március 15-én született Szepesváralján, Lőcsén, majd Budapesten volt gimnazista, később a Képzőművészeti Főiskola növendéke. Festőnek indult, s bár történész, irodalomtörténész, publicista, fordító, szótárszerkesztő minőségben tette a legtöbbet a magyar—lengyel kapcsolatok ápolásáért, a másik múzsához ma sem

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Berkecz Éva

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1957 JAN 20
1021

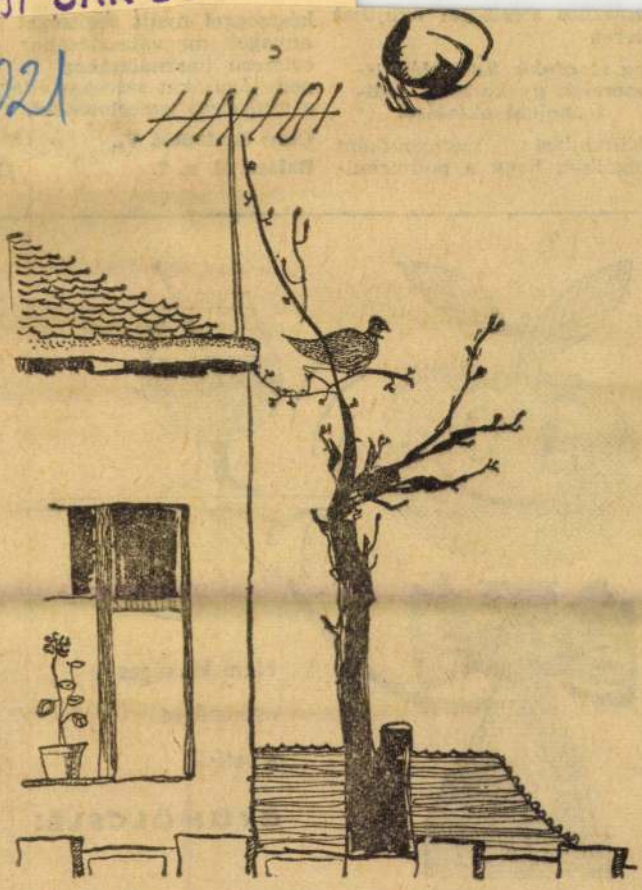

Fa madárral

Berkecz Éva (Szeged) rajza

Hasznos segítséget nyújth
e téren

**az alapfokú korróziós is-
meretek gyakorlati, poli-
technikai oktatása.**

Kiindulási szempontké
szolgálhat, hogy a politechi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Berkecz Éva

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1967 AUG 20.

1021

Berkecz Éva: Óváros

ot teljesítők
ről

befogadott gyermek) és a test-
vér akkor tekinthető eltartott
hozzátartozónak, ha 16. élet-
vét még nem töltötte be ille-
őleg ha középfokú iskola nap-
pali tagozatán tanul, annak be-
fejezéséig, legfeljebb azonban
19. életévének betöltéséig. A
szakmunkástanuló 18., az érett-
ségizett szakmunkástanuló pe-
dig 19. életévének betöltéséig
tekinthető eltartásra szoruló
hozzátartozónak. A hadköteles
által eltartott egyéb hozzátar-
tozók — például a szülő, a
nagyszülő, a munkaképtelen
nagykorú gyermek vagy test-
vér — csak akkor vehetők fi-
gyelembe, ha keresetük vagy
bármely forrásból származó
jövedelmük a havi 500 forin-
ot nem haladja meg. Nem le-
het eltartásra szoruló hozzá-
tartozónak tekinteni azt, aki-
nek eltartásáról az állam in-
gyen gondoskodik.

Az eltartásra szoruló hozzá-
tartozók körét és igényjogo-
sultságát az illetékes tanács
egészségügyi osztálya igazolja.
Nem kell külön igazolás, ha
az adatok egyébként is a mun-
káltató rendelkezésére állanak
— például a családi pótlék fo-
lyósítása esetén. Ha az eltar-
tásra szorulók száma vagy
igényjogosultsága megváltozik
— például ha gyermek szü-
letik vagy valamely hozzátar-

SAKK

67. SZ. FELADVÁNY
D. HJELLE
(Volda — Norvégia)
Eredeti

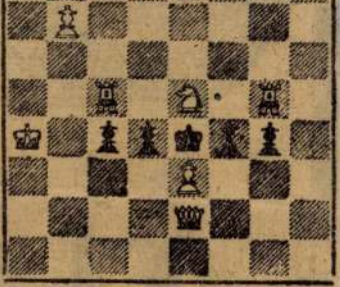

matt 2 lépésben
(Látszólagos játékkal és megtévesztésekkel)

E feladvánnyal befejeztük norvég barátunk sorozatának közlését.

68. SZ. FELADVÁNY: VÉCSEY ZOLTÁN (Veszprém — Magyarország. — Eredeti. Vil.: Kb6, Hb5, Ve4 (3). — Söt.: Kd7 (1). — **Matt 2 lépésben.**

A természettudományos ismeretterjesztésben nagynevű idős kartársunk küldte be ezt a feladványt rovatvezetőnknek a következő sorok kíséretében:

»Ha használhatod, közöld aranydiplomás pedagógus és gyémántdiplomás sakkozó barátod ez igénytelen próbálkozását.«

A kérést örömmel teljesítjük.

A május 26-i számban közölt 64. sz. (Hjelle) feladványban a d5 mezőn álló világos huszár a kulcslépés témabábja. Tetszés szerinti ellépése után 2. Be4: matt fenye-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1968 AUG 20

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1021

Berkecz Éva: Portré

hez pedig nem csupán hozzá-
értő, ügyszerető munkatársak-
ra, aktivistákra van szükség,
hanem arra is, hogy a szak-
szervezeti szervek mindenütt
karolják fel e kezdeményezést,
s legyenek odaadó, lelkes tá-
mogatói a pedagógiai múzeum
létrehozásának!

Dr. Voksán József
a szakszervezet titkára

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 FEB 8

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Berkecz Éva

/ 1021

Berkecz Éva: Szánkózás

gógusok

biztosít a hallgatók

A wroclawi vajdaság mintegy 34 000 pedagógusából évente mintegy 1500—1800, tíz év alatt összesen 15—16 ezer kolléga felsőfokú tanulmányait készítik elő, illetőleg szervezik meg.

A főiskola elvégzése 35—40 éves korig kötelező. Az idősebbek részére a vajdasági intézetekben egyéves szakmai módszertani tanfolyamokat szerveznek.

Az intézet gondozza az *igazgatóképző tanfolyamokat* is. Ezeken évente körülbelül 600 igazgató és igazgatóhelyettes vesz részt.

A vajdasági központokban rendezett tanfolyamok *programja országosan egységes*, ezeket a varsói intézet dolgozza ki, s végrehajtásukat esetenként előadókkal, valamint a helyi munkatársak felkészítésével segíti. Ugyancsak fontos funkciót lát el a Tanárok Rádió és Televízió Egyeteme, amely évi 137 adást sugároz.

A vajdasági intézetek — a központilag szabályozott mun-

ratórium kérései alapján különböző iskolai vizsgálatokat is végeznek.

A wroclawi intézetben 45 fő- és mellékállású pedagógus munkatárs dolgozik. Az adminisztratív, kisegítő állomány létszáma 20—25. Munkájukat egy főigazgató és három igazgató irányítja.

Az intézetben dolgozó pedagógusoknak *nincs iskolai tanítási kötelezettségük — bár tanithatnak.* A pedagógiai-továbbképző munkában való részvételüket a kötelező előadások évi óraszámában határozzák meg (90—360 óra). Egyéb tevékenységüket kötetlen munkaidőben látják el. *Mindenkinek kötelező kutatási témája van.*

A vajdasági intézeteknek nincs önálló folyóiratuk. *Rendszeresen adnak ki azonban különböző pedagógiai segédkönyveket, módszertani kiadványokat,* évente 10—12 kötetet, amelyeket az érdekelt pedagógusok ingyen kapnak meg.

Dr. Kelemen Elemér

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ 20

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Budapest

Berkecz Éva

1021

Berkecz Éva: Testvérek

hogy csak ússzam bátran, most sem érzem magam egyedül. Hogy mennyien és milyen hozzáértően éltetik a szakszervezeti mozgalmat, és segítenek majd engemet is, arra biztató élményül szolgált a legutóbbi országos titkári értekezlet. Úgy láttam ezen, hogy *nagyon lelkes, a közoktatásnak és a mozgalomnak egyaránt elkötelezett gárda szolgálja a magyar oktatásügyi dolgozók érdekeinek sokoldalú képviseletét.* Megtisztelő feladat ott lenni közöttük. Mindig arra törekedtem egy-egy új munkakörbe kerülve, hogy azt *minél alaposabban megismerjem és utána cselekedjek.* Ezt szeretném most is tenni.

Fényi András

Berkecz Éva, festő

felemlítvék: tájképei.

Dér Endre: Noteszlapon — a téli tárlatról

109.

XXVII

TISZATÁJ. Szeged, 1973. március 3,

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 FEB 3 0

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Berkecz Éva

1021

Berkecz Éva: Szántás

A megye
már minden
ajánlás a k
lános egy fo
járásban ú

ta-
fel-
ka-
ész-
. D.

VÁLA

Molnár Lajos általános iskolai igazgatóhelyettes kérdezi: Milyen rendelkezés alapján kell a pedagógusok munkavi-

ket mondja: „A dolgozó által a korábbi munkaviszonyban töltött időket a munkaviszony fennállását hitelt érdemlően tanúsító bármely okirat, vagy egyéb bizonyí-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 MÁJ 19
ÉLET ÉS IRODALOM

Berki Éva (11 éves)

1021

Berki Éva, 11 éves: Petőfi-portré

híreink

BARBUSSE

Száz éve, 1873. május 17-én született Henri Barbusse, kinek 1916-ban megjelent könyve, *A tűz* (amellyel Goncourt-díjat nyert) máig a legsikeresebb első világháborús alkotás. *Gyergyai Albert* — A mai francia regény című nagy tanulmányában — még „napló"-ként határozza meg műfaját. Ma talán riportregénynek neveznénk; mindenesetre 60 nyelvre fordították le és megszámlálhatatlan példányban adták ki; nálunk legutóbb 1956-ban. Világirodalmi hatása — *Roland Dorgelés*-től *Remarque*-on át *Jean Pierre Chabrol*-ig, *Mailer*-ig és *Szimonovig* — elvitathatatlan.

Az 1923-tól kommunista párttag író másik nagy sikerét 1931-ben aratta, Zola-monográfiájával. (Nevüket *Jean Fréville* is összekapcsolta egy kettejükről szóló könyvben.) Pályáját 1895-ben, versekkel kezdte. A tűz előtti legjobb művét (1908) Karinthy Frigyes és Kosztolányi Dezső *A pokol* címmel fordítot-

részt 44 országból, negyven százalékkal több kiadó, mint tavaly. Ez alkalommal nemcsak könyveket mutattak be, hanem kőnyomatokat, műtárgyakat is. A kiállításra eljött háromszáz szakember is, akik üzletkötésekkel, jogátadásokkal foglalkoztak, illetve előkészítették részvételüket a jövő évben rendezendő fesztiválon. Az idén először rendezték meg a szakmai találkozókat nyomdászok, kiadók, fényképészek, klisézők között. Ugyancsak az idén vonták be először a könyvtárosokat is: könyvtárosok találkoztak a kiadók dolgozóival. A könyvtárosok közt szerepeltek a 2000 franciaországi üzemi könyvtár képviselői is. Bruno Lagrange, a fesztivál igazgatója, nyilatkozatában hangot adott elégedettségének, s kijelentette, hogy a fesztiválon mintegy 110 000 olvasó, illetve látogató vett részt, de hála a rádió- és televízióközvetítéseknek, több millióra emelkedik azoknak a száma, akik valami-

Berkecz Éva

Az idei Szegedi Téli Tárlaton
tájképei szerepeltek.

Dér Endre: Vöteszlapon-a téli tárlatról
Tiszatáj, 1973. márc. 109. old.

Berkecz Éva

nezegel a

Szeged. Téli Tárlatos

Papp Lajos: Egy kiállítás képei

Tiszatáj 1967 II. v. 135 old.

Berteix Éva

Sirág várában /rajz, repró/

Tiszatáj 1966 Jn. 404 old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1971 ÁPR 25

1021

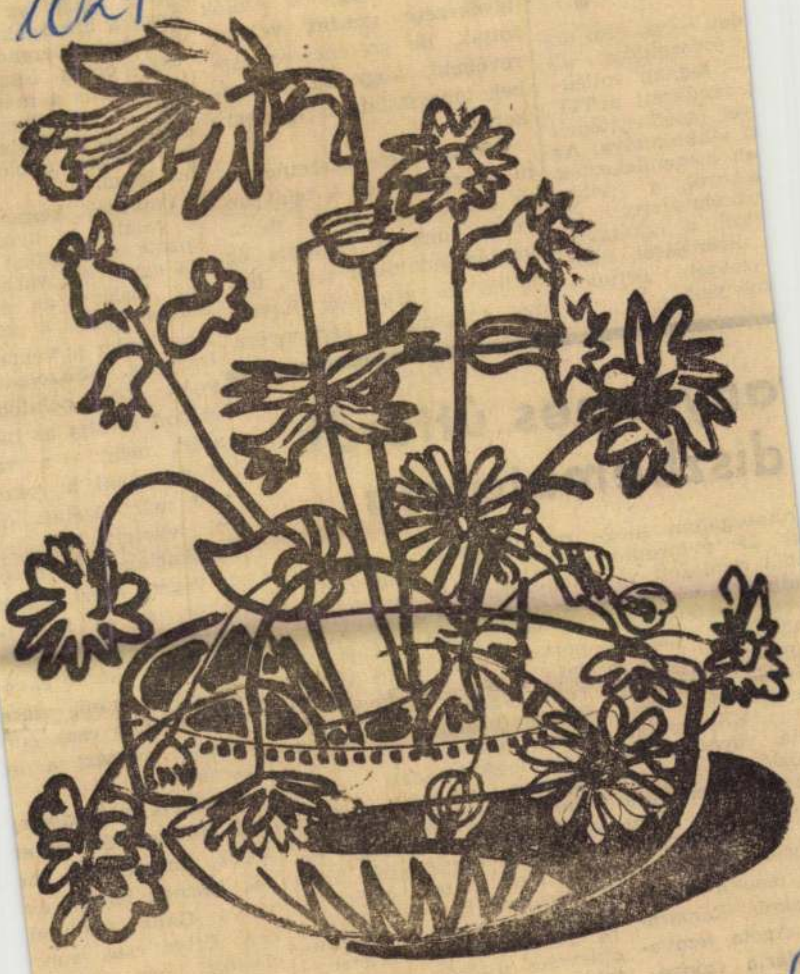

Virágok

Berkecz Éva

Berkecz Éva

ünnepség

don — az első ür- évfordulója al- — tegnap emlék- rendezett a TIT yei szervezetének ti szakosztálya. Az en megemlékeztek arinról, a világ tronautájáról és ijról, a rakétaku- úttörőjéről, mél- szovjet űrtudo- ményeit.

Addig-addig nézte Veres Imre a csillagos ég amatőr kutatóiról szóló, fel- nőttek és gyerekek figyel- mét egyaránt a képernyőre

is találta a nyolcadi között a helybeli áfé Az egyik fiú vasboltos egy kislány az élelm boltba megy, a másik lány pedig a vendéglő lasztotta. Fölszolgáló Fodor Jani nekilódult vakkal sorolja az indol azért megy a vasb mert valaki a rokons volt már tüzépes, és jól lehetett keresni. kacskaringós az érvel a végén azért érthet cukor, só és friss k majdani kézbe adója tud ilyen kézenfekvő gyarázatot adni, szeré magabiztosan csak enn válasza: én azt a m szeretem.

Kisebbfajta hadsere dul Halasra. Szerkezet tosok, forgácsolók, h tők lesznek három év va a Ganz-gyár mű ben. Példa csak anny előttük, hogy tavaly lányokat is fölvettel Jólesett viszont nekik,

anyérmes úttörők díszbemutatója

rőmozgalom meg- ak 25. évfordulójából rendezett vá- rális szemle arany- és -oklevelesei- vételével díszbe- endeztek tegnap órai kezdettel a Bartók Béla Központban. ula, városi úttö- dvözlő szavai után áz vonószenekara ort, majd a Mező la szavalókórusa któria (hegedű), ter (ének), a Ró- iskola kamara- dó Ágota (szava- e Mária (zongo-

ra), *Murányi* László, *Murányi* Éva és *Nagy* Márta (hangszertrió), a tanárképző főiskola 1. számú gyakorló iskolájának éneklőcsoportja *Nagy* Márta (zongora), *Rozsi* Olga (próza), *Tóth* Mária (ének), *Tóth* Erika (hegedű), a tanárképző főiskola 1. számú gyakorlóiskolájának kamarakórusa, *Nagy* András, *Dániel* József és *Varga* István népitánc-csoportja, valamint a tanárképző főiskola 1-es számú gyakorlóiskolájának Bartók Gyermekkórusa lépett a pódiumra. Az aranyérmes és aranyokleveles úttörők díszbemutatója nagy sikert aratott.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1991 MÁJ 16.

1021

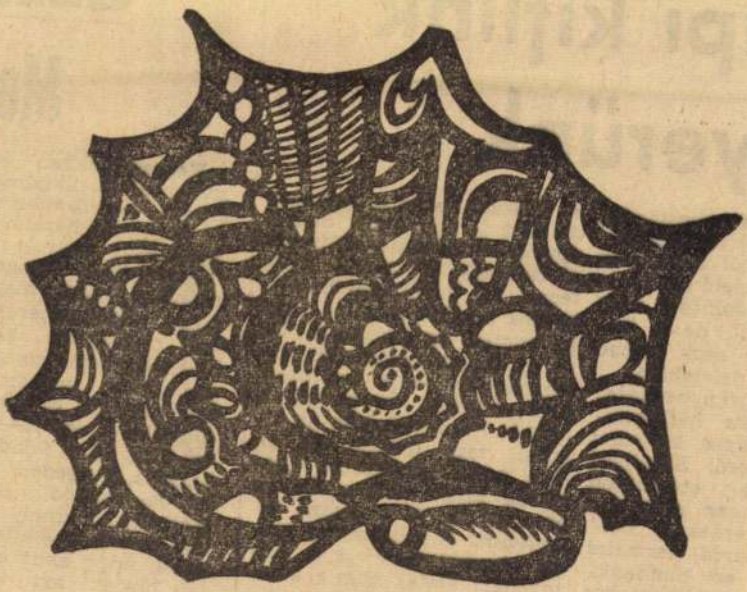

Berkecz Éva

Berkecz Éva

Kagyló

...api kiflink ...yerünk

...a rétestészta, ...ül a háziasz- ...ból a szabvá- ...felelő minősé- ...előállítani nem ...rül, de a ke- ...or sem szabad ... üzletekből.

...igény naponta?

...em hétközna- ...ázsa kenyeret ...egedi Sütőipari ...le szombaton ...nnep előtt 8— ...kérnek a bol- ...tárra termelni ... ezt mindenki ...délelőtt 11-kor ...árolja meg az ...sú kenyeret. ... az orvosok ...k a friss ke- ...sztását, a még ...ernél" a más- ...De

a választ. Pedig a kemence délelőtt is épp olyan meleg, éppúgy onthatná a kiflit, sőt a beosztás is sokkal jobb lenne, ha folyamatosan süthetnék a kiflit, zsemlét, vagy a fonottat és fonatlant. De — és itt az érthetetlen ellentmondás — *10 óra után nem szívesen veszik át a boltok.* Nem vállalják az eladási, vagy inkább: az el nem adási kockázatot. Szerintük kiflit csak a diákok esznek, ők is tízóraira és melegen. A sütőipar a maga részéről befejezi a hugavonát: átalakítják a sütményüzemet és éjszaka sütik ezentúl a kiflit, zsemlét — a hajnali órákban a teljes megrendelt mennyiség az üzletekben legyen. Ha „megöregszik" a kifli, nem az ő raktárukban öregszik meg.

Gazdá

Monop

Képzeletünkben erre a szóra valami hatalmas épületben székelő, több országra kiterjedő hatalmú szervezet képe jelenik meg. A mindennapok tapasztalata azonban kezd meggyőzni ennek ellenkezőjéről: nem kell országokra kiterjedő hatáskör, hatalmas székház, milliárdos vagyon. Elég egy cégtábla is, amin föltüntették, hogy X—Y üzem ezt meg azt a feladatot elvállalja. Szegeden néhány év óta működik ilyen kis szolgáltató, amely időközben sikeresen elhitette magáról, hogy amit cégtábláján hirdet, azt kizárólag csak neki lehet és szabad elvállalni. Senki más mellette „nem rúghat labdába"...

Hogy, hogy nem, mostanában egyik régi megren-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1971 JÚN 6

102

Berkecz Éva

102-re fog emlékezni!

Álmodozás

Berkecz Éva

ramozhatósága adja meg első-sorban. Ha ugyanis a fajlagos elemszükségeletet esetről esetre lényegesen változtatnánk, ennek folyamatos követése már nem valósítható meg, azaz a gyártás folyamatosságában zavarok mutatkoznának.

A helyzet lényegesen javul azonban, ha a gyártandó elemek számát csökkentjük. Joggal merül fel a kérdés, hogy ebben nincs-e ellentmondás, hiszen a cél éppen a nagyobb variációk lehetőségének megteremtése. Úgy találtuk, hogy nincsen, illetve egyetlen esetben nincsen, ha tudniillik *feladjuk az épületszekciót, mint tipizálási alapegységet, és magát a lakást, esetleg az egyes helyiségeket választjuk a sorozatgyártás alapjául.*

A jelenlegi szisztéma alapvető problémája éppen az, hogy a gondolatmenet annak idején az volt, hogy előbb elkészült a kívánatosnak tartott típusszekciók alaprajza, és ezt kísérelték meg ezután mintegy áthangszerelni panelos technológiára. Ebből logikusan következik, hogy a végeredmény sem lehetett teljes értékű rendszer. Már pedig — véleményünk szerint — a probléma megoldásának a kulcsa az, hogy *a házgyári technológiát valóságos rendszerré kell továbbfejleszteni,* szerint hagyományos módszerekkel valóban aligha oldhatók meg.

A közelmúltban kaptunk kézhez egy rendkívül érdekes, tervekkel is illusztrált tanulmányt, amely a győri házgyár technológiai továbbfejlesztését hivatott megalapozni. E tanulmány az adott házgyár által gyártott elemekből összerakható legkisebb egységét, a „cellát" választja a rendszer alapjául. A cellák számát a lakások esetében 10-ben, a közlekedőhelyiségek vonatkozásában 8-ban, azaz összesen 18-ban határozza meg. E szitekből 8-fajta lakás, illetve 75-tajta szekció alakítható ki, a szintszámok variálását figyelmen kívül hagyva. E 75 variánsból a beépítési formák most már szinte végtelen kombinációi állíthatók elő, és mind ez oly módon, hogy a megmaradó elemek paraméterei egyáltalán nem változnak. Az épületek földszintjével kapcsolatban a tanulmány arra az álláspontra helyezkedik, hogy ezek szabad kialakítását — üzletek, közösségi helyiségek, vagy akár az épület lábakra állítása céljából — a tervezési igények

... kinek kell gondoskodnia. Ez a kérdés annál inkább égető, mert a munkát haladéktalanul meg kellene kezdeni ahhoz, hogy a kívánt feltételek az építés idejére előálljanak.

A második ütemben a házgyári rendszer létrehozása volna a feladat. Nyomban hozzá kell tenni, hogy az első és a második ütem időben természetszerűleg átfedné egymást, hiszen az eddigi tapasztalatok szerint egy új ciklus előkészítése 3—4 évet vesz igénybe. Már pedig a Szegedi Házépítő Kombinát esedékes nagy rekonstrukciójában — ami 1974—75-ben várható —, az előkészítésen belül a tervezés csupán az első fázis.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

1971 MÁJ 7

Berkecz Éva

Anyák napja

1021

Berkecz Éva rajza

A sze

Bensőséges ünnepség színhelye volt nemrégiben a szekszárdi Babits Mihály Művelődési Központ: megalakulásának ötödik évfordulóját ünnepelte a Szekszárd járásivárosi Pedagógus Kórus.

A jubiláló együttest a szakszervezet megyei titkára köszöntötte. A városi tanács Szekszárd címerével díszített selyemzászlót, a megyei művelődésügyi osztály ezüstkoszorús diplomát és díszes sárközi albumot, a művelődési központ pedig jubiláló jelvényeket adott át az ünnepelteknek. A kórus vezetőit, *Fertőszögi Béláné* és *Gerse József* karnagyokat a város és a megye művelődésügyi vezetői külön elismerésben részesítették. Köszöntötte a kórust a város általános iskoláinak egyesített gyermekkara is.

Az ünnepségen a jubiláló kórus a többi között *Bartók*, *Kodály* és *Bárdos* műveiből adott hangversenyt. A színvonalas műsorszámokról felvételeket készített a Magyar Rádió is.

Az ünnepi műsor után a kórus tagjai baráti beszélgetésen vettek részt a megyei és városi vezetőkkel.

Az idei Czabán-díjas

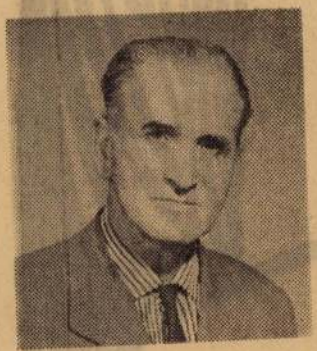

A Békés megyei tanács által alapított Czabán Samu-díjat és emlékplakettet az idén *Csete József*, a megyei művetetést Nagyszénáson, Czabán Samu egykori iskolájában Nagy Jánostól, a megyei tanács elnökhelyettesétől vette át.

Csete József 1931-ben végezte a tanítóképzőt, és Gyulán kezdte tanítói pályáját. A felszabadulás után a Békés megyei Tanács művelődési osztályán kimagasló tevékenységet fejtett ki. Állandóan tanulmányozta és számtalan előadásában ismertette a hazai és külföldi tapasztalatokat. Különösen értékes volt az a sok elemző- és bíráló szó, amelyekkel a szakfelügyelőknek, igazgatóknak, pedagógusoknak nyújtott segítséget.

Berkecz Éva

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

1969 AUG 19

1021

Városkép

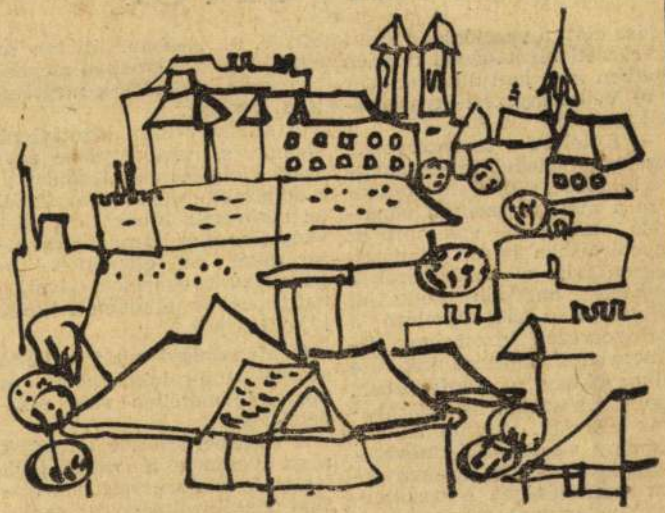

Berkecz Éva rajza

ődés irányelvei

adása előtt a vezetőnek a szakszervezeti bizottsággal minden esetben meg kell állapodnia.

b) Véleményezési-javaslattételi jog:

— Kötelező a szakszervezeti bizottság véleményének előzetes kikérése, illetve meghallgatása a munkaviszonyra vonatkozó szabályok, valamint az egyetértésben hozott döntések végrehajtása során, ha azok a dolgozók nagyobb csoportját érintik. Ezenfelül kötelező a szakszervezeti bizottságok véleményének előzetes kikérése mindazokban a kérdésekben, ahol ezt a szabályos jogszabályok előírják. Például az intézmény vezetőinek kinevezésénél, leváltásánál, tevékenységük megítélésénél. A szakszervezet véleménye a vezetőt az intézkedés végrehajtásában nem köti, de az attól való el-[illegible]st indokolni köteles.

Művelődésügyi Miniszté-

Mt. V. 84. §-ában, illetve az egyéb jogszabályokban meghatározott intézkedések megtételére jogosult.

A szakszervezeti bizottságok ellenőrzési tevékenysége egyaránt szolgálja az intézmény és a dolgozók érdekeit. Tárják fel az elkövetett hibákat, a törvényellenes és bürokratikus eljárásokat, az ellenőrzés tapasztalatait elemezve járuljanak hozzá az elkövetett hibák kijavításához.

f) Munkaügyi vitát eldöntő szervek megalakításában és közreműködésében való részvétel joga:

A szakszervezeti bizottságok részt vesznek a munkaügyi vitát eldöntő szervek (munkaügyi döntőbizottságok) megalakításában és működésében. A szakszervezeti bizottságok e tevékenységükkel segítsék a munkaügyi döntőbizottságok [illegible]

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Berkecz Éva,

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1981 JAN 15

1021

*

Berkecz Éva:

Szántás

*

risséseggel, aktivitással dolgozik pedagógusokért.

GOÓZ ISTVÁN: Ne várja tőem világrengető tettek elbeszélét. Kisbéren vagyok *iskolaigazató* és szakszervezetünk Komáom megyei bizottságában *közevelési felelős.* Valaki egyszer t kérdezte tőlem, hogyan tudom két különböző feladatot összeyeztetni. Hiszen nekem mint azgatónak meg kell tartatnom inden utasítást, jogszabályt, vi-ont mint szakszervezeti tisztgviselőnek a pedagógusok érkvédelme az első. Ez valóban y van. Csakhogy a kérdező azl nem volt tisztában, hogy a két ilönböző feladat ugyanazért a

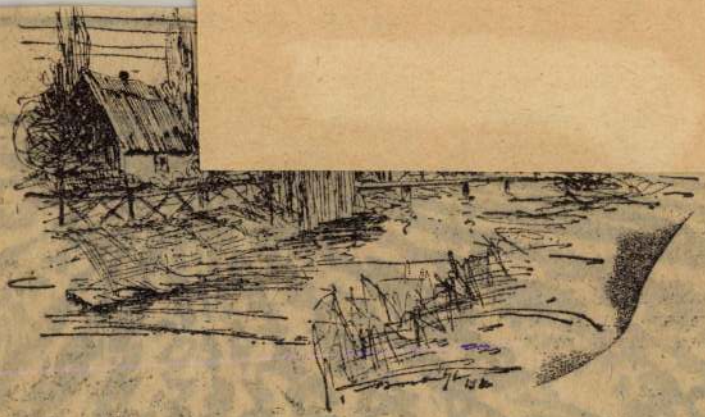

Borbély László: Patakpart

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Berkecz Éva

DÉLMAGYARORSZÁG

1954 JUN 7

1021

Vasárnapi kis tárlat

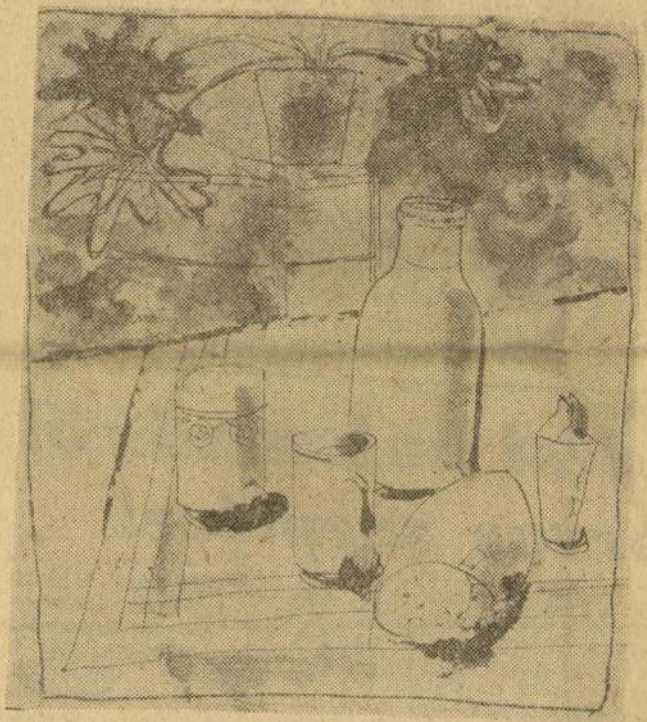

BERKECZ ÉVA: REGGELI

rack, virág, bor

nevezések a kertészeti kiállításokra

Az országos *virágkiállítást* ugyancsak a kamaraszínház helyiségében rendezik meg augusztus 6-tól 9-ig. Itt vágott és cserepes virágot egyaránt bemutatnak. A virágkiállításon mutatja be híres készítményeit a *herendi és a hollóházi porcelángyár.* Az országos *borkiállítást* július 24-én nyitják meg, s itt a megye bortermelő közös gazdaságaival együtt részt vesz hazánk valamennyi állami pincészete.

A szabadtéri játékok egész tartama alatt a Fáklya Mozi kerthelyiségében *márkás borokat kóstolhatnak, vásárolhatnak* a jó italt kedvelők. Palackozott borok is forgalomba kerülnek és a szegedi Kossuth Halászati Szövetkezet állandóan *sült halat is árusít majd.* Ugyancsak a Fáklya Mozi kerthelyiségében a kisipari szövetkezetek és a kisiparosok különféle *bőrdiszműárukat* stb. árusítanak, a kiskereskedelmi vállalat pedig *ajándéktárgyakat.*

---

edési balesetekről

orvos szemével

épp a reflexek késése válik végzetszerűvé, lélekjelenlétét veszítve a veszélybe rohan. *A baleset elkerülésének módja: a vezető absztinenciája, az alkoholfogyasztástól való feltétlen tartózkodása.* Szigorú kötelesség ez, melynek be nem tartásáért a késő bánatban, ha életben marad, a

log, hogy az autók a külföld egyes nagy városai belsejében már nem is futhatnak be, az utasaik kénytelenek a kocsijaikat a külvárosok megjelölt helyein parkolni, maguk pedig vagy gyalog, vagy ha valamilyen közlekedési eszköz — földalatti, autóbusz — van, azt igénybe

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Berkecz Éva

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1961 FEB 2 0
1021

Városrészlet

Berkecz Éva (Szeged) rajza

zamata
gyümölcslevekben!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Berkecz Éva
DÉLMAGYARORSZÁG

1987 FEB 26

1021

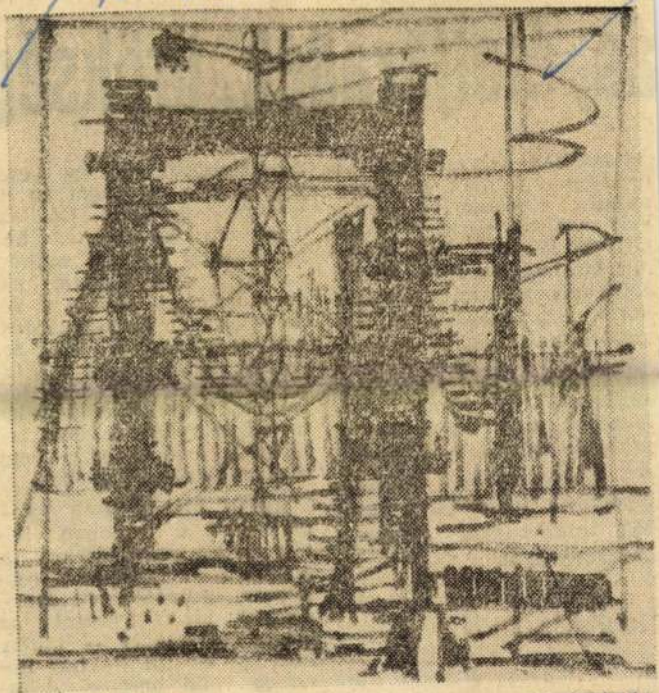

BERKECZ ÉVA — HÍDÉPÍTÉS

ás, életjá

visszaéltek helyzetükkel, kíméletlenül bántak az egyedülálló, elaggott emberekkel; másfelől egyes eltartottak tanúsítottak indokolatlan bizalmatlanságot eltartójukkal szemben, vagy idős koruk, betegségük miatt összeférhetetlennek bizonyultak. *Az eddigi jogszabályok módosítása — szocialista rendszerünktől idegen jelenségek megszüntetése céljából — növeli e szerződések állami és társadalmi ellenőrzését,* biztosítja a hatósági intézkedések nagyobb hatékonyságát.

ihagyásával

azt a tanácsi állandó bizottságok — társadalmi aktívák közreműködésével — általában *a helyszínen végezzék.* Amennyiben a szerződő felek bármelyike az elpasztalatairól szükség esetén köteles értesíteni az illetékes ügyészt. *Ha az ügyészség szükségesnek látja, büntető eljárást indíttat az olyan eltartó ellen, aki az eltartottal szembeni kíméletlen magatartásával bűntettet követ el;* eljár továbbá az ügyészség a színlelt, illetve nem kellően teljesített, vagy teljesíthetetlen tartási szerződés érvénytelenítése, módosítása, vagy megváltoztatása ügyében.

Az új intézkedések vonatkoznak a korábban kötött tartási szerződésekre is. A tanácsok igazgatási osztályain nyilvántartott szerződések jóváhagyásáról az igazgatási osztály — külön kérelem nélkül — hat hónapon belül határoz. *A tanácsnál nyilvántartásba még nem vett szerződést az eltartó legkésőbb 1967. augusztus 31-ig köteles jóváhagyás végett írásban bemutatni.*

Berkecz Éva
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG
1964 MÁJ 24

1021

A TENGER

BERKECZ ÉVA

A gazdaságos é
első lépcsőfoka a

A gazdaságos építkezés első lépcsőfoka a tervezés. De alig néhány perce beszélgetünk erről Deák Ferenccel, a Csongrád megyei Tervezőiroda igazgatójával és Illés Lajossal, a főmérnökkel, máris kiderül, hogy az »első lépcsőfok« előtt is lehet olyasmi, ami a gazdaságosságot eleve lerontja.

Sok múlik az előkészítésen

— A beruházó rendszerint nem rendelkezik megfelelő szakképzettségű emberekkel, ezért azután gyakran előfordul, hogy a pénzügyi kereteikhez képest túlzott igényekkel lépnek fel — mondja Deák Ferenc. — Sőt, még az ellenkezője is megtörténik, s aláértékelik a lehetőségeket. A tervező dolga ilyenkor, hogy ha kell, vita árán is megmagyarázza, mit érdemes, mit kell építeni.

A gazdaságosságra való törekvés tehát már a beruházási program

egyszerre. A nagyüzemi gazdálkodás ily módon gazdaságosabb ütemben fejlődhetne.

Feladatok tervezés közben

— A tervezés időszakában — veszi vissza a szót Deák elvtárs — már leginkább rajtunk múlik, hogyan öltenek testet a gazdaságosság követelményei. Legfontosabb a típustervek, típusszerkezetek következetes alkalmazása. A most kiadott mezőgazdasági beruházások terveinek kilencven százaléka adaptált típusterv. Még jobb lenne azonban, ha a technológiákat is tipizálnák. Ez azonban nem rajtunk múlik. Az említett tejházak igen komoly technológiájához szükséges gépeket nem egy helyen gyártják. Így azután a tipizálás elve csorbát szenved.

— Új vonás, hogy a beruházóval egyetértésben ösz-

Ilyenkor azután a tervező hiába igyekezett lelkiismeretesen dolgozni.

Költségszint alatt vagy felett?

— Az intézetnél indított munkaverseny és a prémiumfeltételek is célul tűzik ki — világosít fel az igazgató —, hogy az épületeket az előírt pénzügyi norma alatt maradó költségből tervezzük meg. Ezt a célt a Hódmezővásárhelyre tervezett középiskolai kollégiumnál sikerült is elérni, az egy férőhelyre jutó költség 8—10 százalékkal alacsonyabb az engedélyezettnél. A Művelődésügyi Minisztérium is jóváhagyta a programot, úgyhogy az idén hozzálátunk a kivitelezési tervek kidolgozásához.

— A gazdaságosságba »játszik bele« a tervezés minősége is. A rossz előkészítés,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Berecz Éva
DÉLMAGYARORSZÁG

1965 NOV 28
1021

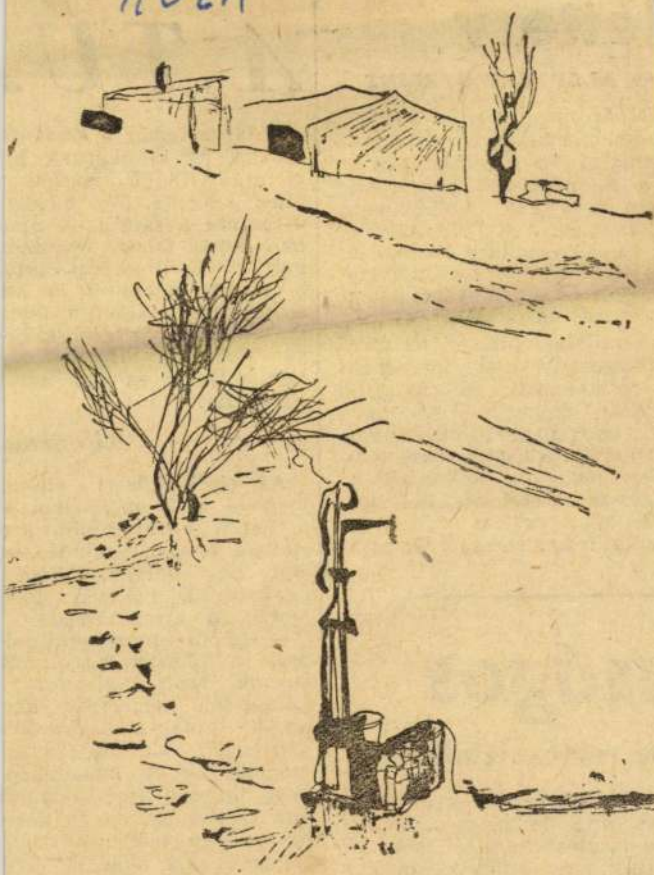

BERKECZ ÉVA KÚT

letterv

OS ALAPTERV SZERINT

yíti és meggyorsítja a köz-ezőinek, építőinek munkáját. zerkezet variációinak egyik ája a miskolci nehézipari tem E—7 jelű kollégiuma, terveznek a KÖZTI mérnö-t 13—14 emeletes toronyház íz emeletét majd az univer-a legalsó emeleteket pedig nozással építik fel.

ező vállalat építészei az uni- felhasználásával terveznek balatonparti és nyugat-llodát, diákotthont és más Az Építésügyi Minisztérium ztálya felszólította többi ter-t is, hogy hasznosítsa ezt a ületszerkezetet. Az ÉM be- vállalat zsolcai gyárának pedig már a sorozatgyártásra TI)

ságos

se sertéshizlalásban

egyrészét a gazdák márís át-cserélték kukoricára. Eladták a termés egyrészét, s az or-szág más kukoricában gaz-dag tájain nagymennyiségű takarmányt vásároltak. Egy-egy gazda gyakran 50—60

A TÚ

A lábunk már a sarat da gasztja, ha ki akarunk ju ni a MAHART Hajójaví tápéi telepére. Az udvarc — szinte a sárból — újor nan emelt falak bontako nak ki. Épül az új raktá S jövőre betonutat is ka a hajójavító. Ezen a telep helyen kilenc szocialista br gád dolgozik. Hét fizika egy műszaki és egy adm nisztratív.

Kilencen

Az elsők között alaku meg — 1962 májusában - a Lenin nevet viselő szo cialista brigád. Szakma sze rint úgy tartják számo őket: a tűzkovácsok. Pál Sándor a brigádvezető.

— Mióta megalakultunk mind a kilencen együtt dol gozunk. Nem változott gárda, jól megértjük egy mást — magyarázza a bri gádvezető. — Még ner mondhatjuk el magunkró hogy teljesen szocialista mó don dolgozunk, de az a cé lunk, hogy elérjünk odáig Nemcsak azt akarjuk elvé gezni, amit meghatároznak mert azt teljesítettük. Ta valy is 126 százalékos vol

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 JAN - 1.

DÉL-MAGYARORSZÁG

Berkecz Éva

1021

ARC

BERKECZ ÉVA RAJZA

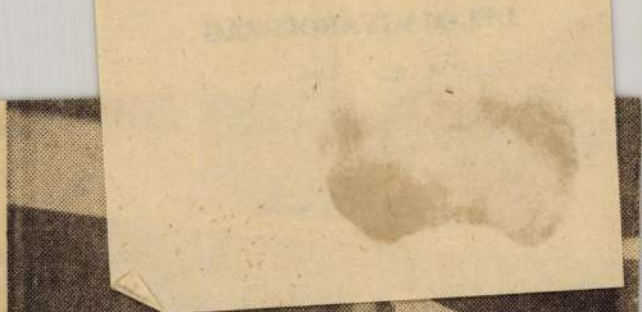

A várost járva sorra-rendre új és új építkezések tűnnek szembe. A magasodó falak és állványok dolgos hétköznapjaink velejárói. Szeged erőteljes urbanizációs folyamatát a korszerű új családi otthonok is fémjelzik. Az Építőipari Tudományos Egyesület településtudományi folyóirata, a *Városépítés* idei októberi száma megállapítja, hogy az öt megyei jogú város — Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs és Szeged — közül Szegeden alkalmazták az igényeknek és a korszerűségnek legjobban megfelelő, s ugyanakkor gazdaságos lakástervezést, kivitelezést.

A második ötéves tervben Szegeden a korábbi évekhez mérten lényegesen *nagyobb ütemű volt a lakóházépítés.* Érdemes visszapergetni [illegible] *folyó építőmunka.* Napirendre került ugyanis a Oskola utcának és környékének rendezése. Ennek keretében ezen a részen 217 lakás épült fel.

A második ötéves tervben koncentrált lakóházépítkezés, korszerű építés technológiával az Odessza városnegyedben folyt. A harmadik ötéves tervben — amint erről már lapunkban beszámoltunk — koncentrált és nagyarányú lakóházépítés a *Tarjántelepen* és környékén lesz.

A városrekonstrukció, az új építkezések szükségessé tették *az avult, öreg épületek lebontását,* hogy helyükbe modernek épüljenek.

Berkecz Éva M.D.K.

Művei a kiállításon

Utcarészlet

Akácz László: Téli tárlat Szegeden

Csongrádmegyei Hirlap 19 5. f r. 28.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1978 DEC 2 0

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Berkecz Éva

1021

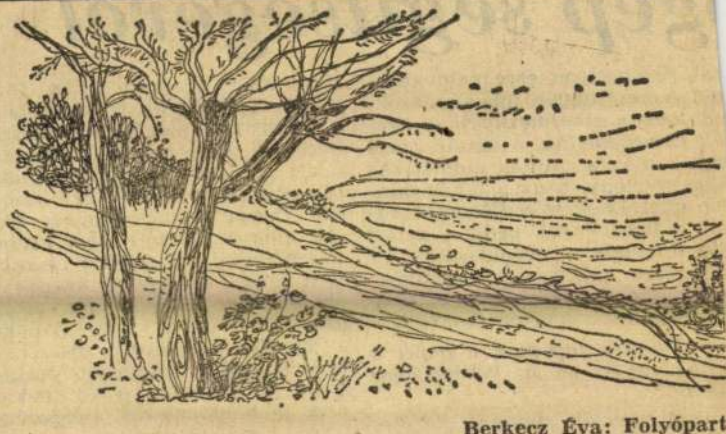

Berkecz Éva: Folyópart

ógép segítségével

ált oktatógépek erre nem képe-
ek. A számítógép tehát amazok-
ál *jobban alkalmazkodik a gye-
ek képességeihez*, a tanuló maga
zabja meg a tanítás ütemét. Az
s nagy előny, hogy a tanár min-
len gyereknek más feladatot ad-
at, a tanítványok pedig a gépen
llenőrizhetik a megoldásukat. Ez
különösen azokban az osztályok-
an hasznos, amelyekben a tanu-
ók képességei nagyon eltérőek.

— *Hogyan fogadták a gépet a
edagógusok és a középiskolás
liákok?*

— *A nevelők számára előzőleg
cét tanfolyamot is rendeztünk* a
épek kezeléséről és a programok
észítéséről. Négyszázegynéhány

Programot program után indí-
tottak. Tetszett nekik az is, hogy
a képernyőn megjelenő válaszok
között dicsérő sorok is megbúj-
tak, például „Ügyes voltál!",
„Okosan dolgoztál!" és hason-
lók. Persze *a számítógépet sok-
sok előnye ellenére sem szabad
misztifikálni. A tanári munkát
nem teszi fölöslegessé, csupán az
óra bizonyos részében jut szerep-
hez.* Igaz viszont, hogy ilyenkor
a nevelő kevesebbet beszél, a
gyerek pedig hamarabb megta-
nulja az anyagot, s így módon
még több idő marad a beszélge-
tésre, a gyakorlásra.

— *Mennyibe kerül ez a számí-
tógép?*

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1979 DEC 20

Berkecz Éva: A metrón

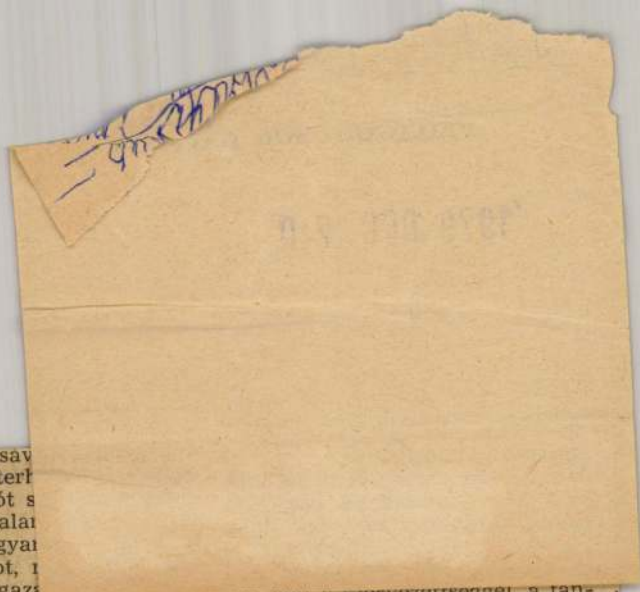

ával, magatartásáv
összegyűjtött terl
tán külön akciót s
ségben szabálytalai
gáitól. Azok ugyai
ldatlan állapotot, i
ha annak van igaz
szinte minden ügyben fellelhető
zottja beadványt szerkeszt a fel-
igyi döntőbizottsághoz vagy mun-
a nevelőtestület tagjaival aláírat-
llető munkatársukkal nem kíván-
ni . . ."

gy ítéletből

pontjait, melyek számára nem
kedvezőek, a tantestület egyes
tagjaival rossz a kapcsolata, ez-
zel összefüggésben önérzetet és
becsületet sértő kifejezésekre ra-
gadtatja magát, s ugyanezt teszi
»frott« anyagaiban is, figyelmen
kívül hagyva az alá-fölérendelt-
ségi viszonyt. A vélt sérelmeivel
felsorolhatatlan számú államigaz-
gatási és politikai fórumot ke-
resett fel, s panaszai zöme alap-
talannak, más része pedig je-
lentéktelennek minősült. Mind-
ezekkel rossz munkahelyi lég-
kört alakított ki az iskolában.

Az iskola munkaügyi döntőbi-
zottsága a felmondást — mint
törvényes intézkedést — válto-
zatlanul helyben hagyta.

A felperes akkor keresettel
fordult a munkaügyi bírósághoz,

baj volt a szervezettséggel, a tan-
év kezdésekor mindössze 92,5 szá-
zalékos „eredménnyel büszkél-
kedhettek". Mezőkovácsházán
ugyan a 120 dolgozó mindegyike
tagja volt a mozgalomnak, de
Dombegyházán, Kunágotán,
Meggyesházán merőben más volt
a helyzet. Azóta *itt is változtak*
az arányok, miután *Punyi Lász-
lóné* titkár maga járt utána, hogy
ki miért marad távol a szakszer-
vezettől. Tíz új belépővel nőtt a
tagok száma. Kiderült ugyanis,
hogy szót lehet érteni azokkal,
akik személyi sérelmek, üdülő-
jegy vagy segélykérés elutasítása
miatt nem vállalták a tagságot.

„Rontotta" az arányokat, hogy
Gyulán a 700 dolgozó nem jelen-
téktelen hányadát — mindazokat,
akik gyermekgondozási segélyen
vannak — kihagyták a szervezett
dolgozók közül. Amikor ellenőriz-
ték az adatokat és rájöttek, hogy
ezek mindegyike rendszeresen fi-
zeti a jogfenntartó tagdíjat, s a
bélyeget is megkapta, azonnal
kedvezőbb „lett" a statisztika.
Egy tanulsága azonban volt a
felesleges izgalomnak. Nevezete-
sen az, hogy ezentúl minden
egyes kedvezőtlen adatnak felku-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Berkecz Éva

1970 NOV 20

1021

Berkecz Éva: Bugac

zobás üdülő,
erten, a Pet
esítettek, nag
z üdültetés
uk az elmúlt években megket-
zereződött. Mindent egybevetve
lr. Búzás János városi titkár, va-
amint *Balogh Gyula* gazdasági
elelős sokrétű gazdasági és üdül-
etési munkáról adhatott számot
a megbeszélésen.

A második napon a *megyei bi-*
zottság gazdasági munkáját is-
mertette *Szűcs Sándor* megyei
itkár és *dr. Bozsó Ferenc*, a me-
gyei számvizsgáló bizottság el-
nöke. Örvendetes, hogy a szer-
vezettség a megyében megközelíti
a 98 százalékot, s így az ország-

alapszervezetek számvizsgáló bi-
zottságainak működése is sokat
fejlődött az utóbbi években.

A központi számvizsgáló bi-
zottság záróülésén az *egyes mun-*
kacsoportok részletesen beszámol-
tak az előző negyedév folyamán
végzett munkájukról, és ismertet-
ték az ellenőrzéseik során szer-
zett tapasztalatokat. Rendkívül
hasznos volt a különböző szintű
szakszervezeti szervek munka-
módszereinek megvitatása is.

(szigetvári)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRADÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 MÁJ 25

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Budapest

Berkecz Éva

1021

Berkecz Éva: Mártély

lelket öntenek azo
küszködnek". És ig
keresztül.

— És te? Nem s

— Nem. Annyira
hogy hirtelen fölállt
rekek vagyunk mi
kell „irányt mutat
már a tanítványain
tásra akarjuk nevel
nem merünk vélen
rünk a saját szemü
lósággal? És még
eljöttem, döbbent belém hirtelen, kik is vol-
tak a fölszólalók.

— Mondottad: kollégák.

— Igen, kollégák, de akik ezt a bizonyos „útmutatást" követelték, valamennyien igaz-
gatók, igazgatóhelyettesek vagy tanácsi em-
berek voltak. És tulajdonképpen ettől vagyok

ta lenyelni ezt a bék
san a mérnöktanári k

— Vagyis rendeződ

— Várd ki a végét!
sítés nélküli besorolá
„nem szakos ellátók"
biológiát és a kémiát

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1971 AUG 7
DÉLMAGYARORSZÁG

Berkecz Éva

5

ZIN

1021

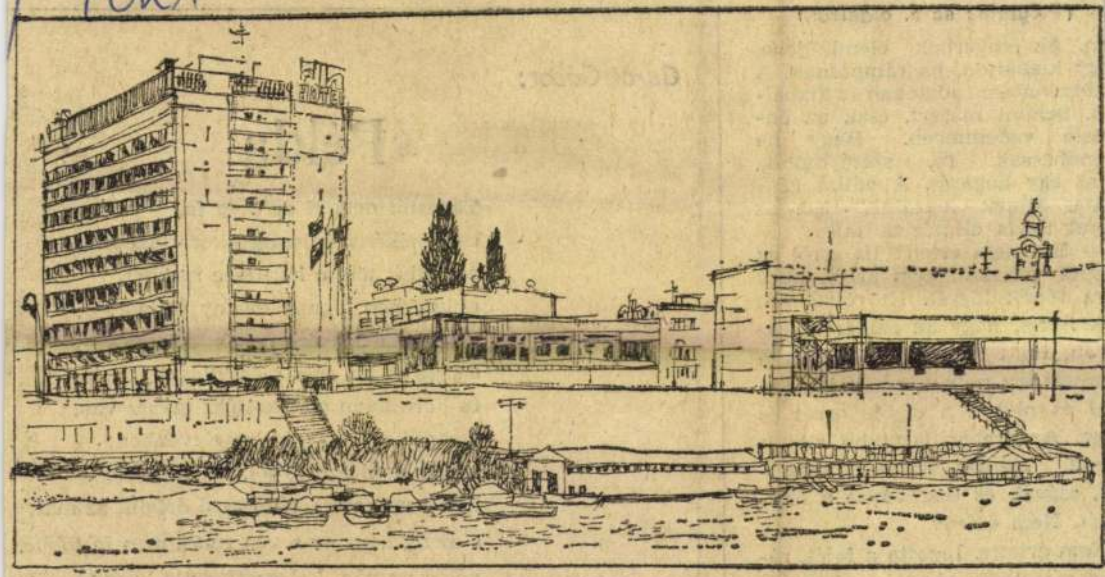

BERKECZ ÉVA RAJZA

(Folytatás az 5. oldalról.)

m. Az embernek elemi joga, ogy kiabáljon, ha rátaposnak. A ztos kudarc tudatában is kiabál- n. Semmi másért, csak az ön- zete védelmében. Hogy ne ondhassák rá, szétnyomták, int egy bogarat. A vállát rán- tta. Minek ugrálni? Ezt az gyet úgyis elintézték már.

— Hát nem érted? Itt erről az gyről van szó, nem arról, hogy ra főnök legyél. Itt rólad van ó. Arról, hogy az ember mégse yan, mint a hangya. Hordja a orzsát ész nélkül, aztán jön va- ki és ráteszi a cipője orrát és ge. Az ember legalább ricsajt nál. Kérdez, indokol, lármá- k, szóval, és észrevételi a léte- sét. Nem érted?

Nem értette. Ingatta a fejét, ré- g mosolygás lógott a száján és m értette. Én pedig tudtam,

Garai Gábor:

Példa

Tövestül dőlt ki az öreg fa,
csak néhény hajszálgyökere fogódzik
a földbe, törzse kerítésre roskadt,
csüggedten lógnak sovány gallyai;
s az ágak hegyére mégis kiültek
a rügyek kis zöld mécsvilágai
és halványan pislákolják: tavasz van,
zsendül az élet minden elevenben;
lesz-e levél a rügyből, s a virágból
lesz-e gyümölcs, nem az ő dolguk az már,
s az se, hogy ez a vén roncs nem fa többé,
példa csupán. Lélegzetfogytig buzdító.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1977 SEP 4

DÉLMAGYARORSZÁG

Berkecz Éva

1021

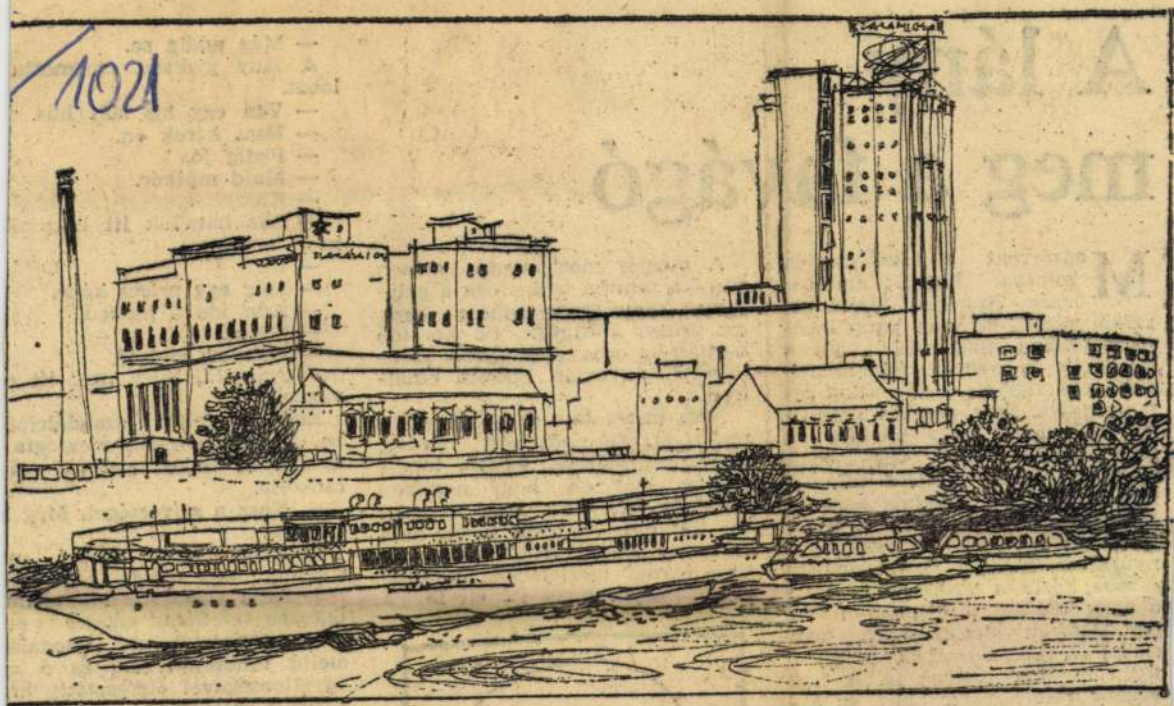

BERKECZ ÉVA RAJZA

A lány meg a favágó

Megzörrent a füzes-cserjés, mintha kutya matatna benne. Szomorú József arrafelé nézett, de nem látott semmit. Jobban maga alá húzta a lábát, és a bokrok folyómenti-széle alól figyelte a vízi világ esti csöndjét. Nem gondolt semmire, csak arra, hogy jó ülni a parton magányosan, testvérének érezte a holdat, vizet, a túlparti nyárfaerdőt, meg a sima homokhátat. Ide való, közéjük tartozik.

Hamar elhagyta a gondtalan nyugalom, mert a bokor zörgése eszébe hozta a vasárnapot. Fönn a nagy védőgát túlsó oldalán van egy egészen kicsike háza, nem üdülő az, mert József benne lakik télen is, meg nyáron is. A ház végébe vetett fészer alatt, az ártéri nagy favágás idejéből ma-

A cserjés most olyan erősen zörgött, mintha tépkednék a galyakat, vagy fészkelődnének benne. József fölfigyelt, de kis idő múltán az erős motoszkálás csöndesebb lett, aztán egészen elhalkult.

Nem kutya lesz ez — gondolta magában, de nem volt kedve, hogy talpraálljon, és tíz lépést tegyen. Úgy élt, hogy nemigen érdekelte az, ami nem tartozik rá. Szomorú Józsefre pedig nem tartozott semmi. Maga választotta a favágó mesterséget, és úgy rendezkedett, hogy itt éli le a

— Kár.

— Ellakhatnánk itt hármasi is.

— El.

— Még egy priccs kéne.

— Add ide a melled.

— Sietek.

— Annyira sietsz?

— Annyira, hogy már itt s vagyok.

Belépett fehér szandálcipő be, Józsefhez ment, megfogta nyakát és teljes nyelvvel szá csókolta.

— Kösz a szívességet. Még l szélünk.

Gyorsan elment, József m köszönni sem tudott. Azóta n esik jól a vízpart esti nyugaln Egészen véletlenül kétszer is el te a szerencse egy csodála mellű tündérlányban, és ő m ügyetlenségével elveszteti ke közül a szerencsét. Az nem lé zik, hogy azért

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Berkecz Éva, grafikus

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1983 OKT 20

1021

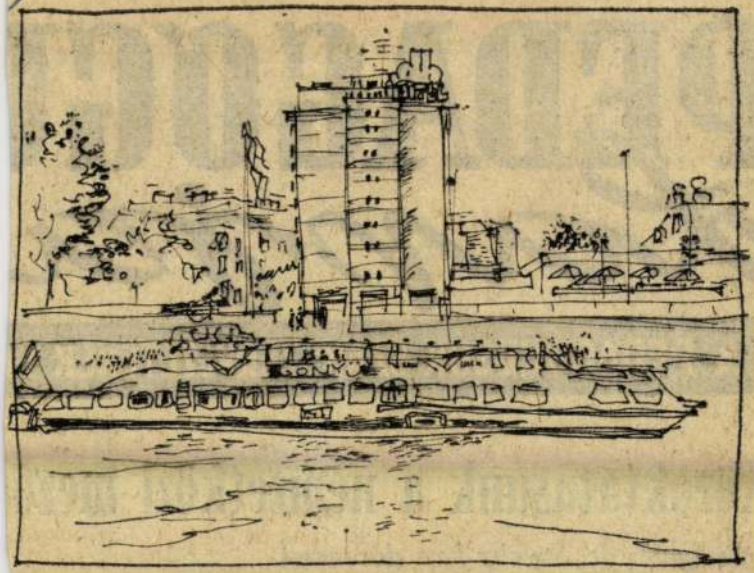

Berkecz Éva: Szegedi részlet

PEDAGÓGU
Lapja
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETÉNEK L

Közoktatásunk a nemzetközi mező

Beszélgetés dr. Széchy Éva docenssel

A közelmúltban Budapesten ta- a rugalmas és eredményesnek
ácskoztak a szocialista országok ígérkező szakképzés fejlesztési
összehasonlító pedagógiai szakér- költségeit, jóllehet általában a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 OKT 8

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Berkecz Éva

1021

Berkecz Éva: A Matternhorn

antárgyakra. *A*
lyük az, hogy
zik az oktatást,
gus jelenléte, ki
tatás lelke. Érve
ntre, minden is
ú intézményt
záróan. Kétségte
írásbeli számor
t nagyon egzak
emberek szere
rhető adatokra
nkérést, amikc
ni, hogy a tanuló teljesítménye
ő százalékos; amikor nem úgy
alában 4-es, vagy 5-ös. Félre-
és ne legyen, *ezek a módszerek*
onyos területeken nagyon jól
almazhatók, de ezek száma vi-
nylag kevés. Legkevésbé alkal-
zhatók, mégis elburjánzottak a
nán területen. Ezért tartjuk

a napközi gyarapodását szolg
jut az eredeti célra. Az egyik
nyét vették meg belőle, a má
kabinetbe, a harmadikban t
azokról a kazettákról, amelyek
lene emelniük.

Úgy hiszem, ideje lenne a
végre kevesebbet kellene kere

Berbecz István festő

● *Terítéken a munkanélküliség*

A helyzet nem romlik tovább

Hatszázötven ezer regisztrált munkanélküli, kétszázharminc ezer ellátásból kikerült állásnélküli, 12,6 százalékos munkanélküliségi ráta – ezek a számok jelzik jelenleg a magyar munkaerőpiacot. Arról, hogy mi van a számok mögött, Kiss Gyula munkaügyi miniszter tartott tegnap előadást a Foglalkoztatás '93-94 című konferencia első napján.

– A tavaly, ugyancsak Szegeden megrendezett találkozó óta kedvező folyamatok indultak el a magyar munkaerőpiacon – mondta. – Az 1992-re jellemző nagy elbocsájtások idén már nem voltak jellemzőek, sőt, a betöltetlen álláshelyek száma nőtt. És növekedett az álláshelyek forgási sebessége is, ami a munkaügyi szervezet munkáját dicséri. Örvendetes, hogy csökkent a pályakezdő munkanélküliek aránya, bár a 130 ezer idén végzett fiatalból 63 ezren azonnal a munkaügyi rendszerbe kerültek. A gazdaság ágazatai közül a mezőgazdaság és a bányászat, a gépipar és az élelmiszeripar bocsátott el a legtöbb alkalmazottat, munkaerőt vett fel viszont a fa- és papíripar, a biztosítás, az oktatás, a közigazgatás és a TB. Az alkalmazottak száma a kisvállalkozói szektorban nőtt a legnagyobb mértékben, már a munkaerő 35 százalékát kötik le itt.

A gazdasági recesszió, a Kis-Jugoszláviával szembeni embargó, az aszály a foglalkoztatás jelentősebb bővülése ellen hat. Ráadásul, bár a gazdálkodók, vagyis a potenciális munkaadók száma nőtt, leginkább a kisvállalkozások száma gyarapodott, míg a nagyvállalatok száma csökkent. Ez pedig meghatározza a munkaerőpiaci keresletet. Aggasztó, hogy egyre többen maradnak tartósan, vagyis egy évnél hosszabb ideig állás nélkül, leginkább az alacsony végzettségűek, magasabb életkorúak köréből. A helyzet tehát, ha nem is rózsás, legalább – úgy tűnik – nem romlik tovább.

A munkaügyi miniszter a jövőre a következőket jósolja. A munkanélküliek száma megállapodik a 6-700 ezernél, emellett a munkaerőleépítés és -felvétel nagyjából egyensúlyban lesz. Egészen addig, míg a gazdaság állapotában jelentős változás nem lesz.

K. G.

Fotó: Enyedi Zoltán

Nagycsárdában szedik a gyökeret

Királyhegyeshez tartozik Nagycsárda. Megy a traktor, speciális gyökérkifordítóval fölszerelve, utána, sorbaállva, legalább huszonvalahány ember kapkodja a zöldséggyökeret. Egyszerű lenne „váltva forgatós" ekével fölszerelni a traktort, hogy visszaúton is haszonnal járjon, de a nagyon egyszerű leleményt is elveti a puszta praktikum: akkor dupla annyi kapkodó ember kellene, és a dupla napszám többre rúg, mint a traktor üres fordulója. Az egyik gazdasági számítás tehát megeszi a másikat.

Az első szavak után mindjárt kiderül, a királyhegyesi ember egészen másként látja ugyanazt, mint a városi. Idebent szálanként is árulják a zöldséggyökeret vagy gyökérzöldséget, borsos áron, tőlük viszont igen olcsón akarják megvenni a kereskedők. A sárgarépát egyelőre meg se veszik, mert 15 forintnál többet nem hajlandóak adni érte, annyiért meg a termelő nem akarja elkótyavetyélni.

Évenként ismétlődik ez a harc.

Jövőre kukoricát vetnek a gyökérzöldség helyére, utána kalászos következik, aztán cukorrépa, azt követően talán hagyma, és öt év múlva indulhat újra a sor. Szigorúan betartják ezt a vetésforgót, különben ráfizetnének. Térdenállós kínlódás a zöldség és a sárgarépa termesztése is, akárcsak a hagymáé, és a végén térden állva rimánkodnak, hogy valahogy el is tudják adni. Amit most szednek ki, mindenesetre délben már kocsira rakják, és éjszakára Hajdúszoboszlón rakják ki. Vannak, akik a budapesti piacon várják vele a szerencsét. Mi pedig, szerencsétlen városiak, akkor rogyunk térdre, amikor az árcédulát meglátjuk.

H. D.

● *Kiss Gyula szerint*

Ösztönözni kell az átképzést és a munkavállalást

Várhatóan egy-két hónapon belül a Parlament elé kerül a Munkaügyi Minisztérium javaslata a Foglalkoztatási Törvény módosítására. A tervezett változtatásokról Kiss Gyula miniszterrel beszélgettünk a Foglalkoztatás '93-94 konferencián.

Fotó: Schmidt Andrea

– A legfontosabb módosítási javasat arra kívánja ösztönözni az állás nélkülieket, hogy akár néhány hónapos munkát is vállaljanak el. Ez ugyanis megakadályozza őket abban, hogy hosszú távra kiszoruljanak a munkaerőpiacról, a perifériára kerüljenek. A jelenlegi körülmények között azonban a munkanélkülieknek nem érdekük a rövid távú munkavállalás, hiszen ha ismételten állás nélkül maradnak, már nem részesülnek az ellátásban. A tárca javaslata szerint a rövid munkavállalás idejére a munkaügyi kirendeltségek felfüggesztenék a járadékfolyósítást, és a járadékra való jogosultság egy évébe pedig nem számítana bele a munkavégzés néhány hónapja. Ugyanez vonatkozik egyébként azokra is, akik átképzésen vesznek részt.

● ***Hosszú ideje tervezik, hogy szigorítják a fekete munkavégzés elleni intézkedéseket.***

– A módosítási javaslataink között szerepel a munkaügy ellenőrzési jogosítványainak bővítése, illetve a büntetőeljárás egyszerűsítése. Eszerint a jövőben nem kellene a kifizetett bér megállapításával bajlódni, hanem a minimálbér hatszorosát rónák ki a munkaadóra büntetésül.

– Gyakorta hallani, hogy a munkanélküliség kezelésének egyik legkívánatosabb formája a közhasznú munkavégzés lenne. Ám az önkormányzatok nem igazán élnek ezzel a lehetőséggel. Elképzelhető, hogy a helyhatóságoknak még a bérek rájuk eső 30 százalékát sem áll módjukban kifizetni?

– Igen, elképzelhető. Éppen ezért javasoljuk, hogy a jövőben a munkaügyi szervezet a közhasznú foglalkoztatottak bérének akár 90 százalékát is átvállalhassa az önkormányzatoktól, a munkaügyi tanácsok döntése alapján.

KECZER

(Folytatás az 1. oldalról.)

● ***A Kék Lagúna esetében viszont nemcsak a működési zajok ellen emeltek szót a polgárok, hanem a közterületen folyó, éjszakai randalírozások miatt is.***

– Így igaz. A lakók hatósági intézkedést kértek annak érdekében, hogy ne hajnali négyig, hanem csupán este 10 óráig üzemeljen ez a szórakozóhely. A nyitvatartás idejét ugyanis a jogszabály értelmében a vállalkozó szabhatja meg, csupán egyetlen kikötést kell tudomásul vennie: 22 óra után nem zaklathatja a környéken élők éjszakai nyugalmát. Így a hozzánk érkezett bejelentéseknek természetesen nyomába eredtünk. Hosszadalmas bizonyítási eljárást folytattunk le, és ehhez segítségül hívtuk a rendőrséget is. Egy-egy ilyen vizsgálat alkalmával ugyanis igyekszünk körültekintően felmérni a tényeket, és ezzel együtt mérlegelni a lakók, a vállalkozók és a szórakozni vágyó fiatalok érdekeit. Ezért a zajterhelésről szakvéleményt kértünk. A szegedi szakemberek szerint azonban az éjszakai zaj szintje nem éri el a helyi környezetvédelmi rendeletben megszabott határ értékét. A beadványban szereplő közterületi csendháborítást sem igazolták a rendőrségi megfigyelések. Így mivel nem volt bizonyított indokunk a 22 óráig szóló nyitva tartás elrendelésére, el kellett utasítanunk a lakosság kérelmét. Döntésük ellen persze érkezhet feljelentés, de bízom benne, hogy a Kék Lagúnát üzemeltető két fiatal vállalkozó ügyel majd a jövőben arra: se a zene, sem pedig a biliárdgolyó zaja ne irritálhassa a közelben lakókat.

● ***A Let's Go Diszkó sorsa, éppen különleges vendégköre miatt, fokozottan a figyelem középpontjában van.***

– Ez érthető is, hiszen ez az egyetlen hely, ahol az alternatív irányzatokat képviselő fiatalok egymás társaságában lehetnek. Bár az első pillanattól nyilvánvaló volt, hogy egy ekkora városban szükség van ilyen szórakozóhelyre, mégis – szintén a rendőrség bevonásával – kivizsgáltuk a lakossági észrevételeket. Ennek során magunk is tapasztaltuk a diszkó működésével kapcsolatos technikai gondokat. A vállalkozók azonban, amint ezt észrevételeztük, elvégeztették a hangszigetelést és folyamatban van a gépi szellőztetés megoldása is. Ettől függetlenül a határozatban figyelmeztettük őket az elvárások betartására. Ennek lényege, hogy a környék nyugalmas érdekében meg kell próbálniuk úgy bent, mint a diszkó előtti közterületen fenntartani a rendet, és kértük, hogy önként rövidítsék le a hajnal négyig tartó nyitva tartásukat. Mivel a kompromisszumkészség nem hiányzott a vállalkozókból, sőt ígéretet tettek: úgy irányítják ezeket a fiatalokat, hogy minimális gond legyen csak velük. Emellett azt is mérlegeltük a határozat meghozatalánál: vajon helyes lenne-e, ha 22 óra után az utcákon csatangolnának, és nyilvánvalóan zajonganának ezek a fiatalok? Bízunk benne, hogy a lakosság ugyanígy átgondolja a kérdést, és megérti, miért utasítottuk el kérésüket. Ám még egyszer hangsúlyozni szeretném: semmiképpen sem jelenti mindez azt, hogy szemet hunyunk a fiatalok ezen csoportjának esetleges köznyugalmat sértő viselkedése felett. Ebben segítségünkre lesz a rendőrség is, hiszen rendszeresen végeznek majd ellenőrzéseket a diszkó tájékán.

N. RÁCZ JUDIT

● *Elutasított lakossági kérelmek Vásárhelyen*

A nyugalom ára

Befejeződik a Pick Rt. privatizációja

Az Állami Vagyonkezelő Rt. nyilvános kibocsátással kárpótlási jegyért értékesíti a Pick Szeged Rt. törzsrészvényeinek 10 százalékát. A november 8. és november 19. között lezajló jegyzéssel gyakorlatilag befejeződik a cég privatizációja – mondta el a szerdán tartott sajtótájékoztatón Bárdi Károly, a részvények forgalmazását szervező Postabank Értékpapírforgalmazási és Befektetési Rt. vezető brókere.

Az állam a Pick Rt. alaptőkéjének 20 százalékát szánta kárpótlási célokra. Ebből 5 százalékot 1992 decemberében, újabb 5 százalékot 1993 júliusában, hasonlóképpen nyilvános kibocsátással már értékesítettek. Az érdeklődés rendkívül nagy volt irántuk. A mostani kibocsátással 227 millió forint össznévértékű törzsrészvényt kínálnak fel. Ha e mennyiség elfogy, az állam tulajdonában – már tartósan – az alaptőke 5 százaléka plusz egy különleges szavazati jogokat biztosító úgynevezett aranyrészvény marad.

A most kezdődő jegyzés feltételeinek kialakításakor a fő szempont az volt, hogy egyrészt érvényesüljön az eredeti kárpótoltak elsőbbsége, másrészt az értékesítési ár igazodjon a Pick-részvények tőzsdei árfolyamához – mondta Kiss Krisztina, az ÁV Rt. vagyonátadási menedzsere. Így 2 darab 1000 forintos alapcímletű részvény ára 5 darab 1000 forintos alapcímletű kárpótlási jegy lesz.

A részvényeket vidéken 30, Budapesten 10 helyen lehet jegyezni a Postabank fiókjainál, az Argenta Top Bróker Rt.-nél, a Concorde Értékpapír Ügynökség Kft.-nél, az Első Magyarországi Német Értékpapírkereskedelmi Kft.-nél és a Talentum Értékpapír Rt.-nél. A feltételeket úgy alakították ki, hogy kizárható legyen a spekuláció – mondta Bárdi Károly. Az eredeti kárpótoltaknak, vagy meghatalmazottjuknak be kell mutatniuk a kárpótlási hivatal határozatát, vagy annak fénymásolatát. A jegyzés során felírják a határozat számát, és a határozathoz tartozó kárpótlási jegyek sorszámát. A meghatalmazással jelentkező egy forgalmazási helyen csak egyszer jegyezhet, az ezen felüli jegyzéseket a számítógépes rendszer érvényteleníti. Ha a teljes részvénymennyiséget lejegyezték, három munkanap után lezárhatják a jegyzést. A kiosztás során – ha túljegyzés történne – az alanyi jogon kárpótoltak előnyt élveznek a nem eredeti kárpótoltakkal, a magánszemélyek pedig a jogi személyekkel szemben. Ha az eredeti kárpótoltak jegyzése meghaladja a felajánlott részvénymennyiséget, a kisebb számú részvényt igénylőknek lesz elsőbbsége.

Amerikai professzor járt Szentesen

Az elmúlt napokban Szentesre látogatott dr. Szabó Sándor professzor, aki Amerikában folytatja tudományos munkásságát. Alapítója a Bibliotéka Universalisnak, amely Szentesen akar egyedülálló könyvtárat nyitni a volt megyeháza épületében, ezenkívül a terveik orvosegyetem létrehozására is vonatkoznak. Ferró Eszter, az alapítvány kuratóriumának elnöke elmondta, hogy dr. Szabó Sándor találkozott a városi képviselő-testület tagjaival és válaszolt a feltett kérdésekre, egyúttal vázolta a közeljövő tennivalóit.

A hatalom írta sors

Van némi idevágó tapasztalatom, a birodalmi politikától tehetetlenül függő ember vallomása mégis mindig megdöbbent. A magyar olvasó mindennapjai számára – szerencsére – ismeretlen a lemondásnak és a szorongásnak az a keveréke, amikor a hatalom írja a személyes sorsot. Az íróember, főként ha napi társadalmi változásokra érzékeny újságíró, mit is tehet mást: ironikus mondatokkal védekezik. Ő a vadász és a vad. Elhagyhatja a drámai láttatás eszközeit, s ha ez a nyugalom: nyugodt lehet. Minden mondata drámai.

Kisimre Ferenc újságíró kollégánk, a Délmagyarország rovatvezetője, alighanem szívesebben választotta volna a Magyar Szó szabadkai szerkesztőségének – melynek vezetője volt – egykori békéjét most megjelent könyve helyett. A szerző, akinek előbb végig kellett néznie a vajdasági magyarság áldozati báránnyá előkészítését, majd megtekinthette a véres szerb birodalmi oltárt is, 1991-ben döntött a katonai behívó elől menekülés mellett. Ennek az időszaknak a személyes hangú tanuvallomása, illetve az 1991 után megjelent jegyzetek gyűjteménye a Joghurtforradalomtól a polgárháborúig* című könyv.

Mégsem vádiratot tarthat majd kezében az olvasó. Kisimre Ferenc nem száll vitába a legújabbkori történelem eme rémálmának irányító figuráival. Vannak esetek, amikor a vita egyben azonosulást is jelentene. Akit sorsa nem kímélt meg otromba és alkoholgőzös demonstrációk látványától, tudja ezt. A romániai majd a vajdasági kivándorlási hullám idején Magyarországon megjelent munkák között mindez rendhagyó és fegyelmezett újságírót kíván. A népbutítás logikája szerint az el nem butítható ember ember feladata a tehetetlen fogcsikorgatás, s ezen az egyszerű szereposztáson Kisimre Ferenc szellemesen fog ki. Amit ír, az megjelenítő zsurnalisztika és ettől a kirakatmagyarok bemutatásakor sem hajlandó eltekinteni.

Akár történelmi hitelesség, akár őszinteség tekintetében e könyvet a kritikus nyugodt lelkiismerettel meri ajánlani a magyar olvasónak. Nem kínos politikai következtetést, nem elkoptatott lelkiismereti tanulságot: személyes hangú, jó stílusú olvasmányt kap.

PANEK JÓZSEF

*Kisimre Ferenc: Joghurtforradalomtól a polgárháborúig. Délmagyarország Kft., 1993.

Elektronikus totó-lottó fogadási rendszer

A totó-lottó fogadások elektronikus fogadórendszerének kiépítésére és működtetésére vonatkozó szerződést kötött a Szerencsejáték Rt. a Montana Telecom Kft.-vel, a Montana-csoport tagjával. A Montana Telecom Kft. a rendszer kiépítését pályázat útján nyerte el. A megállapodás szerint 83 műholdas terminált helyeznek üzembe hamarosan hazánkban – jelentette be Kemény Nándor, a Szerencsejáték Rt. elnök-vezérigazgatója a cég szerdai sajtótájékoztatóján.

A Szerencsejáték Rt. a jövőben a lottó- és totófogadások rendszerét fokozatosan gépesíti. Ezt követően a játékosok a helyi fogadóirodákban tölthetik ki a szelvényeiket, azok adatai is elektronikus úton jutnak el a Szerencsejáték Rt. számítógépközpontjába. Ott a gép a fogadást regisztrálja, és ugyancsak elektronikus úton nyugtát küld a fogadónak. Az egész folyamat mindössze néhány másodpercet vesz majd igénybe.

A Montana Telecom a rendszer kiépítése során AT and T amerikai székhelyű távközlési világcég VSAT technológiáját és eszközeit alkalmazza, és az amerikai cég munkatársaival együttműködve vállalkozott az egész műholdas elektronikus adatátviteli rendszer kiépítésére. A magyar fogadók tippjei az Eutelsat II F4 műhold közvetítésével jutnak majd el a Szerencsejáték Rt. számítógépközpontjába. Az új rendszer Európában egyedülálló lesz, és online műholdas kapcsolatot valósít meg a fogadóirodák és a központ között.

A műholdas adatátvitel számos előnnyel jár. Növekszik majd a fogadások biztonsága, mert a fogadóknak a nyugtán tételesen igazolják azt, hogy mely számokra és milyen játéktípusokra fogadtak. Egyúttal várhatóan növekszik a fogadók száma is, mert még a lottósorsolások napján is lehet majd fogadni. A sajtótájékoztatón elmondták: a szerződés öt évre szól, az első három év során összesen 1500 terminált kapcsolnak a hálózatba. A rendszer öt évig tartó kiépítése mintegy 100 millió forintba kerül. Egy műholdas terminál átlagos havi üzemeltetési díja várhatóan 50-60 ezer forintra tehető.

Berkecz-kiállítás Csongrádon

Kedden délután 5 órakor a csongrádi Tisza Galériában nyílt meg az a kiállítás, melyet Berkecz István szentesi festő alkotásaiból állítottak össze a rendezők.

Megnyitójában Kruzslicz Pál, a szentesi Művelődési Központ igazgatója, a Csongrád Megyei Közművelődési Egyesület elnöke elmondta, a mindszenti születésű tehetséges fiatalembert a szentesiek gyorsan megismerték, a csongrádiak pedig most fedezhetik fel igazán az alföldi realizmus érdekes meglátású alkotóját. Az utolsó két kiállítás Katona Kiss Ferenc és Berkecz István bekeretezett gondolatait hozta el Szentesről az érdeklődő csongrádi közönségnek.

Képei – mint Kruzslicz Pál hangsúlyozta – dokumentum értékűek, hiszen Szentes ma már nem fellelhető utcáit örökítik meg. Csendéleteit az egyszerűség jellemzi, s elfordul a sablonos receptektől. Berkecz a hétköznapok szeretetére tanítja képei nézőit. A kiállítás november 13-áig látható.

(K)

Gondolatok a garabonciálásról

„Aki varázslatokat képes művelni". A fenti mondat az idegen szavak szótárában olvasható. Általa tudjuk meg, ki is az a garabonciás. Irodalmi élményeinkből is ismerhetjük persze: olyan középkori diák, aki az országot, a világot járja, miközben mindenféle csoda dolgot mond és művel. Hogy kerül a képbe a huszadik század Kelet-Európájában a garabonciás? Ezt joggal kérdezheti bárki, de a kérdezőnek ajánlom, gondoljon csak utána, milyen nagy is a szükség ma a varázslatokra.Tehát kellenek a mindennapi kis varázslók, garabonciások. Például azért, hogy belénk ültessék a kételyt; nem is olyan biztos hogy a pénz legnemesebb valami, az sem bizonyos, hogy az ember csupán profittermelő majomnak született, s hogy nem bolond az, aki a kultúra, a művészet iránt érzett szerelmét hangosan, nyilvánosan is meg meri vallani.

Tisztelettel jelentem, vannak még garabonciások. Amolyan csetlő-botló varázslók, akik nem a világot tudják elvarázsolni, de egy világot tudnak odavarázsolni valamely falu, vagy város kiválasztott szegletébe. S néhány varázsigét tudnak továbbadni érzékenyebb lelkű ifjú embereknek, hogy ők is segíteni tudjanak magukon, egymáson, ha kell, ebben a szabad szelektől átfázott Kárpát medencében. A garabonciásoknak hivatalosan bejegyzett gyülekezetük is van, úgy hívják Magyar Garabonciások Szövetsége. Mezítlábas népművelők, könyvtárosok, pedagógusok vagy e pályákra készülő egyetemi, főiskolai hallgatók vállalják a közösséghez való tartozást. Nem tévedés: ez a szövetség közösség. Hogy mitől az? Attól, hogy az emberrel foglalkozó, az emberre kíváncsi, az emberre odafigyelő emberek alapították. Céljuk sem több, mint vallani és vállalni, hogy a lépték mértéke az érték. Az érték, amelyet menteni szükségeltetik. Most még inkább, mint máskor. Most, mikor a honpolgár lassan már csak egy, azaz egy darab választónak kezeltetik a csörömpölők lajstromán. A garabonciások vigyáznak kis szigeteikre. Ide nem hatolhat be a politika, s a lakók körében nem kívánják egyetlen vallás igéjét sem hirdetni.Itt a másság is értékként kezeltetik. A garabonciások gyerekeket, ifjú embereket gyüjtenek nyaranta egy-egy fészekbe. (A nyolc-tíz napig tartó együttlétet jobb híján tábornak nevezik.) A falusi iskola udvarán, vagy a folyó partján felállított sátrakban, jobb esetben alkotóházban, esetleg valamilyen üdülőben történik az a hétköznapi varázslat, amihez írók költők szépművészek, népművészek s még ki tudja kik segédkeznek. A csoport vezetőinek csupán annyi a dolguk, hogy éjjel nappal vigyázzák a fészekmeleget. Hogy ez sokszor nehezebb, mint varázsolni? Ó igen, jól gondolja a kedves olvasó! Dehát a huszadik századi garabonciása erre kapott parancsot. Onnan belülről.

Nemrég, a szövetség vezetői, táborcsinálói Hatvan városában gyűltek össze, hogy egy héten át tanuljanak egymástól., hogy a világ zajától elzárva megfürdessék magukat egymás világában, hogy messziről idehonosított magyar zenét hallgassanak, hogy szellemet erősítő és lelket pendítő játékokban vegyenek részt,hogy kibeszéljék magukból az előző nyár fáradalmait, s a beadott, beadandó pályázatokkal kapcsolatos kérdéseiket, kételyeiket. Mert hogy ez a munka is pályázatokhoz kötött foglalatosság. Hiszen számos olyan tábor működik az országban, ahol a szervező nem nyúlhat túl mélyre a résztvevő gyerekek, szülők zsebébe. Pénzt kell tehát szerezni ahhoz, hogy amit az iskola, a család egész évben, folyamatosan nem tud felvállalni, azt a garabonciás táborban egy hét alatt megkísérelhessenek bepótoltatni.Mit is kell bepótolni? Kevés a hely, hogy felsorolhatnám, mi nem is történt meg ősztől tavaszig azzal a gyerekkel? Például, nem figyeltek rá, nem mutatták meg neki, hogyan kell örülni, szeretni, milyen jó érzés sikeresnek lenni, milyen szép egy Arany vers, egy népdal, milyen jó a csönd, a tiszta levegő, milyen szép a Göncölszekér. Hogy milyen szép ő maga is, így pattanásosan, mutáló hanggal, fogszabályzóval, szemüveggel, nyakig lábbal és a rongyos boltban vásárolt nadrágjában.

Könyvtáros, csillagász, népművelő, pedagógus, mérnök, orvos, jogász és minden olyan értelmes felnőtt helyet kérhet magának e vállalkozásban, aki felelősnek érzi magát a kisebbekért, a fiatalabbakért, a gyöngébbekért, a szebbre, jobbra áhítozókért. De vigyázat, a tét nagy, a mérce pedig nagyon magas! S a fizetség semmi. Helyesebben a legtöbb, amit ember munkáért kaphat.

Ha ez a jó hír valakit érdekel, elmondanám, hogy Csongrád megye a garabonciálást illetően kitűnőre áll. Az országos mezőnyben külön színt jelent a palettán. Itt a hátrányos helyzetűek, a cigányok, a képzőművészet, a zene , az irodalom és persze a természet iránt érdeklődők, de még az ufókat keresők is megtalálják a maguk jól megépített fészkét, táborát. A Csongrád megyei garabonciások nevét nem tartom szükségesnek közzétenni. Ők ugyanis nem ezért csinálják. De csinálják. Jövőre is. Ha nem lesz miből, akkor is.

PACSIKA EMÍLIA

Mikor lesz megállapodás?

Amikor az agrár érdekképviseleti szervezetek elhatározták, hogy komolyabban lépnek fel a kormánnyal szemben az ágazat válságának enyhítéséért, már akkor tudni lehetett, gyors és könnyű megoldás csak merő utópia. Annak ugyanis – még társadalmi nyomás esetén is – az anyagi feltételei nem teremthetőek meg.

Azóta ugyan tart a párbeszéd, sőt, szeptember derekán lezajlott egy nagyszabású, méltóságteljes tiltakozó nagygyűlés a Parlament előtt, de a legutóbbi agráregyeztetést is beleértve, nem született megállapodás. Nincs béke tehát az agráriumban. Bár kétségtelen, történtek részsikerek, részeredmények, de valószínűsíthető, ez a kormány már nem vállalkozik az agrárium válságának megoldására. Nemcsak azért, mert a koalíciós kormányzásnak bizonyos játékszabályai vannak, hanem főleg azért, mert hogy ilyen költségvetési hiányt produkáló kormányzatnak nincs miből átcsoportosítania.

A közelmúltban azért hívta össze a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége a legmagasabb testületi szervezetét, az Országos Tanácsot a Hotel Agroba, hogy részletesen beszámoljon az eltelt időszak érdekképviseleti munkájáról.

A tanácskozás első és fő napirendi pontja: a kormány és az agrár érdekképviseletek közötti tárgyalások állása, eredményei, a mezőgazdasági termelők szeptember 14-i budapesti figyelmeztető nagygyűlésén elfogadott és az Országgyűlés elnökének átadott „Felhívás"-ban igényelt parlamenti vitanapra való felkészülés. Erre (ami még nem történt meg eddig) meghívták a parlamenti pártok frakcióit is, hogy a termelők helyzetéről és igényeiről közvetlenül tájékozódhassanak! (A pártok éltek is e lehetőséggel.)

Igen részletes és elemző tájékoztatót kaptak a megjelentek, amelyben a május 25-i közgyűlésen javasoltak alapján kialakult „hadi helyzet" minden mozzanatát rögzítették. Így tudhattuk meg, hogy a válság kezelésére tárgyalásokat javasoltak, s a rövid és hosszú távú működőképesség megteremtésére szükséges intézkedéseket. Ám semmi választ nem kaptak. Ezért a miniszterelnökhöz intézett újabb levélben közölték, amennyiben a kormány nem hajlandó a tárgyalásra, akkor sor kerülhet a termelői érdekek érvényesítésének erőteljesebb eszközeire (sztrájk, demonstráció, engedetlenségi mozgalom stb...)

Így vezetett el az út a harmincezer ember tüntetéséig.

Ezt viszont azóta is elemzik; ahány ház, annyi szokás, megoszlanak a vélemények. Mindenképpen ki kell térnünk néhány felszólalásra, illetve az elmondottak rögzítésére. Néhányan tömören így jellemezték a helyzetet: pusztított az aszály, a koncepciótlan kormányzati irányítás, nincs jövedelemtermelés, a termelés csökkenése óriási. Nagy a tulajdonosi bizonytalanság, rendezetlen a földek sorsa, tetemes és veszteséggel zárja az évet az ágazat.

Más vélemények szerint: a legjobb rossz most, hogy a szövetkezetben maradsz! A magyar falu a háború utáni állapotokat idézi. Parasztember a legjobb közgazda, igen kiszámítja, hogy három év alatt mi és ugyan mennyivel lett jobb neki? A magyar paraszt mindent kibír, a tatárjárást, Mohácsot, de nehezen viseli ezt a földreformot. Mi vagyunk a létfenntartók, a legmarkánsabb ágazat, ne könyörögjünk tovább!

A krónikás csupán annyit jegyez meg: elsőnek ültette annak idején tárgyalóasztalhoz az akkori tárca nélküli minisztert, a MOSZ és az Agrárkamara elnökét. A kézfogás immár visszavonhatatlan. A létrejött Agrárkoordinációs Fórum (MOSZ, Magyar Agrárkamara, Magyar Parasztszövetség, Magyarországi Gazdakörök Országos Szövetsége, Országos Gazdaszövetség, Országos Gazdatanács, Kertbarátok és Kistermelők Szövetsége, ÁFEOSZ, Agrárkutató Intézmények Országos Szövetsége) előbb-utóbb kiharcol(hat)ja az agrárium életben maradásának feltételeit. Kis lépésekkel ugyan, de a cél közeledik. S mikor lesz végül is megállapodás? A körülmények előbb-utóbb kikényszerítik.

SZ. LUKÁCS IMRE

BERKECZ ISTVÁNNÉ Major Anna Edit (Cibakháza, 1944. febr. 24.) — grafikus, dekoratőr

SZKK

T: 1959—1963 József Attila Gimn., Kunszentmárton, 1965—1967 Dekoratőr Kirakatrendező Szakiskola, Bp., Mh: 1964 Áfész, Karcag (kirakatrendező) 1968— CsM-i Élelmiszer Kiskereskedelmi Váll., Szentes (dekoratőr, kirakatrendező). Fm: 1972— kiállító művész; egyéni tárlat (2) pl: Szentes (1980), Berkecz Istvánnal közösen (10) pl: Szolnok (1975), Tiszaföldvár, Törökszentmiklós (1976), Szeged (1982), csoportos kiállítások (9) pl: Jugoszlávia (1980), Szeged, Makó (1984), Hatvan (1986). M: grafikák, meghívók, üdvözlőlapok, illusztrációk, kirakatrendezések. K: KPVDSZ Képzőművészeti Kiállítás I. díj (1972), Hetényi Emlékplakett (1975). C: 6600 Szentes, Kossuth tér 5. IV. em. 6.

BERKECZ JÁNOS (Mindszent, 1950. máj. 1.) — üzemmérnök

T: 1964—1968 Ipari Szakközépisk., Szentes, 1972—1975 Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főisk. Gyengeáramú Kar, Bp., (alkatrész szak, félvezető ágazat), 1978—1981 uo. (villamosipari műszaki tanárképző szak). Mh: 1975—1982 Híradástechnikai Ipari Kutató Intézet, Bp. (tudományos mtárs), 1982— Mikroelektronikai Vállalat, Bp. (témavezető technológus). Et: 1985— a Híradástechnikai Tudományos Egyesület, a Mérésügyi és Automatizálási Tudományos Egyesület tagja. Fm: szilíciumalapú monolit integrált áramkörök előállítási technológiájának kutatása, fejlesztése, szilíciumalapú érzékelők előállítási technológiájának kidolgozása. M: 10 tudományos közlemény hazai és külföldi szaklapokban, 12 szakmai előadás, 5 pályamű (társszerző). K:

A Szellemi Tulajdonok Világszervezetének aranyérme (1985, Plovdiv), Ipari Minisztérium Különdíja (1985, Újítók és Feltalálók Országos Versenypályázat), ua. III. díj (1985). C: 1131 Budapest, Mosoly u. 42/B. I. em. 1.

BERKES JÁNOS (Szentes, 1946. máj. 24.) — operaénekes

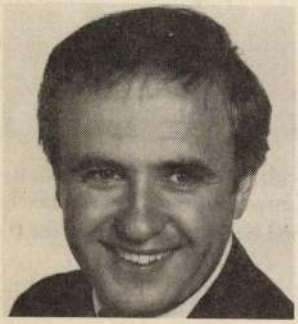

T: 1966—1971 Liszt Ferenc Zeneművészeti Főisk., Bp. — ének — Réti József, Révhegyi Ferencné. Mh: 1971— M. Állami Operaház (magánénekes). Fsz:Lenszkij (Csajkovszkij: Anyegin), Don Ottavio (Mozart: Don Giovanni), Almaviva (Rossini: A szevillai borbély), Nemerino (Donizetti: Szerelmi bájital). K: Toti dal Monte énekverseny, Treviso (I.) (1976), Fiatal Operaénekesek TV-fesztiválja, Ostende (különdíj, 1978). C: 1124 Budapest, Hegyalja út 93.

DR. BERKI FERÍZ (Cattaro — Kotor, 1917. dec. 31.) — ortodox pap, író

T: 1927—1930 Reálgimn., Kotor (Jugoszlávia) 1930—1933 Horváth M. Reálgimn., Szentes, 1933—1935 Szent László Reálgimn., Bp., 1936—1940 Athéni Tudományegyetem Theológiai Fakultása. Mh: 1941—1942 Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (főisk. gyakornok), 1942—1944 Görögkeleti Hittudományi Főisk., Bp. (főisk. tanár), 1945—1951 Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (főisk. tanár, előadó), 1951—1952 uo. (könyvelő). 1952—1954 Magyar Orthodox Adminisztratúra (sajtóelőadó), 1954— Bp. Petőfi téri magyar orthodox egyházközösség (esperes-adminisztrátor), Magyar Orthodox Adminisztratúra. Et: 1951—1972 ELTE görög—latin tanszék (lektor, újgörög nyelv), 1958— a Keresztyén Békekonferencia tagja, 1962— a

BERKECZ ISTVÁN (Mindszent, 1944. jún. 27.) — festő, grafikus

SZKK

T: 1958—1962 Horváth M. Gimn., Szentes, 1962—1964 Dekoratőr Kirakatrendező Szakisk., Bp., 1975 címfestő-mestervizsga, 1986— Juhász Gyula Tanárképző Főisk., Szeged (rajz szak), magánúton — festészet — Drahos István—Tokácsli Lajos—Kéri László. Mh: 1964—1966 CsM-i Élelmiszer Kiskereskedelmi Váll., Szentes (kirakatrendező), 1966—1970 Komplett Ruházati Váll., Szeged (dekor-grafikus), 1970—1973 Áfész Szentes (dekorációs műhely vezetője), 1973—1975 Építőipari Szövetkezet, Szentes (címfestő), 1976—1985 CsM-i Vendéglátó Váll., Szentes (dekoratőr), 1985—1988 Szentes Városi Tanács, Városgondnokság (közterület-ellenőr), 1985— Klauzál Utcai Ált. Isk. (óraadó tanár), 1988— BOV., Szentes (dekoratőr). Et: a Magyar Reklámszövetség tagja, 1985— Klauzál Utcai Ált. Iskolában rajzszakkörvez. Fm: 1970— kiállító művész; egyéni tárlat (8) pl: Jugoszlávia (1970), Bp. (1981, 1984), Major Anna Edittel közösen (10) pl: Szolnok (1975), Tiszaföldvár, Törökszentmiklós (1976), Szeged (1982), Mindszent (1983), csoportos kiállítás (12) pl: Jugoszlávia (1971), Szentes (1972, 1975, 1978, 1984, 1986), Szeged (1984), Országos Alkalmazottgrafikai Biennálé, Békéscsaba (1984). M: festmények, grafikák, alkalmazott- és reklámgrafikák, emlékplakettek, ex-librisek, stílusos cégérek, Szentesi életrajzi évfordulók (1986, 1987. illusztrálta), emblémák (Állami Zeneiskola, Városi Úttörőzenekar, Helyőrségi Művelődési Otthon). K: Szentes Városcímer Pályázat 1. díj (1965), Hetényi Emlékplakett (1975). C: 6600 Szentes, Kossuth tér 5. VI. em. 6.

és cytológiai vizsgálatok alkalmazása betegek kórismézésében. M: 20 tudományos közlemény hazai és külföldi szaklapokban, 6 szakmai előadás szimpóziumokon. K: Kiváló Munkáért (1985). C: 6600 Szentes, Pintér u. 11/B.

BERCZELI LÁSZLÓ (Szentes, 1947. ápr. 18.) — bányagépész üzemmérnök

T: 1961—1965 Horváth M. Gimn., Szentes, 1966—1969 Felsőfokú Vegyipari Technikum, Esztergom, 1976 Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc. Mh: 1966—1972 NKFV Szegedi Üzeme (energetikus), 1972 Szegedi Vasöntöde (csop. vez.), 1972—1973 BOV Szentesi Gyáregysége (szerelő), 1973— Dégáz Szentesi Kirendeltsége (kirendeltség vez.). C: 6600 Szentes, Móricz Zs. u. 6.

BEREZVAI LAJOSNÉ Fenyvesi Mária (Szentes, 1927. jan. 10.) ny. könyvtárigazgató

T: 1941—1945 Horváth M. Gimn., Szentes, 1951 Könyvtárosképző Szakiskola, Bp., 1971—1974 ML Esti Egyetem. Mh: 1945—1950 Csongrád Megyei Tanács, Szentes (adminisztrátor), 1951—1952 uo., Hódmezővásárhely (adminisztrátor), 1952—1953 Szentesi Körzeti Könyvtár (könyvtáros), 1953—1983 Városi-járási Könyvtár, Szentes (igazgató). Et: MSZMP Szentes Járás pb tagja, Szentes Városi Tanács tagja. K: Kiváló Népművelő (1962), Szocialista Kultúráért (1972), Szentes Város Feljesztéséért (1977), Munka Érdemrend bronz fokozata (1982). C: 6600 Szentes, Sima F. u. 4/A.

M.D.K.

Berken Ádám, asztalos m.

Veszprémi mester, +1865-ben, 80 éves korában.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok.

249.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém,

1963

M.D.K.

Berken István, asztalos m.

Veszprémi mester, Berken Ádám fia. Szül: 1813.

+ 1876-ban. III.12.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok.

249.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém,

1963

M.D.K.

Berken János, asztalos m.

Veszprémi mester, Berken Ádám fia. Szül: 1823.-ban.

+ 1872-ben. VIII. 9.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok.

249.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém,

1963

BERKÉNYI Gusztáv épitész

Építészet és tervezés Magyarországon 1945-1956.
Bp. OMH Ép.Mus.,1992

11.

A klasszicizmuson - mint ur
kell megkülönböztetnünk az e
kerülő korai klasszicizmus sz
követő periódusokat s a szink

6._ Korszakbeosztás

A kötetrészben feldolgozás
két, - de ha az előzményeket
három szakaszra bontható:

1./ 175o-178o Az érett barc
cizmus kezdet
szak, amely e

2./ 178o-181o A korai klass

3./ 181o-183o A kialakult k

MDK

Berkényi Gusztáv, ép.

~~Boros Zoltán, ép.~~

/Iparterv/ pályamüve a két második dij egyikét, a 8ooo.- forintot, nyert.

G.J.: Sok célszerü uj épitészeti ötletet eredményezett a lakásépitési tervpályázat. - Magy.Nmnzet. 1953. nov.24. 3.1.

Berkes
Berkes Ane'

BERKEN János térképmetsző

FODOR Ferenc; A magyar térképirás.
1-3. Bp., 1952-1954
118-119, 125, 126,

Berken János, metsző.

XVIII. század.

Magy. Hirmondó. 1799. XV. szak. VI. ll.

748-750. l.

E r d ó s s y Béla festő
1871 - 1928.

Hetivásár Kolozsvárt
/Nyeremény a téli kiállitáson,
1913-14/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

Veszprém vm. metszett térképe.
Berken János metszette.

XVIII. század.

Magy. Hirmondó. 1799. XV. szak. VI. 11.
748-750. l.

Erdélyi Béla festő (1891 -

Pásztortűr, 1929. 13 sz.
310. l.

Ruszinszkó festőművészei

Bécs.

Magy.Hirmondó.1799.XV.szak.VI.ll.

748-750.l.

Veszprém vm.Berken János által metszett térképe.

Rossi

Rajztanár

Enghert Vilmos festő

Pester Lloyd, 1867, XIV. évf. 240. sz.
napihir, 5.o.

Berken János, rézmetző M.D.K.

Szentiványi csak annyit közöl róla, hogy 1770 körül született Vexprémben, fiatalon került Bécsbe, 1817-ben még élt. Szerző közli, hogy 1816-ban telepedett le Pozsonyban és hirdetést tett közzé, hogy "névjeget, váltót, arcképet, tájképet és más effélét metor rézbe.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között

Művészettörténeti Értesítő, Bp.1963. XII. évf. 1. sz. 21. old.

BERKEN JÁNOS
festő

Veszprém dél frlöl nézve . Festett tollrajz 1817.

Korompay György: Veszprém, Budapest, 1956. Müszaki kiadó
177. l. / 29. kép 53, lapon/

MDK

Berken János, XVIII.sz.

Tolnai és győri lovas testőrök, szin.rézm. 2 db

Zempléni és gömöri " " " " "

Almásy-Tel.Int. 8. sukc. 1942. febr.
3-4 l.

MDK

Berken János, XVIII.sz.

Arad- Pest és Abaujvármegyei lovas testőrök, szin. rézm. 3 db

Soproni és szepesi lovas testőrök, sz.rézm. 2 db

Almásy-Tel.Int. 8. aukc. 1942. febr.

3-4 l.

MDK

Berken János, XVIII.sz.

Borsod és sárosmegyei lovas testőrök, szin.rézm.2 db

Somogyi és vasmegyei " " " " "

Pozsonyi és veszprémi " " " " "

Almásy-Tel.Int. 3-4 8. 1. auxc. 1942. febr.

MDK

Berken János, XVIII.sz.

II.Lipót koronázási esküje, szin. rézm.

II.Lipót kardvágása, " "

Almásy-Tel.Int. 8. aukc. 1942. febr.

3-4 l.

MDK

Berken János, XVIII.sz.

-

Szatmári és zalai lovas testőrök, 2 db szin.rézm. 2

Baranyai és fejérmegyei " " " " "

Zágrábi és bihari " " " " "

Almásy-Tel. Int. 8. 1. szám. 1942. febr.

MDK

Berken, XVIII.sz.

II.Lipót koronázási esküje, sz.rézm.
" " kardvágása, " "
Arad- és Pest- és Abauj-vármegyei lovas testőrök, 3 db sz. rézm.
Soproni és szepesi lovas testőrök, 2 db sz.rézm.
Tolnai és győri " " 2 " " "
Zempléni és gömöri " " 2 " " "

Almássy Teleki VIII. 1942.
3-4 **l.**

MDR

Berkenye János vézmetsző

a XIX. sz. elején. Veszprémi. (más adat nincs.)

Tóth Ervin: Fejezetek Debrecen grafikai múltjából.

Alföld, Debrecen, 1959. 3-4. sz. 115. l.

MDK

Berken, XVIII.sz.

Borsod és sárosmegyei lovas testőrök, 2 db sz. rézm.

Somogyi és vasmegyei " " 2 " " "

Pozsonyi és veszprémi " " 2 " " "

Szatmári és zalai " " 2 " " "

Baranyai és fejérmegyei " " 2 " " "

Zágrábi és bihari " " 2 " " "

Almássy Teleki VIII. 1942.

3-4 **1.**

Berkeny Sámuel vízmetro.

Tud. gyűjt.
1819. V., 114-119.

Berkeny Sámuel vizmetrző.

Tud. gyűjt.

1819. évf., 4., 114-119.

Berken vicmetnä.

Tud. gyüjt.

1817. III. kät., 154.

S. Jelenégh.

Berkeny Sámuel, grafikus

Művészet, IV., 1905. 137.

Adatok művészetünk történetéhez

Grafika

Könyvdiszités, tipográfia
Olahország térképe, 1790. Berkeny Sámuel

Müvészet, III., 19o4. 2o5.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Berkeny Sámuel

rézmetsző

Arnos Berkeny Sánossal (l. o.)

L.

Szendrey - Szentiványi

184. l.

[illegible]

Berkeny Sámuel

wód

Thieme-Becker

III. 419. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Berkeny János
rézmetsző

M.D.K.

„Oláhország déli része"

Rózsa György: Cetter Sámuel
M.M.M. Évkönyve 1952, 111 l.

Benedict J.

Térkép. T. 4693.

E lapon Budapestnek egyes utczái és nevezetesebb épületei látképben is fel vannak tüntetve. Felirata a német és franczia szöveg fölött:

BUDAPEST FŐVÁROS
tájékozási tervrajza.
Rajzolta: Benedict J. gezeichnet.
Minden jog fentartva. (Depose)
KIADJA AZ EGGENBERGER FÉLE KÖNYVKERESKEDÉS
(HOFFMANN ÉS MOLNÁR)

alól jobbra: Nyomt. Kellner és Mohrlüder, Budapest.

Szines kny., mér. a vk. 55 : 81.3 cm.

megírva

63

Benedict J.

I. Budapest főváros tájékozási tervrajza.

II. Budapest tájékoztató térképe madártávlatból.

Petrik 1886-1900

Gulyas Pál. M. isk.

II. 1092.

MDK

Berkeny Sámuel, rézmetsző, 19. sz.

Szépm. Muz. graf. oszt. 87. kiáll. 1954. előszó. 7. o.

BERKEN JÁNOS
festőművész

Veszprém város három festett tollrajza
1817-1818-ból a Bakonyi Muzeumban

Korompay György: Veszprém, Bpest, 1956 Müszaki kiad
51 -52- 53 lap

Berkeny János, rajzoló

M.D.K.

két, kézzel sinezett rézkarcát emliti szerző, kérdőjéllel, mivel az 1791-ben megjelent „Hadi és Más Nevezetes Történetek" c. mű illusztrációi, melyek a koronaőrző banderisták viselet képei körül Buda és Pest látképét ábrázolják, jelezve nincsenek, de Szendrei-Szentiványi lexikonában az ő nevével kapcsolatban szerepelnek.

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493 - 1800/.

Bp. 1963. 138. old.

Berkeny M.D.K.

Esterházy antal főispáni beiktatása /szinezett rézmetszet/ 1791.

Munkatárs: Szabó, Schütz

repr.

Keresztury-Vécsey-Falvy: A magyar zene története képeskön. Bp. 1960. II 12.1.

Berken

metszete

Repr.: A Cour d'honneur 1791-ben.

5.o. 1 kép.

Sallay Marianna: A fertődi Esterházy-kastély.
Bp. 1959.

Berkeny János

pinezett rézkarca Szabó és Karl Schütz rajza nyomán „Az Esterházi fényes Kastély sb." 30. p. reprodukció.

Rózsa György és Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest, 1973. 575 l.

Berkey

MDK

Repr.:

Eszterházy Antal Sopron egyei főispánná való beiktatásának ünnapsége. 1791 aug.3.án.

Rajzolta Szabó és Schütz, metszette Berkey

161.l. 48. kép.

Horányi Mátyás: Eszterházi vigasságok.Bp. 1959.

BERKENY János ,rézmetsző M.D.K.

/1765k.-1822/

A fertődi Eszterházy -kastély. /rézmetszet Szabó és Schütz rajza után/ 1791. repr.

Veszprémi származásu rézmetsző.

Cennerné Wilhelmb Gizella9Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 217.l.

B ERKENY János,rézmetsző M.D.K.

/1765.k.-1822/

Népünnepály II. Lipót megkoronázása alkalmából Nagykállóban. /kézzel szinezett rézmetszet a Hadi és Más Nevezetes Történetek .1791.évf.V. 10-i számának mellék lete./

repr.

Cennerné Wilhelmb Gizella:Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 248.l.

BERKENY János ,rézmetsző M.D.K.

/ 1765.k.- 1822/

Koronaőrző nemesi bandérium. /kézzel szinezett rézmetszet/ Hadi és Más Nevezets Történetek,1791. évf. V.27-i számának melléklete.

repr.

Cennerné "ilhelmb Gizella:Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 246.l.

1

Mattheus Berkenijesij kőfaragó céhmester

1589 die Paschatis. A kvári tanács a kvári kőfaragók és kőművesek kérésére régi céhlevelüket megerősíti, ill. kiadja. Küldöttségük egyik tagja: „Mattheus Berkenijesij rector cehe".

Balogh Jolán: Késő renaissance kőfaragómühelyek II.

A kolozs vári mühelyek -Ars Hungarica 1974/2

Berkenstein J. MK

Korongos

A Zsolnay-gyárban 1885-től kb. egy évtizedik foglalkozott munkakörében.

76.o. 36. jegyz.

HIKELSZKY OLGA : A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

MDK

Berkényi Gusztáv épitész

16.sz. terv repr.

Halász Imre:Nyolctantermes általános iskola tervpá-
l yázata Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.7-8.sz.
235.l.

Berkényi Gusztáv épitész MDK

81.sz. terv repr.

Benta János:Négytanteremes alsótagozatu általános iskola tervpályázata Magyar Epitőművészet 1955. IV.évf.7-8.sz. 226.1.

Berkényi Gusztáv, MDK

építész

Kaposvári Fonoda.

/~~építész~~/ Tervező: Kiss Ferenc
Munkatársak: Böhönyei János, Berkényi Gusztáv.

repr.

Magyép 1945-55.

Térkép. T. 3485.

A vármegye czimerével diszitett lapnak felirata// fölül balra:

C. TRENCSIN.

a felső jobbsarkon: IX.
alól jobbra: Berken incidit.

Rm., mér. a rl. 17.6: 11.9 cm.

77-92-25 VII.

Térkép. T. 3522.

A megye czimerével diszitett és e Nota-val Diese Gegend und die umliegengenden Gespanschaften sind voll Szallaschen und durch Menschenhände mit umzähligen Hügeln bepflanzt. Man nennt sie in der Landessprache Halom, Halmok, und haben meist ihre eigenen Namen ellátott lapnak felirata a medaillon fölött:

C. CSONGRAD.

jobbra fölül: XLVI.
alól: Berken incidit.

Rm., mér. a rl.12: 17.3 cm.

77-92-25 XLIV.

Térkép. T. 3501.

Ezen HALBINSEL MURAU bey den Ungarn Muraköz czimü lapon fölül jobbra a GENERAL KARTE DES SZALADER COMITATS szemlélhető. Felirata balra a medaillon fölött:

C. SZALADIENSIS
T. I. Pars Occidentalis
Südwestlicher Theil.

jobbra fölül: XXV.
alól: gestoch v. Berken.

Rm., mér. a rl. 12: 17.6 cm.

77-92-25 XXIII.

9592.

Térkép.

Felirata balról a határkőn OLÁH-ORSZÁG DÉLI RÉSZE A BÁNÁTTÓL FOGVA NIKOPOLIS TÁJAIG 1790. Fölül jobbra az iránytű, alól pedig 8-ra a méretegység van adva. Jelzése: Vespremi Fi Berkeny rajzolta és mettzette Bétsben 1790.

Szines rézmetszet, méretei 23.2:33.5 cm.

Sz.n.49-913
793-913-42
Át.lelt.10049.

2K

Térkép. T. 3480.

Ezen POSTKARTE des KÖNIGREICHS UNG jelzésű lapnak felirata fölül balra kerek medaillonban:

ÜBERSICHT
von
WIEN über OFEN
bis KRONSTADT;
und
von VENEDIG, TRIEST,
FIUME bis LEMBERG
und BRODY.

a felső jobbsarkon: IV.
alól jobbra: Berken sculp.

Rm., mér. a rl. 11.9: 18.2 cm.

77-92-25 II.

Térkép. T. 3490.

A megye czimerével diszitett lapnak felirata a felső balsarokban:

C. BARSENSIS.

jobbra fölül: XIV.
alól: gest. von Berken.

Rm., mér. a rl. 17.5: 11.9 cm.

77-92-25 XII.

Berken T.

Térkép. T. 950.

Felirata fölül a jobb sarokban:

A
FRANTZIÁK ELLEN FOLYÓ
HADAKOZÁSNAK
TEÁTROMA
NÉMET ALFÖLDÖN.

alól jobbra: Irta s mettzette Berken Bétsben 1793.

Rm., mér. a rl. 25 : 40.3 cm.

Térkép. T. 3526.

A megye czimerével diszitett lapnak felirata a medaillon fölött:

C. CSAnÁD.

jobbra fölül: L.
alól: Berken inc.

Rm., mér. a rl. 11.9: 17.7 cm.

77-92-25 XLVIII.

Térkép. T. 3479.

Az ország czimerével diszitett és az ÜBERSICHT DER KOMITATE- vel kiegészitett térkép felirata fölül balra:

Das
KÖNIGREICH UNGARN
nach seiner
natürlichen
und
politischen
ANSICHT.

a felsó jobbsarkon: III.
alól balra: verkleinert von Aug. Hornbostel.
jobbra: Gestochen vom Edl. von Berken.

Rm., mér. a rl. 11.8: 18.2 cm.

77-92-25 I.

Térkép. T. 3484.

Ezen GEGEND zwischen den Flüssen MARCH und WAG oder zwischen Szkalitz und Leopoldstadt czimü laphoz azon Ortschaften jegyzéke is csatolva van, Welche ungarisch und schlowakische Namen haben. Felirata:

C. NITRIENSIS
Tab II. Pars Occidentalis
Westlicher Theil.

fölül jobbra: VIII.
alól balra: Berken incidit.

Rm., mér. a rl. 17.6: 12 cm.

77-92-25 VI.

Térkép. T.3496.

A megye czimerével diszitett és e megjegyzéssel vereinigt mit BODROG ellátott lapnak felirata a medaillon fölött:

C. BACSIENSIS
v. BACSKA.

jobbra fölül: XX.
alól: Berken fecit.

Rm., mér. a tl. 18.8: 12.1 cm.

77-92-25 XVIII.

Térkép. T.3507.

A megye czimerével diszitett lapnak felirata a medaillon felett:

C. [illegible] ALBENSIS
STULWEISSENB.

jobbra fölül: XXXI.
alól: Berken incidit.

Rm., mér. a rl. 18.4: 12.4 cm.

77-92-25 XXIX.

BERKENYE (vrógrád)

RMV 3, 35 l.

R.K. TEMPLOM épült 1780-ban, benne régi oltárkép.

KÁLVÁRIA

Berkenye

Mr. & Mrs. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Berkenyei rk.

templom

(Nógrád om)

Ép. 1780.

kép oltárkép

Barbpostbalp

129. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Berkenyei rk. templom

(Nógrád vm.)

Mugazzi Kristóf épit-
tette 1777-ben a Szent
Kereszt tiszteletére-
Földtárképe művészi
alkotás.

Althann Mihály Károly
püspök frankoniai ne-
metekkel telepitett ide
a XVIII. sz. végén. Egyházi
nyelve német.

Chobotvác

138, 139. l.

Berken János

rézm. -

Kazinczy Ferenc

levelezése

X. k 424. l

KAZINCZY FERENCZ ÖSSZES MŰVEI.

HARMADIK OSZTÁLY.

KAZINCZY FERENCZ

ÖSSZES MŰVEI.

HARMADIK OSZTÁLY.

LEVELEZÉS.

Berkeny János

Verpraimból, 1790-ben
24 éves

1790
24
1765

Laid
Fleischer Bécs 31. l.

1790
24
1766

Várda.

A középtért a bástyákka
lalja el, a háttérben hegyek
tény és török lovas küzd egy
Felirata a lebegő mondatszal

VARDA

fölül jobbra: 196.
alól középütt: vvv.
a lap hátán a Fünffte Aufgab

Rm., mér. a rl.

131-91-

Berken János

metszetei a következő
munben, Korabinszky és
Hornbostel ágost rajzai után

Korabinszky Joh. Matthias: Atlas regni Hungariae portatilis. Neue und vollständige Darstellung des Königreichs Ungarn auf LX. Tafeln. Wien 1804. Ujabb kiadás Pozsony 1817 és 1837.

Címlap, előszó, Magyarország politikai térképe, u.a. postatérképe, Nyitra vm I–II. tabla, Trencsén vm, Zólyom vm, Bars vm, Bács vm, Vas vm I–II. t., Zala vm I–III. t., Veszprém vm, Fejér vm, Tolna vm, Somogy vm, Zemplén vm I–II t., Szolnok vm, Csongrád vm

fordítás

Berken János

folytatás a tuloldalról:

Krassó vm, Temes vm, Torontál vm, Csanád vm végül a Register.

Minthogy számos tábla nincs szignálva, a jelzésnélkülieket ~~táblák~~ beosztása a jelzettekkel való egybevétés alapján történt.

Pozsony vasóház, rég

VI 172

Berken János

Prospectus Ecclesiae etc
felirattal a pozsonyi Ht.
Háromság-templom és
trinitarius kolostor képe.
„von Berken in Press-
burg gezeichnet und ge-
stochen. Handzeichnung
ganz ähnlich, mit ver-
schiedener Staffage im
Pressburger Museum."

Wey Dreifkirche. 73. l.

A kép reprodukció-
javal.

Kikiáltási ár pengőben

3769. VÉRREL FESTETT KOPORSÓ Irta Hód Víz parton SZINYEI FARKAS ANDRÁS. Vátz, Gottlieb. 1819. 8r., fve. Érdekes rézmetszetű képpel. A borítékon a szerző skezű feljegyzése. IGEN RITKA! . . . . . 5.—

3770. VIAGGI FATTI DA VINETIA, alla Tana, in Persia, In India, et in Constantinapolia. Vinegia, ALDUS. 1545. 8r., pergtkts . . . . . 6.—

3771. VIG LÁSZLÓ (BOLDOGRÉTI), Versegi Ferentznek megfogyatkozott okoskodása a, tiszta magyarságban. Pest: Trattner. 1806. 8r., fve . 2.50

3772. VIGELIUS, NICOLAUS, Methodus universi iuris civilis absolutissimum. Basileae, 1601. Folio, egyk. pergtkts . . . . . 5.—

3773. VIGILIUS, LAURENTIUS, Origo et praxis omnium sacrorum rituum, et caeremoniarum ecclesiasticarum. Augustae-Vindel. et Graecii, 1732. 8r., pergtkts . . . . . 2.—

3774. VIGNOLA, GIACOMO BAROZZIO, Architectura. Roma, 1739. Folio, pergtkts. Vignola híres oszloprendszereinek rézmetszetű ábráival . . 20.—

3775. VINCENTIUS, SANCTUS LIRINENSIS, Commonitorium adversus haereses. Ed.: STEPHANUS BALUZIUS. Posonii, 1764. 8r., bőrkts . . 1.50

3776. VINNIUS, ARNOLDUS, Commentarius in IV. libros, institutionum imperialium. Norimbergae, 1676. K. 4r., pergtkts . . . . . 3.—

3777. VIRÁG BENEDEK, Lélius, vagy M. T. Cicerónak beszélgetése a, barátságról. Pest: Trattner M. 1802. 8r., papírkts. (Olvasott példány!) 4.—

3778. —, Magyar századok. Buda, 1808—16. 8r., 2 kötet, fbőrkts és papírkts . . . . . 6.—

3779. —, Thalia. Pest. Trattner. 1813. 8r., fve I. KIADÁS! . . . . . 4.—

3780. VIRGILIUS, P. MARO, Opera. Venetiis, 1736. 4r., 2 kötet, pergtktsek . . . . . 12.—

3781. VITA DEL PADRE PAOLO, dell ordine de servi e theologo. S. l. 1658. 12r., bőrkts 2.50

3782. VOJDISEK, JOSEPH, Der ungarische Hausadvocat. Pesth, 1831. 8r., fve Er. borítékban . 2.—

3783. VOLNEY, M. C.—F., Voyage en Syrie et en Egypte pendant les années 1783, 1784, & 1785. Paris, 1787. 8r., 2 kötet, bőrktsek. Rézmetszetekkel . . . . . 6.—

3784. (VOLTAIRE), De l'espirit. Paris, 1758. 4r., papírkts . . . . . 5.—

3785. —, Oeuvres du philosophe de Sans-Souci. Francfort et Leipsic, 1762. 8r., 3 kötet, papírktsek . 5.—

Kikiáltási ár pengőben

3755. VÁRI, FRANCISCUS, Carmina varia, apologos fabulares... complexa. S. Patakini, 1814. 8r., papírkts . . . . . 3.—

3756. VECTIGAL REGIUM REFORMATUM. Recusum Tyrnaviae, typis Academicis. 1711. Folio, fűzve. SZABÓ K. RMK. II. 2431. . . . . 4.—

3757. VECTIGAL REGNI HUNGARIAE, Partiumque eidemque annexarum. Vienae, 1754. Folio, pergkts. Sok egykorú kéziratos jegyzettel . . 6.—

3758. VEDUTE (55) antiche e moderne delle citta di Roma, e sue vicinanze. Roma, 1870. Har. 2r., fve. A. TARBONI rézmetszetű látképei . . 5.—

3759. VEGYES TÁRGYÚ RÉGI MUNKÁK, ÉRTEKEZÉSEK, BROSSÚRÁK, stb. 142 drb. Fűzve és kötve . . . . . 30.—

3760. VELIUS, CASPARUS URSINUS, De bello Pannonico libri decem. Ed.: ADAM FRANCISCUS KOLLAR. Vindobonae: Trattner. 1762. 4r., fpergtkts . . . . . 4.—

3761. VERDUN, DE CRENNE, Voyage fait par ordre du Roi en 1771 et 1772 en diverses parties de l'Europe de l'Afrique et de l'Amérique. Paris, 1778. 4r., 2 kötet, finom bőrkötések dús hátaranyozással. Rézm. térképmelléklettel . . 16.—

3762. VERGILIUS, P. MARO, Aeneis cum familiari expositione. Argentinae, Johannes Knoblouch, 1499. — Hozzákötve: Bucolica Virgilii. De Monaco. 4r., egyk. disznóbőrrel áth. fatáblás ktben 60.—

3763. VERHANDLUNGEN DES ÖSTERREICHISCHEN REICHSRATHES 1860. Wien, 1860. K. 8r., 2 kötet, fbőrktsek . . . . . 2.—

3764. VERSEGHY, FRANCISCUS, Dissertatio de versione Hungarica scripturae sacrae. Budae, Universitas. 1822. 4r., fve . . . . . 4.—

3765. VERSUCH ÜBER BERGWERKS-KUNDE. Pressburg, 1775. 8r., fve . . . . . 4.—

3766. VERTRAUTE BRIEFE über die innern Verhältnisse am preussischen Hofe seit dem Tode Friedrichs II. Amsterdam u. Cölln, 1807—9. 8r., 6 kötet, vktsek . . . . . 5.—

3767. VESZPRÉM VÁRMEGYE fali térképe (80x60 cm.) Készítette GERLISCH JÁNOS vármegyei mérnök, rézbe metszette BERKEN JÁNOS. Bécs, 1799. Vászonra felhúzva . . . . . 2.—

3768. VÉGSZAVAI A SOMOGYI KÖVETEKNEK az 1843/4-iki országgyűlés fölött. Pest. 1845, 8r., fve 1.50

Árverési Közlöny 1938. 1. sk.

BERKÉNY *János*, rézmetsző, Veszprém 1765 k., † a XIX. sz. elején alighanem Bécsben, ahol hosszú ideig működött. Művei közül kiválik a pozsonyi Szentháromság-templom és trinitárius kolostor képe, II. Lipót király leteszi a koronázási esküt stb.

E. gy. I. 101. f

1212. *I. Ferencz Józse*

Az 1903. évi október 1
emlékére vert sima karimájú
rafordultan, arczélben és ol
hogy I. Ferencz József jobbj
zést. Mindketten egyenruhá
A hátlapon tölgy- és babérg
Felirata a képlapon félkörber
IOS. I—«, és alól jobbra : »TON
a mezőnyben : »1903« és a
TOBRE«.

Bronz, átmérője 5·9 cm. —
1907 november 15-iki ajánlat szer
907). — Kifizettetett 1907 decze
1908 április 22-én (2025–907). —
1910 május 11-iki 9458–909 szv

Berken János

rézm.

l.

Eperjessy 1929

2. l.

.....	2.000 P.
gi freskóinak re- jozzájárulás.....	1.000 P.
n helyreállitási költségei-	1.000 P.
aplom tatarozási költsége-	1.000 P.
án feltárt romma- védelmére szüksé- e.....	1.000 P.
ához való hozzájárulás....	1.000 P.
m helyreállitási ás.....	1.000 P.
iztositására.....	500 P.
lom tatarozására.....	500 P.
lyreállitási költsé-	500 P.
. templom tatarozási ás.....	500 P.
y karbahozatalára.....	500 P.
t t t e l :	31.500 P.

Berken János
verm
1799

l.

Eperjessy 1929
14. l.

Budapesti IX. Ker. Nép- és isk. Könyvtár

II. 173.

Berkeny rézmetszó

Irod

Kumlik Emil dr. – Melyik pozsonyi házban alapította Széchenyi az Akadémiát? Száradok. 1925. 368. l.

Berkenye

l.

LykaMagyműl800-50

Zio. l.

Vasárnap **9** V. János	☾ Utolsó negyed 21 ó. 59 p.	**Protestáns:** Emőd **Görög:** Mátyás **Izraelita:** Ab 21.
Hétfő **10** Lőrinc		**Protestáns:** Lőrinc **Görög:** Lőrinc **Izraelita:** Ab 22.
Kedd **11** Zsuzsanna		**Protestáns:** Tibor **Görög:** Euplusz **Izraelita:** Ab 23.
Szerda **12**		**Protestáns:** Klára **Görög:** Anicét

Berkeny János
rézmetsző

lásd

Pápay Sámuel:
A magyar litera-
tura ismerete.
Veszprém 1808
409-410. l.

[7] A cenzori vörös plajbásszal ékeskedő kiadatlan kézirat az aktákhoz csatolva.

előzetesen a helytartótanácsnak[5] fölülvizsgálás végett. Az értekezés mottója NAGY FERENC ódáiból van véve és így hangzik:

Ha nemzetednek bús ügye tégedet
Törésre szólít, mégy örömest; magad'
Feláldozod, hogy a Dühösség
Vért ne igyon remegő vidékin.

Mondanunk sem kell, hogy az életrajz nem jelenhetett meg. Pedig maga az értekezés, a jelmondattal ellentétben, igen lojális hangon íródott, érezhető belőle, hogy a szerző mindúntalan a cenzori vörös plajbászra sandított és ilyenkor igen lehalkította hangját. A királyról a legnagyobb tisztelettel beszélt, a „felséges udvart" sem bántotta, legfeljebb, ha a bécsi minisztereket merte bírálni. Mégis, a hivatalos vélemény az értekezést mind az uralkodóra, mind a nemzetre nézve sértőnek találta, hangját gyűlölködőnek és irányzatát botránkoztatónak.

[5] U. o. 1829. fons 4. pos. 123.
[6] U. o. 1828. fons 4. pos. 12.

Berken János

rezm –

l –

Soproni Szemle

1942 27. l

lásd

Kogutowicz Sajós:

A magyar térképészet multja és jelene.

Berkeny Janos

rezin

wod

z

Varga Rezin

151. l –.

Csontbalta, öskori VIII. 80, 81,

Berken Janós

1792

lásd okv.

Kat Szemere aukció

806-12

Darstellungen
ungarischer, ade-
liger Reiter
von J. Berken
1792.
Rezkarcok
12 lap

~~Bánffy György gróf~~ VIII. 31.

Berkeny János
1770k–1822

Ltáb II. 72

IV. 148

Berkeny János

egyetem. (1950) 82.169 lak.

Berkeny *János*, rézmetsző, *1765, †1822. Bécsben tanult és működött, magyar vonatkozású metszeteket is készített (városképek, térképek).

Uj Idők Lex.
IV. K. 870. l.

francia,egyszerü falusi asszo
na.Ezzel a kifejezési móddal,
a lélekkel jut közel a mai em

Kokoschka legujabb
melyek az idei velencei kiáll
/1932/ szerepeltek, ugyszólvá
lista,de tiszta leszürt natur
értelemben komponál.

Fejlődésileg nagyon
festő Weninger,aki a kubizmus
változatát képviselte.Térmért
mákkal fejezi ki a természetb
kat.Erősen plasztikus,térszer
volt az értelme a mai művésze
pontjából is a kubizmusnak.Ho
fontos szerepe volt a kubizmu
mai művészet kialakulásában é
mutaja egy Németországban élő
festő, Lembicska. Női portré.
plasztikus,rendkivül dekorati
tulságosan szentimentálisan e
formákat látunk,azt,amit a ku
akartak előadni.Ez az uj irán
ditotta a német művészetet is

Berkeny János

Veszprém vármegye
fali térkepe (80x60 cm)
Készitette Gerlisch
János vármegyei mér-
nök, rézbe metszette
Berken János Bécs
1799. Vászonra felhuz-
va.

Árveresi Csarnok kat.
1938. január 3767 n

anzago? Vados

Berkeny János

vézm.

Nül. Vámos 1765 nov. 27

+ Beés 1822.

itt hibásan Berkess-

nek írva -

Révai XXI. 148. l.

Berkeny János

nemi

Fraknói Szécs

1871 P.

Berken János

verin

l. Arv. Csarn 99. ankc. Kat.

45 – 49 oldalokon

sokszor.

Berken János

rezim

l.

Ariv. Csarnok 106. anke.
hat

" " 107. anke. hat

959 17.

" " 109. " "

" " 110. " "

" " 112. " "

BERKES, Alexander pesti kárpitos i bútorkereskedő

1854, Nákó-palotában volt a lerakata

Prokopp Mária: Prokopp János.
Esztergom, 1994 11.

Kivonultak a

/áltozik a nyugd

nformáció

**Országgyűlés megtárgyal-
z egyes nyugdíjak felül-
gálatáról, illetve egyes
gdíj-kiegészítések meg-
ntetéséről szóló törvény
losítására vonatkozó ja-
atot. A napirend előtti vita
n az FKGP képviselőcso-
ja kivonult az üléstérem-
mivel az ülést vezető Gál
tán, a Ház elnöke nem
tt szót Torgyán József
ccióvezetőnek.**

Az Országgyűlés tegnapi ülésnapján a képviselők megtárgyalta **az egyes nyugdíjak felülvizsgálatáról, illetve egyes nyugdíj-kiegészítések megszüntetéséről** szóló törvény módosítására vonatkozó javaslatot. A törvény kiegészítésére az Alkotmánybíróság határozata miatt van szükség. A hatályos jogszabály ugyanis – amely megszünteti az elmúlt rendszerben politikai indokból megállapított nyugdíjakat – nem terjed ki a központi államigazgatási sz
vezésekor kore
nyugdíjazottakra
szervek átszerve
függő előnyugd
tozik ebbe a kö
jesztő Népjóléti
további öt m
határozatot is b
sításba, amelye
mélyi köröket
módozatokat t
hangsúlyozta
politikai állam
ugyan nem fog
kotmánybírósá
hetően csak pa
nem került so
lelően az Ipar
az Állami Bér
Hivatal, az E
nisztérium, az
és Sporthivat

Új ülésrend már van

Nem született megállapodás a parlamenti pártok tegnapi tanácskozásán a bizottsági helyek újraelosztásáról. Bár az MDF- és az MDNP-frakciók megállapodtak, a kisgazdák újabb bizottsági he-
MSZP képviselőcsoportja pedig új javas-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Baráth Lajos

1966 DEC. 11

Baráth Lajos:

CSALÓDÁS

1091

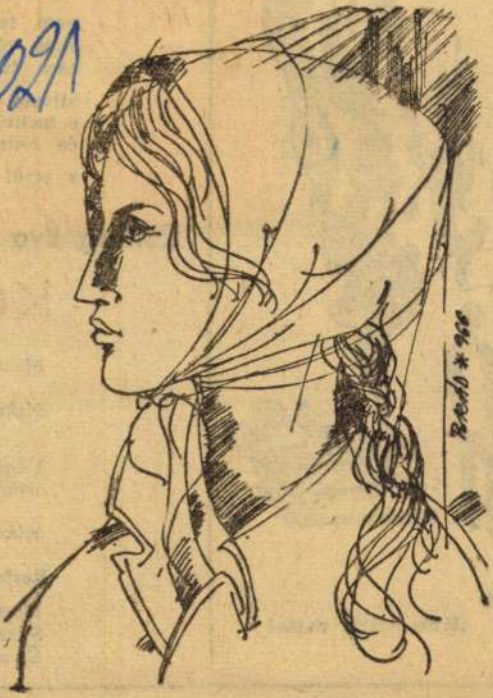

(Kiss Attila rajza)

Csillag Éva:

KORAI

Mikor a féltő szav
hozzánk m
Mikor a biztatások
távolodnak

Végleg kilépünk o
Mikor a hiányt
csak egy-e
Mikor megértjük
a mozdulat
Rettegünk szigorú

Hogy szótlan hívás
S szó nélkül a me
És sosem találkozu

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 ÁPR 25
Berkes András
Lakásépítő

Berkes András grafikája

AZ OL
MUNKÁSÉ

1. Sorolja fel a Tisza bal és jobb parti mellékfolyóit.
2. Hány folyó partján terül el Győr és mennyi lakóinak száma?
3. Hazánk melyik részén bányásznak bauxitot?
4. Melyik város híres a busójárásról és hol fekszik ez a város?
5. Mi a balatoni kecskeköröm?
6. Melyik a második legnagyobb természetes tó hazánkban és mekkora a területe?
7. Miskolc mellett milyen híres cementgyár van?
8. Melyik város nevezetessége a Lőverek?
9. Hol van Magyarország nehézvegyipari központja (nevezzük meg a város nevét.)
10. Hogy hívják a Pécs mellett található cseppkőbarlangot?

A helyes megfejtést és a nyertesek nevét a Lakásépítő 11. számában közöljük. Minden ötödik helyes megfejtő sorsolás alapján könyvjutalomban részesül.

A megfejtéseket a központba, a Lakásépítő újság szerkesztőségébe kérjük beküldeni, 1975. május 13-ig.

Az 1975. március 28-i pályázat helyes megfejtése: 1. Az ország területe 93 030 négyzetkilométer; 2. Lakóinak száma 10 347 000 fő; 3. Megyéinek száma: 19; 4. Legnagyobb városai: Miskolc, Debrecen, Pécs, Szeged; 5. Balaton hossza 77 km; 6. Balaton felszíne 595 négyzetkilométer. 7. Salamon tornya Visegrádon van. 8. Hazánk legmagasabb hegycsúcsa Kékestető; 1015 m; 9. A Kilenclyukú-híd Hortobágyon van; 10. Pécs mellett találtak uránércet.

Könyvjutalmat nyertek: Fehér Zoltán lakatos, Jászberényi út, Győrfi János segédmunkás, Bojtár utcai építkezés, Huszta Edit term. előadó, Fogarasi úti előregyártó, Kovács Józsefné központ, anyagosztály.

A vállalat könyvtárosa

A kiállított képek megtekinthetők május 10-ig szombat és vasárnap kivételével minden nap 10 és 16 óra között.

A kiállítást a „Társalgó Egyesület" rendezi
a „Közéleti Mozgalom" helyiségében.
Budapest, II., Keleti Károly u. 22.
Telefon: 212-5648

Felelős kiadó: BEST-M Kft, Borsos Mihály

BERKES András

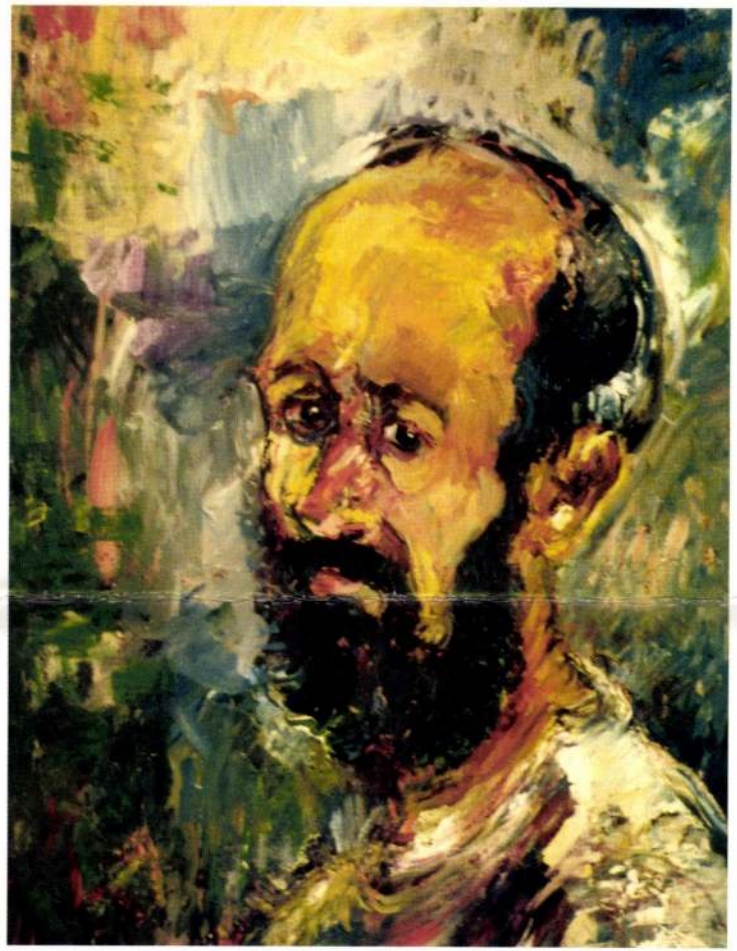

Berkes András

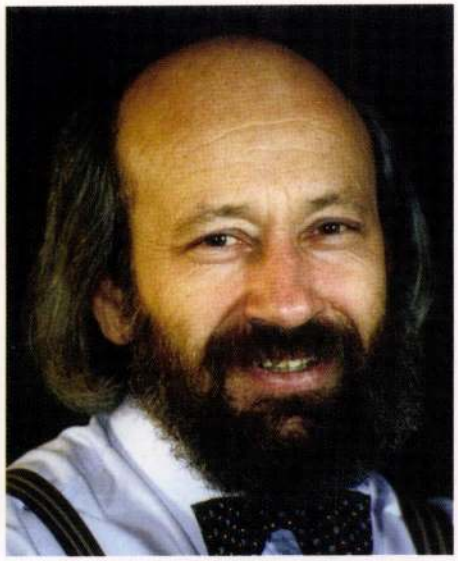

Tisztelettel meghívjuk Önt és ismerőseit

BERKES ANDRÁS

festőművész
kiállításának megnyitójára
április 12-én, pénteken 16 órára.
Cím: Budapest, II., Keleti Károly u. 22.

A megnyitó előtt bemutatásra kerül
Wittek Béla: Varázsének
című zeneműve
Közreműködik:
Szászvárosi Sándor csellón
és a szerző gitáron

Berkes András képei elé

Képek, keretbe foglalt világ, szerkezet, kompozíció, formák, színek és szimbólumok. Kategóriák, amelyek segítségével a modern ember igyekszik egy művészeti alkotást birtokba venni. A műalkotás valóságosan akkor vehető birtokba, ha az intuitív úton kapott információkat is hatni hagyjuk.

Jézus mondja Szent Fülöp Evangéliumában: „Az igazság nem meztelenül jött a világra, hanem szavakba és képekbe öltöztetve. Földi halandó azt más módon meg nem értheti."

Erről az igazságról faggatjuk Berkes András képeit.

Képeinek látványszintjén erőteljes expresszivitása, dinamikus ecsetkezelése, a nagy méretek kedvelése ragad meg bennünket. Vörös és kék pulzáló foltok duzzadnak ki és robbantják szét a fizikailag zárt, sík felületet. Előrenyomuló és hátrahúzódó térviszonylatokat teremtve kap életmozgást a kép.

A természet tesz így, tavasz kezdetén, amikor a Kos, majd a Bika csillagképek, a Halak, csendességben összegyűjtött változásenergiáit felszínre „öklelik", hogy a Nap aranyszínű, kozmikus energiájával megtermékenyíthesse.

A kék és vörös uralmát további, a földi életet szimbolizáló színek, a zöld, a barna és a fekete testesítik ki. Ebből a burjánzó, fizikai valóságból a lilás árnyalatok transzcenditása visz át a megnyugvást és harmóniát képviselő égi színek, az aranysárga, az isteni tisztaságú fehér és a reményteljes világoskék világába.

A képek szerkezete, az erőteljesen felfelé irányuló vonalak, a ki és be mozgó térrészletek is az életből a Lét irányába történő, örökös és törvényszerű mozgást jelentik, jelenítik meg.

A géniusz (zseni), az elhivatottság, az elhívás azt az utat jelöli, amelynek során karmánkat beteljesítjük. A művész elhivatottsága a művészet. Civilizált korunknak ő az „adeptusa", beavatottja, aki intuitív módon kapott üzeneteket közvetít ahhoz, hogy életutunkat beteljesíthessük. A szimbólumok valóságos tartalma ez az üzenet, de ezt jelölik az egyetemesség és az örökérvényűség fogalmak is.

Az, hogy a művészi életműből, a művekből a szimbólumokon keresztül mi süt át ebből az üzenetből, az függ a művész beavatási szintjétől, élettapasztalatainak minőségétől.

Olyan belső folyamat ez, amelynek során az anyagiból a szellemi világba emelkedünk. Az egyéni, művészi életút és életmű csak így értelmezhető. Éppen azáltal válik egyetemessé és örökérvényűvé, hogy nagyon is egyéni, mint ahogy minden ember egyszeri és megismételhetetlen, de mint a makrokozmosz része az egyetemességet is magában hordja.

Az intellektuális intuíciónak két fajtája van. Az egyik az, amelyik a földi dolgokhoz kapcsolja az embert. A másik utat választó ember „a sokaságon túl az egyben él és az „Egységet látja" – ahogyan Hamvas Béla mondja. Az utóbbi az elsődleges. A hindu hagyomány ezt nevezi abheda-buddhinak.

Berkes András képeinek szimbólumai olyan ember intuitív üzenetei, aki már a „sokaságon túl, az Egyben él és az Egységet látja". Választott útja a buddhai út, melynek legfőbb elvei a szeretet és az alázat.

Elhivatottságának képviselete a „Kettős önarckép"-en a magyar művészet nagy elhívottja Csontváry Kosztka Tivadar. Ennek a képnek van egy másik (másodlagos) címe is, „Szimmetria", ami itt nem a szerkezeti megoldást jelöli, hanem pontosítja azt a tartalmat, amit a Csontváry-szimbólum megjelenít. Kettőjük esszenciális emberi és művészi rokonságát.

A „Világügyelő Férfi" a Megszabadult lélek képviselete. Azé, aki mindazt, ami történik, mindazt, ami van ellenőrizni tudja, mert van mértéke, van Logosza. De van egy másik üzenete is számunkra, figyeljünk saját őseinktől származó hagyományaink üzenetére, sámáni örökségünkre.

Az Egyben élés szimbólumok sorába tartozik a fentieken kívül a „Hívás" kép Józsuéja, a „Jónás" képek alakjai és a Dajak-hajó szimbolikája.

A titoklátás, az Egység látása jellemzi a Négy Évszak, a Kos-Bika triptichon és a Kékszakállú Herceg vára festményeket. Ez utóbbi – mint maga a Balázs Béla-i történet – a férfi és a nő között, a bűnbeesés óta feszülő ellentmondások kozmikus feloldásának lehetőségét és szükségszerűségét tárja fel.

A Triszmegisztosz-i egyetlen igazság, az „ami fönt van, ugyanaz van lent" képviselete a két természeti fogantatású kép. A Kos-Bika triptichon-nak már a címe is ellentmondást jelenít meg, a triptichon jelentése ugyanis hármaskép, a cím felében pedig csak két név szerepel. Ez az ellentmondás azt a feszültséget jeleníti meg, amely a Kos és Bika (április és május) csillagképek égi megjelenése, a tavasz kezdete előtt a mélyben (Halak ideje alatt) feszül. Ez az energia készíti elő az új életet. A hármasság, az új egység metafizikai száma, itt egyszerre jelzi az előkészületet és a termékeny időszakot is, ami a tavasz után, az Ikrekben és az Oroszlánban csúcsosodik ki.

Mert a kozmikus rend értelmében, minden mindennel összefügg. A kozmikus rendhez való igazodásra, a mindenáron istennéválás törekvésével önmagát megnyomorító ember számára a természet következetes és alázatos fegyelme adhat példát. A Négy Évszak képsorozat ezt a példát közvetíti.

A képek sorrendje, Tél-Tavasz-Nyár-Ősz, megfelel az egyetlen törvénynek, a Tél-lel indul, amikor az égi energia a Nyilas csillagkép Jupiter csillagán keresztül (csak innen lehetséges) „megtermékenyíti" az alvó természetet, hogy azután a Bak átfordíthassa a sötétséget a fény irányába. A Teremtés a Tavasz és a Nyár feladata, ezért a következő két térrészletet egy földbőlkinövő, földbőllebegő nagymadár termékenységszimbóluma fogja össze. A megőrzés, az aratást végző Szűz és az egyensúlyt teremtő Mérleg feladata, az Őszé, hogy a Nap utolsó sugaraival átmentse az életet a megújulásig.

A folyamat végnélküli, örök és ismétlődő, amilyen a Lét. Az élet ezzel szemben anyaghoz kötött, lezáruló, de megújulhat és megújítható, ha az ember a Létbe ágyazva éli azt.

A képeken át érkező üzenet erről szól hozzánk.

Berkes Auchai Jenő

Terítéken a Pillér

Lapunk információja szerint ma ismét szerepel az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. (ÁPV Rt.) napirendjén a Pillér Alapok témája. A máskor oly beszédes ÁPV Rt.-illetékesek ebben az ügyben érdemi nyilatkozatra nem hajlandók.

Mint ismeretes, egy hónappal ezelőtt a Pillér Alapokat kezelő Prudent-Invest Rt. százszázalékos tulajdonosa, az ÁPV Rt., egy váratlan „húzással" lecserélte a társaság teljes igazgatóságát és felügyelőbizottságát. Maga az intézkedés is furcsa, nem tűnik megalapozottnak, mert a társaság eredményei az utóbbi időben jók voltak. Lehetne azt mondani, hogy a tulajdonosnak mindenhez joga van, itt azonban nem magántulajdonosról, hanem az államról van szó. Ebben az esetben az állam több mint harmincezer kisbefektető közel hatmilliárd forintnyi vagyonáért felel.

A Prudent-Invest vezetőinek leváltása sajátos módon történt. Információk szerint a privatizációs miniszter utasította az ÁPV Rt. vezérigazgatóját, hogy váltsa le a Prudent-Invest tisztségviselőit, aki az utasítást végrehajtotta. Csakhogy erre valószínűleg egyiküknek sem volt lehetősége, sokkal inkább az ÁPV Rt. igazgatóságának. Az ÁPV Rt. felügyelőbizottsága több pontban is megállapította a jogszabálysértést. Talán még a fentieknél is érdekesebb azok névsora, akiket sebtiben kineveztek a leváltottak helyére. Az új tisztségviselők főképp egy érdekcsoporthoz kötődnek: a Co-Nexus Rt.-hez. Ahhoz, amelynek jelentős kötelezettségei vannak az állammal szemben.

Néhány kérdés idekívánkozik: Valóban tudott-e Suchman Tamás miniszter az egészről, vagy ismételten az apparátus túlkapásának lehetünk tanúi? Lehetséges-e, hogy az illetékesek beismerik tévedésüket és nevén nevezik a felelősöket? Figyelembe veszik-e a több mint harmincezer kárpótolt kisbefektető érdekeit?

B. I.

Az OMFB Hannoverben

Stílszerűen a magyar kutatás és műszaki fejlesztés (K+K) egyik legújabb eredményének számító háromkerekű akkumulátoros kismotorkerékpáron érkezett *Nyiri Lajos*, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) ügyvezető elnöke arra a tegnapi sajtótájékoztatóra, amelyen közölte, hogy idén már 7. éve vesz részt az OMFB az április 22–27 között megrendezendő Hannoveri Ipari Vásáron.

Nyiri Lajos lapunknak elmondta, hogy az OMFB 16 millió forintot költött a magyar K+F eredményeinek a hannoveri vásár innovációs pavilonjában való megjelenésére. Tavaly ősszel 35 pályamű érkezett, amelyből egy saságában kiállítják a bevezetőben említett 35-40 kilogrammos kerékpárpótló kismotorkerékpárt, amely a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola innovációs munkáját dícséri.

Werly Szilvia, a Német–Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara hannoveri vásárért felelős referense az Új Magyarországnak elmondta, hogy 65 ország 7200 képviselője közel 320 ezer négyzetméteren állít ki a Hannoveri Ipari Vásáron, amelynek idei díszvendégeként az Amerikai Egyesült Államokat köszönthetik. Térségünk országainak ranglistáját Csehország vezeti, ugyanis 1200 négyzetméteren állít ki, míg Magyarország összesen 30 céggel 500 négyzetmé-

Honi bizonyítvány: jelentős a tőkebeáramlás, lassú viszont a növekedés

Szomszédaink leköröznek minket

Folytatás az 1. oldalról

– A kritikák és a kételyek ellenére a nemzetközi pénzügyi intézmények, a bankok, az OECD elfogadják a közölt adatokat. Ezek szerint hitelesnek kell tekinteni a GDP-számokat?

– Valóban, a nemzetközi hitelminősítő intézmények is akceptálják az érintett országok statisztikai hivatalainak számításait. A többi visegrádi ország gyorsabb gazdasági növekedésére vonatkozóan vannak közgazdasági magyarázatok is. Lengyelországban ugyanis a nyolcvanas években olyan gazdasági visszaesés volt, amelyhez képest a gyorsabb ütemű növekedés természetes dolog. 1994-ig Csehországgal és Szlovákiával szemben hazánkban mérsékeltebb volt a GDP csökkenése 1989-hez képest. Őszintén szólva, ha az ember keresztülutazik Szlovákián, nem nagyon látni a gyors növekedést.

– Mégiscsak érdekes, hogy a 10 milliós Magyarországra 13,5 milliárd dollár működőtőke áramlott, s nem látszik ennek a gyümölcsöző hatása. Mi erről a véleménye?

– Egy ország gazdasági teljesítményének alakulásában sok tényező játszik közre. A hazai vállalatok versenyképessége, a hazai kereslet alakulása, az exportképesség mind-mind befolyásolja a GDP-t. Ettől függetlenül meg kell vizsgálni, hogy mit csinál hazánkban a külföldi tőke? Milyen új kapacitások jöttek létre? Egy olyan időszakban, amikor a restrikciós gazdaságpolitikának köszönhetően a belföldi kereslet mérséklődik, csak az export bővülése növelheti a GDP-t.

– A beáramló külföldi tőke mennyire növeli az exportot?

– Jelenleg a Privatizációs Kutatóintézet vizsgálja ezt a kérdést. Előzetesen leszögezhető, hogy a nem exportáló ágazatokban beáramló külföldi tőke nem járul hozzá a kivitel bővüléséhez, így a gazdaság felpörgetéséhez, ha a külföldi kereslet mérséklődik vagy stagnál. Az energiatermelési elosztás, a pénzügyi ágazat, a kereskedelem, a távközlés és az ingatlan szektorokba beáramló tőke döntően a hazai piacok megszerzését szolgálja. A hazánkba beáramló külföldi tőke 50 százaléka az előbbi ágazatokban landolt. Itt meg kell jegyezni, hogy a központi privatizációs bevételek az államkasszába kerülnek, és nem a konkrét vállalathoz.

– Ezek szerint főként az iparba és a mezőgazdaságba áramló működőtőke segíti elő az exportbővülést?

– Igen, de ezenken kívül az exportképes szolgáltatás, valamint az idegenforgalom is bővítheti a devizabevételeket. Tudni kell, hogy ismert okok miatt a mezőgazdasági ágazatban jelentéktelen a külföldi tőkebeáramlás. Az eredeti kérdés megválaszolása céljából tehát azt kell elemeznünk, hogy az iparban megvalósuló külföldi befektetések mennyiben növelték az exportképességet, az exportbővülést. Mennyire jöttek létre új exportképes kapacitások, illetve exportkiváltó beruházások?

– Az iparba áramló külföldi tőke összege 6,5 milliárd forintra tehető. Vannak arra vonatkozóan adatok, hogy ez az összeg miként oszlik meg az egyes ágazatok között, hiszen vannak olyan ágazatok, amelyeknél minimális vagy nincs is export?

– Sajnos hivatalos statisztikák erre sincsenek, így saját számításokra lehet hagyatkozni. Az iparon belül a külföldi tőkének hozzávetőlegesen egyharmada a gépiparba, negyede az élelmiszeriparba, hatoda a vegyiparba, nyolcada az építőanyag- és építőiparba, egytizenharmad része pedig a papír-, nyomda- és faiparba áramlott. Összegszerűen nem jelentős a textilágazatba és a kohászatba áramló külföldi tőke. A KSH szerint 1994-ben az ipari export 30 százalékát a gépipar, 24 százalékát a vegyipar, 13 százalékát az élelmiszeripar, 13 százalékát a kohászat, fémfeldolgozás és 10 százalékát a textilipar adta. Gyorsan le kell szögezni, hogy a fenti számok alapján nem tehetünk megállapításokat a külföldi tőkebeáramlás és az exportalakulás függvényének meghatározására. Ugyanis 1990 előtt is a jelentős exportágazatok közé tartozott a gépipar, a vegyipar, az élelmiszeripar.

– Sok számmal megismerkedtünk, de nem kaptunk választ arra, hogy a külföldi működőtőkének hányad része szolgálta az exportbővülést?

– A pontos számok meghatározásához lényegében vállalati szintű adatokra lenne szükség, beleértve a privatizáció előtti és utáni exportadatokat, valamint a zöldmezős külföldi beruházások révén létrejött vállalkozások termelési és kiviteli számait. Tudni kell, hogy az iparon belül döntőrészt a gépiparban valósultak meg zöldmezős beruházások. Ezen belül is a járműipari alkatrész, részegység gyártása, illetve összeszerelése, valamint az elektronikai ipar beruházásai dominánsak. A többi ipari ágazatban nem jelentősek a zöldmezős beruházások. A külföldi tulajdonba került vállalatok közül főként a gépipari cégeknél volt jelentős exportbővülés a privatizáció után. Természetesen a többi külföldi tőkével privatizált vállalat esetén is jelentős technológiai fejlesztések valósultak meg, valamint a likviditási gondok megszűntek, azonban ez nem járt szükség szerint exportbővüléssel. Becslésem szerint a hazánkba beáramott több mint 13 milliárd dollár működőtőkéből 3-3,5 milliárd dollár olyan beruházás, amely közvetlen exportvolumen-bővülést hozott. Ez a tény részben magyarázatot ad az eredeti kérdésre, hogy a magas külföldi tőkebeáramlás ellenére lassú a GDP növekedése Magyarországon. Ugyanakkor tudni kell, hogy rengeteg zöldmezős beruházás van folyamatban, amely később jelenti a kivitel bővülését.

H. K. J.

● Az osztrák Eternit-Werke Ludwig Hatschek AG tegnap a felsőausztriai Vöcklabruckban bejelentette: megszerezte a nyergesújfalui Eternit Osztrák-Magyar Építőipari

Kiállítások kiállítása

Regionális reformkörkép

Északabbra jobban, délebbre gyengébben halad az átalakulás Kelet-Európában – ez olvasható ki

nagy exportnövekedés következménye volt. Ám a kormányfő és az államelnök torzsalkodása, a privatizáció előre nem látható

A szakértői munka díja

Tisztújító közgyűlést és tanácskozást tartott tegnap délelőtt a Budapesti Műszaki Egyetem Épületében a Közoktatási Szakértők Országos Egyesületének tagsága. *Dr. Mezei Gyula*, a KSZOE elnöke lapunknak elmondta, a mintegy fél éve működő szakmai szervezetnek ma már a közoktatási szakértők harminc százaléka tagja, így elmondható, hogy a szakmában dolgozók jelentős hányadának érdekeit és véleményét képviseli.

A tegnapi közgyűlésen – mondotta Mezei Gyula – elvi és gyakorlati kérdéseket tárgyaltak. A legfontosabb a független szakértői státusz kialakítására irányuló törekvés volt. A közgyűlés szerint fontos, hogy a gyakorlatban szétváljon a szaktanácsadói és a szakértői munkakör. A szaktanácsadó ugyanis az adott intézmény alkalmazásában áll, ellentétben a független szakértővel, akinek a KSZOE-hez, mint civil szervezethez kell tartoznia, hogy a fenntartó kérésére objektív módon végezhessen ellenőrző munkát. A tanácskozás során elhangzott, hogy a szakértői és a szaktanácsadói munka összemosása azonos a korábbi ellenőrzési rendszerrel, ami valójában nem működőképes. A közgyűlésen felvetett másik fontos kérdés a szakértői munka díjazása volt. Mezei Gyula kifejtette, jelenleg a milliós átvilágítási díjtól a háromezer forintos szakértői honoráriumig számos díjazás létezik, ezért célszerű pontosan meghatározni egy-egy feladatkör árát.

A közgyűlés végezetül megerősítette elnöki tisztében Dr. Mezei Gyulát, a titkári posztra *Szászdi Ántalt*, alelnöknek *Kuknyó Jánost*, pénztárosnak *Sótényi Sándort*, az etikai bizottság elnökének *Gaál Istvánnét* választotta.

(– rt –)

A felvételek egy prágai gyárban hevertek

Szabad Európa Rádió – dobozban

Folytatás az 1. oldalról

– Milyen formában publikálják az anyagot?

– Könyvet jelentetünk meg – folytatta *Vámos György*. – Hanghordozón kiadni a felvételeket jóval több költséget jelentene. Mi egy forráskiadványt készítünk, vagyis szerkesztve, több kötetben, folytatásokban a teljes anyagot publikáljuk. Nagy munka lesz, hiszen számos olyan adat bújik meg a szövegben, ami az adott kor mindennapjaiban közérthető volt, a mai olvasó szövegértését azonban nehezíti. Ezeket – szakértők segítségével – jegyzetekkel kell ellátnunk. A feladat nehéz, mégis úgy tervezzük, az első kötet megjelenhet a negyvenedik évfordulóra.

– Mekkora összeget emészt fel ez a vállakozás?

– A szalagok átvétele nem került pénzbe, ezeket ingyen kaptuk meg. De fizetnünk kell majd a gépelésért, a hangzó és a leírt szöveg egyeztetéséért, a nyomdáért... A pontos összeget még nem tudjuk meghatározni.

– Van valami jelentősége annak, hogy éppen a Magyar Rádió Dokumentációs Igazgatósága kezeli a Szabad Európa Rádió felvételeit?

– Így az anyag a legfelkészültebb és legmagasabb szintű technikával dolgozó munkatársakhoz került. Mindemellett valószínű, hogy rajtunk kívül senkit nem foglalkoztat igazán a felvételek gondozása. Ezt bizonyítja az is, hogy a Szabad Európa Rádió egyéb magyar nyelvű adásainak szalagjai még mindig érintetlenül, dobozokba hányva hevernek egy prágai gyárépület negyedik emeletének csarnokában. Legutóbbi találkozásunkkor a Szabad Európa Rádió vezetőjével megállapodtunk, hogy ezeket az amerikai tulajdonban lévő felvételeket a későbbiekben ugyancsak átvehetjük, dokumentálhatjuk és publikálhatjuk. Természetesen – ahogyan az ötvenhatos felvételek esetében is – a nemzetközi előírások betartásával, vagyis a személyiségi és szerzői jogokat figyelembe véve. Mindez komoly segítséget nyújthat majd a korszak történelmének kutatásában.

– Milyen módszerekkel és milyen technikával rendszerezik az anyagot?

– A munkánkban egyre nagyobb teret kap a számítástechnika. Ennek működését és jelentőségét egy műsorunkkal tudnám bemutatni, amit a közeljövőben, a költészet napjához kapcsolódva a Bartók rádió sugároz majd április 13-án. Az irodalmi osztállyal közösen egész napos kívánságműsort szervezünk, melyben a hallgatók versfelvételeket kérhetnek. A rádióújság megjelentetett egy kétszáz felvételt megjelölő kínálatot, az anyag azonban ennél jóval nagyobb: tizennyolcezer szavalt vers. Az adattárban szerző vagy cím alapján néhány másodpercen belül fellelhető a kért mű, s így egy-két percen belül már sugározni is tudjuk. Azt hiszem, ez a legnagyobb létező versantológia. Hasonló módon állítottuk össze a népzenei felvételek és a mesék dokumentációját is. A mesékből a közeljövőben ugyancsak szeretnénk kívánságműsort rendezni, hiszen feladatunk, hogy a legkisebbeket, a gyerekeket is a készülékek elé csábítsuk.

Kerékgyártó György

Kiállítás a Hadtörténeti Múzeumban

Honvédsírok olasz földön

Isonzó, Doberdo, Piave. Szuronyroham, pergőtűz, lövészárok. Állóháború. Első világháborús emlékek. Műláb, mankó: egyteremnyi kiállítás első tárlójában – drámai mementók.

Volt egyszer egy háború. Sok-sok hősi halottal, súlyos sebesülttel. Hatszáz kilométernél is hosszabbra nyúlt az olasz front. Ahol hajdanában a 20. honvéd gyaloghadosztály *szegedi, fehérvári* bakái csatáztak, ma megannyi temető. Magyar, osztrák, olasz és német katonák síremlékei.

Hogy mennyien? A Hadtörténeti Múzeumban rendezett kiállítás megnyitóján hallottuk: legalább 74 ezer magyar katona pihen olasz földben. Csupán Fogliano di Radipuglia hatalmas temetőjében 14 550 elesett hős földi maradványait őrzik. Méltó körülmények között: az olasz hatóságok abból indultak ki, hogy a halálban nincs különbség győztes és legyőzött között.

Évtizedeken át a hivatalos Magyarország kö-

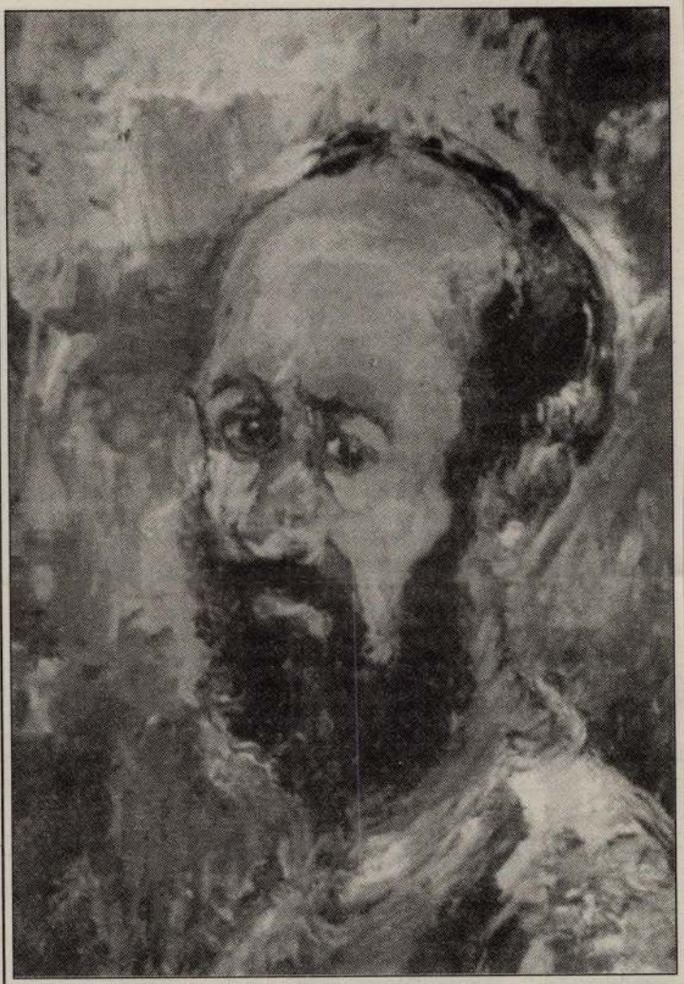

„Az igazság nem meztelenül jön a világra, hanem szavakba és képekbe öltöztetve. Földi halandó azt más módon meg nem értheti " – mondja Jézus Szent Fülöp Evangéliumában. E gondolat mottója és ihlető forrása Berkes András festőművész munkásságának, mely a legnagyobb hazai és európai iskolák örökségét hordozza, s amely – a teológia, a filozófia és az asztrológia segítségével – a Lét titkait fürkészi szüntelenül. Berkes András képei legközelebb az április 12-én 16 órakor, a II. kerület, Keleti Károly utca 22. szám alatt megnyíló kiállításon láthatóak. Az eseményhez kapcsolódóan hallható Witter Béla Varázsének című zeneműve. A kiállítás május 8-ig tekinthető meg

● Tegnap vette kezdetét Siófokon a Magyar Pax Romana Fórum, a katolikus értelmiséget tömörítő szervezet 38. konferenciája. Az egyhetes rendezvényen áttekintik a kultúra helyzetét, értékközvetítő szerepét, s hogy ez utóbbit miként segíthetik a katolikus keresztények. A szombatig tartó tanácskozáson mintegy négyszázan vesznek részt.

Berkes András és Angyal Júlia munkái

Új tárlatok

A képek sorrendje, *Tél-Tavasz-Nyár-Ősz* megfelel az egyetlen törvénynek. A *Téllel indul,* amikor az égi energia a Nyilas csillagkép Jupiter csillagán keresztül „megtermékenyíti" az alvó természetet, hogy azután a Bak átfordíthassa a sötétséget a fény irányába. A teremtés a *Tavasz és a Nyár* feladata, a megőrzés az aratást végző Szűz és az egyensúlyt teremtő Mérleg feladata, az *Őszé,* hogy a Nap utolsó sugaraival átmentse az életet a megújulásig. Képeinek üzenete erről szól hozzánk. *Berkes*

Angyal Júlia: Madonna

András kiállítása a Társalgó Egyesület rendezésében a *Közéleti Mozgalom helyiségében* (Budapest II., Keleti Károly utca 22.) *május 20-ig* szombat és vasárnap kivételével naponta 10 és 16 óra között látható.

Angyal Júlia festőnk és grafikusművészünk. Grafikái színvilágukban is festőiek, festményei erősen konstruktív vonalrendszerrel szerkesztettek, merész képkivágásúak – állapítja meg *Kratochwill* Mimi művészettörténész. Angyal Júlia ezúttal *a balassagyarmati Madách Imre Városi Könyvtár galériájában* mutaja be munkáit. A kiállítás *május 17-ig,* hétköznap 7.30-tól 19 óráig, szombaton 13-tól 17 óráig látogatható.

(r. j.)

A taszári IFOR-bázison szórakoztatják a katonákat

– Özvegy édesanyámmal laktam, mikor már rendes lakásom volt. Azt

per Peregen alltotta jel, hatvan családdal járultam hozzá, a püspöki uradalomnak meg tíz családot

felnőttek, vissza-visszajártak, így épült, szépült Pereg, mert megtanulták szeretni a szülőfalujukat.

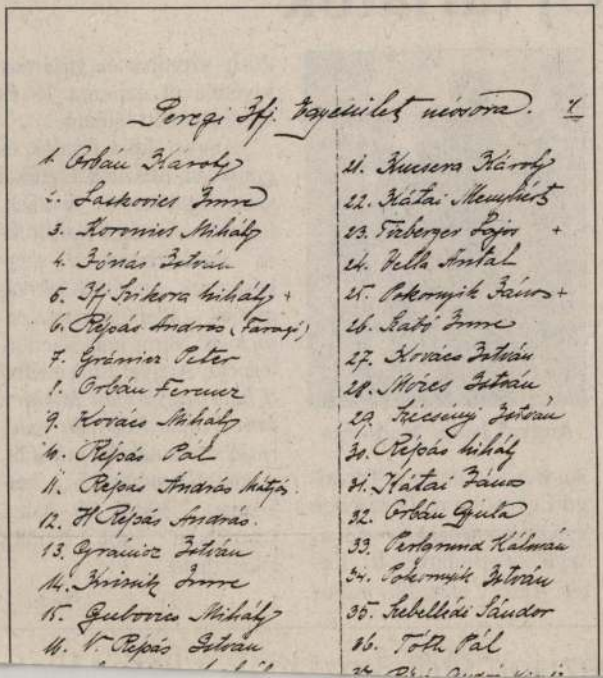

Közben míg járta a községeket, gyűjtötte a népszokásokat, népdalokat, a gyerekeket pásztorjátékokra tanította (nem véletlen, hogy kisebbik fia, dr. *Volly* István néprajzkutató lett, otthon kezdte tanulni a múlt értékeinek mentését!).

Kár, hogy a harminc év előtti beszélgetéskor még nem volt magnóm, mert a peregiek „drága tanító bácsija" – ahogy a közben látogatóba érkezett hófehér hajú egykori tanítványok emlegették – még sokat tudott volna mondani a becsületes munka öröméről, az élet értelméről. Így csak jegyzetfüzetem telt meg okos szavaival.

Mialatt barátságos, vi-

Peregi Ifj. Egyesület névsora. 1

1. Orbán Károly
2. Laskovics Imre
3. Koronics Mihály
4. Jónás István
5. Ifj. Szikora Mihály +
6. Répás András (Faragó)
7. Gránicz Péter
8. Orbán Ferencz
9. Kovács Mihály
10. Répás Pál
11. Répás András Mátyás
12. H. Répás András
13. Gránicz István
14. Krizsik Imre
15. Gubovics Mihály
16. V. Répás István
21. Kucsera Károly
22. Kátai Memphérts
23. Tizberger Lajos +
24. Vella Antal
25. Pokornyik János +
26. Szabó Imre
27. Kovács István
28. Mózes István
29. Szécsényi István
30. Répás Mihály
31. Kátai János
32. Orbán Gyula
33. Perlgrund Kálmán
34. Pokornyik István
35. Szebellédi Sándor
36. Tóth Pál

BAKÁCS TIBOR SETTENKEDŐ:

Mozi-film

Nusi és a nyilasok

A Café Miróban kezdtem. Megígértem valakinek, hogy fölugrom, különben is, ünneplünk, Bertrand Blier-t (lásd a múlt heti ÉS-ben az „Én pasim"-at), zárt körű rendezvény, Barry White gyermekének barátai bozsonganak az asztalok körül, iszonyú jó nők mindenütt, nekem persze egyik se kéne, sznob vagyok és irigy, de tényleg, ezek juppik, én meg nem. Neonfény, Tequila, parfümillat. Hirtelen a földből nő ki az ország elektronikus nagyasszonya, leül mellém, hülyeségeket beszél, nem bírom, elrohanok. Már várnak a Toldiban a Czabánék (hivatalos nevükön a K.V.B., Közgáz Vizuális Brigád + a Herskó János). A nagyteremben a Kenyeres lány balladája pereg, kint libamájas zsír fazékban, uborka, hatalmas vekni kenyér. Jól érzem magam, bárki mellém állhat, bárki mellé állhatok. Hát ennyi a különbség! Míg röhögünk valami poénon, az a határozott érzésem, hogy soha nem viszem semmire, de legalább nem kell szégyellni senkit. Még a barátaimat sem.

Hazát szeretni-veszteni

Illene most azon morfondírozni, hogy miként tud a Pálos-Czabán duó saját pénzből 35 milliméterre forgatni, de én már unom.

A fordítottja sokkal furcsább: az adófizetők pénzéből miért s miként forgatnak a „nagyok" piacképes (?) filmeket? Hál' Istennek eddig még egy csöpp profitot sem hoztak a Stúdióban kreált filmek, ellenkező esetben tocsikolással gyanúsítanék mindenkit. (Tessék végiggondolni, hátha igazam van.)

De lássuk a medvét! Illetve inkább hasonlít egy kedves kacsára Herskó János, főleg ha felteszi sárga, harmadik típusú szemüvegét. Ő a mesélő, a hős, az áldozat egy személyben.

1944-ben kezdődik Herskó s Nusi szerelmi története. Herskón sárga csillag, Nusi kezében kenyeres kosár. Egymásba szeretnek. Ilyen egy magyar love story.

A horvátok majd elszámolnak magukban-magukkal az usztasákkal, a szlovákok Tisóval, a franciák Vichyvel, az ukránok a kozákokkal, az ő dolguk. De mit csinálunk mi, magyarok 1944-gyel? Mikor egyik magyar a másik magyarral taposó aknát szedetett föl a harcmezőn, mikor az egyik magyar másikat bújtatott szintén jó magyarok elől. Tehetünk úgy, mintha csak házmestereink lennének érintve e kínos ügyben, de azokban a házakban *mi* laktunk s a gangon állva *mindent* láttunk. A szomorú, hogy ennyivel gyakorta megelégedtünk, vagy ha nem s szólásra nyitottuk szánkat, akkor olyan hülye-fasz magyarok voltunk, kik hazaszeretetből lecke-ztettük Radnótit, Szerbet s most Herskót.

De itt és most nem egy nép lelkének perverz darabjáról lenne szó, hanem egy emberpár szerelméről.

Czabán-Pálos úgy kerülte ki az ideológiai demagógia csapdáját, hogy tudta: minden esetleges és akcidentális a szerelem érzéséhez képest. A sárga csillag éppúgy, mint a világháború vagy Beregffy vezérezredes úr. Mindez csak átszínezi egy szerelem történetét s csak ezen keresztül mesélhető el bármi is 1944-ről.

De mit érdekel

ez az egész, ha minden lenn marad a múlt hideg vízű kútjában? Én most élek, éppen a Café Miróból jövök, iszonyúan jó nők siklanak bőr ruhában, s a naponta robbanó gránátok csak idézőjelek egy magába zuhanó ország testén.

A *Kenyeres lány balladája* című film abszolút értéke pont az, hogy a történelem nem az ún. „múltba tekintés okán" kerül a kamera elé, hanem a megváltozhatatlan cselekedetek megértésének feltételeként. A film legvégén Herskó annak a bérháznak a gangján ácsorog, ahol Nusival hosszú viszontagságok után végre pár hónapig boldogok voltak. A filmrendező kerüli a kamera tekintetét, vesz egy nagy levegőt s elmeséli élete egyik „sötét tettét" — hogy az őszfejű Mester szavaival éljünk. Leegyszerűsítve mondhatjuk, hogy meglopta egykori szerelmét. S ezen az sem segít, hogy mindezt egy másik, talán nagyobb szerelem, a film kedvéért tette. A lopott pénzből filmkamerát vásárolt magának.

Fura dolog a hitelesség. Evvel a gyónással, bűnmegvallással Herskó az egész film dokumentarizmusát elemeli a transzcendenciába. Tulajdonképpen már az eredeti helyszínek felkeresése is ebbe az irányba hat. Ózd 1996-ban inkább hasonlít egy varrógép és egy esernyő találkozására a műtőasztalon, mint egy emberek által lakott városra. Ahogyan az örökös vasútállomások mint forgatási színhelyek is szimbolikusan utalnak az égre és pokolra (ezek a sínek végül Dachauba vezettek). Mindez mégis kevés lett volna a személyes hitelesség hiányában, de pont avval, hogy Herskó megvallja emberi gyengeségét — egyszerre ítéli el s menti fel a kort, melynek fia, hőse, áldozata.

Hát ilyenek vagyunk, mi magyarok! Gyilkosok, áldozatok, bámészkodók, dokumentálók, moziérzékenyek. Összes esélyünket „sötét tetteink" megvallásában remélhetjük.

(Czabán György—Pálos György: A kenyeres lány balladája)

SZKÁROSI ENDRE:

Rögresszív

Termés

Na már megint itt. Van. Na jó, de mi? Hát a termés! Az mi? Ami a gyümölcs és a termék között van. Ami a természet és a termelés között van. Ami a tenyészet és az enyészet között van. Ami sem a természet törvényei nélkül, sem az emberi akarat és gondoskodás nélkül nem jön létre. Hát ez az, a gondoskodás: amikor nem magamRA gondolkodom, bár én gondolkodom, az már gondoskodás. (Ezzel szemben már csak a gonoszkodás áll.)

A Magyar Műhely kereken 100. számát mutatták be nemrégiben a Kossuth Klubban; a századik tehát készen álló, olvasható, nézhető. 1962 óta 35. éves a MM, és a száz csak a megjelent lapszámokat jelzi, nem a könyveket, járulékos kiadványokat, találkozókat és esteket, amelyeket más rovatokban számolunk el. Pasolini utolsó és legszebb verseskötete cím-fogalmait idézve: Trasumanar e organizzar. Az első Dantétól való, és olyasmit jelent, mint -átemberiesíteni -, továbbá -magasabb (szellemi) létfokozatba emelni-; az utóbbi — legalábbis mint fogalom — egyszerű: szervezni. Mert az irodalom is ősidők óta: szervezés. Mű-szervezés (szerkezet, struktúra, kompozíció, jel- és viszonyrendszer stb.) és MŰHELY-szervezés (ahol megjelenhetnek és megmelegedhetnek az emberek). Lapé, fórumé, összejövetelé, egy melegedőé. Enélkül ugyanis nemcsak megjelenés nincs, de — minden ellenkező híresztelés ellenére — Mű sincs.

A nyolcvanas évek elején új szárnyra kapó magyar avantgarde-alternatív-párhuzamos-intermediális stb. kultúrának például igen sokat jelentett, hogy az egyre jobban hazatűrt MM magán- és közösségeket, performansz- és vitatalálkozókat szervezett, amelyek (szinte minden egyéb lehetőség híján) terepet és alakot kínálhattak a felgyűrődő energiáknak. A hosszú évekre és jelentős hagyományokra visszatekintő nemzetközi Műhely-találkozóknak talán legmaradandóbb hozadéka az az emberi melegség volt, amellyel a sokszor heves szócsatákat vívó baráti ellenfelek vették körül magukat és egymást, amely a radikális modernizáció hagyományát folytatni kívánó szellemi erőknek az otthonosság érzetét adta.

Az elmúlt években persze a MM hazatelepült, itt van, egzisztál és változatlan rezisztál; de vigyázzatok, fiúk, mert egyre többen ünnepelnek — nem lesz ennek jó vége, még a végén kitüntetést kaptok, és akkor vége, vége. Gyerünk vissza bőrünk Európájába!

Az ünnepinek tekinthető 100. szám szerzőinek — minőségileg és mennyiségileg is — jelentékeny része feltűnik a szombathelyi Leopold Bloom assembling-sorozat legújabb (6.), a millecentenárium jegyében persziflált emlékszámában lásd. még: -számszám-. A Műhely-triászon (Bujdosó Alpáron, Nagy Pálon, Papp Tiboron) túl Abajkovics Péter, Bortnyik Éva, Csutak Magda, Galántai György, Kukorelly Endre, Marosán Gyula, Megyik János, Szombathy Bálint, Fenyvesi Tóth Árpád, Tóth Gábor felel – szigorúan csak többek között — a progresszív két-kulacsért; és akkor nem említettük még az európai élvonalból alkalmilag rendszeresen társuló szólistákat, mint Julien Blaine, Ioan Bunus, Molnár Kati, Spencer Selby, a szigorú névtelenségbe burkolózók pedig szóba sem kerültek. Ugyanaz a költői kultúra, más, lazábbra fegyelmezett alakzatban.

Az alakzat pedig — mivel univerzális — nyelvi, földrajzi, politikai és köznap-tudati határok híján tenyészik. Új, radikálisan színvonalas, a ma múltját és a jövő múltját (azaz a mát) egy látószögben szemlélő irodalmi folyóirat jelent meg Rómában, szinte magyarul is beszédes (ha nem is meglepő) címmel: aVANguarDIA. Szinte minden szóelem érvényes magyarul is. Fredric Jamesonnak a posztmodernről szóló tanulmánya Roberto Di marcónak a mai avantgarde definiálására tett kísérletével párosul; új költeményekkel jelentkezik az egyik legkiemelkedőbb kortárs olasz költő, Edoardo Sanguineti, beszélgetés és róla szóló tanulmány övezi. A prefuturista modernizmus legnagyobb költőjéről, Gian Pietro Luciniről Marcello Carlino ír, és három esszé (Filippo Bettinié, Francesco Muzziolié és Aldo Mastropasquáé) tárgyalja a futurista technicizmust és Marinetti munkásságát. A Gruppo '63 (amelyhez Sanguineti is kötődött) két irányadó szellemének, Elio Pagliaraninak és Giuseppe Guglelminek művét, koncepcióját is több írás elemzi.

Az aVANguarDIA egyes számait a különböző nemzetek történeti és kortárs avantgarde-jának szenteli. A közeli tervek és a perfektuált meghívások között szerepel a magyar projekt is. Fel kell nőni — a gyakorlatban kitenyészett termés-vegetációt a reflexió sugarával rendezni: a magasabb (szellemi) létfokozat tudatába emelni (trasumanar), hogy ne fogjon ki rajta az enyészet.

És szervezni. Szervezni. (Organizzar.)

Antikvitás Pozsonyban

MŰGYŰJTÉS

A három nyelvű, három nevű főváros — Bratislava, Pozsony, Pressburg — középkori magja mindmáig őrzi régi emlékeit. Így a néhai Halász-kapu létét a mostani Rybarska brána utca tanúsítja, ahol a 2. szám alatt a szlovák főváros — és egyben az egész ország — legnagyobb régiségkereskedése működik a rendszerváltás óta. Az „Artisan" egy részvénytársaság, amely több lábon áll és így az antikvitás mellett a kortárs művészet forgalmazásával is foglalkozik, a SAGA Kft. pedig árverések szervezését is felvállalja. (Legutóbb október derekán volt itt aukció több helybéli műkereskedő összefogásával, a legközelebbi pedig december közepén lesz a patinás Pálffy-palotában, két napon át, többszáz tétellel és annak rendjemódja szerinti katalógussal.) Herczeg Gábor üzletvezető rendszeresen megfordul a közeli Bécsben és Budapesten egyaránt, így napirenden van az osztrák meg a magyar „konkurenciával". Az áraikat is ennek — no meg a helybéli keresletnek és kínálatnak — megfelelően alakítják.

A rendkívül termékeny Berkes Antal kimondottan eladásra készítette sorozatban városképeit, így azok mindmáig rendszeresen szerepelnek a műkereskedelmi forgalomban, Budapesttől Berlinig, a népszerűségük pedig nem csökken a közönség körében. Pozsonyban a pesti bazilikát ábrázoló utcarészlete 35.000 koronáért kelt el nemrég, míg a nagyjából hasonlóan gyakori és közkedvelt Neogrády László szintén olajjal festett vízparti tája libanyájjal és pásztorlánykával 40.000-ért kelleti magát a falon. Tölgyessy Artúr gyümölcs-csendélete 38.000 SLK, Kieselbach Geyza parasztudvara baromfival 30.000, a nagyjából hasonló korú és színvonalú Kotász Károly tanyasi jelenete 48.000-ért megszerezhető, de színes, sokszorosított grafikai technikával megörökített lovasait már 12.000 szlovák koronáért is megveheti az érdeklődő, akárcsak Járossy Gyula vásárosokról festett akvarelljét.

Az üzletvezető szerint legnépszerűbbek a helybéli körében az ezen a tájon született és most szlovákoknak tartott, két világháború közötti mesterek, mint amilyen például a rangidős kassai festő, Jakoby Gyula. Markáns kolorittal és vonalvezetéssel komponált vasúti hídjáért 80.000 SLK-t kérnek épp ezért, míg a Lotz- majd Benczúr-tanítvány Újváry Ignác téli disznótoráért 120.000 koronát is elvárnak, végül Iványi Grünwald Béla virágcsokrát nem adják alább fél milliónál...

Az alagsori tágas térben főleg antik bútorok sorjáznak: a vitrinek vagy a polcos és akasztós szekrények 40-60.000 között mozognak, egy ovális asztal 15.000, egy aranyozott keretóra 30.000 SLK, míg régi, polgári kelengyeládákat patinás zárral és intarziás dekorációval háromezertől is lehet szerezni, de van százezer feletti remekmű is, mint ahogy az életnagyságú, Chippendale kandeláber-szobor is 115.000-be kerül. Van itt még középkori lovagi páncél és félszáz alakos, fából faragott betlehem, továbbá teljes ezüst evőeszköz-készlet eredeti tokjában „Szandrik ezüst áru gyár Alsó-Hámor Bars-megye" felirattal a selyem bélésen, és még hosszasan folytathatnánk a felsorolást.

Ez a rusztikus pincerendszer Herczeg Gábor igazi világa a barokk oltárképekkel, keleti szőnyegekkel, márvány büsztökkel — hiszen anyai ágon a Nyáry-grófok régi családjából származván, apai ágon pedig a zilahi Janovszkyak nemzetségéből eredvén, arisztokratikus környezetben nőtt fel. Mikor édesapját a második világháború után bezárták, megmaradt örökségük eladogatásából éldegéltek és így tanult bele — kénytelen-kelletlen — annak idején a „műkereskedelembe". Így vált mára a szükségből erény, ezt fordította a maga javára az 1989-es fordulat után. A nagyvonalúságot is elődeitől örökölte: nemrég kezébe került ugyanis tucatnyi Kossuth-kézirat a politikus pozsonyi diétán elhangzott beszédeinek fogalmazványaiból, amelyet a budapesti irodalmi múzeumnak szán ajándékba.

A közeli Pánska ulica 17-ben immár a harmadik generáció képviseli megszakítás nélkül az 1937-ben alapított Maráky Galériát. A szakállas nagyapa még sárgult fotóról tekint ránk, de festő lett és pasztellben örökítette meg kamaszfiát, aki aztán úgy őrizte itt a családi kontinuitást, hogy az ötvenes években államosított boltban üzletvezető lett 1964 és 1982 között. Az unoka 1990-től irányítja az antikvitást. Szolíd polgári árukínálatuk, mérsékelt áraik révén legnagyobbrészt a helybéli lakosság a törzsközönségük, mert itt már száz koronától találhatnak régi boros flaskát vagy szódás üveget, konyhai mérleget és tömör vasalót a nagymama korából, akárcsak hangulatos, öreg kávédarálót. Német és cseh porcelán mellett herendi magyar vitrintárgy is akad és Zsolnay-kerámia is gyakran felbukkan, viszont ugyanolyan hamar el is kél.

Feljebb, a Laurinska utca 11-ben ismét másik, tipikus közép-kelet-európai sorssal ismerkedhetünk, az udvar végében bérelt Buccony-galériában, amelyik három éve próbálkozik, főleg a külföldi — olasz, német és osztrák — turisták megnyerésével. A feleség félig német származású szlovák, a férje balkáni szerb, fő profiljuk a régi érme, fémpénz, továbbá az ékszer, de félszáznyi Kotász-kép is előkerült a raktárból. Magyar érdeklődők figyelmébe ajánlom...

Wagner István

Aukciók péntektől-péntekig

Művészeti: dec. 2. (du. 5)
Belvárosi Aukciósház (Váci u. 36.)
Művészeti: dec. 3-5 (du. 5)
Nagyházi Galéria (Balaton u. 8.)
Papírrégiség: dec. 4. (du. 5)
Első Budai Árverezőház (Margit krt. 16.)
Vegyes műtárgy: dec. 5. (du. 5)
Első Budai Árverezőház (Margit krt. 16.)
Könyv: dec. 6. (du. 1/2 6)
Márffy és Tsa. Antikvárium (Kossuth L. u. 10.)
Vegyes műtárgy: dec. 6. (du. 5)
Műgyűjtők Galériája (Kossuth L. u. 10.)

BÁV RT

Biztos eladás!
Ha műtárgyait, ékszereit vagy bármely régiségét értékesíteni akarja forduljon a BÁV Rt. szakértőihez. A *legmagasabb piaci áron* megvásároljuk vagy *magas előleget* fizetünk!
Az aukciós tárgyfelvétel folyamatos!

Szakfelvevőhelyeink:
Ékszer: V. Párisi u. 2. 118-6217
VI. Andrássy u. 43. 342-9143
VII. Thököly út 14. 322-5014
és valamennyi fővárosi és vidéki ékszerboltban.
Festmény, műtárgy:
V. Bécsi u. 1-3. 117-2548
V. Bécsi u. 3. 118-4403
V. Kossuth L. u. 103. 118-0433
V. Falk Miksa u. 21. 131-0513
V. Semmelweis u. 19. 117-6327
VI. Andrássy út 27. 342-5525
I. Hess A. tér 3. 175-0392
Szőnyeg: V. Ferenciek tere 10. 118-3733

Bútor: Címbejelentés: 217-6307;
218-7898
A beszállítás díjmentes!

BÁV Rt. — az értékek birodalma!

Berkes András

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Transzcendens mesék

A hólepte bolgár falu kocsmájából egyenként elszállingóznak, lovas szánra ülnek az emberek, puskával fölszerelkezve a farkasok miatt. Egyikük sem tér vissza. Fogy a létszám, mint egy Agatha Cristie-krimiben. A ló és a szán minden alkalommal sértetlenül megjön, a szánon a puska és egy-egy átlőtt farkastetem. Ez már nem Cristie. Költői szürrealizmus és népi misztika egy realista falusi életképben. A különleges ötvözetet *Jordan Radicskov* állítja elő *Január* című elhíresült darabjában. Magyarázatot ne várjunk. A talányról szól a mese. Mindannyiunkat hív a farkaskaland. Kitérhetünk előle furfanggal, amíg tudunk, mint a darab Szuszo nevű szereplője, de nem biztos, hogy jobban járunk. Meglehet, nem jutunk a dolgok végére. Így se, úgy se. A dolgok végső soron megismerhetetlenek. Mint Kafkánál. Vagy Antonioni Nagyításában.

A filozófiai agnoszticizmus Radicskovnál nélkülözi az elvont elméletieskedést. A helyzet életszerűen eleven, a dialógusok magvasak, a szerkezet tömör, a nyelv karaktere eligazít a figurákat illetően. Jó iskola egy realizmuson nevelkedett, a „költői érintés" (O' Neill-ien: *a touch of a poet*) iránt érzékeny társulatnak. Az *Új Színház* kamaratermében *Hargitai Iván* életerős lírai groteszket rendezett. *Gerendás Péter* bolgár kocsmabelsője, amelyet közönségként körülülünk, fagerendázatával, „endékás" vaskályhájával, macskaszemes rádiójával az ismerős időtlenség képzetét kelti. Csak az ember nélküli szán megérkezésekor nyílik ki fotocellás misztikával az ajtó, és a megzavarodott rádióhullámhosszon szűrődik be a „kinti titok", különben a játéktéren kívül reked, képzeletünkre van bízva a falusi életkép fölött lebegő „lúdvérces" transzcendencia.

Méginkább: a szereplőkre. Nem annyira a darab alapszintjén szolgálatot teljesítő zsánerfigurákra, bár ők is a helyükön vannak – *Hajdu István* bámész postása, *Gőz István* szótlan kocsmárosa, *Kisfalussy Bálint* konokul gubbasztó Torlakja, *Prókai Annamária* vaskos asszonyiságú Szofronája, *Mihályfi Balázs* hepciás féltékenykedő Gavrilja –, hanem a furcsákra, „elvarázsoltakra", idült csudabogarakra. Ilyen a *Fazekas István* játszotta, csigatermészetű, kíváncsiskodása és ösztönös ijedtsége között ingadozó Veliko. *Székely B. Miklós* kifürkészhetetlen, titkos erőket sugárzó Lázár. *Magyar Attila* az örökös keresztrejtvényt fejtő Iszaj szerepében izgékony-mozgékony agyú falusi értelmiségi. *Schlanger András*é a legnagyobb teher a kalickájából el-eltűnő, titokzatos fakopácsával, ügyeskedő, taktikázó modorával a furfangos-óvatos „háttérember" típusa. Végül ő az, aki nem felel meg a kihívásnak, kimarad a kalandból. A végén szembekerül a „titokkal", a többiek néma árnyával, akiknek a misztikusan átvilágított térben egy-egy farkastetem nyomja a vállát. A bemutatót követő előadásokon a farkasok eltűntek. Pedig ez a delejes kép illett a darab szürrealizmusához.

A francia *Coline Serreau* bizarr meséje, a *Nézd meg, ki az?* silányabb anyagból van szőve, de a *Merlin Színház* gondosan átszabott előadásából ez nem derül ki. A zárt körlet itt egy népes család, Nyúlék bérlakása, ahová egyre többen zsúfolódnak össze a társadalmi és egyéni sors lecsúszottjai, családtagok és idegenek: munkanélkülivé vált férj, körözött terrorista fiú, az oltár előtt hirtelen elhatározásból nemet mondó menyasszony, magánytól szenvedő szomszéd és így tovább. A transzcendenciát itt egy „földönkívüli" képviseli: a legkisebb fiú, akit az égiek pottyantottak ide valahonnan, talán egy másik bolygóról. A bohém összetartással együtt élő sorsüldözöttek akkor sem csüggednek, amikor már a külvilág is a feje tetejére áll, szembeszállnak államcsínnyel, katonai diktatúrával, kiszabadítják a letartóztatott városi gerillát, túlélik az elszegényedést, a káoszt, az összeomlást – talán még a halált is.

Deák Krisztina megkapóan költői elegy-belegyet rendezett az olcsó áruk boltjában fércelt anyagból. Szétbontotta, újra összevarrta, sőt néhány látszólag még kevésbé hozzáillő mintát is belecsempészett. Az előadást, ezt a hibátlan ízléssel működő, művészi *patchwork*-öt, paradox módon, az eklektika foglalja egységbe, teszi vonzóvá. A játék elkerüli a lapos magyarázkodást, a valóság és a transzcendencia határán lebeg. Nyúl Nyúl, a legkisebb fiú nem bolygóközi ufojövevény, nem E. T.-leszármazott, mindössze egy átlagosnál érzékenyebb gyerek, aki szellemi kapcsolatot tart az égiekkel. Ennek érzékeltetésére egy csenevész kis angyal ül a konyhakredencen, és féltő tekintetével kíséri az álmodozó gyereket. A kifejezően szomorú arcú *Kolozsvári Dóra* és az esetlenül lírai *Pásztor Tibor* metakommunikációja a játék meghatározóan szép része. Deák Krisztina sokadszor bizonyítja, hogy tud képben gondolkodni. A kopott kékre stilizált szoba-konyha nyomorromantikája *Balla Margit* fantáziájától a szürke naturalizmus égi másaként hat. A szegénység szociodrámája bizarr látomássá költőiesedik. Nyúlék nem egy francia vagy magyar család hasonmásai, élhetnének ott is, itt is, a játék játszódhat akárhol vagy „sehol", mindenképpen a valóság fölött lebeg. A monológok el is repülnek, a lestrapált családanyából dizőzzé varázsolódó *Margitai Ági* és egy nagy bohém gyermek lelki nyugalmával hallgató *Végvári Tamás* nyugodtan mikrofont ragadhat, és dalra fakadhat *Melis László* zenéjére. *Falvay Klári* kommandós takarítónővé fajuló, süket szomszédassznya és a gyerekek — *Koleszár Bazil Péter, Horváth Ákos, Orosz Anna, Bozó Andrea, Kalmár Tamás* — álomrohamban diadalmaskodnak az álom-államcsíny fölött s a halhatatlan kis Nyúl is megússza a robbanást.

Hol a boldogság mostanában? Barátságos, meleg stúdiószínházban.

(Jordan Radicskov: Január — Új Színház; Coline Serreau: Nézd meg, ki az? — Merlin Színház)

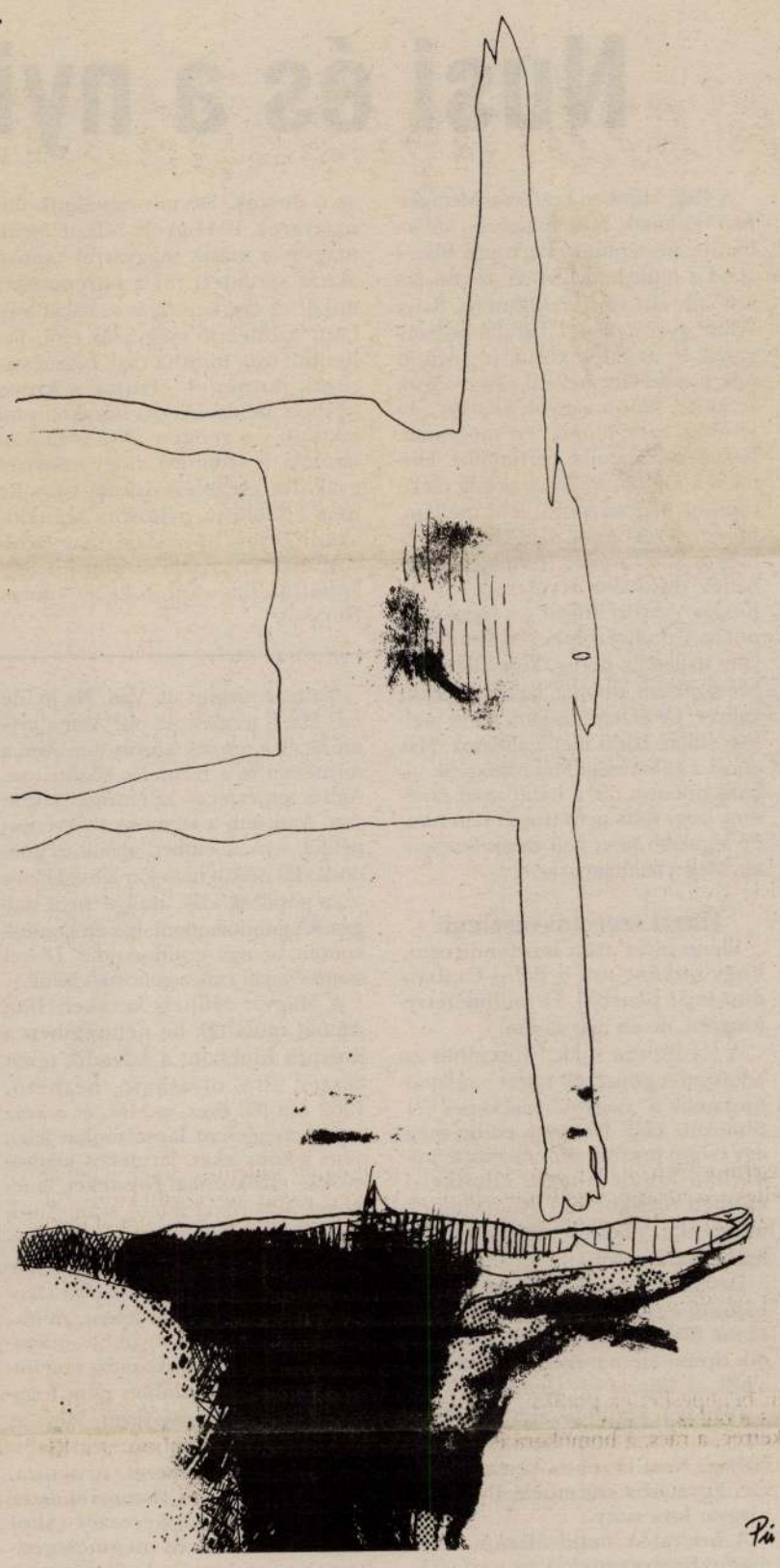

Püspöky István rajza

28 800 bps

Szerkeszti: Váncsa István arakart@hungary.net, CompuServe: 72644.3570

Hétfőn megnyitotta kapuit a Playboy's Cyber Club. A hír önmagában nem érdekes, hiszen a Playboy a kezdetektől fogva jelen van az online világban, már a nyolcvanas években kialakított valami BBS-félét és rohadt büszke volt rá, mert úgy érezte, húsz lépéssel jár a riválisok előtt, s ebben speciel igaza is volt. Most is elérhető ingyen, de az smafu, nem kínál kellőképp megrázó élményeket, ellentétben a Cyber Clubbal, amely azzal kecsegtet, hogy a felhasználó a playmate-ekkel, a föld legszebb hölgyeivel cserélhet eszmét. A magunk részéről ezt az ideát kissé hátborzongatónak érezzük, ámbár a franc tudja: a gyakorlatban az is megeshet, hogy beretvaéles észre és kimeríthetetlen klasszikus műveltségre valló válaszok jönnek a Cyber Club sáncai mögül, ennek hatására az enyelegni vágyó hím összeroskad, önbecsülését elveszti, depressziós lesz, étvágytalan és impotens, nem bírván elviselni, hogy egy húszéves nyuszi ennyivel okosabb legyen, mint ő. Pedig talán egy negyvennyolc éves, szakállas, gunyoros pillantású kelet-európai filozófus ül a terminál mögött, szerény honorárium ellenében, kleine Fische, gute Fische. Sajnos azonban Hefnernek ez a megoldás sohasem fog az eszébe jutni, a felhasználó tehát nemzőképes marad és hülye.

Internet Organizer. Szabadon letölthető (magyarul freeware) alkalmazás, amely természetesen nem az internetet organizálja, mint gondolnók, hanem használatának módját egyszerűsíti. A neten bolyongó vándor a jobb hálószemeket megjegyzi, könyvjelzőket csinál hozzájuk, vagy — egy más terminológia szerint — föltünteti őket a kedvenc helyei között, a baj csak az, hogy két héten belül áttekinthetetlen mennyiségű könyvjelző illetve kedvenc hely birtokosai leszünk, már gyakorlatilag egyikről se tudjuk, micsoda, azaz ott vagyunk, ahol a part szakad. Ezen próbál segíteni a *PrimaSoft Internet Organizer v. 1.1* (fellelhető a *http://www.primasoft.com/io.htm* cím alatt). Először is jön vele egy adatbázis a legjobb háromszáz weboldal címeivel, az adatállomány természetesen vegyes, van benne csillagászat, életmód, fotó, hírek, irodalom, játékok, kereskedelem, konyhaművészet, mitológia, oktatás, politika, régiségek, számítástechnika, szórakozás, történelem, tudomány, utazás, üzlet, vallás, zene és minden egyéb. Emellett bővíthető, jelesül a saját leleményeinkkel, amelyeket könyvjelzőként szoktunk rögzíteni. Maga az alkalmazás egy jegyzetfüzet képét ölti, belekerül a site neve, típusa (Web, Gopher, Telnet stb.) az URL, az információ típusa (pl. gazdaságpolitika, természetgyógyászat, pornó stb.), egy részletes leírás valamint tetszés szerint bármilyen további kommentár, ami a hely későbbi azonosításában a segítségünkre lehet. Grafikát is el lehet helyezni az oldalon, hátha úgy jobban rájövünk, miről van szó. Az így felépült adatbázis teljes mértékben adatbázisként viselkedik, tehát mindenféle formában kereshető, bizonyos típusú rekordok gyűjthetők ki belőle, kimutatásokat állít össze és nyomtat ki etc. A program a fönti címen 16 és 32 bites formában is fellelhető, az előbbi 2,1M, az utóbbi 2,5M, viszont NT alatt is fut. Használatának eredményeképp sokkal jobban fogunk emlékezni a weben szerzett tapasztalatainkra, és, mint mondtuk, ingyenes, míg például a Cavinton pénzbe kerül.

The Web Starting Page, kezdők számára készült hálószem, vagy fél tucat alapvető szolgáltatást tartalmaz egyetlen oldalon, nem rossz kiindulópont. Van rajta egy hírszolgálati rész (*The Nando Times, CNN Online*, valamint meteorológia), egy pénzpiaci rész, egy online szótár (a Webster's), aztán internet-hírek, filmadatbázis, utazási szolgáltatások (repülőjegy-, és szállodafoglalás stb.), és ablak egy keresőszolgálatra *(Hotbot)*. Címe: *http://gyros.pair.com/start/*. Hogy az egyébként nyálcsordító gyros szó hogy került az URL-be, az még nem világos. Talán csak a jóhangzás mián.

INFOMATIQUE, az internetes keresőszolgálatok aktív listája. Nem teljes, de így is nélkülözhetetlen. Címe: *http://infomatique.iol.ie:8080/search.htm*. Nemcsak utat mutat az egyes szolgálatok felé, de azt is megmondja, hogy nagyjából mire számíthatunk. Nehéz meglenni nélküle.

Inference Find. Erről az Infomatique nem tud, szerintünk viszont most (96.11.25 0:23:51) ez a legjobb. Úgynevezett *metasearch engine*, tehát alvállalkozóként több keresőszolgálatot dolgoztat egyidejűleg, ám a kapott adatokat nem úgy zúdítja az ölünkbe, mint havasalföldi pincér a savanyú pacallevest, hanem szépen összegzi az eredményt, megkísérli kiszűrni a redundanciákat (nem mindig sikerül, de iparkodik), végül a találatokat csoportokba rendezve, alcímekkel ékesítve, áttekinthető tördelésben mutatja be. Igen kulturált.

Mario's Cyberspace Station, avval tűnik ki az online újságokat lobogtató egyéb weboldalak közül, hogy ez kutatható sajtóarchívumokat tartalmaz, más szóval olyan lapokat, folyóiratokat, hírügynökségeket stb., melyek anyagaiban kulcsszó alapján visszamenőleg is kereshetünk. Egyebek között: *The New York Times, San Francisco Chronicle, San Francisco Examiner, The Christian Science Monitor, The Washington Post, Los Angeles Times, The Guardian, The Observer, Time, Life, Reuters, AP, AFP, USA Today, US News Online, Sportsline, PC World, PC Magazine, Tech We3b, Byte, CNN* és hasonlók. Hogy minden együtt legyen, az oldal direkt linkeket tartalmaz néhány nagyobb web-keresőszolgálathoz is, úgymint *Alta Vista, Metacrawler, Infoseek, Lycos, Savvy, Inktomi, Excite, Magellan, Hotbot*. Címe: *http://www.unm.edu/~vuksan/mario/search2.html*.

Dictionary of Philosophy of Mind. Roppant értelmes hely, amikor az ember ilyet talál, akkor érzi, hogy az internetet annak idején nem a színtiszta hülyeség jegyében alkották. Ez itt ismeretelméleti értelmező szótár, kicsit hiányos, de azért nagyon jó, hogy létezik; természetesen vannak linkjei is más filozófiai helyek felé. Százezer emberből kábé 0,28-nak van szüksége rá, de annak nagyon. Egyébként tudjuk, hogy mi az a Gettier probléma? Cáfolata annak, hogy az ismeret = igazolt vélekedés. Nem az.

Typewriter Connection. A számítástechnikát általában, az internetet pedig különösen utáló értelmiségiek, kivált hetilap-főszerkesztők számára létesült hely, mindenekelőtt azokhoz szól, akik a cikkeiket még most is mechanikus írógépen fogalmazzák. A hálószem (*http://home.earthlink.net/~dcrehr/collecting.html*) mindent tartalmaz, amit a mechanikus írógépekről tudni lehet, egészen a legkorábbi, 1874-es Sholes & Gliddentől a leghátborzongatóbb billentyűs szörnyekig, amiket az emberi elme eddig kitalált, láttukra a fönt említett írógépbarát főszerkesztők plafonrepesztő orgazmusokat élhetnének át, de nem fognak, mert ahhoz legalább ezt a szöveget el kéne olvasniuk, erre pedig példa még nem volt, nincs, és nem is lehet.

Berkes András - festő

Energia rejlik a színekben

Alsószenterzsébeti beszélgetés Berkes András festőművésszel

Alsószenterzsébeten, a kis hetési községben tölti szabadidejét *Berkes András*, az ország egyik legnevesebb kortárs festője. A keszthelyi származású művész ma Budapesten él és alkot, ám mind gyakrabban fordul meg Zalában, kérdéseinkkel is itt kerestük fel őt.

— A képzőművészet nálam „elhívásként" jelent meg — kezdte pályájának ismertetését. — Kodály halála napján inasként éppen a gyárban reszeltem, amikor szelleme hívott. Onnantól kezdve mindent megpróbáltam bepótolni; festészet, filozófia, jóga, keleti gondolatvilág épült bennem nagyon pontosan egymásra.

— Huszonöt esztendős munkásságában hatások tömkelege fedezhető fel: Klee, Salvador Dali, Csontváry és az impresszionisták. Ennek következtében könnyen észlelhető Berkes-stílus nem alakult ki...

— A stílus a személyiség bezárulása. Az ember örökösen úton van, s afelé kell haladnia, hogy a „stílustalanságban" jelenjen meg egyénisége. Az egész világ nem egyéb, mint káprázat, állandó forgás. Ha az egyén ezen belül megpróbál rögzíteni valamit, kapcsolódni bármihez, akkor jön létre a stílus. Erre nagyon korán rájöttem, s azóta mindent megteszek annak érdekében, hogy ne alakuljon ki a — pejoratív értelemben vett — stílus.

— A korai időszakának formaalkotása ezért tűnt el teljesen képeiből? Ma már foltokkal, színárnyalatokkal dolgozik...

— Tanítványaimnak is azt szoktam volt mondani: számomra két dolog létezik, festészet és szobrászat. Ha leoltja az ember a villanyt, abban a pillanatban megszűnik minden, a festészet is. A festészet csak nappal, fényben, villanynál látható, egyébként nincs. Nincs, mert nem látom. Ez a valóság. Ezzel szemben a szobor létezik a sötétben is, hiszen meg tudom fogni. Ebből következik tehát, hogy a festészet fényenergiákat, általánosságban véve energiákat közöl. A festészetnek az egy sajátos időszaka volt, amikor a tárgyszerű közlés szükségessége miatt alakokat rögzített. Azóta azonban van televízió, fényképezés, és még sok egyéb dolog. Ma már tehát megkérdőjeleződik a csupán tárgyszerű közlésre szorítkozó festészet létjogosultsága, vagyis a képet az olyanfajta festészetek adják, ahol energiakvantumok vannak jelen. A kép elemei az energiák. Aki nem tudja a kapott energiákat továbbadni, arra — lantpengetőként — nincs szükség.

— Tudjuk Önről, hogy vonzódik az ezoterikus gondolatisághoz, a keleti filozófiákhoz. Van közük ahhoz, ahogyan ma Berkes András fest?

— Egy pici közük van. Ezek a gondolatok valahol Zarathustra Perzsiájában gyökereznek. Gondolkodásom az ősi hagyományokhoz kötődik; a magyarok őshazáját ott is képzelem el, ahol Kőrösi Csoma kereste. Ennek a világnak vannak pszichologikus és filozofikus elemei, de sok egyéb összetevője is van. A képeim pszichogramok, hitvallások is egyben.

— Képein nagyon erős a sárga dominanciája, holott ez kevésbé kedvelt színe a képzőművészetnek.

— Régen Kínában sárga színnel festettek, mert a sárga a császár színe volt, a fenséges szín. Csontvárynál a sárga a Nap színe. A sárga mindent magába foglaló szín. Félnek is tőle az emberek, csak kevert állapotában hajlandók tudomásul venni, például mint a zöldet. Azt viszont szeretik.

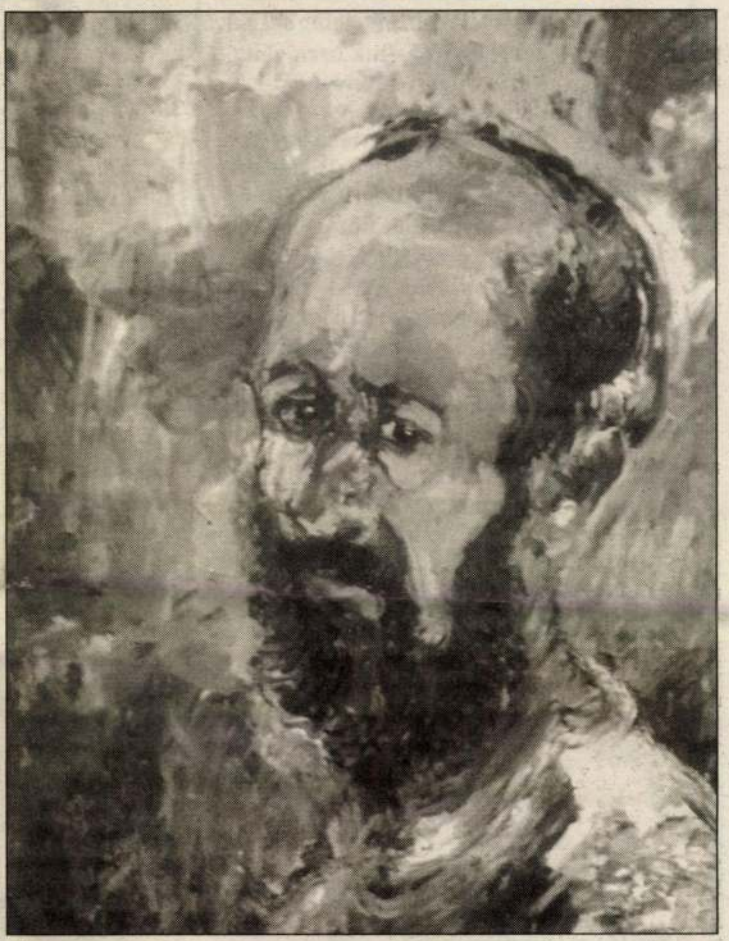

Önarckép.

— A gondolatiságra épülő festészettel, művészi hitvallással, amit Ön képvisel, mennyire lehet érvényesülni?

— Elutasításban nincs részem, annyira tehát kellek, mint bárki más. Vannak gyűjtőim is. Nem érzek azonban csalódást amiatt, hogy egyelőre „csak" gyűjtők veszik a képeimet. Csontváryt is először őrültnek tartották, majd amikor itt-ott megjelentek írások róla, lassan megváltozott az emberek véleménye. Nagyon bízom abban, hogy nemzeti értéknek tekintik majd a képeimet, ezért szeretném, ha itthon maradnának. Már vannak ugyanis munkáim német, olasz, román gyűjtőknél, de jutott belőlük a tengerentúlra is, Kanadába vagy az Egyesült Államokba például.

— Mostanság ideje egy részét Alsószenterzsébeten tölti. Miért éppen ezt a helyet választotta?

— A szüleim Keszthelyen élnek, és emiatt sokat jártam vissza Zalába. Czóbeltől rendkívül irigyeltem a párizsi nyarait, nekem viszont Alsószenterzsébet lett a „kis Párizsom".

Gyuricza Ferenc

VÁLTOZZ MEG!

Élt-e már nő e földtekén, aki ne akart volna szebb, frissebb, avagy karcsúbb lenni? Aligha. A Holló és Társa Könyvkiadó (7400 Kaposvár, Múzeum köz 2.) *Változz meg 21 nap alatt* címmel megjelentetett kiadványa most erre kínál lehetőséget. Szerkesztőségünk arra vállalkozott, hogy e könyvből tíz alkalommal részleteket közöl, melyek végén rendre egy kérdést talál az olvasó. Ha a választ címünkre: 8901 Zalaegerszeg, Ady utca 62. megküldik, a helyes megfejtők között hetente kisorsolunk egyet e kötetből, s a nyertes nevét a legközelebbi rész végén közöljük. Ám, ha valakinek nem kedvez a szerencse, a kiadó fent közölt címén kedvezményesen rendelheti meg e kötetet, s ha ezt megteszi, ráadásul egy sorsoláson is részt vesz, amelynek tétje egy-egy 5-, 10-, illetve 15.000 forintos könyvutalvány.

A jó egészség és a remek alak titka a kiegyensúlyozott étrend. Ám a helyes táplálkozás nem jelenti drága, idényen kívüli dolgok vásárlását. Ha étrendünk egyoldalú, praktikusan alakítsuk át: a gyors ételekhez és sültekhez szokott ízlelőbimbókat nem lehet egyik napról a másikra átállítani friss gyümölcsre és rostokra. Ugyanez vonatkozik a fogyókúrákra is: reális célt tűzzünk ki és ne legyünk túl szigorúak magunkhoz.

A tojás, a vaj, a tej és a hús jó energiaforrás, ám túl sok zsírt eredményez, ezért van olyan sok túlsúlyos társunk: a zsír zsírt termel. Étrendünkben csökkentsük a zsírt, de teljesen ne hagyjuk el: együnk kevesebb zsíros vörös húst és több halat, baromfit, grillezzünk vagy süssünk serpenyőben, tepsiben.

A telített zsírok főként állati eredetűek (tej, vaj, sajt és hús), szerepük lehet a magas koleszterinszint kialakulásában is. A többszörösen telítetlen zsírok a növényi olajokban (napraforgó-, sáfrány-, kukorica- és szójababolaj) találhatók; néhány halolajban és diófélében is előfordulnak, csökkentik a koleszterinszintet. Az egyszeresen telítetlen zsírok az olíva- és a repceolajban találhatók; csökkentik a koleszterinszintet.

Együnk minél több teljes értékű élelmiszert, mint például barna rizst, teljes ki teljes kiőrlésű lisztből készült ke ezek adják egészséges étrendünk n Fogyasszunk sok friss gyümölcsö gazdagok szénhidrátban, ásványi a taminokban. Fogyasszunk minél tö séget annak érdekében, hogy min hoz hozzájusson szervezetünk.

A legtöbb ember túl sok cukrot iktassuk ki 21 napra teljesen a cuk vánja az édességet, a süteményt me Úgy küzdhetünk ellene, ha keves eszünk: magas víztartalmú gyüm görögdinnyét, epret kapjunk be.

Igyunk sok vizet: szervezetünk lyadékot veszít naponta, tehát leg igyunk mindennap.

Fogyasszunk kevesebb cukros alkoholt. Ez utóbbi csökkentése k tos, ha heti 14 egységnél többet vonatkozik), a 14 egység napi 2 po lel meg.

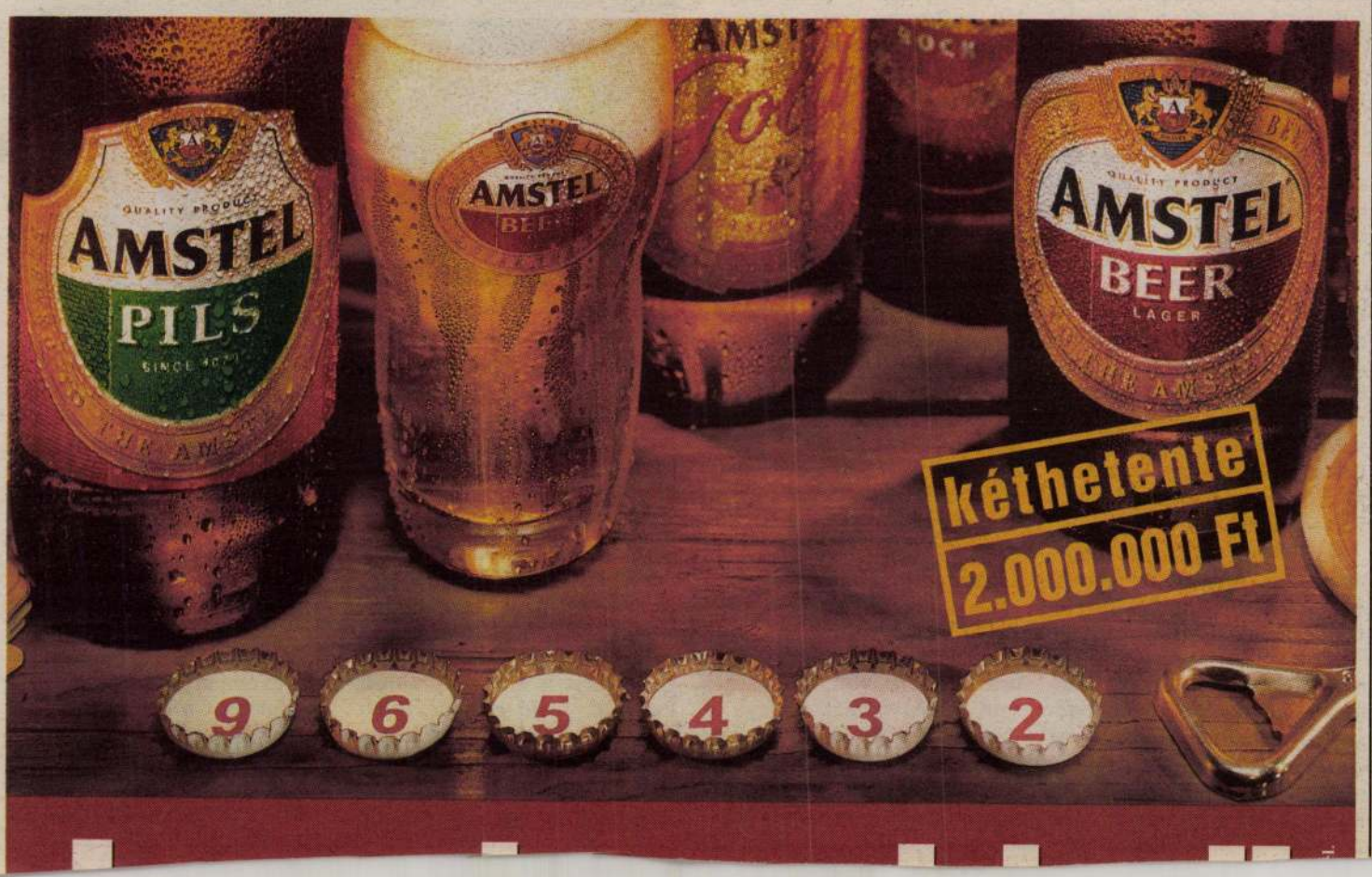

BERKES Andrai grafikus

Srij 1990 72.

ségi esemény. De az ilyenek
zéjük tartozik az asztrológia
mindig az lesz a következmé-
az emberek hisznek benne,
zedül üdvözítőnek vélik. To-
van a természetgyógyászat, az
túra stb. Ezekben rengeteg jó
sak nagyon vigyázzunk, hogy
torítsák az orvostudományt!
lyes lehet, ha nem megyünk
rvoshoz.
növesztő szerek külön jellegze-
Ahelyett, hogy a férfiak büsz-
ének, hogy férfiasságuk meg-
l a kopaszodásban is. Mert azt
ll, hogy a kopaszodást a férfi-
ok okozzák. Ezt semmiféle esz-
em lehet visszacsinálni. Legföl-
ztráltathatná magát az illető. Ez
ódszer van, ajánlhatom annak,
lenképpen hajat akar növeszte-
agyon dús, homlokba benövő
eunuchoid típusú haj.

**hogyan ítélheti meg egy kö-
s halandó, hogy egy állítás
igazolt tudományosan, s mi-
hámosság vagy tévedés?**

a harcot már mint akadémiai
lnök, majd később mint alel-
jd mint az akadémia elnöke is
m. A politika addigra – mivel
-rendszer akkor már defenzí-

hogy a szenzációéhes publikumot ez-
zel szórakoztassák, pláne a fiatalok
egészséges fejlődését megzavarják, ha-
tározottan ellene vagyok.

Annak azonban igenis híve lennék,
hogy minden általunk áltudományos-
nak minősített tömegkommunikációs
adással szemben, amely káros lehet,
adjanak nekünk alkalmat, hogy mi
visszajátszhassuk azt, amit a televízió
vagy a rádió mondott, és akkor az ál-
talunk választott szakember elmondja,
hogy mennyiben tudománytalan az
adás, és mi a tudomány korszerű állás-
pontja.

**– Tehát elemezni, értékelni kell,
megvilágítani...**

– Feltétlenül. S kérem, ez semmibe
nem kerül, legfeljebb filléres! A stúdió
úgy is megy. Semmi mást nem kérünk
tehát, csak azt, hogy az olyan dologgal
kapcsolatban, amelyet a tudományos
közösség áltudománynak minősít, le-
gyen rá lehetőségünk, kapjunk rá öt
percet, hogy megmagyarázzuk, miért
nem igaz, amit X. Y. ekkor és ekkor
mondott. Semmi több.

Fodor Lajos István

1994 SZEPTEMBERI PROGRAM

AUGUSZTUS

31. szerda	19 óra	BERKES ANDRÁS festőművész kiállítása (megtekinthető: szeptember 19-ig)

SZEPTEMBER

1. csütörtök	21 óra	SUNSTREET koncert
2. péntek	21^{30}	SZIRTES ANDRÁS LUMIERE - PREMIERE alatta- és utána CSÓKOLOM koncert
3. szombat	21 óra	PASTEL koncert
5. hétfő	18^{30}	IBY DUBA (Kozmikus Baráti Társaság) előadássorozata (minden hétfőn)
7. szerda	21 óra	ÜLLŐI ÚTI FUCK koncert
8. csütörtök	21 óra	YOU AND I koncert
9. péntek	21 óra	UNITED MUSIX OF... / életjazz
10. szombat	21 óra	RUFE BUZZY koncert CSIGAFRÖCCS koncert
14. szerda	21 óra	LUCKY BLUES (unplugged) koncert
15. csütörtök	21 óra	GÁZKARMA koncert MARLBORO MAN koncert
16. péntek	21 óra	QUIMBY koncert
17. szombat	21 óra	BARBARO koncert
22. csütörtök	21 óra	ÉNEK-BESZÉD: DÉVÉNYI ÁDÁM DALAI
23. péntek	21 óra	NAGYÁRPI koncert ONE koncert
24. szombat	21 óra	KORAI ÖRÖM koncert + ACID RAVE PARTY (minden hónap utolsó szombatján)
28. szerda	21 óra	FINAL SENTENCE koncert
29. csütörtök	21 óra	NAPS koncert (minden hónapban az utolsó csütörtökön)
30. péntek	21 óra	VERTIGO koncert CHIRON koncert

A kiállítások hétfőtől péntekig 10-18 óra között
ingyenesen tekinthetők meg.

Az FMK BÜFÉJE szerdától péntekig széles választékkal és mérsékelt árakkal
VÁRJA KEDVES VENDÉGEINKET.

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk.

Felelős kiadó: Klötz Ildikó igazgató

FROM THE CITY BY THE YELLOW (FIRST LINE) SUBWAY AT „BAJZA UTCA" STATION.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA - CLUB OF YOUNG ARTISTS

FMK

1062 BUDAPEST, ANDRÁSSY ÚT 112. ☎ 131-8858 POSTACÍM: 1391 BUDAPEST, PF 203. FMK
Üzenetrögzítő / Fax: 132-2959 ◆ Nyilvánostelefon (esteis) 269-5039

BAKOS
Katalin
Bp.
Leche u. 3. I. 3.

1119

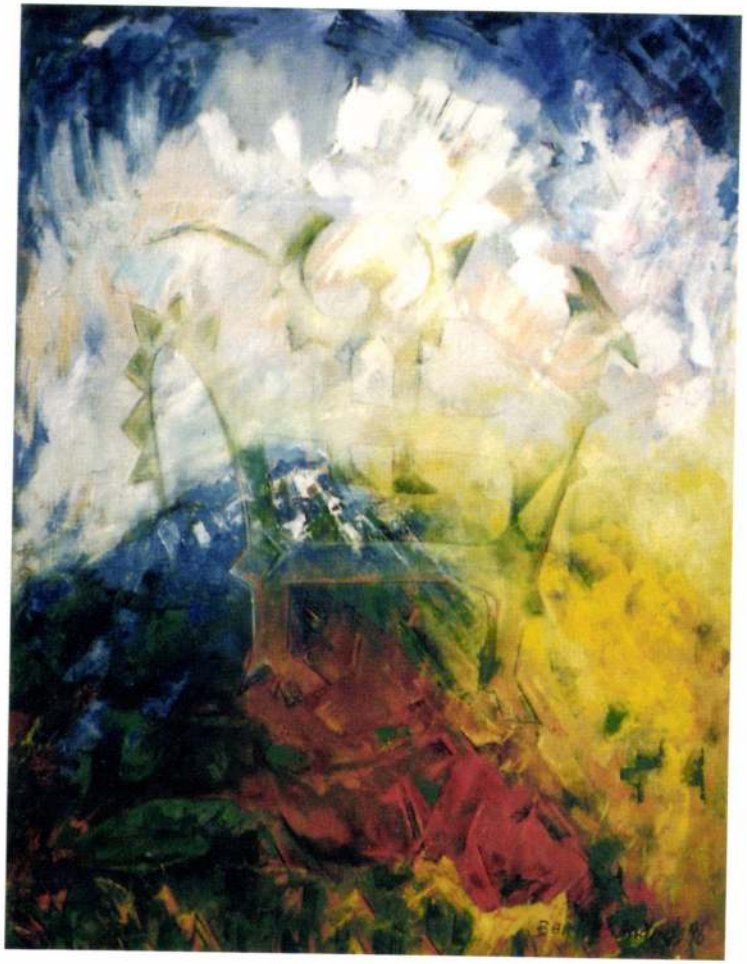

A kiállított képek megtekinthetők május 10-ig szombat és vasárnap kivételével minden nap 10 és 16 óra között.

A kiállítást a „Társalgó Egyesület" rendezi
a „Közéleti Mozgalom" helyiségében.
Budapest, II., Keleti Károly u. 22.
Telefon: 212-5648

Felelős kiadó: BEST-M Kft, Borsos Mihály

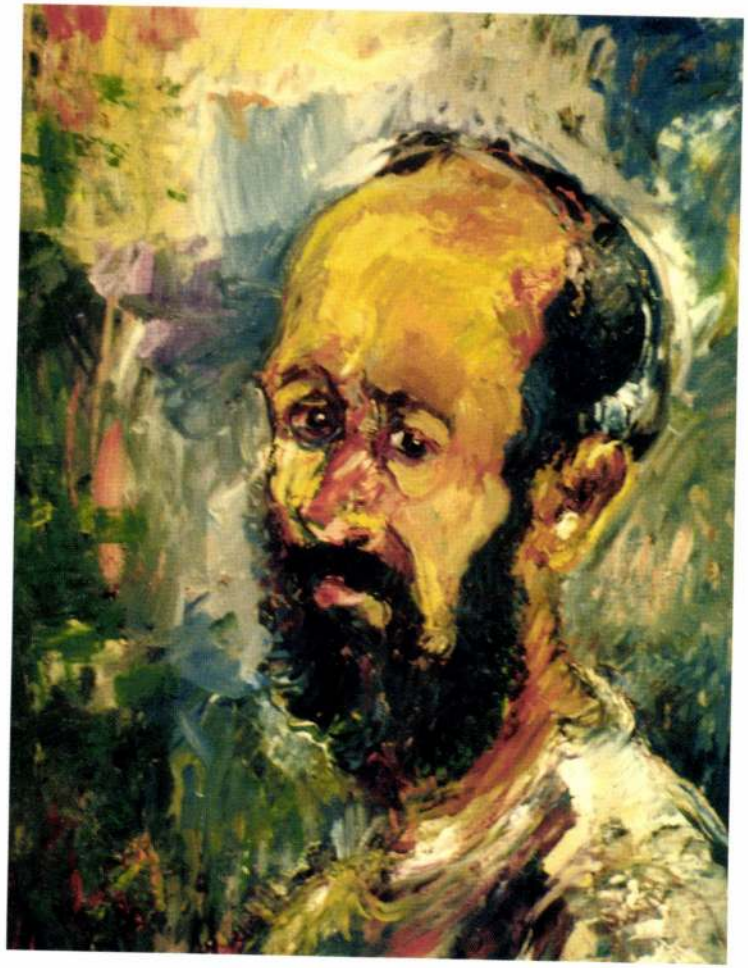

Borbes András

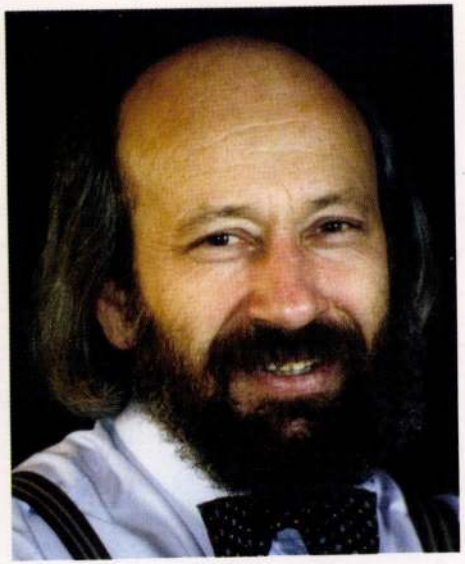

Tisztelettel meghívjuk Önt és ismerőseit

BERKES ANDRÁS

festőművész
kiállításának megnyitójára
április 12-én, pénteken 16 órára.
Cím: Budapest, II., Keleti Károly u. 22.

A megnyitó előtt bemutatásra kerül
Wittek Béla: Varázsének
című zeneműve
Közreműködik:
Szászvárosi Sándor csellón
és a szerző gitáron

Berkes András képei elé

Képek, keretbe foglalt világ, szerkezet, kompozíció, formák, színek és szimbólumok. Kategóriák, amelyek segítségével a modern ember igyekszik egy művészeti alkotást birtokba venni. A műalkotás valóságosan akkor vehető birtokba, ha az intuitív úton kapott információkat is hatni hagyjuk.

Jézus mondja Szent Fülöp Evangéliumában: „Az igazság nem meztelenül jött a világra, hanem szavakba és képekbe öltöztetve. Földi halandó azt más módon meg nem értheti."

Erről az igazságról faggatjuk Berkes András képeit.

Képeinek látványszintjén erőteljes expresszivitása, dinamikus ecsetkezelése, a nagy méretek kedvelése ragad meg bennünket. Vörös és kék pulzáló foltok duzzadnak ki és robbantják szét a fizikailag zárt, sík felületet. Előrenyomuló és hátrahúzódó térviszonylatokat teremtve kap életmozgást a kép.

A természet tesz így, tavasz kezdetén, amikor a Kos, majd a Bika csillagképek, a Halak, csendességben összegyűjtött változásenergiáit felszínre „öklelik", hogy a Nap aranyszínű, kozmikus energiájával megtermékenyíthesse.

A kék és vörös uralmát további, a földi életet szimbolizáló színek, a zöld, a barna és a fekete testesítik ki. Ebből a burjánzó, fizikai valóságból a lilás árnyalatok transzcenditása visz át a megnyugvást és harmóniát képviselő égi színek, az aranysárga, az isteni tisztaságú fehér és a reményteljes világoskék világába.

A képek szerkezete, az erőteljesen felfelé irányuló vonalak, a ki és be mozgó térrészletek is az életből a Lét irányába történő, örökös és törvényszerű mozgást jelentik, jelenítik meg.

A géniusz (zseni), az elhivatottság, az elhívás azt az utat jelöli, amelynek során karmánkat beteljesítjük. A művész elhivatottsága a művészet. Civilizált korunknak ő az „adeptusa", beavatottja, aki intuitív módon kapott üzeneteket közvetít ahhoz, hogy életutunkat beteljesíthessük. A szimbólumok valóságos tartalma ez az üzenet, de ezt jelölik az egyetemesség és az örökérvényűség fogalmak is.

Az, hogy a művészi életműből, a művekből a szimbólumokon keresztül mi süt át ebből az üzenetből, az függ a művész beavatási szintjétől, élettapasztalatainak minőségétől.

Olyan belső folyamat ez, amelynek során az anyagiból a szellemi világba emelkedünk. Az egyéni, művészi életút és életmű csak így értelmezhető. Éppen azáltal válik egyetemessé és örökérvényűvé, hogy nagyon is egyéni, mint ahogy minden ember egyszeri és megismételhetetlen, de mint a makrokozmosz része az egyetemességet is magában hordja.

Az intellektuális intuíciónak két fajtája van. Az egyik az, amelyik a földi dolgokhoz kapcsolja az embert. A másik utat választó ember „a sokaságon túl az egyben él és az „Egységet látja" – ahogyan Hamvas Béla mondja. Az utóbbi az elsődleges. A hindu hagyomány ezt nevezi abheda-buddhinak.

Berkes András képeinek szimbólumai olyan ember intuitív üzenetei, aki már a „sokaságon túl, az Egyben él és az Egységet látja". Választott útja a buddhai út, melynek legfőbb elvei a szeretet és az alázat.

Elhivatottságának képviselete a „Kettős önarckép"-en a magyar művészet nagy elhívottja Csontváry Kosztka Tivadar. Ennek a képnek van egy másik (másodlagos) címe is, „Szimmetria", ami itt nem a szerkezeti megoldást jelöli, hanem pontosítja azt a tartalmat, amit a Csontváry-szimbólum megjelenít. Kettőjük esszenciális emberi és művészi rokonságát.

A „Világügyelő Férfi" a Megszabadult lélek képviselete. Azé, aki mindazt, ami történik, mindazt, ami van ellenőrizni tudja, mert van mértéke, van Logosza. De van egy másik üzenete is számunkra, figyeljünk saját őseinktől származó hagyományaink üzenetére, sámáni örökségünkre.

Az Egyben élés szimbólumok sorába tartozik a fentieken kívül a „Hívás" kép Józsuéja, a „Jónás" képek alakjai és a Dajak-hajó szimbolikája.

A titoklátás, az Egység látása jellemzi a Négy Évszak, a Kos-Bika triptichon és a Kékszakállú Herceg vára festményeket. Ez utóbbi – mint maga a Balázs Béla-i történet – a férfi és a nő között, a bűnbeesés óta feszülő ellentmondások kozmikus feloldásának lehetőségét és szükségszerűségét tárja fel.

A Triszmegisztosz-i egyetlen igazság, az „ami fönt van, ugyanaz van lent" képviselete a két természeti fogantatású kép. A Kos-Bika triptichon-nak már a címe is ellentmondást jelenít meg, a triptichon jelentése ugyanis hármaskép, a cím felében pedig csak két név szerepel. Ez az ellentmondás azt a feszültséget jeleníti meg, amely a Kos és Bika (április és május) csillagképek égi megjelenése, a tavasz kezdete előtt a mélyben (Halak ideje alatt) feszül. Ez az energia készíti elő az új életet. A hármasság, az új egység metafizikai száma, itt egyszerre jelzi az előkészületet és a termékeny időszakot is, ami a tavasz után, az Ikrekben és az Oroszlánban csúcsosodik ki.

Mert a kozmikus rend értelmében, minden mindennel összefügg. A kozmikus rendhez való igazodásra, a mindenáron istennéválás törekvésével önmagát megnyomorító ember számára a természet következetes és alázatos fegyelme adhat példát. A Négy Évszak képsorozat ezt a példát közvetíti.

A képek sorrendje, Tél-Tavasz-Nyár-Ősz, megfelel az egyetlen törvénynek, a Tél-lel indul, amikor az égi energia a Nyilas csillagkép Jupiter csillagán keresztül (csak innen lehetséges) „megtermékenyíti" az alvó természetet, hogy azután a Bak átfordíthassa a sötétséget a fény irányába. A Teremtés a Tavasz és a Nyár feladata, ezért a következő két térrészletet egy földből kinövő, földből lebegő nagymadár termékenységszimbóluma fogja össze. A megőrzés, az aratást végző Szűz és az egyensúlyt teremtő Mérleg feladata, az Őszé, hogy a Nap utolsó sugaraival átmentse az életet a megújulásig.

A folyamat végnélküli, örök és ismétlődő, amilyen a Lét. Az élet ezzel szemben anyaghoz kötött, lezáruló, de megújulhat és megújítható, ha az ember a Létbe ágyazva éli azt.

A képeken át érkező üzenet erről szól hozzánk.

M.D.K.

Berkes Antal, építőmester

1756-ban két abasári kápolnát épít.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk. Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 313 old.

BERKES ANDRÁS

Berkes András: Grossstadtstrasse.
Öl auf Karton, 25x39 cm. Sign.

Berkes A.: Grossstadtstrasse.
Öl auf Karton, 25x39 cm. Sign.

Aukción: München, Neumeister

Auktion 189. 12. bis 14. Sept. 1979.
Katalogus Nr. 1373-1374. - S. 128.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain a következő művekkel szerepelt:

1903—4. téli kiáll.: Részlet Rákosról, olajf. — Őszi reggel, I. olajf.

1904. tavaszi kiáll.: Őszi levegő, olajf. — Várakozás a műteremben, olajf. — Partrészlet, olajf. — Tanulmány, II. olajf.

1904—5. téli kiáll.: Esős idő, olajf. — Őszi reggel, II. olajf., 600 koronáért megvették a király számára. — Naplemente, I. olajf. — Este, II. olajf. — Estefelé, II. olajf. III.

1905. tavaszi nemzetk. kiáll.: Este, olajf. — Téli reggel, ~~olajf.~~ I.

1905—6. téli kiáll.: Viharos nyári est, olajf. — Esti csend, olajf. — Várakozó modell, olajf. — Est a tengeren, olajf. — Holdfeljötte a tengeren, olajf.

1906. tavaszi kiáll.: Park a falun naplementekor, olajf. — Nyári est (parkrészlet), olajf. — Est a hegyek között, olajf. — Téli reggel, II. olajf. — Kastély a hegyek közt, olajf. — Olasz táj, vázlat, olajf. — Tórészlet naplementekor, olajf. — Őszi táj, olajf.. — Park a tó mellett, olajf. — Hegyszakadék őszkor, olajf. — Téli reggel, utczai élet, olajpastell. — Vásárra menőben, felvidéki táj, olajf. — Holdvilágos est a tó mellett, olajf. — Felvidéki táj őszkor, olajf.

1906—7. téli nemzetk. kiáll.: Őszi napfény, olajf. — Reggeledik, I. olajf.

1907. tavaszi kiáll.: A műtermem, olajf. — Ártézi ivócsarnok az Aréna-úton, olajf.

1907—8. téli kiáll.: Kocsi a Gömb-utczában, olajf. — Tavaszi délután (részlet a Városliget mellett), olajf. — Konyhakert Angyalföldön, olajf.

1908. tavaszi kiáll.: Műteremben, olajf.

1908—9. téli nemzetk. kiáll.: Őszi reggel Münchenben, olajf. — Utolsó sugarak, olajf. — Esti forgalom, olajf.

1909. tavaszi kiáll.: Nyári est, olajf. — Park ősszel, olajf. — Ólmos idő, olajf.

1909—10. téli kiáll.: Este a Klotild-palota előtt, olajf. — Eső után, olajf. — Estefelé, olajf. — Reggeledik, II. olajf. — Korzó, olajf.

1910. tavaszi kiáll.: Frissen esett hó az Aréna-úton, olajf. — Utcza ősszel, olajf. — Hótakarítás az Aréna-úton, olajf. — Estefelé az Aréna-úton, olajf. — Hideg idő, olajf. — Téli reggel, olajf. III.

1910—11. téli kiáll.: A városligeti híd, tempera. — Az Iparcsarnok előtti park, tempera. — Építkezés a Kartács-utczában (budapesti részlet), olajf.

1911. tavaszi kiáll.: A Körönd egy részlete, olajf.

1911—12. jubiláris téli kiáll.: Téli délután, olajf. — Park, olajf.

1912. tavaszi kiáll.: Kis piacz a Hungária-körúton, olajf. — A Barokaldi czirkusz előtti részlet, olajf. — Hungária-úti részlet a VI-ik kerületben, olajf. — Részlet a Hungária-körútról, olajf. — Artézi-fürdő előtti részlet, olajf. — Részlet otthonomból, olajf. I.

1912. márcziusi kiáll.: Angyalföldi akáczos, vízf.

1912—13. téli kiáll.: Városligeti park, olajf. — Vásárosok a nagy Lehel-piaczon, olajf. — Lehel-téri piacz a Krayer-féle házzal, olajf. — Margit-park a budai hídfőnél, olajf. — Keddi vásár a Lehel-piaczon, olajf. — Lehel-téri piacz délelőtt, olajf. — Napsütés a Lehel-téri piaczon, olajf. — Margitszigeti parkrészlet, olajf.

1913. tavaszi kiáll.: Ártézi fürdő előtti részlet, olajf. — Városligeti átjáró nyáron, olajf. — Margit-park, olajf. — Újpesti piacz, tempera.

1913—14. téli kiáll.: Műterem ablaka előtti részlet, olajf. — Pálffy-tér Budán, olajf. — Központi vásárcsarnok előtti virágárúsok, olajf.

1914. tavaszi kiáll.: Teához terítve a műtermemben, olajf. — Terítettek a műteremben, olajf. — Részlet az otthonomból, ~~olajf.~~ II. — Karácsony után, műtermi hangulat, olajf.

A Nemzeti Szalonban a következő képeit állította ki:

1902. tavaszi kiáll.: A bécsi Nasmarktról, vízf., 160 K. — Ébredés, olajf. — Tanulmányfej, olajf. — Udvarrészlet, olajf.

1902—3. téli kiáll.: Hazafelé, 90 K. — Városligeti részlet, 200 K. — Téli est, 120 K. — Külvárosi részlet, 80 K.

1903. tavaszi kiáll.: Első napsugár, olajf., megvette Wolfner Gy., Budapest. — Részlet a Rákos mellől, olajf., megvette Weiser Kálmán, Budapest. — Városligeti részlet, olajf., megvette Unterauer József, Budapest. — Pinka völgye, olajf., Havas Ágost tulajdona, Zircz. — Sámfalvi templom, olajf., Kohner Adolf dr. tulajdona, Budapest.

1903. őszi kiáll.: Szokolyai tájkép, olajf., 100 K. — Fürdőházak a Balatonon, olajf., 200 K. — Parkrészlet Balatonföldvárról, olajf., 400 K. — Utcza Balatonföldvárról, olajf., 400 K. — Udvar, olajf., 500 K. — Urasági major Balatonföldváron, olajf., 300 K. — Kertrészlet Balatonföldváron, olajf., 500 K. — Major Szokolyáról, olajf., 200 K. — Balatonföldvári park, olajf., 500 K. — Szalmakazalok a majorban, olajf., 500 K. — Arczképtanulmány, olajf., magántulajdon. — Országút Szántód felé, olajf., 300 K. — Korong hegy Balatonföldvár mellett, olajf., 300 K.

1904. őszi kiáll.: Tavaszi reggel, olajf., 200 K. — Est, olajf., 100 K. — Estefelé, olajf., 100 K. — Naplemente, olajf., 400 K. — Nyár, olajf., 300 K. — Őszi est, olajf., 160 K. — Ősz, olajf., 160 K.

1905. őszi kiáll.: Előkészület a névnapra, olajf., 300 K. — Ősz a hegyekben, olajf., 400 K. — Tanulmány, olajf., 120 K. — Szénarakás, olajf., 200 K. — Tanulmány, olajf., 120 K. — Őszi reggel, olajf., 1500 K. — Ködös reggel, olajf., 140 K. — Nyár, olajf., 100 K. — Esti hangulat, olajf., 150 K.

1905. karácsonyi kiáll.: Borulat, olajf., 160 K. — Otthon, olajf., 500 K.

1907. decz. kiáll.: Őszi délután, olajf., 500 K. — Őszi reggel, olajf., 500 K.

1908. tavaszi kiáll.: Nyári reggel, olajf., 1200 K.

A külföldi kiállítások közül a müncheni Kunstverein 1907. évi kiállításán öt tájképpel, s az 1908. évi londoni magyar kiállításon szintén több képpel szerepelt, s az utóbbi kiállítás alkalmával műveit bronzéremmel tüntették ki.

Az Ujság. 1913 decz. 18. (Egy magyar festő kiállítása Amsterdamban.) — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 152. l. — *Pesti Hirlap.* 1913 decz. 28. (Berkes Antal sikere Hollandiában.) — *Pesti Napló.* 1913 márcz. 18. és a művész közlése nyomán.

Berkes Antalné sz. *Szilágyi Ilona,* festőnő; szül. 1883-ban Budapesten. 1904-ben a Nemzeti Szalonban állított ki először.

Nemzeti Szalon Almanach. Budapest, 1912. 152. l.

Berkhamer Lőrincz, ötvöslegény. 1644—1649-ig Pozsonyban Müller Ottónál (l. o.) tanult. Felszabadult 1649 okt. 16-án.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 117. l.

Berkovetz József, rézmetsző. A XIX. század első felében Bécsben működött. Igaz Sámuel Hebe cz. zsebkönyve számára rézre metszette Mária Terézia arczképét Meytens után (1824) és Solymos várát Prepeliczay rajza után (1825).

Meller Simon: Ferenczy István élete és művei. Budapest, 1905. 171. l. — *Nagy Iván:* Magyarországi képzőművészek. *Századok.* 1874. 190. l. — *Thieme—Becker:* Allg. Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig, 1909. III. 420. l.

Berkovics Sámuel, festő. 1835 körül Ungváron született. Tanulmányait 1855-ben a Marastoni-féle akadémiában Kassa város alapítványából végezte. Ezután 1862-ig Pesten élt, s leginkább arczképfestéssel foglalkozott. A pesti műegylet kiállításain 1857—1862-ig szerepelt.

A pesti műegylet kiáll. lajstromai. — Az első magyar festészeti akadémiát gyámolító társulat tagjainak névsora. 1854—5.

Berky Ferencz, festő; szül. 1824-ben Kisszekeresen, megh. 1881-ben Szatmáron, hol állandóan működött. Gaál akadémiai festőnél Szatmárt kezdett tanulni, majd Pestre jött s itt képezte tovább magát. 1847-ben Szatmáron telepedett le s főleg arcz- és egyházi képeket festett. Szatmár és a szomszédos megyékben állítólag több mint ötven templomot díszített freskóival és oltárképeivel.

Borovszky Samu dr.: Magyarország vármegyéi és városai. Szatmár vármegye. Budapest, 1908. 356. l. — *Vas. Ujs.* 1881. 815. l.

Berliczky József, festő és restaurátor. A XIX. század első felében Felsőmagyarországon működött. Életrajzi adatai ismeretlenek. 1841-ben Gnezdán megújította a sörfőzők czéhe Mindenszentek oltárát.

Weber Samu: Gnezda városa kézműveseinek alapszabályai. *Tört. Tár.* 1898. 722. l.

Bermucz György, ötvös. 1613-ban Lembergben élt. Lepszy lengyel műtörténetíró magyar származásúnak tartja.

Lepszy Lajos: Magyar ötvösök Lengyelországban. *Arch. Ért.* 1890. 58. l.

Bernard (Bernát-nak is írva), festő. A mult század elején alighanem Bécsben élt. Néhány magyar előkelőséget ábrázoló arczképét Ehrenreich Sándor Ádám (l. o.) metszette rézre.

Bernard F., franczia festő. Magyar vonatkozású művei:

1. Andrássy Dénes gróf és nővére, Mária grófnő, férjezett gróf Maldeghen Károlyné arczképe, vízf., 1853-ból.

2. Andrássy Györgyné grófnő szül. Königsegg-Aulendorf Francziska grófnő miniature arczképe, oval alakú elefántcsontlapra festve, 1858-ból.

Mind a kettő a krasznahorkai Franczisk a ereklyemúzeumban.

Mihalik József: A krasznahorkai várban létesített Franczisk a ereklyemúzeum leíró lajstroma. Kassa, 1912. 79, 110. l.

Bernardo del Buda, magyar származású olasz festő. Andrea del Castagno tanítványa volt s a XV-ik században Olaszországban működött.

Berzeviczy Albert: Beatrix királyné. Budapest, 1908. 278. l. — *Arch. Ért.* 1910. 77. l. — *Divald Kornél:* Budapest művészete a török hódoltság előtt. (Művészeti Könyvtár.) Budapest, é. n. 152. l.

Bernauer M. W., pozsonyváraljai zsidó ötvös. A XIX. század közepén élt.

W.-Kőszeghy Elemér: A magyar ötvösjegyek rendszeres gyűjtéséről. *Arch. Ért.* 1912. 148. l.

Bernát, építő *(Bernhard murator).* Pozsonyban élt a XIV. században. Az egykorú feljegyzésekben neve 1382-ben fordul elő.

Ortvay Tivadar: Pozsony v. tört. Pozsony, 1903. II. k. IV. r. 173. l.

Bernát, ötvös és pecsétmetsző. A XV. században Budán működött s minden jel arra mutat, hogy a királyi udvar szolgálatában állott. 1494-ben ugyanis II. Ulászló király részére két pecsétgyűrű metszését rendelték meg nála.

Engel: Fortsetzung der allg. Welthistorie. 49. Theil. Halle, 1797. 89. l. — *Fogel József dr.:* II. Ulászló udvartartása. Budapest, 1913. 99. l. — *Hatos Gusztáv:* Adalékok a magyar képzőművészek névsorához. *Századok.* 1874. 423. l.

Bernát, kőfaragó *(Magister Bernhardus lapicida).* A XV. század második felében Nagyszebenben élt. 1494-ben, mikor a nagyszebeni csúcsíves, később ág. hitv. ev. plébánia templom tornyát magasabbra építették, a

Berkes Antal

1905. karácsonyi kiáll.: Borulat, olajf., 160 K. — Otthon, olajf., 500 K.

1907. decz. kiáll.: Őszi délután, olajf., 500 K. — Őszi reggel, olajf., 500 K.

1908. tavaszi kiáll.: Nyári reggel, olajf., 1200 K.

A külföldi kiállítások közül a müncheni Kunstverein 1907. évi kiállításán öt tájképpel, s az 1908. évi londoni magyar kiállításon szintén több képpel szerepelt, s az utóbbi kiállítás alkalmával műveit bronzéremmel tüntették ki.

Az Ujság. 1913 decz. 18. (Egy magyar festő kiállítása Amsterdamban.) — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 152. l. — *Pesti Hirlap.* 1913 decz. 28. (Berkes Antal sikere Hollandiában.) — *Pesti Napló.* 1913 márcz. 18. és a művész közlése nyomán.

Berkes Antal, festő; szül. 1874 márcz. 28-án Budapesten. Tanulmányait a budapesti iparművészeti iskolában a díszítő festészeti szakosztályban Feichtinger tanár vezetése alatt 1896-ban végezte. 1904-ben 1000 koronás állami ösztöndíjban részesült. Már kezdettől fogva csaknem kizárólag tájképfestéssel foglalkozott, s Magyarország különböző vidékeiről, különösen pedig a Balaton mentéről számos képet festett. Első nagyobb sikere Őszi reggel cz. képéhez fűződik, melyet 1904-ben vettek meg a király számára. Ezzel egyidejüleg Őszi este cz. nagyméretű vásznát 2000 koronáért Wodianer Albert báró váltotta magához. 1907-ben két hónapig Münchenben tartózkodott. Állandóan Budapesten él, amelynek számos részletét örökítette meg vásznain. 1913-ban a Loren-féle műkereskedés sikerült kiállítást rendezett B. műveiből Amsterdamban.

Berkes Antal

Nemzeti Szalon

Hid, temp
Tájkép, vizf.

1926. Győri kiáll.

Virágvásár Párisban, olaj
Virágok között Párisban, olaj

1927. Tavaszi tárlat

Aréna uti részlet, II., olaj
Tájkép, olaj
Külvárosi részlet Budán, olaj
Dóm Párisban, olaj

1927. Aquar és paszt. festők kiáll.

Parkudvar Münchenben, temp
Udvarrészlet este, ~~olaj~~ temp
Virágárusok, temp

1927. Független müvészek kiáll.

Tájkép, olaj

1928. Balatoni társ. kiáll.

Távlati kép a Balatonról, olaj
Balaton, olaj

1931. Tavaszi tárlat

Emlék Münchenből, olaj
Deák F.u. részlet, olajtemp
Park télen, olaj I

1932. Tavaszi tárlat

Emlék Münchenből, 1915. olaj
Deák F.u. részlet, ola. temp
Park télen, olaj II

1935. Munkácsy Céh kiáll.

Adriai tenger, temp

1939 máj-jun (Fővképt. lej szerr. kiáll.

Utcarészlet, of

ifj. Berkes Antal

8

1903. Téli tárlat. +

Hegyoldal, olaj

1

1901. Őszi kiáll. +

Faluvége, olajvázl.

2

1901. Téli kiáll.

Részlet a szt. Margitszigeti főhejárónál. olaj
Szalmakazlak, olaj
Kevés kereset, olaj
Gyárak, olaj

1902. Tavaszi kiáll.

3

A bécsi Naschmarktról, vizf.
— Tanulmányfej, olaj
Udvarrészlet, olaj
Ébredés, olaj

4

1902. Őszi kiáll.

Erdőrészlet a füveskertből, olaj
Chrpanthem, olaj
kora tavasszal, olaj
— Parkban, olaj
— Reggeli hangulat, olaj
Mályvák, olaj

1902-3

1902. Téli kiáll.

5

— Hazafelé, olaj
— Városligeti részlet, olaj
— Téli est, olaj
— Külvárosi részlet, olaj

1903. Tavaszi kiáll.

6

— Részlet a Rákosmenténolaj
Elsőnapsugár, olaj
+ Kedvencek, olaj
— Városligeti részlet, olaj +
+ A folyó olaj
— Késő délután olaj
+ — Este, olaj
Sámfalvi templom, olaj

1903. Őszi kiáll.

7

Szokolyai tájkép, olaj
— Parkrészlet Balatonföldvárról, olaj
Utca, Balatonföldvárról
Udvar,
Urasági majorn olaj
— Kert részlet Balatonföldvárról
Major Szokolyáról, olaj
Blatonföldvári park
Szalmakazlak a majorban, olaj
Arcképtanulmány, olaj

%

Országút Szántód felé, olaj
Balatonföldvár mellett, olaj

1904. Tavaszi kiáll.

11 Estefelé, olaj I.
Városligeti kertészházak, olaj
Hegyoldal, olaj
Erdőrészlet, olaj

1904. Téli kiáll.

Hótakarítás, olaj
13 Városligeti bódék, olaj
Nyár, olaj — II.

1904. Őszi kiáll.

12 Tavaszi reggel, olaj
Este, olaj
Estefelé, olaj
Naplemente, olaj
Nyár, olaj — I.
Őszi-est, olaj
Ősz, olaj

1905. Tavaszi III. grafkiáll.

16 Az idő őszre jár, olaj

1905. Őszi kiáll.

17 Előkészület a névnapra, olaj
Ősz a hegyekben, olaj
Tanulmány, olaj — II-III.
Szénarakás, olaj
Tanulmány, olaj
Őszi reggel, olaj III.
Ködös reggel, olaj
Nyár, olaj — III.
Esti hangulat, olaj

1905. kiáll.

18 Borulat, olaj
Otthon olaj
III.

1903. Aradi kiáll.

9 Részlet Balatonföldvárról, olaj
Villa, olaj
Udvar Szokolyárók, olaj
Vázlat, olaj
Ökörállás, olaj

1904

Iső kecskeméti kiáll.

15 Tájkép, olaj
Őszi est, olaj

1909 (34)

I.ső beszterczebányai kiáll.

Téli est,olaj
Friss hó,olaj
Aréna utirészlet,olaj
Téli reggel,olaj
Őszi reggel,olaj
Ősz felé,olaj

1909 (35)

II. nyiregyházi kiáll.

Őszi utca,olaj
Téli utcarészlet,olaj
Külvárosi utcarészlet,olaj
Téli reggel,olaj

II. kecskeméti kiáll.

1909
Téli reggel,olaj
Téli utca,olaj
Külvárosi utca ősszel,olaj
Őszi utca,olaj

III. temesvári kiáll. és I. szentesi

1910
Utca télen,olaj
Téli alkonyat,olaj
Téli országut,olaj
Faluvége,olaj
Alkonyat,olaj

(38)

I.ső szentesi kiáll.

1910
Utca télen,olaj
Téli alkonyat,olaj
Téli országut,olaj
Faluvége,olaj
Alkonyat,olaj

II. ujvidéki kiáll.

1910 (39)
Őszi alkony,olaj
Estefelé télen,olaj
Őszi idő,olaj
Bpesti városliget,olaj
Petneházi utca,olaj
Gömb utca,olaj

I.székesfehérvári kiáll.

1911 (42)
Külváris utca,olaj
Estefelé,olaj
Gömb utca,olaj

II. Győri kiáll.

1911 (43)
Estefelé a Városligetben,ol
Nyári délután,olaj
Család,olaj
Esti forgalom,olaj
készülődés az apa névnapjár

43

Vidéki városrészlet, olaj

1907. Őszi kiáll.

Aréna uti részlet, olaj I.
23 Pihenés, olaj
Irásztalnál, olaj
Elaludt, olaj
Munkában, olaj

24 1907. karácsonyi kiáll.

Őszi délután, olaj
Őszi reggel, olaj IV.

25 1908 tav Nyári reggel

1908. Őszi kiáll.

26 Kilátás a müteremből, olaj
Est a parkban, olaj

27 1908. Téli kiáll.

Kilátás a Gül-baba sirjára, olaj
Őszi reggel, olaj V.
A Margitsziget este, olaj
Kora tavasz, olaj

1909. Tavaszi kiáll.

Ősz felé, olaj
A zugligét ősszel, olaj 31

1909. Jubiláris kiáll.

Kis szoba, olaj
Tejcsarnok a ligetben, olaj 32
Beszürödő napsugár, olaj
N. vári tájrészlet, olaj

1910. Tavaszi kiáll.

Parkban, olaj II. 36

1910. Téli kiáll.

Anonymus előtt, olaj 37
Őszi idő, olaj
Vasut utca a Városligetnél, olaj
Városligeti részlet, ~~olaj~~ II.
Estefelé, olaj III.
Vajda Hunyad előtt, olaj

1911. Magy. graf. paszt. festők kiáll.

Kovácsmühely, vizf.
Városligeti park, olaj
Tanulmáyn, olaj
Alföldi részlet, olaj

1911. Őszi kiáll.

Városligeti hid, olaj I. 40
Müteremi részlet, olaj I.
Vidéki vásár, olaj

1909

I.ső ungvári kiáll. 33/a

Aréna ut, olaj
Párisi részlet, olaj
Müncheni részlet, olaj I.

~~II. Bajai kiáll.~~

~~Nagyvárosi utcarészlet, olaj~~
~~Udvarrészlet, olaj~~
~~Testvérek, olaj~~

1905

~~II. szabadkai kiáll.~~

~~Nagyvárosi utcarészlet, olaj~~
~~Városligeti részlet, olaj~~
~~Udvarrészlet, olaj~~
Testvérek, olaj

~~II. bajai és szabadkai kiáll.~~

~~Estefelé, olaj~~
~~Forgalom az utcánolak~~
~~Beszürödő napsugár, olaj~~
~~Szük utca, olaj~~
~~Szürkület, olaj~~
~~Utcarészlet, olaj~~ I-II.
~~Olvasásközben, olaj~~
~~Utcarészlet, olaj~~

1911

I.ső komárosmi kiáll.

Estefelé a városligetben, olaj
~~Nyári délután~~, olaj
Család, olaj
~~Esti forgalom~~, olaj
Készülődés az apa névnapjára, olaj
Vidéki városrészlet, olaj

~~III. debreceni kiáll.~~ 1913

~~Aréna ut, olaj~~

~~I. kisujszállási kiáll.~~ 1910

Aréna ut, olaj
Szt.Margitszigeti parkrészlet, olaj

I.ső nagykikindai kiáll. 1906

Őszi hangulat, olaj

I.ső győri kiáll.

~~Épitkezés, olaj~~
Szigetszentmiklósi részlet, olaj
Városligeti kertészház, olaj
~~Részlet az Aréna utról.~~ olaj
A falu bölcse, olaj

1907

1904 II. fiumei kiáll. (14)

Őszi reggel, olaj
Utcarészlet Párisban, olaj
Részlet az Aréna utról, olaj

I. lugosi kiáll.

1907 Utcarészlet, olaj
Munkában, olaj
Pihenés, olaj
Elaludt, olaj
(22) Iróasztalnál, olaj
Lugasban, olaj
Részlet az Aréna utról,

I. debreceni kiáll.

1903 Épitkezés, olaj
Őszi reggel, olaj
Munkában, olaj
Pihenés, olaj
Iróasztalnál, olaj
Lugasban, olaj
Elaludt, olaj
Részlet az Aréna utról, olaj

I. ső mmszigeti kiáll.

1908 Téli nap, olaj
Utcarészlet, olaj ./.

Est a tóparton, olaj
Otthon, olaj

I. ső mvásárhelyi kiáll.

Téli nap, olaj
Este a tóparton, olaj 1908
Otthon, olaj

I. ső losonci kiáll.

Hótakaritás, olaj
Nyári nap, olaj 1908
Őszi reggel, olaj (28)
Dunai tájké, olaj
Tél a vársoban, olaj (29) Mármaros-tréget

I. ső verseczi kiáll.

Őszi reggel, olaj 1908
Tájkép a Dunáról, olaj
Nyári nap, olaj (30)
Párisi utcarészlet, olaj
Müncheni utcarészlet, olaj

I. ső karczagi kiáll.

Frisen esett hó, olaj 1909
Téli este, olaj (33 b)

Csata u.,olaj
A Margitszigeti délelött,olaj

1915. Őszi kiáll.

Városligeti részlet a főv.pavillon elött,olaj
" " " " mögött,olaj
Köröndrészlet,olaj
Hungária uti részlet,olaj
Városligeti tórészlet,olaj

1920. Aquar és paszt.festők kiáll.

Körönd és Andrássy u.részlet,vizf.
Lehelpiaci részlet,vizf.
Andrássy ut az Operánál,olaj

1920. Tavaszi kiáll.

Koccintás,olaj
Ivó munkás,olaj
Leányfej,olaj
Margitszigetet,olaj
Lelátás a Margitszigetre temp.
Interieur ,olaj
Festők,modellek májusa,olaj
Szépmüvészeti muzeum,olaj

1920. Őszi tárlat.

Jósef korut tavasszal,olaj
Amsterdámi részlet,olaj
Münchemi részlet,olaj II.
Párisi utca eső utánolaj
Fiumei utca tavasszal,olaj
Berlini napsütés,olaj

1920. Téli tárlat.

Virágok a verandán,olaj
Eszterházi utca,olaj
Lovak a Margitszigeten,temp
Deák utca, temp.
Parkrészlet,temp.
Karácsonyfa vásár,temp.

1920. Aquar és Paszt.fest.kiá

Őszi rósák vizf.
Tavasz Óbudán,temp

III.

(40) Városligeti részlet, olaj
Estefelé a városligetben, olaj,
Interieur, olaj
Uzsonnához, olaj
Nyári délután a városligetben. olaj

(41) 1911. Téli kiáll.

Téli csend, olaj

1912. Tavaszi kiáll.

(42) Hungária uti kispiac, olaj
Müteremrészlet, olaj II.

1912. Őszi kiáll.

(43) Dunapart az Országház előtt
Városligeti hid II.
Állatkerti bejáró előtti rész

1912. Téli kiáll.

Margitszigeti részlet, olaj
" parkrészlet, olaj II.
Seprőlányok a Margitszigeten, olaj

1913. Tavaszi kiáll.

Homoktégla lerakás, olaj
Állatkert előtt, olaj

4./

Mücsarnok és milleniumi emlék között, olaj
Gundel vendéglő előtt, olaj

1913. Őszi kiáll.

Kartács u. részlet, olaj
Szabadsági téri részlet, olaj
Budai Dunapart, olaj
Bérkocsi állomás a Tőzsde mellett,
Vendéglő, olaj

1913. Magy. graf. vizf. paszt. fest. k.

Andrássy ut sarka, temp

1913. Téli kiáll.

Feleségem, olaj

1914. Tavaszi kiáll.

Rácvárosi részlet, olaj
Mütermi részlet, olaj III.
Müteremben, olaj
Rákosmentén, olaaj

1914. Téli kiáll.

Andrássy ut egy őszi délután, olaj

Berkes Antal

Teához keríve a mű-
vészetben c. képe repr.
Művészet 1914. 185. l.

Berkes Antal

U. 1085/a.

Pesti Hirlap

1913. dec. 28.
(B. sikere Hollandiában.)

Az amsterdami Lavensche-kiállítási szalonban koll. kiállmintegy 30 képéből.
1913 dec.

Berkes Antal

*

Nagyértékű és böterjedelmű fesztészeti munkássága ellenére majdnem elfelejtett művészeti hirnév hátrahagyásával költözött el a magvar festészet köréből Berkes Antal. Műveit — egykor elismert márkának tartott pesti tájképeit — még ma is gyakran látni a képkereskedők kirakataiban. Tipikus pesti utcai hangulatok, egykor szindus és eleven impressziói a magyar fővárosnak, amelyek az utóbbi években már csak halvány emlékei lettek egy még nemrég nagyratartott impresszionista festönknek. Berkes Antalt az élet hétköznapi gondjai szorították le a művészet magasabb ormairól és késztették arra, hogy sablonos tömegfestészettel biztosítsa megélhetését.

Művészet

1938. 14 sz. 10. l.

Balázs Antal

Képei szerepelnek az 1904-es

Téli tárlaton

„Sok benne a poézis, s határozott tehetség
formálódik a képein"

Fülep Lajos: A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp. Magvető 1974 73. old. 23. old.

…lt az élet. „A kellemes őszi délutánon a kávéház zsúfolva volt vendégekkel... Mindenki felugrott a helyéről, barátai feldöntve az útjukba kerülő székeket rohantak az utcára. Pillanatok alatt százakra menő tömeg verődött össze... Nemsokára hat rendőr jelent meg egy rendőrtiszt vezetésével.

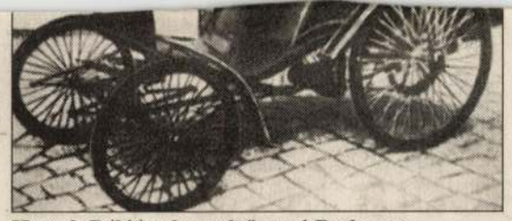

Hatsek Béláé volt az első autó Budapesten

Caprice lámpásai alatt találták meg élethivatásukat...")

A kávéház 1909-ben kerül Kovács József tulajdonába. A kávés ekkor harmichat éves, és ismeri az egész sajtóvilág: ő volt a Dohány utcai Otthon-kör, az újságíróklub vendéglőse. Vagyonát és szakmai elismertségét 1900-ban alapozta meg, a zsolnai országos iparkiállí-

kellett adnia a kávéházat is. Az Újság riportere megrendítő cikkben számol be a történésekről.

„Vasárnap este Kovács József reszkető térdekkel, könnyes szemmel járkált az asztalok között. A kávéház zsufolva volt... Este tíz után valóságos siralomházzá változott... A régi vendégek könnyezve ölelték át Kovács Józsefet... de ölelgették a pincéreket is, akiket meg-

Berliner egyszer csak ráförmedt:

– Ne rendeljen itt mindenfélét összevissza, az nem a maga zsebének való! Kérjen csak egy köretet!

A színészgyerek gyanakodva szót fogadott. A pincér pedig letett eléjük egy tál krumplit – a mélyén két hatalmas szelet hússal. Rémlik még a fiatal Rátonyi Róbert százfogú nevetése?

Saly Noémi

FESTŐÁLLVÁNY

A Városliget – Berkes Antal ecsetjével

Berkes Antal (1874–1938) neve nem ismeretlen az aukcióra járó közönség előtt. Ennek oka feltehetőleg az, hogy Berkes Antal nehezen tudott megélni egyedi képek festéséből, ezért a műkereskedelmet kiszolgáló „tömegtermelésre" kényszerült. Óriási mennyiségben gyártotta a tájképeket, városrészleteket. Főleg a párizsi, meg persze a budapesti utcákat és tájakat szerette megörökíteni.

A Városliget szépségéből úgy tűnik, hogy a Városligeti-tó az állatkert bejáratával ihlette meg legjobban festőnket, mint ezt az itt látható 1914-ben készült Városliget című festményén is jól láthatjuk. Ekkor már majdnem ötven éve állt az Állat- és Növénykert.

Az állatkert ötlete és megvalósítása Xantus Jánosnak, a kor híres etnográfusának köszönhető. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc után emigrációba kényszerült tudós utazásai során döbbent rá, hogy nálunk is kellene létesíteni az állatok és növények elhelyezésére alkalmas parkot. Hazatérése után ötletéhez támogatókat keresett. Sikerült megnyernie elképzelése megvalósításához, többek között Kubinyi Ágostont, a Nemzeti Múzeum igazgatóját és Gerenday József professzort, akivel elkezdték gyűjteni a növényeket az Üllői úti botanikus kertben. A lelkes kis társaság a Városliget északi részét szemelte ki az új létesítménynek. A hely mindenképpen jó választásnak bizonyult, hiszen az 1860-as években a Ligetnek ez a része még teljesen kiépítetlen volt. Úgy gondolták, hogy egy új épületkomplexum felépítésével felvirágoztathatják az eddig elhagyatott részt is. Valószínűleg a város vezetői is így vélekedtek, ezért bérbe adták az 1865-ben alakult Állatkert Részvénytársulatnak a Városliget északi részén lévő 16 hektár területet. A bérlet harminc évre szólt, díja pedig jelképesen egy arany volt. A területet egy év alatt szinte teljesen átvarázsolták. Parkosították, díszfákat ültettek, az állatoknak lakóhelyeket alakítottak ki.

1866 nyarán végre megnyílt a városligeti Állatkert. A jeles eseményt a korabeli sajtó nagy érdeklődéssel kommentálta. Állítólag másnap maga Erzsébet királyné is ellátogatott és egy zsiráfot ajándékozott az Állatkertnek. A világ minden tájáról érkeztek az ajándékba kapott állatok. Nemcsak a pestiek csodálták meg nagy érdeklődéssel a Liget új látványosságát, hanem a vidékiek is szívesen utaztak fel ezért a fővárosba. Az első igazgató az ötletadó Xantus János volt. Az 1872-ben Állat-és Növényhonosító Részvénytársaság néven átalakult részvénytársaság elhatározta, hogy az eddig nálunk ismeretlen növény-és állatfajtákat itthon is meghonosítja. Ezután az egymást gyorsan váltó igazgatók – még több hasznot remélve a parkból – mindenféle tömegcsalogatókat találtak ki, a cirkusztól kezdve a különféle mutatványosokig. Ez az eredeti cél háttérbe szorítását vonta maga után, ezért a XX. század elejére a vállalkozás teljes csődbe került. Az állatházak tönkrementek, az állatok kipusztultak.

1907-ben lépett közbe a főváros, amikor is átvette az rt.-től az állatkert irányítását. Öt év múlva korszerűen, átépítve, teljesen új koncepcióval nyílt meg újra. Lendl Adolf, az új igazgató elképzelése szerint az állatoknak és a növényeknek a lehetőségekhez mérten természetes környezetet kellett kialakítani. Így lett például tó a vízimadaraknak, műszikla a hegyi állatoknak. A kisebb faházakat szecessziós, keletiesmagyaros stílusban Kós Károly és

FORRÁS: BTM KISCELLI MÚZEUM

Zrumeczky Dezső tervezte. A festményen látható főkapu Neuschloss Kornél munkája. Az ő alkotása a mára gyönyörűen felújított elefántház is, amely 2000-ben elnyerte Európa egyik legjelentősebb építészeti díját, az Európa Nostrát.

A második világháborúban az állatok elpusztultak, házaik megrongálódtak. Majd egy évtized kellett az újjáépítéshez.

A kilencvenes évek végén kezdődött meg egy új, teljes, átfogó rekonstrukció, amelynek első eredményeit már megcsodálhatjuk.

Várnai Vera

Pogány Judit bohócbirodalma

Különös karneválozók költöztek a Rákoskerti Művelődési Klubba (XVII., Rákoskert sugárút 66.). *Pogány Judit* legféltettebb kincsei, harminc évig gyűjtögetett bohócfigurái vendégeskednek március 2-ig a Délibáb teremben.

– Gyerekkoromban bosszantottak a bohócok, nem tartottam elég izgalmasnak őket – meséli első cirkuszi élményeit a színésznő. – Később megismerhettem az igazi nagyokat, Ötvös bohócot például és a lenyűgöző színészbohócokat: Chaplint, Dayka Margitot, Feleki Kamillt. Általuk értettem meg, hogy a bohócság életszemlélet, hivatás. Hogy milyen komoly munka megnevettetni és megríkatni a közönséget. Ehhez olyan emberismeret, érzékenység, empátia és akkora koncentráció szükséges, amelyre csak a legnagyobbak képesek. Amikor rádöbbentem a bohócság lényegére, nagyon elszégyelltem magam. Azóta csodálom őket. És reménykedem abban, hátha én is jó bohóc vagyok.

Kétszázötven lakója van Pogány Judit bohócbirodalmának. Ragaszkodik mindegyikhez, szomorúan emlegeti első kabaláját, a már csak fényképen őrzött, gyönggyel töltött rongybohócot. S örül minden új szerzeménynek, akkor is, ha csúnyácska, giccses vagy hibás. Számon tartja, melyik darab kihez köti. Édesapjától maradt rá az a gyufaskatulya-testű, nyakkendőselyemből készült bohócocska, amelyet még legényember korában tűzhetett gitárjára egy lányhódolója nyolcvan évvel ezelőtt. Szintén kedves emlék a papírból-hurkapálcából fabrikált bohócbábszínház, amellyel fia háromévesen lepte meg. Kollégáitól is többnyire bohócot kap premierajándékba, nővére rongybohócokat varr neki. Képzőművészek munkáit mutogatja: *Csollák Mihály* Karnevál című festményét, *Juhász Ilony* virágszirmokból ragasztott bohócképét, *Vid Katalin* japán rakutechnikával égetett kerámiatárgyait.

Napról napra gyarapszik a vidám sereglet. Nézők bízzák rá gyerekkori játékaikat, kisegítő iskolások Pinokkió-figurával kedveskedtek neki, emlékezve kaposvári alakítására. Tizenöt évig játszotta a kalandvágyó fabábut, amelyet lírai groteszk bohócszerepként jellemzett *Ascher Tamás* rendező. Belebújt más bohócok bőrébe is: *Ariano Suassuna* A kutya testamentuma című zenés vígjátékában vagy *Müller Péter* Búcsúelőadásában.

– Hála istennek, olyan rendezők keze alatt nevelődhettem színésszé, akik a groteszket, az abszurdot és a drámai katarzist egyenrangúnak tartották. A bohócság a kaposvári színházban a legteljesebb és a legkatartikusabb állapotok közé tartozott. Valamikor a nyolcvanas években férjem, *Koltai Róbert* egy kabaré-összeállítást rendezett. Az előadást *Lukáts Andorral* nyitottuk, szöveg nélkül, pusztán mozdulatokkal játszottuk el a fény felé törekvő, szereplésre vágyakozó bohócpárost, amint egymást mentve-segítve, hihetetlen küzdelmek árán elérik az áhított boldogságot, megmutatják magukat a közönségnek. Érthető volt, csodálatos, megható, szeretnivaló. De én még szereppel ennyit nem kínlódtam. Ilyen történetet egyszer talán szívesen eljátszanék igazi cirkuszi porondon is, ha lennének hozzá segítőim.

Tóth Andrea

Pogány Judit számítógépes bohócarca (Pauer Gyula műve)

NISSAN PRIMERA

továbbra is kedvező áron!

4 ajtós

5 ajtós

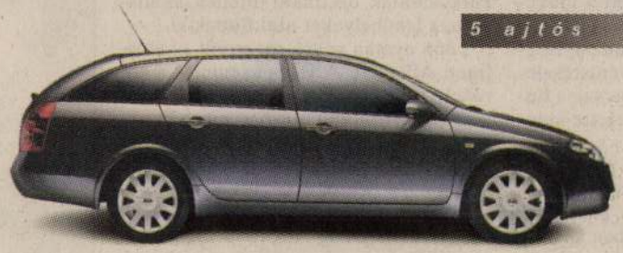

wagon

Sőt, március 31-ig minden, a hirdetést felmutató Primera vásárló 222 000 Ft értékben ajándékot* választhat az autójához, a budapesti Nissan márkakereskedőknél.

*egyéb kedvezményekkel nem vonható össze

ÚJ PRIMERA

5 ÉV GARANCIA

Ajánlott kenőanyag: Mobil 1

4 ajtós, 5 ajtós és Wagon változatban 1.6 literes, 1.8 literes és 2.0 literes benzinmotorokkal és 2.2 literes turbódízelmotorral, már 4 890 000 Ft-tól

Fogyasztás: l/100 km: 4,9–11,9

CO_2 kibocsátás: 159–213 (g/km)

NISSAN

EMELI_a tétet

Autó Néró II. Kft.: 1112 Budapest, Vizsla u. 2–4., Tel.: 309-0909 • **Best Point Kft.:** 1165 Budapest, Veres Péter u. 130., Tel.: 407-7000 • **Nissan ESG Kft.:** 1037 Budapest, Virág Benedek u. 22., Tel.: 250-4477 • **Nissan Észak-Pest:** 1045 Budapest, Pozsonyi u. 17., Tel.: 399-8040 • **Nissan Rapid Kft.:** 1037 Budapest, Zay u. 26., Tel.: 368-6075 • 1149 Budapest, Mogyoródi út 32. Tel.: 220-5080 • **Nissan Tóth:** 1182 Budapest, Üllői út. 555., Tel.: 290-4610 • **Summit Autó Rt.:** 1095 Budapest, Máriássy u. 5., Tel.: 455-1111

Berkes Antal

110 Berkes Antal: Milliomosok.

Milliomosok 1917/18 téli évad.

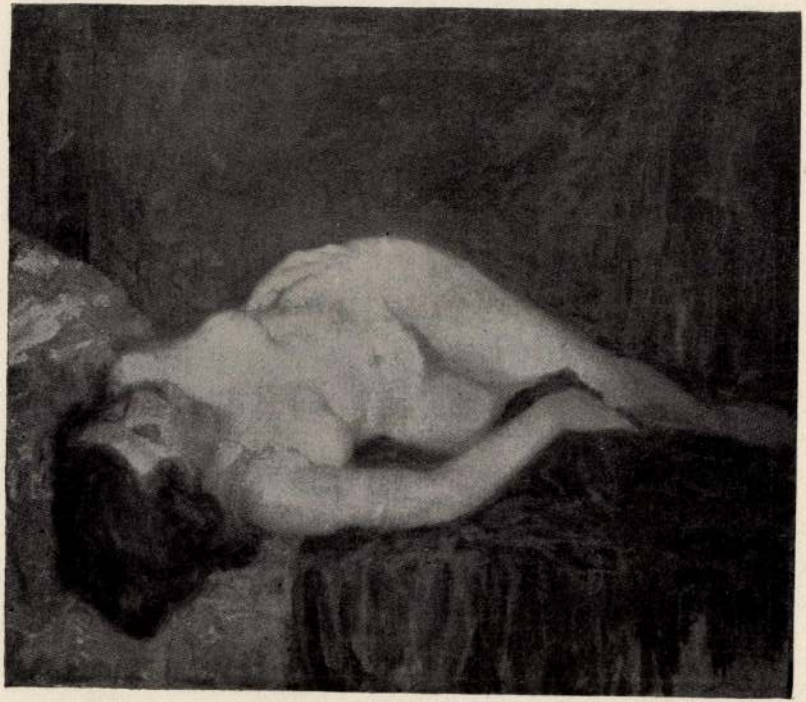

384 Czencz János: Akt.

Berkes Antal

375. Berkes Antal: Tavasz.

Műcsarnok 1915/16.
Téli kiáll.

19. Koszta József: Tájkép.

"DERENGÉS" KÉPZŐMŰVÉSZETI VÁLLALAT
BUDAPEST IV, PIARISTÁK-PALOTÁJÁBAN, VÁCI-U. 33. ESKÜ-UT SARKÁN

MEGHIVÁS.

A "DERENGÉS" KÉPZŐMŰVÉSZETI VÁLLALAT VÁCI-UTCA 33. SZ. HELYISÉGEIBEN [ESKÜ-ÚT SARKÁN, A PIARISTÁK-PALOTÁJÁBAN]

BERKES ANTAL

FESTŐMŰVÉSZ MŰVEIBŐL

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁST RENDEZ,

MELYNEK F. ÉVI DECEMBER HÓ 8-ÁN, SZOMBATON D. E. 11 ÓRAKOR LEENDŐ MEGNYITÁSÁRA ÉS MEGTEKINTÉSÉRE

a Tek. Szerkesztőséget

TISZTELETTEL MEGHIVJA A "DERENGÉS" KÉPZŐMŰVÉSZETI VÁLLALAT

KIÁLLITÓ MŰVÉSZ	RENDEZŐ TULAJDONOSA
BERKES ANTAL	**SCHIFF-JÓS BENŐ**
FESTŐMŰVÉSZ	FESTŐMŰVÉSZ

1917

A KIÁLLITÁS D. E. **9**—**1**-IG ÉS **3**—**7**-IG LÁTOGATHATÓ

FELHIVÁS

A MÉLYEN TISZTELT MŰBARÁTOKHOZ!

A **„Derengés“** *képzőművészeti vállalkozása* a Kegyesrendiek Váci-utcai palotájában

Berkes Antal festőművész

elsőrangu műalkotásaiból, mely körülbelül *100 darabból áll.* földszinti és emeleti helyiségeiben

kollektiv képkiállitást

rendez s *ezen művészi eseményt* ez uton is tudatja a *Berkes művészete* iránt érdeklődő műbarátokkal és műgyűjtőkkel, valamint az összes érdeklődő közönséggel.

BERKES ANTAL Budapest utcáinak, utcai életének speciális festőművésze, 25 év óta mint elsőrangú kiállitóművész remek éjjeli és nappali hangulataival, napsütésben, ködben, fagyban fáradhatatlanul festette és festi műveit, melyeknek legjavát most a *„DERENGÉS“* jelen kiállitásán bemutatja.

Képei az eleven élet hatását keltik a szemlélőben, a pesti életből vett alakjai szinte mozognak, libbennek, nyüzsögnek, s mindez az istenáldotta tehetség impressiós érzékeinek szüleménye.

Páratlan művészete München, Páris, Amsterdam stb. internacionális kiállitásain is feltünést keltett; egész paksaméta külföldi ujság és elismerés tanuskodik erről. A jelenlegi képzőművészeti téli tárlaton is három gyönyörü és feltünést keltett képével szerepel.

A kiállitás f. évi december 8-án, szombaton nyilik meg s kéri szives megtekintését a művész nevében is

Budapest, 1917. december hó

a »Derengés« képzőműv. vállalkozás rendező tulajdonosa

SCHIFF-JÓS BENŐ

festőművész.

SCHMIEL ÉS MANHEIM, JÓZSIKA-U., 12.

Berkes Antal

Árpád

nemzetközi tárlatokon szerepeltek. A műcsarnokban elnyert Eszterházy-díjjal (1911) egyidejűleg nagyobb, 1000 koronás ösztöndíjat kapott, amellyel további tanulmányok céljából festővágyai mekkájába, Párisba utazott. Hazatérve szülővárosa elhalmozza megbizással. Félrevonultan dolgozik Kun-utcai műtermében, szinte már elrejtve magát, hanyatló egészsége miatt, az emberek, a külvilág részvéte elől. Lázas ambicióval, de aláásott életerővel dolgozott s egy nagylelkű mecenása hiába támogatta svájci, majd tengermelléki tartózkodásában: február 21.-én a budakeszi szanatórium temetőjének lakója lett Vida Árpád, a magyar piktura egy sok reményre jogosító, biztató ifju tehetsége.

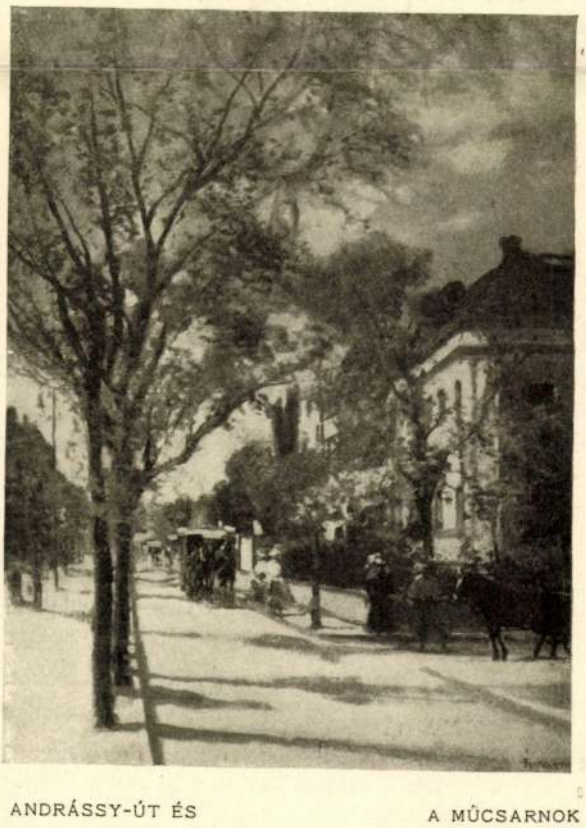

ANDRÁSSY-ÚT ÉS
BULYOVSZKY-UTCA SARKA
EGY ŐSZI DÉLELŐTT
BERKES ANTAL FESTMÉNYE

A MŰCSARNOK
TAVASZI
KIÁLLÍTÁSÁBÓL

Művészet
1915. 166 l.

VIDA ÁRPÁD

Erdélyi ember volt. Ennek a régi magyar patinát viselő földdarabnak egészen a keleti csücskéből származott el beljebb, az ország szive felé, hozzánk. Itt maradni azonban nem tudott, csupán addig szívta a pesti levegőt, amig erre kényszerítve volt, mint az Andrássy-uti művésziskola rajongó lelkű látogatója. Szilaj temperamentumot rejtő, de egyébként gyönge fizikuma talán nem is bírta volna a fővárosi tartózkodást, addig se, ameddig az erdélyi hegyek közt élt, amelyeknek atmoszférája nem menthette meg Murger ifjú bohémjeinek sorsától: a tüdőbajtól.

A székelyek szép városából, Marosvásárhelyről került el Vida Árpád. Ennek a miliője nevelte, megtartva benne frissen és érzékenyen, fajának törzsökös vonásait. Mint az erdélyi talentumok: csupa lelkesség, tűz, komoly célokat kereső nagyratörés volt. A legszebb előjelek közt indult: még alig hagyta maga mögött az iskolai éveket, már észrevették, figyelmet keltő tagja lett a fiatal festőgenerációnak. Tanára, Gulyás Károly, marosvásárhelyi ref. kollegiumi professzor írja róla: «A mintarajziskolán nyert rajztanári diplomája mellől folyton ide tér vissza, a szülői fészekbe. A szűkméretü szobácskában kontemplált képeivel aratja első és őszinte sikereit, vagy ha nem fér meg benne, — a kis hajlékot övező nagy gyümölcsösben festi izzó színhangulatú képeit. Modelljei közt ott van az édes anyja; előkeresik a jegesmedvét, a bronzszínűre fakult sárga selymeket — s kész a whistleri téma. Tombolásra termett, magyar őserő volt. Nem tűrt semmiféle parancsoló irányt, művészeti politikához nem csatlakozott soha. Valósággal lerázott magáról, visszataszított mindent, ami nem az ő művészi természetéhez való. Markáns, biztos vonásokkal nem ád se többet, se kevesebbet abból ami kell az egységes hatáshoz. Tudásával azért nem virtuskodó, egyéni kezeléssel igyekszik rögzíteni a fény és árny adta jelenségeket. Eszközeiben sem válogatos. A szín erőteljes embere, akvarellben és az olajfestésben; pasztelljei, kőrajzai, rézkarcai egyaránt finomak s érdekesek, sőt érdesek, ha kell.»

Alig harmincegy esztendőt élt Vida Árpád, akiről e folyóirat abból az alkalomból, hogy

64 Berkes Antal: Barokaldi-cirkusz előtti részlet.

319 Pentelei-Molnár János: Saláta.

FELHIVÁS

A MÉLYEN TISZTELT MŰBARÁTOKHOZ!

A **„Derengés“** *képzőművészeti vállalkozása* a Kegyesrendiek Váci-utcai palotájában

Berkes Antal festőművész

elsőrangu műalkotásaiból, mely körülbelül *100 darabból áll,* földszinti és emeleti helyiségeiben

kollektiv képkiállitást

rendez s *ezen művészi eseményt* ez uton is tudatja a *Berkes művészete* iránt érdeklődő műbarátokkal és műgyűjtőkkel, valamint az összes érdeklődő közönséggel.

BERKES ANTAL Budapest utcáinak, utcai életének speciális festőművésze, 25 év óta mint elsőrangú kiállitóművész remek éjjeli és nappali hangulataival, napsütésben, ködben, fagyban fáradhatatlanul festette és festi műveit, melyeknek legjavát most a *„DERENGÉS“* jelen kiállitásán bemutatja.

Képei az eleven élet hatását keltik a szemlélőben, a pesti életből vett alakjai szinte mozognak, libbennek, nyüzsögnek, s mindez az istenáldotta tehetség impressiós érzékeinek szüleménye.

Páratlan művészete München, Páris, Amsterdam stb. internacionális kiállitásain is feltünést keltett; egész paksaméta külföldi ujság és elismerés tanuskodik erről. A jelenlegi képzőművészeti téli tárlaton is három gyönyörü és feltünést keltett képével szerepel.

A kiállitás f. évi december 8-án, szombaton nyilik meg s kéri szives megtekintését a művész nevében is

Budapest, 1917. december hó

a »Derengés« képzőműv. vállalkozás rendező tulajdonosa

SCHIFF-JÓS BENŐ
festőművész.

SCHMIDL ÉS MANHEIM, JÓZSIKA-U. 12.

Berkes Antal / festő

“DERENGÉS“

KÉPZŐMŰVÉSZETI VÁLLALAT
(BUDAPEST IV, VÁCI-UTCA 33
A PIARISTÁK-PALOTÁJÁBAN)

SOROZATOS KIÁLLITÁSAINAK

TÁRGY-MUTATÓJA

1917

I.

BERKES ANTAL

FESTŐMŰVÉSZ MŰVEI

ÁRA: 1 KOR.

Szám	A kép címe		A kép ára K	A keret ára K
1	Hungária-uti részlet	o. f	600	20
2	A művész ebédlője	„	1500	80
3	Külvárosi részlet	„	500	30
4	Beketow cirkus	„	800	50
5	Nyár	„	600	50
6	Csata-utca	„	2000	120
7	Városligeti hid	„	1200	80
8	Kartács-utca	„	2000	80
9	Andrássy-ut	„	800	50
10	Borulat	„	600	50
11	Angyalföldi részlet	temp.	600	30
12	Vendéglői udvar	o. f.	600	30
13	Kisleány	akv.	500	40
14	Városligeti park	„	500	40
15	Angyalföldi részlet II.	„	500	40
16	Kovácsmühely	„	500	40
17	Esti utcai hangulat	o f.	1200	95
18	Előszoba intereur	„	600	55
19	Családom	„	2000	55
20	Müterem részlet	temp.	500	20
21	Párisi utca	o. f.	2500	200
22	Ebédlőm	„	1500	80
23	Napsütés	„	1300	95
24	Országút	„	600	50
25	Városligeti átjáró	„	600	50
26	Epreskerti részlet	temp.	500	20
27	Hungária-ut II.	o. f.	700	50
28	Kispiac	„	600	30
29	Városligeti tó	„	600	20
30	Karácsonyi hangulat	„	700	40
31	Utcaseprők pihennek	„	800	40
32	Siesta (Pihenő nő)	„	6000	120
33	Bál	„	1000	150
34	Mütermemből	„	1200	150
35	Rákóczy-ut	„	3000	400
36	Utca nyáron	„	900	30
37	Délutáni napsütés	„	500	40
38	Harmincad-utca	temp.	800	50
39	Vendéglő napsütésben	„	600	20
40	Parkrészlet	o. f.	1200	200
41	Utca télen	„	500	50
42	Utca este	„	500	50
43	Tó hiddal	„	500	50

Szám	A kép címe		A kép ára K	A keret ára K
44	Kékes hangulat	o. f.	900	150
45	Városliget utca rész	„	700	60
46	Téli est	„	700	50
47	Részlet lakásomból	„	1200	70
48	Városligeti részlet	„	1400	90
49	Tavasz	„	3000	330
50	Lehel piac I.	„	2000	120
51	Corvin-tér	„	1000	45
52	Vásár templom körül	„	1800	70
53	Veranda	„	1500	70
54	Adriai tenger	„	800	60
55	Vásárra menőben	„	1000	60
56	Udvari részlet	„	700	50
57	Alkonyatkor	„	600	50
58	Budai corzo	„	2000	120
59	Lehel piac II.	„	2000	60
60	Központi vásárcsarnok	„	2000	150
61	Kék edény-vásár	„	2000	50
62	Major	„	700	50
63	Országut tavasszal	„	1200	90
64	Szépművészeti muzeum	„	1500	120
65	Andrássy-út és Bulyovszky-utca sarok	„	3000	200
66	Margitpark Budán	„	2000	150
67	Parkrészlet II.	„	1200	100
68	Varosligeti tó	„	1200	100
69	Tél	„	600	70
70	Ködös reggel a Csata-utcában	„	1000	60
71	Kispiac a Hungária-úton	„	1500	60
72	Csata-utca a napsütésben	„	1500	70
73	Barokaldi cirkus	„	1500	60
74	Búcsú	„	700	50
75	Müteremben	„	600	150
76	Parkban	„	700	60
77	Boulevard	„	2200	—
78	Párás reggel	„	700	50
79	Karácsony	„	800	50
80	Hungária-út III.	„	500	30
81	Müterem ablaka	„	600	40
82	Zongoránál	„	600	40
83	Lovagló tér	„	800	—
84	Teához teritve	„	1600	80
85	Arckép [magántulajdon]	„	—	—

Berkes Antal

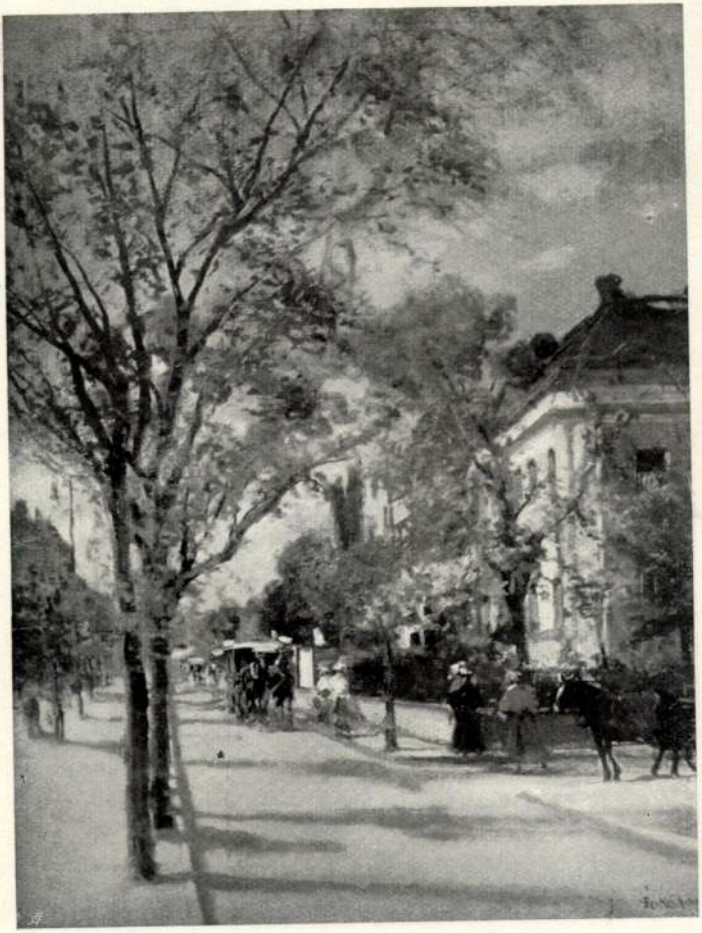

Berkes Antal: Bulyovszky és Andrássy-út sarka.

Bulyovszky 137. l

Glatz Oszkár: Nagyapó unokáival.

Berkes Antal

Vas. Ujs. 1909. 484. l.

Berkes Antal : Ősz felé.

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

szappan a 112 16.80
D [illegible] a 112 11.20
28.00

alami császári csapat tanyá

rt ijednél meg a császári

is én? Csak úgy. Megszokta
em szereti az ellenséget, ha
szülve.
n most békében vagyunk a

dolod? De mit is akarok
ható ember ez a te Bibókod?
olgát tudom, melylyel oda
ova akarom.
gonosztett? — kérdé János b
zéssel.
okosabbnak látta szépíteni a
rnyék essék ő reá is a szö

-dolog.
ya, barátocskám! Hja, a szok
czaiból, fodraiból potyognak
k.
állítani, hogy az alispánnak
gy és más. Megmagyarázl
János fölkeresi a testvérét.
ogy Eszével jön, régi kat
Ianem az már nagyon fu
porcz felől jöttek, tehát már
Az t. i. ebben a furcsa, hog
voltak. A másik különösség

A GYÜJTŐ .. DER KUNSTSAMMLER

IV. ÉVFOLYAM. SZERKESZTI: DR. SIKLÓSSY LÁSZLÓ. IV. JAHRGANG.

MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT. A SZENT-GYÖRGY-CZÉH MAGYAR AMATŐRÖK ÉS GYÜJTŐK EGYESÜLETE KIADÁSA ÉS TAGILLETMÉNYE.

ILLUSTRIERTE ZEITSCHRIFT. / HERAUSGEGEBEN DURCH DIE SANCT-GEORGS-INNUNG VEREINIGUNG UNGARISCHER KUNSTLIEBHABER.

DIREKTOR: LADISLAUS v. SIKLÓSSY, BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 14.

6. szám. 1915. JUNIUS. No. 6.

A SZENT-GYÖRGY-CZÉH MAGYAR AMATŐRÖK
ÉS GYÜJTŐK EGYESÜLETE

SZEZÓNZÁRÓ
XXIII-IK MŰVÉSZETI AUKCIÓJA

Megtekintés: junius 13—18-ig naponta d. e. 10-től este 8-ig.
Árverés: junius 19-én, szombaton d. u. 3—9-ig; 20-án, vasárnap d. e. 10-től este 9-ig, esetleg a következő napokon délután.

A kiállitás és árverés helye: A Szent-György-Czéh egyesületi helyisége, VIII., Üllői-ut 14. Telefon: 152—32.

Belépőjegy a kiállitás és aukció egész tartamára egy személy részére 1 K. Tagoknak a tagsági jegy felmutatása ellenében két személy részére a belépés dijtalan.

Az anyag ismertetését képben és irásban ez a füzet tartalmazza. Részletes jegyzék ⟨katalógus⟩ a helyszinén közszemlére van kitéve az aukción való vásárlás feltételeivel együtt.

MEGHIVÓ

A SZENT-GYÖRGY-CZÉH MAGYAR AMATŐRÖK ÉS GYÜJTŐK EGYESÜLETE

1915. junius 18-án, pénteken délután 6 órakor tartja VIII., Üllői-ut 14. szám alatt lévő egyesületi helyiségében ⟨Telefon: 152—32. szám⟩

VI. ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT.

Tárgysor:

1. Az igazgatóság jelentése az egyesület mult évi müködéséről. Az 1914. évi zárszámadás, vagyonmérleg és az 1915. évi költségvetés tárgyalása.
2. Választmány választása.
3. Esetleges inditványok.

Andrássy Gyula gróf
elnök.

Alapszabályok 7. §.: »A tagok, kik fizetési kötelezettségüknek megfeleltek, a közgyülésen szólási és inditványozási joggal birnak, választók és választhatók.«

XXIII. aukció.

Berkes Antal

gőgősek az idevaló, benszülött felszármazókkal szemben. «Új szita szegen szárad!», vontam egyet a vállamon; de ez azért szimpatikus egy furcsa, túlőszinte, színésztelen, olyan mindegyember.

(Folytatása következik.)

FÜLÖP, AZ ELEVEN TÜKÖR.

Elbeszélés. — Irta **Lengyel Géza.**

Tizenöt évvel ezelőtt kezdődött ez a történet. Akkor még zöld legény voltam, de forró szivű és vállalkozó szellemű és az apám kishernádi birtoka még nem úszott el. A jó kövér fekete földek olvadását — nem tehetünk egymásnak szemrehányást — buzgón siettettük mind a ketten. Pezsgő és kártya — ez inkább az apám resszortja volt. Én magam inkább a szinház körül forogtam, égtem, lángoltam, sok száz kilométeres utakat tettem, csak hogy egy vidéki előadáson virágot nyujthassak át a primadonnának és ezzel többnyire vége is volt, az én szinházi kalandjaim fehérek és tiszták maradtak, nem tudom, hogy miért, talán mert tiz lépésről meglátszott rajtam a naiv, minden áldozotra kész és egyúttal ügyetlenséggel teljes rajongás.

A lány, a ki a sorozatot lezárta, a kishernádi földek maradékaiból egy kisebb tanyára valót

Berkes Antal: Estefelé a Városligetben.

Vas. ügy 1911. 75. l.

sehova se jár és a fiatalsága egészen belegémberedett már az unalomba, gondba, akarattalan engedelmességbe!»

— Komoly dologban járok! — kezdte Melanie az ő teli, friss, jóleső hangján és hátrasimította a dús, szőke haját. — Megint rátok szorulok, segítsetek nekem, kedves! Nőegyletet kell csinálnunk itt. Szégyen, hogy ilyen nagy városban, megyeszékhelyen nem volt idáig. Úgy gondoltam, hogy ketten állnánk az élén, kezdetben persze, a míg helyembe érdemesebb nem kerül. És az anyagrófnőt megnyernők díszelnöknek. Ez a Jenő küldetése lesz, hogy előkészítse az utat nála.

— Kész örömmel, természetesen! — udvariaskodott az uram.

— Csakhogy még egyéb is, unalmasabb dolog is várna ám magára! — fordult felé ragyogó, tiszta szemei mosolygós kedvességével. — Kell, hogy titkára legyen az egyesületnek; hogy mindig mellettünk legyen tanácsccal, a hivatalos formák igazításával. Hisz mi csak gyámoltalan asszonyok vagyunk! És ez komoly, nemes czél, összehozná itt a széthúzó elemeket. Lehetetlen hogy ne rokonszenvezne ezzel! Nézze, iparkodni fogunk, hogy dologgal ne terheljük, azt elintézzük, csak a neve, a személyes tekintélye kell és a tanácsai néha. No, ne gondolkozzék, Vodicska kérem, ugye belemegy?

Láttam, hogy Jenő nem szabadulhat már, de nem voltam tisztában, hogy kedvére van-e a dolog. De hát miért ne? Nekünk szerepelni kell [illegible] már, ez csak javunkra lehet.

tak és kedvesek.

— A hajviseletét nézegetem! — mondta csendesen, elgondolkozva. — Ha semmit sem fésülne fölfelé, hanem az összest oldalra húzná, azt is a mi a kalap alatt rejtőzik, igen, több jutna az arcz elé és mind érvényesülne! Persze, sok így is, kicsit túlzott volna, de borzasztóan hatásos. Milyen pompás haj az, a legritkább fajta! Hogy egészen magától göndörödik és nem járja sütővas, ez mindjárt látszik; de hogy így nagy hullámosan és nem kellemetlenül szálankint borzolódva.

— Ennyire érti maga ezt az asszonytudományt?

— Nem értés ez! Csak úgy sillabizálom! A maga külsejéhez különben könyvtárnyi tudomány sem volna elég. Egészen különös, de valakihez mégis hasonlít! Sőt nagyon!

— Ugyan? Ismerte a másomat?

— Igen, ha úgy öltözne és úgy viselkedne, egészen. De így azért sokkal jobb!

— Ki volt az?

— Egy híres, nagyon híres német színésznő.

Elhallgattunk és később, lopva és oldalvást megnéztem jól. Friss arczú, tiszta, szőke ember volt, elevenszájú és fehérfogú, az arcza pirosas kicsit és a haja láthatóan lágy és finom. Az arcza csaknem szabályos volt, a keze ápolt; és valami igen kitünő, szokatlan, könnyű és finom parfüm illata érzett rajta. Még sem tünt fel azért piperkőcznek, vagy afféle kellemetlenül «szép ember»-nek; volt benne egészben valami kis hanyag gyűrődöttség.

azt füllenti restellkedve, hogy érti ám egészen. Néha láttam a vonatablakból hirtelen feltünni szaladó, mozgó tájék mélyében egy csillogó viztükröt, vagy kopasz sziklák zugában egy rózsaszin baraczkfa állt egyszer magában és nagyon fiatalon. Ilyenkor néha belémütött: ez szép, ez tetszik nekem. Az ilyet csak én láttam és csak akkor egyszer úgy, ha visszamennék, nem lelném meg újra. Egyszer Sveiczban, vagy hol, valami tó partjára szöktem ki és három kis fiúkölyket leltem, mezitlábost, a hogy koczkáztak a kerek kavicsokkal. Közéjük ültem; a szavakat nem értettem, de nagyszerű volt, a hogy visongtak és ugráltak és hemperegtek az örömtől, mikor ügyetlenkedtem és elnyerték az ezüstpénzeimet. A mesternek elmondtam másnap úgy, hogy megkivánta. «Vigyél oda engem is, leljük meg, keressünk olyan koczkázó gyerekeket!» Csakhogy nem kerültek meg soha többet a csirkefogók, még olyanformák se; ha erőlteti az ilyet az ember, kényszeredett az, izetlen! De boszantja magát az ilyen zavaros, tudatlan beszéd?

— Dehogy, dehogy! Csak gondolkozom! Olyan furcsa! De a hires, nagy emberek mégis?

— Ó, ne gondolja! Azt tudják, a mit tudni kell nekik mindenki számára; de belül nagyon egyszerűek. Tudja, ők kijátszák, kimuzsikálják, kiirják magukból az érdekességüket, a sokból összerakottságukat, vagy hogy mondjam. Azontúl fáradtak, magukba esnek, szégyenlősek is, félnek, hogy pojáczákul akarják őket és gondolják: elég abból a deszkán, most a magam

Berkes Antal: Lugasban.

Vas. Ujs. 1907. 857.

ban a történelem taní-
a komoly muzsa eszméi
találtak minden ízében
kifejezést. Előadásainak
volt. Hírük odavonzotta
közönségét is, úgy hogy
a franczia forradalom
adásai alatt a hallgató-
volt elég a kollegium
allgatóknak nagy része
a nyitott ablakok előtt
az akkor még ifjú tanár
előadását. Hogy mily

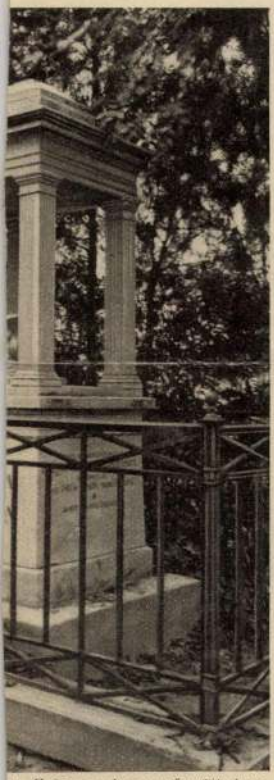

es Zsigmond amatőr-fölvétele.

A PÁPAI ALSÓVÁROSI

TŐBEN.

üldözések alkalmával minden vagyona lefoglaltatott, a Haynau-féle monstre-perben Pestre idéztetett a hadi törvényszék elé, honnét azonban szerencsésen megszabadult. A politikai élet terén ettől fogva nem is szerepelt, bár enyingi választói ismételten felkérték a jelöltség elfogadására. Annál többet szerepelt azonban Pápa város közélete terén, mely város tanügyi, társadalmi s jótékonysági intézményeinek megalapításában s vezetésében kiváló része volt. Ezért ünnepelte nemcsak tanítványainak nagy serege, de a város közönsége is igazi meleg lelkesedéssel 50 éves tanári jubileumát 1882-ben.

Családi élete (felesége Kozma Alojzia, Kozma Sándor, volt kir. főügyész testvére volt) a valódi boldogságnak s harmonikus együttérzésnek mintaképe volt. Gyermekei nem voltak s így a szerető gond a rokonok gyermekeire, s főleg Kozma Sándor gyermekeire irányult, kik közül Kozma Andor, ki a nagy professzornak s igaz hazafinak oly szép emléket állított «Karthagói harangok» című költeményében, sokat játszadozott, mint kis gyermek Bocsor István kishegyi szőlőjében. A szerető nő, ki sokszor gyöngélkedő férjét oly odaadólag ápolta, előbb, — 1880-ban — hunyt el s őt követte 5 évvel később az egyedül maradt házastárs, ki tisztelőinek nagy szomorúságára 1885 jún. 3-án húnyta le szemeit. Egy sirban pihennek a 38 éven át egymást támogató hű házastársak. Emléküket a pápai temetőben díszes siremlék jelzi, melynek gondozására a pápai főiskolát az elhunyt nagy tanár végrendeletileg kötelezte.

Az emlékünnepély az ünnepelthez méltó módon folyt le e hó 18-án. Az ünnepi beszédet a történelmi katedrán utóda *Kiss Ernő* tartotta, kinek jellegzetes előadásában felelevenült a nagy historiaprofesszor egész egyénisége. Az 50 éves jubileumra írt alkalmi költeménye egy azóta elhunyt poétának. Soós Lajosnak s a «Karthagói harangok» fokozták az előadás által a hallgatóság minden rétegében keltett hatást, s a kik az ünnepély végeztével kizarándokoltak a temetőbe, hogy kegyeletük koszorúját a sir-

WÁGNER GÉZA.

256 Késő őszi szőllőhegyek. Olajf. Eladó.

EGERVÁRY POTEMKIN ÁGOST.

257 Bál után. Olajf. Eladó.

EDVI-ILLÉS JENŐ.

258 Hagymák. Olajf. Eladó.

LOBA FERENC.

259 A reggeli. Olajf. Eladó.

KRUTSAY FERENC.

260 Játszó fiúk. Olajf. Eladó.

PÁLFY JÓZSEF.

261 Mosónők a Garda-tó mellett. Olajf. Eladó.

BERKES ANTAL.

262 Artézi fürdő előtti részlet. Olajf. Eladó.

KEMÉNY NÁNDOR.

263 Bois de Boulogne. Olajf. Eladó.

GALBAVY GYULA.

264 Csűr. Olajf. Eladó.

DEMETER RÓBERT.

265 Karácsonyi Géza szobrász-művész műtermében. Olajf. Magánt.

BARANSKI E. LÁSZLÓ.

266 Grében az Aldunán. Olajf. Eladó.

FÁY SÁNDOR.

267 Téli impresszió. Olajf. Eladó.

BERKES ANTAL.

268 Városliget átjáró nyáron. Olaj. Eladó.

KÜMMERLE PÁL.

269 Patakrészlet. Olajf. Eladó.

Berkes Gusztáv

KREIPEL KALOTAI OTTÓ.

270 Szivarfüst. Szobormű. Magánt.

TAKSONYI RUFF ANDRÁS.

271 Üldözött Nympha. Szobormű kőben. Eladó.

SZAMOSI SOÓS VILMOS.

272 Nagyanyám tanulmány. Bronzszobormű. Eladó.

GÉMES GINDERT PÉTER.

273 Dr. Babochay G. úrnő képmása. Márványszobormű. Magánt.

LUKÁCSY LAJOS.

274 Sírkőminta. Eladó.

KIS JÓZSEF.

275 Zilahi Simon márványmellszobra. Magántulajdon.

CSILLAG ISTVÁN.

276 Lovag Falk Zsigmond jubileumi plakettje. Bronzszobormű. Magántulajdon.

SIKLÓDY LŐRINC.

277 Munkakerülő. Szobormű.

MURMANN J. ÁRPÁD

278 A csók. Gipszszobormű. Eladó.

BERÁN LAJOS.

279 Magyar Mérnök- és Építész-Egylet — Cserháti-díja. Bronzplakett. Magántulajdon.

280 Ferencvárosi Torna-Club ezüst érme. Ezüstérem. Magántulajdon.

KOLOZSVÁRI SZESZÁK FERENC.

281 Fürdőző nő. Bronzszobormű.

BERÁN LAJOS.

282 Orsz. Magyar Kertészeti Egyesület — Ocker-érme. Bronzplakett. Magántulajdon.

KMT 1913. Jan. Ealy

Berkes Antal

KLÉH JÁNOS.
543 Tavaszi táj. Olajf. Eladó.

NAGY VILMOS.
544 Torockói szobarészlet. Olajf. Eladó.

CSORDÁK LAJOS.
545 Téli est. Olajf. Eladó.

HELLER ÖDÖN.
546 Reggel. Olajf. Eladó.

SZLÁNYI LAJOS.
547 Tanya. Olajf. Eladó.

GYÜGYEI NAGY ZSIGMOND.
548 Fényhatások. Olajf. Eladó.

KLÉH JÁNOS.
549 Szolnoki táj. Olajf. Eladó.

GÓTH MÓRIC.
550 Matyó nő. Olajf. Eladó.

CZENCZ JÁNOS.
551 Balaton partján. Olajf. Eladó.

BERKES ANTAL.
552 Leheltéri piac a Krayer-féle házzal. Olajf. Eladó.

SZÜLE PÉTER.
553 Vörösruhás nő. Olajf. Eladó.

BERKES ANTAL.
554 Margitpark a budai hídfőnél. Olajf. Eladó.
555 Keddi vásár a Lehel-piacon.

NAGY VILMOS.
556 A kedvenc. Olajf. Eladó.

BERKES ANTAL.
557 Leheltéri piac délelőtt. Olajf. Eladó.

KMT 1912/13. téli kiáll

VÁRADY GYULA.
530 Árvavár látképe. Olajf. Eladó.

KACZIÁNY ALADÁR.
531 Csillagok felé. Olajf. Eladó.

KÖRMENDI FRIM ERVIN.
532 Ascona látképe. Olajf. Eladó.

KOMÁROMI KACZ ENDRE.
533 B. N. arcképe. Olajf. Magántulajdon.

KÓBOR HENRIK.
534 Téli est. Olajf. Eladó.

KUNWALD CÉZÁR.
535 Vak lengyelzsidó. Olajf. Eladó.

BÖRTSÖK SAMU.
536 Vizes árok. Olajf. Eladó.

NAGY VILMOS.
537 Virágzó almafa. Olajf. Eladó.

PAPP BERTALAN.
*538 Pihenő aktok. Olajf. Eladó.

HEYER ARTHUR.
539 Hollandi tehenek. Olajf. Eladó.

VIDOVSZKY BÉLA.
540 Intérieur. Olajf. Eladó.

XIV. TEREM.

HELLER ÖDÖN.
541 Esős idő. Olajf. Eladó.

GIMES LAJOS.
542 Matyó asszony. Olajf. Eladó.

Berkes Antal
Városliget, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-2o. 18 1.

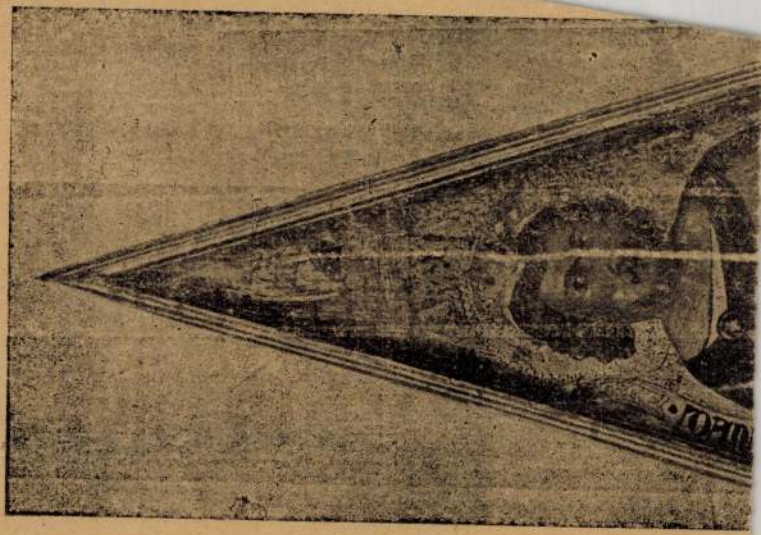

Berkes Antal

Müvei kiállitásokon: N.Szalon. 1902.
tav.[illegible]: A bécsi Naschmarktról, vizf.; Ébredés, Tanulmányfej, Udvarrészlet, of. - 1902-3.téli: Hazafelé, Városligeti részlet, Téli est, Külvárosi részlet. - 1903.tav.: Első napsugár, Részlet a Rákos mellöl, Városligeti részlet, Pinka völgye, Sámfalvi templom, of. - 1903.őszi: Szokolyai tájkép, Fürdőházak a Balatonon, Parkrészlet Balatonföldvárról, Utca Balatonföldvárról, Udvar, Urasági major Kertrészlet Balatonföldváron, Balatonföldváron, Major Szokolyáról, Balatonföldvári park, Szalmakazalok a majorban, Arcképtanulmány, Országut Szántód felé, Koronghegy Balatonföldvár mellett, of. - 1904.őszi: Tavaszi

dás megvizsgáltatván, elf

B

reggel, Est, Estefelé, Naplemente, Nyár, Őszi est, Ősz, of. - 1905.őszi: Előkészület a névnapra, Ősz a hegyekben, I-II. Tanulmány, Szénarakás, Őszi reggel, Ködös reggel, Nyár, Esti hangulat,of. - 1905.karácsonyi kiáll.: Borulat, Otthon, of. - 1907.dec.: Őszi délután, Őszi reggel, of. - 1908.tav.: Nyári reggel, of. -

Vissrentasidottar
Salonje

1906 k.

Elzullott, of
Mgtsig-i parkrisl, of I.

[illegible] Dörnberger Ernő
építén őrvezérnek

Kismarton

A fertőnéleszúti őrtorony helyreállítása után a t. Cúm véljándósága 1494 koronában állapíttatván meg, nevezedjék ez ömeg folyósíthatása végett kellően bélyegelt nyugtatványát bizottságunknak megküldeni.

Bp. 914 nept.

10

II

Hermes

Van szerencsém a tekintetes Főkapitánt kérni, hogy Dörnberger Ernő építén őrvezérnek (Kismarton) a „Műcsalékek" számla terhére, a fertőnéleszúti őrtorony helyreállítására 1494 (egyezernégyszázkilencvennégy) koronát megküldeni nevezedjék.

Kiv. tint.

Kmf.

III.

A inn. kér. tek. államépíténeti Hivatalnak!

Sopron

(20)

1906. I. Bajai

Az iszákos
- ~~Városfejleti rendez~~
Építkezés
- Tájkép

of

(20)

38 | 1/22.

I.

A benti megrendelőlap expediálandó. A 36 P vételár a könyvek beérkezése után kifizetlendő.

Ad acta.

Budapest, 1938 okt. 14

[illegible]

[illegible]

38.X.22.

II.

Kiadatik Borbély József [illegible] főszámtanácsos úrnak azzal, [illegible] Gyula város polgármestere[illegible] a benti postatakarékpénz[illegible] csekk felhasználásával könyvtári javadalom ter-

XII/23

I. Mármárosi kiáll
1908 febr

Téli nap
~~utcarcélet~~
– Est a tóparton
Otthon

29

ELSZÁMOLTATOTT

Pénztári napló: 53/1914-915

Pénztári főkönyv: XIII - 1.

Feljegyeztetett:

Pénztári lajstrom 23/914 tétel szám

NB!

II. nyugta beérkezése után expediálandó!

Szegedi hiprem Egyes

1904 máre (szeged)

Reszlet Karósról, of

1907 máre (k.o.)

Szeged szabadban reszlet, of

Épitkezés, of

Ajánlottan
expediálandó!

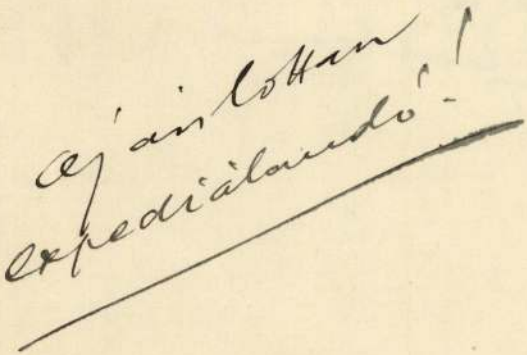

Berkes Antal

l.

Müterem 11. sz

graf. kiáll. kat. (1937)

21–22. sz.

Párás hanyulat Münchenhan virf

Fóti-út ottel, temp

Nappágos

dr Szel

jr.

Berkes Antal

Uj Szalon

1934 ápr

Karácsonyfa vásár a
Vásárhely kert-on

Fóti park téli reggelen

Exp. 19 3

Berkes Antal

Kőnyves Kálmán Szal

1913 dec

Hungária - útnál
kartácsu-i rezidet
Pálffy-tér Budán
karmeliták teplome

St. sz. 8987/1-3. Pf.

Exp. 19

K.

193

Kifizettem a 15. 786 - 938. sz.
rendelettel kintalt javadalomból.

Bp. 938. dec. 23.

Jobó

Berkes Antal

Szt. Mónika Cék

X. a.

Pincérlány

1916.
XXVII.

A hédon át a falukra
Fiúmei utca

:OD.

14in S

ás- és Közoktatásügyi Minisztérium
Budapest

A Nm.Minisztérium Dr.Lux Kálmán kezei-
a somoskői várrom biztositására
788/1942.sz.rendeletével 1.000 pengőt,
odrogszentesi ref.templom helyreállitá-
a 2.500 pengőt és a bácsi ferencrendi
plom helyreállitására 79.791/1942.III.1.
alatt ~~kiux~~ 1.450 pengőt, összesen
950 pengőt utalt ki. Ezen összeg felhasz-
lásáról szóló ~~le~~elszámolását 14 db.nyugta
llékelttel azzal vagyok bátor felterjesz-
ni,hogy azt átvizsgáltatni és részére a
lmentvényt megadni méltóztassék.

Minthogy a fentmegjelölt célokra kiu-
lt összegek épités vezető, munkás és anyag-
lány miatt eredeti rendeltetésüknek megfe-
elően felhasználhatók nem voltak, ~~felmerült~~ a HB
ás halaszthatatlan munkák elvégzésére ~~kel-~~
~~ett~~ fordit~~ánia~~ottam, ~~Minisztérium utólagos jóvá-~~
~~agyása reményében~~. E munkák a következők
oltak:

M. E. Ny.

Pécsi Egyet. Diákpóléti int. Mall

1927 ~~[illegible]~~

Téli Tájkép, of

Összeolva

Exp. 19

43.612. — K.

Művészház Berkes Antal

1913 Zsúrimentes

Lehel-téri részlet
Vizadó-tér } of

1914 Nagy kiáll

Virágárusok a Vámbáz-téren

Országház, dunaparti részlet

MAPE

Berkes Antal

1912 máre (Mücs)
Angalföldi akácos, virf

1911 (N. Sz.)
Kovácsműhely, virf.
Városligeti park
Tanulmány IV.
Alföldi részlet
} of

1913 (N. Sz.)
Andrássy-út sarka, Temp

1920. l. kék lagon

9 1/5

Méltóságos
Banner János
egyetemi ny. r. tanár úrnak
Szeged.

Múlt évi december hó 27-én kelt 248/1938-39. számú iratára értesítem Méltóságodat, hogy a Műemlékek Orsz. Bizottságai a Dolgozatok c. folyóirat XIV. kötetére 12 Pengővel előfizet.

Az utalványozás csak bélyeges nyugta ellenében lehetséges, miért is kérem, hogy

Egri kasino (Eger)

1924

Városi részlet este

38 | 10/26.

C

Szigornan bizalmas!

Nagymélt.
Vallás- és közokt. Miniszté-
riumnak

Budapest.

Hivatkozással a Nagymélt. Miniszteriumnak 7. évi április hó 14-én kelt 11.758/1938. III. sz. szigornan bizalmas rendeletére, van szerencsém jelenteni, hogy a Műemlékek Orsz. Bizottsága részéről 1936. évi október hó 11-ike óta lapok, nyomdavállalatok, illetőleg lapok munkatársai vagy a sajtóval kapcsolatban álló más

Berkes Antal

Körönd és Andrássy-út részlet, vízf. 5000.—

Lehelpiaci részlet, vízf 5000.—

Andrássy út az Operával, vízf - 7000.—

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
1935. DECEMBER 20-TÓL 1936. JANUÁR 6-IG.

Nemzeti Szalon 1920

MAFE 7. kiáll. nincs

Képeit.
BUDAPEST·IV.
KÁROLY KIRÁLY ÚT 28 • GERLÓCZY·U.5

Berkes Antal

Gyűjt. kiáll. a
Derengés c. kiállító
vállalat helyiségeben
Budapesten a pia-
rista palotaban-

erőd
3
Az Ujság. 1917. dec 9.
(e. a.: B. A. gyűjte-
menyes kiállitása.)

N° 104

4248. Andrea Solario da ~~Mirolo~~ Milano (?).

~~Sz. 1457 előtt. + 1514 után.~~

Sz. Milano (?)-ban 1465 körül

~~Madonna~~ Maria a gyermek ~~Jézussa~~ tel

Az ~~ablaknál ülő~~ Ülve és csakne az álló gyermek Jézust tartja, a val ~~a párkányra~~ az asztalra lépett. Mária fe ~~fejét is letakarta~~ Közülök és szük ujjú zus pedig testével bal lábára ne körül. Mindketten szembe néznek. lyet balról egy feldön ülő és dudán ~~szál~~ virágzó liliom szál meg két egym tóbbiak közelében felnyergelt sz

Fa, méretei ~~60.9:46~~ 61:46·2 cm. —

~~Gróf Pálffy János hagyomán~~

Jegyzet. Száma a kivonatában V: 6.

~~Jegyzet. A leltár szeront:~~

~~Andrea Solario Madonna~~

1861 gekauft von Moreau, 60

75 (9)

4

Berkes Antal

C.

Nemzeti Szalon

MAPE 10. kiáll. 1923 ~~nov.~~

Tájkép
Ebri rózsák, virf

Tavasz Óbudán, temp
Híd

1927. (u.o.)
Parkudvar Münchenben
Udvarrészlet este
Virágárusok temp

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

γ) Könyvanyagra ... 22.114 «

E 22.114 K-ból beszer
könyv.
Az U helyen létesített kö
És így folyik tovább az
Ebből az Orsz. Tanács n

1. A Z könyvtár részére
2. A 22 könyvtár vándor
3. Az A—Z könyvtárak an
4. Az A—U könyvtárak
:kre ...

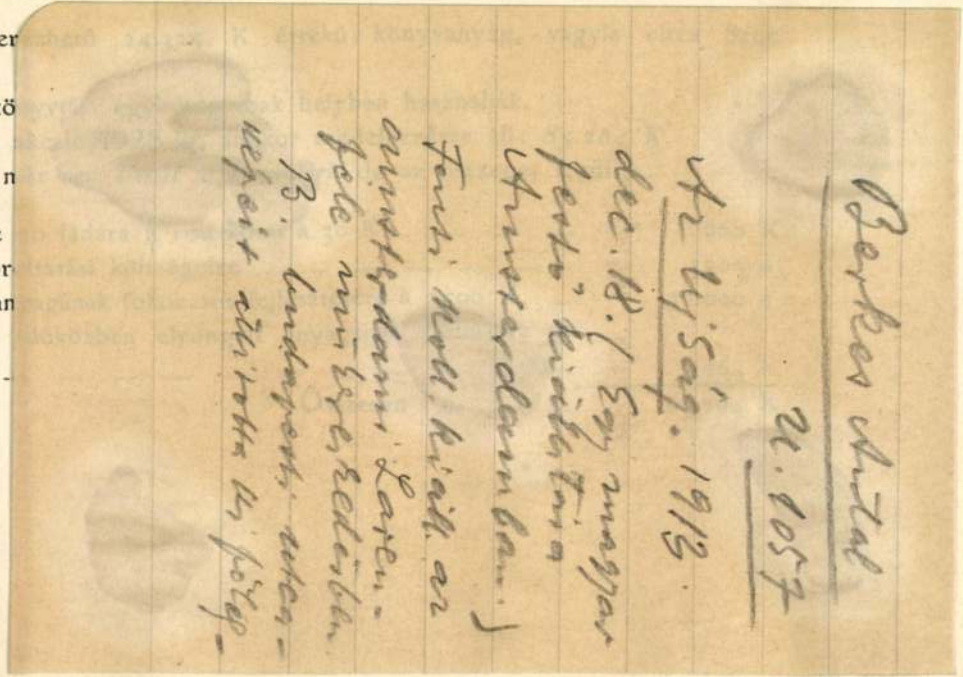
Berben Antal
22.1057
Az Ujság. 1913.
dec. 18. (Egy magyar
Petőfi-kézirat Finn
Akadémiában.)
Finn Nemzeti Könyvtár az
egyetemtudomány kapcsa-
latai miatt Helsingforsban
B. Landtmann, egyet.
tanárnak ajánlotta fel

120	500	«	«	60.000	« «
108	400	«	«	43.200	« «
24	300	«	«	7.200	« «
Összesen	288	népkönyvtárt		158.400	K értékben.

Ezenkívül még egyes könyvtárak segélyezésére is fordíthat e 12 év alatt:

a)	Budapesten	116.400 K-t.
b)	Vidéken	240.000 «
c)	Horvát-Szlavonországban.	14.400 «
d)	Külföldön	21.600 «
e)	Régibb könyvtáraknál pótlásra, kötésre, évközi segélyekre stb.	26.112 «
	Vagyis ilyen czímeken összesen	418.512 K-t

Arène-út	Arène úti rétsl
1909 nyár N Sz	✓
	1907 ős N Sz
	1927 tav N Sz

Pihenés	Rétsl az Arène útiól
1907 ős N Sz	1904 Fuente N Sz

Pénztári napló: [illegible]/1914-915

Pénztári főkönyv: [illegible]-1./2

Feljegyeztetett:

Pénztári lajstrom 16/914 és 22 tétel szám

Hermes elismerny külön kezeltetik (l. Brassó alatt)

[illegible] VII/15

NB. A min. levat az egész ömes kifizetését és a biztosíték letétbe teljesítés kivánja. Ugyanaz az eredmény, de szorosabb eljárás, mehet eddig is következik, hogy csak 8500 kor. - I küldünk meg, a 10%-ot visszatartjuk

Forth

ELSZÁMOLTATOTT

Pénztári napló: .....

Főkönyv: .....

[illegible] a Lóparton	Tavaszi reggel
	1904 ősz NSz
1908 Márman. NSz	
Párisi részl	**Münchení részl**
1909 nyvári NSz	1909 nyvári NSz
	1920 ősz NSz

Margitsuj-i rész	Margitsuj i parkrész
	1906 Vissautas
1912 téli NSz	1912 téli NSz
	✓
Hungária-úti rész	
1915 ősi NSz	

tel keretében, s kizárólagosan a szabályszerü engedélyezési eljárás alapján végezhető.

Budapest 1905 augusztus 8-án.

~~Naplemente~~

~~1904 ön NSz~~

Ösi

1904 ön NSz

Ösi a hegekben

1905 ön NSz

Ösi est

1904 ön N.Sz.

A dévényi ezredéves emlékmű villámhárítója a folyó év júniusi havában szélvihor által ~~[illegible]~~ megrongáltatván, a mikszes javitási munkák a pozsonyi államépiténeti hivatal utasitására ~~[illegible]~~ foganatosittatták, kinek számláját ./. alatt bemutatva, az államépiténeti hivatal által érvényesitett 21 korona 92 filér járandóság ezgedélyezését és kiutalását kérjük.

914 nept. 18

II.

A m. kir. tek. államépiténeti Hivatalnak

Pozsony

A dévényi ezredéves emlékmű villámhárítójának javitásáért ~~folyó~~ múlt hó 22.-én 1008 szám alatt bemutatott számlá~~ja~~ 21 korona 92 filér ~~járandóság kiutalása végett a vallás- és közoktatásügyi [illegible] elé terjesztettük~~.

~~[illegible]~~

összegét a „Hermes" rénvénytársaság útj~~án~~ kiutaltuk és kérjük a fönti ömeg vételéről a hivatalos nyugtatvány megküldését.

914 október 15

./.

Udvarrészlet	Ébredés
1902 N. Szal	1902 N. Szal
~~1905 [illegible] N Sz~~	
✓	
Parkban	**Rizzeli hanzulet**
1902 N. Sz	1902 N. Sz.
1910 Jav N Sz	
✓	
Taufej	**Hazafelé**
1902 N. Sz	1902 N. Sz
✓	
1924 Gukt	

felvétetett és a Kermesbe be-
fizettetett (elismervény 509/914.
szám alatt).

914 júl. 14.

Ú

II.

Möller István!

A marosszentimerei ref.
templom helyreállítása ügyében Nyugyód
által múlt évi augusztus 5.-én
bemutatott jelentés alapján az
1911. évben kiutalt 3000 koronán
főlül a ~~elt~~ folytatólag eltő sorban
végzendő munkák költségére 4000
korona kiutalását tesztük javas-
latba. Miután e munkák egy
ráze már a múlt évben fogana-
torittatott és e célra bizottságunk
által 1894 korona 31 fillér
előlegesztetett, jelenleg 2105 korona
69 fillér áll rendelkezésre.
Kérjük tehát Nyugyódat, hogy

Késő d.u	Este
1903 N.Sz	1903 N.Sz.
Parkrészl B földo ról	Utca B földo ról
1903 N Sz	1903 N.Sz.

asta: [illegible]

8 | X/26

Nagyméltósági
Vallás- és közokt. Minisztériumnak
Budapest

A Nagyméltósági Minisztérium javaslatomra 12.078/1938 III. sz. rendeletével az egri várbeli ásatások során feltárt rommaradványok biztosítására és védelmére szükséges terep és kertrendezési munkálatok költségeire 2000 P-t kegyeskedett dr. Pálosi Ervin tanár kezéhez kiutalványozni

A nevezettnek ez ömegről szóló elszámolását azzal a kére-

Utca rásul	Napvirosi utca rásul
1903 trabadka NSz	
~~1905 trabadka NSz~~	1903 trabadka NSz
1939 Fővkiszt	
Alkozat	**Tiegetsitmiklósi rásul**
1910 temeso . NSz	1907 ovori NSz

[illegible] a [illegible]
vetés ömege. A [illegible]
[illegible] 100.000 k.!!

Gányi Károly bizottsági
tag részére

La peterváradi
varban

Kertrészl Bföldvról	Udvar
1903 N.Sz.	1903 N.Sz.
Bföldvi parle	**Estefelé**
1903 N.Sz.	1904 ~~Fev~~ N Sz 1904 ősi N.Sz 1910 teli N Sz

Ismételtén, folyó évi 142, 241, 272, 368 és 647. námok alatt kértük a Magyar Minisztérium intézkedését a győri nékeszphár helyszállításának vezetéséért múlt évi neptember 13.-án tartott ülésünkből 774/1913. nám alatt javaslatba hozott 7000 korona tinteletdíj folyósítása iránt.

A jelenleg mint népfelkelő hadnagy [redacted] hadi volgálatot teljesítő Csányi bír. tag ~~[illegible]~~ onnan hozzánk, ugyanezt indokolt sürgetése folytán van nemzetünk az így elintézését annál inkább kérni, mert az – a győri püspöki nék üresedése alatt az időközi jövedelmek fölött a Magyar Minisztérium rendelkezvén – akadályba nem ütközhetik és mert Csányi nagy ~~[illegible]~~ a régóta kiérdemelt díjazásra sürgős szüksége van.

914 október 19.

II

Nyos Csányi Károly
népfelkelő hadnagy, náradparancsnok
úrnak, a MOB tagjának

Petrovaradin

Festungscommando
No 126.

A győri nékeszphár ügyében folyó hó 16.-án kelt nives jelentést tudomásul

Berkes Antal

A város c. Lépe
repr.

A Mű

1927. 1. n. 36 cl.

Mütterenben

1908 tav. Gmkt

Korzo

1909-10 Gmkt

~~Téli est~~

~~1902-3 N.Sz.~~

Téli reggel

1905 Gmkt
1906 tav "
1910 tav Gmkt

✓

Téli d.u.

1911-12 Gmkt

Részlet ottkonomiát

✓

1912 tav Gmkt

1914 tav Gmkt

Hegoldal	Erdőrészlet
1904 N Sz	1904 N Sz
Nyár	**Cst**
1904 Téli N Sz 2	1904 öni N Sz
1904 öni N.Sz 1	
1905 öni N Sz 3	

A [illegible]

felveendő és a Hermesből felveendő 154 korona 56 fillérrel együtt (= 430 korona) Foerk Ernő bir. tagnak kifizetendő.

914 október 15

II.

Hermes!

Van szerencsém a tek. Fiókpénztárt kérni, hogy a „Műcsudérek" számla terhére, a felső építő ipariskola növendékei által kérnitett sajnok díjazására Kovács Géza hivatalnolsa kezeihez 154 (egyszáz ötvennégy) korona 56 fillért kifizetni szíveskedjék

Kiváló tisztelettel

Kmf.

III.

Foerk Ernőnek

A Nagyságod vezetése alatt az állami felső építő ipariskola növendékei által az ecseli ev., dési ref. és nentbenedeki ~~ref~~ gör. kath. templomokról kérnitett 73 rajzlap díjazására ~~[illegible]~~ a vallás- és közoktatásügyi minisztér úr folyó hó 8.-án 125.107. szám alatt 430 koronát egyedélyez.

Berkes Antal

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Arvalb ~~Berkes Antal~~

Müés Regiségk. Vall=
ankc. Tv. (1947)

V

Bizottsága

ökségének

Budapest

a Müemlékek Orsz. Bizottsága fény-
nlatomat az alábbiakban megtenni.

-.08	63.84 ✓
-.08	1.04 ✓
-.08	-.32 ✓
-.08	-.08 ✓
-.08	23.12 ✓
-.10	265.40 ✓
-.10	15.30 ✓
-.12	92.28 ✓
-.12	1.56 ✓

~~Nyár~~	Cöz	Tél
~~1904 N.Sz.~~	1904 N.Sz.	
~~1905 N.Sz.~~		
Nyári rezgel		
1908 N.Sz.		
~~Cöz a hugdelen~~	~~Cöz cet~~	Tavasz
~~1905 N.Sz.~~	~~1904 N.Sz.~~	
Lehelfiori rézl		1915-16 Gmkt
1913 Mürk		1923 Gmkt
~~1920 Mürk~~	~~Cöz dogel~~	
	~~1907 N.Sz.~~	

818. szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Egyet. Nyomda Könyvesboltjának 13.95 P.-ös számlája

A beadvá

Melléklete

Egyúttal e

Előirat sz

Utóirat sz

Másolta:

Összeolva

St. sz. 9090.

Városligeti részlet

1902 N. Sz 1

~~1903 " " 2~~

1910 téli N Sz 12

1911 téli N Sz 13

V

Külvi részlet

1902 N. Sz

Részlet a Rákos mentén

1903 N. Sz

Téli est

1902 N. Sz

1902-3 N Sz

V

Ministerium!

Biottságunk kiadványaira múlt évi július 21.-én 68.576. nám alatt 9.173 korona 31 fillér utaltatott ki. Ez öngből fedeztettek a már megjelent III. és rénben a sajtó alatt levő IV. kötet kiadásai. A háború és a köteles takarékosság idejének bekövetkeztével is ~~[illegible]~~ annál inkább helytelennek tartottuk volna a munkában levő IV. kötet készítésének megakantását, mert annak jelentékeny sáne már ki van tedve és a nyelésnek tovább ideig fenntartása jelentékeny költséggel jár. A már eddig felmerült és a ~~[illegible]~~ ~~jövőben~~ egyszerűbb eredése felmerülendő költségek fedezésére a kiadványaink céljára az 1914/15. évre előirányzott 6000 korona átalányból I. rénletben 1500 korona ~~kintalás~~ egyedeszerét is kintalását kérjük.

915 jan. 11

II.

./.

Fort

Borulat

1905 Téli NSz

Cottson

1905 Téli NSz

1908 Mármaros NSz

✓

Rétel, Bföldvról

1903 Arad NSz

Tájkép

~~1904 Kush. NSz~~

1906 Baja NSz

✓

1927 Tav NSz

1927 Függmüv NSz

A brassói Feketetemplomon végzett gipszöntési munkák után Fritz Ondrás műépítén úr jelentése szerint Tekintetes Urasságod részére járó 2247 koronából jelenleg 1200 korona folyósítható lévén, ez összeg a Fritz műépítén úr által érvényesített számla és kellően bélyegezett nyugta ellenében bizottságunk hivatalában felvehető.

Kmf.

[illegible]

IV.

Selmeczbánya n. kir. város
tekintetes Tanácsának!

A selmeczi Óváron végzett helyszállítási munkákhoz Selmeczbánya n. kir. város által nállítottak őrölt quarcit homokért és kavicsért 833 korona 63 fillérről begyűjtött számla összegét egyidejűleg kiüstelnek és kérjük a összeg vételéről a hivatalos nyugta megküldését.

Magyar Akvarell- és
Pasztellfestők Egyesülete

XII. kiállítása.

Nemzeti Szalon
1926. máj.

Fő. kept.

megvan könyvtáramban

Berkes Antal

37. Utca, olaj. 48×68

Almásy-Telki XII. 1943

Néochordás

1924 Gmelet

1927 Gmelet

✓

Öti d.u

1907 Fel NSz

Városlíjeti kid

1911 Öti NSz

1912 Öti NSz

✓

Mütermi rézlet

1911 Öti NSz

1912 Fav NSz

1914 Fav NSz

✓

Berkes Antal

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Mü és Regiségk. V áll. ankc. II. (1946.)

S.O.
ILM IRODA
GYULA
SÁNDOR-UTCA 7 Postatakarékpt. csekk: 35710

Felveszünk mindennemű megrendelést néma- és hangosfilmfelvételek, címfeliratok, reklám-, Trick-filmek és laboratóriumi munkák készítésére

Budapest, 1937. május 31.

Számla

Számla-szám F/346

ény Muzeum,

Esztergom

alapján

Teljes tisztelettel

MAGYAR FILM IRODA

Tanulmány	Ötsi reggel
	1903-4 Gudet 1904-5 "
~~1905 ön NSr~~ (2)	1905 ön NSr
	1907 Tél NSr
	1908 Tél NSr
	✓
Esti hangulat.	Ködös reggel
1905 ön NSr	1905 ön NSr

Kmf.

VI.

Ministerium!

Folyó évi augusztus 12.-én 613. szám alatt kelt javaslatunkra folyó évi augusztus 31.-én 112.692. szám alatt a jelenleg folyamatban levő egyházi műemlékek helyreállítási költségeinek fedezésére 43.000 korona kintaltatván, a Magas Ministerium számvevőséje által teendő nyilvántartás céljából van szerencénk előadni, hogy a ~~[illegible]~~ kintalt összegből 25.500 koronát a gulafetérvári nékes egyház, 15.000 koronát a csetneki ev. templom helyreállítására, 2500 koronát pedig ~~[illegible]~~ utazási költségek ...mén vételestünk be és fogunk ...nálni.

Kmf.

...n is levő

...szegcinek fedezése iránt ...ukat ... a ... tehetjük ...ralkus összeg kintalása beköveteztes.

~~Bachmann Károlyi~~

~~1874–1924~~

~~Baditz Otto~~

~~Bálint Nipád~~

~~Baschtuckov~~

~~Balthyány Gyula~~

~~Belányi Viktor~~

~~B. Bélaváry Istvánn~~

~~Bélé Vörös Ernő~~

~~Benczúr Gyula~~

Tovább ~~Berkesch Tal~~

Mű- és Régiségkeresk.

Vall. anke VII. (1948)

...enül fordulhatnak a Magyar Nemzeti
...sek igényléseikről egyidejüleg a pénz-
...ntést tenni.

...t.Bizottságot, tudomásul s miheztartás

..., 1932. február hó 27-én.

...ester h e l y e t t:

h. államtitkár.

...o t t s á g á n a k ,

B u d a p e s t.

Berkes Antal

XXVII. aukció
A gyűjtő. 1916. 44. l. – 45. l. –
A hídon át a faluba 200.–
Városligeti részlet 350.–
Andrássy út 350.–
Fiumei utca, repr. a Kat.-ban 240.–

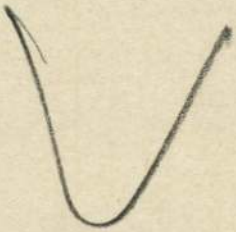

Hanta ref.

276

Berkes Antal

1920 máj.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Koccintás, olaff. 100.000.–

Lelátás a Margitszigetre,
tempera, 35.000.–

Festők, modellek majus a
50.000.–

és ~~[illegible]~~ még 5 kép.

állandó kiállitó itt. Ezeket
csak azért istan ki, mert
gelentékenyebbeknek látszanak

1920. dec. n. o.
6 kép.
állandó kiállitó itt.

V

Hampel József: Antiquités préhistoriques
de la Hongrie T. 31, 34

Berkes Antal

az 1900-as években
sírím állít ki a
Nemzeti Szalonban

Házépítés, római V. 240, 241

Berkes Antal

Műcsarnok

1914. tav. kiáll. 2, 4, 6, 11.

1915. tav. kiáll. 169, 238, 245

1915-16. téli kiáll. 198, 371, 375

1916. tav. kiáll. 200, 283

1916-17. téli kiáll. 235, 239, 323

1917. tav. kiáll. 15, 49, 53

1917-18 téli kiáll. 50, 78, 110

1918. tav. kiáll. 218, 400, 413

1918-19. téli kiáll.

1919-20. téli kiáll. 344, 362

1920 tav

1920-21. téli kiáll. 217, 267, 270

1921. tav. kiáll. 400, 407, 410

1923. tav. kiáll. 394, 396, 446, 447, 449, 708.

1924. tav. kiáll. 465

1924. Ősz kiáll. 254, 256, 365

1925. tav. kiáll. 247, 332

1926. angol-magy. kiáll. 490, 514

1926. ősz kiáll. 382, 391

1926. téli kiáll. 469

Szundy Károly dr. U. 312.

Berkes Antal

Nemzeti Szalon

Munkácsy Céh.
VIII. repr. Kiáll. Est.
1935-márc. 30 - ápr. 14.

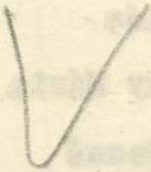

A felkérer

Balás Piri László

Balogh Jolán

Bogyay Tamás

Biró József

Csabdi István

Csánky Miklós

Csernyánszky Mária

Dercsényi Dezső

Domanovszky György

Dutka Mária

Ernst Mihály

Ferdinándy Mihály

Gallus Sándor

Gerevich László

Berkes Antal

ind

Ernst-Museum

aukciói. 38. sz.

Bpest. 1928.

K. Országos Bizottsága

Budapest

VI. Aréna u. 41

Rákos u 10

Berkes Antal

Ernst Museum aukciói

XIII-XIV. (1920) 40. sz.

Berkes Antal

M. Képzőm. Egyes

KMTÁRS művcsoptok
1931 feb márc kiáll.
XII. 8.

et. Tulajdonképpen ezen a délutánon
zületett meg a Szinyei Merse Pál Tár-
ság. A hivatalos alakuló közgyűlés
gy hónappal később, március 12-én
fogadta az alapszabály-tervezetet s a
Társaság nyomban megkezdte műkö-
ését.

Körülbelül így alakult meg egyko-
on a Kisfaludy Társaság is. Az alapí-
ók barátsága volt ott is az összekötő
apocs, egy ideális programm volt ott
a cél.

Hogy ez a cél ne maradjon árván az
iapítók elhalásával: az új Társaság
ondoskodott arról, hogy a szűk baráti
ört záros szám korlátain belül meg-
yarapítsa olyan művészekkel, akik-
en a Társaság kis törzse nemcsak mű-
észi tehetséget látott, hanem akik, íté-
te szerint, valóban a legnagyobb ko-
olysággal, minden más érdek kizárá-
ával, odaadó lelkességgel igyekeznek
egvalósítani művészeti ideáljukat.

Berkes Antal

Műcsarnok

1927. tav. kiáll. 76, 562, 617 ✓

1927. magyar Táj. 644 ✓

1927/28. téli kiáll. 397 ✓

1928. tav. kiáll. 385. ✓

Luca Longhi

D. Wynauss

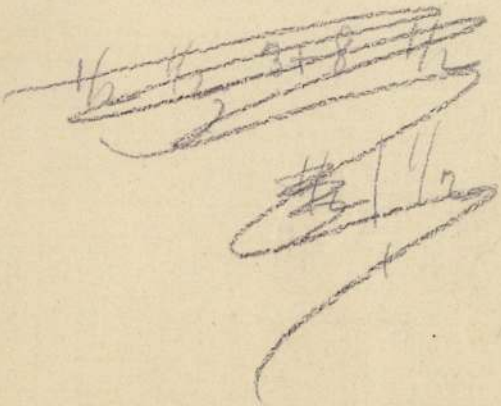

Berkes Antal

Árverési Csarnok ankug kat

31. sz. 1926. febr. V
32. sz. 1926. ápr. V
33. sz. 1926. jun. V
34. sz. 1926. okt. V
36. sz. 1927. febr. V
37. " 1927. márc. V
38. sz. 1927. máj. V
39. sz. 1927. okt. V
40. sz. 1927. dec. V
41. sz. 1928. febr. V

Kisfaludy Sándor:

Mellig, kissé jobbra
fésülte, barkója kicsiny,
Kendője alól ingének a
Felirata a kép felett:

„A. KISF

s ettől két oldalt: „1772" és „

Szalmeste

Beszkes Antal

festő

Tájkép a Balatonról, olaj.

Balaton, olaj.

Nemzeti Szalon

III. Balatoni kiáll.

1928. ápr.

✓

UJABB

RÓMAI MAGYAR MŰVÉSZEK KIÁLLITÁSA

A

NEMZETI SZALONBAN

1936. ÁPRILIS 4—19.

Antal Károly
Borbereki K. Zoltán

Tovább

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~6 – 16 szám~~

~~Bachmann Károly~~

~~Badik Ottó~~

~~Bálint Árpád~~

~~Bardócz Árpád~~

~~Basch Árpád~~

~~Battyány Gyula~~

~~Bednár János~~

~~Benczúr Béla~~

~~Benczúr Ida~~ 57 sz.

~~Benedek Péter~~

~~Berényi~~

~~Beskes Antal~~

Árverési Csarnok

113. sz. 1945

Exp. 19

Nag

tere
iratá
sával
végze
igény
rülő
Tanác
meste
300 p
fizetı
dalom

36.547. — K

Berkes Antal

Wesselényi u. 69, Műcsarnok.

1930/31 pub. kiáll. 622, 654, 683. ✓

1934. nemzs képr. kiáll. 333 ✓

Čsutak Vilnius X. 185, 186, [illegible], 188, 189
190, 191,

Berkes Antal

Feleségem, olaff-
1000 K

Nemzeti Szalon

1913 jub./kiáll.-Eat-
tél.

V

Berkes Antal

l.

Arv. Csarnok 104. aukc. V as.

" " 105. " V "

" " 106. " V

" " 107. " V

" " 109. " V "

" " 110. " V

" " 111. " V

CORVIN-CODEX: Dionysios Halicarnassos
(Modena, Este-könyvtár)

Csontosi János: Attavantestől festett Corvin-Codexek. AÉ, V-1885, 383 l.
Attavante valószínű műve.

—

Csontosi János stb. Szárádok, XII-1878, 684 l.

—

Berkes Antal

crof.

Nieuwe Rotterdamsche Courant, 1913. dec.

Algemeen Handelsblad. 1913. dec.

De Telegraaf. 1913. dec.

17

Omlet (5) Berkes Antal

1926 máj-jul. Anz-m. hiáll

Műtermem, of (M. képren

1926 ősz # M. képren. tu

Árok-n. a Tabánban } of
Hadnag-n. a Tabánban }

1927 tav # M. képren

Svábhegi részlet } of
Tavasz utó
Kartács-n-i részlet }

1927 jan-febr. M. Táj és tlethép
Kévehordás II.

1927-28 téli
Kritikus, of

1928 tav Károlyi-park, of

1930-31 jub. Hungária-úti kispiac
Siesta
A városligeti korcsolyacsarnok } of

ny

száz Koronáról mely összeget
győri és börzsönyi templom
mint előleget, elszámolás
lett a Műemlékek orsz. bizott-
l mai napon felvettem.
Augusztus hó 15.én

Gyalus László
építész.

Berkes Antal

Berkes *Antal*, festő, *1874. Hangulatos őszi tájaival keltett feltűnést. Képviselve van a Szépművészeti Múzeumban (Hungária-úti részlet).

Berkes *Béla id.*, cigányprímás, *1859, †1935. A millennáris idők egyik legkedvel-

— 870

Uj Idők Lex.

IV. K. 870.1

portréja. Nem a régi naturali
nem a legujabb festészet ez.A
got nem másolja,hanem annak a
adja.A modern francia és magy
egy részét is jellemzi ez a f
lizmus./Szőnyi,Egry,stb/

Derain egyike a ma
festészet vezető egyéniségein
legnagyobb hatása van a mai m
festészetre.Látni ezen a női
a Novecento hatását,melynek u
halad.Vessük össze ezt a női
Matisse 1906-ból való fekvő a
Ez volt a keresett csunya, a
technikai eszköz nélküli müvé
Kiessling: akz,1932. a velenc
táson szerepelt.A szép formák
Másik képén megfigyelhetjük,h
milyen finoman követi a női t
musát az ágytakaró vonalaival

A modern francia mü
klasszicizálásában a neoklass
hoz,melynek vezető mestere In
is fordul.

Omlet (4) Berkes Antal

1923 tav
Virágvásár Amsterdamban
Tavasz II.
Kocsma-jelenet
Tópart
Városkapu (Berlin)
Kilátás a budai hegyre
} of

1924 tav
Tanulmány fej II.
M. Kepzin thes.

1924 ősi
Szérűskert
Kévehordás I.
Vereseghári részlet
} of

1925 tav
Festők a szabadban
Kódis reggel az Angalföldön
} of

1926 téli
Hótakarítás

díjazása kutalványozása

Ezúttal jelentem, hogy
keltezett művezetői jelent
tételett építési ellenőr
tárgyában.—
Budapest 1905. Julius

Berkes Antal

Este a Klotild-palotak előtt c. képe

repr.

Vas. Ujs. 1909. 998. l

Boston Public

Omlet (3) Berkes Antal

1918-19 Téli

Muri
Jour } of

1919-20 Téli

Városliget
Karakterfej } of

1920 Tav

Üllői-úti részlet
Baross-tér télen
Piac karácsonykor reggel
Zálogbár előtt } of

1920-21 Téli

M. virágok a verandán
Margit szigeti részlet
Lipót városi Dunapart } of

1921 Tav Májusi est
a József-hrt
Karácsonyi vásár } of

Omlet Berkes Antal

elejét l. S1–S1. 1914 tav
bezáróan

1915 tav.

Andr-út és Bulyovszky-n. sarka
és ösi d.e. of
Stefánia-úti részlet összel of
az Arzál. Szokor előtt i részlet

1915-16 téli:

Bulyovszky-n. első után of
csatorna rezzel
Tavasz I.

1916 tav
Pihenő nő of
Bulyovszky-n.

unkavezetőnek az épites vezetése-
fizetése mellett való megbizatását

julius hó 18-án.

helyett:

államtitkár.

nak.

Berkes Antal

1937. V. 9 – 17. Koll.
Kiáll. a Déri Múzeum-
ban.

Évk. Déri. 1937. 112. l.

Debreceni Déri Múz
Évk. 1937. Debr. 1938

Koll. Kiáll 112. l.

6.

8.

Berkes Antal

l. Arv. Csarn. 97 anlc.
Rat.

2573. IRÓASZTALI SZÉK. Fényezett diófa, bronzveretekkel, selyembrokáttal kárpitozva. Empire stílus. (Hibás.) . . . . . 20.—
2574. ALACSONY ASZTAL. Fényezett diófa . . . 10.—
2575. TÁMLÁSSZÉK. Égerfa, kék bársonnyal kárpitozva. Barokk stílus. 6 darab . . . . . 240.—
2576. UJSÁGASZTAL. Hárs- és diófa, nádfonattal 10.—
2577. ALACSONY ASZTAL. Dió- és égerfa, berakott díszítéssel. Barokk stílus . . . . . 52.—
2578. VITRIN. Mahagonifa, márványlappal . . . 13.—
2579. SZÖGLETES ASZTAL. Tölgyfa, faragott díszítéssel . . . . . 80.—
2580. KAROSSZÉK. Égerfa, nádfonatú támlával, zöld brokáttal kárpitozva. 2 darab . . . . . 95.—
2581. KAROSSZÉK. Cseresznyefa, zöld brokáttal kárpitozva. Neobarokk stílus. 2 darab . . . . 180.—
2582. TÁMLÁSSZÉK. Cseresznyefa, zöld brokáttal kárpitozva. Neobarokk stílus. 6 darab . . . 240.—
2583. IRÓASZTAL. Fényezett diófa . . . . . 130.—
2584. ALACSONY ASZTALKA. Cseresznyefa, sávos berakással. Barokk stílus . . . . . 20.—
2585. FÜLES KAROSSZÉK. Bársonybrokáttal kárpitozva . . . . . 50.—

Quint (2) Berkes Antal

1916-17 téli

Ichel-utca
Andr.-úti részlet
Stefánie-úti részlet
of

1917 tav

Bál
Csata-utca
Andr.-út vége
of

1917-18 téli

Vendíglő este
Bohémek
Milliomosok
of

1918 tav

Mennek a koncertre
Práge esti hangulatban
Vásár templom körül
of

1905
8 12.

Nagytekintet

Folyó hó 16án. és 17én.
lélése végeld a
nál 42 kor. 20 fil
lámak van szeve
zottságnak ben

Budapest. 1905. június 26

Omlet (6) Berkes Ant

1931 febr-márc # M. kéfern Gnes.
Gyri este Párisban

1934 ápr-jun. (Nemz. kéfern. kiáll
Lelátás a Margitszigetre, of

1938 téli
A Beketow-cirkus
Vámház-téri piac

~~dött ..... korona fillérről póló~~
~~póstai vevényt ./. alatt bemutatva,~~
~~az első sorozat költségére 145.984/1913.~~
~~nám alatt kintalt 187 koronából fenn-~~
~~maradt 1 korona 88 fillér levonásával~~
~~..... korona .... fillér engedélyezését~~
~~és kintalását kérjük.~~

~~Kmf.~~

155 márka 70 pfenniget ten,
./. alatt felterjentve ~~van~~ kérjük, hogy
az (a nagyon is) általunk indokolt előzékenységből
már megküldött öcsceget (vagyis), a pénz elküldé-
sével megbízott Hermes bank értesítése
szerint póstadíjjal együtt 196 korona 99 fillért,
~~[illegible]~~ ez ömegből az első sorozat költségére
145.984/1913. nám alatt kintal 187 koroná-
ból fennmaradt 1 korona 88 fillér levonásával
195 korona 11 fillért ~~engedélyezni és~~ kintalni
méltóztassék.

914 nov. 8

V.

Hermes!

A 751/1914. námú utalványom folytán
a badeni nagyhercegi főpénztárnak megkül-

megírva

Berkes Antal

festő

1889 – 1897!

Eimisk 1930. 81. l.

LÓR

GYÜJ

M

Felelős kiadó: Fränkel József. Európa nyomda

Régiet Rákosról

1903-4 Gruht

~~Cséri reggel~~

~~1903-4 Gruht~~
~~1904-5 "~~
~~1905 N. Sz~~
~~1907 N. Sz~~

Tanulmány

1904 Gruht 1
1905 N. Sz (2) 2-3
1911 Mage 4

V

Naplemente

1904-5 Gruht
1904 N. Sz.

V

~~Tan. fej~~

~~1924 Gruht~~

389
1905 St. érk. julius hó Yén

A vallás- és közokt. miniszt
sz.a.kelt s a kolozsvári kir
nek másolata.

A kolozsvári Szt
toriuma és sekrestye terme j
geinek fedezésére Möller Ist
kettő /9062/ kor. 57 fill. e
kir. adóhivatalt, hogy ezen
re szükséges összegeket, nei
Müemlékek Orsz. Bizottsága r
tatványaira, elszámolás köte
a vall. és közokt. miniszter

Berkes Antal

48. Ömlő Fasorban,
olaj. 70 × 100

49. Utcasarok,
olaj. 37 × 28

Almásy-Telleki. X. 1942

Berkes Antal

Fův bépt

Andrássy-uti részlet, of

A Műemlékek Orsz.
Tekintetes Elnök

Van szerencsém mellékelve
gör. kel. templomán
és alaprajzát átszá
Igen örülnék
nem szolgálatot t
Budapest, 19

Árv Csaru

Berkes Antal

1942. 104. a.

Párisi návéráz, of

1943. 106.

Mulató bokémak, of

1944. 111.

Svábhegi részlet, of

M. Nemz. Renes. Társ Berkes Antal
1923. V.

Párisi utca este, of

sta: DD

4/I 1 Min S.

Nm.

Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium

B u d a p e s t

A Nm.Minisztérium dr.Lux Kálmán kezeihez a bántornyai rk.templom freskóinak helyreállitására ~~xxN~~ 76.771/1942.sz.rendelettel, 7.000 P, valamint a nagytótlaki rk.templom helyreállitásáre 76.786/1942.sz.rendelettel ~~k~~ 8.000 P, összesen 15.000 pengőt utalt ki. Ezen összeg felhasználásáról szóló ~~lo~~elszámolását 6 db nyugta melléklettel azzal vagyok bátor felterjeszteni, hogy azt átvizsgáltatni és részére a felmentvényt megadni méltóztassék.

Az elszámolás 4.40 pengő tulkiadást mutat. Ez az összeg a jövő évi munkálatok elszámolásánál mint igazolt kiadási tétel fog szerepelni.

A bántornyai halasztást nem türő munkák terjedelme az előirányzatot lényegesen meghaladta, s tekintettel arra, hogy

M. E. Ny.

Berkes Antal

N. Szal. Alm. Bp.

1912. 152. l.

38 | IX/15. h.

A Debreceni Protestáns Lap tek. Szekesztőségének

Debrecen

Kálvin-tér 17.

A Műemlékek Orsz. Bizottsága 9 f. évi január hó 1-től kezdődően előfizet a Debreceni Protestáns Lapra, s kéri, hogy az idén megjelent számokat meghüldeni szívlesedjék.

A Bizottság egyidejűleg megrendeli az 1937-iki évfolyamot is és kéri, hogy

BERKES *Antal*, festő, * Budapest 1874 márc. 28. Ugyanitt végezte tanulmányait. Eleinte hangulatos tájakat, később inkább városrészleteket festett. Ily művekkel vett részt 1903-tól fogva a Műcsarnok legtöbb kiállításán. Hungária-úti részlet c. képe a Szépművészeti Múzeumban van.

E. G. I. 101-b

1184. *Klapka György.*

Derékon alólig, balraford
karimájú, de egyoldalú érme
ben távcsövet tart, mellét é
haja, bajusza és körszakálla
vart nyakkendő, paszománt g
vállra vetett bő köpeny. Kör
betűkkel: »KLAPKA GYÖRGY
TÁBORNOKA, SZÜL: TEMESVÁ
ÉVBEN. ÉLJEN SOKÁIG!!!«.

Ezüstözött rézvéset, átmér
Értéke 40 K. — Havas (Hirsc
30-án (787–907). — Átvétetett
(1950–909), az 1910 február 25-i

eln. sz. leiratok, illetőleg az 1910
1910 márczius 23-iki (519–910)
jelentetett 1908 január 31-én (4

Berkes Antal

Almásy Teleki XIII. 1944

24, 25, 26-n.

Tejosztásra várakozók az
első világháb. elején
bf

BUDAPEST, 1934
ERNST-MÚZEUM KIADÁSA, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Berkes Antal

festő

lásd

Lex Magy Tárk

60. b. l.

MTL

Özgödör h. n. VII. 161

Este

1904-5 Gmkt 2
1904 N. Sz. 1
1905 Gmkt 3

✓

Estefelé

1904-5 Gmkt
1904 ősi N. Sz.

✓

Est a hegyek közt

1906 tav Gmkt

Reggeledik

1906-7 Gmkt
1909-10 "

✓

Esti hangulat

1905 N Sz

[illegible]

osztály tanácsos.

M

Berkes Antal

Árv Csarn

1927 dec.

Falusi hár, of

1929 1nn.

A Gerbeaud-ban, of

~~Erdőrészlet~~

1936 4. r. k.

Ystálló belseje, gouache

1936 6. rk.

Diskurzus, of

1940 7. rk

Templom, of

Összeolvasta

Exp. 1944/1

Nm.
Vall

hez
76.
a b
sár
tem
sz.
4.9
nál
mel
te
fe

ta
hi
le
ma
l
h

43.612. — K V

Berkes Antal

szül. 1874 Bpest.

Egy képe kiállítva az alábbi múzeumban.

Kat. Bratislavy

282. l.

Katalog Muzea Mesta Bratislavy. [Bratislava, 1937]

~~Sbierky~~. 35. l.

S. alatt

Berkes Antal

MūRKV

1947. IV.

Régi Pest, of

1947. V.

Hólapátolók
kerepesi-út a Népsual) of

1948. IX.

Szánkók a hóban
Havas szekerek) of

38 | 0/16.

Igen sürgös!

Tek.

dr. Tausig Andor
ügyvéd úrnak
Budapest.

V. Visegrádi u. 14. sz.

F. hó 3-án kelt levelére
értesítem, hogy a Műemlékek
Orsz. Bizottságának a IV. Szép
utca 6. sz. ház előtt történt
balesethez semmiféle vonat-
kozásban köze nincs. A
Bizottság sem „egy Fodor

Ernst Berker Antal

~~[illegible]~~ 11. a. Utca csöben, of

25-26. a.

Boulevard cső után, of

29. a.

Esti hanyulat, virf.

30. a.

Bpi körút, ~~[illegible]~~ of

♀ (Budapest, IX. Högyes Endre u. 10. 7.)

Berkes Antal

irod

Révai XXI. 148. l.

Berber A

Kiáll tm.

Összeolvá

Exp. 19

Berkes Antal

fertő

Kőd

Krück. I. 105. l.

Sárospataki róm. kath. plébania II. 163.

— jezsuita rendház II. 163

Berkes Antal

Tavasz c. képe
repr.

Gyöngyösy N. 59. l.

A mai m. művészet
1914-15.
Bp 1916
59, 137. l.
képjel

394.

szt és körszalált visel. Díszes vértbe van
inand D.G.R. Hungar. Bo. Rex."

n

88. szeptber 13-án. – Kifüzettetett a 32/88 sz. nyng-
. 30-án (146/88).
88 szept nyngtát.).

Berkes Antal

Andrássy-út és Bulyovszky-utca sarka egy őszi délelőtt c. képe repr.

Művészet 1915. 166. l.

A kép Vida Árpád csomagjában.

Berkes Antal

Münvérset 1918. 12.

Keszthelyi Dobogó Kőbányáiban vég-
zett régészeti ásatások
IX. 64.

Berkes Ondrej

Sbierky obrazov,
plastik, sperkov.
Muzeum mesta Bratislavy.
Bratislava, 1934
35. l.

38 | 0/3.

Tudomásul szolgát.

Ad acta.

Budapest, 1938. máj. 1.

h.

Méltóságos
Csitáry G. Emil
polgármester úrnak
Székesfehérvár.

Hivatkozással a nagyméltóval vallás- és közokt. Miniszter úrnak f. évi április hó 28-án kelt 12.054/1938. III. számú

Berber Rules

PN. 1913 mars 18.

A cég [illegible]
kér.

Rendelkezésünkre áll 1021 kor. 98 fillér, ámde a Franklin Társulatnak a III. kötetért tartozunk még 1054 korona 45 fillérrel. ~~[illegible]~~ Ez kifizetendő és még egyéb kiséfkiadások is fel fognak merülni. Ezek fedezésére kérjük egyelőre 1500 koronát

Nyomatari cédiche

FELJEGYEZTETETT
Előleg napló: .....
Előleg főkönyv: .....

[illegible]ÖLTATOTT
Pénztári napló: 155/914-915
Pénztári főkönyv: IX-6

Pénzt

Berkes Antal

Müvinet 1914. 185 ✓
– 1915. 166. ✓

C. I. Lat. VIII. 208.

Berkes Antal

foto

Lexikon Művészeti Lexikon 70. l.

Kauer, Christoph l. Gauer Kristóf.

Berkes Antal

koll. Erläll. ~~1918~~.
1917

Müvesjet

1918. 12. l.

Kürti Gyula, múzeumi őr

IX. 17.

Barkes Antal

Úpesti piac, tempera 300

Ropalatafela 27. l.

Rózsa M:

Halaux a kiuvisi hely palotefelavató kiáll-re

Dp. 1913

Kulcs vesből, Középkori VII. 243

Berkes Antal

festő

L.

Szendrey-Szentiványi

184. l.

Berkes Antal

Tavaszi Szalon - Nemzeti Szalonban - képével szerepel /néhány utca-részlet /

Pesti Hirlap 1921.VI.21.

Berkes Antal

Müve szerepel a Balatoni Társaság kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Nyida, 1928. ápr. 1.

Berkes Antal.

A Nemzeti Szalon 1924 óta a 3.-ik balatoni tájlatát rendezi, melyen „Tájlati lap a Balatonról" c. műve szerepel. (emlékezet.)

Pesti Hírlap, 1928. ápr. 1.

Berkes Antal

Tőle két képe szerepel a Balatoni Társaság kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Magyarád, 1942. ápr. 1.

Berkes Antal

„Hótakarítás" c. műve
nevezet a hűszaznok tél.
tárlatás (emlitve)

Cyság 1926 II. 28

18. BERKES ANTAL
Született Budapesten 1874-ben. – Városi részlet este. – Tulajdonosa: Dr. Erlach Sándor úr.

KISS Péter: Gyűjtemények és múzeumok Egerben 1951-ig. IV. + Függelék: Az Egri Kaszino által...Egerben, magántulajdonban lévő műtárgyakból rendezett retrospectiv kiállítás katalógusa, 1924. aug. 30 - szept.8. = Agria, XXV/XXVI. (1990) 705.

Berkes Antal

Kieselbach (92, 93, 94)

1997. szept. 19.

Berkes Antal

MDK

Lelátás a Margitszigetre, olf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

MDK

Berkes Antal ifj.

Reggeli hangulat.Olajf.

KMTárs.1901/2.téli kiall. 42.l.

Berkes Antal festő M.O.K.

Őszi hangulat. Jelzés lent jobbra:
Berkes H. 1906

vászon 129 x 198 cm.

Emjedy Lukács és neje hagyatéka. Az Ernst
Mus. aukciói XXII. Bp. 1923 4

ifj.Berkes Antal MDK

Részlet Rákosról, olf.

Őszi reggel, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Berkes Antal

"Az ifjabbak közül való a müvész, s külön megemlitést érdemel képeiért"-irja a lap "A Nemzeti Szalon őszi kiállitása" c. beszámolójában, felsorolva az ott szereplő müvészek munkáit.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. okt. 12.
XXIV. évf. 41. sz. 655. lap.

BERKES Antal fest

Berkes Antal friss városképeinek témáját alaposabban ellenőrizni kellene, mivel a 164. sz. képen nem a budapesti Rákóczi út részletét láthatjuk (25. kat. sz.).

E néhány megjegyzés semmiképpen sem csökkenti a most megjelent kötet úttörő jelentőségét. Fontos magyar művészettörténeti információkat tesz közkinccsé és értékes támaszt jelent az orosz—magyar művészeti kapcsolatok további kutatása számára. *Rózsa György*

MŰvtört.Ért. 1989 1-4 167.p.

terung und ohnmächtiger Friedenswille :

: the personal impact of military service

ten : der Vietnamkrieg 1965 - 1969

les conflits familiaux XVIIe siècle

9

Berkes, festö

igen nivós dolgokat állitott ki.

b.Nyáry Albert: A képzömüvészek a háboruban.
A Cél. 1915.12.sz. 781-784.

MDK

Berkes

Művei, a Nemzeti Szalon kiall.-an.

Lyka Károly: A Nemzeti Szalon kiallitasa.

Uj Idők, XIV. 1907-8. 4.sz. 93.l.

MDK

Berkes,
1874

a kispolgárok festője is helyet kapott a kiállitáson.

Kende Béla: A Föv.Képtár uj szerzeményeinek kiáll.a
Müvészet.1939. IV.évf. 27.sz. 69-70.l.

Berkes

"Az elkapatott" müvészről ugyanaz a véleménye a kritikának, mint Csók István jelenlegi müvéről, melyen az alakok a háttérbe ragadnak és a felhők meg kiugranak a ráma elébe. "Ez egyik bájos erénye" ennek a müvésznek is, azonkivül, hogy ő még "rajzbeli gixereket is mellékelt." —m.:"A SZalon kiállitása" c. beszámolójában irja.
Müvészet c. rovat.

A HÉT, Bp. 1905. okt. 15. XVI. évf.
42. sz. 687. lap.

MDK

A Mücsarnok tavaszi kiállitása.

Berkes festő

Vasárnapi Ujság 1906. 213-214.o.

Berkes

Képei, Gál Lászlóval kevert Mednyánszky hatást mutatnak,-irja Marco: "A téli tárlat" c. beszámolójában.

A HÉT, Bp. 1905. nov. 19. XVI. évf.
47. sz. 774-775 lap

Berkes

A fiatal müvész munkáiról, mint kedves meglepetésről beszél Marco: "Téli tárlat" c. beszámolójában, de bővebben nem nyilatkozik róluk.
Müvészet c. rovat.

A HÉT, Bp. 1904. nov. 20. XV. évf.
47. sz. 753-754. lap.

Berkes Antal festő

Szerepel a Nemzeti Szalon Nagy Tavaszi Kiállításán

Pesti Napló 1927 VI. 16.

Berres Antal

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

P.H. 1927. IV. 2.

MDA

Berkes

Képeivel szerepelt a Nemzeti Szalon karácsonyi művásáran.

Cikk: A Nemzeti Szalon karacsonya.

Uj Idők, 1904-5.XI. 11.sz. 276.l.

58 • BERKES ANTAL (1874–1938)

Budapesti utca

60 × 80 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: Berkes A. 1926 Bpest
Kikiáltási ár: 180 000 Ft

58

59 • BERKES ANTAL (1874–1938)

Vasárnap délután

31 × 41 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Berkes A
Kikiáltási ár: 90 000 Ft

59

60 • BERKES ANTAL (1874–1938)

Utcarészlet

26,5 × 39 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: Berkes A
Kikiáltási ár: 60 000 Ft

60

61

61 ◆ A. BRECHLER JELZÉSSEL

Sétakocsizás

40 × 91 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: A. Brechler Prag 1852
Hátoldalán: a Szépművészeti Múzeum
bírálati cédulája: 173/98
Kikiáltási ár: 190 000 Ft

62

62 ◆ ISMERETLEN FESTŐ, 19. SZ. VÉGE

Vágtázó lovak

34 × 41,5 cm
Olaj, vászon
J. n.
Kikiáltási ár: 80 000 Ft

63

63 ◆ FRIEDRICH GAUERMANN UTÁN, 19. SZ. VÉGE

Vadászjelenet

53 × 68,5 cm
Olaj, vászon
J. n.
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

64 ◆ OTTO VON THOREN
(Bécs, 1828–Párizs, 1889)

Patakparton

64 × 96 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Otto von Thoren
Kikiáltási ár: 450 000 Ft

86 ▪ BERKES ANTAL (1874–1938)

Zálogház előtt

71 × 100,5 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Berkes A.

Kikiáltási ár: 280 000 Ft

BERKES ANTAL

86

88

Kikiáltási ár: 750 000

88 ▪ LOUIS COMTE (F

Anya három gyermeké

31 × 24,7 cm
Vegyestechnika, papír
Jelezve balra lent: Comte

Kikiáltási ár: 140 000

89 ▪ LOTZ KÁROLY (1833–1904)

Hölgy prémgalléros kabátban

63 × 49 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Lotz 1886
Hátoldalán: Lotz Károly kiállítási címke, 1905.

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

21. ▶
Molnár C. Pál (1894-1981)

Csók

Színezett litográfia, papír, 47x32 cm
Jelezve balra lent: Molnár C. Pál

Kikiáltási ár: 150 000 Ft

21.

22. ▼
Molnár C. Pál (1894-1981)

Zarándokok a ciprusligetben

Olaj, farost, 40x50 cm
Jelezve jobbra lent: MCP.

Kikiáltási ár: 340 000 Ft

22.

BERKES ANTAL

2002. őszi

23.

23. ▲
Berkes Antal (1874-1938)

Nagyvárosi forgatag, 1915.

Olaj, vászon, 76x101 cm
Jelezve jobbra lent: Berkes A. 1915.

Kikiáltási ár: 400 000 Ft

BERKES ANTAL

31 • BERKES ANTAL (1874–1938)

Piactér

79 × 107,5 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Berkes A
Kikiáltási ár: 300 000 Ft

33

A (1884–1966)

959

BERKES ANTAL
2002. őszi

138

138 ▪ BERKES ANTAL (1874–1938)

Párizs, 1911

73,5 × 108 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Berkes A 1911

Kikiáltási ár: 500 000 Ft

139 ▪ CSÓK ISTVÁN (1865–1961)

Lugasban, 1943

65 × 87 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent: Csók I. Bp 1943

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft

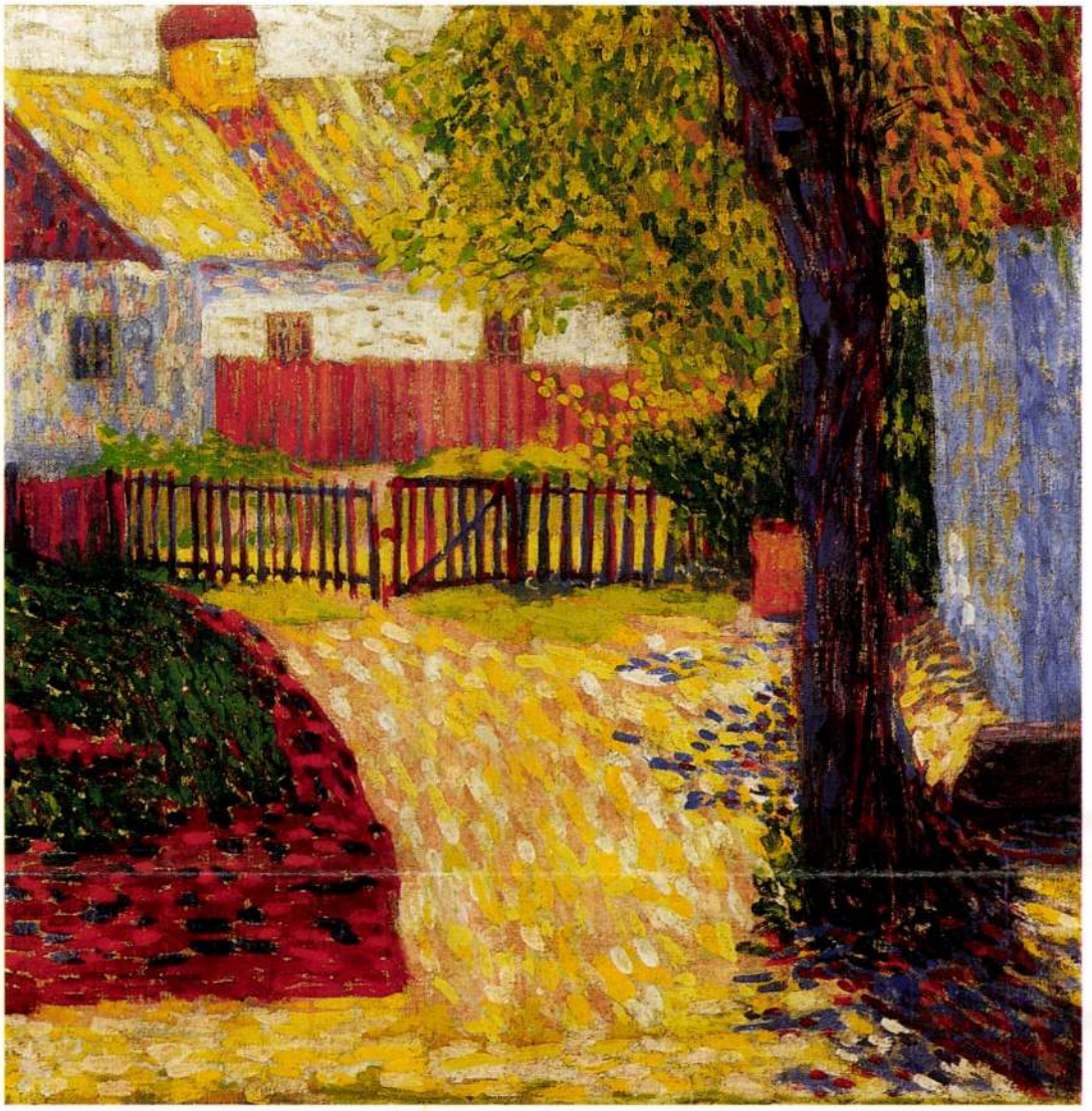

150

150 • SZIGETI JENŐ (1881–1966)

Napfényes udvar

71 × 70 cm
Olaj, vászon
J. n.
Kikiáltási ár: 800 000 Ft

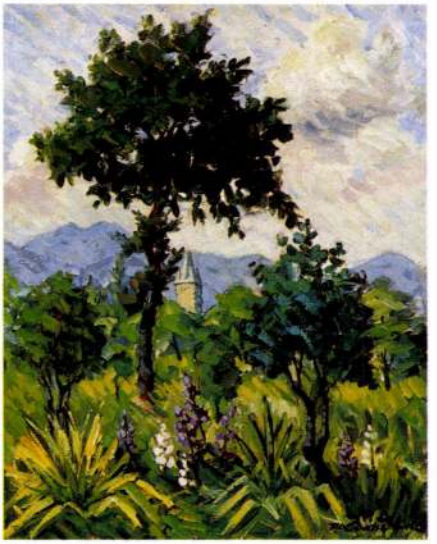

151

151 • P. KOVÁTS FERENC (1911–1983)

Nagybányai templomtorony

75 × 60 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: P. Kováts Ferenc
Kikiáltási ár: 80 000 Ft

BERKES ANTAL

152

152 • BERKES ANTAL (1874–1938)

Nagyvárosi utca

75 × 100 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Berkes A
Kikiáltási ár: 450 000 Ft

153

153 • BERKES ANTAL (1874–1938)

Lövölde tér

60 × 80 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: Berkes A.
Kikiáltási ár: 250 000 Ft

154 • BERKES ANTAL (1874–1938)

Vajdahunyadvár a Városligetben

57,5 × 64 cm
Olaj, karton, faroston
J. j. l.: Berkes A
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

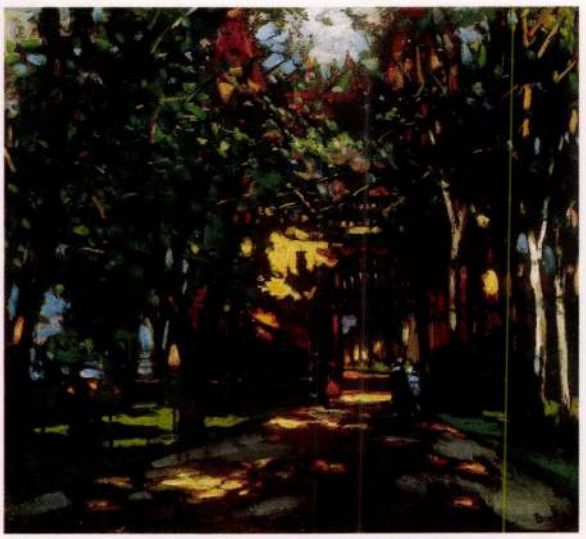

154

155 • BERKES ANTAL (1874–1938)

Utcai forgatag

41 × 50 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: Berkes A
Kikiáltási ár: 60 000 Ft

155

Berkes Antal

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

P Jl 1926. X. 24.

Berkes Antal

Városképe nezepel a Nemzeti Szalon tavasi tárlatán

Mj Nemzedék 1927 VI. 16.

Berkes Antal

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Városligeti korcsolyacsarnok.

Pesti Hirlap
1930.XII.21.

M.D.K.

Berkes

Müveit dicséri -anélkül, hogy megemlitené a müveket- dr. Rottenbiller Ödön: Téli tárlat a Mücsarnokban c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1905. január 41. kötet
363-366. lap

MDK

Berkes Antal

Csata utca, of.

KMT. 1917. tav. kiáll. kat. 24.l.

Bérkes Antal

„Párisi Dóm" c. műve nekrajel
a Nemzeti Szalon nagy
tavaszi tárlatán (emlitve)

Magyarság 1927 VI. 16

MDK

néhai Berkes Antal, festö

A Beketow-cirkusz.
Vámház-téri piac. 17.1.

KMTárs. XXXXXX Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Rp.Mücsarnok. Kat. 9.1. és 17.1.

MDK

Berkes Antal, sz. 1874.

Utca esőben

Ernst aukc. 1920. ápr. /11./

3 l.

M.D.K.

Berkes Antal

"A rácalmási pincesor és egy szélesen megfestett dunaparti részlete keltett feltünést" -irja Déry Béla: "A Nemzeti Szalon tárlata" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. okt. 16. 26. évf. 42. sz. 762. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Berkes Antal

Tavaszi Szalon - Nemzeti Szalonban állitott ki régi, többször méltatott kvalitását mutató képet

Esti Kurir 1931, VI.2

Tavaszi Szalón

A *Nemzeti Szalón* évadzáró kiállítása ezúttal is a szokásos »vigaszverseny« jegyében fogant. Mindenki itt van, aki évközben nem jutott szóhoz s akit — Isten tudja miért? — elvégre egyszer mégis ki *kell* állítani. A *Tavaszi Szalón* nevezetű felvonulásnak több mint kétszáz résztvevője közt alig akad húsz-huszonöt ismert, vagy éppen elismert művész. A kiállítók zöme a »mezei hadakból« kerül ki, megtetézve széplelkü dilettánsokkal. Sok örömm így nincs ebben a túlontúl vegyes, háromszáz darab képet és szobrot felölelő anyagban, amely az átlagos nívót mélyen lesüllyeszti, annak ellenére, hogy itt-ott igazán értékes, jó alkotások is szembeötlenek a bazárszerü holmi zsúfoltságában.

Régi, többször méltatott kvalitásaikat mutatják fel *Berkes* Antal, *Halasi Horváth* István, *Háry* Gyula, *Juszkó* Béla, *Klammer* Mariska, Z. *Hadzsy* Olga, *Leidenfrost* Pál, *Mokry-Mészáros* Dezső, *Muszély* Ágost, *Teplánszky* Sándor, *Bendéné* K. Friderika, *Radnay* Miklós, *Remsey* Sándor és a mindig artisztikus, finom *Lakatos* Artúr, akinek *Pécsi külvárosa* és *Ramsanja* a tárlat java értékei közé tartozik. A modernebb, haladó szellemü fiatalságot a tehetséges *Bánd* Viktória, T. *Mansfeld* Nóra, *Somló* Jenő, *Lukács* Gyula, *Novák* Erzsi, H. *Schuschny* Erna, *Say* Géza, *Vadász* Ilona, *Hóman* Károly, *Turán Hacker* Mária, *Pohárnok* Zoltán, de főkép és elsősorban *Vaszkó* Ödön, *Deliné Bacher* Rózsi és *Bakonyi* Kató képviselik. A szobrászok csoportjából *Szamosi-Sós* Vilmos, *Kóbor* Elek, *Andrejka* József és *Szamossy* Imre válik ki.

A kiállítás ma délután öt órakor nyílik meg.

—i

motorját és a periszkópot *már nem lehet megjavítani.* A legénység megkísérli a hátulsó fedélzeti motorral folytatni az utat.

— **(Aki nem tudja az angol király nevét és nem hallott a világháborúról.)** *Londonból* jelentik: Nagy csodálkozást keltett az a *liverpooli* híradás, hogy *egy tízéves gyermekre akadtak, aki sem a király, sem a királyné nevét nem tudta és sohasem hallott a világháborúról.*

— **(Belgrádban kivégeztek egy kémet.)** *Belgrádból* jelentik: *Novakovics* Szvetomirt, a hadügyminisztérium egyik tisztviselőjét, akit a hadbíróság néhány nappal ezelőtt kémkedésért halálraítélt, *tegnap kivégezték.*

Központi Tejcsarnok

naponta friss

Yoghurt

M.D.K.

Berkes Antal

"Parkrészlet" c. művét említi meg az Eggenberger-könyvkereskedésben rendezett kiállításról a Hónapról-hónapra c. rovat.

Magyar Salon, Bp. 1905. május hó. 42. kötet 732. lap

kisértése»), Szmrecsányi Ödön színes karikaturákat. Részt vettek még a kiállításon Basch Andor, Halmi Arthur, Hatvany Ferenc báró, Keményffi Jenő, Hermann Lipót, Szlányi Lajos, Kunwald Cézár, Kada Alajos, Révész Imre, Wagner Géza, Basch Árpád, Barta Ernő, Dobai Székely Andor, Reményi József, Biró Mihály, Faragó Géza, Tornai Gyula, Herrer Cézár, Bethlen Gyula, Zádor István.

A «Derengés» képzőművészeti vállalat, a piaristák váci-utcai palotájában lévő helyiségében, megnyitó kiállítás gyanánt Berkes Antal műveit mutatta be. Berkes Antalnak, aki a Műcsarnok ismert, régi kiállítója, majdnem száz munkáját láttuk itt, amelyeknek nagy részét budapesti veduták adták, napfényes és mozgalmas városrészletek.

A Szent György-céh december 8. és 9-én tartotta XXXVIII. művészeti aukcióját, amelyen az érdeklődést főleg néhai Morelli Károly orvosprofesszor gyűjteménye foglalta le. E képgyűjtemény jelentősebb darabjai: Kupeczky Jánosnak tulajdonított két festmény (A művész fia, Ovidius sírja), Kelety Gusztáv öt képe, Lenbach, Telepy, gróf Andrássy Géza festményei. Az aukción különböző iparművészeti tárgyak, alt-wien porcellánok, régi szőnyegek, himzések, csipkék, ónedények stb. kerültek sorra.

A «Műterem» Kossuth Lajos-utcai helyiségeiben magyar művészek karácsonyi tárlata nyilt meg, amely dec. 15-től január 2-ig tartott, s amelynek anyagát e célra külön zsüri bírálta el. A kiállításon résztvettek Glatz Oszkár, Nyilassy Sándor, Endrey Lajos, Jendrassik Jenő, Udvary Géza, Bükkerti Mariska, Tornai Gyula, Kunwald Cézár, Merész Gyula, Boemm Ritta, Kolozsvári Szeszák Ferencz, Ujváry Ignác, Tatz László, Nadler Róbert, Dudits Andor, Kacziány Ödön, Kemény Nándor, Pállya Celesztin, Kisfaludi Strobl Zsigmond, Margitay Tihamér, M. Nagy Endre, Tury Gyula, Kada Alajos, Bruck Hermina, stb.

Művészet 1918.
(Krónika.)

lönbözőség megvolt a kvalításban is, ami nem is lehet másként, mihelyt ennyire népes művészcsoportról van szó. Az első teremben Szinyei-Merse Pál a maga színes naturalizmusának négy sajátos jegyű termékét állította ki, amelyek közül kettőre az Ernst Muzeumból emlékszünk (Háborgó Balaton, Szép idő, Vadregényes táj, Bivaly fürdő). Általában a kiállított képek és szobrok között vegyest voltak régebbi és új művek. Nagyobb kollekcióval szerepelt Magyar Mannheimer Gusztáv, olasz táj-impressziókkal s budapesti városrészletekkel, Bruck Miksa (főleg interieurök), s Rippl-Rónai József, akinek gyűjteménye némi retrospektiv jelleget kapott «A művész családja kaposvári kertjében» c. képpel, amely 1904-ből való s még inkább az ifjúkorában, 1889-ben festett «Bretagnei kép» révén, amely kompozicójával, barna tonusával Munkácsy közelségére vall. Glatz Oszkár arcképeket állított ki, az ő delikát, rajzbeli finomságokat pointirozó stilusával, Dudits Andor tájképet, egy freskovázlatot («Kardvágás»), Stettka Gyula egy régebbi, maga nemében a művészre igen jellemző figurális kompozició-vázlatot («Sirbatétel»), Zala György «Zentai csata» c. domborművét, Vedres Márk kisebb bronzokat (relief-portraitok és aktok), Gárdos Aladár két márványba faragott, spirituális elemeket is kifejező nő-alakot («Elüzött leány», «Léda»), Bosznay István színes magyar tájrészleteket, Ligeti Miklós két portrait-mellszobrot (egyik a király mellszobra) Pentelei-Molnár János virtuoz-objektivitással festett csendéleteket, Beck Ö. Fülöp érmeket, plaketteket s márvány-mellszobrot, Róna József nagyobb domborművet («Egyptomi Szent Antal

B e r k e s Antal festő:

Teahoz teritve a müteremben

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
185.

Önállo tablakép - Csendélet

Berkes Antal:

Teahoz teritve a müteremben

- illusztracio -

M Ű V É S Z É T
XIII.évf.1914.
185.

Berkes Antal, festő XX. sz.

Revue de Hongrie

1909. II. ann. IV. f. 760-763. l.

Jeli Tárlat.

Beates Lestó

Sóran Zsigg

1924 okt. 26. 6.l..

Festészet.

„Rákos patak" c. kép.

(ifj. Berkes Antal-tól).

Kr. V. 704/1899.

1899. dec. 14.

Berkes Antal festő

Pesti Hírlap. 1920. máj. 6.

---

k. k. d. Mutzenbacher

Festészet,
„Pulykapásztor" c. kép.
(ifj. Berkes Antal-tól).

Kr. T. 704/1899.
1899. dec. 14.

Festészet.
„Fóti út" c. kép.

(ifj. Berkes Antal-tól).

K. V. 704/1899.

1899. dec. 14.

Festészet (1900–1919) — Önálló táblaság

Berkes (antal ?) : tájképek.

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 777–782. l.

Nagy Tanyai Tárlat (Műcsarnok).

Benkes Antal, festő

Művészet, 1938. III. évf. 14. sz. 10. l.

Erdélyi Árpád: In memoriam...

Festészet (1900-1919) – Önálló Táblakép

Berkes Antal: „Klotild tere"

Revue de Hongrie

1909. II. ann. IV. f. 760-763. l.

Téli Tárlat.

Berkes (Antal?)

festő

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 777-782. l.

Nagy Tavassi Tárlat (Műcsarnok).

MDK

Berkes Antal, festöm.

Téli városrészlet. Olf. Jelz.

Árv.Közl.1940.1.rk.sz. 18.1.

MDK

Berkes Antal, festöm.

Téli hangulat. Olf. J.l.j.

Utcarészlet. Olf. J.l.j.

Árv.Közl. 1931. 3.rk.sz. 46.l.

MDK

Berkes Antal, festőm.

Városrészlet. Olf. Jelz.

Árv. Cs a rh. 1937.okt. 83. sz./Árv.Közl.rk.sz./ 18.old

MDK

Berkes Antal

Tájképeivel vett részt a Műcsarnok tárlatán.

Lyka Károly: A Műcsarnokból.

Uj Idők 1904-5. XI. 9.sz. 223, 224.l.

MDK

Berkes Antal

A Műcsarnok háborus kiállitásan szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 451-452.l.

Berkes Antal, festöm. MDK

Ülö nö. Olf. Jelz.

Tájkép. " "

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.3k.sz. 3o.l.

MDK

Berkes Antal, festöm.

Tájkép. Olf. 5ox3o J.l.b.

Árv.Közlöny. 1830. 4.rk.sz.55.szám. 16.l.

MDK

Berkes Antal

Este a Klotild-paloták előtt, repr.

Vas.Ujs. 1909. 997.l.

MDK

Berkes Antal, festőm.

Adriai tenger. Tempera.

Nemz. Szal.-A Munkácsy Céh VIII. repr. kiáll.-a.
1935. márc. 30.-ápr. 14. Kat.

MDK

Berkes Antal, festöm.

Utcarészlet.	Olf.	Jelz.
Ülő nő.	"	"

Árv. Közl. 1937. 4.sk.sz. 18.l.

MDK

Berkes Antal

d.-: A téli tárlat. Művészet 1915. 440.l.

MDK

Berkes Antal
sz.1874

Utcai részlet. J.alul jobbra: Berkes.
35x45 Lem.papir

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. I.aukciója. Bp.1921.
Kat.5.1.

Berkes Antal MDK

Városliget, olf.

Műcsarnok 1919-2o. Téli tárlat

Berkes Antal MDK

Karakterfej, olf.

Mücsarnok 1919-2o. téli tárlat

Berkes Antal MDK

Árok utca a Tabánban

Műcsarnok 1926. Őszi kiállítás

Berkes Antal MDK

Hadnagy utca a Tabánban, olf.

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

MDK

Berkes Antal

Pincérleány, of.

Szent György Czéh lo. müv.anke. 1912. febr.

/o 1.

BERKES ANTAL

129. Várakozó modell. Olajf.

Képzőm.Társ.1905/6. téli kiáll.kat. 38.oldal.

Ifj.BERKES ANTAL

587 Őszi reggel. Olajf. Eladó.

Képzőm.Társ.1903/4. téli kiáll.kat. 56.oldal.

Berkes Antal MDK

Üllői úti részlet
Baross tér télen, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállítás

Berkes Antal MDK

Tanulmányfej

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Berles Antal

Adriai tenger, temp.

Munkácsy Céh 8. repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

BERKES ANTAL

532. Ujpesti Piac. Temperafestm. Eladó

Képcsm.Társ.1913. tav.kiáll.kat. 73.oladl

MDK

Berkes Antal

Résztvett a Nemzeti Szalon tav.kiall.-an.

Cikk: A Nemzeti Szalon tav.kiáll.-a.

Vasárnapi Ujság 1905. 52.évf. 14.sz. 216.o.

ifj. Berkes Antal MDK

Tavasz, olf.

Mücsarnok 1897. téli kiáll.

Berkes Antal MNK

Zálogház előtt, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Berkes Antal MDK

Festők a szabadban, olf.

Mücs rnok 1925. Tavaszi kiállitás

ifj.BERKES ANTAL

343. Reggeli hangulat. Olajf.

Képzőm.Társ. 19ol-2.téli kiáll.kat. 42.oldal

Berkes Antal MDK

Piac karácsonykor reggel, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Berkes Antal, festöm.

38. Téli utcarészlet. Olf. 35x52 J.l.j.

Árv. Közl. 1932. I.rk.sz./61.sz. 14.1.

MDK

Berkes Antal

Tavaszi délután /részlet a városliget mellett/ of.,

KMF. 1907/8. téli kiáll. 38.1.

MDK

Berkes Antal

Kocsi a Gömb-utcában, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. 38.l.

MDK

Berkes Antal

Artézi-fürdő előtti részlet.Olajf.

KMT 1912.tav.kiáll.kat.43.1.

MDK

Berkes Sntal, festöm.

44. Utcarészlet. Olf. 55x68 Jelzett.

Festmények, rajzok, metszetek. -97. aukció.
Árv. Közl. 1941. márc. 2. rk. sz. -Kat. 19. l..

MDK

Berkes Antal

"Barokaldi-cirkusz előtti részlet" c.kép repr.

Műcsarnok 1912.tav.kiáll.

MDK

Berkes Antal

Tájképeivel szerepel a Műcsarnok tav.tarlatán.

/Kézdi./ : Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.l. 4.l.

Berkes Antal MDK

Margitszigeti részlet, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Berkes Antal MDK

Magyar virágok a verandán, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Berkes Antal festőművész. MDK.

/A Műcsarnok tavaszi tárlatán vett részt/

"Kis piac" és " Barokaldi=cirkuszrészlet"

Ország-Világ, 1912. 527. l.

Berkes Antal MDK

Lipótvárosi Dunapart, olf.

Mücsarnok 1920621. Téli kiállitás

Berkes Antal MDK

Őszi utca, olf.
Téli utca este, olf.
Külvárosi utca ősszel, olf.
Téli reggel, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Berkes Antal • MDK

Ködös reggel az Angyalföldön, olf.

Mócsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

M.D.K.

Berkes Antal

A tavaszi nagy tárlaton, a Mücsarnokban bemutatott 443 kép és szobor között szerepel müve.

Képek, szobrok - festők, szobrászok. c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Berkes Antal

Mütermem, of.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj. 25. 1.

ra, hogy hamarosan mehessünk. Még
általán mehetünk. Utlevélkérvényt
idezt, amit előző nap Gabival tele-

Berkes Antal

Árok-utca napsütésben, of.

angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 36. l.

NEMZETI

Figyelem! A Nemzeti Színház április 16-tól a Madách

Nemzeti Színház

1961. április

Darab címe	Bérlet	Kezdés időpontja	Dá
IRKUCKI TÖRTÉNET			1-

MDK

Berkes Antal

Képzőművészet 1928. II. évf. 6.sz.
11.1.

Berkes Antal

Homoktégla lerakás a Kartács-utcában, of.

Állatkert előtt, of.

Mücsarnok és milleniumi emlék között. of.

Gundel vendéglő előtt, of.

N.Szal. tav. tárlat, 1913. ápr. 6. l.

MDK

Berkes Antal, festö

Festök a szabadban.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt. kiáll. 1925 máj.-jun.
Kat. 18.1.

MDK

Berkes Antal, festö

Ködös reggel az Angyalföldön. Of.

MIKT-Mücs. Tavaszi kiáll.-és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.-jun.

Kat. 22.1.

M.D.K.

Berkes Antal /1874-

35. Utcarészlet. Olajf. 25x34 vászon.

Elveszett. /Csanád vm./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
3. l. Mumok. Bp. 1952.

M.D.K.

Berkes Antal /1874-

52. Tavaszi táj. Olajf. 34.5x43 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek IV.füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 4. l.

MDK

Berkes Antal

Távlati kép a Balatonról, of.

Balaton, of.

Balatoni Társ. 5. M.Szal. 393.kiáll. 1928.ápr. 11. 1.

MDK

Berkes Antal

József körut tavasszal, of.
Amsterdami részlet, "
Müncheni részlet, "

M. Szal. őszi tárl. 1920. szept.

MDK

Berkes Ilonka

Bárkák a vizen, of.

Veresegyházi utca délben, of.

Erdő belseje, of.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 7. l.

Berkes Antal

Aréna uti részlet, téli este

Tájkép

Külvárosi részlet Budán

Dom Párisban

N.Szal. kiáll. 1927. jun.

T. l.

MDK

Berkes Antal, festö

333. Lelátás a Margitszigetre. Olf.

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz.Képzömüv.Kiáll. 1934.ápr.29.-jun.17.
Kat. 15.1.

MDK

Berkes Antal

Deák-utca, temp.

Parkrészlet, temp.

Karácsonyfa vásár, temp.

N. Szal Téli Tárl. 1920. dec.
5.1.

Berkes Antal

Deák-utca, temp.

Parkírozzak, temp.

Antidemonyia vásár, temp.

MDK

Berkes Antal

Virágok a verandán, of.

Esterházy-utca, of.

Lovak a Margitszigeten, temp.

N. Szal Téli Tárl. 1920. dec.

5.l.

MDA

MDK

Berkes Antal, festö.

Utcarészlet.	Jelzett.		Olf.
Istálló belseje.	"	27.1.	Gouache.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt.4. rk.sz.
26.1. és 27.1.

MDK

Berkes Antal

Párisi utca eső után, of.

Fiumei utca tavasszal, "

Berlini napsütés, "

M. Szal. őszi tárl. 1920. szept.

6. 1.

MDK

Berkes Antal,festö

29. Karácsonyfa vásár a Vámház-körutón.
30. Fóthi-park téli reggelen.

Uj Szalon. Megnyitó kiáll. Bp.1934. ápr. Kat.

MDK

Berkes Antal, festö

Emlék Münchenböl 1915-böl. Olf.
Deák Ferenc u.részlet,1911 évben. Olajtempera.
Park télen.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

Berkes Antal

Festők a szabadban, of.

18. l.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj.

MDK

Berkes Antal

Esős idő

Mücs. téli tárlatón... Vas. Ujs. 1904. 48.sz. 823.l.

Berkes Antal

MDK

Muri, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Berkes Anta 1, festö

Elzüllött. Olf.

Illusztr. 9.1.

A"Visszautasitottak Sza lonja " 1906 körül. Kat. 3.1.

MDK

Berkes Antal, festö

Margitszigeti párkrészlet. Olf.

A"Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 11.1.

MDK

Berkes Antal

A Bulyovszky utca, festm, repr.

Krónika. Müvészet, 1916. 21-22. l.

MDK

Berkes Antal, festö
1874-1937

Utcarészlet. Olf.v.Jelz.l.j."Berkes A.1912.".

Nemz.Szal.-Szék.v.Kpt. és Tört.Emz. uj szerzeményei.
1939.máj.-jun. Kat. 1937/38.

MDK

Berkes Antal

A városligeti hid, temp.

Az Iparcsarnok előtti park, temp.

Épitkezés a Kartács utcában, of.

KMT 1910-11. téli kiáll. 52. o.

MDK

Berkes Antal

Ködös reggel az Angyalföldön, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 22 l-

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM — NÉPRAJZI MÚZEUM
ETHNOLÓGIAI ADATTÁR
Budapest, VIII., Könyves Kálmán körút 40
Telefon: 331-142

Berkes Antal

MDK

Jour, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Berkes Antal ifj.

Esős idő, of.

Vásárlások a Képzm.Társ. 1904-5. téli kiáll. Művészet, 1905, 142 l.

MDK

Berkes Antal

Utcarészlet, of.

Téli utcarészlet, of.

A Gerbeaudban, of.

Árv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 16 l.

MDK

Berkes Antal

Tájkép, of.

" "

Utcarészlet, of.

Erdőrészlet, of.

Árv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 16 l.

DK

ifj. Berkes Antal, festöm.

472. Szalmakazlak. Olf.

Képzöm. Társ. 1901-2. téli kiáll. Kat. 48.1.

ifj. Berkes Antal

Őszi levegő, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

ifj. Berkes Antal MNK

Várakozás a müteremben, olf.

Partrészlet, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

ifj. Berkes Antal MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1904. tavaszi kiáll.

MDK

Berkes Antal

Utcarészlet, of.

" "

" "

Tájkép, of.

Árv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 16 l.

Berkes Antal ifj.

Várakozás a műteremben, olajf.

c.művét megvásárolta az Orsz.Magy.Képzőm. Társ.1904.évi tav. kiállításon Schlesinger Rikhárd, Bpest.

Művészet, 1904. 279.l.

MDK

Berkes Antal ifj.

Képzőm. Társ. 1903/4. téli kiáll. kat. 58.l.

ifj.Berkes Antal, festöm. MDK

Tanulmány. Olf.

Műcsarnok. 1964. Tavaszi kiáll. Kat. 34.1.

MDK

ifj.Berkes Antal, festöm.

Öszi levegö. Olf.

Várakozás a müteremben. "

Partrészlet. "

Mücsarnok.1904.Tavaszi kiáll. Kat. 33.1.

MDK

Berkes Antal, festöm.

Nyári est.	Olf.
Park ősszel.	"

KMT.1909. Tav.kiáll. Kat. 39.1.

MDK

Ifj. Berkes Antal

Részlet Rákosról, of.

Őszi reggel, of.

KMT. 1903/4. téli kiáll. kat. 56.l.

MDK

Berkes Antal

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 33.1.

Berkes Antal MDK

Téli délután, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubileumi kiállitás

Berkes Antal MDK

Park, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubileumi kiállitás

Berkes Antal MDK

A városligeti hid, tempera

Az Iparcsarnok előtti park tempera

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

MDK

Berkes Antal

Estefelé, of.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 35.l.

Berkes Antal, festőm. /?/ MDK

Olf.-k,vizf.-k,szobrászművek és plakettek:

397. Kritikus.

Képzőm.Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 22.o.

Berkes Antal MDK

Angyalföldi akácos, vizf.

Műcsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö.Akvarell
és pasztellfestők és grafikusok egyesülete
kiállításai

MDK

Berkes Antal

Rónay K.: A Székesfőv. Képtár 1937/38. évi uj szerzeményei. Képes Krónika 1939. jun. 11.

MDK

Berkes Antal, festőm.

315. A műtermem. Olf.

316. Artézi ivócsarnok az Aréna-uton. Olf.

KMT. 1907. Tavaszi kiáll. kat. 38.1.

MDK

Berkes Antal, festőm.

433. Részlet otthonából. Olt.

KMT 1912. tav. kiáll. Kat. 62.1.

Berkes Antal MDK

Falusi utca ősszel, olf.

Nyári nap, olf.

Mücsarnok 1910. Vándorkiállitás

MDK

Berkes Antal

Művészet 1918. 5.l.

MDK

Berkes Antal
[redacted], festöm.

Téli estéb Angyalföldön. Olf.
Olmos idő. "

KMT kiáll.1909. Tav.kiáll. Kat. 40.1.

MDK

Berkes Antal, festőm.

többféle életkép is van. Fentnevezett is életképpel szerepelt.

A téli kiállítás. - Szépmüv.Muz. 1917-18.
Művészet.1917. 5o.l.

Berkes Antal, festöm. MDK

a szalon és polgári élet köréből vette motivumait.

A téli kiállitás. - Szépm. Muzeum. 1917-18.
Müvészet. 1917. 5c. 1.

MDK

Berkes Antal, festőm.

375. Tavasz. Repr.

KMT 1915/16 téli kiáll. Kat.

MDK

Berkes Antal

Viharos nyári est, of.

Esti csend, of.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 33.l.

Berkes Antal

MDK

Kilátás a budai hegyekre, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Berkes Antal, festőm. MDK

utcarészlete a régi, nagyon finom Berkes képek közül való.

Rónay Károly:

A Székesfv. Képt. 1937/38 évi uj szerzeményei.

Képes Krónika. 1939. 24. sz. 63-64.l.

MDK

Berkes Antal, festőm.

Margit-park. Olf.

KMT.-1913.Tavaszi kiáll. Kat. 58.l.

Berkes Antal

MDK

Kocsmajelenet, olf.

Tópart, olf.

Micsarnok 1923 tavaszi tárlat

Berkes Antal MDK

Városkapu, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Berkes Antal MDK

Stefánia-uti részlet ősszel, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Berkes Antal MDK

Az Árpád-szobor előtti részlet, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

Berkes Antal MDK

Est a tengeren, olf.

Holdfeljötte a tengeren, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Berkes Antal MDK

Esős idő, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Berkes Antal MDK

Őszi reggel, olf.

Naplemente, olf.

Este, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Berkes Antal

MDK

Várakozó modell, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Berkes Antal MDK

Andrássy ut és Bulyovszky utca sarka egy őszi délelőtt, repr.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Berkes Antal MDK

Virágvásár Amszterdamban, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Berkes Antal MDK

Estefelé, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

MDK

Berkes Antal, festőm.

332. Angyalföldi akácos. Vízf.

KMTárs. 1912.márc. Fiáli. Kat. 63.1.

Berkes Antal MDK

A József körut, olf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Berkes Antal, festőm.

560. Naplemente a Lehel téri piacon. Olf.

572. Margitszigeti parkrészlet. "

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. Kat. 75.l.

MDK

Berkes Antal

Karácsony után

A tavaszi tárlat eredménye. Művészet 1914. 282.l.

MDK

Berkes Antal

Este a Klotild-palota előtt, of.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 41.1.

MDK

Berkes Antal

Részlet otthonomból, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 62.l.

MDK

Berkes Antal, festöm.

145. Artézi-fürdö elötti részlet. Olf.

Mücsarnok. 1912. tav.kiáll. Kat. 43.1.

Berkes Antal MDK

Városliget, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Berkes Antal MDK

Karakterfej, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Berkes Antal MDK

Csata utca, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Berkes Antal

MDK

Milliomosok, repr.

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

Berkes Antal

MDK

Stefánia uti részlet, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Berkes Antal MOK

Andrássy ut vége, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Berkes Antal MDK

Lehel utca, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Berkes Antal

Karácsonyi vásár, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Berkes Antal

MDK

Viharos nyári est, olf.

Esti csend, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Berkes Antal MDK

Májusi est, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Berkes Antal MDK

Este, olf.

Téli reggel, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Berkes Antal

MDK

Andrássy uti részlet, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Berkes Antal

MDK

Milliomosok, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Berkes Antal MDK

Vendéglő este, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Berkes Antal MDK

Bohémek, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Berkes Antal

MDK

Bál, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Berkes Antal

A Műcsarnok 1904 évi tárlatán a királyi várpalota számára megvásárolták Esős idő, c. olajf.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.társ. kiáll.-ból.

Szm KT 50-136. 1.

MDK

Berkes Antal

Esti forgalom. Olajf.

Képzőm.Társ.1908/9. téli kiáll.kat. 67.l.

MDK

Berkes Antal

A városligeti híd. Tempera.
Az Iparcsarnok előtti park. Tempera.
Épitkezés a Kartacs-utcaban. Bpesti részlet.
Olajf.

Képzőm. Társ. 1910/11. téli kiáll. kat. 52.l.

Berkes Antal, festöm. MDK

130. Vásárosok a nagy Lehel-piacon. Olf.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat. 46.l.

Berkes Antal MDK

Pihenő nő, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Berkes Antal MDK

Bulyovszky utca eső után, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Berkes Antal MDK

Csatorna reggel, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Berkes Antal MDK

Tavasz, repr.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Berkes Antal MDK

Tavasz, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Berkes Antal MDK

Bulyovszky utca, olf.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Berkes Antal MDK

Müterem ablaka előtti részlet, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Berkes Antal

MDK

Pálffy tér Budán, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Berkes Antal MDK

Központi vásárcsarnok előtt virágárusok, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Berkes Antal MDK

Margitpark, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Derkes Antal

Mergitpark, ofi.

Berkes Antal MDK

Kis piac a Hungária körúton, olf.

A Barokaldi cirkuszt előtti részlet, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Berkes Antal MDK

Artézi fürdő előtti részlet, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Berkes Antal

Antal Berkes életét regénye, stb.

B̄ rkes Antal MDK

Városliget átjáró nyáron, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Berkes Antal

Ujpesti piac, temp.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Degree Angel

Upper pt. temp.

Berkes Antal

MDK

Hungária uti részlet a VI. kerületben, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Berkes Antal MDK

Részlet a Hungária körutról, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Berkes Antal MDK

Artézi fürdő előtti részlet, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Berkes Antal

MDK

Részlet otthonomból, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Berkes Antal

MDK

Barokaldi cirkusz előtti részlet, repr.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Berkes Antal festő

Résztvett az 1916.évi tav.tarlaton.

KMT 1916.tav.kiáll.

MDK

Berkes Antal

Andrássy ut és Bulyovszky utca sarka, repr.

Müvészet 1915. évf. 166.l.

Berkes Antal

MDK

Frissen esett hó az Aréna után, olf.

Utca ősszel, olf.

Hótakaritás az Aréna uton, olf.

Estefelé az Aréna uton, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Berkes Antal MDK

Hideg idő, olfl

Téli reggel, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Berkes Antal

MDK

Andrássy ut és Bulyovszky utca sarka egy őszi délelőtt, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

Berkes Antal MDK

Karácsony után, mütermi hangulat, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Berkes Antal MDK

Teához teritve a müteremben, olf.

Mücsarnok 1914.tavaszi kiállitás

Berkes Antal

MTK

Teritettek a müteremben, olf.

Műcsarnok 1914.tavaszi kiállitás

Berkes Antal MDV.

Műteremben, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Berkes Antal

MDK

Utolsó napsugarak, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Berkes Antal MDK

Nyári est, olf.

Park ősszel, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Berkes Antal

A Nemzeti Szalon tav. tárlata. A Lakás 1914.5.sz. 99.l.

Berkes Antal MDK

Téli este Angyalföldön, olf.

Olmos idő, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Berkes Antal MDK

Őszi reggel Münchenben, olf.

Műcsarnok 19[illegible]/9. téli nemzetközi kiáll.

Berkes Antal MDK

Esti forgalom, olf.

Nicsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Berkes Antal

Őszi reggel, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 42.l.

Berkes Antal MDK

Részlet az otthonomból, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Berkes Antal

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar művészet.
Bpest. 1916. 21.l.

MDK

Berkes Antal, festőm.

Angyalföldi akácos. Vizf.

Műcs-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. hagyat.kiáll.
és
Akv.- és Paszt.festők Egyes. és Graf. Egyes.-nek kollekcióiból rendezett kiáll. 1912.márc. Kat. 63.l.

Berkes Antal MDK

A mütermemk olf.

Artézi ivócsarnok az Éréna uton, olf.

Mücsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Berkes Antal MDK

Konyhakert Angyalföldön, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Berkes Antal MDK

Tavaszi délután /részlet a Városliget mellett/, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Berkes Antal festő

Résztvett az 1908.évi tav.kiallitason.

Képzőm.Társ.1908.tav.kiall.kat. 44.l.

MDK

Berkes Antal, festöm.

Falusi utca ősszel. Olf.

Nyári nap. "

OMKT-Vándorkiállitások. 1910.szept.8.-dec.27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 76.1.

Berkes Antal MDK

Kocsi a Gömb utcában, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Berkes Antal

Műteremben. Olajf.

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat. 40. l.

Berkes Antal MDK

Őszi napfény, olf.

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Berkes Antal, festőm.

Megvették: "Bulyovszky-utca eső után" c. művét.

Művészet. 1916. 41. old.

MDK

MDK

Berkes Antal , festőm.

életképeit láthatjuk az V.-ik teremben.

Műcsarnok. - Kiállítás.
Művészet.1916. 5.l.

Berkes Antal, festőm.

552.	Lehéltéri piac a Krayer-féle házzal.	Olf.
554.	Margitpark a budai hídfőnél.	Olf.
555.	Keddi vásár a lehel-piacon.	Olf.
557.	Lehéltéri piac délelőtt.	Olf.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll. Kat. 74.l.

MDK

Berkes Antal

Lelátás a Margitszigetre	tempera
Interieur	olajf.
Festők, modellek májusa	"
Szépművészeti muzeum	"

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Majus. 4.1.

MDK

Berkes Antal

Koccintás	olajf.
Ivó munkás	"
Leányfej	"
Margitsziget	"

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Majus. 4.l.

Berkes Antal MDK

Reggeledik, olf.

Mücsarnok 1906/7. téli kiáll

MDK

Berkes Antal

Este a Klotild-palota előtt, of.

Képzőm. Társ. 1909/1o. téli kiáll. kat. 41.l.

Berkes Antal MDK

Margitszigeti részlet, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Berkes Antal

MDK

Lipótvárosi Dunapart, olf.

Micsarnok 1920-21 téli kiállitás

Berkes Antal MDK

Karakterfej, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Berkes Antal MDK

Magyar virágok a verrandán, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Berkes Antal MDK

Városliget, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Berkes Antal

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Berkes Antal, festőm.

73. Városligeti park. olf.

MKT 1912/13 téli kiáll. Kat. 42.1.

MDK

Berkes Antal, festöm.

180. Őszi reggel Münchenben. Olf.

Műcsarnok. 1908/9. téli nemzetk. kiáll. Kat. 42. l.

Berkes Antal

MDK

Muri, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Berkes Antal MDK

Jour, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Berkes Antal MDK

Üllői uti rézlset, olf.

Baross tér télen, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Berkes Antal MDK

Piac karácsonkor reggel, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Berkes Antal MDK

Zálogház előtt, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Berkes Antal

Kocsi a Gömb-utcában, of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 38.l.

MDK

Berkes Antal

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Berkes Antal

Ujpesti piac, temp.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 73.l.

MDK

Berkes Antal

Műcsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Berkes Antal

Mücsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 57.l.

MDK

Berkes Antal

Tavaszi délután /részlet a Városliget mellett/. Of

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 38.1.

MDK

Berkes Antal

Képzőm.Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 62.l.

MDK

Berkes Antal

Városligeti park, of.

Képzőm.Társ.1912/13.téli kiáll.kat. 42.l.

MDK

Berkes Antal

Művészet 1939. IV. évf. 27. sz. 7o.l.

MDK

Berkes Antal

A körönd egy részlete, of.

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Berkes Antal

Mücsarnok 1909/1910. téli kiáll. kat. 62.l.

Berkes Antal

MDK

Árok utca napsütésben Tabánban

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Berkes Antal

Bál. Of.

KMT. 1917. tav. kiáll. kat. 23.1.

Berkes Antal MDK

Mütermem

Mücsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Berkes Antal

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

Berkes Antal MDK

Árok-utca a Tabánban, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Berkes Antal

MDK

Hadnagy-utca a Tabánban, olf.

Műcsarnok 1926. őszi kiállitás

Berkes Antal MDK

Ködös reggel az Angyalföldön

Mücsarnok 1925 tavaszi tárlat

Betreff Antrag MDK

Kürze Regel zu Abkürzungen

Mitgliedsnummer 1257 bevorzugt Vereine

1/.

MD K

Berkes Antal festőm.

440.	Tájkép.	J.1.b.	Olk.
441.	Utcarészlet.	J.1.j.	Olk.
442.	Utcarészlet.	J.1.b.	Olk.
443.	Behavazott utca.	J.1.b.	Olk.

Árverési Közlöny.1929.ápr. 3.rk.sz. 26.l.

MDK

Berkes Antal,festöm.

444.	Utcarészlet.	J.1.j.	Olf.
445.	Utcarészlet.	J.1.j.	Olf.

Árverési Közlöny.1929.ápr. 3.rb.sz. 26.l.

Berkes Antal MDK

Tavaszutó, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Berkes Antal MDK

Hótakaritás, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Berlin Antal MDK

Mötekarlthe, olf.

Mlcsartnok 1925 tefi khallithe

Berkes Antal MDK

Kritikus, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Berkes Antal

Kis piac a Hungária-körúton, of.

A Barokaldi-cirkusz előtti részlet, of.

Hungária-uto részlet a VI-ik kerületben, of.

KMT. 1912. tav. kiáll. kat. 39.l.

MDK

Berkes Antal

Kis piac a Hungária-körúton, 9.

A Berzsenyi-utcza sarkán részlet, 9.

Hungária-uto részlet a VI-IK kerületben, 9.

KMÉ. 1912. tav. kiáll. kat. 59.1.

MDK

Berkes Antal

Részlet a Hungária-körutról, of.

KMT. 1912. tav. kiáll. kat. 39.l.

Berkes Antal

Részlet a "Hungaria-körutról" cz.

Nov. 1912. szer. kiáll. kat. 79.1.

Berkes Antal MDK

Kartács-utcai részlet, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Berkes Antal

MDK

Kévehordás, olf.

Mücsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Berkes Antal MDK

Gróf Károlyi park, olf.

Mücsarnok 1928tavaszi kiállitás

Berkes Antal [redacted]

Siesta, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

MEK

Berkes Antal

Vásárosok a nagy Lehel-piacon. Olajfm.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat.46.l.

Berkes Antal

MDK

Hungária uti kispiac, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Berkes Antal

A városligeti korcsolyacsarnok, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Berkes Antal MDK

Svábhegyi részlet, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Berkes Antal
Épitkezés, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
16 l.

BERKES ANTAL

ÚJ MŰVÉSZET

1998/szept.

P-9396

2.0.

858. FÜLEP LAJO

Fülep Lajos - Elek Arturnak

Carissimo Ser Arturo,

bocsásson meg, hogy ily renget
rendbeli küldeményt is csak mo
kezett, azt gondoltam, no, maj
hol egy, hol más közbe kevered
s azóta bizony megoszló időmne
noha állandóan és kielégitően
gondozásra, különösen az első
igen köszönöm minden kedvesség
látogatásait /jól tudom, nem c
barangolni/, aki állandóan eml
Maga igazán baráti mellette-lé

MDK

Berkes A.

Párás hangulat Münchenben, akv.

Fóthy ut ősszel, temp.

Grafikai kiáll. Műterem, 1937. aug.
1 l.

HDK

Berkes Antal, festö
szül.1874

Utcarészlet. Jel.: Berkes A. Fa

gr. Almásy-Teleki Éva müv.int./v.Ernst Muz./
IX.Müvészeti aukció 1942. máj.1o-töl kiáll.18.aukc.
Kat. 3.1.

MDK

Berkes Antal, festö.
/szül. 1874/.

Tavaszi korzó. Jelezve. Of.

Ernst Muzeum aukciói. 52. sz. - II. rész.
1935.nov. - Képek, 4.1. Katal.

Berkes Antal, festő.

MDK

Budapesti impressziói.

Jeles művészek kiáll. a Vigadóban. – „Dunántúl" – A. – É.
1928 XI. 3. – 6. l. (Pécs?)

MDK

Berkes Antal ifj

Magyar kiállító műv. névsora. Műcsarnok, 1899.
22.sz. 346-348 l.

MOK

Berkes Antal, festő.

Pesti utca. Of.

Szent György Céh, M. Am. és Gyűjt. Egyes. 15. aukció. Kat. 332. l.

MDK

Berkes Antal, festö

Öszi rózsák.	Vizf.
Tavasz Óbudán.	Tempera.
Hid..	"
Tájkép.	Vizf.

A Magy. Akv.- és Pasztellf. Egy. X. kiáll. 1923.nov.
Nemz. Szal. Kat.

MDK

Berkes Antal, festő

630. Reggeledik. Of.
631. Kotró.

Képzőm. Társ. 1909/10 téli kiáll. - Kat. 60-l.

Berkes Antal

Karakterfej, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 18 l.

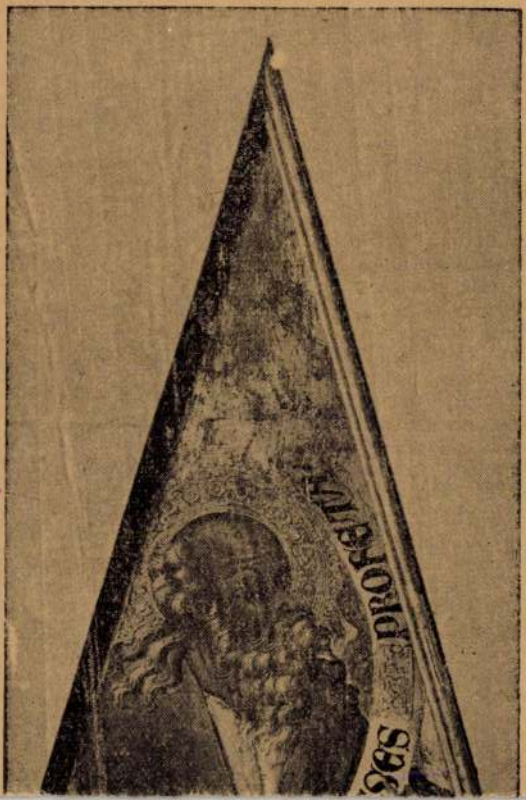
PROFESSES

Berkes Antal
Jour, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 16 l.

Berkes Antal
Részlet Rákosról, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 31 l.

-11, Pásztó II.520./ Alsó kocsma: 1798-
ázzal együtt 241 frt 51 kr-ra becsülik.
g tulajdona, ugyanez évben a tüz egészen
Az apátságnak - a rezidencián kivül -
század ban 8 házát a pásztói földesurak
. /Békefi, I. 111./ 1703-ban a kolos-
5 házzal rendelkezik /Békefi, II.8./
nott /Békefi II.12./ 1749-ben Hauck
46 házzal szerepel /Békefi II.29./,
ról is emlités történik, melyben ke-
n, évi bére kb. loo frt. /Békefi III.

XVIII. század elején loo frt-ért kinál-
ignak. /Békefi, II.16./ - A Csiktó
tosság 1801-ben kezdi alapjaiból ujjá-
falak készülhek el. Nagyobb kertjé-
l, ez a szilvaaszaló. /Békefi II.
Maietinsky leirásában és térképén
s, tetőzete nincs, a szerző nagynak
/ Farkas Mihály és felesége Csima

Berkes Antal
Muri, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mics. 16 l.

Berkes Antal

Ülő nő, olaj

Tájkép, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2.rendk.sz.

30 1.

Berkes Antal
Angyalföldi részlet, olaj

Magyar Képzőművészek Segítő Bizottsága. Művészeti kiállítás. 1914. 3 l.

;os kapualját kétoldalt két-két magá-
;s végül egy-egy magános, simafeje-
;golja. A hevederivek ugyancsak ka-

; utolsó pillér után.
;s alaku lépcsőházban orsós-bábos
;t az egy ablakkal megvilágitott

;iségek csehsüvegboltozatosak.

;. /Jókai-u.sarok./
;ebben Kacskovics major. Nagyobb tel-
;intes, L alaku épület. XIX. század

;s lábazaton nyugvó, széles ivekkel
;etü öt pillér veszi közre. Erősen
;zárja le a homlokzatot.
;lokzat tagilatlan, két kisebb és

Berkes Antal
Sziget szt.-miklósi részlet, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc.
9 l.

BERKES ANTAL

Aukción:
Antal Berkes: Platz in Budapest.
Öl auf Karton, 20x33 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
452. Kunstversteigerung, 1981 Jan.
Katalogus 362.sz., 49.old., Kép: Taf. 39.

BERKES ANTAL

Aukción:
Antal Berkes: Strassenszene in Paris.
Öl auf Leinw., 50x70 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
632. Kunstauktion, Mai 1981.
Katalogus 307.sz. 44.old.
Kép: Taf. 133.

Berkes Antal
Az országut mellett, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1914. 6 l.

Balassagyarmat /Bojár/ 4o

kazették és rozettákkal disz

Rákóczi fejedelem-utja 47

Klasszicista. Em
A földszinten három hossz
ségnyilás + kapu. A helyi
A kapualj szegme
lér tagolja, a hevedereke
zetta disziti.
Lépcsőfeljáró ba
zött. Uj, kétkaru lépcsőh
szintén uj.

Rákóczi fejedelem-utja 51

XIX. század közej
tott. Emeletes.

MDK

Berkes Antal, festő.

Sziget szt.-miklósi részlet. Of.

A Szegedi Képzőmův. Egy. műkiáll. - Szeged, 1907. III

Katal. 9. l.

Berkes Antal, Jesle.

Füget nt.-miklósi pénlet. Gf.

L. Szegedi Képnőmű. Egy. mutiáll. - Szeged, 1907. III.
Natal 9. l.

MDK

Gerkes Antal, festő.

274. Építkezés. 6f.

A Szegedi Képzőmüv. Egy. műkiáll.-Szeged. 1907. III.

Kat. 16. l.

MDK

Berkes Antal

Városrészlet, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 26 l.

Berkes Antal

"Milliomosok" c. vászna érdekesen elgondolt, szines alkotás,-mondja a kritika a Müvészet c. rovatban, mely "A Müterem tavaszi kiállitásá"-ról számol be.

A HÉT, Bp. 1918. ápr. 21.
XXIX. évf. 16. sz. 249. lap.

Berkes Antal

"Őszi kiállitás a Szalonban" cimmel a Müvészet c. rovatban közölt kritika felsorolja s általánosságban megdicséri a nagyjából fiatal müvészeket, de külön egyiküket sem méltatja: Ripszám Henrik, Somogyi Miklós, Csermely János, Porter Paula, Toplánszky Sándor, Diener Dénes Rezső, Nagy István, Oppel Magda, Frank Frigyes, Záhonyi Géza, Scheiber Hugó, Beron Gyula, Podvinecz Erzsébet, Berkes Antal, Korcsek, Fischer Edvin, Pogány Ferenc.

A HÉT, BP. 1915. azept. 19.
XXVI. évf. 38. sz. 531-532. lap.

MDK

Berkes Antal, festö

Kilátás a budai hegyekre. Olf.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. CMKT-Mücs. Kat. 48.1

MDK

Berkes Antal, festö

Az országház mellett. Olf.

MK.Seg.Biz. Müv. Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 6.1.
Szépm.Muz.

Boros Antal

Müvei szerepeltek a Mücsarnok 1906-os
Tavaszi kiállitásán - emlitve

Fülep Lajos:A müvészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp.1974 Magvető 175.old.

MDK

Berkes Antal, festö

Angyalföldi részlet. Olf.

MK.Soc.Biz.MÜv. Kiáll. 1914.nov.-dec. Kat. 3.l.
Szépm.Haz.

MDK

Berkes Antal, festö

Virágvásár Amszterdamban.	Olf.
Tavasz.	Olf.

Tavaszi Tárlat. 1923.ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 30.1.

M.D.K.

Derkes Antal
festő

35 utcarészlet
(Család om.)

Egyéb-köztulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

31

Berkes Antal
festő

M.D.K.

"Piac"

"

Bizalkció 1954. Budapest. 131.

MDK-

Berkes Antal

Margitszigeti parkrészlet, olaj

KMT 1912/13. téli kiáll. 75 l.

.őtti tornya 1914-ből, provinciális,
)-ből.

templomok. kp. 1942, 472 l — Tambor 3 l. —

MDK

Berkes Antal, festő.

Fiumei utca. Of. -

Szent György Céh, XXIX. műv. graf. aukc. - 1919.
IX. 29. - X. 2. - A gyűjtő. V. évf. 5. n. - Kül. n. - 72. l.

MDK

Berkes Antal

Tájkép, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz. 13 l.

Berkes Antal

Tájkép, ol.

MDK

Berkes Antal

Párisi részlet, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88.auke.

16 l.

MDK

MDK

Almásy-Teleki I. aukc. 1939. szept.

1.

MDK

Berkes Antal

Parkudvar München-ben, temp.

Udvarrészlet este, "

Virágárusok, "

MAPE 13. kiáll. M.Szal. 1927. máj.
4. l.

MDK

Berkes Antal, sz. 1874.

Havas táj

Almásy-Teleki 7. aukc. 1941. okt.

28/1.

MDK

Berkes Antal, festö

Kocsma-jelenet.	Olf.
Tó-part.	-"
Városkapu/Berlin./	"

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 33.1.

MDK

Berkes Antal, 1874-

Budapesti részlet

Budapesti utca télen

Esti hangulat

Ernst Muz. ~~ko.~~ 18. aukc. ~~1921~~ 1921. dec.

4 l.

Antino

MDK

Berkes Antal

Fausi udvar, of.

Párisi kávéház, of.

Árv. Csarnok 19o4. aukc. 1942. máj. 5. l.

Berkes Antal, Bp. 1874-

MDK

Városi részlet este

Az Egri Kaszinó kiáll. kat. Eger, ~~1923~~x
1924. aug.

5 l.

MDK

Berkes Antal

Napsütés a Leheltéri piacon, olaj

KMT 1912/13. téli kiáll. 75 l.

HÉREG (Komárom)

* R.k.templom, ~~egyetlen~~ homlokzati
/~~biborosi kalap, körül Mária Teré~~
~~alatt, Hold és Nap.~~ / A templomte
kapu, két üres fülkével és négy f
mely szerint Rudnay ~~primás~~ épitte
keny hajórész után a hajó tengely
1794-ben Batthyány ~~biboros~~ József Prímás esztergo / 1. a
~~primás~~ 1825-ben Packh Jánossal ki
nek beboltozására már nem került
János esztergomi érsek.
(Tata-Tóvárosi Hiradó, 1902, 35. és 4.
é. n. 1907, 70 l – Genthon, 1951)

Berkes Antal 1874-...

Városrészlet, olaj

MG- és Régiségkereskedelmi Váll. IX. MG-
vásszati aukció. Bp. 1948. 8 1.

Berkes Antal

Festők a szabadban, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 18 l.

Berkes Antal

Ködös reggel az Angyalföldön, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 22 l.

Berkes Antal, sz. Bp. 1874.

Városi részéet este

Egri Kaszinó kiáll. Eger, 1924. 5 l.

Egri Kaszinó kiáll. Egar, 1924. 1.

Berkes Antal
Az iszákos, olaj
Városligeti részlet, olaj
Épitkezés, olaj
Tájkép, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása, 1906, [1] 1.

79a lap: Az *Arbor Cognationis*, fekete és vörös tintával rajzolva.

258a lap: „. . . per me L. de Z. In festivitatibus Nerei et Achillei martirum sub Johanne Baccalaureo de Kyswarda protunc rectore scole pathak Existente. Anno currente. Anno domini 1490."

Ocsovszky 28. l. — Majer 294 l. — Toldi F.: A magyar nemzeti irodalom története. 1878. 39. l. — Lányi Károly: Magyar Egyháztörténelem. 1866 534., 567—68. l. — Csontosi János: Adal magyarországi könyvmásolók és betűfes MKSz. 1879. 146. l. — Csontosi 308. l. 16 Könyvkiáll. Eml. 1882. 19. l. 47. sz. — S Nyelvtud. Közl. XXV. 1895. 42. l. — József: Magyar írók élete és munkái 353. — Harsányi István: Sárospata Sárospatak, 1928. 8. l. — Bartha Dé érsek zenei jegyzetei monostor-iskola ból. 1934. (Musicologia Hungarica Nemzeti Múzeum zenetörténeti ki Horváth János: A magyar irod kezdetei. Budapest, 1931. 55., Horváth János: Az irodalmi műv 1935., 198. l. — Magyar művelő Domanovszky Sándor, II. kt.

T. II. kiad. Bp.

7. (Mss. II. 1.) BIBLIA (JORDÁNSZKY

Mózes öt könyve. — könyve. — A négy evang kedetei. — Az apostolok t jelenéseinek könyve.

Berkes Antal
Téli nap, olaj
Utca részlet, olaj
Est a tóparton, olaj
Otthon, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarossziget kiállítása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 5-6 l.

Kutasó /Voit/ 1

Története: Kutasóról az iroda
tés történik, de mint puszta
ven szerepel. A XVI. század e
toka volt. 1770 után többek k
Roth Tamás is birtokosa volt
Bekötőut mentén V alak
kedés nélküli, nehezen megköz
val kitünt, hogy az mult száz
nek nyoma nincs. Evangélikus
gálja elsősorban, 1947-ben ép
gyülekezet is, amely Bér közs
tárgya nincs.

Berkes Antal

Esős idő

Az 1904-iki téli tárlat. 3 l.

Berkes Antal

tájképek

Az 1904-iki téli tárlat. 4 l.

MDK

Berkes Antal

Udvarrészlet, of.

Mücsarnok, 1899. 3.sz. 41 l.

MDK

ifj. Berkes Antal

az iskola egykori növendéke nevet és megbecsülést szerzett magának.

Hamvay Ödön: Az iparmüvészeti iskola jubileuma. Müvész Ipar. 1905.nov.15. I.évf. 3.sz. 36.l.

MDK

Berkes Antal

Diskurzus, of.

Ülő nő, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.
18 l.

Berkes Antal

MDK

Tájkép, of.

Árv. Kőzl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 16 l.

MDK

Berkes Antal, festő; m. 1874

Utcai részlet. Vákon

Jelezve.

Ernst Murz. aukc. 54. m. - Kiáll. 1936 nov. 22-29. ig

Jegyz. 5. l.

MDK

Berkes Antal, festő.
Falusi utca ősszel. Of.-
Nyári nap. "

OMKT- Vánd. kiáll. 1910 szept. 8.- dec. 27-ig
Tm.- Hornyánszky V. könyv. 76. l.

Berkes Antal

Glatter Gyula: nagy portréját a kritika igen kvalitásos munkának találja.

Pentelei Molnár János: néhány igen sikerült és finom csendélettel mutatkozott be.

Berkes Antal: Kellemes interiörje jólesően hat.

Nádler Róbert: disztingvált modoru tájképe dicséretre méltó.

Cyrano véleménye a "Tavasz tárlaton bemutatott müvekről. A kiállitást a Mücsarnokban rendezték.

A tárlaton szereplő többi művész nevét lásd: Mednyánszky László nevénél az alanti jelzettel és dátummal ellátott cédulán.

ÉLET, Bp. 1914. ápr. 12. VI.évf. 15.sz. 469,474, 475. lap.

10. **BERKES ANTAL**
(Budapest, 1874 – Budapest, 1938)
Városligetben ülő nő
Olaj, vászon kartonon 37x50.5. Jelezve lent jobbra:
Berkes A.

85. Müvészi Képaukció. Bp., 1991. aug.
BÁV

Berkes Antal

"Nyári est" c. festménye, városi esti kép, téren nagy fákkal, magas épületekkel, járókelő emberekkel, lovas hintóval és szekérrel.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. aug. 8. I. évf. 32. sz. 175. lap.

BERKES ANTAL

Aukción:
Antal Berkes: Strassenszene.
Öl auf Leinwand, 40x50 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
633. Kunstauktion, Sept, 1981.
Katalogus 13.sz. 18.old.
Kép: Taf. 78.

BERKES ANTAL

Aukción: Antal Berkes:
Strassenszene in Paris.
Öl auf Karton, 20x31,5 cm. - Sign.

WIEN, DOROTHEUM
450. Kunstauktion; Oktober 1980.
Kataalogus 713.sz., 76.old.

BERKES ANTAL

Aukción:

Antal Berkes: Winter in der Stadt.
Öl auf Karton, 38x47 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteiluhg
460. Kunstversteigerung, April 1982
Kat. Nr. 298. S. 46.

BERKES ANTAL

Aukción:

Antal Berkes: Abend in der Grossstadt.
Öl auf Leinw., 38x49 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
460. Kunstversteigerung, April 1982
Kat. Nr. 297. S,46. Abb.Taf 57.

BERKES ANTAL

Külföldi aukción:
Antal Berkes: Am Boulevard.
Öl auf Holz, 21x27 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
465. Kunstversteigerung, Febr. 1983
Katalogus 45.old. 231.sz.

Berkes Antal

Festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1930.VII.21.

Berkes Antal

festőművész

Solymosi Képszalon kiállitása - Miskolcon a Megay cukrászda helyiségében - képével szerepel.

Solymosi Képszalon
meghivója 1931.

MDK

Berkes Antal

Tavaszi táj, o.

Fővr. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952

BERKES ANTAL

Külföldi aukción:
Antal Berkes: Strassenszene.
Öl auf Leinwand, 24x30 cm. Sign.

Wien. Dorotheum
469. Kunstversteigerung, Dez.1983.
Katalogus 55.old. 415.sz.

MDK

Berkes Antal

Esős idő, of.

SzmKT Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain.
SzmKT 50 - 136.l.

MDK

Berkes Antal

Kévehordás, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-ik. sz. Műcs.

1927. jan.

MDK

Berkes Antal festő

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.

Műcs. 1927. jan.

MDK

Berkes Antal

Utcarészlet, o.

Egyéb köztulajdonból elvesszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

BERKES ANTAL

Aukción:

Antal Berkes: Pariser Srtassenszene.
Öl auf Leinw., 47x68 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum
462. Kunstversteigerung, Okt. 1982.
Kat.nr. 389., S.54., Abb.Taf. 34.

BERKES ANTAL

Aukción:

Antal Berkes: Markt in Budapest.
Öl auf Leinw., 70x95. Sign. und dat.:
1912.

WIEN, Dorotheum,
463. Kunstversteigerung, Dez. 1982.
Kat. nr. 14., S. 16.

BERKES ANTAL

Aükción:
Antal Berkes: Am Boulevard.
Öl auf Leinw., 40x50 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
459. Kunstversteigerung, Febr. 1982,
Kat. Nr. 11. S. 16. Abb.Taf. 54.

BERKES ANTAL

Aukción:

Antal Berkes: Strassenszene.
Öl auf Leinw., 22x38 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
460. Kunstversteigerung, April 1982
Kat. Nr. 299. S. 46.

Berkes Antal

"Budapest festője"-ként emliti meg a Müvészet c. rovat, "Berkes Antal gyüjteményes kiállitása" cimmel. Rendkivüli gondossággal festette meg a város festői értékeit: a Bazilika kupoláját, violaszinü éggel a Dunát, benne a zöld szigettel. Igen nagyra értékeli a mesteri szinhatásokat, több, mint száz képe között azokat a kompoziciókat, melyek "az egyéni törekvésü müvészt értelmesen, komolyan revelálják." Ez a kollektiv képkiállitás a "Derengés" Képzőmüvészeti vállalkozás első bemutatkozása.

A HÉT, Bp. 1917. dec. 23. XXVIII. évf. 51.sz. 815. lap.

Berkes Antal

Vidovszky Béla, Baróthy Major Jenő, Zádor István, Vastagh Géza, Nádler Róbert, Berkes Antal, Glatter Gyula, Pentelei Molnár János, ifj. Kampis János, Rottmann Mozart, Stetka Gyula, Marton Ferenc, Leidenfrost Sándor, Hende Vince, Gulyás János, Germány Elemér, Benczur Gyula, Bosznay István, Ferenczy Károly, Katona Nándor, Szmrecsányi Pajtás Ödön, Kléh János, Karlovszky Bertalan, Várady Gyula, Barkász Lajos, Vesztróczy Manó, Moldován Béla, Kimm Frigyes, Zombory Lajos, Mednyánszky László, Barta Ernő, Gulácsy Lajos, Szlányi Lajos, Kandó László, Körmendi-Frim Jenő, Jakab Zoltán, Burghardt Rezső, Páldy István, Dobrovic Péter, Bánsághy Vince, Klammer Mariska, Lechner Ödön, Kozma Lajos, Reményi József, Beszédes J. László, Ligeti Miklós művészek a Műcsarnok tavaszi tárlatán szerepelnek műveikkel.

ÉLET, Bp. 1914. ápr.12. VI.évf. 15.sz. 469, 474-475. lap.

BERKES ANTAL

Antal Berkes: Korso in Budapest.
Öl auf Karton, 25x39 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
443. Kunstauktion
15. bis 18 Mai 1979.
Katalogus 10.sz. 16. old.
Kép: Taf. 12.

BERKES ANTAL

Külföldi aukción:
Antal Berkes: Strassenszene.
Öl auf Karton, 20x33 xm. Sign.

Wien, Dorotheum
468. Kunstversteigerung Okt. 1983.
Katalogus 47.xxx old, 340.sz. Taf.38.

BERKES Antal

festménye a Perčić-gyűjteményben
ld. borítót és képét Perčić 114.p.

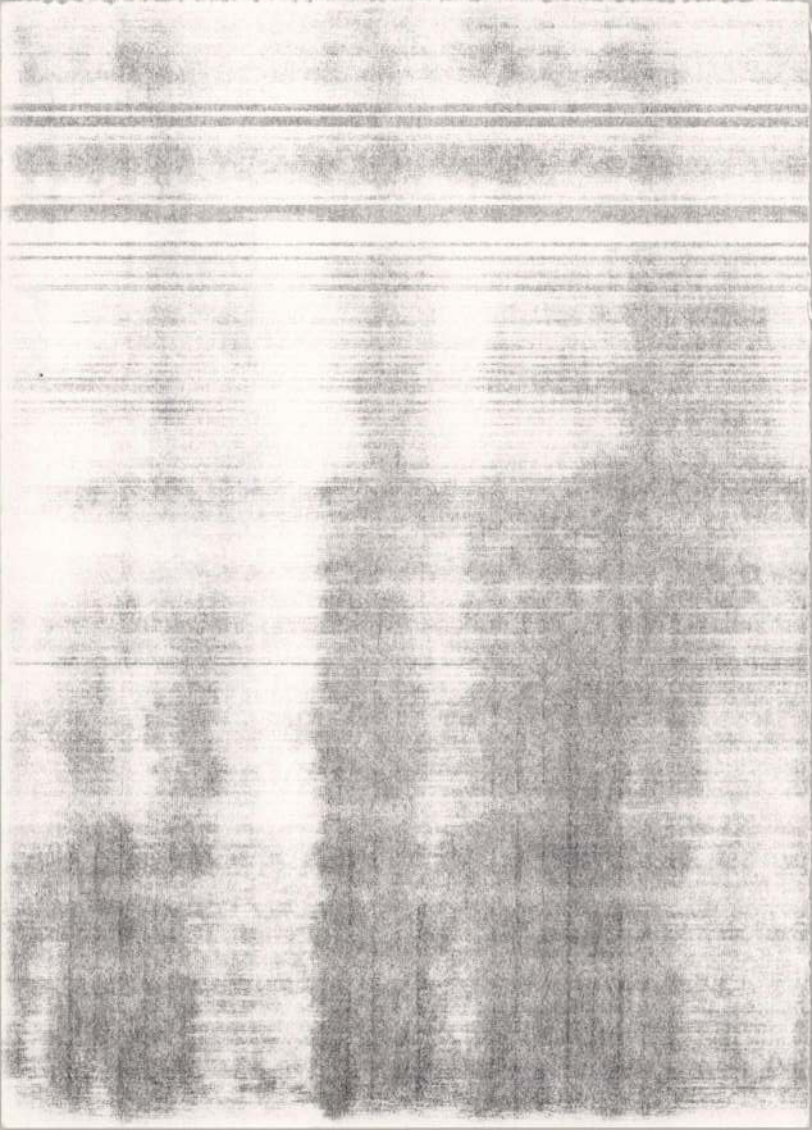

BERKES ANTAL

Külföldi aukción:
Antal Berkes: Winterliche Strassenszene.
Öl auf Holz, 20x33 cm. Sign.

Wien, Doretheum
467. Kunstversteigerung, Mai 1983.
Katalogus 54.old. 340.sz. Taf. 25.

BERKES ANTAL

Aukción:
ANTAL BERKES: Am Boulevard.
Öl auf Leinwand, 59x79 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
634. Kunstauktion, Nov. 1981.
Katalogus 18:sz. 19.old.
Kép: Tef. 66.

BERKES ANTAL

Antal Berkes: Grossstadtwinter.
Öl auf Leinw., 25x39 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
625. Kunstauktion
18. bis 21. September 1979
Katalogus 16.sz., 17.old. Kép: 167. t.

BERKES ANTAL

Antal Berkes: Boulevardszene.
Öl auf Leinw., 60x80 cm.- Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
626. Auktion, 13-16. Nov. 1979.
Katalogus 14.sz., 16.old., Taf. 79.

Berkes Antal, festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekű gyüjteményét. A 19.-20. sz. magy. képzőművészetének keresztmetszete. 388 mü, 180 művész Berkes egy művel szerepel. 227. old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1968. Pécs, 1968

Berkes Antal (1874-)

Tavaszi táj.
Oljf. 34.5x43 vászon.Ltsz:5872.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Berkes Antal, festöm.

Májusi est.	Olf.	
Karácsonyi vásár.	"	21.1.
A József-körut.	"	"

Műcs.-OMKE.1921. Tavaszi kiáll. Kat. 2a.1. és 21.1.

BERKES ANTAL

Antal Berkes: Abendlicher Markt.
Öl auf Leinw., 68x84 cm. Sign.
und dat.: 1910.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
448. Kunstversteigerung
April 1980.
Katalogus 9.sz., 16.old.
Kép: Taf. 21.

BERKES ANTAL

Antal Berkes: Strassenszene.
Öl auf Karton, 25x34 cm. Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
447. Kunstversteigerung
Februar, 1979.
Katalogus 3.sz., 15.old.

Berkes Antal MDK

Berkes Antal

Vámháztéri piac

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

MDK

Berkes Antal

A Beketow-cirkusz

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Berkes Antal MDK

Őszi este Párizsban, olf.

Mücsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Berkes Antal

Tavaszi Szalon kiállitás - NemzetibSzalonban képével szerepel

Pesti Napló 1931.VI.21.

megírva

Berkes Antalné

Nemzeti Szalon

Berkes Antalné.

I.ső lugosi kiáll.

Interieur, olaj

I.ső debreceni kiáll.

Interieur, olaj

1907. Őszi kiáll.

Interieur tanulmány, olaj

Berkes Antalné

sz. kilágyi Hona
festőnő

L.

Kendrey-kentiványi

186. l.

ai D.

Berkes Antalné sz. *Szilágyi Ilona*, festő-nő; szül. 1883-ban Budapesten. 1904-ben a Nemzeti Szalonban állított ki először.

Nemzeti Szalon Almanach. Budapest, 1912. 152. l.

Berkesné Szilágyi Ilona

1907 őszi kiáll. Nemzeti szalonban

Intérieur tanulmány,
olajf. 60 k.

BERKES DÓRA

M. Hírlap 2007. jan. 6. 48. old

Berkes Dóra Fényevolúció című fényfestészeti bemutatóját a budapesti Március 15. téren a rendezvény kéthetes időtartama alatt több mint 75 ezer tekintették meg; a képek a www.fenyevolucio.hu című honlapon láthatók, valamint itt tekinthetők meg az amatőr fotó- és videopályázatra beküldött alkotások is, amelyekre meghosszabbított határidővel, január 31-ig lehet szavazni. *(mti)*

Berkes Dóra

raypainting
by
dorkandkozmix

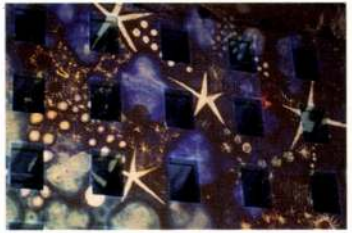

Ablak a városban

Matáv Székház, Budapest

December 18. – január 02.

Az ország legnagyobb vetített szabadtéri műalkotása a Matáv Székház homlokzatán

A négy, egymást naponta váltó képből álló kiállítás megtekinthető • 1013 Budapest, Krisztina krt. 55. 2001. 12. 18. – 2002. 01. 02. • hétköznap: 17.30h – 24h ünnepnapokon: 16h – 24h • kísérőzene: 22.00h-ig

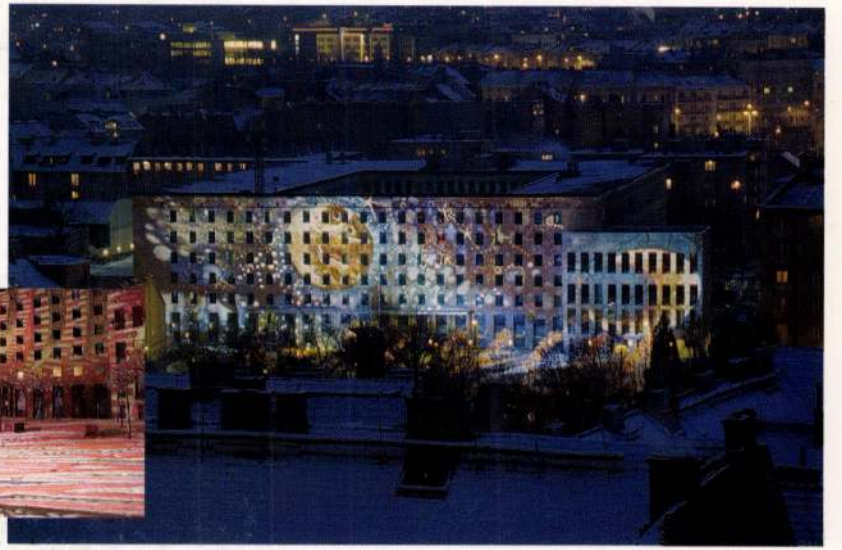

A vetítés ideje alatt jelen vagyunk a világítótoronyban.
We are mostly present at the lighthouse.
Info: 06/30 378-04-40 (18-22h), Press: 06/30 202-46-43
www.raypainting.com, www. dorkandkozma.com
info@dorkandkozma.com
Fotó: Fekete Zsolt, Török György

dorkandkozma
frankhegy prod

BERKES DÓRA

MAGYAR HÍRLAP | 2006. DECEMBER 19., KEDD 21. oldal

Fényfestmények a pesti belvárosban

KIÁLLÍTÁS

Fényfestészeti kiállítás nyílt tegnap Budapesten, az V. kerületi Március 15. téren. Berkes Dóra Fényevolúció című sugárfestményei január 1-jéig tekinthetők meg mindennap sötétedéstől éjfélig. A sugárfestészetet, az üvegfestés egy módszerén alapuló installációt esténként projektorral vetítik ki a környező épületekre. Berkes Dórának nem ez az első hasonló kiállítása a magyar fővárosban: eddig a Millenáris Park mellett az Erzsébet hídon és a Városháza téren tűntek fel a vetített képek.

„A gyönyörkeltés mellett fontos szerepe van a kommunikációnak is. Annak a párbeszédnek, amely a vetített kép témája és látványa, az épített környezet, a zene, az esemény és a résztvevők között zajlik. Így a kompozíció megtervezésénél meghatározó szerepe van azoknak az épületeknek (stílusuknak éppúgy, mint funkciójuknak), amelyek a vetítés felületét és környezetét adják" – olvasható a szabadtéri tárlat honlapján.

A projekt nemcsak a vizualitásra épít, a látvány élvezetében zenészek is közreműködnek. Tegnap a Korai Al Matrub dobosok és a Korai's Banditos DJ set lépett fel a helyszínen, ma pedig DJ Gonnok és DJ Bosi járul hozzá a látványhoz.

A későbbiekben DJ Zuboly, Vázsonyi János, Kongó és barátai (mezőségi népzene), sőt klasszikusok is hallhatók lesznek a vetített képek alatt. A festmények csaknem tízezer négyzetméteren jelennek meg. A részletek a www.fenyevolucio.hu és a www.doraberkes.hu honlapokon olvashatók. *(mh)*

Fényevolúció
Bp. V., Március 15. tér

e-mail: egeszseg@magyarhirlap.hu

HARMÓNIA

2006 ŐSZÉN ALAKULT MEG AZ INKONTINENCIA BETEGEGYESÜLET 24. OLDAL

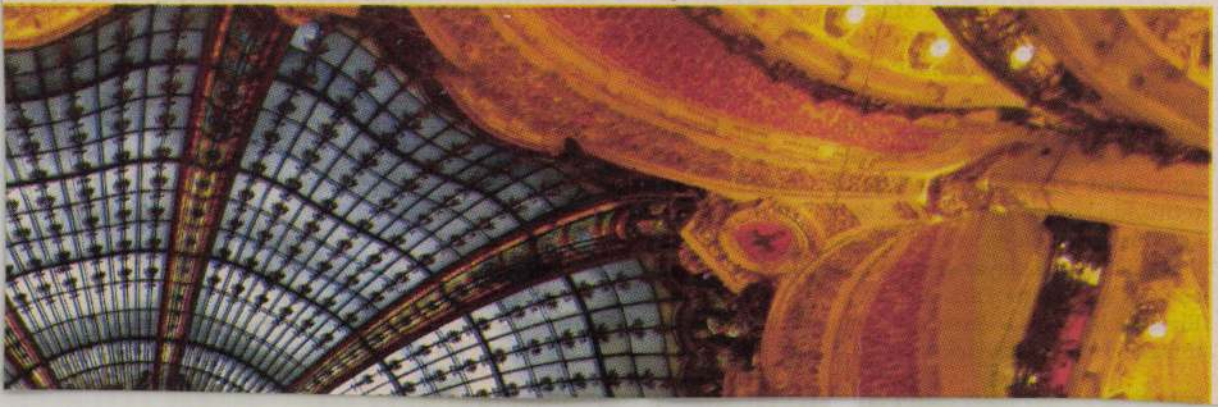

21. oldal

BERKES DÓRA

FOTÓ: HEGEDŰS MÁRTA

Lemezlovas fényfestő

Berkes Dóra fényfestményei más európai városok mellett többször voltak láthatók Budapesten is. A fényfestő városi objektumokra, épületekre – Frank-hegy, Millenáris Park, Erzsébet-híd, Brandenburgi kapu – vetíti ki képeit. Most Pest egyik szomorúan lepukkant szögletét, a Március 15-e teret festi meg fénnyel mindennap, sötétedés után.

Az alkotómunka magányos, befelé forduló folyamat, mondja Berkes Dóra. Őt a lemezlovasság viszi vissza az emberek közé: a technozene szubkultúrájában DJ Dork néven él. Most második hete látjuk és halljuk esténként az Erzsébet híd pesti hídfőjénél az általa rendezett fény- és hangjátékokat.

A park közepén többszintes fóliapiramis áll, amelynek felső részéről 31 vetítő öltözteti fénybe a jobb sorsra érdemes teret és a környező épületeket. Este hét és tíz között az alsó szinten, a bár mellett felállított keverőpultról lakóbarát hangerővel rétegzene szól. Jellege a diverzitás: a műfaj estéről estére változik. Eddig hallható volt már reggae, soul, jazz, broken etno és Bach, a hátralévő napokban pedig funk, hiphop, breakbeat és minimál techno következik.

Szilveszter éjjel Dorka – ezúttal DJ Dork – technoszonettje uralja majd a városnak ezt a részét. Műsorában két irányzatot – a detroit technót és a gettotechet – kever. A körítés, mint minden este, forralt bor, pogácsa, és először a rendezvénysorozat fennállása óta gulyásleves.

Az idei installáció és kerethappening címe Fényevolúció: a kifejezés Berkes Dóra művészi fejlődésére utal és a helyszínek egyre növekvő értéktartalmára. Dorkából egyre másra buknak elő a különös szavak: ő maga fényművész, a teret pedig fényoázissá varázsolták. Kollégája, Boda Gyöngyvér fényjelmezeket tervezett; a házak körülöttünk fényfestményekké lettek. Aki a reflektorok sugaraiba sétál, fényruhát ölt. Korábbi rendezvényeire utalva Berkes Dóra elmondja: fénybolygóján fénylények élnek.

Egy installáció előkészítése két hónapig tart. A kiválasztott helyszínen kamera obscurával mérik fel az objektumok méreteit és határozzák meg a vetítési szögeket. A méretarányos felvételekre üveglapokat helyeznek, amelyre Dorka kézzel festi fel a motívumokat, amelyek a kivetítéskor pontosan oda kerülnek, ahová tervezte. A Március 15. tér harmincegy üvegfestménye az organikus növényvilág megerőszakolását fejezi ki az ipari formavilágban – ám a jelzésrendszer absztrakt, s ez lehet csupán egy értelmezés a sok közül.

„Nagyon fontos az embereket inspirálni arra, hogy ők fantáziáljanak, gondolkodjanak, találgassák a fényfestmények értelmét" – mondja Dorka.

A gyerekek élvezik a legjobban: fürdenek a fényben. Rohangálnak, arcukon néha átsuhan egy illuzórikus világ fénykévéje. A felnőttek bizonytalanul téblábolnak a teret szabdaló fénysugarak alatt. Lépésenként megállnak fotózni. Hogy higgyék, amit láttak.

Berkes Dóra tanult valamit, mire eljutott a Fényevolúcióig. A dolgok mintázata – legyen az női ing, mesterhegedű, egy darab kő vagy éppen az állati és emberi test belső szervei – hasonlítanak egymáshoz. A minta örök.

SOMO

A Fényevolúció rendezvény
Március 15. tér
2007. január 1-jéig, éjfélig látogatható

rovatvezető: **Kósa Tamás**, e-mail: kosa.tamas@magyarhirlap.hu

z osztrákok másfél hónapos rossz sorozata

ünkön) nyerte a férfi lesiklást az alpe-
mióban rendezett futamán. A második
jci Didier Cuche végzett, a harmadik az
ofer sikerével megszakította az osztrák férfi csapat 13 nyeretlen futamból álló rossz sorozatát. Legutóbb a november 12-i idénynyitón Benjamin Raich nyert. Az osztrák nők is kitettek magukért, Semmeringben Kathrin Zettel nyerte a női óriás-műlesiklást, honfitársai, Nicole Hosp és Marlies Schild előtt. *(mti)* FOTÓ: REUTERS – STEFANO RELLANDINI

Hopp: ugrás teniszütővel 2007-be

TENISZ

Az egykori sikeres ausztrál Davis-kupa kapitány, Harry Hopman neve fémjelzi a vegyes csapatok nem hivatalos világbajnokságát, amelyet ezúttal tizenkilencedik alkalommal rendeznek meg Perthben. A nyolc, egy-egy női és férfi játékosból álló válogatottat a szokásoknak megfelelően most is két csoportba osztották be, s a csoportgyőztesek játszhatják majd a kupa döntőjét a jövő pénteken. Az egyes csapattalálkozókon két egyes és egy vegyes páros mérkőzést játszanak. Az idei tornán az oroszok az első kiemeltek, őket a spanyolok, a csehek és az amerikaiak követik.

A nők között az orosz Nagyja Petrova a legkiemelkedőbb játékos, és ő az egyetlen, aki a legjobb tíz között található a jelenlegi világranglistán. A férfiaknál viszont két játékos is elmondhatja ezt, a spanyol Tommy Robredo és a horvát Mario Ancic is a legjobb tíz között található.

A tavalyi győztes amerikaiak – Dent és Raymond játszott a bajnokcsapatban – az idén különböző okok miatt gyengébb csapattal vesznek részt, így kevés az esélyük a címvédésre. Korábban már bajnokságot nyerő mindössze kettő található a mostani mezőnyben, az ausztrál Mark Philippoussis 1999-ben Jelena Dokiccsal, Robredo 2000-ben Arantxa Sánchez-Vicarióval győzött. Az első játéknapon – kezdés magyar idő szerint máról holnapra virradó éjszaka – Oroszország–Ausztrália és Egyesült Államok–Franciaország mérkőzik egymással. FG

A csapatok összeállításai (zárójelben a jelenlegi világranglistás helyezésük)
A csoport: Oroszország: Nagyja Petrova (6. a világranglistán), Dmitrij Turszunov (22.); Egyesült Államok (4.): Ashley Harkleroad (86.), Mardy Fish (47.); Ausztrália: Alicia Molik (164.), Mark Philippoussis (114.); Franciaország: Tatiana Golovin (22.), Jerome Haehnel (213.).
B csoport: Spanyolország: Anabel Medina Garrigues (27.), Tommy Robredo (7.); Csehország: Lucie Safarova (42.), Tomas Berdych (13.); Horvátország: Sanja Ancic (173.), Mario Ancic (9.); India: Sania Mirza (66.), Rohan Bopanna (281.)

Roger Federer éve után jöhet – Roger Federer éve

TENISZ

A vegyes párosok nem hivatalos

tina Hingis, valamint ha egészséges, akkor Venus és Serena Williams) miatt szinte felesleges is jóslásokba

pontot vert a hagyományos világranglistán a második helyen végző Rafael Nadalra

Berki János MDK

Vizpart

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Berki János MDK

Beszélgetők

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

02.9.27-28

„Budapest mindig jobb Frankheggyel, mint Frankhegy nélkül."

FRANKHEGY

www.frankhegy.hu - info@frankhegy.hu

Dorkandkozma & Third Generation pres.

FRANKHEGY FESTIVAL BUDAPEST

www.dorkandkozma.com - www.thirdg.org

Minden ami szép, az érzékeny! Ilyenfajta lét-szükség-van, kell a fenttartás. Ragaszkodunk és erölködünk. A fesztivál fennmaradása lehetséges, ha a vendégek, az alkotók és a Dj.-k hajlandóak a szükséges feltételeket megteremteni.

1.- A megközelítést és az eltávozást kultúráltan és a meghatározott útvonal szerint kell megoldani.
2.- A belógást és a szomszédos kertek zaklatását meg kell szüntetni.
3.- A hangerő lehetséges kereteit nem léphejük túl.
4.- Mindehhez mindenki részéről különös átérzésre és segitségre van szükség.

www.raypainting.com - www.dork.hu-download sets

A Frankhegy, mint az életben minden, rengeteg tényező nagyon finom egyensúlyának köszönheti létét.
A Frankhegy-fesztivál sokrétű jelenség. A megitélése is az. A külföldről, és Magyarországról odalátogató résztvevők és előadók pozitívan emlegetik nem csak a rendezvényt, de a környéket is. A frankhegyi lakosok körében azonban az esemény csak zajt, és problémákat jelent, mivel nem ismerik a pozitív véleményeket, a számukra csak gondot jelentő rendezvény igazi értékeit.
A kommunikáció segít. Frankhegyen mindenki résztvevő, és mindenki néző. Együtt alakitjuk azt az interaktív művészeti mátrixot, amelyet igazán megörökiteni nem, csak megélni lehet. Ha tovább beszélünk arról, amit ott tapasztaltunk, és amit gondolunk róla, kiragadhatjuk térből és időből, és a kivülállók számára is érthetővé tehetjük.
Ezúton kérnénk meg mindenkit, hogy segitse a frankhegyi rendezvényt, ossza meg velünk a véleményét, hogy megmenthessük Frankhegyet.
Az induló levelező listáról info a www.frankhegy.hu oldalon.
A véleményeket az info@frankhegy.hu címre várjuk.

Köszönettel :Dork és Kczma

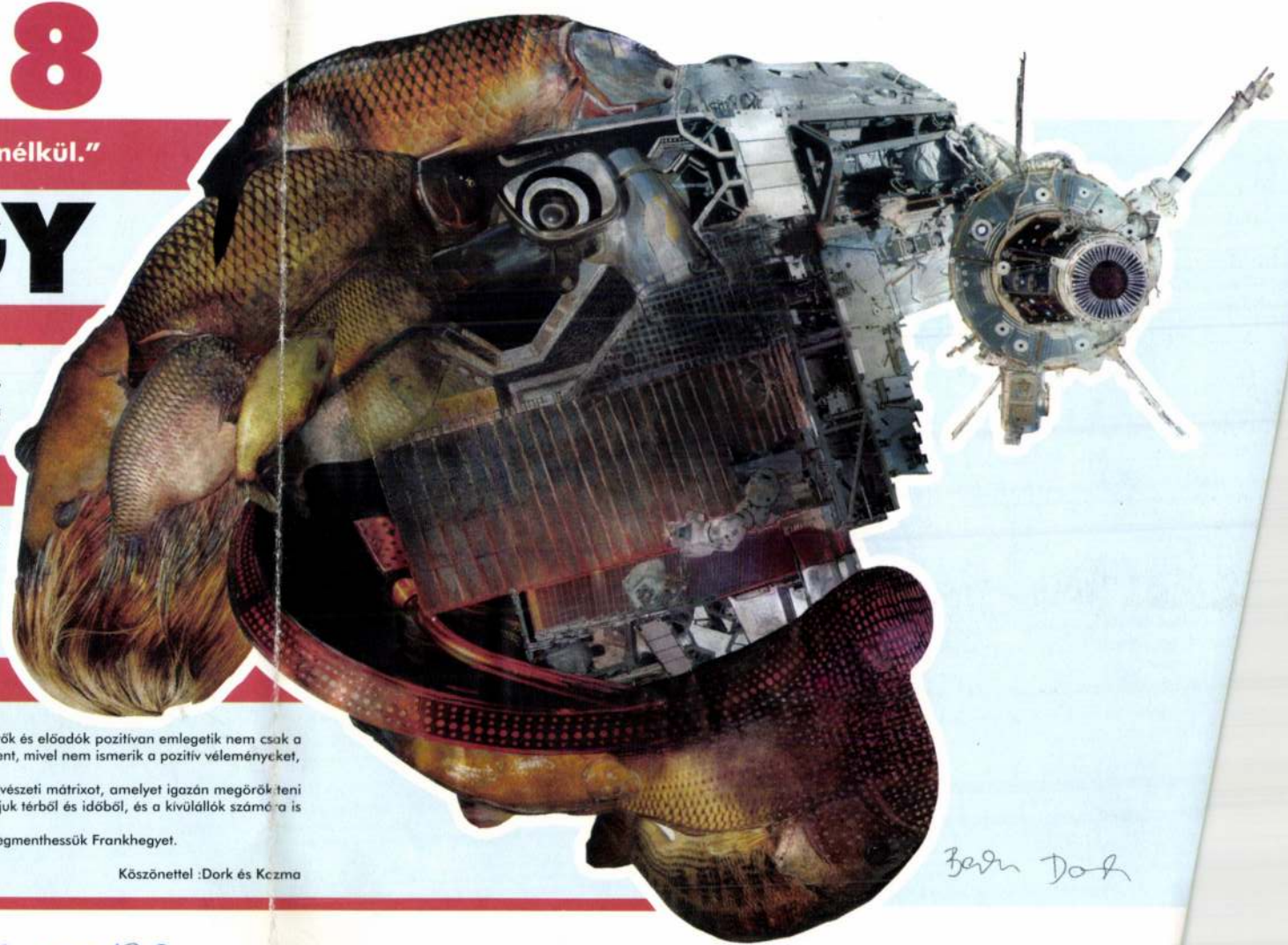

PÉNTEK
-SILENT NIGHT

Gödör / electricon

Recyver Dogs live /
Tresor, Berlin

Prell live
XRC live
The Coorporation live
Mindkiller live
Dork
R2D2
visuals: Optimal/Telesport, Corporation
dekor: dorkandkozma

Sysex - minimal techno

Kalt&Wamzer
Placid
Maks
Zefir
Elroy
Sinko

Jin-Jan / jazz 'n breaks

Ez a Divat live
Leslie
Negro
TBGon
6.Sebesség
Mustbeat live + Mc
Blondino
Clairvo
visuals: Trans Repro Co.
decor.: Hegyi Zsolt

Meder

Hillberg vs. Harmstorff /
Digital Native Attack /A

JINX

Világfa
- new world music

Balatoni Boli
Berta Otilia
Koós Balazs
Lukács Timea
Molnár Lujó
Szedö Szilvia
Ughrin Andrea

Kökénylovas
- ethnoelectroambient

Lovas András
Palyov Attila
Bajka Péter
Melokk János

Plastic Rabbits & Prés
- szórakoztató free jazz

decor, visuals: Kiégő Izzók

Csigaplex / easy listening

Suhaid
Szamosi Bros.
Christian
Thomanek
Gergő
visuals: Csiga teaház

Lugas / easy shakin'

Amb
Minek
Ferdi
Asa&Max

Tükörkert - sunset café

Jutasi Tamás
Nagy A.
Chate
Konrád
visuals: KingaKinga prod.

Barackos / chillosophy

BB-303
Zsuzsi
Kaszi
Janusz
visuals: Trixx.hu

Tölgyes / chillektro

Macskajancsi
Pablo Slam
Matek live
DF&Keve
visuals: Deadfanny & Radikalz Keve

Onary- filagoria

Dermot
Oliver
Controlled Chaos
Alpha2 live
Ma live
visuals: Krsa, Asua, B' vs O'nary

Borzkert

Hose
Taki
Guba
Phaser
Sodana
visuals: Drisanon, CJ TIPLC, Rider Team,
Sodana, VHS, Atos

Öt óra Tea a dombtetőn

Azaki
Phos
Operáter
visuals: izhangkomplex

SZOMBAT
-LOUD NIGHT

Gödör délután 12-21h
/ hip-hop

Vinnyl Warriors
Hybrid
A Kkezdet Phiai
Troo Lenz
Fuzió
Ludditák
Abnorby
decor: Barbo

Gödör / experimental tech.

Mad Max / Tresor, Berlin
Steve D / Tresor, Berlin
Hillberg vs. Harmstorff /
Digital Native Attack /A

Dork
Karamel
visuals: dorkandkozma Raypainting
decor: dorkandkozma

Sysex / space techno

Karamel
Reakthor
Alpina live
Thalium live
Placid
Maks
visuals: Optimal/Telesport

Jin-Jan / jungle, drumandbass

Palotai
Cadik
Skeam
Twilight
Sil
Csab
Atec
Astral42
visuals: Trans Repro Co.
decor: Hegyi Zsolt

Meder / drums, nu skool, breaks,
acid trance

Palotai
Naga
Korai dobosok
Lee 'n Gum
TBGon
Marka
Grashop
decor, visuals: Kiégő Izzók

Lugas
/ hip-hop, ragga,
dancehall

Bosi & Mc Kemon
Cadik
T/ZSO
IQ
Skunk
Big Babou

Barackos
/ psy, progressiv trance

Jirzij
Oleg
Virag
Transabi
visuals: Trixx.hu

Tükörkert - manira sound

Délig Ambient, délután filmvetítés
Jutasi Tamás
Garfield
Tomahawk
Gelek
visuals: KingaKinga prod.

Csigaplex/ fankybambi

Kanadakaos
Badihali & Sanyi
Elliot
Zotyka
Mikusz
visuals: Csiga teaház, early porno

Tölgyes
/ illektro radikalz

Macskajancsi
Matek live
DF&Keve
visuals: Deadfanny & Radikalz Keve
12-18 hütött sötétkamra: Monty Python
flying circus vetítés

Onary - filagoria

Anders
Controlled Chaos
Alpha2 live
Pasta live
Janicsár Crew
3M live
visuals: Krsa, Asua, B' vs O'nary

Borzkert

Hose
Taki
Guba
Phaser
Sodana
visuals: Drisanon,
CJ TIPLC, Rider Team, Sodana,
VHS, Atos

Öt óra Tea a dombtetőn

Azaki
Phos
Operáter
visuals: izhangkomplex

visuals, performerz:

Kiss Gergő
Hegyi Béla
Füredi Tamás /
Zomancangelz@hotmail.com
Wunderbar - Koktailbar
Ósmagyar
Goabolo - tüzfészek és tüzes
lehetőségek
Attil-a-kert-ész
Tűzfujók
Tüzeshordók
Esővédett helyek

Teaház:

csigaplex
Öt óra Tea a dombtetőn
sit terra tibi levis

koktél / WUNDERBAR

Szórólap és plakát

Festmény: Dork
Grafika: Hegyi Béla

Fotó:

Fekete Zsolt
Török György

Video:

Jó Hannes Schuler

FUNDANGO Blup! MOTOROLA TAXI Tilos Rádió TRESOR

Esönap: október 4-5. vagy 11-12.
Info: (06-70)2466596, (06-70)2466535
Vendéglista helyett, félárú vendégjegyek (2000 Ft/2 nap) igényelhetőek kizárólag e-mailben az info@frankhegy.hu címen, 2002 szeptember 23-ig.
A vendégjegyek átvehetők a Látomásban (Király u. 11.) szeptember 25-26-a között Julie-nél.

Megközelítés:

Kocsival nem lehet megközelíteni a helyszínt, a szök utcák miatt nem lehet parkolni.
A környék lakói nyugalmának megőrzése céljából, kizárólag felülről, a KFKI-től lehet megközelíteni és elhagyni a rendezvényt, a Kakukkhegyi utat a szervezők teljes egészében lezárják. Az erdei közlekedést riksajáratok segítik.
Felülről: 21-es busszal a Moszkva tértől a Normafáig, onnan 90-es busszal a Konkoly Thege úti KFKI-ig. Parkolás a KFKI előtt és környékén. A KFKI-től gyalog 20 perc vízszintesen. Kövesd a jelzéseket!
Parkolás: a 90-es busz végállomásánál kényelmesen lehet parkolni, melyet a tavalyi visszaélések miatt szigorú őrzés alá veszünk.
Biciklivel: Fogaskerekűvel a Széchényi-hegyig, onnan a Normafa felé, majd a 90-es vonalán a KFKI előtt balra le az erdőn át.
Partybuszok: indulnak mindkét nap a Moszkva térről a 21-es busz megállójából félóránként 23-tól 05-ig a KFKI parkolójához (200 Ft/fő). Onnan gyalog 20 perc vízszintesen.
6X6 TAXI SERVICE:
a 6X6 taxi megbízható és kedvezményes utazást kínál a Frankhegy bejáratáig a XI. kerület felől.
Választható kedvezményes fix transzferár vagy pedig kedezményes kilométerár: 300 Ft alapdíj és 150 Ft/km.

Körzet:	Kerületek:	Transzferár:
1. körzet	I., V., IX. a Ferenc Körútig, XI., XII., XXII.	**1.990-Ft**
2. körzet	II., III., VI., VII., VIII., IX., X., XIII., XIV., XIX., XX., XXI.	**2.990-Ft**
3. körzet	IV., XV., XVI., XVII., XVIII., XXIII.	**3.990-Ft**

Telefonszám: **2-666-666, 4-666-666, 06-309-666-666, 06-209-266-666**
Jelszó: Frankhegy Reklamáció: 2-666-666
A helyszínen diszpécserszolgálat működik.

A rendezvény szervezősége felhívja a vendégek figyelmét, hogy a rendezvényt mindenki csak saját felelőségére látogathatja.

www.frankhegy.hu
www.raypainting.com
www.dorkandkozma.com
www.dork.hu
www.thirdg.org
www.tresor-berlin.de
www.tilos.hu
www.sunsetcafe.hu
www.blup.hu

Jegyárak:

Péntek:
2002.09.13.-09.19. 1000,-
2002.09.20.-09.26. 1500,-
Helyszínen 2000,-

Szombat:
2002.09.13.-09.19. 2500,-
2002.09.20.-09.26. 3000,-
Helyszínen 3500,-

2 nap:
2002.09.13.-09.19. 3000,-
2002.09.20.-09.26. 4000,-
Helyszínen 5000,-

A pénteki jegyek szombat 12.00 -ig érvényesek
A szombati jegyek pedig 12.00 -tól érvényesek

Elővételi helyek:

Látomás
- Király u. 11. (266-2882)
Trance Wave Records
- Révay köz 2. (269-4231)
Bahia
- Mammut Center (345-8069)
InternetBox
- Oktogon Üzletház (269-1583)
Psybaba Records
- Király u. 28. (322-6262)

Berkes F.
Berkes h.
Berkey

MDK.

Berkes Ferenc

Kiállitási hiradás

Mérleg 1966 juli ?

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ORION

1967 JAN 25

4

1021

Képzőművészeti kiállítás nyílt a Pataki István Művelődési Házban

Január 26-án délután öt órakor ünnepélyesen megnyitották a Pataki István Művelődési Ház Nagy Balogh János képzőművészeti körének házi kiállítását.

A kiállításon *Bekes Ferenc, Bernáth Sándor, Dönczi József, Fogás László, Hernádi Paula, Laborczi György, Lizsnyánszky Erzsébet, Paál János, Marek Benőné, Pethő Szabolcs, Sági István, Süle József, Takács Mária, Tóth Tibor* alkotásait tekinthetik meg az érdeklődők.

A kiállítás február 10-ig tart nyitva, minden délután 3-tól 8 óráig; a belépés díjtalan. A kiállítás helye: Bp., X., Füzér u. 13.

, ezüst, bronz...

ényeket a Szakmu ifjú mestere galom díjnyerteseinek

Elsőnek *Rekvényi György*, a KISZ vb ifjúmunkás titkára üdvözölte a megjelenteket, köztük *Nádai Csabát*, a budapesti KISZ-bizottság ifjúmunkás osztályának előadóját, *Kovács Józsefet*, a X. kerületi KISZ vb ifjúmunkás titkárát.

melési, illetve tömegszervezeti képviselők is. Az október-november folyamán lezajlott vizsgák eredményei alapján az alábbi jutalmak odaítélését határozták el:

Aranyérmet nyert: *Szentesi Károly, Váradi László, Bukor István, Vajda László, Sóvári*

Berkes Ferenc

alakrajzolás

1897

Érmisk. 1930. 81. l.

LÓRA

GYÜJT

Ma

Felelős kiadó: Fränkel József. Európa nyomda rt. —

Berkes Ida

1928/29

Ferképzőmfőiskévk

68. l.

Akasagarbhabodhisattva, a Kwanchiin-templomban. Álarcok is készültek e termékeny korszakban nagy számmal a templomi táncok és a nó-drámák céljaira. A Jógan- (800—900) és Fujiwara (900—1200) korszakból különös figyelemre méltók: a Fudó-szobor a Tóji-templomban Kyótóban, a naraj Hóryúji-templom Jizó-szobra, Chishó Daishi képmása Otsuban az Onjóji templomban, az Amida-szobor a Byóndóin-templomban Yamashiróban stb. A XI. sz. legnagyobb mestere, *Jóchó* (l. ott), híres iskolát alapít, melyet azonban XII—XIII. századi követői; *Kókei* (l. ott), *Unkei* (l. ott) *Jókei* és *Kwaikei* (l. ott) elhomályosítanak. A Kamarura-korszak legnépszerűbb monumentális alkotása azonban a kamakurai óriási Buddha-szobor, az általánosan Daibutsu néven ismert bronzöntvény. Az Ashikaga és a rákövetkező Tóyotomi-korszak leghivatottabb tehetségei álarcok faragásában mutatják be igazi erejüket. Különösen erős oldala ez a japáni képfaragásnak a Toyotomi-korszakban, a nó-táncok fénykorában.

A japáni építés elsősorban faépítkezés, tehát stílusa is ennek megfelelő. Az épületek leglényegesebb alkotórésze a fedél és a váz, ill. gerendázat és nem a fal. A belső falak papirosból vannak s eltolhatók. A japáni építés általában kevés szerkezeti gondolatot és változatosságot ismer. Az egyházi építkezésnél különösen áll ez a shintó-templomokról. A buddhista templomok gazdag, sőt gyakran pazarló díszítésükkel és változatos ki-

G. Berkes Ica
divattervező

A Debreceni Ruhagyár
modelljeit terverte.

S.N.A.: Ez már 1979. divatja.
Vörh Lapja, 1978. augusztus 19–20. lap.

G. Berkes Sca

A Debreczeni Ruha gyár modelljeit

G. Berkes Sca terverte

— : Ha nyaralni megyünk ...

Nők Lapja, 1976. július 10 – 19 oldal

Berkes Ili MDK

Déli napsütés, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Berkes Ili MDK

Borus táj, repr.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Berkes Lli MDK

Faluvége, olf.

MNicsarnok 1926. Őszi kiállitás

Berkes Ili.

a Műcsarnok téli tárlatán napsütéses tájai szerepelnek. (szülőtve.)

Magyarság, 1927. dec. 18.

Berkes Ily

Szerepelt a Műcsarnok Őrzi tárlatán.

P H 1926. X. 24.

Berkes Ily

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

NU 1926. X. 24.

Berkes Ili.

Munkája szerepel az Orsz. Magyar Képzőművészeti Tórnulat téli kiállításán.

Esti Kurir, 1927. dec. 20

Tarkes Jli.

Ilmahaga mesepel az Orsz. Ma-
gyar Képzőműszeti Tanulat-
tli Diakletanán.

Esti Lucsis, 1927. dec. 26

Berkes Ily MDK

Tqbáni részlet

Miesarnok 1926. Őszi kiállitás

Berkes Lili

MDK

Feketehaju leány

Műcsarnok 1936. okt.nov.
A nő a művészetben kiáll.

Berkes Ili MDK

Déli napsütés, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Berkes Ili MDK

Korstavasz, temp.

Műcsarnok 1936. máj. jun. Jub. kiáll.

Berkes Ili

MDK

Szegényember, olf.

Műcsarnok 1936/31 jubileumi kiállitás

Berkes Ili MDK

Borus reggel, olf.

Falusi kovácsmühely, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

INDEX

MDK

Berkes Ili

Tabán

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj. 33 l.

Berkes Ili MDK

Szegényember, repr.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Berkes Ili MDK

Napsütés, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Berkes Ili festő

Pesti Hirlap. 1926. jun. 20. 14

a tavaszi kiállítás díjai

Berkes Ilona festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 5. sz. 216.o. kiállítási Naptár.

MDK

Berkes Ilona

Szadai táj, vf.

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj. 9 l.

Berkes Ilona

MDK

Képzőmüv.Főisk. növendéke, dicséret ~~és 90 pengő~~
~~cgcccccc~~

Döntés a Székely Bertalan-díjról. Pesti Hirlap,
1937. máj. 9.

Berkes Ilona

Szénhordó, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszerv. kiáll. 1948. nov.

Berkes Ily, Barta Károly ifjusági dij

Tabán, festm.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 130 l.

MDK

Berkes Ilona

Öregasszony, temp.

Magyar Képzőművészetért. 1.kiáll. Ernst Mus.
1946. jul. 7 l.

MDK

Berkes Ili f. Lágymányosi-ut 15

KMTárs 1929/3o. téli kiáll. 26 l.

MDK

Berkes Ilona

ruhaterv

4. Orsz. Iparmüv. kiáll. Mücs. 1959. dec.

MDK

Berkes Ilona

ruhaterv

4. Orsz. iparm. kiáll. Mücs. 1959.

Berkes Ilona

Öregasszony, tempera

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 jún.

Burke Elem.

Chapparal Temple

Berkes Ilona

7. sz. bemutatott műve:

„Öregasszony", tempera.

Balogh István: A „Magyar Képzőmű-
vészetért" I. művészeti kiállítása, Buda-
pest, 1946. VII.

Berkes Ilona

Réti tanítványa

Szerepel a Kegyönmv. Főiskola

kiállításán a hűcsarnokban

Lyság 1937 III. 20.

Fénykép: Mislepné

Sparmüvészeti Főiskola: 101 ltg.

Berkes Slona: (kis ház) aquarell tanulmány

Jelz: Berkes Slona

Magyar Fotó: Ze 2252/18a

Festmény

Vegetáció nincs

MDK

Berkes Ilona

Öregasszony, tempera

I. Művészeti Kiáll. Kat. 1946.Jul.7.-Jul.28.
7.lap

MDK

Berkes Ilona

Berkes Ilona /ruhaterv/ résztvett a IV.Orszg. Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok. Budapest 1959.Dec.18 - 1960.Jan.31. Kat.

Berkes Ili

MDK

Eső után, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Berkes Ili

MDK

Szegényember, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Berkes Lli MDK

Faluvége, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

Berkes Ily MDK

Tabáni részlet, olf.

Művészek 1926 őszi kiállitás

Berkes Illi MDK

Borus táj, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

B. Berkes Ili MDK

Veresegyházi utca, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Berkes Ili

MDK

Eső után, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

MDK

Berkes Ili

Képzőművészet 1928. 6. sz. 12.1.

MDK

Berkes Ili, festőm.

Olajfestmény /-ek/:

381. Napsütés.

Képzőm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 21.1.

MDK

Berkes Ili

Képzőművészet 1928. 6. sz. 12.l.

BERKES ILI

Fiatal leány.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

Berkes Ily

Tabán, of. /Barta Károly ifjusági dij/.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 130.l.

MDK

Berkes Ili, festöm.

Szegényember c. müve kifejezö.

X-XIII.terem. -Mücsarnok.
Képzömüvészet. 1951. 37.sz. 44.1.

MDK

Berkes Ili, festőm.

hideg szinei még a Falusi kovácsműhely c.képe veröfényében sem olvadnak fel.

X.-XIII. terem.-Műcsarnok.
Képzőművészet. 1931. 37.sz. 44.l.

MDK

Berkes Ili

"Szegényember" c. műve. Repr.

Műcsarnok, 1930/31. jub.kiáll.

MDK

Berkes Ili, festőm.

41c. Borus táj. Olf.

MTára. 1927. Őszi kiáll. Kat.18.1.

Berkes Ili

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel. ~~Zsánerfigurák.~~
Zsánerfigurák.

Magyarság
1930.XII.21.

MDK

Berkes Ily festő

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.

Műcs. 1927. jan.

Békés H.
festőművész

Tavaszi kiállítás - Műcsarnokban - békével
remél

Budapesti Hírlap
1929 III. 3

Berkes Fli
Istömüvén

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – szelgény
ember c. képe megállítja az embert.

Esti Kurir

1929 III.3

Berkes Ili MDK

Eső után, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.

Műcs. 1927. jan.

Berkes Ily

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

M. H. 1931. IV. 26.

Berkes Ili

„Tabán" c. művére a Képzőműv. Társ. Barabás Károly ifjúsági díját ítélték oda a Tavaszi kiállításon.

Magyarság
M. 1926. VI. 20.

Berkes Ili MDK

Koratavasz, tempera

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Békes Ili

MDK

Borus táj, festm. repr.

KMTárs 1927. őszi kiáll.

nelem az iratlan, nemze
gyománnyal.

E kezdetleges tö
len jellemzője a szóbe
ti erővel ruházzák fel
e korai "történelem" ö
felől: müvészi formába
nos irja: "... a törté
tői idomban nyilatkozo
tudásvágyat, de esztét

A szóhagyományoz
a történeti tudás - fa
nek alapvető oka sajá

Berkes Ili

MDK

A balatonföldvári galambsziget, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

Berkes Ili

MDK

Pilis, olf.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Berkes Ili MDK

Tabán

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Berkes Ili MDK

Paplak, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Berkes Ili MDK

Fiatal leány

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Perkes III MDK

Tiatal Ieány

Műcsarnok 1937 Téli Kiállítás

Berkes Lli

MDK

Feketehaju leány

Mücsarnok 1936 Nő a művészetben c. kiáll.

Berkes Ilona MDK

Leányfej

Akttanulmány

Alakok

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

MDK

Berkes Ili
műve:

Koratavasz.Tempera.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.maj-jun. 40.1.

Berkes Ili festőművész

Fekete haju leány

"Nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok.

MDK

Berkes Ili, festöm.

a Képzömüv. Társulat "Barta Károly ifjuságidiját kapta Tabán c. müvéért.

Évk KMT. 1928. 65.1.

MDK

Berkes Ili

Képzőművészet 1928. II. évf. 6.sz. 12.l.

MDK

Berkes Ili festő

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 7.l.

Berkes Ilona

festő

Nemzeti Szalon

Berkes Ilona.

Aquar és paszt.fest.kiáll.1926.

Szadai táj,vizf.

1926. Győri kpzőművti kiáll.

Utca Szadán napsütésben,olajf,
Virágos udvar,olajf,

1927. Tavaszi kiáll.

Bárkák a vizen,olajf,
Vresegyházi u,délben,olajf,
Erdőbelseje,olajf,

1927. Egri kiáll.

Fürdözők,olajf,
Falusi udvar,olajf,
Mosás a patakban,olajf,

1928. Öszi tárlat,

Munkanélküli,olajf,

1932. Nagyteéli tárlat,

Borus táj,temp.

Omlet (1) B. Berkes Ili

Ma 1926 aug-m.
Tabán I. of

1926 ősi
Tabáni részlet, of
Faluvége,

1926 téli
Veresen házi utca, of

1927 (aug-febr) m. táj és élethép
Eső után I. of

1927 ősi
Borús táj, of

1927-28 téli
Napsütés, of

1928 tav
Déli napsütés I. of

Gulet (2) Berkes Sli

1929 tav

Szegény ember I./of

1929/30 téli

Eső után II. (of
Déli napsütés II.

1930-31 jub.

Szegény ember II.
Borús reggel
Falusi kovácsműhely } of

1931 febr-márc.

Paplak, of

1931 tav

Pilis
Tabán II. } of

1934 téli

a ~~b~~ földvári galambszeget, of

24—73. Divald graf. müint.

Okt (3) Berkes Ili

1936 jub.

Koratavasy, temp

1936 (okt. nov.) A No a mi ben

Feketehajú lány

1937 (kepren Fürik)

Lány fej
Aktfanulmány
Alakok
} of

1937 téli

Fiatal lány

Berkes Ili

A le képem-ért

1946 jul. (v. Ernst)

Grejassov, Temp

kéziratokat és ...

Valamint a mellékelt költségvetés keresztet és papirosmintákat

La Bizottság

K. [illegible]
[illegible] III. 29.

M. Képrem $S_1 S_2$

Berkes Ilona

1948 nov.-dec. Képrem. a bányákról, üzemekről, az ugyáp.

Szénhordó, of

— Namázi járás
főnolgabirájának meghi-
vóját, mint a M. O. B. vár
a visegrádi várba delegáltt
tagja tudomásul vettem.
Budapest 1924 II/16

[illegible]

P. A.

Lux kálmán biz. tag másirányú
elfoglaltsága miatt nem mehet
el az értekezletre. Mogy helyett a
bizottság kitkárát ajánlotta a ki-
küldetésre.

Berkes Ilona
82 Szadai táj. vízf. 500

Nemzeti Szalon
1926. május
MAPE 12. kiáll.

1942 ben

KÉPZŐMŰVÉSZEK UJ TÁRSASÁGÁNAK KIÁLLITÁSA

Berkes Ili

BERKES ILI: BORÚS TÁJ

Kiállítás 1927. őszén Kassán.

TORNYAI

emberekét, hogy csak küldjék adomá-
knak a Fővárosban most kell minden
ahol bántalom érné a gyermeket, azon-
Ne engedjék magukat könnyen elutasi-
mbán bánnának velük, előre mondjuk
znak ilyen esetekkel is. Nem mindenki
ogy alkalmatlan időben ne menjenek.

után a kiküldöttek számoljanak le
ól.

us Életben a vezércikk is és a hir
fogja hivni a hivek figyelmét, hogy
ják őket.

n szives segitségét. Ha ebben a mun-
tték a legnagyobbat, amit megtehet-
.

Atyafiui szeretettel:

S z a b ó I m r e s. k.
esperes

Fordits!

Bekes Fly

U. 4272/130

Aliga V. 251.

Berkes Ili

festő

Műcs. kiáll, 1906 tól

Pipics 110 l.

Detrekő, vár

XXIX

Berkes Ili

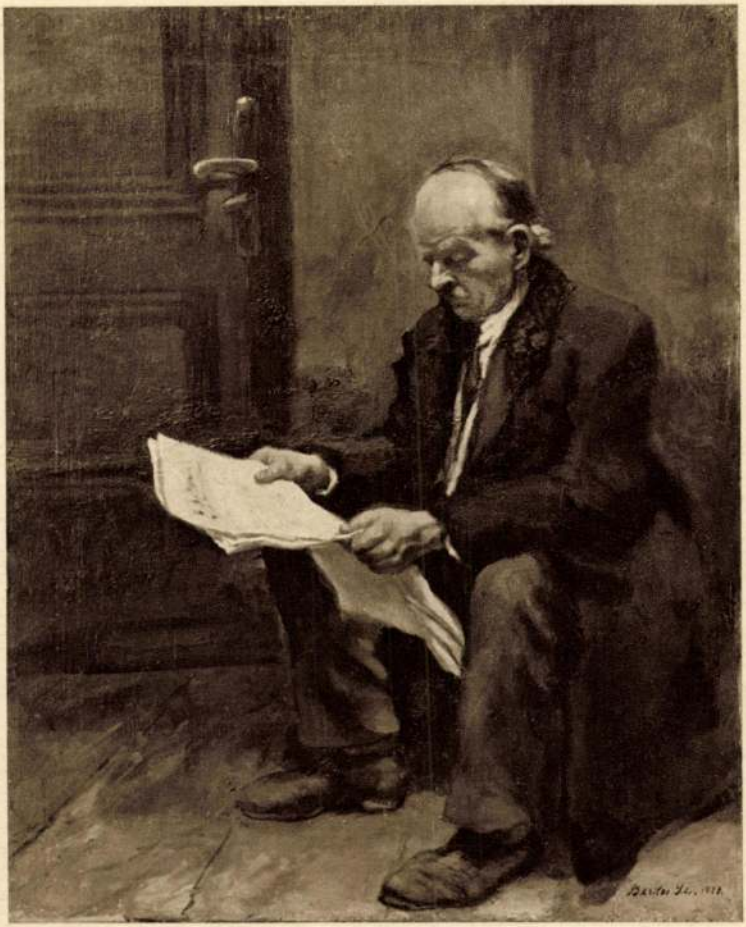

BERKES ILI: SZEGÉNYEMBER

Műcsarnok 1930/31 jub. Eiáll –

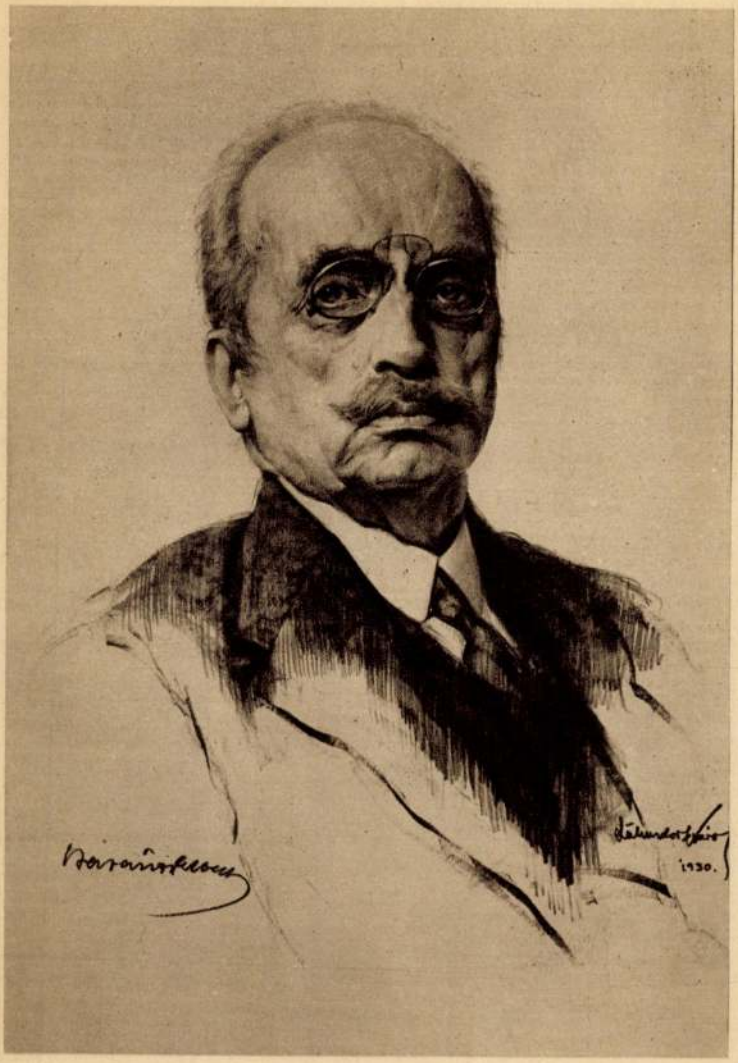

LÜHNSDORF KÁROLY: DR. BERZEVICZY ALBERT ARCKÉPE

Berkes Ili

KMTars müvészcsoportok
1931 (febr - márc.) kiáll.

VII. 23. 111.
1931. tav. kiáll. (117

Berkes Ilis festő

Műcsarnok József utca 12

1926. angol-magy. kiáll. 448. ✓

1926. őszi kiáll. 76. 393. ✓

B. Berkes Ili

1926. ~~őszi~~ téli kiáll. 467 ✓

1927. magyar táj. 636 ✓

1927. őszi kiáll. 410 ✓

1927/28. téli kiáll. 381. ✓

1928. tav. kiáll. 364. ✓

1929. tav. kiáll. 239. ✓

l. József u. 12.

~~Pozsonyi Kir. Zálogház~~ ~~V. 146.~~

Berkes Ili festő

Wesselényi u. 69. Mücsarnok

1929/30. téli kiáll. 222, 358 ✓

1930/31 pub. kiáll. 478, 625, 628. ✓

1931 febr. marc. VII. 23 ✓

1931. tav. kiáll. 111, 117. ✓

1934. téli kiáll. 482 ✓

Jedlinka h. n. IX. 172

Berkes Ilona

20. Berkes Ilona . . . . . Leányfej
21. Berkes Ilona . . . . . Akttanulmány
22. Berkes Ilona . . . . . Alakok

Réti I.
Réti I.
Réti I.

és 1 alakrajz

Képzőm. - főisk. - kiall.

1937

Berkes Ili

30 Borus táj tempera 150.—

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1933 jan

V

1192—1193. Fir

A XV. sz

1192. *Madonna.*

Egész alak és áll. Fejét k
könyv van, melynek levelei köz
pedig meg nem határozható tár
gott piros ruhájának ujjai szűke

Terracotta, magassága 87
1895 július 4-én E. Costantinitől
Elszámoltatott 1895 augusztus
molásra nézve lásd az 54347–8
61301 sz. min. előadmányi ivet
az 1900 november 28-iki 4561 (
26-iki 373 eln. sz. leirat (464–

Jegyzet. L. az 1896-iki lajs
— Preisliste N°. 182.

III 3–

Pl.
Vét. 1895

Berkes Ilona

festő

V. Vörösmarty u. 69.

Berkes Antal festő

leánya

MKSz 1947

Berkes Ili

1937, V. 9–17.
Kol. kiáll. a Deri Muzeumban.

Erik Deri 1937. 112. l.

Berkes Ilona

V. éves fest. szakos
rendk. hallg.

Ferk. pzomfoisk vk
1936/37. 76. l.

1876, 33l.

Maszlagky II. 125. szám

Földvary István: Az esztergomi Érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII – 1876, 76 l.

Berkes Ilona

IV. é-

fest nak

Ferk pzómfoisk vk

1935-36. 7 z.l.

Más c

46214/1926.

III. a.ü.o.

A keb. Számvevőség X

Utal v

Költségvetési év: 1925/26. Szám
Rovat: 8. Az 1881. XXXIX.t.c. c
Lerovandó bélyegilleték: 135,00

Utasitom, hogy F
/Budapest, I. Naphegy u 17 sz. I
sága részére vásárolt és a budai
nyének ára fejében Hárommillió /
csekkszámla terhére utaljon ki.

Berkes Ilona

VI. éves, a kiéhely Bertalan-díj pályázatán dicséret.

Képzőm. Fölsk. Évk

1936/37. 55. l.

1780

Berkes Ilona

1937/38. VI. éves
művészi nak,
rendkiv. hallg.
I II. félév.

Ferképzomfoiskòvk

1937/39. 158. l.

Berkes Hona

1931/32 – 1932/33

Ferkejszőmfűiskérk

68. l.

zok a takk (l. ...), *Tóshiró, Bizen, Satsuma, nayu, Seto, Tóshiró, Bizen, Satsuma, Ninsei, Kenzan, Arita, Kaga* stb.), a *szövés* és *hímzés* (l. *Selyem*), melyek mind a kínai művészet alapján fejlődtek. Különösen feltűnő a kínautánzás a japáni bronztárgyakon a mitológiai állatábrázolásokon, az istenek, szentek szobrocskáin stb. Lényegesebb a különbség a kínai és japáni harangok közt. A bronz ötvözeteiben a japániak nagyobb változatosságra törekedtek mindig, mint a kínaiak (l. *Sentoku, Shakudó, Shibuichi*). A japáni rekesz-zománcos tárgyakon felismerhető a kínai Ming-korszak művészetének irányító hatása, különösen a növényi díszen. Míg azonban a kínai zománckészítmények mintái leginkább a hímzésekben ismerhetők fel, addig a japániak inkább a szövetmintákra támaszkodnak. A régibb zománcművészet iskolája konzervatív. Az újabb nagy igyekezettel akar megfelelni a naturalisztikus európai ízlésnek. Szereti a régi, komoly és tompa alaphangulatú színösszeállításokkal ellentétben a ragyogó élénk színeket és festői babérokra pályázik.

A japáni fegyverkovácsok munkája különös tiszteletben állott mindig, úgy művészeti, mint társadalmi szempontból. Nevezetesek a japáni kardok vereteinek (l. *Kashira, Menuki, Fuchi, Kozuka, Kogai, Mitokoromono*) és keresztvasainak (l. *Tsuba*) művészi alakításai. Ezek a vas- és bronzmunkák kezdetben, különösen a Kamakura-korszakban, puritán egyszerűségükkel és nagyvonalú formáikkal hatnak, később, különösen a Tokugawák uralma alatt, a keresettség és finomkodás jegyében fejlődnek s elárulják, hogy akkor a kard elvesztette régi jelentőségét. Egyébként a tausírozás, az áttört művű fémmunka, a mintázás, vésés és levezetett ékítményes, azaz heraldikus rajz legszellemesebb és legművészibb változatait mutatják. Nevezetes tsuba-mesterek voltak *Kanaiye* (Kantiye, 1500 k.) és leszármazottai: *Myóchin, Shóami, Umetada, Ito, Akasaka, Hayashi, Hirata, Kinai, Gótó* és

Berkes Ilona
1931–32 – 1936–37
képzőm. főiskola
Berkes Antal festő
lánya
Sz. Bp. 1909. jul. 8
Réti Istvánné

9 31.} 116.

gu Dr. Hóman Bálint vallás és közoktatás-
ter Urnak

Budapest.

tóságu Miniszter Ur !
es Uram !

ékek Országos Bizottsága mély tisztelettel
agyméltóságodat, hogy a Bizottság alább fel-
almazottainak a m. kir. vallás és közokta-
isztériumban alkalmazott kulcs szerint --
n az előző években (is) történt -- karácsonyi
edélyezni méltóztassék.
viselők és alkalmazottak névsora a követke-

. Genthon István előadó IX. fiz. oszt.
. Szentiványi Gyula, titkár, VII. f. o.
. Lux Kálmán, müszaki tanácsos VII. f. o.

Berkes Istvánné épitész M.D.K.

Résztvett a pályázaton

7000 ,- Ft dijazásban részesült

Társtervező: Rosta János

repr.

Szabadonálló könyvtár tervpályázat

Magyar Épitőművészet 1962 /4. 4.l.

M.D.K.

Berkes István építész

Résztvett a pályázaton

Társtervező: Resta János

Megvétel 3000,- Ft

repr.

Jurcsik Károly: Szabadonálló könyvtár tervpályázat

Magyar Építőművészet 1962 /4 2

M.D.K.

BERKES Istvánné építész

N agyobbméretü könyvtár dijnyertes ~~pályázatax~~ pályamüve

Társtervező: Rosta János

Döntöttek a könyvtár épitési tervpályázat ügyében

Magyar Nemzet 1961. december 31. 6.1.

M.D.K.

BERKES Istvánné építész

megvásárolt terv

Társtervező:

Rosta János

Döntettek a könyvtár épitési tervpályázat ügyében
Magyar Nemzet 1961. december 31. 6.1.

Berkes János

XIX. Kerület

Lásd

Budapesti asztalos-mesterek.

Ő Berkesz János

– nak írja tévesen

a Révai lexikon

XXI. k. 148. l.

Berkesy János

rézmetsző.

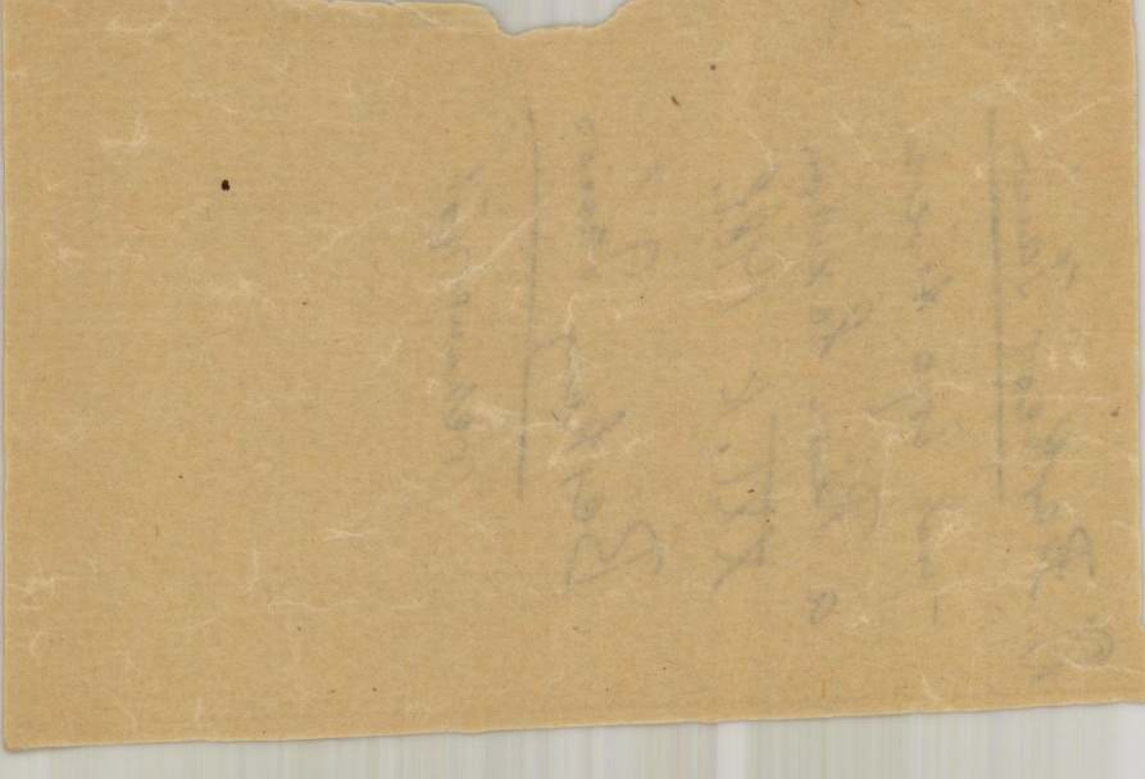

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

NYOMTATVÁNY

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MÜEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

●

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA 10-TŐL 4-IG.

Berkes Kálmán

korának kiemelkedő kovácsmestere volt.

MŰEMLÉKVÉDELEM 1974/4/224

Percházy :A vas művészete

Berkes Kálmán

Az egykori Sugár ut/Népköztársaság utja/ kovácsmüvészeti remekeinek alkotója

Müemlékvédelem 1976/3/171

Pereházy:Kovácsmüvészeti emlékwink

BERKES KÁLMÁN

említik tevékenységét

Pereházy Károly: Kovácsmüvészeti emlékeink
a Népköztársaság utján

Müemlékvédelem, 1976. 3. sz. 171-177. l.

BERKES KÁLMÁN

említi a cikk szerzője

Perbházy Károly: A vas művésze / 100 éve
született Tiringer Ferenc/
Müemlékvédelel, 1975. 4. sz. 220-225. l.

BERKES Kálmán, ifj. mülakatos

Pereházy Károly: Id. és ifj. Berkes Kálmán budapesti mülakatosok. = Müemlékvédelem, XXXIV. évf. 2.sz. 1990 107 - 114. p. ill.

/Zolnay Lászlóval:/ A budavári szoborlelet, Budapest 1989.
Der Heilige Ladislaus als ungarischer Nationalheiliger.
Bemerkungen zu seiner Ikonographie im 14-15. Jh.,
Acta Historiae Artium XXXIII/1987-1988/ 211-256.

BERKES Kálmán, id. mülakatos

Pereházy Károly: Id. és ifj. Berkes Kálmán budapesti mülakatosok. = Müemlékvédelem, XXXIV. évf. 2.sz. 1990 107 - 114. p. ill.

különbözetként 100 Ft befizetését kérjük.

Őszintén reméljük, hogy megértő támogatással fogadják kényszerű döntésünket. Sokáig igyekeztünk elkerülni, hogy olvasóinkat újabb anyagi terhekkel nyomasszuk, de amint tapasztalják, az élet minden területén nőnek a gondok.

Kedves Olvasóink eddig is számtalanszor mellettünk álltak, bizonyították lapunk iránt érzett szeretetüket. Bízunk benne, hogy indokainkat megértve továbbra is társaink maradnak. Mi mindent megteszünk még alaposabb, hitelesebb és korszerűbb tájékoztatásukért.

Katolikus köszöntéssel:

ÚJ EMBER KIADÓHIVATALA

Berkes Kálmán

műlakatos mester

Kandallóráccok vörös-
rézből, kapu és ~~vas~~ablak-
ráccok Wälder Gyula
tervei szerint a Bes-
kárt székházában,
végül az összes díszmű és épület-
lakatos munkákat

MAGYAR EPITOMUVESZET

1927, 2. sz. 9 (Wälder
Gyula: A Beszkár (ig.)
székháza, képekkel)

9 18, 19. l. 31. l.

Berkes Kálmán és fia

diszkovács munkák

az alábbi epitke

zésnél

Kotsis Iván dr

A zalagerszegi templom

MAGYAR. EPITOMUVESZET

1928. 4 sz. 28 l.

5

Kat. V. Pius p.
Prot. Gotthard

CSÜTÖRTÖK

6

Kat. Áldozó csüt.
Prot. Áldozó csüt.

PÉNTEK

7

Kat. B. Gizella
Prot. Napoleon

SZOMBAT

8

Kat. Mihály főa. m.
Prot. Gizella

Izr.; S. Behar

19. HÉT • 1937. MÁJUS HÓ • 31 NAP.

Berkes Kálmán

vasmíves

inód

Csáiparm 566 l.

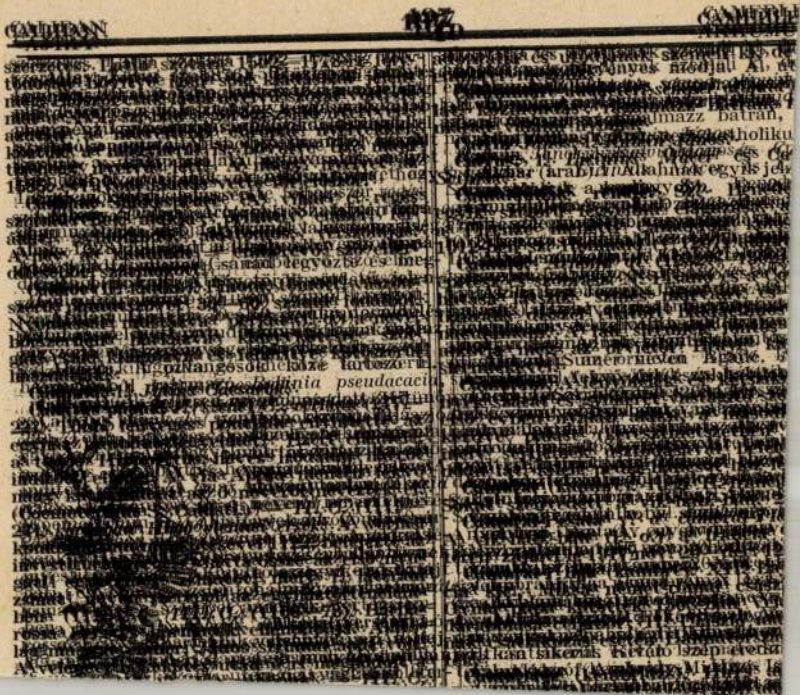

Berkes Kálmán
műlakatos

l. l Művészi Ipar
1892. 194. l

Rubens antverpeni lakóháza III. 51.

— múzeum III. 51.

Berkes Kálmán műtovács

neve említve

Pereházy Károly: A szecesszió vasmüvességének formái és mesterei a fővárosban

Müvészettörténeti Értesitő 1977/1

18. old.

Berkes Kálman, kovácsmüvész

Sárádi Kálman:Müvészi kovácsolás,c.könyve II.kadásában hiába sorlja fel kiváló diszitőlakatosainkat,ha alkotá aikról nem mutat be képet.Ezek,pl.Alpár Ede,Benkóczy Pál,Berkes Kálman,Biró Antal,Farkas Gyula,Hajós Bálint, Balassa Feren,Pick Ede,Leyritz Árpad,Polgár Ignac,Mogray József,Münczer Vilmos,Forreider József,Sima Henrik,stb. 38.old.

Pereházy Károly: Sarádi Kálman: müvészi kovácsolás c.könyvének kritikaja 66.old

Müv.Tört. Ért. 1976. XXV. 1.sz. Bp

Berkes Kálman, vasmüves mester

Sárádi Kálman:Müvészi kovacsolás,c.könyvében bővitett a XIX.sz.végének,a XX.sz.elejének müvészi vasmunkákat készitő mesterek névsorát.Ki Alpar Ede,Árkay Sándor,Berkes Kálman,Biró Antal,Farkas Gyula és Vagó Ignác nevei vel. 66.old.

Pereházy Karoly: Sárádi Kálman: Müvészi kovacsolas c. könyvének kritikaja 66.old

Müv.Tört.Ert. 1976. XXV. 1.sz. Bp

Berkes Kálmán 43, 70 - 71, 73, 146 műlakás
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

DÉRY Attila: Budapest eklektikus épületszobrászata. Bp. : OMF, 1991

Berkhamer Lőrincz

megírva

ötvöslegény

L.

kendrey-kentiványi

186.l.

Berkes Lili

Tabán

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Berkes Lili

Szegényember.

Műcsarnok, 1930/31. Jub. kiáll. 27.lap

Berkes Lili

Művészet nevepel a Műcsarnok Téli Tárlatán.

P. K. 929. XII. 24.

Berkes Lili

Műcsarnok téli tárlatain tájké-
pei szerepeltek.

PH. 929. XII. 24.

Berkessy

Berkessy Sámuel

tévesen Berkessynek

nedve

irod

2

Gerevich Tibor — Genthon

István: A magyar történelem képeskönyve.

Bpest, 1935. XXXII. l.

Öngyilkosságba kergetett adóvégrehajtó.

— Az oláh közigazgatás áldozata. —

Kolozsvár, április 14.

Március 27-én az itteni Árpád-ut 72. számu ház pincéjében holtan találták meg Nagy János kolozsvári lakost, volt adóvégrehajtót, ugyanannak a háznak tulajdonosát.

A vizsgálat megállapitotta, hogy Nagy János öngyilkossági szándékból borotvával felvágta ereit és átmetszette a torkát. Nagy János 55 éves ember volt, akinek nem voltak anyagi gondjai. A rokonságot, az ismerősöket annál inkább megrázta a tragédia, mert kiderült, hogy Nagy Jánost az oláh közigazgatásnak a magyarokkal szemben annyiszor tapasztalt brutális kegyetlensége és rosszakarata vitte a végső elkeseredésbe.

Nagy Jánost és családját sok kellemetlenség, zaklatás érte. Amikor nem birta már az oláh szigurancia okvetetlenségeit, eladta kolozsvári házát s ennek árából Sólyomkő községben vett házat és bérelt egy kis földet.

Április 1-én kellett volna kiköltöznie kolozsvári lakásából, ugyanakkor költözött volna sólyomkői házába.

Ez azonban nem történhetett meg, mert a sólyomkői oláh körjegyzőség ottani házát nem akarta kiürittetni. Viszont Kolozsváron sem volt már lakása, ugyhogy április 1-én családjával együtt az utcára került volna.

Ez annyira megviselte a szerencsétlen magyar embert, hogy valóságos buskomorságba esett. Hetekig járt a hatóságokhoz s a sok visszautasitás érlelte meg benne az öngyilkosság gondolatát.

Szakadás az erdélyi ujságirók szervezetében.

Az erdélyi és bánáti ujságirók központi szervezetének nagyváradi tagozata a napokban ülést tartott.

Dr. *Papp* János iparkamarai titkár, aki jelenleg nem is aktiv ujságiró, inditványt terjesztett elő, hogy a nagyváradi ujságirók szakadjanak el Kolozsvártól s alakitsanak önálló szervezetet.

Perédy György elnök vezette az ülést s éles hangon tiltakozott *Papp* János egységbontó javaslatával szemben. A hangulat azonban az elszakadás mellett nyilvánult meg s még csak azt sem tudta keresztülvinni, hogy az inditványt letárgyalás előtt közöljék a kolozsvári központtal. A tagok elkeseredett vita után 11 szavazattal 8 ellenében kimondották az elszakadást.

Dr. *Papp* János előterjesztésében uj alapszabályokat fogadtak el s az alapitó oklevelet a jelenlevők többsége mindjárt alá is irta.

A nagyváradiak elszakadása két szempontból is sajnálatos esemény. Amikor az elszakitott magyarságnak tömöritésére int a magyarság érdeke, csak elitélő szavunk lehet az egyéni ambiciók tultengése ellen. A testvérharc csak ellenségeinket erősiti s reményeinket foszlatja széjjel.

Dr. *Papp* Jánosék akciója a legnagyobb mértékben kihivja az itéletet különösen azért, mert akik ellenezték a különválást, egész bizonyosra veszik, hogy a Kolozsvártól való elszakadás csak azért történt, hogy a bukaresti ujságiró-szindikátushoz csatlakozzanak. Ez pedig a magyar ügy árulása, mert gyöngitik az erdélyi és bánáti magyar ujságiró-szervezet erejét és presztizsét.

— **A kaposvári közönség s az irredentizmus.** A Somogyi Ujság közli, hogy a „Magyarországi Turán Szövetség" 4 tagu regős csoportja ének, tárogató és szavalatokból álló hazafias előadást tartott a városi szinházban. Zokogott a tárogató — irja — sirt a magyar nóta, idehozták, hogy keblünkre öleljük a Kárpátok bérceit, a kéklő Adriát, a dicső multat, mindent, mindent elővarázsoltak, csak egyet nem — a kaposvári közönséget. Szégyenpirral irjuk le — folytatja a lap — hogy a szinház üres volt, pedig *Farkas* Dezső zeneszerző, *Thoroczkay* Antal a kolozsvári Nemzeti Szinház v. tagja és *Laurisin* Lajos operaénekes, *Radnay* György szinművész igazán magas művészetet nyujtottak. Hát bizony szomoru dolog, hogy Kaposvár közönségét olyan kevéssé érdekli a magyar nemzet sorsa.

Erdélyben magyar tisztviselőszövetség alakult a sérelmek összegyüjtésére

Nyugdijat, fizetést és végkielégitést követelnek. — Memorandum az oláh szakminiszterekhez.

(Kolozsvár, április 14.) Lapunkban számtalanszor szóvá tettük azt a szomoru helyzetet, amelyben Erdély magyar tisztviselői tengetik életüket. Az impérium átvételekor a magyar tisztviselők legnagyobb részét kiutasitották, a később esküre jelentkezetteket pedig nem fizették, vagy minden végkielégités és nyugdij nélkül elbocsátották s számtalan magyar családot döntöttek a legkétségbeejtőbb nyomoruságba.

A tisztviselők mindent elkövettek, hogy a betevő falatot biztositsák s az oláh kormányt lelketlen eljárásának megmásitására birják. A kérvények százai mentek már Bukarestbe, küldöttségek memorandumokat nyujtottak át, képviselők, miniszterek igéreteket tettek, de az ügy érdemére vonatkozólag még eddig semmi komolyabb lépés nem történt. Az elbocsátott és nyugdijazott tisztviselők megélhetéséről van itt szó, emberek százainak a mindennapi kenyere forog kockán és ezt a kérdést már tovább halogatni nem lehet.

A magyar tisztviselők ügye ismét előtérbe került. Most már maguk az érdekeltek vették a kezükbe, még pedig olyan energiával, hogy ennek a kérdésnek elintézése elől most már az illetékes tényezők nem zárkózhatnak el. A Tisztviselők Alkalmi Bizottsága nagy és fárasztó munka után Erdély minden pontjáról összegyüjtötte a tisztviselősérelmeket és panaszokat, ugy, hogy e bizottságnak most már módjában van az összes sérelmeket feltárni. A Bizottság elhatározta, hogy az összes szakminiszterekhez memorandumot fog intézni, amelyben a következőket kéri:

1. Az elbocsátott tisztviselők az impérium átvételekor viselt állásaikba veendők vissza a szolgálat folytonossága elve alapján, a letelt idő alatt volt előlépési lehetőség számbavételével, a mai fizetés biztositása mellett.

2. A koruknál és más törvényes oknál fogva szolgálatra nem alkalmas tisztviselők a jogfolytonosság elve alapján a mai fizetésnek megfelelőleg nyugdijaztassanak.

3. A háborus évek nyugdija kétszeres arányban számittassék.

4. A fentiek folytán a jogfolytonosság elve alapján az impérium átvételétől, illetve 1919. julius 1-től számitandó illetmények visszamenőleg megállapitandók és kiutalandók.

5. A tömeges kérvények gyors elintézése céljából az arra alkalmas tisztviselők kellő számban vonassanak be és a gyors kifizetés előmozditására a sürgősen kiutalandó kifizetésből, illetőleg nyugdijból egy százalék vonassék le.

Ebben az öt pontban van tömören kifejezve a volt magyar tisztviselők minden kivánsága. Az utolsó pont alkalmat ad az oláh kormánynak arra, hogy a tisztviselőkérdés technikai részét könnyebben lebonyolithassa, mert erre a célra maguk a tisztviselők szükös járandóságaikból 1 százalékot önként ajánlanak fel.

Politikai krónika.

A budapesti Szabadság-tér irredenta szobrai megmozdultak. Kelet, Dél, Észak és Nyugat kőbe faragott fájdalmai hangos szavakban törtek ki a génuai konferencián. Az örök tavasz országának székvárosában elkomorultak az arcok s a különben rideg szivü tanácskozók lelki szemei előtt szenvedő magyarok szilhuettjei vonultak el.

Erdély, Felvidék, Bánát, nyugati vármegyéink elszakitott magyarjai, hallottátok-e, hogy ez a sokat szenvedő, megcsonkitott ország a génuai konferencián legelébb nem a saját sebeit mutogatta meg, hanem a ti fájdalmaitokra hivta fel a világ figyelmét? A magyar nemzetnek a ti idegen rabságban való sinylődéstek, a ti megaláztatástok és meggyaláztatástok a legégetőbb sebe! Ez az igaz, mély és őszinte érzés adott szárnyakat gróf *Bethlen* István miniszterelnök minden szavának, amellyel a trianoni béke igazságtalan, természet- és népjogellenes, ősi, megszentelt hagyományokat lábbal tipró voltára a meggyőzés erejével rámutatott. Benes támadásai elé a szavaiból kicsendült igazság emelt be nem vehető barrikádokat.

A génuai konferencia deferált a magyar kivánságnak. A nemzeti kisebbségek védelmének ügyét albizottság elé utasitotta. Itt módunkban lesz az elszakitott magyarsággal szemben elkövetett atrocitások sorozatos láncolatait igazolni és bizonyitani. Meg tudjuk indokolni, hogy Európa iránt jogosan viseltetünk bizalmatlansággal, mert a hatalmasok csak határoztak a nemzeti kisebbségek védelméről, de a határozatok végrehajtását senki sem követelte és senki sem garantálta.

Miniszterelnökünknek — ugy sejtjük — sikerült megszólaltatni a konferenciázók lelkiismeretét.

Esztendők kinos szenvedései leszoktattak arról, hogy valami nagy reménységgel legyünk a konferenciák iránt. Inkább sikertelenségek, mint eredmények emlékeztetnek a hatalmasok minden tanácskozására. De most mégis mintha reménységeink vitorláját duzzasztaná Génua tengerének szellője. Mintha engedett volna az a merevség, amellyel a mi jogos kivánságaink fölött döntöttek. Mintha recsegne-ropogna eresztékeiben a trianoni béke épitménye.

Szerencsés és rokonszenvet keltő gondolat volt a miniszterelnök részéről, hogy a magyar lelki integritásról tett fényes tanubizonyságot Génuában. És ha erről meg tudjuk győzni ellenfeleinket, nem fogunk hiában küzdeni a területi integritásért sem.

*

Azt hisszük, korai azoknak az örömük, akik a *Herczegh* Sándor és *Mohácsi* Lajos vezérlete mellett kivált kisgazdák akcióját az egységes párt bomlási processusa megindulásának szeretnék feltüntetni. Nemhogy aggódni, de örvendeni kell azon, ha a pártnak olyan tagjai, akiket egyéni ambiciók fütenek, vagy akik a párt osztályjellegét szeretnék fentartani, kilépnek s a politika más hullámaira eveznek. A legerősebb pártnak is hátrányára van, ha renitenskedő elemek foglalnak abban helyet, amelyeknek — a tapasztalat szerint — mindig a legelhatározóbb pillanatokban voltak alig teljesithető kivánságaik.

A kiválás jelentőségét szinte a zérus fokra szállitja le az a körülmény, hogy a palotaforradalom a jelölésekkel kapcsolatban tört ki. Hiában akarják akciójukat ugy feltüntetni, mint a demokrata-programm mellett való kitartást. Nagyatádi Szabó István azt mondja, hogy ő a párt programmjától egy hajszálnyira el nem tért. A kiválottak pedig kiáltványukban vallanak szint nagyatádi Szabó István mellett. Kijelentik, hogy ma is őt tartják vezérüknek. Ma se ellene mennek — csak nélküle!

Hát, Uram Isten, van ezeknek az uraknak fogalmuk a hadvezetés tudományáról s a seregnek a vezér iránt való kötelességéről?...

*

Az ellenzék a mult napokban a béke hurjait pengette. De aztán csakhamar durva ökölle csapott bele a hárfába. A békét akarjuk — mondták — de Bethlen nélkül. Hajlandók lettek volna megegyezni, kibékülni, de nem a Bethlen kormányával.

Hát kivel akarnak békét kötni, ha azt a kormányt, amely velük szemben más elvi álláspontot foglalt el, le akarják bunkózni? Mi — ugy látszik, kissé naivul — a politikában csak azt a békét ismerjük el őszintének, becsületesnek és a nemzetre nézve hasznosnak, amely az elvi álláspontok egyeztetésén s nem politikai hullahegyeken épül fel. Egyszer már szakitani kellene azzal a módszerrel, amelynek személyi kérdések a rugói. Az ellenzék soha rosszabbkor nem utazott fejekre, mint éppen most, amikor Bethlen István gróf a Benessel vivott küzdelmében határozott sikert ért el Génuában.

Mi, szülőföldünkről számüzöttek, csak hálával gondolunk arra, hogy a világ plenuma előtt olyan erőteljes szavak hangoztak el az elszakitott területek magyarsága nemzeti, politikai és emberi szabadságjogainak védelmében.

A világ parlamentje még nem végzett a kérdéssel. Hát nyugodt lélekkel merné-e viselni az ellenzék azt a felelősséget, hogy egy belső pártpolitikai békességért feláldozza azt, akinek céltudatos, tervszerü munkálkodása az elszakitott magyar testvérek lelkükben való megbékélésének reménységével kecsegtet?

(b. p.)

HIREK.

— **Kicserélik a kolozsvári összeesküvési per elitéltjeit.** A kolozsvári összeesküvési és kémkedési vád ügyében elitélt vádlottakat a napokban Bukarestből Nagyváradra fogják szállitani, ahol őket Magyarországon lévő politikai foglyok ellenében ki fogják cserélni. A kicserélésre kerülő foglyok névsora a következő: Tamás András, Kovács János, Sükösd Géza, Irányi Kamil, dr. Csernáth József, Szabó Szerafin, Sándor Imre és Soltész László.

— **A cigányok polgárositása.** Kaposvár városa elhatározta, hogy a város határában élő cigányokat letelepiti. Házakat fognak számukra épiteni. Ezzel kapcsolatban „Egy erdélyi menekült" aláirásával cikk jelent meg a „Somogyi Ujság"-ban, amelyből közöljük a következőket: „A cigányok itt is oláhok maradtak egymás között, benn a városban is oláhul beszélnek ma is, erről bárki meggyőződhet. Ezek ugyan nem fognak a magyarság körébe olvadni. Fájdalom, van itt is elég magyar ember, kinek nincs lakása s ha ilyenek nem volnának, ott a sok menekült vagonlakó, akiket a megváltó oláhok és csehek otthonukból kidobtak, akik vándorbotot vettek a kezükbe, koldustarisznyát akasztottak a nyakukba csak azért, mert magyarságukról nem mondottak le, akik elszenvedtek börtönt, kinzást, megbotozást, de magyar voltukat nem tagadták meg. Ezeknek épittessen a város házakat, ezeket juttassa fedél alá és kiskertekhez, mert ezzel hazafiasabb cselekedetet végez." Eme keserü hangu, de minden sorában igaz felszólalásra magunk is felhivjuk az illetékes körök figyelmét.

— **Mackensen katonái még csak most szabadultak ki.** *Szatmari* tudositónk jelenti: A napokban utazott keresztül Szatmáron a Mackensen-hadsereg hatvan katonája, akik teljes három évi fogság után Romániából most térnek haza hazájukba. A szegény katonák a hosszu fogság alatt teljesen lerongyolódtak, ugy hogy *Benkő* József kanonok a helybeli magyarságnál szedett össze ócska ruhadarabokat és fehérnemüt részükre, hogy a még hosszu uton valamennyire védve legyenek az időjárás viszontagságaitól.

— **Erdélyben katonai lelkészségeket szerveznek.** A bukaresti kormány elhatározta, hogy a katonai lelkészségeket az egész hadseregben megszervezi. A megszervezésre a katholikusok részéről Majláth Gusztáv Károly erdélyi róm. kath. püspököt kérte fel, aki a maga képviseletében a különböző felekezetek képviselőiből álló bizottságba egy katholikus lelkészt küldött ki.

— **Barabás Samu képviselőjelölt.** A hajduszoboszlói egységes kisgazda, földmives és polgári párt *Barabás* Samu kabai lelkészt, volt kolozsvári református esperest egyhangu lelkesedéssel képviselőnek jelölte.

— **Visszaadják a szilágysomlyói főgimnázium elfoglalt helyiségeit.** Gocan Simon oláh tankerületi főigazgató visszatért Szilágysomlyóról, ahol a többek között a róm. kath. főgimnáziumot is meglátogatta, amelyben minoritarendi szerzetesek tanitanak. A főigazgató megállapitotta, hogy a főgimnázium négy tantermét a katonaság rekvirálta el, négy tantermét pedig magánosok részére foglalták le. Ilyenképen a főgimnázium nyolc osztályának hat terem áll rendelkezésére s igy több osztálynak együtt kell hallgatni bizonyos tantárgyakat. A főigazgató interveniált, hogy a tantermek felszabaduljanak, amit a katonaság meg is igért.

— **Ujságiró-kongresszus Kolozsvárt.** Az erdélyi és bánsági magyar ujságirók husvét első napján délután Kolozsváron kongresszust tartanak. A kongresszuson letárgyalásra kerülnek mindazok az aktuális kérdések, amelyek a lecsatolt területek magyar ujságirói karának egyetemét érdeklik és érintik. A kongresszuson megkisérlik megoldani a kolozsvári központ és a vidéki tagozatok között az utóbbi időben fölmerült differenciákat, Ez a kongresszus tulajdonképpen csak előkészitője lesz a magyar ujságirók pünkösdkör tartandó nagy kongresszusának, amely a kar összes belső kérdéseit le fogja tárgyalni.

— **Nagyvárad épitési akciója.** Nagyváradon közelebbről nagy épitkezési ankétot hivnak össze a lakásinség megszüntetésének elősegitése céljából. A városban különben nagy erélyel folyik az Épitő Részvénytársaság szervezése, melynek programmja a házépités megindítására és állandósitására irányul. A mozgalomban egész Nagyvárad társadalma részt vesz. A szervezési munkálatok sikerrel biztatnak és a megalakuló rt. céljaira jelentős összegeket helyeznek kilátásba.

— **Hankinson búcsúja a menekültektől.** A budapesti menekülttelepek lakossága, de különösen a gyermekek érdekében nagyon sok jót tett Hankinson Frederich angol unitárius lelkész, aki az angol emberbaráti missió budapesti exponense volt. Hankinson ur végleg eltávozik Budapestről. Az Auguszta és Bocskay menekülttelepek hálás felnőtt és gyermekserege f. hó 4-én délelőtt szép, meleg búcsúünnepélyt rendezett tiszteletére. A gyermekek kedves szavalatokkal és dalokkal fejezték ki hálájukat, a népjóléti miniszter nevében Ruffy államtitkár, az O. M. H, nevében Jakabbfy kuriai biró, az egyházak nevében Péterffy r. kath. lelkész, az Auguszta-telepi lakosság nevében Iapunk igazgatója, Márky István fejezték ki az elismerés és köszönet szavait. Hankinson ur meleg meghatottsággal válaszolt, kijelentve, hogy Anglia szive őszintén vonzódik a magyarok felé. Érdekes volt egy közbevetett megjegyzése, mely szerint neki, Hankinsonnak az egész háboru alatt egy kis magyar zászló állott iróasztalán. Végül dr Kreiner a telep orvosa olvasta fel a jótétemények pontos statistikáját, melyből kiderült, hogy Hankinson ur 1 év alatt mintegy 3 millió korona értékü támogatásban részesitette az Auguszta-telep menekült gyermekeit. Az Ég áldását kérjük munkásságára.

— **A hegyi doktor.** Nagyváradon a vidékszerte ismert „hegyi doktor", Németh Sándor 72 éves korában meghalt. Az üvegezett, tornácos hegyi házban, dus szőlőskertek között lakó néhai Németh Sándor egy gyermekszemü, kedélyes öreg homeapata-módszerrel, talán még inkább tudatalatti megértéssel és különös ösztönnel gyógyitotta a szenvedő tömegeket. Naponta 20—30 falusi szekér tanyázott a háza előtt, sőt Szerbiából, Németországból több izben Konstantinápolyból is hoztak hozzá beteget, akiket füvekből magakészitette orvossággal gyógyitott. — Volt idő, amikor a nagyváradi orvosok feljelentették meg nem engedett gyógyitásért, de közben annyi előkelő mentőtanu jelentkezett,—maga a királyi ügyész is— akit nehéz betegségéből kigyógyitott, hogy megszüntették ellene az eljárást.

— **Romániát még nagyobbitják.** A bukaresti „Viitorul" irja, hogy az oláh és a csehszlovák határkiigazitó bizottság között megállapodás jött létre, mely szerint több községet csatolnak csehszlovák területből Romániához.

— **Debrecen város 25 ezer koronája a menekülteknek.** Debrecen város egy közelmult közgyülése a menekültek felsegélyezésére 25 ezer koronát szavazott meg. Ezt a közgyülési határozatot most a belügyminiszter jóváhagyta. A közgyülési határozat értelmében a 25 ezer koronát a város dr. *Darkó* Jenőnek, a menekültügyi hivatal vezetőjének a napokban már kiutalta és felhivta Darkó Jenőt, hogy elszámolását terjessze be a tanácsnak. Debrecen város közönségének ezért a nemesszivü adományáért amidőn hálás köszönetünket fejezzük ki, azon reménységünknek adunk kifejezést, hogy a nemes példát más városok is követni fogják.

— **Ratifikálták Románia és Basszarábia egyesitését.** Bukarestből jelentik: A román szenátus egyhangulag ratifikálta Besszarábia és Románia egyesülésének alapokmányát.

— **Aki felpofozott egy szigurancaügynököt.** A kolozsvári oláh hadbiróság április 4-én tárgyalta Politzer Sándor nagyváradi szállodatulajdonos bünügyét, kit azért helyeztek vád alá, mert egy szigurancaügynököt felpofozott A tárgyaláson kiderült, hogy a szigurancaügynök jogtalanul és berugott állapotban garázdálkodott szállodájában s ezért a vád alól felmentették.

— **Telefonösszeköttetés a Duna mentén Ulmtól Brailáig.** Bukarestből jelentik: A Duna-értekezlet április 4-én folytatta a hajózási kérdések tanulmányozását. A képviselt államok küldöttei beterjesztették jelentésüket, amelyben kifejtik államuk álláspontját. A tanácskozás során felmerült az a terv, hogy a Duna ménten Ulmtól Brailáig telefonösszeköttetést létesitsenek. A dunai szikratáviró-szolgálat székhelye Bukarestben lesz.

— **A kolozsvári klinikák kibővitése.** Az oláh kormány megbizásából Popovics Cézár müépitész terveket készitett a kolozsvári klinikák és tudományos intézetek kibővitésére, illetve kiegészitésére. Most jóváhagyás céljából Bukarestbe terjesztették fel a terveket. Végrehajtásuk azonban horribilis összeget követel, melyre jelenleg nincs semmi fedezet. Mi az egész kibővitési tervezgetést nem tartjuk többnek, mint egy, a külföldnek szánt, de teljesen érték nélkül való kultur-reklámnak.

— **Románia aranyban követeli Magyarországtól a kiviteli illetéket.** Az oláh pénzügyminiszter rendelete alapján a gabonára, főzelékfélékre, petróleumtermékekre és fanemüekre vonatkozó kiviteli illetéket a gyengevalutáju országokban (Németország, Ausztria, Lengyelország, Magyarország, Oroszország és Bulgária) aranyban fogja Románia követelni. A kiviteli illetékek: egy vaggon buza után 10.000 lei, illetőleg ennek aranyértéke 370 arany frank, egy vaggon tengeri után 1500 lei, illetőleg 56 arany frank és egy vaggon buzaliszt után 30.000 lei, illetőleg 1100 arany frank.

— **Mérnökkongresszus Temesvárt.** Az ősz folyamán Temesvárott országos mérnökkongresszust tartanak, amelyre Erdély összes mérnökegyesületei elküldik képviselőiket.

— **Magyar előadások az elrabolt kolozsvári egyetemen.** Dr. Kristóf György az oláh egyetemtől kinevezése eldöltéig ideiglenes megbizást kapott, hogy a magyar nyelvből és irodalomból egyetemi előadásokat tartson. Dr. Kristóf előadása, a régi magyar irodalom ismertetésével kezdődött, a Halotti beszédből kiindulva. Közvetlenül ez óra után megtartotta Kristóf második kollegiumát is, amelyen báró Eötvös Józsefről beszélt. — Kristóf professzor az egyetemen magyar irodalomtörténeti szemináriumot is fog tartani.

— **A kolozsvári sorozás.** Április 24, 25. 26, 27, 28 és 29 napjain az 1901. évben született állitáskötelesek és az 1809. és 1900. években született s eddig alkalmatlannak bizonyult hadkötelesek bemutató szemlére kerülnek a Redout helyiségében. Most jelent meg az oláh katonaügyosztály erre vonatkozó hirdetménye.

— **Megszüntetik a pénzügyigazgatóságokat Erdélyben.** A Bukaresben megjelenő „Lupta" c lap szerint az oláh pénzügyminiszter elhatározta, hogy felosztatja az erdélyi összes pénzügyigazgatóságokat.

— **Halálozások.** *Dr. Kovács* Jenő ügyvéd, a róm. kath. egyház jogtanácsosa életének 42-ik, boldog házasságának 14-ik évében, rövid és kinos szenvedés után, március hó 23-án Székelyudvarhelyen hirtelen elhunyt.

Berkeszi István temesvári nyug. főreáliskolai igazgató, a kiváló történész és régész, meghalt. Berkeszi nagy, tudományos müködést fejtett ki. A temesvári muzeum müködése alatt vált tudományos nivóju intézetté. Számos régészeti ásatást is vezetett a Bánságban, amelyek értékes müvelődéstörténeti kincsekét hoztak a felszinre.

Vincenti Lajos nyug. táblabiró, a nagyenyedi birói kar évtizedes vezetője, Nagyenyeden elhunyt.

Sulyos csapás érte dr. *Ferenczy* Gezát, a magyar unitárius egyház főgondnokát. Édesatyja, *Ferenczy* Lajos, élete 85-ik évében elhunyt. A köztiszteletben álló öreg urat nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra Nagyajtán.

Mély részvéttel értesülünk, hogy *Szaiff* József róm. kath. lelkész hosszas szenvedés után elhunyt. Az elhunyt fiatal lelkész az oláh megszállás alatt álló Borosjenőről menekülni volt kénytelen és Ercsiben, majd Nagyperkátán lelkészkedett. Három héttel ezelőtt szülei látogatására, de már betegen, Nyiregyházára utazott, ahol dacára a leggondosabb ápolásnak, szivszélhüdés következtében tegnap délelőtt váratlanul elhunyt. Az elhunytban az „Erdélyi Hirek" egyik leglelkesebb harcosát veszitette el. Néma fájdalommal állunk ravatala mellett és szerető megbecsülésünk kiséri őt abba a jobb hazába, ahol buzgó imaival a tulvilágon is küzdeni fog Erdélyért. Béke hamvaira!

Orbán Lajos földész Székelyudvarhelyen március 22-én 59 éves korában elhunyt.

Id. *Nagy* Ferenc Zetelakán március 22-én 79 éves korában elhunyt. Halálát nagyszámu, a rokonság között Nagy Lajos udvarhelyi ügyvéd is gyászolja.

Esküdt József Erdélyből Debrecenbe menekült gyógyszerész 45 éves korában szivszélhüdésben, rövid szenvedés után, meghalt.

Poszvér Irén, a tanitónőképző-intézet igazgatója, folyó hó 7-én meghalt Szatmáron. A kiváló tanárnő, aki egyike volt a magyar tanügy jeleseinek, elvakult oláhüldözés áldozata. Mult év őszén együtt börtönözték be az erdélyi magyarság számos vezetőjével, hónapokig sinylődött fogságban és csak hetekkel ezelőtt szabadult ki, amikor már szétrombolt szervezetét nem tudták megmenteni. A szatmári magyarság óriási részvéte mellett temették el.

— **Sárika izgalma.**

— Hová siet oly idegesen Sárika?

— Rohanok a főpostára.

— S miért kell ugy rohannia?

— Hogy nekem is jusson még vőlegény!

— ?

— Hát nem hallotta, hogy már öt menekült leánytársnőmnek megvolt az eljegyzése a „*Bizalom*" utján? Sietek feladni levelem és fényképem!

Berkeszi István

Berkeszi *István*, történetíró, *1853, †1922. Temesvárott volt tanár s nagy szolgálatot tett az odavaló régi művelődési viszonyok monografikus feldolgozásával (színészet, könyvnyomtatás, emlékérmek). Főműve: *Temesvári művészek* (1910).

Uj Idők Lex.
IV. k. 870. l.

is dekorativ formában van meg
de a vallásos lirát nem lehet
gadni ettől a képtől.

---:

Cecilia, régies eszközzel,de
zéssel van előadva és tesz el
maga vallásos és liturgiai sz
tének,nemcsak a fizikai jelen
hanem még nagyobb mértékben a
sége is megható,a mai hivőt i
ja hatni,s a mai hivőt is ki
jezni.

A modern olasz vall
tészetnek legnagyobb mestere
szerzetes,Casorati tanitványa
ki teljesen modern szemléleti
kel fejezi ki a legmeghatóbb,
jövő vallási áhitatot,ugyhogy
nézveigazat adunk azoknak,aki
modern Fra Angeliconak ~~xxxjá~~
nevezték el.

Az igazi mai müvész
visszatér a széphez,de a régi
szép elveket máskép fogalmazz
Olaszországban a Novecento vi
hez ezt a csodát,s ez vezeti

megina

Berkesi János

ácsmester 1792

Incze János ácsmesterrel az alábbi ~~templom~~ templomban az öt oltár lépcsőit készítik el

Entzasudvarhelyi rk.

templom

107. l.

esellschaft für schweizerische Kunstgeschichte
Société d'histoire de l'art en Suisse
Società della storia dell'arte in Svizzera

Druc

icht biegen !

Berkesz (Szabolcs m.)

BERKESZ (Szabolcs)

Utazás, 1938.

KASTÉLY, XVIII. század

TECHNIKA

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, XI., Műegyetem

TECHNIKA

szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, IX., Műegyetem

Berkesz.

Kastély

Épült 1815 Eörül

Rados Jenő dr.

Magyar kastélyok

12 l.

Nyirsègi utam 1938

Berkes

(Szabolcs vm.)

Gróf Vay Ádám kas-
télya, építtették Vay József
és fia, Vay Ábrahám a
XVIII. század végén klasszicista
klasszicista stílusban.
Belső értékes gyűjtemé-
nyek.

Ref. templom épült
1804.
Régi ötvösművekkel

Borovszky Magy. vm.
vm. Szabolcs vm.
Pest é. n. 16–18. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

ÁPRILIS

30 nap — 15. hét

9 Vasárnap	Húsvétvasárnap
10 Hétfő	Húsvéthétfő
11 Kedd	
12 Szerda	
13 Csütörtök	
14 Péntek	
15 Szombat	

Berki
Berki M.

2.

Berki Magdolna oltár mestere MDK

Severinus mester oeuvrejének rekonstrukciója során szó esett a kassai Mária halála és a berki oltár festményeiről is, azonban nem valószinü, hogy ezek a müvek is Severus mester alkotásai.

Divald a berki Szent Margit képen a mester monogramját vélte felfedezni, de a CA betü csak a padló játékos vonaldiszéből véletlenül kialakult motivum. Oltár jobbszárnyának belső alsó mezőjén Krisztus a tizezer vértanu között látható.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955.12o.l.

Berki Magdolna oltár mestere ? MDK

Az 148o-149o körül készült berki/Rokycany/ Mária-Magdolna oltárra vonatkozó adatok az Adattárban.
Táblák a Szépmüv.Muzeumban.
Képek:1.Krisztus mennybemenetele.2.Szt.Orsolya vértanusága.3.Mária halála.4.Kálvária és a tizezer vértanu.5.Szt.Borbála.6.Szt.Margit.7.Szt.Katalin, 8.Szt.Erzsébet.9.Szt.Farkas?.1o.Szt.Eugénia.11. Az adógaras?.12.A csodálatos kenyérszaporitás.
Az oltár feltehetően Kassáról került Berkibe.

Az oltárra vonatkozó irodalom.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.279-28o.l.

Berki rk. templom

gótikus

XV. sz.

d.

Emlékanyag/hu

I. 288, 289. l.

kápol

s einer Schauspielerin).

Mitte XIX. Jh.)

sischer Radierer, Ende XVII. Jh.)
stell am Meeresufer).

dt után (nach).

n régi másolat (alte Kopie nach).

után (Nach).

Evangelist Mattheus).

161. CORIOLANUS.
Szines és szinezett mezzotinto. (K

Glatter Ármin, szül. (geb.) 1861.

162. A SIRALOMHÁZBAN. Munkácsy
Vászon (Leinwand). 118×169 cm.

Glatter Gyula (Julius), (1886—1926).

163. ÖREGASSZONY (Alte Frau). Jele
Vászon (Leinwand). 46×36 cm.

Glauber, Jan (1646—1726).

164. HEGYVIDÉKI TÁJ (Gebirgslands
Vászon (Leinwand). 60×73 cm.

Goltzius, Hendrik (1558—1616).

165. KERESZTVITEL (Kreuztragung).
Rézmetszet (Kupferstich). 20×13 c

Gottesmann Alfréd, XIX—XX. sz. (Jh.)

166. PIHENŐ TEHENEK (Ruhende K
Vászon (Leinwand). 38×61 cm.

Grant, XIX—XX. sz. (Jh.)

167. „M. WEST AND FAMILY". Benja
Szinezett rézmetszet (Kolor. Stich).

Berki-i Mária-
oltár

1490 Eörül

Weiss János mühelye

Repr.

Kampkörépkfassolv.

196. l.

A gáspár

...é balra nézoe ~~van~~ ábrázol~~a~~ ~~ez~~ ablakon át lás-
...ztott jobbjában kendőt s kissé felemelt baljában
... turbánját lófark~~at~~ díszítik, bajuszt s kör-
...ő szorítja, ~~s~~ palástja prémes. Felirata a kép

...fa T.
...er der Türken
...18.

...a vonalkeretnek 15·1 : 10 cm.

...8

140/95 N° 251.

Berki templom
(Sárosmegye) főol-
tára 1520 k

Csánky Dénes

MAGYAR MUVESZET

1937. 344. l
345. l.

Berki templom

főoltárának predellája és az oltár jobbszárnya a kassai Keletszlovenszkoi Muzeumban, kassai származásunak feltüntetve.

lásd

Csánky Dénes

MAGYAR MUVESZET

1937. 345. 9

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszte

9916/ szám.

A Műemlékek Orsz. Bizottsága Elnökének

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.

BUDAPEST

Berki templom
(Sáros m)
Mária mennybemenetele oltára (1480-as évek)
Ide a Kassai székesegyházból innen a Kassai Múzeumba
Eérult

GerKasEzsszobr 1031-

Berki

Részt vett az 1941-es budapesti Nemzeti Szalon-beli tárlaton.

Sz. Kürti Katalin: A debreceni Ady Társaig képzőművészei.

Alföld 1974/1 62 old.

mak

Berki

szobrász nagyobb feladatokra vár ahol megmutatlatja kezségét uj összefogott plasztikai stílus egyéni megvalósítására".

Kádár Zoltán: Országos szemle - helyi kiállítás

Alföld, 1962, 3. sz 61. l

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

Berki András

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1957 DEC 17.

Megnyílt a tiszántúli képzőművészek grafikai kiállítása

Vasárnap délelőtt nagy érdeklődés mellett nyílt meg a magyar képzőművészek Hajdú-Bihar megyei csoportjának grafikai és kisplasztikai kiállítása. A tiszántúli képzőművészek életében jelentős állomás ez az esemény, mivel a felszabadulás óta ez az első grafikai tárlat a Déri Múzeumban.

Az ünnepségen Szodorai Lajos professzor mondott beszédet. Megnyitójában örömmel üdvözölte Debrecen és a környék képzőművészeinek most megnyíló tárlatát, s hangsúlyozta, hogy az igazi művészet nem csupán a valóság naturális másolása, hanem a lényeg és jelenségek dialektikus feltárása.

A megnyitó beszéd után az érdeklődők elismeréssel tekintették meg Veres Géza, Holló László, Félegyházi László, Menyhárt József, Mórá Mihály, Tarr Zoltán, Nagy Ferenc, Másits László, Berecz András, Szepesi György, Dániel Renhold, Huszár István, Rimóczi József képeit és Berki András szoborfiguráit.

A kiállítás január 1-ig mindennap délelőtt 9-től délután 6 óráig tekinthető meg a Déri Múzeumban.

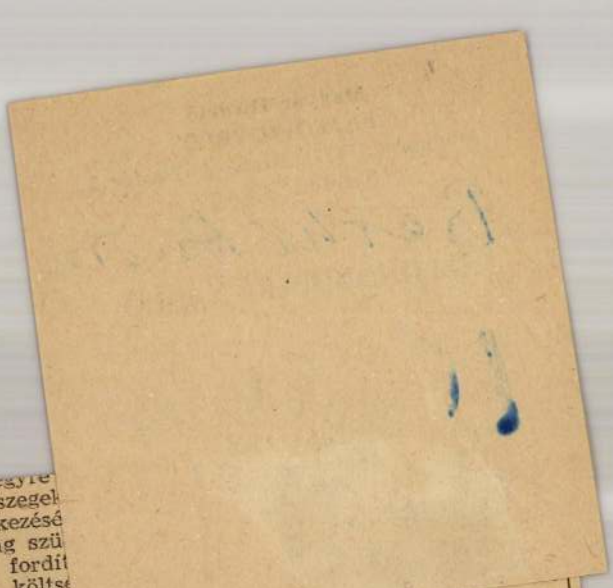

nagyobb összegek
csok rendelkezésé
ni, a lakosság szü
kielégítésére fordít
nács ez évi költs
lakosság számtala
években nem telje
sének kielégítése, az egy év
alatt is lemérhető haladás a
város egészségügyi és kultu-
rális szükségleteinek fedezé-
sében mind-mind arról tanús-
kodnak, hogy a tanács a la-
kosság életének szebbé és
jobbá tételén munkálkodik.

A tanács ebben a munká-
ban nincs egyedül. A dolgo-
zók által választott tanácsta-
gok, a különböző osztályok
mellett működő állandó bi-
zottságok és a társadalmi
munkások segítik tevékenysé-
gét.

A december végi választás
a tanácstagok sorainak tovább-
bi erősödését is jelenti. A Ha-
zafias Népfront által rende-
zett jelölő gyűlések általános
tapasztalata is azt bizonyítja,
hogy a lakosság a legráter-
mettebb, a választópolgárok

2000 család évi tüzelője

A Debreceni Fűtőház ebben az évben sok gonddal küzdött. Különösen az év elején, amikor az ország szénellátásában zökkenők voltak. Minden nehézség ellenére a Fűtőház is határidő előtt teljesítette évi tervét. December 15-re a Fű-

1957 APR 26.

470

25 év a művészet szolgálatában

Nyíregyházán, az Arany János utca 46. szám alatt dolgozik Berki András kerámikus, kicsiny műtermében. 18 négyzetméter alapterületű szobácska ez. Szűkös viszonyok mellett alkotja szebbnél-szebb, ötletekkel gazdag kerámiáit. De Berki András a jövőt illetően optimista; gazdag, fantáziadús tervei vannak, melyeket mind meg szeretné valósítani.

Minden talpalatnyi hely kis plasztikákkal, kerámiai alkotásokkal van elfoglalva. Legalább 200 figura. Csak néhányat említsünk közülük:

Két váza ötlik legelőbb szemünkbe. Az egyik a Gyöngyösbokréta, a másik az Ősfoglalkozások nevet viseli. A gyöngyösbokrétán dombormű megoldásban öt népviseletbe öltöztetett szinpompás pár ropja a táncot, körülfogva körcsárdásban a váza testét. Az ősfoglalkozások vázáján a vadászat, halászat, földművelés és á..attenyésztés szimbolikus domborműve ábrázolása látható. Nagyon ötletes és művészi darabok a Zsuzsánna és a vének, az Aréna című dísztálak; a Cirkusz, Cukortartó, a Kút és a Disznóetetés nevű asztali díszek. Munkáját már több gyűjteményes kiállítás ismertette mind Nyíregyházán, mind a megye mind a főváros széles érdeklődő közönsége előtt.

Azonban nemcsak sikereket, hanem küzdelmeket is jelentett a 25 munkás esztendő Berki Andrásnak. Sok belső vívódást, sok mellőzést, küzdelmet a művészietlen és sokszor tisztességtelen konkurrencia ellen.

Ma is ez a helyzet, — mondja erről Berki András —, hogy a megyei díszmű és népművészeti boltjaink kirakatait megtekintve, sok ízléstelen tucatmunkát láthatunk: kutyák és lovak tarka mázzal, jegesmedvék és hasonló, tartalmilag keveset mondó formai megnyilatkozások, a művészi igény és az ízlésnevelés minimális követelménye nélkül.

A felszabadulás után Berki András a régi, egyszer már megmintázott alkotásait is újra értékeli. A realizmus, a mélytartalmat kereső és adó magáratalálás tisztító tüzében megedződve, újra mintázza őket. Így születnek zsánerfigurái: a mélytartalmú népi, falusi alakok, A tilinkózó parasztfiúk, Közhírré tétetik, Majomszeretet, Megy a juhász a szamáron című művei, a többi között.

Berki Andrást sajnos megyénk nem értékeli úgy, ahogyan megilletné. Műveit, amelyek annyi szép sikert arattak már kiállításon, Párizsban megvásárolták és vásárolhatták, azokhoz azonban Nyíregyházán nem lehet hozzájutni és a széles rétegekhez nem juthat el. Ennek többféle oka van, s nem feladata e cikknek foglalkozni vele.

25 éves munkássága alkalmából további sikeres alkotómunkát és megérdemelt megbecsülést kívánunk abban a reményben, hogy problémái megoldásában segítségére lesznek majd megfelelő megértés útján az illetékesek.

Most

KELETMAGYARORSZÁG,
NYIREGYHÁZA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

yarország

tsága és a megyei tanács lapja

1957. április 26, péntek

e: Mi is az az Express?

ri kiskáté

t szolgálatában

ottó nyerőszámait

tákat most nevelik a me-

Jól műl szeszipar újdombrá

Megyénkben a szeszipari vállalatnak mintegy 25 telepe van. Jellemző is megyénkre a szeszgyártás. Azt is hozzátehetjük, hogy kifizető. Különösen akkor lenne még több hasznunk belőle, ha szeszgyáraink állandó üzemelését biztosítani tudnánk. Ez nem utolsó sorban a szeszgyártáshoz szükséges alapanyagok biztosításának megszervezésén múlik.

Berki

Kiállítás Vilniusban

Magyar Nemzet 1983. X. 14.

MDK

Berki Anna, graf.

Iparm. Isk. Evk. 1934-36.
43.1.

Berki Anna, grafikus, 1939. végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1880-1941. Kp. 1942.

33 l.

megírva

Berky Anna

grafikus

1935-39. az

iparm. skolában

tanult

1939. jeles vég-

bizonyítvány

. 1936 {VI/8. I. 115.

Kiadatik Borbély József min. számtanácsos úmak arral, hogy Dex Ferencnek a feldebrői rögzítési munkálatokra első részletként elszámolás kötelezettsége mellett a 10.939/1936 III. szám rendelettel kiutalt 2000 P terhére a benti nyugta ellenében 1000 (Egyezer) pengőt kifizetni (szíveskedjék.

Bpest, 1936. máj. 14

Lz.

Hercz
elnök

VI/24 II/19

Berky Anna

Kovács József belső
építész neje

sz. 1920 okt. 27 ..

Budapesten

az iparm. isko-
lában Haranghy
Jenőné tanult-

I.

J. Eternit Művek.

Hatschek Lajos úrnak

Bp

VI. Andrássy út

A selmeczi Óváron végzett munka után fennálló kötelezés ügyében folyó évi február 28.-án Lux Kálmán műnyitén úrhoz intézett felnólitásra hivatkozólag van nemzetünk tekintetes Urasságodat értesteni, hogy a végjárandóság öncse, vagyis 2182 korona 62 fillér kellően bélyegelt nyugtatvány ellenében bizottságunk hivatalos helyiségében (VI. Állatkerti út 1) ki fog fizettetni, ~~azonban nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a felnámitott kamato is folyósítsuk~~ a kiszedelmi kamat fizetésnek kötelezettségét azonban nem ismerhetjük el, mintán a munka teljesítésekor a végnámla bizottságunknak nem mutatatott be.

Bp. 912 III

II.

Hermes

[illegible] tekintetes

Berki Anna
grafikus

l.

Kisgrafika
1938. 2–3. sz.

17. l (Kepjel)
25. l.

~~Tóth Ervin:~~
~~A m. exlibris~~
~~univerzit.~~
~~Kisgrafika.~~
~~1938. 2–3. sz.~~
~~17. l. Kepjel.~~

A

Müemlékek Országo

Berki Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 NOV 5.
NÉPSZABADSÁG

1021

Új tárlatok

Budapesten több új tárlat nyílt. Berki Béla festőművész kiállítása a Mednyánszky Teremben naponta fél 10 és 18 óra közt, szombaton 10 órától 15 óráig tekinthető meg (vasárnap zárva). Kántor Andor festőművész kiállítása a Csók István Galériában nyílt meg; nyitva tartás hétköznap fél 10 órától 18 óráig, szombaton 10 és 15 óra közt, vasárnap 10 órától 14 óráig. A Derkovits Teremben Nemcsics Antal festőművész rendezett tárlatot. A kiállítás naponta fél 10 és 18 óra közt, szombaton 10 órától 15 óráig tekinthető meg; vasárnap zárva tart.

21.05: Ze-
45: Fulton-
rész. —
zenei mű-

IÓ

bérarészle-
ágerek. —
— 19.53:
ändel-mű-
sz kedve-

szól a nóta. — 12.46: Az
természetes . . . Pfeifer Pá
sa. — 12.56: Bayreuthi
magazin. — 14.06: Pillant
nagyvilágba. — 14.26: Ma
sok, figyelem! — 14.56: A
goramuzsika mesterei: Mo
— 16.08: Händel: Vízizen
16.55: Családi körben . . .
— csillag Dokumentumj
18.05: Népi zene. — 18.35
versek. — 18.50: Kedves
zeim. — 20.10: Ritmus és

Berki Béla, festő

Kiállítása a Medgyaszay Teremben tekinthető meg.

— : Új tárlatok

NÉPSZABADSÁG hn. 1965. nov. 5.

MDK

Berky Emil

Szent Margit kolostor romjai.
Szent Imre fohasza, komp. Olajf.

Árpádházi Szentek Modern Egyházművészeti Kiállitásának Katalogusa. Bpest. 1930. Aug. Nemzeti Szalon.

Bakancsos Erika

A könyvárus festőnő

Született egy bizonyos napon, s mint ironikusan megjegyzi, eléggé randa csecsemő lehetett, mert papája azonnal lemondott róla. De Berki Erika – dacolva szülői ítéletekkel – felnőtt. A pécsi vizuális művészeti középiskola rajz tagozatának elvégzése után az utcára került. No nem a testét vagy a meggyőződését bocsátja áruba. Könyveket kínál a Baross utca járókelőinek. Miközben kezeit és délelőttjeit leköti az üzlet, képzeletben fest, színez.

Első kiállítása a napokban nyílt meg a Győri Ifjúsági Ház Art Galériájának Kamaratermében. Képeiből a rockzene történetének tragikus sorsú egyéniségei néznek a látogatóra. Jimmy Hendrix, Jim Morrison és Freddie Mercouri társaságában az alkotó különböző önarcképeivel randevúzhatunk. A kiállításmegnyitón természetes performance–ot adott a város ismert figurája, Indián. Szalutált a kitömött rendőrnek, nemlétező orron bökte a magyar ninját jelképező mo-

dellt. Fogyott bor, pezsgő, illatos kávé, amiből a festőnő csinos bakancsára is jutott. A drótszemüvege mögül figyelő Berki Erika lelki felüdülésére lapunk egy firenzei vagy római templomlátogatást javasol.

M. Zs.

Itthon a Golgota

Egy múlt század végi húsvétra készült el számos tanulmány, vázlat és modellrajz után méreteiben is monumentális művével a Consummatum est! (Elvégeztetett!) című festményével Munkácsy Mihály. 1884-et írtak akkor. Karl Sedelmeyer, Munkácsy menedzsere, műkereskedője, Párizsban saját palotájában állította ki a korábban európai diadalutat járt festménnyel, a Krisztus Pilátus előtt címet viselő kompozícióval együtt. A siker óriási volt. A festmények diadaláról még Maupassant is megemlékezett regényében. Amikor a mű Pestre érkezett, itthon is csodájára jártak. Ekkor kapta meg Munkácsy az egyesített székesfőváros első díszpolgári oklevelét.

És most több mint száz év után újra Magyarországra érkezett Munkácsy Mihály *Golgota* című festménye. E néven vált ugyanis világhírűvé az 1884-ben bemutatott, kalandos utat megjárt kép, a Consummatum est!

Másfél év alatt, harminc vázlat és öt kompozíciós tanulmány után készült el a *Krisztus Pilátus előtt*. Munkácsy magasztosnak, hitében erős egyéniségnek ábrázolta Krisztust. Mint mondotta: "Én az emberi alakban megjelent Istent akartam ábrázolni." A témát folytatva született meg alig fél év alatt a nagyméretű 460X712 centiméteres vászon, a Golgota. Nem kevesebb mélységgel, átéléssel megjelenítve a megfeszített üdvözítő alakját. Modelljeit rajzolta, fotózta. Egy alkalommal a festő saját magát köttette fel a keresztre, hogy érezze a fizikai szenvedést.

Európai diadalútja után Sedelmeyer Amerikába vitte a képeket. Az elsőt elkísérő Munkácsyt nemzeti hősként ünnepelték, úgy fogadták, mint annak idején Kossuth Lajost. Sokan akarták megvásárolni a festményeket. Akinek sikerült, az John Wanamaker üzletember volt. Állítólag 160–160 ezer dollárért vette meg aukción mindkettőt.

1988-ban döntött úgy a Wanamaker Alapítvány, hogy áruba bocsátják az üzletet és a képtár 16 festményét. Köztük a két Munkácsy-passiófestményt, meg azt a Hans Temple-alkotást, amelynek a címe *Munkácsy a Krisztus Pilátus előtt-et festi*.

New Yorkban a Sotheby's aukción cseréltek gazdát a világot járt képek. A Golgotát Julian Beck, azaz Bereczki Csaba a New York-i Pannonia Galéria tulajdonosa vette meg, a másik festmény kanadai tulajdonoshoz került. Bereczki Csaba két évvel ezelőtt határozta el, hogy hazaküldi Munkácsyját, és tízéves letétbe helyezi a Nemzeti Múzeumban.

A sok viszontagságot átélt képet a Szépművészeti Múzeum restaurátorcsoportja hozta rendbe (Szentkirályi Miklós, Menráth Péter, Lente István és Seres László). Szükség is volt a gondos restaurálásra, mert csak 1884 és 1887 között is ötvenszer tekercselték fel a vásznat. Egy ízben tűz ütött ki a Wanamaker birodalomban, akkor kivágták keretéből és a hóra dobták, s később nem túl szakszerűen pótolták a hiányt. 1988 után ismételt szállítások viselték meg a festményt. Ám most teljes pompájában áll a Nemzeti Múzeum dísztermében, s ott látható május végéig.

Vázsonyi várnéző

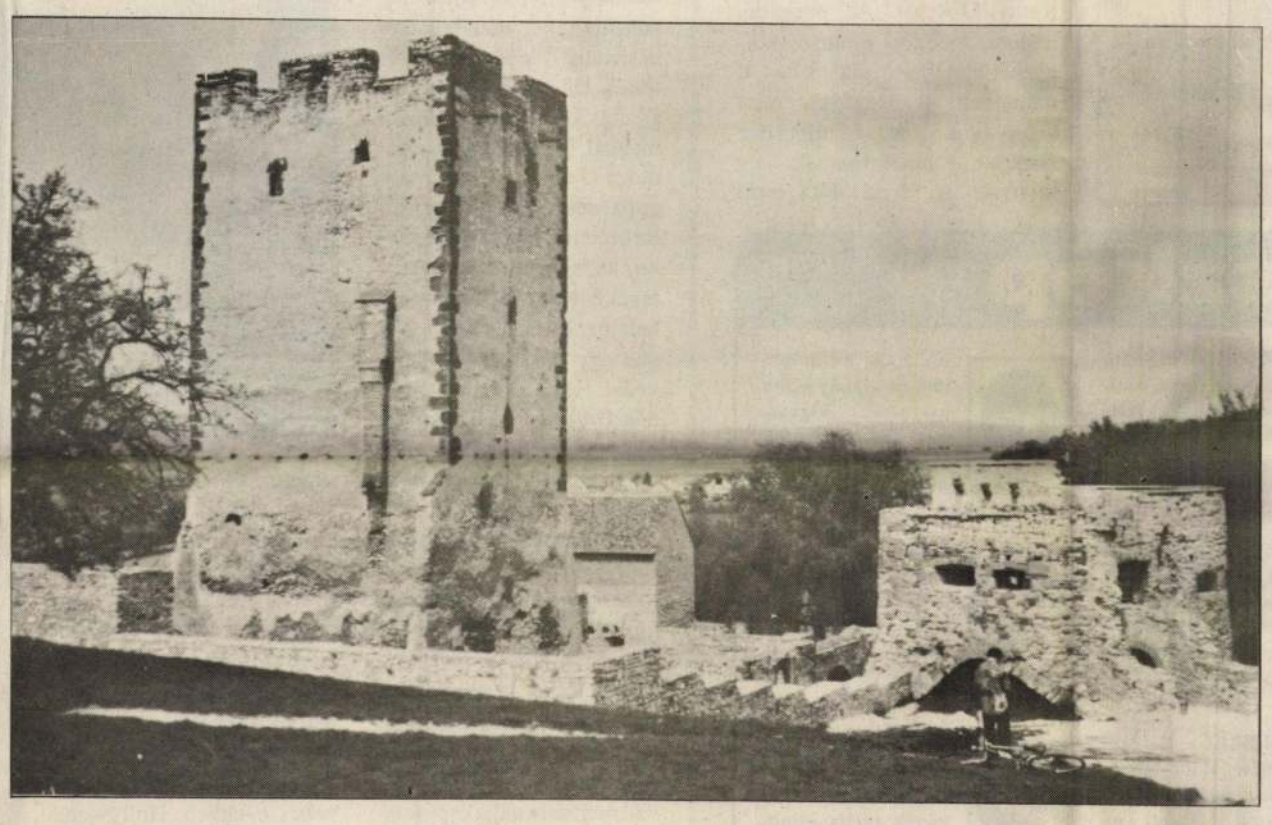

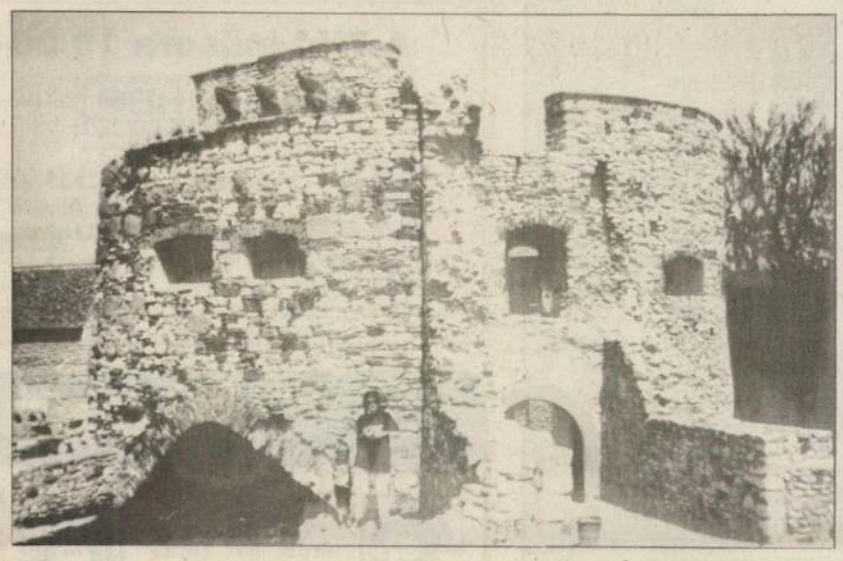

ORSZÁGJÁRÁS

A köveket nem sikerült megszámolni. Ám az figyelmeztető jel, hogy a nagyvázsonyi vár egy részét lezárták. Életveszélyes barangolni például a lépcsős árkádokon, mondhatni, összeomlás előtti óráit élheti a várfal egy része, pedig micsoda időket értek meg e történelmi kövek! Ha mesélni tudnának, biztos főszereplővé léphetne elő egy bizonyos Kinizsi Pál, akinek 1472-ben adományozta Mátyás királyunk Vázsonykő várát. A zseniként tisztelt hadvezér a déli végek főkapitányaként húsz éven keresztül hárította el a törökök meg-megújuló támadását.

A kövek most az idővel veszik fel az ostromot. Nap mint nap, egyre fogyatkozó erővel állják az esőt, a tűző napot. A vázsonyi kövek kitartóak. Ám csak addig, míg egyben áll a vár. Ha nem "találnak" időben pénzt, vállalkozót a felújításra, Kinizsi Pál egykori történeteiről, napjairól mi is csak könyvekből tudhatunk majd valamit.

Harcsás Judit

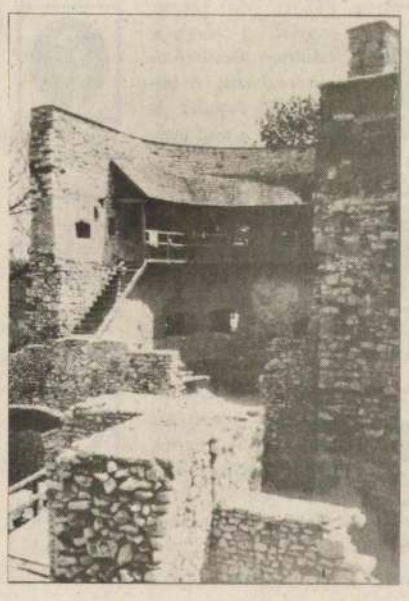

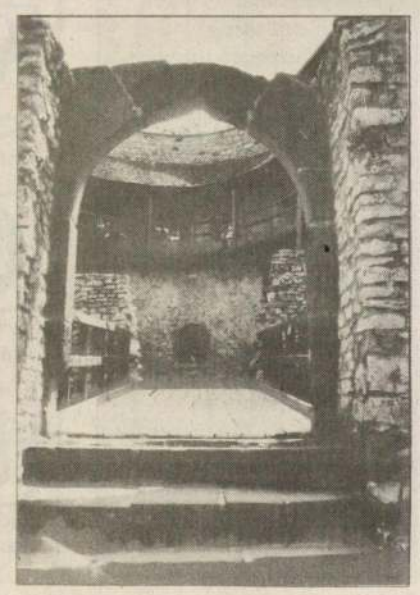

TV1

5.40 Falutévé – ipartippel és kert-ész
6.00 A Reggel
8.05 A Financial Times kelet-európai gazdasági híradója
8.30 Közjáték
8.35–12.05 Napközi Benne:
9.00 Kedves Celine
Francia tévéfilmsorozat (ism.)
10.00 A klinika
NSZK-tévéfilmsorozat
Gondban Benjaminért (ism.)
11.00 Játék
11.15 ZOOM
Your English Magazine
12.00 Hírek
12.05 Képújság
16.00 Délutáni egyenleg
16.10 Telesport
16.55 Képújság
17.00 Northwood
Kanadai tévéfilmsorozat
Mit tudnak ők rólunk?
17.30 Menedzser Magazin
18.10 Pénzvilág
18.20 Napközi
18.40 Égből pottyant mesék
A két mozdonyvezető
19.00 Álljunk meg egy szóra!
19.10 Zeneszalon
20.00 Híradó
20.30 Telesport
20.40 Két hekus Bellevilleből
Francia bűnügyi film
22.00 Apropó, álarc...
Kepes András műsora
23.00 Mestersége: operatőr
Bornyi Gyula
23.40 Híradó
23.45 Közjáték (ism.)
23.50 BBC-híradó

-2-

6.00–9.00 Napkelte
14.40 Műsorismertetés
14.45 Kirakat
15.40 Keresztények
Angol ismeretterjesztő filmsorozat
Királyok és főpapok (ism.)
16.20 Ötöd-ölő
16.35 Meg kell a búzának érni
17.00 Híradó – Időjárás
17.06 Prizma
Kiszolgálva, kiszolgáltatva
17.45 Nellie, az elefánt
Angol rajzfilmsorozat
Nellie és a rezesbanda
17.50 Elektor kalandor
18.00 Híradó
18.10 Regionális híradó
18.25 Regionális magazin
19.00 Mentőosztag
A hercegnő megmentése
19.54 Magyar novellák
Kosztolányi Dezső: Alfa
20.22 Lyukasóra
21.05 Össztűz
22.00 Esti egyenleg
22.20 Időjárás
22.25 Ünnepi énekek
"Galileai férfiak"
22.27 A TV2 filmklubja
Szomszédolás
Román filmek bemutatója
6-os számú kórterem
Román–jugoszláv film

OSZTRÁK 1

9.00: Hírek – **9.05**: 1000 mestermű – **9.15**: Therese (francia film) – **10.45**: Eugen Bavcar-portré – **11.15**: Komolyzene – **12.15**: Vigyázat, hamisítvány! – **13.00**: Hírek – **13.10**: Család minden mennyiségben (ism.) – **13.35**: Harvey (am. film) – **15.20**: Tolvaj szarka (rövidfilm gyerekeknek) – **15.45**: Abrakadabra – **15.55**: Romeo, Julia & Co. (pantomim) – **16.45**: Minihírek – **16.55**: Bingo Bongo (olasz film) – **18.30**: Malibu vízi mentői (am. sor.) Strandháború – **19.30**: Híradó – **20.00**: Sport – **20.15**: Vissza a jövőbe (am. film) – **22.05**: A számok világa – **22.15**: Álomházasságok – házassági álmok – **22.45**: A szerelem művészete – **0.30**: Hírek

OSZTRÁK 2

13.10: Csipkerózsika – **15.35**: Régészeti magazin – **16.10**: A sárkány – **16.55**: Koncert – **18.05**: Család minden mennyiségben (sor.) – **18.30**: Ausztria-kép – **19.00**: Tartományi élet – **19.30**: Híradó – **19.50**: Esküvő a templomban – **20.15**: Zengő Ausztria – **21.20**: Otto Schenk a színpadon – **22.40**: Sport – **22.50**: Jane Doe (am. krimi) – **0.20**: Halló, Ausztria! – halló, Bécs!

RTL PLUS

6.00: Híradó – **6.10**: Zelda (sor.) – **7.50**: A kristály (am.–spanyol gyerekfilm) – **9.35**: Művészet és küldetés – **9.30**: Hamburger (am. filmvígjáték) – **11.20**: Mozigyilkos (am. krimi) – **13.10**: A szabadság szárnyai (am. film) – **14.45**: Piedone Hongkongban (olasz akciófilm) – **17.00**: Blue Tornado (olasz sci-fi) – **18.45**: Híradó – **19.10**: A Winchester mestere (am. western) – **21.30**: S. O. S.-hívás (sor.) – **22.30**: Rambo I. (am. akciófilm) – **0.20**: Karateharcos II. (olasz akciófilm) – **2.05**: A Winchester mestere (ism.) – **4.20**: Hamburger (ism.)

SAT 1

6.00: Kockáztass! (ism.) – **6.30**: Fiatal és nyugtalan (ism.) – **7.10**: Bucky O'Hare (sor.) – **7.40**: Silverhawks (sor.) – **8.10**: Peter Pan és a kalózok (sor.) – **8.40**: Astrodinók (sor.) – **9.10**: Superboy (am. sor.) – **9.40**: Yuma (am. western) – **10.55**: Csúnya szokás (am. film) – **12.30**: Túlélés (sor.) – **13.05**: Ezüst város (western) – **14.40**: Csata a világűrben (japán sci-fi) – **16.15**: A nagy kiruccanás (francia–angol film) – **18.00**: Csodák az állatvilágból – **18.30**: Hírek – **18.45**: Kronzucker úton (sor.) Chilei német kolónia – **19.30**: A nagy Gatsby (am. film) – **22.00**: A philadelphiai zsaru (am. akciófilm) – **1.15**: Harc a világűrben (ism.) – **2.45**: Műsorismertetés

EUROSPORT

10.00: Biliárd – **12.00**: Labdarúgás – **13.00**: Forma–1 – **14.00**: Kosárlabda – **16.00**: Tenisz – **19.00**: Teniszmagazin – **19.30**: Eurosport-hírek – **20.00**: Jégkorong profi liga – **22.00**: Labdarúgás vb-selejtező – **23.30**: Tenisz

Győri Kábeltelevízió

A TV4 műsora 19.00–23.00

HBO MOZI A TÉVÉBEN

17.30 New Orleans-i jazzfesztivál
19.10 A gammasugarak hatása a százszorszépekre
20.50 Cannes-i díjnyertes magyar rövidfilmek
21.15 A komédia királya Am. filmszatíra
23.05 Pusztíts és rombolj Amerikai sci-fi
0.30 Erotikukucs Amerikai film

MAI AJÁNLATUNK

SZÍNHÁZ

Győri Nemzeti Színház (312-044), 19 óra: Grand Hotel. Jászai-bérlet.

GYEREKEKNEK

Mosonmagyaróvár, *Városi Művelődési Központ*, 14 és 16 óra: A rút kiskacsa - A Győri Városi Bábszínház előadása. 16 óra: Kormos István vers- és prózamondó verseny.

KONCERT

Sopron, *John Bull Pub* 19 óra: "Jöttment blues", Csoba Sándor soproni ügyvéd koncertje.

A mentőosztag

TV2 – 19.00

Mickey és társai egy lebontásra ítélt ház romjai alól mentik ki az egyik munkást, ám az az érzésük, más is lehet a romok alatt. A legkorszerűbb technikai berendezésekkel és kutyákkal kezdik újra a kutatást. Közben azonban váratlan baleset is történik: a színház padlásán balesetet szenvedett egy díszletmunkás.

Magyar novellák

TV2 – 19.54

Kosztolányi Dezső Alfa című novellájából készült a tévéfilm. Hőse, a parlamenti gyorsíró új lakásba költözik, a bérház felső emeletére. Hazamenet, a függőfolyosón minden nap el kell mennie a mérnökék lakása előtt. A mérnökék kutyája valamiért nem szereti a gyorsírót, ezért mindig acsarogva ugrik az ablakrácsnak és torka szakadtából megugatja. Nincs mit tenni, a feleket békíteni kell. Csakhogy a kutya nem barátkozik. Titokzatos gyűlölete átragad a ház lakóira is, az emberek a kutya érzelmeit fogadják el.

Képünkön az egyik szereplő: Börcsök Enikő.

Rambo I.

RTL
22.30

Az álmos, merengő szemű Sylvester Stallone a női rajongók nagy örömére, ma ismét feltűnik a tévé képernyőjén. A híres Rambo-sorozat első részében Stallone nem találja helyét a városban: szeretett barátja halott, nincs tovább maradása.

A nagy Gatsby

SAT1 – 19.30

A vonzó külsejű, rendkívül tehetséges színész, rendező és producer, Robert Redford hétről hétre elbűvöli a nézőt egy-egy régebbi, de mindig felejthetetlen élményt nyújtó filmjével. A napokban jelentette be Redford, hogy júniusban szándékozik feleségül venni szíve választottját, a harminchét éves Kathy O'Reart. Az epekedő, hoppon maradt rajongó hölgyek azonban ma este a műholdak segítségével, mint a titokzatos, újgazdag Gatsby találkozhatnak a sztárral. A Scott Fitzgerald regénye alapján készült, romantikus szerelmet megjelenítő film egy életforma, egy társadalmi osztály végnapjairól szól. Redford partnere Mia Farrow.

A tanú esete

A győri Rába mozi e heti premierfilmje *A tanú teste*. A történet főhőse egy olyan fiatalasszony, aki kizárólag pénzügyi manőverekre használja gyönyörűséges testét. Dúsgazdag szeretője gyanús körülmények között meghal. Robert Garrett nyomozó (*Joe Mantegna*) meggyőződése, hogy a vonzó Rebecca Carlson (*Madonna*) az öregembert szexuális tevékenységével kergette a halálba. Miss Carlson felfogad egy dörzsölt védőügyvédet, Frank Dulaneyt (*Willem Dafoe*), akitől ártatlansága bizonyítását reméli, hogy aztán felmarkolhassa az áldozat örökségét.

Madonna (képünkön) a *Le Nouvel Observateur* című francia képeslapnak így nyilatkozott szerepéről:

– Számomra kihívást jelentett Rebecca megformálása. A film elején világosan látszik, hogy azért vádolják a szeretője meggyilkolásával, mert szexuális kapcsolatuk nem felelt meg az általános normáknak. Több olyan asszony bírósági tárgyalásán is részt vettem, akik meggyilkolták a férjüket vagy a szeretőjüket. Mértéktartó volt mind a külsejük, mind a viselkedésük... Szinte valamennyi amerikai filmben azonban a végzet asszonyainak meg kell lakolniuk. Amerikában szerintem soha nem volt ennyire erős a puritanizmus, mint manapság. Az emberek annyira reszketnek az AIDS-től, hogy legszívesebben becsuknák az összes ajtót. A szex újra bűnné vált. Sajnálom, hogy nem az ötvenes években, Hollywood fénykorában filmeztem, amikor olyan zsenik dolgoztak a stúdiókban, mint Tennesse Williams vagy Faulkner. Akkoriban még intelligens közönségnek csináltak filmeket, nem úgy, mint manapság, amikor hülyéknek forgatnak.

Horoszkóp

KOS: Ma újabb megpróbáltatások várnak önre. Olyan ajánlatot kap, amelyről nehéz eldönteni, hogy előnyös vagy hátrányos. Odázza el a döntést!

BIKA: Ma legyen óvatos! A tárgyak valahogy kicsúsznak a keze közül. A beszélgetés fonalát is elveszíti időnként. Ez a nap nem az ön napja!

IKREK: Nyugtalan, ideges egész nap. Új vállalkozáson, terveken töri a fejét. Jól is teszi, hiszen pénze igencsak megcsappant az utóbbi időben.

RÁK: Engedjen a kísértésnek és lazítson! Az utóbbi napok úgyis nagyon megerőltetőek voltak az ön számára. Menjen ki a szabadba, strandra!

OROSZLÁN: Ne lógassa az orrát, amikor mindenki kezét-lábát töri, hogy segítsen önnek. Ne feledje, szerelmi bánat ellen a munka a legjobb orvosság.

SZŰZ: Reggel vegye fel kedvenc ruháját, hiszen fontos tárgyalások várnak ma önre, és a kellemes légkör kialakulását ez is nagyban elősegítheti.

MÉRLEG: A szerencse, mint általában, ma is ön mellé szegül. Azért ne igyon előre a medve bőrére! Esetleg egy fagylaltkelyhet nyalogasson!

SKORPIÓ: Élvezi az életet, szinte semmit sem vesz túl komolyan. Kedvesével vidám, gondtalan órákat élhet át, ha mindketten úgy akarják!

NYILAS: Az utóbbi időben elhanyagolta partnerét. Vigyázzon! Ön sem pótolhatatlan! Lépjen sürgősen akcióba, ha nem akarja, hogy elveszítse őt.

BAK: Valaki töri magát, hogy megbocsátását elnyerje, ne legyen nagyon kemény vele! Próbálja meg megérteni és elfelejteni az illetőt.

VÍZÖNTŐ: Friss, vidám, jókedvű! Mosolyognivalóan ostobának tartja mindazt, amit előző nap még központi kérdésnek tartott. Ilyen a világ!

HALAK: Konokul megy a saját feje után. Ami nem volna baj, ha az eszét is használná. A szerelemben a mai napon megtalálja, amire mindig is vágyott.

Berki Erika fordító

Gázos régió

Vidékország megbízottja

Uborkaszezon ide, nyári szabadságok oda, *dr. Horváth József* nem unatkozik. Könnyű neki – mondhatnák a rosszmájúak – hiszen egy egész régió gondoskodik állandó elfoglaltságáról. Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom és Vas megye köztársasági megbízottja sorolni kezdi folyamatosan jelenlévő ügyeit, s közben sok mindenről szó esik.

A rendszerváltozás érdekes intermezzója zajlik például Szentgotthárdon. A város képviselő-testülete elunva az ÉGÁZ egyeduralmát, gázszolgáltatói jogosítványt szeretne magának. És bár elháríthatatlan akadály nem áll a kérvény útjában, mégis már második éve foglalkoztatja *dr. Horváth Józsefet*. Érthető a miért is, hiszen komoly érdekek feszülnek egymással szemben. Ha a szentgotthárdiak megszerzik a gázszolgáltatás jogát, a dolog precedenssé válik, s valószínűleg országszerte sokan követik példájukat. Hogy, hogy nem, de a gázügyletek kötik le az őrségieket is. A nemrégiben felfedezett energiaforrás kitermelését a többség szeretné minél hamarabb megkezdeni, ám néhányan tartanak az erős környezetszennyezéstől. Mit tehet ilyen esetben a köztársasági megbízott? Legjobb tudása szerint megpróbálja döntési helyzetbe hozni az érdekelteket, vagyis elfogulatlanul kizárólag szakmai szempontok alapján előkészíteni a végső állásfoglalást. Erre nagy szükség van, mert légyen szó bármilyen esetről, az információval való visszaélés ma egyre inkább gyakorlattá válik.

Régi álma az államtitkárnak a vidéki bankrendszer kialakítása. Ily módon meg lehetne szüntetni Budapestország mindenhatóságát nyolcmillió másodrendű állampolgár fölött. Éle van ezeknek a szavaknak, tudja a köztársasági megbízott is, mégis folytatja. Nem kevesebbet állít, mint hogy a főváros ma is rendelkezik árumegállító joggal. Hiába a pénzintézetek színes skálája a vidéki városokban, ha mindegyik csak kirendeltség, melyek Budapestről kapják az ukázt. A kellemetlen gyámságot csupán úgy lehetne megszüntetni, ha a régióknak saját önkormányzata lenne, választott képviselőkkel, önálló forrásokkal, megfelelő intézményrendszerrel. Mindehhez alapfeltétel a térségi bankrendszer, mely régiónként legalább egy saját pénzintézetet jelentene.

K. A.

A koporsószeg megadóztatása

Különböző korok különböző kormányainak pénzügyi lángelméi sohasem szenvedtek hiányt briliáns ötletekben, ha az állampolgár zsebének legmélyén való turkálás jogának törvényesítéséről volt szó. A modern kor ebbéli világcsúcsát a múlt század elején, Angliában állították föl.

A győztes amerikai szabadságharc nagy érvágást jelentett Anglia pénzügyein: elvesztek a busásan jövedelmező gyarmatok, viszont majdnem százmillió fonttal duzzadt fel a birodalom államadóssága. Új adónemekkel kellett tehát a már eddig is képtelen adózási rendszert megfejelni. Ezek közül a *fényre* és *levegőre* kivetett adó volt a leggaládabb! 1793-ban Pitt, Anglia 24 éves miniszterelnöke az ABLAKADÓ bevezetésével örvendeztette meg az amúgy is számtalan adóteherrel meggyötört népet. Minden házban csak hat ablak volt adómentes, a további ablaknyílások után adót kellett fizetni. Adózás szempontjából ablaknak számított minden nyílás, benn a lakásban is, akár egyik szobából nyílt a másikba, akár szellőztetés céljából volt rá szükség, bizonyos mellékhelyiségben. Hiába volt minden felzúdulás, a törvény életbe lépett. Az angol polgárok nem tehettek mást, mint egyszerűen befalazták a nélkülözhető ablakokat, s London utcáit kezdték elékteleníteni a vakablakok.

Az angol adóprés híre Magyarországra is eljutott, a "Nemzeti Társalkodó" 1834. évi egyik számában így szól a panasz egy angol író tollából:

"Mi adót fizetünk mindenért, mit szájunkon béveszünk, testünkön viselünk vagy lábainkkal tapodunk; mit látni, hallani, érezni, ízlelni vagy tapintani szeretünk. Adót a melegért, világosságért és mozgásért, adót mindenért, mi a földön, vízen vagy föld alatt létez. Adót azon czifra mártásokért, melyek az emberi étvágyat elrontják és azon orvosszerért, mely azt újból helyreállítja; azon hermelinért, mellyel az ítélőbírót díszítik, s azon kötélért, mellyel a gonosztevőt felfüggesztik; a szegényember sójáért és a gazdag fűszeréért, a koporsószegért, a mátkapántlikáért. Az oskolás gyermek csigajátéka adó alatt van, az ifjú adó alatti lovon ül, adózott kantárral fékezi azt, s adó alá vetett utcán lovagol. A haldokló angol kitölti orvosságát – melytől 7 procentet fizetett – egy kanálba, melytől 15 procentet kellett fizetni, befedi magát takarójával, melytől 22 procentet fizet, megkészíti végrendeletét 8 fontsterlinggel fizetett hivatali bélyeggel bíró papírosra, s meghal egy orvos karjai között, ki 100 fontsterling adót fizetett azon kiváltságáért, hogy őtet megölhesse."

Az ablakadót több mint fél évszázad elteltével, 1851-ben eltörölték, arról viszont nem szól a krónika, hogy például a hóhérkötélre kiszabott "ÁFA", adott igénybevétel után visszatérült-e?

(Forrás: Ráth-Végh István: Hatalom és pénz.)

Jegyzet

Műanyag-világ

Kétségtelenül nem volt rossz ötlet feltalálni a műanyagot. Bizonyos esetekben szinte nélkülözhetetlen a könnyedségük, praktikusságuk és mindemellett viszonylagos olcsóságuk. De sokszor az az érzésem, hogy már-már túlzásba viszik a műanyagosdit. Elvégre mégsem lehet mindent azzal pótolni, bármennyire is próbálkoznak vele. Itt van például a szexuális komplexusokat megoldani hivatott műhölgyek palettája. A prospektusok tanúsága szerint háromezer forintért már olyat lehet kapni, melyben némi jóakarattal fel lehet ismerni a gyengébb nem vonásait. Dupla ennyiért haja is van a "madámnak", és még többért kéjesen nyögdicsél aktus közben. Hát a fene tudja. Valahogy az eredetit mégiscsak jobban kedvelem, még ha sokszor nem is olyan szolgálatkész, mint a felfújható változat.

Aztán itt van a művirág. A hetvenes évek közepe táján nagy keletje volt a mű napraforgónak, melyen pici, citromsárga műméhecske éktelenkedett. Igaz, többnyire nem hazánk fiainak, hanem bevásárló körútra hozzánk látogató északi szomszédaink kezében láthattuk. Iszonyú ronda volt. Napjainkban kétségtelenül sokkal művesebb műanyag-selyem kombinációkból készült álvirágok kerülnek a piacra, melyek sokszor megtévesztésig hasonlítanak az igazihoz, de valami mégis hibádzik. Az illata. Nem tehetek róla, de én már gyerekkoromban megszoktam, hogy a virágot ösztönösen az orromhoz emeljem. Az illat gyógyít, elvarázsol, kozmikus magasságokba repít, új dimenziókat nyit meg, beszívásának pillanatában szinte megszűnik a külvilág. Kár lenne ezt az élményt is elrabolni az embertől. Szintetikus világ, szintetikus illattal. Hátborzongató.

Lassan már műanyagból készül minden. A ruha, a cipő, a bútor, a gép, és sorolhatnám a végtelenségig. Egyre gyűlik, egyre halmozódik, mert a műanyag megsemmisíthetetlen. Képzeletemben felrémlik a távoli jövő, mikor az intergalaktikus nyilvántartásban a naprendszer egykor legszebb bolygója – a mi Földünk – egykor lakott, műanyagborítású bolygóként szerepel majd.

K. T.

Jó reggelt!

Segélykérők

"Útszéli" meghívó jött az Autópálya Igazgatóságtól. Az M1-esen, Komárom térségében ma adják át a segélykérő telefonrendszert.

– *Összesen hány készülékről van szó?* – kérdeztük *Zámbor József* fődiszpécsert.

– Mintegy negyven kilométeres szakaszon, kétezer méterenként állítottuk fel a segélykérőket. Nem kell átszaladni az út másik felére, mert mindkét oldalon vannak telefonok.

– *Hogyan működik a rendszer?*

– Segélykérésre és műszaki mentésre lehet igénybe venni a készülékeket. Fontos tudni azt is, hogy ingyen használhatók. Ha bármilyen baj történik, csupán a mentőket, a rendőrséget, a tűzoltóságot, vagy az autópálya-ügyeletet kell értesíteni. Utóbbinál huszonnégy órás ügyeletet tartunk diszpécser kollégáimmal. Ha külföldi személy szeretne segítséget kérni, bátran megteheti, hiszen a minimális nyelvtudás alapkövetelmény.

– *Tervezik-e az M1-es más szakaszain is a rendszer beállítását?*

– Igen. Mire elkészül a Győrt elkerülő autópálya, úgy lenne illdomos, ha egy időben átadnánk az újabb segélykérőket is.

Polleninformáció

Az utóbbi időkben lehullott eső mennyisége kedvezően hatott azok számára, akik a pollenre allergiásak. A levegőben szállongó virágport mérő szakemberek jelentése szerint megyénkben lényegesen kevesebb pollen fordult elő az elmúlt héten, mint az azt megelőző szárazabb időszakban. A fűfélék virágpora egyetlen napon sem érte el a kritikus értéket. A hárs és a csalán virágpora visszafogott mennyiségben volt jelen a levegőben.

ZITA kalandjai

A titokzatos partneriroda

Zitát alaposan próbára tette a sors. Már kétszer is férjnél volt, meglehetősen fiatalon, tizenhat éves korában szülte első fiát. A szinte gyermekfejjel kötött házasság zátonyra futott, aztán jött a második férj, a második fiú. Ám az égiek úgy gondolták, további próbának vetik alá a szőke Zitát. A próbatétel eredményeként megözvegyült, párját egy súlyos betegség vitte el. Magára maradt két fiúgyermekkel.

A nők többsége ilyen helyzetben a biztonságra törekszik, de Zita úgy vélte, nincs vesztenivalója. Vágyott egy igényesebb, gondtalanabb élet után. Ezért aztán nem habozott, amikor tekintete megakadt egy újsághirdetésen. A hangzatos ajánlkozást egy németországi partnerközvetítő iroda adta fel, mondván, minden út nyugatra vezet, s a magyar hölgyek boldogsága is ott található. Zita befizette a kötelező nyolcezer forintot, plusz száz márkát, majd szorongó szívvel útra kelt.

Maga az iroda egy családi vállalkozás. A hölgyek teljes ellátást kapnak, a szervezők pedig több férfit is bemutatnak nekik. A magyar hölgyeknek kötelező mindegyik bemutatott úrral beszélgetni, vacsorázni, programajánlataikat elfogadni. Ellenkező esetben kiesnek a "pixisből".

Zitát is bemutatták egy úrnak, akivel egy kellemes vacsorát költött el egy pizzériában. Nevezzük a férfit Klausnak. A lassan, tapogatózva induló kapcsolat egy karácsonyi meghívással zárult. Ám a sors, no meg az iroda vezetőnője másként döntött. Újabb bemutatás következett, melynek alanya egy titokzatos, gazdag férfi volt, történetünkben szerepeljen Jürgenként. A karácsonyi ünnepeket már Jürgenék kacsalábon forgó házában, hetvenöt hektáros birtokán ünnepelte a mi Zitánk. Klaus hoppon maradt.

Jürgen figyelmes, kedves volt. Igaz, a német anyósjelölt nem nyerte el Zita tetszését, de ennek akkor nem tulajdonított túl nagy jelentőséget. Az ünnepeket egy magyarországi látogatás zárta, aztán ahogy ez lenni szokott, jött az eljegyzés. Már mint gyűrűs menyasszony utazott vissza Németországba, fiaival együtt. Február elsején beköltözött a csodaházba.

És akkor jött a pokol. Jürgenről kiderült, hogy sajátos és egészségtelen viszony fűzi anyjához. Az idegbeteg férfi teljesen a "drága mama" befolyása alatt állt. Az anyósjelölt féltékenyen szemlélte a magyar Zita beköltözését, s mindent megtett, hogy elriassza a menyjelöltjét. Gazdagság ide, pompa oda, alaposan beszabályozta Zitáék életét. Fürdés? Mosás? Házasélet? Kizárólag meghatározott szabályok szerint, melyet persze az anyósjelölt kívánt diktálni. Jürgen félt, rettegett, nem tudott a sarkára állni.

Egy hónapig bírták, aztán Zita vét get vetett a lidércnyomásnak. Nem kívánt osztozni élete párján. Visszament az irodába, és kérte, hozzák őt ismét össze Klausszal. Mint kiderült, ez igencsak jó üzlet az irodának, hisz az érdeklődő férfi minden bemutatásért legalább kétezer márkát fizet az iroda vezetőjének. Ezek után nem meglepő, hogy a vezetőnő még tulajdon lányát, sőt, időnként saját magát is be szokta mutatni a kuncsaftoknak.

Megjelent a korábban hoppon maradt Klaus, aki elmesélte, hogy sokáig kereste Zitát, de az irodán azt hazudták neki, hogy Magyarországon betegeskedik. Kiderült, hogy a partnerközvetítőben mindent megtesznek a ködösítés érdekében, mert ez jelenti az igazi üzletet. Szimpátia? Kölcsönös vonzalom? Kit érdekel! A kapcsolatokat szigorúan üzleti szempontból vezényli a vezetőnő, s nincs helye az önálló gondolatnak. Így fordulhatott elő, hogy Zitáék harminc napon át egy dúsgazdag, de a jelek szerint a vérfertőzéstől sem mentes család hálójába kerültek.

Hogy Klausszal hogyan alakulnak a dolgok, ez még a jövő zenéje. Az előzményekhez képest most feltétlenül egy nyugodtabb időszak köszöntött rájuk. Együtt élnek, intézik a házasságot. Amit, ha megkötnek, természetesen plusz márkaösszegekkel kell honorálniuk az irodavezetőnek...

KP

A műfütyi nem műbanán

Az emberek zöme szégyellős. Eszi ugyan a kíváncsiság, hogy vajon milyen, s miként működik a műfütyi, mégsem mer bemenni a szexáruk butikjába, s a világ legtermészetesebb módján közölni: *"Kérek egy elemes, vibrátoros műizét!"* Ehelyett titokban nézegeti a méregdrága szexlapokat, csorog a nyála és sóhajtozik: *"Hej, ha nekem is lenne egy ekkora műfütyim!"*

A helyzet tarthatatlanságát felismerve, a Biotonic nevezetű csomagküldő szolgálat nem tétlenkedett. Vibráló tettrekészséggel sietett a vacilláló polgárok segítségére. Postaládáikba dobatta az ajánlatát, miszerint csak rendelni kell, s a cég diszkréten házhoz küldi a prospektusból kiválasztott műfalloszt, amely hajlékony is, meg vibrátoros is.

A prospektust természetesen a család gyereke lapozgatta nagy érdeklődéssel. Ilyent még nem látott, hát a szüleihez fordult a kérdésével:

– Anyuka, mi ez a sárga? Ugye, műbanán?

A folytatást könnyű elképzelni. Talán lesz hivatalos folytatás is, hiszen szexuális terméket, segédeszközt tilos nyilvánosan forgalmazni, vagy fiatalkorúaknak értékesítésre, megtekintésre fölajánlani. Még akkor is, ha egy termék kísértetiesen hasonlít a banánra...

N. M. T.

Torpedóromboló

Az eset bizonyára nem egyedi, de engem már annyira bosszant, hogy ki kell adnom magamból, hátha mások is megnyugszanak attól, hogy az övék sem egyedi.

Néhány évvel ezelőtt aranyos kisgyerekek rolleroztak a ház előtt a játszótéren. Anyukák és nagymamák nézték őket. Közben bizonyára arról ábrándoztak, milyen szép, délceg, okos, jólnevelt legények lesznek ezekből a helyes kisfiúkból néhány év múlva.

Ahogy múltak az évek, cseperedtek a gyerekek, már biciklire pattantak, az arrajárók alig győzték kikerülni a versenyt száguldó, márkásabbnál márkásabb Mountain Bike névre hallgató és több sebességes versenykerékpárokat. Különösebb baj nem történt, bár már nem figyelte őket sem anyuci, sem a nagyi. Nagy gyerekek már ők, tudnak magukra vigyázni, meg mások is vigyázzanak magukra.

Tényleg nagyok voltak, sőt még nagyobbak lettek és a lábhajtású két kerék lassú lett számukra. Következtek a motorcsodák. Nem Kawasakik, Yamahák, de én féltem volna ráülni bármelyikre is. A száguldozástól nemcsak a ház körüli pár méter volt hangos, de az egész lakótelep. És a srácok nemcsak napközben bőgették a motorokat, hanem késő este is. Aztán teljesítve a célba vett körök és időmegbeszélések számát, újra találkoztak immár a ház mögött, ahol ugyan nem kényelmes, de ülésre alkalmas kőpárkány veszi körül a némi zöldterületet. Késő esténként bemutatták egymásnak a motorok hangját, leültek jópofákat nevetni és tekintve az időpontot, visszhangzott minden. Egyszer kaphattak valami figyelmeztetésfélét, mert reggel a tett színhelyén vázából kidobott virágokat láttam, meg épp gyökeresedő hajtásokat. Talán valaki rájuk borította a keze ügyébe kerülő váza tartalmát. Abban az időben többen is panaszkodtak – tanúsíthatom magam is –, hogy mintha minden ok nélkül megnőtt volna az autók benzinfogyasztásának mértéke. Akadt szomszéd, aki reggel el sem tudott indulni, annyira sikerült a bandává előlépett valaha helyes kisfiúknak kiszippantaniuk a benzint.

A jelek szerint a hajdan játszadozó-biciklizős-motorozó banda még újabb időtöltést talált magának. Gyanítom, rákaptak az italozásra. Az éjszakák már nem motorbőgéstől hangosak, hanem ordenáré kiáltásoktól. Olyanoktól, amilyent magánál lévő ember nem tud kipréselni a torkán. Aztán ők is kimerülhettek, mert csend lett és sikerült elaludnom.

Reggel beigazolódott feltevésem. A részeg ember szereti megmutatni erősségét, most ez történhetett. A piciny zöldövezetet körülvevő kőpárkányt úgy sikerült összetörniük, hogy biztosan nem volt köztük az egyetlen értelmes lény. Régebben az egyik fiú a kutyáját magával szokta vinni.

– hal –

Nyughatatlan festő

Az elcsórt virtuóz

Télen depressziós, nyáron elhatalmasodik rajta a világot látás kényszere. *Berki Erika*, festő. Képeinek témája önmaga és világhírű rockzenészek. Összehúzott szemöldökkel, kávéját kortyolgatva morog a kávéház mélyén, ahol ülünk. Azon kesergek, hogy lassan minden olyan semmilyenné változik körülöttünk. Én magam is példázom ezt a semmilyenséget. Kutat a táskájában, nem bír nyugodtan ülni. A semmilyenség abból ered, hogy amit elgondolunk manapság, előbbre való annál, amit közvetlenül érzékelünk. Kissé dühösnek látszik, muszáj elfoglalnia kezeit. Nem lehet nem gondolkodni, állítja határozottan. A közvetlen tapasztalatomnál nyomósabb valóságot, hogyan hagyhatnám figyelmen kívül? Csupa kérdés az egész.

Erika pont olyan, mint képein. Tépelődő, néha mosolygó. Mintha magára vette volna a világ keserűségét és fájdalmát. A pécsi képzőművészeti szakközépiskola elvégzése után hazajött Győrbe. Az Iparművészetire nem vették fel. Az idén még hátravan a felvételi, ha nem sikerül, Amszterdamba utazik. A holland főváros nyári keresetnek és kirándulásnak egyaránt érdekes élmény. Erika azonban gyanakvó, nem érti, miért lesz valaki anarchista, kulturista, okkultista, vegetáriánus, a bálnák és a tiszta levegő fanatikusa. A rockzenét szereti. E szeretetnek nincs miértje, nincs szó, ami kifejezhetné, hol hat. A világ agresszív jelenségeit óvatos gyanakvással fogadja. A fanatikus gitárrajongó kevésbé zavarja, mint a fasiszta. De azt a gitárrajongót is elutasítja, aki a gitárzene világmegváltó szerepét felhasználva veréssel, kivégzéssel fenyegetőzik. A rock meghatározó egyéniségei mosolyognak a képeiről, Jim Morrison kisfiásan, Jimi Hendrix átszellemülten. De Jimi mosolya ma már a múlté, ugyanis Berki Erika első kiállításának anyagából valaki ellopta Hendrix olajképét. Váljék egészségére!

M. ZS.

megjöva

Berky Gusztáv
rajzoló
kül. 1833 Sopronban
Egy évig Marastoni
tanítványa Pesten
1854-57, a soproni
teologián 1857. tanár
1871-tól Lőcsén, 1873-
tól Temesvárón

Szinnyei Magyar
irók I. 947.
h.

X. A. PAAR
PAAR & BINDER SC

Berky Gusztáv
sz.1833.Sopronban.Marastoni taniványa.1854-57 teológus ismét
Sopronban,1857- tanár,1873- Temesvárt élt.
Szinnyey:Magyar irók.I.947.lap

Berky Gusztáv
festő

Csaskay

Vétbizonyítvány

Sopron thj. város részére

A kézbesítendő ügydarab megnevezése	**A fél neve és lakása**	A kézbesítő neve	A kézbesítés napja és a fél aláírása

Maié-nyomda, Sopron 6832

Berki Gyula, festőművész

a Szolnoki Galéria nagy kiállítóterem, azt lehet mondani, hogy az ország legnagyobb vidéki kiállítóterme. Ennek van most Somogyi József szobrászművész és Berki Gyula festőművész gyűjteményes kiállításának bemutatása a Galériában.

Múzeológia Szolnok megyében.

1981. jan. 12. URH 20.10 |M.|

MDK

Berki Irma

Szent este

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

lo 1.

MDK

M.D.K.

Berki Irma, grafikus

"A debreceni Ady Társaság képzőművészei"c.könyvben 1931-ben/17+12 cm./a 21 reprodukció között az ő művei is. Műnyomó papiron. 349.o.

Szij Rezső:A debreceni bibliofilia 1920-1944 között.329.o.

A Debrecceni Déri Múzeum Évkönyve.1965.Debrecen, 1966.Alföldi Nyomda,Debrecen

Berky Irma

festőművész

* **A debreceni Ady-társaság kiállitása.** Most zárult a debreceni Ady-társaságban tömörült képzőművészek: *Berky* Irma, *Félegyházy* László, *Káplár* Miklós, *G. Szabó* Kálmán, *Sennyei Oláh* István, *Vadász* Endre festőművészek, *Medgyessy* Ferenc szobrász és *Smurák* József keramikus nagysikerü kiállitása a debreceni *Déri*-muzeumban. A kiállitás meglepő és kivételes sikert aratott a debreceni közönség körében, mely állandóan látogatta a tárlatot.

Magyarság

1933 III. 2

Berki Irma

MDK

Szent este

Mücsarnok 1933.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

BERKI IRMA, festő

A Nemzeti Szalon meghivasara Pesten szerepelt a Debreceni Ady Tarsasag Képzőművészeti Osztalya, 1941-ben ősszén, a kilencvennegyedik csoportkiallitast töltve ki. A hat festő: Senyei Olah Istvan, Berki, Gaborjani Szabó Kalman, Félegyhazi Laszló, Hol ó Laszló és a vendégként meghivott Réglné Kalmar Anna voltak. Berki mintegy 15 művel szepelet. 758.old. 26.jegyz

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old.

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő, /1900-1945/

A Debreceni Ady Társaság Képzőművészeti osztályának egyetlen nőtagja. A Műpártoló Egyesület rendezésében meg nyilt tárlatán 1931-ben Juhász Géza az újklasszikus festészet képviselőjeként méltatja, s kiemeli áhitatát, gyöngédségét, s finom színérzékenységét. 766.old. 42.jegyz

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő, /1900-1945/

A Debreceni Ady Társaság Képzőművészeti Osztályának egyetlen nőtagja. 1927-től haláláig állandó résztvevője minden tárlatnak, megmozdulásnak. A Főiskoláról kikerülő művésznő első egyéni kiállitását a Müpártoló Egyesület rendezte meg 1931-ben. 766.old

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő

A Debreceni Ady Társaság Képzőművészeti Osztályának 1940-es csoportkiállításán megkezdodött a felhigitas idegen művészek meghivasaval.- A kiállitason szerepeltek Berki Irma művei is. 758.old.-26.jegyz

SZ.KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei, 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő, /1900-1945/

Debreceni festő. A Debreceni Ady Társaság Képzőművészeti Osztályának egyetlen női tagja. - Az 1947-es Ady Társasági jubileumi tárlaton azonban már emlékének hódolva szerepeltetik müveit. 766. old

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő, /1900-1945/

Gyakran választ biblikus témát, áhitata, liraisága kifejezésére, emellett a csendéletet, gyermek-és női portrékat kedveli, melyeket az olajfestés mellett gyakran pasztellben old meg. 766.old

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old.

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyvbe, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő, /1900-1945/.

Az 1931-es katalógus bevezetőjében Rabinovszky Máriusz "a gótikus élmény finom érzékű modern értelmezését"lát ja müvein s dicséri"világos,folyékony,derüs tarkaságu szi neit"szerkezeti biztonságát. 768.old. 42.jegyz

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old.

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyvbe, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő, /1900-1945/

Részt vett a Debreceni Ady Társaság Képzőművészeti Osztályának 1941-es Nemzeti Szalonbeli csoportkiállításán. 766.old

Sz. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old.

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő

A Debreceni Ady Társaság képzőművészeti Osztálya 1974-ben III.csoportkiállitását rendezte a Déri Múzeumban. A Juhász Géza beszédével nyiló tárlaton szerepelt többek között Berkinek:

" JÉZUS SZÜLETÉSE ",cimü alkotása is. 757.old

SZ.KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő

A Debreceni Ady Társaság Képzőművészeti Osztályának Huszonkét éves működése alatt tizennégy tagja volt összesen. Ezek egyike volt Berki Irma rendes tag is.
761.old

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő

BERKI IRMA, festő

Debrecenben az Ady Társaág 1931.évi tárlatán a Társaság 6 tagja 5-8 darabos kollekciókkal jelentkezett.-Berki Irma figurális tájképeket állitott ki. 755.old.-ł3-14. jegyz.

SZ. KURTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő

A Debreceni Béri Ady Társaság Képzőművészeti Osztályának II.csoportkiallitása ~~9~~ 1933.febr.12-19 között.Rabinovszky Márius kritikájában nem érzi elég határozottnak Berki Irma festői profilját. 750.old

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő

Debrecenben az Ady Társaság Képzőművészeti Osztála 1927.október 27-én alakult Gáborjáni Szabó Kálman és Senyei Olán István elokészito munkaja nyoman.Elnök: Holló László,-titkér Gáborjáni Szabó Kálman.-Alapitó tagjai:Berki Irma,Senyei és Koroczkai Oszwald.voltak

753.old

SZ.KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő, /1900-1945/

Kedveli a női-és gyermek portrékat, melyeket az olaj festés mellet gyakran pasztellben old meg. Elkészíti pl. a Juhász család több tagjának portréját és exlibrisét. A Juhász család birtokában van a Berki által festett Juhász Géza portré /olaj/, valamint két gyermekportré /pasztell/. 766. old. 42. jegyz

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old.

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.
Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő

Az 1937-es év jubileumi ünnepségeihez az Ady Társaság képzőművészeti Osztálya nagyszabású kiállítással és előadásokkal kapcsolódott. Kilenc művész mintegy ötven műve között ott találjuk Berki Irma festményeit is.
758.old

SZ.KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old.

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BERKI IRMA, festő

Debrecenben az Ady Társaság 1930.évi őszi tárlatán kiállított művei,valamint Vadász Endrem Gáborjáni Szabó Kálmán,Senyei Oláh István,Medgyessy Ferenc művei kiemelkedő kritikat kaptak. 755.old. 12.jegyz

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old.

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

BÉRKI IRMA, festő

A Debreceni Ady Társaság képzőművészeti Osztályának 1947-es húszéves jubileumi ünnepség keretében rendezett kiállításán az elhunyt Béri Irma két arcképe szerepelt. 760.old. 31.jegyz

Sz.KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old.

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve., 1974.

Debrecen, 1975.

Berki Irma

Vadász Endre-emlékkiállításával olyan sorozatot indít a Dési Múzeum, amely országos szempontból is jelentős. A debreceni Ady Társaság képzőművészeit mutatja be – a Társaság 1927 ben alakult. Tagja volt Káplár Miklós, Berki Irma, stb.

Szabó Ervő: Vadász Endre-emlékkiállítás
Pesti Műsor, 1977. febr. 2.

Berki Irma (1900–1946) 1.

A társaság képzőművészeti osztályának egyetlen nő tagja, 1927-től haláláig résztvevője minden tárlatnak, megmozdulásnak. A főiskoláról kikérülő művésznő első egyéni kiállítását a Műpártoló Egyesület rendezi meg 1931-ben. Juhász Géza az újklasszikus festészet képviselőjeként méltatja, s kiemeli áhitatát, gyöngédséget, s finom színérzékenységet.

Sz. Kürti Katalin: A debreceni Ady Társaság képzőművészei.

Alföld 1974/1 64-65 old.

Berki Irma 2

Rabinovszky Máriusz az 1931-es katalogus bevezetőjében „a gótikus élmény finom érzékű modern értelmezését" látja művein s dicséri „világos, folyékony, derűs tarkaságú szineit" szerkezeti biztonságát. Berki gyakran választ biblikus témát, áhítata, liraisága kifejezésére, emellett a csendéleteket, gyermek- és női portrékat kedveli, melyeket az olajfestés mellett gyakran pasztellben old meg.

Sz. Kürti Katalin: A debreceni Ady Társaság képzőművészei.

Alföld 1974/1 65 old.

Berki Irma.

Az 1947-es húszéves jubileumi ünnepség keretében rendezett kiállításon az Ady társaság meghalt tagjai közül Berki Irmát-két arcképét-szerepeltették.

Sz. Kürti Katalin: A debreceni Ady Társaság képzőművészei

Alföld 1974/1 62 old

Berki Irma.
1927-ben alakult meg a debreceni Ady Társaság. A Társaság Képzőművészeti Osztálya 1927 október 27-én alakult. Alapító tagja volt Berki Irma is.

Lz. Kürti Katalin: A debreceni Ady Társaság képzőművészei.

Alföld 1974/1 61 old.

Berki Irma

Tanulmányfej

Alföld 1974/1 5 fold.

Beki Irma.

Kislány Sulipánnal.

Alföld 1974/1 bozitó 3 old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 - 1
ALFÖLD
Berki Irma

bevágódott, még a falak is beleremegtek, és a kemenyből a padlóra disznótej

em emelte föl, hanem belérúgott, és hirtelen megborzadt: ugyanezt tette Arta-
a Tetyanka keresztjével.
ember körülfuttatta megtört tekintetét a szűkös, vénséges-vén viskó minden
és most, a fia lakodalma előtt, életében először látta azt koporsónak.

1021

BEDE ANNA fordítása

Berki Irma: Tatulmányfej

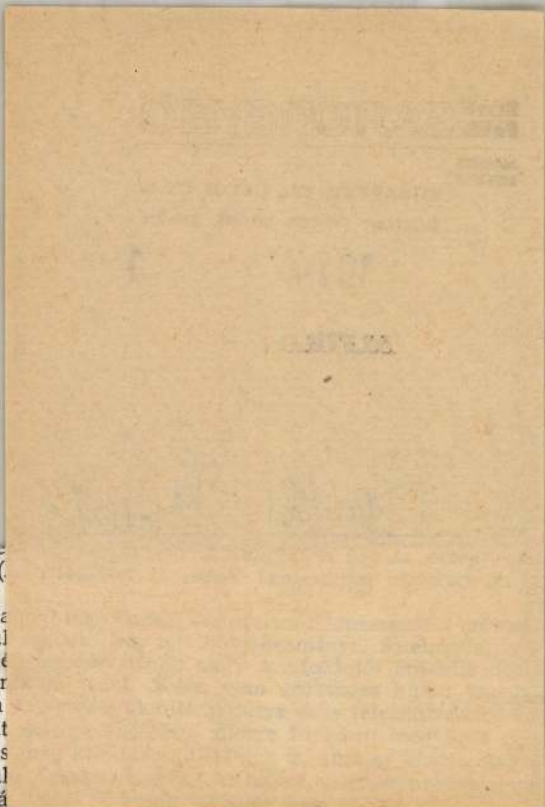

trilógiája, amelybe (a cselekme
és *A nagy rokonság* tartozik. (
gény az *Igazság és hamisság*
Az eposzi méret és igény Sztelma
lapszáma nem a kontroll nélkül
századi történelem, az ukrán né
eseményeknek szeretne hű krón
hogy a krónikás-magatartás nem
mah pártos közéleti író. Az volt
konság c. regény megírásakor és
kötetét. Első regényét az író, al
kinti. Pedig ez a sikeres „próbá
letett, mint abból, hogy a háború utáni újjászületés analógiáját keresve, a hábor
előző nagy társadalmi átalakulást fesse meg, a mezőgazdaság szocialista átszerve
emellett felidézze a háborús éveket. Sztelmah a közelmúltba fordult a szovjet-uk
sadalmi mozgás előzményei feltárásának igényével, tanúságtételért. A kortárs szo
dalom nem egyszer feldolgozta Sztelmah előtt és első regénye után is az átalakulót
falu problémáit. *Az ember vére drága* c. könyvének középpontjában a Nagy Októb
cialista Forradalom utáni nehéz évek kerülnek, majd az 1905. esztendő forrongó
nyei ihletik meg a *Kenyér és só* (a trilógia első darabja) megírásakor. Az egyszerű
szerekkel dolgozó krónikás-író a nagyobb művészi teljesítményre vállalkozó, a sz
értelmében vett szépírónak adja át helyét az utóbbi két alkotásban. Itt már er
érezhető a klasszikus ukrán próza legjobb hagyományainak folytatása. Sztelmah s
nul *Mihajlo Kocjubinszkijtól*, a Fata Morgana, az Elfelejtett ősök árnyai szerzőjétő
képe a szovjet-ukrán próza két kitűnő művelője, *Olekszandr Dovzsenko* és *Jurij Ja*
is. Emellett egy erőteljes vissza-visszatérő sztelmahi vonás jelenik meg műveiben:
ság és hamisság küzdelme konkrét társadalmi keretek között. A két kategória
elkülönítése, a kompromisszum nélküli igazság melletti elkötelezettség már-már
költészeti elemek megjelenését igénylik.
A széles skálájú, sokműfajú Sztelmah-életműből eddig csak a nagyregényeket er
(a magyar olvasó jobbára ezeket ismerheti), de ebből is kirajzolódik néhány je
vonás, ami nem közömbös Sztelmah 1969-es *Rólad beszélek* c. regénye megértése
életműbe való illeszkedése szempontjából. Az egyik a *történelmi-társadalmi tabló*,
tős korszakoknak a maguk totalitásában való ábrázolása. A pártos írói magatartá
vetkezik a *szocialista koreszmény melletti hitvallás;* a szülőföld, a haza, a nép, a
emberek, a tömegek megértő, rajongó szeretete, a hamisak iránti engesztelhete
lölet. A sztelmahi jellemábrázolás társadalmilag és pszichológiailag kitűnően m
alakokat teremt. És itt van talán a legnagyobb szerepe az *ukrán népköltészet*
Sztelmah művészetének egyik legfontosabb éltetőeleme.
Ezzel azonban már túl is kell lépnünk a regényeken, s fel kell idéznünk a fiatal
indulását. Költőként kezdte irodalmi pályáját 1936-ban s azóta is jelentek meg
tetei. Lírikus alkat, s a lírai alaphangot prózájába is magával viszi. Másrészt,
és a folklór kapcsolata akkor, a kezdet-kezdetén már megpecsételődött, majd to

Berki Irma

festő

cród

Új Magyarság

1941. okt. 2.

(A Nemzeti Szalon kiállítása)

ALKOZÓK LAPJA

AM • FÉLHIVATALOS SZAKKÖZLÖNY
S KIADÓHIVATAL: BUDAPEST VI, TERÉZ-KORÚT 56

yságos

. Szentiványi Gyula urnak

d a p e s t.

, Lágymányosi ut 16. félem. 1,

Berki Imre

debreceni festő

l. képmüvészet

1941. 281. l.
282. l.

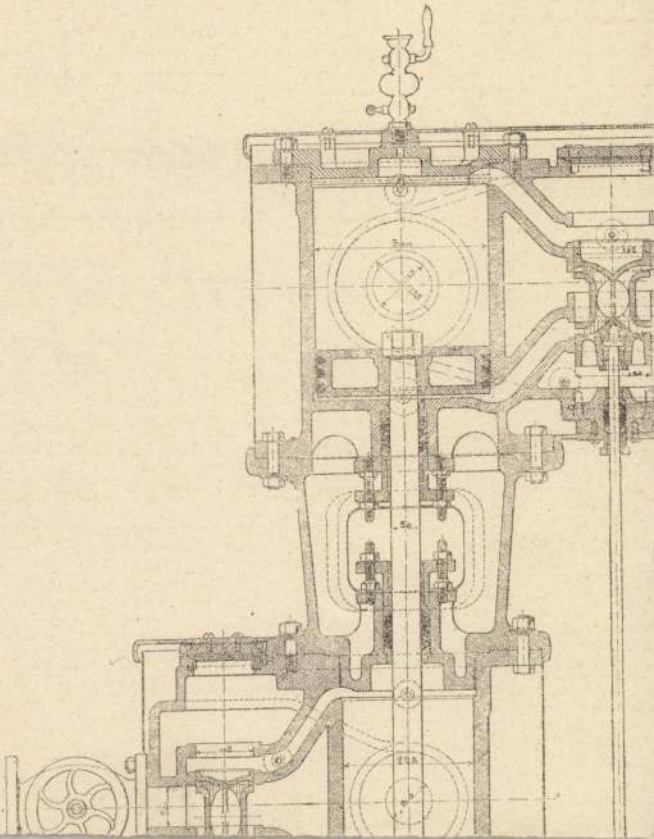

Folyó szám	Kelet hó	nap	Tárgy

ámolás Miásolat

	Bevétel		Kiadás	
	korona	fill.	korona	fill.
ogfalvi ref. hemtlom				
ukál, alaina multévi augusztus				
alatt kiutalt 16.000 korona				
o lása				
	16000.–			
lése szerint				
ebőt befolyt.	106	80		
kifizettetett			991	374
bevétel:	16106	80	991	374
kiadás	991	374		
advány:	6193	06.		
tebrnár 3.-án				

Berki Imre

szül. 1900. Nagyvárad.

Lásd

"Sörbevezető" 196. l.

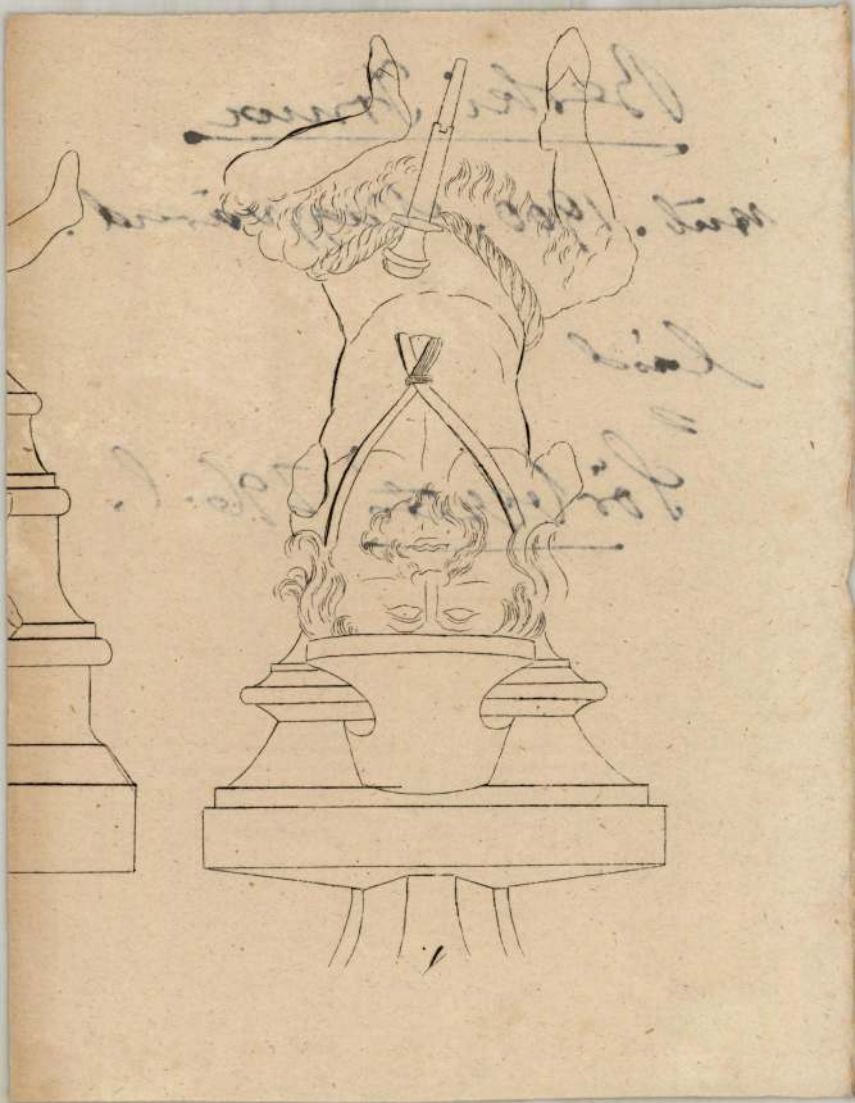

Berki Irma

festő

l.

Sör Verető 228. l.

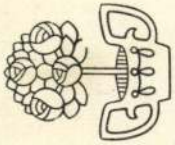

lommal szemben egyaránt. Semmi más nem kell ehhez : csak szorgalom és az ehatár komolysága. Hogy aztán eme törekvésünk eredményes és tartós is lehessen, ahhoz ny segítő jobbot a lekötött betét módszere.

A lekötött betét tulajdonképen semmi egyéb, mint egyszerü takarékpénz betét azzal az eltéréssel, hogy az ily betét az egyént úgyszólván reá kényszeríti, h takarékossá gának gyümölcseit meg is tartsa és arra a célra fordítsa, amelyre azt ere tileg szánta. Mert közismert tény az, hogy az emberek nagyrészében meg van ug a takarékosságra való hajlam és jó szándék, de már sokkal kevesebben birnak ani lelkierővel, hogy már a legelső alkalommal, amidőn kissé megszorultak, hozzá ne ny janak megtakarított tőkéjükhöz, ha pedig az egyszer megcsorbult avagy el is fogy akkor elfogyott azzal együtt rendszerint a jó szándék is és akkor már nem igen é nek kedvet ahhoz, hogy a munkát elölről kezdjék, vagy ha mégis, úgy a legközele alkalommal hasonló módon cselekszenek úgy, hogy igazi eredményhez nem is juthatn

Hány ember van, aki belátja, sőt apostolként hirdeti az életbiztositás fontos gát úgy az egyénre, mint a családra nézve és mégis, aránylag mily kevés azok szá kik annak előnyeit élvezhetik is, mert vagy a viszonyaikban időközben beállott válto vagy saját könnyelmüségük folytán a díjak pontos befizetését elmulasztják, a bizt tás érvénytelenné válik és a befizetett összegeket örökre elveszitik vagy a legkedvez esetben azoknak csak egy harmadát menthetik meg. Az ilyenek aztán nemcsak h

Berki Irma

festő

erőd

Sör Vezető . 218. l.

Konzekvenciául, ott hamisat mondtál.«

»Nemcsak Werbőczyből áll a tudás fája,
Van annak még sok más szedetlen almája.
Nemcsak elvont tudás boldogitja honunk,
Nemzeti munkában van száz más otthonunk.«

»Sok igazságot főz a tudomány üstje;
De a gyárkémények kitóduló füstje,
Kiáltó betüvel festi a zenitre,
Hogy a hon üdve, a munkában telik be.«

»Zakatoló gépek óriás erője.
A tudás értékét lenditi előre.
S igazi nagyság csak ott lehet manapság,
Hol a nagy igéket gépek testté váltják.«

Berki Irma

debreceni grafikus

lásd

Soodebrgraf

22. l.

ponti iroda:
ri-u. 3 Telefon: 94-2-12

Strassmann Testvérek Hengerpapír gyár R.-T., Budapest.

Berky Irma

festő

Műcs. kiáll. 1917-től

Pipics 110. l.

Bermuda, t. h.

VIII

Berki Irma

debreceni festőnő készítette a tiszaújfalusi üvegfestmények kartonjait, melyek alapján az üvegablakokat a Spesti Johann Hugó cég készítette.

Mihályi Ernő dr.:

Az egyházművészet megújhodása a liturgia nellemében. Pannonhalmi Szemle. 1940. 129. l. 130. l.

1084

SARTOR F (olasz szobrász, XIX. sz. vége)
X. Pius pápa mellszobra
Márvány, mag. 67 cm.
Jelezve balra a köpenyen: F. Sartor 1912.
A magyar kormány készíttette a hajdúdorogi egyházmegye megalakítása emlékére.

DANKÓ JÓZSEF (magyar szobrász, szül. 1872)
Csernoch prímás mellsz[illegible]

Berki Irma

Rokonszenvesen szerepel még *Berki Irma* és *K. Kalmár Anna*. Az előbbinek a dekoratív hatás az erőssége, Kalmár realisztikus felfogásban dolgozik. Kiemeljük Berkinek „Délelőtt a külsőségen“ és „Misi“ című olajfestményét, utóbbinak „Serbán Ivánné arcképe“ és „Fekvő kisfiú“ című pasztelljét.

*

A kiállítás a Szalón Erzsébet téri helyiségeiben megtekinthető *október 12-ig* mindennap 10-től 4 óráig. r.

Nyugat
1941. okt. 1.
(Debreceni festőnők.)

[illegible]

Barki Irma

l.

Magyar Exlibris

1936. II. cs. 4. sz.

60. l. 63. l.

ékelve van szerencsém visszaszár-

ilis hó 22-én.

ó megbizásából:

csoportvezető.

Berki Irma

festő

Egyszerű eszközökkel létrehozott kompozícióiban a középkor vallásos hangulatát sugározta felénk egy női lélek érzelmi gazdagsága

1947-ben már nem élt.

Kónya József

Az Ady-társaság képzőművészei

Vándortűz. Debrecen 1947. nov. – 6. n.

89. l

Tagja volt az alatti társaságnak

ıs de Keijser.

. 1597-ben. Eltemették ugyanott
ıius 7-én.

:ő, a hol egy szembe néző
ében ostort tart és a ki bal-
ül balrafordultan ágaskodó
olgája van, a ki agarat vezet
áska lóg. Öltözete a herczeg-
mával, ing lehajtott gallérral,
l, szűk sötét nadrág, keztyű
a magas szárral; a szolgának,
: nemezkalap, csokorra kötött
iig érő nadrág, fekete harisnya
kórócsoport tűnik szemünkbe.
ja el. Az égbolt felhős.

'8 cm. — Lelt. sz. 4271. —
gróf Pálffy János hagyománya
08). — Az átvételre és az átvétel

)kat lásd a 4203 lelt. szám-
zius 16-án (453–913).
adatok a Szépművészeti Múzeum-
ijser: Sétalovaglás.
)natkozó egyéb adatok és pedig:
)–908. pag. 56. N° 90). *Ölge-*
-m Rappen. Im vergoldeten Holz-

(2080–908. pag. 10. N° 2).
; Prinzen Nassau von Oranien.
drahmen. Gekauft bei Micthke in
:it (II. Salon);
(1893–912. N° 70). *Gonzales*
:zeg képe;
(2165–912. N° I: 70). *Gonzales*
czeg képe. Vászon, 57 : 48·6 cm.

III
89 i (4271)
977 (87).
70 (1004)

Berki Irma

meghalt 1944 (?)

1947. nov. 1 debreceni
Ady Társaság 20
éves jub. kiáll.:

Tulipános kislány
paszek
Juhász Gézáné
arcképe of.

Berki Irma

Mücsarnok

1933. nemz. képzm. kiáll.

5 7

1933. nemz. képzőm.
kiáll.
szent este, of.

Berky Irma

Ungvárnok

1927. magyar Táj: 739

Kengyel VIII.185.

BERKI IRMA: debreceni festő.

29. A fájdalmak ködében, olajf.	450.-
30. Szent István, olajf.	mgt.
31. Tyúkudvar, olajf.	550.-
32. Napraforgók, olajf.	240.-
33. Elkárhozás, olajf.	650.-
34. Tanyai zárdaudvar, olajf.	350.-
35. Jézus születése, olajf.	1600.-
36. Délelőtt a külsőségen, olajf.	400.-
37. Kereszt tövében, olajf.	450.-
38. Misi, olajf.	130.-
39. Drótostót, olajf.	260.-
40. Őrtüzek, olajf.	1000.-
41. A béke, olajf.	180.-

Nemzeti Szalon 1941 szept–94, csop. kiáll. okt.

94. CSOPORTKIÁLLITÁS

(debreceni festőművészek)

B e r k i I r m a

F é l e g y h á z i L á s z l ó

Gáborjáni Szabó Kálmán

H o l l ó L á s z l ó

K. Kalmár Anna

Berki Irma

Kidli

Nemzeti Salon

1941. szept. okt.

Fův. képt

Berki Irma

Neurz. Szal. Debrecen

1930 Egyharm. Kicell
aug.
Szent Imre fogadalom
tétele, Of.

száma: 32/1924.

száma:

a: Polakovits H.

92 4. { III/31.

Nagymélt. Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Minisztériumnak

Budapest.

A visegrádi várnak tetőzeteit és ablakait a szélvihar megrongálta. A visegrádi m. kir. erdőgondnokság, melyet Bizottságunk a helyreállítási munkálatok eszközlésére felkért, tekintettel arra, hogy a mai viszonyok között a munkabérkereseteket azonnal ki kell fizetni, a munkálatokra 700,000 korona előleget kért, mely összeg felhasználásáról utólag okmányokkal fog elszámolni.

Ennek kapcsán tiszteletteljesen van szerencsém arra kérni a

BERKI IRMA

17 Szent Imre fogadalom tétele 3000.—

Nemzeti Szalon

Árpádh szentek kiáll. 1930 aug.

Berki Irma

Nemzeti Szalon

B e r k i I r m a.

1930. Egyházművészeti kiáll.

Szt. Imre fogadalomtétele.

Berky Irma

Kut (Ernst M.)

1926 mar.-ápr.

Nöi fej of

Berki Irma

Varsary János
növendéke

Képröm. fotik. Ifj.
Köre. Ernst M.
1924. dec-1925
jan.

Kertben, of.
Tájkép, of

1933-ban
Debrecenben
lakik

Berky Irma

1923/24 – 1926/27

Ferképzőmfőiskérk

68. l.

Berki Irma

festő

1933. febr. részt vett a Debreceni Ady Társaság kiállításán.

Évk Déri 1933. 46 l.

6.

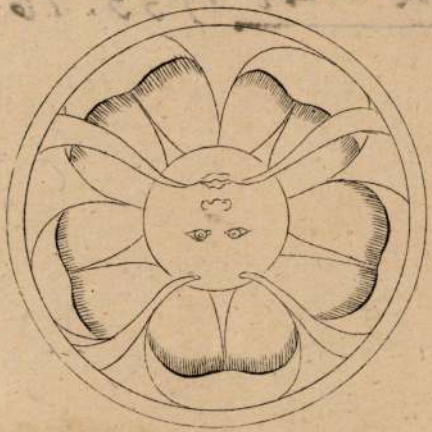

9.

Berki Irma

Öcsödi utca c. festmenye, vétel 1937-ben

Évk Déri. 1937. 95. l.

Berki Irma
Jestő

l.

Évk Déri 1939-40
49. l.

két vizsg. és
4-nagy
Déri Ilmu

Zb

Berki Irma

l.

Évk Déri 1939-40

116. l.

1940. Adj Tarsasáng kiáll
[illegible]

Berki Irma

Hető

illusztrációk az alábbi

könyvben

Erik Deri 1939-40

Berki Irma ~~179~~

l.

Évk Děří 1941

51. l.

6 tusrajz

megjön

Berki Irma 193.

l.

Évk déri 1941

64. l.

1941. Debreceni Képzőművének, és Műpartolók Egyesületének Riáth.

194.

Berki Irma

Méltatás

Tóth Endre: Sanyi Tóth István emlékkiállítása
Művészet, 1970. febris - 37 lap.

MDK

BERKI IRMA

Egyike a Debreceni Képzőművészeti Osztály alapitó tagjainak.

Menyhárt József: Emlékezés Thorockkai Oszvaldra. A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1958-59. p. 169. Debrecen 1960.

MDK

Berki Irma (képzőművész)

Szerepel a Műpártoló Egyesület (Debrecen) 1932. évi téli katalógusában.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéből.

Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 200. l.

MDK

Berki Irma

Kertben, of.

Képzőműv.Főisk. ifj. kiáll. Ernst Muz. 1924.

6. 1.

MDK

Berki Irma, festö.

Szent este.

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz.Képzömüv.kiáll. /Rend.M.Kir. Vall. és Közokt.Min./ 1933 ápr. 19.-máj 25. Kép.tm. lo.l.

MDK

Berki Irma

Tájkép, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Mus. 1924.

6. l.

Berki Imre

Részlet a Debreceni Művészeti Egyesület téli tárlatára 1932-ben

A képzőművészetek Debrecenben
1961

70 oldal

Bakki Irma

Öcsödi utca (festmény rajza)

A képzőművészeti Debrecen ben
1961

76 kép

MDK

Johan Hugó,ip.müv. és Berki Irma
üvegfestö festöm.

J.H. készitette a tiszaujfalusi templom üvegablakait Berki Irma debreceni festm. tervei szerint.

Mihályi Ernö dr.: Az egyházmüvészet megujhodása a liturgia szellemében. - Pannonhalmi Szemle.
1940. 129.1. 13o.1.

Berky Irma MDK

Jegenyés táj, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Berky Truna festő

Szabad Művészet. 1957 V. 1. 31

(szegi) Miskolci és debreceni
művészek gerdiállítása

MDK

Berki Irma

Szent Imre fogadalom tétele.

Árpádházi Szentek Modern Egyházművészeti Kiállitásának Katalogusa. Bpest. 1930. Aug. Nemzeti Szalon.

MDK

Berki Irma

Öcsödi utca.

Debrecen festőművészetének 200 éve.
Kiállitás a Debreceni Déri Múzeumban 1950-ben

Berki Imre (1900-1946)

A debreceni Ady Társaság (1927-)
Képzőművészeti Osztályának
tagja.

A Képzőművészek Debrecenben, 1961

56 oldal

Berki Irma
Tájkép, olaj.

1944

O.M.Kir.Képzőmüv.Főisk. kiáll. 6 l.

Kir.Képzőműv. Főisk. kiáll. 5 l.

Berki Irma
Kertben, olaj

1924.

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 6 l.

Berky Irma

Esti hangulat, paszt.
Kert alkonyatban, "
Temető szélén, "
Őszi délelőtt, "

Debrecent Műpártoló Egyesület kiáll. 1929.

MDK

Berky Irma

Női rej

KUT 3. kiáll. Ernst Múz. 1926. márc. 15 l.

MDK

Berki Irma

A béke, festm.

b.m: Debreceni festők a M.Szal.ban. Esti Kurir, 1941. okt.1.

Berki Irma

Szerepelt a debreceni Ady-Társaság képző-
művészeinek kiállításán.

Debreceni Ujság 1931. II. 8.

Berki Irma, grafikus

A huszadik század első felében Debrecen képzőművészeti életében néhány képzőművésznő, nevet is feltűnik: Berki Irmáé, B. Kokas Klárá, Szathmáry Irmáé, K. Kalmár Annáé és a Pálfy lányoké. Többségük a festészettel, grafikával csak Berki Irma és a Pálfy lányok foglalkoztak.

Lenkey István: Révész Napsugár.
Könyvtáros, 1982. 2. 108. old.

Berki Irma

Sz. Sturtz Szabolcs: A debreceni művészkör története

Művészet, 1982. június

Berki Irma: Testvérek.

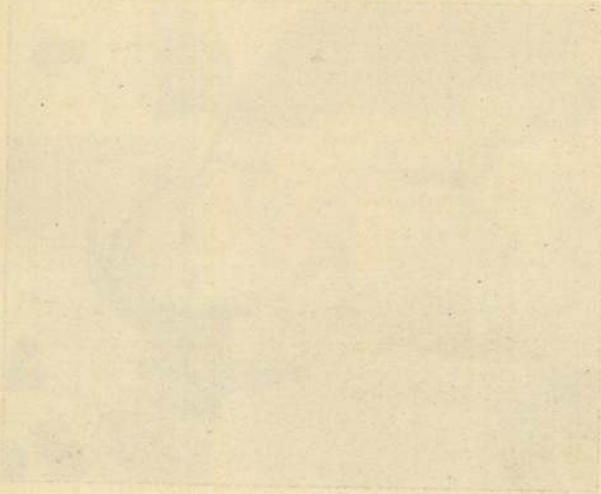

Berki Irma

Berki Irma: Jézus és a bünös nő.

Rabinovszky Mártus –

A Debreceni Ady-Társa-
ság képzőművészei –
Debrecen 1931.

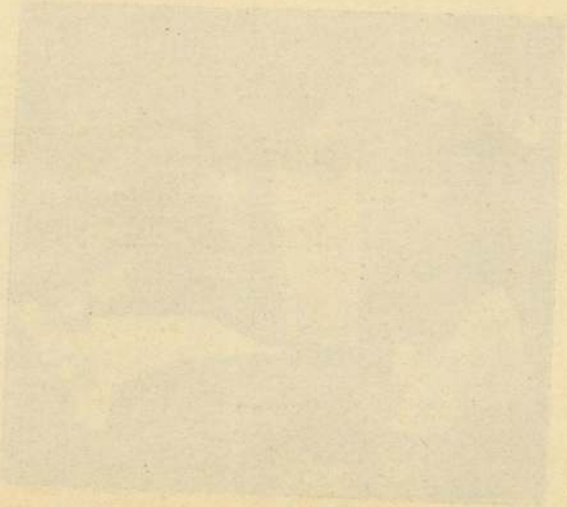

Berki Irma: Jegenyés táj.

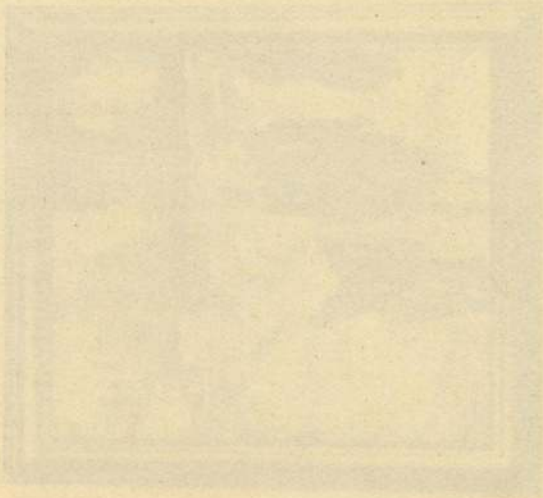

Berki Imre, költő

L: Medgyesy Ferenc

Kádár Zoltán: Sz. Kürti Katalin: Medgyesy Ferenc és Debrecen 89-90

Alföld, Debrecen, 1981 szeptember XXXII/9

Berki Imre

Méltatás.

Sz. Kürti Katalin: Kisplastikai kiállítások...

Művészet, 1981. június - 37. lap.

MDE

Berky Irma

Jegenyés táj, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.

MÜcs. 1927. jan.

MDK

Berky Irma festő

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.

Műcs. 1927. jan.

MDK

Berki Irma

Az Ady-Társ. képzőművésze. Debrecen. 1935. képekkel.

Rabinovszky Márius: Nyugat, 1933. márc.

MDK

Berki Irma

Debreceni festők. Móricz Virág cikke. Kelet Népe.
1941. okt. 1.

MDK

Berki Irma

Jézus születése, festm.

A N.Szal. kiáll. Uj Magyarság, 1941. okt.2.

MDK

Berki Irma

Debreceni festőművészek. Magyarország, 1941. szept. 29. 8.l.

Berki Irma

Öcsödi utca /repr./

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen Képjegyzék 76,

Berki Irma

1932. debreceni Müpártoló Egyesület téli kiállitásán szerepelt.

A képzőművészetek Debrecenben /suerk. Bőgel József/
1961. Debrecen 70.l

Berki Irma

Kisgrafika képviselője Debrecenben.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen 67.l.

Berki Irma

1900 - 1946

1927. jun. 19.-én alakult Debreceni Ady Társaság alapitója, progressziv irányzatot kivá ntak képviselni.

A képzőművészetek Debrecenben szerk. Bőgel József
1961. Debrecen. 56.l

MDK

Berki Irma

A debreceni Ady-Társ. képzőművészei kiáll. 1931.

MDK

Berki Imma

A fájdalmak ködében, of.

Szent István, of.

Tyukudvar, of.

N.Szal. 94. csop.kiáll. 1941. szept. Debreceni festők.

MDK

Berki Imma

Napraforgók, of.

Elkárhozás, of.

Tanyai zárdaudvar, of.

N.Szal. 94. csop.kiáll. 1941. szept. Debreceni festők.

MDK

Berki Imma

Misi, of.

Drótostót, of.

Őrtüzek, of.

A béke, of.

N.Szal. 94. csop.kiáll. 1941. szept. Debreceni festők.

MDK

Berki Imre

Jézus születése, of.

Délelőtt a külsőségen, of.

Kereszt tövében, of.

N.Szal. 94. csop.kiáll. 1941. szept. Debreceni festők.

MDK

Berki Irma festőm.

A fájdalmak ködében, of.

Szent István, of.

Tyukudvar, of.

B.Szsl. 94. csop.kiáll. 1941. szept.

6-1.

Berki Imma festőm.

Napraforgók, of.

Elkárhozás, of.

Tanyai zárdaudvar, of.

N.Szal. 94. csop.kiáll. 1941. szept.

6-7 l.

MDK

Berki Imma festőm.

Jézus születése, of.

Délelőtt a külsőségen, of.

Keresztfa tövében, of.

N.Szal. ~~Xxx~~ 94. csop.kiáll. 1941. szept.

6-8 l.

MDK

Berki Irma festőm.

Misi, of.

Drótostót, of.

Őrtüzek, of.

N.Szal. ~~Xxx~~ 94. csop.kiáll. 1941. szept.

6-7 l.

MDK

Berki Irma festőm.

A béke, of.

N.Szal. ~~Xxx~~ 94. csop.kiáll. 1941. szept.

6. l.

M.D.K.

Berki Irma

Neve szerepel a debreceni festők kiállitásán a Nemzeti Szalonban. Müveit a kritika elismerésben részesiti.

Szentgyörgyi Elvira: A debreceni festők pesti kiállitása.
Szinházi Magazin, Bp. 1941. okt. 8-14. IV. évf. 42. sz. 18-19. lap.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Berki Irma, festő- grafikus = művésznő (1900-1945).

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1984 MÁR 31

1021

Debrecen képzőművészetének történetéből

Berki Irma (1900–1945)

Debrecenben a század elején tüntek fel a festőnők, akik nagy feltűnést keltettek. Pálffy József, Bakoss Tibor tanítványai voltak többnyire, de nyaranta eljártak Nagybányára is. A művésztelep szabadiskolájában tanult Bartók Margit, Csikós Antika (ő Nagybányán is maradt, ma is ott él). Berki Irma volt az első igazán képzett debreceni művésznő, a Képzőművészeti Főiskoláról jött haza Debrecenbe.

Nem a város szülötte ugyan (1900. július 19-én született Nagyváradon), de már gyerekkorát itt töltötte. Édesapja postatiszt volt, a Leiningen utcán éltek nagy szegénységben. 1923-ban felvették a főiskolára, hol Pécsi Pilch Dezső, Vaszary János, Szentgyörgyi István és Lyka Károly voltak a mesterei. 1927 nyarán kapott rajztanári diplomát, amellyel az Ipariskolában helyezkedett el. Itt ismerkedett meg Juhász Gézával, Gulyás Pállal, akiknek meghívására 1928-ban tagja lett az Ady Társaság képzőművészeti osztályának. A társaság szeretettel fogadta egyetlen nő tagját, aki halk, finom, gyakran betegeskedő ember volt. Már főiskolás korában szívbeteg lett, s jóval később ezt írta: „Mi lett volna belőlem a művészet nélkül!" Az Ady Társaság tagjai közül különösen Senyei Oláh Istvánhoz vonzódott, akivel közösen pályáztak a krematórium freskói és falképei elkészítésére. Senyei a freskókat, Berki Irma az üvegablakokat tervezte meg. Pályázatuk eredménytelen volt.

A fiatal művésznő 1927—31 között egyaránt részt vett a Műpártoló Egyesület és az Ady Társaság kiállításain. 1931. szeptember-októberében a Műpártoló Egyesület rendezte meg önálló kiállítását a Déri Múzeum egyik termében. Juhász Géza az újklasszikus festészet képviselőjeként méltatta, s kiemelte áhítatát, gyöngédségét, finom színérzékenységét. Rabinovszky Máriusz az Ady Társaság 1931-es csoportkiállításának katalógusában „a gótikus élmény finom érzékű modern értelmezését" látta művein és dicsérte „világos, folyékony, derűs színeit, szerkezeti biztonságát". Berki Irma gyakran választott bibliai témát áhítata, vallásossága kifejezésére. Ebben az időben már a Svetits Gimnázium tanára volt. Barátsága a harmincas évek elején mélyült el Juhászékkal. Elkészítette Juhász Géza könyvjegyét (fametszet) és olajfestésű arcképét. Pasztellben oldotta meg Juhász Iza és Ditta portréit. Juhászék és Czellár Ferencék révén ismerte meg az Ady Társaságban Medgyessyt, majd eljárt Budapestre, Százados úti műtermükbe. Megfestette Medgyessyné Mária Alekszandrova arcképét, amelyet Medgyessy is nagyra tartott. Az arcképek mellett csendélettel és tájképek festésével foglalkozott. Míg a harmincas évek elejéről több debreceni részletét ismerjük, a harmincas, negyvenes évek fordulóján a bibliai téma lesz az uralkodó. Ekkor már súlyos beteg, elvonul a világtól. Részt vesz ugyan az Ady Társaság 1941-es nemzeti szalonbeli tárlatán, de már kivonul a művészeti közéletből. 1941-ben készítette el nagy kartonjait, amely alapján létrejött a tiszaújfalui templom szentélyének hármasablaka (Vita-Pay-Lux).

Betegen, elhagyatottan halt meg Debrecenben 1945. szeptember 25-én. Legismertebb művei az Áprilisi délután, Tavasz délelőtt a külsőségeken, A puszta embere, A puszta asszonya, Drótostót, Golgotás Krisztusfő, Kerepesi temető, Elkárhozás, Jézus születése, Novicius, Dáliák, Tulipános királylány. Hagyatékának egy töredéke — dr. Juhász Gézáné segítségével — a Déri Múzeumba került.

Berki Irma: Debreceni délután

Sz. Kürti Katalin

NEMZETKÖZI SZERZŐGÁR

A világ hal

The Fishing Culture of the World. Ez a címe annak a monumentális néprajzi munkának, amely a napokban jelent meg az Akadémiai Kiadó gondozásában. Az angol szavak jelentése: A világ halászati kultúrája. A kétkötetes mű angol, francia, német nyelvű tanulmányokat tartalmaz. Szerkesztője: *Gunda Béla* néprajztudós, a debreceni néprajzi tanszék nyugalmazott professzora.

Magyarországon a halászat kutatása mindig nemzetközileg elismert eredményeket produkált. *Herman Ottó* A magyar halászat című könyve és *Jankó János* A magyar halászat eredete című munkája európai rangra emelte a magyar kutatásokat. Gunda Béla munkásságának jelen produktuma eme értékes hagyomány folytatásának a jegyében született. A szerkesztőnek több éves munkájába került létrehozni a tanulmánygyűjteményt. Rendkívül kiterjedt tudományos kapcsolat, széles körű levelezés volt szükséges az összeállításához. Gunda Béla elmondta, hogy az évek során több mint 2000 levelet váltott a szerzőkkel. Egy-egy tanulmányt háromszor-négyszer is vissza kellett küldeni a szerzőjének, mert nem volt megfelelő a felhasznált szakirodalom, hiányos volt a képanyag, pontatlanság volt a szövegben stb. Rendkívül soká érkeztek vissza az elküldött kefelenyomatok — többek között — Új-Guineából, Hawaii szigetéről és Indiából. Előfordult, hogy a szerző valahol Brazíliában expedícióban vett részt, s nehezen lehetett vele levelet váltani.

A kötet tanulmányai összességükben a néprajztudomány három területéről közölnek ismereteket: az összehasonlító etnológia, a folklór és a néprajz egészen modern ága: a kulturális ökológia területéről. A kulturális ökológia tárgykörét célzó tanulmányok azt vizsgálják, hogy a természeti viszonyok a halak tulajdonságai miképpen befolyásolják a halászatot, milyen formák jönnek létre; az emberi beavatkozások, a gépesítés milyen kulturális ökoszisztémákat eredményeznek. Főleg a Csendes-óceán halászatával foglalkozó tanulmányok elemzik ezt a problémakört. A skandináv országok, Kanada és az USA kutatói tanulmányaikban arra mutatnak rá, hogy a társadalmi szervezet átalakulásával miképpen változnak az évszázados halászközösségek.

A kötet néhány érdekesebb, fontosabb tanulmánya: *D. E. Moerman* (USA) azt elemzi, hogy az ökológiai tényezők miképpen határozzák meg a paraszti és törzsi társadalmak közös halászatát, *Andreska J.* (Csehszlovákia) a csehországi halastavak történetét mutatja be. *G. Berg* (Svédország) tanulmánya a halbőr jelentőségéről, felhasználásáról közöl északeurópai adatokat. *E. Delitala* (Olaszország) egy szardíniai halászfalu életéről ír. *Filgueiras O. L.* (Portugália) hazája halászcsónakjainak történetét ismerteti. *Kiss Lajo* (Magyarország) azt vizsgálja, hogy miképpen alakult k a szláv nyelvekben a halás elnevezése. *Gunda Béla* kárpáti területek és a Balkán mérgező halászatával ismertet meg. *G. Wiegelmann* é *A. Mauss* (NSZK) kvantitatív analízissel méri meg hogy a XIX—XX. századba mi volt a jelentősége a hal nak a német nép táplálkozásában. *J. Podolák* (Csehszlovákia) a szlovák halászat kutatásának történetét foglalja össze. *J. Went* Írország lazachalászatát, *A. Brand* egy kis kínai sziget ősi halászéletmódját mutatja be *R. Kreuzer* (Olaszország)

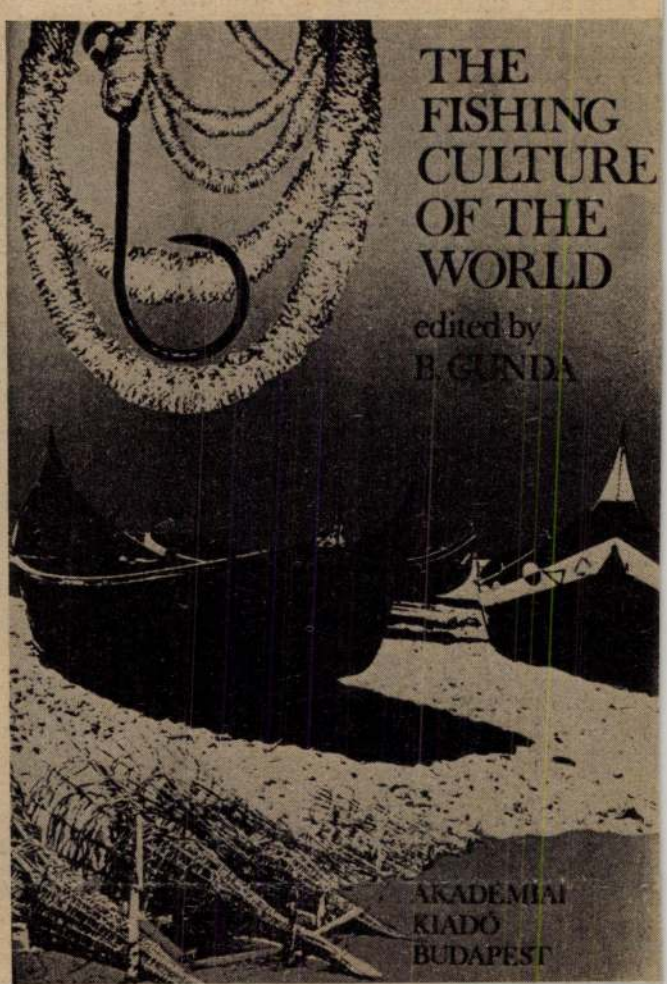

Berki János, diszitő festő, 1940. végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
33 l.

Berki János

MDK

Balatoni táj

Műcsarnok 1943 Téli kiállítás

MDK

Berki János

4. M. plakát kiáll. Műcs. 1961.

MDK

Berky János festőművész

Apokalipszis lovasai, temp.

Hajnal a Balatonon, akv.

Tanulmányfő, akv.

Alkotás Művészház kiáll. 1943. szept.

MDK

Berky János festőművész

Női akt, akv.

Tanulmányfő, akv.

Tájkép, akv.

Alkotás Művészház kiáll. 1943. szept.

MDK

Berky János festőművész

Tájkép, akv.

Vadevezősök, akv.

Szigligeti táj, "

Alkotás Művészház kiáll. 1943. szept.

MDK

Berky János festőm.

Délutáni hangulat, akv.

"Királynő szoknyája", akv.

Nőszirom, akv.

Alkotás Müvészház kiáll. 1943. szept.

MDK

Berky János festőm.

Piroskendős lány, akv.

Tanulmányfő, akv.

Téli hangulat, temp.

Alkotás Művészház kiáll. 1943. szept.

MDK

Berky János festőm.

Cigánylány, temp.

Alkony a város felett, temp.

Alkotás Művészház kiáll. 1943. szept.

MDK

Berky János festőművész

szül. Pápa, 1913. Ipm.Főisk. tanult. Több izben szerepelt kiállitáson, főként templomfestészettel foglalkozik. Marosvásárhelyen van első önálló falfestmény sorozata.

Alkotás Művészház kiáll. 1943. szept.

MDK

Berky János festőm.

Tanulmányfő, akv.

Napfényben, akv.

Csendélet II, "

Alkotás Művészház kiáll. 1943. szept.

MDK

Berky János festőm.

Tanulmányfő, akv.

Csendélet I. akv.

Arckép, akv.

Alkotás Művészház kiáll. 1943. szept.

MDK

Berky János

Téli hangulat, vf.

Női akt, vf.

Apokalipszis lovasai, vf.

/ss/ Négy fiatal festő. Esti Magyarország 1943. szept. 2o.

MDK

Berky János festő

"Téli hangulat" és "Alkony a város felett" c. temperái és "Piroskendős lány" c.akvarellje az Alkotás Művészházában rend.gyüjtm.kiáll.-on.

G.S.: Négy fiatal festő kiáll.az Alkotás Művészházában.

Uj Magyarság 1943.szept.16. 8.o.

Berki János, festöm. MDK

Magyar Kard kiáll. a Mücsarnokban.

A kiállitást tervezte: Kovács József okl. épitö iparmüvész és dr. Bajó Gyula mütörténész.

B.J. mint kivitelezö müvész vett részt.

Szépm. Muzeum. - Hösök tere - Mücsarnok.
Magyar Haza Magyar Kard. - Tört. kiáll.
1942. Szt. István hete. Kat. 15.1.

Berki János MDK

Balatoni táj

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Berki János festő

Magyar haza - magyar kard kiáll.
Szépm.Muz., Mücs. 1942.

Berki János MDK

Beszélgetők

Mücsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

MDK

Berky János

/b.j./: Kapunyitás a képzőművészetben. Hétfő. 1943. szept. 13.

MDK

Berky János,

kiállitó, meghivott.

Képzőművészeti kiállitás.
Pápa. Ref.kollegium rajzterme. 1942.szept.6-13.

Berki János

MDK

Vizpart

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi tárlat

MDK

Berky János

Képzőműv. kiáll. Pápai Néplap, 1948. IX.12. 2.l.

MDK

Berki János festőművész

A Magyar Kard.Műcsarnok. A kiállitást kivitelező művészek egyike volt.

Magyar Haza Magyar Kard történeti kiáll. 1942. Utmutató.

MDK

Berky János festő

Pápai tárlat. Pápa és Vidéke, 1942. szept.13.
1 l.

Berkey János

Részvétel a kiállításon

Jubileumi Plakátkiállítás
Bp. Építőműv. Múz. 1975.

MDK

Berky János

Képzőmüv. kiáll. Pápa, 1942. szept.

MDK

Berky János

Képzőmüv. kiáll. Pápa, 1943. szept.

MDK

Berky János

Istenes András: Pápa képzőművészeti élete. Pápai Hirlap, 1943. márc. 20.

megvve

~~III. TEREM~~

János

BERKY ~~LAJOS~~

Szül. 1913. nov. 3. Pápán

1913-ban született, Pápán, ahol középiskoláit is végezte. Művészi kiképzésben a M. Kir. Iparművészeti főiskolán részesült. 1942-ben a festészeti szakon kitüntető oklevelet szerzett. Többízben szerepelt fővárosi kiállításokon. Főképen templomfestészettel foglalkozik. Marosvásárhelyen került első nagyobb, önálló, falfestmény sorozata kivitelezésre. Kedvelt anyaga a tempera, de nagy szeretettel és hozzáértéssel foglalkozik az olajfestékkel és újabban az aquarellel is.

1. Tájkép	aquarell	P.	150.—
2. Vadevezősök	„	P.	150.—
3. Szigligeti táj	„	P.	300.—
4. Női akt	„	P.	200.—
~~5. Tanulmányfő~~	„	P.	300.—
6. Tájkép	„	P.	250.—
7. Apokalipszis lovasai	tempera	P.	800.—
8. Hajnal a Balatonon	aquarell	P.	400.—
~~9. Tanulmányfő~~	„	P.	300.—
10. Délutáni hangulat	„	P.	250.—
11. „Királynő szoknyája"	„	P.	250.—
12. Nőszirom	„	P.	200.—
~~13. Tanulmányfő~~	„	P.	300.—
14. Csendélet I.	„	P.	300.—
15. Arckép	„	P.	300.—
~~16. Tanulmányfő~~	„	P.	300.—
17. Napfényben	„	P.	200.—
18. Csendélet II.	„	P.	400.—
19. Piroskendős lány	„	P.	150.—
~~20. Tanulmányfő~~	„	P.	300.—
21. Téli hangulat	tempera	P.	400.—
22. Cigánylány	„	P.	500.—
23. Alkony a város felett	„	P.	400.—

Alkotás Művészház 1943. szept.

DÖMÖS LAJOS

1921-ben, Budapesten született. Középiskolai tanulmányainak befejezése után az Iparművészeti főiskolán folytatta tanulmányait, ahol kitüntető oklevelet nyert. Először 1939-ben szerepelt kiállításon a Nemzeti Szalonban, majd később a Műcsarnokban. Kedvelt anyaga a tempera. Ő is, mint kiállító társai, főképen freskófestészettel foglalkozott az utóbbi időben. Ennek hatása mutatkozik most kiállított figurális kompozicióin is. Tájképein viszont a mindent átölelő levegő érzékeltetésével törekszik képszerű hatásokat elérni.

22. Szentendre	tempera	P. 550.—
23. Vörösvári táj	„	P. 450.—
24. Utolsó ítélet (falképvázlat)	„	P. 1800.—
25. Borús táj	„	P. 450.—
26. Áttört felhők	„	P. 450.—
27. Tavasz	„	P. 2000.—
28. Ősz	„	P. 350.—
29. Téli táj	„	P. 900.—
30. Szántóföldek	„	P. 250.—
31. Felhős ég	„	P. 550.—
32. Assziszi Szt. Ferenc	„	P. 1500.—
33. Reggeli napsütés	„	P. 450.—
34. Esős hangulat	„	P. 380.—
35. Fűzfák a szántóföldön	„	P. 200.—
36. Erdő mélye	„	P. 400.—
37. Platánok	„	P. 380.—
38. Zagyva partja	„	P. 400.—
39. Piéta	„	P. 500.—
40. Késő délutáni napsütés	„	P. 500.—
41. Önarckép	„	magántulajdon

Berky János

festő

Leszkovszky Györgyné
tanult az ipariss
rajzban

Berky János a másik harmincévese a kis csoportnak. Egy téli hangulatát (21.), meg balatontáji részletét (11.) emlithetjük dicsérettel

Ujság 1943. szept. 19.
(Az Alkotás Művészház négy festője.)

Berky János
festő

cód

Uj Magyarság
1943. szept. 16.
(G. S.: Négy fiatal festő kiállítása az Alkotás Művészházban.)

Berky János

festő

Papa

l.

Szabad Művészet

1948. 305. l. (Pápai miatt

bontek

nem Ferenc

modern papa

művész

RGYAK

SERLEG,
fedeles és talpas. Takácscéhé volt. Felirattal és 1694-es évszámmal.
Német munka, 1694-ből.
Ón, mag. 60 cm.

KUPA,
fedeles, vésett dísszel, Andreas Erkeder, Michael Frölich és Thomas Seewald szűcsök nevével, céhjelvénnyel és 1710-es évszámmal.
Brassói munka, 1710.
Ón, mag. 26·5 cm.
Gerevich PA, 260. l. — Erdélyi kiállítás, 1931., 473. szám.

KANÁLTARTÓ,
két darab, figurális szárral.
Osztrák munka, XVIII. század.
Ón, mag. 19 cm.

TÁNYÉR,
középen a feltámadt Krisztus, körül jelenetek, domborúan.
Német munka, XVIII. század.
Ón, átm. 39 cm.

KUPA,

Berky János

Berky János találja meg négyük közül leginkább önmagát. Akvarelljei érdeklik a friss benyomást, a biztos ítéletet, megoldásukban színesek, elevenek. Különösen tanulmányportréit kell megemlítenünk és ezeknek jellemző erejét. A „Tájkép" és „Női akt" című akvarelljei jellemzik ezirányú munkásságát. Kifejező a „Téli hangulat" című temperája és figyelemreméltó kísérlete az „Apokalipszis lovasai" című mozgásban gazdag, erőteljes freskóvázlata.

*

A kiállítás (VII. Erzsébet körút 19. sz.) szeptember 22-ig naponta 10—2-ig tekinthető meg. sz. s

Népszava

1943. szept. 16.

(Kiállítás.)

Berky János

festő

koll. kiáll. az Alkotás

Művészházban.

Népszava

1943. szept. 16.

(sz. s.: Kiállítás.)

Berky János

festő

koll. kiáll. az Alkotás

Műcsarnokban

irod.

Ijjas Antal: Kiállitás. Nemzeti Ujság

1943. szept. 16.

Berky János

festő

vad

2

Hétfő. 1943. szept. 13

(Kapunyitás a képrő-

mindeszetben.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Berky János

festő

Hétfő. 1943 szept. 13.
(b. j.: Kapunyitás a képzőművészetben.)

Berkij János

festő

Mall. kiáll.

Alkotás Univ-
erzházban.

Esti Kurír.

1943. sept. 27.

(S. V.: „Végy fiatal festő" kiállítása.)

Délibáb
1943. szept. 7.
(Négy művész.)

Berky Lajos

fel minden évben

Berky Lajos: „Királynő szoknyája" *(Mérei felvételek)*

maerős naturalizmusa, jó megfigyelőkészséggel párosul. Dömös Lajos mintha Basilides szellemi rokona lenne. Dekoratív és rokonszenves. Ifj. Szabó József főleg portréiban erős. Berky Lajost a tájkép ihleti meg s ha elmélyül szép lehetőségek állnak előtte.

pannonhalmi főapát a műegyetemnek ajándékozta a néhai *Jedlik Ányos*nak, a volt Mérnöki Intézet világhírű tanárának életéről és alkotásairól *Ferenczy Viktor* Szent Benedek-rendi gimnáziumi tanár által írt és eredeti kutatásokon s nagyrészt még feldolgozatlan kézirati anyagon alapuló nagyszabású kiadvány

Ugyanez áll a már előbb kívánatosnak, sőt szükségesnek jelzett *új építkezésekre* is. Amikor honvédelmünk kiépítése terén semmiféle áldozattól sem szabad visszariadni és honvédségünk ütőképességét még akkor is a legmagasabb színvonalra kell emelnünk, ha emiatt esetleg más, szintén nagyértékű és nagyjelentőségű szükségletek kielégítése háttérbe szorulni kénytelen; ha a pénzügyi helyzet nem engedte meg, hogy bennünket a műegyetem fejlesztésében a kívánatos nagyobbmérvű anyagi segítségben részesítsenek, az a nagy erkölcsi támogatás, mely többfelől megnyilvánult őszinte megértésben és együttérzésben, sok mindenért kárpótolt és kitartásukat, a jobb jövőt illető reményeinket további munkára sarkalta.

Mielőtt elhagynám e helyet, kedves kötelességet teljesítek, amikor lelkem mélyéből fakadó hálás köszönetet mondok a *Rektori Tanács* és a *Műegyetem Tanácsa* összességének, nemkülönben ezek minden egyes tagjának, akik rektorságom alatt a műegyetem ügyeinek zavartalan vitelét megértő jóindulatú támo-

Berky János

mint meghívott művész részt vett az 1942. évi pápai képzőművészeti kiállításon.

Meghívó

az 1943. évi kiállításon

dotto

Meghívó

MAGYAR HAZA
MAGYAR KARD

TÖRTÉNETI
KIÁLLÍTÁS

ÚTMUTATÓJA

SZÉPMŰVÉSZETI
MÚZEUM
HŐSÖK-TERE
MŰCSARNOK

EGYESÜLETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS RENDEZÉSE
1942. ESZTENDŐ SZENT ISTVÁN-HETE
ÁRA 10 FILLÉR

FELELŐS KIADÓ: DONÁTH GYÖRGY DR.

„JÖVŐ" NYOMDASZÖVETKEZET, BUDAPEST, IX., ERKEL-UTCA 17. FELELŐS VEZETŐ: BARANYI JÓZSEF

KÖSZÖNTJÜK AZ OLVASÓT

Mi, akik az Egyesületközi Együttműködés csendes, elvonult munkaközösségeiben éppenúgy, mint nagyobbszabású ünnepségeinken, vagy szakértekezleteinken mindig a nagy magyar érdekekre függesztettük a szemünket, s munkánkon keresztül sok ilyen fontos érdekre hívtuk fel a közfigyelmet, úgy éreztük, hogy amikor a Szent István-hét és a háborús vásár alkalmából a megnagyobbodott ország nagy tömegei látogatják a fővárost, nekünk is tennünk kell valamit azért, hogy ezeknek a tömegeknek a mi nemzetpolitikai elgondolásainkból és nemzetnevelő terveinkből adjunk valamit. Nem kaptunk erre megbizatást senkitől. Ugy éreztük, az a legidőszerűbb, ha azt vetítjük a magyar tömegek elé, amire ma magyar állami létünk elsősorban támaszkodik, ha azokra a tényezőkre világítunk rá, amelyeknek mindenek fölött való szilárdságán múlik mindig, de különösen mai élet-halál harcunkban megmaradásunk, illetőleg megerősödésünk. Ezek pedig nem egyebek, mint egyfelől a magyar nemzeti állam szilárdsága, folytonossága és tekintélyének megingathatatlansága, másfelől a magyar hadsereg ereje. Az volt a szándékunk, hogy gondolkozásra kényszeritsük az embereket a mai időkben, a magyar államalkotó géniusz örökkévalóságáról és, hogy megmutassuk nekik, hogy a magyar állami létet több mint egy évezred óta az örök magyar katona, az örök magyar kard biztositotta.

Ezek a gondolatok, pontosabban ennek a kiállításnak a terve, az Együttműködés tagjaiban születtek meg. Nem

egyikben és nem a másikban, hanem valahogyan többeknek a terve találkozott, amikből aztán ez a kiállítás született meg. A cél önként adódott egész gondolatvilágunkból, az egyéni kivitel szempontjából pedig az volt fontos, hogy amit nyujtunk, az ne legyen se kiállítás, se múzeum, se pedig reklámízű propaganda. Inkább azt szeretnénk elérni, hogy a látottak ugyanazt a meggyőződést váltsák ki közönségünkből, mint ami bennünket a kiállítás megrendezésére indított.

Ami pedig a kivitelezést illeti, ahogyan a rendezés alatt álló termeket végigjárjuk, látni lehet, hogy például óvakodtunk attól, hogy a termek túlzsúfoltak legyenek. Óvakodtunk attól, hogy csak kiállítsunk, csak tárgyakat mutassunk, de attól is, hogy csupán képzőművészeti remekeket tárjunk fel. Például a Szépművészeti Múzeum nagy csarnokában a térképek, amelyek megmutatják, hogy az idők folyamán milyen nagy volt a Magyar-Birodalom, egyrészt meggyőzik a látogatókat arról, hogy a magyar nemzetnek nincs szüksége arra, hogy történelmet találjon ki magának, másrészt elgondolkoztatnak hazánk régi nagyságáról, amikor Magyarország Európának egyenrangú, számottevő nagyhatalma volt, de azért, hogy ebből erőt és bizalmat meríthessen magának mindenki az új országépítéshez. De bemutatjuk azt is, hogy milyen kicsiny volt az ország a török hódoltság idején és milyen kicsiny volt a trianoni időszakban. Ezt a történeti hűség és tárgyilagosság kedvéért mutatjuk, de ha másért nem, hát azért is, hogy láthassuk mindkettő után a felemelkedés útját is. Ugyanabban a teremben azért helyeztük el szinte trónszerű emelvényen a magyar Szent Koronának élethű mását, mert a magyar Szent Korona a magyar állam szimboluma, a magyar nemzet megtestesülése. A magyar korona és a magyar kard, ezek voltak a magyar hatalomnak nemcsak szimbolumai, de megtartói is ezer éven át.

A magyar kard kiállításánál a Műcsarnokban főleg arra törekedtünk, hogy bemutathassuk ország-világnak,

hogy a magyar hadsereg a világ egyik legkiválóbbika. Szakszerűen mutatjuk be térképeken a magyar katonai történelem sok fényes haditettét, de másrészt bemutatjuk kitűnő festő és szobrász barátaink keze-munkája nyomán is az örök magyar katona ezeréves dicsőségét és ezeréves szüntelen küzdelmét. Azonkívül, mert honfitársainkban sokszor megvan a hajlam arra, hogy minden idegent többre becsüljenek a magukénál, bemutatjuk azt is, hogy az európai katonai fejlődés mit köszönhet Magyarországnak. Hiszen ki hinné, ha nem volnának bizonyító értékű adataink, hogy a honfoglalás óta nincs a világnak még egy nemzete, amely Európa katonai fejlődésére olyan döntő hatással lett volna, mint mi.

Hála Istennek, most már látjuk, hogy a munkánk jó volt, s a kiállítás szép sikerre számíthat. Ezt persze elsősorban, a közreműködő kiváló szakembereknek köszönhetjük. A mi kitűnő tervezőinknek, szobrászainknak, iparművészeinknek. De az ő munkájuk sem lett volna ilyen értékes, ha katonai szakértők és történettudósok nem álltak volna rendelkezésükre szaktanácsokkal és nem kísérték volna figyelemmel a munka folyását. Arról nem is szólva, hogy az illetékes polgári és katonai hatóságok, valamint a vásár vezetői milyen megértéssel karolták fel munkánkat.

*

Szeretettel üdvözöljük kiállításunk látogatóit.

Elsősorban, a mi magyar fajtánkat, amelynek lelkében meg akarjuk erősíteni a magyar állami tekintély tiszteletét és a legfőbb államvezetésbe vetett bizalmat. És még tovább akarjuk fokozni, ha egyáltalán lehet, magyar hadseregünk rajongó szeretetét.

De köszöntjük a Szent István-hét és a vásár külföldi látogatóit is, hogy térképekkel, okmányokkal s a Szent Korona élethű másolatával mutassuk nekik: nem vagyunk

az európai közösségnek jött-ment nemzete, hanem annak egyik legrégibb, legszilárdabb és legfontosabb államalakulata. És, hogy lássák, hogy a magyarság, ha voltak jó magyar vezérei, Európa egyik legpompásabb hadseregét tudta a porondra állítani. Hogy ebben a nemzetben olyan katonai erények gyökereznek, amelyek kétségen felül biztosítják újabb ezer esztendőre is a magyar állam biztonságát, hatalmát és tekintélyét.

Az Egyesületközi Együttműködés
intéző bizottsága.

MAGYAR HAZA

(SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM)

A díszterem bejáratánál nagyméretű térkép szemlélteti azokat a hatalmas területeket, amelyek valaha a magyar uralkodók fennhatósága alá tartoztak:

A körülötte levő nyolc kisebb térkép sorrendje a következő:

1. A magyarok vándorlása a honfoglalás előtti négy évezred alatt.
2. Szent István Magyarországa.
3. Nagy Lajos birodalma.
4. A magyar birodalom Mátyás király alatt.
5. A török hódoltság legnagyobb kiterjedése.
6. A magyar Szent Korona országa 1918. előtt.
7. A megcsonkított trianoni ország.
8. Magyarország az újjászületés útján.

A térképek előtt ünnepi pompában, díszemelvényen foglal helyet a magyar államiság jelképének, a magyar Szent Koronának pontos művészi másolata. Nemzetünk sajátos közjogi felfogása szerint a Szent Korona a magyar nemzet megszemélyesítője, a hatalom forrása, az állam javainak tulajdonosa. Szent szimbolumunk, amelyből dicsőséges fény sugárzik alá a magyar birodalom népére, amelynek minden egyes tagja részese a Szent Koronának. A Koronát övező díszemelvény hátfalát magyar uralkodók családi címerei díszítik. A termet övező zászlódísz alatt Magyarország összes vármegyéinek címerei láthatók.

A templomi áhitatban, zászlódíszek ünnepi pompájában a márványfalak mentén üveges szekrényekben a magyar alkotmány és jogtörténet következő okmányai láthatók:

1. III. Béla király névtelen jegyzőjének (Anonymus) krónikája, amely a kiállított helyen Árpád fejedelemmé választását mondja el. Tulajdonképen ezzel az eseménnyel kezdődik a magyar nemzet politikai megszervezése. A fejedelemválasztás adott erőt a honfoglalás megvalósításához. (Facsimile-kiadás a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchenyi Könyvtárában levő eredetiről.)

2. Szent István törvényeinek legrégibb fennmaradt XII. századbeli másolata (Admonti kódex Facsimile-kiadás. U. o.).

3. I. Endre koronázása. A magyar királykoronázás legrégibb ábrázolása a Nagy Lajos korában készült Képes Krónikában. (Kézi festésű másolat a M. N. M. Orsz. Széchenyi Könyvtárában levő eredetiről.)

4. A Képes Krónikának az a lapja, amely Salamon király, Szent László és Géza herceg, a későbbi I. Géza király, a görögökkel Nándorfehérvárnál vívott harcát mondja el. Ez az esemény azért fontos, mert Géza olyan emberségesen bánt a fogságba került görög katonákkal, hogy az akkori görög császár, Dukasz Mihály hálából egy koronát küldött neki ajándékba. Ezt a koronát hozzáforrasztották Szent István koronájához, és így ma ez a Szent Korona alsó része. (U. o. mint előző.).

5. Az Arany Bullának, II. Endre aranypecsétes oklevelének (1222) Nagy Lajos királytól 1351-ben megerősített másolata. A magyar alkotmányosság egyik első, nevezetes alapokmánya. (Fénykép az Orsz. Levéltárban őrzött eredetiről.)

6. IV. Béla 1267-i törvénye. Az első eredetiben fennmaradt magyar törvény. (U. o.)

7. Károly Róbert (1308—1342.) királlyá választásáról szóló oklevél (U. o.)

8. Hunyadi János kormányzóvá választásáról szóló oklevél. (U. o.)

9. Bonfininak, Mátyás király olasz humanista történetírójának könyve, Mátyás királlyá választásáról. (M. N. M. Orsz. Széchenyi Könyvtárából.)

10. Mátyás király 1486-i törvénykönyve. (Fénykép az Országos Levéltárban őrzött eredetiről.)

11. Az 1505-i rákosi országgyűlési végzés arról, hogy ha II. Ulászló király fiúgyermek nélkül halna meg, akkor magyar nemzetből származó királyt kell választani és nem idegent. (U. o.)

12. Werbőczy István Hármaskönyvének, a magyar jog első és legfontosabb összefoglalásának egyik legkorábbi magyar nyelvű kiadása. A kinyitott helyen a törvényhozói hatalomról van szó. (Eredeti példány a M. N. M. Orsz. Széchenyi Könyvtárából.)

13. Révay Péternek, a 17. század elején élt koronaőrnek munkája. Az első, amely a Szent Koronát részletesen ismerteti. (1732-ből való eredeti kiadás. U. o.)

14. III. Károly (1711—1740.) hitlevele, melyben biztosítja a magyar alkotmány megtartását. (Fénykép az Orsz. Levéltárban őrzött eredetiről.)

15. Az 1722/23-i I., II., III. törvénycikk, a Habsburg-ház női ágának örökösödéséről. (Pragmatica Sanctio. U. o.)

16. II. József (1780—1790.) visszavonja törvénytelen rendeleteit. (U. o.)

17. A Szent Korona visszahozatala Bécsből, II. József halála után (1790.). II. József, — aki nem koronáztatta meg magát s ezért »kalapos királynak« szokták mondani, — a Szent Koronát Bécsbe vitette. Halálos ágyán, mikor törvénytelen rendeleteit visszavonta, azt is elrendelte, hogy a Szent Koronát szállítsák vissza Magyarországra. A nemzet

leírhatatlan lelkesedéssel ünnepelte útközben a Szent Koronát. (A Történeti Múzeumban őrzött eredeti metszet.)

18. Az 1848-i törvények. (Fénykép az Orsz. Levéltárban őrzött eredetiről.)

19. Az első felelős magyar minisztérium kinevezéséről szóló okirat. (1848.)

20. Kossuth Lajos levele, melyben a Habsburg-ház trónvesztettnek nyilvánításáról és az ő kormányzóvá való választásáról ír. (U. o.)

21. A kiegyezés (1867) az ország és Ferenc József király között. Deák Ferenc és Andrássy Gyula nagy műve, amely végetvetett a szabadságharc leveretése utáni önkényuralomnak és helyreállította az alkotmányos életet. (U. o.)

22. IV. Károly, az utolsó magyar király (1916—1918.) hitlevele. (U. o.)

23. Az 1920:II. tc. Horthy Miklós Magyarország kormányzójává való választásáról.

24. A kormányzói jogkör kiterjesztéséről szóló törvény (1938.).

25. Az 1942:XXI. tc. a kormányzóhelyettes-választásról.

26. A trianoni békében elszakított és 1938—1941-ben visszatért országrészek visszacsatolásáról szóló törvények.

A kiállítás tervező és kivitelező művészei: ifj. Szabó István és Szabó Ödön építőművészek. Szaktanácsadó: Csapody Csaba történész.

A kiállítás két részét összekötő Hősök-terét korszerű magyar hadifegyverek díszítik, amelyek a hősi emlékmű két oldalán foglalnak helyet.

MAGYAR KARD

(MŰCSARNOK)

A »Magyar Kard« kiállítás a magyar állami létet biztosító örök magyar katonát, ezer éves hősi erényeket, helytállást, Európát védő ezer éves magyar kardot, a magyar honvéd dicsőségét, a magyar katonai géniuszt mutatja be. A magyar történelmi mult ereje és az erős kézzel markolt kard voltak azok a tényezők, amelyek a magyarságot ezen a földön megtartották és ezután is meg fogják tartani.

I. TEREM.

A magyar katona vitézségének ezer éve.

A terem középső kiképzésének mennyezetét Nagymagyarország hatvanhárom vármegyéjének címere díszíti. Az oszlopokon 48-as zászlók. A falakon körben nagyméretű festményeken a magyar katona vitézi tetteinek következő nyolc fontos mozzanatát láthatjuk:

1. ***Honfoglalás és kalandozások kora.*** Tempera festmény Kálti Márk Képes Krónikájából.
2. ***Szent István és Szent László kora.*** Tempera festmény Kálti Márk Képes Krónikájából.
3. ***Tatárjárás kora.*** Tempera festmény Kálti Márk Képes Krónikája alapján.
4. ***Nagy Lajos és Mátyás király kora.*** Tempera festmény. Nagy Lajos törökök feletti győzelmét ábrázoló máriacelli dombormű felhasználásával.
5. ***A török háborúk kora.*** Tempera festmény. Egykorú metszetek felhasználásával.
6. ***A kuruc háborúk kora.*** Tempera festmény. Egykorú metszetek felhasználásával.
7. ***Szabadságharc.*** Tempera. Pettenkoffen festménye után.
8. ***A modern háborúk.*** Világháború kora.

II. TEREM.

Hősök terme.

A hatalmas kördombormű tárgya a magyar katona hősiességének jelképes ábrázolása. A dombormű a magyar történelem ezer évét, mintegy megszakítás nélküli küzdelmét mutatja be a honfoglalástól a modern háborúig. A terem kiképzésével való gondolati kapcsolat kifejezője annak, hogy a hősök életüket a magyar állameszmét jelképező Szent Koronáért áldozzák. A kandeláberen tisztelgésre hajtott 48-as zászlók vannak.

III. TEREM.

Magyar haditechnikai találmányok.

A magyarnak éltető eleme a harc. Ezért volt felszerelésünk és haditaktikánk mindig új és korszerű. A honfoglalástól el egészen napjainkig a haditalálmányok egész sorával előkelő katonai helyet biztosítottunk magunknak Európában. A kengyelt és a cselvető bekerítő harcot mi honosítottuk meg Európában és velük mindjárt biztosítottuk is fölényes és erős katonai helyzetünket. A folytonos harc közben állandóan csiszoltuk tudásunkat és katonai találmányunkkal győzelmet győzelemre halmoztunk. A jelenlegi háborúban oly nagy szerepet játszó ejtőernyő, torpedó, aknavető, mágneses akna, kézigránát, légcsavar, gázálarc, tank, géppuska és lángszóró mind magyar találmány, csak zseniális feltalálóikról elfeledkezett az utókor. A kiváló magyar feltalálók találmányaikkal jóval megelőzték kortársaikat és öregbítették jó hírnevünket.

Magyarország Európa védőbástyája.

Ezer évig egyedül védtük Európát a betörő tatár és török veszedelmek ellen. A kép azt ábrázolja, hogy amíg a magyarság élet-halálharcot vívott és a súlyos harcokban elgyöngült, ugyanakkor megvédte a keresztény kultúra alkotásait és biztosította az európai civilizáció továbbfejlődését.

Magyarország harca az új Európáért.

Történelmi hivatásunkhoz és hagyományainkhoz híven ma is ott harcolunk az új Európáért folyó küzdelemben. Magyaror-

ság fogott először fegyvert Európában, hogy a bolsevizmus rémét elűzze hazánkból és ezzel nyugat felé való terjeszkedési lehetőségét megakadályozza. Ma is elsők között voltunk, akik fegyvert fogtak a vörös veszedelem eltiprására. A magyar, német, olasz és finn katonát ábrázoló dombormű azt illusztrálja, hogy Európa védelmét ma már nem egyedül, hanem hatalmas szövetségeseinkkel együtt látjuk el.

Európáért folyó harc eddigi eredményei.

Az anyagok gigászi harcában a lelkileg jobban felkészült katona: az új Európa embere győzedelmeskedik a lélektelen anyag, gép és embertömeg felett. Ha figyelmesen nézzük ezeket a számadatokat, akkor a végső győzelembe vetett hitünk még jobban megerősödik.

IV. TEREM.

Magyar hadvezérek terme.

A folytonos harc megkövetelte, hogy az ország feje necsak jó politikus, hanem jó katona is legyen. Vezéri, királyi és kormányzói címek egyszersmind jó hadvezéreket is jelentettek, akik nem egyszer életüket adták hazájukért. A domborműveken megelevenednek a legnagyobb hadvezérek alakjai, kiknek tudása és kiváló hadvezetése oly sok dicsőséget szerzett a magyar névnek. Elvonulnak előttünk a nagy magyar hadvezérek: Árpád, Szent László, Hunyadi János és Mátyás, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrinyi Miklós és Görgey Arthur. A terem díszhelyén Kormányzó Urunk mellszobrát láthatjuk, mint a magyar katonai történelem egyik egyenrangú hadvezérét és napjainkban is dicsőségesen küzdő hadseregünk legfőbb Hadurát.

V. TEREM.

Haditengerészet fegyvertényeinek terme.

Katonai készségünket bizonyítja az a tény is, hogy a tengeri harcokban is mindenkor megálltuk a helyünket. A haditengerészet dicsőséges emlékű csatáiból magasan kiemelkedik az otran-

tói ütközet, melynek most ünnepeljük 25 éves fordulóját. A hatalmas modell a csata legválságosabb pillanatát ábrázolja. A zseniális hadvezetés igen jó példája volt ez a csata, mert szinte nevetséges volt, a hihetetlen túlerőben levő ellenségnek a számban kicsiny magyar erők előli megfutamodása. Eredeti fényképfelvételek és emléktárgyak egészítik ki a csatában résztvett hajók modelljeit. Az okmányanyagban láthatjuk azt a fotókópiát, amely Kormányzó Urunknak, mint a »Novara« parancsnokának egy hősi halált halt matróz szüleihez küldött részvétlevelét örökítette meg. Itt láthatjuk az angol admiralitásnak és a »Novara« parancsnokságának a lefolyt ütközetről szóló eredeti jelentéseit. A fényképfelvételeken láthatjuk, amint Főméltóságú Urunk hordágyon fekszik sebesülten a parancsnoki hídon és ugyanőt az egyik hadikórházban, mint két mankóval járó lábadozó beteget.

VI. TEREM.

Fegyver fejlődéstörténeti terem.

A számbelileg túlsúlyban levő ellenséggel mindenkor csak jobb hadvezetéssel és jobb fegyverrel tudtuk a küzdelmet felvenni. A haditechnika sok olyan újítást köszönhet a magyar katonának, amely az első pillanatban talán nem is látszik jelentősnek, mégis új fejlődésnek az alapját vetette meg. Érdekes végignézni a puska fejlődését az egyszerű kovácsolt vascsőtől a modern automata fegyverig. Sok-sok véres csatát látott nyilak, buzogányok, dárdák, fokosok keretezik a vérfoltos kurucföveget, 48-as piros sipkát és a mai honvédsapkát. Megilletődve nézhetjük ezeresztendős katonai dicsőségünk emlékeit.

VII. TEREM.

A keleti fronton zsákmányolt anyagok.

Tárgyi bizonyítékát láthatjuk annak, hogy ellenségeink hadieszközeik elkészítésénél inkább a nagy számbeli tömegtermelésre törekedtek, mint a minőségre. Lőfegyverek, gázálarcok, rádiók, aknák tömegén látjuk a silány tömegtermelést, mellette pedig a kiváló magyar hadiipar termékeit.

VIII. TEREM.

A magyar hadműveletek terme.

Nagy világtérképeken láthatjuk, hogy nincsen a földön olyan terület, ahol magyar katona, akár országvédelem, akár pedig kalandvágytól űzve, meg ne fordult volna. Bulcsu már 970-ben végigjárta csapataival Európát és olyan menetteljesítményt ért el, ami ma a gépek és motorok idejében sem fordul elő. Ezeresztendős történelmünk tanúsága szerint, nekünk magyaroknak mindig nagy túlsúlyban levő ellenséggel szemben kellett helytállanunk. A modern hadvezetés minden eszközét megtaláljuk a térképeken.

A kiállítást Kovács József okl. építőiparművész és dr. Bajó Gyula műtörténész tervezték.

Kivitelező művészek: dr. Bajó Gyula műtörténész, Berki János festőművész, Kovács József építő-iparművész, Farkasfalvi M. Gyula szobrászművész, Musti Viktor szobrászművész, Takács István és Tallós Móric festőművészek.

*
* *

A múzeumok lépcsőzetén elhelyezett két-két kandeláber a történelmi nevezetességű Attila-serleg felnagyított mása.

Az Egyesületközi Együttműködésben résztvevő egyesületek

Baross Szövetség,
Bartha Miklós Társaság,
Egészségpolitikai Társaság,
Erdélyi Férfiak Egyesülete,
Fiatal Magyarság Szövetség,
Hargita-Váralja Jelképes Székely község,
Honszeretet Egyesület,
Hungária Magyar Technikusok Egyesülete,
Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége,
Magyar Gyógyszerészek Nemzeti Szövetsége,
Magyar Képírók (Művész-társaság)
Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége,
Magyar Mérnökpolitikai Társaság,
Magyar Nemzetpolitikai Társaság,
Magyar Orvosok Nemzeti Egyesülete,
Magyar Út,
Magyar Ügyvédek Nemzeti Egyesülete,
Országos Közgazda Testület,
II. Rákóczi Ferenc Országos Kuruc Egyesület,
Országos Protestáns Diákszövetség,
Országos Szent István Fiúotthon,
Országos Széchenyi Szövetség,
Sol Club,
Soli Deo Gloria Szövetség,
Sas-Kör,
Turul Szövetség.

Berki János

festo

l.

Győri: Képző-és
Iparm. Társ.
1944. dunán-
túli kiall.
Eat.
Könyvtáramban

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

938/1909. szám.

Tekintetes TÓTH-
polgári isko

Élő szóval kifejez
juk, hogy tekintetes Uraságod
letén levő római castellum á
és városi Muzeum-Egyesület b
az 1907. és 1908. években mint

Berky János

Budapest IX. Bereseny-
nyi u. 39.

lásd

Győri dunántúli tárl.

1944. márc

Tavasi táj

Taufej

Gyertyás csendélet

vízf

Berki János

festő

1.

KMT 1944. tav. kiáll

409. 508

U. o. 1943. nov. dec

427.

Berki János

OMKT-

1944. tav. kiáll

Bẹrzélgetők, vizf.

Vízpart, vizf

Berky A. János

OMKT.

1943. nov. - dec.

Balatoni táj

vers.

24—73. Divald graf. müint.

Berky János

festő
Szül. 1913
életrajz

Alkotás Műcsarnok
XVII. kiáll.

1943.

a többi három
életrajz is cé-
dulázandó

Vás

~~Lotz Károly:~~

3624. Bünösök ~~oltalma~~.ren

Az ~~ábrázolt~~ eszmét egy börtön~~ben~~ fejezi ki, egy a
falhoz lánczolva. ~~Az~~ előbbi könyö
totta meg, ~~ki~~ baljával szakállát h
félig térdre ereszkedett és ~~jobbr~~
imádkozik a háttérben csak jelzet
vizes korsó tünik ~~ki~~ szemünkbe.

Carton T. ~~Szines ecsetrajz,~~ mér. ~~150:~~

Vétetett az 1905: III. 7-ik
(213-905)

L. cath.

1905

Bomagolás

Berky János:
Glóbus sonkado-
bor

Somagolás

Berky János:
Exporco dobozsonka

1963

Cimke

Berky János: Hus-
konzedo,

1963.

MDK

Berki János

Magyar haza - magyar kard tört. kiáll. utmutatója.
Bpest 1942. aug.

MDK

Berky Kárdy szobrász

Cifka: Közelebb a mai élethez. Magy.Nemz. 1955. dec. 2. 5.l.

Berki Lajos

Tatai farekos volt.

Körmendi Gerd: A tatai farekosság története. Komárom, 1964.
13.0.

Berki Lili

„Szögkirály" c. kötetet, – melyben cigánymeséket gyűjtött össze Sáfár Sándor, Jékely Zoltán feldolgozásában – rajzai díszítik.

F.A.: A Móra kiadó újdonságaiból.
Pedagógusok Lapja, Bpest, 1943. ápr. 14.

Fénykép

Magyar Foto: K I 51111/7 Hegedűsné

Berlei László: Krumplisedők

Dombormű

1955. XI. 11.

Neg. van

BERKI Mária
(keramikus)

TOLNAI Ottó : Berki Mária porcelánművészete =
Üzenet, 1987/12. 792.

XX. 12. 45. n / Mesterh

BERKI MIHÁLY, magyar varga

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2./ V. magyar varga. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

19?? NOV 3

Kisalföld

Berki F. Miklós

1021

H

Berki f. Miklós: Ex libris

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Berky Nándor

MAGYAR NEMZET

1964 FEB 9

— **Berky Nándor** debreceni szobrászművész kiállítása szombaton este nyílt meg a debreceni Csokonai Klubban, a TIT rendezésében.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUN 2

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Berki Sándor

1021

GYERMEKRAJZPÁLYÁZAT

Berki Sándor, Nógrádmegyer: Disznóölés

Bribéli Éva, Szandaszőlős: A húgom

István Terike (óvodás), Tata: A fekete

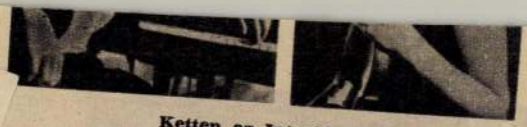

Ketten az Interfórum ifjú művészei közül: a finn Eero Heinonen és a román Gabriela Ijac

életűra, a
Henry Kost
leon — Mat
Simmons (S
mási Éva),
Tibor).

VASÁRNAP

SZERDA

Krétarajz Csáth Gézáról

„Mariska látogatása" — részlet a Csáth-műsorból (Sulyok Mária, Ilosvay Katalin)

(Réger Endre felv.)

Büszkeség és balítélet

Angol tv-filmsorozat kezdődik, amely Jane Austin regényét viszi képernyőre. A történet a XVIII. században játszódik, az angol vidéki előkelőséget mutatja be szatirikus formában. A Bennet család áll a cselekmény központjában. Már a történet elején nagy az „izgalom": egy gazdag, nőtlen földbirtokos érkezik a családhoz, és Mr. Bingley meg Jane máris egymásba szeretnek . . . Rendező: Joan Craft.

A revolver

Maigret felügyelő egy tolvaj után nyomoz, s nem akármilyen tolvaj után: az illető éppen a mesterdetektív pisztolyát tulajdonította el. Persze, a revolver csak ürügy, hogy mindenféle gyilkossági és zsarolási ügyek kusza szálait lehessen felderíteni . . .

Maigret — hosszú, méla lesben . . .

babám

lentjük

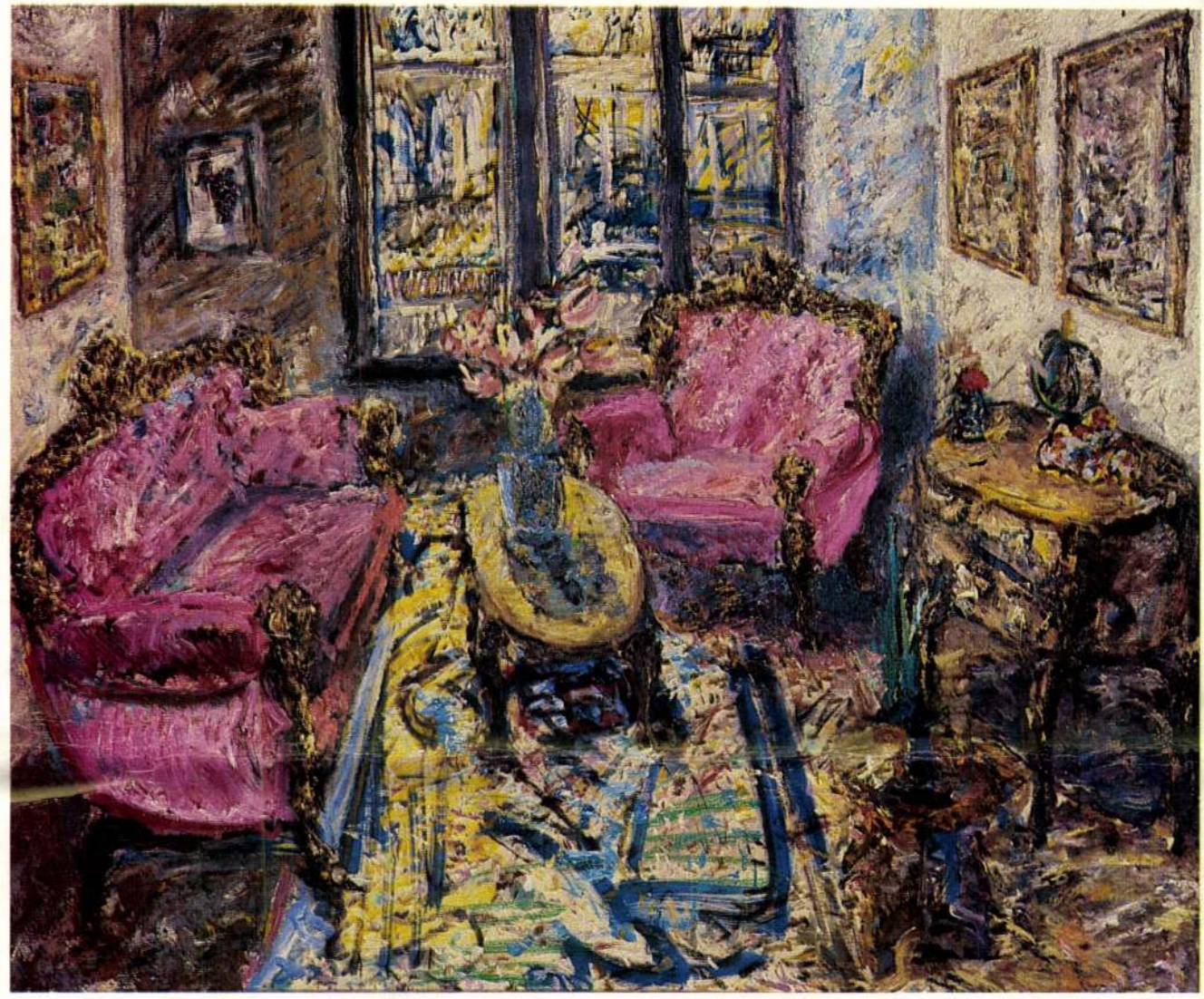

HAJDÚ FLÓRIÁN

(Jugoszlávia)

festőművész kiállítása

Fényes Adolf Terem

1986

HAJDÚ FLÓRIÁN
(Jugoszlávia)
festőművész kiállítása

FÉNYES ADOLF TEREM
Budapest VII., Rákóczi út 30.
1986. XII. 19–1987. I. 4.

MENNYBEMENETEL, 1984. olaj

A TÉRBELI SZERKEZET ÉLETEREJE ÉS SZÉPSÉGE HAJDÚ FLÓRIÁN FESTÉSZETÉBEN

A szkeptikus jósok ellenére (Hegelt is ideszámítva) nem idealizmus azt állítani, hogy a művészet örök. A homo sapiens teremtménye, a *mű* elszakad alkotójától, és önálló életet él. Ezért a művészet nagy mágiáját lehetetlen racionális-egzakt sémákba és definíciókba beszorítani (Spinoza szerint minden definíció egyenlő a tagadással), úgy, hogy azok ne tünnének dogmatikusnak. Rögtön megjegyezném, hogy Hajdú Flórián alkotóegyénisége antidogmatikus: a biztos ütőkártyával hasznot besöprő játék ellenébe Hajdú a dinamikus víziót helyezi, a metafizika és a gyanús morál ellenébe pedig a dialektikát és az őszinte kedvtelést. Hajdúnál ugyanis a kifejező- és stíluseszközök gyakori váltakozása a belső intenzitás – Kadinszkij szerint „belső kényszer" – korlátlan kisugárzásának jele, de annak az óhajtásnak is, hogy az univerzum pompáját, a világ jelenségeit és lényeit az anyagban testesítse meg egy autentikus alkotói érzékenység folyamatos akciójában.

Hajdú a belgrádi Képzőművészeti Akadémián végezte tanulmányait, a dinamikus poszt-informel mozgalmak időszakában. A hatvanas években még erősen hatott az informel.

Ám az új irányzatok – az optikai művészet különböző módozataival – a zágrábi éves nemzetközi manifesztációval már lezártnak tekinthetők, s feltűnt egy-egy pop-art műalkotás. Hajdú az új figurativitás jegyében kezdett festeni még az Akadémián. Ebből az alkotói szakaszból, a hetvenes évek végéről (melyre jellemző az expresszionizmus és a költői realizmus iránti fogékonyság) kiemelném a spanyolországi utazás ihlette „Bikák" ciklust. Ekkor hosszabb szünet következik, mely csaknem egy évtizedig tartott a művész alkotófolyamatában.

A mindenáron bizonyítani akaró, úgynevezett új művészi gyakorlat radikalizmusát, amely a nyolcvanas években vert gyökeret (de voltaképpen az 1968-as európai lázongásokkal kezdődött), s annak zaját és dühét Hajdú elkerülte – épp e hosszú szünet idején. Talán ez a hallgatás nem is volt hiábavaló...

A médium-művészet újraélesztésének euforikus légkörében, mikor a posztmodern világszerte eluralkodott, vagyis a nyolcvanas években, Hajdú ismét festeni kezdett, de most mát olyan tempóban, mintha csak az elmulasztott esztendőket akarná bepótolni. Az utóbbi két-három évben négy egységes ciklussal gazdagította opusát. A hosszú szünet tehát a szellemiek felhalmozódásának időszaka volt, amely most kiteljesedett.

A művész hitvallása: festeni, spontánul és hivatásosan. Ám ha ez így is van, még valaki megvádolhatná Hajdút az intellektuális szándék hiányával. De hát az intellektuális szándék többlete nem vezetett-e a médiumok redukálásához – mint például a konceptuális művészetben – vagy a radikális egyszerűsítéshez – mint Malevics szuprematizmusában?

Van-e tehát jobb művészi álláspont, mint Hajdú említett hipotetikus credója?

A nyolcvanas évek posztmodernizmusának pillanatnyi stílusbeli interregnuma azon a régóta hangoztatott tézisen alapul, hogy a művészetben nincs haladás, „esztétikai darwinizmus", hanem spirális evlúció. Ezért tört be a posztmodern időszakában az áramlat, amely meghozta a művésznek azt a jogot, hogy mintegy visszatérjen a művészettörténet korábbi periódusaihoz, ám a retro-irányzatot a maga művészi konzekvenciájával nem kell kevésbé értékesnek ítélni.

Mindezek jegyében *Az űr érzete* című ciklus vitázik az informellel, de nem spekulatív-teoretikus, hanem autentikus alkotói okból: a művészt nem az „igazi avantgarde", a „radikális" és a „nem-radikális, kompromisszumokra hajlamos informel" körüli viták érdeklik, hanem az a lehetőség, hogy átadja magát a festői anyag dionüzoszi ünnepségének, a kolorista szeszélyeknek.

Az informel akció-módszere megfelel Hajdú művészi habitusának, mert a tudatalatti sajátos gesztuális automatizmusban (melynek alapja Pollock *action painting*-je, felszabadul a művész belső energiája; így keletkezik a mű, vagyis a „nyitott mű" (Umberto Eco szerint) szerkezete, amely multievokatív erővel hat.

Hajdú előző képciklusa, az *Érzetek I.* – a tér, a halhatatlanság, az eljövetel érzete – nem annyira a kézmozdulatot és anyagot demonstrálja, inkább a kép felépítését, szerkezetét a paszta és a lazurfesték váltakozásával; mondhatnám egy Dubuffet-féle textatúra-variáns, amely természetesen nélkülözi a dubuffet-i *l'art brut*-t.

Hajdú opusa tehát két hagyományhoz kapcsolódik: egy újabbhoz – ez az informel – és egy régebbihez – ez pedig a bizánci freskófestészet. Ez utóbbi hatására született egy sajátos ciklus: az alapvető plasztikus jegyek, eterikus figurák aranyló glóriával, nyugalomban és „repülő" pozitúrában, a színek pedig a szerb freskóművészet legszebb példáit juttatják eszünkbe.

A definiált ikonográfia ellenére e képeket lehet többrétegűen, sőt diametrálisan is értelmezni: a kegyelmi állapottól a defetizmusig, az életerő sorvadásáig és az egyetemes egzisztenciális zaklatottságig.

Vajon melyik ikonográfiai rejtélyt sugallja holnap a művész?

Nem tudjuk.

De az esztétika és művészet ellentmondásában bizonyára az elsőhöz áll közelebb. És ez a lényeg, hiszen jól tudjuk, hogy a művészet égisze alatt mi minden húzódhat meg, és az ember valójában – mint Leibniz mondja – csak az istenség aszimptotája.

Kosta Vasiljković
kritikus (AICA)
a Kommunist című lap kritikusa
és a Szerb Művészeti Kritikusok
Szövetségének elnöke

HAJDÚ FLÓRIÁN

1945. május 13-án született, Péterrévén (Bačko Petrovo Selo – Jugoszlávia). 1966–71-ben a belgrádi Képzőművészeti Akadémia Festészeti Tanszékén tanult Ljubica Sokić professzornál.

1971-től 1981-ig nem festett.
1981 közepétől foglalkozik ismételten festészettel.
Tanulmányi úton járt Olaszországban, Spanyolországban, Franciaországban, Portugáliában és a Német Szövetségi Köztársaságban.

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK: Belgrád, 1967, 1985, 1986; Ivanjica, 1971; Tokió, 1971.

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK: Belgrád, 1968, 1969, 1971, 1985, 1986; Dubrovnik, 1968; Amszterdam, 1982; Ivanjica, 1972; London, 1983.

DÍJAK: A belgrádi Képzőművészeti Akadémia első díja, 1971. A jugoszláv képzőművészeti akadémiák képzőművészeti táborainak első díja, Ivanjica, 1970–1971.

VÁLOGATÁS A KRITIKÁKBÓL

A művész álmodik, majd látomásait formává alakítja. Ennek eredménye az itt látható képek, rajzok, és szerigráfiák ciklusa is. Már maga a cím: ORWEL DICSFÉNYEI – is jól kifejezi Hajdú Flórián festészetének lényegét és nem puszta költői játék. Orwel prófétizmusa találkozik e képek és rajzok prófétikus jellegével, sajátos és misztikus antiutópiát hozva létre. Hajdú gyakran a legegyszerűbb vonalakhoz jut, mint rajzain is; festményei pedig olyan benyomást keltenek, montha a vonalrendszer a kép fehér fényében eltűnne. Hajdú legjobban a rajzaiban fejezi ki a kalligráfia utáni vágyakozását. Azonban a képek és rajzok egyaránt tartalmazzák az üzenet festői tisztaságát...

Miro Glavurtić (Borba, 1984.)

A középkor freskófestészetéhez és ikonográfiájához kapcsolódik, de kötődésének jelei túlnyomórészt a színvilágában tükröződnek. Emberi figurák csoportjait mutatja be; szentek kórusainak csoportját, megnyújtott alakokat, arany és okker színű dicsfénnyel vagy fénykoszorúval. De aki figyelmesen nézi a képeket, azonnal észreveszi, a felépítésükre oly jellemző strukturális rétegződést. Képei idegesen érzékeny ecsetvonásokkal, expresszív modorban készültek. A vastagon felrakott színek utalnak a középkori mintára. A képek tartalmukat tekintve a keresztény mitológia egyetlen jelenetéhez sem kötődnek. Egyszerűen csak atmoszférájuk idézi a régi mítikus emlékképeket.

Ha a nézőben nem élnének a középkori festészettel kapcsolatos képzettársítások, akkor Hajdú képeit természetesen másként olvasnánk: a sűrű felhőket vagy a szárazvirág csokrokat, az utcai zavargások látványát, a hitetlenek sorait vagy az ártatlan gyermekeket, amint elmerülnek a játékban, számolnak vagy bújócskáznak. Valójában, képein igenis léteznek tömegjelenetek és ez természetesen minőségileg kiegészíti a korábban már említett ikonográfiát...

Vesna Knezevič-Simonović (Politika, 1984.)

A dicsfény aranya Bizánc misztikumára emlékeztet bennünket. De a festői összefüggésben az arannyal kapcsolatosan komplexebb asszociációk is léteznek. Elég elolvasni Peter Killer: „Könyv az aranyról" című művét, különösképpen „Az arany szerepe a nyugat művészetében" című fejezetet, hogy érthetővé váljék, hogy az arany festői használata állandó jelenség, amely összekapcsolja Egyiptom és a középkor művészetét és ez az aranyfonál bukkan fel újra a bécsi szecesszióban, majd később a moderneknél, összekötve Gustav Klimtet, Ivo Kleint, Oskár Schlemmert, Salvador Dalit, Andy Warholt és Louise Nevelsont. Csak látszatra tűnik úgy, hogy a modern művészet szakított az arany misztikumával.

Az arany valamennyi meriádon és minden korszakban az emberiség számára az élet és a világ szentségét szimbolizálta. Míg azonban Oskar Schlemmernél az utópia kifejezéséül szolgált, addig Hajdú Flóriánnál az orweli antiutópiát fejezi ki.

A festészet értékei nem Bizánc valamiféle kigondolt visszhangzásán nyugosznak. Ezeknek a képeknek – bármennyire is a formák leegyszerűsítésére való törekvést fejezi ki –, megmarad gazdag asszociációs erejük, filozófiai üzenetük.

Hajdú festészetének korszakait ugyanaz a kézjegy és ugyanaz a szellemiség kapcsolja össze. Az a törekvés, hogy a külsőn, a láthatón keresztül ragadja meg a rejtettet, a szentségest. Utolsó képein a kép dekorativitásán keresztül igyekszik behatolni abba a lényeget jelentő magba, amely által a művész – Paul Klee szavaival élve – „nem a láthatót reprodukálja, hanem a láthatatlant teszi láthatóvá".

Miro Glavurtić (Borba, 1984.)

Hajdú képei inspirációk. Úgy hatnak, és olyannak tűnnek, mint a festői etűdök, amelyek magát a festészetet és a festészet színpompás anyagát dicsőítik. Ünneplik azt a lüktető és élő anyagot, amelynek formálásában Hajdú festészete az amerikai akciófestészettel analóg.

A csak lazán, vázlatosan jelzett figurák arany dicsfénnyel a fejük körül nem sokat árulnak el magukról. Vajon az emberi civilizáció mártírjai? Vagy egy kórus tagjai, amely ódát zeng az ember dicsőségéről? Vagy talán gúnyolódnak patetikus küldetése felett a világegyetemben? Meglehet, hogy festményei egyszerre mindezeknek az ellentétes tartalmaknak a hordozói. Hajdú nem nyújtja át a jelentés kulcsát. Ránk bízza a mű befogadásában a jelentések közötti eligazodást.

Kosta Vasilkovič (Kommunist 1984.)

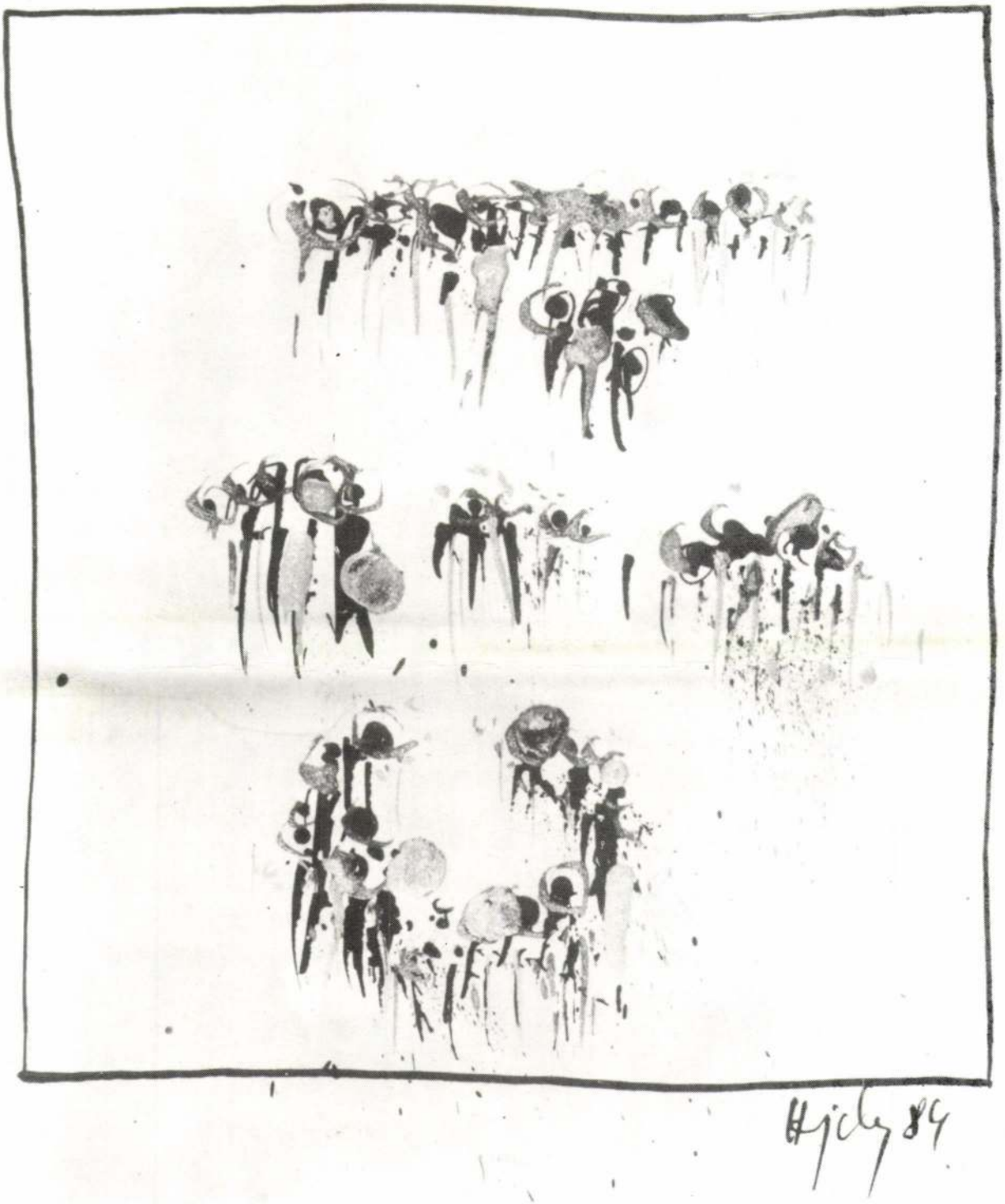

RAJZ, 1984. tus, tempera

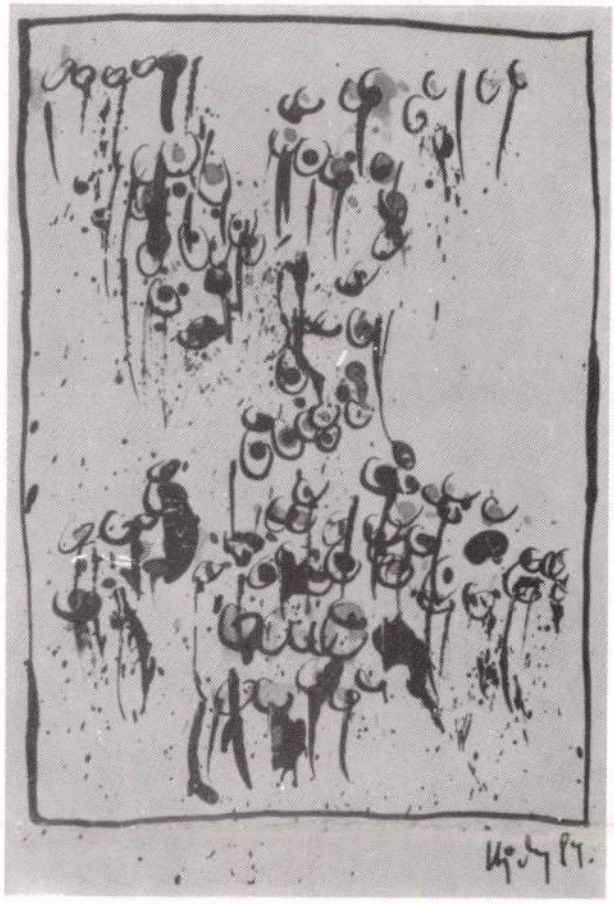

TUSRAJZOK, 1984.

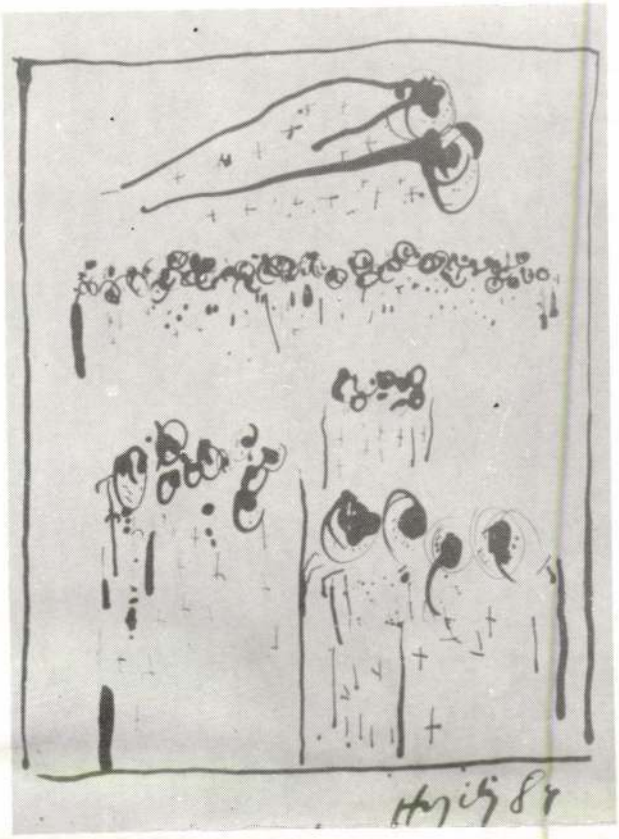

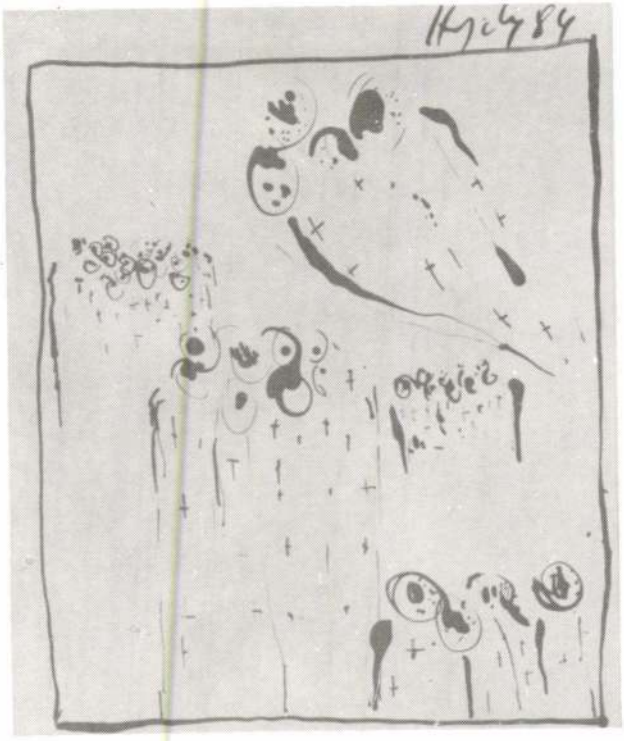

KATALÓGUS

Festmények

AZ „ENTERIEUR – EXTERIEUR" CIKLUSBÓL,
1982–1983

TÁJKÉP
olaj, vászon, 100 × 120 cm

NŐI AKT TÜKÖR ELŐTT
olaj, vászon, 100 × 78 cm

SZALON
olaj, vászon, 100 × 140 cm

SZOBA, AKTTAL
olaj, vászon, 100 × 120 cm

AZ ORWEL-CIKLUSBÓL,
1984–1985

KÓRUS I.
olaj, vászon, 80 × 60 cm

KÓRUS II.
olaj, vászon, 80 × 60 cm

PRÉDIKÁCIÓ
olaj, vászon, 60 × 80 cm

KERESZTVITEL
olaj, vászon, 80 × 60 cm

MENNYBEMENETEL
olaj, vászon, 90 × 70 cm

AZ „ÉRZETEK" CIKLUSBÓL,
1984–1985

A TÉR ÉRZETE I.
olaj, vászon, 60 × 47 cm

A HALHATATLANSÁG ÉRZÉSE I.
olaj, vászon, 60 × 47 cm

AZ ELJÖVETEL ÉRZÉSE
olaj, vászon, 40 × 60 cm

LIDÉRCES ÉRZÉS I.
olaj, vászon, 44 × 34 cm

A TÉR ÉRZETE II.
olaj, vászon, 44 × 34 cm

A HALHATATLANSÁG ÉRZETE
olaj, vászon, 44 × 34 cm

A FELEMELKEDÉS ÉRZÉSE
olaj, vászon, 44 × 34 cm

AZ ALÁSZÁLLÁS ÉRZÉSE
olaj, vászon, 44 × 34 cm

A VILÁGŰR ÉRZETE I.
olaj, vászon, 120 × 100 cm

A VILÁGŰR ÉRZETE II.
olaj, vászon, 120 × 100 cm

A VILÁGŰR ÉRZETE III.
vegyes technika, vászon,
120 × 100 cm

A VILÁGŰR ÉRZETE IV.
vegyes technika, vászon,
120 × 100 cm

A TÉRBE EMELKEDÉS ÉRZETE I.
vegyes technika, vászon,
120 × 130 cm

Rajzok, 1984

I–VIII.
tus, tempera, papír, 18 × 16 cm

IX–XII.
tus, tempera, papír, 16 × 11 cm

Felelős kiadó: Néray Katalin igazgató
A katalógust tervezte: Albert Zsuzsanna
A katalógust szerkesztette: Gyetvai Ágnes
A kiállítást rendezte: Sárosdi Judit
Fotó: Juhász Imre
Fordítás: Váraljai Magdolna
Nyomda: *Alfaprint* Nyomda
ISBN 963 7162 63 1
Ár: 20,– Ft
Címlapkép: *SZALON, 1983, olaj*

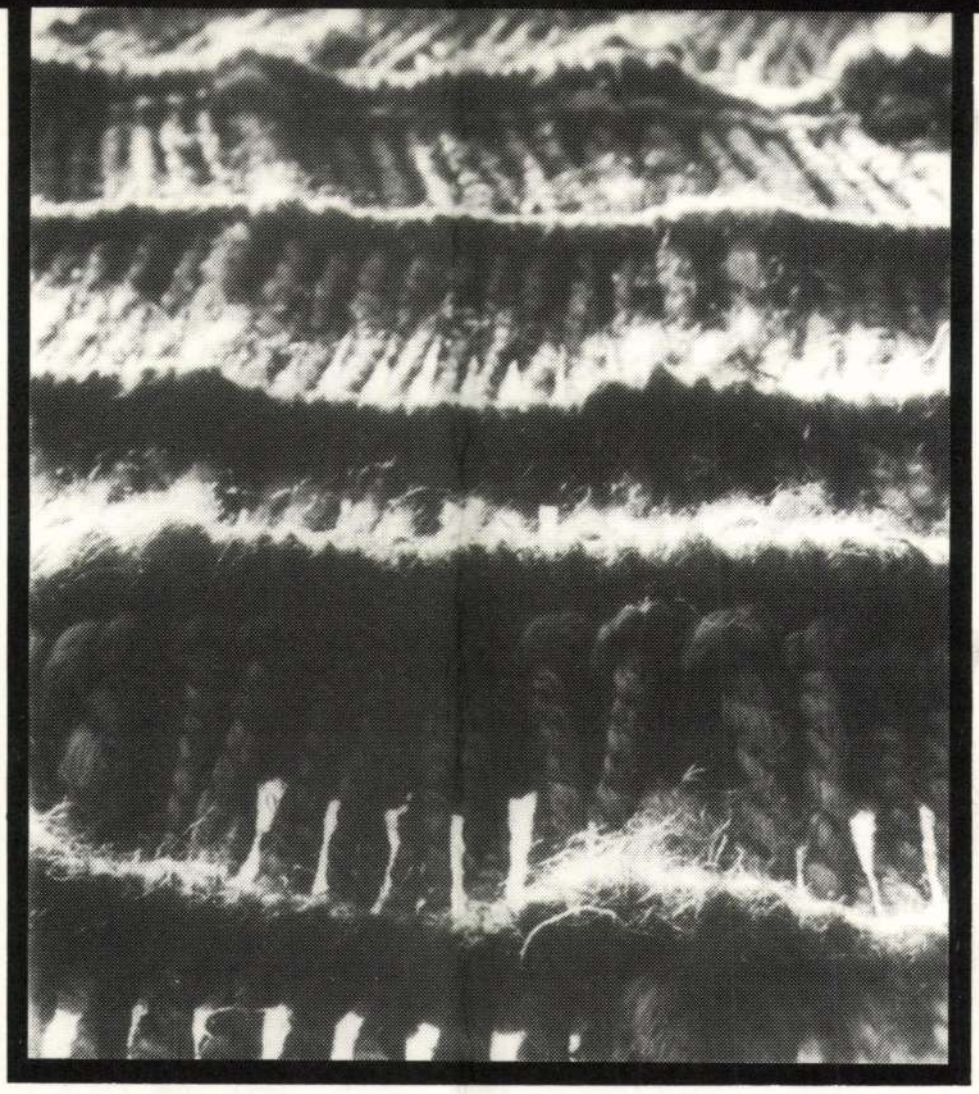

G. HAGER RITTA

G: HAGER RITTA TEXTILTERVEZŐ IPARMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA MEGTEKINTHETŐ KAPOSVÁRON, A SOMOGYI KÉPTÁRBAN, 1982. MÁJUS 6–30-IG.

Az emberben valami állandóan hullámzik, izzik – hogy keresse, és formába öntse mindazt ami benne van. Minden alkotás szimbólum is. Az pedig valami olyan, ami többet hord magában a láthatónál. Szeretem ezeket a szálakat, mert egyszerűek, és jól használhatók. Elmondhatom általuk mindazt, amit szavakkal megfogalmazni nem tudok.

HAGER RITTA

G. HAGER RITTA

G. Hager Ritta eredeti egyéniség a magyar iparművészek között. A Magyar Iparművészeti Főiskolát 1948-ban végezte el Molnár Béla növendékeként. Egyszerű eszközökkel absztrakt, szimbólumokkal teli szellemi világot alkot.

Anyaga a természetes növényi rostokból készült jutafonal. Érdes tapintású, rusztikus felületet adó, egyszerű matériát képez, amelyet hol csupaszon, saját természetes színében hagy érvényesülni, hol megfesti – valamilyen művészi elképzelés, cél érdekében. A puritán anyag magas szinten válik a szellem kifejezőeszközévé és ebben a festés is csak *egy* lehetőség. A természetes és tarka színek disszonanciája és a változatos mintarendszer, törvényszerű egységbe szerveződő egyetemes struktúra lényegíti át elvont fogalmakká G. Hager Ritta munkáit.

Az alkoto jól ismeri anyagát. A fonal puha vonulását a szövött-fonott felületek ezernyi apró játékával cseréli. Szinte grafikai érzékenységűek a munkák. Mindenütt jelen a téri játék: kiemelkedő halmok, buckák és intim, finoman barázdált falú rések váltakoznak. Kis zugok keletkeznek, apró rejtekhelyek, míg más részeken nagyvonalú, sodró erejű a rostok zuhanása. A fonal kiemelkedik – hol vékony, finom kis szálként, hol keményen, vastagon barázdáltan hasítja az érzékeny csomózású felületeket. Másutt érdekes ritmusú, hézagokkal levegőssé alakított-tarkított, plasztikai értékrendet viselő bordák alatt fut gyors iramban, fürgén vagy éppen elegáns csipke formájában, szétterülőn. Titkokat, a változatosság és váratlanság játékát rejtik a takaródzó, elbújó és felbukkanó kötelek és csomók. A sík felület olykor kevés lehetőséget nyújt, így még a fali textileken is szükségszerű a három dimenzió birtokbavétele. Hatalmas rendszerekké szerveződnek az apró elemek, széles kedvű, rendezett szántásokká. Kiteljesedésük absztrakt fogalmak jelzésére alkalmas. Nagy léptékű vállalkozás ez, méreteiben is, a tartalomhoz méltó. „Tűz, Kitárulkozás, Hullámzás, Összefonódás, Felívelés" – monumentális témák, G. Hager Ritta azonban vállalkozik az anyagban értelmet kapó megszelídítésükre. Az értelem eszközével humanizálja őket, az emberi léptéket meghaladó fogalmiságot „rendbe szedi", közelíti hozzánk – de úgy, hogy az ámulat, a csodálat továbbra is a tisztelettel ötvözve él bennünk.

Géger Melinda

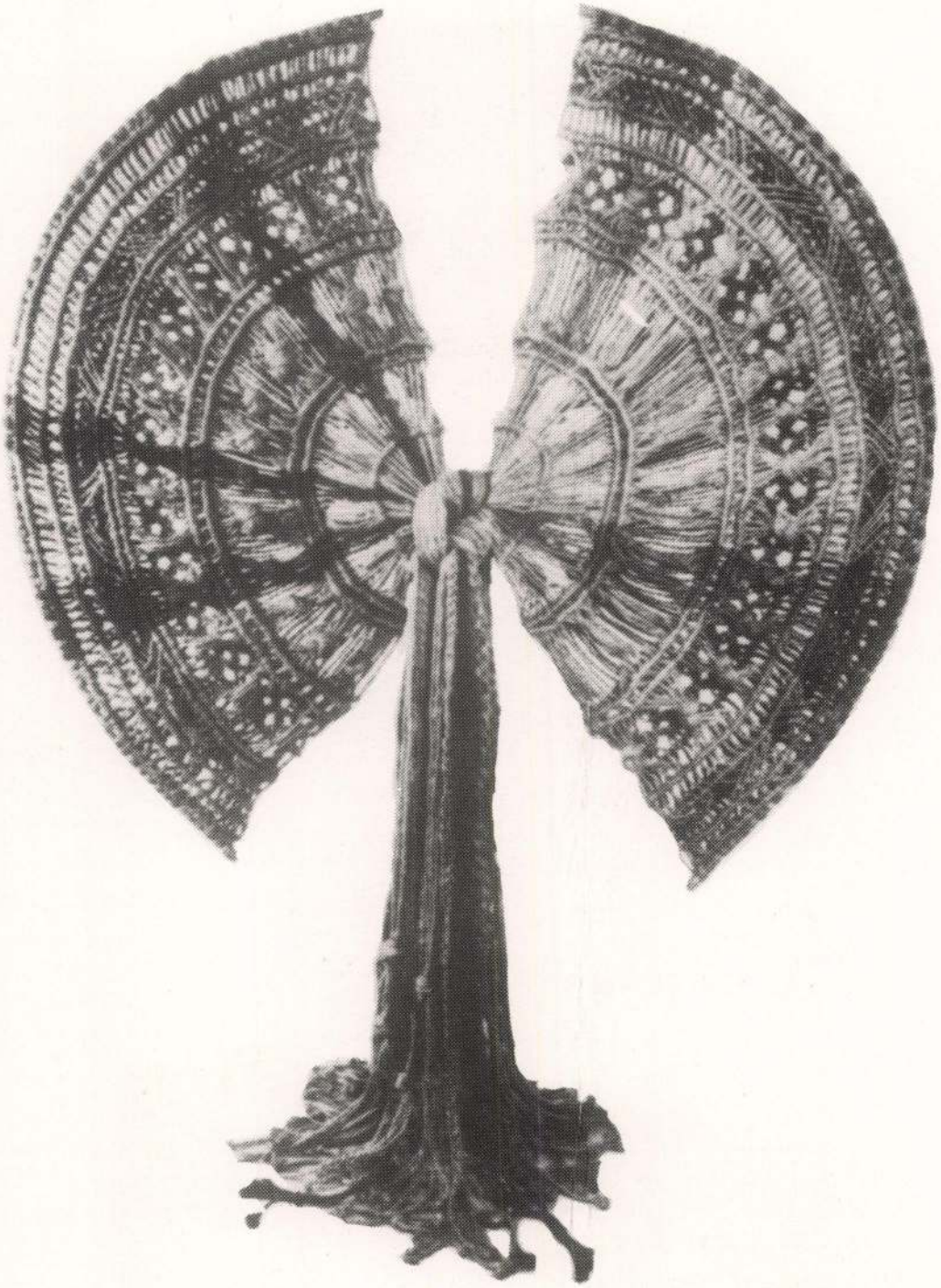

ÖSSZEFONÓDÁS
1974

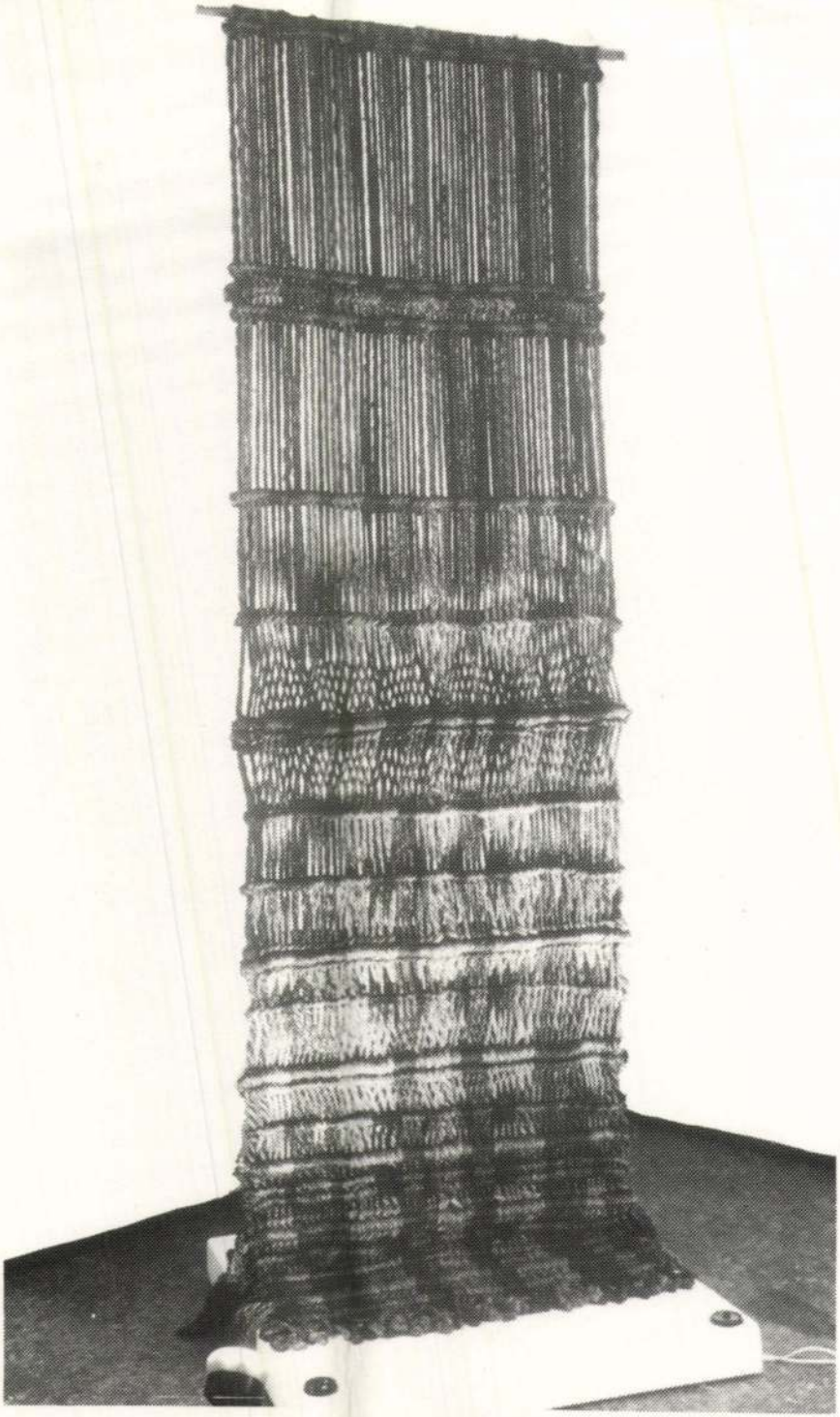

TŰZ, 1977

S. K. 6083

Hager
Rita

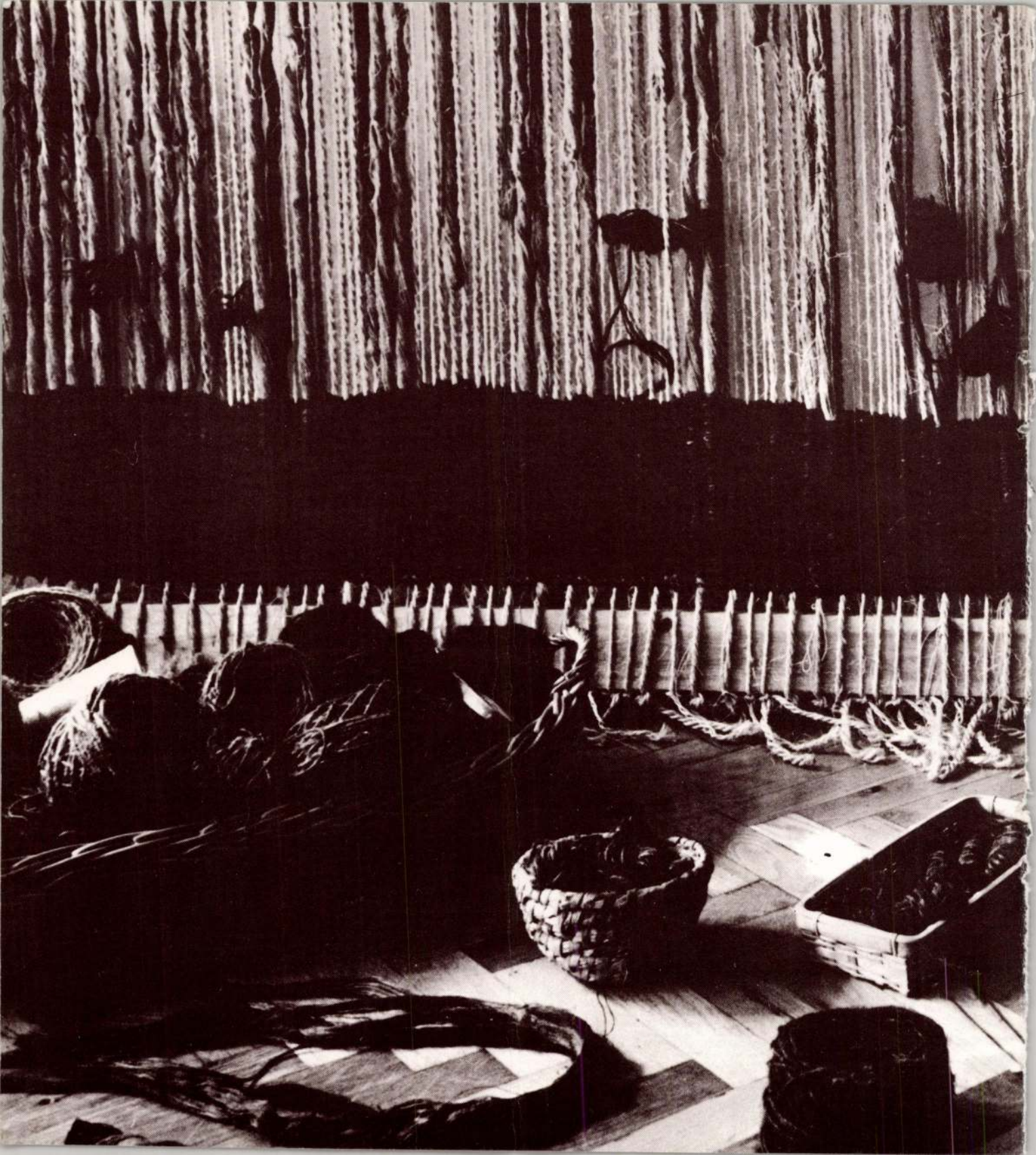

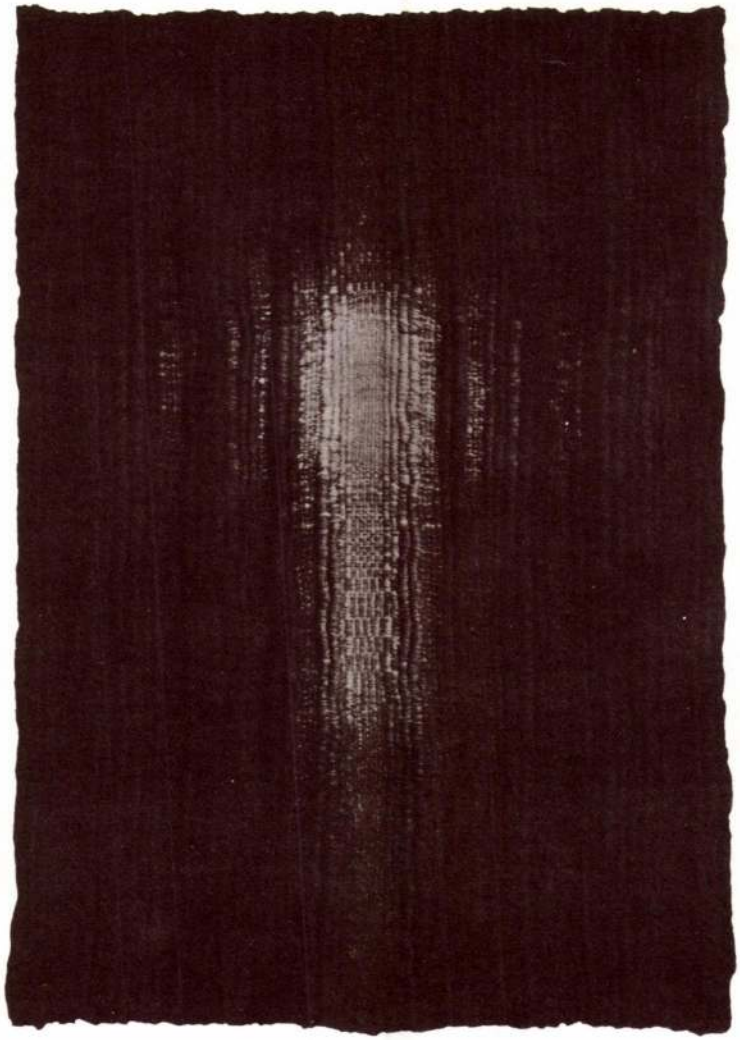

HAGER RITTA

kiállítása

A VIGADÓ GALÉRIÁBAN
A Magyar Népköztársaság
Művészeti Alapjának kiállítótermében
1986. december 18 - 1987. január 18.

„És mégis olykor belép valaki
és ami van, hirtelenül kitárul.
Elég egy arc látványa, egy jelenlét,
s a tapéták vérezni kezdenek."

PILINSZKY JÁNOS

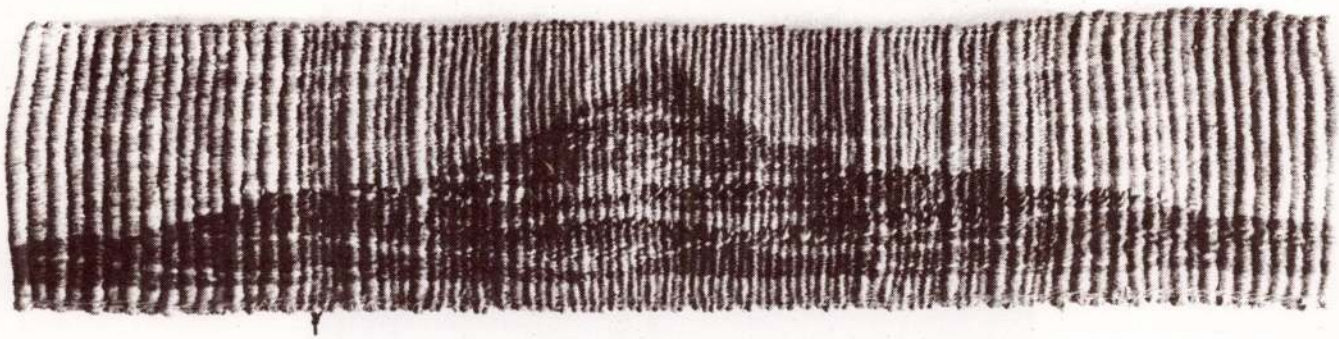

„Yet, now and again, some person enters
and in a moment everything has opened –
the sight of a face, a presence is enough,
and the wallpaper starts to bleed."

PILINSZKY – Ted Hughes

A művészetet talán úgy is meg lehet határozni, hogy az önátadás műfaja. Jó, mondhatná valaki, minden emberi hivatás, sőt foglalkozás lelke bizonyos önátadás. Igen, de a művészet totális odaadást követel. Ezen az odaadáson múlik a mű, az anyag fölötti uralom, a művészi életsors. Vakmerőbben fogalmazva, az igazi művészet, az igazi mű mindig semmibeugrás.

És ugrania kell a megértésben a szemlélőnek is. El kell felednie a körülvevő világot. Ne hasonlítgasson a textilek előtt, ne mondja azt, hogy az Áradás olyan, mint. . . . Nem olyan. Induljon el a plasztikus felvetésű, gerinces, kemény fonalkötegek világába, lépjen e világ mélye felé. Mint egy függőleges rácsozat, ezek a len, juta fonal-kötegek szólítják, ugyanakkor föltartóztatják és megmérik az embert. Mert az út nemcsak járható vagy járhatatlan, hanem mérleg is. A fény nemcsak világos, hanem a sötétség hosszmértéke is. Az áradás nemcsak pusztítás, hanem élet is. Nézni kell a fonalak bolyhos hátát, a szövés gyönyörű leleményeit, az ujjak játéka nyomán keletkező halmokat és völgyeket, a fölgyűrődött és elsimított felületeket, ahogy belemerülnek az alapszövetbe és ismét kiemelkednek belőle. E fonal-világ szoros zártsága és zenei hullámzása, a lenyűgöző tömegük és tompa vörös ragyogásuk, az, hogy egyenként futnak végig a textilen vagy párosan, hogy a derengés már a sötétbarna fonalkígyók mögött elkezdődik, hogy a Pusztaságban a feszültség elsötétül és fölmagasodik és ez a művek alapmozgása, vonalaiknak engedelmessége, színeiknek alázata. Így rendeződnek a háttérből előtörő Fény, az aluról kinyíló Út, és a szétszivárgó Áradás köré maguk a művek, a gondolat és a szövés aprólékos, mégis monumentális egységében.

Azt mondhatnánk Hager Ritta művészetére, akinek van bátorsága elmerülni, az – műveiben – kidomborodik. S aki meg tudja szőni a sötétséget, az – műveiben – nagy világosság forrásává lesz.

Vasadi Péter

Art, perhaps, can be defined as the commendation of the self. It's true, one might think, for the core of all human vocations and professions is a certain kind of commendation of the self. Yes, art requires total devotion of the self. The work depends on this devotion, the command of the materials, the art career of the artist. To say it more daringly: genuine art, genuine art work has always been a jump into vacancy.

The visitor, onlooker, has to jump as well. He has to forget the surrounding world. He doesn't have to compare the textiles with other ones, doesn't have to say that Flood is like. . . . No, it's not like other works. He has to enter the world of plastically warped, stiff bundle of yarns with backbones, to step toward the depth of the world. This vertical railing, these flax, jute bundle of yarns call the onlooker while stop and weight him. Because the road is more than passable or impassable but works as a pair of scales as well. Light is not only bright but it is also the linear measure of darkness. Flood is not merely destruction but it is life as well. Look at the nappy backs of the threads, the marvellous inventions of weaving, the hills and valleys resulted from the game of fingers, the surfaces rolled up and smoothed away as they sink into the undertexture and rise again. The basic motion of the works, the obedience of its lines, the humility of colours is manifested in the strict isolation and musical wave of this world of threads, in their fascinating mass and soft red glittering as they run through the textile one by one or in pairs, in the glimpse which rises already behind the dark-brown snakes of the thread as the tension gets dark and lights up in the Desert. The works are arranged in this way, the Light emerges from the background, the Road opens from below and the Flood runs all over the textile in a minute and monumental unit of the idea and weaving.

Ritta Hager's art might suggest the idea that those who are brave enough to submerge deep in their works will emerge high. Those who can

weave the darkness will become the sources of light.

Péter Vasadi

ÁRADÁS

RÉSZLET

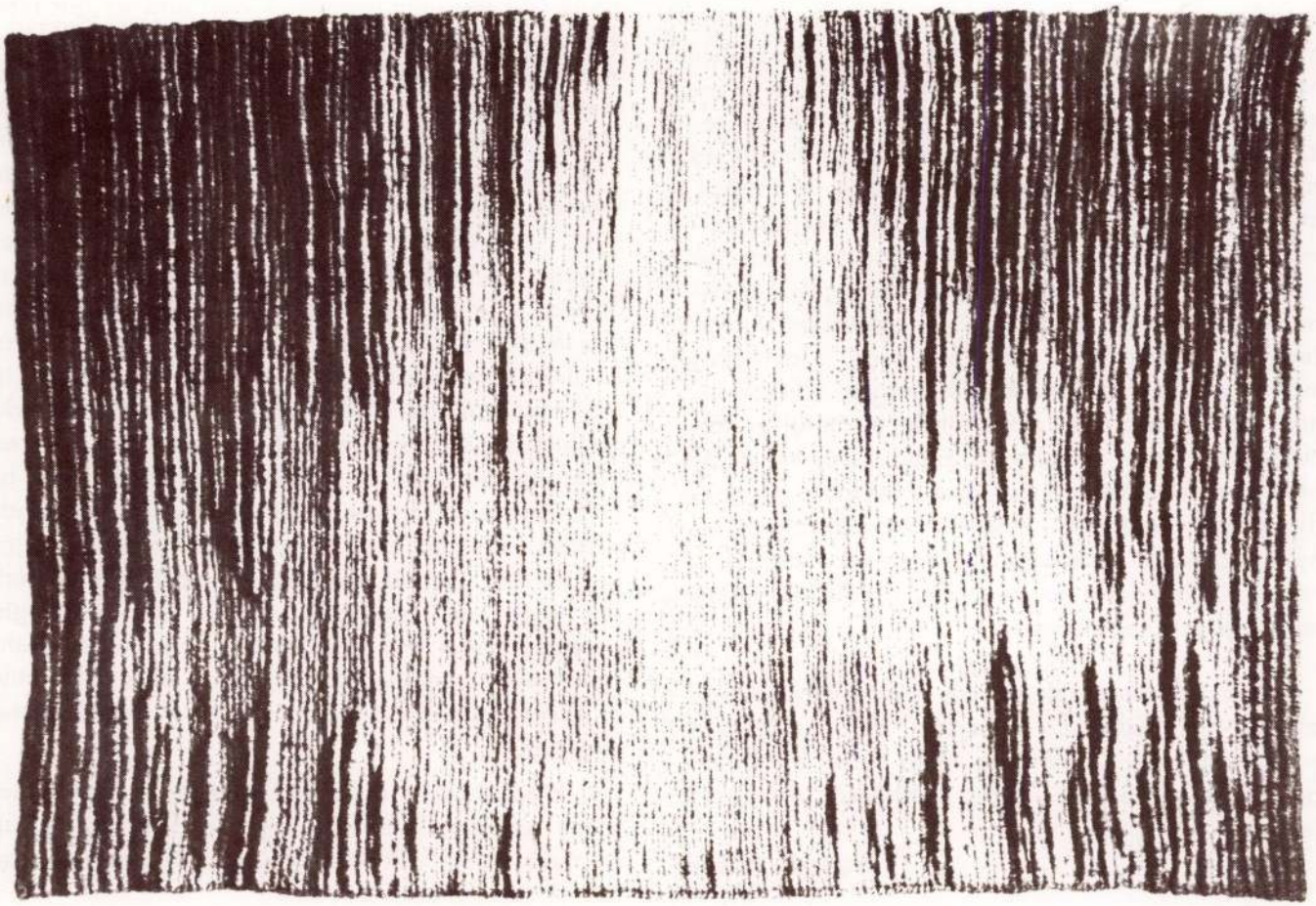

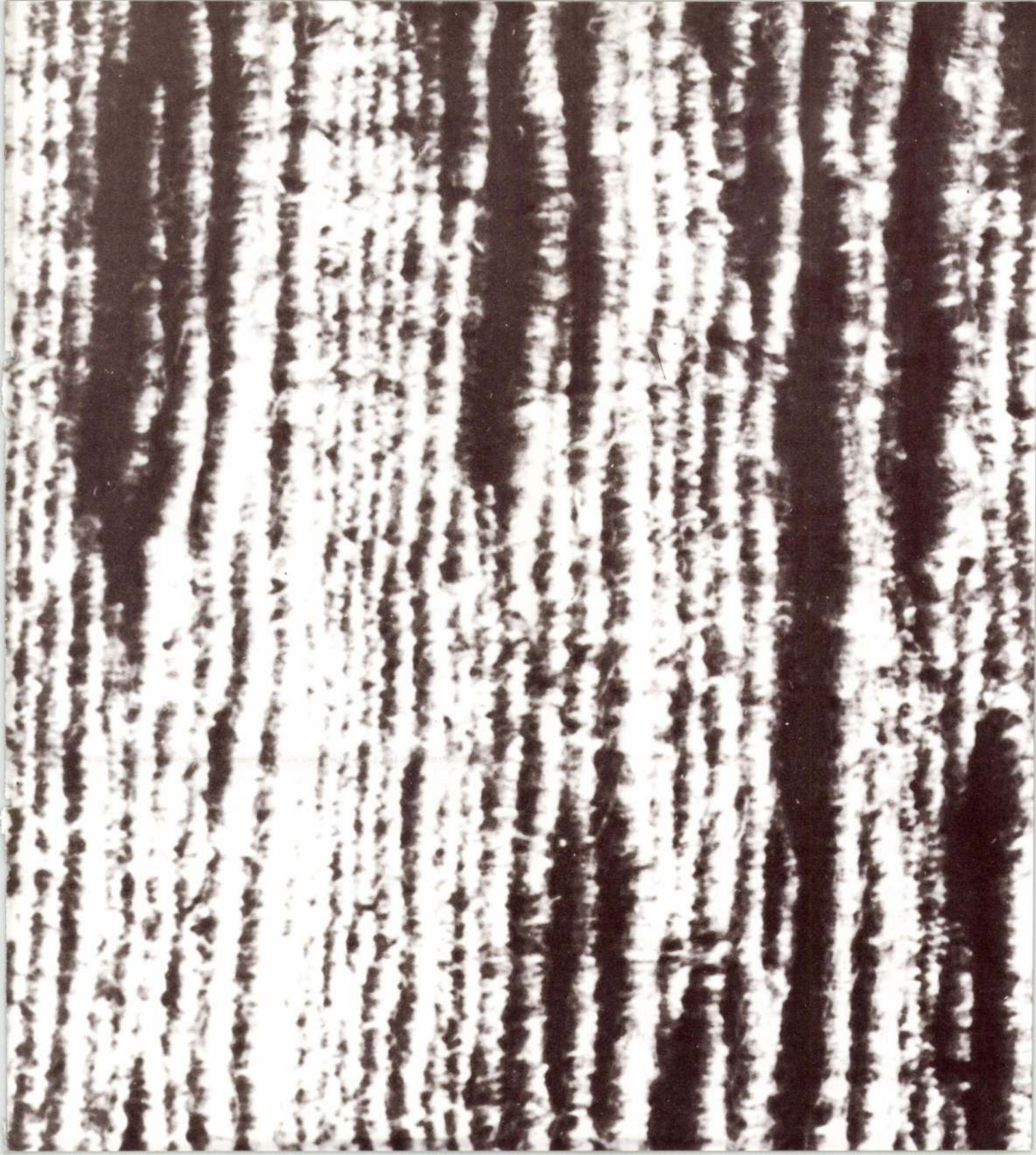

HAGER RITTA

1931-ben Budapesten született.
Tanulmányait az Országos Magyar Iparművészeti Iskolán végezte. Tanára Molnár Béla volt.

Egyéni kiállítások:

1968. VEGYTERV, Budapest.
1970. Iparművészeti Múzeum, Budapest
1970. Klubkönyvtár, Velence.
1972. Képcsarnok Nyíregyháza.
1977. Kulturális Kapcsolatok Intézete, Budapest.
1977. Városháza, Neuburg an der Donau, NSZK.
1978. Megyei Művelődési Ház, Zalaegerszeg.
1982. Somogyi Képtár, Kaposvár.

Ritta HAGER

Ritta Hager was born in 1931 in Budapest, She studied at the Academy of Applied Arts, where her teacher was Béla Molnár.

Individual Exhibitions

1986 VEGYTERV (Planning Office for Chemicals), Budapest
1970 Museum of Arts and Craft, Budapest
Library Club, Velence
1972 Képcsarnok, Nyíregyháza
1977 Institute for Cultural Relations, Budapest
Town Hall, Neuburg an der Donau/FRG
1978 Cultural Centre, Zalaegerszeg
1982 Somogy Gallery, Kaposvár

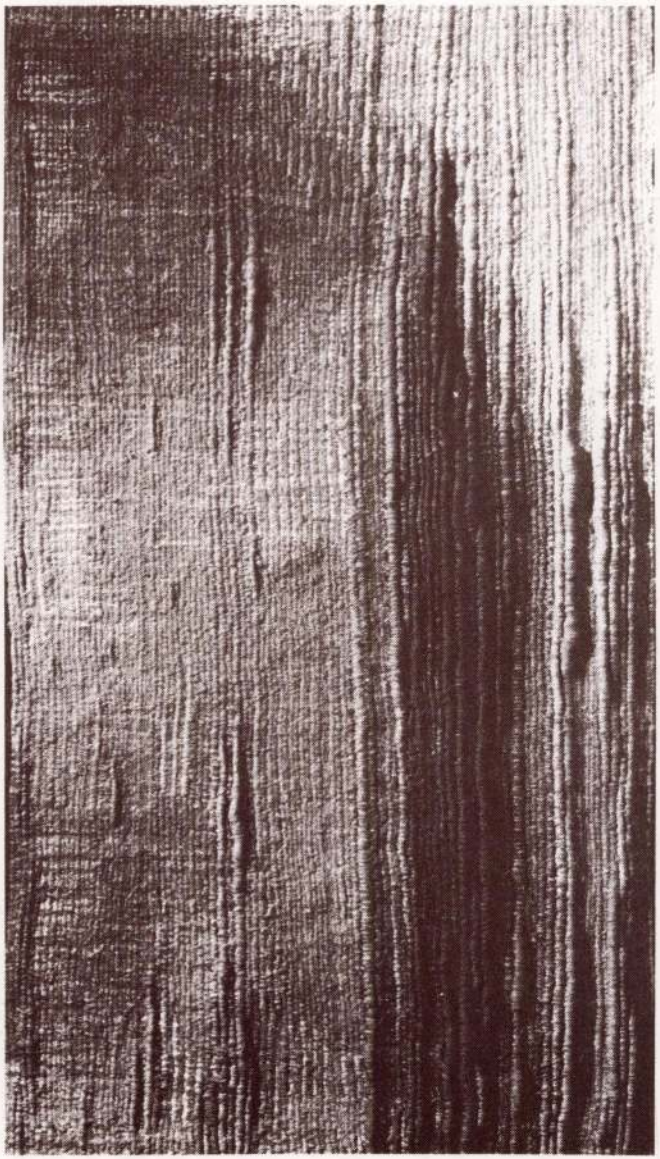

PUSZTASÁG

RÉSZLET

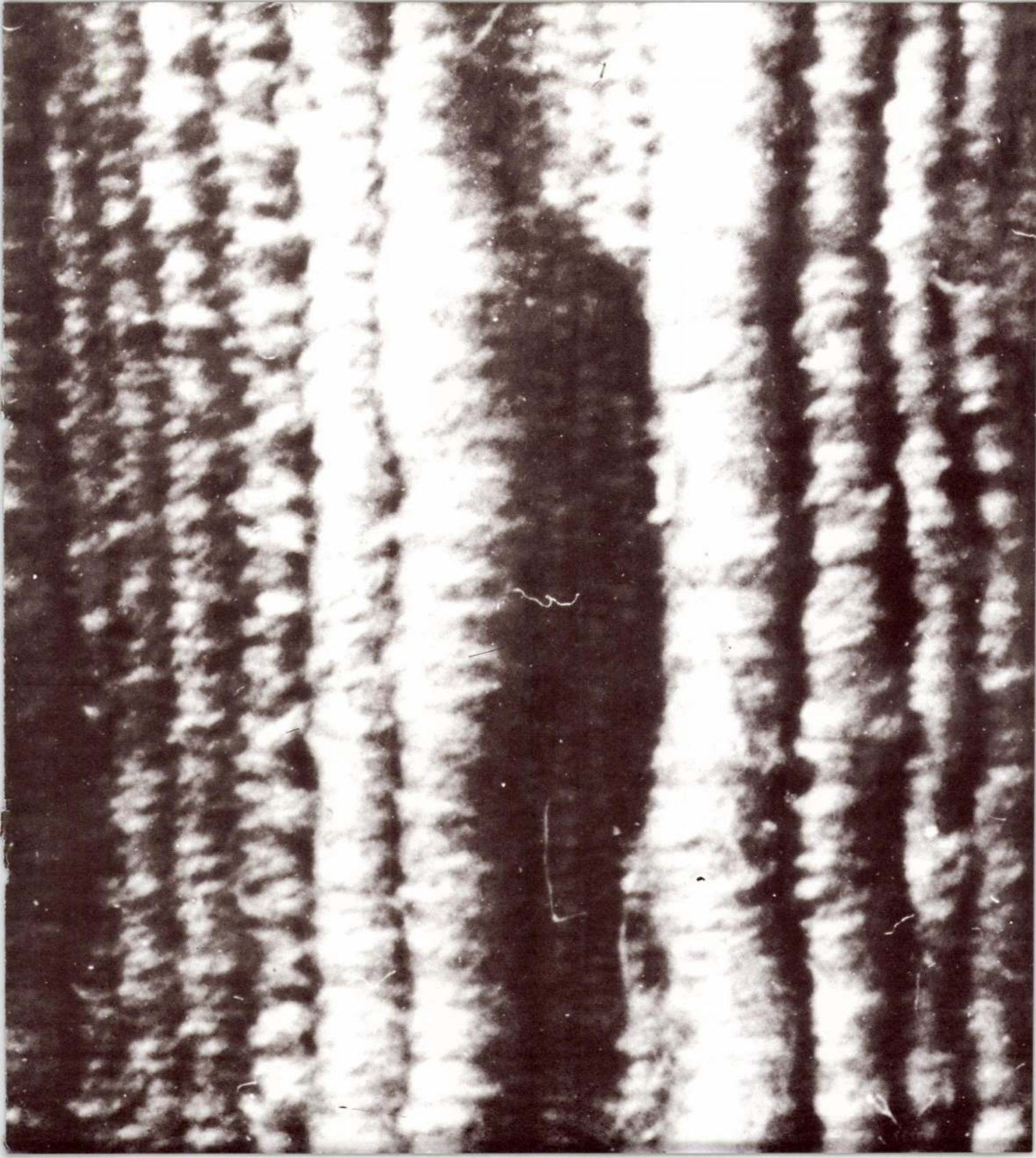

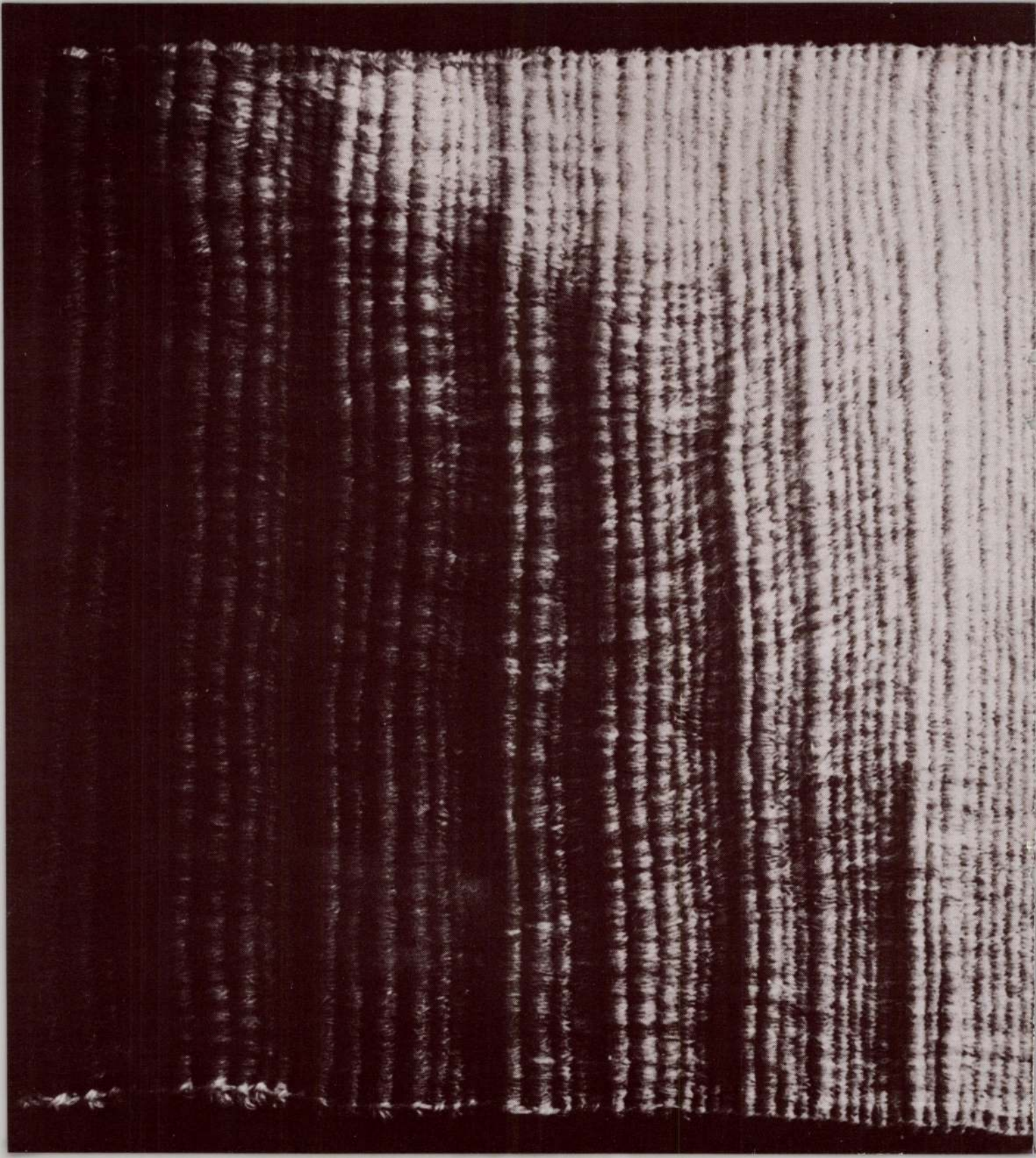

Jelentősebb csoportos kiállítások:

1984. Ifjúsági Világkiállítás, Prága.
1950. Díszlet és kosztümtervek, Magyar Állami Operaház, Budapest.
1955. III. Országos Iparművészeti Kiállítás, Műcsarnok, Budapest.
1957. VIT, Moszkva.
1959. IV. Országos Iparművészeti Kiállítás, Műcsarnok, Budapest.
1968. Textil Falikép '68, Ernst Múzeum, Budapest.
1969. „Horizont", Iparművészeti Múzeum, Budapest.
Textil Falikép '69, Savaria Múzeum, Szombathely.
1972. II. Fal- és Tértextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely.
Öltözködés '72, Ernst Múzeum, Budapest.
1974. III. Fal- és Tértextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely.
Mai Magyar Iparművészet II. Iparművészeti Múzeum, Budapest.
1975. Magyar Textilművészet, Globus Galeria, Zürich.
Jubileumi Iparművészeti Kiállítás, Műcsarnok, Budapest.
Modern Magyar Textilek, Rab el Rouah, Rabat.
Magyar Miniatűr Textilek, Savaria Múzeum, Szombathely.
1976. IV. Fal- és Tértextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely.
Mozer Galeria, Graz.
Modern Magyar Textilek, Grassi Múzeum, Lipcse.
Modern Textilművészet Magyarországon, Yahia Galeria, Tunisz.
Windelsbach, Schloss an der Rottenburg.
Magyar Miniatűr Textilek, MDM Galeria, Varsó.
1977. Modern Magyar Textilek, Nordjyllands Kunstmuseum, Aalborg.
1978. V. Fal- és Tértextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely.
II. Nemzetközi Miniatűrtextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely.
Modern Magyar Textilek, Saint Nicolaus Kirke, Koppenhága.
Mai Magyar Iparművészet, Fővárosi Művelődési Ház, Budapest.
1979. Colage, Cortland, New York, USA.
Scottsdale Center of Arts, Arizona, USA.
„Gyermek Világa" Műcsarnok, Budapest.
Samyn Galeria, Gent, Belgium.
1980. Mai Textilművészet, XVIII. ker. Hazafias Népfront, Budapest.
A Kéz Intelligenciája, Műcsarnok, Budapest.
„Meditáció" Képző- és Iparművész Kiállítás, Plébániatemplom, Oratórium, Sárospatak.
Textilkiállítás, Kowary Művésztelep. Lengyelország.
1981. Zeigenössische Bildende Kunst aus Ungarn, Offenbach.
Képző és Iparművészeti Kiállítás, Bencés Apátság, Pannonhalma.
Textilkiállítás, Kowary Művésztelep, Legyelország.
1982. IV. Nemzetközi Miniatűrtextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely.
Magyar Miniatűrtextil Kiállítás, Knoxwill, Dublin Galeria, Tennessy, USA.
III. Quadriennálé, Erfurt.

1983. A tervezés értékteremtés, Országos Iparművészeti Kiállítás, Műcsarnok, Budapest.

1984. VIII. Fal- és Tértextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely.
V. Nemzetközi Miniatűrtextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely.
Magyar Napok, Amman, Jordánia.
Minitextil Kiállítás, Derkovits Terem, Szombathely.
Minitextil Kiállítás, Csontváry Terem, Budapest.
Textilkiállítás, Kowary Művésztelep, Lengyelország.

1985. „Idea" Iparművészeti Kiállítás, Vigadó Galéria, Budapest.
„Warsztat Tkacki Kowary '84, „Múzeum Okregowe, Jeleniej Gorze.
„Meditáció II." Képző és Iparművészeti Kiállítás, Plébániatemplomok, Sárospatak.
„A Dunánál" Magyar Urbanisztikai Társaság Székháza, Budapest.
Textilek a Savaria Múzeum gyűjteményéből, Kultúra Háza, Pozsony.

1986. IX. Fal- és Tértextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely.
VI. Nemzetközi Miniatűrtextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely.
„Kunst mit Seide 1986" Airort Galeria, Frankfurt, NSZK.

Részvétel nemzetközi művésztelepen
1979, 1981, 1984, Kowary, Lengyelország.

Kiállított művek jegyzéke:

1. FRIZ, 1980.
len, kender, plasztikus felvetésű gobelin, 240x50 cm.

2. MEDITÁCIÓ, 1980.
kender, juta, plasztikus felvetésű gobelin, 250x120 cm.
Szegedi Bartók Béla Művelődési Központ tulajdona.

3. BELSŐ TŰZ, 1982.
len, kender, plasztikus felvetésű gobelin, 250x170 cm.
Magyar Tudományos Akadémia tulajdona.

4. FÉNY, 1982.
gyapjú, plasztikus felvetésű gobelin, 90x125 cm.

5. TANULMÁNY, 1983.
len, kender, plasztikus felvetésű gobelin, 130x80 cm.

6. ÁRADÁS, 1984.
len, kender, plasztikus felvetésű gobelin, 250x170 cm.

7. PUSZTASÁG, 1985.
gyapjú, len, plasztikus felvetésű gobelin, 83x150 cm

8. ÚT, 1985–86.
len, juta, szövött, kötözött, 230x285 cm.
Művelődési Minisztérium tulajdona.

9. AZ ÉJ, 1986.
len, juta, kender, gyapjú, plasztikus felvetésű gobelin,
255x170 cm.

Significant Group Exhibitions

1948 International Youth Exhibition, Prague/Czechoslovakia

1950 Scenery and Costume Design, Hungarian State Opera House, Budapest

1955 3rd National Exhibition of Applied Arts, Műcsarnok, Budapest

1957 World Youth Festival, Moscow/The Soviet Union

1959 4th National Exhibition of Applied Arts, Műcsarnok, Budapest

1968 Tapestry '68, Ernst Museum, Budapest

1969 "Horizon", Museum of Arts and Crafts, Budapest
Tapestry '69, Savaria Museum, Szombathely

1972 2nd Biennial of Tapestry and Spatial Textile, Savaria Museum, Szombathely
Clothing '72, Ernst Museum, Budapest

1974 3rd Biennial of Tapestry and Spatial Textile, Savaria Museum, Szombathely

1974 Contemporary Hungarian Arts and Crafts No. 2 Museum of Arts and Crafts, Budapest

1975 Hungarian Textile Art, Globus Galerie, Zurich
Jubilee Exhibition of Arts and Crafts, Műcsarnok, Budapest
Contemporary Hungarian Textile Art, Rab el Rouah, Rabat/Morocco
Hungarian Miniature Textile Art, Savaria Museum, Szombathely

1976 4th Biennial of Tapestry and Spatial Textile, Savaria Museum, Szombathely
Mozer Galerie, Graz/Austria
Contemporary Hungarian Textile Art, Grassi Museum, Leipzig/GDR
Contemporary Hungarian Textile Art, Yahia Gallery, Tunis
Windelsbach, Schloss an der Rottenburg/FRG
Hungarian Miniature Textiles, MDM Gallery, Warsaw/Poland

1977 Contemporary Hungarian Textile Art, Nordjyllands Kunstmuseum, Aalborg/Denmark

1978 5th Biennial of Tapestry and Spatial Textile, Savaria Museum, Szombathely
2nd International Biennial of Miniature Textile, Savaria Museum, Szombathely
Contemporary Hungarian Textile Art, Saint Nicolaus Kirke, Copenhagen/Denmark
Contemporary Hungarian Arts and Crafts, Cultural Centre of Budapest, Budapest

1979 Colage, Cortland, New York/U,S,A
Scottsdale Center of Arts, Arizona/U.S.A.
"The World of Children", Műcsarnok, Budapest
Samyn Galerie, Gent/Belgium

1980 Contemporary Textile Art, Patriotic Popular Front, 18th Disctrict of Budapest, Budapest
"The Intelligence of the Hands", Műcsarnok, Budapest

1980 "Meditation" Exhibition of Arts and Crafts, Parish-Church, Oratory, Sárospatak
Exhibition of Textile Art, Kowary Artists' Colony, Poland

1981 Zeigenössische Bildende Künst aus Ungarn, Offenbach/FRG
Exhibition of Arts and Crafts, Benedictine Monastery, Pannonhalma
Exhibition of Textile Art, Kowary Artists' Colony, Poland

1982 4th International Biennial of Miniature Textile, Knoxwill, Dublin Gallery, Tennesy, U.S.A.
3rd Quadriennial of Fine Arts, Erfurt/GDR

1983 "Design Creates Value", National Exhibition of Arts and Crafts, Műcsarnok, Budapest

1984 8th Biennial of Tapestry and Spatial Textile, Savaria Museum, Szombathely
5th International Biennial of Miniature Textile art, Savaria Museum, Szombathely
Hungarian Days, Amman/Jordan
Miniature Textile Art, Derkovits Room, Szombathely
Miniature Textile Art, Csontváry Room, Budapest
Exhibition of Textile Art, Kowary Artists' Colony, Poland

1985 "Idea" Exhibition of Arts and Crafts, Vigadó Gallery, Budapest
"Warsztat Tkacki Kowary '84", Muzeum Okregowe, Jeleniej Gorze/Poland
"Meditation No, 2", Exhibition of Arts and Crafts, Parish-Church, Sárospatak
"At the Danube", Center of the Hungarian Urbanist Society, Budapest
Pieces of Textile Art from the collection of the Savaria Museum, House of Culture, Bratislava/Czechoslovakia

1986 9th Biennial of Tapestry and Spatial Textile, Savaria Museum, Szombathely
6th International Biennial of Miniature Textile, Savaria Museum, Szombathely
"Kunst mit Seide 1986", Airort Galerie, Frankfurt, FRG

List of works:

1 FRIESE, 1980
flax, hemp, plastically warped gobelin, 240x50 cm

2 MEDITATION, 1980
hemp, jute, plastically warped gobelin, 250x120 cm
property of the Béla Bartók Cultural House, Szeged

3 INNER FIRE, 1982
flax, hemp, plastically warped gobelin, 250x120 cm
property of the Hungarian Academy of Sciences, Budapest

4 LIGHT, 1982
wool, plastically warped gobelin, 90x125 cm

5 STUDY, 1983
flax, hemp, plastically warped gobelin, 130x80 cm

6 FLOOD, 1984
flax, hemp, plastically warped gobelin, 83x150 cm

7 DESERT, 1985
wool, flax, plastically warped gobelin, 83x150 cm

8 ROAD, 1985–86
flax, jute, woven, tied, 250x285 cm
property of the Ministry of Culture and Education, Budapest

9 THE NIGHT, 1986
flax, jute, hemp, wool, plastically warped gobelin, 255x170 cm

BELSŐ TŰZ

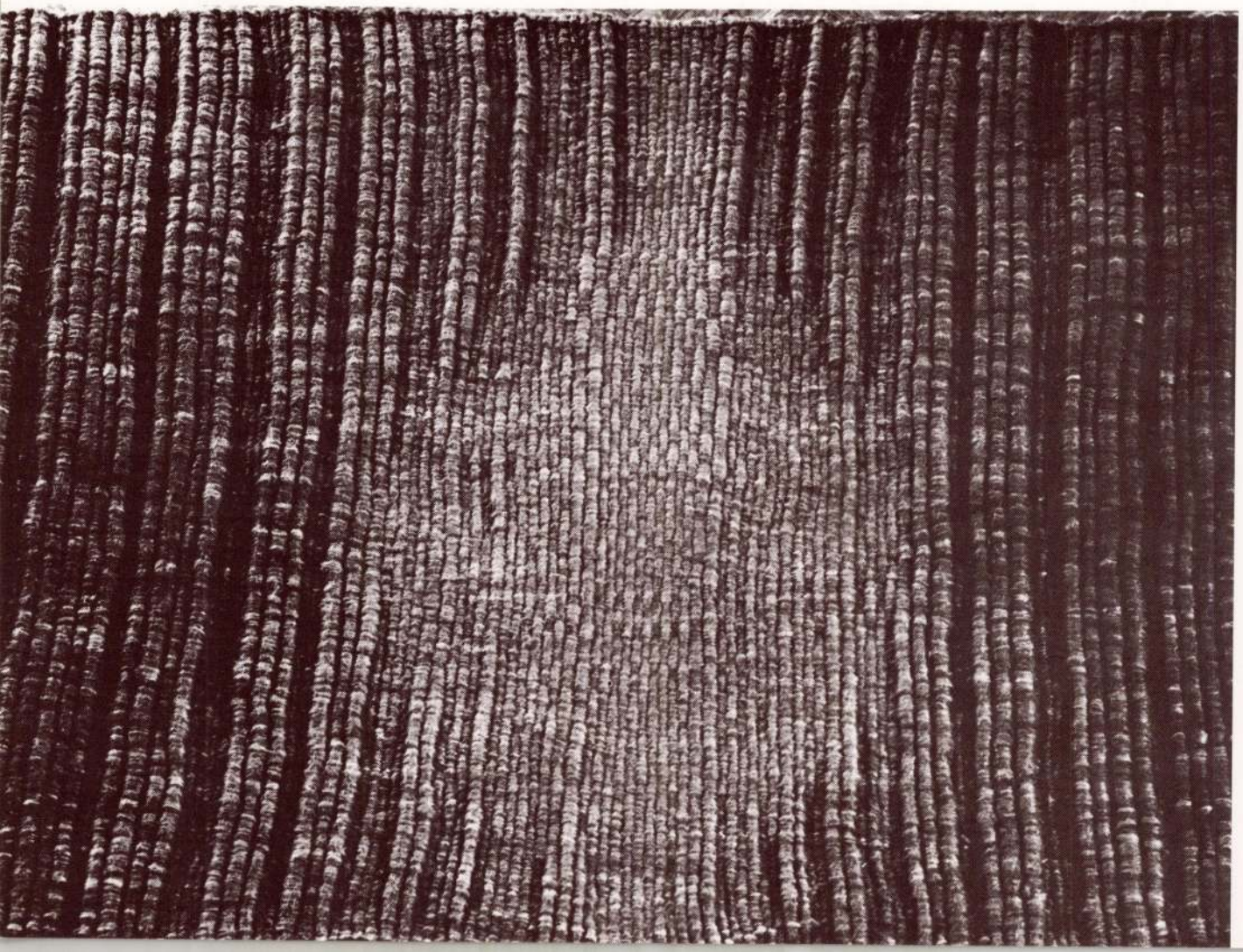

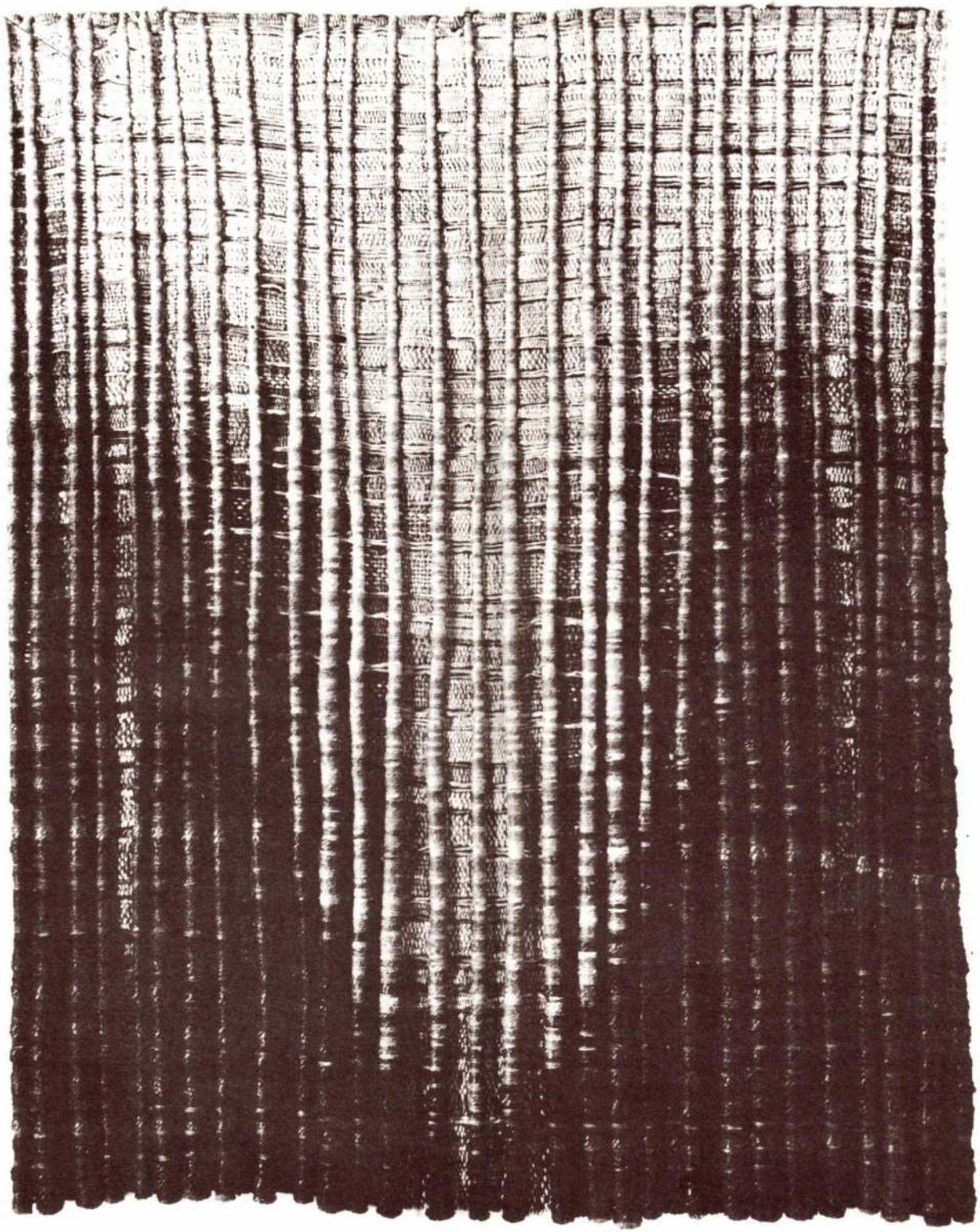

ÚT

Közgyűjteményekben található munkái:

FÜGGÖNY, 1986.
batikolt vászon, 25 m^2
Krúdy Szálloda, Nyíregyháza.

FÜGGÖNY, 1969.
batikolt vászon, 120 m^2
Energiagazdálkodási Intézet, Budapest.
Borsi Gáborné iparművésszel közös munka.

FÜGGÖNY, 1970.
batikolt vászon, 60 m^2
Növényvédő Állomás, Velence.
Borsi Gáborné iparművésszel közös munka.

KOMPOZÍCIÓ, 1973.
kötözött juta, 75x200x50 cm.
Savaria Muzeum, Szombathely.

ÖSSZEFONÓDÁS, 1974.
kötözött, font juta, 260x210x40 cm.
Városi Tanács Házasságkötő Terem, Zalaegerszeg.

FELÍVELÉS, 1975.
kötözött, font juta, 150x400x50 cm.
Savaria Múzeum, Szombathely.

GÖMBÖLDE, 1975.
vegyes technika, lószőr, 15x15x15 cm.
miniatűrtextil
Savaria Múzeum, Szombathely.

GONDOKODÓSZÉKEK, 1976.
kötözött juta, 200x250x40 cm.
Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest.

HULLÁMZÁS, 1977.
kötözött juta, 360x190 cm.
Savaria Múzeum, Szombathely.

EMELKEDÉS, 1978.
kötözött juta, 250x310 cm.
Savaria Múzeum, Szombathely.

MEDITÁCIÓ, 1980.
kender, juta, plasztikus felvetésű gobelin,
250x120 cm.
Bartók Béla Művelődési Központ, Szeged.

KITÁRULKOZÁS, 1981.
kötözött juta, kender, gyapjú, 570x630 cm.
Bencés Apátság, Pannonhalma, magántulajdon.

KOMPOZÍCIÓ I., II. 1981.
kötözött juta, 120x200 cm. 2 db.
Aranypart Szálloda, Siófok.

ELSŐ LÉPÉS, 1981.
kötözött juta, 180x260 cm.
Aranypart Szálloda, Siófok.

BELSŐ TŰZ, 1982.
kender, len, juta, plasztikus felvetésű gobelin,
250x170 cm.
Magyar Tudományos Akadémia, Budapest.

HULLÁMZÁS II. BALATON, 1982.
kötözött juta, 400x190 cm.
Megyei Pártbizottság Székháza, Kaposvár.

FALISZŐNYEGEK, 1984.
kötözött juta, len, 150x400 cm. 2 db.
Kálvária templom, Szombathely.

OLTÁRKÉP, 1985.
kötözött, szövött, len, juta, gyapot, 180x275 cm.
Gerardus Majella templom, Hága, Hollandia.

ÚT, 1986.
kötözött, szövött, len, juta, 230x285 cm.
Művelődési Minisztérium, Budapest.

Számos hazai, európai és amerikai magángyűjteményben.

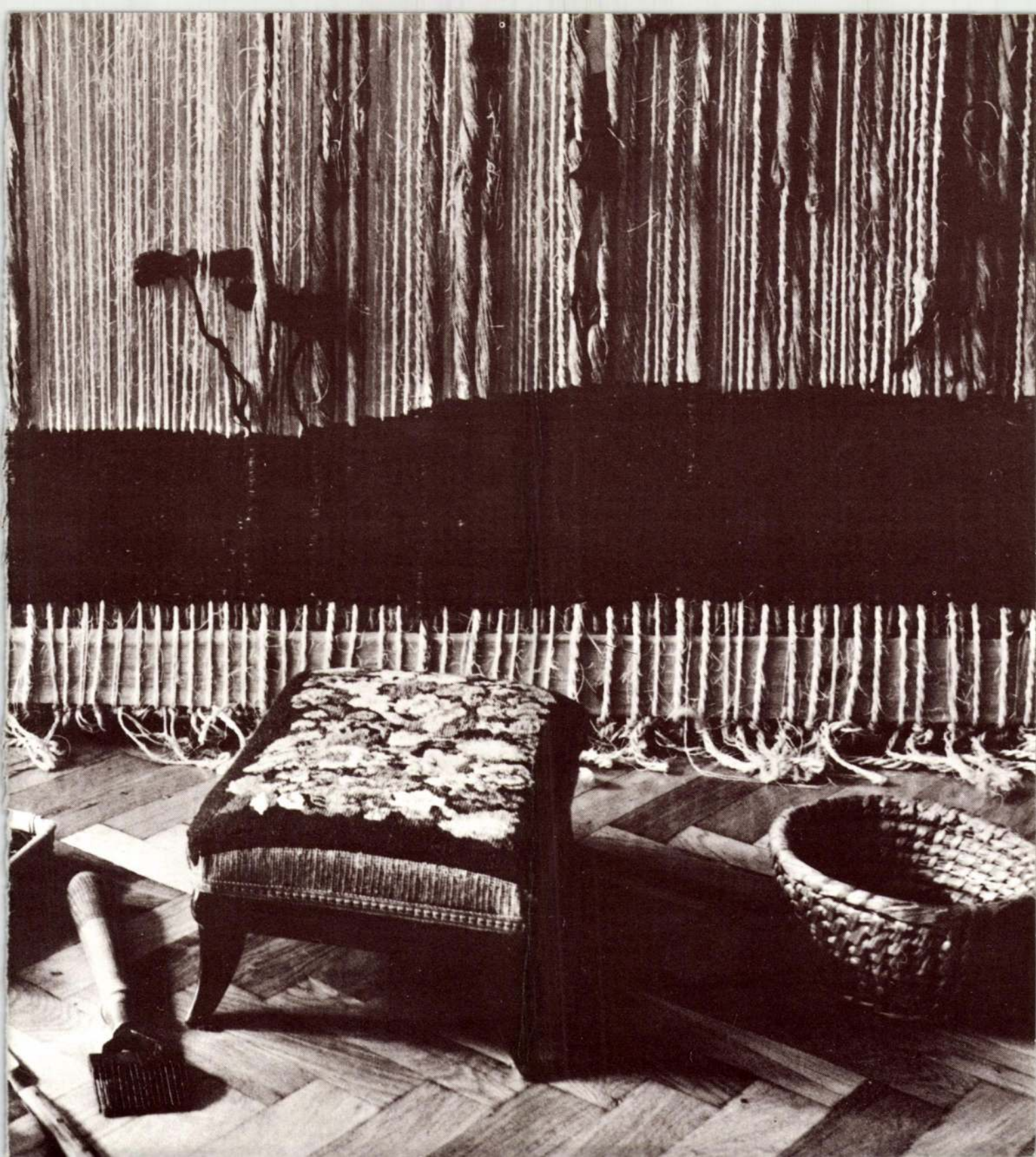

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítást rendezte
Marótiné Herczeg Ibolya

A katalógust tervezte
Balla Margit

A fotókat készítette
Dallos, Lévai, Wahr, Kollányi

Vigadó Galéria
66. számú katalógusa

Felelős kiadó
Tazekas János

Ára: 25 Ft

HU ~ ISSN ~ 023 ~ 113 x

ISBN 963 01 7662 9

GENERALART Nyomda – Dorog

